

Fremsat den 18. marts 2015 af erhvervs- og vækstministeren Henrik Sass Larsen

Forslag

til

Udbudslov¹⁾

Afsnit 1

Generelle bestemmelser

Kapitel 1

Formål og generelle principper m.v.

Formål

§ 1. Formålet med loven er at fastlægge procedurene for offentlige indkøb, så der gennem en effektiv konkurrence opnås den bedst mulige udnyttelse af de offentlige midler.

Generelle principper

§ 2. En ordregiver skal ved offentlige indkøb i henhold til afsnit 2-4 overholde principperne om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet.

Stk. 2. Et offentligt udbud må ikke udformes med det formål at udelukke det fra denne lovs anvendelsesområde eller kunstigt begrænse konkurrencen.

Forbud mod forskelsbehandling på baggrund af nationalitet

§ 3. En ordregiver må ikke give økonomiske aktører og ydelser fra Danmark en mindre gunstig behandling end økonomiske aktører og ydelser fra udlandet.

Stk. 2. En ordregiver må ikke give økonomiske aktører og ydelser fra lande, der er medlem af Den Europæiske Union eller Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, en behandling, der er mindre gunstig end den, der gives økonomiske aktører og ydelser fra Danmark.

Stk. 3. Stk. 2 finder også anvendelse for økonomiske aktører og ydelser fra andre lande, end de der er nævnt i stk. 2, i det omfang dette følger af internationale forpligtelser, der påhviler Danmark eller Den Europæiske Union.

Interessekonflikter

§ 4. En ordregiver skal træffe passende foranstaltninger til at identificere, forebygge og afhjælpe interessekonflikter i forbindelse med gennemførelsen af et udbud.

Fortrolighed og aktindsigt

§ 5. Medmindre andet følger af denne lov eller lovgivningen i øvrigt, må en ordregiver ikke udlevere fortrolige oplysninger, som en ansøger eller tilbudsgiver i forbindelse med en udbudsprocedure, har fremsendt.

Stk. 2. Medmindre andet følger af lovgivningen i øvrigt, kan en ordregiver pålægge ansøgere eller tilbudsgivere fortrolighed med hensyn til oplysninger, som ordregiveren stiller til rådighed i forbindelse med en udbudsprocedure.

Kapitel 2

Anvendelsesområde

§ 6. Afsnit 2 gælder ved indgåelse af offentlige kontrakter med en anslået værdi, der mindst svarer til, jf. dog § 9:

- 1) 38.624.809 kr. eksklusive moms for offentlige bygge- og anlægskontrakter.
- 2) 998.019 kr. eksklusive moms for offentlige vareindkøbskontrakter og tjenesteydelseskontrakter, der tildeles af statslige ordregivere samt projektkonkurrencer, der afholdes af sådanne ordregivere.
- 3) 1.541.715 kr. eksklusive moms for offentlige vareindkøbskontrakter og tjenesteydelseskontrakter, der tildeles af ikkestatslige ordregivere samt projektkonkurrencer, der afholdes af sådanne ordregivere.

Stk. 2. Når offentlige vareindkøbskontrakter indgås af ordregivere, der opererer på forsvarsområdet, gælder stk. 1, nr. 2 for kontrakter, der vedrører varer omfattet af bilag III til denne lovs bilag 2. Stk. 1, nr. 3 gælder, når disse kontrakter

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og som ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EØS-relevant tekst), EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65.

vedrører varer, der ikke er omfattet af bilag III til denne lovs bilag 2.

Stk. 3. Afsnit 3 gælder desuden ved indgåelse af følgende kontrakter, der ikke er offentlige kontrakter:

- 1) Kontrakter, hvortil ordregiveren yder et direkte tilskud på mere end 50 pct., når værdien af kontrakten mindst svarer til 38.624.809 kr. eksklusive moms, jf. dog § 9, og kontrakten vedrører
 - a) bygge- og anlægsarbejder som omhandlet i bilag II til denne lovs bilag 2, eller
 - b) opførelse af hospitaler, sportsanlæg, rekreative anlæg, anlæg til fritidsformål, skole- og universitetsbygninger eller bygninger til administrative formål.
- 2) Tjenesteydelseskontrakter, hvortil ordregiveren yder et direkte tilskud på mere end 50 pct., når værdien af kontrakten mindst svarer til 1.541.715 kr. eksklusive moms, jf. dog § 9, og kontrakten har forbindelse til en bygge- og anlægskontrakt, der er omfattet af nr. 1.

Stk. 4. En ordregiver, som yder tilskud, der er omfattet af stk. 3, skal sikre, at bestemmelserne i denne lov overholdes, når ordregiveren ikke selv tildeler den kontrakt, hvortil der ydes tilskud, eller når ordregiveren selv tildeler kontrakten i andre enheders navn og for deres regning.

§ 7. Afsnit 3 gælder ved indgåelse af offentlige kontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser, der er anført i bilag XIV til denne lovs bilag 2, når værdien af kontrakten mindst svarer til 5.583.000 kr. eksklusive moms.

§ 8. Når bygge- og anlægsarbejder, levering af tjenesteydelser eller køb af ensartede varer tildeles som separate delkontrakter, gælder afsnit 2 eller 3 for indgåelsen af hver enkelt delkontrakt, såfremt den samlede værdi af alle delkontrakter mindst svarer til den gældende tærskelværdi.

Stk. 2. Uanset stk. 1 kan en ordregiver tildele en delkontrakt uden at følge reglerne i afsnit 2 eller 3, når den anslåede værdi eksklusive moms af den pågældende delkontrakt er under 595.832 kr. eksklusive moms, for varer eller tjenesteydelser eller under 7.447.900 kr. eksklusive moms for bygge- og anlægsarbejder, jf. dog § 9. Den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af afsnit 2 eller 3, må dog ikke overstige 20 pct. af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte arbejde, det påtænkte køb af ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.

§ 9. Tærskelværdierne i §§ 6-8 revideres af Europa-Kommissionen hvert andet år. Ordregivere omfattet af denne lov skal anvende de til enhver tid gældende tærskelværdier.

§ 10. Afsnit 4 gælder for offentlige kontrakter, der ikke er omfattet af afsnit 2 eller 3, hvis kontrakten eller projektkonkurrencen har klar grænseoverskridende interesse.

§ 11. Afsnit 5 gælder ved indgåelse af offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter, som ikke er omfattet af afsnit 2-4, og som har en anslået værdi på mindst 500.000 kr. eksklusive moms.

Undtagelser

Ordregiverinterne aftaler og kontrakter mellem ordregivere

§ 12. Loven gælder ikke, når en ordregiver indgår kontrakt med en juridisk person, når

- 1) ordregiveren kontrollerer den juridiske person på en måde, der svarer til den kontrol, ordregiveren fører med sine egne organisatoriske enheder,
- 2) mere end 80 pct. af den juridiske persons aktiviteter udføres i forbindelse med gennemførelsen af de opgaver, den juridiske person har fået betroet af ordregiveren eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af ordregiveren, jf. § 16, og
- 3) der ikke er nogen direkte private kapitalandele i den juridiske person med undtagelse af private kapitalandele, der er krævet i henhold til lovgivningen, og som ikke medfører en afgørende indflydelse på den juridiske person.

§ 13. Loven gælder ikke, når en ordregiver tildeler en offentlig kontrakt til den juridiske person, der kontrollerer ordregiveren i henhold til § 12 eller til en anden juridisk person, der kontrolleres af den samme juridiske person.

§ 14. En ordregiver, der ikke udøver kontrol i henhold til § 12, over en juridisk person, kan uden at anvende denne lov tildele en offentlig kontrakt til den pågældende juridiske person, når

- 1) ordregiveren sammen med andre ordregivere udøver en kontrol over den juridiske person, der svarer til den kontrol som ordregiveren udøver over deres organisatoriske enheder,
- 2) mere end 80 pct. af aktiviteterne i den juridiske person udføres i forbindelse med gennemførelsen af opgaver, den juridiske person har fået betroet af de kontrollerende ordregivere eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af de samme ordregivere, jf. § 16, og
- 3) der ikke er nogen direkte privat kapitalandel i den kontrollerede juridiske person med undtagelse af private kapitalandele, der er krævet i lovgivningen, og som ikke medfører afgørende indflydelse på den juridiske person.

Stk. 2. Betingelsen i stk. 1, nr. 1 anses for opfyldt, når

- 1) den juridiske persons beslutningstagende organer sammensættes af repræsentanter fra alle deltagende ordregivere. De enkelte repræsentanter kan repræsentere flere deltagende ordregivere,
- 2) ordregiverne i fællesskab kan udøve bestemmende indflydelse på de strategiske målsætninger og væsentlige beslutninger i den juridiske person, og
- 3) den juridiske person ikke varetager en interesse, der er i modstrid med de kontrollerende ordregivers interesser.

§ 15. Loven gælder ikke for offentlige kontrakter, der indgås mellem ordregivere, når

- 1) kontrakten etablerer eller gennemfører et samarbejde mellem ordregiverne med det formål at sikre, at de of-

fentlige tjenester, som ordregiverne skal udføre, leveres med henblik på at realisere fælles målsætninger,

- 2) gennemførelsen af dette samarbejde udelukkende er underlagt hensyn, der vedrører forfølgelsen af formål af almen interesse, og
- 3) ordregiverne på det åbne marked til sammen udfører mindre end 20 pct. af de aktiviteter, der berøres af samarbejdet, jf. § 16.

§ 16. Ved opgørelsen af procentdelen af de aktiviteter, der er nævnt i § 12, nr. 2, § 14, stk. 1, nr. 2, og § 15, nr. 3, skal ordregiveren tage hensyn til den gennemsnitlige samlede omsætning eller et hensigtsmæssigt alternativt aktivitetsbaseret mål såsom omkostninger, som den pågældende juridiske person eller ordregiveren har haft i forbindelse med tjenesteydelser, varer og bygge- og anlægsarbejder i tre år forud for kontrakttildelingen.

Stk. 2. Når omsætningen eller alternative aktivitetsbaserede mål ikke foreligger, eller når denne omsætning eller de aktivitetsbaserede mål ikke længere er relevante, er det tilstrækkeligt at påvise, at målingen af aktiviteten er troværdig.

Kontrakter tildelt på grundlag af eksklusiv rettighed

§ 17. Loven gælder ikke for offentlige tjenesteydelseskontrakter, som en ordregiver tildeler en anden ordregiver eller en sammenslutning af ordregivere på grundlag af en eksklusiv rettighed i henhold til lov eller offentliggjorte administrative bestemmelser, der er forenelige med Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde.

Kontrakter m.v. vedrørende forsyningsvirksomheder

§ 18. Afsnit 2 og 3 gælder ikke for kontrakter og projektkonkurrencer, som er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243) (forsyningsvirksomhedsdirektivet), eller som er undtaget fra forsyningsvirksomhedsdirektivet i henhold til direktivets artikel 18, 23 og 34.

Stk. 2. Afsnit 2 og 3 gælder ikke for kontrakter, der tildeles af en ordregiver, der leverer posttjenester, som er omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 13, stk. 2, litra b, og tildeles med henblik på

- 1) værdiforøgende tillægstjenester, der har forbindelse med og udelukkende udføres med elektroniske hjælpemidler,
- 2) finansielle tjenesteydelser omfattet af CPV-koderne 66100000-1 til 66720000-3 og artikel 21, litra d, i forsyningsvirksomhedsdirektivet,
- 3) filateltjenester, eller
- 4) logistiske tjenester.

Kontrakter m.v. vedrørende elektronisk kommunikation

§ 19. Afsnit 2 og 3 gælder ikke for offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, som hovedsageligt har til formål at sætte ordregiveren i stand til at stille et offentligt kommuni-

kationsnet til rådighed, drive et sådant net eller levere elektroniske kommunikationstjenester til offentligheden.

Kontrakter m.v. der afholdes i henhold til internationale regler

§ 20. Loven gælder ikke for offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, når ordregiveren er forpligtet til at anvende andre udbudsprocedurer end dem, der er fastsat i denne lov som følge af

- 1) en international forpligtelse vedrørende levering af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser med henblik på fælles gennemførelse eller udnyttelse af et projekt,
- 2) deltagelse i en international organisation, eller
- 3) en international aftale i forbindelse med udstationering af tropper, når aftalen vedrører virksomheder i en EU-medlemsstat eller i et tredjeland.

Stk. 2. Loven gælder ikke for offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, som gennemføres i overensstemmelse med udbudsregler, der er fastsat af en international organisation eller en international finansieringsinstitution, hvis disse offentlige kontrakter og projektkonkurrencer fuldt ud finansieres af denne organisation eller institution.

Stk. 3. Når kontrakter og projektkonkurrencer overvejes medfinansieres af en international organisation eller en international finansieringsinstitution, skal det aftales mellem ordregiver og den pågældende internationale organisation eller finansieringsinstitution, hvilke udbudsprocedurer, der skal finde anvendelse.

Særlige undtagelser vedrørende tjenesteydelseskontrakter

§ 21. Afsnit 2 og 3 gælder ikke for offentlige tjenesteydelseskontrakter om:

- 1) Erhvervelse eller leje af jord, eksisterende bygninger eller anden fast ejendom eller rettigheder hertil.
- 2) Indkøb, udvikling, produktion eller samproduktion af programmateriale, der er beregnet til audiovisuelle medietjenester eller medietjenester på radiospredningsområdet, og som tildeles af udbydere af audiovisuelle medietjenester eller medietjenester på radiospredningsområdet, eller kontrakter om sendetid eller programudbud, der tildeles udbydere af audiovisuelle medietjenester eller medietjenester på radiospredningsområdet.
- 3) Voldgifts- og mæglingstjenesteydelser.
- 4) Følgende juridiske tjenesteydelser:
 - a) Juridisk repræsentation ved en advokat i forbindelse med voldgift eller mægling, der finder sted i en EU-medlemsstat eller ved en international voldgifts- eller mæglingsinstans, eller retssager ved domstole, retter eller offentlige myndigheder i en EU-medlemsstat, et tredjeland eller ved internationale domstole, retter eller institutioner.
 - b) Juridisk rådgivning ydet af advokat som forberedelse af sager, der er omfattet af litra a, eller hvor der er høj sandsynlighed for, at det spørgsmål, som rådgivningen vedrører, vil blive genstand for en sådan sag.

- c) Dokumentcertificerings- og autentificeringstjenester, der skal ydes af notarer.
 - d) Juridiske tjenesteydelser, der ydes af formueforvaltere eller udpegede værger, eller andre juridiske tjenesteydelser, der ydes af personer udpeget af en domstol, eller som er udpeget ved lov til at udføre særlige opgaver i forbindelse med tilsynet med sådanne domstoler.
 - e) Andre juridiske tjenesteydelser, der er forbundet med udøvelsen af offentlig myndighed, selv om den kun er lejlighedsvis.
- 5) Finansielle tjenesteydelser i forbindelse med udstedelse, salg, køb eller overførsel af værdipapirer eller andre finansielle instrumenter, som nævnt i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om ændring af Rådets direktiv 85/611/EF, og 93/6/EØF samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 93/22/EØF (EU-Tidende nr. L 145 af 30.4.2004 s. 1), centralbankers tjenesteydelser samt operationer, der udføres med den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet og den europæiske stabilitetsmekanisme.
 - 6) Lån, uanset om de ydes i forbindelse med udstedelse, salg, køb eller overførsel af værdipapirer eller andre finansielle instrumenter.
 - 7) Ansættelseskontrakter.
 - 8) Civilforsvar, beredskabstjenester og tjenester til forebyggelse af farer, der ydes af nonprofitorganisationer eller -sammenslutninger, og som er omfattet af CPV-koder 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 og 85143000-3 undtagen ambulancetjeneste, der transporterer patienter.
 - 9) Offentlig personbefordring med jernbane eller metro.
 - 10) Politiske kampagnetjenester som er omfattet af CPV-koder 79341400-0, 92111230-3 og 92111240-6, når de tildeles af et politisk parti i forbindelse med en valgkampagne.

Tjenesteydelser vedrørende forskning og udvikling

§ 22. Denne lov gælder kun offentlige tjenesteydelseskontrakter om forskning og udvikling, der er omfattet af CPV-koder 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, når udbyttet udelukkende tilhører ordregiveren til brug for egen virksomhed, og tjenesteydelsen i fuldtud betales af ordregiveren.

Forsvar og sikkerhed

§ 23. Loven gælder ikke for

- 1) kontrakter og projektkonkurrencer, som er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet og om ændring af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF

- (EU-Tidende nr. L 216 af 20.8.2009, s. 76) (forsvars- og sikkerhedsdirektivet),
- 2) kontrakter og projektkonkurrencer, som ikke er omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirektivet i henhold til forsvars- og sikkerhedsdirektivets artikel 8, 12 og 13,
 - 3) kontrakter og projektkonkurrencer, der ikke er undtaget efter nr. 1 eller 2, når beskyttelsen af væsentlige nationale sikkerhedsinteresser ikke kan sikres ved mindre indgribende foranstaltninger, eller
 - 4) kontrakter eller projektkonkurrencer, hvor udbuddet eller opfyldelsen heraf er erklæret hemmelig eller skal ledsages af særlige sikkerhedsforanstaltninger efter lovgivningen, og ordregiveren har bestemt, at de berørte væsentlige sikkerhedsinteresser ikke kan sikres ved mindre indgribende foranstaltninger.

Kapitel 3

Definitioner

§ 24. I denne lov forstås ved:

- 1) Accessoriske indkøbsaktiviteter: Aktiviteter, der omfatter ydelse til støtte til indkøbsaktiviteter, herunder
 - a) rådgivning vedrørende teknisk infrastruktur, der gør det muligt for ordregiveren at tildele offentlige kontrakter eller indgå rammeaftaler om bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser,
 - b) rådgivning om udførelsen eller udformningen af offentlige udbudsprocedurer, og
 - c) udarbejdelse og forvaltning af udbudsprocedurer på en ordregivers vegne og for dennes regning.
- 2) Allerede tilgængelig løsning: En løsning, som allerede findes på markedet og som ikke kræver tilpasning for at opfylde en ordregivers behov.
- 3) Alternativt tilbud: Et tilbud, der på ordregiverens opfordring indeholder alternative løsninger på ordregiverens indkøbsbehov, og som afviger fra det, der er fastsat i udbudsmaterialet.
- 4) Ansøger: En økonomisk aktør, der har anmodet om opfordring eller er blevet opfordret til at deltage i et begrænset udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog, innovationspartnerskab eller i et udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse.
- 5) Bygge- og anlægsarbejder: Resultatet af et sæt af bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion.
- 6) Centraliserede indkøbsaktiviteter: Aktiviteter, der udføres på vedvarende basis og vedrører
 - a) indkøb af varer eller tjenesteydelser til brug for andre ordregivere, eller
 - b) tildeling af offentlige kontrakter eller indgåelse af rammeaftaler om bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser til brug for andre ordregivere.
- 7) CPV-kode: En kode, der fremgår af det fælles glosar for offentlige kontrakter, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2195/2002 af 5. november 2002 om det fælles glosar for offentlige kontrakter (CPV) (EU-Tidende nr. L 340 af 16.12.2002, s. 1), og af eventuelle delegerede retsakter, der i medfør af di-

- rektivets artikel 23, stk. 2, er vedtaget af Europa-Kommissionen i overensstemmelse med direktivets artikel 87.
- 8) Elektronisk auktion: En gentagen elektronisk proces, der anvendes til klassificering af tilbud på grundlag af automatiske vurderingsmetoder.
 - 9) Elektronisk katalog: Et format til fremlæggelse og systematisering af oplysninger på en måde, der er fælles for alle deltagende tilbudsgivere, og som er egnet til elektronisk behandling, herunder tilbud, som fremlægges i form af et regneark.
 - 10) Elektronisk middel: Elektronisk udstyr til behandling og lagring af data, der sendes og modtages via ledning, radio, optiske midler eller andre elektromagnetiske midler.
 - 11) Forsvars- og sikkerhedsdirektivet: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet og om ændring af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 216 af 20.8.2009, s. 76).
 - 12) Forsyningsvirksomhedsdirektivet: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243).
 - 13) Fælles europæisk udbudsdokument: Et dokument, der består af en egenerklæring, der er udformet på grundlag af en af Europa-Kommissionen fastsat standardformular, og tjener som foreløbigt bevis i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en udelukkelsesgrund, og om de relevante minimumskrav til egnethed er opfyldt.
 - 14) Ikkestatslige ordregivere: Ordregivere, der ikke er omfattet af definitionen af statslige ordregivere. Ikkestatslige ordregivere er blandt andet regioner, kommuner og offentligtretlige organer.
 - 15) Indkøbscentral: En ordregiver, der foretager centraliserede indkøbsaktiviteter.
 - 16) Indkøbsrådgiver: Et offentligt eller privat organ, som tilbyder accessoriske indkøbsaktiviteter på markedet.
 - 17) Innovation: Indførelse af en ny eller betydeligt forbedret vare, tjenesteydelse eller proces, herunder produktions-, bygge- eller anlægsaktiviteter, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisatorisk metode inden for forretningspraksis, arbejdspladsorganisation eller eksterne relationer.
 - 18) Interessekonflikter: Situationer, hvor en person hos en ordregiver eller hos en indkøbsrådgiver, der handler på vegne af ordregiveren, og som er involveret i gennemførelsen af udbudsproceduren, eller som kan påvirke resultatet af proceduren, har en direkte eller indirekte finansiell, økonomisk eller anden personlig interesse, der kan antages at bringe den pågældendes upartiskhed og uafhængighed i forbindelse med udbudsproceduren i fare. Interessekonflikter kan også opstå, hvor en økonomisk aktør har modstridende interesser, som kan påvirke kontraktens opfyldelse i negativ retning.
 - 19) Koncessionsdirektivet: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/23/EU af 26. februar 2014 om tildeling af koncessionskontrakter (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014 s. 1).
 - 20) Livscyklus: Alle fortløbende eller sammenhængende faser, herunder forskning og udvikling, der skal udføres, produktion, handel og betingelserne herfor, transport, anvendelse og vedligeholdelse i hele eksistensen af en vare eller et bygge- og anlægsarbejde eller levering af en tjenesteydelse fra erhvervelse af råvarer eller oparbejdelse af ressourcer til bortskaffelse, godkendelse og afslutning af leveringen eller anvendelsen.
 - 21) Mærke: Ethvert dokument, certifikat eller enhver attestation, der bekræfter, at et bygge- og anlægsarbejde eller en vare, en tjenesteydelse, proces eller procedure opfylder fastsatte mærkekrav.
 - 22) Mærkekrav: De krav, der skal opfyldes af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer, tjenesteydelser, processer eller procedurer for at opnå det pågældende mærke.
 - 23) Offentlige bygge- og anlægskontrakter: Offentlige kontrakter om
 - a) udførelse af eller projektering og udførelse af arbejder, jf. nr. 5, vedrørende aktiviteter nævnt i bilag II til denne lovs bilag 2,
 - b) udførelse af eller projektering og udførelse af bygge- og anlægsarbejder, jf. nr. 5, eller
 - c) udførelse af et bygge- og anlægsarbejde, jf. nr. 5, der opfylder krav, som er specificeret af ordregiveren, og har afgørende indflydelse på arbejdets art eller projektering.
 - 24) Offentlige kontrakter: Gensidigt bebyrdende kontrakter, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og som vedrører udførelsen af bygge- og anlægsarbejder eller levering af varer eller tjenesteydelser.
 - 25) Offentlige tjenesteydelseskontrakter: Offentlige kontrakter, der vedrører levering af tjenesteydelser, bortset fra udførelse af bygge- og anlægsarbejder.
 - 26) Offentlige vareindkøbskontrakter: Offentlige kontrakter, som vedrører køb, leasing eller leje med eller uden forkøbsret af varer.
 - 27) Offentligtretlige organer: Organ
 - a) der er oprettet specielt med henblik på at imødekomme almenhedens behov, dog ikke behov af industriel eller kommerciel karakter,
 - b) der er juridiske personer, og
 - c) som for mere end halvdelens vedkommende finansieres af staten, regionale eller kommunale myndigheder eller af andre offentligtretlige organer, eller er underlagt ledelsesmæssig kontrol af disse myndigheder eller organer, eller har en bestyrelse, eller direktion eller et tilsynsråd, hvor

- mere end halvdelen af medlemmerne udpeges af staten, regionale eller kommunale myndigheder eller andre offentligretlige organer.
- 28) Ordregiver: Statslige, regionale og kommunale myndigheder, offentligretlige organer og sammenslutninger af en eller flere af disse myndigheder eller et eller flere af disse offentligretlige organer.
- 29) Projektkonkurrence: En procedure, hvorved en ordregiver, navnlig inden for fysisk planlægning, byplanlægning, arkitekt- og ingeniørarbejde eller databehandling, kan få planlægnings- eller projekteringsarbejder bedømt af en bedømmelseskomité efter udskrivning af en konkurrence med eller uden præmieuddeling.
- 30) Rammeaftale: En rammeaftale indgået mellem en eller flere ordregivere og en eller flere økonomiske aktører, og som fastsætter vilkårene for kontrakter, der tildeles i løbet af en nærmere fastsat periode, navnlig med hensyn til pris og påtænkte mængder.
- 31) Sideordnet tilbud: Tilbud, hvor ordregiveren i udbudsmaterialet har fastsat, at der kan eller skal afgives flere tilbud på udførelsen af den udbudte opgave med forskellige udførelsesmetoder, materialer eller lignende.
- 32) Skriftligt: Ethvert udtryk bestående af ord eller tal, som kan læses, reproduceres og derefter videresendes, herunder informationer overført og lagret ved hjælp af elektroniske midler.
- 33) Statslige ordregivere: Ordregivere, der er en del af den statslige forvaltning.
- 34) Tilbudsgiver: En økonomisk aktør, som har afgivet et tilbud.
- 35) Direktivet: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 65).
- 36) Udbudsmateriale: De dokumenter, som ordregiveren udarbejder eller henviser til for at beskrive eller fastlægge elementer i et udbud eller en procedure for tildeling af en offentlig kontrakt, herunder
- udbudsbekendtgørelsen,
 - de tekniske specifikationer,
 - det beskrivende dokument,
 - foreslåede kontraktbetingelser,
 - formater for ansøgernes og tilbudsgivernes fremlæggelse af dokumenter,
 - oplysninger om almindeligt gældende forpligtelser, og
 - eventuelle supplerende dokumenter.
- 37) Ændring af grundlæggende elementer: En ændring, der kan have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgivers deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere, såfremt ændringen havde fremgået af den oprindelige procedure for indgåelse af kontrakt.
- 38) Økonomisk aktør: Enhver fysisk eller juridisk person, offentlig enhed eller sammenslutning af sådanne personer og enheder, herunder en midlertidig sammen-

slutning af virksomheder, som tilbyder udførelse af arbejder eller bygge- og anlægsarbejder eller levering af varer eller tjenesteydelser på markedet.

Kapitel 4

Blandede anskaffelser

Blandede kontrakter, der alene vedrører ydelser, der er omfattet af loven

§ 25. En ordregiver skal tildele kontrakter, der vedrører en kombination af bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer, efter de regler, der gælder for den type ydelse, der udgør kontraktens hovedformål, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. En ordregiver skal tildele en kontrakt efter de regler, der gælder for den type ydelse, der har den højeste værdi, når kontrakten vedrører både tjenesteydelser omfattet af afsnit 3 og andre tjenesteydelser. Det samme gælder for kontrakter, der både vedrører tjenesteydelser og varer.

Blandede kontrakter, der vedrører ydelser, der er omfattet af loven, og ydelser, der ikke er omfattet af loven

§ 26. Vedrører en kontrakt både ydelser, der er omfattet af loven, og ydelser, der ikke er omfattet af loven, og er kontrakten ikke omfattet af §§ 27 eller 28, kan en ordregiver tildele særskilte kontrakter for særskilte dele af indkøbet, hvis indkøbet objektivt kan opdeles.

Stk. 2. Tildeler en ordregiver særskilte kontrakter efter stk. 1, skal de enkelte kontrakter tildeles efter de regler, der gælder for de særskilte kontrakter. Vurdering af, hvilke regler der er gældende, beror på kendetegnene for den særskilte del.

Stk. 3. Tildeler ordregiveren en samlet kontrakt, finder denne lov anvendelse for den samlede kontrakt, hvis den anslåede værdi af den del af kontrakten, der er omfattet af loven overstiger de gældende tærskelværdier, uanset værdien af de dele, der ikke er omfattet af loven.

Stk. 4. Kan de forskellige dele af en kontrakt ikke objektivt opdeles, tildeles kontrakten efter reglerne, der gælder for den type ydelse, der udgør kontraktens hovedformål.

Blandede kontrakter, der vedrører ydelser omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet

§ 27. Vedrører en kontrakt både ydelser, der er omfattet af denne lov, og ydelser, som vedrører en aktivitet omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet, skal vurderingen af, hvilket regelsæt der gælder for tildeling af kontrakten, foretages i henhold til forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 5 og 6.

Blandede kontrakter, der vedrører forsvars- og sikkerhedsmæssige aspekter

§ 28. Vedrører en kontrakt både ydelser, der er omfattet af loven og af artikel 346 i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde eller forsvars- og sikkerhedsdirektivet, kan ordregiveren tildele særskilte kontrakter for de særskilte dele af indkøbet, hvis indkøbet objektivt kan opdeles.

Stk. 2. Tildeler ordregiveren særskilte kontrakter efter stk. 1, skal de enkelte kontrakter tildeles efter de regler, der gælder for de særskilte kontrakter. Vurdering af, hvilke regler der er gældende, beror på kendetegnene for den særskilte del.

Stk. 3. Vælger ordregiveren at tildele en samlet kontrakt, gælder følgende:

- 1) Er dele af kontrakten omfattet af artikel 346 i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde kan kontrakten tildeles uden at denne lov finder anvendelse, når tildelingen af en samlet kontrakt er berettiget af objektive grunde.
- 2) Er dele af kontrakten omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirektivet, kan kontrakten tildeles efter forsvars- og sikkerhedsdirektivet, når tildelingen af en samlet kontrakt er berettiget af objektive grunde.

Stk. 4. Er en kontrakt omfattet af både stk. 3, nr. 1 og 2, gælder stk. 3, nr. 1.

Stk. 5. Når de forskellige dele af indkøbet ikke objektivt kan adskilles, kan ordregiveren tildele den samlede kontrakt uden at denne lov finder anvendelse, hvis kontrakten indeholder dele, som artikel 346 i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde gælder for, ellers kan den tildeles i henhold til forsvars- og sikkerhedsdirektivet.

Kapitel 5

Beregning af kontraktens værdi

§ 29. Værdien af en kontrakt er den anslåede værdi på tidspunktet for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Afsendes der ikke en udbudsbekendtgørelse, beregnes værdien på tidspunktet, hvor ordregiveren indleder udbudsproceduren.

§ 30. En ordregiver skal anslå værdien af en kontrakt på grundlag af det samlede beløb, der efter ordregiverens skøn skal betales. Ordregiveren skal medregne enhver form for optioner, herunder eventuelle forlængelser af kontrakten, præmier eller betalinger til ansøgere eller tilbudsgivere, som fastsættes i udbudsmaterialet. Værdien opgøres eksklusiv moms.

Stk. 2. En kontrakt må ikke opdeles med det resultat, at udbuddet udelukkes fra lovens anvendelsesområde, medmindre det er objektivt begrundet. Metoden til beregning af den anslåede værdi af kontrakten må ikke fastlægges med henblik på at udelukke udbuddet fra lovens anvendelsesområde.

§ 31. Består en ordregiver af decentrale enheder, skal der tages hensyn til den samlede anslåede værdi for alle decentrale enheder.

Stk. 2. Er en decentral enhed selv ansvarlig for den pågældende kontrakt, kan værdien dog anslås for den pågældende enhed alene.

Stk. 3. En decentral enhed er selv ansvarlig for en kontrakt i henhold til stk. 2, når enheden

- 1) selv står for gennemførelse af udbudsforretningen,
- 2) har et selvstændigt budget for det pågældende udbud, som den råder over, og

- 3) ikke benytter en indkøbsaftale, der er indgået af ordregiveren.

§ 32. Værdien af en rammeaftale eller et dynamisk indkøbssystem er den højst anslåede værdi af samtlige kontrakter, der forventes tildelt inden for rammeaftalens eller det dynamiske indkøbssystems løbetid.

§ 33. Værdien af et innovationspartnerskab er den højst anslåede værdi af de forsknings- og udviklingsaktiviteter, der forventes at finde sted i alle faser af det pågældende partnerskab, og af alle varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der forventes udviklet eller indkøbt ved partnerskabets ophør.

§ 34. Værdien af en bygge- og anlægskontrakt er den højst anslåede værdi af bygge- og anlægsarbejderne samt den højeste anslåede samlede værdi af de varer og tjenesteydelser, der er nødvendige for arbejdernes udførelse, og som ordregiveren stiller til entreprenørens rådighed.

§ 35. Ved vareindkøbs- eller tjenesteydelseskontrakter, der indgås med regelmæssige mellemrum, eller som skal fornyes inden for et bestemt tidsrum, er grundlaget for beregning af kontraktens anslåede værdi

- 1) den samlede faktiske værdi af lignende successive kontrakter, der er tildelt i løbet af de foregående 12 måneder eller det foregående regnskabsår, så vidt muligt korregeret for alle forventede ændringer i mængde eller værdi i løbet af de 12 måneder, der følger efter indgåelsen af den indledende kontrakt, eller
- 2) den samlede anslåede værdi af de successive kontrakter, der vil blive tildelt i løbet af de 12 måneder, der følger efter den første levering, eller i løbet af regnskabsåret, når dette er over 12 måneder.

§ 36. Ved vareindkøbskontrakter vedrørende leasing eller leje med eller uden forkøbsret af varer er grundlaget for beregning af kontraktens værdi

- 1) kontraktens anslåede værdi for så vidt angår tidsbegrænsede offentlige kontrakter, hvis løbetid er 12 måneder eller derunder,
- 2) kontraktens samlede værdi for så vidt angår tidsbegrænsede kontrakter, hvis løbetid er over 12 måneder, inklusive den anslåede overskydende værdi, eller
- 3) den anslåede månedlige værdi, multipliceret med 48, for så vidt angår tidsubegrænsede kontrakter eller kontrakter, hvis løbetid ikke kan fastsættes nærmere.

§ 37. Ved beregning af værdien af tjenesteydelseskontrakter om forsikring, bank- og andre finansielle tjenesteydelser samt projektering er grundlaget for beregning af kontraktens anslåede værdi:

- 1) Forsikringstjenesteydelser: Den præmie, der skal betales, og andre former for vederlag.
- 2) Banktjenesteydelser og andre finansielle tjenesteydelser: Honorarer, provisioner, renter og andre former for vederlag.
- 3) Kontrakter vedrørende projektering: Honorarer, provisioner og andre former for vederlag.

§ 38. Ved offentlige tjenesteydelseskontrakter uden angivelse af en samlet pris er beregningsgrundlaget

- 1) den samlede værdi for hele løbetiden for så vidt angår tidsbegrænsede kontrakter, der har en løbetid på højst 48 måneder, eller
- 2) den månedlige værdi multipliceret med 48 for så vidt angår tidsubegrænsede kontrakter eller kontrakter, hvis løbetid er over 48 måneder.

Afsnit 2

Offentlige indkøb over tærskelværdien

Kapitel 6

Forberedelse af udbud

Indledende markedsundersøgelser m.v.

§ 39. En ordregiver kan, inden der iværksættes en udbudsprocedure, gennemføre markedsundersøgelser med henblik på at udforme udbuddet og informere økonomiske aktører om ordregiverens udbudsplaner og krav i forbindelse med udbuddet. Ordregiveren kan i den forbindelse have dialog med og modtage rådgivning fra økonomiske aktører. Rådgivningen kan anvendes i planlægningen og gennemførelsen af udbuddet, forudsat at dette ikke medfører en overtrædelse af principperne i § 2.

Stk. 2. Har en økonomisk aktør eller en virksomhed, der har tilknytning til en økonomisk aktør, rådgivet en ordregiver i forbindelse med en markedsundersøgelse eller på anden måde rådgivet eller været involveret i forberedelsen af udbudsproceduren, skal ordregiveren træffe passende foranstaltninger for at undgå, at konkurrencen fordrejes af den pågældende økonomiske aktørs deltagelse i udbuddet. Ordregiveren skal som minimum

- 1) så vidt muligt sikre, at relevante oplysninger, der er udvekslet i forbindelse med en økonomisk aktørs involvering i udbudsproceduren, indgår i udbudsmaterialet, og
- 2) fastsætte tidsfristerne for modtagelse af ansøgninger og tilbud, så de udligner den tidsmæssige fordel, som en økonomisk aktør kan have opnået ved involvering i forberedelsen af udbuddet, herunder ved dialog med og rådgivning modtaget fra økonomiske aktører.

Stk. 3. En ordregiver skal udelukke den pågældende ansøger eller tilbudsgiver i henhold til § 136, nr. 2, hvis ordregiveren ikke ved mindre indgribende foranstaltninger kan sikre overholdelse af ligebehandlingsprincippet.

Tekniske specifikationer

§ 40. En ordregiver skal anføre de tekniske specifikationer, som defineret i punkt 1 i bilag VII til denne lovs bilag 2 i udbudsmaterialet.

Stk. 2. En ordregiver skal i de tekniske specifikationer fastsætte de egenskaber, som kræves af et bygge- og anlægsarbejde, en tjenesteydelse eller en vare. Ordregiveren kan stille krav til den specifikke proces eller metode for produktion eller levering af de ønskede bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser samt krav angående intellektuel ejendomsret, herunder om overførelse af intellektuel ejendomsret.

Stk. 3. Ved alle indkøb, der er beregnet til anvendelse af fysiske personer, skal de tekniske specifikationer, undtagen i behørigt begrundede tilfælde, fastsættes under hensyntagen til adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere. Ved krav til tilgængelighed, der er obligatoriske i henhold til EU-regler, skal kravene til adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere fastsættes ved henvisning til de pågældende EU-regler.

Stk. 4. De tekniske specifikationer skal give økonomiske aktører lige adgang til udbuddet, og må ikke bevirke, at der skabes ubegrundede hindringer for, at et udbud åbnes for konkurrence.

§ 41. En ordregiver skal udarbejde de tekniske specifikationer i udbudsmaterialet, jf. § 40, på en af følgende måder:

- 1) Ved beskrivelse af funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, tekniske krav eller andre krav, forudsat beskrivelsen er så præcis, at ansøgere og tilbudsgivere kan identificere kontraktens genstand.
- 2) Ved henvisning til en eller flere af følgende standarder m.v. i prioriteret rækkefølge, idet hver henvisning skal efterfølges af udtrykket »eller tilsvarende«:
 - a) Nationale standarder til gennemførelse af europæiske standarder.
 - b) Europæiske tekniske vurderinger.
 - c) Fælles tekniske specifikationer.
 - d) Internationale standarder.
 - e) Andre tekniske referencer udarbejdet af europæiske standardiseringsorganer.
 - f) Nationale standarder.
 - g) Nationale tekniske godkendelser.
 - h) Nationale tekniske specifikationer for projektering, beregning og udførelse af arbejderne og anvendelse af varerne.
- 3) Som en kombination af beskrivelse i henhold til nr. 1 og henvisning i henhold til nr. 2.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, litra f-h, kan kun anvendes, når der ikke findes standarder m.v. som nævnt i stk. 1, nr. 2, litra a-e.

§ 42. En ordregiver må ikke i de tekniske specifikationer, jf. § 40

- 1) angive et bestemt fabrikat, en bestemt oprindelse eller en bestemt fremstillingsproces, som kendetegner de varer eller de tjenesteydelser, som en bestemt økonomisk aktør leverer, eller
- 2) henvise til et bestemt varemærke eller patent eller en bestemt type, oprindelse eller produktion med det resultat, at visse økonomiske aktører eller varer favoriseres eller elimineres.

Stk. 2. En ordregiver kan dog i særlige tilfælde anvende henvisninger som anført i stk. 1, når en tilstrækkelig nøjagtig og forståelig beskrivelse af kontraktens genstand ikke er mulig i henhold til § 41, stk. 1. En sådan henvisning skal efterfølges af formuleringen »eller tilsvarende«.

§ 43. Udarbejder ordregiveren tekniske specifikationer i henhold til § 41, stk. 1, nr. 2, kan ordregiveren ikke afvise et tilbud med den begrundelse, at de tilbudte bygge- og an-

lægsarbejder, varer eller tjenesteydelser ikke er i overensstemmelse med en anført standard eller specifikation, hvis tilbudsgiveren i sit tilbud med passende midler, herunder de bevismidler der er nævnt i § 47 godtgør, at de tilbudte løsninger på tilsvarende måde opfylder de krav, der er fastsat i den pågældende standard eller specifikation.

§ 44. Udarbejder ordregiveren tekniske specifikationer i henhold til § 41, stk. 1, nr. 1, kan ordregiveren ikke afvise et tilbud, der er i overensstemmelse med en af de nedenfor nævnte specifikationer, hvis disse specifikationer opfylder de funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, som ordregiveren har fastsat i

- 1) en national standard til gennemførelse af en europæisk standard,
- 2) en europæisk teknisk godkendelse,
- 3) en fælles teknisk specifikation,
- 4) en international standard, eller
- 5) en teknisk reference udarbejdet af et europæisk standardiseringsorgan.

Stk. 2. En tilbudsgiver skal i sit tilbud godtgøre, at bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne, der er i overensstemmelse med standarden, opfylder de funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, der er fastsat i henhold til § 41, stk. 1, nr. 1. Tilbudsgiveren skal godtgøre dette ved relevante bevismidler i henhold til §§ 47 og 48.

§ 45. En ordregiver kan henvise til produktkategorier i udbudsmaterialet, når henvisningen gør det klart for de potentielle tilbudsgivere, hvilke konkrete produkter inden for de omfattede produktkategorier, der efterfølgende kan blive omfattet af kontrakten eller rammeaftalen.

Stk. 2. En ordregiver kan i forbindelse med gennemførelsen af udbud, hvor ordregiveren henviser til specifikke produktkategorier, gennemføre tilbudsevalueringen, jf. § 160, på grundlag af et repræsentativt udsnit af sammenlignelige produkter i tilbudsgivernes tilbudte sortiment.

Mærker

§ 46. En ordregiver kan i de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse kræve, at et indkøb er forsynet med et bestemt mærke som dokumentation for specifikke egenskaber, når

- 1) mærkekravene kun vedrører krav, der er forbundet med kontraktens genstand, og er egnede til at definere egenskaberne ved de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der er genstand for kontrakten,
- 2) mærkekravene er fastsat på grundlag af objektivt verificerbare og ikkediskriminerende kriterier,
- 3) mærkerne er udviklet på grundlag af en åben og gennemsigtig procedure, i hvilken alle relevante interessenter, herunder statslige institutioner, forbrugere, arbejdsmarkedets parter, fabrikanter, forhandlere og ikkestatslige organisationer, kan deltage,
- 4) mærkerne er tilgængelige for alle potentielle tilbudsgivere, og
- 5) mærkekravene er fastsat af en tredjemand, som den økonomiske aktør, der ansøger om mærket, ikke udøver en afgørende indflydelse på.

Stk. 2. Hvis en ordregiver ikke kan kræve, at alle mærkekravene er opfyldt, skal ordregiveren henvise til de relevante mærkekrav i udbudsmaterialet.

Stk. 3. En ordregiver, som kræver et bestemt mærke, skal acceptere alle mærker, der opfylder tilsvarende mærkekrav.

Stk. 4. En ordregiver kan acceptere anden passende dokumentation for opfyldelsen af kravene til det krævede mærke. Har en tilbudsgiver ikke mulighed for at få det krævede mærke eller et tilsvarende mærke inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den pågældende, skal ordregiver acceptere anden passende dokumentation for, at mærkekravene er opfyldt. Tilbudsgiveren skal godtgøre, at de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres, opfylder mærkekravene eller de specifikke krav, som ordregiver har fastsat.

Stk. 5. En ordregiver kan i udbudsmaterialet anmode tilbudsgiveren om en redegørelse for, at ordregiveren efter tilbudsgiverens opfattelse skal acceptere anden passende dokumentation, jf. stk. 4. Ordregiveren kan ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

Testrapporter, certificering og anden dokumentation

§ 47. En ordregiver kan kræve, at en tilbudsgiver fremlægger en testrapport eller et certifikat fra et overensstemmelsesvurderingsorgan som dokumentation for opfyldelsen af kravene i de tekniske specifikationer, jf. § 40, kriterierne for tildeling, jf. § 162, eller vilkårene for kontraktens udførelse, jf. § 176.

Stk. 2. Kræver en ordregiver, at der fremlægges testrapporter eller certifikater udstedt af et specifikt overensstemmelsesvurderingsorgan, skal testrapporter eller certifikater fra et tilsvarende overensstemmelsesvurderingsorgan også accepteres af ordregiveren.

§ 48. En ordregiver kan acceptere anden passende dokumentation for opfyldelsen af kravene i de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse. Har en tilbudsgiver ikke adgang til at få udstedt de krævede testrapporter eller certifikater, jf. § 47, stk. 1, eller ikke mulighed for at få de krævede testrapport eller certifikater, jf. § 47, stk. 1, inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den pågældende, skal ordregiver acceptere anden passende dokumentation for, at kravene er opfyldt. Tilbudsgiveren skal godtgøre, at kravene i de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse er opfyldt.

Stk. 2. En ordregiver kan i udbudsmaterialet anmode tilbudsgiveren om en redegørelse for, at ordregiveren efter tilbudsgiverens opfattelse skal acceptere anden passende dokumentation, jf. stk. 1. Ordregiveren kan ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

Opdeling af kontrakter i delkontrakter

§ 49. En ordregiver kan udbyde særskilte delkontrakter i stedet for at udbyde en samlet kontrakt.

Stk. 2. Udbyder en ordregiver ikke særskilte delkontrakter, skal ordregiveren i udbudsmaterialet oplyse om baggrunden herfor.

Stk. 3. En ordregiver skal i udbudsbekendtgørelsen anføre

- 1) om tilbudsgiveren kan afgive tilbud på en, flere eller alle delkontrakter,
- 2) om tilbudsgiveren kan tildeles en, flere eller alle delkontrakter, samt i givet fald hvordan delkontrakterne eller grupper af delkontrakter kan kombineres, og
- 3) hvilke objektive og ikkediskriminerende kriterier eller regler, der er afgørende for tildelingen af delkontrakter, herunder hvordan delkontrakterne tildeles, når kriterierne eller reglerne ellers ville resultere i, at en tilbudsgiver får tildelt flere delkontrakter end det maksimale antal, som tilbudsgiveren kan få tildelt.

Alternative tilbud

§ 50. En ordregiver kan acceptere eller kræve alternative tilbud fra en tilbudsgiver. Alternative tilbud skal have tilknytning til kontraktens genstand. De valgte kriterier for tildeling skal kunne anvendes i forbindelse med både ordinære og alternative tilbud.

Stk. 2. Accepterer eller kræver en ordregiver alternative tilbud, skal det angives i udbudsbekendtgørelsen.

§ 51. Accepterer eller kræver en ordregiver alternative tilbud, skal følgende angives i udbudsmaterialet:

- 1) Hvilke mindstekrav, de alternative tilbud skal opfylde.
- 2) Hvilke specifikke krav der stilles til afgivelse af alternative tilbud, navnlig hvis der er krav om, at alternative tilbud kun kan afgives, når der også er afgivet tilbud, der ikke er et alternativt tilbud.

Stk. 2. Ordregiveren kan kun tage alternative tilbud i betragtning, hvis tilbuddet opfylder de mindstekrav, der er fastsat i henhold til stk. 1, nr. 1.

Stk. 3. Ordregiveren skal sikre, at kriterierne for tildeling kan anvendes i forhold til alternative tilbud, der opfylder mindstekravene, jf. stk. 1, nr. 1, samt i forhold til tilbud, der opfylder mindstekravene, men som ikke er alternative tilbud.

§ 52. Accepterer en ordregiver alternative tilbud, kan ordregiveren ikke afvise et alternativt tilbud med den begrundelse, at der vil blive tale om en tjenesteydelseskontrakt i stedet for en vareindkøbskontrakt, eller med den begrundelse, at der vil blive tale om en vareindkøbskontrakt i stedet for en tjenesteydelseskontrakt.

Sideordnede tilbud

§ 53. En ordregiver kan acceptere eller kræve, at der afgives sideordnede tilbud, jf. dog stk. 2. Dette skal i givet fald fremgå af enten udbudsbekendtgørelsen eller udbudsmaterialet.

Stk. 2. En ordregiver skal fastsætte det krævede antal sideordnede tilbud under hensyntagen til proportionalitetsprincippet, herunder ordregiverens behov samt tilbudsgiverens omkostninger forbundet med udarbejdelse af tilbud. Ordregiveren kan uden begrundelse stille krav om op til 8 sideordnede tilbud. Vil ordregiveren stille krav om mere end 8 sideordnede tilbud, skal ordregiveren i udbudsmaterialet begrunde dette.

Stk. 3. Tilbudsevalueringen skal foretages i overensstemmelse med § 160.

Reserverede kontrakter til beskyttede værksteder m.v.

§ 54. En ordregiver kan stille krav om, at det alene er økonomiske aktører, hvis hovedformål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede personer, der kan deltage i udbuddet, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stk. 1 gælder kun når mindst 30 pct. af de beskæftigede hos den økonomiske aktør er handicappede eller dårligt stillede personer.

Stk. 3. Det skal fremgå af udbudsbekendtgørelsen, at retten til at deltage i udbuddet er forbeholdt tilbudsgivere, som er omfattet af denne bestemmelse.

Kapitel 7

Udbudsprocedurer og projektkonkurrencer

Udbudsprocedurer

§ 55. Udbud skal gennemføres efter en af følgende procedurer

- 1) offentligt udbud, jf. §§ 56 og 57,
- 2) begrænset udbud, jf. §§ 58-60,
- 3) udbud med forhandling, jf. §§ 61-66,
- 4) konkurrencepræget dialog, jf. §§ 67-72,
- 5) innovationspartnerskaber, jf. §§ 73-79,
- 6) udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse, jf. §§ 80-83, eller
- 7) projektkonkurrencer, jf. §§ 84-92.

Offentligt udbud

§ 56. Ved offentligt udbud kan enhver økonomisk aktør afgive tilbud som svar på udbudsbekendtgørelsen. Udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2. Ordregiveren skal anvende standardformularen, jf. § 128, stk. 3.

§ 57. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af tilbud, jf. § 93.

Stk. 2. Fristen skal som minimum være 35 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 3. Har ordregiveren anvendt en forhåndsmeddelelse, er minimumsfristen dog 15 dage, når

- 1) forhåndsmeddelelsen indeholder alle oplysninger i bilag V, del B, afsnit I, i denne lovs bilag 2, i det omfang disse oplysninger forelå ved forhåndsmeddelelsens offentliggørelse, og
- 2) forhåndsmeddelelsen blev sendt til offentliggørelse mindst 35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

Stk. 4. Accepterer ordregiveren, at tilbud kan indgives via elektroniske midler i overensstemmelse med regler udstedt af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1, kan den frist, der er nævnt i stk. 2 og stk. 3, afkortes med 5 dage.

Stk. 5. Gør et akut behov hos ordregiver det ikke muligt at overholde den frist, der er fastsat i stk. 2 og 4, kan ordregi-

veren fastsætte en frist, der ikke er mindre end 15 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 6. Ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132.

Begrænset udbud

§ 58. Ved begrænset udbud kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse. Udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2. Ordregiveren skal anvende standardformularen, jf. § 128, stk. 3.

§ 59. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger, jf. § 93.

Stk. 2. Fristen skal som minimum være 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 3. Gør et akut behov hos ordregiver det ikke muligt at overholde fristen i stk. 2, kan ordregiveren fastsætte en frist for modtagelse af ansøgninger om deltagelse, der ikke er mindre end 15 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 4. Kun de ansøgere som ordregiver opfordrer dertil kan afgive tilbud. En ordregiver skal udvælge mindst 5 ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud i henhold til § 145. Er antallet af ansøgere lavere end 5, kan ordregiveren opfordre den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte minimumskrav til egnethed, jf. § 140, til at afgive tilbud.

Stk. 5. En ordregiver skal samtidig og skriftligt opfordre de relevante ansøgere til at afgive tilbud.

Stk. 6. Ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132.

§ 60. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af tilbud, jf. § 93.

Stk. 2. Fristen skal som minimum være 30 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive et tilbud.

Stk. 3. Har ordregiveren anvendt en forhåndsmeddelelse, er minimumsfristen dog 10 dage, når

- 1) forhåndsmeddelelsen indeholder alle de oplysninger, der kræves i bilag V, del B, afsnit I, i denne lovs bilag 2, i det omfang disse oplysninger forelå ved forhåndsmeddelelsens offentliggørelse, og
- 2) forhåndsmeddelelsen er sendt til offentliggørelse mindst 35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

Stk. 4. Accepterer ordregiveren, at tilbud kan indgives via elektroniske midler i overensstemmelse med regler udstedt af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1, kan fristen, der er nævnt i stk. 2 forkortes med 5 dage.

Stk. 5. Ikkestatslige ordregivere kan i særlige tilfælde fastsætte, at fristen for modtagelse af tilbud er mindre end 30 dage dog mindst 10 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive et tilbud.

Stk. 6. Gør et akut behov hos ordregiver det ikke muligt at overholde fristen i stk. 2, kan ordregiveren fastsætte en frist for modtagelse af tilbud, der ikke er mindre end 10 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive et tilbud.

Udbud med forhandling

§ 61. En ordregiver kan anvende udbud med forhandling i følgende tilfælde:

- 1) Ved bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der opfylder et eller flere af følgende kriterier
 - a) ordregiverens behov kan ikke imødekommes uden tilpasning af allerede tilgængelige løsninger,
 - b) kontrakten omfatter design eller innovative løsninger,
 - c) kontrakten kan på grund af særlige omstændigheder med hensyn til dens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed ikke tildeles uden forudgående forhandling, eller
 - d) ordregiveren kan ikke fastlægge de tekniske specifikationer tilstrækkeligt præcist med henvisning til en standard, en europæisk teknisk vurdering, en fælles teknisk specifikation eller en teknisk reference, jf. punkt 2-5 i bilag VII til denne lovs bilag 2.
- 2) Når der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud kun afgives ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable tilbud, jf. stk. 2 og 3.

Stk. 2. Ved ikkeforskriftsmæssige tilbud efter stk. 1, nr. 2, forstås navnlig tilbud, hvor

- 1) tilbuddet ikke lever op til kravene i udbudsmaterialet,
- 2) tilbuddet er modtaget for sent,
- 3) der foreligger bevis for ulovlig samordning eller bestikkelse, eller
- 4) ordregiveren har konstateret, at tilbuddet er unormalt lavt.

Stk. 3. Ved uacceptable tilbud efter stk. 1, nr. 2, forstås navnlig tilbud, som

- 1) er indgivet af tilbudsgivere, som ikke lever op til de fastsatte minimumskrav til egnethed, eller
- 2) overstiger det af ordregiveren på forhånd fastsatte budget.

Stk. 4. Når en ordregiver udnytter muligheden i stk. 1, nr. 2, er den ikke forpligtet til at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse, når alle tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt. nr. 1-3.

§ 62. Ved udbud med forhandling kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse. Udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2.

Stk. 2. Udbudsbekendtgørelsen skal udover oplysningerne i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2 indeholde oplysning om

- 1) hvorvidt ordregiveren vil forbeholde sig ret til at tildele en kontrakt på grundlag af det indledende tilbud,
- 2) hvorledes forhandlingsforløbet forventes at forløbe, herunder om forhandlingerne skal forløbe i flere faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, og
- 3) hvorvidt ordregiveren vil yde vederlag til deltagerne i forhandlingerne.

Stk. 3. Ordregiveren skal i udbudsmaterialet fastsætte udbuddets genstand, mindstekrav og kriterierne for tildelingen.

§ 63. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger, jf. § 93.

Stk. 2. Fristen skal som minimum være 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse. Dog finder muligheden i § 59, stk. 3 tilsvarende anvendelse ved udbud med forhandling.

Stk. 3. Ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132.

§ 64. Kun de ansøgere, som ordregiveren opfordrer dertil, kan afgive et indledende tilbud, der skal danne grundlag for den efterfølgende forhandling. En ordregiver skal udvælge mindst 3 ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive indledende tilbud i henhold til § 145. Modtager ordregiveren færre end 3 ansøgninger, kan ordregiveren opfordre den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte krav til egnethed jf. § 140, til at afgive indledende tilbud. Vil ordregiveren udvælge flere end 5 ansøgere, skal ordregiveren begrunde dette.

Stk. 2. En ordregiver skal samtidigt og skriftligt opfordre de relevante ansøgere til at afgive indledende tilbud.

§ 65. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af det indledende tilbud, jf. § 93.

Stk. 2. Fristen skal som minimum være 30 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive et tilbud. Dog finder mulighederne i § 60, stk. 3-6, tilsvarende anvendelse ved udbud med forhandling.

§ 66. En ordregiver skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende og alle efterfølgende tilbud, medmindre ordregiveren har forbeholdt sig ret til at tildele kontrakten på grundlag af det indledende tilbud.

Stk. 2. Det indledende tilbud skal danne grundlag for den efterfølgende forhandling. Der kan ikke forhandles om de endelige tilbud og grundlæggende elementer, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

Stk. 3. Forhandlingen kan finde sted i flere successive faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles. Begrænsningen skal ske på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastlagt i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale.

Stk. 4. En ordregiver skal dokumentere forhandlingsforløbet, og sikre at alle tilbud under forløbet indgives skriftligt.

Stk. 5. Foretages der som følge af forhandlingerne ændringer i udbudsmaterialet, skal alle tilbudsgivere, der ikke er blevet afvist i henhold til stk. 3, orienteres herom. Ordregiveren må ikke foretage ændringer i de grundlæggende elementer i det oprindeligt udsendte udbudsmateriale.

Stk. 6. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for afgivelse af endeligt tilbud, jf. § 93.

Stk. 7. En ordregiver skal tildele kontrakten på grundlag af et af de tildelingskriterier, der er nævnt i § 162.

Konkurrencepræget dialog

§ 67. En ordregiver kan anvende konkurrencepræget dialog i følgende tilfælde:

- 1) Ved bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der opfylder et eller flere af følgende kriterier:
 - a) Ordregiverens behov kan ikke imødekommes uden tilpasning af allerede tilgængelige løsninger.
 - b) Kontrakten omfatter design eller innovative løsninger.
 - c) Når kontrakten på grund af særlige omstændigheder med hensyn til dens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed ikke kan tildeles uden forudgående forhandling.
 - d) Når ordregiveren ikke kan fastlægge de tekniske specifikationer tilstrækkeligt præcist med henvisning til en standardiseret europæisk teknisk vurdering, fælles teknisk specifikation eller teknisk reference, jf. punkt 2-5 i bilag VII, til denne lovs bilag 2.
- 2) Når der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud kun afgives ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable tilbud.

Stk. 2. Ved ikkeforskriftsmæssige tilbud skal blandt andet forstås tilbud, hvor

- 1) tilbuddet ikke lever op til kravene i udbudsmaterialet,
- 2) tilbuddet er modtaget for sent,
- 3) der foreligger bevis for ulovlig samordning eller bestikkelse, eller
- 4) ordregiveren har konstateret, at tilbuddet er unormalt lavt.

Stk. 3. Ved uacceptable tilbud skal blandt andet forstås tilbud, som er indgivet af tilbudsgivere, som ikke lever op til minimumskravene til egnethed, eller som overstiger det af ordregiveren på forhånd fastsatte budget.

Stk. 4. Når en ordregiver udnytter muligheden i stk. 1, nr. 2, er den ikke forpligtet til at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse, når alle tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud har afgivet tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav, og hvis de alle opfylder kravene i § 159, stk. 2, 2. pkt., nr. 1-3.

§ 68. Ved konkurrencepræget dialog kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på udbudsbekendtgørelsen. Udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2.

Stk. 2. Udbudsbekendtgørelsen skal udover oplysningerne i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2 indeholde oplysning om

- 1) hvorledes dialogforløbet forventes at forløbe, herunder om der anvendes successive faser med henblik på at begrænse antallet af løsninger, der skal drøftes under dialogforløbet, jf. § 70, stk. 3, og
- 2) hvorvidt ordregiveren vil yde vederlag til deltagerne i dialogforløbet.

Stk. 3. Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen fastsætte sine behov og krav samt tildelingskriteriet. En nærme-

re beskrivelse af disse herunder mindstekrav og yderligere kriterier for tildeling, skal i øvrigt fremgå af enten udbudsbekendtgørelsen eller i et beskrivende dokument.

Stk. 4. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger, jf. § 93.

Stk. 5. Fristen skal som minimum være 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 6. Ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132.

§ 69. Kun de ansøgere, der modtager en opfordring dertil, kan deltage i dialogen. En ordregiver kan udvælge mindst 3 ansøgere, som vil blive opfordret til at deltage i dialogen i henhold til § 145. Modtager ordregiveren færre end 3 ansøgninger, kan ordregiveren opfordre den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte minimumskrav til egnethed jf. § 140, til at deltage i dialogen. Vil ordregiveren udvælge flere end 5 ansøgere, skal ordregiveren begrunde dette.

Stk. 2. En ordregiver skal samtidigt og skriftligt opfordre de relevante ansøgere til at deltage i dialogen.

§ 70. En ordregiver indleder en dialog med de relevante ansøgere med henblik på at fastlægge, hvorledes ordregiverens behov bedst kan opfyldes.

Stk. 2. Dialogen kan vedrøre alle aspekter ved udbuddet, men må ikke medføre ændringer i grundlæggende elementer, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

Stk. 3. Dialogen kan finde sted i flere successive faser med henblik på at begrænse antallet af løsninger, der skal drøftes under dialogforløbet. Begrænsningen skal ske på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastlagt i udbudsbekendtgørelsen og i det beskrivende dokument.

Stk. 4. En ordregiver kan fortsætte dialogen, indtil den har indkredset den eller de løsninger, der bedst kan opfylde ordregiverens behov.

Stk. 5. Foretages der ændringer i udbudsmaterialet som følge af dialogen, skal alle de resterende deltagere orienteres herom. Ordregiveren må ikke foretage ændringer i de grundlæggende elementer i det oprindeligt udsendte udbudsmateriale.

Stk. 6. En ordregiver skal dokumentere dialogforløbet.

§ 71. En ordregiver skal efter at have erklæret dialogen for afsluttet og underrettet de resterende deltagere herom opfordre deltagerne til at afgive der endelige tilbud på grundlag af den eller de løsninger, der er fastlagt under dialogen. De endelige tilbud skal indeholde alle de elementer, der er nødvendige for projektets udførelse.

Stk. 2. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for afgivelse af endeligt tilbud, jf. § 93.

Stk. 3. På ordregiverens anmodning kan disse endelige tilbud afklares, præciseres og optimeres. Dette må dog ikke føre til, at der ændres ved vigtige elementer i udbuddet eller tilbuddet, eller til konkurrencefordrejning eller forskelsbehandling i øvrigt.

§ 72. En ordregiver skal tildele kontrakten i på grundlag af tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet, jf. § stk. 162, stk. 1, nr. 3.

Stk. 2. På anmodning af ordregiveren kan der føres forhandlinger med den tilbudsgiver, der har afgivet det vindende tilbud. Forhandlingerne skal ske med henblik på at bekræfte de økonomiske forpligtelser eller andre vilkår i tilbuddet.

Stk. 3. Forhandlinger i henhold til stk. 2 må ikke medføre, at der foretages ændringer i grundlæggende elementer, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

Innovationspartnerskab

§ 73. En ordregiver kan anvende innovationspartnerskaber, hvis ordregiveren vil udvikle en innovativ vare, tjenesteydelse eller bygge- og anlægsarbejde, som ikke allerede er tilgængelig på markedet. Et innovationspartnerskab består af tre faser: udbuddet, innovationsforløbet og et eventuelt efterfølgende indkøb af den udviklede ydelse.

§ 74. Ved udbud af et innovationspartnerskab kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på udbudsbekendtgørelsen. Udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2.

Stk. 2. Udbudsmaterialet skal indeholde oplysning om

- 1) hvorvidt ordregiveren forbeholder sig ret til at tildele en kontrakt på grundlag af det indledende tilbud,
- 2) hvilken ordning der skal gælde for intellektuel ejendomsret,
- 3) hvorvidt ordregiveren vil indgå en eller flere partnerskabskontrakter,
- 4) hvorledes forhandlingsforløbet forventes at forløbe, herunder om forhandlingerne skal forløbe i flere faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles,
- 5) hvorvidt ordregiveren vil yde vederlag til deltagerne, og
- 6) hvorvidt ordregiveren vil begrænse antallet af deltagerne på baggrund af delmål, jf. § 78.

Stk. 3. Ordregiveren skal i udbudsmaterialet fastsætte udbuddets genstand, mindstekrav og kriterierne for tildeling.

Stk. 4. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger, jf. § 93.

Stk. 5. Fristen skal som minimum være 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 6. Ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132.

§ 75. En ordregiver skal udvælge mindst 3 ansøgere til at afgive tilbud. Er antallet af ansøgere lavere end 3, kan ordregiveren udvælge den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte krav til egnethed jf. § 140, til at afgive tilbud.

Stk. 2. En ordregiver skal ved udvælgelse i henhold til § 145, som minimum lægge vægt på ansøgernes kapacitet på området forskning og udvikling eller udvikling og gennemførelse af innovative løsninger.

Stk. 3. En ordregiver skal samtidigt og skriftligt opfordre de udvalgte ansøgere til at afgive et indledende tilbud i form af et forsknings- og innovationsprojektforslag. Det er alene

de ansøgere, der af ordregiveren modtager en opfordring dertil, som kan afgive et indledende tilbud.

§ 76. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for modtagelse af indledende tilbud, jf. § 93.

Stk. 2. Fristen skal som minimum være 30 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive tilbud. Muligheden i § 60, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse ved innovationspartnerskab.

§ 77. En ordregiver skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende og alle efterfølgende tilbud, medmindre ordregiveren vælger at udnytte et forbehold efter § 74, stk. 2, nr. 1, og tildele kontrakten på grundlag af det indledende tilbud.

Stk. 2. Det indledende tilbud skal danne grundlag for den efterfølgende forhandling. Der kan forhandles om alt undtagen de endelige tilbud og grundlæggende elementer, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling.

Stk. 3. En ordregiver skal i forbindelse med forhandlingerne fastsætte de vilkår, der er knyttet til partnerskabskontrakten, herunder resultatniveauer og maksimumomkostninger.

Stk. 4. Hvorledes forhandlingsforløbet forventes at forløbe, herunder om forhandlingerne skal forløbe i flere faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles,

Stk. 5. En ordregiver skal dokumentere forhandlingsforløbet, samt sikre at alle tilbud under forløbet indgives skriftligt.

Stk. 6. Foretages der som følge af forhandlingerne ændringer i udbudsmaterialet, skal alle tilbudsgivere, der ikke er blevet afvist i henhold til § 74, stk. 2, nr. 4, orienteres herom. Ordregiveren må ikke foretage ændringer i de grundlæggende elementer i det oprindeligt udsendte udbudsmateriale.

Stk. 7. En ordregiver skal fastsætte en passende frist for afgivelse af endeligt tilbud, jf. § 93.

Stk. 8. En ordregiver skal tildele partnerskabskontrakten eller partnerskabskontrakterne på grundlag af tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet, jf. § 162, stk. 1, nr. 3.

§ 78. En ordregiver skal inddele det enkelte innovationspartnerskab i faser med dertil hørende delmål.

Stk. 2. En ordregiver kan efter hvert delmål, jf. stk. 1, beslutte at bringe alle eller enkelte partnerskabskontrakter til ophør.

Stk. 3. En ordregiver skal sørge for betaling af vederlag i passende rater til de deltagende partnere.

§ 79. En ordregiver skal så vidt muligt sikre, at partnerskabets struktur, løbetid og værdien af de forskellige faser tager højde for innovationsgraden af den ønskede løsning og rækkefølgen af forsknings- og innovationsaktiviteterne, der er nødvendige for udviklingen af en innovativ løsning.

Stk. 2. Den anslåede værdi af det påtænkte indkøb af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder skal være proportional i forhold til den nødvendige investering i udviklingen heraf.

Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse

§ 80. En ordregiver kan anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, når der i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud af bygge- og anlægskontrakter, vareindkøbskontrakter og tjenesteydelseskontrakter

- 1) ikke er modtaget nogen ansøgninger eller modtaget tilbud, eller
- 2) kun er modtaget ansøgninger eller modtaget tilbud, der er irrelevante i forhold til kontrakten.

Stk. 2. Det er en betingelse efter stk. 1, at der ikke foretages ændringer i grundlæggende elementer i det oprindelige udbudsmateriale, og at der sendes en rapport til Europa-Kommissionen, hvis denne anmoder herom.

Stk. 3. En ordregiver kan også anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, når bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne kun kan leveres af en bestemt økonomisk aktør på grund af

- 1) udbuddet har til formål at skabe eller erhverve et unikt kunstværk eller en unik kunstnerisk optræden,
- 2) manglende konkurrence af tekniske årsager, eller
- 3) beskyttelse af eksklusive rettigheder, herunder intellektuelle ejendomsrettigheder.

Stk. 4. Stk. 3, nr. 2 og 3 gælder kun, når der ikke findes et rimeligt alternativ eller erstatning, og den manglende konkurrence ikke er et resultat af en kunstig indskrænkning af udbudsvilkårene.

Stk. 5. En ordregiver kan også anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse i strengt nødvendigt omfang, hvis tvingende grunde som følge af begivenheder, som ordregiveren ikke har kunnet forudse, gør det umuligt at overholde fristerne for offentlige udbud, begrænset udbud eller udbud med forhandling.

§ 81. En ordregiver kan endvidere anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse for vareindkøbskontrakter, samt tjenesteydelseskontrakter for så vidt angår nr. 4

- 1) når de pågældende varer alene er fremstillet med henblik på forskning, forsøg, undersøgelse eller udvikling, og kontrakter, der tildeles i henhold til denne bestemmelse, omfatter ikke serieproduktion til påvisning af varernes handelsmæssige levedygtighed eller til dækning af forsknings- og udviklingsomkostninger,
- 2) ved supplerende leveringer fra den oprindelige leverandør til delvis fornyelse af leveringer eller installationer eller til udvidelse af allerede foretagne leveringer eller installationer, når et skifte af leverandøren ville gøre det nødvendigt for ordregiveren at indkøbe varer, som på grund af en forskel i teknisk beskaffenhed ville medføre teknisk uforenelighed eller uforholdsmæssigt store tekniske vanskeligheder ved drift og vedligeholdelse,
- 3) ved indkøb af varer, der noteres og købes på en varebørs, og
- 4) ved indkøb af varer eller tjenesteydelser på særlig fordelagtige vilkår hos en leverandør, der endeligt indstiller sin erhvervsvirksomhed, eller hos likvidatorer i en

konkursbehandling, tvangsakkord eller en tilsvarende behandling i henhold til nationale love og forskrifter.

Stk. 2. Løbetiden af kontrakter omfattet af § 81, stk. 1, nr. 2, må generelt ikke overstige tre år.

§ 82. En ordregiver kan endvidere anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse for tjenesteydelsesaftaler, når kontrakten er et led i en projektkonkurrence og tildeles vinderen eller en af vinderne af projektkonkurrencen, jf. §§ 84-92. I sidstnævnte tilfælde skal alle vinderne opfordres til at deltage i forhandlingerne.

§ 83. En ordregiver kan endvidere anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse ved nye bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der er en gentagelse af tilsvarende tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, og som udføres af den økonomiske aktør, der blev tildelt den oprindelige kontrakt af den samme ordregiver, under følgende betingelser:

- 1) Bygge- og anlægsarbejderne eller tjenesteydelserne er i overensstemmelse med et grundlæggende projekt.
- 2) Den oprindelige kontrakt herom blev tildelt i henhold til en procedure i overensstemmelse med § 55.
- 3) Udbudsmaterialet til det oprindelige udbud af det i nr. 1 nævnte grundlæggende projekt angiver omfanget af eventuelle yderligere bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og betingelserne for tildeling heraf.
- 4) Muligheden for at anvende denne fremgangsmåde er anført i det oprindelige udbudsmateriale. Ordregiveren skal tage den anslåede samlede værdi af de nye bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser i betragtning ved anvendelse af § 6.
- 5) Der er ikke forløbet mere end tre år efter indgåelsen af den oprindelige kontrakt.

Projektkonkurrencer

§ 84. §§ 84-92 gælder for

- 1) projektkonkurrencer, der afholdes med henblik på tildeling af en tjenesteydelseskontrakt, og
- 2) projektkonkurrencer med konkurrencepræmier eller betalinger til deltagerne.

Stk. 2. I de tilfælde, der er omfattet af stk. 1, nr. 1, beregnes kontraktens værdi på grundlag af den anslåede værdi uden moms af den pågældende tjenesteydelseskontrakt, herunder eventuelle konkurrencepræmier eller betalinger for deltagelsen til deltagerne.

Stk. 3. I de tilfælde, der er omfattet af stk. 1, nr. 2, beregnes kontraktens værdi på grundlag af det samlede præmie- og betalingsbeløb, herunder den anslåede værdi uden moms af tjenesteydelseskontrakten, som senere vil kunne indgås i henhold til § 82, hvis ordregiveren i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen har meddelt, at ordregiveren agter at tildele en sådan kontrakt.

Bekendtgørelse om projektkonkurrence

§ 85. En ordregiver kan udskrive en projektkonkurrence ved at offentliggøre en bekendtgørelse herom.

Stk. 2. Har ordregiveren til hensigt at tildele en tjenesteydelseskontrakt i henhold til § 82, skal anføre dette i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen.

§ 86. Har ordregiveren afholdt en projektkonkurrence, skal ordregiveren sende en meddelelse om resultaterne af projektkonkurrencen til EU's publikationskontor i overensstemmelse med § 129, stk. 6, og ordregiveren skal være i stand til at bevise afsendelsesdatoen.

Stk. 2. En ordregiver kan undlade at offentliggøre oplysninger om resultatet af konkurrencen, når det vil kunne hindre retshåndhævelsen eller på anden måde være i strid med offentlige interesser eller til skade for bestemte offentlige eller private virksomheders legitime økonomiske interesser eller for fair konkurrence mellem tjenesteydere.

§ 87. En ordregiver skal offentliggøre bekendtgørelser omfattet af §§ 85 og 86 i overensstemmelse med § 129, stk. 6. Bekendtgørelserne skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, henholdsvis del E og F til denne lovs bilag 2, i samme format som standardformularerne.

Udvælgelse af deltagere

§ 88. Projektkonkurrencer skal gennemføres i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 84-92.

Stk. 2. En ordregiver skal i forbindelse med projektkonkurrencer med et begrænset antal deltagere fastsætte klare og ikkediskriminerende minimumskrav til egnethed. Antallet af ansøgere, der opfordres til at deltage i projektkonkurrencen, skal fastsættes således, at der sikres reel konkurrence.

Bedømmelseskomitéen

§ 89. Med henblik på at finde en vinder af projektkonkurrencen nedsætter ordregiveren en bedømmelseskomite. Bedømmelseskomitéen må udelukkende bestå af fysiske personer, som er uafhængige af deltagerne i projektkonkurrencen.

Stk. 2. Kræver ordregiveren bestemte faglige kvalifikationer for at deltage i en projektkonkurrence, skal mindst en tredjedel af bedømmelseskomitéens medlemmer have samme eller tilsvarende kvalifikationer.

§ 90. Bedømmelseskomitéen skal være uafhængig i sine afgørelser og udtalelser.

Stk. 2. Komiteen må ikke have kendskab til ansøgernes identitet og skal udelukkende behandle de planlægnings- og projektarbejder, som ansøgerne forelægger, ud fra de kriterier, der er anført i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen.

Stk. 3. Kravet om anonymitet skal overholdes, indtil bedømmelseskomitéens udtalelse eller afgørelse foreligger.

§ 91. På grundlag af hvert enkelt projekts kvaliteter registrerer bedømmelseskomitéen projekternes rangfølge, komiteens bemærkninger samt punkter, der eventuelt skal klarlægges, i en rapport, som medlemmerne underskriver.

Stk. 2. Ansøgerne kan om nødvendigt anmodes om at besvare spørgsmål, som bedømmelseskomitéen har anført i rapporten, for at klarlægge nogle aspekter af projekterne.

§ 92. En ordregiver skal udarbejde en fuldstændig rapport over dialogen mellem bedømmelseskomitéens medlemmer og ansøgerne.

Fastsættelse af tidsfrister samt åbning af tilbud

§ 93. En ordregiver skal fastsætte passende tidsfrister for indsendelse af ansøgninger og tilbud jf. § 93. Fristen for modtagelse af tilbud og ansøgning om deltagelse skal som minimum overholde minimumsfristen for den pågældende udbudsprocedure.

Stk. 2. Forudsætter afgivelse af tilbud besigtigelse af steder eller gennemsyn af bilagsmateriale til udbudsmaterialet hos ordregiveren, skal ordregiveren fastsætte en frist for modtagelse af tilbud, således at tilbudsgiverne kan opnå kendskab til alle de oplysninger, der er nødvendige for at udarbejde et tilbud. Fristen skal være længere end den minimumsfrist der er angivet i den pågældende udbudsprocedure.

Stk. 3. Ved offentlige udbud skal ordregiveren angive fristen for modtagelse af tilbud i udbudsbekendtgørelsen. Ved begrænsede udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber skal ordregiveren angive fristen for modtagelse af ansøgninger i udbudsbekendtgørelsen, og fristen for modtagelse af tilbud skal fremgå af udbudsmaterialet.

Stk. 4. En ordregiver kan forlænge fristen for modtagelse af ansøgninger eller tilbud. Ordregiveren er forpligtet til at forlænge fristen for modtagelse af ansøgninger eller tilbud i følgende tilfælde:

- 1) Hvis ordregiveren meddeler supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter senere end 6 dage før den fastsatte frist for modtagelse af ansøgning eller tilbud.
- 2) Hvis ordregiveren foretager væsentlige ændringer i udbudsmaterialet.
- 3) Hvis ordregiveren ikke inden for 5 dage efter anmodning herom fremsender de dokumenter, der ikke er givet fri, direkte og fuld elektronisk adgang til, jf. § 132, stk. 2.
- 4) Hvis ordregiveren har forkortet fristen som følge af et akut behov hos ordregiver, jf. § 57, stk. 5, § 59, stk. 3 og § 65, stk. 2, jf. § 60, stk. 6, og ordregiveren meddeler supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter senere end 4 dage før den fastsatte frist for modtagelse af ansøgning eller tilbud.

§ 94. En ordregiver kan først undersøge indholdet af en ansøgning eller et tilbud, når ansøgnings- eller tilbudsfristen er udløbet.

Kapitel 8

Indkøbsmetoder

Rammeaftaler

§ 95. En rammeaftale skal indgås efter en af procedurerne i denne lov, jf. § 55.

Stk. 2. En rammeaftale kan højst have en løbetid på fire år. I ekstraordinære tilfælde kan en rammeaftale indgås for en længere periode.

Stk. 3. Indgåelse af kontrakter på grundlag af en rammeaftale skal ske i rammeaftalens løbetid. Kontrakterne kan være gældende i en periode efter udløbet af rammeaftalens løbetid.

§ 96. Det skal angives i udbudsbekendtgørelsen, hvilke ordregivere, der skal kunne gøre brug af rammeaftalen. Kontrakter baseret på en rammeaftale kan indgås mellem parterne i rammeaftalen.

§ 97. Kontrakter, der indgås på grundlag af en rammeaftale, der er indgået med en vindende tilbudsgiver, tildeles på de vilkår, der er fastsat i rammeaftalen. Ordregiveren kan inden tildelingen af kontrakten skriftligt anmode den vindende tilbudsgiver om at fuldstændiggøre sit tilbud.

§ 98. Kontrakter, der indgås på grundlag af en rammeaftale, der er indgået med mere end en part på rammeaftalen, kan tildeles ved

- 1) direkte tildeling, jf. § 99, eller
- 2) genåbning af konkurrencen, jf. § 100.

Stk. 2. Ordregiveren kan på den samme rammeaftale anvende direkte tildeling og genåbning af konkurrencen. Valget mellem direkte tildeling og genåbning af konkurrencen skal ske på grundlag af objektive kriterier, herunder de efterspurgte varers eller ydelsers kvantitet, værdi eller karakteristika og ordregiverens øvrige konkrete indkøbsbehov. De objektive kriterier skal fastsættes i udbudsmaterialet vedrørende rammeaftalen.

Stk. 3. Det skal angives i udbudsmaterialet vedrørende rammeaftalen, hvordan tildeling af kontrakter finder sted, jf. stk. 1.

§ 99. Direkte tildeling af kontrakter, jf. § 98, stk. 1, nr. 1, skal ske på grundlag af rammeaftalens bestemmelser og de objektive kriterier, der er fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen.

§ 100. Genåbning af konkurrencen, jf. § 98, stk. 1, nr. 2 og stk. 2, skal baseres på

- 1) de samme vilkår, som var gældende i forbindelse med tildelingen af rammeaftalen,
- 2) om nødvendigt mere præcist formulerede vilkår, eller
- 3) eventuelt, andre vilkår, der er fastsat på forhånd i udbudsmaterialet for rammeaftalen.

Stk. 2. Genåbning af konkurrencen skal ske ved samtidig skriftlig opfordring til de økonomiske aktører, som er i stand til at udføre kontrakten, til skriftligt at afgive tilbud. Opfordringen skal angive fristen for at afgive tilbud og øvrige nødvendige oplysninger.

Stk. 3. En ordregiver skal tildele kontrakten på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen, jf. § 162.

Dynamiske indkøbssystemer

§ 101. En ordregiver kan anvende et dynamisk indkøbssystem til indkøb af varer, bygge- og anlægsarbejder og tjene-

steydelser, der er generelt tilgængelige på markedet og opfylder ordregiverens krav.

Stk. 2. Et dynamisk indkøbssystem skal følge proceduren for begrænset udbud, jf. dog § 104, stk. 3.

§ 102. Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen angive

- 1) det dynamiske indkøbssystems løbetid,
- 2) de minimumskrav til egnethed, der gælder for optagelse i det dynamiske indkøbssystem, jf. 140, og
- 3) de kriterier for tildeling, der gælder ved tildeling af kontrakter på grundlag af det dynamiske indkøbssystem, jf. § 104, stk. 3.

Stk. 2. Ordregiveren kan inddеле et dynamisk indkøbssystem i objektivt beskrevne kategorier af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder.

Stk. 3. Inddeles et dynamisk indkøbssystem i kategorier, jf. stk. 2, skal ordregiveren specificere minimumskravene til egnethed for hver kategori i udbudsbekendtgørelsen, jf. stk. 1, nr. 2.

§ 103. En ordregiver skal i udbudsmaterialet som minimum angive arten og den anslåede mængde af planlagte indkøb samt anføre alle nødvendige oplysninger om det dynamiske indkøbssystem, herunder hvordan det dynamiske indkøbssystem fungerer, det anvendte elektroniske udstyr og de tekniske ordninger og specifikationer for tilslutning.

§ 104. Ved etableringen af et dynamisk indkøbssystem skal minimumsfristen for ordregiverens modtagelse af ansøgninger om deltagelse være 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 2. En ordregiver kan tidligst anvende et dynamisk indkøbssystem, når fristen i stk. 1. er udløbet, og ansøgninger, der er modtaget inden for fristen, er færdigbehandlede.

Stk. 3. Et dynamisk indkøbssystem skal til enhver tid være åbent for ansøgere, der opfylder minimumskravene til egnethed, og antallet af ansøgere, der optages i indkøbssystemet må ikke begrænses.

Stk. 4. Behandlingen af en ansøgning, der modtages inden udløbet af fristen i stk. 1 skal afsluttes inden for 10 arbejdsdage efter modtagelsen af ansøgningen, jf. dog stk. 5 og 6.

Stk. 5. Fristen i stk. 4 kan forlænges til 15 arbejdsdage i konkrete sager, hvis ordregiveren finder det berettiget, herunder hvis ordregiveren har behov for at verificere, om minimumskravene til egnethed er opfyldt.

Stk. 6. Fristen i stk. 4 kan endvidere forlænges når opfordringen til at afgive tilbud for det første specifikke offentlige indkøb under et dynamisk indkøbssystem ikke er udsendt. Ordregiveren må ikke udsende opfordringer til at afgive tilbud i løbet af den forlængede vurderingsperiode.

§ 105. En ordregiver skal i forbindelse med konkrete indkøb opfordre alle deltagere til at afgive tilbud. Ordregiveren kan præcisere kriterierne for tildeling i opfordringen til at afgive tilbud, når dette er relevant.

Stk. 2. Er det dynamiske indkøbssystem er inddelt i kategorier, skal ordregiveren opfordre alle de deltagere, der er optaget i den relevante kategori, til at afgive tilbud.

Stk. 3. En ordregiver skal tildele kontrakten til den tilbudsgiver, der har afgivet det bedste bud på grundlag af de fastsatte kriterier for tildeling.

Stk. 4. Fristen for modtagelse af tilbud, jf. § 93 skal som minimum være 10 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive tilbud.

§ 106. En ordregiver kan kræve, at deltagere i et dynamisk indkøbssystem inden for 5 arbejdsdage fra anmodning herom, indsender et nyt og ajourført fælles europæisk udbudsdokument, jf. § 148, stk. 1. Ordregiveren kan på ethvert tidspunkt i løbet af det dynamiske indkøbssystems løbetid kræve, at deltagerne fremlægger dokumentation, jf. § 152 for at deltagerne ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. §§ 135-137 og at deltagerne opfylder minimumskravene til egnethed, jf. §§ 140-143.

Stk. 2. Kan det på baggrund af fælles europæiske udbudsdokument fastslås, at deltageren ikke længere opfylder minimumskravene til egnethed, skal ordregiveren udelukke deltageren fra at deltage i det dynamiske indkøbssystem.

§ 107. En ordregiver skal offentliggøre en bekendtgørelse i Den Europæiske Unions Tidende, når løbetiden af det dynamiske indkøbssystem ændres eller det dynamiske indkøbssystem bringes til ophør.

§ 108. Alle meddelelser i forbindelse med et dynamisk indkøbssystem skal afgives elektronisk efter reglerne fastsat af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1.

Stk. 2. Ansøgere og deltagere må ikke pålægges betaling for deltagelse i et dynamisk indkøbssystem.

Elektroniske auktioner

§ 109. En ordregiver kan anvende elektroniske auktioner i forbindelse med offentlige udbud, begrænsede udbud, udbud med forhandling, fornyet konkurrence mellem parterne i en rammeaftale i henhold til § 100 og tildeling af kontrakt inden for et dynamisk indkøbssystem.

Stk. 2. Elektroniske auktioner kan ikke anvendes i forbindelse med indgåelse af tjenesteydelseskontrakter og bygge- og anlægskontrakter, der omfatter en intellektuel indsats, der ikke kan klassificeres på grundlag af automatiske vurderingsmetoder.

§ 110. Elektroniske auktioner kan anvendes med henblik på konkurrence om priser og andre forhold, der er kvantificerbare.

Stk. 2. Elektroniske auktioner kan gennemføres i flere faser. Elektroniske auktioner skal gennemføres i et elektronisk system.

§ 111. En ordregiver, der ønsker at anvende elektroniske auktioner, skal angive dette i udbudsbekendtgørelsen. Herudover skal udbudsmaterialet indeholde følgende oplysninger

- 1) de elementer, hvis værdier der holdes elektronisk auktion over, for så vidt disse elementer er kvantificerbare, således at de eksempelvis kan udtrykkes i tal eller procentdele,

- 2) eventuelle grænser for de værdier, som kan fremlægges, således som de fremgår af specifikationer af kontraktens genstand,
- 3) de oplysninger, der vil blive stillet til tilbudsgivernes rådighed under den elektroniske auktion, og på hvilket tidspunkt de i givet fald stilles til rådighed,
- 4) de oplysninger, der er relevante for afviklingen af den elektroniske auktion,
- 5) betingelserne, på hvilke tilbudsgiverne kan byde, herunder navnlig de mindste udsving mellem de bud, som i givet fald kræves for at byde, og
- 6) de relevante oplysninger om det elektroniske system, der anvendes, og om betingelser og tekniske specifikationer for tilslutning.

§ 112. Inden afholdelsen af en elektronisk auktion, skal ordregiveren foretage en vurdering af de modtagne tilbud på baggrund af de fastsatte kriterier for tildeling, jf. § 162, og den fastlagte vægtning af disse i henhold til den fastsatte evalueringsmetode, jf. § 160.

§ 113. En ordregiver skal sende opfordringen til at deltage i en elektronisk auktion samtidigt og elektronisk til alle tilbudsgivere, der har afgivet antagelige og forskriftsmæssige tilbud. Auktionen kan tidligst finde sted to arbejdsdage efter afsendelsen af opfordringen.

Stk. 2. Opfordringen til at deltage, jf. stk. 1 skal indeholde

- 1) resultatet af vurderingen, jf. § 112,
- 2) dato og klokkeslæt for indledningen af den elektroniske auktion,
- 3) oplysninger om en eventuel faseopdeling af auktionen og tidsplanen for denne,
- 4) den matematiske formel, der bestemmer den automatiske omklassificering,
- 5) angivelse af, hvilke oplysninger der vil blive givet under auktionen, jf. § 114, og
- 6) oplysninger om auktionens afslutning, jf. § 115.

§ 114. Under den elektroniske auktion skal ordregiveren omgående give alle tilbudsgiverne tilstrækkelige oplysninger til, at de på ethvert tidspunkt kan kende deres respektive placering. Ordregiveren kan give andre oplysninger om andre afgivne priser eller værdier, hvis dette er angivet i udbudsmaterialet. Der kan endvidere, på et hvilket som helst tidspunkt, gives meddelelse om antallet af deltagere i den specifikke fase af auktionen.

Stk. 2. Der må ikke under auktionen gives oplysninger om tilbudsgivernes identitet.

§ 115. En elektronisk auktion afsluttes

- 1) på det tidspunkt, der er anført i opfordringen til at deltage,
- 2) når der ikke modtages flere nye priser eller værdier, der imødekommer de krav til mindstudsving, der er anført i opfordringen til at deltage, eller
- 3) når alle auktionens faser er afsluttet.

Elektroniske kataloger

§ 116. En ordregiver kan i forbindelse med udbud, hvor der er krav om anvendelse af elektroniske kommunikations-

midler, jf. regler fastsat af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1, acceptere eller kræve, at tilbud afgives i form af et elektronisk katalog, eller at tilbud skal indeholde et elektronisk katalog. Tilbud, der afgives i form af et elektronisk katalog, kan ledsages af andre dokumenter, som fuldstændiggør tilbuddet.

Stk. 2. En ordregiver kan bestemme, at tilbud på en kontrakt, der skal tildeles på grundlag af et dynamisk indkøbssystem, skal afgives i form af et elektronisk katalog eller skal omfatte et elektronisk katalog. Tilbud, der afgives i form af et elektronisk katalog, kan ledsages af andre dokumenter, som fuldstændiggør tilbuddet.

Stk. 3. En ordregiver kan bestemme, at der skal anvendes opdaterede elektroniske kataloger, jf. § 118, i forbindelse med

- 1) fornyet konkurrence i forbindelse med specifikke kontrakter i medfør af en rammeaftale, der er indgået med mere end en tilbudsgiver ved anvendelse af elektroniske kataloger, og
- 2) tildeling af kontrakter på grundlag af et dynamisk indkøbssystem, hvor ansøgningen om deltagelse i indkøbssystemet har været ledsaget af et elektronisk katalog.

Stk. 4. Det skal fremgå af udbudsbekendtgørelsen, hvis der vil blive anvendt elektroniske kataloger.

§ 117. Ansøgere og tilbudsgivere skal udarbejde elektroniske kataloger i overensstemmelse med

- 1) de tekniske ordninger og specifikationer samt andre formkrav, der er fastsat af ordregiveren,
- 2) kravene til elektroniske kommunikationsværktøjer samt eventuelle yderligere krav, der er fastsat af ordregiveren, jf. regler fastsat af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1, og
- 3) eventuelle delegerede retsakter fra Europa-Kommissionen vedtaget i overensstemmelse med artikel 87 i direktivet.

Stk. 2. Ordregiverens krav efter stk. 1, nr. 1 og 2, skal fremgå af udbudsmaterialet.

§ 118. Opdatering af elektroniske kataloger, jf. § 116, stk. 3, sker ved at

- 1) tilbudsgiverne indgiver deres elektroniske kataloger på ny, således at de er tilpasset til kravene i den pågældende kontrakt, eller
- 2) ordregiveren indsamler de oplysninger fra de allerede fremsendte elektroniske kataloger, der er nødvendige for at kunne sammensætte et tilbud, der opfylder kravene i den pågældende kontrakt.

Stk. 2. Når opdatering af de elektroniske kataloger skal finde sted i henhold til stk. 1, nr. 2, underretter ordregiveren tilbudsgiverne herom. Underretningen skal indeholde oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår oplysninger påtænkes indsamlet, og om muligheden for at afvise indsamlingen af oplysninger.

Stk. 3. Udbudsmaterialet for rammeaftalen eller udbudsbekendtgørelsen vedrørende det dynamiske indkøbssystem skal indeholde oplysning om, hvorvidt fornyet konkurrence vil finde sted efter stk. 1, nr. 1 eller 2.

Stk. 4. Inden tildeling af kontrakt på baggrund af fornyet konkurrence efter stk. 1, nr. 2, skal ordregiveren anmode tilbudsgiver om at bekræfte, at det afgivne tilbud ikke er indholdsmæssigt fejlagtigt. Påpeger den pågældende tilbudsgiver indholdsmæssige fejl i de indsamlede oplysninger, skal ordregiveren berigtige disse, inden der træffes beslutning om tildeling af kontrakt.

Kapitel 9

Fælles indkøb

Centraliserede indkøbsaktiviteter og indkøbscentraler

§ 119. En ordregiver kan gennem en indkøbscentral erhverve varer og tjenesteydelser, der er indkøbt til brug for ordregiveren.

Stk. 2. En ordregiver kan endvidere erhverve bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ved brug af

- 1) kontrakter tildelt af en indkøbscentral,
- 2) dynamiske indkøbssystemer, der drives af en indkøbscentral, og
- 3) rammeaftaler, der er indgået af en indkøbscentral.

§ 120. Når et dynamisk indkøbssystem, der drives af en indkøbscentral, kan anvendes af andre ordregivere, jf. § 119, stk. 2, nr. 2, skal dette angives i udbudsbekendtgørelsen.

Stk. 2. Alle udbudsprocedurer, der varetages af en indkøbscentral, skal gennemføres ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler i overensstemmelse med regler fastsat af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1.

§ 121. En ordregiver anses for at opfylde sine forpligtelser efter denne lov, når ordregiveren erhverver

- 1) varer eller tjenesteydelser efter § 119, stk. 1, eller
- 2) bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser efter § 119, stk. 2.

Stk. 2. En ordregiver er uanset stk. 1 ansvarlig for de dele af indkøbsprocessen, som ordregiveren selv udfører, herunder

- 1) tildeling af kontrakt på grundlag af et dynamisk indkøbssystem, der drives af en indkøbscentral, jf. § 119, stk. 2, nr., 2,
- 2) gennemførelse af fornyet konkurrence under en rammeaftale, jf. § 100, der er indgået af en indkøbscentral, og
- 3) beslutningen om, hvilken af de leverandører, der er part i en rammeaftale med flere leverandører, som skal udføre en given opgave, jf. § 98.

§ 122. En ordregiver kan tildele en tjenesteydelseskontrakt om levering af centraliserede indkøbsaktiviteter til en indkøbscentral uden at følge udbudsprocedurerne i denne lov. Sådanne tjenesteydelseskontrakter kan omfatte accessordiske indkøbsaktiviteter.

Fælles udbud

§ 123. Ordregivere kan aftale at gennemføre udbud i fællesskab.

Stk. 2. Gennemføres et udbud i sin helhed i fællesskab i alle de deltagende ordregivers navne og på disses vegne, er de deltagende ordregivere i fællesskab ansvarlige for overholdelsen af forpligtelserne i henhold til denne lov.

Stk. 3. Er en eller flere ordregivere udvalgt blandt de deltagende ordregivere til at gennemføre udbuddet, og handle i eget navn og på vegne af de andre deltagende ordregivere, er de deltagende ordregivere i fællesskab ansvarlige for overholdelse af forpligtelserne i henhold til denne lov.

Stk. 4. Gennemføres et udbud ikke i sin helhed i fællesskab i henhold til stk. 2, er de deltagende ordregivere kun i fællesskab ansvarlige for overholdelse af forpligtelserne i henhold til denne lov for de dele, der gennemføres i fællesskab. Hver enkelt ordregiver har det fulde ansvar for overholdelsen af forpligtelserne i henhold til denne lov for de dele, ordregiveren gennemfører i eget navn og på egne vegne.

Stk. 5. Udbudsbekendtgørelsen skal indeholde oplysninger, der gør det muligt at identificere samtlige deltagende ordregivere i det fælles udbud. Det skal desuden fremgå af udbudsmaterialet, hvilke dele af udbudsprocessen den enkelte ordregiver er ansvarlig for.

Udbud der involverer ordregivere fra forskellige EU-medlemsstater

§ 124. En ordregiver kan benytte centraliserede indkøbsaktiviteter tilbudt af indkøbscentraler, der er beliggende i en anden EU-medlemsstat i overensstemmelse med de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor indkøbscentralen er beliggende.

§ 125. Ordregivere fra forskellige EU-medlemsstater kan i fællesskab tildele en kontrakt, indgå en rammeaftale eller drive et dynamisk indkøbssystem. Forud for gennemførelsen af udbudsproceduren skal følgende aftales mellem de deltagende ordregivere:

- 1) Fordelingen af ordregivernes forpligtelser og hvilke nationale bestemmelser, der finder anvendelse i forbindelse med det påtænkte indkøb.
- 2) Den interne organisering af udbudsproceduren, herunder forvaltningen af proceduren, fordelingen af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal indkøbes samt indgåelsen af kontrakter.

Stk. 2. En deltagende ordregiver anses for at opfylde sine forpligtelser i henhold til denne lov, når der foretages et indkøb hos en ordregiver, der er ansvarlig for udbudsproceduren.

§ 126. Ordregivere fra forskellige EU-medlemsstater, der etablerer en fælles enhed skal træffe beslutning om, hvilket nationalt regelsæt, der skal være gældende. Der kan i denne forbindelse vælges mellem de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den fælles enhed har sit hjemsted, eller de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den fælles enhed udfører sine aktiviteter.

Kapitel 10

Offentliggørelse og gennemsigtighed

Forhåndsmeddelelser

§ 127. En ordregiver kan offentliggøre en forhåndsmeddelelse for at tilkendegive, hvilke indkøb ordregiveren har til hensigt at foretage.

Stk. 2. Forhåndsmeddelelser skal indeholde oplysninger, der er anført i bilag V, del B, afsnit I til denne lovs bilag 2.

Stk. 3. Forhåndsmeddelelser offentliggøres ved elektronisk fremsendelse til EU's publikationskontor, jf. stk. 5, eller i ordregiverens køberprofil. Når ordregiveren offentliggør en forhåndsmeddelelse i sin køberprofil, skal ordregiveren, forud for offentliggørelse i køberprofilen, sende en meddelelse om offentliggørelse til EU's publikationskontor i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Meddelelsen skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag V, del A, til denne lovs bilag 2.

Stk. 4. Forhåndsmeddelelser må højst dække en periode på 12 måneder fra den dato, hvor forhåndsmeddelelsen blev sendt til offentliggørelse. Dette gælder dog ikke indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser, jf. § 187, hvor forhåndsmeddelelser kan dække en periode, der er længere end 12 måneder.

Stk. 5. Forhåndsmeddelelsen skal udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformularer, sendes elektronisk til EU's publikationskontor og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2.

Udbudsbekendtgørelser

§ 128. En ordregiver skal anvende udbudsbekendtgørelser som indkaldelse af tilbud i forbindelse med alle procedurer, med undtagelse af udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse, jf. §§ 80-83.

Stk. 2. Udbudsbekendtgørelser skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2.

Stk. 3. Udbudsbekendtgørelsen skal udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformularer, sendes elektronisk til EU's publikationskontor, og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2.

Bekendtgørelser om indgåede kontrakter

§ 129. Senest 30 dage efter indgåelsen af en kontrakt eller rammeaftale skal ordregiveren sende en bekendtgørelse om indgået kontrakt til EU's publikationskontor, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 2. Bekendtgørelser om indgåede kontrakter skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del D, til denne lovs bilag 2.

Stk. 3. En ordregiver kan sende bekendtgørelser om kontrakter indgået på grundlag af en rammeaftale.

Stk. 4. En ordregiver skal senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal fremsende bekendtgørelser om de kontrakter, der er indgået på grundlag af et dynamisk indkøbssystem.

Stk. 5. Offentliggørelse af oplysninger om indgåelsen af kontrakten eller rammeaftalen kan i særlige tilfælde undla-

des, hvis videregivelse af oplysningerne vil hindre retshåndhævelse eller på anden måde være i strid med offentlige interesser til skade for bestemte økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser eller til skade for konkurrencen mellem økonomiske aktører.

Stk. 6. Bekendtgørelsen om indgåede kontrakter skal udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformularer, sendes elektronisk til EU's publikationskontor og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2.

Offentliggørelse på nationalt plan

§ 130. En ordregiver kan først offentliggøre en forhåndsmeddelelse, en udbudsbekendtgørelse, øvrige dele af udbudsmaterialet eller en bekendtgørelse om indgåede kontrakter på nationalt plan, når EU's publikationskontor har offentliggjort den pågældende forhåndsmeddelelse eller bekendtgørelse, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. En ordregiver kan offentliggøre en forhåndsmeddelelse, en udbudsbekendtgørelse, øvrige dele af udbudsmaterialet eller bekendtgørelse om indgåede kontrakter på nationalt plan 48 timer efter, at ordregiveren har modtaget en bekræftelse fra EU's publikationskontor om modtagelse af bekendtgørelsen eller meddelelsen.

Stk. 3. Forhåndsmeddelelser, udbudsbekendtgørelser eller bekendtgørelser om indgåede kontrakter, der offentliggøres på nationalt plan, må ikke indeholde andre oplysninger end de, der fremgår af de meddelelser eller bekendtgørelser, der er sendt til EU's publikationskontor til offentliggørelse. I den meddelelse eller bekendtgørelse, der offentliggøres på nationalt plan, skal ordregiveren anføre datoen for afsendelse til EU's publikationskontor.

§ 131. En ordregiver kan offentliggøre en forhåndsmeddelelse i sin køberprofil, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. En ordregiver kan først offentliggøre forhåndsmeddelelsen i køberprofilen, når meddelelsen herom er sendt til EU's publikationskontor. Meddelelsen om offentliggørelse af forhåndsmeddelelsen i en køberprofil skal indeholde de i bilag V, del A, til denne lovs bilag 2, anførte oplysninger.

Stk. 3. Når en forhåndsmeddelelse er offentliggjort i en køberprofil, kan ordregiveren efterfølgende offentliggøre meddelelsen på anden vis. Forhåndsmeddelelser, der offentliggøres på anden vis, må ikke indeholde andre oplysninger end de, der er indeholdt i forhåndsmeddelelsen, der er offentliggjort i køberprofilen. I den forhåndsmeddelelse der offentliggøres på anden vis, skal ordregiveren anføre datoen for afsendelse af meddelelsen om offentliggørelse i køberprofilen til EU's publikationskontor.

Adgang til udbudsmaterialet

§ 132. En ordregiver skal give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til udbudsmaterialet fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen i den Europæiske Unions Tidende, jf. dog stk. 2. Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen angive, på hvilken elektronisk adresse der gives adgang til udbudsmaterialet.

Stk. 2. Ordregiveren kan på grund af udbudsmaterialets særlige karakter eller på grund af fortrolighed, jf. § 5, stk. 2,

undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet. I disse situationer skal ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen angive, hvor og hvordan der kan opnås adgang til disse dele af udbudsmaterialet.

§ 133. Er alt udbudsmaterialet ikke tilgængeligt ved offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132, stk. 2, skal ordregiveren forlænge fristen for afgivelse af tilbud med 5 dage. Der gælder dog ingen pligt til at forlænge fristen i tilfælde af et akut behov hos ordregiver.

Adgang til supplerende oplysninger

§ 134. En ordregiver skal senest 6 dage før udløbet af fristen for afgivelse af ansøgning eller tilbud meddele eventuelle supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Ved offentligt udbud, begrænset udbud og udbud med forhandling efter hasteproceduren, jf. § 57, stk. 5, § 59, stk. 3, § 60, stk. 6, § 63, stk. 2, jf. § 59, stk. 3 og § 65, stk. 2, jf. § 60, stk. 6, skal ordregiveren meddele supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter senest 4 dage før udløbet af fristen for afgivelse af ansøgning eller tilbud.

Kapitel 11

Udelukkelse, egnethed og udvælgelse

Obligatoriske udelukkelsesgrunde

§ 135. En ordregiver skal udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ved endelig dom eller vedtaget bødeforlæg er dømt for

- 1) handlinger begået som led i en kriminel organisation som defineret i artikel 2 i Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA af 24. oktober 2008 (EU-Tidende nr. L 300 af 11.11.2008, s. 42),
- 2) bestikkelse som defineret i artikel 3 i konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, som involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater og artikel 2, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA af 22. juli 2003 om bekæmpelse af bestikkelse i den private sektor (EU-Tidende nr. L 192 af 31.7.2003, s. 54) og bestikkelse som defineret i den nationale ret i ansøgerens eller tilbudsgiverens medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret,
- 3) svig som omhandlet i artikel 1 i konventionen om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser,
- 4) terrorhandling eller strafbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet som defineret i henholdsvis artikel 1, 3 og 4 i Rådets rammeafgørelse 2002/475/RIA af 13. juni 2002 om bekæmpelse af terrorisme (EU-Tidende nr. L 164 af 22.6.2002, s. 3), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2008/919/RIA af 28. november 2008 om ændring af rammeafgørelse 2002/475/RIA om be-

kæmpelse af terrorisme (EU-Tidende nr. L 330 af 9.12.2008, s. 21),

- 5) hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme som defineret i artikel 1 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme (EU-Tidende nr. L 309 af 25.11.2005, s. 15), eller
- 6) overtrædelse af straffelovens § 262 a, eller for så vidt angår en dom fra et andet land angående børnearbejde og andre former for menneskehandel, som defineret i artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/36/EU af 5. april 2011 om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofre herfor, og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA (EU-Tidende nr. L 101 af 15.4.2011, s. 1).

Stk. 2. Ordregiveren skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, når en person, der er dømt ved endelig dom eller vedtaget bødeforlæg for de handlinger, som er nævnte i stk. 1, er medlem af ansøgerens eller tilbudsgiverens bestyrelse, direktion eller tilsynsråd. Ordregiveren skal ligeledes udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis den dømte person har beføjelse til at repræsentere, kontrollere eller til at træffe beslutninger i ansøgerens eller tilbudsgiverens bestyrelse, direktion eller tilsynsråd.

Stk. 3. Ordregiveren skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har ubetalt, forfalden gæld på 100.000 kr. eller derover til offentlige myndigheder vedrørende skatter, afgifter eller bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til lovgivningen i ansøgerens eller tilbudsgiverens medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret.

Stk. 4. Ordregiveren kan undlade at udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der er omfattet af stk. 3, hvis

- 1) alle ansøgere eller tilbudsgivere er omfattet af stk. 3,
- 2) ansøgeren eller tilbudsgiveren stiller sikkerhed for betaling af den del af gælden, der overstiger 100.000 kr., eller
- 3) ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået aftale med inddrivelsesmyndigheden om en afviklingsordning, og denne ordning er overholdt.

Stk. 5. Ordregiveren kan af hensyn til væsentlige samfundsinteresser undlade at udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der er omfattet af stk. 1-3.

§ 136. En ordregiver skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, når ordregiveren kan påvise, at

- 1) en interessekonflikt, jf. § 24, nr. 18, i forhold til det pågældende udbud ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger,
- 2) en konkurrencefordrejning som omhandlet i § 39 som følge af den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren i forhold til det pågældende udbud ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger, eller

- 3) ansøgeren eller tilbudsgiveren i det pågældende udbud har givet groft urigtige oplysninger, har tilbageholdt oplysninger eller ikke er i stand til at fremsende supplerende dokumenter vedrørende udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt hvis relevant i § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, de fastsatte minimumskrav til egnethed i §§ 140-144 eller udvælgelsen i § 145.

Frivillige udelukkelsesgrunde

§ 137. En ordregiver skal anføre i udbudsbekendtgørelsen, hvis en ansøger eller en tilbudsgiver vil blive udelukket fra deltagelse i en udbudsprocedure, i tilfælde af, at

- 1) ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- eller arbejdsretlig område i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller de miljø-, social- eller arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til denne lovs bilag 2, eller er omfattet af retsakter, der vedtages af Europa-Kommissionen i medfør af direktivets artikel 57, stk. 4, jf. artikel 88,
- 2) ansøgeren eller tilbudsgiveren er erklæret konkurs eller er under insolvens- eller likvidationsbehandling, hvis dennes aktiver administreres af en kurator eller af retten, hvis denne er under tvangsakkord, hvis dennes erhvervsvirksomhed er blevet indstillet eller denne befinder sig i en lignende situation i henhold til en tilsvarende procedure, der er fastsat i national lovgivning, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er hjemhørende,
- 3) ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet,
- 4) ordregiveren har tilstrækkelige plausible indikationer til at konkludere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning,
- 5) ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren væsentligt har misligholdt en tidligere offentlig kontrakt, kontrakt med en forsyningsvirksomhed eller koncessionskontrakt, og misligholdelsen har medført den pågældende kontrakts ophævelse eller en lignende sanktion,
- 6) ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren uretmæssigt har forsøgt at påvirke ordregiverens beslutningsproces, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren har fået fortrolige oplysninger, der kan give dem uretmæssige fordele i forbindelse med udbudsproceduren, eller såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren groft uagtsomt har givet vildledende oplysninger, der kan have væsentlig indflydelse på beslutninger vedrørende udelukkelse, vurdering af minimumskravene til egnethed, udvælgelse eller tildeling af kontrakt, eller
- 7) ansøgeren eller tilbudsgiveren har ubetalt, forfalden gæld på under 100.000 kr. til offentlige myndigheder vedrørende skatter, afgifter eller bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til lovgivningen her i landet

eller det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret.

Stk. 2. § 135, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, nr. 7.

Dokumentation for pålidelighed

§ 138. En ordregiver kan ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har fremlagt tilstrækkelig dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er pålidelig, selvom den pågældende er omfattet af en eller flere af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137.

Stk. 2. Ordregiveren kan alene udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra udbudsproceduren, hvis ordregiveren har meddelt ansøgeren eller tilbudsgiveren, at den pågældende er omfattet af en udelukkelsesgrund, og ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke inden en af ordregiveren fastsat passende frist efter ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb har forelagt tilstrækkelig dokumentation for ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed.

Stk. 3. Ordregiveren kan alene acceptere en ansøgers eller en tilbudsgivers dokumentation for pålidelighed, når ansøgeren eller tilbudsgiveren

- 1) i fornødent omfang har dokumenteret, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har ydet erstatning, denne er blevet pålagt, eller påtaget sig at yde erstatning for eventuelle tab som følge af sine handlinger omfattet af udelukkelsesgrundene, jf. §§ 135-137,
- 2) i fornødent omfang har gjort indgående rede for forholdene og omstændighederne gennem et aktivt samarbejde med undersøgelsesmyndighederne, og
- 3) har truffet passende konkrete tekniske, organisatoriske og personalemæssige foranstaltninger for at forebygge yderligere overtrædelser af straffeloven eller øvrige forsømmelser omfattet af udelukkelsesgrundene.

Stk. 4. Vurderer ordregiveren, at ansøgerens eller tilbudsgiverens dokumentation for pålidelighed, jf. stk. 1 er utilstrækkelige, skal ordregiveren begrunde dette over for ansøgeren eller tilbudsgiveren.

Stk. 5. Ordregiveren skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra at deltage i udbudsprocedurer i fire år fra datoen for endelig dom eller vedtaget bødeforlæg for handlinger omfattet af § 135, stk. 1. Ansøgere eller tilbudsgivere, der kan dokumentere deres pålidelighed i henhold til stk. 1-3, kan ikke udelukkes.

Stk. 6. Ordregiveren kan ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra at deltage i udbudsprocedurer i mere end to år fra datoen for den relevante hændelse eller handling omfattet af § 137, nr. 1-6. Ansøgere eller tilbudsgivere, der kan dokumentere deres pålidelighed i henhold til § 138, stk. 1-3, kan ikke udelukkes.

Økonomiske aktørers retlige form

§ 139. En ordregiver kan ikke afvise en ansøger eller en tilbudsgiver med den begrundelse, at det i henhold til dansk lovgivning kræves, at den pågældende skal være en fysisk eller en juridisk person.

Stk. 2. Sammenslutninger af økonomiske aktører, herunder midlertidige sammenslutninger, kan deltage i udbuds-

procedurer. Ordregiveren kan ikke kræve, at sammenslutninger af økonomiske aktører skal have en bestemt retlig form, jf. dog stk. 5.

Stk. 3. Ordregiveren kan i udbudsmaterialet tydeliggøre, hvordan sammenslutninger af økonomiske aktører skal opfylde minimumskravene til egnethed, jf. §§ 140-143, når dette er objektivt begrundet og er proportionalt.

Stk. 4. Enhver betingelse for gennemførelse af en kontrakt, der pålægges sammenslutninger af økonomiske aktører, som er forskellige fra de betingelser, der pålægges individuelle deltagere, skal være objektivt begrundede og proportionale.

Stk. 5. Uanset stk. 2 kan ordregiveren kræve, at sammenslutninger af økonomiske aktører antager en bestemt retlig form, når de har fået tildelt kontrakten, i det omfang en sådan ændring er nødvendig for at sikre en tilfredsstillende opfyldelse af kontrakten.

Stk. 6. Ved indgåelse af tjenesteydelseskontrakter, bygge- og anlægskontrakter samt vareindkøbskontrakter, der omfatter tjenesteydelser eller monterings- og installationsarbejde, kan det kræves af juridiske personer, at de i tilbuddet eller ansøgningen om deltagelse opgiver navn og faglige kvalifikationer for det personale, der skal have ansvaret for at gennemføre kontrakten.

Krav til ansøgers eller tilbudsgiveres egnethed

§ 140. En ordregiver kan fastsætte krav til ansøgers eller tilbudsgiveres egnethed i forhold til

- 1) udøvelse af det pågældende erhverv, jf. § 141,
- 2) økonomisk og finansiell formåen, jf. § 142, eller
- 3) teknisk og faglig formåen, jf. § 143.

Stk. 2. Ordregiveren skal fastsætte egnethedskravene som minimumskrav i udbudsbekendtgørelsen. Ordregiveren kan kun anvende de minimumskrav til egnethed, der er relevante for at sikre, at ansøgere eller tilbudsgivere er egnede til at udøve det pågældende erhverv og har økonomisk og finansiell samt teknisk og faglig formåen til at gennemføre den pågældende kontrakt.

§ 141. En ordregiver kan ved vurderingen af en ansøgers eller tilbudsgivers egnethed til at udøve det pågældende erhverv, jf. § 140, kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er optaget i et relevant fagligt register eller handelsregister i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren har hjemsted, jf. bilag XI til denne lovs bilag 2, eller at den pågældende imødekommer krav om anden dokumentation i henhold til dette bilag.

Stk. 2. Skal en ansøger eller en tilbudsgiver i forbindelse med en udbudsprocedure have en bestemt autorisation eller være medlem af en bestemt organisation for at kunne udføre den pågældende tjenesteydelse i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren har hjemsted, kan ordregiveren kræve bevis for autorisationen eller medlemskabet.

§ 142. Når der stilles krav om, at ansøgere eller tilbudsgivere opfylder visse minimumskrav i forbindelse med den økonomiske og finansielle formåen, jf. § 140, skal ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen anføre, hvordan ansøgeren eller tilbudsgiveren skal dokumentere, at minimumskravene

til egnethed i forhold til den økonomiske og finansielle formåen er opfyldt, jf. § 154.

Stk. 2. Ordregiver kan stille krav til ansøgers eller tilbudsgiveres omsætning. Ordregiveren kan dog ikke kræve, at en ansøgers eller en tilbudsgivers minimumsomsætning pr. år er højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, undtagen i tilfælde, hvor der er særlige risici forbundet med bygge- og anlægsarbejderne, tjenesteydelserne eller vareleverancerne. Ordregiveren skal begrunde et sådant krav i udbudsmaterialet.

Stk. 3. Opdeles en kontrakt i delkontrakter, jf. § 49, gælder stk. 2 for hver delkontrakt. Kan flere delkontrakter tildeles samme tilbudsgiver, og skal delkontrakterne udføres samtidig, kan ordregiveren fastsætte en minimumsomsætning pr. år for gruppen af delkontrakter.

Stk. 4. Ved udbud af en rammeaftale, hvor tildeling af kontrakt skal ske ved genåbning af konkurrencen, jf. § 100, fastsættes krav til minimumsomsætningen pr. år, jf. stk. 1 og 2, på grundlag af den forventede maksimale værdi af specifikke kontrakter, som vil blive gennemført samtidig. Er værdien ikke kendt, skal kravet fastsættes på grundlag af den anslåede værdi af rammeaftalen.

Stk. 5. Ved dynamiske indkøbssystemer fastsættes krav til minimumsomsætningen pr. år, jf. stk. 1 og 2, på grundlag af den forventede maksimale værdi af specifikke kontrakter, der tildeles på grundlag af dette system.

§ 143. Når der stilles krav om, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal leve op til visse minimumskrav angående teknisk og faglig formåen, jf. § 140, skal ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen anføre, hvordan ansøgeren eller tilbudsgiveren ved de former for dokumentation, der fremgår af §§ 155, 157 og 158, skal dokumentere, at minimumskravene til egnethed i forhold til den tekniske og faglige formåen er opfyldt.

Ansøger eller tilbudsgiver der baserer sig på andre enheders økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen

§ 144. En ansøger eller en tilbudsgiver kan basere sig på andre enheders økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen, jf. §§ 142 og 143, uanset den retlige karakter af forbindelserne mellem ansøgeren eller tilbudsgiveren og den eller de enheder, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på.

Stk. 2. Baserer en ansøger eller en tilbudsgiver sig på andre enheder i henhold til stk. 1, skal ansøgeren eller tilbudsgiveren fremlægge støtteerklæringer eller anden dokumentation, der godtgør, at ansøgeren eller tilbudsgiveren faktisk råder over den nødvendige økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen. Støtteerklæringen eller dokumentationen skal godtgøre, at den pågældende enhed er juridisk forpligtet over for ansøgeren eller tilbudsgiveren.

Stk. 3. Baserer en ansøger eller tilbudsgiver sig på andre enheders uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer, jf. § 155, nr. 7, eller faglige erfaringer vedrørende udførelsen af konkrete dele af bygge- og anlægsarbejdet eller tjenestey-

delserne, skal de konkrete dele af bygge- og anlægsarbejdet eller tjenesteydelserne udføres af den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på.

Stk. 4. En ordregiver skal verificere, at de enheder, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på kan dokumentere

- 1) at de opfylder de relevante minimumskrav til egnethed, jf. § 140, og
- 2) at de ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7.

Stk. 5. Opfylder en enhed, som en ansøger eller tilbudsgiver baserer sig på, ikke et relevant minimumskrav til egnethed, jf. § 140, eller er enheden omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. §§ 135-137, skal ordregiveren kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren erstatter enheden. Ordregiveren skal fastsætte en passende tidsfrist for ansøgeren eller tilbudsgiveren til at erstatte enheden, som er omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. §§ 135-137.

Stk. 6. En ordregiver kan kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren og de pågældende enheder hæfter solidarisk for kontraktens gennemførelse.

Stk. 7. En sammenslutning af økonomiske aktører, jf. § 139, kan basere sig på andre enheders økonomiske og finansielle formåen samt tekniske og faglige formåen på de vilkår, der er nævnt i stk. 1-6.

Stk. 8. En ordregiver kan kræve, at visse centrale opgaver udføres direkte af den vindende tilbudsgiver selv eller af en specifik deltager i en sammenslutning, hvis et tilbud indgives af en sammenslutning af ansøgere eller tilbudsgivere, jf. § 139, ved bygge- og anlægskontrakter, tjenesteydelseskontrakter eller monterings- og installationsarbejde i forbindelse med en vareindkøbskontrakt.

Udvælgelse blandt ansøgere

§ 145. En ordregiver kan ved begrænset udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber udvælge et antal ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i en dialog.

Stk. 2. Er der flere ansøgere, som opfylder minimumskravene til egnethed i henhold til § 140, end antallet af ansøgere, som ordregiveren opfordrer til at afgive tilbud, og som ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde, jf. §§ 135-137, skal ordregiveren foretage udvælgelsen på baggrund af objektive og ikkediskriminerende kriterier.

Stk. 3. Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen oplyse:

- 1) Det antal ansøgere, som ordregiveren vil opfordre til at afgive tilbud eller deltage i en dialog. Antallet kan angives i form af et interval.
- 2) Hvilke oplysninger fra ansøgeren eller tilbudsgiveren, der vil danne grundlag for udvælgelsen.
- 3) Hvilke objektive og ikkediskriminerende kriterier, der tillægges vægt i forbindelse med udvælgelsen.

Stk. 4. Det antal ansøgere, som ordregiveren vil opfordre til at afgive tilbud eller deltage i en dialog, skal være tilstrækkeligt stort til at sikre konkurrence. Ordregiveren skal

- 1) ved begrænsede udbud opfordre mindst 5 ansøgere til at afgive tilbud, jf. § 59, stk. 4, og

- 2) ved udbud med forhandling, jf. § 61, konkurrencepræget dialog, jf. § 67, og innovationspartnerskaber, jf. § 73, opfordre mindst 3 ansøgere til at afgive tilbud eller deltage i dialog.

Udvælgelse af tilbud og løsninger ved udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskab

§ 146. Anvender en ordregiver muligheden for at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, jf. § 62, stk. 2, nr. 2, og § 74, stk. 1, nr. 4, eller løsninger, der er genstand for dialog, jf. § 68, stk. 2, nr. 1, skal begrænsningen af tilbud og løsninger foretages på grundlag af kriterierne for tildeling fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale.

Stk. 2. En ordregiver skal fastsætte antallet af deltagere eller løsninger i den sidste fase med henblik på at sikre konkurrence.

Ændring af udvalgte ansøgere eller tilbudsgivere

§ 147. En ordregiver kan acceptere ændringer hos ansøgere og tilbudsgivere under overholdelse af principperne i § 2, i følgende tilfælde:

- 1) Når en ansøger eller tilbudsgiver erstatter en virksomhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sin økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen på, når det skyldes forhold, der påviseligt er uden for ansøgerens eller tilbudsgiverens kontrol. En ansøger eller tilbudsgiver kan ikke erstatte en virksomhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, når virksomheden har haft afgørende betydning for vurderingen i forhold til opfyldelse af minimumskravene til egnethed, jf. § 140, eller for udvælgelsen, jf. § 145, eller tilbudsevalueringen, jf. § 160.
- 2) Når en deltager i en sammenslutning udgår, medmindre deltageren har haft afgørende betydning for vurderingen i forhold til opfyldelsen af minimumskravene til egnethed jf. § 140, eller for udvælgelsen, jf. § 145, eller tilbudsevalueringen, jf. § 160.
- 3) Når en deltager i en sammenslutning erstattes, pga. forhold, der påviseligt er uden for de øvrige deltagers kontrol. En deltager kan ikke erstattes, når deltageren har haft afgørende betydning for vurderingen i forhold til opfyldelsen af minimumskravene til egnethed jf. § 140, eller for udvælgelsen, jf. § 145 eller tilbudsevalueringen, jf. § 160.
- 4) Når en ansøger eller tilbudsgiver fusionerer eller på anden måde foretager en virksomhedsmæssig omstrukturering. Ændring kan kun tillades, hvis vurderingen i forhold til minimumskravene til egnethed, jf. § 140, udvælgelsen, jf. § 145, eller tilbudsevalueringen, jf. § 160, ikke ville have medført et andet resultat, såfremt den virksomhedsmæssige omstrukturering var blevet foretaget før ordregiverens vurdering.

Stk. 2. Ordregiveren kan alene acceptere ændringer, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren efter ændringen lever op til de fastsatte minimumskrav for egnethed, jf. § 140.

Stk. 3. Ordregiveren skal verificere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren også efter en ændring omfattet af stk. 1 ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Ordregiveren er forpligtet til at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, når de efter ændringen er omfattet af udelukkelsesgrundene i §§ 135 og 136, samt hvis relevant § 137.

Stk. 4. Ordregiveren kan ikke acceptere, at en sammenlutning udvides med yderligere deltagere efter ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb.

Stk. 5. Når der anvendes en begrænset udbudsprocedure i henhold til §§ 58-60, kan ordregiveren opfordre en ny ansøger til at afgive tilbud, når en af de oprindelige ansøgere ikke kan afgive tilbud på grund af forhold, der ligger uden for ordregiverens kontrol. Ordregiveren skal i givet fald sikre, at ansøgerne har tilstrækkelig tid til at udarbejde deres tilbud. Den nye ansøger skal udpeges i overensstemmelse med den allerede foretagne udvælgelse, således at den nye ansøger skal være den som bedst opfylder kriterierne for udvælgelse blandt de ansøgere, der ikke blev udvalgt.

Kapitel 12

Dokumentation angående udelukkelse, minimumskrav til egnethed og udvælgelse

Fælles europæisk udbudsdokument

§ 148. En ordregiver skal kræve, at ansøgere eller tilbudsgivere benytter det fælles europæiske udbudsdokument som foreløbigt bevis for

- 1) at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde, jf. § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7,
- 2) at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de minimumskrav til egnethed, der er fastsat i henhold til § 140, og
- 3) hvis det er relevant, hvordan ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de objektive og ikkediskriminerende kriterier i forhold til udvælgelsen, jf. § 145, stk. 2.

Stk. 2. En ordregiver skal kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i det fælles europæiske udbudsdokument tilkendegiver

- 1) oplysninger, der er nævnt i stk. 1 vedrørende enheder, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sin økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen i henhold til § 144 på,
- 2) hvilken offentlig myndighed eller tredjemand, der er ansvarlig for at udarbejde dokumentation for de oplysninger, der afgives i henhold til stk. 1, samt en erklæring om, at ansøgeren eller tilbudsgiveren på anmodning herom uden ugrundet ophold kan fremlægge denne dokumentation, og
- 3) hvorvidt og hvordan ordregiveren kan opnå kendskab til de nødvendige oplysninger gennem en national database, og kan få direkte adgang til den krævede dokumentation, jf. § 152.

Stk. 3. En ordregiver kan alene tage ansøgninger eller tilbud i betragtning, når ansøgeren eller tilbudsgiveren har anvendt det fælles europæiske udbudsdokument som foreløb-

igt bevis for den dokumentation for de forhold, der er nævnt i stk. 1.

§ 149. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om anvendelse af standardformularer, herunder om formularer til brug for det fælles europæiske udbudsdokument i henhold til § 148, stk. 1.

§ 150. En ansøger eller tilbudsgiver kan genbruge det fælles europæiske udbudsdokument, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har benyttet i et tidligere udbud, på betingelse af, at ansøgeren eller tilbudsgiveren bekræfter, at oplysningerne fortsat er korrekte.

§ 151. Før tildeling af kontrakten skal en ordregiver kræve, at den tilbudsgiver, som ordregiveren har besluttet at tildele kontrakten, fremlægger dokumentation i henhold til § 152, for de oplysninger, der er afgivet i det fælles europæiske udbudsdokument i henhold til § 148, jf. dog stk. 3 og 5. Ordregiveren skal fastsætte en passende tidsfrist for tilbudsgiveren til at fremlægge dokumentationen.

Stk. 2. Ordregiveren kan på ethvert tidspunkt i udbudsproceduren anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om at fremlægge dokumentation som nævnt i stk. 1, jf. dog stk. 3 og 5, når dette er nødvendigt for, at proceduren gennemføres korrekt. I disse situationer skal ordregiveren fastsætte en passende tidsfrist for ansøgeren eller tilbudsgiveren til at fremlægge dokumentationen.

Stk. 3. Stk. 1 gælder ikke for kontrakter, der er baseret på rammeaftaler, når sådanne kontrakter tildeles i overensstemmelse med §§ 97 eller 98, stk. 1, nr. 1.

Stk. 4. Ordregiveren kan anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om at supplere eller præcisere dokumentation modtaget i medfør af §§ 153-155, 157 og 158.

Stk. 5. Uanset stk. 1 og 2 er ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke forpligtet til at fremlægge dokumentationen, når

- 1) ordregiveren kan skaffe certifikaterne eller de relevante oplysninger direkte gennem adgang til en national database, eller
- 2) ordregiveren allerede er i besiddelse af den fornødne dokumentation fra tidligere gennemførte udbudsprocedurer.

Dokumentation

§ 152. En ordregiver skal som bevis for, at der ikke er grundlag for udelukkelse, jf. § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2, eller 7, samt for, at minimumskravene til egnethed er opfyldt, jf. § 140, kræve, at ansøgere eller tilbudsgiver sender den dokumentation, der henvises til i §§ 153-155, 157 og 158.

Stk. 2. Ordregiveren kan ikke kræve andre former for dokumentation end dem, der er nævnt i §§ 153-155, 157 og 158.

Stk. 3. Ordregiveren skal så vidt muligt kræve de former for dokumentation, der fremgår af e-Certis, når disse er dækkende for ordregiverens behov.

§ 153. En ordregiver skal acceptere følgende som bevis for, at ansøger eller tilbudsgiver ikke er omfattet af udeluk-

kelsesgrunde som nævnt i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7:

- 1) Et uddrag fra det relevante register eller tilsvarende dokument udstedt af en kompetent retslig eller administrativ myndighed, der viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1.
- 2) Et certifikat udstedt af den kompetente myndighed i det pågældende land, som bevis for at ansøgeren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 3, og § 137, stk. 1, nr. 2, eller 7, nævnte tilfælde.

Stk. 2. Udsteder det pågældende land ikke de i stk. 1 nævnte dokumenter eller certifikater, eller dækker disse ikke alle de i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, nævnte tilfælde, kan de erstattes af en erklæring under ed. Anvendes edsaflæggelse ikke i det pågældende land, kan der anvendes en erklæring på tro og love, der er afgivet for en kompetent retslig eller administrativ myndighed, for en notar eller for en kompetent faglig organisation i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret.

§ 154. En ordregiver kan kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren dokumenterer sin økonomiske og finansielle formåen. Dette kan ske på en eller flere af følgende måder:

- 1) Fremlæggelse af relevante erklæringer fra et pengeinstitut eller dokumentation for relevant erhvervsansvarsforsikring.
- 2) Fremlæggelse af årsregnskaber eller uddrag heraf, hvis offentliggørelse af årsregnskaber er lovpligtig i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret.
- 3) Fremlæggelse af en erklæring om ansøgerens eller tilbudsgiverens samlede omsætning eller omsætningen inden for det område, som kontrakten vedrører, i indtil de tre seneste disponible regnskabsår, afhængigt af, hvornår ansøgeren eller tilbudsgiveren blev etableret eller startede sin virksomhed.

Stk. 2. En ansøger eller en tilbudsgiver kan godtgøre sin økonomiske og finansielle formåen ved ethvert andet dokument, som ordregiveren vurderer passende, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren af en gyldig grund ikke er i stand til at fremlægge de dokumenter, som ordregiveren forlanger.

§ 155. En ordregiver kan kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren dokumenterer sin tekniske og faglige formåen. Dette skal ske på en eller flere af følgende måder:

- 1) En liste over alle de bygge- og anlægsarbejder, der er udført i løbet af de seneste fem år, ledsaget af attester for tilfredsstillende udførelse og resultat af de betydeligste arbejder. Hvor det er nødvendigt for at sikre tilstrækkelig konkurrence, kan ordregiveren angive, at der ligeledes vil blive taget hensyn til dokumentation for relevante arbejder, der er udført mere end fem år tidligere.
- 2) En liste over de betydeligste leveringer af varer eller tjenesteydelser, der er udført i løbet af højst de seneste tre år, med angivelse af beløb og tidspunkter samt den offentlige eller private modtager. Hvor det er nødvendigt for at sikre tilstrækkelig konkurrence, kan ordregiveren angive, at der ligeledes vil blive taget hensyn

til dokumentation for relevante leveringer af varer eller tjenesteydelser, der er leveret eller udført mere end tre år tidligere.

- 3) Oplysning om de involverede teknikere eller tekniske organer, navnlig dem, der er ansvarlige for kvalitetskontrollen, uanset om de direkte eller indirekte hører til ansøgerens eller tilbudsgiverens virksomhed, og, hvor det drejer sig om bygge- og anlægskontrakter, oplysning om de involverede teknikere eller tekniske organer, som entreprenøren disponerer over til udførelsen af arbejdet.
- 4) Beskrivelse af det tekniske udstyr og de foranstaltninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har truffet til sikring af kvaliteten, samt af virksomhedens undersøgelses- og forskningsfaciliteter.
- 5) Angivelse af den forvaltning af forsyningskæden og de eftersporingsystemer, som ansøgeren eller tilbudsgiveren kan anvende ved gennemførelsen af kontrakten.
- 6) En kontrol foretaget af ordregiveren eller på dennes vegne af et kompetent officielt organ i det land, hvor leverandøren eller tjenesteyderen er etableret, med forbehold for dette organs samtykke, af leverandørens produktionskapacitet eller tjenesteyderens tekniske og faglige formåen og om nødvendigt virksomhedens undersøgelses- og forskningsfaciliteter og de foranstaltninger, som den vil træffe til kontrol af kvaliteten. Dette gælder kun, hvis de varer eller tjenesteydelser, der skal leveres, er komplekse eller undtagelsesvis skal tjene et særligt formål.
- 7) Angivelse af de uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer hos tjenesteyderen eller entreprenøren eller virksomhedens ledende medarbejdere, når disse ikke evalueres som et kriterium for tildeling.
- 8) Angivelse af de miljøstyringsforanstaltninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren kan anvende ved udførelsen af kontrakten.
- 9) En erklæring om tjenesteyderens eller entreprenørens årlige gennemsnitlige antal beskæftigede og antallet af ledende medarbejdere i de seneste tre år.
- 10) En erklæring om, hvilket værktøj, materiel og teknisk udstyr tjenesteyderen eller entreprenøren disponerer over til opfyldelse af kontrakten.
- 11) Oplysning om, hvor stor en del af kontrakten ansøgeren eller tilbudsgiveren eventuelt agter at give til en underleverandør.
- 12) For så vidt angår de varer, der skal leveres:
 - a) Prøver, beskrivelser eller fotografier, hvis autenticitet skal kunne attesteres på ordregiverens anmodning.
 - b) Attester udstedt af officielt anerkendte kvalitetskontrollinstitutter eller -anstalter, som attesterer, at varer, der er klart identificeret ved henvisning til tekniske specifikationer eller standarder, er i overensstemmelse med disse.

Officielle lister over godkendte økonomiske aktører og certificering

§ 156. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte nærmere regler om oprettelse og anvendelse af lister over godkendte økonomiske aktører, eller regler om certificering, der foretages af certificeringsorganer med henblik på dokumentation af et bestemt minimumsniveau vedrørende økonomisk og finansiel formåen eller teknisk og faglig formåen.

Kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesstandarder

§ 157. En ordregiver kan kræve, at en ansøger eller en tilbudsgiver fremlægger certifikater fra uafhængige organer til bekræftelse af, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder bestemte kvalitetssikringsstandarder. Kræver ordregiveren opfyldelse af bestemte kvalitetssikringsstandarder, skal ordregiveren henvise til kvalitetssikringsystemer, som bygger på de relevante europæiske standardserier, der er certificeret af godkendte organer.

Stk. 2. En ordregiver skal acceptere tilsvarende certifikater fra organer i andre EU-medlemsstater. Endvidere kan en ordregiver acceptere anden form for dokumentation for tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger. Har en ansøger eller tilbudsgiver ikke mulighed for at få det krævede certifikat for en kvalitetssikringsstandard eller et tilsvarende certifikat inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den pågældende, skal ordregiver acceptere anden passende dokumentation for, at kravene til kvalitetssikringsstandarder er opfyldt. Ansøgeren eller tilbudsgiveren skal godtgøre, at de foreslåede kvalitetssikringsforanstaltninger svarer til de foranstaltninger, som ordregiveren kræver, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder.

Stk. 3. En ordregiver kan i udbudsmaterialet anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om en redegørelse for, at ordregiveren efter tilbudsgiverens opfattelse skal acceptere anden passende dokumentation, jf. stk. 2. Ordregiveren kan ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

§ 158. En ordregiver kan kræve, at en ansøger eller en tilbudsgiver fremlægger certifikater udstedt af uafhængige organer til bekræftelse af, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder. Kræver ordregiveren opfyldelse af bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder, skal ordregiveren, henvise til EU-ordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS), jf. Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 1221/2009 eller til, andre anerkendte miljøledelsessystemer i henhold til artikel 45 i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 1221/2009 eller andre miljøledelsesstandarder, der er baseret på de relevante europæiske eller internationale standarder udstedt af godkendte organer.

Stk. 2. En ordregiver skal acceptere tilsvarende certifikater fra organer i andre EU-medlemsstater. Har en ansøger eller tilbudsgiver ikke mulighed for at få det krævede certifikat for miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder eller et tilsvarende certifikat inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den pågældende, skal ordregiver acceptere anden passende dokumentation for, at krave-

ne til miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder er opfyldt. Ansøgeren eller tilbudsgiveren skal godtgøre, at de foreslåede foranstaltninger svarer til foranstaltningerne, der kræves i det bestemte miljøledelsessystem eller miljøledelsesstandard, som ordregiveren kræver, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder.

Stk. 3. En ordregiver kan i udbudsmaterialet anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om en redegørelse for, at ordregiveren efter tilbudsgiverens opfattelse skal acceptere anden passende dokumentation, jf. stk. 2. Ordregiveren kan ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

Kapitel 13

Fremgangsmåde ved tildeling af kontrakter

§ 159. En ordregiver skal tildele kontrakten i overensstemmelse med §§ 161-165 om kriterierne for tildeling af kontrakten, samt hvis relevant, §§ 166-168 om beregningen af livscyklusomkostninger, og § 169 om unormalt lave tilbud.

Stk. 2. En ordregiver kan alene tildele kontrakten, hvis ordregiveren har verificeret, at tilbuddet opfylder de krav, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen og i det øvrige udbudsmateriale. Ordregiver skal desuden have verificeret på grundlag af det fælles europæiske udbudsdokument, jf. §§ 148-151, dokumentation indhentet i medfør af § 152, stk. 1, og e-Certis, jf. § 152, stk. 3, at tilbuddet er afgivet af en tilbudsgiver

- 1) der ikke er udelukket i henhold til §§ 135-137,
- 2) der opfylder de minimumskrav til egnethed, som ordregiveren har fastsat i henhold til §§ 140-143, og
- 3) der, hvis det er relevant, er udvalgt til at afgive tilbud gennem en udvælgelse i henhold til § 145.

Stk. 3. Ordregiveren skal i tvivlstilfælde foretage en effektiv kontrol af oplysningerne og dokumentationen i ansøgningen eller tilbuddet.

Stk. 4. Gennemfører en ordregiver et offentligt udbud, kan ordregiveren vælge at evaluere tilbuddene, før ordregiveren verificerer, at betingelserne i stk. 2, 1. pkt. og 2. pkt., nr. 1-3, er opfyldt.

Stk. 5. Ordregiveren kan, under overholdelse af principperne i § 2, anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om at supplere, præcisere eller fuldstændiggøre ansøgningen eller tilbuddet ved at indsende relevante oplysninger eller dokumentation inden for en passende frist, hvis de oplysninger eller dokumenter, som ansøgere eller tilbudsgivere har indsendt i forbindelse med en ansøgning eller tilbud er ufuldstændige eller fejlbehæftede, eller når der mangler specifikke dokumenter. Anmodningen må ikke føre til, at ansøgeren eller tilbudsgiveren fremsætter en ny ansøgning eller et nyt tilbud.

Stk. 6. Ordregiveren skal, uanset stk. 5, afvise en ansøgning eller et tilbud, såfremt det fremgår udtrykkeligt af udbudsmaterialet, at en konkret fejl eller mangel vil føre til, at ansøgningen eller tilbuddet afvises, og den pågældende ansøgning eller det pågældende tilbud indeholder en sådan fejl eller mangel.

Stk. 7. Ordregiveren kan undlade at tildele en udbudt kontrakt til den tilbudsgiver, der har afgivet det økonomiske mest fordelagtige tilbud, hvis ordregiveren efter at have hørt tilbudsgiveren kan bevise, at tilbuddet ikke er i overensstemmelse med gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlige område i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til denne lovs bilag 2.

Fremgangsmåde ved evaluering af tilbud

§ 160. En ordregiver skal i udbudsmaterialet angive kriterierne for tildeling, beskrive evalueringsmetoden samt beskrive, hvad der tillægges betydning ved tilbudsevalueringen.

Stk. 2. En evalueringsmetode, der er beskrevet i udbudsmaterialet i overensstemmelse med stk. 1, kan ikke tilsidesættes af klage- og retsinstanser, hvis den er gennemsigtig og overholder ligebehandlingsprincippet.

Kriterier for tildeling af kontrakter

§ 161. En ordregiver skal tildele kontrakten til den tilbudsgiver, der har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud.

§ 162. En ordregiver skal identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud på grundlag af et af følgende tildelingskriterier

- 1) pris,
- 2) omkostninger, eller
- 3) bedste forhold mellem pris og kvalitet.

Stk. 2. Ved anvendelse af tildelingskriteriet omkostninger kan alle former for omkostninger inddrages, herunder priser og livscyklusomkostninger, jf. § 166.

Stk. 3. Ved tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet, jf. stk. 1, nr. 3, vurderes tilbuddet på grundlag af underkriterier som for eksempel kvalitative, miljømæssige eller sociale aspekter. Underkriterier kan omfatte

- 1) kvalitet, herunder teknisk værdi, æstetiske og funktionsmæssige karakteristika, tilgængelighed, design for samtlige brugere, sociale, miljømæssige og innovative karakteristika og handel og betingelserne herfor,
- 2) organiseringen af det personale, der skal udføre kontrakten, og dets kvalifikationer og erfaring, hvor kvaliteten af det personale, der skal udføre kontrakten, kan påvirke niveauet af kontraktens opfyldelse betydeligt, eller
- 3) kundeservice, teknisk bistand og leveringsbetingelser.

Stk. 4. Ved anvendelse af tildelingskriteriet i stk. 1, nr. 3, kan ordregiver fastsætte prisen eller omkostningerne, således at der alene konkurreres på kvalitative underkriterier.

§ 163. Anvender ordregiver underkriterier, skal disse være forbundet med kontraktens genstand.

Stk. 2. Underkriterier er forbundet med kontraktens genstand, når de relaterer sig til de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kon-

trakten, for så vidt angår ethvert aspekt og ethvert trin i deres livscyklus, herunder faktorer, der indgår i

- 1) den specifikke proces med fremstilling eller levering af eller handel med de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, eller
- 2) en specifik proces for en anden fase i deres livscyklus.

Stk. 3. Stk. 2 gælder selvom sådanne faktorer ikke udgør en del af indkøbets materielle indhold.

§ 164. En ordregiver skal fastsætte kriterier for tildeling, der er gennemsigtige, og må ikke give ordregiveren ubetinget valgfrihed mellem tilbuddene. Kriterierne skal sikre mulighed for effektiv konkurrence om kontrakten.

Stk. 2. Ordregiveren skal i tvivlstilfælde foretage en effektiv kontrol af oplysningerne og dokumentationen i tilbuddet.

§ 165. En ordregiver skal angive i udbudsmaterialet, hvordan ordregiveren vil vægte de fastsatte underkriterier. Dette gælder ikke, når der alene vurderes på baggrund af tildelingskriteriet pris eller omkostninger, jf. § 162, stk. 1, nr. 1 og 2.

Stk. 2. Vægtningen kan angives ved fastsættelse af et passende interval.

Stk. 3. Er vægtning efter stk. 1 af objektive årsager ikke mulig, skal ordregiveren angive kriterierne i prioriteret rækkefølge.

Livscyklusomkostninger

§ 166. En ordregiver kan ved anvendelse af tildelingskriterierne omkostninger eller bedste forhold mellem pris og kvalitet, jf. § 162, nr. 2 og 3, inddrage livscyklusomkostninger. Beregningen af livscyklusomkostninger kan omfatte en del af eller alle følgende omkostninger gennem en vares, en tjenesteydelses eller et bygge- og anlægsarbejdes livscyklus:

- 1) Omkostninger, der afholdes af ordregiveren eller andre brugere, herunder
 - a) omkostninger i forbindelse med erhvervelse,
 - b) omkostninger i forbindelse med brug såsom forbrug af energi og andre ressourcer,
 - c) omkostninger til vedligeholdelse, og
 - d) omkostninger i forbindelse med bortskaffelse såsom indsamling, og genindvinding.
- 2) Omkostninger, der kan henføres til eksterne virkninger på miljø, som er knyttet til varen, tjenesteydelsen, eller bygge- og anlægsarbejdet i løbet af livscyklussen, såfremt deres pengemæssige værdi kan bestemmes og verificeres. Disse omkostninger kan omfatte omkostninger forbundet med drivhusgasemissioner og andre forurenende emissioner samt andre omkostninger i forbindelse med modvirkning af klimaændringer.

§ 167. En ordregiver skal anføre i udbudsbekendtgørelsen eller det øvrige udbudsmateriale, hvilke oplysninger tilbudsgiverne skal fremlægge, og hvilken metode ordregiveren vil anvende til at beregne livscyklusomkostningerne, hvis ordregiveren, jf. § 166, vurderer omkostningerne ud fra en beregning af livscyklusomkostningerne.

§ 168. Metoden, som anvendes til vurdering af omkostninger forbundet med eksterne virkninger på miljø, skal opfylde følgende betingelser:

- 1) Metoden skal være baseret på objektivt verificerbare og ikkediskriminerende kriterier, navnlig når den ikke er udarbejdet til gentagen eller konstant anvendelse.
- 2) Metoden må ikke uretmæssigt favorisere visse økonomiske aktører eller stille dem mindre gunstigt.
- 3) Metoden skal være tilgængelig for alle økonomiske aktører.
- 4) De oplysninger, som kræves, skal kunne fremskaffes ved en rimelig indsats af økonomiske aktører, der udviser almindelig påpasselighed, herunder tilbudsgivere fra tredjelande, der er parter i Agreement on Government Procurement (GPA) eller andre internationale aftaler, som EU er bundet af.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte nærmere regler for beregning af livscyklusomkostninger.

Unormalt lave tilbud

§ 169. Forekommer et tilbud unormalt lavt, skal ordregiver anmode tilbudsgiver om inden for en passende frist at redegøre for de priser og omkostninger, der indgår i tilbudet, jf. stk. 2.

Stk. 2. En ordregiver kan alene afvise et tilbud som unormalt lavt, når det tilbudte pris- eller omkostningsniveau ikke kan begrundes på baggrund af tilbudsgiverens redegørelse. Redegørelsen kan vedrøre

- 1) besparelser i forbindelse med produktionsmetoden for varerne eller tjenesteydelserne eller byggemetoden,
- 2) de anvendte tekniske løsninger eller tilbudsgiverens usædvanligt gunstige betingelser for at levere varerne eller tjenesteydelserne eller for at udføre arbejdet,
- 3) originaliteten af de af tilbudsgiveren tilbudte arbejder, varer eller tjenesteydelser, eller
- 4) evt. statsstøtte til tilbudsgiveren, jf. stk. 4.

Stk. 3. En ordregiver skal afvise et tilbud, når tilbuddet er unormalt lavt, fordi tilbudsgiver eller dennes underleverandør har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljø-mæssige-, sociale- og arbejdsretlige område i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til denne lovs bilag 2.

Stk. 4. En ordregiver kan kun afvise et tilbud som unormalt lavt med den begrundelse, at tilbudsgiver har modtaget statsstøtte, når tilbudsgiver ikke inden for en passende frist har godtgjort, at den pågældende støtte er forenelig med det indre marked, jf. artikel 107 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Stk. 5. Afviser ordregiveren et tilbud på grund af statsstøtte, skal ordregiveren meddele dette til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som herefter underretter Europa-Kommissionen herom.

Tilbagekaldelse af tildelingsbeslutning

§ 170. En ordregiver kan tilbagekalde en tildelingsbeslutning og genoptage tilbudsevalueringen, når

- 1) der er begået fejl ved den oprindelige vurdering af tilbuddene,
- 2) kontrakten endnu ikke er indgået,
- 3) den fastsatte vedståelsesperiode er ikke udløbet, og
- 4) samtlige tilbudsgivere underrettes om, at tildelingsbeslutningen tilbagekaldes, og om at vurderingen af tilbuddene genoptages.

Stk. 2. Tilbagekalder ordregiveren en tildelingsbeslutning, skal ordregiveren træffe en ny tildelingsbeslutning på grundlag af en fornyet vurdering af de samme tilbud, som lå til grund for den oprindelige tildelingsbeslutning, med anvendelse af den i udbudsmaterialet beskrevne fremgangsmåde.

Kapitel 14

Underretning til ansøgere og tilbudsgivere m.v.

Underretning til ansøgere og tilbudsgivere

§ 171. En ordregiver skal hurtigst muligt og samtidigt underrette alle berørte ansøgere og tilbudsgivere skriftligt om, hvilke beslutninger ordregiveren har truffet, herunder beslutninger om

- 1) udvælgelse af økonomiske aktører,
- 2) begrænsning af antallet af tilbud og løsninger,
- 3) tildeling af en kontrakt,
- 4) optagelse i et dynamisk indkøbssystem, og
- 5) annullation af udbudsproceduren.

Stk. 2. Underretning om beslutninger som nævnt i stk. 1, nr. 1, skal til forbigående ansøgere være ledsaget af en begrundelse for, hvorfor ansøgerens anmodning om deltagelse er blevet afvist samt navnet på de ansøgere, som er blevet udvalgt.

Stk. 3. Underretning om beslutninger efter stk. 1, nr. 2, skal til forbigående tilbudsgivere være ledsaget af en begrundelse, som opfylder kravene i stk. 4, nr. 1 og 2. Navnene på de tilbudsgivere, der er gået videre, skal oplyses.

Stk. 4. En ordregiver skal i underretninger om beslutninger som nævnt i stk. 1, nr. 3, angive, hvornår standstillperioden udløber, jf. § 3 i lov om Klagenævnet for Udbud. Beslutningerne skal være ledsaget af følgende begrundelser:

- 1) Til tilbudsgivere, der afgiver et uantageligt tilbud, skal ordregiveren angive grundene til, at tilbudsgiverens tilbud er afvist.
- 2) Til tilbudsgivere, som har afgivet et antageligt tilbud, skal ordregiveren angive det vindende tilbuds karakteristika og fordele set i forhold til det afviste tilbud og navnet på den vindende tilbudsgiver eller parterne i rammeaftalen. Ved innovationspartnerskab, udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog skal ordregiveren herudover redegøre for forløbet af forhandlingerne eller dialogen med tilbudsgiverne.

Stk. 5. En ordregiver skal i underretninger om beslutninger som nævnt i stk. 1, nr. 4, til forbigående ansøgere angive en begrundelse for, hvorfor ansøgenes anmodning om optagelse i det dynamiske indkøbssystem er blevet afvist.

Stk. 6. En ordregiver skal i underretninger om beslutninger efter stk. 1, nr. 5, angive en begrundelse for, hvorfor udbudsproceduren er blevet annulleret.

§ 172. En ordregiver kan i særlige tilfælde undlade at meddele visse oplysninger om kontrakttildelingen, indgåelsen af rammeaftaler eller optagelsen i et dynamisk indkøbssystem, som er omhandlet i § 171, hvis meddelelse af oplysningerne vil være i strid med offentlige interesser, til skade for bestemte offentlige eller private økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser, eller til skade for en effektiv konkurrence mellem økonomiske aktører.

§ 173. En ordregiver må tidligst indgå kontrakt efter udløbet af en eventuel standstillperiode i henhold til § 3, stk. 1 eller 2, i lov om Klagenævnet for Udbud.

Individuelle rapporter om procedurer for tildeling af kontrakter og oprettelse af dynamiske indkøbssystemer

§ 174. En ordregiver skal efter afslutningen af et udbud og i løbet af et dynamisk indkøbssystem udarbejde en skriftlig rapport, der skal omfatte følgende oplysninger:

- 1) Ordregiverens navn og adresse samt kontraktens, rammeaftalens eller det dynamiske indkøbssystemets genstand og værdi.
- 2) Resultaterne af egnethedsvurderingen og en eventuel udvælgelse i henhold til §§ 145 og 146, med angivelse af
 - a) navnene på de valgte ansøgere eller tilbudsgivere og begrundelsen for valget af dem, og
 - b) navnene på de afviste ansøgere eller tilbudsgivere og begrundelsen for, at de er blevet afvist.
- 3) Begrundelsen for tilsidesættelsen af tilbud, der er anset for at være unormalt lave.
- 4) Navnet på den tilbudsgiver, hvis tilbud er antaget, og begrundelsen for, at den pågældendes tilbud er valgt, samt, hvis dette vides
 - a) oplysning om, hvor stor en del af kontrakten eller rammeaftalen tilbudsgiveren har til hensigt at give i underleverance til tredjemand, og
 - b) navnene på tilbudsgiverens eventuelle underleverandører.
- 5) Ved udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog de omstændigheder, der er nævnt i §§ 61 og 67, og som begrundet anvendelsen af disse procedurer.
- 6) Ved udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, de omstændigheder i §§ 80-83 der har begrundet anvendelse af denne fremgangsmåde.
- 7) Ved innovationspartnerskaber, de omstændigheder i § 73 der har begrundet anvendelse af denne fremgangsmåde.
- 8) I givet fald begrundelsen for, at ordregiveren har besluttet ikke at tildele en kontrakt eller en rammeaftale eller oprette et dynamisk indkøbssystem.
- 9) I givet fald begrundelsen for, at ordregiveren har benyttet andre kommunikationsmidler end elektroniske midler til indgivelse af tilbud.
- 10) I givet fald påviste interessekonflikter og foranstaltninger, som ordregiveren har truffet efterfølgende.
- 11) I givet fald foranstaltninger, som ordregiveren har truffet i medfør af § 39, som følger af forudgående ind-

dragelse af økonomiske aktører i forberedelsen af udbudet.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for indgåelse af en kontrakt baseret på en rammeaftale i henhold til § 97 og § 98, stk. 1, nr. 1.

Stk. 3. Når en bekendtgørelse om indgået kontrakt, jf. §§ 129 og 189, indeholder oplysningerne i stk. 1, kan ordregiveren blot henviser til bekendtgørelsen om indgået kontrakt.

Stk. 4. En ordregiver skal dokumentere afviklingen af alle udbud og opbevare tilstrækkelig dokumentation til at begrunde beslutninger, der træffes på alle stadier af udbudsproceduren.

Stk. 5. Dokumentationen skal opbevares i hele kontraktens løbetid, dog mindst tre år fra tidspunktet for tildelingen af kontrakten.

Stk. 6. En ordregiver skal efter anmodning herom sende rapporten eller hovedelementerne heri til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen eller Europa-Kommissionen.

Opbevaring af kontrakter

§ 175. En ordregiver skal i kontraktens løbetid opbevare kopier af alle indgåede kontrakter med en værdi, der mindst svarer til eller er højere end 7.444.000 kr. for vareindkøbskontrakter eller tjenesteydelseskontrakter og 74.440.000 kr. for bygge- og anlægskontrakter.

Stk. 2. En ordregiver skal give adgang til kontrakter omfattet af stk. 1, til enhver, som anmoder herom, medmindre andet følger af § 5.

Kapitel 15

Kontraktens gennemførelse

Betingelser vedrørende kontraktens gennemførelse

§ 176. En ordregiver kan fastsætte særlige betingelser for gennemførelsen af en kontrakt. Betingelserne skal være forbundet med kontraktens genstand, jf. § 163, og skal anføres i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Betingelserne kan omfatte økonomiske, innovationsrelaterede, miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn.

Underleverandører

§ 177. En ordregiver kan i udbudsmaterialet kræve, at en tilbudsgiver i sit tilbud angiver, hvilke dele af den udbudte kontrakt tilbudsgiveren har til hensigt at give i underleverance til tredjemand, samt hvilke underleverandører tilbudsgiveren foreslår.

Stk. 2. En ordregiver skal i forbindelse med indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter indsætte en kontraktklausul, som forpligter leverandøren til at oplyse navn, kontaktoplysninger samt juridisk repræsentant for de underleverandører, der benyttes i forbindelse med udførelsen af kontakten. Oplysningerne skal indleveres senest, når gennemførelsen af kontrakten påbegyndes, hvis de kendes på det tidspunkt.

Stk. 3. En ordregiver kan ved vareindkøbskontrakter kræve, at leverandøren oplyser navn og kontaktoplysninger på

samt juridisk repræsentant for de underleverandører, der benyttes i forbindelse med udførelsen af kontakten.

Stk. 4. En ordregiver kan kræve oplysningerne i stk. 2 og 3, vedrørende underleverandører længere nede i underleverandørkæden.

Stk. 5. En ordregiver kan kræve, at tilbudsgivere og ansøgere skal erklære i ansøgningen eller tilbuddet, at underleverandører ikke er omfattet af en af de situationer, der medfører udelukkelse i henhold til §§ 135-137. Er en underleverandør omfattet af en eller flere af udelukkelsesgrundene i henhold til §§ 135-137, skal ordregiveren kræve, at underleverandøren erstattes.

Ændring af kontrakter m.v.

§ 178. Ved en ændring af grundlæggende elementer i en kontrakt eller rammeaftale skal ordregiveren gennemføre en ny udbudsprocedure i overensstemmelse med denne lov.

Stk. 2. En ændring af en kontrakt eller rammeaftale anses for at være en ændring af grundlæggende elementer, når den bevirker, at kontraktens eller rammeaftalens karakter er væsentlig forskellig fra den oprindelige kontrakt. Medmindre andet følger af §§ 179-183, anses en ændring altid for at være en ændring af grundlæggende elementer, når

- 1) ordregiveren indfører betingelser, som ville have givet adgang for andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte, eller givet mulighed for at acceptere et andet tilbud end det oprindeligt accepterede eller ville have tiltrukket yderligere deltagere i udbudsproceduren,
- 2) kontraktens eller rammeaftalens økonomiske balance ændres til leverandørens fordel på en måde, som den oprindelige kontrakt eller rammeaftale ikke gav mulighed for,
- 3) ændringen medfører en betydelig udvidelse af kontraktens eller rammeaftalens anvendelsesområde, eller
- 4) en ny leverandør erstatter den, som ordregiveren oprindeligt havde tildelt kontrakten.

§ 179. Ændringer af en kontrakt eller en rammeaftale, der er forudset i udbudsmaterialet i klare, præcise og entydige klausuler betragtes ikke som ændringer af grundlæggende elementer. Klausulerne skal fastsætte omfanget og arten af eventuelle ændringer eller ændringsmuligheder, samt betingelserne for deres anvendelse, og må ikke ændre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter.

§ 180. Ændringer af en kontrakt eller rammeaftale anses ikke som ændringer af grundlæggende elementer, når værdien af ændringerne er lavere end

- 1) tærskelværdierne i § 6, og
- 2) 10 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt for tjenesteydelses- og vareindkøbskontrakter, eller lavere end 15 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt for bygge- og anlægskontrakter.

Stk. 2. Er der foretaget flere ændringer af samme kontrakt eller rammeaftale, skal værdien af ændringerne lægges sammen ved beregningen.

Stk. 3. Ændringer i henhold til stk. 1 må dog ikke ændre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter.

§ 181. Ændringer vedrørende supplerende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller vareleverancer fra den oprindelige leverandør anses ikke som ændringer af grundlæggende elementer i kontrakten, når ændringerne er nødvendige for gennemførelsen af kontrakten, og når anvendelse af en anden leverandør

- 1) ikke kan lade sig gøre uden væsentlig ulempe af økonomisk eller teknisk art, og
- 2) vil forårsage betydelige problemer eller en væsentlig forøgelse af ordregiverens omkostninger.

Stk. 2. Værdien af supplerende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller vareleverancer må ikke overstige 50 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt.

Stk. 3. Foretages der flere successive ændringer, gælder begrænsningen i stk. 2 for hver enkelt ændring.

§ 182. Udskiftning af den oprindelige leverandør, anses ikke som en ændring af grundlæggende elementer i kontrakten, når udskiftningen sker som følge af

- 1) en klar, præcis og entydig ændringsklausul eller -mulighed, jf. § 179, eller
- 2) hel eller delvis indtrædelse i den oprindelige leverandørs rettigheder som følge af den oprindelige leverandørs omstrukturering, herunder i form af overtagelser, fusioner, erhvervelser eller insolvens, når de oprindelige kriterier for kvalitativ udvælgelse opfyldes, og når udskiftningen ikke medfører andre grundlæggende ændringer af kontrakten og ikke har til formål at omgå anvendelsen af denne lov.

§ 183. Ændringer af en kontrakt anses ikke som en ændring af grundlæggende elementer, når

- 1) behovet for ændringen ikke har kunnet forudses af en påpasselig ordregiver,
- 2) kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og
- 3) værdien af ændringen ikke overstiger 50 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt.

§ 184. Den maksimalt tilladte ændring i værdi henhold til §§ 180, 181, og 183, beregnes på grundlag af den ajourførte pris på tidspunktet for ændringen, når kontrakten indeholder en prisindekseringsklausul.

Stk. 2. Ordregiveren skal i forbindelse med ændringer af en kontrakt i overensstemmelse med §§ 181 og 183 offentliggøre en bekendtgørelse herom i den Europæiske Unions Tidende. Bekendtgørelsen skal indeholde oplysningerne, der er anført i bilag V, del G til denne lovs bilag 2, og bekendtgørelsen skal offentliggøres i henhold til § 129, stk. 6.

Ophør af kontrakter

§ 185. Ordregiveren kan bringe en kontrakt eller rammeaftale til ophør, når

- 1) kontrakten eller rammeaftalen har været genstand for en ændring af grundlæggende elementer, der ville have krævet en ny udbudsprocedure, jf. § 178,
- 2) leverandøren var omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 på tidspunktet for tildelingen af kontrakten, hvorefter leverandøren skulle have været udelukket fra udbudsproceduren, eller

- 3) kontrakten eller rammeaftalen ikke skulle have været tildelt leverandøren på grund af en alvorlig overtrædelse af forpligtelserne i henhold til traktaterne og direktivet, der er fastslået af EU-Domstolen i forbindelse med en procedure efter artikel 258 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde.

Stk. 2. Er en tildelingsbeslutning annulleret ved endelig afgørelse eller dom, skal ordregiveren bringe en kontrakt eller rammeaftale, som er indgået på grundlag af beslutningen, til ophør med et passende varsel, medmindre særlige forhold, der tilsiger kontraktens videreførelse, gør sig gældende. Ordregiverens eventuelle beslutning om kontraktens videreførelse skal offentliggøres samme sted som udbudsmaterialet senest 7 kalenderdage efter offentliggørelsen af den endelige afgørelse eller dom.

Afsnit 3

Indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser over tærskelværdien

Kapitel 16

Procedurer og offentliggørelse af bekendtgørelser og meddelelser

§ 186. En ordregiver skal ved indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser, jf. § 7, fastlægge en procedure i overensstemmelse med lovens § 2, herunder fastsætte kriterier for tildeling.

§ 187. Ved indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser skal en ordregiver på forhånd offentliggøre en udbudsbekendtgørelse eller en forhåndsmeddelelse.

Stk. 2. Udbudsbekendtgørelser skal indeholde de oplysninger, der er omhandlet i bilag V, del H, til denne lovs bilag 2 i overensstemmelse med Europa-Kommissionens standardformularer samt oplysninger om den procedure, ordregiveren har fastlagt efter § 186.

Stk. 3. Forhåndsmeddelelser skal indeholde de oplysninger, der er omhandlet i bilag V, del I til denne lovs bilag 2. Meddelelsen skal angive, at kontrakterne vil blive tildelt uden yderligere offentliggørelse, og opfordre interesserede økonomiske aktører til skriftligt at tilkendegive deres interesse.

Stk. 4. Udbudsbekendtgørelsen eller forhåndsmeddelelsen skal offentliggøres enten ved elektronisk fremsendelse til EU's publikationskontor eller i ordregiverens køberprofil.

Stk. 5. Stk. 1 kan fraviges i tilfælde, der svarer til de tilfælde, der er omfattet af §§ 80-83.

§ 188. En ordregiver skal tildele kontrakter i overensstemmelse med den procedure, som ordregiveren har fastlagt, jf. § 186.

Stk. 2. Underretning til ansøgere og tilbudsgivere skal ske i overensstemmelse med § 171.

Stk. 3. En ordregiver må tidligst indgå kontrakt, når standstillperioden er udløbet, jf. § 3, stk. 1 eller 2, i lov om Klagenævnet for Udbud.

§ 189. Ordregiveren skal senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal, fremsende bekendtgørelser om de kontrakter, der er indgået på grundlag af § 186.

Stk. 2. Bekendtgørelse om indgåede kontrakter skal indeholde de i bilag V, del J, til denne lovs bilag 2, anførte oplysninger. Bekendtgørelsen skal udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformular.

Stk. 3. En ordregiver skal efter afslutningen af proceduren omfattet af § 186, stk. 1, udarbejde en skriftlig rapport, i henhold til § 174.

Kapitel 17

Reserverede kontrakter til organisationer om visse tjenesteydelser

§ 190. Ordregiveren kan forbeholde retten til at deltage i udbuddet til organisationer, der udelukkende beskæftiger sig med de tjenesteydelser på sundheds-, social- og kulturområdet, der er omhandlet i § 186.

Stk. 2. En organisation som omhandlet i stk. 1 skal opfylde følgende betingelser:

- 1) Formålet med organisationen er at varetage offentlige tjenesteydelsesopgaver med tilknytning til levering af de tjenesteydelser, der er omhandlet i stk. 1.
- 2) Udbyttet geninvesteres for at opfylde organisationens målsætninger. Udloddes eller omfordes udbyttet, skal dette ske ud fra deltagelsesorienterede hensyn.
- 3) Ledelses- eller ejerskabsstrukturerne i den organisation, der gennemfører kontrakten, er baseret på principper om medarbejderejerskab eller medarbejderdeltagelse eller skal kræve aktiv deltagelse af medarbejdere, brugere eller interessenter.
- 4) Organisationen har ikke fået tildelt en kontrakt for de pågældende tjenesteydelser af den pågældende ordregiver i henhold til denne bestemmelse i de seneste tre år.

Stk. 3. Kontraktens løbetid må højst være tre år.

Stk. 4. Udbudsbekendtgørelsen eller forhåndsmeddelelsen skal indeholde en henvisning til denne bestemmelse.

Afsnit 4

Offentlige indkøb under tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse

§ 191. En ordregiver skal forud for indgåelse af vare- og tjenesteydelseskontrakter med klar grænseoverskridende interesse, jf. § 10, annoncere kontrakten på udbud.dk.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte nærmere regler om annoncering som nævnt i stk. 1.

§ 192. En ordregiver skal fastlægge en procedure for tildeling, som er i overensstemmelse med § 2, herunder fastsætte kriterier for tildeling.

Stk. 2. En ordregiver skal orientere potentielle tilbudsgivere om proceduren for tildeling på en måde, der sætter interesserede tilbudsgivere i stand til at afgive tilbud.

Stk. 3. En ordregiver skal skriftligt og samtidigt underrette alle tilbudsgivere, der har afgivet bud, om, hvilken beslutning der er truffet med hensyn til tildelingen, herunder i givet fald begrundelsen for at annullere proceduren. Ordregi-

veren skal efter anmodning underrette tilbudsgiveren om begrundelsen for beslutningen.

Afsnit 5

Offentlige indkøb under tærskelværdierne uden klar grænseoverskridende interesse

§ 193. En ordregiver skal forud for indgåelse af vare- og tjenesteydelseskontrakter uden klar grænseoverskridende interesse, jf. § 11, sikre sig, at indkøbet foregår på markedsmæssige vilkår. Dette kan eksempelvis ske ved, at ordregiveren

- 1) gennemfører en markedsafdækning og på grundlag af denne indhenter ét tilbud,
- 2) indhenter to eller flere tilbud, eller
- 3) annoncerer på udbud.dk eller på ordregiverens hjemmeside.

Stk. 2. En ordregiver, der indhenter flere end tre tilbud, skal i forbindelse med tilbudsindhentningen kort begrunde, hvorfor der indhentes flere tilbud end tre, og samtidig oplyse tilbudsgiverne om, hvor mange tilbud der højst vil blive indhentet.

Stk. 3. Modtager en ordregiver mere end et tilbud, skal ordregiveren samtidigt underrette alle tilbudsgivere om, hvilken beslutning der er truffet angående tildelingen. Ordregiveren skal efter anmodning underrette om begrundelsen for beslutningen.

Stk. 4. Ordregiveren skal i fornødent omfang kunne dokumentere, at købet er foregået på markedsmæssige vilkår, jf. stk. 1.

Stk. 5. En ordregiver, der foretager et indkøb efter denne bestemmelse, skal handle i overensstemmelse med de forvaltningsretlige principper om saglighed, økonomisk forsvarlig forvaltning, forbuddet mod varetagelse af uvedkommende hensyn, ligebehandlingsprincippet og proportionalitetsprincippet.

Afsnit 6

Bemyndigelsesbestemmelser

§ 194. Erhvervs- og vækstministeren fastsætter regler om brug af elektroniske kommunikationsmidler i forbindelse med informationsudveksling i henhold til denne lov.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler med henblik på gennemførelse af EU-direktiver om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester, om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet samt tildeling af koncessionskontrakter. Erhvervs- og vækstministeren kan endvidere fastsætte regler vedrørende håndhævelse af disse regler.

Stk. 3. Erhvervs- og vækstministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler med henblik på gennemførelse af andre EU-retsakter, der indeholder særlige regler om standardisering ved offentlige indkøb af informationsteknologi.

Afsnit 7

Klageadgang, ikrafttræden og ændring af anden lovgivning m.v.

Kapitel 18

Klageadgang og ikrafttræden

§ 195. Enhver, der har retlig interesse heri eller i øvrigt er tillagt klageadgang efter lov om Klagenævnet for Udbud, kan indbringe spørgsmål om overtrædelse af bestemmelserne i denne lov og regler udstedt i medfør heraf for Klagenævnet for Udbud, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Klage over tildeling af kontrakter omfattet af § 11 kan ikke indbringes for Klagenævnet for Udbud.

§ 196. Loven træder i kraft den 1. oktober 2015.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på udbud, der er iværksat inden den 1. oktober 2015.

Stk. 3. §§ 178-184 finder anvendelse på alle kontrakter efter loven træder i kraft den 1. oktober 2015, uanset at kontrakten er indgået i henhold til tidligere udbudsregler

Stk. 4. Bekendtgørelse nr. 712 af 15. juni 2011 om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter ophæves.

Stk. 5. Lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992, ophæves.

Stk. 6. De administrative regler, der er fastsat i medfør af lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992, forbliver i kraft, indtil de erstattes af forskrifter udstedt efter denne lov.

Stk. 7. Bekendtgørelse nr. 280 af 23. marts 2012 om ordregiverens annoncering af offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter på den centrale udbudsplatform ophæves.

Stk. 8. Lov om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger og om ændring af visse andre love, jf. lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997, ophæves.

Kapitel 19

Ændring af anden lovgivning

§ 197. I lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 511 af 27. maj 2013, foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel* affattes således:

»Lov om Klagenævnet for Udbud«.

2. Overalt i loven ændres »en kort redegørelse for de relevante grunde for beslutningen« til: »en begrundelse for beslutningen«.

3. § 1 affattes således:

»§ 1. Loven gælder for ordregivere ved indgåelsen af kontrakter inden for forsyningsvirksomhed.

Stk. 2. Loven finder endvidere anvendelse ved håndhævelsen af

- 1) udbudsloven samt regler udstedt i medfør af denne lov, jf. dog stk. 4,
- 2) EU-retten vedrørende indgåelse af offentlige kontrakter og kontrakter inden for forsyningsvirksomhed (EU-udbudsreglerne), og
- 3) lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.

Stk. 3. Loven finder endvidere anvendelse, når der i lov eller i henhold til lov er fastsat bestemmelser om klageadgang i Klagenævnet for Udbud.

Stk. 4. Loven gælder ikke for klager over overtrædelse af udbudslovens § 1 og § 193.«

4. I § 2, *stk. 1*, udgår »udbudsdirektivet eller«, og nr. 3 ophæves.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 3 og 4.

5. I § 2, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »stk. 1, nr. 2 og 3,« til: »stk. 1, nr. 2,«.

6. I § 3, *stk. 1, § 7, stk. 2, § 16, § 17, stk. 1, og § 19, stk. 2*, ændres »udbudsdirektivet« til: »udbudslovens afsnit 2 eller 3«.

7. I § 3, *stk. 1*, udgår »eller en rammeaftale« og »eller rammeaftalen«.

8. I § 3 indsættes efter stk. 1, som nyt stykke:

»*Stk. 2.* En ordregiver kan fastsætte en længere standstillperiode end perioderne nævnt i stk. 1.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

9. I § 3, *stk. 1, nr. 1 og 2*, ændres »§ 2, stk. 1, nr. 2 og 3,« til: »§ 2, stk. 1, nr. 2, eller udbudslovens § 171, stk. 1, nr. 3,«.

10. I § 3, *stk. 2*, ændres »Stk. 1« til: »Stk. 1 og 2«.

11. I § 4, *stk. 1, nr. 3, § 17, stk. 1, nr. 1 og 2, § 17, stk. 2, nr. 2, og § 19, stk. 2, nr. 3 og 4*, indsættes før »EU-udbudsreglerne«: »udbudsloven eller«.

12. I § 5, *stk. 1*, ændres »§ 3, stk. 1,« til: »§ 3, stk. 1 eller 2, eller i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4, stk. 1, nr. 2,«.

13. § 6, *stk. 4*, affattes således:

»*Stk. 4.* Senest samtidig med at en klage indgives til Klagenævnet for Udbud, skal klageren skriftligt underrette ordregiveren om, at klage indgives til Klagenævnet for Udbud, og om, hvorvidt klagen er indgivet i standstillperioden, jf. § 3, stk. 1 eller 2, eller i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4, stk. 1, nr. 2. I tilfælde hvor klagen ikke er indgivet i de nævnte perioder, skal klageren tillige angive, hvorvidt der begæres opsættende virkning, jf. § 12, stk. 1.«

14. § 7, *stk. 1*, affattes således:

»*Stk. 1.* Har ordregiveren iværksat et begrænset udbud, et udbud med forhandling, et udbud efter proceduren konkurrencepræget dialog eller innovationspartnerskab efter udbudsloven eller Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og ophævelse af direktiv 2004/17/EF skal en virksomheds klage over ikke at være blevet udvalgt være indgivet til Klagenævnet for Udbud inden 20 kalenderdage fra dagen efter afsendelse af en underretning til de berørte ansøgere om, hvem der er blevet udvalgt, jf. udbudslovens § 171, stk. 2, eller, jf. denne lovs § 2, stk. 1, nr. 1, når underretningen er ledsaget af en begrundelse for beslutningen.«

15. I § 7, *stk. 2*, indsættes efter »udbud«: »eller beslutninger«.

16. I § 7, *stk. 2, nr. 3*, ændres »§ 2, stk. 2,« til: »§ 2, stk. 2, eller udbudslovens § 171, stk. 4.«.

17. I § 7, *stk. 2*, indsættes som nyt nummer:

»4) 20 kalenderdage regnet fra dagen efter ordregiveren har meddelt sin beslutning, jf. § 185, stk. 2, 2. pkt.«

18. I § 7, *stk. 4 og stk. 5*, ændres »lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter« til: »lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens §§ 191 og 192«.

19. I § 12, *stk. 2, 1. pkt.* ændres »§ 3, stk. 1,« til: »§ 3, stk. 1, eller 2, eller i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4, stk. 1, nr. 2,«.

20. Efter § 14 indsættes:

»§ 14 a. Er der under en klagesag nedlagt påstand om annullering af en tildelingsbeslutning, kan Klagenævnet for Udbud efter påstand fra klageren eller indklagede afgive en ikke bindende foreløbig udtalelse om, at der foreligger særlige forhold, der tilsiger, at kontrakten videreføres, jf. § 185, stk. 2.«

21. I § 16, *nr. 1, § 17, stk. 1, nr. 2, og § 19, stk. 2, nr. 1 og 4*, ændres »§ 3, stk. 1,« til: »§ 3, stk. 1 og 2,«.

22. I § 17, *stk. 1, nr. 3 og 4, og § 19, stk. 2, nr. 5 og 6*, ændres »udbudsdirektivet« til: »udbudslovens afsnit 2 eller 3«.

23. I § 17, *stk. 2, nr. 1*, ændres »§§ 2 og 3« til: »§§ 2 og 3 eller udbudslovens § 171«.

§ 198. I lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovebkendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel* affattes således:

»Lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren«.

2. *Overskriften* til afsnit I og III ophæves.
3. I § 1, stk. 1 og 2, ændres »Lovens afsnit I« til: »Loven«.
4. I § 1, stk. 3, ændres »lovens afsnit I« til: »loven«.
5. I § 1, stk. 3, nr. 1, ændres »udbudsdirektivet« til: »udbudsloven«, og »udbudsdirektivets artikel 9, stk. 5 a,« ændres til: »udbudslovens § 8,«.
6. I § 1, stk. 3, nr. 2, ændres »artikel 17, stk. 6 a,« til: »artikel 16, stk. 10,«.
7. I § 1, stk. 4, udgår »i afsnit I«.
8. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Ved »bygge- og anlægsarbejder« forstås i overensstemmelse med udbudsloven og forsyningsvirksomheds-

direktivet resultatet af et sæt bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion. Ved »forsyningsvirksomhedsdirektivet« forstås Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243). Begrebet »offentlige organer« forstås i overensstemmelse med definitionen heraf i udbudsloven og forsyningsvirksomhedsdirektivet.«

9. *Afsnit II* ophæves.

Kapitel 20

Færøerne og Grønland

- § 199.** Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Udvalget om dansk udbudslovgivning
3. Gældende ret i hovedtræk
4. Lovforslagets hovedindhold
 - 4.1. Formål og generelle principper
 - 4.2. Lovforslagets anvendelsesområde
 - 4.3. Fleksible procedurer – udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog
 - 4.4. Innovationspartnerskaber
 - 4.5. Fremme af elektronisk baserede offentlige indkøbsprocedurer
 - 4.6. Modernisering af fremgangsmåderne for ordregivers fastsættelse af tidsfrister og muligheder for at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere
 - 4.7. Ændring af kontrakter i deres løbetid
 - 4.8. Livscyklusomkostninger
 - 4.9. Ordregivers mulighed for at stille krav om mærker, herunder miljømærker
 - 4.10. Strategisk brug af offentlige indkøb
 - 4.11. Sociale og andre specifikke tjenesteydelser
 - 4.12. Fælles europæisk udbudsdokument
 - 4.13. Bedre adgang for små og mellemstore virksomheder og nystartede virksomheder
 - 4.14. Rammeaftaler
 - 4.15. Offentliggørelse af udbudsmaterialet samtidig med udbudsbekendtgørelsen
 - 4.16. Evalueringsmetoder
 - 4.17. Afvikling af annonceringspligten
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Miljømæssige konsekvenser
9. Forholdet til EU-retten
10. Hørte myndigheder og organisationer mv
11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Den offentlige sektor køber varer og tjenesteydelser for omkring 300 mia. kr. årligt. Der er tale om mange forskellige typer af indkøb fra kontorartikler og fødevarer til drift af plejehjem og rengøring af skoler. Hertil kommer offentlige bygge- og anlægsprojekter – fra anlæg af cykelstier til brobyggeri.

Alene omfanget af de offentlige indkøb indebærer, at det har stor betydning, hvordan der købes ind. Det er afgørende, at der købes effektivt ind, så den offentlige sektor får mest muligt ud af sine indkøb, og sådan at de omkostninger, der er forbundet med udbud for både offentlige myndigheder og tilbudsgivere minimeres. Der er samtidig et stort potentiale i at anvende den offentlige efterspørgsel, så den fremmer kvalitetsudvikling, innovation og bæredygtighed i både den offentlige sektor og det private erhvervsliv. De offentlige indkøb kan også have væsentlig betydning for konkurrencepresset på de berørte markeder og dermed fremme vækst og forbrugervelfærd i dansk økonomi.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28. marts 2014, s. 65) i det følgende benævnt ”direktivet”, blev vedtaget af EU’s ministerråd i februar 2014 og skal gennemføres i EU-medlemsstaterne senest den 18. april 2016. Formålet med direktivet er at sikre, at tildeling af offentlige kontrakter af eller på vegne af EU-medlemsstaternes myndigheder sker i overensstemmelse med principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), og navnlig fri bevægelighed for varer, fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser, samt de principper, der er afledt heraf, såsom ligebehandling, ikkeforskelsbehandling, gensidig anerkendelse, proportionalitet og gennemsigtighed. Da direktivet skal gennemføres i dansk ret, sætter det dermed også rammen for lovforslaget. Direktivet omhandler alene processuelle regler. Der er således tale om et regelsæt for, hvordan det offentlige skal købe ind og ikke hvad, der skal købes ind. Regeringen nedsatte i juni 2013 et udvalg om dansk udbudslovgivning, der fik til opgave at udarbejde et udkast til

et samlet og overskueligt forslag til en udbudslov. Udvalget afleverede i december 2014 sin rapport til erhvervs- og vækstministeren.

En dansk udbudslov skaber i sig selv en større klarhed om, hvad reglerne indebærer, fordi en række af reglerne samles i en lov, og fordi lovbemærkningerne bidrager til at tydeliggøre forståelsen af reglerne bl.a. gennem brug af eksempler i overensstemmelse med dansk retstradition. Det gør det nemmere for ordregiverne at anvende loven i praksis. Samtidig giver lovforslaget øget klarhed på en række konkrete punkter, blandt andet med hensyn til muligheden for ændring af kontrakter, hvor lovforslaget kodificerer og præciserer retspraksis på området, og giver mulighed for imødegåelse af uforudsete omstændigheder, der nødvendiggør en tilpasning af en offentlig kontrakt under dens løbetid.

2. Udvalget om en dansk udbudslovgivning

Regeringen nedsatte i juni 2013 et udvalg om dansk udbudslovgivning, der fik til opgave at udarbejde et udkast til et samlet og overskueligt forslag til en udbudslov. Udvalget afleverede i december 2014 sin rapport til erhvervs- og vækstministeren. I henhold til udvalgets kommissorium, skal udkast til forslag til udbudsloven i videst muligt omfang føre til større klarhed, forenkling og fleksibilitet med lavest mulige udbudskostninger for såvel ordregivere som tilbudsgivere. Samtidig skal det gode købmandskab sættes i centrum, så de offentligt indkøbere har gode rammer for at gennemføre det bedst mulige indkøb.

Udvalget har i sit arbejde taget afsæt i den konkrete danske kontekst, herunder de udfordringer, som såvel ordregiveren som tilbudsgiveren oplever i praksis. Lovforslaget skal fortolkes i overensstemmelse med direktivet. Derfor har udvalget på mange punkter, hvor det har været hensigtsmæssigt, valgt at udforme udkastet til lovforslaget, så det er stort set enslydende med direktivets tekst med henblik på at skabe klarhed og minimere risikoen for fortolkningstvivl. På en række punkter har udvalget i udkastet til lovforslaget forenklet direktivteksten med henblik på at tydeliggøre reglerne. Det er med til at gøre lovudkastet mere anvendeligt for både de offentlige indkøbere og for tilbudsgiverne. Hertil kommer at bemærkningerne til lovens enkelte bestemmelser yderligere bidrager til klarhed om reglerens indhold.

Udbudslovsudvalget har også lagt vægt på at skabe klarhed og overskuelighed ved at udarbejde et udkast til forslag til en samlet lov, der både indeholder EU's udbudsregler og de danske regler for indkøb af varer og tjenesteydelser under EU's tærskelværdier. Visse bestemmelser fra lov om håndhævelse af udbudsreglerne foreslås ligeledes integreret i lovforslaget, således at det kun er reglerne om Klagenævnet for udbud der besvares i en separat lov. I forlængelse heraf foreslår udvalget, at lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. omdøbes til Lov om Klagenavn for Udbud.

Udbudslovsudvalgets rapport indeholder en sammenfatning af udvalgets arbejde, jf. kapitel 1, udbudslovsudvalgets udkast til forslag til ny udbudslov og de specielle bemærkninger til lovudkastet, jf. kapitel 2. Herudover gennemgås

baggrunden for direktivets fremsættelse og en kort gennemgang af de væsentligste ændringer i direktivet, jf. kapitel 3.

Rapporten indeholder også udvalgets overvejelser om implementeringen af direktivet, jf. kapitel 4. Der redegøres således med afsæt i det nye direktivs artikler for gældende ret, indholdet af det nye direktiv og udvalgets overvejelser herom, herunder udvalgets anbefalinger på de områder, hvor EU-medlemsstaterne enten har haft valgfrihed i forhold til om artiklen gennemføres i national ret eller i forhold til indholdet af implementeringen af artiklen.

Rapporten indeholder endelig en skitsering af ændringer af anden lovgivning som følge af lovforslaget, jf. kapitel 5, samt resultatet af udvalgets undersøgelser af erfaringer fra andre lande, jf. kapitel 6.

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal udarbejde en prioriteret liste med områder, hvor der er behov for en vejledningsindsats. Udvalget har i forbindelse med drøftelserne og udarbejdelsen af udkast til lovforslag og lovbemærkninger identificeret en række områder, hvor der enten er behov for en opdatering af eksisterende vejledninger eller udarbejdelse af nye. Disse fremgår af udvalgets rapport som bilag 7.1. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vejleder om udbudsreglerne og vil som opfølgning på de nye regler igangsætte en vejledningsindsats.

Flere af direktivets bestemmelser eller dele heraf er valgfrie for EU-medlemsstaterne at implementere. I rapportens bilag 7.3 fremgår udvalgets anbefalinger til hvilke af disse artikler, eller dele heraf, der anbefales implementeret.

3. Gældende ret i hovedtræk

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter (EU-Tidende nr. L 134 af 30.4.2004, s. 114), herefter benævnt direktivet, sætter regler for indkøb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægssopgaver som overstiger de fastsatte tærskelværdier i direktivet.

Direktivet er gennemført i dansk ret ved bekendtgørelse 712 af 15. juni 2011 om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter, i det følgende benævnt »implementeringsbekendtgørelsen«.

Direktivet finder også anvendelse på koncessioner om offentlige bygge- og anlægsarbejder samt projektkonkurrencer.

Direktivet gælder for alle offentlige myndigheder og for såkaldte offentligretlige organer. Direktivet fastsætter procedureregler, der skal følges ved indkøb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægssopgaver. De tjenesteydelser, der er omfattet af direktivet fra 2004, er opdelt i to kategorier. Kategorierne fremgår i direktivets bilag II A og bilag II B. Ydelserne, der er oplistet i bilag II A, skal altid i udbud efter direktivets regler, mens ydelserne i bilag II B kun i meget begrænset omfang er omfattet af direktivets procedureregler. Direktivets procedureregler skal anvendes, når et indkøbs

samlede kontraktværdi skønnes at overstige en given tærskelværdi. Tærskelværdien gælder den samlede kontraktværdi af et udbud (ekskl. moms, inkl. optioner). Desuden skal principperne i EU-traktaten om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet respekteres. Tærskelværdierne fastsættes af Europa-Kommissionen og kan findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside www.kfst.dk.

Implementeringsbekendtgørelsen indeholder flere bestemmelser, der supplerer reglerne i udbudsdirektivet, og som har betydning for udbudsprocessen.

Ordregiveren må efter implementeringsbekendtgørelsen kun kræve dokumentation, f.eks. i form af en serviceattest for overholdelse af udbudsdirektivets artikel 45, stk. 1 og 2, fra den vindende tilbudsgiver. Ordregiveren har dog mulighed for at kræve en tro- og loveerklæring fra alle ansøgere/tilbudsgivere for overholdelse af udelukkelsesgrundene i artikel 45, stk. 1 og 2. Det skal bemærkes, at ordregiveren ikke har pligt til at kræve en serviceattest eller en tro- og loveerklæring.

Hvis ordregiveren har krævet en serviceattest, og den ikke fremlægges af den vindende tilbudsgiver, skal ordregiveren tilbagekalde sin tildelingsbeslutning og udelukke tilbudsgiveren fra udbudsproceduren. Ordregiveren kan herefter træffe en ny tildelingsbeslutning eller annullere udbuddet, hvis der er saglig grund herfor, jf. implementeringsbekendtgørelsens § 11.

§ 12 i implementeringsbekendtgørelsen giver adgang til, at ordregiveren kan vælge at se bort fra eller reparere formelle fejl og mangler. Formålet med bestemmelsen er at undgå situationer, hvor ordregiveren er forpligtet til at afvise ansøgninger/tilbud med mindre fejl m.v.

Ansøgninger/tilbud kan bl.a. tages i betragtning:

- hvis ordregiveren i forvejen har de krævede oplysninger/dokumentationer,
- hvis ordregiveren selv kan indhente de krævede oplysninger, såfremt de er offentligt tilgængelige, eller
- hvis ansøgeren/tilbudsgiveren inden en fastsat frist berigtiger fejlen eller manglen. Det kan bl.a. være i tilfælde, hvor ansøgningen/tilbuddet mangler en underskrift, ikke er modtaget i det krævede antal eksemplarer eller ikke overholder krav til udformning f.eks. i form af stempel eller lignende.

For at kunne gøre brug af bestemmelsen er det en forudsætning, at ligebehandlingsprincippet og forhandlingsforbuddet overholdes. Det betyder bl.a., at hvis flere tilbud mangler underskrift, skal ordregiveren sørge for at afhjælpe manglen ved alle tilbuddene.

Desuden må de krævede oplysninger/dokumentationer ikke vedrøre krav i udbudsmaterialet, der er angivet som ufravigelige. Har de krævede oplysninger/dokumentationer ikke betydning for vurderingen, kan ordregiveren nøjes med at indhente oplysningerne fra den vindende tilbudsgiver.

Deltager en virksomhed i flere forskellige konsortier, eller benytter flere ansøgere samme underleverandør, må ordregiveren kun afvise konsortiet eller ansøgeren, hvis det anses

som nødvendigt for at sikre konkurrencen og overholdelse af ligebehandlingsprincippet. Dette fremgår af implementeringsbekendtgørelsens § 9.

Implementeringsbekendtgørelsen præciserer, hvad der forstås ved en køberprofil, og hvilke muligheder det giver, f.eks. at forkorte tidsfristen i udbudsprocessen, at offentliggøre en forhåndsmeddelelse i en køberprofil.

Derudover præciseres det, at ordregiveren kan offentliggøre udbudsbekendtgørelsen i nationale medier og orientere potentielle tilbudsgivere om udbuddet, når udbudsbekendtgørelsen er sendt til Europa-Kommissionen, jf. implementeringsbekendtgørelsens § 8.

Den hidtidige danske gennemførelse af udbudsdirektivet ved bekendtgørelse, der i vidt omfang har inkorporeret direktivet, har medført, at der ikke har været nogen tilknyttede lovbemærkninger. Offentlige ordregivere og tilbudsgivere har derfor i meget høj grad været henvist til praksis fra Klagenævnet for Udbud og EU-Domstolen for at få viden om, hvorledes en bestemmelse i udbudsdirektivet skal fortolkes. I modsætning hertil indeholder lovforslaget, der gennemfører det nye udbudsdirektiv ved omskrivning, gengivelser og præciseringer af den nævnte retspraksis i bemærkningerne. Hensigten hermed er ikke at regulere udbudsretlige spørgsmål i strid med EU-retten, således som denne til enhver tid fortolkes af EU-Domstolen. Det betyder, at hvis EU-Domstolen i fremtidige sager måtte fastslå en anden retstilstand, end den, der er angivet i lovforslaget, vil EU-Domstolens opfattelse skulle lægges til grund. Udbudsloven skal således fortolkes i overensstemmelse med udbudsdirektivet. således som dette til enhver tid fortolkes af EU-Domstolen. Gældende ret og ændringer i direktivet beskrives nærmere nedenfor.

Udover implementeringsbekendtgørelsen gælder også lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, i det følgende benævnt tilbudsloven. Tilbudsloven regulerer indkøb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlæg, hvor kontraktværdien er under EU's tærskelværdi.

Tilbudslovens afsnit II indeholder en pligt for offentlige myndigheder til at annoncere indkøb af varer og tjenesteydelser mellem 500.000 kr. og EU's tærskelværdi. De såkaldte bilag II B tjenesteydelser (ældrepleje, sundhed- og socialvæsen m.v.) har siden den 1. januar 2013 ikke længere været omfattet af den danske tilbudslov.

Annonceringspligten indebærer, at myndigheden som minimum offentliggør en annonce, der indeholder følgende:

- En beskrivelse af opgaven
- Kriterier for tildeling (som udgangspunkt ikke krav om vægtning eller prioritering)
- Evt. krav til tilbudsgiveren
- Kontaktperson
- Tidsfrist

Indkøb af varer og tjenesteydelser skal annonceres på den nationale udbudsplatform, Udbud.dk. Ordregiveren kan også

vælge en frivillig annoncering af bygge- og anlægsprojekter, der er omfattet af tilbudsloven, på Udbud.dk.

Følgende kontrakter skal annonceres på www.udbud.dk:

- Offentlige vareindkøbskontrakter, hvis værdi overstiger 500.000 kr., men er mindre end de aktuelle tærskelværdier i udbudsdirektivet,
- Offentlige tjenesteydelseskontrakter omfattet af udbudsdirektivets bilag II A, hvis værdi overstiger 500.000 kr., men er mindre end de aktuelle tærskelværdier i udbudsdirektivet.

Kontrakter, der indgås af virksomheder omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet, er ikke omfattet af annonceringspligten i tilbudsloven.

Tilbudslovens afsnit I gælder for indkøb af bygge- og anlægsarbejder samt projekteringsopgaver under tærskelværdien for udbud efter det gældende direktivs regler.

Tilbudslovens afsnit I indeholder en pligt til at afholde licitation for opgaver med en samlet værdi over 3 mio. kr. Opgaver i spændet fra 300.000 - 3 mio. kr. kan indgås på baggrund af underhåndsbud, som er en mindre formel udbudsform. Der kan kun indhentes tre underhåndsbud. Dog kan der indhentes et fjerde underhåndsbud, men så skal dette indhentes uden for lokalområdet.

4. Lovforslagets hovedindhold

Lovforslagets indhold er en implementering af direktivet, og er baseret på udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag, og som følge heraf gennemgås indholdet af det nye udbudsdirektiv sammen med hovedindholdet i lovforslaget.

Lovforslaget gengiver i høj grad udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag, men på enkelte områder fraviger lovforslaget udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag. Det er tilfældet for forslagens §§ 46, 47, 48, 157, 158 og § 194.

Det fremgår af bestemmelsen i § 46, at i stedet for at indsætte de specifikke kriterier for opfyldelse af et relevant mærke, kan ordregiveren under visse betingelser blot kræve, at det ønskede indkøb er forsynet med et specifikt mærke. Bestemmelsen afviger fra udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag, ved at ordregiverne altid kan acceptere anden passende dokumentation for, at et produkt lever op til krævede mærkekrav, men alene i særlige tilfælde er ordregiveren forpligtet til at acceptere anden passende dokumentation. Bestemmelsen afviger også fra udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag ved, at det er tilføjet, at ordregiver kan anmode tilbudsgiveren om en redegørelse for, hvorfor ordregiveren, efter tilbudsgiverens opfattelse, skal acceptere anden passende dokumentation. Ordregiveren kan ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen. Baggrunden for disse ændringer er, at regeringen har ønsket at gøre det så nemt som muligt for ordregiverne at vurdere, om tilbudsgiveren eller ansøgeren lever op til mærkekravene, som ordregiveren efterspørger. Dette kan gøre det nemmere at håndtere mærker i en udbudsprocedure. Det samme hensyn gør sig gældende i forhold til § 47 angående testrapporter samt §§ 157 og 158 angående kvalitetssikringsstandarder og

miljøledelsesforanstaltninger, hvorfor disse bestemmelser på samme måde afviger fra udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag. Løsningen i lovforslaget indebærer en direktivnær implementering.

Bestemmelsen i § 194, stk. 2, giver erhvervs- og vækstministeren hjemmel til ved bekendtgørelse at gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/23/EU af 26. februar 2014 om tildeling af koncessionskontrakter (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014 s. 1) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243). Det har ikke været en del af udvalgets kommissorium at forholde sig til gennemførelsen af disse direktiver.

Bestemmelsen i § 196, stk. 5, ophæver lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992. Loven er en bemyndigelseslov og flere af bestemmelserne videreføres i lovforslaget. Udbudsdirektiverne fra 2004 er udstedt i medfør af den pågældende lov.

Bestemmelsen i § 196, stk. 6, fastsætter, at de bekendtgørelser, der er udstedt i medfør af lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992, forbliver i kraft indtil de erstattes af bekendtgørelser udstedt med hjemmel i denne lov. Det drejer sig om bekendtgørelse nr. 892 af 17. august 2011, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet og om ændring af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 216 af 20.8.2009, s. 76).

4.1. Formål og generelle principper

4.1.1. Gældende ret

Det fremgår af det gældende direktivs betragtning 2, at indgåelse af kontrakter i EU-medlemsstaterne på vegne af staten, regionale eller kommunale myndigheder og andre offentligtretlige organer er underlagt traktatens principper og navnlig principperne om fri bevægelighed for varer, fri etableringsret og fri bevægelighed for tjenesteydelser og de principper, der er afledt heraf, såsom principperne om ligebehandling, ikke-forskelsbehandling, gensidig anerkendelse, proportionalitet og gennemsigtighed. Det fremgår videre, at det for offentlige kontrakter over en vis værdi dog er tilrådeligt at udarbejde bestemmelser om fællesskabssamordning af nationale procedurer for indgåelse af sådanne kontrakter, der bygger på disse principper, for at sikre deres virkninger og garantere en effektiv konkurrence ved tildeling af offentlige kontrakter.

Artikel 2, der bærer overskriften »Principper for indgåelse af kontrakter«, er den citerede generalklausul, der indram-

mer ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincipperne. Bestemmelsen fastsætter, at de ordregivende myndigheder overholder principperne om ligebehandling og ikkeforskelsbehandling af økonomiske aktører og handler på en gennemsigtig måde.«

Bestemmelsen er meget ofte omdrejningspunktet i påstanden nedlagt under klagesager ved Klagenævnet for Udbud, og dens principper gennemsyrrer en lang række af de øvrige bestemmelser i det gældende direktiv.

Ligebehandlingsprincippet

Det følger af ligebehandlingsprincippet, at ensartede forhold ikke må behandles forskelligt, og at forskellige forhold ikke må behandles ensartet, medmindre en sådan forskellig behandling er objektivt begrundet og proportionalt. Princippet er et kendt princip fra TEUF, hvor principperne om forbud mod nationalitetsdiskrimination og reglerne om fri bevægelighed har en central placering, men det har i udbudsreglerne en endnu mere vidtgående rækkevidde.

Ligebehandlingsprincippet gælder i alle faser af udbudsprocessen; fra udformningen af udbudsmaterialet, over udvælgelsen og frem til endelig tildeling og afslutning af den udbudte kontrakt. Eksempelvis er håndteringen af forbehold et udslag af ligebehandlingsprincippet i den forstand, at et forbehold hos en tilbudsgiver kan give denne en konkurrencefordel i forhold til andre tilbudsgivere, der ikke har taget det konkrete forbehold.

Ligebehandlingsprincippet stiller dog ikke krav om, at ethvert vilkår i udbudsmaterialet skal være konkurrenceneutralt for alle aktører i markedet. Ordregiveren har således ikke pligt til at sænke sine krav til en ydelse, blot fordi kun en eller nogle få leverandører vil kunne levere det ønskede, hvis kravene i øvrigt er stillet på et sagligt grundlag.

Den eksisterende leverandør vil eksempelvis ofte have en betydelig - men lovlig - konkurrencefordel. Retten fastslog i dom af 12. marts 2008 i sagen T-345/03, *CORDIS*, at der under visse omstændigheder kan gælde en pligt for ordregiveren til at sikre ligebehandling af andre tilbudsgivere i forhold til en eventuel eksisterende leverandør, men kun i det omfang, det i teknisk henseende er enkelt at foretage en sådan udligning, hvor udligningen er økonomisk rimelig, og hvis den ikke indebærer en tilsidesættelse af den eksisterende kontrahents eller den nævnte underleverandørs rettigheder, jf. præmis 76.

Gennemsigtighedsprincippet

Gennemsigtighedsprincippet indebærer dels, at der som det klare udgangspunkt skal være offentlighed og åbenhed omkring selve udbudsprocessen, dels skal processen være klart beskrevet for de deltagende aktører, så de eksempelvis kan tage stilling til om de ønsker at deltage i processen og så det sikres, at ligebehandlingsprincippet overholdes.

Princippet om saglighed og adgangen til at annullere udbud

Om end princippet ikke eksplicit er nævnt i artikel 2 i det gældende direktiv, må det antages, at der gælder et generelt krav om saglighed til ordregiverens håndtering af udbud.

Princippet, der har en nær sammenhæng med ligebehandlingsprincippet, er i vidt omfang udmøntet i en række af direktivets bestemmelser, eksempelvis bestemmelserne om kriterier for udvælgelse af ansøgere og tildeling af kontrakter, hvor det er fastlagt, hvilke kriterier der kan anses for objektivt begrundede, men gælder derudover også som et generelt princip.

Kravet om saglighed har navnlig spillet en rolle i forbindelse med ordregiverens annullation af udbud.

EU-Domstolen har i sin retspraksis slået fast, at iværksættelse af et offentligt udbud ikke indebærer en kontraheringspligt, og at ordregiveren derfor som udgangspunkt har ret til at annullere et udbud. Retten til at annullere er ikke betinget af, at der foreligger vægtige grunde eller undtagelsestilfælde, og ordregiveren er således berettiget til at annullere et udbud, medmindre det konkret strider mod fællesskabsrettens grundlæggende principper, herunder gennemsigtighedsprincippet og ligebehandlingsprincippet.

Dansk retspraksis fra domstolene følger EU-Domstolens retspraksis på området. Højesteret har således udtalt, at ordregiveren som udgangspunkt må anses for berettiget til at annullere et udbud, hvis ikke andet følger af udbudsbetingelserne eller af omstændighederne i øvrigt. En annullation af udbuddet må dog ikke forfølge et formål, som er i strid med det udbudsretlige ligebehandlingsprincip, eller som i øvrigt må anses for usagligt.

Klagenævnet for Udbuds tidligere praksis om annullation af udbud har ikke været ganske entydig og har i et vist omfang været i uoverensstemmelse med retspraksis, idet Klagenævnet i en række afgørelser har pålagt ordregiveren at godtgøre, at annullationen var sagligt begrundet. Klagenavnets seneste praksis er i overensstemmelse med retspraksis, hvorefter det påhviler klageren (den økonomiske aktør) at bevise, at annullationen har været båret af usaglige hensyn.

4.1.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Lovforslaget indeholder en formålsbestemmelse i § 1, som sætter en klar overordnet ramme for den konkrete anvendelse af reglerne. Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i udbudsdirektivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Formålet med loven er at fastlægge procedurerne for offentlige indkøb, så der gennem en effektiv konkurrence opnås en effektiv udnyttelse af de offentlige midler.

Loven skal således være med til at skabe de bedst mulige rammer for en effektiv konkurrence om de offentlige indkøb, så disse kan foregå så effektivt som muligt, herunder med lavest mulige udbudsomkostninger for ordregiverne og tilbudsgiverne.

Med procedurerne for offentlige indkøb menes udbudsprocedurer og indkøbsteknikker som f.eks. rammeaftaler og dynamiske indkøbssystemer.

Lovforslaget indeholder desuden en indledende bestemmelse i § 2 om, at ordregiverne skal overholde de generelle principper om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet. Principperne er traktatfæstet. Det fremgår af bemærkningerne til denne indledende bestemmelse, hvad der nærmere ligger i disse principper. Principperne er traktatfæstet og uændret med implementeringen af det nye direktiv.

Det fremgår af det nye direktivs betragtning 1, at tildeling af offentlige kontrakter af eller på vegne af EU-medlemsstaternes myndigheder skal ske i overensstemmelse med principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). Navnlig principperne om fri bevægelighed for varer, fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser, samt de principper, der er afledt heraf, såsom ligebehandling, ikkeforskelsbehandling, gensidig anerkendelse, proportionalitet og gennemsigtighed.

Principperne fremgår af udbudsdirektivets artikel 18 stk. 1. Artikel 18, stk. 1, 1. afsnit, viderefører ligebehandlingsprincippet og gennemsigtighedsprincippet, og har en indholdsmæssig lighed med den nuværende artikel 2, mens stk. 1, 2. afsnit er ny.

Som noget nyt i forhold til det gældende direktiv, er det i overensstemmelse med EU-Domstolens praksis anført, at ordregiveren skal behandle de økonomiske aktører på en forholdsmæssig måde. Efter udvalgets opfattelse, er det i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet. Tilføjjelsen er ikke udtryk for en materiel ændring, eftersom proportionalitetsprincippet er et helt grundlæggende EU-retligt princip, der også er gældende i forbindelse med de nuværende udbudsregler. Det er da også fremhævet eksplicit flere steder i det gældende direktiv. Hertil kommer, at det traktatfledte proportionalitetsprincip i det gældende direktivs betragtning 2 er fremhævet på lige fod med f.eks. ligebehandlingsprincippet og gennemsigtighedsprincippet.

Artikel 18, stk. 1, 2. afsnit, er sprogligt en nyskabelse. Tilføjjelsen i artikel 18, stk. 1, 2. afsnit, er indsat med det formål at gøre det klart, at et udbud ikke må udformes med det formål, at direktivet ikke finder anvendelse eller at konkurrencen bliver kunstigt indskrænket.

Indholdsmæssigt er der imidlertid ikke tale om en tilføjjelse, idet dette allerede under det nuværende direktiv kan udledes af ligebehandlingsprincippet, ligesom det er fastslået i rets- og klagenævnspraksis. Den sproglige tilføjjelse om dette forhold i artikel 18, stk. 1, 2. afsnit, er indsat med det formål at sende et klart signal herom direkte i direktivteksten. Såfremt ordregiveren fastsætter krav eller betingelser i udbudsmaterialet, der alene kan opfyldes af få økonomiske aktører på markedet, kan det være medvirkende til at forrykke den lige konkurrence mellem de økonomiske aktører, og skal i videst muligt omfang undgås. Det vil dog ikke være i strid med ligebehandlingsprincippet, såfremt kravene eller betingelserne i udbudsmaterialet er sagligt begrundet.

Udvalget har fundet det mest hensigtsmæssigt at implementere artikel 18, stk. 1, som en generel indledende bestemmelse i lovforslaget. Det fremgår af § 2, stk. 1, at ordregiveren skal overholde principperne om ligebehandling,

gennemsigtighed og proportionalitet i forbindelse med indkøb der er omfattet af lovforslagets afsnit 2-4. Indkøb under tærskelværdien med klar grænseoverskridende interesse omfattet af lovforslagets afsnit 4 skal overholde de traktatfæstede principper. Som følge heraf fremgår det af § 192, at indkøb omfattet af lovforslagets afsnit 4 skal ske under overholdelse af § 2.

I lovbemærkningerne til § 2, stk. 1, beskrives det nærmere, hvad der ligger i principperne om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet.

Det er fundet mest hensigtsmæssigt at implementere artikel 18, stk. 1, 2. afsnit, i lovforslagets § 2, stk. 2, så den ligger i naturlig forlængelse af den indledende bestemmelse i forslaget § 2, stk. 1, om principperne.

4.1.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.2. Lovforslagets anvendelsesområde

4.2.1. Gældende ret

Det gældende udbudsdirektiv indeholder regler om, hvordan en ordregiver skal gå frem, når ordregiveren vil indgå kontrakt om køb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder.

Det gældende udbudsdirektiv indeholder i artikel 1 en liste over definitioner anvendt i direktivet. Flere af definitionerne fastsætter direktivets anvendelsesområde. Forståelsen af definitionerne har været behandlet i en række domme fra EU-domstolen, eksempelvis betingelserne for, at et organ anses for at være et offentligretligt organ.

Det gældende udbudsdirektiv indeholder regler om, hvordan en ordregiver skal gå frem, når ordregiveren vil indgå kontrakt om køb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder.

Det gældende direktivs anvendelsesområde er desuden fastlagt af direktivets opdeling af offentlige kontrakter vedrørende tjenesteydelser i to grupper, som fremgår i direktivets bilag II A og bilag II B. Udbudsreglerne for de to grupper af tjenesteydelser er ikke ens. Det fulde omfang af udbudsregler gælder kun for de tjenesteydelser, der udtømmende er opregnet i bilag II A, idet alle procedureregler, nævnt i udbudsdirektivets artikel 23-55, skal overholdes. Bilag II B indeholder en fortegnelse over tjenesteydelser, for hvem der gælder færre regler. Listen i bilag II B er i modsætning til bilag II A ikke udtømmende.

4.2.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Direktivets artikel 2 indeholder en liste over definitioner på centrale begreber i direktivet. Definitionen af visse nøglebegreber, der fastsætter direktivets anvendelsesområde såsom offentligretligt organ, offentlige bygge- og anlægskontrakter og offentlige tjenesteydelsesktrakter, blandede kontrakter, er blevet præciseret på baggrund af EU-Domstolens retspraksis.

Direktivet tilstræber at opretholde kontinuitet i anvendelsen af begreber og koncepter, der er udviklet i årenes løb gennem EU-domstolens retspraksis. Det bør i den forbindelse bemærkes, at mindre afvigelser i ordlyden og fremlæggelsen kendt fra de tidligere direktiver ikke nødvendigvis betyder et ændret indhold, men kan skyldes forenkling af teksten.

Udvalget har vurderet det mest hensigtsmæssigt at implementere definitionerne så tekstnært som muligt, dog omformuleret med henblik på bedre at stemme overens med dansk lovtradition. Udvalget har desuden vurderet, at det vil være hensigtsmæssigt at samle alle definitioner i en paragraf. Herudover er der tilføjet flere nye definitioner, da de er vurderet vigtige for forståelsen af lovforslagets indhold. Definitionerne fremgår af lovforslagets § 24.

Sondringen mellem de såkaldte bilag II A og B-tjenesteydelser er desuden afskaffet i direktivet, idet Europa-Kommissionens evaluering af den eksisterende lovgivning har vist, at det ikke længere er berettiget at begrænse den fulde anvendelse af lovgivningen om indkøb til en afgrænset gruppe af tjenesteydelser. Det ændrer direktivets og lovforslagets anvendelsesområde.

Ophævelsen af sondringen får konsekvens for de nuværende bilag II B tjenesteydelser. Det vil sige, at nogle af de nuværende bilag II B tjenesteydelser helt udgår af udbudsdirektivet, jf. artikel 10. Det drejer sig om visse juridiske tjenesteydelser (artikel 10, litra d), lånevirkomhed (artikel 10, litra f), offentlig transport med jernbanemetro (artikel 10, litra i) og visse politiske kampagnedydelser (artikel 10, litra j). Samtidig introduceres en ny kategori af tjenesteydelser, det såkaldte light-regime, jf. artikel 74. For disse sociale tjenesteydelser indsættes en ny tærskelværdi på 750 000 EUR eksklusiv moms (5.583.000 kr.). For resten af de tidligere bilag II B tjenesteydelser vil der være fuld udbudspligt.

Tærskelværdierne aftales mellem WTO-medlemslandene i GPA-aftalen om adgangen til landenes markeder for offentlige kontrakter. Der er derfor ikke overladt EU-medlemsstaterne nogle valg i den forbindelse. Udvalget har derfor vurderet mest hensigtsmæssigt at implementere artikel 4 så tekstnært som muligt, dog omformuleret med henblik på bedre at stemme overens med dansk lovtradition. Reglerne om indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser over tærskelværdien fremgår af lovforslagets afsnit 3.

4.2.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.3. *Fleksible procedurer – udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog*

4.3.1. *Gældende ret*

Udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog kan i dag alene anvendes til særligt komplekse projekter.

I det gældende direktiv er artikel 28 den grundlæggende regel om valg af udbudsprocedure, der fastslår, at ordregiveren som udgangspunkt alene kan gennemføre et EU-udbud

ved anvendelse af procedureformen offentligt udbud eller begrænset udbud. De øvrige procedureformer kan alene anvendes på særlige betingelser.

På de særlige betingelser, der udtrykkeligt er nævnt i det gældende direktivs artikel 29, kan ordregiveren indgå offentlige kontrakter ved hjælp af konkurrencepræget dialog. Og i de tilfælde og under de omstændigheder, der udtrykkeligt er nævnt i det gældende direktivs artikel 30 og 31, kan ordregiveren anvende udbud med forhandling med eller uden offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse.

Det fremgår af artikel 29, stk. 1, 1. afsnit i det gældende direktiv, at medlemsstaterne i tilfælde af særligt komplekse kontrakter kan fastsætte, at ordregiverne, i den udstrækning de mener, at anvendelse af et offentligt eller af et begrænset udbud ikke gør det muligt at indgå en kontrakt, kan gøre brug af konkurrencepræget dialog.

Artikel 30, stk. 1 i det gældende direktiv opregner udtømmende de tilfælde, hvor ordregiveren kan benytte sig af udbud med forhandling.

4.3.2. *Udbudslovsudvalgets forslag*

Direktivet og lovforslaget indebærer, at ordregiveren altid kan anvende udbudsprocedurerne offentligt og begrænset udbud. Direktivet udvider adgangen til at anvende de fleksible udbudsprocedurer, konkurrencepræget dialog og udbud med forhandling, hvis visse betingelser er opfyldt. Endvidere indeholder direktivet og lovforslaget en bestemmelse om innovationspartnerskaber, som er en ny fremgangsmåde ved innovative indkøb, jf. afsnit 4.4 nedenfor.

Lovforslaget giver mulighed for mere dialog og samarbejde mellem det offentlige og det private, da adgangen til at anvende proceduren konkurrencepræget dialog bliver udvidet. Derudover vil proceduren udbud med forhandling kunne anvendes i højere grad. Herudover tydeliggøres det, at der er adgang til at forhandle om alle tilbudselementer med undtagelse af elementer, der kan karakteriseres som grundlæggende elementer, herunder mindstekrav samt kriterier for tildeling.

Artikel 26, stk. 4, indeholder en udtømmende opregning af tilfælde, hvor ordregiverne kan anvende udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog. Det er en nyskabelse, at betingelserne for at anvende udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog er blevet harmoniseret. Ordregiveren er altså frit stillet med hensyn til, om den vil anvende udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog, såfremt indkøbet falder ind under en af de opregnede tilfældegrupper.

Det fremgår af direktivets betragtning 42, at baggrunden for de foreslåede bestemmelser er, at der er et stort behov for at give ordregiverne yderligere fleksibilitet til at vælge en udbudsprocedure. Det anføres videre, at en øget anvendelse af disse procedurer formentlig også vil øge den grænseoverskridende handel, eftersom undersøgelser har vist, at kontrakter indgået ved udbud efter forhandling med forudgående offentliggørelse har været særlige succesfulde i forbindelse med grænseoverskridende tilbud.

Den udvidede adgang til dialog og forhandling gennem de fleksible procedurer er til gavn for både ordregiverne og tilbudsgiverne. Udvidelsen medfører større fleksibilitet og understøtter en god udbudskultur med fokus på innovation og effektivitet. Det er til fordel for både det offentlige og de private virksomheder, f.eks. hvis det der skal købes, er en løsning, der ikke allerede er tilgængelig på markedet, eller hvis der er tale om en kompleks ydelse.

For at understøtte, at udbudsomkostningerne ikke bliver unødigt høje, foreslår udvalget, at ordregiverne skal begrunde det, hvis de gennemfører forhandlinger med mere end fem tilbudsgivere.

Udbudslovsudvalget har lagt vægt på, at det i lovforslaget er tydeligt, hvad procedurerne indebærer, og hvornår de kan anvendes. Udvalget har fundet det hensigtsmæssigt for både det offentlige og det private at sikre ordregiverne fleksibilitet til at vælge udbudsprocedurerne udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog. Indholdet af bestemmelsen i artikel 29 og 30 er omformuleret, så den bedre stemmer overens med dansk lovtradition uden at ændre i bestemmelsens indhold. Bestemmelser om udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog fremgår henholdsvis af lovforslagets §§ 61-66 og §§ 67-72.

Direktivet og lovforslaget giver desuden mulighed for at anvende seks specifikke indkøbsteknikker til samlet og elektronisk indkøb: Rameaftaler, dynamiske indkøbssystemer, elektroniske auktioner, elektroniske kataloger, indkøbscentraler og fælles indkøb. Sammenlignet med det nuværende direktiv er bestemmelserne om disse værktøjer blevet forbedret og præciseret med henblik på at lette elektronisk baserede offentlige indkøbsprocedurer.

4.3.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.4. Innovationspartnerskaber

4.4.1. Gældende ret

Direktivet indeholder en bestemmelse om innovationspartnerskaber, som er en ny og særlig procedure til udvikling og efterfølgende indkøb af nye, innovative varer, bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser. Der findes ingen bestemmelser i det gældende udbudsdirektiv svarende til direktivets artikel 31, som åbner op for etablering af et innovationspartnerskab, hvor udvikling af en løsning med efterfølgende indkøb af den udviklede løsning er tænkt sammen i ét samlet udbud.

I praksis findes der dog en række eksempler på etablering af innovationspartnerskaber, hvor udvikling og indkøb af en løsning udbydes samlet. Udfordringen ved at udbyde sådanne partnerskaber er imidlertid, at det ofte ikke er muligt for ordregiveren at beskrive sine behov tilstrækkelig klart på udbudstidspunktet, ligesom det ikke er muligt at fastsætte prisen for den færdigudviklede løsning på et tidspunkt, hvor det ikke er klart, hvilken løsning der skal udvikles.

Disse udfordringer har afstedkommet, at der ofte ses eksempler på, at udvikling og indkøb er helt adskilt. Der etableres således først et partnerskab, der udelukkende har til formål at identificere mulige løsninger på ordregiverens behov, og først derefter – og fuldt adskilt fra udviklingsforløbet – igangsættes et udbud om indkøb af en løsning. Etablering af et innovationspartnerskab, der ikke omfatter indkøb, kan gennemføres uden et udbud efter udbudsdirektivet. Det skyldes den særlige forsknings- og udviklingsundtagelse i artikel 16, litra f, i det gældende udbudsdirektiv

Omvendt har modellen budt på den udfordring, at udviklingspartneren risikerer at være afskåret fra at kunne deltage i et efterfølgende udbud på grund af det særlige kendskab til løsningen og ordregiverens præferencer, som denne har opnået i løbet af udviklingsarbejdet (udbudsretlig inhabilitet).

Selvom det udbudsretligt er muligt i et vist omfang at udligne sådanne fordele, således at leverandøren ikke bliver inhabil i forhold til det efterfølgende udbud, modvirker denne usikkerhed leverandørens incitament til at deltage i udviklingsarbejdet.

4.4.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Formålet med innovationspartnerskaber er at ordregiveren skal være i stand til at købe innovative varer og tjenesteydelser, der fremmer vækst og forbedrer effektiviteten og kvaliteten af offentlige tjenesteydelser. Innovationspartnerskaber giver mulighed for at indgå en længerevarende partnerskabskontrakt med henblik på at udvikle og indkøbe et innovativt produkt eller en ydelse.

Forskning og innovation er blandt de vigtigste drivkræfter for vækst. Indkøb af innovative varer, bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser spiller en vigtig rolle i opnåelsen af større effektivitet og højere kvalitet i offentlige tjenesteydelser samtidig med håndteringen af store samfundsmæssige udfordringer. Innovationspartnerskab kan bidrage til at få mest muligt ud af de offentlige midler og opnå økonomiske, miljømæssige og samfundsmæssige fordele med hensyn til at skabe nye idéer, omsætte dem til innovative varer og tjenesteydelser og dermed fremme bæredygtig økonomisk vækst. Ordregiverens brug af udbudsproceduren innovationspartnerskab kan bidrage til at fremme innovation.

Direktivets artikel 31 om innovationspartnerskaber adresserer de udfordringer, der er beskrevet i afsnit 4.1.1, ved at tillade en ny udbudsform, som muliggør forhandling om en partnerskabskontrakt, der både indeholder et udviklingsforløb og det efterfølgende indkøb.

I direktivets betragtning 48 beskrives behovet for en ny udbudsform til brug for udvikling og et eventuelt efterfølgende køb af løsninger, der ikke allerede findes på markedet. Innovationspartnerskabet skal ifølge betragtningen gøre det muligt for ordregiverne at indgå i længerevarende partnerskaber med dette sigte.

Udbudsformen innovationspartnerskab indledes jf. artikel 31 med udvælgelse af egnede tilbudsgivere. Herefter åbnes der op for et forhandlingsforløb mellem ordregiverne og tilbudsgiverne om vilkårene i partnerskabskontrakten. For-

handlingsforløbet afsluttes med, at tilbudsgiverne afgiver et endeligt tilbud. Ordregiveren kan herefter tildele partnerskabskontrakten til en eller flere af tilbudsgiverne. Herefter påbegyndes selve forløbet af innovationspartnerskabet, herunder betingelserne for det efterfølgende køb af den færdigudviklede løsning, vil således være fastlagt i partnerskabskontrakten.

Artikel 31 er i den foreslåede danske implementering af direktivet præciseret for at skabe størst mulig klarhed over indholdet af udbudsproceduren og dermed mindske den anvendelsesmæssige usikkerhed.

Udvalget har lagt vægt på at gøre det klart, hvilken adgang der er til at bruge proceduren, hvad et innovationspartnerskab indebærer, og hvornår det er relevant at gøre brug af denne procedure. Udvalget har derfor vurderet, at det er centralt, at det i lovforslaget fremhæves, at et innovationspartnerskab består af tre faser: udbuddet, innovationsforløbet og et eventuelt efterfølgende indkøb af den udviklede ydelse. I forbindelse med procedurereglerne for innovationspartnerskabet vurderes det hensigtsmæssigt at anvende de samme procedureregler, som er fastsat i artikel 29 og dermed også de samme tidsfrister, dog med undtagelse af hasteproceduren i artikel 28, stk. 6.

4.4.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.5. Fremme af elektronisk baserede offentlige indkøbsprocedurer

4.5.1. Gældende ret

I dag er det ikke et krav, at udbud skal gennemføres elektronisk. Reglerne for kommunikation er behandlet i artikel 42 i det gældende udbudsdirektiv og gælder for kommunikation og informationsudveksling ved indgåelse af offentlige kontrakter.

Baggrunden for og formålet med kommunikationsreglerne fremgår af direktivets betragtning 35, hvoraf det fremgår, at elektroniske midler i betragtning af, hvordan de nye informations- og kommunikationsteknologier kan lette offentliggørelsen af udbud, rationalisere udbudsprocedurene og gøre dem mere gennemsigtige, bør ligestilles med traditionelle kommunikations- og informationsudvekslingsmidler. Videre fremgår det, at der i størst muligt omfang skal vælges midler og teknologi, som er forenelige med de teknologier, der anvendes i de øvrige EU-medlemsstater.

I det gældende direktivs artikel 42, stk. 1 er angivet de metoder, som kan anvendes til kommunikation ved et indkøb over direktivets tærskelværdier, samt betingelserne, jf. stk. 2-6. Bestemmelsen fastsætter, at ordregiveren i alle tilfælde og uden særlige foranstaltninger altid kan anvende brev og fax. Elektronisk kommunikation kan også altid anvendes, men kræver yderligere overholdelse af de specifikke regler, jf. stk. 4 og 5. Telefonisk kommunikation er reguleret nærmere i bestemmelsens stk. 6. Ordregiverne kan også

vælge at anvende en kombination af de ovennævnte metoder, jf. stk. 1.

4.5.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Det nye udbudsdirektiv indebærer, at alle udbud fra 18. oktober 2018 skal gennemføres elektronisk som e-udbud. Indkøbscentraler skal bruge e-udbud allerede fra 18. april 2017. Fristerne fremgår af direktivets artikel 90.

Direktivet fastsætter, at elektronisk kommunikation som minimum skal sikre, at kommunikationen mellem ordregiveren og ansøgeren eller tilbudsgiveren skal foregå elektronisk, herunder aflevering af tilbud. Kravet om, at alle udbud skal gennemføres elektronisk vil være med til at sænke udbudsomkostningerne og mindske spild og fejl.

Udbudsdirektivet indeholder i artikel 22 en bestemmelse vedrørende regler for kommunikation. Elektroniske informations- og kommunikationsmidler kan i høj grad forenkle offentliggørelsen af kontrakter og øge effektiviteten og gennemsigtigheden af udbudsprocesserne. Endvidere er direktivets bestemmelser om anvendelse af e-udbud en del af en større strategi for blandt andet at sikre en mere effektiv udnyttelse af offentlige midler, færre udbudsomkostninger og bedre adgang for små og mellemstore virksomheder.

Artikel 22 stk. 1 fastsætter hovedreglen, hvorefter EU-medlemsstaterne skal sikre, at al kommunikation og informationsudveksling skal foretages ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler.

Bestemmelsens stk. 1 nævner specifikt elektronisk indgivelse, og i direktivets betragtning 52 fremgår det, at der efter en overgangsperiode på 30 måneder skal være fuldstændig elektronisk kommunikation i alle faser af proceduren. Dvs. elektronisk indsendelse af ansøgninger om deltagelse og elektronisk indsendelse af tilbud bliver obligatorisk. Direktivet forpligter ikke ordregiveren til at foretage elektronisk behandling af tilbud, dvs. elektronisk behandling af tilbud, elektronisk evaluering eller automatisk behandling.

Direktivets betragtning 52 giver EU-medlemsstaterne og ordregiverne mulighed for at gå videre i en national lov ved f.eks. at kræve elektronisk behandling af tilbud. Betragtning 52 fastslår dog, at der efter tildelingen af en kontrakt ikke stilles krav om anvendelse af elektronisk kommunikation, samt at der ikke gælder en forpligtelse for den ordregivende myndighed til at anvende elektroniske kommunikationsmidler for den interne kommunikation.

Som led i de nye regler om e-udbud pågår der et standardiseringsarbejde på EU-plan, hvor der bl.a. arbejdes på at standardisere de informationer, som skal udveksles i forbindelse med et elektronisk udbud, samt de komponenter eller byggeklodser, der skal anvendes til udveksling af informationer i den fremtidige europæiske IT-infrastruktur, herunder også sikkerhedskomponenter.

Det er udvalgets vurdering, at en implementering af artikel 22 vedrørende reglerne for kommunikation, herunder krav om elektronisk indsendelse af tilbud, mest hensigtsmæssigt udsættes indtil det europæiske arbejde med standarder m.v. er nået længere. Det er derfor indsat en bestemmelse

se i lovforslagets § 194, der giver hjemmel til, at erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om brug af elektroniske kommunikationsmidler i forbindelse med informationsudveksling i henhold til denne lov, når resultatet af det europæiske arbejde kendes.

4.5.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.6. Modernisering af fremgangsmåderne for ordregivernes fastsættelse af tidsfrister og muligheder for at udelukke ansøgere og tilbudsgivere

4.6.1. Gældende ret

Det gældende direktiv fastsætter i artikel 38 frister for modtagelse af ansøgninger om deltagelse og for modtagelse af tilbud. Artikel 38, stk. 1, i det gældende direktiv fastslår, at ordregiveren ved fastsættelsen af fristerne for modtagelse af tilbud og ansøgninger om deltagelse især skal tage hensyn til kontraktens kompleksitet og til den tid, der er nødvendig til udarbejdelsen af tilbud. Ordregiveren skal altid overholde de minimumsfrister, der er fastsat for de enkelte udbudsformer i artiklens øvrige stykker.

Artikel 45 i det gældende direktiv omhandler udelukkelse af ansøgere og tilbudsgivere. Hvor stk. 1 omhandler de tilfælde, hvor der skal ske udelukkelse (obligatorisk udelukkelse), omhandler stk. 2 de tilfælde, hvor der kan ske udelukkelse (frivillig udelukkelse). I artikel 45, stk. 1, 1. afsnit, fastsættes det, at ordregiveren skal udelukke enhver ansøger/tilbudsgiver, mod hvem der er afsagt en endelig dom, som ordregiveren har kendskab til, når dommen skyldes en eller flere af en række opregnede grunde. Det fremgår af betragtning 43, at formålet med reglerne er at undgå, at offentlige kontrakter tildeles økonomiske aktører, der har deltaget i en kriminell organisation eller som er blevet fundet skyldige i bestikkelse eller svig til skade for De Europæiske Fællesskabers økonomiske interesser eller i hvidvaskning af penge.

4.6.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Direktivet fastsætter en mere fleksibel tilgang til visse vigtige funktioner i fremgangsmåderne ved indkøb end under det gældende direktiv. Frister for deltagelse og indsendelse af tilbud er blevet afkortet, hvilket giver mulighed for hurtigere indkøb. Det følger af lovforslaget, at ordregiverne skal fastsætte en passende frist. Lovforslaget indeholder kortere minimumsfrister, end de regler, der gælder i dag.

Udvalgets udkast til lovforslag indebærer, at ordregiveren ved fastsættelse af frister skal tage hensyn til kontraktens kompleksitet, ligesom ordregiveren skal tage hensyn til den tid, der er passende for udarbejdelse af tilbud. Dette er en ændring af reglerne i forhold til i dag, idet der f.eks. bliver mulighed for at fastsætte kortere tidsfrister i forbindelse med ikke komplekse indkøb. Dette kan give mulighed for en kortere udbudsproces.

Direktivets artikel 47 indeholder en bestemmelse, der viderefører bestemmelserne i artikel 38, stk. 1 og 7, i det gældende direktiv. I modsætning til det gældende udbudsdirektiv, hvor minimumsfristerne for de enkelte udbudsformer fremgår af artikel 38, er de konkrete minimumsfrister anført i de bestemmelser, der regulerer de enkelte udbudsformer.

Direktivets artikel 47, stk. 1 fastlægger, at ordregiveren ved fastsættelsen af fristerne for modtagelse af tilbud og ansøgninger om deltagelse skal tage hensyn til kontraktens kompleksitet og til den tid, der er nødvendig til udarbejdelsen af tilbud, jf. dog de minimumsfrister, der er fastsat for de enkelte udbudsformer i artikel 27-31. For et offentligt udbud fastlægger artikel 27, stk. 1, 2. afsnit eksempelvis, at minimumsfristen for modtagelse af tilbud er 35 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. I det gældende direktivs artikel 38, stk. 2, er fristen for modtagelse af tilbud ved offentligt udbud mindst 52 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

Inden for alle udbudsformer og inden for alle områder findes både simple udbud og komplekse udbud. Derfor er det en konkret vurdering, om fristerne for modtagelse af ansøgninger og tilbud skal være længere end minimumsfristerne. Dette harmonerer med betragtning 80, hvor det fremgår, at tidsfristerne for deltagelse i udbudsprocedurer – for at gøre procedurerne hurtigere og mere effektive – bør være så korte som muligt, uden at det skaber unødvendige adgangshindringer for økonomiske aktører fra hele det indre marked og især SMV'er.

Udvalgets udkast til lovforslag implementerer udbudsdirektivets minimumstidsfrister i bestemmelserne for de enkelte udbudsprocedurer. Udbudsprocedurerne fremgår af lovforslagets §§ 56-79. De kortere minimumstidsfrister øger ordregiverens fleksibilitet især i mindre og ukomplicerede udbud. I de tilfælde hvor ordregiveren benytter muligheden for at sætte kortere frister, skal de økonomiske aktører udarbejde ansøgninger og tilbud på kortere tid. Udvalget har derfor lagt vægt på, at det fremgår klart af lovforslaget, at der skal fastsættes en passende frist i det konkrete udbud til, at ansøgere og tilbudsgivere kan udarbejde deres ansøgninger og tilbud. Ordregiverens fastsættelse af fristens længde skal ske under hensyntagen til kontraktens kompleksitet.

Artikel 57 omhandler ordregiverens udelukkelse af tilbudsgivere fra deltagelse i udbud. Bestemmelsen svarer til artikel 45 i det gældende direktiv, men er i væsentlig grad udbygget i forhold til denne bestemmelse. De obligatoriske udelukkelsesgrunde fremgår af artikel 57 stk. 1, mens de frivillige udelukkelsesgrunde fremgår af artikel 57, stk. 4.

Et andet område, hvor fremgangsmåderne ved indkøb er blevet moderniseret er i forhold til ordregiverens muligheder for at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver. Ordregiveren vil være berettiget til at udelukke økonomiske aktører, som har udvist betydelige eller vedvarende mangler ved udførelsen af tidligere kontrakter. Forslaget giver desuden, som noget helt nyt i forhold til gældende ret, mulighed for, at ansøgere eller tilbudsgivere kan dokumentere deres pålidelighed, f.eks. ved at dokumentere, at der er truffet passende foranstaltninger for at imødegå konsekvenserne af ulovlige hand-

linger. Hvis en ansøger eller tilbudsgiver kan dokumentere sin pålidelighed, skal ordregiveren acceptere en ansøger eller tilbudsgiver trods tilstedeværelsen af en udelukkelsesgrund.

Artikel 57, stk. 1, fastlægger, at ordregiveren skal udelukke tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ordregiveren er bekendt med, at tilbudsgiveren ved en endelig dom er dømt for et af en række oplyste forhold. De i litra a-c oplyste forhold er til en vis grad sammenfaldende med de i artikel 45, stk. 1, litra a-c, oplyste forhold. Ændringerne består blandt andet i, at definitionen af bestikkelse i litra b er ændret, dels ved at de retsakter, der henvises til er ændret, og dels ved at der nu også henvises til definitioner i den nationale ret, der er gældende for ordregiveren eller den økonomiske aktør. Derudover er der med direktivet indsat en række yderligere forhold, der medfører obligatorisk udelukkelse. Det drejer sig bl.a. om terrorhandlinger, hvidvaskning af penge og børnearbejde.

Artikel 57, stk. 4, fastlægger, at ordregiveren kan udelukke ansøgere eller tilbudsgivere fra deltagelse i en udbudsprocedure i en række oplyste situationer litra a-i. Ordregiveren kan eksempelvis i henhold til litra g vælge at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis tilbudsgiveren har udvist betydelige eller vedvarende mangler i forbindelse med opfyldelsen af et væsentligt krav under en tidligere offentlig kontrakt.

Er en tilbudsgiver omfattet af en udelukkelsessituation, såvel obligatorisk som frivillig, fremgår det af artikel 57, stk. 6, har tilbudsgiver mulighed for at forelægge dokumentation for, at de foranstaltninger, som tilbudsgiveren har truffet, er tilstrækkelige til at vise tilbudsgiverens pålidelighed. Hvis en sådan dokumentation anses for at være tilstrækkelig, og tilbudsgiver derved har påvist, at der er rettet op på de forhold, der gjorde, at tilbudsgiver var omfattet af en udelukkelsesgrund, udelukkes tilbudsgiveren ikke fra udbudsproceduren.

Udvalget har i udkastet til lovforslag gjort brug af de valgmuligheder der ligger i direktivets artikel 57 og har bl.a. vurderet, at det hensigtsmæssigt, at de frivillige udelukkelsesgrunde i artikel 57, stk. 4, litra e, f og h, gøres obligatoriske, idet overtrædelser i af disse bestemmelser vil medføre en pligt til udelukkelse jf. ligebehandlingsprincippet. Udvalget har også flere steder vurderet, at det har været relevant at præcisere lovteksten. Artikel 57, stk. 4, litra g, er i den danske implementering af direktivet, præciseret så ordregiveren skal kunne påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har væsentlig misligholdt en tidligere offentlig kontrakt, der har medført eller har kunnet medføre den pågældende kontrakts ophævelse eller lignende. Dette vurderes at være en mere hensigtsmæssig formulering, da det er mere klart for både ordregiver og tilbudsgivere i hvilke situationer, der kan ske udelukkelse.

4.6.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag, dog med lovtekniske justeringer.

4.7. Ændring af kontrakter i deres løbetid

4.7.1. Gældende ret

Det gældende direktiv regulerer ikke muligheden for at lave ændringer af kontrakter i deres løbetid. Ifølge det gældende direktivs titel regulerer direktivet fremgangsmåderne ved indgåelsen af kontrakter. EU-Domstolen har dog fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, jf. blandt andet EU-Domstolens dom af 19. juni 2008 i sag C-454/06. Principperne sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiveren og dennes kontraktpart (herefter leverandøren) kan foretage i deres kontrakt. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspligtig kontrakt.

Sondringen mellem ændringer af en kontrakt og ændringer i medfør af en kontrakt er central, da den har afgørende betydning for adgangen til at foretage ændringer uden udbud. Ved førstnævnte forstås ændringer, som ikke er beskrevet i kontrakten, og som derfor er et resultat af aftaleparternes nye forhandlinger. Ved sidstnævnte forstås ændringer, som er beskrevet i kontrakten, og som derfor følger af denne.

EU-Domstolen har ved flere lejligheder fastslået, at kontraktændringer kan antage en sådan karakter eller et sådant omfang, at ændringerne nødvendiggør afholdelse af et nyt udbud. Det afgørende er i den forbindelse, om ændringerne er afgørende forskellige fra bestemmelserne i den oprindelige aftale og derfor viser, at det var parternes vilje at genforhandle aftalens grundlæggende elementer, jf. eksempelvis EU-Domstolens dom af 5. oktober 2000 i sag C-337/98, Europa-Kommissionen mod Frankrig, jf. præmis 44, og dom af 19. juni 2008 i sag C-454/06.

4.7.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Direktivet indeholder i artikel 72 en særlig bestemmelse om ændring af kontrakter i deres løbetid. Bestemmelsen kodificerer og præciserer retspraksis på området, og giver mulighed for imødegåelse af uforudsete omstændigheder, der nødvendiggør en tilpasning af en offentlig kontrakt under dens løbetid.

Det fremgår af artikel 72 stk. 1. 1. afsnit, litra a-e, at der er en række konkrete situationer, hvor det er muligt at foretage ændringer i kontrakter eller rammeaftaler uden der skal afholdes et nyt udbud. Det kan som udgangspunkt ske når der er indskrevet en revisionsklausul i kontrakten, ved køb af supplerende ydelser som er blevet nødvendige og ikke var omfattet af det oprindelige udbud, når behovet for ændring er affødt af uforudsete omstændigheder eller ved leverandørskifte i særlige tilfælde.

Artikel 72, stk. 2, introducerer en bagatelgrænse, således at ændringer inden for denne grænse som udgangspunkt vil være mulige uden at afholde udbud. Bestemmelsen fastslår, at kontrakter kan ændres, uden at det er nødvendigt at verificere, om betingelserne i stk. 4, litra a-d, er opfyldt, når værdien af ændringen er lavere end tærsklerne i artikel 4, og lavere end 10 pct. af den oprindelige kontrakt for tjenesteydel-

ses- og vareindkøbskontrakter og lavere end 5 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt for bygge- og anlægskontrakter.

Formålet med udbudslovsudvalgets arbejde var blandt andet hensynet til at skabe klarhed. Derfor har udvalget vurderet det hensigtsmæssigt at omformulere indholdet af bestemmelsen i artikel 72, så den bedre stemmer overens med dansk lovtradition uden at ændre i bestemmelsens indhold. Det har desuden indgået i udvalgets overvejelser, hvorvidt mulighederne for at foretage ændringer i offentlige kontrakter skulle begrænses i forhold til udbudsdirektivet. For at sikre størst mulig fleksibilitet til at foretage nødvendige ændringer og bedst mulig anvendelse af de offentlige ressourcer, har udvalget foreslået at implementere udbudsdirektivets fulde fleksibilitet.

Lovforslaget indebærer, at terminologien omkring ændringer af henholdsvis kontrakter og udbudsmateriale er blevet præciseret, således at begreberne anvendes ensartet på tværs af bestemmelserne. Som følge heraf sondres der mellem ændringer og ændringer af grundlæggende elementer, hvor ændringer af grundlæggende elementer ikke kan foretages uden fornyet udbud.

4.7.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.8. Livscyklusomkostninger

4.8.1. Gældende ret

Livscyklusomkostninger er ikke et eksisterende begreb i det gældende direktiv. Det er dog muligt for ordregiveren at lægge vægt på f.eks. miljøegenskaber ved brug af tildelingskriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud. I direktivets artikel 53 fastsættes krav til ordregiverens tildeling af kontrakter samt ordregiverens anvendelse af kriterier for tildelingen. Tildelingskriterier er de kriterier, som ordregiveren vil vurdere de afgivne tilbud ud fra. Bestemmelsen suppleres i høj grad af ligebehandlingsprincippet og gennemsigtighedsprincippet.

Når tildelingskriteriet er det økonomisk mest fordelagtige tilbud, skal tildelingen ske på baggrund af nærmere angivne underkriterier. Artikel 53, stk. 1, litra a, angiver f.eks. kvalitet, pris, teknisk værdi, æstetik og funktionsmæssige karakter, miljøegenskaber, driftsomkostninger, rentabilitet, kundeservice og teknisk bistand samt leveringsdato og leveringstid eller færdiggørelsestid som mulige underkriterier.

I betragtning 46 er det anført, at underkriterierne kan være økonomiske såvel som kvalitative. Endvidere fremgår det, at ordregiveren kan anvende underkriterier, der skal opfylde sociale krav.

Direktivets eksempler på mulige underkriterier er ikke udtømmende, og ordregiveren kan derfor fastlægge andre underkriterier.

EU-Domstolen har i en række sager udtalt sig om de krav, som gælder for, at underkriterier kan anvendes i forbindelse med tildelingskriteriet det økonomisk mest fordelagtige til-

bud, herunder, at det pågældende kriterium skal være forbundet med kontraktens genstand, at kriteriet ikke må give ordregiveren et ubetinget frit valg, at kriteriet skal være nævnt i enten udbudsbetingelserne eller udbudsbekendtgørelsen, at kriteriet og anvendelsen heraf skal overholde principperne, herunder navnlig princippet om forbud mod forskelsbehandling og at det skal være muligt for ordregiveren at føre en effektiv kontrol af opfyldelsen af kriteriet.

Herudover har Klagenævnet for Udbud udtalt, at underkriterierne som udgangspunkt ikke må overlappes således, at samme egenskab ved et tilbud vurderes i relation til flere underkriterier. Det er dog ikke udelukket, at ét aspekt af et forhold kan vurderes under ét underkriterium og et andet aspekt af samme forhold vurderes under et andet underkriterium.

4.8.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Direktivet giver ordregiveren mulighed for at tildele opgaver på baggrund af vurdering af livscyklusomkostninger, dvs. omkostninger, der er knyttet til alle stadier af produktionen af den vare, ydelse eller det bygge- og anlægsarbejde, der indkøbes og ikke blot på grundlag af indkøbspriser.

Det er præciseret i lovforslaget, hvad der forstås ved livscyklusomkostninger, da det er et nyt begreb inden for udbudsretten. Livscyklus omfatter alle stadier forbundet med varen, arbejdet eller ydelsen af en tjeneste, fra indkøb af råvarer eller generering af ressourcer indtil bortskaffelse og afslutning. De omkostninger, der skal tages hensyn til, omfatter ikke kun direkte udgifter, men også eksterne miljøomkostninger, hvis de kan værdisættes og verificeres. Det forventes, at Europa-Kommissionen vil udarbejde fælles metoder til beregning af livscyklusomkostninger på visse områder. Ordregiveren vil skulle gøre brug af disse fælles metoder, når de foreligger, hvis de vælger at tildele opgaver på baggrund af livscyklusomkostninger. Hvis der ikke foreligger en fælles metode, skal ordregiveren fastsætte en metode for beregning af livscyklusomkostningerne.

Artikel 68 fastsætter betingelser for beregning af livscyklusomkostninger i de tilfælde, hvor ordregiveren anvender kriteriet omkostninger i artikel 67, stk. 2. Der er dog ingen pligt til at anvende livscyklusomkostninger. Der findes ikke en tilsvarende bestemmelse i det gældende direktiv.

Formålet med bestemmelsen er, at skabe juridisk klarhed samt at tilskynde til brugen af livscyklusomkostninger. Bestemmelsen lægger op til en bred forståelse af begrebet livscyklusomkostninger, der - foruden produktets/ydelsens egne livscyklusomkostninger - også kan omfatte visse eksterne omkostninger.

Artikel 68, stk. 1, fastslår, at beregning af livscyklusomkostninger i relevant omfang skal omfatte en del af eller alle omkostninger gennem et produkts, en tjenesteydelses- eller et bygge- og anlægsarbejdes livscyklus. Formuleringen »i relevant omfang« må formentlig forstås således, at der tillægges ordregiveren et skøn over, hvilke omkostninger der skal indgå i beregningen.

Bestemmelsen oplister, hvilke omkostninger der skal indgå i beregningen af livscyklusomkostninger, og ordregiveren er således ikke berettiget til at inddrage andre omkostninger end de såkaldte interne og eksterne omkostninger.

De interne omkostninger er produktets/ydelsens egne livscyklusomkostninger og omfatter omkostninger, der afholdes af ordregiver eller andre brugere, eksempelvis omkostninger til forskning, der skal udføres, udvikling, produktion, transport, brug, vedligeholdelse og bortskaffelse.

De eksterne omkostninger omfatter omkostninger, der henføres til eksterne virkninger på miljøområdet, som er knyttet til varen, tjenesteydelsen, eller bygge- og anlægsarbejdet i løbet af livscyklussen, såfremt deres pengemæssige værdi kan bestemmes og verificeres. Det kan eksempelvis være omkostninger forbundet med drivhusgasemissioner og andre forurenende emissioner samt andre omkostninger i forbindelse med afhjælpning af klimaændringer.

Udbudslovsudvalget har vurderet det hensigtsmæssigt at implementere artikel 68 så tekstnært som muligt, dog omformuleret med henblik på bedre at stemme overens med dansk lovtradition. Udvalget har navnlig lagt vægt på, at det tydeliggøres i lovudkastet, hvad der forstås ved livscyklusomkostninger.

Direktivets betragtning 96 anfører, at EU-medlemsstaterne har mulighed for at fassætte en national metode til beregning af interne omkostninger f.eks. i forbindelse med forskning, der skal udføres, udvikling, fremstilling m.v. Set i lyset af, at der på EU-plan forventes at blive udarbejdet metoder til beregning af livscyklusomkostninger på visse områder, som vil blive obligatoriske, jf. artikel 68 stk. 3, vurderes det ikke hensigtsmæssigt, at fassætte en national metode til beregning af interne omkostninger.

4.8.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.9. Ordregiverens muligheder for at stille krav om mærker, herunder miljømærker

4.9.1. Gældende ret

Artikel 23, stk. 6, 1. afsnit, fastslår, at ordregiveren ved fassættelse af miljøegenskaber ved det udbudte indkøb efter artikel 23, stk. 3, litra b, kan anvende tekniske specifikationer, som kræves for at opnå et europæisk, multinationalt eller nationalt miljømærke eller ethvert andet miljømærke.

Et miljømærke er et frivilligt mærke, som økonomiske aktører har mulighed for at søge, og som siger noget om en aktørs overholdelse af miljøhensyn. Det er imidlertid ikke et krav, at der er tale om officielle mærker, idet bestemmelsen nævner »ethvert andet miljømærke«.

Bestemmelsen giver mulighed for at anvende detaljerede specifikationer for et miljømærke, men ikke til at anvende et miljømærke som sådant.

I Max Havelaarddommen C-368/10, udtalte EU-Domstolen, at kravet til angivelse af egentlige miljøegenskaber (tekniske specifikationer) frem for anvendelse af miljømærker

er med til sikre, at der ikke opstår tvivl om, hvilke krav ordregiveren ønsker, at tilbuddene skal opfylde. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis kravene til et bestemt miljømærke ændrer sig over tid.

Ifølge EU-Domstolen er direktivet dog ikke til hinder for, at der i udbudsmaterialet henvises til love eller administrative bestemmelser vedrørende disse tekniske specifikationer, når en sådan henvisning i praksis er uundgåelig, forudsat at den ledsages af samtlige de supplerende angivelser, som eventuelt kræves efter direktivet. Ordregiveren vil således ikke overtræde reglerne om tekniske specifikationer, hvis det i forbindelse med indkøb af økologiske landsbrugsprodukter angives, at produktet skal være i overensstemmelse med forordning nr. 2092/91, der regulerer det pågældende område, eller senere forordninger, som erstatter denne.

Det er et krav for at anvende bestemmelsen om miljømærker, at miljømærkerne er egnede til at definere egenskaberne ved de varer eller ydelser, som kontrakten vedrører, at kravene til miljømærket er udviklet på grundlag af videnskabelig information, at miljømærkerne vedtages gennem en proces, i hvilken alle interessenter, såsom statslige institutioner, forbrugere, fabrikanter, detailhandlere og miljøorganisationer, kan deltage og, at miljømærkerne er tilgængelige for alle interesserede parter.

Af artikel 23, stk. 6, 2. afsnit, fremgår, at ordregiveren kan angive, at varer eller tjenesteydelser, der er forsynet med et miljømærke, anses at opfylde de tekniske specifikationer.

Herudover fastslår bestemmelsen, at ordregiveren skal acceptere enhver anden passende dokumentation. Formuleringen passende dokumentation må antages at svare formuleringen passende måde i artikel 23, stk. 4, 2. afsnit, og artikel 23, stk. 5, 3. afsnit.

4.9.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Direktivets artikel 43 om mærker svarer til artikel 23, stk. 6, i det gældende direktiv. Artikel 43 medfører dog en betydelig udvidelse af muligheden for at anvende mærker ved udarbejdelsen af de tekniske specifikationer, fordi ordregiveren i stedet for at indsætte de specifikke kriterier for opfyldelsen af et relevant mærke som i dag, fremover blot kan kræve, at det ønskede indkøb skal være forsynet med et specifikt mærke. For at kunne anvende bestemmelsen skal en række konkrete betingelser være opfyldt. Betingelserne svarer indholdsmæssigt til bestemmelserne i artikel 23, stk. 6, i det gældende direktiv.

Artikel 43, stk. 1, 3. afsnit, fastslår, at ordregiverne, som kræver et bestemt mærke, skal acceptere alle mærker, som bekræfter, at bygge- og anlægsarbejdet, varen eller tjenesteydelsen opfylder lignende mærkekrav.

Bestemmelsen i artikel 43, stk. 1, 4. afsnit, fastslår, at ordregiveren skal acceptere anden passende dokumentation, hvis tilbudsgiver påviseligt ikke har mulighed for inden for de fastsatte frister at få det specifikke mærke, som ordregiveren kræver, eller et lignende mærke, udstedt. Det er en betingelse, at den manglende adgang ikke kan tilskrives tilbudsgiveren. Formålet med bestemmelsen er navnlig at und-

gå, at visse tilbudsgivere udelukkes fra deltagelse i udbudsforretninger pga. manglende adgang til de efterspurgte eller lignende mærker, fordi tilbudsgiver ikke har mulighed for at få mærkerne udstedt inden for de relevante tidsfrister.

Ved anden passende dokumentation forstås ifølge bestemmelsen f.eks. teknisk dokumentation fra producenten, forudsat at tilbudsgiver beviser, at de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres, opfylder kravene for udstedelse af mærket eller de specifikke krav fastsat af ordregiveren.

Bestemmelsen betyder dermed, at ordregiveren ikke i alle situationer kan kræve, at tilbudsgiverne er i besiddelse af et bestemt mærke eller et tilsvarende mærke. Udbudslovsudvalget har derfor foreslået, at det fremgår af lovteksten, at ordregiveren i alle situationer skal acceptere anden dokumentation.

Udvalget har fundet det hensigtsmæssigt, at udarbejde en lovbestemmelse, der indebærer, at ordregiverne altid skal acceptere anden dokumentation for, at tilbudsgiveren lever op til mærkekravene. Dette medfører, at de økonomiske aktører, herunder små og mellemstore virksomheder, der ikke har et specifikt mærke, men på anden måde kan dokumentere opfyldelsen af mærkekravene, kan deltage i udbudsprocessen, hvilket kan styrke konkurrencen. Denne mulighed for altid at kunne forelægge anden dokumentation går videre end ordlyden i artikel 43, men vurderes ikke at være i strid med direktivet.

Udvalget har desuden lagt vægt på at gøre det klart i lovudkastet, hvornår og hvordan der kan henvises til mærkingsordninger i forbindelse med udbud.

4.9.3. Lovforslagets indhold og regeringens overvejelser

Regeringen har lagt stor vægt på ikke at lave større ændringer i udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag. Regeringen har dog fundet det hensigtsmæssigt at ændre på bestemmelsen om mærkekrav, da regeringen ønsker at gøre det så let som muligt for ordregivere at gøre brug af mærkekrav. På den baggrund har regeringen foreslået en løsning, hvor det gøres frivilligt for den enkelte ordregiver at beslutte, om man vil acceptere anden passende dokumentation for, at en virksomhed lever op til mærkekravene.

Hvis ordregiveren stiller krav om et bestemt mærke, skal ordregiveren acceptere andre tilsvarende mærker og i særlige tilfælde anden passende dokumentation, da dette følger af direktivet. Ordregiveren kan dog altid vælge at acceptere anden passende dokumentation i andre tilfælde. På den måde er det op til ordregiveren i den konkrete situation at vurdere, om virksomhederne skal have et bestemt mærke eller om anden passende dokumentation accepteres. Det vil gøre det nemmere for ordregiverne at gøre brug af krav om mærker, navnlig på områder, hvor det vil være svært at forholde sig til anden passende dokumentation. Ved fremsendelse af anden passende dokumentation, kan ordregiveren anmode virksomheden om at redegøre for hvorfor dokumentationen vurderes passende og hvorfor det ikke har været muligt at opnå mærket eller et tilsvarende mærke. Det kan give or-

dregiveren et udgangspunkt for at vurdere, om tilbudsgiveren kunne have opnået mærket eller et tilsvarende mærke. Ordregiveren kan ikke afvise en virksomhed, der ikke imødekommer anmodningen. Formålet med ændringen angående accept af anden passende dokumentation og tilføjelsen angående anmodning om en redegørelse skal gøre det nemmere for ordregiverne at gøre brug af mærker og dermed understøtte mulighederne for at tage samfundsansvar, når det offentlige køber ind.

Bestemmelsen afviger fra udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag, ved at ordregiverne har frit valg i forhold til, om de vil acceptere anden passende dokumentation for, at produkt lever op til krævede mærkekrav, og alene i særlige tilfælde er ordregiveren forpligtet til at acceptere anden passende dokumentation. Bestemmelsen afviger også fra udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag ved, at det tilføjes, at ordregiver har mulighed for at anmode virksomheden om en redegørelse for hvorfor ordregiveren, efter tilbudsgiverens opfattelse, skal acceptere anden passende dokumentation.

Det samme hensyn gør sig gældende i forhold til §§ 47 og 48 angående testrapporter samt §§ 155 og 156 angående kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesforanstaltninger, hvorfor disse bestemmelser på samme måde afviger fra udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag.

Den løsning der foreslås i lovforslaget indebærer en direktivnær implementering.

4.10. Strategisk brug af offentlige indkøb

4.10.1. Gældende ret

Ikke-økonomiske hensyn til miljø og leverandørens sociale ansvar kan efter de gældende regler indgå ved tildelingen af kontrakter. For at opfylde egne målsætninger og politikker inddrager ordregiveren ofte kriterier og krav i udbud, som skal understøtte varetagelsen af disse hensyn.

Max Havelaar dommen C-368/10 omhandler mulighederne for at inddrage hensyn til miljøet og socialt ansvar i udbud efter det gældende direktivs regler, og illustrerer, at der gælder vide rammer for inddragelsen af ikke-økonomiske hensyn i udbud efter det gældende direktivs regler. Dommen illustrerer også, at metoden for inddragelse kan have afgørende betydning for, om inddragelsen i det konkrete tilfælde er forenelig med udbudsreglerne i det gældende direktiv.

Miljøhensyn kan inddrages som en del af de tekniske specifikationer, kontraktvilkårene og kriterier for tildeling. Miljøhensyn kan ikke inddrages som en del af udvælgelseskriterierne i form af kvalitative kriterier, som angår egnetheden som tilbudsgiver, dog kan der som en del af udvælgelseskriterierne lægges vægt på miljøledelsesstandarder, jf. artikel 50. Kun de detaljerede specifikationer for miljømærker kan indgå i krav og kriterier. Miljømærket kan være tilstrækkeligt bevis for opfyldelsen af disse specifikationer, og det skal være tilladt, at tilbudsgiverne godtgør opfyldelsen heraf ved ethvert andet passende bevis. Rent praktisk kan det vise sig byrdefuldt at verificere tilbudsgivernes egen dokumentation for kriteriernes opfyldelse.

Sociale hensyn kan inddrages som en del af kontraktvilkårene og kriterier for tildeling, men ikke som en del af de tekniske specifikationer og udvælgelseskriterierne (kvalitativ udvælgelse). Fairtrade er et socialt hensyn, som kan varetages i et udbud efter det gældende direktiv.

Ordregiveren har inden for rammerne af udbudsreglerne i det gældende direktiv, frit metodevalg med hensyn til, hvordan ikke-økonomiske hensyn skal inddrages i et udbud.

4.10.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Direktivet rummer mulighed for at ordregiveren kan anvende deres købekraft til at f.eks. indkøbe varer og tjenesteydelser, som fremmer innovation, respekterer miljøet eller forbedrer sociale forhold. Det er ligeledes en mulighed i dag, jf. ovenfor, men med lovforslaget gøres mulighederne mere klare.

Lovforslaget giver mulighed for, at ordregiverne kan tildele opgaver på baggrund af livscyklusomkostninger, der er nærmere beskrevet i pkt. 4.8. Ud over direkte omkostninger kan eksterne miljøomkostninger tages i betragtning, hvis de kan værdisættes og verificeres. Det giver ordregiveren bedre mulighed for at tage hensyn til de samfundsøkonomiske konsekvenser af indkøbet.

Lovforslaget giver endvidere mulighed for, at ordregiveren kan henvise til bestemte mærkningsordninger, der er nærmere beskrevet i pkt. 4.9. Det understøtter samfundsansvarlige indkøb. Mærkningsordningerne kan f.eks. certificere miljømæssige, sociale eller andre egenskaber ved produktet. Det gør det nemmere for ordregiveren at specificere, hvilke egenskaber det tilbudte skal leve op til, og for tilbudsgiver at dokumentere, at kravene er opfyldt. Tilbudsgiverne kan dokumentere at man opfylder mærkekravene ved enten at have mærket eller have et mærke, der opfylder tilsvarende mærkekrav eller fremlægge anden passende dokumentation for opfyldelsen af kravene til det krævede mærke.

4.10.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag

4.11. Sociale og andre specifikke tjenesteydelser

4.11.1. Gældende ret

Der findes ikke i det gældende udbudsdirektiv særlige bestemmelser om sociale og andre specifikke tjenesteydelser ved siden af de sædvanlige udbudsformer. Der gælder dog lempeligere regler for de tjenesteydelser, der er anført i udbudsdirektivets bilag II B, idet det har været vurderet, at disse ydelser sædvanligvis ikke kan antages at have en grænseoverskridende interesse.

Indkøb af bilag II B-ydelser over tærskelværdien er ifølge det gældende udbudsdirektivs artikel 21 kun omfattet af følgende to bestemmelser i udbudsdirektivet:

1. Artikel 23 om at ordregiveren ikke må benytte diskriminerende tekniske specifikationer, og

2. artikel 35, stk. 4, om at ordregiveren skal give meddelelse om, at kontrakt er indgået senest 48 dage efter kontraktindgåelsen.

Udbudsdirektivets øvrige bestemmelser finder derimod ikke anvendelse, og indkøb af bilag II B-ydelser er derfor ikke underlagt en egentlig udbudspligt efter udbudsdirektivet.

Selvom en kontraktindgåelse ikke er omfattet af direktivets detaljerede procedureregler, skal den ordregivende myndighed dog sikre en passende grad af offentlighed, hvis der er tale om en kontrakt, der har en klar grænseoverskridende interesse. Det gælder uanset kontraktens værdi. Dette indebærer ikke en pligt til at annoncere kontrakten på en bestemt måde, men ordregiveren skal - afhængig af den konkrete opgave og det konkrete marked - foretage en offentliggørelse på den mest egnede måde.

EU-reglerne suppleres i Danmark af tilbudslovens regler, der blandt andet indebærer, at der gælder en annonceringspligt for kontrakter – bortset fra kontrakter om bilag II B-ydelser – der ligger under direktivets tærskelværdier, men over 500.000 kr. Ifølge tilbudslovens § 15 c skal en annonce mindst indeholde følgende oplysninger: Beskrivelse af opgaven, kontaktoplysninger, frist for modtagelse af tilbud eller anmodninger om deltagelse, adresse for modtagelse af tilbud eller anmodninger om deltagelse og kriterier for tildeling af opgaven. Procedurereglerne i § 15 d er meget kortfattede og det fremgår, at udbyderen ved tilrettelæggelsen og gennemførelsen af proceduren skal sørge for, at udvælgelsen af tilbudsgivere sker på grundlag af objektive, saglige og ikke-diskriminerende kriterier, og at der ikke finder forskelsbehandling sted mellem tilbudsgiverne.

Herudover gælder de grundlæggende forvaltningsretlige principper for de ordregivere, som er en del af den offentlige forvaltning. Dette indebærer, at ordregiveren – også hvor der ikke er udbudspligt eller annonceringspligt – har pligt til at sikre sig, at den tilbudsgiver, der kan udføre kontrakten bedst og billigst, får kontrakten. En eller anden form for markedsafsøgning vil derfor ofte være nødvendig, men der findes ingen bestemte form- eller procedurekrav i den forbindelse.

4.11.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Det fremgår direktivets betragtning 114, at sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige tjenesteydelser har særlige egenskaber, som gør det uhensigtsmæssigt at anvende de normale fremgangsmåder ved et udbud efter direktivets regler. Disse tjenesteydelser leveres typisk i en bestemt sammenhæng, som er vidt forskellige fra medlemsstat til medlemsstat som følge af forskellige administrative, organisatoriske og kulturelle forhold. Tjenesteydelserne har kun en meget begrænset grænseoverskridende dimension.

Mange af denne type tjenesteydelser har hidtil været undtaget fra almindelige udbudsprocedureregler efter det gældende direktiv, fordi de indgik i direktivets bilag II B, der indeholdt en liste med områder, der var undtaget fra reglerne. Denne liste er afskaffet i det nye reviderede direktiv.

Direktivet introducerer det såkaldte light-regime, som er en særlig ordning for visse tjenesteydelser, hvis værdi overstiger 750 000 EUR eksklusive moms (5.583.000 kr.), hvor der alene stilles krav om, at principperne om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet er overholdt. For kontrakter, der er lavere end dette beløb, er der ikke en klar formodning for en grænseoverskridende interesse. Der er i direktivet lagt op til at de enkelte EU-medlemsstater under light-regimet har større frihed til at planlægge valget af leverandører, end hvad der gælder for udbud efter direktivets regler.

Det er op til EU-medlemsstaterne at indføre nationale regler for selve tildelingen af denne type kontrakter. Ved tilrettelæggelsen og gennemførelse for tildelingen af denne type kontrakter skal ordregiveren ifølge direktivet sørge for, at udvælgelsen af tilbudsgivere sker på grundlag objektive, saglige og ikke diskriminerende kriterier, og at der ikke finder forskelsbehandling sted mellem tilbudsgiverne.

Udvalget har vurderet det hensigtsmæssigt, at ordregiverne sikres en større fleksibilitet i forbindelse med denne type indkøb, end den der følger af udbudsdirektivets detaljerede procedureregler. Udvalget har fundet det hensigtsmæssigt, at der indføres et enkelt regelsæt, der fremmer konkurrencen om disse kontrakter og samtidigt stiller krav om, at udbudene lever op til direktivets principper om ligebehandling, proportionalitet og gennemsigtighed.

Det vurderes, at det er mest hensigtsmæssigt at lovforslaget indeholder et særligt afsnit vedrørende light-regimet, jf. lovforslagets afsnit 3.

Det er udvalgets vurdering, at det er mest hensigtsmæssigt, at der indsættes en bestemmelse i lovforslaget, hvoraf det fremgår, at ved tilrettelæggelsen og gennemførelsen af proceduren for tildeling af kontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser, skal ordregiveren sørge for at fastlægge en procedure for tildelingen af kontrakter, der sikrer overholdelsen af principperne, herunder fastsatte kriterier for tildeling, og orienter potentielle tilbudsgivere om proceduren for tildeling i forbindelse med, at ordregiver offentliggør et udbudsmateriale, der sætter interesserede tilbudsgivere i stand til at afgive tilbud. Det fremgår af § 188 stk. 2, at lovforslagets § 171 om underretning til ansøgere og tilbudsgivere finder tilsvarende anvendelse for light-regimet.

Udvalget anbefaler, at den valgfri mulighed i direktivets artikel 76, stk. 2, til, at medlemslandene kan bestemme, at kontrakter om sociale og specifikke tjenesteydelser alene må tildeles på grundlag af pris/kvalitet og ikke alene på grundlag af pris, ikke udnyttes, således at ordregiveren har videst mulig fleksibilitet i forhold til valg af kriterier for tildeling.

4.11.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.12. Fælles europæisk udbudsdokument

4.12.1. Gældende ret

I det gældende udbudsdirektiv følger kravene til den dokumentation, der kan afkræves af ansøgere og tilbudsgivere af artikel 45, 47-50.

Artikel 45 angår ansøgerens eller tilbudsgiverens personlige forhold og sonder mellem obligatoriske og frivillige udelukkelsesgrunde. Artikel 47 og 48 angår dokumentation for økonomiske aktørers egnethed. Artikel 47 angår deres økonomiske og finansielle formåen. Artikel 48 angår deres tekniske og/eller faglige formåen. Artikel 49 og 50 angår dokumentation for henholdsvis kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesstandarder.

Herudover er der i implementeringsbekendtgørelsens § 11 fastsat særskilte bestemmelser om krav til dokumentation for tilbudsgiverens personlige forhold.

4.12.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Direktivet indeholder en generel forenkling af oplysningskravene ved indkøbsprocedurene. Som noget nyt indeholder direktivet en regel om, at tilbudsgivere skal anvende, og ordregiverne acceptere en form for egenerklæring, kaldet et Fælles Europæisk udbudsdokument (European Single Procurement Document - ESPD). Det fælles europæiske udbudsdokument er en egenerklæring, der fungerer som foreløbig bevis med hensyn til udelukkelsesgrundene, udvælgelsesgrundene og kriterier til at begrænse antallet af ansøgere eller tilbudsgivere.

Efter udvalgets udkast til lovforslag, vil det som udgangspunkt kun være den vindende tilbudsgiver, der skal fremsende fuld dokumentation. Ordregiveren kan dog på ethvert tidspunkt under proceduren bede tilbudsgiver om at indsende dele af eller hele dokumentationen, hvis det er nødvendigt for at sikre en korrekt afvikling af proceduren. Tilbudsgiver kan genbruge det fælles europæiske udbudsdokument forudsat, at de erklærer, at de forsat lever op til forholdene i erklæringen. Europa-Kommissionen vil udforme en standardformular for det fælles europæiske udbudsdokument.

Udvalgets udkast til lovforslag indebærer, at tilbudsgivere fremover kun skal benytte det fælles europæiske udbudsdokument som dokumentation. Det betyder, at det kun er den, der vinder udbuddet, der skal indsende fuld dokumentation.

De nye regler skal medvirke til at reducere tilbudsgivernes omkostninger til dokumentation.

4.12.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.13. Bedre adgang for små og mellemstore virksomheder og nystartede virksomheder

4.13.1. Gældende ret

Der er i dag ikke regler, der udtrykkeligt regulerer de små og mellemstore virksomheders forhold. Dog indebærer udbudsreglerne et proportionalitetsprincip, der sikrer, at der ik-

ke stilles krav, der ikke står i forhold til kontraktens genstand.

4.13.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Der lægges i direktivet stor vægt på at lette små og mellemstore virksomheders adgang til offentlige kontrakter. Bestemmelserne herom i direktivet skal ses i lyset af direktivets overordnede formål, der blandt andet består i at skabe vækst og innovation i det indre marked. Ved at indføre gunstigere regler for adgang til markedet, vil mindre virksomheder have bedre mulighed for at komme ind på markedet, samtidig med at de offentlige myndigheder får mulighed for at udvide leverandørgrundlaget med større konkurrence til følge.

Udbudslovsudvalgets udkast til forslag indebærer forbedringer for små og mellemstore virksomheders mulighed for at deltage, når det offentlige sender opgaver i udbud. Ordregiverne skal i forbindelse med udbud f.eks., overveje, om opgaven med fordel kan opdeles i mindre dele, ligesom der indføres en pligt for ordregivere til at begrunde, hvorfor et konkret udbud ikke deles op, jf. forslagens § 49. Derudover må ordregiverne som udgangspunkt ikke stille større krav til virksomhedernes minimale årsomsætning end det dobbelte af kontraktens værdi, jf. forslagens § 142, stk. 2.

4.13.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.14. Rammeaftaler

4.14.1. Gældende ret

I det gældende udbudsdirektiv fastslås det, at EU-medlemsstaterne kan give ordregiveren mulighed for at indgå rammeaftaler, jf. artikel 31. Hvis der indgås en rammeaftale, skal ordregiveren følge de procedureregler, der er fastsat i udbudsdirektivet, med henblik på at indgå en rammeaftale. En rammeaftale kan som hovedregel indgås efter afholdelse af enten offentligt eller begrænset udbud.

Der har været rejst tvivl om, hvorvidt samme rammeaftale kan give mulighed for at indgå konkrete leveringsaftaler både ved direkte tildeling og efter afholdelse af en genåbning af konkurrencen (miniudbud). Derudover har der været tvivl om ansvarsfordelingen mellem indkøbscentraler og brugerne af disses aftaler.

4.14.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Lovforslaget bibeholder adgangen til at indgå rammeaftaler, jf. forslagens § 93. Samtidig indeholder lovforslaget bestemmelser, der udtrykkeligt regulerer de forhold, der tidligere har givet anledning til tvivl med hensyn til dels direkte tildeling/genåbning af konkurrencen (miniudbud) på samme rammeaftale, jf. § 98, ansvarsfordelingen mellem indkøbscentraler og brugere heraf, jf. § 119, mulighed for at ordregiveren kan indgå eller anvende flere rammeaftaler med et sammenfaldende sortiment, jf. § 45, og at der på grundlag af

en rammeaftale kan indgås kontrakter, der kan have karakter af at være løbende forhold, jf. bemærkningerne til § 95.

Præciseringen af reglerne vedrørende rammeaftaler forventes at medføre større sikkerhed blandt brugerne af rammeaftaler, herunder rammeaftaler, der er indgået af indkøbscentraler. Loven vil dermed understøtte anvendelsen af rammeaftaler og indkøbscentraler og dermed bidrage til et mere effektivt offentligt indkøb.

4.14.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.15. Offentliggørelse af udbudsmaterialet samtidig med udbudsbekendtgørelsen

4.15.1. Gældende ret

Kontrakter med en værdi over tærskelværdien for udbud efter det gældende direktivs regler skal annonceres efter udbudsdirektivets regler. Det indebærer, at udbyder skal offentliggøre en udbudsbekendtgørelse. Udbudsreglerne stiller en række krav til bekendtgørelsen både hvad angår indhold og offentliggørelse.

Udbudsbekendtgørelsen skal indeholde tilstrækkelig mange oplysninger til, at en potentiel tilbudsgiver kan danne sig et indtryk af opgaven og vurdere, om den er relevant og interessant at byde på. Udbudsbekendtgørelsen sætter de retlige rammer for det videre forløb med udbudsforretningen. Hvis der for eksempel i udbudsbekendtgørelsen er fastsat et bestemt krav til ydelsen, er det vanskeligt senere at fratage kravet.

Udbudsbekendtgørelsen skal offentliggøres i EU-Tidende. Det sker i praksis ved, at udbyder sender bekendtgørelsen til Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer.

Udbudsmaterialet er et supplement til udbudsbekendtgørelsen. Det behøver derfor ikke at omfatte mere end de oplysninger, man som udbyder har brug for at uddybe i forhold til udbudsbekendtgørelsen. Et fyldestgørende udbudsmateriale er det materiale, der klart beskriver betingelserne for at deltage i konkurrencen, og som fortæller, hvilken opgave der skal løses.

Udbudsbekendtgørelsen er obligatorisk, mens det er frivilligt om ordregiveren vil udarbejde et udbudsmateriale. I praksis er de færreste udbud dog så ukomplicerede og simple, at udbudsbekendtgørelsen vil kunne rumme alle oplysninger. Bekendtgørelsen levner ikke ret meget plads til detaljer, og derfor anbefales det almindeligvis, at man også udarbejder et udbudsmateriale. Da udbudsmaterialet er et supplement til udbudsbekendtgørelsen, behøver det ikke gentage alle de oplysninger, der er givet i udbudsbekendtgørelsen.

Der er efter de gældende regler ikke pligt til at ordregiveren offentliggøre det fuldstændige udbudsmateriale samtidig med udbudsbekendtgørelsen. Hvis ordregiveren anvender udbudsproceduren offentligt udbud, vil ordregiveren dog ofte i praksis vælge at offentliggøre udbudsmaterialet samtidig med udbudsbekendtgørelsen.

4.15.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Det nye direktiv og udbudslovsudvalgets udkast til lovforslag indebærer, at ordregiveren skal offentliggøre det fuldstændige udbudsmateriale samtidig med udbudsbekendtgørelsen.

Dette er nyt i forhold til de gældende regler. Den konkrete formulering i lovforslaget beror på en samlet fortolkning af det nye direktiv, samt en udtalelse fra Europa-Kommissionen.

Det fremgår af forslagets § 57, stk. 6, at ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132. Det betyder, at ordregiveren skal give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til udbudsmaterialet fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelse i EU-Tidende, medmindre der f.eks. er fortrolige oplysninger eller i øvrigt er af særlig karakter.

Formålet med en pligt til offentliggørelse af udbudsmaterialet samtidig med udbudsbekendtgørelsen er at sikre en bedre gennemsigtighed for potentielle ansøgere og tilbudsgivere. Endvidere giver den samtidige offentliggørelse af udbudsmaterialet mulighed for, at ordregiveren kan fastsætte kortere minimumsfrister.

4.15.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.16. Evalueringsmetoder

4.16.1. Gældende ret

Det gældende udbudsdirektiv indeholder ikke en bestemmelse, der eksplicit regulerer, hvorvidt ordregiveren har en pligt til at offentliggøre eventuelle evalueringsmetoder, pointmodeller, prismodeller, omregningsformler eller andre redskaber, ordregiveren benytter i forbindelse med evalueringen af de indkomne tilbud.

Klagenævnet for Udbuds praksis på området er entydig og fastslår, at ordregiveren som udgangspunkt ikke har pligt til at offentliggøre evalueringsmetoden i udbudsmaterialet eller på anden måde foretage en forudgående offentliggørelse af evalueringsmetoden. Der vil dog være en pligt til på forhånd at offentliggøre evalueringsmetoder, der ikke er påregnelige. Ordregiver har i forbindelse med valg af evalueringsmetode et meget vidt skøn, men evalueringsmetoden skal være såvel generelt som konkret egnet.

Det forhold at ordregiveren kan vente med at fastlægge en evalueringsmetode til efter tilbudsfristens udløb medfører, at ordregiveren kan vælge mellem flere forskellige evalueringsmetoder. Dog skal ordregiveren benytte den evalueringsmetode, som efter ordregiverens vurdering, er den mest egnede.

4.16.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Lovforslaget indebærer et krav om, at en ordregiver på forhånd i udbudsmaterialet skal beskrive den valgte evalueringsmetode samt beskrive, hvad der tillægges betydning

ved tilbudsevalueringen. Loven vil på dette punkt sikre øget gennemsigtighed for tilbudsgivere, der ønsker at byde på offentlige opgaver.

Efter lovforslaget skal ordregiveren fastlægge og offentliggøre evalueringsmetoden på forhånd, således at de potentielle ansøgere og tilbudsgivere ved at sammenholde oplysningerne om evalueringsmetoden med de givne oplysninger om under- og delkriterier har et grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud, og hvordan tilbudsgiverne kan optimere deres tilbud. Endvidere medfører offentliggørelsen af evalueringsmetoden, at tilbudsgiverne efterfølgende kan kontrollere, at evalueringen er sket i overensstemmelse med den offentliggjorte evalueringsmetode.

Bestemmelsen er ikke en implementering af en artikel fra direktivet. Bestemmelsen er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget og afspejler, at der i direktivet er et stærkere krav, end der i dag ses i dansk praksis, når det gælder den forudgående gennemsigtighed i, hvad ordregiverne lægger vægt på ved evalueringen, og hvordan evalueringen nærmere foretages.

4.16.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

4.17. Ophævelse af tilbudslovens afsnit II

4.17.1. Gældende ret

Efter gældende ret er der efter tilbudsloven pligt til at gennemføre annoncering i forbindelse med indkøb på mellem 500.000 kr. og EU-tærskelværdierne på cirka 1.5 mio. kr. for kommuner og regioner og 1 mio. kr. for staten. Annonceringspligten efter tilbudsloven gælder ikke tjenesteydelser, der er omfattet af bilag II B i det gældende direktiv.

De nuværende regler har skabt usikkerhed om, hvilke krav der stilles til disse annonceringer, hvilket kan have medført, at ordregiverne gennemfører mere komplekse annonceringer end nødvendigt, hvilket medfører unødvendigt høje udbudsomkostninger for både det offentlige og det private.

4.17.2. Udbudslovsudvalgets forslag

Reglerne i tilbudsloven for mindre indkøb af varer og tjenesteydelser foreslås afskaffet og erstattet med et krav om, at ordregiveren skal sikre sig at købet foregår på markedsmæssige vilkår. Dermed falder annonceringspligten for varer og tjenesteydelser uden grænseoverskridende interesse i tilbudsloven væk.

Der indføres i den forbindelse et krav om, at ordregiveren skal give en kort begrundelse, hvis der indhentes tilbud fra mere end tre tilbudsgivere. Baggrunden for bestemmelsen er at balancere hensynet til, at ordregiveren skal indhente et antal tilbud, som er nødvendig for at skabe en effektiv konkurrence om kontrakten over for hensynet til at begrænse de udbudsomkostninger, der er forbundet med at ansøge om deltagelse og at afgive tilbud.

Der fastsættes samtidig et separat regelsæt for mindre indkøb, der har grænseoverskridende interesse. Det skal sikre, at traktatens principper om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet overholdes ved disse indkøb. Hvis EU-Domstolen i fremtidige sager måtte fastslå en anden retstilstand, end den, der er angivet i lovforslaget, vil EU-Domstolens opfattelse skulle lægges til grund. Udbudsloven skal således fortolkes i overensstemmelse med udbudsdirektivet, således som dette til enhver tid fortolkes af EU-Domstolen. Gældende ret og ændringer i direktivet beskrives nærmere nedenfor.

Udvalgets udkast til lovforslag indebærer også, at Klagenævnet for Udbud ikke skal kunne behandle klager i forbindelse med indkøb af varer og tjenesteydelser under tærskelværdierne og uden grænseoverskridende interesse, idet disse ikke er omfattet af procedurekrav.

Regelforenklingen skal gøre det nemmere at gennemføre mindre indkøb og dermed reducere udbudsomkostningerne for både offentlige myndigheder og tilbudsgivere.

4.17.3. Lovforslagets indhold

Regeringen tilslutter sig udbudslovsudvalgets forslag.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes med usikkerhed at reducere udbudsomkostningerne for det offentlige med op til ca. 250-300 mio. kr. årligt når lovforslaget er fuldt indfaset fra 2018.

Flere elementer i lovforslaget vil bidrage til at reducere udbudsomkostningerne.

For indkøb af varer og tjenesteydelser under EU-tærskelværdierne forenkles reglerne. For mindre udbud, der i dag er underlagt en annonceringspligt, erstattes denne pligt med et krav om, at anskaffelsen sker på markedsmæssige vilkår. Det bliver således betydeligt nemmere at foretage indkøb og byde på opgaver, der ligger under EU-tærskelværdierne.

Udgifter forbundet med fremskaffelse af dokumentation må formodes at falde, da der fremadrettet skal anvendes et fælleseuropæisk udbudsdokument (ESPD), der har karakter af en egen-erklæring. Det forventes at spare økonomiske aktører for udgifter til dokumentation og gøre det nemmere og hurtigere for de ordregiverne at forholde sig til dokumentationen. Skabelonen for det nye fælles udbudsdokument bliver udviklet i EU-regi og foreligger endnu ikke pr. marts 2015.

Alle udbud skal fra 2018 gennemføres elektronisk som e-udbud. Indkøbscentraler skal bruge e-udbud allerede fra april 2017. E-udbud forventes at kunne være med til at reducere udbudsomkostningerne for både ordregiverne og tilbudsgiverne markant og gøre udbudsprocesserne mere smidige og lettere at deltage i.

Derudover skaber en dansk udbudslov i sig selv en større klarhed om, hvad reglerne indebærer, fordi en række af reglerne på området samles i én lov, og fordi lovbemærkningerne bidrager til at tydeliggøre forståelsen af reglerne blandt andet gennem brug af eksempler i overensstemmelse med

dansk retstradition. Endelig indeholder lovforslaget en formålsbestemmelse, som sætter en klar overordnet ramme for den konkrete anvendelse af reglerne.

På visse områder indeholder lovforslaget også elementer, der kan forøge udbudsomkostningerne. Det gælder eksempelvis for en udvidet adgang til at anvende de fleksible udbudsprocedurer konkurrencepræget dialog og udbud med forhandling. De fleksible procedurer giver mulighed for mere dialog og samarbejde om at finde de bedste løsninger, end parterne typisk kan opnå ved et offentligt udbud eller begrænset udbud.

Den fulde reduktion af udbudsomkostningerne forventes først at slå igennem på længere sigt. Dels træder kravet om e-udbud først i kraft i 2017-18, og dels tager det tid før ændringer slår fuldt igennem på udbudsomkostninger.

Ud over lettelseerne for det offentlige i form af reducerede udbudsomkostninger forventes loven at give en konkurrencemæssig positiv effekt på priserne for det offentlige.

Lovforslaget skønnes samlet set med betydelig usikkerhed at medføre besparelser for det offentlige på op mod 800 mio. kr. i 2018 og frem fuldt indfaset.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Direkte konsekvenser

Lovforslaget forventes at reducere udbudsomkostningerne med ca. 70 mio. kr. årligt. Estimatet vil blive revideret, når Europa-Kommissionen har færdiggjort sit arbejde med det fælles europæiske udbudsdokument ved dokumentation af egnethed. Flere elementer i lovforslaget vil bidrage til at reducere udbudsomkostningerne.

Lovforslaget medfører administrative lettelse for virksomhederne på en række områder, herunder hvad angår ophævelse af annonceringskravet for udbud mellem 0,5 mio. kr. og EU's tærskelværdier, ændrede dokumentationskrav ved bedømmelse af egnethed samt indførelse af obligatoriske e-udbud.

I dag stilles der krav til, at offentlige udbud på vare- eller tjenesteydelseskontrakter med kontraktstørrelser på mellem 0,5 mio. kr. og EU's tærskelværdier (aktuelt 1 mio. kr. for staten og 1,5 mio. kr. for kommuner) annonceres i pressen eller elektronisk (f.eks. udbud.dk) med oplysninger om den udbudte opgave, kontaktoplysninger, frist og adresse for modtagelse af tilbud samt kriterier for tildeling af opgaven. Formålet er, at alle leverandører skal have mulighed for at afgive tilbud på den udbudte kontrakt.

Dette krav ophæves for udbud, der ikke har grænseoverskridende interesse, altså hvis udbuddet ikke er relevant for virksomheder i andre EU-medlemsstater. I stedet skal ordregiveren sikre og dokumentere, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, f.eks. ved at ordregiveren gennemfører en markedsafdækning før indhentning af tilbud, ordregiveren indhenter to eller flere tilbud, eller ordregiveren annoncerer på udbud.dk eller egen hjemmeside. Erhvervs- og Vækstministeriet forventer, at denne ændring vil medføre, at færre

kontrakter udbydes i offentligt udbud, hvorfor virksomhederne også skal skrive færre tilbud.

I dag stilles der en række krav til formel dokumentation, som leverandøren skal vedlægge sit tilbud, så ordregiveren kan bedømme leverandørens egnethed. Med lovforslaget fastsættes det dog, at leverandører ikke er forpligtede til at fremlægge dokumentation, når der er tale om offentlig tilgængelig information, som ordregiveren har adgang til i en offentlig database. Det vil i praksis ofte være oplysninger om leverandørens finansielle formåen. Dette kan eksempelvis være efterspurgt i form af de seneste tre års godkendte årsrapporter eller en række finansielle nøgletal som balance-sum og resultat.

I leverandørens tilbudsproces medfører det et mindre tidsforbrug forbundet med at finde den nødvendige finansielle dokumentation, vedlægge dokumentationen i tilbuddet eller indtaste dokumentationen i en skabelon samt kvalitetssikre det oplyste.

Udbudsloven medfører, at det på sigt bliver obligatorisk for ordregivere og leverandører, at hele udbudsprocessen for udbud over EU's tærskelværdier sker elektronisk. Dette indebærer, at ordregivere ikke længere kan forlange, at et tilbud skal afleveres i fysiske eksemplarer, men at aflevering i stedet sker elektronisk. Den elektroniske procedure er dog ikke fastlagt endnu, så det står således ikke klart, hvordan et sådant system kommer til at fungere i praksis. Ændringen vedrører de aktiviteter, der knytter sig til afsendelse af tilbud.

Hertil kommer en række ændringer i lovforslaget, der ikke er opgjort kvantitativt, men alene undersøgt med henblik på alene at indhente virksomhedernes kvalitative kommentarer, da det på nuværende tidspunkt ikke står klart, i hvilket omfang ændringerne medfører administrative lettelser eller byrder for virksomhederne. Det drejer sig om indførelse af det fælles europæiske udbudsdokument ved dokumentation af egnethed, fri direkte og fuld adgang til udbudsmaterialet fra udbuddets offentliggørelsesdato, ordregivers offentliggørelse af evalueringsmetode, dokumentation af mærkning og brugen af de fleksible udbudsformer.

Konsekvenser på samfundsniveau

Flere elementer i forslaget vil bidrage til at øge strukturelt BNP. For det første sænkes udbudsomkostningerne. For virksomhederne kan de lavere udbudsomkostninger betragtes som en administrative lettelse, der frigør arbejdskraftsressourcer, og derigennem øger strukturelt BNP. For det andet vil forslaget øge konkurrencen blandt de virksomheder, der leverer til det offentlige. Øget konkurrence vil styrke strukturelt BNP gennem mindskede forvridninger og øget produktivitet. Samlet set vurderes forslaget på et foreløbigt grundlag at kunne øge strukturelt BNP med ca. 0,3 mia. kr. årligt fuldt indfaset.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget præciserer, at ordregiverne kan benytte livscyklusomkostninger, som kriterium for tildeling af kontrakten.

Lovforslaget giver også mulighed for, at ordregiverne kan henvise til bestemte mærkningsordninger, når de stiller krav til varer, ydelser eller bygge- og anlægsarbejder.

Disse tiltag kan samlet set bidrage til positive miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Loven gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 65). Direktivet skal være gennemført i medlemslandene senest den 18. april 2016.

Når der er tale om kontrakter om indkøb af varer eller tjenesteydelser, som har en værdi, der ligger under EU's tærskelværdier, men som har en klar grænseoverskridende interesse, gælder reglerne i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde om blandt andet fri bevægelighed m.v. og de traktatfæstede principper om ligebehandling og gennemsigtighed, forbud mod diskrimination og om proportionalitet m.v.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har i perioden 5. december 2014 - 8. januar 2015 været offentliggjort på Høringsportalen.dk og sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Advokatsamfundet, Akademikernes centralorganisation, Amagerforbrænding, AMGROS, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Asfaltindustrien, Banedanmark, BAT-kartellet, Bryggeriforeningen, Byggesocietetet, Bygherreforeningen, Bygningsstyrelsen, Børsmæglerforeningen, Clean Clothes Campaign, CO-Industri, Coop Danmark, Danmarks Almene Boliger, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Eksportråd, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Nationalbank, Danmarks Rederiforening, Dansk Affaldsforening, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Dansk Initiativ for Etisk Handel, Dansk IT, Dansk Landbrugsrådgivning, Dansk Skovforening, Dansk Taxi Råd, Dansk Transport og Logistik, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Busvognmænd, Danske Dagblades Forening, Danske Malermestre, Danske Service, Danske Regioner, Danske Revisorer, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Det Økologiske Råd, DongEnergy, Ecolabel, Fair Trade, Falck, Finansrådet, Forbrugerrådet, Foreningen af offentlige indkøbere, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Forlæggerforeningen, Forsikring & Pension, Forsvarets Materieltjeneste, Frederiksberg Kommune, FSC, FTF, Horesta, Håndværksrådet, Ingeniørforeningen, IT-Branchen, IT Projektrådet, KL, Klagenævnet for udbud, Kooperationen, Kreativitet og kommunikation, Københavns Kommune, Landbrug & Fødevarer,

Landsorganisationen i Danmark, Lederne, Liberale Erhvervs Råd, Lokale Pengeinstitutter, LOS De private sociale tilbud, Offentligt Ansattes Organisationer, Realkreditforeningen,

Realkreditrådet, Rigsrevisionen, Rådet for samfundsansvar, Statens og Kommunernes Indkøbsservice, TEKNIQ, Vejdirektoratet, Verdens Skove.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	<p>Ud over lettelserne for det offentlige i form af reducerede udbuds-omkostninger, der fremgår under administrative konsekvenser, forventes loven at give en konkurrencemæssig positiv effekt på priserne for det offentlige.</p> <p>Lovforslaget skønnes samlet set med betydelig usikkerhed at medføre besparelser for det offentlige på op mod 800 mio. kr. i 2018 og frem fuldt indfaset.</p>	Ingen.
Administrative konsekvenser for det offentlige	<p>Lovforslaget medfører lettelse for det offentlige gennem et nyt samlet regelsæt, ved enklere regler for mindre indkøb, reducerede omkostninger ved at gennemgå dokumentation og obligatorisk elektronisk udbud. Lovforslaget forventes med usikkerhed at reducere udbudsomkostningerne for det offentlige med op til ca. 250-300 mio. kr. årligt, når lovforslaget er fuldt indfaset fra 2018.</p>	<p>Lovforslaget medfører på visse områder forøgede udbudsomkostninger, eksempelvis for en udvidet adgang til at anvende de fleksible udbudsprocedurer konkurrencepræget dialog og udbud med forhandling.</p>
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	<p>Ingen. Omkostninger for virksomheder forbundet med udbud forventes lettet som en følge af de administrative lettelser, der er skitseret nedenfor.</p>	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet.	<p>Lovforslaget medfører administrative lettelse for virksomhederne hvad angår ophævelse af annonceringskravet for udbud mellem 0,5 mio. kr. og EU's tærskelværdier, ændrede dokumentationskrav ved bedømmelse af egnethed samt indførsel af obligatoriske e-udbud. De samlede lettelse forventes at udgøre i alt ca. 70 mio. kr. årligt. Estimatet vil blive revideret, når Europa-Kommissionen har færdiggjort sit arbejde med det fælles europæiske udbudsdokument ved dokumentation af egnethed.</p>	<p>Lovforslaget medfører på visse områder forøgede udbudsomkostninger, eksempelvis for en udvidet adgang til at anvende de fleksible udbudsprocedurer konkurrencepræget dialog og udbud med forhandling.</p>
Miljømæssige konsekvenser	<p>Lovforslaget præciserer, at ordregiverne kan benytte livscyklusomkostninger, som kriterium for tildeling af kontrakten.</p> <p>Lovforslaget giver også mulighed for, at ordregiveren kan henvise til bestemte mærkningsordninger, når de stiller krav til varer, ydelser eller bygge- og anlægsarbejder.</p> <p>Disse tiltag kan samlet set bidrage til positive miljømæssige konsekvenser</p>	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	<p>Loven gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende</p>	

nr. L 94 af 28.3.2014, s. 65). Direktivet skal være gennemført i medlemslandene senest den 18. april 2016.

Når der er tale om kontrakter om indkøb af varer eller tjenesteydelser, som har en værdi, der ligger under EU's tærskelværdier, men som har en klar grænseoverskridende interesse, gælder reglerne i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde om blandt andet fri bevægelighed m.v. og traktatfæstede principper om ligebehandling og gennemsigtighed, forbud mod diskrimination og om proportionalitet m.v.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i udbudsdirektivet, og er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsen ligger dog inden for den ramme som direktivet sætter for udbud af offentlige indkøb. Baggrunden for, at det foreslås, at der indsættes en formålsbestemmelse i lovudkastet, er, at det tydeliggøres, hvad formålet med loven er.

Det fremgår af bestemmelsen, at formålet med loven er at fastlægge procedurerne for offentlige indkøb, så der gennem en effektiv konkurrence opnås den bedst mulige udnyttelse af de offentlige midler. Med procedurerne for offentlige indkøb menes udbudsprocedurer og indkøbsteknikker som f.eks. rammeaftaler og dynamiske indkøbssystemer.

Loven har således til formål at skabe de bedst mulige rammer for konkurrencen om de offentlige indkøb, så disse kan foregå så effektivt som muligt og med lavest mulige udbudsmkostninger for både ordregiverne og leverandørerne. Der kan ikke støttes selvstændigt ret på formålsbestemmelsen.

Til § 2

I det gældende direktiv er de grundlæggende principper fastlagt i artikel 2. Ordregiverne skal overholde principperne om ligebehandling og ikkeforskelsbehandling af økonomiske aktører og handle på en gennemsigtig måde. Det kan udledes af ligebehandlingsprincippet og af den retspraksis fra EU-domstolen og den praksis fra Klagenævnet for Udbud, der omhandler ligebehandlingsprincippet, at en ordregiver ikke må udforme udbuddet med det formål, at udelukke udbuddet fra direktivets anvendelsesområde eller kunstigt indskrænke konkurrencen.

§ 2 implementerer direktivets artikel 18, stk. 1, om udbudsprincipper, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 65), og er en videreførelse af gældende ret og en kodificering af retspraksis om, hvad der kan udledes af ligebehandlingsprincippet.

Det fremgår af *stk. 1*, at ordregiveren ved offentlige indkøb i medfør af lovens afsnit 2-4 skal overholde principperne om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet. Med principperne menes de EU-retlige principper om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet. Principperne gælder i alle faser af udbuddet frem til tidspunktet for opfyldelsen af den udbudte kontrakt.

Principperne ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet er i vidt omfang udmøntet i lovens bestemmelser.

Det følger af ligebehandlingsprincippet, at ensartede forhold ikke må behandles forskelligt, og at forskellige forhold ikke må behandles ensartet, medmindre en sådan forskellig behandling er objektivt begrundet og proportionalt. Det vil sige, at der endvidere alene kan ske forskelsbehandling mellem ansøgere og tilbudsgivere, hvor dette er sagligt begrundet.

Ligebehandlingsprincippet er afledt af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og udviklet af EU-Domstolen. Princippet skal således fortolkes i overensstemmelse med traktaten og udbudsdirektivet. Det betyder bl.a., at et vilkår i udbudsmaterialet kan være i strid med ligebehandlingsprincippet, selvom det formelt gælder lige for alle økonomiske aktører, hvis vilkåret har haft til formål eller følge at forskelsbehandle de økonomiske aktører uden saglig grund.

Ligebehandlingsprincippet pålægger ikke alene ordregiveren forpligtelser over for ansøgere og tilbudsgivere, der deltager i udbudsprocessen, men tillige over for økonomiske aktører, der har valgt ikke at deltage i den konkrete udbudsproces, men som potentielt ville have deltaget, eksempelvis hvis udbudsmaterialet havde en anden udformning eller udbudsprocessen var struktureret anderledes.

Ligebehandlingsprincippet stiller ikke krav om, at ethvert vilkår i udbudsmaterialet skal være konkurrenceneutralt for alle aktører på markedet. En ordregiver har således ikke pligt til at sænke sine krav til en ydelse, blot fordi en eller nogle få leverandører vil kunne levere det ønskede, hvis kravene i øvrigt er saglige.

Den eksisterende leverandør vil eksempelvis ofte have en betydelig - men lovlig - konkurrencefordel. Ligebehandlingsprincippet medfører i en sådan situation kun pligt for ordregiveren til at udligne en sådan konkurrencefordel i det omfang, det i teknisk henseende er enkelt at foretage en sådan udligning, hvor udligningen er økonomisk rimelig, og hvis den ikke indebærer en tilsidesættelse af den eksisterende kontrahents eller den nævnte underleverandørs rettigheder.

Ligebehandlingsprincippet er i vidt omfang udmøntet i en række af lovens bestemmelser.

Ligebehandlingsprincippet medfører også, at ordregiveren ikke kan foretage ændringer af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet i løbet af en udbudsproces.

I forbindelse med ændringer af udbudsmaterialet, sondres der i udbudsloven mellem uvæsentlige ændringer, væsentlige ændringer og ændringer af grundlæggende elementer.

Uvæsentlige ændringer i udbudsmaterialet er mindre justeringer og tilpasninger, der ikke påvirker den tid, som en økonomisk aktør skal bruge på at forstå og udarbejde en ansøgning eller et tilbud. Derudover kan uvæsentlige ændringer heller ikke have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere.

Væsentlige ændringer i udbudsmaterialet skal forstås som ændringer, der medfører, at de økonomiske aktører skal bruge yderligere tid til at forstå og svare tilstrækkeligt på udbudsmaterialet, hvorfor det vil tage længere tid at afgive en ansøgning eller et tilbud. Som følge heraf skal væsentlige ændringer i henhold til § 93, stk. 4, nr. 2, medføre, at fristen for modtagelse af ansøgning eller tilbud skal forlænges. Væsentlige ændringer kan eksempelvis være nye oplysninger til udbudsmaterialet.

Ændringer af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet udgør ændringer, der kan have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere.

Som eksempel herpå kan nævnes, at kriterier for tildeling tilføjes, fjernes eller rækkevidden heraf på andre måder ændres. Kriterierne for tildelingen og deres vægtning skal forblive stabile under hele udbudsproceduren, hvorfor de blandt andet heller ikke kan være genstand for forhandling i forbindelse med udbud med forhandling, jf. § 66, stk. 2.

Endvidere kan der eksempelvis være tale om ændringer af grundlæggende elementer, hvis minimumskrav til egnethed vedrørende den økonomiske og finansielle formåen og tekniske og faglige formåen tilføjes, fjernes eller rækkevidden heraf på andre måder ændres. Derudover vil ændringer af kontraktens genstand og krav til udførelsen af kontrakten kunne være ændringer af grundlæggende elementer. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis der indføres betingelser, som ville have givet adgang for andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte, eller hvis det ville have tiltrukket yderligere deltagere i udbudsproceduren. Det kan også være tilfældet, hvis den udbudte kontrakt eller rammeaftales økonomiske balance ændres til ansøgerne eller tilbudsgivernes fordel på en måde, som det oprindelige udbudsmateriale ikke gav mulighed for. Endeligt kan det være tilfældet, hvis en ændring af udbudsmaterialet medføre en betydelig udvidelse af kontraktens eller rammeaftalens anvendelsesområde.

Mindstekrav er centrale krav til egenskaber ved det udbudte indkøb eller til kontraktens udførelse, der fastsætter de karakteristika (især fysiske, funktionelle og juridiske), som alle tilbud skal opfylde eller have. Som følge heraf vil ændring af mindstekrav som klart udgangspunkt kunne karakteriseres som en ændring af grundlæggende elementer, der ikke kan foretages uden en fornyet udbudsprocedure.

Ligebehandlingsprincippet udelukker derimod ikke ændringer af mindstekrav, hvis ændringen ikke vil kunne påvirke potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure og ikke fordrejer konkur-

rencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere. I proceduren udbud med forhandling efter forudgående offentliggørelse vil en ændring af mindstekrav altid udgøre en ændring af grundlæggende elementer.

Ligebehandlingsprincippet indebærer som nævnt et krav om saglighed. Om end princippet om saglighed ikke eksplicit er nævnt i § 2, gælder der således et generelt krav om saglighed til ordregiverens håndtering af udbud. Kravet om saglighed er f.eks. relevant i forhold til de beslutninger, herunder valg og fravalg ordregiveren træffer i forhold til udbuddet. Det kan være beslutningen om ikke at opdele en kontrakt i delkontrakter, jf. § 49, stk. 2, beslutningen om at udvælge flere end 5 ansøgere til udbud med forhandling, jf. § 64, stk. 1, eller beslutningen om at indhente flere end tre tilbud i forbindelse med indkøb under EU-tærskelværdien uden klar grænseoverskridende interesse, jf. § 193, stk. 2. Kravet om saglighed har navnlig været behandlet retspraksis i forbindelse med ordregiveres annullation af udbud.

EU-Domstolen har fastslået, at iværksættelse af et offentligt udbud ikke indebærer en kontraheringspligt, og at ordregiveren derfor som udgangspunkt har ret til at aflyse et udbud. Retten til at aflyse er ikke betinget af, at der foreligger vægtige grunde eller at der er tale om et undtagelsestilfælde. Ordregiveren er således berettiget til at aflyse et udbud, medmindre det konkret strider mod fællesskabsrettens grundlæggende principper, herunder gennemsigtighedsprincippet og ligebehandlingsprincippet. Se hertil EU-Domstolens dom af 16. september 1999 i sag C-27/98, *Metalmecanica Fracasso SpA*, dom af 18. juni 2002 i sag C-92/00, *Hospital Ingenieure*, og kendelse af 16. oktober 2003 i sag C-244/02, *Kaupatalo Hansel Oy*.

Ligebehandlingsprincippet gælder i alle faser af udbudsprocessen; fra udformningen af udbudsmaterialet, over udvælgelsen og frem til endelig tildeling og afslutning af den udbudte kontrakt. Eksempelvis er håndteringen af forbehold et udslag af ligebehandlingsprincippet i den forstand, at et forbehold hos en tilbudsgiver kan give denne en konkurrencefordel i forhold til andre tilbudsgivere, der ikke har taget det konkrete forbehold.

Ligebehandlingsprincippet stiller dog ikke krav om, at ethvert vilkår i udbudsmaterialet skal være konkurrenceneutralt for alle aktører i markedet. Ordregiveren har således ikke pligt til at sænke sine krav til en ydelse, blot fordi kun en eller nogle få leverandører vil kunne levere det ønskede, hvis kravene i øvrigt er stillet på et sagligt grundlag.

Den eksisterende leverandør vil eksempelvis ofte have en betydelig - men lovlig - konkurrencefordel. Retten fastslog i dom af 12. marts 2008 i sagen T-345/03, *CORDIS*, at der under visse omstændigheder kan gælde en pligt for ordregiveren til at sikre ligebehandling af andre tilbudsgivere i forhold til en eventuel eksisterende leverandør, men kun i det omfang, det i teknisk henseende er enkelt at foretage en sådan udligning, hvor udligningen er økonomisk rimelig, og hvis den ikke indebærer en tilsidesættelse af den eksisterende kontrahents eller den nævnte underleverandørs rettigheder, jf. præmis 76.

Dansk retspraksis følger EU-Domstolens praksis på området. Højesteret har således udtalt, at en ordregiver som udgangspunkt må anses for berettiget til at aflyse et udbud, hvis ikke andet følger af udbudsbetingelserne eller af omstændighederne i øvrigt. En annullation af udbuddet må dog ikke forfølge et formål, som er i strid med det udbudsretlige ligebehandlingsprincip, eller som i øvrigt må anses for usagligt, jf. Højesterets dom af 18. august 2011, optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2011 side 3129 (Silkeborg Kommune).

I forhold til gennemsigtighedsprincippet har EU-Domstolen har på baggrund af lighedsprincippet udviklet dette princip, jf. bl.a. EU-Domstolens dom af 19. juni 2008 i sag C-454/06, Presstext Nachrichtenagentur GmbH. Kravet om gennemsigtighed skal efter EU-Domstolens retspraksis gøre det muligt at fastslå, om ligebehandlingsprincippet er overholdt, jf. EU-Domstolens dom af 18. juni 2002 i sag C-92/00, Hospital Ingenieure.

Gennemsigtighedsprincippet medfører for det første, at der skal være offentlighed og åbenhed omkring selve udbuddet, så de økonomiske aktører får mulighed for at tilkendegive deres interesse i at levere den udbudte indkøb til ordregiveren. Herved forhindres også, at ordregiveren foretager indkøb fra leverandører, som ordregiveren på forhånd måtte have en særlig præference for.

Gennemsigtighedsprincippet betyder for det andet, at ordregiveren på forhånd i udbudsmaterialet skal beskrive kontraktens genstand og processen for udbuddet. Herefter skal ordregiveren handle i overensstemmelse med og inden for rammerne af beskrivelsen i udbudsmaterialet.

Ordregiveren skal som følge heraf bl.a. sikre, at alle relevante oplysninger om den udbudte kontrakt er tilgængelige for de økonomiske aktører, og at tildelingen af kontrakten sker på en gennemsigtig måde, der sætter tilbudsgiveren i stand til at vurdere, om ordregiveren overholder de processer, kriterier og metoder, der er opstillet for tildelingen af kontrakten.

Ordregiveren er forpligtet til at tilrettelæge og gennemføre udbudsprocessen på en proportional måde. Det betyder, at ordregiveren i sit udbudsmateriale og ved tilrettelæggelsen, samt gennemførelsen af udbudsprocessen, kun skal stille krav til ansøgere og tilbudsgivere, som står i et rimeligt forhold til det konkrete indkøb og ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at imødekomme ordregiverens konkrete saglige behov. Dette gælder samtlige krav, som ordregiver stiller til interesserede økonomiske aktører, herunder tidsfrister for aflevering af tilbud eller ansøgning, krav til indkøbet, krav til deltagernes egnethed, krav til kontraktens udførelse m.v. Ordregiveren skal i den forbindelse også tage hensyn til tilbudsgivers udbudsomkostninger.

Proportionalitetsprincippet betyder også, at ordregiveren ikke bør forkaste et tilbud som uantageligt på grund af tilbudsgivers forbehold, hvis forbeholdet er helt bagatelagtigt og i øvrigt nemt kan prissættes.

Med *stk. 2* fastsættes det, at et udbud ikke må udformes med det formål at udelukke det fra denne lovs anvendelsesområde. En ordregiver må f.eks. ikke opdele en kontrakt i

mindre kontrakter med henblik på at undgå, at kontraktens værdi overstiger tærskelværdien nævnt i § 6.

Det fastsættes med bestemmelsen endvidere, at et udbud ikke må udformes med det formål kunstigt at begrænse konkurrencen. Konkurrence betragtes som kunstigt begrænset, hvis udbuddet er udformet med den hensigt uretmæssigt at favorisere en enkelt eller visse økonomiske aktører eller stille den eller dem mindre gunstigt.

Til § 3

I det gældende direktiv er der i artikel 5 et forbud mod forskelsbehandling på baggrund af nationalitet. Artikel 5 fastslår, at EU-medlemsstaterne i deres indbyrdes forbindelser - med henblik på ordregiveres tildeling af kontrakter - skal anvende lige så gunstige vilkår, som dem de giver økonomiske aktører fra tredjelande i forbindelse med gennemførelsen af Government Procurement Agreement (GPA-aftalen).

§ 3, stk. 1, gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. § 3, stk. 2, gennemfører direktivets artikel 18, stk. 1, og stk. 3, gennemfører direktivets artikel 25, om GPA-aftalen og andre internationale aftaler, der indholdsmæssigt er den samme som gældende ret, dog præciserer bestemmelsen, at ordregivers forpligtelse også retter sig mod bygge- og anlægsarbejder, vareleverancer og tjenesteydelser fra tredjelande.

Det følger af ligebehandlingsprincippet, at danske økonomiske aktører og bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ikke må stilles mindre gunstigt end aktører og ydelser fra udlandet (omvendt diskrimination). Dette kan dog være tilladt, hvis det er sagligt begrundet og proportionalt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis ordregiveren i et konkret udbud vurderer, at det er vigtigt, at de ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i dialogen, er så differentierede som muligt. I sådanne tilfælde kan ordregiveren eksempelvis tilkendegive, at der ved udvælgelsen vil blive lagt vægt på, at der er udenlandske virksomheder blandt de ansøgere, der vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i dialogen, jf. i øvrigt bemærkningerne til § 145, stk. 3, nr. 3.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med bestemmelsens stk. 2, der sikrer økonomiske aktører og ydelser fra Den Europæiske Union (EU) og Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS-aftalen) mod at blive stillet mindre gunstigt end økonomiske aktører fra Danmark.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at økonomiske aktører og bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser, fra lande der er medlem af EU eller omfattet af EØS-aftalen Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS-aftalen), ikke må gives en mindre gunstig behandling end danske økonomiske aktører og ydelser fra Danmark. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at udbudsprocessen gennemføres på dansk. Derudover er bestemmelsen ikke til hinder for, at en ordregiver stiller krav om dansktalende personale, hvis det i den konkrete situation er sagligt krav at stille sådan et krav.

Bestemmelsen i *stk. 3* indebærer, at forbuddet mod forskelsbehandling i § 3, *stk. 2*, også finder anvendelse for økonomiske aktører og bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser fra andre lande end de lande, der er medlem af EU eller EØS-aftalen, i det omfang det følger internationale forpligtigelser.

Bestemmelsen er blandt andet indført med henblik på at overholde WTO-aftalen om offentligt udbud, Agreement on Government Procurement (GPA). Direktivets artikel 25 fastsætter, at en ordregiver – i det omfang bygge- og anlægsarbejder, vareleverancer, tjenesteydelser og økonomiske aktører er omfattet af bilag I, II, IV eller V og de forklarende bemærkninger til Den Europæiske Unions tillæg I til GPA-aftalen om offentlige udbud – skal give økonomiske aktører og ydelser, fra lande der har underskrevet disse aftaler, en behandling, som ikke må være mindre gunstig end den, der gives bygge- og anlægsarbejder, vareleverancer, tjenesteydelser og økonomiske aktører fra EU.

Virksomheder fra lande, som er parter i GPA-aftalen, har ret til at deltage i udbud af offentlige indkøb og til at blive behandlet i overensstemmelse med aftalens bestemmelser i øvrigt, hvis kontraktens værdi overstiger GPA-aftalens tærskelværdier. GPA-aftalen gælder dog kun kontrakter om visse kategorier af tjenesteydelser og byggeri samt alle kontrakter om varer.

GPA-aftalen fastsætter bl.a. en række procedureregler i forbindelse med offentlige indkøb. Procedurereglerne i GPA-aftalen overholdes, når indkøb foretages i henhold til bestemmelserne i forslaget til udbudslov.

Det skal fremgå af udbudsbekendtgørelsen, om den kontrakt, som agtes indgået, er omfattet af GPA-aftalen. Hvis ordregiveren vurderer og tilkendegiver, at kontrakten er omfattet af GPA-aftalen, skal virksomheder fra GPA-aftalens parter tillades adgang til at deltage i udbuddet.

Til § 4

Det gældende direktiv indeholder ingen eksplicite regler om interessekonflikter, men problemstillingen er en del af det overordnede spørgsmål om inhabilitet. Reglerne om inhabilitet er hovedsagligt opstået igennem retspraksis fra EU-domstolen og praksis fra Klagenævnet for Udbud under henvisning til det generelle ligebehandlingskrav i det gældende direktivs artikel 2. Retspraksis og klagenævnspraksis viser, at der alene foreligger inhabilitet, hvor der er reel og nærliggende grund til at tro, at konkurrencegrundlaget mærkbart er fordrejet til fordel for en bestemt økonomiske aktør.

§ 4 gennemfører direktivets artikel 24, 1. afsnit, om interessekonflikter, og er en ny bestemmelse i forhold til gældende ret, men skal forstås i sammenhæng med ligebehandlingsprincippet og retspraksis fra EU-domstolen og praksis fra Klagenævnet for Udbud.

Bestemmelsen indebærer, at ordregiveren skal træffe passende foranstaltninger til at identificere, forebygge og afhjælpe interessekonflikter i forbindelse med gennemførelsen af et udbud. Bestemmelsen om interessekonflikter har sammenhæng med det mere overordnede spørgsmål om såkaldt

inhabilitet. Reglerne om inhabilitet er primært opstået gennem praksis fra Klagenævnet for Udbud under henvisning til ligebehandlingsprincippet.

En interessekonflikt omfatter i henhold til definitionen i § 24, nr. 18, de situationer, hvor en person hos en ordregiver - eller en person hos en indkøbsrådgiver, der handler på vegne af ordregiver - som er involveret i gennemførelsen af udbudsproceduren eller som kan påvirke resultatet af proceduren, direkte eller indirekte har en finansiell, økonomisk eller anden personlig interesse, der kan antages, at bringe deres upartiskhed og uafhængighed i forbindelse med udbudsproceduren i fare. Med interessekonflikt forstås med andre ord det forhold, at en person hos ordregiveren eller tilknyttet ordregiveren har personlige relationer eller interesser, som gør denne inhabil i forhold til det konkrete udbud.

For at en person kan påvirke resultatet af en udbudsprocedure, uden selv at være involveret i denne, må det antages, at personen skal have ledelsesbeføjelse eller instruktionsbeføjelse i forhold til en eller flere personer, som er involveret i udbuddet, f.eks. dem som foretager tilbudsevalueringen.

§ 4 er indført med henblik på at undgå konkurrencefordrivning og sikre ligebehandling af alle økonomiske aktører.

Interessekonflikt vil f.eks. kunne komme på tale, hvis en ansat hos ordregiveren, som er involveret i udbudsproceduren, har en nær familiemæssig eller ikke ubetydelig økonomisk interesse i en økonomisk aktør, som gerne vil deltage i udbuddet. Det kan være, at den ansatte ejer aktier i den pågældende økonomiske aktør eller ægtefællen er ansat i virksomheden. Ordregiveren skal træffe foranstaltninger, der identificerer, forebygger og afhjælper sådanne tilfælde for at sikre, at ingen økonomiske aktører favoriseres. Det kan gøres ved, at den pågældende ansatte hos ordregiveren ikke involveres i det pågældende udbud for ordregiveren. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovgivningens almindelige regler. For ordregivere, der er omfattet af forvaltningsloven, gælder således også reglerne om inhabilitet i forvaltningslovens kapitel 2.

Det er op til den enkelte ordregiver at vurdere, hvad der udgør passende foranstaltninger, men det kunne eksempelvis være formuleringen af en politik, der finder anvendelse for gennemførelsen af udbudsprocedurer, og der direkte er målrettet identifikation, forebyggelse og udbedring af interessekonflikter.

Hvis en interessekonflikt ikke effektivt kan afhjælpes med mindre indgribende midler end afvisning af den pågældende økonomiske aktør fra udbudsproceduren, skal ordregiveren i medfør af § 136, nr. 1, udelukke den økonomiske aktør fra den konkrete udbudsprocedure.

§ 4 skal også ses i sammenhæng med § 39, *stk. 2*, som handler om, at ordregiveren, i de tilfælde hvor ordregiveren forud for udbuddet har involveret en potentiel ansøger eller tilbudsgiver i forberedelsen af udbudsproceduren, skal træffe passende foranstaltninger for at sikre, at konkurrencen ikke fordrejes af den pågældende økonomiske aktørs deltagelse i udbuddet.

Til § 5

Artikel 6 i det gældende direktiv fastslår, at ordregiver ikke må offentliggøre oplysninger, som de økonomiske aktører har fremsendt, og som de har betegnet som fortrolige. Bestemmelsen angiver, at oplysninger, som kan kræves fortrolighedsklausuleret, navnlig omfatter tekniske hemmeligheder, forretningshemmeligheder og fortrolige aspekter af tilbud. Beskyttelsen omfatter ifølge bestemmelsens ordlyd alene oplysninger, som den økonomiske aktør har fremsendt til ordregiver. Retten til at fortrolighedsklausulere er begrænset af andre bestemmelser i direktivet, navnlig bestemmelserne vedrørende de forpligtelser med hensyn til offentliggørelse af oplysninger om indgåede kontrakter og meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere, tilbudsgivere og af den nationale lovgivning, som ordregiver er underlagt.

§ 5 gennemfører direktivets artikel 21 om fortrolighed, samt bestemmelserne i artikel 29, stk. 5, 2. afsnit, om fortrolighed i udbud med forhandling, artikel 30, stk. 3, om fortrolighed i konkurrencepræget dialog og artikel 31, stk. 4 og 6, om fortrolighed i innovationspartnerskaber. § 5 er indholdsmæssigt en videreførelse af gældende ret.

Stk. 1 indebærer, at en ordregiver som udgangspunkt ikke til tredjemand må udlevere fortrolige oplysninger, som en økonomisk aktør har fremsendt i forbindelse med en udbudsprocedure. Det gælder både oplysninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har betegnet som fortrolige og oplysninger, som i øvrigt, herunder på grundlag af lovgivningens almindelige regler, må betragtes som fortrolige.

Bestemmelsen gælder både en ordregivers udlevering af oplysninger af egen drift og efter anmodning fra tredjemand, og den gælder både udlevering af oplysninger til andre deltagere i den pågældende procedure m.v., også mens processen er i gang, og til udenforstående, herunder offentligheden.

Efter forvaltningslovens § 27, der gælder for ordregivere inden for den offentlige forvaltning, er en række nærmere angivne oplysninger undergivet tavshedspligt. Det gælder blandt andet oplysninger om »tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at oplysningerne ikke videregives«. Oplysninger, der er omfattet af § 27, må ikke udleveres af en offentlig forvaltningsmyndighed af egen drift. § 27 er derimod ikke til hinder for, at der gives aktindsigt i omfattede oplysninger, idet der dog ikke må gives aktindsigt i tavshedspligtige oplysninger efter reglerne om meroffentlighed.

For så vidt angår den del af bestemmelsen, som vedrører oplysninger, som en ansøger eller tilbudsgiver i forbindelse med fremsendelsen har betegnet som fortrolige, bemærkes, at det er et krav, at den økonomiske aktør klart har angivet, at oplysningen ønskes holdt fortrolig, men der stilles efter bestemmelsen ikke særlige formkrav til ansøgerens eller tilbudsgiverens fortrolighedsklausulering af oplysninger. En fortrolighedsklausulering kan tilbagekaldes, og der kan gives konkret samtykke til udlevering i bestemte sammenhæ-

ge. Hvis en økonomisk aktør har betegnet oplysninger som fortrolige, kan ordregiver som udgangspunkt ikke udlevere disse og skal respektere fortrolighedsønsket. Hvis der anmodes om aktindsigt i disse oplysninger, må ordregiver kun udlevere oplysningerne, som følge af en forpligtelse i henhold til offentlighedsloven.

Ordregiveren kan i udbudsmaterialet angive, hvorledes eventuelle krav om fortrolighed skal angives, således at det vil være klart, i hvilket omfang den økonomiske aktør ønsker fortrolighed.

Ønske om fortrolighed må i praksis antages at blive fremsat i forbindelse med økonomiske aktørers fremsendelse af oplysninger, der angår forretningshemmeligheder m.v. af en sådan karakter, at det vil kunne påføre ansøgeren eller tilbudsgiveren økonomisk skade, hvis oplysningerne kommer til konkurrenters kendskab.

En ordregiver vil være berettiget til at se bort fra et fortrolighedsønske, hvis det er åbenbart, at den pågældende oplysning ikke er fortrolig, f.eks. fordi oplysningen i forvejen er offentligt tilgængelig.

Udlevering af fortrolige oplysninger skal ifølge bestemmelsen ske, hvis der er pligt til det efter udbudsloven eller lovgivningen i øvrigt. Er der ikke efter udbudsloven eller anden lovgivning pligt til at udlevere de pågældende oplysninger, vil ordregiveren være forpligtet til at efterkomme en ansøger eller tilbudsgivers ønske om fortrolighed, medmindre der er tale om oplysninger, som åbenbart ikke er fortrolige, jf. ovenfor.

For så vidt angår udbudsloven, kan pligt til at udlevere oplysninger følge af bestemmelserne i § 129 om offentliggørelse af meddelelser om indgåede kontrakter og § 171 om meddelelser til økonomiske aktører om tildelingsbeslutninger m.v. Endvidere vil det kunne forekomme, at en begrundelse for f.eks. tildeling for at være fyldestgørende vil skulle indeholde fortrolige oplysninger.

For så vidt angår lovgivningen i øvrigt, kan pligt til at udlevere oplysninger følge af f.eks. reglerne om aktindsigt i offentlighedsloven eller lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Offentlighedslovens og miljøoplysningslovens regler gælder både, hvor en anmodning kommer fra en anden deltager i et udbud eller andre, herunder f.eks. journalister.

Pligt til at udlevere oplysninger vil endvidere kunne følge af forvaltningsloven, der gælder i klagesager, der behandles af Klagenævnet for Udbud, idet der i sådanne sager træffes afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Fortrolighedsønsker vil som nævnt ofte vedrøre oplysninger om forretningshemmeligheder og lignende, og det vil i givet fald i praksis være bestemmelsen i offentlighedslovens § 30, nr. 2, der vil være afgørende for, om et fortrolighedsønske skal efterkommes. Også andre bestemmelser vil kunne være relevante. Et fortrolighedsønske kan således også vedrøre f.eks. oplysninger om sikkerhedsmæssige forhold. Det vil således kunne forekomme, at en tilbudsgiver angiver, at oplysninger er fortrolige, fordi de vedrører rigets sik-

kerhed, jf. offentlighedslovens § 31, f.eks. fordi oplysningerne vedrører opbygningen af særlige it-systemer.

Ifølge den nævnte bestemmelse i offentlighedslovens § 30, nr. 2, omfatter retten til aktindsigt ikke oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at anmodningen ikke imødekommes.

I lov om offentlighed i forvaltningen (offentlighedsloven) (lov nr. 606 af 12/06/2013) er der i de specielle bemærkninger til bestemmelsen i offentlighedslovens § 30, nr. 2, anført, at bestemmelsen forudsætter, at forvaltningsmyndigheden foretager en konkret vurdering, der falder i to led. Myndigheden skal først tage stilling til, hvorvidt der er tale om oplysninger vedrørende forretningsforhold m.v. Er det tilfældet, skal myndigheden dernæst foretage en vurdering af, om aktindsigt i disse oplysninger må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der – typisk af konkurrencemæssige grunde – påføres den pågældende person eller virksomhed navnlig økonomisk skade af nogen betydning.

Bemærkningerne anfører endvidere, at der i forhold til oplysninger, der er omfattet af nr. 2, vil gælde en klar formodning for, at udlevering af oplysningerne vil indebære en nærliggende risiko for, at virksomheden eller den person, oplysningerne angår, vil lide skade af betydning. Forvaltningsmyndighederne bør dog – som hidtil – indhente en udtalelse fra den, oplysningerne angår, for at få belyst risikoen for, at en udlevering af oplysninger om forretningsforhold m.v. vil medføre den nævnte risiko for økonomisk skade.

Derudover anfører bemærkningerne, at det følger af lovforslagets § 34 – der svarer til den gældende lovs § 12, stk. 2 – at der som udgangspunkt skal gives aktindsigt i den del af dokumentets indhold, som ikke kan undtages efter lovforslagets § 30 (delvis aktindsigt).

For en ordregiver, der ikke er omfattet af offentlighedsloven m.v. gælder sedes, at denne vil være forpligtet til efterkomme fortrolighedsønsker, medmindre der ifølge særlovgivningen gælder en pligt til at udlevere de pågældende oplysninger.

Det bemærkes, at den omstændighed, at en ansøger eller tilbudsgiver ikke måtte have fremsat et fortrolighedsønske i forbindelse med fremsendelsen af oplysninger, ikke har betydning for behandlingen af en aktindsigtsansøgning, idet en sådan ansøgning under alle omstændigheder skal behandles efter reglerne om aktindsigt.

Det bemærkes endvidere, at et ønske om fortrolighed kan tilbagekaldes af den pågældende ansøger eller tilbudsgiver, f.eks. når der indhentes af en udtalelse i forbindelse med en aktindsigtsansøgning, jf. ovenfor.

Det fastsættes med bestemmelsen i *stk.* 2, at en ordregiver i overensstemmelse med lovgivningens almindelige regler kan pålægge ansøgere eller tilbudsgivere fortrolighed med hensyn til oplysninger, som ordregiveren stiller til rådighed i forbindelse med en udbudsprocedure m.v.

Er ordregiveren en offentlig forvaltningsmyndighed, gælder reglerne i forvaltningslovens § 27, stk. 6, hvorefter en forvaltningsmyndighed kan bestemme, at en person uden for den offentlige forvaltning har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som myndigheden videregiver til den pågældende uden at være forpligtet hertil. Bestemmelsen indebærer, at der ikke kan gives fortrolighedspålæg i forbindelse med oplysninger, der ikke er fortrolige.

Til § 6

Det gældende direktivs artikel 7 fastsætter, at direktivet gælder for offentlige kontrakter, hvis anslåede værdi svarer til eller overstiger kontrakter svarer til tærskelværdierne i bestemmelsen. Europa-Kommissionen kontrollerer hvert andet år de fastsatte tærskelværdier og justerer dem om nødvendigt. Ved Europa-Kommissionens Forordning nr. 1336/2013/EU af 13. december 2013 er tærskelværdierne i udbudsdirektiverne ændret med virkning fra 1. januar 2014. De gældende tærskelværdier er 998.019 kr. eksklusive moms for offentlige vareindkøb, som indgås af ordregivende myndigheder, der er statslige myndigheder, 1.541.715 kr. eksklusive moms for offentlige vareindkøbskontrakter og offentlige tjenesteydelseskontrakter, der indgås af andre ordregivende myndigheder end statslige myndigheder og 38.624.809 kr. eksklusive moms for alle offentlige bygge- og anlægsarbejder. Hvis der er tale om offentlige kontrakter omfattet af det gældende direktivs bilag II B, er tærskelværdien 1.541.715 kr. eksklusive moms. Bilag II B er ikke udtømmende, men omfatter ydelser som eksempelvis ydelser på det sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige område.

Artikel 8 i det gældende direktiv indebærer, at kontrakter, der ikke tildeles af en ordregivende myndighed, skal udbydes efter direktivets regler, hvis ordregiveren yder et direkte tilskud på mere end 50 %, og hvis den anslåede værdi er lig med eller overstiger 6 242 000 EUR eksklusive moms og hvis kontrakten vedrører anlægsarbejder, som omhandlet i direktivets bilag I og kontrakter som vedrører opførelse af hospitaler, sportsanlæg, rekreative anlæg, anlæg til fritidsformål, skole- og universitetsbygninger og bygninger til administrative formål. Tilsvarende gælder for tjenesteydelser, hvis anslåede værdi er lig med eller overstiger 1.489.820 kr. eksklusive moms, hvor en ordregivende myndighed yder et direkte tilskud på mere end 50 % og hvor ydelsen har forbindelse til de førnævnte bygge- og anlægskontrakter.

§ 6 gennemfører direktivets artikel 4, litra a-c, om tærskelværdier og artikel 13, om kontrakter, hvortil ordregiver yder tilskud. Med det nye direktiv udgår bilag II B tjenesteydelser af udbudsdirektivet, og samtidig introduceres en ny kategori af tjenesteydelser kaldet light-regimet, jf. artikel 74. For disse sociale tjenesteydelser indsættes en ny tærskelværdi på 5.583.000 kr. eksklusive moms. Den nye tærskelværdi gælder for offentlige kontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser. Tærskelværdierne for tjenesteydelseskontrakter, varekontrakter og bygge- og anlægskontrakter er i øvrigt uændret i forhold til det gældende direktiv. For kontrakter, hvor ordregiver yder tilskud, er tærskelvær-

dien i forhold til gældende ret reduceret fra 6 242 000 EUR eksklusive moms til 5.186.000 EUR eksklusive moms (38.624.809 kr. eksklusive moms).

§ 6 fastsætter anvendelsesområdet for afsnit 2 om offentlige indkøb over tærskelværdien. Det er ikke afgørende, om de pågældende ydelser er beregnet til et offentligt formål eller ej.

Bestemmelsens *stk. 1* og *2* vedrører offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, der indgås af ordregivere, og som har en værdi, der overstiger de aktuelle tærskelværdier. En kontrakt er således som udgangspunkt omfattet af afsnit 2, hvis der er tale om en offentlig kontrakt, som indgås af en ordregiver og har en værdi, der overstiger de gældende tærskelværdier. Dog følger det af § 6, stk. 3, at kontrakter, der ikke er offentlige kontrakter, alligevel kan være udbudspligtige, hvis de opfylder nærmere angivne betingelser. Der henvises til bemærkningerne herom nedenfor.

For kontrakter om sociale og andre specifikke tjenesteydelser gælder de særlige regler i afsnit 3 og en højere tærskelværdi, jf. § 7.

Begreberne offentlig kontrakt og ordregiver er defineret i lovens § 24, nr. 24 og nr. 28. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Hvilken tærskelværdi, der er gældende afhænger dels af, hvilken ydelsestype der er tale om, dels af, om kontrakten indgås af en statslig eller en ikke statslig ordregiver.

Kontrakter, der ikke er offentlige kontrakter, og kontrakter, der indgås af en fysisk person eller af en juridisk person, der ikke er omfattet af definitionen af ordregiver, er ikke omfattet af § 6, stk. 1 og 2.

I henhold til direktivets artikel 6 skal Europa-Kommissionen regulere satserne hvert andet år fra den 30. juni 2013 blandt andet på baggrund af en kontrol af, om de aktuelle tærskelværdier svarer til tærsklerne i WTO's aftale om offentlige udbud (The Agreement on Government Procurement) og på den baggrund om nødvendigt reviderer værdierne. I forbindelse hermed fastsætter Europa-Kommissionen modværdierne i EU-medlemsstaternes nationale valuta. Det er disse modværdier, der er indsat i § 6.

Udbudsloven henviser alene til de aktuelt gældende tærskelværdier, på samme måde som de fremgår af direktivet. Det er ikke hensigten at foretage lovændringer, når Europa-Kommissionen reviderer tærskelværdierne, jf. § 9. Oplysning om de til enhver tid gældende tærskelværdier vil være tilgængelige på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside.

Efter bestemmelsen i § 8 gælder der særlige regler om kontrakter, der kan tildeles i form af delkontrakter.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, at afsnit 2 om offentlige indkøb over tærskelværdien gælder for offentlige kontrakter vedrørende bygge- og anlægsarbejder, hvis deres værdi svarer til eller overstiger 38.624.809 kr. eksklusive moms, hvilket svarer til tærskelværdien i henhold til direktivets artikel 4, litra a, jf. artikel 6.

Bygge- og anlægsarbejder er defineret i lovens § 24, nr. 5.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, at afsnit 2 om offentlige indkøb over tærskelværdien gælder i forbindelse med offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter, der indgås af statslige ordregivere, samt projektkonkurrencer, der afholdes af disse ordregivere, hvis kontraktværdien svarer til eller overstiger 998.019 kr. eksklusive moms, hvilket svarer til tærskelværdien i henhold til direktivets artikel 4, litra b.

Ved offentlige tjenesteydelseskontrakter forstås offentlige kontrakter, der vedrører levering af tjenesteydelser, bortset fra udførelse af bygge- og anlægsarbejder, som defineret i lovens § 24, nr. 25. Ved offentlige vareindkøbskontrakter forstås offentlige kontrakter, som vedrører køb, leasing eller leje med eller uden forkøbsret af varer, som defineret i lovens § 24, nr. 26. Ved projektkonkurrencer forstås en procedure, hvorved en ordregiver, kan få planlægnings- eller projekteringsarbejder bedømt af en bedømmelseskomité efter udskrivning af en konkurrence med eller uden præmieuddeling, som defineret i § 24, nr. 29.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, at afsnit 2 gælder i forbindelse med vare- og tjenesteydelseskontrakter, der indgås af ikkestatslige ordregivere, samt projektkonkurrencer, der afholdes af disse ordregivere, hvis kontraktværdien svarer til eller overstiger 1.541.715 kr. eksklusive moms, hvilket svarer til tærskelværdien i henhold til direktivets artikel 4, litra c.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at tærskelværdien i § 6, stk. 1, nr. 2, gælder for vareindkøbskontrakter, der indgås af ordregivere, der opererer på forsvarsområdet, når kontrakten vedrører varer omfattet af direktivets bilag III. Er der tale om varer, der ikke er omfattet af bilag III, gælder tærskelværdien i § 6, stk. 1, nr. 3. Der henvises til direktivet, der er bilag 2 til loven.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at afsnit 2 gælder for visse offentligt støttede kontrakter, der ikke er offentlige kontrakter. Det drejer sig om visse bygge- og anlægskontrakter og visse tjenesteydelseskontrakter, der har forbindelse til bygge- og anlægsarbejder.

Bestemmelsen omfatter i henhold til *nr. 1* bygge- og anlægsarbejder, der er omfattet af bilag II til direktivet, der er optaget som bilag 2 til denne lov, samt opførelse af hospitaler, sportsanlæg, rekreative anlæg, anlæg til fritidsformål, skole- og universitetsbygninger og bygninger til administrative formål.

For disse kontrakter gælder tærskelværdien i direktivets artikel 13, litra a. Tærskelværdien er pr. fremsættelsesdato 5.186.000 EUR eksklusive moms svarende til 38.604.584 kr. eksklusive moms, jf. Nationalbankens eurokurs pr. 9. februar 2015.

Bestemmelsen omfatter endvidere i henhold til *nr. 2* tjenesteydelseskontrakter, der har forbindelse til kontrakter, der er omfattet af § 6, stk. 3, nr. 1.

For disse kontrakter gælder tærskelværdien i direktivets artikel 13, litra b. Tærskelværdien er pr. fremsættelsesdato 207.000 EUR svarende til 1.540.908 kr. eksklusive moms, jf. Nationalbankens eurokurs pr. 9. februar 2015.

De pågældende kontrakter er omfattet af afsnit 2 om offentlige indkøb over tærskelværdien, hvis en ordregiver yder et direkte tilskud på mere end 50 pct. til den konkrete kontrakt.

Begrebet direkte tilskud skal forstås snævert og omfatter udelukkende tilskud, der ydes ved hjælp af direkte pengetilskud. Begrebet adskiller sig derved fra det væsentligt bredere statsstøttebegreb i TEUF artikel 107 og omfatter eksempelvis ikke indirekte tilskudsformer som afslag i husleje, rentefrie lån m.v.

Tilskuddet skal som anført angå den konkrete kontrakt. Generel støtte til en virksomhed, eventuelt i form af kapitalindskud i virksomheden, er ikke omfattet.

Stk. 4 indebærer, at ordregivere, der yder tilskud til kontrakter omfattet af § 6, stk. 3, nr. 1 eller 2, skal sikre, at udbudsreglerne overholdes i forbindelse med udbuddet af de omhandlede kontrakter.

Dette kan for eksempel gøres ved at indføre kontrolforanstaltninger, såsom at kræve at tilskudsmodtageren redegør for, hvilken procedure der vil blive anvendt til at finde den vindende tilbudsgiver.

Til § 7

Bestemmelsen er ny i forhold til det gældende ret. § 7 gennemfører direktivets artikel 4, litra d, om tærskelværdien for offentlige kontrakter om de sociale og andre specifikke tjenesteydelser også kaldet light-regimet. Bestemmelsen indebærer, at kontrakter vedrørende visse tjenesteydelser ikke skal udbydes efter reglerne i afsnit 2 om offentlige indkøb over tærskelværdien, men efter de mere lempelige regler i afsnit 3. Disse regler betegnes som light-regimet.

Reglerne omfatter offentlige kontrakter om de sociale og andre specifikke tjenesteydelser, der er anført i bilag XIV til denne lovs bilag 2. Der henvises til bemærkningerne til § 186.

Kontrakter om de pågældende tjenesteydelser er omfattet af afsnit 3, hvis de har en værdi, der svarer til eller overstiger tærskelværdien i direktivets artikel 4, litra d.

Tærskelværdien er 750.000 EUR eksklusive moms svarende til 5.583.000 kr. eksklusive moms, jf. Nationalbankens eurokurs pr. 9. februar 2015.

Regulerer Europa-Kommissionen tærskelværdien i medfør af direktivets artikel 6, vil den regulerede tærskelværdi være gældende.

Efter bestemmelsen i § 8 gælder der særlige regler om kontrakter, der kan tildeles i form af delkontrakter.

Til § 8

Artikel 9, stk. 5, litra a, 1. og 2. afsnit, i det gældende direktiv fastlægger, at når et påtænkt bygge- og anlægsarbejde eller et påtænkt indkøb af tjenesteydelser kan opdeles på en række delkontrakter, der indgås samtidig, skal den anslåede værdi af alle disse delkontrakter tilsammen lægges til grund. Når den samlede værdi af delkontrakterne er lig med eller overstiger tærskelværdierne i artikel 7, finder direktivet

anvendelse på indgåelsen af hver enkelt delkontrakt. Artikel 9, stk. 5, litra b, 1. og 2. afsnit, fastlægger, at når et projekt, der tager sigte på at anskaffe ensartede varer, kan give anledning til opdeling på en række delkontrakter, der indgås samtidig, skal den anslåede værdi af alle disse delkontrakter tilsammen lægges til grund for bergeningen af tærskelværdierne. Når den samlede værdi af delkontrakterne er lig med eller overstiger tærskelværdierne, finder direktivet anvendelse på indgåelsen af hver enkelt delkontrakt.

§ 8 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 9 og 10, vedrørende delkontrakter, og er en indholdsmæssig videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at værdien af delkontrakter vedrørende et bygge- og anlægsarbejde, en levering af tjenesteydelser eller en køb af ensartede varer, skal lægges sammen, når det skal vurderes, om kontrakterne skal udbydes efter udbudsloven.

Værdien af delkontrakter skal lægges sammen, når de vedrører det samme indkøb. Vurderingen, af hvorvidt delkontrakterne skal sammenlægges, skal foretages ud fra indholdet af og formålet med kontrakterne, samt den tidsmæssige sammenhæng mellem kontrakterne.

Såfremt den samlede værdi af delkontrakterne overstiger den gældende tærskelværdi, skal alle kontrakter udbydes med undtagelse af de situationer, der er oplistet i § 8, stk. 2.

Bestemmelsens *stk. 2* er en undtagelse til § 8, stk. 1, også kaldet delydelsesreglen, og indebærer, at en ordregiver kan tildele særskilte delkontrakter uden at anvende procedurerne i denne lov, når to betingelser er opfyldt.

For det første skal den anslåede værdi af den pågældende delkontrakt være under 595.832 kr. eksklusive moms, for varer eller tjenesteydelser eller under 7.447.900 kr. eksklusive moms for bygge- og anlægsarbejder, jf. dog § 9.

For det andet må den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles ikke overstige 20 pct. af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte arbejde, det påtænkte køb af ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.

Tærskelværdierne er angivet i direktivets artikel 5, stk. 10. Tærskelværdien er 80.000 EUR for varer og tjenesteydelser og 1 mio. EUR for bygge- og anlægsarbejder.

Europa-Kommissionen har, i modsætning til det der er gældende for øvrige tærskelværdier, ikke adgang til at regulere disse pågældende tærskelværdier.

Europa-Kommissionen fastsætter hvert andet år i forbindelse med den eventuelle regulering af tærskelværdierne i direktivets artikel 4 og 13, jf. bemærkningerne til § 6, modværdien i blandt andet danske kroner af tærskelværdierne. For 2014 og 2015 svarer tærskelværdierne til 595.832 kr. eksklusive moms for varer og tjenesteydelser og 7.447.900 kr. eksklusive moms for bygge- og anlægsarbejder.

Oplysning om den aktuelle modværdi af tærskelværdierne i danske kroner vil fremgå af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside.

Det fastsættes i bestemmelsen, at den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af loven i henhold til § 8, stk. 2, ikke må overstige 20 pct. af de samlede delkontraktens værdi, dvs. svarende til værdien af det samlede indkøb, såfremt den ikke var opdelt i delkontrakter. Idet bestemmelsen er relevant på tidspunktet, hvor ordregiveren påtænker at foretage et indkøb, kan delydelsesreglen alene benyttes i det omfang, at det fra projektets begyndelse er planlagt, hvorledes delydelsesreglen skal bruges. Det er dog ikke et krav, at der skal skrives kontrakt samtidig. Såfremt der opstår et uforudset behov for at foretage et indkøb i løbet af kontraktperioden, er muligheden for at foretage sådanne indkøb uden forudgående udbud reguleret af andre bestemmelser i udbudsloven, herunder § 183.

Delydelsesreglen kan benyttes i forbindelse med rammeaftaler, hvis betingelserne for brug af delydelsesreglen er opfyldt. Dette betyder blandt andet, at den samlede værdi af delkontrakterne, der tildeles uden anvendelse af loven må ikke overstige 20 pct. af de samlede delkontrakter. Ordregiveren kan i forbindelse med rammeaftaler overholde dette krav, hvis ordregiveren har forpligtet sig til at aftage produkter til en bestemt værdi, og delydelseskontrakten har en værdi der er ikke overstiger 20 pct. af den samlede værdi af det forpligtede køb.

Til § 9

Det gældende direktivs artikel 78 og artikel 79, stk. 1, fastsætter, at Europa-Kommissionen hvert andet år skal kontrollere, at de fastsatte tærskelværdier i det gældende direktivs artikel 4 svarer til de fastsatte tærskelværdier i WTO-aftalen om offentlige indkøb. Europa-Kommissionen skal om nødvendigt revidere tærskelværdierne.

§ 9 gennemfører artikel 6, og er en indholdsmæssig videreførelse af gældende ret.

I forhold til tærskelværdierne i § 6 beregner og reviderer Europa-Kommissionen hvert andet år tærskelværdierne for at sikre, at tærskelværdierne i direktivets artikel 4, litra a–c, der er udtrykt i euro, svarer til tærskelværdierne i WTO's aftale om offentlige indkøb (Agreement on Government Procurement), der er udtrykt i særlige trækingsrettigheder (special drawing rights – SDR). Samtidig beregner og reviderer Europa-Kommissionen tærskelværdierne i den nationale valuta for de EU-medlemsstater, der ikke har euro som den nationale valuta.

I forhold til tærskelværdierne i §§ 7 og 8 beregner og reviderer Europa-Kommissionen tærskelværdien i den nationale valuta for de EU-medlemsstater, der ikke har euro som den nationale valuta. I forhold til § 7 foretager Europa-Kommissionen beregningen for at sikre, at tærskelværdien i de nationale valutaer svarer til tærskelværdien udtrykt i euro i direktivets artikel 4, litra d. I forhold til § 8 fremgår det ikke af direktivet, at Europa-Kommissionen skal beregne tærskelværdien for at sikre, at tærskelværdien i de nationale valutaer svarer til tærskelværdien udtrykt i euro i direktivets artikel 5, stk. 10. Europa-Kommissionen har dog hidtil foretaget denne beregning.

Europa-Kommissionen offentliggør ved forordning sin revision af direktivets tærskelværdier i euro samt den tilhørende nationale valuta, jf. artikel 4, litra a-c, der er gennemført ved § 6. Derudover offentliggør Europa-Kommissionen ved meddelelse revisionen af tærskelværdierne i medlemslandenes nationale valutaer, jf. artikel 4, litra d, og artikel 5, stk. 10, der er gennemført ved §§ 7 og 8.

Ordregivere omfattet af denne lov skal anvende de til enhver tid gældende tærskelværdier, der er offentliggjort af Europa-Kommissionen.

Såfremt Europa-Kommissionen ikke foretager beregningen af tærskelværdien, der fremgår af § 8, vil tærskelværdien skulle beregnes på baggrund af kronens gennemsnitlige dagskurs i de 24 måneder i forhold til euroen, der slutter den 31. august, der går umiddelbart forud for revisionen med virkning fra den 1. januar. Tærskelværdien vedrørende § 8 vil herefter være gældende i den samme periode, som tærskelværdierne i §§ 6 og 7.

Til § 10

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og for så vidt angår indkøb med grænseoverskridende interesse erstattes med reglerne i afsnit 4 i denne lov. Formålet med dette er at forenkle reglerne for mindre indkøb og reducere transaktionsomkostningerne for både ordregiver og tilbudsgiver.

Bestemmelsen indebærer, at kontrakter, der har klar grænseoverskridende interesse, men har en værdi, der er mindre end tærskelværdierne, jf. § 6, stk. 1, nr. 2 og 3, eller § 7, skal indgås i overensstemmelse med reglerne i afsnit 4.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til §§ 191 og 192.

Til § 11

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og for så vidt angår indkøb uden grænseoverskridende interesse erstattes med reglerne i afsnit 5, i denne lov. Formålet med dette er at forenkle reglerne for mindre indkøb og reducere transaktionsomkostningerne for både ordregiver og tilbudsgiver.

Bestemmelsen indebærer, at kontrakter om varer og tjenesteydelser, som har en værdi, der overstiger 500.000 kr. eks-

klusive moms, men er mindre end tærskelværdierne for de offentlige indkøb over tærskelværdien eller sociale og andre specifikke tjenesteydelser, skal indgås efter reglerne i afsnit 5. Det er en forudsætning, at der er tale om kontrakter, der ikke har klar grænseoverskridende interesse. Er det tilfældet, gælder reglerne i afsnit 4, jf. lovens § 10. En kontrakt har ikke en klar grænseoverskridende interesse, hvis en ordregiver vurderer, at der ikke er en virksomhed i en anden medlemsstat, der kan være interesseret i at byde på en kontrakt.

Reglerne i § 193 om offentlige indkøb under tærskelværdien afløser reglerne i tilbudsloven om annonceringspligt. Der henvises til bemærkningerne til § 193.

Til § 12

Ordregiverinterne aftaler er ikke reguleret i det gældende direktiv. Det er dog en righoldig retspraksis på området. EU-dom C-107/98, Teckal Srl. fastlægger, at ordregiverinterne aftaler kan indgås uden at anvende udbudsdirektivet, hvis den virksomhed, der får tildelt kontrakten, underkastes en kontrol, der svarer til den kontrol, som ordregiver fører med sine egne tjenestegrene, og at den virksomhed, der får tildelt kontrakten, skal udføre hovedparten af sin virksomhed sammen med den eller de ordregivere, som den ejes af. Essensen af disse kriterier er, at den selvstændige juridiske enhed både med hensyn til beslutningskompetence og i økonomisk henseende skal være så tæt knyttet til den kontrollerende ordregivende myndighed, at det modsvarer en intern arbejdsdeling.

§ 12 gennemfører direktivets artikel 12, stk. 1, om ordregiverinterne aftaler, og er til dels en kodificering af retspraksis på området. Dog er procenten for den andel af aktiviteterne, der skal komme fra ordregiveren, sat til 80 %, og ikke 90 %, som med sikkerhed kan udledes af retspraksis, og hertil kommer, at opgaver, som virksomheden har fået fra andre juridiske personer, der også kontrolleres af den pågældende ordregivende myndighed, skal inddrages i beregningen af de 80 %. Der må endvidere ikke være nogen direkte privat kapitalandel i den kontrollerede virksomhed, bortset fra ikkekontrollerende eller ikkeblokerende former for private kapitalandele krævet i henhold til nationale lovbestemmelser, som ikke udøver en afgørende indflydelse på den kontrollerende juridiske person, hvilket er en nyskabelse i forhold til gældende ret.

Udbudslovens regler om kontraktindgåelse gælder for indgåelse af gensidigt bebyrdende offentlige kontrakter, som dette er defineret i § 24, nr. 24.

Aftaler, der indgås mellem to enheder inden for samme juridiske person, er ikke en aftale mellem to forskellige personer og er dermed ikke omfattet af denne lov.

Det anførte indebærer blandt andet, at aftaler om opgaveløsning m.v. mellem forskellige enheder inden for den statslige organisation ikke er omfattet af udbudspligt, jf. bemærkningerne til § 24, nr. 24, der definerer begrebet offentlig kontrakt.

Bestemmelsen i § 12 og de følgende bestemmelser i §§ 13 og 14 vedrører aftaler, der indgås mellem enheder, der er

selvstændige juridiske personer, men er så nærtstående, at kontrakter, som disse enheder indgår med hinanden, er undtaget fra loven. Bestemmelserne gælder således også aftaler, der er omfattet af de særlige danske regler i afsnit 5 om kontrakter under tærskelværdierne uden klar grænseoverskridende interesse.

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder, når en ordregiver indgår kontrakt med en juridisk person, og betingelserne i § 12, nr. 1-3, er opfyldt.

Ifølge betingelsen i *nr. 1* er kontrakten ikke underlagt procedurerne i denne lov, hvis ordregiveren udøver en kontrol over den berørte juridiske person, som svarer til den kontrol, den udøver over sine egne organisatoriske enheder. Betingelsen anses for opfyldt, når ordregiveren, eller en anden juridisk person, der kontrolleres af ordregiveren, udøver en bestemmende indflydelse på den juridiske persons strategiske målsætninger og væsentlige beslutninger.

Til vurdering af, hvorvidt en ordregiver kontrollerer den pågældende juridiske person på en måde, der svarer til den kontrol, den fører med sine egne tjenestegrene, skal relevante lovbestemmelser, der måtte regulere forholdet mellem ordregiveren og den juridiske person, og relevante faktiske omstændigheder tages i betragtning.

Det er efter *nr. 2* yderligere en betingelse, at mere end 80 pct. af den juridiske persons aktiviteter udføres i forbindelse med gennemførelsen af de opgaver, den juridiske person har fået betroet af ordregiveren eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af ordregiveren.

Til vurdering af om mere end 80 pct. af aktiviteterne i den juridiske person udføres i forbindelse med gennemførelsen af opgaver, den har fået betroet af den kontrollerende ordregiver eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af den pågældende ordregiver, skal alle omstændigheder i det foreliggende tilfælde, kvantitative såvel som kvalitative, tages i betragtning.

Ved fastsættelsen af procentdelen for aktiviteterne, skal der, jf. forslaget § 16, tages hensyn til den kontrollerede juridiske persons gennemsnitlige samlede omsætning eller andre passende aktivitetsbaserede indikatorer, såsom afholdte omkostninger, for så vidt angår tjenester, varer og bygge- og anlægsarbejder i de seneste tre år forud for tildelingen af kontrakten. Hvis omsætningen eller de aktivitetsbaserede indikatorer enten ikke foreligger for de seneste tre år eller ikke længere er relevant, på grund af det tidspunkt, hvor den juridiske person blev etableret eller påbegyndte sine aktiviteter, eller på grund af, at dens aktiviteter er blevet omorganiseret, er det tilstrækkeligt at påvise sandsynligheden af, at omfanget af aktiviteter kan realiseres, navnlig i form af fremskrivning af forretningsplaner.

Det er endelig efter *nr. 3* en betingelse, at der ikke er direkte privat kapitalandel i den juridiske person med undtagelse af ikkekontrollerende eller ikkeblokerende former for private kapitalandele, der er krævet i henhold til lovgivningen, og som ikke udøver en afgørende indflydelse på den juridiske person.

Undtagelsen omfatter ikke situationer, hvor en privat økonomisk aktør deltager direkte i kapitalandelene i den kontrollerede juridiske person, eftersom tildeling af kontrakt under sådanne omstændigheder uden udbudsprocedure ville stille den private økonomiske aktør med en kapitaldeltagelse i den kontrollerede juridiske person mere fordelagtigt end konkurrenterne. Dette gælder dog ikke i tilfælde, hvor en bestemt privat økonomisk aktørs deltagelse i kapitalandelene i den kontrollerede juridiske person er tvungen i henhold til lovgivning, såfremt en sådan deltagelse ikke er kontrollerende, ikke er blokerende og ikke har afgørende indflydelse på den kontrollerede juridiske persons beslutninger. Det afgørende element gælder kun direkte privat deltagelse i den kontrollerede juridiske person. Privat kapitaldeltagelse i den eller de kontrollerende ordregivere udelukker ikke tildeling af kontrakter til den kontrollerede juridiske person uden anvendelse af procedurerne i dette direktiv, da en sådan deltagelse ikke skader konkurrencen mellem private økonomiske aktører.

Betingelserne i § 12, nr. 1-3, skal alle være opfyldt. Baggrunden for, at en ordregiver kan tildele en kontrakt til en juridisk person i henhold til denne undtagelsesbestemmelse, er, at der ikke er tale om to enheder, der er uafhængige. Aftaler mellem sådanne enheder ligestilles derfor, som fastsat i bestemmelsen, med aftaler inden for samme organisation, og det er således også tilladt for kontrollerende ordregivere at tildele kontrakter til deres kontrollerende ordregivere eller en anden juridisk person, der kontrolleres af den samme ordregiver. I disse tilfælde finder betingelserne i § 12, nr. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Til § 13

Ordregiverinterne aftaler er ikke reguleret i det gældende direktiv. § 13 gennemfører direktivets artikel 12, stk. 2, og er en udvidelse i forhold til det gældende direktiv.

Bestemmelsen indebærer, at udbudsloven ikke finder anvendelse, når en ordregiver tildeler kontrakt til en juridisk person, som kontrollerer ordregiveren, dvs. opad i kontrolkæden.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at udbudsloven ikke gælder, når en kontrolleret ordregiver tildeler kontrakt til andre juridiske personer, der kontrolleres af den samme juridiske person, som kontrollerer ordregiveren, dvs. horisontalt i kontrolkæden.

Afgørende er, at der eksisterer et kontrolforhold i henhold til § 12.

Det er endvidere efter bestemmelsen en betingelse, at der ikke er nogen direkte privat kapitalandel i den juridiske person, som tildeles kontrakt, med undtagelse af ikkekontrollerende eller ikkeblokerende former for private kapitalandele, der er krævet i henhold til lovgivningen, og som ikke udøver en afgørende indflydelse på den juridiske person.

Til § 14

Der er ikke i det gældende direktiv bestemmelser om, hvornår ordregivere, som ikke udøver kontrol over en juri-

disk person, i fællesskab kan tildele en kontrakt til den juridiske person uden at anvende udbudsdirektivet. Retspraksis fra EU-domstolen (C-295/05, Asemfo/Tragsa og sag C-324/04, Coditel) slår dog fast, at flere ordregivere kan udøve kontrol over en juridisk enhed i fællesskab, og at der ikke som sådan gælder et krav om en minimumsejerandel.

§ 14 gennemfører direktivets artikel 12, stk. 3, som er nye, men ligger sig op ad retspraksis på området.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at udbudsloven ikke gælder, når en ordregiver tildeler kontrakt til en juridisk person, som ordregiveren ikke på egen hånd kontrollerer på en måde der selvstændigt opfylder kravene til kontrol i § 12, men som ordregiveren sammen med andre ordregivere kontrollerer.

De grundlæggende krav til anvendelsen af undtagelsen er de samme som i § 12, hvor kontrollen udøves af en enkelt ordregiver.

I henhold til *stk. 1, nr. 1*, er første betingelse, at ordregiveren sammen med andre ordregivere udøver en kontrol over den juridiske person, der svarer til den kontrol, de udøver over deres egne organisatoriske enheder.

Efter *stk. 1, nr. 2*, er en yderligere betingelse, at mere end 80 pct. af aktiviteterne i den juridiske person udføres i forbindelse med gennemførelsen af opgaver, den juridiske person har fået betroet af de kontrollerende ordregivere eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af de samme ordregivere.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, fastsætter, at den sidste betingelse er, at der ikke er nogen direkte privat kapitalandel i den kontrollerede juridiske person med undtagelse af ikkekontrollerende og ikkeblokerende former for private kapitalandele krævet i lovgivningen, og som ikke kan udøve en afgørende indflydelse på den juridiske person.

Kravene til den kontrol, der udøves af flere ordregivere, er imidlertid mere omfattende, jf. § 14, stk. 2.

I *stk. 2, nr. 1 og 2*, er fastsat mere formelle krav til kontrollen, der skal sikre, at den kontrol, som ordregivere udøver over den pågældende juridiske person er effektiv.

Efter bestemmelsens *stk. 2, nr. 1* er betingelsen i *stk. 1, nr. 1* opfyldt, når den juridiske persons beslutningstagende organer sammensættes af repræsentanter fra alle deltagende ordregivere.

Efter bestemmelsens *stk. 2, nr. 2* er det endvidere en betingelse, at ordregiverne i fællesskab kan udøve en bestemmende indflydelse på de strategiske målsætninger og væsentlige beslutninger.

Efter *nr. 3* er det yderligere et krav, at den kontrollerede juridiske person ikke varetager interesser, der står i modsætning til de kontrollerende ordregiveres interesser.

Baggrunden herfor er, at kontrollen – selv når disse mere formelle krav er opfyldt – kan blive utilstrækkelig, hvis den kontrollerede juridiske person agerer mere markedsorienteret. Markedsorientering indebærer risiko for, at samarbejdet mellem enhederne fører til konkurrencefordrejning til ulempe for private økonomiske aktører. En tilladelse til at et po-

tentielt stort antal ordregivere tildeler kontrakter uden udbud til sådanne markedsorienterede enheder, der konkurrerer på lige vilkår med private aktører på markedet, ville kunne medføre en uretmæssig fordel for denne enhed og dermed overtræde ligebehandlingsprincippet.

Til § 15

Der er ikke i det gældende direktiv bestemmelser, om kontrakter der indgås mellem ordregivere. Retspraksis fra EU-domstolen (C-480/06, Europa-Kommissionen mod Tyskland) fastlægger, at det er muligt for ordregivere, at indgå kontrakt uden anvendelse af udbudsdirektivet. Der er dog en del usikkerhed om, på hvilke nærmere betingelser sådanne samarbejder kan undtages fra udbudsdirektivet, men de grundlæggende betingelser er, at der skal være tale om et reelt samarbejde om fælles udøvelse af public service-forpligtelser, samarbejdet må alene reguleres af hensyn til almenhedens interesser, betaling må alene svare til omkostningsdækning, der må ikke være privat ejerskab, ingen privat tjenesteyder må opnå en favorabel situation i forhold til sine konkurrenter og samarbejdet må primært angå ordregivere.

§ 15 gennemfører direktivets artikel 12, stk. 4. I forhold til gældende ret er det nyt, at der ikke stilles som betingelse, at der ikke må være privat kapitaldeltagelse.

Bestemmelsen er en kodificering af gældende ret, jf. retspraksis fra EU-Domstolen og fastslår, at kontrakter, der udelukkende er indgået mellem ordregivere, ikke er udbudspligtige, når visse betingelser er opfyldt.

I betragtning 33 i direktivet anføres om baggrunden for bestemmelsen, at ordregivere skal kunne vælge at levere deres offentlige tjenesteydelser i fællesskab i et samarbejde, der ikke forpligter dem til at anvende nogen bestemt retlig form. Et sådant samarbejde kan omfatte alle typer af aktiviteter i forbindelse med gennemførelsen af tjenesteydelser og opgaver, som de deltagende myndigheder har fået tildelt eller har påtaget sig, herunder tjenesteydelser, som i henhold til offentlig ret er pålagt bestemte organer. De forskellige deltagende myndigheders tjenesteydelser behøver ikke nødvendigvis at være identiske, de kan også være komplementære.

Det har således været hensigten, at kontrakter om fælles levering af sådanne offentlige tjenesteydelser ikke underlægges denne lovs bestemmelser, hvis de udelukkende er indgået mellem ordregivere, hvis gennemførelsen af det pågældende samarbejde udelukkende er underlagt hensyn af almen interesse, og hvis ingen privat tjenesteyder bliver stillet i en fordelagtig situation i forhold til sine konkurrenter.

Efter *nr. 1* er det en betingelse, at kontrakten etablerer eller gennemfører et samarbejde mellem de deltagende ordregivere med det formål at sikre, at de offentlige tjenester, som de skal udføre, leveres med henblik på at realisere fælles målsætninger.

Efter *nr. 2* er det en betingelse, at gennemførelsen af samarbejdet udelukkende er underlagt hensyn med relation til offentlighedens interesser.

Efter *nr. 3* skal de deltagende ordregivere samlet udføre mindre end 20 pct. af de aktiviteter, der berøres af samarbejdet på det åbne marked. Denne betingelse har til formål at forhindre konkurrenceforvridning, f.eks. ved at fordelene ved samarbejdet mellem ordregiverne anvendes til at underbyde konkurrenter på det åbne marked igennem krydssubsidiering mellem de aktiviteter, der udgør den offentlige tjeneste og eventuelle relaterede tjenester, der udføres på det åbne marked.

For at opfylde disse betingelser skal samarbejdet baseres på reelt samarbejde. Et sådant samarbejde kræver ikke, at alle de deltagende myndigheder påtager sig udførelse af kontraktmæssige hovedforpligtelser, så længe der er forpligtelser, der bidrager til den fælles gennemførelse af den pågældende offentlige tjenesteydelse. Desuden bør gennemførelsen af samarbejdet, herunder enhver finansiel overførsel mellem de deltagende ordregivere, udelukkende være underlagt hensyn af almen interesse.

Til § 16

Der er ikke i det gældende direktiv bestemmelser om, hvordan de procentsatser der gælder for ordregiverinterne aftaler skal beregnes. § 16 gennemfører direktivets artikel 12, stk. 5, der er ny i forhold til gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren ved opgørelsen af procentdelen af de aktiviteter, der er nævnt i § 12, nr. 2, § 14, stk. 1, nr. 2, og § 15, nr. 3, skal tage hensyn til den gennemsnitlige samlede omsætning eller et hensigtsmæssigt alternativt aktivitetsbaseret mål såsom omkostninger, som den pågældende juridiske person eller ordregiveren har haft i forbindelse med tjenester, varer og bygge- og anlægsarbejder i de tre år forud for kontrakttildelingen.

Stk. 2 indebærer, at det er tilstrækkeligt at påvise, at målingen af aktiviteten er troværdig, når omsætningen eller alternative aktivitetsbaserede mål ikke foreligger. Årsagen til, at omsætningen eller alternative aktivitetsbaserede mål ikke foreligger, kan eksempelvis være en følge af tidspunktet for den juridiske persons eller ordregiverens etablering eller påbegyndelse af sine aktiviteter eller som følge af omorganisering af aktiviteter, eller når denne omsætning af de aktivitetsbaserede mål ikke længere er relevant. Påvisning af, at målingen af aktiviteten er troværdig kan eksempelvis ske ved hjælp af fremskrivning af forretningsplaner eller lignende.

Til § 17

Det gældende direktivs artikel 18 fastslår, at direktivet ikke finder anvendelse på offentlige tjenesteydelseskontrakter, som en ordregivende myndighed tildeler en anden ordregivende myndighed eller sammenslutninger heraf, såfremt den enhed, der tildeles tjenesteydelsen, har eneret til at udføre tjenesteydelsen i medfør af lov eller administrative bestemmelser.

§ 17 gennemfører direktivets artikel 11, og er en videreførelse af gældende ret.

Undtagelsen i § 17 indebærer, at loven ikke gælder for tjenesteydelseskontrakter, som en ordregiver tildeler anden ordregiver eller en sammenslutning af ordregivere på grundlag af en eksklusiv rettighed i henhold til lov eller offentliggjorte administrative bestemmelser, der er forenelige med TEUF. Undtagelsen er tiltænkt den situation, hvor en bestemt ordregiver er eneste kilde til en bestemt tjenesteydelse, som den har eneret til at levere i henhold til lov eller administrativ bestemmelse.

Til § 18

Det gældende direktivs artikel 12, 1. afsnit, fastslår, at direktivet ikke gælder for kontrakter, der er omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet eller af nærmere bestemte undtagelsesbestemmelser i forsyningsvirksomhedsdirektivet. Det gældende direktivs artikel 68, litra a, fastlægger, at direktiver ligeledes ikke gælder for projektkonkurrencer inden for forsyningsvirksomhedsdirektivets anvendelsesområde.

§ 18 gennemfører direktivets artikel 7, og er en videreførelse af gældende ret.

Med bestemmelsen undtages indkøb, der er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243) (forsyningsvirksomhedsdirektivet) eller foretages af forsyningsvirksomheder fra afsnit 2 og 3.

Har sådanne kontrakter klar grænseoverskridende interesse, skal de gennemføres i overensstemmelse med afsnit 4. En kontrakt har klar grænseoverskridende interesse, hvis en ordregiver vurderer, at en virksomhed i en anden medlemsstat kan være interesseret i at byde på en kontrakt, jf. bemærkningerne til § 191. Med bestemmelsen fastslås det i *stk. 1*, at kontrakter og projektkonkurrencer, der er omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivets anvendelsesområde eller falder ind under nærmere bestemte undtagelsesbestemmelser i forsyningsvirksomhedsdirektivet, ikke er omfattet af afsnit 2 og 3.

For kontrakter, der både indeholder ydelser omfattet af denne lov og ydelser omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet, henvises til § 27 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Med *stk. 2* fastslås det, at fire nærmere bestemte tjenestetyper heller ikke er omfattet af afsnit 2 og 3, når de indkøbes af ordregivere, der leverer posttjenester i henhold til artikel 13, *stk. 2*, litra b, i forsyningsvirksomhedsdirektivet.

Det drejer sig i henhold til *stk. 2, nr. 1*, om kontrakter, der tildeles med henblik på værdiføgende tillægstjenester, der har forbindelse med og som udelukkende udføres med elektroniske hjælpemidler, herunder sikret fremsendelse af kodede dokumenter ad elektronisk vej og adressestyring.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 2*, drejer det sig endvidere om kontrakter, der tildeles med henblik på finansielle tjenesteydelser som er omfattet af CPV-koderne 6610000-1 til 66720000-3 og i artikel 21, litra d, i forsynings-

ningsvirksomhedsdirektivet, herunder navnlig postanvisninger og giringer.

Endvidere er kontrakter, der tildeles med henblik på filatelitjenester i henhold til *stk. 2, nr. 3*, ikke omfattet.

Stk. 2, nr. 4, undtager endvidere kontrakter, der tildeles med henblik på logistiske tjenester, dvs. tjenester, der kombinerer fysisk omdeling og/eller oplagring med funktioner, der ikke omfatter posttjenester.

Til § 19

Det gældende direktivs artikel 13 fastlægger, at udbudsdirektivet ikke gælder for kontrakter vedrørende rådgighedsstillelse eller drift af offentlige telenet eller levering af teletjenester til offentligheden. Projektkonkurrencer inden for dette område er også undtaget, jf. Det gældende direktivs artikel 68, litra b.

§ 19 gennemfører direktivets artikel 8, og er en videreførelse af gældende ret, dog defineres offentligt kommunikationsnet og elektronisk kommunikationstjenester bredere end definitionerne i det gældende direktiv.

Med bestemmelsen fastsættes det, at udbudsloven ikke omfatter kontrakter og projektkonkurrencer, som hovedsageligt har til formål at sætte ordregiveren i stand til at stille et offentligt kommunikationsnet til rådighed eller drive et sådant net eller til at levere elektroniske kommunikationstjenester til offentligheden.

De anvendte begreber i bestemmelsen, »offentligt kommunikationsnet« og »elektroniske kommunikationstjenester«, har samme betydning som i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet- og tjenester (rammedirektivet) (EU-Tidende nr. L 108 af 24.4.2002, s. 33).

Til § 20

Ifølge det gældende direktivs artikel 15 er kontrakter, der er indgået i henhold til internationale regler undtaget direktivet, når ordregiveren er forpligtet til at anvende andre udbudsprocedurer som følge af en international forpligtelse vedrørende levering af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser med henblik på fælles gennemførelse eller udnyttelse af et projekt, deltagelse i en international organisation, eller en international aftale i forbindelse med udstationering af tropper, når aftalen vedrører virksomheder i udlandet. Samtidig fastslår det gældende direktivs artikel 15, at direktivet ikke gælder for offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, som gennemføres i overensstemmelse med udbudsregler, der er fastsat af en international organisation eller en international finansieringsinstitution.

§ 20 gennemfører direktivets artikel 9, *stk. 1* og *2*, og artikel 17, *stk. 1*, litra b, og er en videreførelse af gældende ret.

Med bestemmelsens *stk. 1* fastsættes det, at loven ikke finder anvendelse på indkøb, der er underlagt specifikke internationale regler.

Sådanne internationale regler skal kunne henføres til en af de tre kategorier i § 20, stk. 1, nr. 1-3.

For at kunne henføre indgåelsen af en offentlig kontrakt til § 20, stk. 1, nr. 1, skal tre krav være opfyldt. Der skal for det første være indgået en aftale mellem Danmark og et eller flere lande, der ikke er medlem af EU. Aftalen skal udgøre et juridisk instrument, hvorved der skabes internationale retslige forpligtelser, såsom en international aftale eller overenskomst mellem en medlemsstat og et eller flere tredjelande. Aftalen skal for det andet være i overensstemmelse med EU-traktaterne, og aftalen skal for det tredje foreskrive, at et andet sæt procedureregler end udbudsloven skal finde anvendelse på de kontrakter, der er nødvendige for at opnå det fælles projekt, som aftalen har til formål at gennemføre.

For at kunne henføre indgåelsen af en offentlig kontrakt til § 20, stk. 1, nr. 2, skal der være tale om, at ordregiveren er forpligtet til at følge andre regler end udbudslovens og i stedet anvende en international organisations regler. Bestemmelsen omfatter alle situationer, hvor en forpligtelse kan opstå til at følge en international organisations regelsæt, hvorimod bestemmelsen i § 20, stk. 2, udelukkende omfatter de situationer, hvor forpligtelsen opstår som følge af, at den internationale organisation fuldt ud eller delvist finansierer den underliggende offentlige kontrakt.

For at kunne henføre indgåelsen af en offentlig kontrakt til § 20, stk. 1, nr. 3, skal der være tale om en international aftale eller overenskomst i forbindelse med troppestationering, når aftalen vedrører virksomheder i en medlemsstat eller i et tredjeland. Kravet, om at aftalen skal vedrøre virksomheder i en medlemsstat eller i et tredjeland, indebærer blot, at kontrakten skal tildeles sådanne. Med bestemmelsens stk. 2 fastsættes det, at loven ikke gælder for offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, når en international organisation eller en international finansieringsinstitution har fastsat udbudsregler, og hvis de offentlige kontrakter og projektkonkurrencer fuldt ud finansieres af organisationen eller institutionen.

Med bestemmelsens stk. 3 fastsættes det, at i det tilfælde, at kontrakter og projektkonkurrencer overvejende samfinansieres af en international organisation eller en international finansieringsinstitution, aftaler parterne relevante udbudsprocedurer.

Til § 21

Det gældende direktivs artikel 16 undtager visse tjenesteydelseskontrakter helt fra direktivets anvendelsesområde. Disse tjenesteydelser er erhvervelse/leje af fast ejendom, radio- og tv-selskabers indkøb m.v. af programmateriale, voldgifts- og mæglingstjenesteydelser, visse finansielle tjenesteydelser, arbejdsaftaler og som udgangspunkt også tjenesteydelser vedrørende forskning/udvikling.

§ 21 gennemfører direktivets artikel 10, og viderefører undtagelserne fra gældende ret. Derudover undtager § 21 også juridiske tjenesteydelser, lån, civilforsvar m.v., offentlig personbefordring med jernbane/metro og politiske kampagnetjenester.

Omfatter en kontrakt både tjenesteydelser, der er omfattet af undtagelsen i § 21, stk. 1, og tjenesteydelser, der er omfattet af light-regimet eller andre retlige ordninger, en såkaldt blandet kontrakt, vil kontrakten skulle indgås under overholdelse af reglerne i §§ 25-28.

Undtagelsen i nr. 1 vedrører erhvervelse eller leje af fast ejendom uanset finansieringsform og dertil hørende rettigheder og er en videreførelse af artikel 16, litra a, i det gældende direktiv 2004/18/EF.

Undtagelsen finder ikke anvendelse i forbindelse med såkaldt skræddersyet byggeri, hvor en privat virksomhed overtager bygherrerollen til et byggeri med offentligt formål fra ordregiver. Afgørende ved vurderingen af om der er tale om et skræddersyet byggeri er, om byggeriet for hovedpartens vedkommende opføres og indrettes til ordregiverens brug.

Baggrunden for undtagelsen i nr. 2 er, at der ved medietjenesteudbydere tildeling af kontrakter om visse audiovisuelle tjenesteydelser på TV- og radiospredningsområdet bør tages hensyn til forhold af en sådan kulturel og samfundsmæssig betydning, at det gør det uhensigtsmæssigt at lade udbudsreglerne finde anvendelse på dem. Der gælder derfor denne undtagelse for offentlige tjenesteydelseskontrakter tildelt af medietjenesteudbydere selv med henblik på køb, udvikling, produktion eller samproduktion af programmer, der er klar til brug, og andre forberedende tjenester, f.eks. vedrørende manuskripter eller kunstneroptræden, der er nødvendige for programmets tilblivelse. Undtagelsen gælder for både radio- og TV-medietjenester og for on demand-tjenester (ikke-lineare tjenester). Denne undtagelse gælder dog ikke for levering af teknisk materiel til produktion, samproduktion og udsendelse af disse programmer. Audiovisuelle medietjenester og medietjenesteudbydere har samme betydning som i artikel 1, stk. 1, litra a og d, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/13/EU af 10. marts 2010 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i EU-medlemsstaterne om udbud af audiovisuelle medietjenester (direktiv om audiovisuelle medietjenester) (EU-Tidende nr. L 95 af 15.4.2010, s. 1). Program har samme betydning som i artikel 1, stk. 1, litra b, i direktivet om audiovisuelle medietjenester, men omfatter også radioprogrammer og radioprogrammateriale. Programmateriale har endvidere samme betydning som program.

Tjenesteydelserne i nr. 3 vedrørende voldgift og mægling samt lignende former for alternativ tvistbilæggelse leveres sædvanligvis af organer eller enkeltpersoner, der er udnævnt eller udvalgt på en måde, der ikke kan underlægges udbudsregler. Derfor finder loven ikke anvendelse på tjenesteydelseskontrakter vedrørende levering af sådanne ydelser uanset deres betegnelse i henhold til dansk lovgivning.

§ 21, nr. 4, undtager kontrakter om visse juridiske tjenesteydelser fra reglerne i afsnit 2 og 3. Juridiske tjenesteydelser, der ikke er omfattet af § 21, nr. 4, er omfattet af afsnit 3 om sociale og andre specifikke tjenesteydelser, hvis kontrakterne har en værdi, der overstiger tærskelværdierne herfor i lovens § 6.

Om baggrunden for undtagelsen anføres i udbudsdirektivets betragtning 25, at et vist antal juridiske tjenesteydelser ydes af tjenesteydere, der er udpeget af en ret eller en domstol i en medlemsstat, vedrører advokaters repræsentation af klienter i retssager, skal leveres af notarer eller er forbundet med udøvelse af offentlig myndighed. Det anføres videre, at sådanne juridiske tjenesteydelser sædvanligvis leveres af organer eller enkeltpersoner, der er udpeget eller udvalgt på en måde, der ikke kan underlægges udbudsregler, for eksempel kammeradvokat som visse medlemslande, herunder Danmark, benytter. Disse juridiske tjenesteydelser bør derfor ifølge betragtningen undtages fra dette direktivs anvendelsesområde.

Det vil bero på en konkret vurdering, hvorvidt en kontrakt, der angår udøvelsen af juridiske tjenesteydelser, er omfattet af § 21, nr. 4, og dermed er undtaget fra udbudslovens anvendelsesområde. Bygherrerådgivning er et eksempel på en tjenesteydelse, der indeholder visse elementer af juridisk rådgivning, men ikke kan karakteriseres som en juridisk tjenesteydelse, der er undtaget fra afsnit 2 og 3.

Litra a vedrører juridisk repræsentation, der leveres af en advokat, f.eks. i forbindelse med en verserende retssager. Bistanden skal således vedrøre en retssag, der konkret er anlagt eller vil blive anlagt.

Litra b vedrører juridisk rådgivning, der leveres af en advokat, som forberedelse af sager, der er omfattet af *litra a*, eller hvor der er en høj sandsynlighed for, at det spørgsmål, som rådgivningen vedrører, vil blive genstand for en sådan sag.

I situationer, hvor der ikke er anlagt en sag eller klare indikationer om, at en sådan sag vil blive rejst, skal der som anført være en høj sandsynlighed for, at det, som rådgivningen vedrører, vil blive genstand for en retssag. At en sag er kontroversiel, eller at et retsområde ofte medfører retssager, er ikke i sig selv tilstrækkeligt til at opfylde betingelsen.

Litra c vedrører dokumentcertificerings- og autentificeringstjenester, der skal ydes af notarer.

Litra d vedrører juridiske tjenesteydelser, der ydes af formueforvaltere eller udpegede værger, eller andre juridiske tjenesteydelser, der ydes af personer udpeget af en domstol eller en ret, eller som er udpeget ved lov til at udføre særlige opgaver i forbindelse med tilsynet med sådanne domstole eller retter.

Litra e vedrører juridiske tjenesteydelser, der er forbundet med udøvelsen af offentlig myndighed. Det er ikke i direktivet nærmere defineret, hvad der forstås ved offentlig myndighed. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med det, der er anført i direktivets betragtning 25. Endvidere kan bestemmelsen ses i sammenhæng med TEUF artikel 51. Det fremgår af TEUF artikel 51, at »virksomhed, som varigt eller lejlighedsvis er forbundet med udøvelse af offentlig myndighed i en medlemsstat, i den pågældende stat ikke er omfattet af bestemmelserne i dette kapitel.« Bestemmelsen vedrører etableringsretten i det indre marked.

Af retspraksis fra EU-Domstolen, der relaterer sig til artikel 51 i TEUF kan udledes, at juridiske tjenesteydelser i

form af udøvelse af offentlige myndighed og juridiske tjenesteydelser forbundet med blandt andet udstedelsen af forvaltningsakter, eller anden offentlig myndighedsudøvelse, selvom den kun er lejlighedsvis, er undtaget fra bestemmelsen. Det er nærliggende at antage, at EU-Domstolen vil anlægge en tilsvarende fortolkning af direktivets artikel 10 og dermed af *litra e*.

Under alle omstændigheder vil spørgsmålets afgørelse bero på en konkret vurdering, herunder hvorvidt løsning af opgaver, der ikke er knyttet til forvaltningsakter, er omfattet af bestemmelsen.

Juridiske tjenesteydelser, der ikke er omfattet af § 21, nr. 4, er omfattet af bilag XIV til denne lovs bilag 2 og dermed § 186 vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser, det såkaldte light-regime.

Begreberne værdipapirer og finansielle instrumenter i § 21, nr. 5, skal forstås på samme måde som i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om ændring af Rådets direktiv 85/611/EF, og 93/6/EØF samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 93/22/EØF (EU-Tidende nr. L 145 af 30.4.2004 s. 1). Operationer, der udføres med den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet, er også undtaget. Sådanne ydelser undtages på samme måde som centralbankydelse.

§ 21, nr. 6, undtager lån fra direktivets anvendelsesområde. Dette er en ny bestemmelse i forhold til det tidligere udbudsdirektiv og indebærer, at lån nu generelt undtages, uanset om der i forbindelse med lånet udstedes eller handles med værdipapirer m.v. Ifølge det tidligere udbudsdirektivs artikel 16, *litra d*, er »penge- eller kapitalanskaffelse« kun undtaget direktivet, hvis det sker i forbindelse med en værdipapirtransaktion.

Bestemmelsen i nr. 7 indebærer, at ansættelseskontrakter er undtaget fra udbudslovens regler.

Bestemmelsen i nr. 8 vedrører nærmere bestemte beredskabstjenester, der udføres af non-profit-organisationer, og som er omfattet af de CPV-koder, der er nævnt i bestemmelsen. Ved CPV-kode skal forstås en kode, der fremgår af det fælles glosar for offentlige kontrakter, jf. forordning (EF) nr. 2195/2002 jf. § 24, nr. 7.

Ambulancetjeneste, der transporterer patienter er ikke omfattet af undtagelsen. CPV-gruppe 601 »Landtransporttjenester« omfatter ikke ambulancetjenester, der findes i CPV-klasse 8513. Tjenesteydelser, der er omfattet af CPV-kode 85143000-3, og som udelukkende består af ambulancetjeneste, der transporterer patienter, er omfattet af de specifikke regler, der gælder for sociale og andre tjenesteydelser i afsnit 3. Bestemmelsen skal således ses i sammenhæng med § 184, hvoraf følger, at »tjenester i forbindelse med offentlig sikkerhed og redningstjenester«, der ikke er undtaget i henhold til § 21, nr. 8, er omfattet af light regimet.

§ 21, nr. 9, fastsætter, at offentlig personbefordring med jernbane og metro ikke er omfattet af loven. Sådanne ydelser er i stedet omfattet af forordning nr. 1370/2007.

Undtagelsen i *nr. 10* vedrører politiske kampagnetjenester, der falder ind under CPV-koderne 79341400-0, 92111230-3 og 92111240-6, når de tildeles af et politisk parti i forbindelse med en valgkampagne.

Danske politiske partier er ikke ordregivere, og bestemmelsen er derfor ikke relevant i Danmark.

Bestemmelsen er alene medtaget i loven for at sikre en korrekt implementering.

Til § 22

Det gældende direktivs artikel 16, litra f, undtager tjenesteydelser vedrørende forskning og udvikling fra direktivets anvendelsesområde, medmindre udbyttet udelukkende tilhører den ordregivende myndighed til brug for egen virksomhed og fuldt ud betales af den ordregivende myndighed.

§ 22 gennemfører direktivets artikel 14, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastsætter, at loven gælder for offentlige tjenesteydelseskontrakter om forskning og udvikling, der er omfattet af CPV-koder 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, når udbyttet udelukkende tilhører ordregiveren til brug for egen virksomhed, og tjenesteydelsen i fuldtud betales af ordregiveren. Udbudsloven finder således anvendelse på tjenesteydelseskontrakter vedrørende forskning- og udvikling, hvis betingelserne i § 22 er opfyldt.

Den første betingelse i § 22, om at udbyttet udelukkende skal tilhøre ordregiveren til brug for egen virksomhed, skal forstås således, at tjenesteyderens eventuelle ret til at offentliggøre forsknings- og udviklingsaktiviteten og dens resultater ikke i sig selv medfører, at kontrakten er undtaget fra udbudslovens anvendelsesområde. Så længe ordregiveren bevarer eneretten til at anvende resultatet af forskningen og udviklingen til brug for egen virksomhed, vil betingelsen være opfyldt, uanset om tjenesteyderen er indrømmet en sådan ret til offentliggørelse. Videregående rettigheder til andre end ordregiver vil føre til, at udbudsloven ikke finder anvendelse. Bestemmelsen kan dog ikke omgås ved fiktive delinger af forsknings- og udviklingsresultaterne.

Den anden betingelse i § 22, om at tjenesteydelsen i fuldt omfang skal betales af ordregiveren, kan ikke omgås ved en samfinansiering, der blot har symbolsk karakter. Er betalingen af tjenesteydelsen fra andre kilder end ordregiveren så beskeden i forhold til størrelsen af den samlede betaling, at ordregiveren reelt må anses for at betale hele ydelsen, vil udbudsloven derfor alligevel finde anvendelse.

Til § 23

Det gældende direktivs artikel 10 fastslår, at direktivet ikke finder anvendelse, hvis væsentlige nationale sikkerhedsinteresser tilsiger dette, såfremt den alternative anskaffelsesprocedure ikke går videre end nødvendigt, såfremt der er tale om køb af våben, ammunition eller krigsmateriel, og såfremt det manglende udbud ikke hindrer konkurrence på markedet for civile varer. Videre fastslår artikel 10, at det gældende direktiv finder anvendelse på kontrakter inden for

forsvars- og sikkerhedsområdet, hvis forsvars- og sikkerhedsdirektivet ikke finder anvendelse. Udbudsdirektivundtagelsen gælder også kontrakter, for hvilke forsvars- og sikkerhedsdirektivet finder anvendelse, men hvor specifikke undtagelsesbestemmelser i dette direktiv bevirker, at en anskaffelse ikke skal udbydes.

§ 23 gennemfører direktivets artikel 15, og er indholdsmæssigt en videreførelse af gældende ret.

Med bestemmelsen afgrænses lovens anvendelsesområde overfor Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet og om ændring af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 216 af 20.8.2009, s. 76) (forsvars- og sikkerhedsdirektivet).

Ved siden af denne afgrænsning gælder TEUF artikel 346, stk. 1, litra a, efter hvilken hverken loven eller forsvars- og sikkerhedsdirektivet finder anvendelse, hvis anvendelsen af disse regler vil forpligte EU-medlemsstaterne til at udlevere oplysninger, hvis videregivelse medlemsstaten betragter som stridende mod medlemsstatens væsentligste sikkerhedsinteresser.

Det fastslås i bestemmelsens *nr. 1*, at loven ikke finder anvendelse, hvis forsvars- og sikkerhedsdirektivet finder anvendelse. Det gælder bl.a. indkøb af militært udstyr, defineret som udstyr specielt udformet eller tilpasset til militære formål og bestemt til brug som våben, ammunition eller krigsmateriel. Om en kontrakt er omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirektivet fastslås ud fra nævnte direktivs bestemmelser.

Undtagelsen fra loven gælder i henhold til bestemmelsens *nr. 2* også kontrakter om militære aktiver, som er særligt undtaget fra forsvars- og sikkerhedsdirektivet i medfør af dette direktivs undtagelsesbestemmelser i artikel 8, 12 og 13. For disse indkøb gælder således alene i relevante tilfælde de almindelige traktatretlige principper forudsat indkøbet har en klar grænseoverskridende interesse.

Med den foreslåede *nr. 3* er kontrakter, som ikke undtages fra loven som følge af, at det er omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirektivet eller er undtaget efter sidstnævnte, kun undtaget fra loven i det omfang, at beskyttelsen af væsentlige sikkerhedsinteresser ikke kan sikres ved mindre indgribende foranstaltninger. Dette kunne eksempelvis være, at ordregiveren i udbuddet stiller krav om, at de oplysninger, som ordregiveren videregiver i forbindelse med udbuddet, holdes fortrolige.

Med bestemmelsens *nr. 4* fastslås, at en kontrakt kan undtages fra udbud, hvis indkøbet (udbuddet) og kontrakten eller projektkonkurrencen er erklæret hemmelig, hvis den skal ledsages af særlige sikkerhedsforanstaltninger i henhold til gældende regler, og ordregiveren har vurderet, at de berørte væsentlige sikkerhedsinteresser ikke kan sikres ved mindre indgribende foranstaltninger. Det er nyt i forhold til gældende regler, at det også er et krav, at indkøbet (udbuddet) skal

være erklæret hemmelig m.v. for, at undtagelsen finder anvendelse.

En kontrakt gennemføres under overholdelse af særlige sikkerhedsforanstaltninger, hvis der f.eks. gælder særlige sikkerhedsprocedurer fastsat af en efterretningstjeneste, som af hensyn til disses hemmeligholdelse ikke kan beskrives som vilkår i et udbudsmateriale.

Til § 24

Det gældende direktivs artikel 1, indeholder en række definitioner.

§ 24 implementerer direktivets artikel 2. I modsætning til gældende ret definerer bestemmelsen ikke koncessionskontrakt om offentlige bygge- og anlægsarbejder, koncessionskontrakt om tjenesteydelse, dynamisk indkøbssystem, begreberne entreprenør, leverandør og tjenesteyder, udbudsprocedurerne, offentligt telenet, nettermineringspunkter, offentlige teletjenester og teletjenester. De resterende definitioner fra gældende ret er videreført i bestemmelsen. § 24, nr. 2, 3, 9, 11-13, 18, 19, 31, 35 og 37, gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

I § 24 defineres lovens centrale begreber. Flere af definitionerne er centrale, idet de er med til at afgrænse anvendelsesområdet for loven. Således har f.eks. definitionen af »offentligretlige organer« betydning for, om en ordregiver er omfattet af loven. Tilsvarende har definitionen af begrebet »gensidigt bebyrdende kontrakt« afgørende betydning for, om en kontrakt er omfattet af loven.

Med bestemmelsens *nr. 1* defineres begrebet »accessoriske indkøbsaktiviteter« som aktiviteter, der omfatter ydelser til støtte for indkøbsaktiviteter, herunder aktiviteter, der omfatter ydelse af støtte til indkøbsaktiviteter.

Som eksempler herpå gives i *litra a* teknisk infrastruktur, der gør det muligt for ordregiveren at tildele offentlige kontrakter eller indgå rammeaftaler om bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser.

Det kan ligeledes efter *litra b* være rådgivning om udførelsen eller udformningen af offentlige udbudsprocedurer.

Endelig kan det efter *litra c* være udarbejdelse og forvaltning af udbudsprocedurer på en ordregivers vegne og for dennes regning.

Eksemplerne i *litra a-c* er ikke udtømmende.

Definitionen af accessoriske indkøbsaktiviteter er relevant i forbindelse med indkøbscentraler, jf. lovens § 122, om ordregiveres indgåelse af kontrakter om accessoriske indkøbsaktiviteter uden udbud.

Det kan f.eks. være rådgivning om, hvordan ordregiveren afholder en genåbning af konkurrencen (miniudbud) på en rammeaftale indgået af indkøbscentralen.

Yder indkøbscentralen ikke de accessoriske aktiviteter i naturlig forbindelse med indkøbscentralens konkrete ydelser, vil ydelsen være omfattet af udbudsloven, hvis den overskrider tærskelværdien for tjenesteydelser. Det samme

gælder, hvis rådgivere eller andre (indkøbsrådgivere) tilbyder accessoriske indkøbsaktiviteter på markedet.

Med bestemmelsens *nr. 2* defineres begrebet »allerede tilgængelig løsning« som en løsning, som allerede findes på markedet og ikke kræver tilpasning for at opfylde en ordregivers behov.

Definitionen indebærer, at en løsning ikke betragtes som allerede tilgængelig, hvis ordregiveren f.eks. ønsker nye eller ændrede funktioner. Tilpasningerne kan både angå selve hovedydelsen og dertil knyttede ydelser, herunder servicevilkår eller lignende.

Med bestemmelsens *nr. 3* defineres begrebet »alternativt« tilbud som tilbud, der på ordregiverens opfordring indeholder alternative løsninger på ordregiverens indkøbsbehov, og som derfor på visse punkter afviger fra det, der er fastsat i udbudsmaterialet.

Definitionen er relevant i forbindelse med bestemmelserne om alternative tilbud i §§ 50-52.

Med bestemmelsens *nr. 4* defineres begrebet »ansøger«, som en økonomisk aktør, der har anmodet om opfordring eller er blevet opfordret til at deltage i et begrænset udbud, jf. §§ 58-60, udbud med forhandling, jf. §§ 61-66, udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, jf. §§ 80-83, en konkurrencepræget dialog, jf. §§ 67-72, eller et innovationspartnerskab, jf. §§ 73-79.

Ansøgere forekommer ikke ved offentlige udbud, hvor alle kan afgive tilbud uden at blive opfordret hertil.

Bliver en ansøger udvalgt, og afgiver ansøgeren et tilbud, bliver ansøgeren til tilbudsgiver, jf. nr. 34.

Med bestemmelsens *nr. 5* defineres begrebet »bygge- og anlægsarbejder« som resultatet af et sæt af bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 24, nr. 23, der definerer bygge- og anlægskontrakt.

Med bestemmelsens *nr. 6* defineres begrebet »centraliserede indkøbsaktiviteter« som aktiviteter, der udføres på vedvarende basis, ved de aktiviteter, der nævnes i bestemmelsens *litra a* og *b*.

Efter *litra a* kan det være indkøb af varer eller tjenesteydelser til brug for andre ordregivere. *Litra a* vedrører den situation, hvor den, der udfører den centrale indkøbsaktivitet, fungerer som grossist.

Alternativt kan det i henhold til *litra b* være tildeling af offentlige kontrakter eller indgåelse af rammeaftaler om bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser eller etablering og drift af dynamiske indkøbssystemer til brug for andre ordregivere. Situationen i *litra b* vedrører den situation, hvor den centrale indkøbsaktivitet består i at indgå kontrakter, herunder rammeaftaler, der kan anvendes af andre. Definitionen er relevant i forbindelse med § 24, nr. 15, der definerer begrebet indkøbscentral.

Med bestemmelsens *nr. 7* defineres begrebet »CPV-kode« som en kode, der fremgår af det fælles glosar for offentlige kontrakter, jf. forordning (EF) nr. 2195/2002, og af eventu-

elle delegerede retsakter, der i medfør af direktivets artikel 23, stk. 2, er vedtaget af Europa-Kommissionen i overensstemmelse med direktivets artikel 87.

CPV er forkortelse af det engelske begreb Common Procurement Vocabulary.

CPV er et fælles referencesystem for udbudte opgaver i EU, og definitionen er blot en henvisning til eksisterende og kommende regler om CPV-koder.

Der findes en CPV-kode for hver type af vare, tjenesteydelse og bygge- og anlægsopgave. Koderne bruges dels af ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen, dels af virksomheder som ønsker at søge på udbud inden for deres forretningsområde.

Med bestemmelsens *nr. 8* defineres begrebet »elektronisk auktion« som gentagen elektronisk proces, der anvendes til klassificering af tilbud på grundlag af automatiske vurderingsmetoder.

Formålet med anvendelsen af elektronisk auktioner er at gøre det muligt for ordregiveren at anmode tilbudsgivere om at fremlægge nye og lavere priser og, når kontrakten tildeles på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige tilbud, ligeledes at forbedre andre elementer i tilbuddet end prisen, jf. betragtning nr. 14 til det gældende direktiv.

Definitionen er relevant i forbindelse med lovens §§ 109 - 115 om elektroniske auktioner.

Med bestemmelsens *nr. 9* defineres begrebet »elektronisk katalog« som et format til fremlæggelse og systematisering af oplysninger på en måde, der er fælles for alle deltagende tilbudsgivere, og som er egnet til elektronisk behandling.

Som eksempel herpå kan nævnes tilbud, som afgives i form af et regneark.

Med bestemmelsens *nr. 10* defineres begrebet »elektronisk middel« som elektronisk udstyr til behandling og lagring af data, der sendes og modtages via ledning, radio, optiske midler eller andre elektromagnetiske midler.

Med bestemmelsens *nr. 11* defineres begrebet »forsvars- og sikkerhedsdirektivet« som Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet og om ændring af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 216 af 20.8.2009, s. 76) (forsvars- og sikkerhedsdirektivet).

Med bestemmelsens *nr. 12* defineres begrebet »forsyningsvirksomhedsdirektivet« som Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243).

Med bestemmelsens *nr. 13* defineres begrebet »fælles europæisk udbudsdokument« som et dokument, der består af en egenerklæring, der er udformet på grundlag af en af Europa-Kommissionen fastsat standardformular, og tjener

som foreløbigt bevis i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en udelukkelsesgrund og om de relevante minimumskrav til egnethed er opfyldt.

Standardformularen vil blive udformet af Europa-Kommissionen ved gennemførelsesretsakter i henhold til direktivets artikel 89, stk. 3.

Med bestemmelsens *nr. 14* defineres begrebet »ikkestatslige ordregivere« som offentlige ordregivere, der ikke er statslige ordregivere.

Med bestemmelsens *nr. 15* defineres begrebet »indkøbscentral« som en ordregiver, der foretager centraliserede indkøbsaktiviteter.

En indkøbscentral er således en ordregiver, der på vedvarende basis fungerer som grossist for andre ordregivere eller indgår kontrakter eller rammeaftaler, der kan anvendes af andre ordregivere, jf. definitionen af centraliserede indkøbsaktiviteter i § 24, nr. 6.

Statens og Kommunernes Indkøbs Service A/S (SKI) er et eksempel på en indkøbscentral.

Hvis flere ordregivere går sammen om at gennemføre specifikke udbud i fællesskab, vil der være tale om såkaldte fælles udbud. Det gælder også, hvor en ordregiver står for udbudsproceduren og handler i eget navn men på vegne af de andre ordregivere, og også selvom fællesskabet er oprettet på permanent basis, for eksempel ved oprettelse af et selskab. Afgørende er i denne sammenhæng, at ordregiverne i fællesskabet alene køber ind på egne vegne, hvorimod en indkøbscentral foretager indkøbsaktiviteter på vegne af andre ordregivere.

Med bestemmelsens *nr. 16* defineres begrebet »indkøbsrådgiver« som et offentligt eller privat organ, som tilbyder accessoriske indkøbsaktiviteter på markedet.

Ved accessoriske indkøbsaktiviteter forstås aktiviteter, der omfatter ydelser til støtte for indkøbsaktiviteter, herunder aktiviteter, der omfatter ydelse af støtte til indkøbsaktiviteter, jf. § 24, nr. 1.

Med bestemmelsens *nr. 17* defineres begrebet »innovation« som indførelse af en ny eller betydeligt forbedret vare, tjenesteydelse eller proces, herunder produktionsaktiviteter, bygge- eller anlægsaktiviteter, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisatorisk metode inden for forretningspraksis, arbejdspladsorganisation eller eksterne relationer, som bl.a. har til formål at bidrage til at løse samfundsmæssige udfordringer eller støtte Europa 2020-strategien.

Med bestemmelsens *nr. 18* defineres begrebet »interessekonflikter« som de situationer, hvor en person hos en ordregiver eller indkøbsrådgiver, der handler på vegne af ordregiveren, og som er involveret i gennemførelsen af udbudsproceduren, eller som kan påvirke resultatet af proceduren, har en direkte eller indirekte finansiell, økonomisk eller anden personlig interesse, der kan antages at bringe deres upartiskhed og uafhængighed i forbindelse med udbudsproceduren i fare. Interessekonflikter kan også opstå, hvor en økonomisk aktør har modstridende interesser, som kan påvirke kontraktens opfyldelse i negativ retning.

Interessekonflikter reguleres i § 4 og § 136, nr. 1. § 4 omhandler, at ordregiveren skal træffe passende foranstaltninger til at identificere, forebygge og afhjælpe interessekonflikter, og § 136, nr. 1, omhandler, hvornår en ordregiver i forbindelse med en interessekonflikt skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra et udbud.

Med bestemmelsens *nr. 19* defineres begrebet »koncessionsdirektivet« som Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/23/EU af 26. februar 2014 om tildeling af koncessionskontrakter (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014 s. 1).

Med bestemmelsens *nr. 20* defineres begrebet »livscyklus« som alle fortløbende eller sammenhængende faser i hele en vares, tjenesteydelses eller et bygge- og anlægsarbejdes levetid fra forskning og udvikling, erhvervelse af råvarer, produktion, transport, indkøb, anvendelse og vedligeholdelse eller oparbejdelse af ressourcer til bortskaffelse, godkendelse og afslutning af leveringen eller anvendelsen.

Med bestemmelsens *nr. 21* defineres begrebet »mærke« som ethvert dokument, certifikat eller attestering, der bekræfter, at et bygge- og anlægsarbejde, en vare, en tjenesteydelse, en proces eller en procedure opfylder mærkekrav fastsat af en uafhængig tredjepart.

Begrebet mærke er således ikke det samme som begrebet varemærke.

Med bestemmelsens *nr. 22* defineres begrebet »mærkekrav« som de krav, der skal opfyldes af et bygge- og anlægsarbejde, en vare, en tjenesteydelse, en proces eller en procedure for at opnå det pågældende mærke.

Med bestemmelsens *nr. 23* defineres begrebet »offentlige bygge- og anlægskontrakter« som offentlige kontrakter om de i litra a-c oplistede arbejder.

I henhold til bestemmelsens *litra a* kan en offentlig bygge- og anlægskontrakt være om udførelse eller både projektering og udførelse af arbejder vedrørende aktiviteter nævnt i bilag II til denne lovs bilag 2.

I henhold til bestemmelsens *litra b* kan en offentlig bygge- og anlægskontrakt endvidere være om udførelse eller både projektering og udførelse af bygge- og anlægsarbejder, jf. § 24, nr. 5, som definerer bygge- og anlægsarbejder.

I henhold til bestemmelsens *litra c* kan kontrakten endelig vedrøre udførelse af et bygge- og anlægsarbejde, der svarer til behov præciseret af den ordregiver, der har afgørende indflydelse på arbejdets art eller projektering. Bygge- og anlægskontrakter defineres således ikke på grundlag af den ydelse, som kontrakten angår (varer eller tjenesteydelser), men på grundlag af det formål, der ønskes realiseret med den pågældende kontrakt. En bygge- og anlægskontrakt omfatter således indkøb af varer (f.eks. byggematerialer) og tjenesteydelser (f.eks. selve byggearbejdet), men er kun en bygge- og anlægskontrakt, når disse indkøb indgår i en bestemt sammenhæng.

Det anførte indebærer blandt andet, at en kontrakt, der kun omfatter projekteringsydelser i forbindelse med et byggeri, ikke er en bygge- og anlægskontrakt, men en tjenesteydelseskontrakt.

Det i litra a nævnte bilag er en liste der opregner de af litra a omfattede aktiviteter med henvisning til CPV-koder.

Litra c indebærer, at begrebet offentlige bygge- og anlægskontrakter omfatter kontrakter om skræddersyet byggeri, dvs. kontrakter i forbindelse med et byggeri, der finansieres af en entreprenør, der skal udleje bygningen til ordregiveren, forudsat at byggeriet er tilrettelagt ud fra ordregiverens behov. Det er et krav, at ordregiveren har afgørende indflydelse på arbejdets art eller projektering. Bestemmelsen indebærer, at kontrakter om leje og køb af bygninger under de anførte omstændigheder skal betragtes som bygge- og anlægskontrakter og dermed vil være omfattet af udbudsloven (forudsat at lovens bestemmelser i øvrigt er opfyldt), selvom udgangspunktet, jf. § 21, er, at kontrakter om erhvervelse eller leje af fast ejendom er undtaget loven.

Med bestemmelsens *nr. 24* defineres begrebet »offentlige kontrakter« som gensidigt bebyrdende kontrakter, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og en eller flere ordregivere, og som vedrører udførelsen af bygge- og anlægsarbejder eller levering af varer eller tjenesteydelser.

Det er således kun gensidigt bebyrdende aftaler, hvor parterne forpligter sig til at gengælde ydelse mod ydelse, der er omfattet af begrebet. Modydelsen fra ordregiveren behøver ikke at være et pengebeløb, men skal kunne opgøres i penge.

Det følger af retspraksis fra EU-Domstolen, at det er et krav, at ordregiveren skal have en direkte økonomisk interesse i den ydelse, som ordregiveren modtager mod ordregiverens vederlag. Bliver ordregiveren ejer af genstanden for kontrakten, vil den økonomiske interesse f.eks. være godtgjort.

Det er imidlertid ikke et krav, at det er ordregiveren selv der modtager leverancen. Indgår en ordregiver eksempelvis aftale med en vognmand om transport af handicappede borgere, vil der være tale om en gensidigt bebyrdende og dermed offentlig kontakt. Det er borgeren, der er den umiddelbart begunstigede, men ydelsen er leveret på kommunens vegne, fordi kommunen er forpligtet til at sikre borgerne bestemte ydelser. Her vil ordregiveren også have den fornødne økonomiske interesse.

Begrebet omfatter kun kontrakter vedrørende ydelser, der udføres på grundlag af tildeling af ordrer. Kontrakter om ydelser, der udføres på andet grundlag, f.eks. love eller administrative bestemmelser m.v., er ikke omfattet.

Gensidighedsbetingelsen udelukker endvidere ensidige dispositioner som gaver fra begrebet offentlig kontrakt.

Ordregiveren kan med andre ord modtage gaver fra virksomheder m.v., uden at der er tale om en offentlig kontrakt. Det samme gælder, hvis en pengegave er øremærket til indkøb af udstyr af et bestemt fabrikat. Hvis der findes flere leverandører udstyret med det pågældende mærke, skal kontrakten udbydes, hvis tærskelværdierne overskrides, som det også er tilfældet, hvis ordregiveren modtager en pengegave til indkøb af udstyr af en bestemt art men uden krav om et bestemt mærke.

Aftaler, der indgås mellem to enheder inden for samme juridiske person, er ikke gensidigt forpligtende kontrakter, og er dermed ikke udbudspligtige.

Efter gældende ret betragtes staten i udbudsretlig forstand som en enhed, således som det også er tilfældet i eksempelvis en konkurssituation, hvor staten over for et konkursbo er berettiget til at modregne krav, der hører under forskellige statslige myndigheder.

Det indebærer, at aftaler om opgaveløsning m.v. mellem forskellige enheder inden for den statslige forvaltning ikke er omfattet af udbudspligt.

Udbudsloven ændrer ikke denne retstilstand.

Det indebærer, at en enhed inden for den statslige forvaltning fortsat kan løse opgaver m.v. for en anden enhed inden for den statslige forvaltning, uden at opgaven har været sendt i udbud.

Gensidigt bebyrdende aftaler mellem en enhed inden for den statslige forvaltning og en enhed, der er udskilt fra den statslige forvaltning f.eks. i aktieselskabsform o.l., skal udbydes, hvis dette følger af udbudslovens regler. Således kan kriterierne for at betragte den udskilte enhed som ordregiverintern konkret være opfyldt, med den konsekvens, at aftaler mellem enheder inden for den statslige forvaltning og den pågældende enhed er undtaget udbudspligt, jf. lovens §§ 12-14.

Det bemærkes, at direktivet ikke afskærer muligheden for ved lov eller i henhold til lov at henlægge bestemte opgaver til bestemte myndigheder m.v. eller grupper af myndigheder m.v.

Udbudsloven afskærer heller ikke muligheden for, at enheder inden for den statslige forvaltning kan deltage i udbud, der gennemføres af andre enheder inden for den statslige forvaltning. Om en enhed inden for den statslige forvaltning har adgang til at deltage i udbud beror på de regler, der gælder for den pågældende enhed, herunder bevillingsreglerne.

Med bestemmelsens nr. 25 defineres begrebet »offentlige tjenesteydelseskontrakter« som offentlige kontrakter, der vedrører levering af tjenesteydelser, bortset fra udførelse af bygge- og anlægsarbejder.

Med bestemmelsens nr. 26 defineres begrebet »offentlige vareindkøbskontrakter« som offentlige kontrakter, som vedrører køb, leasing eller leje med eller uden forkøbsret af varer.

En offentlig vareindkøbskontrakt kan accessorisk omfatte monterings- og installationsarbejde. Indkøber en ordregiver byggematerialer og stiller dem til rådighed for en entreprenør, som udfører bygge- og anlægsarbejdet (en såkaldt bygherreleverance), så vil kontrakten også skulle betragtes som en vareindkøbskontrakt.

Med bestemmelsens nr. 27 defineres begrebet »offentligretlige organer« som organer, der opfylder de tre betingelser i litra a-c.

I henhold til *litra a* skal det være organer, som er specielt oprettet med henblik på at imødekomme almenhedens behov af ikkeindustriel eller ikkekommerciel karakter.

I henhold til *litra b* skal det være organer, der er juridiske personer.

Endelig skal det i henhold til *litra c* være organer, som overvejende finansieres af staten, regionale eller kommunale myndigheder eller af andre offentligretlige organer, eller er underlagt ledelsesmæssig kontrol af disse myndigheder eller organer, eller har en bestyrelse, en direktion, eller et tilsynsråd, hvor mere end halvdelen af medlemmerne udpeges af staten, regionale eller kommunale myndigheder eller andre offentligretlige organer.

Alle tre betingelser skal være opfyldt.

Det følger af bestemmelsen, at organet skal være oprettet specielt med henblik på at imødekomme almenhedens behov. Det vil almindeligvis være opgaver som generelt og traditionelt anses for at være opgaver, som det offentlige varetager. Eksempelvis opgaver indenfor dag- eller døgntilbud til børn og voksne, miljø, sundhed, uddannelse, beskæftigelsesindsats eller opgaver på socialområdet. Kravet om, at et organ, skal være oprettet specielt med henblik på at imødekomme almenhedens behov er opfyldt, når organet faktisk udøver aktiviteter med henblik på imødekommelsen af sådanne behov. Et organ kan således blive omfattet af loven som et offentligretligt organ selv om organet ikke imødekom sådan behov ved dets oprettelse, men på et senere tidspunkt.

Det faktum, at et organs aktiviteter kun for en lille dels vedkommende angår almenhedens behov er uden betydning for, om organet opfylder betingelsen. Det betyder, at organet skal anvende udbudsreglerne ved alle dens indkøb, selv når størstedelen af dens aktiviteter er af industriel og kommerciel aktivitet.

I henhold til direktivets betragtning nr. 10 er et organ, der fungerer på normale markedsvilkår, har til formål at skabe gevinst og bærer tab forbundet med udøvelsen af sine aktiviteter, ikke at betragte som et offentligretligt organ, da almenhedens behov, som det er oprettet med henblik på at imødekomme eller har fået til opgave at imødekomme, kan anses for at have industriel eller kommerciel karakter.

At organet skal være en juridisk person betyder, at det pågældende subjekt skal være i stand til at bære rettigheder og forpligtelser. Selskaber med et CVR-nummer vil være at betragte som en juridisk person. Interessentskaber vil også være omfattet.

Da kravet i litra c indebærer, at mere end halvdelen af driften skal være finansieret af offentlige midler, vil organet være omfattet. Finansieringen må dog ikke have karakter af at være en modydelse eller et gensidigt forretningsforhold. Det har ingen betydning, at mere end halvdelen af organets drift kommer fra kontrakter med offentlige myndigheder, altså at organet eksempelvis har vundet en række udbud. Det er således kun de ydelser, der finansierer eller støtter det berørte organs aktiviteter ved et økonomisk bidrag uden en

særlig, kontraktuel præget modydelse, der vil udgøre offentlig finansiering.

At føre kontrol vil sige at være underlagt intensiv offentlig regulering, tilsyn eller lignende. En virksomhed, som er underlagt en offentlig myndigheds kontrol af regnskabsførelse vil ikke være underlagt offentlig kontrol. Det skyldes, at den offentlige myndighed ikke kan påvirke de beslutninger, som virksomheden træffer i forhold til driften af virksomheden. Det er altså ikke tilstrækkeligt, at der er tale om, at driften er underlagt offentlig kontrol, og at det offentlige har en almindelig efterfølgende kontrol af f.eks. regnskab og lignende.

Selvejende institutioner, der er oprettet på privatretligt grundlag, og som har driftsoverenskomst med en kommune, kan være underlagt et sådant kommunalt tilsyn, at de vil være omfattet af begrebet »offentligretligt organ«. Dette gælder, selvom kommunen ikke via ejerskab har mulighed for at udføre bestemmende indflydelse på institutionen. Kommunen skal dog have indflydelse på anden vis f.eks. via kontrol med institutionens vedtægter, budget, personaleforhold m.v.

Det betyder, at selvejende dagtilbud til børn (daginstitutioner, fritidsordninger, skoler), uddannelsesinstitutioner, plejehjem og anden ældreomsorg kan være omfattet af begrebet »offentligretligt organ«.

Ligeledes kan institutioner med tilbud til udsatte grupper (forsorghjem, kvindekrisecentre, væresteder m.v.), som kommunen har driftsoverenskomst med, være omfattet af begrebet »offentligretligt organ«.

Statslige aktieselskaber, hvor ressortministeren kan vælge flertallet af bestyrelsesmedlemmerne, er også omfattet og vil være at betragte som et offentligretligt organ.

Som eksempler på offentligretlige organer kan nævnes TV2, Sund og Bælt Holding A/S, Metroselskabet I/S, Statens og Kommunernes Indkøbsservice (SKI), Lønmodtagerne Dyrstidsfond, Naviair, de almene boligorganisationer og universiteterne.

Med bestemmelsens *nr. 28* defineres begrebet »ordregivere« som staten, regionale og kommunale myndigheder, offentligretlige organer og sammenslutninger af en eller flere af disse myndigheder eller et eller flere af disse offentligretlige organer.

Statslige myndigheder er i henhold til direktivets artikel 2, nr. 2, de ordregivere, der er listet i direktivets bilag I, jf. bilag I til denne lovs bilag 2.

Regionale myndigheder er myndigheder, der er opført i NUTS 1 og 2, som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1059/2003. Listen er ikke udtømmende.

Kommunale myndigheder omfatter alle myndigheder i de administrative enheder, der falder ind under NUTS 3, samt mindre administrative enheder som omhandlet i forordning (EF) nr. 1059/2003.

Listerne er ikke udtømmende, blandt andet fordi statslige, regionale og kommunale myndigheder løbende oprettes og nedlægges.

Visse private virksomheder og institutioner kan være omfattet af begrebet, bl.a. hvis de modtager offentlig støtte, og herved karakteriseres som et offentligretligt organ, jf. nr. 27.

Det er uden betydning for lovens anvendelse, om en omfattet ordregiver overlader det til andre at udføre udbuddet eller indgåelsen af kontrakten, f.eks. til en ekstern rådgiver. Den pågældende vil stadig være ordregiver i lovens forstand.

Med bestemmelsens *nr. 29* defineres begrebet »projektkonkurrence« som procedurer, hvorved en ordregiver, navnlig inden for fysisk planlægning, byplanlægning, arkitekt- og ingeniørarbejde eller databehandling, kan få planlægnings- eller projekteringsarbejder bedømt af en bedømmelseskomité efter udskrivning af en konkurrence med eller uden præmieuddeling.

Angivelsen er ikke udtømmende, og begrebet omfatter således også andre tjenesteydelser, som hører under planlægnings- eller projekteringsarbejde.

Projektkonkurrencer kan for eksempel anvendes på områderne byplanlægning og fysisk planlægning, arkitekt- og ingeniørarbejde eller databehandling. Projektkonkurrencer kan imidlertid også anvendes til andre formål så som indhentning af finansieringstekniske planer, der kan optimere støtte til små og mellemstore virksomheder inden for rammerne af initiativet om fælleseuropæiske midler til mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder (Jeremieinitiativet), eller andre EU-programmer vedrørende støtte til små og mellemstore virksomheder. Projektkonkurrencer, der anvendes til indhentning af sådanne finansieringstekniske planer kan også indeholde angivelse af, at de resulterende tjenesteydelseskontrakter til gennemførelse af disse finansieringstekniske planer vil blive tildelt vinderen eller en af vinderne af projektkonkurrencen ved hjælp af udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse.

Begrebet projektkonkurrencer omfatter derimod ikke køb af f.eks. varer eller bygge- og anlægsarbejder.

Med bestemmelsens *nr. 30* defineres begrebet »rammeaftale« som en aftale, der indgås mellem en eller flere ordregivere og en eller flere økonomiske aktører, og som fastsætter vilkårene for kontrakter, der tildeles i løbet af en nærmere fastsat periode, navnlig med hensyn til pris og i givet fald påtænkte mængder.

Med bestemmelsens *nr. 31* defineres begrebet »sideordnede tilbud« som tilbud, hvor ordregiveren i udbudsmaterialet har fastsat, at der kan eller skal afgives flere tilbud på udførelsen af den udbudte opgave med forskellige udførelsesmetoder, materialer eller lignende.

Med bestemmelsens *nr. 32* defineres begrebet »skriftligt« som ethvert udtryk bestående af ord eller tal, som kan læses, reproduceres og derefter videresendes, herunder informationer overført og lagret ved hjælp af elektroniske midler.

Med bestemmelsens *nr. 33* defineres begrebet »statslige ordregivere« som ordregivere, der er en del af den statslige forvaltning.

Med bestemmelsens *nr. 34* defineres begrebet »tilbudsgiver« som en økonomisk aktør som har afgivet et tilbud.

Med bestemmelsens *nr. 35* defineres begrebet »direktivet« som Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 65).

Det foreliggende lovforslag indeholder bestemmelser, der gennemfører direktivet i dansk ret.

Direktivet er i sin helhed optaget som bilag 2 til denne lov.

Med bestemmelsens *nr. 36* defineres begrebet »udbudsmateriale« som de dokumenter, som ordregiveren udarbejder eller henviser til for at beskrive eller fastlægge elementer i et udbud eller en procedure. I bestemmelsens litra a-g specificeres det, hvilke dokumenter begrebet dækker over.

I henhold til *litra a* omfatter begrebet en udbudsbekendtgørelse.

I henhold til *litra b* omfatter begrebet de tekniske specifikationer.

I henhold til *litra c* omfatter begrebet det beskrivende dokument.

I henhold til *litra d* omfatter begrebet de foreslåede kontraktbetingelser.

I henhold til *litra e* omfatter begrebet formater for ansøgnernes og tilbudsgivernes fremlæggelse af dokumenter.

I henhold til *litra f* omfatter begrebet oplysninger om almindeligt gældende forpligtelser.

Endelig omfatter begrebet i henhold til *litra g* eventuelle supplerende dokumenter.

Begrebet omfatter således alle dokumenter, som ordregiveren udarbejder eller henviser til for at beskrive eller fastlægge elementer i et udbud eller en procedure.

Det forhold, at der er tale om foreslåede kontraktbetingelser, medfører ikke en fri adgang til at ændre disse, idet disse er en del af udbudsmaterialet, og ændringer af udbudsmaterialet skal ske inden for rammerne beskrevet i lovebemærkningerne til § 93, stk. 4, nr. 2.

Oplysninger om almindeligt gældende forpligtelser kan eksempelvis være en henvisning. Det er ordregiveren der under iagttagelse af gennemsigtighedsprincippet vurderer, hvilke oplysninger om almindeligt gældende forpligtelser, der skal fremgå af udbudsmaterialet.

Supplerende dokumenter kan være dokumenter i henhold til § 134, eksempelvis indeholdende spørgsmål og svar, der sendes til tilbudsgiverne senest 6 dage inden tilbudsfristens udløb. Supplerende dokumenter kan også være dokumenter, jf. § 132, stk. 2, der ikke gives fri, direkte og fuld elektronisk adgang til, på grund af dokumenternes særlige karakter eller på grund af fortrolighed, jf. § 5, stk. 2.

Med bestemmelsens *nr. 37* defineres begrebet »ændring af grundlæggende elementer« som en ændring, der kan have påvirket potentielle ansøgneres eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, eller fordrejet konkur-

rencen mellem ansøgnere eller tilbudsgivere. En ændring kan have påvirket potentielle ansøgneres eller tilbudsgiveres deltagelse i udbudsproceduren, hvis den ville have givet andre ansøgnere end de oprindelige udvalgte mulighed for at deltage, eller ville have tiltrukket yderligere deltagere til udbudsproceduren, f.eks. hvis ændringen bevirker, at en kontrakt karakter er væsentlig forskellig fra den, der oprindeligt blev fastlagt i udbudsmaterialet. En ændring fordrejer f.eks. konkurrencen, hvis den er en følge af, at ordregiver udnytter sin viden om de indkomne tilbud og ansøgninger til at give visse ansøgnere eller tilbudsgivere en fordel, som ikke er sagligt begrundet.

Med bestemmelsens *nr. 38* defineres begrebet »økonomisk aktør« som enhver fysisk og juridisk person og enhver offentlig enhed samt enhver sammenslutning af sådanne personer eller enheder, herunder enhver midlertidig sammenslutning af virksomheder, som tilbyder udførelse af arbejder eller bygge- og anlægsarbejder og levering af varer eller tjenesteydelser på markedet.

Til § 25

Det gældende direktivs artikel 1, stk. 2, litra d, fastslår, at hvis en kontrakt omfatter både varer og tjenesteydelser skal kontrakten klassificeres efter, om varerne eller tjenesteydelserne udgør den største del af kontraktens værdi, og at en tjenesteydelseskontrakt, som accessorisk omfatter bygge- og anlæg, skal behandles som en tjenesteydelseskontrakt. Det vil sige, at kontraktens primære genstand er den afgørende faktor ved klassificeringen af kontrakten.

§ 25 gennemfører direktivets artikel 3, stk. 2, og er indholdsmæssigt en videreførelse af gældende ret.

Med § 25, *stk. 1*, foreslås det, at for kontrakter, som vedrører mindst to typer ydelser, der begge omfattes af loven, skal tildelingen af kontrakten ske efter de bestemmelser, som gælder for den type ydelse, der udgør kontraktens hovedformål. Ydelserne kan udgøre såvel bygge- og anlægsarbejder som tjenesteydelser omfattet af light-regimet, almindelige tjenesteydelser eller varer.

§ 25, stk. 1, skal læses i sammenhæng med § 25, stk. 2, der udgør en undtagelse til § 25, stk. 1.

Når kontrakten f.eks. omfatter bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser (uanset arten af tjenesteydelser), skal ordregiveren foretage en vurdering af, hvad der er kontraktens hovedformål, herunder om tjenesteydelserne må anses for at være accessoriske til bygge- og anlægsarbejderne eller omvendt. Den anslåede værdi af de forskellige ydelser er i disse tilfælde ikke afgørende for, hvad der er kontraktens hovedformål, men kan være en indikator for, hvad der må anses for kontraktens hovedformål. Kontrakter, der omfatter henholdsvis bygge- og anlægsarbejder og varer, eller kontrakter, der vedrører mere end to typer af ydelser, skal også kategoriseres efter kontraktens hovedformål.

Hvis en kontrakt under kontraktværdien f.eks. vedrører bygge- og anlægsarbejder og almindelige tjenesteydelser, og ordregiveren vurderer, at hovedformålet med kontrakten er bygge- og anlægsarbejdet, og kontraktens samlede værdi ik-

ke overstiger tærskelværdierne for bygge- og anlægsarbejder, skal kontrakten ikke udbydes efter denne lov men i stedet udbydes efter afsnit 1 i den nugældende tilbudslov, der foreslås ændret til lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren, jf. lovforslagets § 198. Det gælder uanset, om tjenesteydelserne i kontrakten overstiger tærskelværdien for tjenesteydelser. Det er den samlede kontraktværdi, der skal anvendes ved beregningen af, om kontrakten overstiger den relevante tærskelværdi.

§ 25, stk. 1, kan som det fremgår føre til, at ydelser, som isoleret set ville være omfattet af udbudslovens procedureregler, ikke skal udbydes i henhold til disse, da ydelserne indgår i en kontrakt, der karakteriseres efter en ydelse, som skal udbydes efter tilbudsloven eller de mindre omfattende procedureregler for ydelser omfattet af light-regimet.

Bestemmelsen indeholder ikke en pligt for ordregiveren til at udskille de udbudspligtige ydelser fra resten af kontrakten for at udbyde dem. Ordregiveren må dog ikke lægge flere forskellige kategorier af ydelser kunstigt sammen for at omgå loven. Ydelserne skal derfor have en naturlig sammenhæng, eller de skal tjene et fælles formål for, at de kan lægges sammen i en kontrakt.

Offentlige tjenesteydelseskontrakter, herunder kontrakter vedrørende forvaltning af ejendomme, kan under visse omstændigheder omfatte bygge- og anlægsarbejder. Hvis sådanne bygge- og anlægsarbejder er accessoriske i forhold til kontraktens hovedformål, og derfor udgør en mulig følge heraf eller et supplement hertil, berettiger det forhold, at kontrakten omfatter bygge- og anlægsarbejder, ikke til at betragte den offentlige tjenesteydelseskontrakt som en offentlig bygge- og anlægskontrakt.

Det fastsættes i *stk. 2*, at når kontrakter består delvis af almindelige tjenesteydelser og delvis af tjenesteydelser omfattet af light-regimet i henhold til §§ 186-190, eller tjenesteydelser (uanset arten) og varer, skal kontrakten tildeles efter de bestemmelser, der gælder for den ydelse, der anslås at have den største værdi.

Hvis f.eks. den anslåede værdi af tjenesteydelser omfattet af light-regimet overstiger den anslåede værdi af varer, indebærer det, at der ikke gælder en egentlig udbudspligt for kontrakten. Kontrakten skal da udbydes efter de mindre omfattende regler for ydelser omfattet af light-regimet. Det gælder uanset, om vareindkøbene overstiger tærskelværdien for varer, og derfor, hvis der havde været tale om en isoleret kontrakt, skulle have været udbudt som en varekontrakt efter loven. Omvendt vil den samlede kontrakt (inklusive tjenesteydelserne omfattet af light-regimet) skulle udbydes som en vareindkøbskontrakt efter afsnit 2, hvis værdien af varerne oversteg tjenesteydelserne omfattet af light-regimet. Det er den samlede kontraktværdi, der skal anvendes. Der kan derfor indtræde udbudspligt, selvom værdien af varer ikke isoleret overstiger tærskelværdien.

Består kontrakten af en af ovenstående kombinationer af ydelser samt en eller to yderligere ydelser, f.eks. bygge- og anlægsarbejder, skal kontrakten tildeles efter de bestemmelser, som gælder for den ydelse, der udgør kontraktens ho-

vedformål. Det fremgår af § 25, stk. 1, hvorefter kontrakter indeholdende to eller flere ydelser skal tildeles efter, hvilken ydelse, der udgør hovedformålet med kontrakten.

Som nævnt under bemærkningerne til § 25, stk. 1, må ordregiveren ikke lægge forskelligartede ydelser sammen for at omgå loven.

Til § 26

§ 26 gennemfører direktivets artikel 3, stk. 3, 4 og 6, og er ny i forhold til gældende ret.

§ 26 finder anvendelse på kontrakter, der delvis vedrører ydelser omfattet af loven, og delvis ydelser, der ikke er omfattet af loven. Ydelser, der falder uden for loven, kan være ydelser, der isoleret set vil være omfattet af tilbudsloven, forsyningsvirksomhedsdirektivet, koncessionsdirektivet, forsvars- og sikkerhedsdirektivet eller ikke er underlagt nogen særlovgivning.

Hvis kontrakten alene omfatter forskellige kategorier af ydelser, som alle falder ind under udbudsloven, finder § 25 anvendelse.

Det fastslås i *stk. 1*, at hvis kontrakten vedrører ydelser omfattet af loven (varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder) og ydelser, der ikke er omfattet af loven, og hvis det påtænkte indkøb ikke er omfattet af §§ 27 eller 28, kan ordregiveren vælge at tildele særskilte kontrakter for særskilte dele af indkøbet, hvis indkøbet objektivt kan adskilles.

I *stk. 2* fastsættes, at hvis ordregiveren vælger at tildele kontrakter for de særskilte dele, er kendetegnene ved den særskilte kontrakt afgørende for, hvilke regler der gælder for tildelingen af den særskilte kontrakt.

Vedrører den særskilte kontrakt f.eks. varekøb, finder reglerne for vareindkøbskontrakter anvendelse, og kontrakten skal udbydes efter procedurereglerne i afsnit 2, hvis den særskilte kontrakt overstiger tærskelværdien i § 6.

Det fastsættes i *stk. 3*, at afsnit 2 finder anvendelse, hvis ordregiveren tildeler en samlet kontrakt, og de dele af kontrakten, der er omfattet af udbudsloven, overstiger tærskelværdierne. Dette gælder uanset værdien af de øvrige dele af kontrakten.

Det fastsættes i *stk. 4*, at hvis de forskellige dele af en kontrakt ikke objektivt kan adskilles, er den ydelse, der udgør hovedformålet med kontrakten, afgørende for, hvilke regler der finder anvendelse på udbuddet.

Ordregiverens beslutning er konkret og skal underbygges af objektive forhold, som kan begrunde beslutningen og godtgøre, at det er nødvendigt at indgå en samlet kontrakt. Behovet for at kunne indgå en enkelt kontrakt kan være begrundet i årsager af såvel teknisk som økonomisk karakter. Opdelingen må ikke ske med henblik på at undgå, at udbuddet omfattes af loven, jf. § 2, stk. 2.

Til § 27

§ 27 gennemfører direktivets artikel 3, stk. 5, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen indebærer, at det skal vurderes efter forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 5 og 6, hvilket regelsæt, der gælder for tildeling af en kontrakt, der omfatter ydelser, der er omfattet af udbudsloven, og ydelser med henblik på en aktivitet, der er omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet.

Til § 28

§ 28, der gennemfører direktivets artikel 16 om blandende udbud, der omhandler forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter, er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at hvis en kontrakt vedrører ydelser, der både er omfattet af loven og af artikel 346 i TEUF eller forsvars- og sikkerhedsdirektivet, kan ordregiveren tildele særskilte kontrakter for de særskilte dele af indkøbet, hvis indkøbet objektivt kan opdeles.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at en ordregiver, hvis et indkøb er omfattet af § 28, stk. 1, og objektivt kan adskilles, kan vælge at tildele særskilte kontrakter for særskilte dele af indkøbet eller at tildele en samlet kontrakt.

Tildeles særskilte kontrakter, gælder bestemmelsen i stk. 2.

Tildeles en samlet kontrakt, gælder § 28, stk. 3.

Kan indkøbet ikke objektivt adskilles, gælder § 28, stk. 5.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at kontrakter for særskilte dele af indkøbet, skal tildeling ske af de særskilte kontrakter efter de regler, der gælder for den pågældende særskilte kontrakt på grundlag af dens kendetegn.

Stk. 3 og 4 omhandler den situation, hvor der tildeles en samlet kontrakt, selv om indkøbet objektivt kan adskilles, og der derfor kunne være tildelt særskilte kontrakter.

Efter *stk. 3, nr. 1*, kan tildeling – når dele af kontrakten er omfattet af artikel 346 i TEUF – ske, uden at udbudsloven finder anvendelse, når tildelingen af en samlet kontrakt er berettiget af objektive grunde.

Det indebærer, at reglen i TEUF artikel 346, stk. 1, litra b, som omhandler varer bestemt specielt til militære formål, også kan hjemle indkøb af varer, som delvist er omfattet af udbudsloven. Et eksempel kunne være accessoriske ydelser, f.eks. almindeligt GPS-udstyr, i forbindelse med indkøb af orlogsfartøjer, pansrede mandskabsvogne eller lignende udstyr, som klart klassificeres som våben, ammunition eller krigsmateriel, og hvori det almindelige udstyr skal integreres i forbindelse med leverancen.

Stk. 3, nr. 2, fastsætter, at tildeling – når dele af en kontrakt er omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirektivet – kan ske efter forsvars- og sikkerhedsdirektivet, hvis tildelingen af en samlet kontrakt er berettiget af objektive grunde.

Det indebærer, at en kontrakt kan udbydes efter forsvars- og sikkerhedsdirektivet, hvis dele af kontrakten er omfattet af dette direktiv, og hvis udbuddet af en enkelt kontrakt er berettiget af objektive grunde. Bestemmelsen berører ikke de tærskler og udelukkelse, som gælder for forsvars- og sikkerhedsdirektivet. Det indebærer, at en kontrakt, der indeholder dele, der er omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirek-

tivet, men som er undtaget fra samme direktiv, eller er under tærskelværdierne i direktivet, ikke skal udbydes, hvis ordregiveren af objektive grunde er berettiget til at holde kontrakten samlet.

Det fastsættes i *stk. 4*, at tildeling af en samlet kontrakt, der både er omfattet af § 28, stk. 3, nr. 1 og 2, skal ske efter § 28, stk. 3, nr. 1.

Til § 29

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 2, fastlægger, at den anslåede værdi for kontrakter skal være gældende på tidspunktet for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen eller, såfremt der ikke kræves en sådan bekendtgørelse, på det tidspunkt, hvor den ordregivende myndighed indleder tildelingsproceduren.

§ 29 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 4, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastslås i bestemmelsen, at en ordregiver, til brug for vurderingen af om en kontrakt eller projektkonkurrence ligger over eller under de gældende, skal anslå, hvilken værdi kontrakten eller projektkonkurrencen vil have på tidspunktet for udsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Udsendes der ikke en udbudsbekendtgørelse, er det afgørende tidspunkt det tidspunkt, hvor ordregiveren indleder udbudsproceduren.

Til § 30

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 1 og 3, fastslår, at den anslåede værdi af en kontrakt beregnes på grundlag af det samlede beløb eksklusiv moms, som ordregiveren anslået kan komme til at betale, og at en kontrakt ikke må opdeles med henblik på at udelukke den fra direktivs anvendelsesområde.

§ 30 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 1 og 3, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 1*, at en ordregiver skal anslå værdien af en kontrakt eller projektkonkurrence på grundlag af det samlede beløb, der efter ordregiverens skøn skal betales. Ordregiveren skal medregne enhver form for optioner, eventuelle forlængelser af kontrakten, præmier eller betalinger til ansøgere eller tilbudsgivere, som fastsættes i udbudsmaterialet. Værdien opgøres eksklusiv moms.

Bestemmelsen indebærer, at ordregiveren skal foretage et sagligt skøn ved beregning af den anslåede værdi.

For at foretage en saglig forhåndsvurdering kan ordregiveren f.eks. fremskaffe oplysninger om markedets generelle prisniveau for indkøbet ved at anvende rådgivere med branchekendskab, indhente prisoplysninger hos økonomiske aktører m.v., jf. § 39. Eventuelle historiske oplysninger kan også indgå i oplysningsgrundlaget, men vil sjældent kunne stå alene. Ordregiveren skal i den anslåede værdi også medtage betalinger fra tredjemand.

Det er ordregiverens eget ansvar at tilvejebringe et tilstrækkeligt grundlag for sit skøn.

Hvis ordregiveren på et fyldestgørende oplysningsgrundlag har foretaget et velafvejede skøn over indkøbets værdi, og

fører dette skøn til, at den relevante tærskelværdi ikke er oversteget, kan ordregiveren lovligt undlade et udbud efter afsnit 2 om offentlige indkøb over tærskelværdien.

Det fastslås i bestemmelsen som nævnt, at ordregiveren skal medregne enhver form for option, evt. forlængelser, præmier eller til betalinger til ansøgere eller tilbudsgivere. En option kan f.eks. angå kontraktens løbetid dvs. en evt. forlængelse af kontrakten eller angå kontraktens omfang i kvantitativ eller kvalitativ henseende. En option skal altid medregnes, også selvom det er usandsynligt, at det vil blive udnyttet. Præmier eller betalinger til ansøgere eller tilbudsgivere skal også medregnes. F.eks. skal betalinger i form af vederlag for deres indsats under udbudsproceduren konkurrencepræget dialog medregnes.

Ordregiveren skal ved beregningen af værdien som udgangspunkt tage hensyn til hele myndighedens forbrug af det pågældende indkøb. Dvs. indkøb, der foretages af forvaltninger og andre institutioner, som hører under myndigheden, skal som udgangspunkt medregnes.

I § 31 er fastsat særlige regler om den situation, hvor decentrale enheder er ansvarlige for deres egne indkøb.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at ordregiveren ikke må vælge en beregningsmetode, der har til formål at udelukke kontrakten fra udbudslovens anvendelsesområde.

Bestemmelsen indebærer, at et udbud ikke må opdeles med henblik på at udelukke udbuddet fra lovens anvendelsesområde. Det indebærer, at en ordregiver for eksempel ikke må opdele og udbyde en kontrakt i mindre delkontrakter med det formål at omgå udbudsreglerne. Opdeling af en kontrakt eller et projekt i mindre dele skal være sagligt begrundet og medfører ikke nødvendigvis, at delkontrakterne skal beregnes selvstændigt.

Til § 31

§ 31 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 2, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen vedrører værdiopgørelsen, for så vidt angår ordregivere, der består af decentrale enheder.

Stk. 1 fastlår, at der – hvor en ordregiver består af decentrale enheder – skal tages hensyn til den samlede anslåede værdi for alle enkelte driftsenheder.

Efter *stk. 2* kan der, hvor en decentral driftsenhed selv er ansvarlig for indkøbet, anslås en værdi for enheden alene.

I *stk. 3* fastsættes, at en enhed selv er ansvarlig for sine indkøb, når enheden selv står for gennemførelsen af udbudsforretningen, og træffer beslutning om købet, har selvstændigt budget for det pågældende udbud og selv afslutter og finansierer kontrakten. Endvidere er det en forudsætning, at den decentrale driftsenhed ikke benytter myndighedernes eksisterende indkøbsaftaler på det konkrete område.

Til § 32

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 9, fastlår, at i forbindelse med rammeaftaler og dynamiske indkøbssystemer skal der tages hensyn til den anslåede maksimumsværdi eks-

klusive moms af alle de kontrakter, der forventes tildelt inden for rammeaftalens eller det dynamiske indkøbssystemets løbetid.

§ 32 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 5, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastsætter, at ved beregning af rammeaftaler og dynamiske indkøbssystemer skal værdien af de enkelte kontrakter, der forventes tildelt inden for rammeaftalen eller det dynamiske indkøbssystem, sammenlægges med henblik på at opgøre den kontraktværdi, som skal sammenholdes med tærskelværdien.

Til § 33

§ 33 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 6, om beregningsmetoder vedrørende innovationspartnerskaber, og er ny i forhold til gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsen, at værdien af alle innovationspartnerskabets faser, samt af alle varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der forventes udviklet eller indkøbt ved partnerskabets ophør, sammenholdes med tærskelværdien ved beregning af værdien af et innovationspartnerskab.

Til § 34

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 4, fastlægger, at ved offentlige bygge- og anlægskontrakter skal der ved beregning af den anslåede værdi tages hensyn til bygge- og anlægskontraktens værdi samt den anslåede værdi af de nødvendige materialer og materiel, som ordregiverne stiller til entreprenørens rådighed.

§ 34 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 7, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsen, at ordregiveren ved beregning af bygge- og anlægskontraktens værdi skal medregne både den anslåede værdi af bygge- og anlægsarbejderne samt den samlede værdi af de til bygge- og anlægsarbejderne udførelse nødvendige varer og tjenesteydelser. Det gælder også, selvom værdien ikke udgør en del af en ekstern kontraktindgåelse om entreprisen. Ved varer forstås varelleverancer, der skal inkorporeres i bygningen eller anlægget, hhv. det udstyr, der er nødvendigt for at udføre arbejdet, f.eks. en kran eller en lastvogn, som ordregiveren stiller til rådighed for entreprenøren. Det er det, man også forstår som en bygherrelevance.

Til § 35

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 7, omhandler hvordan den anslåede værdi for vare- eller tjenesteydelseskontrakter, der indgås med regelmæssige mellemrum, eller som skal fornyes inden for et bestemt tidsrum, skal beregnes.

§ 35 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 11, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen omfatter de kontrakter, som indgås med regelmæssige mellemrum, eller som skal fornyes inden for et bestemt tidsrum.

At kontrakterne indgås med regelmæssige mellemrum indebærer, at kontrakterne skal indgås med jævne mellemrum eller regelmæssigt fornys ved udløb for, at der kan være tale om successive indkøb. For at kontrakterne kan siges at blive indgået med regelmæssighed, må der både være en tidsmæssig sammenhæng og en vis grad af forudsigelighed. Udbyder må således undersøge, om indkøbene hidtil har haft - eller fremover vil have - et fast mønster, f.eks. ugentlige eller månedlige indkøb. Er det ikke forudsigeligt for udbyder, at der vil blive indgået flere lignende kontrakter inden for det samme år, vil kravet om regelmæssighed sjældent være opfyldt.

Beregning af kontraktens anslåede værdi efter bestemmelsens *nr. 1*, indebærer, at kontraktværdien af successive indkøb beregnes samlet ud fra den faktiske værdi af lignende kontrakter (indkøb), der er tildelt i løbet af de foregående 12 måneder eller det foregående regnskabsår, så vidt muligt korrigeret for alle forventede ændringer i mængde eller værdi i løbet af de 12 måneder, der følger efter indgåelsen af den indledende kontrakt. Bestemmelsen tager sigte på de situationer, hvor ordregiveren kan have behov for at indgå kortvarige kontrakter om varer eller tjenesteydelser, som er tidsforskudte.

Ved successive indkøb skal der være tale om, at kontrakten er en af flere kontrakter, der indgås af den samme ordregiver. Kontrakten skal ligne ordregiverens øvrige kontrakter, og de lignende kontrakter skal indgås med regelmæssige mellemrum. At kontrakten skal være lignende skal vurderes konkret ud fra alle dele af det samlede indkøb. Det er i denne forbindelse navnlig relevant at undersøge kontraktens genstand, vilkår, leverandørfeltet og markedet. Det indebærer, at ordregiveren skal undersøge, om de successive kontrakter indholdsmæssigt ligner hinanden, og om kontrakternes øvrige vilkår ligner hinanden. Derudover skal ordregiveren undersøge, om de samme leverandører kan levere indkøbene, og om indkøbene appellerer til forskellige markedsaktører.

Beregning af kontraktens anslåede værdi efter bestemmelsens *nr. 2* indebærer, at kontraktværdien af de successive kontrakter beregnes samlet ud fra den samlede anslåede værdi af de successive kontrakter, der vil blive tildelt i løbet af de 12 måneder, der følger efter den første levering, eller i løbet af regnskabsåret, hvis dette er over 12 måneder.

Til § 36

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 6, omhandler hvordan den anslåede værdi af kontrakter om leasing eller leje skal beregnes. § 36 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 12, og er en videreførelse af gældende ret. Med bestemmelsen fastsættes specielle beregningsregler for leje eller leasing af varer. I de tilfælde hvor en leje- eller leasingaftale har en løbetid på 12 måneder eller derunder, skal ordregiveren, ved beregning af kontraktens værdi, tage hensyn til alle enkelttydelser, der skal betales i kontraktens løbetid. Hvis kontrakten har en løbetid over 12 måneder, skal ordregiveren både tage hensyn til de enkelte ydelser, som skal betales i kontraktens løbetid og den eventuelle overskydende res-

tværdi, som varen har på tidspunktet for kontraktens ophør. Det gælder, uanset om ordregiveren har ret til at erhverve varerne ved kontraktens ophør.

Hvis en leje- eller leasingkontrakt er ubegrænset, skal ordregiveren beregne kontraktens værdi ud fra den månedlige værdi ganget med 48.

Til § 37

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 8, litra a, omhandler hvilke elementer ordregiver skal inddrage ved beregningen af den anslåede værdi af forsikringstjenesteydelser, banktjenesteydelser og andre finansielle tjenesteydelser samt kontrakter vedrørende projektering.

§ 37 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 13, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastsætter, hvordan værdien af kontrakter om forsikring, bank- og andre finansielle tjenesteydelser samt projektering skal beregnes.

Med bestemmelsen fastslås, at der gælder særlige regler for beregning af værdien af tjenesteydelseskontrakter, som vedrører de i bestemmelsen nævnte tilfælde. Ved beregning af værdien af en kontrakt om forsikringsydelse skal ordregiverens præmie medregnes i kontraktværdien men ikke i forsikringssummen. Det vil sige, at hvis en ordregiver forsikrer bygninger til 150 mio. kr. med en årlige præmie på 2 mio. kr., så er det den årlige præmie (de 2 mio. kr.), der er relevant ved værdiberegningen.

Ved projekteringsopgaver skal honorarer m.v. til arkitekten medregnes i kontantværdien men f.eks. ikke udlæg, som arkitekten har gjort på vegne af ordregiveren.

Til § 38

Det gældende direktivs artikel 9, stk. 8, litra b, omhandler, hvordan den anslåede værdi af tjenesteydelseskontrakter, hvor der ikke er fastsat en samlet pris, skal beregnes.

§ 38 gennemfører direktivets artikel 5, stk. 14, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsen, at beregningsgrundlaget for offentlige tjenesteydelseskontrakter er den samlede værdi for hele løbetiden for tidsbegrænsede kontrakter, der højst løber over 48 måneder, eller den månedlige værdi ganget med 48 for tidsubegrænsede kontrakter.

Bestemmelsen indebærer, at der gælder særlige beregningsregler for tjenesteydelseskontrakter, hvor der ikke er fastsat en samlet pris, f.eks. en fast aftale om konsulentrådgivning.

Det gælder for de tilfælde, hvor kontrakten er tidsbegrænset, at det er den anslåede værdi for hele løbetiden, der er afgørende. F.eks. skal kontrakter om specifik assistance til et bestemt projekt vurderes ud fra et skøn over, hvor meget assistance der er nødvendig for projektets udførelse. I de tilfælde, hvor kontrakten er tidsubegrænset, eller har en løbetid på over 48 måneder, skal den samlede kontraktværdi beregnes ud fra den månedlige værdi ganget med 48.

Til § 39

Det fremgår ikke direkte af det gældende direktiv, hvornår og i hvilket omfang en ordregiver kan have dialog med økonomiske aktører eller andre aktører, der potentielt kan have interesse i at afgive et tilbud på en udbudt opgave. Det fremgår dog af betragtning 8 i det gældende direktiv, at teknisk dialog hos de økonomiske aktører i forbindelse med udarbejdelse af udbudsmaterialet er tilladt. Dertil kommer retspraksis fra EU-domstolen og praksis fra Klagenævnet for Udbud, hvorefter forudgående dialog med økonomiske aktører ikke er i strid med de udbudsretlige principper, så længe den økonomiske aktør ikke får en konkurrencefordel i forhold til andre tilbudsgivere i forbindelse med tidligere ydet rådgivning.

§ 39 gennemfører direktivets artikel 40 og 41 om indledende markedsundersøgelser og forudgående inddragelse af ansøgere eller tilbudsgivere, og er en kodificering af gældende retspraksis fra EU-domstolen og praksis fra Klagenævnet for Udbud.

Det fastsættes i *stk. 1*, at ordregiveren, før udbuddet iværksættes, kan foretage en indledende markedsundersøgelse for at opnå markedskendskab med henblik på at udarbejde udbuddet og informere økonomiske aktører om ordregiverens udbudsplaner og krav i forbindelse med udbuddet. Markedskendskab er en vigtig forudsætning for, at ordregiveren kan udforme udbuddet, og dialog mellem ordregiveren og de økonomiske aktører er vigtig for at skabe den mest effektive konkurrence om de udbudte opgaver.

Ordregiveren kan indgå i dialog med og modtage rådgivning fra økonomiske aktører. Det kan eksempelvis være potentielle ansøgere og tilbudsgivere, uafhængige eksperter eller myndigheder. Det er underordnet, hvor lang tid før udbuddet dialogen foregår. Rådgivningen kan anvendes i planlægningen og udbuddets gennemførelse, forudsat rådgivningen ikke medfører en overtrædelse af principperne i § 2.

Ordregiveren kan f.eks. indgå i dialog med potentielle tilbudsgivere om de tekniske krav til det ønskede indkøb for at sikre, at udbudsmaterialet udformes på en måde, så det kan danne grundlag for et markedskonformt udbud og en effektiv konkurrence. Det kan f.eks. være nødvendigt, hvis ordregiveren ikke har den fornødne faglige kompetence til selv at foretage en tilstrækkelig teknisk beskrivelse af den udbudte opgave. Det kan bl.a. være tilfældet ved udbud af komplekse ydelser.

Ordregiveren kan også foretage en undersøgelse af, hvilke løsninger der er på markedet, hvordan markedet fungerer m.v.

Markedsundersøgelsen kan ske med henblik på input til at udforme udbudsmaterialet, herunder, f.eks. udbudsbekendtgørelsen, tekniske specifikationer, tidsfrister m.v.

Der er ingen formelle betingelser knyttet til bestemmelsen. Ordregiveren vælger selv, om dialogen skal være skriftlig eller mundtlig samt omfanget af og emnet for dialogen. Ordregiveren kan inddrage en enkelt virksomhed, flere virksomheder eller samtlige virksomheder på det pågældende marked forudsat, at principperne i § 2 overholdes. Ordregi-

veren har således bred adgang til dialog med markedet før et udbud igangsættes.

Den rådgivning, potentielle ansøgere og tilbudsgivere yder i forbindelse med markedsundersøgelsen, må ikke medføre en konkurrencefordrejning eller en overtrædelse af principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. § 2. Hvis ordregiveren f.eks. vælger at søge rådgivning hos kun en virksomhed med henblik på at fastlægge de tekniske specifikationer eller udforme udbudsmaterialet, kan der opstå risiko for, at ordregiveren kommer til at udarbejde kravene til det udbudte eller udformning af udbudsmaterialet på en måde, der passer til den pågældende økonomiske aktør og derfor udgør en konkurrencefordel for den økonomiske aktør. Indhentning af rådgivning fra en økonomisk aktør indebærer dog ikke nødvendigvis en sådan risiko for fordejning af konkurrencen. Dialogen med markedet kan tillige ske med henblik på at informere de økonomiske aktører om, at ordregiveren agter at udbyde en given opgave og hvilke krav, der vil blive stillet til opgaven. Ministerierne er allerede i dag forpligtet til at indberette oplysninger om fremtidige udbud og annonceringer på udbud.dk.

Med *stk. 2* fastsættes det, i forlængelse af § 39, stk. 1, at ordregiveren – hvor en økonomisk aktør har rådgivet ordregiveren i forbindelse med en markedsundersøgelse eller på anden måde har rådgivet eller været inddraget i forberedelsen af udbudsproceduren – skal træffe passende foranstaltninger for at sikre, at konkurrencen ikke fordejes som følge af inddragelsen.

Omfattet af § 39, stk. 2, er, udover den rådgivning som ordregiveren kan have fået i forbindelse med en markedsundersøgelse, de situationer, hvor ordregiveren har fået udført rådgivningsarbejder om forhold med tilknytning til udbuddet. Det kan f.eks. være udarbejdelse af tilstandsvurdering af eksisterende bygninger og byggetekniske undersøgelser. Den virksomhed, der har udført rådgivningsopgaven, kan i den forbindelse have oparbejdet en særlig viden om udbuddet.

For at en sådan særlig viden ikke skal føre til en konkurrencefordel for virksomheden, ved dennes eventuelle deltagelse i udbuddet, fastsætter bestemmelsen, at ordregiveren skal træffe passende foranstaltninger. Sådanne foranstaltninger omfatter som minimum foranstaltningerne nævnt i § 39, stk. 2, nr. 1 og 2. På samme måde skal ordregiveren træffe passende foranstaltninger, hvis ordregiveren ved markedsundersøgelser efter § 39, stk. 1, har inddraget potentielle ansøgere og tilbudsgivere i forberedelsen af udbudsproceduren, og disse har fået en særlig viden om udbuddet.

§ 39, stk. 2, finder også anvendelse, hvis ordregiveren forud for udbuddet har inddraget en virksomhed, der har tilknytning til potentielle ansøgere og tilbudsgivere. Som et eksempel kan nævnes, at ordregiveren har modtaget rådgivning fra et moderselskab, og ordregiveren modtager ansøgning om deltagelse i udbuddet fra moderselskabets datterselskab. Et andet eksempel på tilknytning er en selvstændig juridisk enhed med flere afdelinger med forskellig geografisk placering.

Den økonomiske aktør, der på tidspunktet for igangsættelsen af udbuddet leverer det påtænkte indkøb kan også være i besiddelse af vigtige oplysninger om den opgave, som der skal udbydes i kraft af virksomhedens rolle som eksisterende leverandør. Sådanne oplysninger kan udgøre en konkurrencefordel, som ordregiveren efter omstændighederne skal søge at udligne, jf. lovbemærkningerne til § 2, stk. 1.

Det fastsættes i § 39, stk. 2, nr. 1 og 2, hvad passende foranstaltninger som minimum omfatter. Passende foranstaltninger kan også være andre foranstaltninger.

Det følger af *nr. 1*, at ordregiveren så vidt muligt skal sikre, at relevante oplysninger, der er udvekslet i forbindelse med økonomiske aktørers forudgående rådgivning, teknisk dialog eller anden kontakt med ordregiveren i forberedelsen af udbudsproceduren, skal indgå i udbudsmaterialet. Det er kun, hvor det er relevant, at ordregiveren skal videregive oplysninger. Foranstaltningen har til formål at sikre, at ansøgere eller tilbudsgivere har adgang til den samme information til brug for udarbejdelse af ansøgning eller tilbud og dermed undgå, at konkurrencen fordrejes. Som eksempel kan nævnes en ordregiver, der udbyder totalrådgivning i forbindelse med renovering af en bygning, der forud for udbuddet har fået en virksomhed til at foretage en bygningsmæssig funktionsanalyse og en tilstandsvurdering af den eksisterende bygning. De informationer, som den rådgivende virksomhed tilvejebringer i forbindelse med undersøgelsen af den eksisterende bygning, kan indarbejdes i en rapport, som vedlægges udbudsmaterialet.

Nr. 2 fastsætter, at ordregiveren tillige skal fastsætte tilstrækkelige tidsfrister for modtagelsen af ansøgninger og tilbud. Formålet med bestemmelsen er at udligne den tidsmæssige fordel, som økonomiske aktører, som har været involveret i forberedelsen af udbudsproceduren, kan opnå ved deltagelse i udbuddet. Det indebærer, at ordregiveren skal vurdere, om en økonomisk aktør, der har været involveret i forberedelsen af udbuddet, har opnået en tidsmæssig fordel herved. Hvis det konstateres, at dette er tilfældet, indtræder pligten til at forlænge tidsfristen. Ordregiveren skal ved fastsættelsen af sin frist for ansøgning eller tilbud indregne den tid, som det skønnes at ville tage de øvrige ansøgere og tilbudsgivere at oparbejde den viden, som den pågældende ansøger eller tilbudsgiver har opnået ved sit forberedende arbejde eller markedsundersøgelse. Hvis tidsfristerne er for korte, kan det udgøre en væsentlig konkurrencefordel for den pågældende ansøger eller tilbudsgiver. Det vil typisk være i forbindelse med egentlig forudgående rådgivningsarbejde, f.eks. miljøundersøgelse, tilstandsrapporter for eksisterende bygninger eller andet, at en ansøger eller tilbudsgiver kan have opnået en tidsmæssig fordel.

Med bestemmelsens *stk. 3* fastsættes endvidere, at den pågældende ansøger eller tilbudsgiver skal udelukkes fra proceduren i henhold til § 136, nr. 2, når udelukkelse er den eneste måde, hvor på ordregiveren kan sikre overholdelse af ligebehandlingsprincippet, jf. § 2. Ordregiveren skal, efter at have truffet passende foranstaltninger efter § 39, stk. 2, nr. 1 og 2, vurdere, hvorvidt de konkurrencemæssige fordele er udlignet. Hvis ordregiveren vurderer, at visse ansøgere eller

tilbudsgivere har konkurrencemæssige fordele således konkurrencen fordrejes, skal ordregiveren udelukke disse, med mindre ordregiveren kan træffe foranstaltninger, der er mindre indgribende end udelukkelse.

Kan ordregiveren, med mindre indgribende foranstaltninger forhindre, at der sker en konkurrencefordrejning som følge af den pågældende ansøgers eller tilbudsgivers deltagelse i udbuddet, skal ordregiver foretage sådanne foranstaltninger.

Derudover skal ansøgeren eller tilbudsgiveren, inden en eventuel udelukkelse, have mulighed for at godtgøre, at deres deltagelse i forberedelsen af udbudsproceduren ikke kan fordreje konkurrencen, jf. § 138.

§ 39, stk. 3, skal ses i sammenhæng med § 174, stk. 4, hvorefter ordregiveren skal opbevare tilstrækkelig dokumentation til at kunne dokumentere de passende foranstaltninger, som ordregiveren, i henhold til § 39, stk. 3, har truffet med henblik på at sikre overholdelse af principperne i § 2. De trufne foranstaltninger skal fremgå af den individuelle rapport, jf. § 174.

Den almindelige inhabilitet reguleres i lovens § 4 om interessekonflikter.

Til § 40

I det gældende direktiv er tekniske specifikationer defineret i punkt 1 i direktivets bilag VI. Tekniske specifikationer forstås som de egenskaber ordregiveren kræver for den påtænkte anskaffelse. Efter det gældende direktivs artikel 23, stk. 1, skal de tekniske specifikationer offentliggøres. Offentliggørelsen skal ske i udbudsmaterialet. Når det er muligt, bør tekniske specifikationer defineres således, at der tages hensyn til kriterier vedrørende adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere.

§ 40 gennemfører direktivets artikel 42, stk. 1, om tekniske specifikationer, og er som udgangspunkt en videreførelse af gældende ret med, dog med nogle udvidelser. Således omfatter tekniske specifikationer også processer i et andet trin i anskaffelsens livscyklus, og det kan i de tekniske specifikationer angives, om der stilles krav om overdragelse af immaterielle rettigheder, og ordregiver skal ved udarbejdelse af tekniske specifikationer tage hensyn til kriterier vedrørende adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere, undtagen i behørigt begrundede tilfælde.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal anføre de tekniske specifikationer i udbudsmaterialet. De tekniske specifikationer fastlægger de krævede egenskaber ved et produkt, en tjenesteydelse eller ved et bygge- og anlægsprojekt, således tilbudsgiverne kan afgive tilbud, der opfylder kravene til den anvendelse, som ordregiveren har behov for.

Ordregiveren kan udarbejde tekniske specifikationer, der gør det muligt at afgive tilbud, som afspejler mange forskellige tekniske løsningsmuligheder, standarder og tekniske specifikationer på markedet, herunder dem, som er udarbejdet på grundlag af ydelseskriterier med tilknytning til produktionsprocedurerne livscyklus og bæredygtighed.

Ordregiveren skal udforme de tekniske specifikationer på en sådan måde, således kunstig indsnævring af konkurrence undgås. Udarbejdelse af de tekniske specifikationer i form af funktionskrav kan ofte gøre det muligt at opnå dette mål på den bedst mulige måde. Funktionskrav kan ofte også fremme innovation i forbindelse med offentlige udbud.

I forhold til bygge- og anlægsopgaver kan ordregiveren eksempelvis fastsætte egenskaber vedrørende miljø- og klimapræstation, udformning til alle behov, herunder adgang for handicappede, overensstemmelsesvurdering, funktionsdygtighed, sikkerhed eller dimensioner, herunder procedurer for kvalitetssikring, terminologi, symboler, afprøvning og afprøvningsmetoder, emballering, mærkning og etikettering, brugsvejledning samt produktionsprocesser og produktionsmetoder, regler for projektering og omkostningsberegning, betingelser for afprøvning, kontrol og aflevering af bygge- og anlægsarbejder samt konstruktionsteknik og konstruktionsmetoder samt alle andre tekniske betingelser, som ordregiver kan fastsætte vedrørende de færdige arbejder og de materialer eller dele, der indgår deri.

I forhold til varer og tjenesteydelser kan ordregiveren eksempelvis fastsætte egenskaber vedrørende kvalitetsniveau, miljø- og klimapræstation, udformning til alle behov, herunder adgang for handicappede, overensstemmelsesvurdering, funktionsdygtighed, brugen af produktet, sikkerhed, dimensioner, herunder forskrifter, der vedrører handelsbetegnelse og terminologi for produktet, symboler, prøvning og prøvningsmetoder, emballering, mærkning og etikettering, brugsvejledning, produktionsprocesser og -metoder på et hvilket som helst tidspunkt i indkøbets eller tjenesteydelsens levetid samt procedurer for overensstemmelsesvurdering.

De tekniske specifikationer skal være i overensstemmelse med principperne i § 2. Dette kommer blandt andet til udtryk i § 40, stk. 4.

Ordregiveren skal være særlig opmærksom på proportionalitetsprincippet i forbindelse med udarbejdelsen af de tekniske specifikationer, idet ordregiveren i henhold til proportionalitetsprincippet alene kan fastsætte krav, der er proportionale med kontraktens værdi og mål. Som følge heraf kan der alene fastsættes krav, der er nødvendige og passende for gennemførelsen af de tilsigtede formål.

Endvidere følger det af gennemsigtighedsprincippet at de tekniske specifikationer skal være klart og tydeligt, hvad der kræves, samt hvilke egenskaber de tilbudte løsninger skal indeholde, og hvilke egenskaber, der kan danne grundlag for konkurrencen.

Under udarbejdelsen af tekniske specifikationer skal ordregiveren tage hensyn til krav, der er affødt af EU-retten på databeskyttelsesområdet, navnlig i forbindelse med udformning af behandlingen af personoplysninger (indbygget databeskyttelse).

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* skal ordregiver i de tekniske specifikationer fastsætte de egenskaber, som kræves af et bygge- anlægsarbejde, en tjenesteydelse eller en vare. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at de tekniske specifikationer for indkøb af bygge- og anlægsarbejder, varer eller

tjenesteydelser kan angå krav til de processer og metoder, der er nævnt i § 163, stk. 2. Det vil sige, at egenskaberne også kan vedrøre den specifikke proces med fremstilling eller levering af eller handel med de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, eller en specifik proces for en anden fase i deres livscyklus. Sådanne tekniske specifikationer skal ikke nødvendigvis udgøre en del af indkøbets materielle indhold, men de skal være forbundet med kontraktens genstand. Som følge heraf er det ikke et krav, at anvendelsen af særlige produktionsmetoder gør sig synlig i selve produktet, men som nævnt skal de skal være knyttet til kontraktens genstand. Derudover skal disse tekniske specifikationer være proportionale og svare til kontraktens værdi og mål. Som følge heraf kan de tekniske specifikationer angå miljømæssige forhold ved produktionen i det omfang, de ovennævnte betingelser er opfyldt. Dette kan eksempelvis være tilfældet ved krav om brugen af energieffektive produktionsmetoder eller et krav om brug af miljøvenlige produkter i produktionen af det ønskede indkøb.

Hvis ordregiveren i henhold til § 40, stk. 2, stiller krav til processer og metoder, kan ordregiveren ikke stille så mange og væsentlige krav til den specifikke proces eller metode, at det ønskede indkøb alene kan leveres ved brug af en bestemt fremstillingsproces, som kendetegner de varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, som en bestemt økonomisk aktør leverer. Disse situationer reguleres af § 42.

Ordregiveren kan i de tekniske specifikationer angive sociale krav, som direkte karakteriserer den pågældende vare, tjenesteydelse eller bygge- og anlægsprojekt. Dette kan eksempelvis være krav i de tekniske specifikationer til handicappedes adgang til bygninger og offentlige transportmidler. Derimod kan sociale hensyn knyttet til produktionsmetoden, eksempelvis arbejdsvilkår for de ansatte, der producerer varerne, ikke anvendes som tekniske specifikationer, idet de ikke relaterer sig til kvaliteten af bygge- og anlægsarbejdet, varen eller tjenesteydelsen. Sådanne kriterier kan derimod anvendes som kriterier i forbindelse med tildelingen, jf. § 162, eller betingelser om kontraktens gennemførelse, jf. § 176. Dette gør sig blandt andet gældende i forhold til arbejdsvilkår angående helbredsbeskyttelsen og sikkerhed for det personale, som deltager i produktionen. Derudover kan det angå krav, der har til formål at fremme den social integration af dårligt stillede personer hos det personale, der skal udføre den udbudte opgave.

Det er hensigtsmæssigt, hvis ordregiveren, hvor det er relevant, tager stilling til, hvorledes intellektuel ejendomsret bliver håndteret i forbindelse med udførelsen af den udbudte opgave. Dette kan være angivet i forbindelse med de tekniske specifikationer, men kan også fremgå af andre dele af udbudsmaterialet, herunder kontrakten.

I henhold til bestemmelsens *stk. 3* skal ordregiveren udarbejde tekniske specifikationer under hensyntagen til adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere. Dette gælder i forbindelse med alle indkøb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder, der er beregnet til anvendelse af fysiske personer, hvad enten der er tale om indkøb, der skal anvendes af ordregiverens personale eller

andre persongrupper, herunder offentligheden i almindelighed.

Kravet om hensyntagen til adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere gælder ikke i situationer, hvor ordregiveren behørigt kan begrunde en undladelse heraf. Dette kan eksempelvis være tilfældet ved et udbud angående indkøb af varer, hvor ordregiveren samtidig med det påtænkte køb har til hensigt at foretage særskilte indkøb til handicappede.

I henhold til bestemmelsen i *stk. 4* skal de tekniske specifikationer give økonomiske aktører lige adgang til udbuddet, og må ikke bevirke, at der skabes ubegrundede hindringer for, at et udbud åbnes for konkurrence.

Bestemmelsen medfører, at ordregiveren ved udarbejdelse af de tekniske specifikationer, skal sikre en lige adgang til udbudsproceduren for de økonomiske aktører. Bestemmelsen er et udtryk for ligebehandlingsprincippet i § 2, hvorefter ensartede forhold ikke må behandles forskelligt, og at forskellige forhold ikke må behandles ensartet, medmindre en sådan forskellig behandling er objektivt begrundet og proportionalt. Som følge heraf kan ordregiveren fastsætte de tekniske specifikationer, således det alene er visse økonomiske aktører, der har adgang til udbuddet, hvis disse krav er saglige. Ensartede økonomiske aktører skal dog have en lige adgang til udbudsproceduren.

Endvidere må ordregiveren ikke i de tekniske specifikationer skabe ubegrundede hindringer for konkurrencen eller på andre måder kunstigt indsnævre konkurrencen.

Som følge heraf vil det alene være muligt for ordregiveren at fastsætte krav til tekniske specifikationer, som har en konkurrencebegrænsende virkning, hvis ordregiveren kan anføre saglige grunde til at stille kravene.

Til § 41

I det gældende direktiv fastlægges artikel 23, stk. 3, kravene til, hvordan ordregiver skal angive de tekniske specifikationer ved den udbudte anskaffelse. Der er mulighed for at specificere den udbudte anskaffelse efter fire metoder. De fire metoder til at specificere den udbudte anskaffelse er, at ordregiver kan henvise til godkendte standarder eller konkrete tekniske specifikationer, kan angive funktionelle krav, kan angive funktionelle krav og henvise til, at leverancer, der overholder godkendte standarder eller tekniske specifikationer, anses at overholde de stillede krav eller ordregiver kan angive en kombination af både henvisning til godkendte standarder eller tekniske specifikationer og angivelse af funktionelle krav.

§ 41 gennemfører direktivets artikel 42, stk. 3, om specificationsmetoder, og er med enkelte sproglige ændringer en videreførelse af gældende ret.

Stk. 1 indebærer, at ordregiveren skal udforme de tekniske specifikationer for det påtænkte køb på en af de fremgangsmåder, der fremgår af nr. 1-3, med mindre der er fastsat nationale tekniske forskrifter, der er forenelige med EU-retten, som ordregiveren er forpligtet til at anvende.

Rækkefølgen af fremgangsmåderne er ikke prioriteret.

Ordregiveren skal ved udarbejdelsen af de tekniske specifikationer, tage hensyn til krav, der er affødt af EU-retten. Eksempelvis krav på databeskyttelsesområdet, navnlig i forbindelse med udformning af behandlingen af personoplysninger.

Ordregiveren kan i henhold til *stk. 1, nr. 1*, beskrive kontraktens genstand via en beskrivelse af den krævede funktionsdygtighed, funktionskrav, tekniske krav eller andre krav. I henhold til denne fremgangsmåde fastsætter ordregiveren selv de krav, som der stilles til kontraktens genstand. Dette skal ses i modsætning til § 41, stk. 1, nr. 2, hvor ordregiveren ikke fastsætter de specifikke krav, men hvor ordregiveren henviser til eksempelvis en standard, der indeholder de relevante krav til kontraktens genstand. Ordregiveren kan eksempelvis benytte funktionskrav, hvor ordregiveren beskriver krav til ydelsens funktion, herunder resultater og effekter, fremfor at stille krav til den nøjagtige fremgangsmåde eller detaljerede specifikation. Ordregiveren kan eksempelvis udarbejde sin beskrivelse ved brug af tekniske krav, der er en detaljeret teknisk beskrivelse af de tekniske egenskaber, som en tilbudt løsning skal indeholde. Andre krav kan eksempelvis være aktivitetsbaserede krav, hvor en ordregiver beskriver de aktiviteter der skal gennemføres, men ikke nødvendigvis en beskrivelse af de tekniske egenskaber eller de resultater, der skal nås.

Det centrale ved beskrivelsen er, at den er så præcis, at tilbudsgivere kan identificere kontraktens genstand, og ordregiveren kan tildele kontrakten.

I henhold til metoden i *stk. 1, nr. 2*, kan ordregiveren udarbejde de tekniske specifikationer ved at henvise til standarder m.v. Standarderne m.v. er angivet i en prioriteret rækkefølge, hvilket betyder, at ordregiveren som udgangspunkt skal anvende litra a, nationale standarder til gennemførelse af europæiske standarder. Alene i de situationer, hvor der ikke er nationale standarder til gennemførelse af europæiske standarder, som er relevante i forhold til ordregiverens indkøb, kan man gå videre på listen til litra b og benytte europæiske tekniske vurderinger.

Standarderne er defineret i bilag VII til denne lovs bilag 2, hvor det blandt andet fremgår, at en international standard er en standard, der er vedtaget af en international standardiseringsorganisation, og som er offentligt tilgængelig

Det er en forudsætning, at de nationale tekniske forskrifter er forenelige med EU-retten.

Når der henvises til en standard m.v., jf. § 41, stk. 1, nr. 2, skal ordregiveren tage tilbud i betragtning, hvis tilbudsgiveren kan påvise, at den tilbudte løsning på tilsvarende måde opfylder de fastsatte krav, jf. § 43. Hvis en rimeligt oplyst og normalt påpasselig ordregiver uden et uforholdsmæssigt stort ressourceforbrug kan konstatere, at kravene i den tekniske specifikation er opfyldt på anden måde end ved en krævet standard eller specifikation, jf. § 41, stk. 1, nr. 2, kan ordregiveren ikke afvise tilbuddet.

Ordregiveren kan ifølge *stk. 1, nr. 3*, udarbejde de tekniske specifikationer ved en kombination mellem metoderne under § 41, stk. 1, nr. 1 og 2. Dette kan eksempelvis ske ved

en beskrivelse af funktionsdygtighed eller funktionskrav, jf. § 41, stk. 1, nr. 1, dog således, at såfremt en tilbudsgiver kan henvise til en specifik standard m.v. i henhold til § 41, stk. 1, nr. 2, er kravene til funktionsdygtighed eller funktionskravene opfyldt.

Endvidere kan ordregiveren udarbejde en teknisk specifikation ved at beskrive funktionsdygtighed eller funktionskrav i henhold til § 41, stk. 1, nr. 1, for visse dele af det påtænkte indkøb samtidig med, at ordregiveren angiver en standard m.v. i henhold til nr. 2 for andre dele af det påtænkte indkøb. I henhold til *stk. 2* kan ordregiveren ved udarbejdelsen af en teknisk specifikation, jf. § 41, stk. 1, nr. 2, alene anvende nationale standarder, nationale tekniske godkendelser eller nationale tekniske specifikationer for projektering, beregning og udførelse af arbejderne og anvendelse af varerne, jf. § 41, stk. 1, nr. 2, litra f-h, hvis der ikke eksisterer standarder eller specifikationer i henhold til § 41, stk. 1, nr. 2, litra a-e.

For at fremme økonomiske aktørers deltagelse i udbud i andre medlemslande, sikrer denne bestemmelse, at nationale standarder og specifikationer alene anvendes, hvis der ikke eksisterer europæiske eller andre internationale standarder eller specifikationer.

Til § 42

I det gældende direktiv fastlægger artikel 23, stk. 8, at medmindre kontraktens genstand gør det berettiget, må ordregiveren ikke i de tekniske specifikationer angive et bestemt fabrikat, en bestemt oprindelse eller en bestemt fremstillingsproces, og de må ikke henvise til et bestemt mærke, et bestemt patent eller en bestemt type, til en bestemt oprindelse eller til en bestemt produktion med det resultat, at visse virksomheder eller produkter favoriseres eller elimineres. En sådan angivelse eller henvisning er undtagelsesvis tilladt, hvis en tilstrækkelig nøjagtig og forståelig beskrivelse af kontraktens genstand ikke kan lade sig gøre ved anvendelse af § 23 stk. 3 og 4.

§ 42 gennemfører direktivets artikel 42, stk. 4, og er, på nær enkelte sproglige ændringer, en videreførelse af artikel 23, stk. 8, i det gældende direktiv. I forhold til artikel 42, stk. 4 er det i § 42, stk. 2 præciseret, at bestemmelsen alene indeholder en undtagelse til hovedreglen om, at der ikke kan henvises til et bestemt fabrikat m.v. Det fremgår af artikel 42, stk. 4, at der kan henvises til et bestemt fabrikat m.v., hvis "kontraktens genstand gør det berettiget". Derudover fremgår det af artikel 42, stk. 4, at "en sådan angivelse eller henvisning er undtagelsesvis tilladt, hvis en tilstrækkelig nøjagtig og forståelig beskrivelse af kontraktens genstand ikke kan lade sig gøre ved anvendelse af stk. 3." Det vurderes, at de to dele i artikel 42, stk. 4, er forbundet, idet der i andet led henvises til "en sådan angivelse eller henvisning". Som følge heraf vurderes det, at de to dele i artikel 42, stk. 4 er et led i samme undtagelse, og ikke to selvstændige undtagelser med et selvstændigt indhold. Dette betyder, at artikel 42, stk. 4 alene indeholder en undtagelse, hvorefter en ordregiver kan henvise til et bestemt fabrikat m.v., hvis kontrak-

tens genstand gør det berettiget fordi en tilstrækkelig nøjagtig og forståelig beskrivelse af kontraktens genstand ikke kan lade sig gøre. Det centrale i undtagelsen er herefter, om ordregiveren kan foretage en tilstrækkelig, nøjagtig og forståelig beskrivelse. Med henblik på at skabe en klar regel, er det som følge heraf præciseret i § 42, stk. 2, at ordregiveren kan henvise til fabrikat m.v., hvis ordregiveren kan foretage en tilstrækkelig, nøjagtig og forståelig beskrivelse.

Efter *stk. 1* må ordregiveren som udgangspunkt ikke i de tekniske specifikationer angive eller henvise til en række nærmere angivne forhold.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, må ordregiveren ikke henvise til et bestemt fabrikat, en bestemt oprindelse eller en bestemt fremstillingsproces, som kendetegner de varer eller de tjenesteydelser, som en bestemt økonomisk aktør leverer.

Ordregiveren må endvidere efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, ikke i de tekniske specifikationer henvise til et bestemt varemærke, et bestemt patent eller en bestemt type, oprindelse eller produktion med det resultat, at visse økonomiske aktører eller varer favoriseres eller elimineres. Dette skyldes, at sådanne henvisninger kan begrænse eller fordreje konkurrencen, samt at det kan blive uigennemsigtigt, hvilke krav ordregiveren stiller til et indkøb.

Hvis ordregiveren har behov for, at et indkøb er kompatibel med ordregiverens eksisterende produkter, kan ordregiveren efter omstændighederne være berettiget til at henvise til det eksisterende produkt, som det ønskede indkøb skal være kompatibel med. I denne forbindelse kan ordregiveren henvise til et specifikt varemærke med henblik på at tydeliggøre ordregiverens behov.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* kan ordregiveren i særlige situationer henvise til et bestemt fabrikat eller lignende, jf. § 42, stk. 1, efterfulgt af udtrykket "eller tilsvarende". Dette er muligt, hvis ordregiveren kan foretage en tilstrækkelig, nøjagtig og forståelig beskrivelse. Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at tilstrækkelig, nøjagtig og forståelig beskrivelse ikke er mulig § 41, stk. 1..

Hvis ordregiveren undtagelsesvist ikke kan foretage en tilstrækkelig, nøjagtig og forståelig beskrivelse, jf. § 42, stk. 1, og dermed er berettiget til at henvise til et bestemt fabrikat eller lignende, skal henvisningen være efterfulgt af udtrykket "eller tilsvarende".

Indkøbets kompleksitet eller andre særegne forhold kan ydermere undtagelsesvist legitimere en henvisning til et bestemt fabrikat eller lignende, jf. § 42, stk. 1, efterfulgt af udtrykket »eller tilsvarende«. Dette kan i visse konkrete situationer være muligt i forbindelse med restaurering af fredede bygninger, hvor der i lovgivningen er et krav om, at bygningsens æstetiske udtryk ikke må ændres. I disse situationer kan det ikke udelukkes, at det er relevant at henvise til, at visse produkter skal have en bestemt oprindelse, eller at der skal benyttes en bestemt fremstillingsproces med henblik på at bevare den fredede bygnings karakter. Det forudsættes, at det bestemte oprindelsessted eller den bestemte fremstillingsproces medfører bestemte æstetiske eller andre egen-

skaber, der ikke kan imødekommes ved en generel beskrivelse af behovet.

Til § 43

I det gældende direktiv fastlægger artikel 23, stk. 4, 1. afsnit, at ordregiver ikke kan afvise et tilbud om varer eller tjenesteydelser, der ikke er i overensstemmelse med de angivne specifikationer i artikel 23, stk. 3, litra a, hvis tilbudsgiver på passende måde og til ordregivers tilfredshed kan godtgøre, at tilbuddet opfylder de krav, der stilles i specifikationerne. Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd ikke bygge- og anlægsarbejder. Formuleringen ordregivers tilfredshed angiver, at der tillægges ordregiver et skøn ved vurdering af, om tilbudsgiver har godtgjort, at tilbuddet opfylder de krav, der stilles i specifikationerne.

§ 43 gennemfører direktivets artikel 42 stk. 5, og er, på nær enkelte sproglige ændringer, en videreførelse af artikel 23, stk. 4, i det gældende direktiv. Dog er bygge- og anlægsarbejder nu udtrykkeligt omfattet af bestemmelsen, således at bestemmelsen omfatter alle direktivets ydelsesområder.

Hvis ordregiveren udarbejder de tekniske specifikationer ved henvisning til en eller flere standarder m.v. i henhold til § 41, stk. 1, nr. 2, kan ordregiveren ikke afvise et tilbud, hvis tilbudsgiveren i sit tilbud godtgør med passende midler, at tilbudsgiverens løsning opfylder de krav, som ordregiveren har fastsat. De passende midler kan eksempelvis være indlevering af testrapporter, certificering og anden dokumentation, jf. §§ 47 og 48.

Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at ordregiveren ikke afviser tilbud, der indholdsmæssigt lever op til de krav, ordregiveren har stillet i de tekniske specifikationer, men ikke lever op til en krævet standard m.v., jf. § 41, stk. 1, nr. 2.

Det er tilbudsgiveren, der vurderer, på hvilken anden måde tilbudsgiveren vil godtgøre, at løsningen opfylder de fastsatte krav. Ordregiveren kan dermed ikke fastsætte formkrav angående måden, hvorpå tilbudsgiveren vil godtgøre opfyldelsen af kravene. Det er ordregiveren, der vurderer, hvorvidt det på passende måde er godtgjort, at kravene er opfyldt. Hvis en rimeligt oplyst og normalt påpasselig ordregiver uden et uforholdsmæssigt stort ressourceforbrug kan konstatere, at kravene i den tekniske specifikation er opfyldt på anden måde end ved en krævet standard m.v., jf. § 41, stk. 1, nr. 2, kan ordregiveren ikke afvise tilbuddet.

Til § 44

I det gældende direktiv fastlægger artikel 23, stk. 5, at ordregiver ikke kan afvise et tilbud om bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, hvis tilbuddet er i overensstemmelse med en bestemt type af tekniske specifikationer, og den konkrete tekniske specifikation tager sigte på at afdække de funktionelle krav, som ordregiver har fastsat. De i artikel 23, stk. 5, nævnte typer af tekniske specifikationer er defineret i det gældende direktivs bilag VI.

§ 44 gennemfører direktivets artikel 42 stk. 6, og er, på nær enkelte sproglige ændringer, en videreførelse af artikel 23, stk. 5, i det gældende direktiv.

Det fastslås i bestemmelsens stk. 1, at hvis ordregiveren udarbejder de tekniske specifikationer ved beskrivelse af funktionsdygtighed eller funktionskrav m.v. i henhold til § 41, stk. 1, nr. 1, kan ordregiveren ikke afvise et tilbud, der er i overensstemmelse med en af de i § 44, stk. 1, nævnte standarder m.v., hvis de opfylder de fastsatte funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, fastslår, at ordregiveren ikke kan afvise et tilbud, der er i overensstemmelse med en national standard til gennemførelse af en europæisk standard, hvis standarden opfylder de funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, som ordregiveren har fastsat.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, fastslår, at ordregiveren ikke kan afvise et tilbud, der er i overensstemmelse med en europæisk teknisk godkendelse, hvis godkendelsen opfylder de funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, som ordregiveren har fastsat.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, fastslår, at ordregiveren ikke kan afvise et tilbud, der er i overensstemmelse med en fælles teknisk specifikation, hvis den opfylder de funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, som ordregiveren har fastsat.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 4*, fastslår, at ordregiveren ikke kan afvise et tilbud, der er i overensstemmelse med en international standard, hvis standarden opfylder de funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, som ordregiveren har fastsat.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 5*, fastslår, at ordregiveren ikke kan afvise et tilbud, der er i overensstemmelse med en teknisk reference udarbejdet af et europæisk standardiseringsorgan, hvis denne opfylder de funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, som ordregiveren har fastsat.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* skal tilbudsgiveren godtgøre, at den tilbudte løsning, der opfylder en standard m.v., også opfylder de fastsatte funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, jf. § 41, stk. 1, nr. 1. De passende midler til at godtgøre dette kan være indlevering af testrapporter, certificering og anden dokumentation, jf. §§ 47 og 48.

Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at ordregiveren ikke afviser tilbud, der indholdsmæssigt lever op til de krav, ordregiveren har stillet i de tekniske specifikationer, selvom dette godtgøres ved en standard, der er nævnt i § 44, stk. 1.

Det er tilbudsgiveren, der vurderer, hvilken af de anførte standarder, der efter tilbudsgiverens opfattelse opfylder de fastsatte krav. Det er derimod ordregiveren, der vurderer, hvorvidt det på passende måde er godtgjort, at kravene er opfyldt. Hvis en rimeligt oplyst og normalt påpasselig ordregiver uden et uforholdsmæssigt stort ressourceforbrug kan konstatere, at kravene i den tekniske specifikation er opfyldt ved henvisning til en standard, jf. § 44, stk. 1, kan ordregiveren ikke afvise tilbuddet.

Til § 45

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren kan henvise til specifikke produktkategorier ved et påtænkt køb. Dette kan være relevant ved udbud af offentlige kontrakter, der indeholder et stort antal forskellige varer eller ydelser, også kaldet sortimentsudbud. Ved sortimentsudbud kan antallet af varelinjer have en sådan størrelse, eller indkøbet kan have en sådan karakter, at det vil være uproportionalt i et økonomisk henseende at foretage en udtømmende beskrivelse af kontraktens genstand ved angivelse af funktionsdygtighed eller funktionskrav og/eller ved henvisning til standarder m.v., jf. § 41, stk. 1.

Baggrunden for bestemmelsen er, at der i praksis fra Klagenævnet for Udbud har været konstateret en række udfordringer med sortimentsudbud, og at disse udfordringer har medført, at de udbud der gennemføres og de kontrakter og rammeaftaler, der bliver resultatet af disse udbud, ofte er unødigt komplicerede, unødigt begrænsende i markedet eller ikke sikrer den ønskede kvalitet af de omfattede varer.

Ved spørgsmål om, hvorvidt ordregiveren er berettiget til at benytte sig af denne bestemmelse, er det afgørende, hvorvidt beskrivelsen ved anvendelse af produktkategorier af det påtænkte indkøb udgør en tilstrækkelig klar beskrivelse, således at potentielle tilbudsgivere er i stand til at vurdere, om de har interesse i at afgive tilbud og hvilke produkter eller ydelser, der kan afgives tilbud med.

Ved produktkategorier forstås en betegnelse, der kendetegner, ikke et specifikt produkt, men en flerhed af produkter eller varianter heraf med de samme grundlæggende karakteristika. En produktkategori kunne eksempelvis være »kuglepenne«. Kuglepenne findes i mange forskellige varianter mht. farver, materialer, etc. Men har alle nogle fælles grundlæggende træk, som er klart for alle, hvorfor der ved henvisning til en sådan produktkategori ikke kan være tvivl om, hvilke typer af produkter eller varianter heraf, der vil være omfattet af den indgåede kontrakt eller rammeaftale. En produktkategori kan dog godt være så bred, at det bliver uklart, hvilke produkter eller varianter heraf, der kan blive omfattet af kontrakten eller rammeaftalen. Produktkategorien »kontorartikler« vil for eksempel oftest omfatte en for stor gruppe af produkter til, at det er klart for tilbudsgiverne, hvad de kan afgive tilbud på.

Det er hensigten med bestemmelsen at gøre det lettere for ordregiveren at beskrive de egenskaber, som kræves af kontraktens genstand, hvis ressourceforbruget til beskrivelsen af samtlige produkter eller ydelser, der påtænkes indkøbt, ville være uforholdsmæssig stor eller en udtømmende beskrivelse i realiteten ikke er mulig på grund af det påtænkte indkøbs karakter. Det er ikke hensigten med bestemmelsen at indføre et minimumskrav til, hvor mange forskellige produkter eller ydelser et udbud skal omfatte, før man kan gøre brug af bestemmelsen.

Ordregiveren kan under tilsvarende betingelser anvende produkt- eller ydelseskategorier i forhold til optionelle produkter eller ydelser i en kontrakt.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at ordregiveren, i forbindelse med gennemførelsen af sortimentsudbud, kan gennemføre evalueringen, jf. § 160, på grundlag af et repræsentativt udsnit af sammenlignelige produkter i tilbudsgiverens sortiment.

Hvad der udgør et repræsentativt udsnit baseres på en vurdering af de konkrete forhold, der gør sig gældende i det enkelte tilfælde.

Baggrunden for bestemmelsen er, at det i praksis ikke vil være muligt for ordregiveren at evaluere samtlige varelinjer, hvis ordregiveren har beskrevet kontraktens genstand ved henvisning til produktkategorier af varer eller varianterne heraf.

Til § 46

I det gældende direktiv fastlægges artikel 23, stk. 6, 1. afsnit, at ordregiver ved fastsættelse af miljøegenskaber ved den udbudte anskaffelse efter artikel 23, stk. 3, litra b, kan anvende tekniske specifikationer, som kræves for at opnå et europæisk, multinationalt eller nationalt miljømærke eller ethvert andet miljømærke. Det er et krav for at anvende bestemmelsen om miljømærker, at fire kumulative betingelser er opfyldt. Bestemmelsen giver mulighed for at anvende detaljerede specifikationer for et miljømærke, men ikke til at anvende et miljømærke som sådant.

§ 46 gennemfører direktivets artikel 43. Artikel 43 medfører en betydelig forenkling i forhold til de tilsvarende regler i det gældende direktivs artikel 23, stk. 6, idet ordregiver i stedet for at kopiere de underliggende kriterier for opnåelse af et bestemt mærke, nu kan nøjes med at kræve selve mærket. Betingelserne for at anvende artikel 43 svarer indholdsmæssigt til bestemmelserne i artikel 23, stk. 6, i det gældende direktiv.

I stedet for at indsætte de specifikke kriterier for opfyldelse af et relevant mærke kan ordregiveren i henhold til bestemmelsens *stk. 1* blot kræve, at det ønskede indkøb er forsynet med et specifikt mærke, jf. dog § 46, stk. 3. Et mærke er defineret i lovens § 24, nr. 21, som ethvert dokument, certifikat eller attestering, der bekræfter, at et bygge- og anlægsarbejde, en vare, en tjenesteydelse, en proces eller en procedure opfylder fastsatte mærkekrav.

Mærket fungerer som bevis for, at bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne svarer til de specifikke miljømæssige, sociale eller andre egenskaber, som ordregiveren efterspørger i forbindelse med de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse. Mærker kan alene kræves som bevis for, at tilbudsgiverens indkøb har bestemte egenskaber, hvis det er muligt at kræve disse egenskaber i henhold til bestemmelserne om tekniske specifikationer, kriterier for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse. Som følge heraf vil det i henhold til lovbemærkningerne til § 40, stk. 2, eksempelvis ikke være muligt i forbindelse med de tekniske specifikatio-

ner at stille krav om et specifikt mærke, som bevis for opfyldelse af bestemte sociale krav knyttet til produktionsmetoden, eksempelvis arbejdsvilkår for de ansatte, der producerer varerne. Et sådant mærke kan derimod kræves, som bevis for opfyldelse af vilkårene for kontraktens opfyldelse, hvis betingelserne for at kræve det specifikke mærke i øvrigt er opfyldt.

Et bestemt mærke kan være de europæiske og nationale miljømærker eller ethvert andet mærke.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, skal mærkekravene, som defineret i § 24, nr. 22, være egnede til at definere egenskaber ved de varer eller ydelser, som kontrakten handler om. Det følger af bestemmelsen, at mærkekravene alene skal vedrøre kriterier, der er forbundet med kontraktens genstand, og kriterierne skal angå egenskaber ved det påtænkte indkøb. Eksempelvis kan et mærke angå udformning af en vare, herunder emballagekrav.

Denne bestemmelse medfører, at en ordregiver ikke kan kræve et specifikt mærke, hvis mærket indeholder mærkekrav, der ikke er knyttet til kontraktens genstand. Dette gør sig gældende, selvom mærkekravene opfylder de resterende betingelser i § 46, stk. 1, nr. 2-5. I disse tilfælde kan ordregiveren, jf. § 46, stk. 2, henvise til de mærkekrav, der opfylder betingelserne, og kræve at tilbudsgiverne opfylder disse mærkekrav.

Mærkekravene skal ifølge bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, for det første være baseret på kriterierne, der er objektivt verificerbare. Som følge heraf vil kriterier, angående eksempelvis den økonomiske aktørs omdømme eller andre subjektive vurderinger, ikke kunne danne grundlag for mærkekrav.

Endvidere skal mærkekravene være baseret på ikkediskriminerende kriterier, hvorefter ordregiveren ikke kan kræve mærker, der baserer sig på kriterier, der forudsætter en bestemt nationalitet eller varetager andre diskriminerende hensyn.

Denne bestemmelse medfører blandt andet, at der kun kan stilles krav om et mærke, hvis økonomiske aktører, der opfylder mærkekravene, har adgang til at opnå det pågældende mærke. Der kan således ikke stilles krav om mærker, der eksempelvis kun kan tildeles medlemmer af bestemte brancheorganisationer eller som alene kan opnås af en bestemt procentdel af de leverandører, der opfylder mærkekravene.

Det påkrævede mærke skal efter *stk. 1, nr. 3*, være udviklet på grundlag af en åben og gennemsigtig procedure. For at en procedure er åben og gennemsigtig, skal alle relevante interessenter kunne deltage. Interessenter kan være offentlige eller private organer, virksomheder, arbejdsmarkedets parter eller ikkestatslig organisationer, det vil sige organisationer, der ikke er offentlige, og som ikke er traditionelle virksomheder.

Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at alle interessenter har mulighed for at tilkendegive deres opfattelse af et mærke, hvilket reducerer risikoen for, at visse mærker alene varetager nationale interesser eller interesser for specifikke dele af markedet.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 4*, medfører, at økonomiske aktører skal have mulighed for at gøre sig bekendt med oplysningerne om et mærke, herunder de underliggende mærkekrav. De økonomiske aktører kan herefter identificere, hvilke krav der skal være opfyldt for at opnå et specifikt mærke. I denne forbindelse vil det også være muligt at konstatere, hvorvidt andre mærker svarer til det specifikke mærke, som ordregiveren har krævet i den forbindelse med det påtænkte indkøb. Beskrivelsen af mærket og de mærkekrav der knytter sig til mærket, skal være offentligt tilgængelig, eksempelvis på internettet, eller ved at økonomiske aktører kan få tilsendt oplysningerne efter anmodning herom. Proceduren for at rekvirere beskrivelse af mærket og de underliggende kriterier må ikke være så vanskelig, at det kan sidestilles med den situation, hvor oplysningerne om mærket ikke er tilgængelig for alle økonomiske aktører.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 5*, fastsætter, at mærkekravene skal være fastsat af en tredjemand, som den økonomiske aktør ikke udøver en afgørende indflydelse på. Ved tredjemand forstås offentlige eller private organer, virksomheder eller anden form for ikkestatslig organisation, som en økonomisk aktør, der ansøger om mærket, ikke udøver en afgørende indflydelse på.

Specifikke nationale eller statslige institutioner eller organisationer kan være involveret i fastlæggelsen af de mærkekrav, som offentlige myndigheder eventuelt skal bruge i forbindelse med udbuddet, uden at disse institutioner eller organisationer mister deres status som tredjemand. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis der er fastsat krav om involvering i henhold til lovgivningen.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at såfremt ordregiveren ikke kræver eller ikke kan kræve, at en leverance opfylder alle mærkekrav, der er knyttet til et specifikt mærke, skal ordregiveren henvise til de relevante mærkekrav, som skal opfyldes, eller som ikke skal opfyldes. Dette kan være relevant, hvis et mærke indeholder mærkekrav, der ikke opfylder betingelserne i § 46, stk. 1. Ordregiveren kan i denne situation henvise til specifikke mærkekrav i et bestemt mærke, der skal opfyldes. Derudover kan ordregiveren lave en negativ afgrænsning, hvorefter ordregiveren henviser til, hvilke mærkekrav i et mærke, der ikke skal opfyldes. Alternativt kan ordregiveren i udbudsmaterialet angive de specifikke mærkekrav, som en leverance skal opfylde.

Det skal fremgå klart af henvisningen, hvilke mærkekrav i et mærke, der skal opfyldes eller ikke skal opfyldes. Dette kan ske ved en henvisning til de specifikke numre til mærkekravene. Hvis det ikke er muligt at lave en henvisning, der viser tydeligt, hvilke krav, der skal opfyldes, er ordregiveren forpligtet til at anføre mærkekravene i udbudsmaterialet.

I henhold til bestemmelsens *stk. 3* skal ordregiveren, der har krævet, at tilbudsgiverne skal være i besiddelse af et bestemt mærke, acceptere alle de mærker, der opfylder tilsvarende mærkekrav. Med tilsvarende mærkekrav menes mærkekrav, der opfylder det krævede eller højere niveau af de egenskaber, som det krævede mærke er et bevis for. Ordregiveren skal alene acceptere andre mærker, der opfylder de i § 46, stk. 1, nr. 1-5, nævnte krav.

Det er tilbudsgiveren, der vurderer, hvilket tilsvarende mærke, som denne ønsker at indlevere. Som følge heraf kan ordregiveren ikke fastsætte specifikke formkrav for et tilsvarende mærke. Det er tilbudsgiveren, der har bevisbyrden for, at et andet mærke svarer til det krævede mærke.

Formålet med bestemmelsens *stk. 4* er at sikre, at økonomiske aktører ikke udelukkes fra at deltage i en udbudsprocedure, hvis de ikke har adgang til et bestemt mærke, eksempelvis hvis det ikke er muligt inden for den relevante tidsfrist.

I henhold til denne bestemmelse skal ordregiveren, udover at acceptere tilsvarende mærker, jf. § 46, stk. 3, også acceptere anden passende dokumentation for opfyldelsen af mærkekravene, hvis tilbudsgiveren ikke har mulighed for at få det krævede mærke eller et tilsvarende mærke inden for den gældende frist. Årsagen til, at en tilbudsgiver ikke har mulighed for at få det krævede mærke eller et tilsvarende mærke inden for den gældende frist, må ikke kunne tilskrives den pågældende tilbudsgiver. Det kan eksempelvis ikke tilskrives tilbudsgiveren, hvis tilbudsfristen er kortere, end den tid det tager at opnå et mærke.

Anden passende dokumentation kan eksempelvis være verificeret dokumentation eller erklæringer fra tredjepart eller dokumentation eller erklæring fra producenten.

Det er tilbudsgiveren, der vurderer, hvilken dokumentation, som denne ønsker at indlevere for at påvise, at tilbuddet lever op til de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse. Som følge heraf kan ordregiveren ikke fastsætte specifikke formkrav for den passende dokumentation. Det er tilbudsgiver, der har bevisbyrden for, at den anden dokumentation er passende i forhold til at påvise, at tilbuddet lever op til de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse.

Anden dokumentation anses for at være passende, hvis en rimeligt oplyst og normalt påpasselig ordregiver uden et uforholdsmæssigt stort ressourceforbrug kan konstatere, at mærkekravene indeholdt i det krævede mærke er opfyldt.

Ordregiveren kan altid vælge at acceptere anden passende dokumentation, men er alene forpligtet hertil, hvis tilbudsgiveren ikke havde adgang til at opnå et mærke eller tilsvarende mærke.

Hvis tilbudsgiveren, af årsager der ikke kan tilskrives tilbudsgiveren, ikke har mulighed for at få det krævede mærke inden for den gældende frist, er der en formodning for, at tilbudsgiveren heller ikke ville kunne opnå et tilsvarende mærke. I disse situationer kan tilbudsgiveren, der ikke har mulighed for at få det krævede mærke, aflevere anden dokumentation, som ordregiveren skal acceptere, hvis dokumentationen anses for at være passende. Alene i de situationer hvor ordregiveren kan bevise, at tilbudsgiveren kunne have opnået et tilsvarende mærke inden for den gældende frist, kan anden passende dokumentation afvises.

I henhold til *stk. 5*, kan en ordregiver i udbudsmaterialet anmode om en redegørelse for baggrunden for fremsendelse af anden dokumentation, jf. *stk. 4*.

I denne redegørelse kan tilbudsgiveren beskrive, hvorfor tilbudsgiveren mener, at ordregiveren skal acceptere den anden passende dokumentation. Det kan eksempelvis være en beskrivelse af, hvorfor det ikke var muligt for tilbudsgiveren at opnå det krævede mærke eller et tilsvarende mærke. Det kan give ordregiver et udgangspunkt for at vurdere, om tilbudsgiveren kunne have opnået mærket eller et tilsvarende mærke.

Det skal fremgå af udbudsmaterialet, hvis ordregiveren anmoder om en redegørelse fra tilbudsgiverne.

Idet der alene er tale om en anmodning fra ordregiverens side, kan ordregiveren ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

Ordregiveren kan ikke med henvisning til denne bestemmelse kræve en redegørelse fra tilbudsgiverne efter tilbudsfristens udløb.

Til § 47

§ 47 gennemfører direktivets artikel 44, stk. 1, 1. og 2. afsnit. Artikel 44 er en ny bestemmelse i forhold til det gældende direktiv.

Ordregiveren kan efter *stk. 1* kræve, at tilbudsgiveren fremlægger testrapporter eller certifikater udstedt af et specifikt overensstemmelsesvurderingsorgan, men skal dog, jf. § 47, stk. 2, acceptere testrapporter eller certifikater udstedt af tilsvarende organer.

I henhold til denne bestemmelse kan tilbudsgivere få verificeret, at tilbudsgiverens løsning opfylder kravene til de tekniske specifikationer, kriterier for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse. Dette kan være relevant, hvor der er tale om teknisk komplekse indkøb, hvor ordregiveren ikke er i besiddelse af den fornødne ekspertise til at verificere, hvorvidt de tilbudte løsninger lever op til de i udbudsmaterialet anførte krav og kriterier.

Et overensstemmelsesvurderingsorgan er et organ, der udfører overensstemmelsesvurderingsaktiviteter, herunder kalibrering, afprøvning, certificering og inspektion, der er akkrediteret i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 765/2008 af 9. juli 2008 om kravene til akkreditering og markedsovervågning i forbindelse med markedsføring af produkter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 af 13.8.2008, s. 30).

Formålet med bestemmelsens *stk. 2* er at sikre, at ordregiveren ikke afviser tilbud, hvor tilbudsgiveren fremlægger testrapporter eller certifikater, der indholdsmæssigt svarer til de krav, ordregiveren har stillet, men hvor det er et andet tilsvarende overensstemmelsesvurderingsorgan, der har foretaget vurderingen.

Det er tilbudsgiveren, der vurderer, hvilket overensstemmelsesvurderingsorgan, der skal udstede testrapporter eller certifikater, men tilbudsgiveren skal påvise, at overensstemmelsesvurderingsorganet svarer til det krævede overensstemmelsesvurderingsorgan.

Til § 48

§ 48 gennemfører direktivets artikel 44, stk. 2. Artikel 44 er en ny bestemmelse i forhold til det gældende direktiv.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1*, kan ordregiveren altid vælge at acceptere anden passende dokumentation, men er alene forpligtet hertil, hvis tilbudsgiveren ikke havde adgang til at få udstedt det omhandlende certifikat eller testrapport.

Ordregiveren skal dog acceptere anden passende dokumentation, når den pågældende tilbudsgiver ikke havde adgang til at få udstedt de omhandlede certifikater eller testrapporter, eller ikke havde mulighed for at få dem udstedt inden for den gældende frist, og såfremt den manglende adgang ikke kan tilskrives den pågældende økonomiske aktør.

Anden passende dokumentation kan eksempelvis være verificeret dokumentation fra tredjepart eller teknisk dokumentation fra producenten.

Endvidere skal tilbudsgiver ved anden passende dokumentation godtgøre, at kravene i de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse er opfyldt.

I henhold til § 47, stk. 1, kan ordregiveren kræve en specifik dokumentationstype i form af en testrapport eller et certifikat fra et overensstemmelsesvurderingsorgan. Hvis en ordregiver vælger eller skal acceptere anden dokumentation, er det tilbudsgiveren, der vurderer, hvilken dokumentation, som denne ønsker at indlevere for at påvise, at tilbuddet lever op til de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse. Som følge heraf kan ordregiveren ikke fastsætte specifikke formkrav for anden passende dokumentation. Det er tilbudsgiver, der har bevisbyrden for, at den anden dokumentation er passende i forhold til at påvise, at tilbuddet lever op til de tekniske specifikationer, kriterierne for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse.

Anden dokumentation anses for at være passende, hvis en rimeligt oplyste og normalt påpasselig ordregiver uden et uforholdsmæssigt stort ressourceforbrug kan konstatere, at tilbuddet lever op til de tekniske specifikationer, kriterier for tildeling eller vilkårene for kontraktens udførelse er opfyldt.

I henhold til *stk. 2*, kan en ordregiver i udbudsmaterialet anmode om en redegørelse for baggrunden for fremsendelse af anden dokumentation, jf. *stk. 4*.

I denne redegørelse kan tilbudsgiveren beskrive, hvorfor tilbudsgiveren mener, at ordregiveren skal acceptere den anden passende dokumentation. Det kan eksempelvis være en beskrivelse af, hvorfor det ikke var muligt for tilbudsgiveren at opnå den krævede testrapport eller det krævede certifikat. Det kan give ordregiver et udgangspunkt for at vurdere, om tilbudsgiveren kunne have opnået mærket eller et tilsvarende mærke.

Det skal fremgå af udbudsmaterialet, hvis ordregiveren anmoder om en redegørelse fra tilbudsgiverne.

Idet der alene er tale om en anmodning fra ordregiverens side, kan ordregiveren ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

Ordregiveren kan ikke med henvisning til denne bestemmelse kræve en redegørelse fra tilbudsgiverne efter tilbudsfristens udløb.

Til § 49

I det gældende udbudsdirektiv er der ikke regler, som hindrer, at ordregiveren opdeler kontrakten i et antal mindre kontrakter for f.eks. at give mindre økonomiske aktører mulighed for at byde på opgaven. Denne mulighed fremgår dog ikke eksplicit af det gældende udbudsdirektiv. Dog fremgår det af artikel 9, stk. 3, i det gældende direktiv, at en kontrakt ikke kan opdeles med henblik på at komme under udbudsdirektivets tærskelværdier. Dette er dog ikke til hinder for, at en kontrakt opdeles i mindre kontrakter, der alle udbydes efter EU's udbudsregler.

§ 49 gennemfører direktivets artikel 46 stk. 1-3. Artikel 46 er en ny bestemmelse i forhold til det gældende direktiv.

Bestemmelsens *stk. 1*, fastsætter, at ordregiver kan udbyde separate delkontrakter i stedet for at udbyde en samlet kontrakt. Ordregiveren kan i sin vurdering af, hvorvidt en kontrakt skal opdeles, inddrage markedsmæssige og økonomiske hensyn. For eksempler på disse hensyn se bemærkningerne til § 49, stk. 2.

Opdelingen af kontrakten kan eksempelvis ske som en kvantitativ opdeling, geografisk opdeling eller som en opdeling i forskellige kontraktgenstande. En opdeling af kontrakter medfører, at det bliver nemmere for små og mellemstore virksomheder at afgive tilbud, da de udbudte opgaver herved får en størrelse, som i højere grad passer til små og mellemstore virksomheders produktionsapparat. Ordregiveren bør i denne forbindelse overveje, hvorvidt en opdeling kan være med til at skabe et større konkurrencefelt, hvilket kan påvirke konkurrencen positivt. Der kan eksempelvis være forskellige delkontrakter i forbindelse med udførelsen af et samlet bygge- og anlægsarbejde. Endvidere kan der eksempelvis være en opdeling, hvor ordregiveren har behov for forskellige typer af varer eller ydelser. Eksempelvis kan der i forbindelse med et udbud af fødevarer være en delkontrakt angående frugt og grønt, mens en anden delkontrakt angår mejeriprodukter. Endvidere kan et udbud eksempelvis angå transport af borgere, hvor udbuddet opdeles i delkontrakter i nærmere geografisk afgrænsede delkontrakter.

Det er ordregiveren, der vurderer, hvorledes en kontrakt skal opdeles i forhold til størrelse og genstand. Hvorvidt den enkelte kontrakt er udbudspligtig vurderes i henhold til §§ 29-38, angående beregning af den anslåede kontraktværdi.

Bestemmelsens *stk. 2* fastlægger et »opdel eller forklaringsprincip«. Udbyder ordregiveren ikke separate delkontrakter, skal ordregiveren i udbudsmaterialet oplyse om baggrunden herfor. En grund kan eksempelvis være varetagelsen af økonomiske- eller markedsmæssige hensyn. Markedsmæssige hensyn kan eksempelvis være relevante, hvis ordregiveren vurderer, at den markedsmæssige situation betyder, at der ikke vil være en konkurrence om delkontrakter, hvis en kontrakt opdeles. Økonomiske hensyn kan være relevante, hvis ordregiveren vurderer, at der kan opnås økonomiske fordele,

såsom stordriftsfordele, ved ikke at opdele kontrakten. Endvidere kan økonomiske hensyn eksempelvis angå selve udbudsprocessen i forhold til udbudsomkostningerne, men kan også angå omkostningerne forbundet med den efterfølgende kontraktadministration. Ordregiveren har et vidt skøn i forhold til at vurdere, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at opdele en kontrakt eller ej. Ordregiverens vide skøn kan ikke tilsidesættes, med mindre ordregiveren har handlet i strid med principperne i § 2.

Ordregiveren er i henhold til bestemmelsens *stk. 3* forpligtet til at anføre de i § 49, *stk. 3*, nr. 1-3, angivne oplysninger i udbudsbekendtgørelsen.

Efter *stk. 3, nr. 1*, skal det anføres i udbudsbekendtgørelsen, hvorvidt tilbudsgiveren kan afgive tilbud angående en, flere eller alle delkontrakter.

Efter *stk. 3, nr. 2*, skal det anføres i udbudsbekendtgørelsen, om tilbudsgiveren kan tildeles en, flere eller alle delkontrakter, samt hvordan delkontrakterne eller grupper af delkontrakter kan kombineres.

Efter *stk. 3, nr. 3*, skal ordregiveren endvidere anføre i udbudsbekendtgørelsen, hvilke objektive og ikkediskriminerende kriterier eller regler der er afgørende for tildelingen af delkontrakter, herunder hvordan delkontrakterne tildeles, når kriterierne ville resultere i at én tilbudsgiver får tildelt flere delkontrakter end det maksimale antal, som tilbudsgiveren kan få tildelt.

Såfremt ordregiveren fastsætter regler eller en fordelingsnøgle, hvorefter en tilbudsgiver ikke kan få tildelt alle delkontrakter, men har mulighed for at afgive tilbud på alle delkontrakter, er ordregiveren forpligtet til at anføre reglerne eller fordelingsnøglen i udbudsmaterialet. Reglerne eller fordelingsnøglen skal fastlægge, hvorledes delkontrakterne tildeles, når en tilbudsgiver i henhold til kriterierne for tildeling står til at vinde flere delkontrakter end det maksimale antal, som en enkelt tilbudsgiver kan blive tildelt. Endvidere er det muligt for ordregiveren at kombinere flere eller alle delkontrakter, således der er en sammenhæng mellem visse eller alle delkontrakter. Eksempelvis kan det betinges, at såfremt den vindende tilbudsgiver vinder en specifik delkontrakt, skal denne også tildeles en anden specifik delkontrakt. Reglerne eller fordelingsnøglen skal oplyse eventuelle kombinationer og sammenhænge mellem delkontrakterne. Ordregiveren kan give tilbudsgiverne mulighed for at give rabat i forbindelse med regler eller en fordelingsnøgle. Herved kan tilbudsgiver fastsætte, at den tilbudte pris ydes med en rabat, såfremt tilbudsgiveren tildeles en eller flere delaftaler, eller såfremt tilbudsgiveren tildeles specifikke delaftaler. I henhold til § 163, *stk. 1* og *2*, skal underkriterierne være forbundet med kontraktens genstand, og det er underkriterierne, når disse relaterer sig til de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten. Som følge heraf kan ordregiver alene anvende og lægge vægt på rabattsatser ved tildelingen af kontrakten, som bliver aktualiseret i forbindelse med udførelsen af kontrakten.

Den fastsatte fordelingsnøgle skal være objektiv samt overholde principper om ligebehandling, proportionalitet og gennemsigtighed, som er fastsat i § 2.

Til § 50

I det gældende direktiv fastlægger artikel 24, *stk. 1*, at når kriteriet for tildeling er det økonomisk mest fordelagtige tilbud, kan ordregiver give tilbudsgiverne tilladelse til at præsentere alternative tilbud. Det er altså frivilligt for ordregiver, om denne vil give mulighed for afgivelse af alternative tilbud. Direktivet indeholder ingen definition af begrebet alternative tilbud, men begrebet dækker over et tilbud, der afviger fra udbudsbetingelserne.

§ 50 gennemfører direktivets artikel 45, *stk. 1*, som bygger videre på artikel 24 *stk. 1*, i det gældende direktiv.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at ordregiveren kan give tilladelse til eller kræve, at tilbudsgivere afgiver alternative tilbud. Ved alternativt tilbud, skal forstås et tilbud, der på ordregiverens opfordring indeholder alternative løsninger på ordregiverens indkøbsbehov, og som afviger fra det, der er fastsat i udbudsmaterialet, jf. § 24, nr. 3. Alternative tilbud er ikke tilladt, uden at dette er anført.

Ved alternative tilbud forstås tilbud, der afviger fra udbudsmaterialet, jf. § 24, nr. 3. Alternative tilbud skal dog overholde de mindstekrav, der gælder for de alternative tilbud, jf. § 51, *stk. 1*, nr. 1. Afvigelser vedrørende andre dele af udbudsmaterialet end de i § 51, *stk. 1*, nr. 1, fastsatte mindstekrav, vil, med mindre andet er fastsat, ikke være tilbudsforbehold, men derimod et udtryk for et alternativt tilbud.

Enhver del af udbuddet kan være genstand for et alternativt tilbud, og som følge heraf vil det alternative tilbud eksempelvis indeholde fravigelser i forhold til udbudsmaterialets krav til eller beskrivelser af den udbudte kontrakts genstande eller de juridiske, økonomiske eller andre vilkår for levering, så længe at disse forhold ikke er mindstekrav i forhold til de alternative tilbud, jf. § 51, *stk. 1*, nr. 1. Hvorvidt ordregiveren kan eller skal acceptere fravigelser for udbudsmaterialet afhænger i høj grad af beskrivelsen herom i udbudsmaterialet. Som følge heraf vil det være en konkret vurdering, hvorvidt en afvigelse er et udtryk for et alternativt tilbud eller et tilbudsforbehold. Såfremt ordregiveren har anført i udbudsbekendtgørelsen, at alternative tilbud accepteres, vil et tilbuds afvigelser fra udbudsmaterialet være et alternativt tilbud, med mindre der er tale om afvigelser fra mindstekrav til de alternative tilbud. Indeholder et tilbud afvigelser fra mindstekrav til de alternative tilbud, vil dette være et tilbudsforbehold. Såfremt ordregiveren i udbudsmaterialet har præciseret, hvilke konkrete dele af udbuddet, der kan være genstand for alternative tilbud, vil afvigelser i forhold til øvrige dele af udbuddet være et tilbudsforbehold. Har ordregiveren anført i udbudsbekendtgørelsen, at alternative tilbud accepteres, kan ordregiveren ikke afvise et alternativt tilbud med den begrundelse, at den indeholder afvigelser fra udbudsmaterialet, med mindre disse afvigelser kan karakteriseres som tilbudsforbehold i henhold til ovennævnte.

Ved at tillade eller kræve alternative tilbud kan ordregiveren lade tilbudsgivernes markedskendskab og innovation komme til udtryk i andre løsninger end dem, som ordregiveren selv kender til.

Det er muligt at tillade eller kræve afgivelse af alternative tilbud både, hvor tilbuddene udelukkende bedømmes på prisen, og hvor tilbuddene bedømmes på det bedste forhold mellem pris og kvalitet.

Har ordregiveren stillet krav om afgivelse af alternative tilbud, vil ordregiveren være forpligtet til at afvise et antageligt ordinært tilbud, såfremt den pågældende tilbudsgiver ikke samtidigt afgiver et alternativt tilbud. Det er ikke en betingelse for, at ordregiveren kan tage et alternativt tilbud i betragtning, at det ordinære tilbud er antageligt, eller at der overhovedet afgives et ordinært tilbud. Ordregiveren kan dog bestemme i udbudsmaterialet, at et alternativt tilbud alene tages i betragtning, såfremt tilbudsgiveren afgiver et ordinært tilbud, og ordregiveren kan også kræve, at det ordinære tilbud er antageligt.

Det følger af bestemmelsens 2. pkt., at alternative tilbud skal have tilknytning til kontraktens genstand, hvilket har til formål at sikre, at der i tilstrækkelig grad er sammenlignelighed mellem de ordinære og alternative tilbud, således at tilbuddene kan indgå i evalueringen på lige vilkår.

Endvidere følger det af bestemmelsens 3. pkt., at de valgte kriterier for tildeling skal kunne anvendes i forbindelse med både ordinære og alternative tilbud.

I henhold til § 50, stk. 1, kan en kontrakt tildeles en tilbudsgiver, der enten har afleveret et ordinært tilbud og/eller et alternativt tilbud, hvis det vindende tilbud opfylder de i § 159 anførte betingelser.

I henhold til bestemmelsens stk. 2 skal det angives i udbudsbekendtgørelsen, hvis ordregiver kræver eller accepterer alternative tilbud.

Til § 51

I det gældende direktiv fastlægger artikel 24, stk. 3, at ordregivere, der tillader alternative tilbud, skal angive i udbudsbetingelserne, hvilke mindstekrav alternative tilbud skal opfylde, og hvilke specifikke krav der eventuelt stilles til deres udformning. Har ordregiver ikke anført mindstekravene i udbudsbetingelserne, må ordregiver ikke tage et alternativt tilbud i betragtning. Det fremgår af EU-Domstolens dom af 16. oktober 2003 i sag C-421/01, Traunfellner GmbH (præmis 33). Klagenævnet for Udbud har i kendelse af 14. september 1998, Det Danske Handelskammer, fastslået, at udbudsbetingelserne skal indeholde en præcis angivelse af de mindstekrav, de alternative tilbud skal opfylde, herunder de nærmere betingelser for, at der vil være tale om en præcis angivelse. Kravet om, at de specifikke krav, der eventuelt stilles til mindstekravenes udformning, synes at være af ren formel karakter og alene at rette sig mod selve opsætningen/opstillingen af det alternative tilbud. I det gældende direktiv fastlægger artikel 24, stk. 4, 1. afsnit, at ordregiver tager de alternative tilbud i betragtning, som opfylder mindstekravene.

ne. Modsætningsvis skal ordregiver altså afvise alternative tilbud, der ikke opfylder mindstekravene.

§ 51 gennemfører direktivets artikel 45 stk. 2 og 3, 1. afsnit. Artikel 45 stk. 2, 1. pkt., svarer indholdsmæssigt til artikel 24, stk. 3, i det gældende direktiv. Artikel 45, stk. 3, 1. afsnit, svarer indholdsmæssigt til 24, stk. 4, 1. afsnit, i det gældende direktiv.

I henhold til bestemmelsens stk. 1, nr. 1. skal det angives, hvilke mindstekrav de alternative tilbud skal opfylde. Det skal således være fastlagt fra tidspunktet for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, hvilke mindstekrav et alternativt tilbud skal opfylde.

Endvidere skal det i henhold til stk. 1, nr. 2, angives, såfremt der er specifikke krav vedrørende afgivelsen af alternative tilbud. Eksempelvis, at alternative tilbud kun kan afgives, når der også er afgivet tilbud, der ikke er et alternativt tilbud.

Ordregiveren fastsætter mindstekrav for alternative tilbud, jf. § 51, stk. 1. En ordregiver kan efter stk. 2 alene tage alternative tilbud i betragtning, hvis de alternative tilbud opfylder mindstekravene, der er fastlagt i henhold til § 51, stk. 1, nr. 1.

Bestemmelsens stk. 3 fastsætter, at hvis ordregiveren accepterer alternative tilbud, skal kriterierne for tildeling gøre en sammenligning mellem de ordinære og alternative tilbud mulig, således tilbuddene kan indgå i evalueringen på lige vilkår, og det er muligt at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Tilbudsevalueringen skal ske i overensstemmelse med § 160.

Til § 52

I det gældende direktiv fastlægger artikel 24, stk. 4, 2. afsnit, at når der i udbudsprocedurer for vareindkøbs- eller tjenesteydelseskontrakter er givet tilladelse til alternative tilbud, kan et alternativt tilbud ikke afvises alene med den begrundelse, at der, såfremt det antages, enten vil blive tale om en tjenesteydelseskontrakt i stedet for en offentlig vareindkøbskontrakt eller omvendt.

§ 52 gennemfører direktivets artikel 45, stk. 3, 2. afsnit, der svarer indholdsmæssigt til artikel 24, stk. 4, 2. afsnit, i det gældende direktiv.

Hvis en ordregiver har fastsat mindstekrav i henhold til § 51, stk. 1, nr. 1, for alternative tilbud, der giver mulighed for tilbudsgiverne at tilbyde en levering af en tjenesteydelse, kan ordregiveren ikke afvise tilbudsgiveren med den begrundelse, at de ordinære tilbud angår levering af varer. Det samme gælder, hvis situationen er omvendt.

Når ordregiveren accepterer alternative tilbud, giver ordregiveren tilbudsgiverne mulighed for at komme med tilbud, der afviger fra det, der er fastsat i udbudsmaterialet. Dog ikke mindstekravene, jf. § 51, stk. 1, nr. 1. Herved kan tilbudsgiveren tilbyde løsninger, som ordregiveren ikke har tænkt på. Bestemmelsen sikrer, at ordregiveren ikke kan kræve, at alternative tilbud angår levering af enten levering af vare eller tjenesteydelser, idet det er formålet med alternative tilbud, at ordregiveren bliver tilbudt noget, som or-

dregiveren ikke har forudset. Det kan hindre de mest effektive løsninger, hvis ordregiveren kan afvise alternative tilbud med den begrundelse, at løsningen skal være levering af eksempelvis en vare. Eksempelvis kan det være et økonomisk mere fordelagtigt tilbud, hvis en tilbudsgiver via et alternativt tilbud imødekommer ordregiverens behov ved levering af en tjenesteydelse i stedet for levering af en vare.

Til § 53

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Formålet med bestemmelsens *stk. 1* er at skabe klarhed om en praksis, der er opstået navnlig på bygge- og anlægsområdet, som er benævnt sideordnede tilbud.

Sideordnede tilbud er defineret i lovens § 24, nr. 31, som tilbud, hvor ordregiveren i udbudsmaterialet har fastsat, at der kan eller skal afgives flere tilbud på udførelsen af den udbudte opgave med forskellige udførelsesmetoder, materialer eller lignende.

Det kan være uklart, hvad der er forskellen mellem muligheden for at anmode om alternative tilbud og muligheden for at anvende sideordnede tilbud.

Ved et alternativt tilbud forstås, jf. § 24, nr. 3, at en tilbudsgiver – i almindelighed i tilknytning til et almindeligt tilbud – afgiver et tilbud, som på væsentlige punkter afviger fra det, der er fastsat i udbudsmaterialet. Det vil sige, at det ved alternative tilbud er tilbudsgiveren, der beslutter, hvori afvigelserne skal bestå. Ved sideordnede tilbud forstås, at ordregiveren i udbudsmaterialet har fastsat, at der kan eller skal afgives forskellige tilbud på udførelsen af den udbudte bygge- og anlægsopgave under udførelse af forskellige udførelsesmetoder, materialer eller lignende. Hermed er det ordregiveren, der beslutter, hvilke forskellige løsninger, tilbudsgiverne skal tilbyde.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* kan krav om afgivelse af tilbud med forskellige tekniske løsninger medføre en væsentlig økonomisk byrde for tilbudsgiverne i forbindelse med udarbejdelse af deres tilbud. Med henblik på at imødegå byrden kan ordregiveren i stedet anvende muligheden for at foretage indledende markedsundersøgelser i overensstemmelse med § 39 og dermed minimere behovet for sideordnede tilbud.

Med henblik på at nedsætte udbudsomkostningerne, og for at øge anvendelsen af indledende markedsundersøgelser, skal ordregiveren fastsætte antallet af sideordnede tilbud under hensyntagen til proportionalitetsprincippet, herunder ordregiverens behov samt tilbudsgivernes omkostninger forbundet med udarbejdelse af tilbud. Derudover kan ordregiveren alene kræve sideordnede tilbud i det omfang der er tale om væsentlige forskelle, der imødekommer ordregiverens saglige behov.

For at minimere tilbudsgivernes omkostninger forbundet med afgivelse af tilbud kan ordregiveren uden begrundelse stille krav om 8 separate tilbud.

Hvis ordregiveren vil stille krav om mere end 8 sideordnede tilbud, skal ordregiveren begrunde, hvorfor der stilles krav om flere sideordnede tilbud. Ordregiveren skal have et sagligt behov, der i den konkrete situation medfører, at tilbudsgiverne skal afgive flere end 8 væsentligt forskellige sideordnede tilbud. Begrundelsen herfor skal anføres i udbudsmaterialet.

Såfremt ordregiveren iværksætter flere udbud om udførelsen af det samme projekt, men hvor de enkelte udbud indeholder forskellige krav om udførelsesmetoder, materialer eller lignende, med det resultat, at ordregiveren vilkårligt kan vælge mellem vinderne af de enkelte udbud for at finde den løsning, som man bedst kan lide, vil det være at betragte som omgåelse af reglerne i denne lov.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at ordregiveren ved valget mellem de indkomne tilbud skal anvende den evalueringsmetode, som er offentliggjort i udbudsmaterialet, jf. § 160. Dette kan eksempelvis ske ved, at man relativt vægter udførelsesmetoderne, materialerne eller lignende. Ordregiveren skal således på forhånd oplyse, hvordan det økonomisk mest fordelagtige tilbud identificeres og dermed, hvordan sammenligningen mellem de forskellige tilbud med forskellige udførelsesmetoder, materialer og lignende foretages. Det samme gælder valget mellem forskellige former for entreprise, der er kendetegnet ved forskellige vilkår for udførelsen, der ikke lader sig sammenligne på pris alene, men kræver nærmere præcisering.

Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at ordregiveren ikke frit kan kombinere de forskellige løsninger med det resultat, at ordregiveren kan have et frit valg mellem tilbudsgivere. Ordregiverens fremgangsmåde til at finde det økonomisk mest fordelagtige tilbud skal være fastlagt på forhånd og fremgå af udbudsmaterialet.

Til § 54

I det gældende direktiv fastlægges artikel 19 ordregivers mulighed for at reservere kontrakter. EU-medlemsstaterne kan beslutte at forbeholde retten til at deltage i procedurerne om tildeling af offentlige kontrakter for beskyttede værksteder eller beslutte, at forbeholde udførelsen af sådanne kontrakter for programmer for beskyttet beskæftigelse. Det følger af § 14 i implementeringsbekendtgørelsen, at det gældende direktivs artikel 19 finder anvendelse i dansk ret.

§ 54 gennemfører direktivets artikel 20, der indholdsmæssigt svarer til det gældende direktivs artikel 19, dog med et udvidet anvendelsesområde.

Bestemmelsens *stk. 1* giver ordregiveren mulighed for at varetage sociale hensyn i forbindelse med udbud af offentlige kontrakter. Ordregiveren kan stille som betingelse for deltagelse i proceduren for tildeling af en offentlig kontrakt eller visse delkontrakter heraf, at tilbudsgiver har som sit vigtigste mål socialt og fagligt at integrere handicappede eller dårligt stillede personer. På samme måde kan ordregiveren reservere retten til at deltage i udbuddet til programmer for beskyttet beskæftigelse.

Det har i forhold til § 54, stk. 1, ingen betydning, hvordan tilbudsgiverne er organiseret, og hvilke rammer de er underlagt, afgørende er alene, at de lever op til kriterierne fastsat i § 54, stk. 1. Der kan f.eks. være tale om private virksomheder, som f.eks. socialøkonomiske virksomheder, som defineret i lov om registrerede socialøkonomiske virksomheder, eller beskyttede værksteder. Det er en forudsætning, at tilbudsgivers vigtigste mål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede personer. Målsætningen kan f.eks. fremgå af vedtæger eller andet.

Med handicappede forstås personer som, på baggrund af arten eller omfanget af deres handicap, ikke kan udøve erhvervsmæssig beskæftigelse på normale vilkår.

Dårligt stillede personer kan være ledige og personer, der tilhører dårligt stillede mindretal eller grupper, der på anden vis er marginaliseret.

Ordregiveren skal ved anvendelsen af bestemmelsen iagttage de almindelige forvaltningsretlige principper, hvis de er bundet heraf.

Ordregiveren skal være opmærksom på, at det er en alment gældende betingelse i dansk ret, at forvaltningens virksomhed skal være legitimeret i lov eller anden relevant retskilde og være saglig. Er det således ordregiverens hensigt gennem det påtænkte indkøb at fremme integrationen af handicappede, ledige eller dårligt stillede personer, skal ordningen være legitimeret i lov eller anden relevant retskilde. Desuden skal det ønskede hensyn kunne rummes inden for kommunalfuldmagten, hvis der er tale om kommunale ordregivere.

Vedrørende offentligtretlige organer kan disse være forpligtet i henhold til anden lovgivning.

Bestemmelsens *stk. 2* angiver, at mindst 30 pct. af de beskæftigede hos den økonomiske aktør, jf. § 54, stk. 1, skal være handicappede eller dårligt stillede personer. De 30 pct. skal beregnes ud fra antal beskæftigede eller ansatte hos tilbudsgiveren. Hvis virksomheden har 5 ansatte og 2 er omfattet af persongruppen i § 54, stk. 1, vil kravet i bestemmelsen være opfyldt, uanset om de to sidstnævnte eksempelvis er beskæftiget på deltid.

Med bestemmelsens *stk. 3* fastsættes, at det skal fremgå af udbudsbekendtgørelsen, at retten til at deltage i udbuddet er forbeholdt tilbudsgivere, som er omfattet af bestemmelsen.

Til § 55

I det gældende direktiv findes reglerne om valg af procedurer ikke i en samlet bestemmelse, men er spredt i flere artikler. I det gældende direktiv findes hovedbestemmelsen i artikel 28, som fastlægger, at ordregiver ved indgåelse af offentlige kontrakter anvender de nationale procedurer, der er tilpasset til brug i forbindelse med direktivet. Det fremgår videre, at ordregiver skal indgå disse kontrakter ved anvendelse af offentlige eller begrænsede udbud. På de særlige betingelser, der udtrykkeligt er nævnt i det gældende direktivs artikel 29, kan ordregiver dog indgå offentlige kontrakter ved hjælp af konkurrencepræget dialog. Og i de tilfælde og under de omstændigheder, der udtrykkeligt er nævnt i det

gældende direktivs artikel 30 og 31, kan ordregiver anvende udbud med forhandling med eller uden offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse.

§ 55 gennemfører direktivets artikel 26. Artikel 26, stk. 1-3, har karakter af en indledende bestemmelse, svarende til det gældende direktivs artikel 28, 1. afsnit. De tilfældegrupper, som hjemler anvendelse af udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog i artikel 30 og 31 i det gældende direktiv, er i vidt omfang videreført i artikel 26, stk. 4. Artikel 26, stk. 4, indeholder dog to nye tilfældegrupper, der væsentligt udvider adgangen til at anvende de to procedurer, set i forhold til det gældende direktivs artikel 30 og 31.

Med § 55 fastsættes det, at ordregiver skal anvende en af procedurerne i nr. 1-7 i forbindelse med tildeling af offentlige kontrakter. Udbudsprocedurerne udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog kan udelukkende anvendes i de i § 61 og i § 67 nævnte tilfælde. §§ 56-60 indeholder derimod ingen betingelser for anvendelse af udbudsprocedurerne offentligt og begrænset udbud og giver således ordregiver fri adgang til anvendelse af disse procedurer. Ordregiveren skal i valget af udbudsprocedure og tilrettelæggelse af processen tage hensyn til de forventede udbudsomkostninger, der er forbundet med den påtænkte procedure.

Til § 56

I det gældende direktiv definerer artikel 1, stk. 11, litra a, »offentligt udbud«, som procedurer, hvor alle interesserede økonomiske aktører kan afgive tilbud. I det gældende direktiv gennemfører artikel 35 og 36 regler om forhåndsmeddelelser, udbudsbekendtgørelser og ordretildelingsbekendtgørelser.

§ 56 gennemfører artikel 27, stk. 1, 1. afsnit, og artikel 49. Artikel 27, stk. 1, 1. afsnit, er i det væsentligste en videreførelse af artikel 1, stk. 11, litra a, i det gældende direktiv og tilføjer ikke noget nyt. Artikel 49 er bortset fra en anden ordlyd, stort set indholdsmæssigt uændret i forhold til artikel 35 og 36 i det gældende direktiv.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ved offentlige udbud kan enhver økonomisk aktør afgive tilbud som svar på en udbudsbekendtgørelse.

Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen anføre alle relevante oplysninger, jf. bilag V, del C til denne lovs bilag 2.

Bilag V, del C til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelsen. Ordregiveren skal blandt andet indeholde ordregivers navn og kontaktoplysninger, betingelser for deltagelse og frist for modtagelse af tilbud (offentlige udbud) eller ansøgninger om deltagelse (begrænset udbud og udbud med forhandling, dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog og innovative partnerskaber).

Endvidere skal udbudsbekendtgørelsen indeholde en beskrivelse af den udbudte kontrakt. I henhold til gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2, skal ordregiveren beskrive det ønskede indkøb tilstrækkeligt præcist, således at de økonomiske aktører på baggrund af disse oplysninger kan identificere

re indkøbets karakter og omfang og dermed beslutte, hvorvidt de vil afgive tilbud.

Ordregiveren skal i henhold til § 128, stk. 3, anvende Europa-Kommissionens standardformularer, når der skal udarbejdes en udbudsbekendtgørelse. Derefter skal udbudsbekendtgørelsen sendes elektronisk til EU's publikationskontor, og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Bilag VIII til denne lovs bilag 2 indeholder nærmere karakteristika vedrørende offentliggørelse, herunder at den Europæiske Unions Publikationskontor giver ordregiveren en bekræftelse på modtagelse af en udbudsbekendtgørelse.

Til § 57

I det gældende direktiv fastsætter artikel 38, stk. 2, at fristen for modtagelse af tilbud ved offentligt udbud mindst er 52 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Artikel 38, stk. 4, i det gældende direktiv fastslår, at såfremt ordregiver har offentliggjort en forhåndsmeddelelse, kan fristen for modtagelse af tilbud ved såvel offentlige som begrænsede udbud som hovedregel afkortes til 36 dage, men under ingen omstændigheder til under 22 dage. I det gældende direktiv fastsætter artikel 38, stk. 5 og 6, desuden regler om adgang til at forkorte frister ved elektronisk udarbejdelse og fremsendelse af udbudsbekendtgørelserne og elektronisk adgang til udbudsbetingelserne.

§ 57 gennemfører artikel 27, stk. 1, 2. afsnit og stk. 2-4. Artikel 27, stk. 1, 2. afsnit, svarer indholdsmæssigt til artikel 38, stk. 2, dog med væsentlig kortere minimumsfrist på 35 dage. Artikel 27, stk. 2, svarer indholdsmæssigt til artikel 38, stk. 4, i det gældende direktiv, dog med en mulighed for fastsættelsen af en kortere frist end i det gældende direktiv. Artikel 27, stk. 3, om fastsættelse af kortere frister for tilbud ved offentlige udbud ved akut behov er ny i forhold til gældende ret. Artikel 27, stk. 4, svarer i sit indhold til artikel 38, stk. 5, i det gældende direktiv. Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af tilbud. § 93 indebærer, at ved fastsættelse af frist skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af tilbud, selv om dette kan betyde, at der fastsættes en frist, der er længere end minimumsfristerne i § 57, stk. 2.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at minimumsfristen er 35 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse. Ved dage forstås kalenderdage.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 3*, at når ordregiveren har offentliggjort en forhåndsmeddelelse, kan fristen reduceres til 15 dage, hvis betingelserne i bestemmelsens § 57, stk. 3, nr. 1 og 2, er opfyldt.

I henhold til *stk. 3, nr. 1*, skal forhåndsmeddelelsen indeholde alle oplysninger i bilag V, del B, afsnit I, i lovens bilag 2, i det omfang disse oplysninger forelå ved forhåndsmeddelelsens offentliggørelse.

I henhold til *stk. 3, nr. 2*, er det endvidere en betingelse, at forhåndsmeddelelsen blev sendt til offentliggørelse mindst

35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Ved dage forstås kalenderdage.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 4*, at ordregiveren kan reducere fristen, jf. stk. 2, med fem dage, hvis ordregiveren accepterer, at tilbud kan indgives elektronisk. Ved dage forstås kalenderdage.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 5*, at ordregiveren kan forkorte visse frister, hvis ordregiveren kan godtgøre, at et akut behov hos ordregiver gør det umuligt at overholde de frister, der er fastsat i stk. 2 og 4. Anvendelsen afhænger af to overordnede konkrete vurderinger fra ordregiverens side. Ordregiveren skal vurdere, om der foreligger et akut behov, der gør det nødvendigt at forkorte fristen. I henhold til direktivets betragtning 46 og 80 bør ordregiver kunne forkorte fristerne, hvor den normale minimumsfrist for offentligt udbud ikke kan overholdes på grund af et akut behov, som ordregiverne behørigt skal begrunde. Et akut behov behøver ikke være afledt af tvingende grunde som følge af begivenheder, der ikke kunne forudses af eller tilskrives ordregiveren, jf. bemærkningerne til § 80, stk. 5.

Ordregiveren kan ikke, blot fordi det kan lægges til grund, at der foreligger et akut behov, der gør det nødvendigt at forkorte fristen, nødvendigvis forkorte tilbudsfristen ned til 15 dage. Denne vurdering må afhænge af, hvad ordregiverens konkrete behov tilsiger. Da der er tale om en undtagelsesbestemmelse, er det ordregiveren, der har bevisbyrden for, at betingelserne for at anvende bestemmelsen er opfyldt.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 6*, at ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 132. Som følge heraf skal økonomiske aktører have fri, direkte og fuld elektronisk adgang til det fulde udbudsmateriale, hvilket vil sige, at udbudsbekendtgørelsen samt det øvrige udbudsmateriale skal offentliggøres fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelse i den Europæiske Unions Tidende. § 132, stk. 2, indeholder dog en undtagelse hertil, hvorefter der ikke skal gives fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse specifikke dele af udbudsmaterialet.

Til § 58

I det gældende direktiv definerer artikel 1 stk. 11, litra b, at begrænset udbud er en procedure, som enhver økonomisk aktør kan ansøge om at deltage i, men hvor kun de økonomiske aktører, der af ordregiver modtager opfordring dertil, kan afgive tilbud.

§ 58 gennemfører artikel 28, stk. 1, 1. afsnit, der i det væsentligste viderefører artikel 1, stk. 11, litra b, 1. led, i det gældende direktiv.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ved begrænset udbud kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse.

Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen anføre alle relevante oplysninger, jf. bilag V, del C til denne lovs bilag 2.

Bilag V, del C til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørel-

sen. Ordregiveren skal blandt andet indeholde ordregivers navn og kontaktoplysninger, betingelser for deltagelse og frist for modtagelse af tilbud (offentlige udbud) eller ansøgninger om deltagelse (begrænset udbud og udbud med forhandling, dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog og innovative partnerskaber).

Endvidere skal udbudsbekendtgørelsen indeholde en beskrivelse af den udbudte kontrakt. I henhold til gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2, skal ordregiveren beskrive det ønskede indkøb tilstrækkeligt præcist, således at de økonomiske aktører på baggrund af disse oplysninger kan identificere indkøbets karakter og omfang og dermed beslutte, hvorvidt de vil ansøge om at deltage i proceduren.

Ordregiveren skal i henhold til § 128, stk. 3, anvende Europa-Kommissionens standardformularer, når der skal udarbejdes en udbudsbekendtgørelse. Derefter skal udbudsbekendtgørelsen sendes elektronisk til EU's publikationskontor, og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Bilag VIII til denne lovs bilag 2 indeholder nærmere karakteristika vedrørende offentliggørelse, herunder at den Europæiske Unions Publikationskontor giver ordregiveren en bekræftelse på modtagelse af en udbudsbekendtgørelse.

Til § 59

I det gældende direktiv fastlægger artikel 38, stk. 3, litra a, at fristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse ved begrænsede udbud mindst er 37 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Endvidere fastslår artikel 38, stk. 8, litra a, i det gældende direktiv, at ordregiver i hastende tilfælde kan fastsætte en frist for modtagelse af ansøgninger på mindst 15 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen og på mindst 10 dage, hvis bekendtgørelsen sendes elektronisk. Bestemmelsen kan alene anvendes, hvis det er udefrakommende omstændigheder, der begrunder behovet for en hastig afholdt procedure. Ordregivers mangelfulde planlægning kan ikke begrunde anvendelsen af bestemmelsen. Det fastlægges i det gældende direktivs artikel 40, stk. 1, at ordregiver ved begrænsede udbud, konkurrencepræget dialog og udbud med forhandling efter forudgående udbudsbekendtgørelse samtidigt og skriftligt opfordrer de udvalgte ansøgere til henholdsvis at afgive tilbud, deltage i dialogen eller forhandle. Samtidighedskravet er et udslag af ligebehandlingsprincippet og medfører, at de økonomiske aktører har samme tid til at afgive tilbud.

§ 59 gennemfører artikel 28, stk. 1, 2. afsnit, og stk. 6, litra a, og artikel 54, stk. 1. Bestemmelsen om fastsættelse af minimumsfristen for modtagelsen af ansøgere i artikel 28, stk. 1, 2. afsnit, svarer indholdsmæssigt til artikel 38, stk. 3, litra a, i det gældende direktiv, dog med en kortere minimumsfrist på 30 dage. Artikel 28, stk. 6, litra a, viderefører indholdsmæssigt første led af artikel 38, stk. 8, litra a, i det gældende direktiv. Artikel 54, stk. 1, 1. afsnit, viderefører indholdsmæssigt, med tilføjelsen af innovationspartnerskaber, artikel 40, stk. 1, i det gældende direktiv. I forhold til artikel 54, stk. 1, 2. afsnit, så findes der ikke en tilsvarende

bestemmelse i det gældende direktiv, men bestemmelsen er bygget op efter artikel 47, stk. 5, 1. afsnit, i det gældende forsyningsvirksomhedsdirektiv.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger. § 93 indebærer, at ved fastsættelse af frist skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af ansøgninger, selv om dette kan betyde, at der fastsættes en frist, der er længere end minimumsfristerne i § 59, stk. 2.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at minimumsfristen er 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse. Ved dage forstås kalenderdage.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at ordregiveren kan forkorte fristen i § 59, stk. 2, hvis ordregiveren kan godtgøre, at et akut behov hos ordregiver gør det umuligt at overholde fristen.

Bestemmelsen i *stk. 3* fastsætter, at ordregiveren kan forkorte fristen, hvis ordregiveren kan godtgøre, at et akut behov gør det umuligt at overholde fristen i § 59, stk. 2. I henhold til direktivets betragtning 46 og 80 bør ordregiver kunne forkorte fristerne, hvor de normale minimumsfrister for begrænset udbud ikke kan overholdes på grund af et akut behov, som ordregiverne behørigt skal begrunde. Et akut behov behøver ikke være afledt af tvingende grunde som følge af begivenheder, der ikke kunne forudses af eller tilskrives ordregiveren, jf. bemærkningerne til § 80, stk. 5.

Ordregiveren kan ikke, blot fordi det kan lægges til grund, at der foreligger et akut behov, der gør det nødvendigt at forkorte fristen, nødvendigvis forkorte ansøgningsfristen ned til 15 dage. Denne vurdering må afhænge af, hvad ordregiverens konkrete behov tilsiger. Da der er tale om en undtagelsesbestemmelse, er det ordregiveren, der har bevisbyrden for, at betingelserne for at anvende bestemmelsen er opfyldt.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 4*, at kun de ansøgere som ordregiver opfordre dertil kan afgive tilbud.

Dette betyder, at alene de fysiske eller juridiske personer, som har modtaget en opfordring til at afgive tilbud, kan afgive tilbud. Tilbud fra andre fysiske og juridiske personer skal som udgangspunkt afvises. Dog fremgår det af § 147, stk. 1, at ordregiveren kan acceptere ændringer hos ansøgere eller tilbudsgivere under overholdelse af principperne i § 2, i en række konkrete situationer.

Derudover skal ordregiver udvælge mindst 5 ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud i henhold til § 145. Er antallet af ansøgere lavere end 5, kan ordregiveren opfordre den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte krav til egnethed, jf. § 140, til at afgive tilbud.

Det følger i denne forbindelse af § 145, stk. 3, at ordregiveren blandt andet skal oplyse det antal ansøgere, som ordregiveren mindst vil opfordre til at afgive tilbud eller deltage i en dialog. Antallet kan angives i form af et interval.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 5*, at de ansøgere som ordregiveren har udvalgt samtidig og skriftligt skal opfor-

dres til at afgive tilbud. Det er alene de ansøgere, der af ordregiveren modtager opfordring dertil, som kan afgive tilbud. Ordregiveren kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i udbuddet, jf. § 145. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 171, stk. 2, som fastsætter, at ordregiveren over for forbigående ansøgere skal begrunde, hvorfor ansøgerens anmodning om deltagelse er afvist samt navnene på de udvalgte.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 6*, at ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 132. Som følge heraf skal økonomiske aktører have fri, direkte og fuld elektronisk adgang til det fulde udbudsmateriale, hvilket vil sige, at udbudsbekendtgørelsen samt det øvrige udbudsmateriale skal offentliggøres fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelse i den Europæiske Unions Tidende. § 132, stk. 2, indeholder dog en undtagelse hertil, hvorefter der ikke skal gives fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse specifikke dele af udbudsmaterialet.

Til § 60

I det gældende direktiv fastlægges artikel 38, stk. 3, litra b, at fristen for modtagelse af tilbud ved begrænsede udbud mindst er 40 dage regnet fra datoen for afsendelsen af opfordringen. Det fastlægges videre i artikel 38, stk. 4, i det gældende direktiv, at såfremt ordregiver har offentliggjort en forhåndsmeddelelse, kan fristen for modtagelse af tilbud ved såvel offentlige som begrænsede udbud som hovedregel afkortes til 36 dage, men under ingen omstændigheder til under 22 dage. Derudover indeholder artikel 38, stk. 5 og 6, i det gældende direktiv, regler om adgang til at forkorte frister ved elektronisk udarbejdelse og fremsendelse af udbudsbekendtgørelserne og elektronisk adgang til udbudsbetingelserne. Der er også i det gældende direktivs artikel 38, stk. 8, litra b, mulighed for at fastsætte kortere frister i hastende tilfælde for modtagelsen af tilbud på mindst 10 dage fra datoen for afsendelsen af opfordringen til at afgive tilbud. Bestemmelsen kan alene anvendes, hvis det er udefrakommende omstændigheder, der begrunder behovet for en hastig afholdt procedure. Ordregivers mangelfulde planlægning kan altså ikke begrunde bestemmelsens anvendelse.

§ 60 gennemfører direktivets artikel 28, stk. 2, 2. afsnit, stk. 3-5, samt stk. 6, litra b. Artikel 28, stk. 3, svarer indholdsmæssigt til artikel 38, stk. 4, i det gældende direktiv, dog med en mulighed for fastsættelsen af en kortere frist end i det gældende direktiv, dog med muligheden for at fastsætte en kortere tidsfrist end i det gældende direktiv. Artikel 28, stk. 4, om tilbudsfrister for ikkestatslige ordregivere er en ny bestemmelse i forhold til det gældende direktiv. Artikel 28, stk. 5, svarer i sit indhold til artikel 38, stk. 5, i det gældende direktiv. Artikel 28, stk. 2, 2. afsnit, svarer indholdsmæssigt til artikel 38, stk. 3, litra b, dog med en kortere minimumsfrist på 30 dage. Artikel 28, stk. 6, litra b, svarer indholdsmæssigt til artikel 38, stk. 8, litra b, i det gældende direktiv.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af tilbud. § 93 in-

debærer, at ved fastsættelse af frist skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af tilbud, selv om dette kan betyde, at der fastsættes en frist, der er længere end minimumsfristerne i § 60, stk. 2.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at minimumsfristen er 30 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive tilbud. Ved dage forstås kalenderdage.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at når ordregiveren har offentliggjort en forhåndsmeddelelse, kan minimumstilbudsfristen reduceres til 10 dage. Det er en betingelse, at forhåndsmeddelelsen blev sendt til offentliggørelse mindst 35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Ved dage forstås kalenderdage.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 4*, at ordregiveren kan reducere fristen, jf. § 60, stk. 2, med fem dage, hvis ordregiveren accepterer, at tilbud kan indgives elektronisk. Ved dage forstås kalenderdage.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 5*, at ikkestatslige ordregivere i særlige tilfælde kan fastsætte, at fristen for modtagelse af tilbud er mindre end 30 dage dog mindst 10 dage. Ved dage forstås kalenderdage. Særlige tilfælde kan f.eks. være, hvis der er tale om et ukompliceret udbud, der ikke vil kræve, at tilbudsgiverne skal afsætte længere tid end de ti dage til at udarbejde tilbuddet eller, hvis det i forbindelse med annullation af et udbud, forventes, at det er de samme ansøgere, der bliver udvalgt.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 6*, at ordregiveren kan forkorte fristen, § 60, stk. 2, hvis ordregiveren kan godtgøre, at et akut behov hos ordregiver gør det umuligt at overholde fristen.

I henhold til direktivets betragtning 46 og 80 bør ordregiver kunne forkorte fristerne, hvor de normale minimumsfrister for begrænsede udbud ikke kan overholdes på grund af et akut behov, som ordregiverne behørigt skal begrunde. Et akut behov behøver ikke være afledt af tvungende grunde som følge af begivenheder, der ikke kunne forudses af eller tilskrives ordregiveren, jf. bemærkningerne til § 80, stk. 5.

Ordregiveren kan ikke, blot fordi det kan lægges til grund, at der foreligger et akut behov, der gør det nødvendigt at forkorte fristen, nødvendigvis forkorte tilbudsfristen ned til 10 dage. Denne vurdering må afhænge af, hvad ordregiverens konkrete behov tilsiger. Da der er tale om en undtagelsesbestemmelse, er det ordregiveren, der har bevisbyrden for, at betingelserne for at anvende bestemmelsen er opfyldt.

Til § 61

Det gældende direktivs artikel 30, stk. 1, fastslår, at ordregiver kan anvende udbud med forhandling, når der i forbindelse med et offentligt eller et begrænset udbud eller en konkurrencepræget dialog er afgivet tilbud, som ikke er forskriftsmæssige, eller som er uantagelige efter nationale bestemmelser. Ordregiver kan endvidere anvende udbud med forhandling i undtagelsestilfælde, når ydelsestyperne art eller de hermed forbundne risici ikke muliggør en forudgående samlet prisfastsættelse. Ordregiver kan derudover anvende ud-

bud med forhandling i det omfang tjenesteydelsen er af en sådan art, at kontrakten ikke kan specificeres tilstrækkeligt nøjagtigt til, at den kan indgås i henhold til reglerne for offentligt eller begrænset udbud. Ordregiver kan endelig anvende udbud med forhandling, når der er tale om kontrakter vedrørende bygge- og anlægsarbejder, der udelukkende udføres med henblik på forsøg, forskning eller videreudvikling.

§ 61 gennemfører direktivets artikel 26, stk. 4, litra a og b og stk. 6, og i modsætning til gældende ret fastslås det, at ordregiver kan anvende udbud med forhandling, når ordregivers behov ikke kan imødekommes uden tilpasning af allerede tilgængelige løsninger, og når ydelserne omfatter design eller innovative løsninger. Endvidere kan ordregiver anvende udbud med forhandling, hvis kontrakten på grund af særlige omstændigheder ikke kan tildeles uden forudgående forhandling, hvilket er en bredere adgang end efter gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* indeholder en udtømmende opregning af de tilfælde, hvor ordregiveren har mulighed for at anvende udbudsproceduren udbud med forhandling. I henhold til betragtning 42 i direktivet bør ordregivere kunne anvende udbud med forhandling eller den konkurrenceprægede dialog i forskellige situationer, hvor offentlige eller begrænsede udbud uden forhandling ikke med sandsynlighed vil føre til et tilfredsstillende resultat. Den øgede mulighed for forhandling skal stå i rimeligt forhold til det ønskede indkøb og de tilhørende udbudsomkostninger. Ordregiveren forudsættes ikke at have en viden om markedets allerede tilgængelige løsninger, der ligger ud over, hvad der med rimelighed kan forventes. Ordregiveren kan anvende lovens § 39 for at opnå markedskendskab.

Proceduren kan f.eks. anvendes, når der kræves en tilpasning af allerede tilgængelige løsninger, jf. § 24, nr. 2, designindsats eller i forbindelse med komplekse indkøb såsom avancerede produkter, intellektuelle tjenesteydelser, f.eks. visse former for konsulent-, arkitekt- eller ingeniørvirksomhed, eller it-projekter. Bestemmelsen giver ordregiveren mulighed for, hvis angivet i udbudsbekendtgørelsen, at acceptere det indledende tilbud.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, angiver under hvilke kriterier, ordregiver kan anvende udbud med forhandling ved bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1, nr. 1, litra a*, at ordregiveren kan anvende udbud med forhandling, når ordregiverens behov ikke kan imødekommes uden tilpasning af allerede tilgængelige løsninger. Allerede tilgængelige løsninger er defineret i lovens § 24, nr. 2, som løsninger, som allerede findes på markedet og som ikke kræver tilpasning for at opfylde ordregivers behov. Det kan f.eks. omfatte it-løsninger, der skal tilpasses ordregiverens tekniske platforme, konvertering af data, integration med øvrige it-systemer m.v. Det kan også omfatte avanceret teknisk udstyr og medicinsk udstyr, der skal tilpasses ordregiverens behov for uddannelse af personale samt driftsrelaterede logistiske ydelser.

Ordregiveren kan anvende udbudsproceduren i de tilfælde, hvor ordregiveren f.eks. har behov for nogle nye funktioner til en allerede tilgængelig løsning eller f.eks. i de tilfælde, hvor ordregiveren ikke er i stand til at fastlægge de krav, der kan opfylde ordregiverens behov m.v. Omvendt kan ordregiveren ikke anvende proceduren, hvis ordregiveren i udbudsmaterialet præcist har defineret det påtænkte indkøb. Det kan f.eks. være, hvis ordregiveren udbyder et færdigt projekteret byggeri, dvs. et projekt, hvor der ikke er mulighed for tilpasninger af nogen art.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1, nr. 1, litra b*, at ordregiveren kan anvende udbud med forhandling, når ydelserne omfatter design eller innovative løsninger. Afgørende for at kunne anvende proceduren er, at det er tilbudsgiver, der kommer med løsningsforslag, og at det ikke er ordregiveren, der på forhånd har præsenteret et færdigt løsningsforslag. Designløsninger kan f.eks. vedrøre æstetik eller teknisk design. Dermed kan både produktets æstetiske og funktionelle egenskaber, herunder brugervenlighed, materialevalg, levetid m.v. inddrages. Innovative løsninger kan f.eks. være indførelsen af en ny eller betydeligt forbedret vare, tjenesteydelse eller proces, herunder, men ikke begrænset til produktions-, bygge- eller anlægsaktiviteter.

Anvendelsen af udbud med forhandling, i de situationer hvor der er behov for design eller innovative løsninger, er ikke begrænset til, at hele ydelsen skal bestå af design eller innovative løsninger. Det medfører, at det således er nok, at et væsentligt element er omfattet af design eller en innovativ løsning.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 1, nr. 1, litra c*, at ordregiveren kan anvende udbud med forhandling, hvis kontrakten på grund af særlige omstændigheder ikke kan tildeles uden forudgående forhandling. De særlige omstændigheder knytter sig til kontraktens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed.

Det fastslås i bestemmelsens *stk. 1, nr. 1, litra d*, at ordregiveren kan anvende udbud med forhandling, hvis de tekniske specifikationer ikke kan fastlægges tilstrækkeligt præcist med henvisning til en standard, europæisk teknisk vurdering, fælles teknisk specifikation eller teknisk reference jf. bilag VII, pkt. 2-5 til denne lovs bilag 2, der indeholder en definition af de begreber, som bestemmelsen benytter sig af.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, at ordregiveren kan anvende udbudsproceduren udbud med forhandling, hvis ordregiveren i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud kun har modtaget ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable tilbud, jf. § 61, stk. 2 og 3. Det er en betingelse, at samtlige tilbud i den forudgående udbudsproces var ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable.

Bestemmelsen i *stk. 2* indeholder en ikke udtømmende liste over ikkeforskriftsmæssige tilbud.

Ikkeforskriftsmæssige tilbud omfatter i henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 1*, blandt andet tilbud, der ikke lever op til kravene i udbudsmaterialet, ved f.eks. at indeholde et forbehold om væsentlige elementer i udbuddet. Ordregiveren kan i dette tilfælde anvende proceduren udbud med for-

handling, med henblik på, at tilbudsgiver ender med at fratage forbeholdet. Der kan ikke forhandles med tilbudsgivere, der skal udelukkes iht. §§ 135-137.

Ikkeforskriftsmæssige tilbud omfatter i henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 2*, også de situationer, hvor tilbuddet er modtaget for sent.

Ikkeforskriftsmæssige tilbud omfatter endvidere efter bestemmelsens *stk. 2, nr. 3*, situationer, hvor der foreligger bevis for ulovlig samordning eller bestikkelse. I den forbindelse skal det i relation til bestemmelsen i § 61, *stk. 2, nr. 1*, nævnes, at ikke forskriftsmæssige tilbud, som følge af bevis for ulovlig samordning eller bestikkelse er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde, jf. bemærkningerne til § 137, *stk. 1, nr. 3*.

Efter bestemmelsens *stk. 2, nr. 4*, er et tilbud ikkeforskriftsmæssigt, hvis ordregiveren har konstateret, at tilbuddet er unormalt lavt, jf. § 169.

Bestemmelsen i *stk. 3* indeholder en ikke udtømmende liste over uacceptable tilbud.

F.eks. angives det i bestemmelsens *stk. 3, nr. 1*, at tilbud, som er afgivet af tilbudsgivere, som ikke lever op til minimumskravene til egnethed, jf. § 140, forstås som uacceptable.

Endvidere er der tale om et uacceptabelt tilbud i medfør af bestemmelsens *stk. 3, nr. 2*, at hvis prisen ligger over det fastsatte budget. Budgettet skal være fastsat, inden udbudsproceduren indledes, og kan eventuelt fremgå af udbudsmaterialet. Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at et budget er fastsat klart, præcist og før offentliggørelsen af en udbudsbekendtgørelse.

Ordregiveren kan i disse tilfælde anvende proceduren udbud med forhandling, da anvendelse af proceduren kan bidrage til at nå ordregiverens ønskede mål. Der kan dog ikke forhandles med tilbudsgivere, der skal udelukkes iht. §§ 135-137.

Bestemmelsen i *stk. 4* indebærer, at ordregiveren ikke er forpligtet til at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse, hvis alle tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud afgav tilbud i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav og kun hvis de alle opfylder kravene i § 159, *stk. 2, nr. 1-3*. Formelle krav kan f.eks. være manglende underskrift, forkert fremsendt antal eksemplarer, manglende sidetal, stempling eller lignende. Ordregiveren er berettiget til at anmode tilbudsgiveren om at supplere, præcisere eller fuldstændiggøre tilbuddet, hvis betingelserne herfor i § 159, *stk. 5*, i øvrigt er til stede. En sådan supplerings, præcisering eller fuldstændiggørelse kan anvendes til at rette eventuelle formelle fejl med henblik på at indlede forhandlinger med tilbudsgiverne fra det forudgående offentlige eller begrænset udbud uden offentliggørelse af en fornyet udbudsbekendtgørelse. Ordregiveren kan ikke opfordre tilbudsgivere, som er omfattet af en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde til at deltage i proceduren. Det er således udelukkende, når samtlige tilbudsgivere har afgivet tilbud, der er ikkeforskriftsmæssige fordi tilbuddene ikke opfylder de krav, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen og i

det øvrige udbudsmateriale. Hvis en af tilbudsgiverne under det forudgående offentlige eller begrænsede udbud ikke opfylder kravene i § 159, *stk. 2, nr. 1-3*, er ordregiveren forpligtet til at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse inden den indleder et udbud med forhandling.

Til § 62

§ 62 gennemfører direktivets artikel 29, *stk. 1, 1.* og 2. afsnit, og er ny i forhold til gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ved udbud med forhandling kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse.

Derudover fremgår det af bestemmelsen, at udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2.

Bilag V, del C til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelsen. Ordregiveren skal blandt andet indeholde ordregivers navn og kontaktoplysninger, betingelser for deltagelse og frist for modtagelse af tilbud (offentlige udbud) eller ansøgninger om deltagelse (begrænset udbud og udbud med forhandling, dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog og innovative partnerskaber).

Endvidere skal udbudsbekendtgørelsen indeholde en beskrivelse af den udbudte kontrakt. I henhold til gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2, skal ordregiveren beskrive det ønskede indkøb tilstrækkeligt præcist, således at de økonomiske aktører på baggrund af disse oplysninger kan identificere indkøbets karakter og omfang og dermed beslutte, hvorvidt de vil ansøge om at deltage i proceduren.

Ordregiveren skal i henhold til § 128, *stk. 3*, anvende Europa-Kommissionens standardformularer, når der skal udarbejdes en udbudsbekendtgørelse. Derefter skal udbudsbekendtgørelsen sendes elektronisk til EU's publikationskontor, og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Bilag VIII til denne lovs bilag 2 indeholder nærmere karakteristika vedrørende offentliggørelse, herunder at den Europæiske Unions Publikationskontor giver ordregiveren en bekræftelse på modtagelse af en udbudsbekendtgørelse.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at udbudsbekendtgørelsen eller det øvrige udbudsmaterialet skal indeholde oplysninger om § 62, *stk. 2, nr. 1-3*.

Stk. 2, nr. 1, fastsætter, at hvis ordregiveren vil forbeholde sig ret til at tildele kontrakten på baggrund af det indledende tilbud, skal det fremgå af udbudsbekendtgørelsen.

Det følger af *stk. 2, nr. 2*, at ordregiveren skal beskrive, hvorledes forhandlingsforløbet forventes at skulle forløbe. Der er tale om en beskrivelse af forhandlingsforløbet, som ordregiveren undervejs i proceduren har mulighed for at ændre. Beskrivelsen af forhandlingsforløbet kan bidrage til, at ansøgere og tilbudsgivere kan planlægge og strukturere tiden bedst muligt. Ved fastsættelse af frister skal ordregiveren fastsætte en passende tid til at udarbejde tilbud, jf. § 93.

Det fastsættes endvidere i samme bestemmelse, at hvis ordregiveren har valgt at opdele udbuddet i flere faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, skal det fremgå af udbudsmaterialet. Ordregiveren skal sikre, at der er et antal tilbudsgivere tilbage, der sikrer konkurrence om kontrakten.

Det følger af *stk. 2, nr. 3, at* ordregiveren kan vælge at yde et vederlag til deltagerne i forhandlingerne. Vederlaget kan f.eks. være en fast pris eller løbende betalinger. Henset til at udbudsproceduren kan være meget omkostningstung for tilbudsgiverne at deltage i, kan det være hensigtsmæssigt at afsætte et beløb til deltagerne i proceduren. Et vederlag til deltagerne i proceduren kan således bidrage til, at det bliver mere attraktivt at deltage i processen.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal fastsætte udbuddets genstand ved at give en beskrivelse af deres behov og de karakteristika, der kræves af de varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der skal indkøbes. Endvidere fastsætter bestemmelsen, at ordregiveren skal fastsætte kriterierne for tildeling, samt hvilke dele af beskrivelsens elementer, der definerer de mindstekrav, som skal opfyldes af tilbudsgiverne i deres endelige tilbud.

Til § 63

Det gældende direktivs artikel 38, stk. 3, litra a, fastsætter, at ved udbud med forhandling er udgangspunktet, at fristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse skal være mindst 37 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

§ 63 gennemfører direktivets artikel 29, stk. 1, 4. afsnit, og i modsætning til gældende ret er minimumsfristen 30 dage.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger om deltagelse. § 93 indebærer, at ved fastsættelse af frist skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af ansøgning om deltagelse, selv om dette kan betyde, at der fastsættes en frist, der er længere end minimumsfristerne i *stk. 2*.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at fristen for modtagelse af ansøgninger som minimum være skal 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse. Ved dage forstås kalenderdage.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at muligheden i § 59, stk. 3, kan anvendes. I henhold til § 59, stk. 3, kan ordregiveren fastsætte en frist for modtagelse af ansøgninger om deltagelse, der ikke er mindre end 15 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse, hvis et akut behov hos ordregiver ikke gør muligt at overholde minimumsfristen på 30 dage.

I henhold til direktivets betragtning 46 og 80 bør ordregiver kunne forkorte fristerne, hvor de normale minimumsfrister for begrænsede udbud ikke kan overholdes på grund af et akut behov, som ordregiverne behørigt skal begrunde. Et akut behov behøver ikke være afledt af tvingende grunde

som følge af begivenheder, der ikke kunne forudses af eller tilskrives ordregiveren, jf. bemærkningerne til § 80, stk. 5.

Ordregiveren kan ikke, blot fordi det kan lægges til grund, at der foreligger et akut behov, der gør det nødvendigt at forkorte fristen, nødvendigvis forkorte tilbudsfristen ned til 10 dage. Denne vurdering må afhænge af, hvad ordregiverens konkrete behov tilsiger. Da der er tale om en undtagelsesbestemmelse, er det ordregiveren, der har bevisbyrden for, at betingelserne for at anvende bestemmelsen er opfyldt.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 132. Som følge heraf skal økonomiske aktører have fri, direkte og fuld elektronisk adgang til det fulde udbudsmateriale, hvilket vil sige, at udbudsbekendtgørelsen samt det øvrige udbudsmateriale offentliggøres fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelse i den Europæiske Unions Tidende. § 132, stk. 2, indeholder dog en undtagelse hertil, hvorefter der ikke skal gives fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse specifikke dele af udbudsmaterialet.

Til § 64

Det gældende direktivs artikel 40, stk. 1, fastsætter, at ved udbud med forhandling skal ordregiver samtidigt og skriftligt opfordre de udvalgte ansøgere til at afgive tilbud eller til at forhandle. Det gældende direktivs artikel 44, stk. 3, 1. pkt., fastsætter, at ved udbud med forhandling kan ordregiver begrænse antallet af ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud, til at forhandle eller til at deltage, forudsat at der er et tilstrækkeligt antal egnede ansøgere.

§ 64 gennemfører direktivets artikel 29, stk. 2, artikel 65, stk. 2, 2. afsnit, og artikel 54, stk. 1, og viderefører gældende ret. Derudover fastsætter bestemmelsen, at antallet af ansøgere skal udgøre mindst 3, og at hvis ordregivere udvælger flere end 5 ansøgere skal ordregiver begrunde dette. Dette indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at kun de ansøgere, der modtager en opfordring dertil, kan deltage i dialogen. Det fastsættes endvidere, at ordregiver mindst skal udvælge 3 ansøgere, som vil blive opfordret til at deltage i dialogen. Hvis ordregiveren modtager færre end 3 ansøgninger, kan ordregiveren opfordre den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte krav til egnethed, jf. § 140, til at deltage i dialogen. Hvis ordregiveren vil udvælge flere end 5 ansøgere skal ordregiveren begrunde, hvorfor der udvælges flere end 5 ansøgere. Ordregiveren skal begrunde valget i udbudsmaterialet. Kravet om begrundelse udspringer ikke af direktivet, men er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget med det formål at få ordregivere til at overveje om gevinsten ved at udvælge et større antal ansøgere opvejer de øgede transaktionsomkostninger forbundet hermed.

Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen angive det maksimale antal ansøgere, der forventes udvalgt, jf. § 128. Ved valg af antal ansøgere skal ordregiveren sikre konkur-

rence om kontrakten ved at udvælge et tilstrækkeligt antal ansøgere. Ordregiveren skal tage hensyn til de udbudsomkostninger, der er forbundet med at ansøge og afgive tilbud.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at de ansøgere, som ordregiveren har udvalgt samtidig og skriftligt, skal opfordres til at afgive et indledende tilbud. Det er alene de økonomiske aktører, der af ordregiveren modtager opfordring dertil, som kan afgive indledende tilbud. Ordregiveren kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i udbuddet, jf. § 145. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 171, *stk. 2*, som fastsætter, at ordregiveren over for forbigåede ansøgere skal begrunde, hvorfor ansøgere-rens anmodning om deltagelse er afvist samt navnene på de udvalgte.

Til § 65

Det gældende direktivs artikel 38, *stk. 3*, litra b, fastsætter, at ved udbud med forhandling er udgangspunktet, at fristen for modtagelse af tilbud mindst 40 dage regnet fra datoen for afsendelsen af opfordringen.

§ 65 gennemfører direktivets artikel 29, *stk. 1*, 4. afsnit, og i modsætning til gældende ret er minimumsfristen 30 dage.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af indledende tilbud. § 93 indebærer, at ved fastsættelse af frist skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af et indledende tilbud, selv om dette kan betyde, at der fastsættes en frist, der er længere end minimumsfristerne i § 65, *stk. 2*. Bestemmelsen i *stk. 2*, indebærer, at minimumsfristen er 30 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive tilbud. Ved dage forstås kalenderdage.

Derudover kan mulighederne i § 60, *stk. 3-6*, benyttes.

I henhold til § 60, *stk. 3*, kan ordregiveren anvende en forhåndsmeddelelse, hvorefter minimumsfristen reduceres til 10 dage, når: forhåndsmeddelelsen indeholder alle de oplysninger, der kræves i bilag V, del B, afsnit I, i denne lovs bilag 2, i det omfang disse oplysninger forelå ved forhåndsmeddelelsens offentliggørelse, og forhåndsmeddelelsen er sendt til offentliggørelse mindst 35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

I henhold til § 60, *stk. 4*, kan ordregiveren forkorte minimumsfristen med 5 dage, hvis ordregiveren accepterer, at tilbud kan indgives via elektroniske midler i overensstemmelse med regler udstedt af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, *stk. 1*.

I henhold til § 60, *stk. 5*, kan ikkestatslige ordregivere i særlige tilfælde fastsætte, at fristen for modtagelse af tilbud er mindre end 30 dage dog mindst 10 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive tilbud.

Særlige tilfælde kan f.eks. være, hvis der er tale om et ukompliceret udbud, der ikke vil kræve, at tilbudsgiverne skal afsætte længere tid end de ti dage til at udarbejde tilbuddet eller, hvis det i forbindelse med annullation af et ud-

bud, forventes, at det er de samme ansøgere, der bliver udvalgt.

I henhold til § 60, *stk. 6*, kan ordregiveren fastsætte en frist for modtagelse af tilbud der ikke er mindre end 10 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive et tilbud, hvis et akut behov hos ordregiver ikke gør det muligt at overholde fristen i § 60, *stk. 2*.

I henhold til direktivets betragtning 46 og 80 bør ordregiver kunne forkorte fristerne, hvor de normale minimumsfrister for begrænsede udbud ikke kan overholdes på grund af et akut behov, som ordregiverne behørigt skal begrunde. Et akut behov behøver ikke være afledt af tvingende grunde som følge af begivenheder, der ikke kunne forudses af eller tilskrives ordregiveren, jf. bemærkningerne til § 80, *stk. 5*.

Ordregiveren kan ikke, blot fordi det kan lægges til grund, at der foreligger et akut behov, der gør det nødvendigt at forkorte fristen, nødvendigvis forkorte tilbudsfristen ned til 10 dage. Denne vurdering må afhænge af, hvad ordregiverens konkrete behov tilsiger. Da der er tale om en undtagelsesbestemmelse, er det ordregiveren, der har bevisbyrden for, at betingelserne for at anvende bestemmelsen er opfyldt.

Til § 66

Det gældende direktivs artikel 1, *stk. 11*, litra d, fastslår, at ved udbud med forhandling forstås procedurer, hvor ordregiver henvender sig til økonomiske aktører, som ordregiver selv udvælger, og forhandler kontraktens vilkår med en eller flere af disse. Det gældende direktivs artikel 30, *stk. 2*, fastslår, at ordregiver skal forhandle med tilbudsgiverne om de tilbud, de har afgivet, med henblik på at tilpasse dem til de krav, ordregiver har stillet i udbudsbekendtgørelsen, i udbudsbetingelserne og i eventuelle supplerende dokumenter, og for at finde frem til det bedste tilbud. Det gældende direktivs artikel 30, *stk. 3*, pålægger ordregiver at behandle alle tilbudsgivere ens.

§ 66 gennemfører direktivets artikel 29, *stk. 2-5*, der i forhold til gældende ret, fastsætter, at ordregiver skal forhandle med tilbudsgivere, med mindre ordregiveren har forbeholdt sig retten til at tildele kontrakten på grundlag af det indledende tilbud.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende tilbud og alle efterfølgende tilbud, medmindre ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen, jf. § 62, *stk. 2*, nr. 1, har forbeholdt sig ret til at tildele kontrakten på baggrund af det indledende tilbud og benytter sig af denne ret. Bestemmelsen hindrer dog ikke, at der foretages almindelige afklaringer og præciseringer af det indledende tilbud.

Som følge af § 64, *stk. 1*, skal mindst 3 ansøgere opfordres til at afgive tilbud. I henhold til § 66, *stk. 6*, skal ordregivere fastsætte en passende frist for afgivelse af endelige tilbud. Det vil sige, at alle ansøgere, der er opfordret til at afgive et endeligt tilbud, skal have mulighed herfor. Ifølge § 146, *stk. 2*, skal en ordregiver fastsætte antallet af deltagere i den sidste fase med henblik på at sikre konkurrence. Som følge heraf kan ordregiveren ikke begrænse antallet af til-

bud, der skal forhandles med om til et antal, der ikke sikrer konkurrencen, eller eksempelvis alene vælge at forhandle med en tilbudsgiver. Ved udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse, jf. § 61, stk. 4, kan ordregiveren ikke vælge at forhandle med en tilbudsgiver, men skal følge den procedure, der er fastlagt i §§ 62-66, hvilket betyder, at ordregiveren ikke kan vælge at forhandle med en tilbudsgiver, men skal give alle tilbudsgivere mulighed for at sende et endeligt tilbud.

Ved konkurrencepræget dialog, kan der, jf. § 72, stk. 2, efter det endelige tilbud føres afsluttende forhandlinger mellem ordregiveren og den vindende tilbudsgiver, når dette sker med henblik på at bekræfte økonomiske forpligtelser eller andre vilkår i tilbuddet. Samme mulighed eksisterer ikke i forbindelse med proceduren udbud med forhandling, idet der ved konkurrencepræget dialog kan være et behov for at bekræfte økonomiske forpligtelser eller andre lignende vilkår i tilbuddet. Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at der kan forhandles om alt undtagen de endelige tilbud og grundlæggende elementer i udbudsmaterialet, herunder mindstekrav og kriterier for tildeling er grundlæggende elementer.

Denne bestemmelse laver en negativ afgrænsning af de elementer, som ordregiveren kan forhandle om i forbindelse med udbud med forhandling.

Det fastslås, at mindstekrav og kriterier for tildeling er grundlæggende elementer. Grundlæggende elementer skal forstås i forhold til § 2, og lovbemærkningerne hertil, hvor det konstateres, at en ændring er en ændring af grundlæggende elementer, hvis ændringen kan have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere.

Kriterier for tildeling er et grundlæggende element, og de skal forblive stabile under hele udbudsproceduren. I forhold til mindstekrav er det centrale krav til egenskaber ved det udbudte indkøb eller til kontraktens udførelse, der fastsætter de karakteristika (især fysiske, funktionelle og juridiske), som alle tilbud skal opfylde eller have. Som følge heraf vil ændring af mindstekrav i forbindelse med udbud med forhandling kunne karakteriseres som en ændring af grundlæggende elementer, der ikke kan foretages uden fornyet udbudsprocedure.

Ordregiveren kan indlede forhandlinger med tilbudsgivere, der har afgivet tilbud med forbehold over for mindstekrav medmindre andet fremgår af udbudsmaterialet. Forhandlingerne må dog ikke medføre ændringer i mindstekravet, og tilbudsgiveren skal, i det endelige tilbud, have frafaldet ethvert forbehold over for mindstekrav.

Det fastsættes også i *stk. 2*, at ordregiveren skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende tilbud og alle efterfølgende tilbud, medmindre ordregiveren har forbeholdt sig ret til at tildele kontrakten på grundlag af det indledende tilbud. Forhandlingerne sigter mod at tilpasse tilbuddene til ordregiverens krav og behov. Derved får ordregiveren mulighed for at indkøbe bygge- og anlægsarbejder, varer og tjeneste-

ydelser, der er fuldstændigt tilpasset deres særlige behov. Forhandlingerne kan vedrøre alle de indkøbte bygge- og anlægsarbejders, varers og tjenesteydelsers karakteristika, herunder blandt andet kvalitet, mængde, handelsklausuler samt sociale, miljømæssige og innovative aspekter, for så vidt de ikke udgør mindstekrav.

Ordregiveren skal føre individuelle forhandlinger med alle tilbudsgivere. Forhandlingerne skal tage afsæt i de enkelte tilbud. På forhandlingsmøderne drøftes, hvordan udbudsmaterialet og tilbud kan tilpasses for at opnå et bedre tilbud fra den enkelte tilbudsgiver. Forhandlingen skal ledsages af tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger, jf. § 5. Desuden skal ordregiveren overholde principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. § 2.

Ordregiveren har mulighed for at tilpasse udbudsmaterialet på baggrund af forhandlingerne med den enkelte deltager. Det er op til ordregiveren at beslutte, hvilke dele af udbudsmaterialet, der eventuelt skal tilpasses. Ordregiveren anmoder herefter tilbudsgiverne om at afgive nyt tilbud på grundlag af det tilrettede udbudsmateriale. Ændringerne kendes først, når ordregiveren har gennemført forhandlinger med alle tilbudsgivere og tilkendegivet, hvilke ændringer der foretages. Ordregiveren skal samtidig underrette tilbudsgiverne skriftligt om alle foretagne ændringer i udbudsmaterialet. Ordregiveren skal give tilbudsgiverne passende tid til at indarbejde ændringer og indgive ændrede tilbud.

Ordregiveren er berettiget til at udforme udbudsmaterialet på den måde, der bedst tilgodeser ordregiverens egne behov. Dette gælder også, selvom visse tilbudsgivere vil have lettere ved at opfylde ordregiverens behov end andre tilbudsgivere. Foretager ordregiveren ændringer i udbudsmaterialet, som tilgodeser visse tilbudsgivere, skal ordregiveren kunne redegøre for, at ændringen skyldes saglige krav og ikke, at ordregiveren favoriserer visse tilbudsgivere på bekostning af andre. Sådanne saglige krav kan eksempelvis være, at ordregiveren ved at ændre sine krav kan opnå en væsentlig lavere pris, selv om ikke alle tilbudsgiverne kan levere til en lavere pris, fordi kravene bliver ændret.

Under forhandlingerne har ordregiveren mulighed for at oplyse, at et tilbud i visse sammenhænge er dårligere stillede i konkurrencen i forhold til de andre tilbud. Det er derimod ikke tilladt over for de andre deltagere at afsløre fortrolige oplysninger, som en ansøger eller en tilbudsgiver, der deltager i forhandlingerne, har meddelt, uden dennes samtykke. En sådan aftale må ikke tage form af et generelt afkald på rettigheder, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af specifikke oplysninger. Tilbage melding til tilbudsgivere kan gives på et forhandlingsmøde eller i en skriftlig tilbagemelding.

Der er adgang til at forhandle om priselementer, så længe ordregiveren overholder ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at forhandlingerne kan finde sted i flere successive faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles. Begrænsningen skal ske på grundlag af de kriterier for tildeling, der er

fastlagt i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Bestemmelsen indebærer, at ordregiver i løbet af proceduren og i overensstemmelse med den forventede tidsplan for afholdelsen af forhandlingerne i henhold til § 62, stk. 2, nr. 2, kan indskrænke forhandlingerne til en eller flere udvalgte tilbud. Vurderingen af, hvilke tilbud, der skal udvælges og hvilke tilbud, der skal vælges fra skal baseres på de kriterier for tildeling, der er fastlagt på forhånd i henhold til § 62, stk. 3.

Bestemmelsen i *stk. 4* indebærer, at ordregiveren skal sikre gennemsigtighed i forhandlingsforløbet. Ordregiveren skal dokumentere alle faser i forhandlingsforløbet samt sikre at alle tilbud under hele forløbet indgives skriftligt. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 171, stk. 4, nr. 2, hvorefter at ordregiveren til tilbudsgivere, som har afgivet et antageligt tilbud, skal redegøre for forløbet af forhandlingerne.

Endvidere skal bestemmelsen også ses i sammenhæng med § 174, stk. 4, som fastsætter, at ordregiveren skal dokumentere afviklingen af udbuddet og opbevare tilstrækkelig dokumentation til at begrunde beslutninger, der træffes på alle stadier af udbudsproceduren.

Bestemmelsen i *stk. 5* indebærer, at alle tilbudsgivere, der ikke er blevet afvist, jf. § 62, stk. 2, nr. 2, skal orienteres herom, hvis der som følge af forhandlingerne foretages ændringer i udbudsmaterialet.

Endvidere medfører bestemmelsen, at ordregiveren ikke må foretage ændringer af grundlæggende elementer. En ændring af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet er en ændring, der kan have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 6*, at ordregiver ved fastsættelse af fristen for afgivelse af endelige tilbud skal tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er nødvendig til udarbejdelsen af tilbud, jf. § 93. Ved modtagelse af endelige tilbud kan der ikke ændres ved mindstekrav eller foretages andre væsentlige ændringer, jf. § 66, stk. 2, i det udbudsgrundlag, der er afgivet tilbud på baggrund af, herunder fastsatte mindstekrav, kriterier for tildeling. Der må alene foretages almindelige afklaringer og præciseringer.

Ordregiveren skal i henhold til § 146, stk. 2, fastsætte antallet af deltagere i den sidste fase med henblik på at sikre konkurrencen. Som følge heraf kan ordregiveren ikke foretage en reduktion af ansøgere med henblik på, at alene en tilbudsgiver afgiver et endeligt tilbud. Hvis ordregiver har fastsat antallet af ansøgere med henblik på at sikre konkurrence, men alene en tilbudsgiver afgiver bud, er ordregiver dog ikke afskåret fra at tildele kontrakten til denne.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 7*, at ordregiveren skal tildele kontrakten på grundlag af et af de i § 162 anførte tildelskriterier.

Til § 67

Det gældende direktivs artikel 29, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at ordregivere, i den udstrækning de mener, at anvendelse af et offentligt eller af et begrænset udbud ikke gør det muligt at indgå en kontrakt, kan gøre brug af konkurrencepræget dialog. Ordregiver kan benytte sig af konkurrencepræget dialog, hvis kontrakten er særlig kompleks, og ordregiver mener, at anvendelse af offentlig eller begrænset udbud ikke gør det muligt at indgå kontrakten. I henhold til det gældende direktivs artikel 1, stk. 11, litra c, 2. afsnit, er en kontrakt særlig kompleks, når ordregiver ikke er i stand til objektivt at præcisere de tekniske vilkår, der kan opfylde dens behov og formål, og/eller ikke er i stand til objektivt at præcisere de retlige og/eller finansielle forhold i forbindelse med et projekt.

§ 67 gennemfører direktivets artikel 26, stk. 4, og i modsætning til gældende ret fastslås det, at ordregiver kan anvende konkurrencepræget dialog, når ordregivers behov ikke kan imødekommes uden tilpasning af allerede tilgængelige løsninger, og når ydelserne omfatter design eller innovative løsninger. Endvidere kan ordregiver anvende konkurrencepræget dialog, hvis kontrakten på grund af særlige omstændigheder ikke kan tildeles uden forudgående forhandling, hvilket er en bredere adgang end efter gældende ret. Derudover indeholder bestemmelsen ikke en betingelse om, at anvendelse af et offentligt eller af et begrænset udbud ikke gør det muligt at indgå en kontrakt. I forhold til gældende ret rummer bestemmelsen en opregning af, hvornår et tilbud særlig skal anses som henholdsvis ikke- forskriftsmæssigt eller uacceptabelt.

Bestemmelsens *stk. 1* indeholder en udtømmende opregning af de tilfælde, hvor ordregiveren kan anvende udbudsproceduren konkurrencepræget dialog. Proceduren kan anvendes, hvor ordregiveren ikke er i stand til at fastlægge de krav og behov, der kan opfylde ordregiverens behov. Den øgede mulighed for dialog skal stå i rimeligt forhold til det ønskede indkøb og de tilhørende udbudsomkostninger. Ordregiveren forudsættes ikke at have en viden om markedets allerede tilgængelige løsninger, der ligger ud over, hvad der med rimelighed kan forventes. Ordregiveren kan anvende lovens § 39 for at opnå markedskendskab.

Udbudsproceduren konkurrencepræget dialog kan anvendes i de situationer, hvor ordregiveren har behov for dialog med tilbudsgiverne. Formålet med dialogen er at indkredse og fastslå, hvorledes ordregiverens krav og behov bedst kan opfyldes. Proceduren kan anvendes, hvor ordregiveren ikke kan fastlægge de vilkår, der kan opfylde deres behov eller vurdere, hvad markedet kan tilbyde inden for tekniske, finansielle eller juridiske løsninger. Proceduren kan f.eks. anvendes, når der kræves en tilpasning af allerede tilgængelige løsninger, jf. definitionen i § 24, nr. 2, designindsats eller i forbindelse med komplekse indkøb såsom avancerede produkter, intellektuelle tjenesteydelser, f.eks. visse former for konsulent-, arkitekt- eller ingeniørvirksomhed, eller IT-projekter.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 1, nr. 1, litra a*, at ordregiveren kan anvende konkurrencepræget dialog, når or-

dregiverens behov ikke kan imødekommes uden tilpasning af allerede tilgængelige løsninger. Allerede tilgængelige løsninger er defineret i lovens § 24, nr. 2, som løsninger, som allerede findes på markedet og som ikke kræver tilpasning for at opfylde ordregivers behov. Det kan f.eks. omfatte it-løsninger, der skal tilpasses ordregiverens tekniske platforme, konvertering af data, integration med øvrige it-systemer m.v. Det kan også omfatte avanceret teknisk udstyr og medicinsk udstyr, der skal tilpasses ordregiverens behov for uddannelse af personale samt driftsrelaterede logistiske ydelser. Ordregiveren kan anvende udbudsproceduren i de tilfælde, hvor ordregiveren f.eks. har behov for nogle nye funktioner til en allerede tilgængelig løsning eller f.eks. i de tilfælde, hvor ordregiveren ikke er i stand til at fastlægge de krav, der kan opfylde ordregiverens behov m.v. Omvendt kan ordregiveren ikke anvende procedurene, hvis ordregiveren i udbudsmaterialet præcist har defineret det påtænkte indkøb. Det kan f.eks. være, hvis ordregiveren udbyder et færdigt projekteret byggeri, dvs. et projekt, hvor der ikke er mulighed for tilpasninger af nogen art.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 1, nr. 1, litra b*, at ordregiveren kan anvende konkurrencepræget dialog, når ydelserne omfatter design eller innovative løsninger. Afgørende for at kunne anvende proceduren er, at det er tilbudsgiver, der kommer med løsningsforslag, og at det ikke er ordregiveren, der på forhånd har præsenteret et færdigt løsningsforslag. Designløsninger kan f.eks. vedrøre æstetik eller teknisk design. Dermed kan både produktets æstetiske og funktionelle egenskaber herunder brugervenlighed, materialvalg, levetid m.v. inddrages. Innovative løsninger kan f.eks. være indførelsen af en ny eller betydeligt forbedret vare, tjenesteydelse eller proces, herunder men ikke begrænset til produktions-, bygge- eller anlægsaktiviteter.

Anvendelsen af konkurrencepræget dialog i de situationer, hvor der er behov for design eller innovative løsninger er ikke begrænset til, at hele ydelsen skal bestå af design eller innovative løsninger. Det medfører, at det er nok, at et væsentligt element er omfattet af design eller en innovativ løsning.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 1, nr. 1, litra c*, at ordregiveren kan anvende konkurrencepræget dialog, hvis kontrakten på grund af særlige omstændigheder ikke kan tildeles uden forudgående dialog. De særlige omstændigheder knytter sig til kontraktens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 1, nr. 1, litra d*, at ordregiveren kan anvende konkurrencepræget dialog, hvis de tekniske specifikationer ikke kan fastlægges tilstrækkeligt præcist med henvisning til en standard, europæisk teknisk vurdering, fælles teknisk specifikation eller teknisk reference, jf. punkt 2-5 i bilag VII til denne lovs bilag 2, der indeholder en definition af de begreber, som bestemmelsen benytter sig af.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, at ordregiveren kan anvende udbudsproceduren konkurrencepræget dialog, hvis ordregiveren i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud kun har modtaget ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable tilbud, jf. § 67, stk. 2 og 3. Det er en betin-

gelse, at samtlige tilbud i den forudgående udbudsproces var ikkeforskriftsmæssige eller uacceptable.

Bestemmelsen i *stk. 2* indeholder en ikke udtømmende liste over ikkeforskriftsmæssige tilbud.

Ikkeforskriftsmæssige tilbud omfatter i henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 1*, blandt andet tilbud, der ikke lever op til kravene i udbudsmaterialet ved f.eks. at indeholde et forbehold om væsentlige elementer i udbuddet. Ordregiveren kan i dette tilfælde anvende proceduren udbud med forhandling med henblik på, at tilbudsgiver ender med at frafalde forbeholdet. Der kan dog ikke forhandles med tilbudsgivere, der skal udelukkes iht. §§ 135-137.

Ikkeforskriftsmæssige tilbud omfatter i henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 2*, også de situationer, hvor tilbuddet er modtaget for sent.

Ikkeforskriftsmæssige tilbud omfatter endvidere efter bestemmelsens *stk. 2, nr. 3*, situationer, hvor der foreligger bevis for ulovlig samordning eller bestikkelse. I den forbindelse skal det i relation til bestemmelsen i § 67, stk. 2, nr. 1, nævnes, at ikke forskriftsmæssige tilbud, som følge af bevis for ulovlig samordning eller bestikkelse er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde, jf. bemærkningerne til § 137, stk. 1, nr. 3.

Efter bestemmelsens *stk. 2, nr. 4*, er et tilbud ikkeforskriftsmæssigt, hvis ordregiveren har konstateret, at tilbuddet er unormalt lavt, jf. § 169.

Bestemmelsen i *stk. 3* indeholder en ikke udtømmende liste over uacceptable tilbud. F.eks. kan tilbud, som er afgivet af tilbudsgivere, som ikke lever op til minimumskravene til egnethed, jf. § 140, eller hvor prisen ligger over det på forhånd fastsatte budget være eksempler på uacceptable tilbud. Budgettet kan fremgå af udbudsmaterialet, men skal være fastsat inden udbudsproceduren indledes. Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at et budget er klart, præcist og fastsat før offentliggørelsen af en udbudsbekendtgørelse.

Ordregiveren kan i disse tilfælde anvende proceduren udbud med forhandling, da anvendelse af proceduren kan bidrage til at nå ordregiverens ønskede mål. Der kan dog ikke forhandles med tilbudsgivere, der skal udelukkes iht. §§ 135-137.

Bestemmelsens *stk. 4* er identisk med bestemmelsen i § 61, stk. 4, og der henvises til bemærkningerne hertil.

Til § 68

Det gældende direktivs artikel 29, stk. 2, fastslår, at ordregivere skal offentliggøre en udbudsbekendtgørelse, hvori de meddeler deres behov og krav, som de definerer i denne bekendtgørelse eller i et beskrivende dokument. Det gældende direktivs artikel 38, stk. 3, litra a, fastsætter, at ved konkurrencepræget dialog er udgangspunktet, at fristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse skal være mindst 37 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Det gældende direktivs artikel 29, stk. 8, fastsætter, at ordregiver kan træffe bestemmelse om priser eller betaling til deltagerne i dialogen.

§ 68 gennemfører direktivets artikel 30, stk. 1, 1. afsnit og stk. 2, og i modsætning til gældende ret er minimumsfristen 30 dage.

Bestemmelsen fastsætter i *stk. 1*, at ved konkurrencepræget dialog kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse.

Derudover fremgår det af bestemmelsen, at udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2.

Bilag V, del C til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelsen. Ordregiveren skal blandt andet indeholde ordregivers navn og kontaktoplysninger, betingelser for deltagelse og frist for modtagelse af tilbud (offentlige udbud) eller ansøgninger om deltagelse (begrænset udbud og udbud med forhandling, dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog og innovative partnerskaber).

Endvidere skal udbudsbekendtgørelsen indeholde en beskrivelse af den udbudte kontrakt. I henhold til gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2, skal ordregiveren beskrive udbuddet, så de økonomiske aktører på baggrund af disse oplysninger kan identificere udbuddets karakter og omfang og dermed beslutte, hvorvidt de vil deltage i proceduren. Der er alene tale om en overordnet beskrivelse af udbuddet, da formålet med denne udbudsprocedure er at opnå det ønskede resultat igennem dialog.

Ordregiveren skal i henhold til § 128, stk. 3, anvende Europa-Kommissionens standardformularer, når der skal udarbejdes en udbudsbekendtgørelse. Derefter skal udbudsbekendtgørelsen sendes elektronisk til EU's publikationskontor, og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Bilag VIII til denne lovs bilag 2 indeholder nærmere karakteristika vedrørende offentliggørelse, herunder at den Europæiske Unions Publikationskontor giver ordregiveren en bekræftelse på modtagelse af en udbudsbekendtgørelse.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 2*, at udbudsbekendtgørelsen eller det øvrige udbudsmateriale skal indeholde oplysninger om § 68, stk. 2, nr. 1 og 2.

Det følger af *stk. 2, nr. 1*, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal beskrive, hvorledes dialogen forventes at forløbe. Der er tale om en vejledende tidsplan for dialogforløbet, som ordregiveren undervejs i proceduren har mulighed for at ændre i. En vejledende tidsplan for dialogforløbet kan bidrage til, at ansøgere og tilbudsgivere på et tidligt tidspunkt får kendskab til dialogforløbet. Ved fastsættelse af frister skal ordregiveren fastsætte passende frister, jf. § 93, således at tilbudsgiverne har tilstrækkelig tid til at forberede sig til dialogmøderne.

Det fastsættes endvidere i bestemmelsen, at i den situation hvor ordregiveren har valgt at anvende successive faser med henblik på at begrænse antallet af løsninger, skal det fremgå af udbudsmaterialet. Det er kun muligt at begrænse antallet af løsninger, og ikke antallet af deltagere, blandt de der er blevet opfordret til at deltage, jf. også bemærkningerne til § 71, stk. 1.

Det følger af *stk. 2, nr. 2*, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal beskrive, hvorvidt ordregiveren vil yde vederlag til deltagerne i dialogen. Vederlaget kan f.eks. være en fast pris eller løbende betalinger. Henset til at udbudsproceduren kan være meget omkostningstung for tilbudsgiverne at deltage i, kan det være hensigtsmæssigt at afsætte et beløb til deltagerne. Et vederlag til deltagerne i processen kan således bidrage til, at det bliver mere attraktivt at deltage i processen.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 3*, at ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen skal fastsætte sine behov og krav, samt tildelingskriteriet. Endvidere fastsættes det i bestemmelsen, at ordregiveren nærmere skal beskrive disse i udbudsbekendtgørelsen eller i et beskrivende dokument. Kravet om fastsættelse af ordregiverens behov og krav indebærer, at ordregiveren skal beskrive disse, så de økonomiske aktører på baggrund af disse oplysninger kan identificere udbuddets karakter og omfang og dermed beslutte, hvorvidt de vil deltage i proceduren. Kravet i bestemmelsens andet punktum om en nærmere beskrivelse af disse behov og krav i udbudsbekendtgørelsen eller i et beskrivende dokument indebærer, at ordregiveren skal beskrive disse således at det sikres, at de angivne oplysninger er tilstrækkelige til, at alle rimeligt oplyste og normalt påpasselige bydende kan forstå oplysningernes nøjagtige rækkevidde og fortolke dem på samme måde.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 4*, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger. § 93 indebærer, at ved fastsættelse af frist skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af ansøgning, selv om dette kan betyde, at der fastsættes en frist, der er længere end minimumsfristerne i § 68, stk. 5.

Bestemmelsen i *stk. 5* indebærer, at minimumsfristen er 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse. Ved dage forstås kalenderdage.

Bestemmelsens *stk. 6* fastslår, at udbudsmaterialet skal offentliggøres på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen. Der henvises i øvrigt til § 132, hvorefter økonomiske aktører skal have fri, direkte og fuld elektronisk adgang til det fulde udbudsmateriale, hvilket vil sige, at udbudsbekendtgørelsen samt det øvrige udbudsmateriale skal offentliggøres fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelse i den Europæiske Unions Tidende. § 132, stk. 2, indeholder dog en undtagelse hertil, hvorefter der ikke skal gives fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse specifikke dele af udbudsmaterialet.

Til § 69

Det gældende direktivs artikel 40, stk. 1, fastsætter, at ved konkurrencepræget skal ordregiver samtidigt og skriftligt opfordre de udvalgte ansøgere til at deltage i dialogen. Det gældende direktivs artikel 44, stk. 3, 1. pkt., fastsætter, at ved konkurrencepræget dialog kan ordregiver begrænse antallet af ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud, til at forhandle eller til at deltage, forudsat at der er et tilstrækkeligt antal egnede ansøgere.

§ 69 gennemfører direktivets artikel 30, stk. 1, 3. afsnit, artikel 54, stk. 1, og artikel 65, stk. 2, viderefører gældende ret. Derudover fastsætter bestemmelsen, at antallet af ansøgere skal udgøre mindst 3, og at hvis ordregivere udvælger flere end 5 ansøgere skal ordregiver begrunde dette. Dette indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at kun de ansøgere, der modtager en opfordring dertil, kan deltage i dialogen. Det fastsættes endvidere, at ordregiver mindst skal udvælge 3 ansøgere, som vil blive opfordret til at deltage i dialogen, Hvis ordregiveren modtager færre end 3 ansøgninger, kan ordregiveren opfordre den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte krav til egnethed, jf. § 140, til at deltage i dialogen. Hvis ordregiveren vil udvælge flere end 5 ansøgere, skal ordregiveren begrunde, hvorfor der udvælges flere end 5 ansøgere. Kravet om begrundelse udspringer ikke af direktivet, men er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget med det formål at få ordregivere til at overveje om gevinsten ved at udvælge et større antal ansøgere opvejer de øgede transaktionsomkostninger forbundet hermed.

Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen angive det maksimale antal ansøgere, der forventes udvalgt, jf. § 128. Ved valg af antal ansøgere skal ordregiveren sikre konkurrence om kontrakten ved at udvælge et tilstrækkeligt antal ansøgere. Ordregiveren skal tage hensyn til de udbudsomkostninger, der er forbundet med at deltage i dialogen og afgive tilbud.

I *stk. 2* fastsættes, at de ansøgere, som ordregiveren har udvalgt samtidigt og skriftligt, skal opfordres til at deltage i dialogen. Det er alene de økonomiske aktører, der af ordregiveren modtager opfordring dertil, som kan deltage i dialogen. Ordregiveren kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i dialogen, jf. § 145. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 171, stk. 2, som fastsætter, at ordregiveren over for forbigåede ansøgere skal begrunde, hvorfor ansøgerens anmodning om deltagelse er afvist samt navnene på de udvalgte.

Til § 70

Det gældende direktivs artikel 29, stk. 3, fastsætter, at ordregiver indleder en dialog med de udvalgte ansøgere, og at dialogen har til formål at indkredse og fastslå, hvorledes ordregivers behov bedst kan opfyldes. Under dialogen kan ordregiver drøfte alle aspekter ved kontrakten med de udvalgte ansøgere. Ordregiver må ikke over for de andre deltagere afsløre de løsninger, som en anden deltager har foreslået, eller andre fortrolige oplysninger, som en deltager i dialogen har meddelt, uden dennes samtykke. Det gældende direktivs artikel 29, stk. 5, fastsætter, at ordregiver kan fortsætte dialogen, indtil ordregiveren har indkredset den eller de løsninger, der kan opfylde ordregiverens behov, efter om nødvendigt at have sammenlignet dem.

§ 70 gennemfører direktivets artikel 30, stk. 3 og 5, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal afholde dialog med alle de ansøgere, som har modtaget opfordring til at deltage i dialogen. Dialogen kan vedrøre alle aspekter vedrørende kontraktens genstand, herunder men ikke udelukket til tekniske forhold, priser, omkostninger, fordeling af risiko, begrænsning af ansvar, garantier og øvrige økonomiske forhold. Formålet med dialogen er at indkredse og fastslå, hvordan ordregiverens behov bedst kan opfyldes.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 2*, at dialogen kan vedrøre alle aspekter af udbuddet. Dialogen må ikke medføre ændringer i fastsatte mindstekrav eller kriterier for tildeling, da disse er grundlæggende elementer. Denne bestemmelse svarer til bestemmelsen i § 66, stk. 2, i forbindelse med udbud med forhandling. I forbindelse med konkurrencepræget dialog, vil de endelige krav først blive fastlagt efter dialogfasen, hvorfor ordregiveren alene i udbudsbekendtgørelsen bør anføre mindstekrav, der er et udtryk for grundlæggende behov, idet disse ikke kan ændres i løbet af den konkurrenceprægede dialog.

Grundlæggende elementer skal forstås i forhold til § 2, og lovbemærkningerne hertil, hvor det konstateres, at en ændring er en ændring af grundlæggende elementer, hvis ændringen kan have påvirket potentielle ansøgers eller tilbudsgivers deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere.

Kriterier for tildelinger er et grundlæggende element, og de skal forblive stabile under hele udbudsproceduren. I forhold til mindstekrav er det centrale krav til egenskaber ved det udbudte indkøb eller til kontraktens udførelse, der fastsætter de karakteristika (især fysiske, funktionelle og juridiske), som alle tilbud skal opfylde eller have. Som følge heraf vil ændring af mindstekrav i forbindelse med udbud med forhandling kunne karakteriseres som en ændring af grundlæggende elementer, der ikke kan foretages uden fornyet udbudsprocedure.

Ordregiveren fastsætter, hvordan dialogfasen skal forløbe. Hermed menes, at det skal fastsættes, hvilke aspekter, der skal drøftes og i hvilke faser af dialogen, og hvordan deltagerne forventes at deltage i dialogen. Dialogforløbet skal ledsages af tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger, jf. § 5. Desuden skal ordregiveren overholde principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. § 2.

Ordregiveren er berettiget til at udforme krav og behov på den måde, der bedst tilgodeser ordregiverens egne behov. Dette gælder også, selvom visse tilbudsgivere vil have lettere ved at opfylde ordregiverens behov end andre tilbudsgivere. Tilkendegiver ordregiveren krav og behov, som tilgodeser visse tilbudsgivere, skal ordregiveren dog kunne redegøre for, at ændringen skyldes saglige krav hos ordregiveren og ikke, at ordregiveren favoriserer visse tilbudsgivere på bekostning af andre. Sådanne saglige krav kan eksempelvis være, at ordregiveren ved at ændre sine krav kan opnå en væsentlig lavere pris, selv om ikke alle tilbudsgiverne kan levere til en lavere pris, fordi kravene bliver ændret.

Ordregiveren må ikke foretage væsentlige ændringer, eller ændringer der ville have givet mulighed for at give andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte adgang, eller ville have tiltrukket yderligere deltagere i udbudsproceduren. F.eks. hvis ændringerne bevirker, at kontraktens karakter er væsentlig forskellig fra den, der oprindeligt blev beskrevet i udbudsmaterialet.

Dialogforløbet gennemføres med henblik på at indkredse og fastslå, hvorledes ordregiverens krav og behov bedst kan opfyldes. Der kan afholdes dialog med tilbudsgivere, som har forbehold overfor grundlæggende elementer i udbudsmaterialet. I sidste ende skal tilbudsgiver dog frafalde forbeholdet, ellers skal ordregiveren forkaste tilbuddet. F.eks. kan tilbudsgiver have taget forbehold om et ellers krævet ansvar. Det er en forudsætning, at tilbudsgiver ender med at påtage sig det forlangte ansvar.

Under dialogforløbet har ordregiveren mulighed for at oplyse, at deltagere i visse sammenhænge er dårligere stillede i konkurrencen i forhold til de andre deltagere. Det er derimod ikke tilladt over for de andre deltagere at afsløre fortrolige oplysninger, som en ansøger eller en tilbudsgiver, der deltager i forhandlingerne, har meddelt, uden dennes samtykke. En sådan aftale må ikke tage form af et generelt afkald på rettigheder, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af specifikke oplysninger. Tilbagemeldingen til deltagerne kan gives på et dialogmøde eller i en skriftlig tilbagemelding.

I dialogen er der adgang til at drøfte priselementer, så længe ordregiveren overholder ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at dialogen kan finde sted i flere successive faser med henblik på at begrænse antallet af løsninger, der skal drøftes under dialogforløbet. Begrænsningen skal ske på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastlagt i udbudsbekendtgørelsen og i det beskrivende dokument. Bestemmelsen indebærer, at ordregiver i løbet af proceduren og i overensstemmelse med den forventede tidsplan for afholdelsen af dialogen i henhold til § 68, stk. 2, nr. 1, kan indskrænke dialogen til en eller flere udvalgte løsninger. Vurderingen af, hvilke løsninger, der skal udvælges og hvilke løsninger, der skal vælges fra skal baseres på de kriterier for tildeling, der er fastlagt på forhånd i henhold til § 68, stk. 3.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 4*, at ordregiveren har mulighed for at fortsætte dialogen, indtil ordregiveren har indkredset den eller de løsninger, der bedst kan opfylde ordregiverens behov. Valget af den løsning, der bedst kan opfylde ordregiverens behov skal træffes ud fra de kriterier for tildeling, der er fastlagt på forhånd i henhold til § 68, stk. 3.

Bestemmelsen i *stk. 5* indebærer, at hvis der som følge af dialogforløbet foretages ændringer i udbudsmaterialet, skal alle de resterende deltagere orienteres herom. Ordregiveren må ikke foretage ændringer af grundlæggende elementer. En ændring er en ændring af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet, når den kan have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede ud-

budsprocedure eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere, såfremt ændringen fremgik af den oprindelige procedure for indgåelse af kontrakt. Ændringen kan have påvirket deltagelsen i udbudsproceduren, hvis den ville have givet andre ansøgere end de oprindelige udvalgte mulighed for at deltage, eller ville have tiltrukket yderligere deltagere til udbudsproceduren, f.eks. hvis ændringen bevirker, at kontraktens karakter er væsentlig forskellig fra den, der oprindeligt blev fastlagt i udbudsmaterialet. Ændringen fordrejer f.eks. konkurrencen, hvis den er en følge af, at ordregiver udnytter sin viden om de indkomne tilbud og ansøgninger til at give visse ansøgere eller tilbudsgivere en fordel, som ikke er sagligt begrundet.

Bestemmelsen i *stk. 6* indebærer, at ordregiveren skal sikre gennemsigtighed i proceduren. Ordregiveren skal dokumentere alle faser i processen. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 171, stk. 4, nr. 2, hvorefter ordregiveren til tilbudsgivere, som har afgivet et antageligt tilbud, skal redegøre for dialogforløbet.

Endvidere skal bestemmelsen også ses i sammenhæng med § 174, stk. 4, som fastsætter, at ordregiveren skal dokumentere afviklingen af udbuddet og opbevare tilstrækkelig dokumentation til at begrunde beslutninger, der træffes på alle stadier af udbudsproceduren.

Til § 71

Det gældende direktivs artikel 29, stk. 6, fastsætter, at efter, at ordregiver har erklæret dialogen for afsluttet og har underrettet deltagerne herom, skal ordregiver opfordre deltagerne til at afgive tilbud på grundlag af de løsninger, der er forelagt og præciseret under dialogen. De endelige tilbud skal indeholde alle de elementer, der er nødvendige for projektets udførelse, og tilbuddene kan på ordregivers anmodning afklares, præciseres og tilpasses, såfremt det ikke medfører, at der ændres ved grundlæggende elementer i tilbuddet.

§ 71 gennemfører direktivets artikel 30, stk. 6, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren, efter dialogen er afsluttet, skal opfordre de resterende deltagere til at afgive tilbud på grundlag af den eller de løsninger, der er forelagt og præciseret under dialogen, og som indeholder de elementer, som er nødvendige for projektets udførelse, og som således modsvarer ordregiverens krav og behov. Ved resterende deltagere skal forstås samtlige deltagere, der ikke har trukket sig fra proceduren. Som følge heraf, skal alle deltagere, der har interesse i at afgive tilbud, opfordres hertil. Ordregiveren kan således begrænse antallet af løsninger, men kan ikke begrænse antallet af deltagere, blandt de der er blevet opfordret til at deltage.

Ordregiveren skal ifølge bestemmelsens *stk. 2* fastsætte en passende frist for afgivelse af tilbud, som tager hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af endeligt tilbud, jf. § 93.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 3*, at afgivne tilbud kan afklares, præciseres og optimeres. Processen må ikke

medføre, at der foretages væsentlige ændringer i tilbuddet eller i det udbudsgrundlag, der er afgivet tilbud på baggrund af, herunder fastsatte mindstekrav og kriterier for tildeling. Endvidere må processen ikke medføre konkurrencefordrejning eller forskelsbehandling.

Til § 72

Det gældende direktivs artikel 29, stk. 7, fastsætter, at ordregiver skal vurdere tilbuddene på grundlag af de i udbudsbekendtgørelsen eller i det beskrivende dokument fastsatte tildelingskriterier og vælger det økonomisk mest fordelagtige tilbud i overensstemmelse hermed. Ordregiver kan bede vinderen om at præcisere visse aspekter af tilbuddet eller bekræfte forpligtelser, som er indeholdt i tilbuddet, forudsat at dette ikke bevirker, at væsentlige aspekter af tilbuddet eller udbuddet ændres, og at det ikke fører til konkurrencefordrejning eller forskelsbehandling.

§ 72 gennemfører direktivets artikel 30, stk. 7, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal tildele kontrakten på grundlag af tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet, jf. § 162, stk. 1, nr. 3.

I bestemmelsens *stk. 2* fastsættes, at efter anmodning fra ordregiveren kan der føres forhandlinger mellem ordregiveren og den vindende tilbudsgiver. Der kan føres forhandlinger med henblik på at bekræfte økonomiske forpligtelser eller andre vilkår i tilbuddet.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 3*, at ordregiveren ikke må føre forhandlinger, der medfører, at der ændres ved grundlæggende elementer i det vindende tilbud eller i det udbudsgrundlag, der er afgivet tilbud på baggrund af, herunder de behov og krav, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale, såfremt ændringer fører til konkurrencefordrejning eller forskelsbehandling.

Til § 73

Innovationspartnerskaber er ikke forbudt i henhold til det gældende direktiv. Der findes dog ingen bestemmelser i det gældende direktiv, som åbner op for etablering af et innovationspartnerskab, hvor udvikling af en løsning med efterfølgende anskaffelse af den udviklede løsning er tænkt sammen i ét samlet udbud.

§ 73 gennemfører direktivets artikel 26, stk. 3, og er ny i forhold til det gældende direktiv.

Det fastsættes i bestemmelsen, at ordregiveren kan anvende udbudsproceduren innovationspartnerskab, hvis ordregiveren vil udvikle en innovativ vare, tjenesteydelse eller bygge- og anlægsarbejde, som ikke allerede er tilgængelig på markedet. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 24, nr. 17. Innovationspartnerskabet består af tre faser. Selve udbuddet, som følger udbud med forhandling, innovationsforløbet, som kan være en eller flere partnerskabskontrakter og et eventuelt efterfølgende indkøb af det produkt, der udvikles under innovationsforløbet.

Som følge heraf kan ordregiveren ved udbud af innovationspartnerskaber indhente tilbud angående indkøbet af den

udviklede vare, tjenesteydelse eller bygge- og anlægsarbejde uden fornyet udbud.

Til § 74

Innovationspartnerskaber er ikke forbudt i henhold til det gældende direktiv. Der findes dog ingen bestemmelser i det gældende direktiv, som åbner op for etablering af et innovationspartnerskab, hvor udvikling af en løsning med efterfølgende anskaffelse af den udviklede løsning er tænkt sammen i ét samlet udbud.

§ 74 gennemfører direktivets artikel 31, stk. 1, 1.-3. afsnit, og er ny i forhold til det gældende direktiv.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ved udbud af et innovationspartnerskab kan enhver økonomisk aktør ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse.

Derudover fremgår det af udbudsbekendtgørelsen skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del C, til denne lovs bilag 2. Bilag V, del C til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelsen. Ordregiveren skal blandt andet indeholde ordregivers navn og kontaktoplysninger, betingelser for deltagelse og frist for modtagelse af tilbud (offentlige udbud) eller ansøgninger om deltagelse (begrænset udbud og udbud med forhandling, dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog og innovative partnerskaber). Endvidere skal udbudsbekendtgørelsen indeholde en beskrivelse af den udbudte kontrakt. I henhold til gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2, skal ordregiveren beskrive det ønskede indkøb tilstrækkeligt præcist, således at de økonomiske aktører på baggrund af disse oplysninger kan identificere indkøbets karakter og omfang og dermed beslutte, hvorvidt de vil ansøge om at deltage i proceduren.

Ordregiveren skal i henhold til § 128, stk. 3, anvende Europa-Kommissionens standardformularer, når der skal udarbejdes en udbudsbekendtgørelse. Derefter skal udbudsbekendtgørelsen sendes elektronisk til EU's publikationskontor, og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Bilag VIII til denne lovs bilag 2 indeholder nærmere karakteristika vedrørende offentliggørelse, herunder at den Europæiske Unions Publikationskontor giver ordregiveren en bekræftelse på modtagelse af en udbudsbekendtgørelse.

Det fastsættes endvidere i *stk. 2*, at det øvrige udbudsmateriale skal indeholde oplysninger om *stk. 1*, nr. 1-6.

Stk. 2, nr. 1, fastslår, at hvis ordregiveren vil forbeholde sig ret til at tildele kontrakten på baggrund af det indledende tilbud, skal det fremgå af udbudsbekendtgørelsen.

Det følger af *stk. 2, nr. 2*, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal angive, hvilken ordning der skal gælde for intellektuel ejendomsret.

Det følger af *stk. 2, nr. 3*, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal fastsætte, hvorvidt der indgås en eller flere partnerskabskontrakter.

Det følger af *stk. 2, nr. 4*, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal beskrive, hvorledes forhandlingsforløbet for innova-

tionspartnerskabsproceduren forventes at skulle forløbe, f.eks. i form af en vejledende tidsplan. Der er tale om en beskrivelse af forhandlingsforløbet, som ordregiveren undervejs i innovationspartnerskabsproceduren har mulighed for at ændre. Beskrivelsen af forhandlingsforløbet kan bidrage til, at ansøgere og tilbudsgivere kan planlægge og strukturere tiden bedst muligt. Ved fastsættelse af frister skal ordregiveren fastsætte en passende frist til at udarbejde tilbud, jf. § 93.

Det fastsættes endvidere i bestemmelsen, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal angive, hvis ordregiveren har valgt at opdele innovationspartnerskabsproceduren i flere forhandlingsfaser med henblik på at begrænse antallet af innovationsprojektforslag. Ordregiveren skal begrænse antallet af innovationsprojektforslag på grundlag af det i udbudsmaterialet fastsatte kriterier for tildeling. Ordregiveren skal sikre, at der ved afgivelse af endeligt tilbud er et antal tilbudsgivere tilbage, der sikrer konkurrence om kontrakten.

Det følger af *stk. 2, nr. 5*, at ordregiveren kan vælge at yde vederlag til deltagerne i forhandlingerne. Vederlaget kan f.eks. være en fast pris eller løbende betalinger. Henset til at udbudsproceduren kan være meget omkostningstung for tilbudsgiverne at deltage i, kan det være hensigtsmæssigt at afsætte et beløb til deltagerne i innovationspartnerskabsproceduren. Et vederlag til deltagerne i innovationspartnerskabsproceduren kan således bidrage til, at det bliver mere attraktivt at deltage i processen.

Det fastsættes i bestemmelsen i *stk. 2, nr. 6*, at hvis ordregiveren under innovationspartnerskabet har til hensigt at begrænse antallet af partnere, skal dette fremgå af udbudsmaterialet.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at ordregiveren i udbudsmaterialet skal fastsætte udbuddets genstand ved at give en beskrivelse af ordregiverens behov og de karakteristika, der kræves af de varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der skal udvikles. Endvidere fastsætter bestemmelsen, at ordregiveren skal fastsætte kriterier for tildeling, samt hvilke dele af beskrivelsens elementer, der definerer de mindstekrav, der skal opfyldes i alle tilbud.

Bestemmelsen i *stk. 4* fastsætter, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af ansøgninger, jf. § 93. Ved fastsættelse af fristen skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid der er passende til udarbejdelsen af ansøgninger, jf. § 93.

Bestemmelsens *stk. 5* gennemfører direktivets artikel 31, stk. 1, 4. afsnit.

Bestemmelsen i § 74, stk. 5, indebærer, at minimumsfristen er 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse. Ved dage forstås kalenderdage.

Bestemmelsen i *stk. 6* fastsætter, at ordregiveren skal offentliggøre det øvrige udbudsmateriale på datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 132.

Til § 75

Innovationspartnerskaber er ikke forbudt i henhold til det gældende direktiv. Der findes dog ingen bestemmelser i det gældende direktiv, som åbner op for etablering af et innovationspartnerskab, hvor udvikling af en løsning med efterfølgende anskaffelse af den udviklede løsning er tænkt sammen i ét samlet udbud.

§ 75 gennemfører direktivets artikel 31, stk. 1, 4. afsnit og stk. 6, artikel 54, stk. 1, og artikel 65, stk. 2, 2. afsnit. Reglerne om innovationspartnerskab er nye i forhold til det gældende direktiv. Endvidere foreslås det med bestemmelsen, at den nugældende § 2 i håndhævelsesloven indarbejdes i udbudsloven og også kommer til at gælde for innovationspartnerskaber.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at mindst tre ansøgere skal udvælges. Hvis antallet er lavere end tre, kan ordregiveren udvælge den eller de ansøgere, der opfylder de fastsatte krav til egnethed, jf. § 140, til at afgive tilbud.

Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen angive det maksimale antal ansøgere, der forventes udvalgt, jf. § 128. Ved valg af antal ansøgere skal ordregiveren sikre konkurrence om kontrakten ved at udvælge et tilstrækkeligt antal ansøgere. Ordregiveren skal tage hensyn til de udbudsomkostninger, der er forbundet med at ansøge og afgive tilbud.

Bestemmelsen i *stk. 2* fastsætter, at ordregiveren ved udvælgelse af ansøgere som minimum skal lægge vægt på kriterier vedrørende ansøgernes kapacitet på området forskning og udvikling og gennemførelse af innovative løsninger. F.eks. kan der lægges vægt på, at ansøgere har erfaring eller har kapacitet og kompetencer inden for udviklinger og gennemførelse af innovative løsninger m.v. Det står ordregiveren frit at vælge, hvorvidt ordregiveren vil lægge vægt på, om ansøgeren har kapacitet på området forskning og udvikling, eller hvorvidt ansøgere har kapacitet på området udvikling og gennemførelse.

Bestemmelsen i *stk. 3* fastsætter, at de ansøgere, som ordregiveren har udvalgt samtidig og skriftlig, skal opfordres til at afgive et indledende tilbud. Endvidere fastsætter bestemmelsen, at det indledende tilbud skal bestå af et forsknings- og innovationsprojektforslag til løsning af ordregiverens behov.

Det er alene de økonomiske aktører, der af ordregiveren modtager opfordring dertil, som kan afgive indledende tilbud. Ordregiveren kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i udbuddet, jf. § 145.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 171, stk. 2, som fastsætter, at ordregiveren over for forbigåede ansøgere skal begrunde, hvorfor ansøgerens anmodning om deltagelse er afvist samt navnene på de udvalgte.

Til § 76

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ordregiveren skal fastsætte en passende frist for modtagelse af indledende tilbud. § 93 indebæ-

rer, at ved fastsættelse af frist skal ordregiveren tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er passende til udarbejdelsen af indledende tilbud, selv om dette kan betyde, at der fastsættes en frist, der er længere end minimumsfristerne i § 76, stk. 2.

Bestemmelsen i *stk. 2* gennemfører ikke en artikel i direktivet, men en beskrivelse af beregningsmetoden, der følger af Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter (fristforordningen). Formålet med bestemmelsen er at tydeliggøre de pligter, ordregivere er underlagt i forhold til beregning af tidsfristers begyndelse.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at minimumsfristen er 30 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive tilbud. Ved dage forstås kalenderdage.

Til § 77

Innovationspartnerskaber er ikke forbudt i henhold til det gældende direktiv. Der findes dog ingen bestemmelser i det gældende direktiv, som åbner op for etablering af et innovationspartnerskab, hvor udvikling af en løsning med efterfølgende anskaffelse af den udviklede løsning er tænkt sammen i ét samlet udbud.

§ 77 gennemfører direktivets artikel 31, stk. 1, 4. afsnit, og stk. 3 og 4, og er ny i forhold til det gældende direktiv

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ordregiveren skal forhandle med tilbudsgiverne om de indledende og alle efterfølgende tilbud. Har ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen, jf. § 74, stk. 2, nr. 1, forbeholdt sig ret til at tildele kontrakten på baggrund af det indledende tilbud og benytter sig af denne ret, kan ordregiveren ikke forhandle om tilbuddet. Bestemmelsen hindrer dog ikke, at der foretages almindelige afklaringer og præciseringer af det indledende tilbud.

Bestemmelsen i *stk. 2* fastsætter, at det indledende tilbud skal danne grundlag for den efterfølgende forhandling. Derudover fastsætter bestemmelsen, at mindstekrav, kriterier for tildeling samt de endelige tilbud ikke kan indgå i forhandlingerne.

Ordregiveren skal føre individuelle forhandlinger med alle tilbudsgivere. Forhandlingerne skal tage afsæt i de enkelte innovations- og innovationsprojektforslag. På forhandlingsmøderne drøftes, hvordan udbudsmaterialet, partnerskabskontrakten og tilbud kan tilpasses for at opnå et bedre tilbud fra den enkelte tilbudsgiver. Forhandlingen skal ledsages af tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger, jf. § 5. Desuden skal ordregiveren overholde principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. § 2.

Under forhandlingerne kan eksempelvis forhandles om udbudsmaterialet, det indledende forsknings- og innovationsprojektforslag, udviklingsforløbet, fremstilling af den påtænkte innovative løsning, partnerskabskontrakten, betingelser og juridiske konsekvenser, der knyttes til hvert af de fastsatte resultatniveauer, økonomisk vederlag til partnerne m.v.

Ordregiveren har mulighed for at tilpasse udbudsmaterialet på baggrund af forhandlingerne med den enkelte tilbuds-

giver. Det er op til ordregiveren at beslutte, hvilke dele af udbudsmaterialet der eventuelt skal tilpasses. Ordregiveren anmoder herefter tilbudsgiverne om at afgive nyt tilbud på grundlag af det tilrettede udbudsmateriale. Ændringerne kendes først, når ordregiveren har gennemført forhandlinger med alle tilbudsgivere og tilkendegivet, hvilke ændringer der foretages. Ordregiveren skal samtidig underrette tilbudsgiverne skriftligt om alle foretagne ændringer i udbudsmaterialet. Ordregiveren skal give tilbudsgiverne passende tid til at indarbejde ændringer og indgive ændrede tilbud.

Ordregiveren er berettiget til at udforme udbudsmaterialet på den måde, der bedst tilgodeser ordregiverens egne behov. Dette gælder også, selvom visse tilbudsgivere vil have lettere ved at opfylde ordregiverens behov end andre tilbudsgivere. Foretager ordregiveren ændringer i udbudsmaterialet, som tilgodeser visse tilbudsgivere, skal ordregiveren kunne redegøre for, at ændringen skyldes saglige krav og ikke, at ordregiveren favoriserer visse tilbudsgivere på bekostning af andre. Sådanne saglige krav kan eksempelvis være, at ordregiveren ved at ændre sine krav kan opnå en væsentlig lavere pris, selv om ikke alle tilbudsgiverne kan levere til en lavere pris, fordi kravene bliver ændret.

Ordregiveren forhandler med henblik på at optimere de modtagne tilbud. Ordregiveren kan også forhandle med tilbudsgivere, som har forbehold over for grundlæggende elementer og mindstekrav. I det endelige tilbud skal tilbudsgiver dog have frafaldet forbeholdene. Ordregiveren har dog mulighed for efter modtagelsen af det endelige tilbud at anmode tilbudsgiver om at frafalde et eventuelt forbehold, forudsat at denne mulighed er beskrevet i udbudsmaterialet, ellers skal ordregiveren forkaste tilbuddet. F.eks. kan tilbudsgiver have taget forbehold om et ellers krævet ansvar. Det er en forudsætning, at tilbudsgiver ender med at påtage sig det forlangte ansvar.

Under forhandlingerne har ordregiveren mulighed for at oplyse, at et tilbud i visse sammenhænge er dårligere stillede i konkurrencen i forhold til de andre tilbud. Det er derimod ikke tilladt over for de andre deltagere at afsløre fortrolige oplysninger, som en ansøger eller en tilbudsgiver, der deltager i forhandlingerne, har meddelt, uden dennes samtykke. En sådan aftale må ikke tage form af et generelt afkald på rettigheder, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af specifikke oplysninger.

Der er adgang til at forhandle om priselementer, så længe ordregiveren overholder ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2.

Endvidere fastsætter bestemmelsens *stk. 3*, at ordregiveren i forbindelse med forhandlingerne med tilbudsgiverne skal fastsætte de vilkår, der er knyttet til partnerskabskontrakten eller partnerskabskontrakterne, herunder resultatniveauer og maksimumsomkostninger. Ved resultatniveau forstås det niveau, som den innovative løsning skal være på ved udløbet af hvert delmål. Ved maksimumsomkostninger forstås de omkostninger, der maksimalt må være forbundet med udvikling af den innovative løsning eller det eventuelle efterfølgende indkøb.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 4*, at forhandlingerne kan finde sted i flere successive faser med henblik på at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles. Begrænsningen skal ske på grundlag af de kriterier for tildeling, der er fastlagt i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Bestemmelsen indebærer, at ordregiver i løbet af proceduren og i overensstemmelse med den forventede tidsplan for afholdelsen af forhandlingerne i henhold til § 76, stk. 2, nr. 4, kan indskrænke forhandlingerne til en eller flere udvalgte tilbud. Vurderingen af, hvilke tilbud, der skal udvælges og hvilke tilbud, der skal vælges fra skal baseres på de kriterier for tildeling, der er fastlagt på forhånd i henhold til § 74, stk. 3.

Bestemmelsen i *stk. 5* indebærer, at ordregiveren skal sikre gennemsigtighed i innovationspartnerskabsproceduren. Ordregiveren skal dokumentere alle faser i processen samt sikre, at alle tilbud under hele proceduren indgives skriftligt. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 171, stk. 4, nr. 2, hvorefter ordregiveren til tilbudsgivere, som har afgivet et antageligt tilbud, skal redegøre for forløbet af forhandlingerne.

Endvidere skal bestemmelsen også ses i sammenhæng med § 174, stk. 4, som fastsætter at ordregiveren skal dokumentere afviklingen af udbuddet og opbevare tilstrækkelig dokumentation til at begrunde beslutninger, der træffes i alle faser af udbudsproceduren.

Bestemmelsen i *stk. 6* indebærer, at alle tilbudsgivere, hvis tilbud ikke er blevet afvist, jf. § 74, stk. 2, nr. 4, skal orienteres herom, hvis der som følge af forhandlingerne foretages ændringer i udbudsmaterialet. Ordregiveren må ikke foretage ændringer af grundlæggende elementer. En ændring af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet er en ændring, der kan have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure eller fordreje konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere, såfremt ændringen fremgik af den oprindelige procedure for indgåelse af kontrakt, jf. definitionen i § 24, nr. 37.

Ved fastsættelse af fristen for afgivelse af endelige tilbud skal ordregiveren efter *stk. 7* tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er nødvendig til udarbejdelse af det endelige tilbud. Ved modtagelse af endelige tilbud kan der ikke foretages væsentlige ændringer i det udbudsgrundlag, der er afgivet tilbud på baggrund af, herunder fastsatte mindstekrav og kriterier for tildeling. Der må alene foretages almindelige afklaringer og præciseringer.

Bestemmelsens *stk. 8* fastsætter, at ordregiveren skal tildele kontrakten på grundlag af tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet, jf. § 162, stk. 1, nr. 3. Dette indebærer, at ordregiver ikke alene kan tildele kontrakten på baggrund af pris eller omkostninger.

Til § 78

Innovationspartnerskaber er ikke forbudt i henhold til det gældende direktiv. Der findes dog ingen bestemmelser i det gældende direktiv, som åbner op for etablering af et innova-

tionspartnerskab, hvor udvikling af en løsning med efterfølgende anskaffelse af den udviklede løsning er tænkt sammen i ét samlet udbud.

§ 78 gennemfører direktivets artikel 31, stk. 2, og er ny i forhold til det gældende direktiv.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ordregiveren skal strukturere innovationspartnerskabet eller innovationspartnerskaberne i faser, herunder fastsætte delmål for innovationspartnerskabet eller innovationspartnerskaberne, jf. § 77, stk. 3. Faserne struktureres i forhold til rækkefølgen af den planlagte forskning- og innovationsproces, som f.eks. kan omfatte fremstillingen af varerne, tilvejebringelse af tjenesteydelserne eller gennemførelsen af bygge- og anlægsarbejderne. Delmål fastsættes mellem ordregiveren og innovationspartneren eller innovationspartnerne og skal være så objektive og proportionale som muligt.

Innovationsforløbet består af en innovationsfase, der i sig selv kan indeholde flere faser og en eventuel efterfølgende indkøbsfase. Ordregiveren og innovationspartneren eller innovationspartnerne skal i kontrakten eller kontrakterne fastsætte, hvilke resultatniveauer og maksimumsomkostninger der gælder, jf. stk. 3. Bestemmelsen indeholder ikke yderligere krav til udviklingsfasen og indkøbsfasen, men lader det være op til parterne at fastsætte de nærmere betingelser i kontrakten. De fastsatte delmål og faser kan justeres undervejs i partnerskabet, jf. dog § 2.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at hvis det er angivet i udbudsmaterialet, kan ordregiveren efter hver af de fastsatte faser og de dertil hørende delmål vælge at bringe partnerskabet til ophør. Endvidere fastsætter bestemmelsen, at hvis der er indgået flere partnerskabskontrakter, kan ordregiveren bringe individuelle kontrakter til ophør. Ordregiveren kan begrænse antallet af deltagere med udgangspunkt i de aftalte resultatniveauer og maksimumsomkostninger. Dette indebærer, at ordregiveren med udgangspunkt i et resultatniveau kan vælge at opsig partnerskabskontrakten, hvis parterne ikke når det aftalte resultatniveau.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at ordregiveren skal sørge for betaling af vederlag i passende rater til de deltagende partnere.

Ordregiveren skal sørge for en betaling af vederlag i passende rater, idet der kan være tale om ganske langvarige kontrakter, hvorved det er uhensigtsmæssigt med eksempelvis en afsluttende betaling. Endvidere kan der være en nemmere adgang til at opsig kontrakten grundet manglende opfyldelse af delmål, hvis der ikke er en samlet afsluttende betaling, men derimod en betaling i passende rater.

Det vil være en konkret vurdering, hvad der er passende rater. Betalingerne må ikke være placeret således, at der reelt set er tale om én samlet betaling. I forbindelse med denne vurdering kan antallet af delmål og delmålenes tidsmæssige placering have betydning i forhold til antallet og tidspunktet for betalingerne.

Til § 79

Innovationspartnerskaber er ikke forbudt i henhold til det gældende direktiv. Der findes dog ingen bestemmelser i det gældende direktiv, som åbner op for etablering af et innovationspartnerskab, hvor udvikling af en løsning med efterfølgende anskaffelse af den udviklede løsning er tænkt sammen i ét samlet udbud.

§ 79 gennemfører direktivets artikel 31, stk. 7, og er ny i forhold til det gældende direktiv.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at ordregiveren så vidt muligt skal sikre, at innovationspartnerskabet eller innovationspartnerskabernes struktur, løbetid og værdien af de forskellige faser skal afspejle innovationsgraden af den eller de ønskede løsninger, og at rækkefølgen af forsknings- og innovationsaktiviteterne er nødvendige for udviklingen af en innovativ løsning.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at den anslåede værdi af det påtænkte indkøb af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder proportional i forhold til den nødvendige investering i udviklingen af dem. Vurderingen af proportionaliteten kan både vedrøre de forventede omkostninger ved det påtænkte indkøb af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, men det kan ligeledes indgå i vurderingen om indkøbet forventes at medføre bredere økonomiske, miljømæssige og samfundsmæssige fordele. Kravet om proportionalitet skal sikre, at der er tilstrækkelig incitament til at udvikle innovative løsninger uden samtidig at sætte markedet ud af kraft. Ordregiverne skal således ikke strukturere partnerskaber på en sådan måde, at konkurrencen hindres, begrænses eller fordrejes.

Til § 80

Det gældende direktivs artikel 31, stk. 1, fastsætter, at ordregiver kan anvende udbud med forhandling uden forudgående udbudsbekendtgørelse, når der i forbindelse med et offentligt eller et begrænset udbud ikke afgives tilbud, ikke afgives egnede tilbud eller ikke er modtaget nogen ansøgninger. Ordregiver kan derudover anvende udbud uden forhandling, når kontrakten af tekniske eller kunstneriske grunde eller af årsager, der vedrører beskyttelsen af enerettigheder, kun kan overdrages til én bestemt økonomisk aktør eller såfremt det er strengt nødvendigt.

§ 80 gennemfører direktivets artikel 32, stk. 2, og er en videreførelse af gældende ret.

Udbudsproceduren udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse er en undtagelse i forhold til de øvrige udbudsformer og må derfor kun anvendes under ganske særlige omstændigheder.

Dette kan f.eks. være relevant i forhold til visse ydelser på det sociale område, hvor det ikke altid vil være muligt at udbyde eller annoncere ydelsen, før der indgås aftaler med eksempelvis private aktører eller selvejende institutioner om ydelser og foranstaltninger til socialt udsatte borgere og mennesker med handicap jf. nærmere bemærkningerne til § 187, stk. 4.

Dette gælder også for kunstværker, hvor kunstnerens identitet i sig selv bestemmer kunstværkets unikke karakter og værdi. Der kan også være andre grunde til eksklusivitet, men kun situationer med objektiv eksklusivitet kan berettige anvendelsen af udbud med forhandling uden offentliggørelse, hvor situationen med eksklusivitet ikke er skabt af ordregiveren selv med henblik på den fremtidige udbudsprocedure.

Hvis ordregiveren anvender udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, angives grundene til, at der ikke er rimelige alternativer eller erstatninger såsom anvendelse af alternative distributionskanaler, herunder uden for ordregiverens medlemsstat, eller mulighed for funktionelt sammenlignelige bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser.

I de tilfælde hvor situationen med eksklusivitet skyldes tekniske årsager, defineres nøje og dokumenteres i hvert enkelt tilfælde. De kunne f.eks. bestå i, at det vil være noget nær teknisk umuligt for en anden økonomisk aktør at sikre den krævede gennemførelse, eller at det er nødvendigt at anvende specifik viden, specifikke værktøjer eller midler, som kun en enkelt økonomisk aktør har til sin rådighed. Tekniske årsager kan også findes i krav om specifik interoperabilitet, der skal opfyldes for at sikre funktionsdygtigheden af de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, som skal indkøbes.

Bestemmelsen i *stk. 1*, fastsætter, at ordregiveren kan anvende proceduren i forbindelse med et offentligt eller et begrænset udbud af offentlige bygge- og anlægskontrakter, offentlige vareindkøbskontrakter eller offentlige tjenesteydelseskontrakter, jf. de i bestemmelsen nævnte situationer.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, fastsætter, at proceduren kan anvendes, hvis der ikke er modtaget nogen ansøgninger eller afgivet tilbud.

Stk. 1, nr. 2, vedrører den situation, hvor ordregiveren kun modtager ansøgninger eller tilbud der er irrelevant i forhold til kontrakten.

Et tilbud anses for irrelevant, når det er åbenbart, at tilbuddet ikke kan opfylde ordregiverens behov som angivet i udbudsdokumenterne. Det betyder, at et tilbud er irrelevant, hvis det alene kan accepteres, såfremt der sker omfattende ændringer af udbudsmaterialet.

En ansøgning om deltagelse anses for irrelevant, når en ansøger skal udelukkes i henhold til §§ 135-137, eller ikke opfylder de minimumskravene til egnethed som ordregiveren har fastsat i henhold til § 140.

Med bestemmelsen fastsættes det i *stk. 2*, at betingelserne i § 80, stk. 1, forudsætter, at der ikke ændres i de grundlæggende elementer i de oprindelige udbudsbetingelser. Kravet, om at der ikke må ændres i de grundlæggende elementer i de oprindelige udbudsbetingelser, gælder både ved udbuddet og under de forhandlinger, som ordregiveren gennemfører under udbuddet med forhandling. Endvidere fastsætter bestemmelsen, at Europa-Kommissionen kan anmode om en rapport.

Bestemmelsen i *stk. 3* fastslår, at hvis kontrakten kun kan leveres af en bestemt aktør, kan proceduren anvendes, hvis en af betingelserne i bestemmelsen er opfyldt. Det afgørende i forhold til om der er en bestemt aktør, er om der er andre forsyningskilder på markedet. I den forbindelse er det ikke tilstrækkeligt, at en aktør anses for at være bedst egnet til at udføre den pågældende opgave. Ordregiver kan ikke tilrettelægge sine krav således, at det er alene er en bestemt leverandør, der har mulighed for at opfylde dem.

Bestemmelsen i *stk. 3, nr. 1*, fastslår, at proceduren kan anvendes, hvis formålet med udbuddet er skabelse eller erhvervelse af et unikt kunstværk eller en unik kunstnerisk optræden.

Bestemmelsen i *stk. 3, nr. 2*, fastslår, at proceduren kan anvendes, hvis der er manglende konkurrence af tekniske årsager.

Bestemmelsen i *stk. 3, nr. 3*, fastslår, at proceduren kan anvendes for at beskytte eksklusive rettigheder, herunder intellektuelle ejendomsrettigheder.

Kun situationer med objektiv eksklusivitet kan berettiget anvendelsen af udbud med forhandling uden offentliggørelse, hvor situationen med eksklusivitet ikke er skabt af ordregiveren selv med henblik på den fremtidige udbudsprocedure.

Bestemmelsen i *stk. 4* fastslår, at undtagelserne i § 80, stk. 3, nr. 2 og 3, kun gælder, hvis situationen skyldes manglende konkurrence eller beskyttelse af eksklusive rettigheder. Hvis situationen med eksklusivitet skyldes tekniske årsager, defineres disse nøje og dokumenteres i hvert enkelt tilfælde. Det kunne f.eks. bestå i, at det vil være noget nær teknisk umuligt for en anden økonomisk aktør at sikre den krævede gennemførelse, eller at det er nødvendigt at anvende specifik knowhow, specifikke redskaber eller midler, som kun en enkelt økonomisk aktør har til sin rådighed. Tekniske årsager kan også findes i krav om specifik interoperabilitet, der skal opfyldes for at sikre funktionsdygtigheden af de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, som skal indkøbes.

Bestemmelsen i *stk. 5* fastslår, at en ordregiver også kan anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse i strengt nødvendigt omfang, hvis tvingende grunde som følge af begivenheder, som ordregiveren ikke har kunnet forudse, gør det umuligt at overholde fristerne for offentlige udbud, begrænsede udbud eller udbud med forhandling. Tvingende grunde udgør ekstraordinære situationer, som ordregiveren ikke har kunnet forudse, og som ikke kan tilskrives denne ordregiver, der gør det umuligt at gennemføre en almindelig procedure, selv med forkortede tidsfrister. Dette kan for eksempel være tilfældet, hvor naturkatastrofer kræver øjeblikkelig handling af hensyn til menneskers liv og sundhed. Ved vurdering af, om der er tale om strengt nødvendigt omfang, foretages en vurdering af arten og omfanget af den skade, som kan indtræde, og risikoen for, at den rent faktisk indtræder, hvis udbudsformen ikke anvendes. Betingelsen om, at ordregiveren ikke har kunnet forudse de pågældende tvingende grunde, skal forstås såle-

des, at ordregiveren ikke burde have kunnet forudse dette. De omstændigheder der påberåbes som tvingende grunde, må under ingen omstændigheder kunne tilskrives ordregiveren.

Det er et krav, at den kontrakt, der indgås i medfør af reglen, begrænses til det nødvendige. Kan kontrakten opdeles, omfattes kun de dele af kontrakten, som de tvingende grunde er knyttet til, mens de øvrige udbydes efter de sædvanlige regler.

Til § 81

Det gældende direktivs artikel 31, stk. 2, fastsætter, at udbud med forhandling uden forudgående udbudsbekendtgørelse kan anvendes ved vareindkøbskontrakter, når de pågældende varer alene er fremstillet med henblik på forskning, forsøg, undersøgelse eller udvikling; ved supplerende vareleveringer fra den oprindelige leverandør til delvis fornyelse af sædvanlige leveringer eller installationer eller til udvidelse af allerede foretagne leveringer eller installationer; ved køb af varer, der noteres og købes på en varebørs og ved indkøb af varer på særlig fordelagtige vilkår.

§ 81 gennemfører direktivets artikel 32, stk. 3, og er en videreførelse af gældende ret. Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ordregiveren kan anvende proceduren, når betingelserne i nr. 1-4 er opfyldt.

Ordregiveren kan anvende proceduren, jf. *stk. 1, nr. 1*, når de omhandlede varer alene er fremstillet med henblik på forskning, forsøg, undersøgelse eller udvikling. Der tænkes ikke på de materialer og det udstyr, der anvendes, men alene på varer, hvis fremstilling sker som led i sådanne aktiviteter.

Stk. 1, nr. 2, omhandler situationen, hvor der ønskes supplerende vareleveringer. Denne situation er også omfattet af bestemmelsen i § 181. Forskellen i anvendelsesområde mellem denne bestemmelse og § 181 er, at § 181 vedrører ændringer af kontrakter i deres løbetid. Det er således et krav for anvendelse af § 181, at der ændres i et løbende kontraktforhold. Bestemmelsen i § 81, stk. 1, nr. 2, derimod, vedrører leverancer til supplerende af kontrakter, der er gennemført. Det er en betingelse for anvendelse af § 81, stk. 1, nr. 2, at et leverandørskifte i forbindelse med en supplerende leverance ville gøre det nødvendigt for ordregiver at indkøbe udstyr, som på grund af en forskel i teknisk beskaffenhed ville medføre teknisk uforenelighed eller uforholdsmæssigt store tekniske vanskeligheder ved drift og vedligeholdelse. Det vil sige, at et leverandørskifte ville medføre uforholdsmæssigt store omkostninger for ordregiveren, som følge af manglende interoperabilitet med eksisterende udstyr eller vanskeligheder med operation og vedligeholdelse.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 3*, omhandler køb på varebørs. Bestemmelsen fastslår, at ordregiveren kan anvende proceduren ved indkøb af varer, der noteres og købes på en varebørs. Ved varebørs forstås en markedsplads, som er tilgængelig for alle relevante leverandører, og hvor gennemsigtighed med hensyn til pris og andre vilkår er sikret.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 4*, fastsætter, at ordregiveren kan foretage indkøb af varer eller tjenesteydelser som led i

afvikling af en virksomhed. Det er en betingelse for de i bestemmelsen nævnte situationer, at vareindkøbet eller indkøbet af tjenesteydelser skal ske på særlige fordelagtige vilkår, dvs. på vilkår, som reflekterer, at salget af varer eller tjenesteydelser ikke sker på almindelige konkurrencevilkår.

Bestemmelsen i *stk. 2* fastsætter, at løbetiden af kontrakter omfattet af § 81, stk. 1, nr. 2, generelt ikke må overstige tre år. Ved generelt forstås, at det under visse omstændigheder kan være berettiget med en længere løbetid, f.eks. hvis betydelige investeringer, som af hensyn til forrentning nødvendiggør en noget længere løbetid.

Til § 82

Det gældende direktivs artikel 31, stk. 3, fastsætter, at udbud med forhandling uden forudgående udbudsbekendtgørelse kan anvendes for offentlige tjenesteydelseskontrakter, når den pågældende kontrakt er et led i en projektkonkurrence. Hvis der er flere vindere af konkurrencen, skal alle disse opfordres til at deltage i forhandlingerne.

§ 82 gennemfører direktivets artikel 32, stk. 4, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastsætter, at ordregiveren kan anvende proceduren, når ordregiveren i reglerne for projektkonkurrencen jf. §§ 84-92 har fastsat, at ordregiveren er forpligtet til at indgå kontrakten med vinderen eller en af vinderne af projektkonkurrencen. Dette skal oplyses ved offentliggørelsen af projektkonkurrencen. Endvidere fastsættes, at hvis der er flere vindere af projektkonkurrencen, er ordregiveren forpligtet til at opfordre alle vindere til at forhandle. Ved flere vindere er det forudsat, at resultatet af projektkonkurrencen er, at de pågældendes projektforslag er ligestillede.

Til § 83

Det gældende direktivs artikel 31, stk. 4, litra b, fastsætter, at udbud med forhandling uden forudgående udbudsbekendtgørelse anvendes ved nye bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der er en gentagelse af tilsvarende tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder. Bestemmelsen indeholder en række betingelser, der alle skal være opfyldt.

§ 83 gennemfører direktivets artikel 32, stk. 5, og viderefører gældende ret, dog kan den oprindelige kontrakt i modsætning til gældende ret være tildelt på baggrund af alle procedurerne nævnt i § 55, og der er som noget nyt indføjet et krav om, at det grundlæggende projekt skal angive omfanget af eventuelle yderligere arbejder eller tjenesteydelser og betingelserne for tildelingen heraf.

Bestemmelsen fastsætter, at ordregiveren kan anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, hvis betingelserne i § 83, nr. 1-5, er opfyldt. Genstanden for en ny kontrakt indgik også i den oprindelige kontrakt, dvs. den nye kontrakt kan ikke omfatte andre tjenesteydelser eller arbejder end dem, der indgik i den oprindelige kontrakt.

Det er i *nr. 1* et krav, at bygge- og anlægsarbejderne eller tjenesteydelserne er i overensstemmelse med et grundlæggende projekt. Det er således en betingelse, at der er identitet mellem de oprindelige bygge- og anlægsarbejder eller

tjenesteydelser og gentagelsesarbejderne- og -tjenesteydelserne. Bestemmelsen fastsætter endvidere, at der ved den oprindelige kontraktindgåelse blev oplyst om, at der senere kan blive tale om en ny kontrakt om yderligere tilsvarende tjenesteydelser eller arbejder, og for så vidt også konkurrence om denne potentielle del af den udbudte kontrakt.

Det er i *nr. 2* et krav, at den oprindelige kontrakt er blevet tildelt i henhold til en procedure i overensstemmelse med § 55.

Nr. 3 fastsætter kravet om, at udbudsmaterialet til det oprindelige udbud af det i nr. 1 nævnte grundlæggende projekt skal angive omfanget af eventuelle yderligere bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og betingelserne for tildeling heraf.

Det er efter *nr. 4* et krav, at det er oplyst i det oprindelige udbudsmateriale, at fremgangsmåden tænkes anvendt. I den forbindelse skal ordregiveren tage den anslåede samlede værdi af de nye bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser i betragtning, når ordregiveren anvender § 6.

Bestemmelsens *nr. 5* fastsætter, at fremgangsmåden kun må anvendes inden for en periode på tre år efter indgåelse af den oprindelige kontrakt. Ordregiveren fastsætter i den forbindelse antallet af gentagelsesgange i udbudsmaterialet.

Til § 84

Ifølge artikel 67, stk. 2, finder direktivets afsnit IV anvendelse på projektkoncurrencer, der afholdes med henblik på indgåelse af en offentlig tjenesteydelseskontrakt, og projektkoncurrencer med konkurrencepræmier og/eller betalinger til deltagerne. I de tilfælde, hvor projektkoncurrencer afholdes med henblik på indgåelse af en kontrakt, forstås ved tærskelværdi den anslåede værdi eksklusive moms af offentlige tjenesteydelseskontrakter, herunder eventuelle konkurrencepræmier og/eller betalinger til deltagerne. I de tilfælde, hvor der er tale om projektkoncurrencer med konkurrencepræmier og/eller betalinger til deltagerne, forstås ved tærskelværdi det samlede præmie- og betalingsbeløb.

§ 84 gennemfører direktivets artikel 78, og er en videreførelse af gældende ret.

Projektkoncurrencer er defineret i lovens § 24, nr. 29, som procedurer, hvorved en ordregiver, navnlig inden for fysisk planlægning, byplanlægning, arkitekt- og ingeniørarbejde eller databehandling, kan få planlægnings- eller projekteringsarbejder bedømt af en bedømmelseskomité efter udskrivning af en konkurrence med eller uden præmiering.

Bestemmelsens *stk. 1* fastslår, at bestemmelserne i §§ 84-92 finder anvendelse på projektkoncurrencer, når de opfylder betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, er det en betingelse, at projektkoncurrencen afholdes med henblik på tildeling af en offentlig tjenesteydelseskontrakt.

Det er endvidere en betingelse efter *stk. 1, nr. 2*, at der er tale om projektkoncurrencer med konkurrencepræmier eller betalinger til deltagerne.

Bestemmelsen i *stk. 2*, fastsætter, at i de tilfælde, der er omfattet af § 84, stk. 1, nr. 1, skal kontraktens værdi beregnes på grundlag af anslåede værdi uden moms af offentlige tjenesteydelseskontrakter, herunder eventuelle konkurrencepræmier eller betalinger til deltagerne, jf. § 29.

Bestemmelsen i *stk. 3*, fastsætter, at i de tilfælde, der er omfattet af § 84, stk. 1, nr. 2, skal kontraktens værdi beregnes på grundlag af det samlede præmie- og betalingsbeløb, samt den anslåede værdi uden moms af offentlige tjenesteydelseskontrakter, jf. § 29. Endvidere fastsætter bestemmelsen, at ordregiveren i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen har meddelt, at de agter at tildele en tjenesteydelseskontrakt, og at denne indgås i henhold til § 82.

Til § 85

Det gældende direktivs artikel 69, stk. 1, fastsætter, at ordregivere, der ønsker at udskrive en projektkonkurrence, skal tilkendegive deres hensigt herom ved en bekendtgørelse.

§ 85 gennemfører direktivets artikel 79, stk. 1, og i forhold til gældende ret, er det nyt, at hvis ordregivere har til hensigt efterfølgende at tildele en tjenesteydelseskontrakt gennem udbud med forhandling, skal dette anføres allerede i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen.

Bestemmelsens *stk. 1* fastslår, at ordregiveren kan udskrive en projektkonkurrence ved at offentliggøre en bekendtgørelse.

Stk. 2 fastslår, at i den situation hvor ordregiveren har til hensigt efterfølgende at tildele en tjenesteydelseskontrakt i henhold til §§ 82, skal dette anføres i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen. Baggrunden for dette er, at det er af afgørende betydning for virksomhederne at vide, om kontrakten vil blive tildelt uden igangsættelse af en ny konkurrence, når de skal beslutte, om de vil deltage i en projektkonkurrence.

Til § 86

Det gældende direktivs artikel 69, stk. 2, fastsætter, at ordregivere, der har afholdt en projektkonkurrence, skal fremsende en meddelelse om resultaterne af projektkonkurrencen, og de skal være i stand til at bevise afsendelsesdatoen. Ordregiver kan undlade at offentliggøre visse oplysninger om tildelingen af projektet, hvis videregivelse heraf ville hindre retshåndhævelsen eller på anden måde være i strid med offentlige interesser eller til skade for bestemte offentlige eller private økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser eller for den loyale konkurrence mellem tjenesteydere.

§ 86 gennemfører direktivets artikel 79, stk. 2, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* fastslår, at ordregiveren, der har afholdt en projektkonkurrence, skal sende en meddelelse om resultaterne af projektkonkurrencen i overensstemmelse med § 129, stk. 6, og ordregiveren skal være i stand til at bevise afsendelsesdatoen.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at ordregiveren kan undlade at offentliggøre oplysninger om resultatet af konkurrencen, når det vil kunne hindre retshåndhævelsen eller på anden måde være i strid med offentlige interesser eller til skade for bestemte offentlige eller private økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser eller for en fair konkurrence mellem tjenesteydere, jf. også bemærkningerne til § 129, stk. 5.

Bestemmelsen er en undtagelse fra hovedreglen om at oplysninger om resultatet af konkurrencen skal fremsendes i henhold til § 129, stk. 6, og derfor skal bestemmelsen i overensstemmelse med almindelige EU-retlige fortolkningsprincipper fortolkes indskrænkende. Udgangspunktet er derfor, at ordregiveren kun i særlige tilfælde vil kunne tilbageholde oplysninger i medfør af denne bestemmelse.

I bestemmelsen henvises der til, at ordregiveren kan undlade at offentliggøre oplysninger, hvis det er til skade for bestemte offentlige eller private økonomiske aktørers økonomiske interesser.

Med legitime økonomiske interesser menes, at en økonomisk aktør forfølger et lovligt formål, der enten direkte eller indirekte indeholder et økonomisk aspekt. Eksempelvis kan det være et legitimt økonomisk formål for en privat økonomisk aktør at forfølge et formål om en større omsætning eller en bedre avance i forbindelse med salg af varer.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at ordregiveren kan undlade at offentliggøre oplysninger, hvis det er til skade for en fair konkurrence mellem tjenesteydere. Idet resultatet af konkurrencen angår en afsluttet konkurrence, betyder denne bestemmelse, at i de situationer, hvor oplysninger på i forbindelse med et efterfølgende konkurrence eller udbud vil kunne medføre en dårligere konkurrence mellem tjenesteydere, kan oplysningerne undlades. Dette kan være tilfældet, hvis økonomiske aktører direkte kan benytte oplysninger der fremgår af konkurrencen i forbindelse med en senere konkurrence eller et senere udbud, hvorved der er en nærliggende risiko for, at den økonomiske aktør opnår en fordel på bekostning af en fair konkurrence.

Til § 87

Det gældende direktivs artikel 70, stk. 2, fastsætter, at bekendtgørelserne skal offentliggøres i overensstemmelse med artikel 36, stk. 2-8. Det gældende direktivs artikel 70, stk. 1, 1. led, fastslår, at bekendtgørelserne skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, henholdsvis del E og F, i samme format som standardformularerne.

§ 87 gennemfører direktivets artikel 79, stk. 3, og er en videreførelse af gældende ret, dog med de nødvendige konsekvensændringer som følge af justeringerne af reglerne om offentliggørelse af bekendtgørelser jf. § 128.

Bestemmelsen fastslår, at ordregiveren skal offentliggøre bekendtgørelser omfattet af §§ 85 og 86 i overensstemmelse med § 129, stk. 6, hvorefter bekendtgørelser om indgåede kontrakter skal udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformularer og sendes elektronisk til EU's publikationskontor. Bekendtgørelserne skal indeholde de oplysninger,

der er anført i bilag V, henholdsvis del E og F, til denne lovs bilag 2 og skal være i samme format som standardformularerne.

Bilag V, del E, til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om projektkonkurrencer, herunder navn og kontaktoplysninger på ordregiver, beskrivelse af projektets vigtigste karakteristika og kriterier, der vil blive lagt til grund for vurderingen af projekterne. Bilag V, del F, til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser af resultaterne af en projektkonkurrence, herunder antal deltagere og navn på vinderen af konkurrencen.

Til § 88

Det gældende direktivs artikel 66, stk. 1, fastsætter, at projektkonkurrencens regler skal fastsættes i overensstemmelse med artikel 66-74 og stilles til rådighed for dem, der er interesseret i at deltage i konkurrencen. Det gældende direktivs artikel 72 fastsætter, at ordregiver kan begrænse antallet af deltagere. Ordregiver i så fald skal fastsætte klare og ikkediskriminerende krav til egnethed. Antallet af ansøgere, der opfordres til at deltage i projektkonkurrencer, skal fastsættes således, at der sikres en reel konkurrence.

§ 88 gennemfører direktivets artikel 80, stk. 1 og 3, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* fastslår, at projektkonkurrencer skal gennemføres i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 84-92. Gennemførelsen af projektkonkurrencer skal således overholde principperne i § 2 og de generelle bestemmelser.

Bestemmelsens *stk. 2* fastslår, at en ordregiver i forbindelse med projektkonkurrencer med et begrænset antal deltagere skal fastsætte klare og ikkediskriminerende minimumskrav til egnethed, og at antallet af ansøgere, der opfordres til at deltage i projektkonkurrencen, skal fastsættes således, at der sikres reel konkurrence. Det indebærer, at det under en projektkonkurrence er muligt at begrænse antallet af deltagere. Ordregiveren skal i så fald fastsætte klare og ikkediskriminerende minimumskrav til egnethed. Ved fastsættelsen af minimumskravene til egnethed er ordregiveren ikke bundet af bestemmelsen om minimumskrav til egnethed i § 140, men kan frit opstille minimumskrav til egnethed, som den finder relevant, når blot principperne i § 2 er overholdt. Ordregiveren har mulighed for at bestemme, at virksomheder for at kunne deltage ikke skal være omfattet af de i § 137 nævnte udelukkelsesgrunde. Såfremt der skal ske udvælgelse af virksomheder fra forskellige faggrupper, skal udvælgelsen omfatte en vurdering af kvalifikationerne for hver af disse faggrupper. Ordregiveren har mulighed for selv på forhånd at udpege deltagere til projektkonkurrencen. Disse virksomheder skal dog i så fald opfylde de udvælgelseskrav, som ordregiveren måtte have opstillet og deltagerfeltet må ikke alene udgøre ansøgere, som ordregiveren selv har forhåndsudvalgt. Bestemmelsen indeholder ikke krav om et bestemt minimumsantal af deltagere. Antallet af ansøgere, der opfordres til at deltage i projektkonkurrencer, skal dog fastsættes således, at der sikres reel konkurrence.

Til § 89

Det gældende direktivs artikel 73 omhandler sammensætningen af bedømmelseskomiteen. § 89 gennemfører direktivets artikel 81, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* fastslår, at ordregiveren skal nedsætte en bedømmelseskomite med henblik på at finde en vinder af projektkonkurrencen. Bedømmelseskomitéen må udelukkende bestå af fysiske personer, som er uafhængige af deltagerne i projektkonkurrencen. Bestemmelsen medfører dog ikke, at komitéens medlemmer er uafhængige af ordregiveren, og denne vil eksempelvis kunne udpege egne medarbejdere til komitéen.

Hvis der kræves bestemte faglige kvalifikationer for at deltage i en konkurrence, skal mindst en tredjedel af bedømmelseskomitéens medlemmer have samme eller tilsvarende kvalifikationer efter *stk. 2*. Hvor der kræves flere forskellige typer af faglige kvalifikationer hos deltagerne, er det tilstrækkeligt, at det samlede antal af særlige kompetencer i komitéen udgør en tredjedel. Det må dog formentlig være et krav, at samtlige særlige kompetencer er repræsenteret af mindst ét medlem i komitéen. Hvis bedømmelseskomitéen eksempelvis består af seks medlemmer, og der kræves ingeniør- og arkitektfaglige kompetencer for at deltage i konkurrencen, er det tilstrækkeligt, at der medvirker en fagdommer med arkitektmæssige kompetencer og en fagdommer med ingeniørmæssige kompetencer. Der er ikke noget krav om, hvor mange medlemmer der skal være i en bedømmelseskomité.

Til § 90

Det gældende direktivs artikel 74, stk. 1, fastsætter, at bedømmelseskomitéen skal være uafhængig i sine afgørelser og udtalelser. Stk. 2 fastslår, at bedømmelseskomitéen skal behandle planlægnings- og projektarbejder, som ansøgerne forelægger anonymt, og alene ud fra de kriterier, der er anført i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen. Stk. 4 fastslår, at anonymitetskravet skal overholdes, indtil bedømmelseskomitéens udtalelse eller afgørelse foreligger.

§ 90 gennemfører direktivets artikel 82, stk. 1, 2 og 4, og er en videreførelse af gældende ret.

Bedømmelseskomitéen skal efter bestemmelsens *stk. 1* være uafhængig i sine afgørelser og udtalelser. Ordregiveren kan godt udpege sine egne medarbejdere som medlemmer af bedømmelseskomitéen, men komitéen skal i sine afgørelser være uafhængig og skal derfor agere uafhængigt af både deltagerne og ordregiveren.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at bedømmelseskomitéen ikke må have kendskab til ansøgerens identitet, samt udelukkende skal behandle de planlægnings- og projektarbejder, som ansøgerne forelægger, ud fra de kriterier, der er anført i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen.

Ordregiveren fastsætter bedømmelseskriterierne for en projektkonkurrence, og ordregiveren er i den forbindelse ikke bundet af lovens almindelige tildelingskriterier i § 162. De fastsatte kriterier må dog ikke forfølge usalige formål og må ikke stride mod § 2. Bedømmelseskriterierne skal angives allerede i bekendtgørelsen om projektkonkurrence, og

angivelsen skal være udtømmende. Ordregiveren behøver ikke at vægte eller rangordne kriterierne. Som ved andre udbudsformer vil ordregiveren være forpligtet til at se bort fra forslag, der strider imod grundlæggende elementer i konkurrencebetingelserne.

Udpeges der flere vindere af konkurrencen, som der efterfølgende skal ske forhandling med i henhold til § 82, vil det være nødvendigt at fastsætte kriterier for tildeling af kontrakten. Disse kriterier skal være inden for rammen af § 159. Det samme gælder, når kontrakttildelingen sker adskilt fra projektkonkurrencen på grundlag af en efterfølgende udbudsprocedure. Ordregiveren bestemmer selv, om bedømmelseskomitéens afgørelser skal være bindende for ordregiveren eller ej. Hvis ikke bedømmelseskomitéens afgørelser skal være bindende for ordregiveren, er det ordregiveren selv, der kårer vinderen eller vinderne af konkurrencen.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at kravet om anonymitet skal overholdes, indtil bedømmelseskomitéens udtalelse eller afgørelse foreligger. Såfremt en deltagers identitet ved en fejl afsløres under konkurrencen, er ordregiveren forpligtet til at se bort fra forslaget, hvis afsløringen kan tilskrives den pågældende deltager. Såfremt afsløringen derimod skyldes ordregiveren eller bedømmelseskomitéens sekretariat, er ordregiveren forpligtet til at annullere konkurrencen og påbegynde en ny.

Til § 91

Det gældende direktivs artikel 74, stk. 3, fastsætter, at bedømmelseskomitéen på grundlag af hvert enkelt projekts kvaliteter, skal - registrere projekternes rangfølge og deres bemærkninger samt punkter, der eventuelt skal klarlægges, i en rapport, som medlemmerne underskriver. Det gældende direktivs artikel 74, stk. 5, fastslår, at ansøgerne om nødvendigt kan anmodes om at besvare spørgsmål, som bedømmelseskomitéen har anført i rapporten, for at klarlægge nogle aspekter af projekterne.

§ 91 gennemfører direktivets artikel 82, stk. 3 og 5, og er videreførelse af gældende ret.

Bedømmelseskomitéen skal efter *stk. 1* registrere projekternes rangfølge og sine bemærkninger samt punkter, der eventuelt skal klarlægges i en rapport, som medlemmerne underskriver.

Bestemmelsen i *stk. 2*, fastsætter, at ansøgerne kan om nødvendigt anmodes om at besvare spørgsmål, som bedømmelseskomitéen har anført i rapporten for at klarlægge nogle aspekter af projekterne. Der kan kun stilles spørgsmål med henblik på, at ansøgerne kan præcisere deres projektforslag, og der må ikke gives ansøgerne mulighed for at foretage ændringer heri.

Til § 92

Det gældende direktivs artikel 74, stk. 6, fastslår at der skal udarbejdes en fuldstændig rapport over dialogen mellem bedømmelseskomitéens medlemmer og ansøgerne.

§ 92 gennemfører direktivets artikel 82, stk. 6, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastlår, at ordregiveren skal udarbejde en fuldstændig rapport over dialogen mellem bedømmelseskomitéens medlemmer og ansøgerne. Rapporten skal indeholde alle de forhold, der har været relevante i forhold til konkurrencen og afgørelsen heraf.

Til § 93

Det gældende direktivs artikel 38, stk. 1 og 7, fastsætter fristerne for modtagelse af ansøgninger om deltagelse og for modtagelse af tilbud. Ordregiver skal ved fastsættelsen af fristerne for modtagelse af tilbud og ansøgninger om deltagelse især tage hensyn til kontraktens kompleksitet og til den tid, der er nødvendig til udarbejdelsen af tilbud. Hvis udbuds-betingelserne og de supplerende dokumenter eller oplysninger ikke er fremsendt indenfor de fastsatte frister i direktivet skal tilbudsfristen forlænges, således at alle de berørte økonomiske aktører kan få kendskab til samtlige oplysninger, der er nødvendige for at kunne udarbejde tilbud.

§ 93 gennemfører direktivets artikel 47, og viderefører gældende ret, dog fremgår de konkrete minimumstidsfrister - i modsætning til gældende ret - ikke af bestemmelsen om tidsfrister, men af de bestemmelser, der regulerer de enkelte udbudsformer.

Bestemmelsens *stk. 1*, fastslår, at en ordregiver skal fastsætte passende tidsfrister for indsendelse af ansøgninger og tilbud, og at fristerne som minimum skal overholde minimumsfristerne for den pågældende udbudsprocedure. Hvilken tidsfrist, der er passende i det konkrete udbud, beror på en konkret vurdering. Ordregiveren kan ikke gå ud fra, at minimumsfristerne vil udgøre en passende frist for modtagelse af ansøgninger eller tilbud. Minimumsfristerne er fastsat i § 57, stk. 2-5, § 59, stk. 2 og 3, § 60, stk. 2-6, § 63, stk. 2, § 65, stk. 2, § 68, stk. 5, § 74, stk. 5, og § 76, stk. 2.

Fastsættelse af tidsfristen skal blandt andet ske under hensyntagen til udbuddets og kontraktens kompleksitet, herunder antallet og omfanget af dokumentationskrav og de krævede oplysningers karakter. Ordregiveren kan i forbindelse med fastsættelse af tidsfristen inddrage andre hensyn. Ordregiveren kan være forpligtet til at forlænge fristerne for modtagelse af ansøgninger og tilbud, således at forlængelsen udgør en eventuel tidsmæssig fordel, som økonomiske aktører har opnået som følge af deltagelse i markedsdialogen, jf. § 39.

Giver ordregiveren ikke adgang til alle oplysninger ved datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelse eller meddelelser, jf. § 133, kan fristen for tilbud ikke være mindre end minimumsfristen tillagt fem dage.

Fristberegningen i direktivet sker efter reglerne i Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter (fristforordningen). Ved beregningen af ansøgningsfrister og tilbudsfrister i forhold til minimumsfristerne medregnes ikke dagen for afsendelsen af udbudsmaterialet eller opfordring til at afgive tilbud. Som følge heraf skal en tilbudsfrist ved offentligt udbud beregnes således: Ved offentlige udbud er minimumsfristen 35 kalenderdage, jf. § 57, stk. 2. Hvis en ordregiver

vælger at sende udbudsbekendtgørelsen til EU's publikationskontor den 1. januar, vil dag nr. 1 i tilbudsfristen være den 2. januar. Fra og med denne dato skal ordregiver have 35 fulde kalenderdage til at udarbejde og aflevere sit tilbud. Det betyder, at i den situation, hvor ordregiveren har fremsendt en udbudsbekendtgørelse til offentliggørelse den 1. januar, er den 2. januar dag nr. 1, mens den 5. februar er tilbudsfristens sidste dag. Fristen udløber med udgangen af den sidste time på fristens sidste dag, eller et specifikt tidspunkt den efterfølgende dag. Det vil sige, at ordregiver kan anføre, at tilbuddet skal være modtaget senest den 5. februar. Tilbud modtaget efter datoskiftet fra den 5. til den 6. februar vil herefter være modtaget for sent. Hvis tilbudsgiveren ønsker, at tilbuddene skal være modtaget inden et specifikt tidspunkt, f.eks. kl. 12, skal det være kl. 12 den 6. februar. Hvis den sidste dag af en frist falder på en helligdag eller i weekenden, vil fristen først udløbe med udgangen af den efterfølgende arbejdsdag. Det vil sige, hvis fristens sidste dag eksempelvis er en lørdag uanset tidspunkt på dagen, så vil udløbet af fristen udløbe med udgangen af den sidste time om mandagen, eller hvis der er fastsat et specifikt tidspunkt, f.eks. tirsdag kl. 12.

I henhold til bestemmelsens stk. 2 vil udbud, der forudsætter besigtigelse af steder eller gennemsyn af bilagsmateriale til udbudsmateriale hos ordregiveren, medføre en pligt til at fastsætte frister, således at tilbudsgiverne kan opnå kendskab til alle de oplysninger, der er nødvendige for at udarbejde et tilbud. Fristerne for modtagelse af tilbud skal være længere end minimumsfristerne. Dette kan eksempelvis være relevant i forbindelse med besigtigelse af ordregiverens infrastruktur, der er relevant for tilbudsafgivelsen, eller gennemsyn af materiale af fortrolig karakter eller materialet er i et (fysisk) format, som er vanskeligt at sende. I de situationer, hvor ikke alt udbudsmateriale er tilgængeligt fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132, skal fristen i henhold til § 133 mindste være minimumsfristen tillagt 5 dage. Fristen skal fastsættes således, at tilbudsgiverne kan få kendskab til alle de oplysninger, der er nødvendige for at udarbejde et tilbud. Dette skyldes, at besigtigelse af steder eller gennemsyn af materiale hos ordregiveren medfører, at tilbudsgiver først får kendskab til alle oplysninger, der er nødvendige for at udarbejde et tilbud på et tidspunkt i selve tilbudsfasen. Derfor er der behov for længere tid til at udarbejde tilbud, hvorfor fristerne skal overstige minimumsfristerne. Det er en konkret vurdering, hvor lange fristerne skal være. Dette afhænger blandt andet af, hvor omfattende disse aktiviteter er og omfanget af de informationer, som tilbudsgiver får kendskab til.

Bestemmelsens *stk. 3* er ikke en implementering af en artikel fra direktivet.

Ordregiveren skal offentliggøre fristerne i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale, der gøres tilgængeligt på tidspunktet for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, jf. § 132.

Ved offentlige udbud skal fristen for modtagelse af tilbud angives i udbudsbekendtgørelsen. Ved begrænset udbud og de fleksible udbudsprocedurer skal fristen for modtagelse af

ansøgninger angives i udbudsbekendtgørelsen, mens fristen for modtagelse af tilbud skal fremgå af udbudsmaterialet.

Såfremt ordregiveren forlænger fristerne i henhold til § 93, stk. 4, skal forlængelse af frister offentliggøres som en rettelse til udbudsbekendtgørelsen, hvis fristen er angivet i udbudsbekendtgørelsen. Rettelsesbladet skal sendes til EU's publikationskontor. Såfremt fristerne er angivet i andre dele af udbudsmaterialet, skal forlængelse af fristerne offentliggøres som en rettelse til udbudsmaterialet. Rettelsen skal offentliggøres på samme internetadresse, hvor udbudsmaterialet er gjort offentligt tilgængeligt.

I henhold til bestemmelsens *stk. 4* kan ordregiveren forlænge fristen for modtagelse af ansøgninger eller tilbud, men dette skal ske under hensyntagen til principperne i § 2. Som følge heraf skal baggrunden for at forlænge fristen være saglig og behandle de økonomiske aktører lige. Dette betyder eksempelvis, at det ikke er muligt at forlænge fristen for modtagelse af tilbud eller ansøgninger, hvis det alene sker for at tilgodese en specifik økonomisk aktør.

I henhold til bestemmelsens 2. pkt. er ordregiveren i visse situationer forpligtet til at forlænge fristen under udbuddet. Disse situationer er opregnet i § 93, stk. 4, nr. 1-4. Dette skal ske, således at økonomiske aktører får mulighed for at opnå kendskab til de oplysninger, der er nødvendige for at udforme en ansøgning eller et tilbud.

Både i de situationer, hvor ordregiveren vælger at forlænge fristen for modtagelse af ansøgninger eller tilbud, og i de situationer, hvor ordregiveren er forpligtet til at gøre dette, skal den forlængede frist fastsættes i henhold til proportionalitetsprincippet. Som følge heraf skal forlængelsen stå i et rimeligt forhold til oplysningernes, dokumenternes eller ændringens betydning og give den økonomiske aktør passende tid til at afgive ansøgning eller tilbud.

Såfremt ordregiveren, eventuelt på anledning fra en økonomisk aktør, har behov for at fremsende supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter, jf. § 134, senere end seks dage før den fastsatte frist for modtagelse af ansøgninger eller tilbud, er ordregiveren i henhold til bestemmelsens *stk. 4, nr. 1*, forpligtet til at forlænge fristen. Fristen skal som minimum forlænges således, at der skabes en ny periode på seks dage i henhold til § 134. Den nye frist skal fastsættes i henhold til omfanget og relevansen af de supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og/eller supplerende dokumenter og under hensyntagen til den tid, den økonomiske aktør skal bruge til at afgive sin ansøgning eller sit tilbud.

Bestemmelsen finder anvendelse i forbindelse med såvel afgivelse af ansøgninger som afgivelse af tilbud. Ordregiveren vil alene være forpligtet til at offentliggøre supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter senest seks dage før den fastsatte frist for modtagelse af ansøgninger, hvis de supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter har direkte betydning for udarbejdelse af ansøgninger. Oplysninger, der alene er relevant i forbindelse med afgivelsen af tilbud, skal være offentliggjort senest seks dage før den fastsatte frist for

modtagelse af tilbud. Såfremt supplerende oplysninger i udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter offentliggøres senere end seks dage før den fastsatte frist, kan dette alene ske, hvis fristen samtidig forlænges i henhold til nærværende bestemmelse. Hvis der er anmodet om supplerende oplysninger i tide, er ordregiveren ikke forpligtet til at forlænge fristen, med mindre de supplerende oplysninger kan karakteriseres som omfattet af væsentlige ændringer, jf. § 93, stk. 4, nr. 2.

Hvis ordregiveren anvender hasteproceduren i henhold til jf. § 57, stk. 5, § 59, stk. 3, § 60, stk. 6, § 63, stk. 2, jf. § 59, stk. 3, og § 65, stk. 2, jf. § 60, stk. 6, er fristen fire dage.

Ordregiveren er ikke forpligtet til at forlænge fristerne, hvis der ikke er tale om supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter jf. § 134. Det vil sige, at præciseringer, henvisninger og andre oplysninger, der kan karakteriseres som uvæsentlige i forhold til ansøgernes eller tilbudsgiverens mulighed for at afgive antagelige ansøgninger og antagelige tilbud, kan fremsendes uden forlængelse af fristerne.

Væsentlige ændringer i udbudsmaterialet skal i forbindelse med bestemmelsens *stk. 4, nr. 2*, forstås som ændringer, der medfører, at de økonomiske aktører skal bruge yderligere tid til at forstå og svare tilstrækkeligt på udbudsmaterialet, hvorfor det vil tage længere tid at afgive en ansøgning eller et tilbud. Som følge heraf skal væsentlige ændringer i henhold til denne bestemmelse medføre, at fristen for modtagelse af ansøgning eller tilbud skal forlænges. Væsentlige ændringer kan eksempelvis være nye oplysninger til udbudsmaterialet.

Omvendt vil uvæsentlige ændringer ikke medføre en pligt til at forlænge fristerne, idet ændringerne har en sådan karakter, at der ikke er et behov for længere tid til at udarbejde ansøgninger eller tilbud.

I modsætning til situationen omhandlet i § 93, stk. 4, nr. 1, er der ikke noget tidsmæssigt krav til, hvornår ændringen skal være foretaget for at udløse en ny frist. Er en ændring væsentlig, skal ordregiveren forlænge fristen for modtagelse af ansøgninger eller tilbud uanset, hvornår i udbudsproceduren den væsentlige ændring foretages.

Ordregiveren kan ikke foretage ændringer af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet i løbet af en udbudsproces. Ændringer af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet er ændringer, der kan have påvirket potentielle ansøgere eller tilbudsgiveres deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere, såfremt ændringen fremgik af den oprindelige procedure for indgåelse af kontrakt, jf. § 24, nr. 37.

I henhold til § 133 skal ordregiveren inden fem dage efter anmodning herom fremsende de dokumenter, der ikke er givet fri, direkte og fuld elektronisk adgang til. Disse dokumenter kan eksempelvis blive overført på andre måder end ved elektronisk fremsendelse, jf. lovbemærkningerne til § 132, stk. 2. Kravet i *stk. 4, nr. 3*, om, at ordregiveren inden 5 dage skal imødekomme en anmodning fra en ansøger eller tilbudsgiver, er indført for at sikre, at ansøgeren eller til-

budsgiveren opnår en passende frist for afgivelse af ansøgning eller tilbud.

Fristen skal som minimum forlænges i en periode, der svarer til ordregiverens overskridelse af fristen på fem dage.

Stk. 4, nr. 4, fastsætter, at i tilfælde, hvor ordregiveren har forkortet fristen som følge af et akut behov jf. § 57, stk. 5, og § 60, stk. 6, skal fristen forlænges, hvis ordregiveren vil meddele supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter senere end fire dage før den fastsatte frist for modtagelse af ansøgning eller tilbud.

Til § 94

Det gældende direktivs artikel 42, stk. 3, fastsætter, at ordregiveren ikke må få kendskab til indholdet af tilbuddene og ansøgningerne om deltagelse inden udløbet af de frister, der er fastsat for afgivelse af disse.

§ 94 gennemfører direktivets artikel 22, stk. 3, 2. pkt., og er en videreførelse af gældende ret.

Med bestemmelsen fastsættes det, at en ordregiver først kan undersøge indholdet af ansøgningen eller tilbuddet, når fristen for at ansøge eller afgive tilbud er udløbet. Hvis materialet er indsendt elektronisk, indebærer bestemmelsen, at ordregiver ikke må åbne den elektroniske post før fristens udløb. Er materialet indsendt med post, må kuverten først åbnes efter fristens udløb.

Ved udbud af bygge- og anlægskontrakter skal ordregiver være opmærksom på tilbudslovens § 7. Efter denne bestemmelse skal tilbuddene åbnes på licitationsstedet på et forud fastsat tidspunkt. De bydende er berettiget til at være til stede ved åbningen af tilbuddene og til at blive bekendt med budsummer og eventuelle forbehold. Tilbudslovens § 7 gælder i henhold til samme lovs § 1, stk. 3, også udbud af bygge- og anlægskontrakter omfattet af direktivet.

Til § 95

Det gældende direktivs artikel 32, stk. 1, fastslår, at EU-medlemsstaterne kan give de ordregivere mulighed for at indgå rammeaftaler. Det følger af det gældende direktivs artikel 32, stk. 2, 1. afsnit, at ordregivere skal følge de procedureregler, der er fastsat i udbudsdirektivet. Det gældende direktivs artikel 32, stk. 2, 4. afsnit, fastsætter, at en rammeaftale som udgangspunkt højst må gælde for en periode på fire år. I særlige tilfælde, kan rammeaftalen dog have en længere varighed.

§ 95 gennemfører artikel 33, stk. 1, i direktivet, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at rammeaftaler skal indgås i overensstemmelse med lovens almindelige procedureregler, jf. § 55. Ordregiveren kan således altid anvende udbudsprocedurerne offentligt, jf. §§ 56 og 57, og begrænset udbud jf. §§ 58-60. Udbudsprocedurerne udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog, innovationspartnerskaber og udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse kan anvendes i de i § 61, § 67, § 73 og § 80 nævnte tilfælde.

Rammeaftaler er defineret i lovens § 24, nr. 30, som aftaler, som indgås mellem en eller flere ordregivere og en eller flere økonomiske aktører, og som fastsætter vilkårene for kontrakter, der tildeles i løbet af en nærmere fastsat periode, navnlig med hensyn til pris og i givet fald påtænkte mængder.

Der er ikke noget til hinder for, at den samme ordregiver indgår eller anvender flere rammeaftaler, der har et sammenfaldende sortiment. Ordregiveren må ikke misbruge rammeaftalerne eller anvende dem på en sådan måde, at konkurrencen hindres, begrænses eller fordrejes. Adgangen til at indgå eller anvende flere rammeaftaler må således ikke udnyttes med henblik på varetagelse af usaglige hensyn – f.eks. med henblik på at indgå kontrakt med en bestemt leverandør.

Bestemmelsens *stk. 2* indebærer, at en rammeaftale maksimalt kan have en løbetid på fire år. Den maksimale løbetid på fire år er en hovedregel, der efter § 95, *stk. 2*, kan fraviges i ekstraordinære tilfælde. Vurderingen af, om der foreligger sådanne ekstraordinære forhold, må i overensstemmelse med principperne i § 2 ikke være baseret på usaglige hensyn.

Ekstraordinære tilfælde, der kan begrunde længere løbetid, kan f.eks. foreligge, hvis ansøgerene eller tilbudsgiverne har brug for at indkøbe udstyr, hvis afskrivningsperiode er længere end fire år, og hvor det konkrete behov for udstyret kan opstå til enhver tid under rammeaftalens samlede løbetid. Endvidere vil ekstraordinære tekniske forhold m.v. kunne begrunde længere løbetid.

Det kan desuden begrunde en løbetid på mere end fire år, at leverandørernes indtjeningsperiode vil blive afkortet som følge af den tid, der skal bruges på udvikling af den udbudte opgave, eller at der af ordregiveren og/eller leverandøren vil skulle foretages betydelige investeringer, hvor afskrivningsperioden går ud over de fire år.

Som eksempel herpå kan nævnes en aftale vedrørende specialudvikling af komplicerede ydelser, hvor alene selve udviklingsperioden må forventes at have en løbetid på tre år. Endvidere vil sikkerhedsmæssige og lignende overvejelser kunne indgå i vurderingen, f.eks. hvor der er tale om kritisk national infrastruktur.

Stk. 3 fastslår, at kontrakter, der tildeles på grundlag af en rammeaftale, skal ske i rammeaftalens løbetid. Samtidig slås det fast, at sådanne kontrakter godt må have en gyldighed, der rækker ud over selve rammeaftalens gyldighedsperiode.

Det er eksempelvis relevant ved aftaleindgåelser, der forekommer mod slutningen af en rammeaftales gyldighedsperiode. Denne mulighed må dog ikke misbruges ved at indgå ekstraordinært lange aftaler på baggrund af en rammeaftale mod slutningen af rammeaftalens gyldighedsperiode med det formål at omgå udbudsreglerne.

Til § 96

Det gældende direktivs artikel 32, *stk. 2*, 2. og 3. afsnit, fastsætter, at kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, indgås efter særlige procedurer fastsat i artikel 32, *stk. 3* og

4. Procedurene finder kun anvendelse mellem de ordregivere og de økonomiske aktører, der oprindeligt var parter i rammeaftalen. Parterne kan ikke foretage væsentlige ændringer af aftalevilkårene, når der indgås kontrakter, der er baseret på en rammeaftale.

§ 96 gennemfører artikel 33, *stk. 2*, i direktivet, og er en videreførelse af gældende ret, dog er det præciseret, at rammeaftalen alene kan anvendes af de ordregivere, der er klart identificeret i udbudsbekendtgørelsen. Med bestemmelsen fastslås det, at det skal angives i udbudsbekendtgørelsen, hvilke ordregivere, der skal kunne gøre brug af rammeaftalen, og at kontrakter indgået på baggrund af en rammeaftale kun må indgås mellem ordregiverne og leverandørerne på rammeaftalen. Identifikation, af de ordregivere der er parter i en rammeaftale, skal ske i udbudsbekendtgørelsen, f.eks. ved henvisning til en indkøbscentrals offentliggjorte register over de ordregivere eller kategorier af disse, som kan anvende den pågældende rammeaftale. I givet fald skal henvisningen ske på en sådan måde, at det er muligt at kontrollere identiteten af den pågældende ordregiver og den dato, hvorfra ordregiveren kan anvende de enkelte rammeaftaler.

Identifikationen af aftalens parter kan ske ved navn eller på anden måde, såsom ved angivelse af en reference til en given kategori af ordregivere inden for et klart afgrænset geografisk område, således at de pågældende ordregivere let og entydigt kan identificeres. Som eksempel på mulige partisangivelser kan nævnes samtlige statslige forvaltningsmyndigheder, »samtlige statslige forvaltningsmyndigheder i Region Hovedstaden, samtlige kommuner, samtlige regioner og samtlige institutioner, der er omfattet af lov om almene gymnasier.

Ved ressortændringer, ændringer i den kommunale inddeling o.l. kan indgåede aftaler anvendes af de fortsættende myndigheder. Overføres kun et meget begrænset område fra en myndighed, der er part i en rammeaftale, til en anden allerede eksisterende myndighed, vil denne allerede eksisterende myndighed ikke kunne anvende aftalen, medmindre den selv er oprindeligt part. Omvendt vil overførelse af et meget stort område fra en myndighed, der er part, til en myndighed, der ikke er part, kunne medføre, at den modtagende myndighed får partsstatus. Beslutningen vil bero på en vurdering af de konkrete omstændigheder.

Fastlæggelsen af rammeaftalens parter foretages af ordregiveren, og partsstatus forudsætter, at den pågældende potentielle part har samtykket i at ville have partsstatus, eller at der er et andet særligt grundlag for at indskrive den pågældende, som part i rammeaftalen. Indkøbscentraler vil kunne indskrive parter i rammeaftalerne på baggrund af, hvem der er abonnenter eller medlemmer m.v.

Til § 97

Det gældende direktivs artikel 32, *stk. 3*, fastslår, at når rammeaftalen er indgået med en enkelt økonomisk aktør, skal kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, indgås på de vilkår, der er fastsat i rammeaftalen. Ordregivere har mulighed for at konsultere leverandøren skriftligt i forbindelse

med indgåelsen af sådanne kontrakter og om nødvendigt at anmode ham om at komplettere sit tilbud.

§ 97 gennemfører artikel 33, stk. 3, i direktivet, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastslår, at kontrakter, der indgås på grundlag af en rammeaftale, der er indgået med en enkelt leverandør, skal tildeles på de vilkår, der er fastsat i rammeaftalen. Hvor ikke alle vilkår er fastsat i rammeaftalen, kan ordregiveren, inden tildelingen af kontrakten, anmode den økonomiske aktør om at fuldstændiggøre sit tilbud. Dette skal ske skriftligt. Som eksempel på vilkår, der kan fuldstændiggøres efterfølgende, kan nævnes leveringstid.

Kontrakter, der indgås på grundlag af en rammeaftale, kan have karakter af at være løbende forhold, også kaldet periodekøbskontrakter. Det indebærer, at ordregiveren kan indgå kontrakter på grundlag af en rammeaftale, der alene angiver et estimat af det forventede køb på aftalen, og som ikke nødvendigvis medfører pligt til at aftage et bestemt antal. En sådan aftale kan også indeholde optioner med mulighed for forlængelse af aftalen. Kontrakten skal dog tildeles i overensstemmelse med betingelserne indeholdt i rammeaftalen, som kontrakten tildeles på baggrund af. Rammeaftalens grundlæggende karakter må med andre ord ikke ændres, jf. bemærkningerne til §§ 178-184.

Der gælder de samme regler vedrørende løbetiden af en periodekøbskontrakt, som der gælder for andre kontrakter, der indgås på grundlag af en rammeaftale. Der er således ikke noget til hinder for, at periodekøbskontrakter m.v. kan være gældende i en periode efter rammeaftalens ophør. Det skal angives i udbudsmaterialet, hvorvidt der agtes indgået periodekøbskontrakter, og hvilken løbetid sådanne kontrakter vil kunne forventes at have.

Til § 98

Det gældende direktivs artikel 32 fastsætter, at hvis en rammeaftale indgås med flere økonomiske aktører, skal der være mindst tre økonomiske aktører. Rammeaftalen kan således godt indgås med én eller to økonomiske aktører, såfremt der ikke er flere der opfylder kravene til egnethed, og/eller afgiver antagelige tilbud, der opfylder tildelingskriterierne. Tildelingen af kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, som er indgået med flere økonomiske aktører, skal, hvis ikke alle vilkårene er fastsat i rammeaftalen, ske efter, at der er iværksat en fornyet konkurrence mellem parterne på grundlag af enten de samme vilkår, der hvis nødvendigt præciseres, eller i givet fald på andre vilkår, der anføres i udbudsbetingelserne i rammeaftalen.

§ 98 gennemfører artikel 33, stk. 4, i direktivet, og i forhold til gældende ret giver bestemmelsen mulighed for at samme rammeaftale kan give mulighed for anvendelse af tildelingsformerne direkte tildeling og miniudbud, og at rammeaftalen alene skal være indgået med mere end én part og ikke med mindst tre parter.

Bestemmelsen i *stk. 1* fastsætter, at kontrakter, der indgås på grundlag af en rammeaftale, der er indgået med mere end én part kan tildeles ved nr. 1 og 2.

Stk. 1, nr. 1, fastsætter, at kontrakterne kan indgås på baggrund af direkte tildeling efter § 99.

Efter *stk. 1, nr. 2*, kan der ske tildeling af konkrete kontrakter ved genåbning af konkurrencen, såkaldt miniudbud efter § 100.

Samme rammeaftale kan dog, jf. § 98, stk. 2, give mulighed for tildeling ved både direkte tildeling og genåbning af konkurrencen (miniudbud).

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at samme rammeaftale kan give mulighed for tildeling ved både direkte tildeling i henhold til § 98, stk. 1, nr. 1, og genåbning af konkurrencen i henhold til § 98, stk. 1, nr. 2. Bestemmelsen indebærer endvidere, at der i udbudsmaterialet for rammeaftalen skal fastsættes objektive kriterier for valget mellem de to tildelingsformer. Det skal således klart fremgå af udbudsmaterialet, jf. § 98, stk. 3, hvad der er afgørende for valget mellem de to tildelingsformer.

Som eksempler på sådanne kriterier, nævnes i bestemmelsen i overensstemmelse med direktivets betragtning nr. 61 kriterier vedrørende de pågældende bygge- og anlægsarbejders, varers eller tjenesteydelsers kvantitet, værdi eller karakteristika. I betragtningen nævnes konkret, som tilladt kriterium udviklingen i prisniveauerne sammenlignet med et på forhånd fastsat prisindeks.

Som konkret eksempel på kriterier vedrørende det efterspurgtes karakteristika, kan nævnes behovet for en højere servicegrad eller et øget sikkerhedsniveau, dvs. at ordregiveren på forhånd har beskrevet, hvilken tildelingsmetode, der skal finde anvendelse for forskellige grader af sikkerhed eller service. Kravet om, at der skal gælde objektive kriterier for valget mellem de to tildelingsformer, udelukker ikke, at det afgørende for valget mellem tildelingsformerne kan være ordregiverens behov, såfremt det er beskrevet på forhånd. Behovet for nogle bestemte varer kan for eksempel være afgørende.

Det kan således forekomme, at ordregiveren, ved træk på rammeaftaler med flere leverandører, tildeler kontrakt til den leverandør, der kan levere alle de varer, som ordregiveren har behov for. Ordregiverens behov (de efterspurgte varers karakteristika) vil derfor være udslagsgivende for, hvilken leverandør, der tildeles den konkrete leveringsaftale. En ordregiver må dog ikke opføre sit behov m.v. baseret på usaglige hensyn. Rammeaftaler må således, som det anføres i indledende betragtning nr. 61 til direktivet, ikke misbruges eller anvendes på en sådan måde, at konkurrencen hindres, begrænses eller fordrejes.

Bestemmelsen i *stk. 3* fastslår, at det skal fremgå af udbudsmaterialet, hvorvidt tildeling af kontrakter skal ske på grundlag af § 98, stk. 1, nr. 1, 2 eller stk. 3. Dette kan fremgå enten af udbudsbekendtgørelsen eller af det øvrige udbudsmateriale.

Til § 99

Det gældende direktivs artikel 33, stk. 4, 2. afsnit, fastsætter, at tildelingen af kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, som er indgået med flere økonomiske aktører, skal

ske på grundlag af de vilkår, der er fastsat i rammeaftalen, uden at der iværksættes en fornyet konkurrence.

§ 99 gennemfører direktivets artikel 33, stk. 4, litra a, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastslår, at der skal ske tildeling på grundlag af rammeaftalens bestemmelser og de objektive kriterier, der er fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen, når en rammeaftale er indgået med flere parter på aftalen, og hvor der skal ske direkte tildeling af kontrakter. Bestemmelsen indebærer, at det ikke må være op til ordregiverens frie valg, hvem der tildeles kontrakt.

Det er en forudsætning for direkte tildeling, at rammeaftalen fastlægger bestemmelserne vedrørende udførelse af kontrakten og de objektive kriterier for fastlæggelse af, hvem af parterne i rammeaftalen, der skal udføre kontrakten. Om begrebet objektive kriterier henvises til bemærkningerne til § 98, stk. 2.

Bestemmelsen giver mulighed for, at forskellige enheder inden for samme ordregiver kan foretage direkte tildelinger med forskellige leverandører begrundet i enhedens konkrete behov og ud fra de objektive kriterier, der er angivet i rammeaftalen. F.eks. kan en hospitalsafdeling foretage direkte tildeling under en rammeaftale med flere leverandører til en leverandør og en anden hospitalsafdeling foretage direkte tildeling til en anden leverandør, forudsat at tildelingsbeslutningen er sagligt begrundet og i overensstemmelse med de objektive kriterier for tildeling angivet i rammeaftalen.

Til § 100

Det gældende direktivs artikel 32, stk. 4, 2. afsnit, fastslår, at tildelingen af kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, enten skal ske på grundlag af de vilkår, der er fastsat i rammeaftalen, hvis nødvendigt en præcisering af vilkårene eller andre vilkår, der er anført i udbudsbetingelserne i rammeaftalen.

§ 100 gennemfører direktivets artikel 33, stk. 5, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen fastlægger de nærmere regler om genåbning af konkurrencen (mini-udbud) på grundlag af en rammeaftale.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at genåbning af konkurrencen efter § 98, stk. 1, nr. 2 og stk. 3, skal baseres på de i nr. 1-3 nævnte vilkår.

Efter *stk. 1, nr. 1*, skal genåbningen være baseret på de samme vilkår, som dannede grundlag for konkurrencen ved udbuddet af selve rammeaftalen. De vilkår, som dannede grundlag for konkurrencen, bør således fastholdes ved konkurrencen om en konkret kontrakt, men kan dog – om nødvendigt præciseres.

Muligheden for at genåbne konkurrencen kan også efter *stk. 1, nr. 2*, være baseret på mere præcist formulerede vilkår.

Endvidere kan genåbningen af konkurrencen efter *stk. 1, nr. 3*, være baseret på andre vilkår end dem, som tilbuddene ved udbuddet af rammeaftalen skulle afgives på grundlag af,

indgå i grundlaget for den fornyede konkurrence, når dette er relevant. Det er en betingelse for anvendelse af § 100, stk. 1, nr. 3, at vilkårene på forhånd er fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen. Det er op til ordregiverens skøn, hvornår det er relevant at tildele kontrakter i henhold til andre vilkår. Ordregiverens skøn må ikke forfølge usaglige hensyn og må ikke stride mod principperne om ligebehandling og gennemsigtighed. Nye vilkår kan således kun inddrages, hvis de har været forudset i udbudsbetingelserne ved udbuddet af rammeaftalen og dermed kendt på det tidspunkt.

Bestemmelsen indebærer samtidig, at der ikke er nogen grænser for, hvilke vilkår der kan stå åbne i rammeaftalen, og dermed danne grundlag for konkurrencen ved genåbning af konkurrencen (miniudbud), når blot dette er anført i udbudsmaterialet for rammeaftalen. Vilkårene skal være anført så klart, at der skabes den gennemsigtighed, der er nødvendig for, at alle tilbudsgivere er rimeligt informeret om vilkårene for konkurrencen under genåbningen af konkurrencen (miniudbuddet).

I *stk. 2* fastsættes, at genåbning af konkurrencen (miniudbuddet) iværksættes ved en skriftlig opfordring til de økonomiske aktører om at afgive tilbud skriftligt, en såkaldt opfordringskrivelse.

Opfordringsskrivelsen skal sendes samtidig til alle de økonomiske aktører, som er i stand til at udføre kontrakten. Ordregiveren vil således f.eks. kunne undlade at sende en opfordring til leverandører, som ikke har tilbudt en eller flere af de varer, som efterspørges.

Opfordringen skal indeholde angivelse af fristen for at afgive tilbud og øvrige nødvendige oplysninger, herunder de vilkår, som genåbningen af konkurrencen (miniudbuddet) baseres på, jf. § 100, stk. 1, og kriterier for tildeling, jf. § 100, stk. 3. Fristen skal passende, jf. § 93 og fastsættes under hensyntagen til elementer såsom kontraktgenstandens kompleksitet og den tid, der medgår til fremsendelse af tilbud.

I *stk. 3* fastsættes, at kriterierne for tildelingen, som skal danne grundlag for tildeling af kontrakt, skal være fastsat i udbudsmaterialet for rammeaftalen. Kriterierne for tildelingen behøver ikke at være de samme som de kriterierne for tildeling, selve rammeaftalen blev tildelt på grundlag af, blot de kriterierne for tildeling, som skal være gældende, er angivet i udbudsmaterialet, jf. bemærkningerne til § 100, stk. 1.

Kravet om, at kriterierne for tildeling skal være fastsat i udbudsmaterialet, medfører, at ordregiveren skal beslutte, hvilke kriterierne for tildeling, der vil være relevante og derfor skal gælde for de efterfølgende genåbninger af konkurrencen (miniudbud), allerede når rammeaftalen udbydes.

Som anført i § 100, stk. 1, nr. 2, vil der, hvor det er nødvendigt i forbindelse med en genåbning af konkurrencen (miniudbud), kunne ske præcisering af kriterierne for tildeling, der er anvendt ved tildelingen af rammekontrakten. Ordregiveren kan alene præcisere kriterierne for tildeling. Ordregiveren kan derimod ikke foretage ændringer, der kan karakteriseres som ændringer af grundlæggende elementer, jf. lovbemærkningerne til § 2. Ordregiveren skal beskrive

kriterierne for tildeling under hensyntagen til gennemsigthedsprincippet. Ordregiveren kan i forbindelse med genåbningen af konkurrencen (miniudbuddet) præcisere kriterierne for tildeling yderligere, hvis ordregiveren vurderer, at dette er relevant.

Bestemmelsen i direktivets artikel 67, stk. 5, der gennemføres ved § 165, gælder ikke udtrykkeligt i situationen, hvor konkurrencen genåbnes (miniudbudssituationen). § 100 indebærer imidlertid, at bestemmelsen også vil være gældende i denne situation. Det indebærer, at kriterierne for tildeling skal vægtes.

De konkrete ordrer, som skal være genstand for genåbningen af konkurrencen (miniudbuddet), vil imidlertid ofte ikke være kendt ved udformningen af udbudsmaterialet vedrørende rammeaftalen. Dette medfører, at det i nogle situationer ikke vil være muligt at angive en vægtning af underkriterierne, hvorfor kriterierne vil kunne angives i prioriteret rækkefølge.

Til § 101

Det gældende direktivs artikel 33, stk. 2, fastlægger, at ordregiver skal følge reglerne for offentligt udbud med henblik på etableringen af et dynamisk indkøbssystem. Alle tilbudsgivere skal optages i det dynamiske indkøbssystem, hvis de opfylder kravene til egnethed og har afgivet et vejledende tilbud, der er i overensstemmelse med udbudsbetingelserne og de eventuelle supplerende dokumenter. Ordregivere må endvidere udelukkende anvende elektroniske midler, der er alment tilgængelige og ikkediskriminerende.

§ 101 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 1, 1. og 2. pkt. og stk. 2, 1. pkt., og er en videreførelse af gældende ret, dog med den ændring, at ordregiveren skal følge reglerne for begrænset udbud ved etableringen af et dynamisk indkøbssystem, og ikke reglerne for offentligt udbud.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren kan anvende et dynamisk indkøbssystem til indkøb af ydelser, der er generelt tilgængelige på markedet og opfylder ordregiverens krav.

Dynamiske indkøbssystemer kan ifølge bestemmelsen anvendes til alle typer af indkøb, dvs. indkøb af varer, bygge- og anlægsopgaver og tjenesteydelser.

Dynamiske indkøbssystemer er navnlig anvendelige til standardydelse, men anvendelsen er ikke begrænset til at vedrøre standardiserede ydelser. Et dynamisk indkøbssystem vil også kunne omfatte tjenesteydelser i form af konsulentydelse, som er almindelig anvendte.

Indkøbscentraler kan også anvende dynamiske indkøbssystemer og stille dem til rådighed for deres brugere.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at et dynamisk indkøbssystem skal følge proceduren for begrænset udbud, jf. § 58. Ordregiver kan dog ikke begrænse antallet af ansøgere, der optages i systemet, jf. § 104, stk. 3. Alle ansøgere, der opfylder minimumskravene til egnethed og ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde, skal derfor optages i systemet.

Til § 102

Det gældende direktivs artikel 33 omhandler reglerne for dynamiske indkøbssystemer. Det gældende direktivs artikel 33 fastlægger bl.a., at ordregiveren skal opfordre alle de tilbudsgivere, der er optaget i det dynamiske indkøbssystem, til at afgive et tilbud på hver enkelt kontrakt, der skal indgå under det dynamiske indkøbssystem, og ordregiveren skal i den forbindelse fastsætte en tilstrækkelig frist for afgivelse af tilbud.

§ 102 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 1, 3. pkt., stk. 2, 1. afsnit, 3. pkt., stk. 6, 1. afsnit og stk. 8. § 102 er til dels en videreførelse af gældende ret, dog er det i forhold til gældende ret præciseret hvordan ordregiver skal specificere minimumskrav til egnethed og kriterier for tildeling.

I *stk. 1* fastsættes, hvilke oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelsen i forbindelse med et dynamisk indkøbssystem.

Nr. 1 fastsætter, at løbetiden af et dynamisk indkøbssystem skal angives. Der er ingen grænser for, hvor lang en gyldighedsperiode et dynamisk indkøbssystem kan have.

I *nr. 2* fastsættes, at de minimumskrav til egnethed, der gælder for optagelse i det dynamiske indkøbssystem, skal angives.

I *nr. 3* fastsættes, at de kriterier for tildeling, der gælder ved tildeling af kontrakter på grundlag af det dynamiske indkøbssystem, skal angives. Hvis et dynamisk indkøbssystem er inddelt i objektivt beskrevne kategorier af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder i overensstemmelse med § 102, stk. 2, kan ordregiveren angive kriterier for tildeling for hver enkelt af disse kategorier.

Bestemmelsen i *stk. 2* giver ordregiveren mulighed for at inddele det dynamiske indkøbssystem i kategorier af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder. Kategorierne skal være objektivt defineret på grundlag af karakteristika ved de indkøb, der skal foretages under den pågældende kategori. Karakteristika skal forstås bredt.

Opdelingen i kategorier kan f.eks. ske på baggrund af kvalitetsforskelle mellem de enkelte produkter, f.eks. en kategori for lavpris-kuglepenn og en kategori for kvalitetskuglepenn. Karakteristikaene kan henvise til den maksimalt tilladte størrelse af de enkelte kontrakter eller et specifikt geografisk område, i hvilke de enkelte kontrakter vil blive gennemført. Kategoriseringen kan også ske på baggrund af forskellige leveringsvilkår, juridiske forhold m.v.

Vælger ordregiveren at opdele det dynamiske indkøbssystem i kategorier efter *stk. 3*, skal minimumskravene til egnethed for hver kategori specificeres i udbudsbekendtgørelsen, jf. *stk. 1*, nr. 2. Hvis ordregiveren inddeler i kategorier, skal ordregiveren anvende minimumskrav til egnethed, som står i rimeligt forhold til den pågældende kategoris karakteristika.

Til § 103

Det gældende direktivs artikel 33, stk. 3, litra b, fastlægger, at når der etableres et dynamisk indkøbssystem skal or-

dregiver i udbudsbetingelserne præcisere hvilken art indkøb, der er omfattet af det dynamiske indkøbssystem, samt anføre alle de nødvendige oplysninger om det dynamiske indkøbssystem, det anvendte elektroniske udstyr og de tekniske ordninger og specifikationer for tilslutningen.

§ 103 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 4, litra b, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen indebærer, at ordregiveren som minimum skal angive arten og den anslåede mængde af det planlagte indkøb samt anføre alle de nødvendige oplysninger om det dynamiske indkøbssystem i udbudsmaterialet. Hvilke oplysninger, udover de i bestemmelsen nævnte, der er nødvendige at angive, beror på en konkret vurdering. Afgørende er, om de angivne oplysninger er tilstrækkelige til, at alle rimeligt oplyste og normalt påpasselige bydende kan forstå oplysningernes nøjagtige rækkevidde og fortolke dem på samme måde.

Til § 104

Det gældende direktivs artikel 33, stk. 2, fastsætter, at ordregiver skal følge reglerne for offentligt udbud med henblik på etableringen af et dynamisk indkøbssystem. Dette skal ske i alle faser indtil tildelingen af de kontrakter, der skal indgås under det dynamiske indkøbssystem. Det gældende direktivs artikel 38, stk. 2, fastsætter, at ved offentlige udbud, er fristen for modtagelse af tilbud mindst 52 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Det gældende direktivs artikel 33, stk. 4, fastlægger, at en ordregiver under hele det dynamiske indkøbssystems varighed skal give alle økonomiske aktører mulighed for at afgive et vejledende tilbud med henblik på at blive optaget i systemet, og at ordregiveren skal afslutte vurderingen af sådanne tilbud senest 15 dage efter, at det er afgivet.

§ 104 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 2, 2. afsnit, litra a og stk. 5. I forhold til gældende ret er fristerne for modtagelse af ansøgninger sat ned til 30 dage. Derudover er skal ordregiver i henhold til § 105 afslutte vurderingen af vejledende tilbud senest 10 dage efter, at det er afgivet, og underretningen skal ske på det tidligst mulige tidspunkt.

Det fastsættes i *stk. 1*, at ordregiveren ved etablering af et dynamisk indkøbssystem, som minimum skal give ansøgere en frist på 30 dage fra dagen efter udbudsbekendtgørelsens afsendelse.

Stk. 2 indebærer, at ordregiveren først kan anvende et dynamisk indkøbssystem, når fristen for ansøgning om deltagelse er udløbet, og ordregiveren har færdigbehandlet de ansøgninger, der er indkommet i tide.

Det fastsættes i *stk. 3*, at der ikke er frister for løbende optag på det dynamiske indkøbssystem, i modsætning til § 104, stk. 1, der fastsætter en minimumsfrist for modtagelse af ansøgninger ved etablering af det dynamiske indkøbssystem. En ansøgning om deltagelse i et dynamisk indkøbssystem kan således kun afvises med den begrundelse, at ansøgeren ikke opfylder minimumskravene til egnethed, der er fastlagt i udbudsmaterialet.

Det fastsættes i *stk. 4*, at ordregiveren har 10 arbejdsdage fra modtagelsen af en ansøgning til at foretage en vurdering af, hvorvidt ansøgeren lever op til de angivne minimumskrav til egnethed, jf. § 140. Ordregiveren kan selv tilrettelægge, hvordan den vil gennemgå ansøgningerne om deltagelse, så længe fristerne for gennemgang af hver enkelt ansøgning om deltagelse i § 104, stk. 4-6, overholdes. Ordregiveren meddeler hurtigst muligt ansøgeren, hvorvidt denne er optaget i det dynamiske indkøbssystem.

Stk. 5 giver ordregiveren hjemmel til at anvende 15 dage, hvis ordregiveren for eksempel har behov for at verificere, om minimumskravene til egnethed er opfyldt. Ordregiveren kan have behov for at undersøge supplerende dokumentation.

Det fastsættes i *stk. 6*, at ordregiveren kan forlænge fristen angivet i § 104, stk. 4, så længe opfordringer til at afgive tilbud for det første specifikke offentlige indkøb under det dynamiske indkøbssystem endnu ikke er udsendt. Anvendes denne mulighed, skal ordregiveren angive længden på den forlængede periode i udbudsmaterialet, og der må ikke udsendes nogen opfordringer til at afgive tilbud i løbet af den forlængede vurderingsperiode.

Til § 105

Det gældende direktivs artikel 33, stk. 6, fastlægger, at ordregiveren skal opfordre alle de tilbudsgivere, der er optaget i det dynamiske indkøbssystem, til at afgive et tilbud på hver enkelt kontrakt, der skal indgås under det dynamiske indkøbssystem. Ordregiveren myndigheder skal i den forbindelse fastsætte en tilstrækkelig frist for afgivelse af tilbud. Det gældende direktivs artikel 33, stk. 6, fastlægger endvidere at, ordregiveren skal tildele kontrakten til den tilbudsgiver, der har afgivet det bedste tilbud på grundlag af de tildelingskriterier, der er angivet i den udbudsbekendtgørelse, der blev anvendt ved etableringen af det dynamiske indkøbssystem.

§ 105 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 2, 2. afsnit, litra b, og stk. 6, og viderefører i vidt omfang gældende ret, dog er det bl.a. i bestemmelsen fastsat, at fristen for modtagelse af tilbuds som minimum skal være 10 dage.

Det fastsættes i *stk. 1*, at ordregiveren skal opfordre alle deltagere til at afgive tilbud, når der skal foretages konkrete indkøb under et dynamisk indkøbssystem. Ordregiveren kan præcisere kriterierne for tildeling i opfordringen til at afgive tilbud, når dette er relevant. Det er op til ordregiverens skøn, hvornår det er relevant at præcisere kriterierne for tildeling. Ordregiverens skøn må dog ikke forfølge usaglige hensyn og må ikke stride imod principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. § 2. Ordregiveren kan alene præcisere kriterierne for tildeling. Ordregiveren kan derimod ikke foretage ændringer, der kan karakteriseres som ændringer af grundlæggende elementer, jf. lovbemærkningerne til § 2. Ordregiveren skal beskrive kriterierne for tildeling under hensyntagen til gennemsigtighedsprincippet. I opfordring til at afgive tilbud kan ordregiveren præcisere kriterierne for tildeling yderligere, hvis ordregiveren vurderer, at dette er relevant.

Det fastsættes i *stk. 2*, at ordregiveren, hvis det dynamiske indkøbssystem er inddelt i kategorier, skal opfordre alle de deltagere, der er optaget i den relevante kategori, til at afgive tilbud.

Det fastsættes i *stk. 3*, at ordregiveren skal tildele kontrakten til den tilbudsgiver, der har afgivet det bedste bud på grundlag af de kriterier for tildeling, der er angivet i udbudsbekendtgørelsen for det dynamiske indkøbssystem.

Bestemmelsens *stk. 4* fastsætter, at fristen for modtagelse af tilbud som minimum skal være 10 dage fra dagen efter afsendelse af opfordringen til at afgive tilbud.

Til § 106

§ 106 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 7, og er ny i forhold til gældende ret.

Det fastsættes i *stk. 1*, at ordregiveren kan kræve, at deltagerne i det dynamiske indkøbssystem skal indsende et nyt og ajourført fælles europæisk udbudsdokument, jf. § 148, stk. 1, som et foreløbigt bevis for, at tilbudsgiveren ikke er omfattet af de udelukkelsesgrunde, der er nævnt i §§ 135-137 og, at minimumskravene til egnethed, jf. §§ 140-143 er opfyldt.

Et fælles europæisk udbudsdokument er et dokument, der består af en egenerklæring, der er udformet på grundlag af en af Europa-Kommissionen fastsat standardformular, og tjener som foreløbigt bevis i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en udelukkelsesgrund, og om de relevante minimumskrav til egnethed er opfyldt, jf. definitionen i § 24, nr. 13.

Ordregiveren har alene en ret til at kræve, at deltagerne i det dynamiske indkøbssystem indsender et nyt og ajourført fælles europæisk udbudsdokument, men har ikke en pligt. Alene i de situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt deltageren er omfattet af en eller flere af de obligatoriske udelukkelsesgrunde, og hvis relevant, de frivillige udelukkelsesgrunde, har ordregiveren en pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt. Det samme gør sig gældende, hvis ordregiveren er i tvivl om, hvorvidt deltageren opfylder minimumskravene til egnethed.

Ordregiveren kan på ethvert tidspunkt i løbet af det dynamiske indkøbssystems løbetid kræve, at deltagerne indsender dokumentation, jf. § 151, stk. 2.

Det fastsættes i *stk. 2*, at såfremt ordregiveren på baggrund af et nyt og ajourført fælles europæisk udbudsdokument konstaterer, at en deltager er omfattet af en obligatorisk udelukkelsesgrund, eller, hvis relevant, en frivillig udelukkelsesgrund, eller hvis deltageren ikke længere opfylder minimumskravene til egnethed, skal ordregiveren udelukke deltageren fra at deltage i det dynamiske indkøbssystem.

Den pågældende deltager kan til en hver tid søge om optagelse igen, jf. § 104, stk. 3.

Til § 107

§ 107 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 8, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen indebærer, at ordregivere, der har etableret et dynamisk indkøbssystem, skal offentliggøre en bekendtgørelse i Den Europæiske Unions Tidende, hvis en af situationerne i nr. 1 eller 2 opstår.

Efter bestemmelsens *nr. 1* skal ordregiver offentliggøre en bekendtgørelse, når løbetiden af det dynamiske indkøbssystem ændres. Når løbetiden af det dynamiske indkøbssystem ændres, anvendes standardformularen, der blev anvendt i forbindelse med indkaldelsen af ansøgninger for det dynamiske indkøbssystem, dvs. en udbudsbekendtgørelse, jf. 128. Dette medfører ikke, at der etableres et helt nyt dynamisk indkøbssystem, hvorfor de økonomiske aktører, der er optaget på i det dynamiske indkøbssystem ikke behøver at ansøge om optagelse på ny.

Efter bestemmelsens *nr. 2* skal ordregiver offentliggøre en bekendtgørelse, når det dynamiske indkøbssystem bringes til ophør. Når det dynamiske indkøbssystem bringes til ophør, anvendes standardformularen for bekendtgørelse om indgået kontrakter, jf. § 129.

Til § 108

Det gældende direktivs artikel 33, stk. 2, 3. pkt., fastsætter, at ordregiver skal anvende elektroniske midler til indførelsen af systemet og indgåelsen af kontrakterne, der er alment tilgængelige og ikkediskriminerende. Det gældende direktivs artikel 33, stk. 7, 3. afsnit, fastsætter, at der ikke kan pålægges interesserede økonomiske aktører eller parter i det dynamiske indkøbssystem administrationsgebyr.

§ 108 gennemfører direktivets artikel 34, stk. 3 og 9, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at alle meddelelser i forbindelse med et dynamisk indkøbssystem skal afgives elektronisk efter reglerne udstedt af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer samtidig, at ansøgere og deltagere ikke må pålægges betaling for deltagelse i et dynamisk indkøbssystem.

Til § 109

Det gældende direktivs artikel 1, stk. 7, definerer en elektronisk auktion, som en gentagen proces, hvor nye og lavere priser og/eller nye værdier for visse elementer i tilbuddene præsenteres ad elektronisk vej efter den første fuldstændige vurdering af tilbuddene, så de kan klassificeres på grundlag af automatisk behandling. Det gældende direktivs artikel 54, stk. 2, afgrænser anvendelsesmulighederne for elektroniske auktioner.

§ 109 gennemfører direktivets artikel 35, stk. 1 og 2, og er en indholdsmæssig videreførelse af gældende ret.

En elektronisk auktion er en elektronisk proces efter vurderingen af tilbuddene, hvor tilbudsgiverne opnår mulighed

for at afgive nye og lavere priser og/eller nye værdier for visse elementer i tilbuddene jf. § 24, nr. 8.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at ordregivere kan anvende elektroniske auktioner i forbindelse med offentlige udbud, begrænsede udbud, udbud med forhandling, ved fornyet konkurrence mellem parterne i en rammeaftale og ved tildeling af kontrakt inden for et dynamisk indkøbssystem.

Det fastsættes i *stk. 2*, at elektroniske auktioner ikke kan anvendes i forbindelse med indgåelse af tjenesteydelseskontrakter og bygge- og anlægskontrakter, der involverer en intellektuel indsats der ikke kan klassificeres på grundlag af automatiske vurderingsmetoder. Det kan f.eks. være i forbindelse med projektering af bygge- og anlægsarbejder, I sådanne tilfælde kan der således ikke gennemføres elektronisk auktion, heller ikke hvis denne begrænses til at angå pris.

Det er ikke alle tjenesteydelseskontrakter og bygge- og anlægskontrakter, der er omfattet af undtagelsen. Det beror på en konkret vurdering af karakteren af den eventuelle intellektuelle indsats, som er omfattet af kontrakten, om kontrakten kan gøres til genstand for elektronisk auktion. Det kan nævnes, at rådgivnings- og konsulentydelse ofte har et stort indhold af viden, og fra opgave til opgave kræver en tilpasning til den konkrete kundes behov. Sådanne opgaver kan derfor i mange tilfælde ikke gøres til genstand for elektroniske auktioner. Det kan eksempelvis dreje sig om kommunikationsopgaver, analyseopgaver, økonomisk rådgivning, procesoptimering, energieffektivisering, ledelsesudvikling, arbejdsmiljørådgivning, klimaløsninger og design. Tilsvarende gør sig ofte gældende for så vidt angår bygge- og anlægsarbejder.

Elektroniske auktioner kun kan gennemføres, hvis der kan sikres den fornødne gennemsigtighed. Det skal således være muligt for potentielle tilbudsgivere at gennemskue udbudsprocessen.

Til § 110

Det gældende direktivs artikel 54, stk. 2, 3. afsnit, fastslår, at en elektronisk auktion kan vedrøre tildelingskriterierne laveste pris og det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Det gældende direktivs artikel 54, 2. afsnit, fastslår, at en elektronisk auktion kan finde sted i løbet af flere på hinanden følgende faser.

§ 110 gennemfører direktivets artikel 35, stk. 3 og 5, 6. afsnit, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at en elektronisk auktion kan vedrøre kvantificerbare elementer i de afgivne tilbud, f.eks. således at auktionen alene omfatter tilbudte priser. Anvendes elektronisk auktion i forbindelse med udbud med forhandling, kan der således forhandles om de kvalitative elementer i tilbuddene og derefter gennemføres en elektronisk auktion omfattende pris og/eller andre kvantificerbare elementer.

Bestemmelsens *stk. 2* indebærer endvidere, at auktionen kan opdeles i faser. Faserne kan være tidsmæssige faser, eller faserne kan vedrøre enkelte delelementer i de afgivne tilbud. Elektroniske auktioner skal gennemføres i et elektro-

nisk system dvs. således, at deltagerne elektronisk afgiver bud – nye priser eller andre værdier – der umiddelbart undergives automatisk elektronisk behandling, der resulterer i en ny klassificering af tilbuddet, som omgående kommer til auktionsdeltagerens kendskab, jf. § 114.

Der skal således være tale om en uafbrudt elektronisk proces, hvilket indebærer, at man ikke vil kunne tilrettelægge en elektronisk auktion således, at ordregiveren manuelt skal overføre oplysninger fra ét elektronisk system til et andet. Der skal med andre ord være tale om en samlet og automatiseret elektronisk proces.

Til § 111

Det gældende direktivs artikel 54, stk. 3, 1. afsnit, fastslår, at det er et krav, at det fremgår af udbudsbekendtgørelsen, at elektroniske auktioner vil blive anvendt. Herudover stilles der en række krav om at visse oplysninger offentliggøres i udbudsbetingelserne.

§ 111 gennemfører direktivets artikel 35, stk. 4, samt direktivets bilag VI, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen indebærer, at anvendelse af elektronisk auktion forudsætter, at det i udbudsbekendtgørelsen er anført, at der vil blive anvendt elektronisk auktion i forbindelse med tildelingen af kontrakt.

Gennemsigtighedsprincippet medfører, at tilbudsgiverne ved tilbudsafgivelsen skal have sikkerhed for, om de får mulighed for at forbedre deres tilbud på de punkter, der kan gøres til genstand for elektronisk auktion, Dette medfører, at en ordregiver ikke kan undlade at gennemføre elektronisk auktion, når det i medfør af bestemmelsen er tilkendegivet, at elektronisk auktion vil blive anvendt.

I bestemmelsens *nr. 1-6* fastsættes det herunder, hvilke oplysninger om den elektroniske auktion der i øvrigt skal gives i udbudsmaterialet. Denne del af bestemmelsen gennemfører direktivets bilag VI.

Efter bestemmelsens *nr. 1* skal udbudsmaterialet indeholde oplysninger om de elementer, hvis værdier der holdes elektronisk auktion over, for så vidt disse elementer er kvantificerbare, således at de kan udtrykkes i tal eller procentdele.

Efter bestemmelsens *nr. 2* skal udbudsmaterialet indeholde oplysninger om eventuelle grænser for de værdier, som kan fremlægges, således som de fremgår af specifikationer af kontraktens genstand.

Efter bestemmelsens *nr. 3* skal udbudsmaterialet indeholde oplysninger om de oplysninger, der vil blive stillet til tilbudsgivernes rådighed under den elektroniske auktion, og på hvilket tidspunkt de i givet fald stilles til rådighed.

Efter bestemmelsens *nr. 4* skal udbudsmaterialet indeholde oplysninger om de oplysninger, der er relevante for afviklingen af den elektroniske auktion.

Efter bestemmelsens *nr. 5* skal udbudsmaterialet indeholde oplysninger om betingelserne, på hvilke tilbudsgiverne kan byde, herunder især de mindste udsving mellem de bud, som i givet fald kræves for at byde.

Efter bestemmelsens *nr. 6* skal udbudsmaterialet endvidere indeholde de relevante oplysninger om det elektroniske system, der anvendes, og om betingelser og tekniske specifikationer for tilslutning.

Til § 112

Det gældende direktivs artikel 54, stk. 4, 1. afsnit, fastslår, at ordregiver skal foretage en fuldstændig vurdering af tilbuddene på grundlag af underkriterierne og den relative vægtning heraf, inden der afholdes elektronisk auktion.

§ 112 gennemfører direktivets artikel 35, stk. 5, 1. afsnit, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsen, at ordregiveren inden afholdelsen af en elektronisk auktion, skal foretage en vurdering af de modtagne tilbud på baggrund af de fastsatte kriterier for tildeling og den fastlagte vægtning af disse i henhold til den fastsatte evalueringsmetode.

I henhold til § 162 skal ordregiveren skal foretage en fuldstændig vurdering af tilbuddene før afholdelse af den elektroniske auktion.

Til § 113

Det gældende direktivs artikel 54, stk. 4, fastsætter, at alle de tilbudsgivere, der har afgivet antagelige tilbud, samtidigt skal opfordres elektronisk til at fremlægge nye priser og/eller nye værdier; opfordringen indeholder alle de oplysninger. Det gældende direktivs artikel 54, stk. 5, fastsætter hvilke oplysninger opfordringen til at deltage i en elektronisk auktion skal indeholde.

§ 113 gennemfører direktivets artikel 35, stk. 5, afsnit 2-5, og stk. 6, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen indeholder regler om ordregiverens opfordring til de relevante tilbudsgivere om at deltage i en konkret elektronisk auktion.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at alene tilbudsgivere, der har afgivet forskriftsmæssige og antagelige tilbud, kan deltage i den elektroniske auktion, jf. også bemærkningerne til § 61, stk. 1, nr. 2. Kravet om forskriftsmæssighed og antagelighed skal også være opfyldt for de dele af tilbuddet, som gøres til genstand for konkurrence under den elektroniske auktion.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at opfordring til at deltage i elektronisk auktion skal udsendes elektronisk, og at den skal sendes samtidig til alle relevante tilbudsgivere. Auktionen må tidligst finde sted to hverdage efter afsendelsen af opfordringen. Fristen skal beregnes i overensstemmelse med reglerne i Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter (fristforordningen). Bestemmelsen indebærer, at der ved udsendelse af opfordring for eksempel mandag den 1. tidligst kan afholdes auktion torsdag den 4.

Stk. 2 indeholder de nærmere krav til indholdet af opfordringen til at deltage i den elektroniske auktion.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 1*, indebærer, at der skal gives oplysning om den præcise rangorden på grundlag af den før-

ste fulde vurdering, der er foretaget i medfør af § 113. Den første fulde vurdering er en vurdering af de modtagne tilbud på baggrund af de fastsatte kriterier for tildeling og den fastlagte vægtning af disse.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 2*, indebærer, at der skal gives oplysning om dato og klokkeslæt for indledningen af den elektroniske auktion.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 3*, indebærer, at der skal gives oplysninger om en eventuel faseopdeling af auktionen og tidsplanen for denne.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 4*, indebærer, at der skal gives oplysning om den matematiske formel, der ved elektronisk auktion bestemmer den automatiske omklassificering på grundlag af de nye priser og/eller nye værdier. Undtagen i tilfælde hvor det økonomisk mest fordelagtige tilbud alene identificeres på grundlag af prisen, skal denne formel indeholde vægningen af alle de kriterier, der er fastsat med henblik på at afgøre, hvilket tilbud der er det økonomisk mest fordelagtige, således som det er angivet i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Med henblik herpå skal eventuelle rammer for vægningens udsving imidlertid forudgående udtrykkes ved en bestemt værdi.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 5*, indebærer, at opfordringen skal indeholde angivelse af, hvilke oplysninger der vil blive givet under auktionen, jf. § 114.

Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 6*, indebærer, at opfordringen skal indeholde oplysninger om auktionens afslutning, jf. § 115.

Til § 114

Det gældende direktivs artikel 54, stk. 6, omhandler hvilke oplysninger, ordregiver skal give alle tilbudsgivere under den elektroniske auktion.

§ 114 gennemfører direktivets artikel 35, stk. 7, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at tilbudsgiver under auktionen skal have oplysninger, der gør det muligt for tilbudsgiveren at kende sin placering i forhold til de andre tilbudsgivere.

Tilbudsgiver skal endvidere have de oplysninger, som ordregiveren i medfør af § 113, stk. 2, nr. 5, har angivet at vil give under auktionen.

Bestemmelsen i *stk. 2* om, at der ikke under auktionen må afgives oplysninger om tilbudsgivernes identitet, indebærer, at ordregiveren ikke over for de øvrige deltagere i auktionen må afgive oplysninger om deltagernes identitet. Bestemmelsen indebærer, at der i forbindelse med genåbning af konkurrencen (miniudbud) på grundlag af rammekontrakter ikke må afgives oplysninger, der gør det muligt for de øvrige deltagere ved genåbningen af konkurrencen (miniudbuddet) at identificere, hvilke af de øvrige parter i rammeaftalen, der afgiver hvilke bud.

Til § 115

Det gældende direktivs artikel 54, stk. 7, 1. afsnit, fastslår, at afslutningen af en elektronisk auktion. § 115 gennemfører direktivets artikel 35, stk. 8, og er en videreførelse af gældende ret.

Med bestemmelsen fastsættes betingelserne for afslutning af en elektronisk auktion. Eksempelvis kan en elektronisk auktion tilrettelægges således, at tidspunktet for auktionens afslutning udskydes, såfremt der indkommer et nyt tilbud inden for en nærmere angivet frist forud for auktionens fastsatte afslutning. Opfordringen til at deltage i en konkret auktion skal indeholde oplysninger om betingelserne for afslutning af auktionen.

Bestemmelsens *nr. 1* fastsætter, at en elektronisk auktion afsluttes på det tidspunkt, der er anført i opfordringen til at deltage.

Bestemmelsens *nr. 2* fastsætter, at en elektronisk auktion afsluttes når der ikke modtages flere nye priser eller værdier, der imødekommer de krav til mindsteudsving, der er anført i opfordringen til at deltage.

Bestemmelsens *nr. 3* fastsætter, at en elektronisk auktion afsluttes, når alle auktionens faser er afsluttet.

Når resultatet af en elektronisk auktion foreligger, indgår resultatet af denne i den endelige vurdering af, hvem der skal tildeles kontrakt.

Til § 116

§ 116 gennemfører direktivets artikel 36, stk. 1, 4 og 6, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at ordregivere i forbindelse med alle udbudstyper og ved anvendelse af dynamiske indkøbssystemer samt ved genåbning af konkurrencen i forbindelse med en rammeaftale (miniudbud) kan acceptere eller kræve, at der ved tilbudsafgivelsen anvendes elektroniske kataloger. Ordregiveren skal i den forbindelse tage stilling til, om tilbuddet kan udgøres alene af et elektronisk katalog, eller om et elektronisk katalog blot skal være en del af tilbuddet. Ved elektronisk katalog forstås et format til fremlæggelse og systematisering af oplysninger på en måde, der er fælles for alle deltagende tilbudsgivere, og som er egnet til elektronisk behandling, herunder tilbud, som fremlægges i form af et regneark, jf. § 24, nr. 9.

Stk. 1 fastsætter endvidere, at tilbudsgivere kan lade tilbud, der skal indgives i form af et elektronisk katalog, ledsage af andre dokumenter, som fuldstændiggør tilbuddet. Dette har til formål at sikre, at en tilbudsgiver har mulighed for at lade tilbuddet omfatte forhold, f.eks. forbehold, som tilbudsgiveren finder nødvendige. Der skal i så fald foretages en vurdering af, om forbeholdet kan prissættes eller i øvrigt inddrages sagligt i evalueringen, eller om ordregiveren som følge af forbeholdet er forpligtet til at forkaste tilbuddet.

Bestemmelsens *stk. 2* indebærer, at ordregiveren kan bestemme, at tilbud på en kontrakt, der skal tildeles på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, skal afgives i form af et elektronisk katalog, eller skal omfatte et elektronisk kata-

log. Også ved denne bestemmelse gælder, at tilbudsgivere kan lade tilbud, der skal indgives i form af et elektronisk katalog, ledsage af andre dokumenter, som fuldstændiggør tilbuddet.

Bestemmelsen i *stk. 3* indebærer, at ordregiveren kan anvende opdaterede kataloger i de i § 116, stk. 3, nr. 1 og 2, oplistede tilfælde.

Stk. 3, nr. 1, fastsætter, at ordregiveren kan bestemme, at der skal anvendes opdaterede elektroniske kataloger i forbindelse med genåbning af konkurrencen i en rammeaftale, der er indgået med mere end en tilbudsgiver ved anvendelse af elektroniske kataloger.

Stk. 3, nr. 2, fastsætter, at ordregiveren kan bestemme, at der skal anvendes opdaterede elektroniske kataloger i forbindelse med tildeling af kontrakter på grundlag af et dynamisk indkøbssystem. Opdateringen af elektroniske kataloger kan ske på en af to måder, jf. bemærkningerne til § 117 og kan omfatte alle de elementer, som ordregiveren har angivet at ville genåbne for konkurrence, herunder eventuelt prisen.

Det skal i henhold til bestemmelsens *stk. 4* fremgå af udbudsbekendtgørelsen, om anvendelse af elektroniske kataloger accepteres eller er obligatorisk, og hvorvidt tilbud kan eller skal afgives i form af et elektronisk katalog eller kan eller skal omfatte et elektronisk katalog.

Til § 117

§ 117 gennemfører direktivets artikel 36, stk. 2, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen i *stk. 1*, indebærer, at ordregiveren kan stille krav til udformningen af elektroniske kataloger, og at disse i øvrigt skal opfylde gældende krav til elektroniske kommunikationsværktøjer. Ved elektronisk katalog forstås et format til fremlæggelse og systematisering af oplysninger på en måde, der er fælles for alle deltagende tilbudsgivere, og som er egnet til elektronisk behandling, herunder tilbud, som fremlægges i form af et regneark, jf. § 24, nr. 9.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, kan ordregiveren fastsætte tekniske ordninger og specifikationer og andre formkrav til udarbejdelse af elektroniske kataloger.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, skal ansøgere og tilbudsgivere endvidere udarbejde de elektroniske kataloger i overensstemmelse med kravene til elektroniske kommunikationsværktøjer samt eventuelle yderligere krav, der er fastsat af ordregiveren, jf. reglerne udstedt af erhvervs- og vækstministeren i henhold til § 194, stk. 1.

Bestemmelsen indebærer endvidere i *stk. 1, nr. 3*, at katalogerne skal være i overensstemmelse med eventuelle delegerede retsakter fra Europa-Kommissionen vedtaget i overensstemmelse med artikel 87 i direktivet. Desuden skal de elektroniske kataloger overholde de standarder, som Europa-Kommissionen fremtidigt måtte fastsætte, jf. § 194, stk. 3.

Det fastsættes i *stk. 2*, at ordregiveren skal fastsætte de konkrete krav til elektroniske kataloger i udbudsmaterialet.

Til § 118

§ 118 gennemfører direktivets artikel 36, stk. 4 og 5, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* indeholder nærmere regler om opdatering af elektroniske kataloger ved fornyet konkurrence i forbindelse med genåbning af konkurrencen (miniudbud) i medfør af en rammeaftale og ved anvendelse af dynamiske indkøbssystemer.

Ifølge bestemmelsen kan opdatering af kataloger finde sted på de to måder angivet i *stk. 1, nr. 1 og 2*.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, kan opdateringen ske ved at tilbudsgiverne indleverer deres elektroniske kataloger på ny, så de er tilpasset den pågældende kontrakt.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, kan opdateringen ske ved, at ordregiveren indsamler oplysninger fra de allerede fremsendte elektroniske kataloger.

Ved anvendelse af metoden i § 118, stk. 1, nr. 2, skal ordregiveren, jf. *stk. 2*, på forhånd underrette tilbudsgiverne om tidspunktet for indsamlingen af oplysningerne og om deres mulighed for at afvise ordregiverens indsamling af oplysninger og dermed afvise at afgive tilbud i det konkrete tilfælde lige så vel, som det er muligt efter metoden i § 118, stk. 1, nr. 1, ikke at afgive tilbud ved at undlade at indlevere et katalog, der er tilpasset den pågældende kontrakt.

Der skal være et passende tidsrum mellem ordregiverens underretning om tidspunktet for indsamling af oplysninger og selve indsamlingen af oplysninger.

Det bemærkes, at muligheden i § 118, stk. 2, for at afvise indsamlingen af oplysninger ikke udelukker, at en rammeaftale kan indebære, at der er pligt til at deltage i genåbning af konkurrencen (miniudbud). I givet fald må konsekvenserne af undladelse af at afgive bud fastsættes i rammeaftalen.

Ifølge *stk. 3* skal ordregiverens beslutning om valget mellem de to opdateringsformer fremgå af udbudsmaterialet vedrørende rammeaftalen eller udbudsbekendtgørelsen vedrørende det dynamiske indkøbssystem.

Bestemmelsens *stk. 4* indebærer, at ordregiveren, når der efter § 118, stk. 1, nr. 2, er indsamlet oplysninger fra allerede indsendte elektroniske kataloger, skal forelægge resultatet for den pågældende tilbudsgiver med henblik på, at tilbudsgiveren får mulighed for at påpege eventuelle fejl i de indsamlede oplysninger.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at ordregiveren skal rette de indsamlede oplysninger, inden der sker tildeling af kontrakt, hvis der konstateres indholdsmæssige fejl. Ved indholdsmæssige fejl forstås blandt andet objektive fejl eller helt åbenbare, f.eks. bestående i, at ordregiveren har trukket prisoplysninger fra en forkert varelinje i det elektroniske katalog. Indholdsmæssige fejl kan dog også blot indebære, at tilbudsgiver i en rammeaftales konkrete genåbning af konkurrencen eller ved indkøb på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, har behov for at foretage ændringer i sit oprindelige elektroniske katalog for at gøre sit tilbud så konkurrencedygtigt som muligt.

Til § 119

Det gældende udbudsdirektivs artikel 11, stk. 1, fastslår, at EU-medlemsstaterne kan fastsætte bestemmelser, der giver ordregiveren mulighed for at anskaffe bygge- og anlægsarbejder, varer og/eller tjenesteydelser gennem indkøbscentraler.

§ 119 gennemfører direktivets artikel 37, stk. 1, 1. afsnit, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren gennem en indkøbscentral kan erhverve varer og tjenesteydelser, der er indkøbt til brug for ordregiveren, hvilket svarer til, at indkøbscentraler fungerer som grossist i overensstemmelse med definitionen af centraliserede indkøbsaktiviteter i § 24, nr. 6, litra a.

Efter bestemmelsens *stk. 2, nr. 1*, kan ordregiver erhverve bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ved brug af kontrakter tildelt af en indkøbscentral.

Ordregiver kan endvidere efter *stk. 2, nr. 2*, erhverve bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ved brug af dynamiske indkøbssystemer, der drives af en indkøbscentral.

Endeligt kan ordregiver efter *stk. 2, nr. 3*, erhverve bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ved brug af rammeaftaler, der er indgået af en indkøbscentral.

Til § 120

§ 120 gennemfører direktivets artikel 37, stk. 1, 2. afsnit, 2. pkt. og stk. 3, og er ny i forhold til gældende ret.

I *stk. 1* fastsættes, at det skal fremgå af indkøbscentralens udbudsbekendtgørelse, der anvendes til at etablere et dynamisk indkøbssystem, såfremt det dynamiske indkøbssystem kan anvendes af andre ordregivere. Ved indkøbscentral skal forstås en ordregiver, der foretager centraliserede indkøbsaktiviteter, jf. § 24, nr. 15.

I *stk. 2* fastsættes, at alle udbudsprocedurer, der varetages af en indkøbscentral, skal gennemføres ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler. Nærmere regler for elektroniske kommunikationsmidler udstedes i henhold til § 194.

Til § 121

Efter det gældende direktivets artikel 11, stk. 2, anses ordregiveren for at have overholdt bestemmelserne i udbudsdirektivet, når ordregiveren anskaffer bygge- og anlægsarbejder, varer og/eller tjenesteydelser gennem en indkøbscentral, hvis indkøbscentralen har overholdt udbudsdirektivet.

§ 121 gennemfører direktivets artikel 37, stk. 2, og viderefører til dels gældende ret, men præciserer samtidig, at ordregiveren er ansvarlig for de dele af indkøbsprocessen, som ordregiveren selv udfører.

Med bestemmelsen fastlægges ansvarsfordelingen mellem en indkøbscentral og indkøbscentralens kunder. Ansvarsfordelingen skal ses i sammenhæng med bestemmelserne i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. om sanktioner i forbindelse med fejlagtig anvendelse af udbudsreglerne m.v.

Det fastsættes i *stk. 1*, at en ordregiver opfylder sine forpligtelser efter udbudsloven, når den efter bestemmelsens *nr. 1* erhverver varer eller tjenesteydelser gennem en indkøbscentral, og når ordregiveren efter *nr. 2* erhverver bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ved brug af kontrakter tildelt af en indkøbscentral, via dynamiske indkøbssystemer, der drives af en indkøbscentral, og ved brug af rammeaftaler, der er indgået af en indkøbscentral.

Efter *stk. 2* er de ordregivere, der anvender en indkøbscentral, dog ansvarlige for de dele af indkøbsprocessen, som de selv udfører. Brugerne er således blandt andet ansvarlige for, at rammeaftaler, der er indgået af en indkøbscentral, anvendes i overensstemmelse med deres ordlyd.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at de ordregivere, der anvender en indkøbscentral, er ansvarlige for overholdelse af udbudslovens regler i forbindelse med gennemførelse af de dele af indkøbsprocessen, som er selvstændigt reguleret i udbudsloven, f.eks. gennemførelse af elektroniske auktioner i forbindelse med tildeling af konkrete leveringsaftaler på grundlag af en rammeaftale.

Bestemmelsens *nr. 1* indebærer, at ordregiver er ansvarlig for tildeling af kontrakt på grundlag af et dynamisk indkøbssystem, der drives af en indkøbscentral.

Bestemmelsens *nr. 2* indebærer, at ordregiver er ansvarlig for gennemførelse af fornyet konkurrence under en rammeaftale, der er indgået af en indkøbscentral.

Bestemmelsens *nr. 3* indebærer, at ordregiver er ansvarlig for beslutningen om, hvilken af de leverandører, der er part i en rammeaftale med flere leverandører, som skal udføre en given opgave, jf. § 98.

Til § 122

§ 122 gennemfører direktivets artikel 37, stk. 4, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen indebærer, at en ordregiver kan tildele en offentlig tjenesteydelseskontrakt om levering af centraliserede indkøbsaktiviteter til en indkøbscentral uden at følge udbudsprocedurerne i denne lov. Sådanne offentlige tjenesteydelseskontrakter kan omfatte accessoriske indkøbsaktiviteter. Det indebærer, at ordregiveren uden gennemførelse af udbud kan indgå gensidigt bebyrdende kontrakter med en indkøbscentral om, at indkøbscentralen skal levere de centraliserede indkøbsaktiviteter, der er omfattet af § 119.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at ordregiveren uden udbud kan indgå gensidigt bebyrdende kontrakter om accessoriske indkøbsaktiviteter med en indkøbscentral, når disse har tilknytning til kontrakten om levering af centraliserede indkøbsaktiviteter. Begrebet accessoriske indkøbsaktiviteter, jf. definitionsbestemmelsen i § 24, nr. 1, omfatter aktiviteter, der omfatter ydelse af støtte til indkøbsaktiviteter

Accessoriske indkøbsaktiviteter ligger således i naturlig forlængelse af indkøbscentralens øvrige centraliserede indkøbsaktiviteter, og har en naturlig tilknytning til anvendelsen af indkøbscentralens konkrete ydelser og udføres naturligt i forbindelse med anvendelsen heraf. Aktiviteterne skal være knyttet til de konkrete centraliserede indkøbsaktivite-

ter, der udføres af indkøbscentralen og kan således ikke have karakter af f.eks. generel rådgivning og vejledning om forståelsen af udbudsregler.

Kontrakter om ydelser, der ikke kan betragtes som accessoriske, er omfattet af udbudslovens almindelige regler, og dermed som udgangspunkt omfattet af udbudspligt. Det bemærkes i den forbindelse, at visse juridiske tjenesteydelser m.v. er undtaget fra udbudspligt, jf. § 21.

Til § 123

Det gældende direktiv afskærer ikke ordregivere fra at foretage udbud i fællesskab med andre ordregivere fra samme medlemsstat, men direktivet indeholder ingen særskilte bestemmelser herom. Hvis ordregivere fra samme medlemsstat ønsker at gennemføre udbud i fællesskab, skal det ske i overensstemmelse med direktivets almindelige bestemmelser.

§ 123 gennemfører direktivets artikel 38, og i forhold til gældende ret fastsætter § 123 rammerne for, hvordan ordregivere skal gennemføre udbud med ordregivere fra samme medlemsstat.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at det er muligt for to eller flere ordregivere at gennemføre udbud i fællesskab. Dette indebærer, at to eller flere ordregivere kan lave et mere formaliseret og længerevarende samarbejde om gennemførelsen af udbud i fællesskab. Dette kan eksempelvis ske i forbindelse med indkøbsfællesskaber.

Udbudsloven afgrænser ikke, hvilke konkrete samarbejdsformer der kan aftales mellem ordregivere. Ordregiveren kan eksempelvis foretage samordnede udbud. Der er tale om et samordnet udbud, hvis ordregivere eksempelvis foretager udbud, hvor flere ordregivere i fællesskab udarbejder en tekniske specifikation angående et indkøb af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, men hvor ordregiverne hver især gennemfører en separat udbudsprocedure. Der kan også være tale om et udbud i fællesskab, hvor flere ordregivere enten foretager indkøb sammen eller overdrager forvaltningen af udbuddet til en ordregiver, der indkøber på vegne af alle de deltagende ordregivere.

Det følger af gennemsigtighedsprincippet i § 2, at det skal være muligt at identificere deltagerne i et fælles udbud. Som følge heraf fremgår det af bilag V, del C til denne lovs bilag 2, at navn på ordregiveren skal angives i udbudsbekendtgørelsen. I forbindelse med fælles udbud skal udbudsbekendtgørelsen indeholde oplysninger, der gør det muligt at identificere samtlige deltagende ordregivere i det fælles udbud. Identifikationen af de deltagende ordregivere kan ske ved navn eller på anden måde således, at de pågældende ordregivere let og entydigt kan identificeres. Derudover skal det i udbudsmaterialet fremgå, hvilke dele af udbudsprocessen den enkelte ordregiver er ansvarlig for.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at de deltagende ordregivere i fællesskab er ansvarlige for overholdelsen af forpligtelserne i henhold til denne lov, når et udbud i sin helhed gennemføres i fællesskab i alle de deltagende ordregiveres navne og på disses vegne.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at de deltagende ordregivere i fællesskab er ansvarlige for overholdelse af forpligtelserne i henhold til denne lov, når en eller flere ordregivere er udvalgt blandt de deltagende ordregivere til at gennemføre udbuddet og handle i eget navn og på vegne af de andre deltagende ordregivere.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 4*, at ordregivere kun er fælles ansvarlige for overholdelse af forpligtelserne i henhold til denne lov for de dele, der gennemføres i fællesskab, når et udbud ikke i sin helhed gennemføres i fællesskab. For de dele, som ordregiveren gennemfører i eget navn og på egne vegne, har den enkelte ordregiver det fulde ansvar for overholdelsen af forpligtelserne i henhold til denne lov.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 5*, at udbudsbekendtgørelsen skal indeholde oplysninger, der gør det muligt at identificere samtlige deltagende ordregivere i det fælles udbud, og at det i udbudsmaterialet skal fremgå, hvilke dele af udbudsprocessen den enkelte ordregiver er ansvarlig for. Identifikationen af de deltagende ordregivere kan ske ved navn eller på anden måde således, at de pågældende ordregivere let og entydigt kan identificeres.

Til § 124

Det gældende direktiv afskærer ikke ordregivere fra at gennemføre udbud med ordregivere fra andre EU-medlemsstater, såkaldte grænseoverskridende fælles udbud. Hvis ordregivere ønsker at gennemføre sådanne grænseoverskridende fælles udbud, skal det ske i overensstemmelse med direktivets almindelige bestemmelser.

§ 124 gennemfører direktivets artikel 39, stk. 2 og 3, og i forhold til gældende ret fastsætter § 124 rammerne for, hvordan ordregivere skal gennemføre udbud med ordregivere fra andre EU-medlemsstater.

Det fastsættes i bestemmelsen, at en ordregiver i en EU-medlemsstat kan benytte centraliserede indkøbsaktiviteter tilbudt af indkøbscentraler, der er beliggende i en anden EU-medlemsstat. Det er dog et krav, jf. § 96, at den ordregiver, der ønsker at trække på en rammeaftale, der er indgået af en indkøbscentral beliggende i en anden EU-medlemsstat, på forhånd er defineret som part på den pågældende rammeaftale.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at indkøbscentraler skal foretage indkøb i henhold til de nationale regler, hvor den enkelte indkøbscentral er beliggende. Som en følge heraf, vil de nationale regler, hvor indkøbscentralen er hjemmehørende, finde anvendelse i alle led af udbudsprocessen, herunder ved tildeling af en kontrakt på grundlag af et dynamisk indkøbssystem, ved tildeling i henhold til en rammeaftale, ved genåbning af konkurrencen i henhold til en rammeaftale samt ved beslutning om, hvem, der er part i rammeaftalen, der i henhold til § 95, skal udføre en given opgave.

Til § 125

Det gældende direktiv afskærer ikke ordregivere fra at gennemføre udbud med ordregivere fra andre EU-medlemsstater, såkaldte grænseoverskridende fælles udbud. Hvis or-

dregivere ønsker at gennemføre sådanne grænseoverskridende fælles udbud, skal det ske i overensstemmelse med direktivets almindelige bestemmelser.

§ 125 gennemfører direktivets artikel 39, stk. 4, 1. afsnit, og i forhold til gældende ret fastsætter § 125 rammerne for, hvordan ordregivere skal gennemføre udbud med ordregivere fra andre EU-medlemsstater.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at det vil være muligt for ordregivere fra minimum to forskellige EU-medlemsstater i fællesskab at tildele en offentlig kontrakt, indgå en rammeaftale eller drive et dynamisk indkøbssystem. Den efterfølgende tildeling i forbindelse med en fælles rammeaftale eller et fælles indkøbssystem skal ske i overensstemmelse med reglerne i §§ 97, 98 og 105.

De deltagende ordregivere skal forud for gennemførelsen af udbudsproceduren indgå en indbyrdes aftale, der fastlægges de i § 125, stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte forhold. De deltagende ordregivere er dog ikke forpligtet til at indgå denne aftale forud for udbudsprocessen, såfremt de nødvendige elementer er reguleret af en international aftale mellem de pågældende EU-medlemsstater, hvori ordregiverne er hjemhørende.

Ved fastlæggelsen af ansvarsområder og valg af relevant national lovgivning i henhold til *stk. 1, nr. 1*, kan de deltagende ordregivere fordele specifikke ansvarsområder mellem sig og fastlægge de bestemmelser i de nationale lovgivninger, der finder anvendelse i enhver af deres respektive EU-medlemsstater.

Efter bestemmelsen i *stk. 1, nr. 2*, skal de deltagende ordregivere endvidere aftale den interne organisering af udbudsproceduren, herunder forvaltningen af proceduren, fordelingen af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal indkøbes samt indgåelsen af kontrakter.

Fordelingen af ansvarsområder og den nationale lovgivning, der finder anvendelse, skal anføres i udbudsbekendtgørelsen. Endvidere skal udbudsmaterialet indeholde oplysninger, der gør det muligt for de økonomiske aktører at identificere, hvilke dele af udbudsprocessen den enkelte ordregiver er ansvarlig for.

Bestemmelsens *stk. 2*, fastsætter, at en deltagende ordregiver anses for at opfylde sine forpligtelser, når der foretages en anskaffelse hos en ordregiver, der er ansvarlig for udbudsproceduren. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 121, stk. 1, hvorefter en ordregiver opfylder sine forpligtelser efter udbudsloven, når ordregiveren erhverver varer eller tjenesteydelser gennem en indkøbscentral, og når ordregiveren erhverver bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ved brug af kontrakter tildelt af en indkøbscentral, via dynamiske indkøbssystemer, der drives af en indkøbscentral, og ved brug af rammeaftaler, der er indgået af en indkøbscentral.

Til § 126

Det gældende direktiv afskærer ikke ordregivere fra at gennemføre udbud med ordregivere fra andre EU-medlemsstater, såkaldte grænseoverskridende fælles udbud. Hvis or-

dregivere ønsker at gennemføre sådanne grænseoverskridende fælles udbud, skal det ske i overensstemmelse med direktivets almindelige bestemmelser.

§ 126 gennemfører direktivets artikel 39, stk. 5, 1. afsnit, og i forhold til gældende ret fastsætter § 126 rammerne for, hvordan ordregivere skal gennemføre udbud med ordregivere fra andre EU-medlemsstater.

§ 126 fastsætter, at ordregivere fra forskellige EU-medlemsstater, der etablerer en fælles enhed skal træffe beslutning om, hvilket nationalt regelsæt, der skal være gældende. Der kan vælges mellem de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den fælles enhed har sit hjemsted, eller de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den fælles enhed udfører sine aktiviteter.

Denne bestemmelse er alene relevant i det omfang, at to eller flere ordregivere fra forskellige EU-medlemsstater vælger at oprette en fælles enhed. Dette kan eksempelvis ske ved etablering af en »europæiske gruppe for territorielt samarbejde« (EGTS) i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1082/2006 af 5. juli 2006 om oprettelse af en europæisk gruppe for territorielt samarbejde (EGTS) (EU-Tidende nr. L 210 af 31.7.2012, s. 19).

Aftalen vedrørende valg af regelsæt kan enten gælde i en ubestemt periode eller en afgrænset periode. Indholdet af den konkrete aftale er ikke begrænset. Som følge heraf kan aftalen eksempelvis gælde for en bestemt periode for visse typer af kontrakter eller for visse individuelle kontrakttildelinger. Den nærmere afgrænsning af aftalen om valg af regelsæt kan være fastsat i stiftelsesakten for den fælles enhed eller vedtages af de deltagende ordregivere i det kompetente organ i den fælles enhed.

Til § 127

Det gældende direktivs artikel 35, stk. 1, fastsætter, at ordregivere kan bekendtgøre visse oplysninger om fremtidige indkøb i en vejledende forhåndsmeddelelse, der enten offentliggøres af Europa-Kommissionen eller af ordregiver selv i en køberprofil. Hvis ordregiver anvender forhåndsmeddelelse, skal de offentliggøres for henholdsvis vareindkøb og tjenesteydelser med en anslået værdi på mere end EUR 750.000 i løbet af de næste tolv måneder. For bygge- og anlægsarbejder gælder, at forhåndsmeddelelsen skal indeholde de væsentlige karakteristika ved de kontrakter, som agtes indgået, og hvis anslåede værdi overstiger tærskelværdien for bygge- og anlægsarbejder. Forhåndsmeddelelser vedrørende vareindkøb eller tjenesteydelser skal offentliggøres snarest muligt efter begyndelsen af regnskabsåret, og forhåndsmeddelelser vedrørende bygge- og anlægsopgaver skal offentliggøres hurtigst muligt efter godkendelsen af det program, der omfatter de pågældende bygge- og anlægskontrakter. Offentliggørelse af en forhåndsmeddelelse er kun obligatorisk, når ordregiver benytter muligheden for at afkorte tilbudsfristen i henhold til det gældende direktivs artikel 38, stk. 4. Forhåndsmeddelelser kan ikke anvendes på udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse. Det fremgår af det gældende direktivs artikel 36, stk. 2, at

ordregiver skal sende bekendtgørelser til Europa-Kommissionen enten elektronisk eller på anden måde.

§ 127 gennemfører artikel 48, stk. 1, og stk. 2, 3. afsnit, og artikel 51, stk. 2, og er i vidt omfang en videreførelse af gældende ret, men indeholder dog også visse ændringer og nyskabelser. I modsætning til gældende ret henviser den nye bestemmelse ikke længere til specifikke tærskelværdier, og angivelser i gældende ret af, at forhåndsmeddelelsen skal fremsendes snarest muligt efter begyndelsen af regnskabsåret er udgået. Artikel 48, stk. 2 indeholder i stk. 2, en mulighed for at benytte en forhåndsmeddelelse som indkaldelse af tilbud. I henhold til artikel 26, stk. 5, kan EU-medlemsstaterne fastsætte, at ikkestatslige ordregivere eller særlige kategorier heraf kan indkalde tilbud ved hjælp af en forhåndsmeddelelse. På forslag fra Udbudslovsudvalget er muligheden for indkaldelse af tilbud via forhåndsmeddelelsen ikke en del af udbudsloven.

Bestemmelsens *stk. 1*, fastsætter, at ordregiveren kan offentliggøre en forhåndsmeddelelse for at tilkendegive, hvilke indkøb ordregiveren har til hensigt at foretage.

Hermed menes, at ordregiveren ikke er forpligtet til at offentliggøre en forhåndsmeddelelse, jf. § 127, stk. 3, men kan vælge at gøre dette og dermed forkorte minimumsfristerne for modtagelse af tilbud ved offentligt udbud, jf. § 57, stk. 3, begrænset udbud, jf. § 60, stk. 3, og udbud med forhandling, jf. § 65, stk. 2, jf. § 60, stk. 3.

Det er, jf. § 127, stk. 2, en betingelse for forkortelse af minimumsfristerne for modtagelse af tilbud, at forhåndsmeddelelsen indeholder alle de oplysninger, der fremgår af bilag V, del B, afsnit I til denne lovs bilag 2, samt at forhåndsmeddelelsen er sendt til offentliggørelse mindst 35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

Såfremt ordregiveren benytter en forhåndsmeddelelse, skal ordregiveren offentliggøre en udbudsbekendtgørelse som indkaldelse af tilbud, jf. § 128, stk. 1. På tidspunktet for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen skal ordregiveren offentliggøre udbudsmaterialet, jf. § 132, stk. 1.

Ordregiveren kan offentliggøre en forhåndsmeddelelse, selvom ordregiveren ikke påtænker at indgå kontrakter omfattet af denne lovs bestemmelser om obligatorisk offentliggørelse. Dette kan ske ved at fremsende meddelelsen til EU's publikationskontor i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2.

I henhold til *stk. 2*, skal forhåndsmeddelelser indeholde oplysninger, der er anført i bilag V, del B, afsnit I til denne lovs bilag 2.

Bilag V, del B, afsnit I, til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over oplysninger, der skal afgives i forhåndsmeddelelser, herunder navn og kontaktoplysninger om ordregiveren, en kort beskrivelse af kontrakten og foreløbige datoer for offentliggørelse.

Ved afgivelse af en forhåndsmeddelelse, skal ordregiveren bruge Europa-Kommissionens standardformularer og sende den udfyldte formular til EU's publikationskontor, jf. § 127, stk. 3.

Såfremt ordregiveren vil foretage rettelser til en offentliggjort forhåndsmeddelelse, skal dette også ske ved brug af standardformularer.

Såfremt ordregiveren anvender en forhåndsmeddelelse, skal ordregiveren i forhåndsmeddelelsen oplyse på hvilken elektronisk adresse, der gives adgang til udbudsmaterialet. I henhold til § 132, stk. 1, skal ordregiveren først give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til udbudsmaterialet fra datoen for udbudsbekendtgørelsens offentliggørelse.

Det fremgår af bestemmelsens *stk. 3*, at forhåndsmeddelelser offentliggøres ved elektronisk fremsendelse til EU's publikationskontor, jf. § 127, stk. 5, eller i ordregiverens køberprofil.

Hvis ordregiveren offentliggør en forhåndsmeddelelse i EU-tidende efter fremsendelse til EU's publikationskontor, kan ordregiveren på anden vis offentliggøre forhåndsmeddelelsen, jf. § 130.

Det er en betingelse i bestemmelsen, at når ordregiveren offentliggør en forhåndsmeddelelse i sin køberprofil, skal ordregiveren, forud for offentliggørelse i køberprofilen, sende en meddelelse om offentliggørelse til EU's publikationskontor i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Meddelelsen skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag V, del A, til denne lovs bilag 2.

Ved en køberprofil forstås en præsentation på ordregiverens hjemmeside, som mindst indeholder de samme oplysninger som forhåndsmeddelelse.

Bestemmelsen indeholder en pligt til at sende en meddelelse om offentliggørelse af en forhåndsmeddelelse i en køberprofil til EU's publikationskontor. Ordregiveren skal sende denne meddelelse til EU's publikationskontor i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Bilag VIII indeholder karakteristika vedrørende offentliggørelse, hvor det blandt andet fremgår, at køberprofiler kan indeholde forhåndsmeddelelser.

Meddelelsen om offentliggørelse af en forhåndsmeddelelse i en køberprofil skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag V, del A, til denne lovs bilag 2. I henhold til bilag V, del A, til denne lovs bilag 2 skal meddelelsen blandt andet indeholde navn og kontaktoplysninger på ordregiveren, køberprofilens internetadresse og dato for afsendelse af bekendtgørelsen om offentliggørelse af forhåndsmeddelelsen vedrørende køberprofilen.

Forhåndsmeddelelser må ikke offentliggøres i en køberprofil, inden bekendtgørelse om offentliggørelse er sendt til EU's publikationskontor. Når en forhåndsmeddelelse offentliggøres i ordregiverens køberprofil, kan forhåndsmeddelelsen først offentliggøres på anden vis, når meddelelse om offentliggørelse af forhåndsmeddelelsen i køberprofilen er sendt til EU's publikationskontor, jf. § 131, stk. 2.

Stk. 4 fastsætter, at forhåndsmeddelelser højst må dække en periode på 12 måneder fra den dato, hvor forhåndsmeddelelsen blev sendt til offentliggørelse. Dette gælder dog ikke indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser, jf. § 187, hvor forhåndsmeddelelser kan dække en periode, der er længere end 12 måneder.

I forhold til indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser, skal den konkrete periode fastsættes under overholdelse af principperne i § 2, hvilket betyder, at der skal være en passende tidsmæssig tilknytning mellem forhåndsmeddelelsen og indkøbet. Denne tidsmæssige periode kan overstige 12 måneder.

I henhold til *stk. 5*, skal forhåndsmeddelelser udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformularer, sendes elektronisk til EU's publikationskontor og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2.

Såfremt ordregiveren vil foretage rettelser til en offentliggjort forhåndsmeddelelse, skal dette også ske ved brug af standardformularer. Hvis ordregiveren ønsker at offentliggøre forhåndsmeddelelsen i sin køberprofil, er det alene meddelelsen herom, der skal sendes til EU's publikationskontor, jf. § 131, stk. 2. Meddelelsen skal indeholde de i bilag V, del A til denne lovs bilag 2, anførte oplysninger. I henhold til bilag V, del A, til denne lovs bilag 2 skal meddelelsen blandt andet indeholde navn og kontaktoplysninger på ordregiveren, køberprofilens internetadresse og dato for afsendelse af bekendtgørelsen om offentliggørelse af forhåndsmeddelelsen vedrørende køberprofilen.

EU's publikationskontor offentliggør i henhold til direktivets artikel 51, stk. 2, forhåndsmeddelelser og meddelelser senest 5 dage efter en ordregiver har afsendt forhåndsmeddelelsen eller meddelelsen.

EU's publikationskontor offentliggør, jf. direktivets artikel 51, stk. 3, forhåndsmeddelelser eller meddelelser i deres helhed på det eller de af EU-institutionernes officielle sprog, som ordregiveren vælger. Kun den sprogudgave eller disse sprogudgaver er autentiske. Et resumé af hver bekendtgørelses eller meddelelsens hovedpunkter offentliggøres af EU's publikationskontor på de øvrige af EU-institutionernes officielle sprog. Artikel 342 i TEUF bemyndiger Rådet for Den Europæiske Union til at fastlægge den ordning, der skal gælde for Fællesskabets institutioner på det sproglige område. I henhold til artikel 342 TEUF har Rådet for Den Europæiske Union vedtaget forordning af 15. april 1958 vedrørende EU-institutionernes officielle sprog. Denne forordning samt senere ændringer og forskellige tiltrædelsesakter fastlægger EU-institutionernes officielle sprog. EU-institutionernes har pr. fremsættelsesdato 24 officielle sprog, herunder dansk.

Ordregiveren skal være i stand til at bevise datoen for afsendelsen af forhåndsmeddelelsen eller meddelelse til EU's publikationskontor. EU's publikationskontor fremsender en bekræftelse for modtagelse af bekendtgørelsen eller meddelelsen. Denne bekræftelse betragtes som bevis for afsendelse af bekendtgørelsen eller meddelelsen til offentliggørelse samt som bevis for datoen for afsendelse.

Til § 128

Det gældende direktivs artikel 35, stk. 2, fastsætter, at ordregiver ved en udbudsbekendtgørelse skal tilkendegive sin hensigt om at indgå en kontrakt ved offentligt eller begrænset udbud, udbud med forhandling med offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse eller ved konkurrencepræget dia-

log. Det gældende direktivs artikel 36, stk. 1, indeholder en generel bestemmelse om, at bekendtgørelser skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag VII A, der indeholder angivelser af de oplysninger, der skal fremgå ved offentliggørelse af blandt andet forhåndsmeddelelser, udbudsbekendtgørelser og bekendtgørelser om indgåede kontrakter. Det gældende direktivs artikel 36, stk. 3, fastsætter, at bekendtgørelser, der udarbejdes og fremsendes elektronisk, vil blive offentliggjort senest 5 dage efter afsendelse. Bekendtgørelser, der ikke fremsendes elektronisk vil blive offentliggjort senest 12 dage efter afsendelse, medmindre der er tale om en hasteprocedure. I så fald vil offentliggørelse ske senest 5 dage efter afsendelse.

§ 128 gennemfører artikel 49 og artikel 51, stk. 2, og er en videreførelse af gældende ret.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1*, skal udbudsbekendtgørelser benyttes når ordregiveren indkalder tilbud i forbindelse med offentligt udbud, jf. §§ 56 og 57, begrænset udbud, jf. §§ 58-60, udbud med forhandling, jf. §§ 61-66, konkurrencepræget dialog, jf. §§ 67-72, og innovationspartnerskaber, jf. §§ 73-79. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis der er tale om et udbud med forhandling uden forudgående udbudsbekendtgørelse, jf. §§ 80-83. Derudover skal udbudsbekendtgørelse eller forhåndsmeddelelse benyttes som indkaldelse af tilbud i forbindelse med indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser over tærskelværdien jf. § 187. Udbudsbekendtgørelserne skal i henhold til gennemsigtighedsprincippet sætte potentielle ansøgere eller tilbudsgivere i stand til at vurdere, hvorvidt opgaven er interessant, således at de potentielle ansøgere og tilbudsgivere har et grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud.

Ordregiveren kan vælge at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse i forbindelse med udbud, der ikke er omfattet af denne lovs bestemmelser om obligatorisk offentliggørelse. Eksempelvis kan ordregiveren ved indkøb af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder under tærskelværdien anvende en udbudsbekendtgørelse med henblik på at sikre, at økonomiske aktører kan gøre sig bekendt med det påtænkte indkøb.

Dette kan ske ved at fremsende bekendtgørelsen til EU's publikationskontor i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. En offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse medfører ikke i sig selv, at indkøbet er omfattet af reglerne i afsnit 2 eller 3.

Udbudsbekendtgørelser skal i henhold til bestemmelsens *stk. 2* indeholde de oplysninger, som fremgår af bilag V, del C til denne lovs bilag 2.

Bilag V, del C til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelsen. Ordregiveren skal blandt andet indeholde ordregivers navn og kontaktoplysninger, betingelser for deltagelse og frist for modtagelse af tilbud (offentlige udbud) eller ansøgninger om deltagelse (begrænset udbud og udbud med forhandling, dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog og innovative partnerskaber).

Derudover fremgår det, at ved i forbindelse med offentlige udbud, skal ordregiveren angive den periode, i hvilken tilbudsgiveren er forpligtet til at vedstå sit tilbud. I denne forbindelse henvises der til § 3, stk. 2, i afsnit I i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december der ved indhentning 2012. Det fremgår af § 3, stk. 2, at i forbindelse med indhentning af tilbud på udførelse eller projektering og udførelse af bygge- og anlægsarbejder gælder en vedståelsesperiode på 40 arbejdsdage, med mindre andet er angivet i udbudsmaterialet. Denne regel finder alene anvendelse i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder.

I henhold til bestemmelsens *stk. 3* skal udbudsbekendtgørelsen udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformularer, sendes elektronisk til EU's publikationskontor, og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2.

Denne bestemmelse medfører, at ordregiveren er forpligtet til at benytte de standardformularer, som Europa-Kommissionen udarbejder. Såfremt ordregiveren vil foretage rettelser til en offentliggjort udbudsbekendtgørelse, skal dette også ske ved brug af standardformularer, der er udarbejdet af Europa-Kommissionen.

Derudover skal standardformularen offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2. Bilag VIII til denne lovs bilag 2 indeholder nærmere karakteristika vedrørende offentliggørelse, herunder at den Europæiske Unions Publikationskontor giver ordregiveren en bekræftelse på modtagelse af en udbudsbekendtgørelse.

EU's publikationskontor offentliggør i henhold til direktivets artikel 51, stk. 2, udbudsbekendtgørelser senest 5 dage efter en ordregiver har afsendt udbudsbekendtgørelsen.

EU's publikationskontor offentliggør, jf. direktivets artikel 51, stk. 3, udbudsbekendtgørelser i deres helhed på det af EU-institutionernes officielle sprog, som ordregiveren vælger, dette er bekendtgørelsens autentiske sprog. Et resumé af hver bekendtgørelses hovedpunkter offentliggøres af EU's publikationskontor på de øvrige af EU-institutioners officielle sprog. Artikel 342 i TEUF bemyndiger Rådet for Den Europæiske Union til at fastlægge den ordning, der skal gælde for Fællesskabets institutioner på det sproglige område. I henhold til artikel 342 TEUF har Rådet for Den Europæiske Union vedtaget forordning af 15. april 1958 vedrørende EU-institutionernes officielle sprog. Denne forordning samt senere ændringer og forskellige tiltrædelsesakter fastlægger EU-institutionernes officielle sprog. EU-institutionerne har pr. fremsættelsesdato 24 officielle sprog, herunder dansk.

Ordregiveren skal være i stand til at bevise datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen til EU's publikationskontor. EU's publikationskontor fremsender en bekræftelse for modtagelse af bekendtgørelsen. Denne bekræftelse betragtes som bevis for afsendelse af bekendtgørelsen til offentliggørelse samt som bevis for datoen for afsendelse.

Til § 129

Det gældende direktivs artikel 35, stk. 4, fastsætter, at en ordregiver, der har indgået en offentlig kontrakt eller rammeaftale, skal fremsende en bekendtgørelse om indgået kontrakt senest 48 dage efter indgåelsen af kontrakten/rammeaftalen. Ordregiver skal endvidere fremsende en ordretildelingsbekendtgørelse senest 48 dage efter indgåelsen af en kontrakt, der er baseret på et dynamisk indkøbssystem, dog kan sådanne bekendtgørelser sendes samlet for hvert kvartal senest 48 dage efter udgangen af kvartalet. Ordregiver kan unnlade at offentliggøre visse oplysninger, hvis offentliggørelse af disse oplysninger hindrer retshåndhævelsen, er i strid med nærmere bestemte offentlige eller private interesser eller er til skade for den loyale konkurrence mellem de økonomiske aktører. Det gældende direktivs artikel 36, stk. 1, indeholder en generel bestemmelse om, at bekendtgørelser skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag VII A.

§ 129 gennemfører artikel 50, stk. 1, stk. 2, stk. 3, 1. pkt., og stk. 4. I forhold til gældende ret er de oplysninger som ordretildelingsbekendtgørelse skal indeholde mere omfattende end de oplysninger, der skal offentliggøres efter gældende ret. Derudover er fristen for afsendelse af ordretildelingsbekendtgørelsen ændret fra 48 dage til 30 dage. Derudover indføres der en ny bestemmelse, om bekendtgørelser om indgåede kontrakter, hvis tilbud har været indkaldt via en forhåndsmeddelelse, og hvis der er tale om rammeaftaler. Endvidere er det nyt, at ordregiver hvert kvartal skal fremsende samlede bekendtgørelser om indgåede kontrakter på grundlag af dynamiske indkøbssystemer senest 30 dage efter udgangen af kvartalet.

Denne bestemmelse finder anvendelse, når ordregiveren indgår kontrakt efter offentligt udbud, jf. § 56, begrænset udbud, jf. § 58, udbud med forhandling, jf. § 61, konkurrencepræget dialog, jf. § 67, og innovationspartnerskaber, jf. § 73. Endvidere finder bestemmelsen anvendelse i forbindelse med kontrakter indgået efter et udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, jf. § 80, indgåelse af rammeaftaler jf. § 95 og indkøb i henhold til indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser, jf. § 186.

Stk. 1 fastslår, at ordregiveren senest 30 dage efter indgåelsen af en kontrakt eller rammeaftale skal sende en bekendtgørelse herom til EU's publikationskontor.

Ordregiveren kan også offentliggøre en bekendtgørelse om en indgået kontrakt, der ikke er omfattet af denne lovs bestemmelser om obligatorisk offentliggørelse. Dette kan ske ved at fremsende bekendtgørelsen til EU's publikationskontor i overensstemmelse med bilag VIII til denne lovs bilag 2.

Bestemmelsens *stk. 2* fastslår, at bekendtgørelser om indgåede kontrakter skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, del D til denne lovs bilag 2.

Bilag V, del D til denne lovs bilag 2 indeholder en liste over de oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om indgåede kontrakter. En række af de oplysninger, der skal angives er de samme oplysninger, som er angivet i forbindelse med udbudsbekendtgørelsen, jf. § 128, stk. 2. Derud-

over skal bekendtgørelser om indgåede kontrakter indeholde oplysninger om indgåelsen af en konkret kontrakt, herunder datoen for indgåelse af kontrakt, antal modtagne tilbud, navn og kontaktoplysninger på den valgte tilbudsgiver og værdien af det antagne tilbud. I henhold til § 129, stk. 5, kan offentliggørelse af oplysninger om indgåelsen af kontrakten eller rammeaftalen i særlige tilfælde undlades, hvis videregivelse af oplysningerne vil hindre retshåndhævelse eller på anden måde være i strid med offentlige interesser, til skade for bestemte økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser eller til skade for konkurrencen mellem økonomiske aktører.

Ordregiveren er i henhold til bestemmelsens *stk. 3* ikke forpligtet til at sende bekendtgørelser om indgåede kontrakter, når ordregiveren indgår kontrakter på baggrund af rammeaftaler, der er indgået i overensstemmelse med §§ 95-100. Ordregiveren kan dog frivilligt vælge at fremsende en bekendtgørelse om resultaterne af kontrakter på baggrund af rammeaftaler. Dette kan ske ved, at ordregiveren senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal fremsender de samlede bekendtgørelser om resultaterne af udbudsproceduren for kontrakter baseret på rammeaftalen.

Ordregiveren er i henhold til bestemmelsens *stk. 4* forpligtet til at fremsende en bekendtgørelse om indgået kontrakt for hver af de konkrete kontrakter, som bliver indgået på baggrund af et dynamisk indkøbssystem. Indgår ordregiveren kontrakter på baggrund af et dynamisk indkøbssystem, skal ordregiveren fremsende en bekendtgørelse om indgåede kontrakter senest 30 dage efter tildelingen af hver kontrakt. Alternativt kan ordregiveren sende bekendtgørelserne samlet for et kvartal. Hvis denne mulighed vælges, skal ordregiveren fremsende de samlede bekendtgørelser senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 5*, at offentliggørelse af oplysninger om indgåelsen af kontrakten eller rammeaftalen i særlige tilfælde kan undlades, hvis videregivelse af oplysningerne vil hindre retshåndhævelse eller på anden måde være i strid med offentlige interesser, til skade for bestemte økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser eller til skade for konkurrencen mellem økonomiske aktører.

Med bestemmelsen muliggøres indskrænkninger i den almindelige ret til at modtage visse oplysninger og skal i overensstemmelse med almindelige EU-retlige fortolkningsprincipper fortolkes indskrænkende. Udgangspunktet er derfor, at ordregiveren kun i særlige tilfælde vil kunne tilbageholde oplysninger i medfør af denne bestemmelse.

Ved anvendelsen af bestemmelsen skal ordregiveren særligt, under hensyn til proportionalitetsprincippet, overveje, om hensynet til hemmeligholdelse konkret vejer tungere end hensynet til gennemsigtighed.

De opregnede hensyn svarer i et vist omfang til de hensyn, der efter omstændighederne kan berettige undtagelse af oplysninger fra aktindsigt i medfør af offentlighedsloven og forvaltningsloven, og retspraksis vedrørende disse regler vil i et vist omfang kunne tjene til inspiration ved anvendelsen af denne bestemmelse.

Bestemmelsen er en undtagelse fra hovedreglen om at oplysningerne skal fremgå af bekendtgørelser om indgåede kontrakter, og derfor skal bestemmelsen i overensstemmelse med almindelige EU-retlige fortolkningsprincipper fortolkes indskrænkende. Udgangspunktet er derfor, at ordregiveren kun i særlige tilfælde vil kunne tilbageholde oplysninger i medfør af denne bestemmelse.

I bestemmelsen henvises der til, at ordregiveren kan undlade at offentliggøre oplysninger, hvis det er til skade for bestemte økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser. Hermed menes såvel offentlige- som private økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser.

Med legitime økonomiske interesser menes, at en økonomisk aktør forfølger et lovligt formål, der enten direkte eller indirekte indeholder et økonomisk aspekt. Eksempelvis kan det være et legitimt økonomisk formål for en privat økonomisk aktør at forfølge et formål om en større omsætning eller en bedre avance i forbindelse med salg af varer.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at ordregiveren kan undlade at offentliggøre oplysninger, hvis det er til skade for konkurrencen mellem de økonomiske aktører. Idet en bekendtgørelse om indgået kontrakt angår et afsluttet udbud, betyder denne bestemmelse, at i de situationer, hvor oplysninger på i forbindelse med et efterfølgende udbud vil kunne medføre en dårligere konkurrence mellem økonomiske aktører, kan oplysningerne undlades fra bekendtgørelsen om indgået kontrakt. Dette kan være tilfældet, hvis en økonomisk aktør direkte kan benytte oplysninger fra en bekendtgørelse om indgået kontrakt i forbindelse med et senere udbud, hvorved der er en nærliggende risiko for, at den økonomiske aktør opnår en fordel på bekostning af konkurrencen. Eksempelvis kan priser i en bekendtgørelse om indgået kontrakt i visse tilfælde være så generelt anvendelige, at der er en nærliggende risiko for, at en økonomisk aktør afgiver tilbud i henhold til disse priser i et efterfølgende udbud angående en tilsvarende kontrakt. Hermed kan denne oplysning være til skade for konkurrencen mellem de økonomiske aktører.

Bestemmelsens *stk. 6* fastsætter, at bekendtgørelsen om indgåede kontrakter skal udarbejdes i Europa-Kommissionens standardformularer, og sendes elektronisk til EU's publikationskontor.

Europa-Kommissionen udarbejder standardformularer, og ordregiveren er forpligtet til at benytte disse standardformularer i forbindelse med fremsendelse af en bekendtgørelse om indgået kontrakt. Såfremt ordregiveren vil foretage rettelser til en offentliggjort bekendtgørelse om indgået kontrakt, skal dette også ske ved brug af standardformularer.

EU's publikationskontor offentliggør i henhold til direktivets artikel 51, stk. 2, en bekendtgørelse om indgået kontrakt senest 5 dage efter en ordregiver har afsendt bekendtgørelsen.

EU's publikationskontor offentliggør, jf. direktivets artikel 51, stk. 3, bekendtgørelser om indgåede kontrakter i deres helhed på det af EU-institutionernes officielle sprog, som ordregiveren vælger, og dette er bekendtgørelsens au-

tentiske sprog. Et resumé af hver bekendtgørelses hovedpunkter offentliggøres af EU's publikationskontor på de øvrige af EU-institutionernes officielle sprog. Artikel 342 i TEUF bemyndiger Rådet for Den Europæiske Union til at fastlægge den ordning, der skal gælde for Fællesskabets institutioner på det sproglige område. I henhold til artikel 342 TEUF har Rådet for Den Europæiske Union vedtaget forordning af 15. april 1958 vedrørende EU-institutionernes officielle sprog. Denne forordning samt senere ændringer og forskellige tiltrædelsesakter fastlægger EU-institutionernes officielle sprog. EU-institutionernes har pr. fremsættelsesdato 24 officielle sprog, herunder dansk.

Ordregiveren skal være i stand til at bevise datoen for afsendelsen af bekendtgørelser om indgået kontrakt til EU's publikationskontor. EU's publikationskontor fremsender en bekræftelse for modtagelse af bekendtgørelsen. Denne bekræftelse betragtes som bevis for afsendelse af bekendtgørelsen til offentliggørelse samt som bevis for datoen for afsendelse.

Til § 130

Det gældende direktivs artikel 36, stk. 5, 1. afsnit, fastsætter, at bekendtgørelser ikke må offentliggøres på national plan, inden den dato, hvor de er sendt til Europa-Kommissionen.

§ 130 gennemfører artikel 52, stk. 1, og er en ændring i forhold til gældende ret. I gældende ret kan national offentliggørelse ske, når bekendtgørelserne er sendt til Europa-Kommissionen, hvorimod § 130 fastsætter, at bekendtgørelser ikke kan offentliggøres på nationalt plan, før de er offentliggjort af Europa-Kommissionen. Baggrunden for denne ændring er, at undgå den potentielle fortrinsstilling til nationale tilbudsgivere, der er en konsekvens af, at der efter de gældende regler kan ske national offentliggørelse allerede fra afsendelsestidspunktet. Dog kan der ske offentliggørelse på nationalt plan, 48 timer efter at ordregiveren har modtaget bekræftelse på, at EU's publikationskontor har modtaget bekendtgørelsen.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at en ordregiver først kan offentliggøre en forhåndsmeddelelse, jf. § 127, en udbudsbekendtgørelse, jf. § 128, eller en bekendtgørelse om indgåede kontrakter, jf. § 129, på anden vis på nationalt plan, når EU's publikationskontor har offentliggjort den konkrete bekendtgørelse. Denne bestemmelse finder kun anvendelse på forhåndsmeddelelser, der sendes til offentliggørelse i den Europæiske Unions Tidende.

I henhold til § 127, stk. 3, kan forhåndsmeddelelser offentliggøres i køberprofiler. I disse situationer, finder § 131 anvendelse. En ordregiver kan først offentliggøre forhåndsmeddelelsen i køberprofilen, når meddelelsen om offentliggørelse af forhåndsmeddelelse i køberprofilen er sendt til EU's publikationskontor.

Det er formålet med denne bestemmelse, at de informationer, der er relevante for de potentielle ansøgere eller tilbudsgivere i forbindelse med en udbudsproces, offentliggøres af EU's publikationskontor. Herved kan potentielle ansøgere

og tilbudsgivere i samtlige medlemslande opnå kendskab til oplysningerne samtidig. Såfremt udbudsmaterialet offentliggøres på anden vis nationalt af danske ordregivere, kan det give potentielle ansøgere eller tilbudsgivere i Danmark en fordel i forhold til potentielle ansøgere eller tilbudsgivere fra andre medlemslande. Dette skyldes, at danske potentielle ansøgere eller tilbudsgivere har kendskab til, hvor og hvordan danske ordregivere offentliggør oplysninger om udbud, og derved kan danske ansøgere og tilbudsgivere potentielt få kendskab til udbudsmaterialet tidligere end ansøgere og tilbudsgivere fra andre medlemslande.

Ordregiveren kan ikke offentliggøre de øvrige dele af udbudsmaterialet, før EU's publikationskontor har offentliggjort udbudsbekendtgørelsen, dog jf. § 130, stk. 2, angående den tidsmæssige grænse på 48 timer.

Ordregiveren har ikke en pligt til at offentliggøre forhåndsmeddelelser, udbudsbekendtgørelser og bekendtgørelser om indgåede kontrakter på anden vis. Ofte vil det alene være relevant for en ordregiver eksempelvis at offentliggøre udbudsbekendtgørelsen på sin hjemmeside, men ordregiveren har også mulighed for at offentliggøre forhåndsmeddelelser og bekendtgørelser om indgåede kontrakter.

Offentliggørelse på anden vis er eksempelvis offentliggørelse på ordregiverens hjemmeside eller offentliggørelse på en fælles national platform.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2*, kan danske ordregivere 48 timer efter EU's publikationskontors bekræftelse for modtagelse af meddelelser eller bekendtgørelser offentliggøre en forhåndsmeddelelse, udbudsbekendtgørelse eller en bekendtgørelse om indgåede kontrakter på anden vis. Dette gælder uanset, om at bekendtgørelsen eller meddelelsen er blevet offentliggjort af EU's publikationskontor.

Når en udbudsbekendtgørelse er offentliggjort på anden vis på nationalt plan i henhold til denne bestemmelse, skal ordregiveren jf. § 132, stk. 1, samtidig give adgang til udbudsmaterialet.

Bekendtgørelser og meddelelser, der offentliggøres på anden vis, må i henhold til *stk. 3* ikke indeholde andre oplysninger end de oplysninger, der i bekendtgørelser og meddelelser er offentliggjort i den Europæiske Unions Tidende. I forhåndsmeddelelsen, udbudsbekendtgørelsen eller bekendtgørelsen om indgåede kontrakter, der offentliggøres på anden vis, skal ordregiveren anføre datoen for afsendelse af meddelelsen eller bekendtgørelsen til EU's publikationskontor.

Til § 131

Det gældende direktivs artikel 36, stk. 5, 2. og 3. afsnit, fastsætter, at bekendtgørelser, der offentliggøres nationalt, ikke må indeholde andre oplysninger end dem, der findes i de bekendtgørelser, der er sendt til Europa-Kommissionen eller offentliggjort i en køberprofil. Afsendelsesdatoen for meddelelsen til Europa-Kommissionen eller offentliggørelsen i køberprofilen skal anføres i den nationale offentliggørelse, og forhåndsmeddelelser må ikke offentliggøres i en

køberprofil, inden bekendtgørelsen herom er sendt til Europa-Kommissionen.

§ 131 gennemfører artikel 52, stk. 2 og 3, og er en videreførelse af gældende ret.

Såfremt ordregiveren benytter køberprofiler, kan forhåndsmeddelelser offentliggøres i disse jf. *stk. 1*.

Ved en køberprofil forstås en præsentation på ordregiverens hjemmeside, som mindst indeholder de samme oplysninger som forhåndsmeddelelse. Derfor kan en køberprofil ansues som et alternativ til forhåndsmeddelelsen. Køberprofilen kan dog også gøres mere dynamisk. Hvilke oplysninger, køberprofilen kan indeholde, fremgår af bilag VIII, nr. 2, litra b, til denne lovs bilag 2.

Det fremgår blandt andet af bilag VIII, nr. 2, litra b, til denne lovs bilag 2, at køberprofilen kan indeholde oplysninger om igangværende opfordringer til at afgive tilbud, planlagte indkøb, indgåede kontrakter og annullerede procedurer samt andre oplysninger af almen interesse såsom kontaktpersoner, telefon- og faxnummer, postadresse og e-mailadresse.

I henhold til *stk. 2*, kan ordregiveren først offentliggøre forhåndsmeddelelsen i køberprofilen, når meddelelsen herom er sendt til EU's publikationskontor. Meddelelsen skal indeholde de i bilag V, del A, til denne lovs bilag 2, anførte oplysninger.

Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at potentielle ansøgere eller tilbudsgivere i andre EU-lande kan få adgang til de relevante oplysninger, selvom ordregiveren alene offentliggør forhåndsmeddelelsen i køberprofilen.

Meddelelsen om offentliggørelse af en forhåndsmeddelelse i en køberprofil skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag V, del A, til denne lovs bilag 2. I henhold til bilag V, del A, til denne lovs bilag 2 skal meddelelsen blandt andet indeholde navn og kontaktoplysninger på ordregiveren, køberprofilens internetadresse og dato for afsendelse af bekendtgørelsen om offentliggørelse af forhåndsmeddelelsen vedrørende køberprofilen.

Meddelelsen skal sendes til EU's publikationskontor i henhold til formatet, og reglerne for elektronisk fremsendelse af bekendtgørelser som fastlagt af Europa-Kommissionen er til rådighed på internetadressen <http://simap.europa.eu>.

I henhold til *stk. 3* kan ordregiveren, når en forhåndsmeddelelse er offentliggjort i en køberprofil, efterfølgende offentliggøre forhåndsmeddelelsen på anden vis.

Denne bestemmelse medfører, at ordregiveren kan offentliggøre en forhåndsmeddelelse andre steder end i køberprofilen. Det vil sige, at ordregiveren ikke er begrænset til at offentliggøre forhåndsmeddelelsen i specifikke medier.

Ordregiveren kan eksempelvis offentliggøre forhåndsmeddelelsen på andre hjemmesider end ordregiverens egen hjemmeside. På samme måde som i § 128, stk. 3, kan disse forhåndsmeddelelser ikke indeholde andre oplysninger end de oplysninger, der er indeholdt i forhåndsmeddelelsen, der er offentliggjort i køberprofilen. Endvidere skal datoen for afsendelse af meddelelsen om offentliggørelse i køberprofi-

len fremgå af forhåndsmeddelelser, der offentliggøres på anden vis.

Til § 132

Det gældende direktivs artikel 38, stk. 6, fastsætter, at ordregiver kan afkorte tilbudsfristen med fem dage, hvis ordregiver fra datoen for udbudsbekendtgørelsens offentliggørelse giver fri, direkte og fuld elektronisk adgang til udbudsbetingelserne og ethvert supplerende dokument.

§ 132 gennemfører direktivets artikel 53, stk. 1, 1. og 2. afsnit. Bestemmelsen har en vis lighed med gældende ret, dog med en række væsentlige forskelle. § 132 fastslår, således at udbudsmateriale skal stilles til rådighed elektronisk, og hvis det ikke kan lade sig gøre, skal forlænges tilbudsfristen. Derudover fastslår bestemmelsen i modsætning til gældende ret, at materialet skal stilles til rådighed vederlagsfrit. Endelig adskiller den nye bestemmelse sig fra gældende ret ved, at sondre mellem forskellige tidspunkter, hvor rådgivningsstillelsen skal være sket.

Fri, direkte og fuld adgang til udbudsmaterialet efter *stk. 1* skal forstås således, at ordregiveren giver vederlagsfri adgang til det fulde udbudsmateriale fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen i den Europæiske Unions Tidende. Med det fulde udbudsmateriale, menes de dokumenter, som ordregiveren har udarbejdet eller henviser til for at beskrive eller fastlægge elementer i udbuddet eller i proceduren, jf. § 24, nr. 36. Det er alene i særlige situationer, jf. § 132, stk. 2, at ordregiveren kan undlade at give adgang til specifikke dele af udbudsmaterialet. Derudover skal der gives direkte adgang, hvilket betyder, at potentielle ansøgere eller tilbudsgivere skal have umiddelbar adgang til udbudsmaterialet uden at gennemgå en godkendelsesprocedure, der medfører en tidsmæssig forskydning i adgangen til udbudsmaterialet. Der er dog adgang til at supplere oplysningerne i udbudsmaterialet i henhold til § 134.

Endvidere skal der være elektronisk adgang til udbudsmaterialet, og som følge heraf skal det i udbudsbekendtgørelsen anføres, på hvilken elektronisk adresse, der gives adgang til udbudsmaterialet.

Der skal gives fri, direkte og fuld adgang til udbudsmaterialet fra datoen for offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen. Som følge heraf skal ordregiveren give adgang til udbudsmaterialet samme dato, som udbudsbekendtgørelsen offentliggøres.

Stk. 2 indeholder undtagelser til hovedreglen i § 132, stk. 1.

Bestemmelsen fastsætter, at ordregiveren på grund af udbudsmaterialets særlige karakter eller på grund af fortrolighed, jf. § 5, stk. 2, kan undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet.

Ordregiveren kan alene undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet. Med visse dele skal forstås de særlige dokumenter, der enten kan karakteriseres som havende en særlig karakter eller være fortroligt, jf. § 5, stk. 2.

Med udbudsmaterialets særlige karakter menes alene de særlige situationer, hvor dele af udbudsmaterialet er omfattet af direktivets artikel 22, stk. 1, 2. afsnit.

I henhold til direktivets artikel 22, stk. 1, 2. afsnit, er det alene i de følgende fire særlige situationer, at ordregivere kan undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet.

Ordregivere kan undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet, hvis udbuddets særlige art medfører, at brug af elektroniske kommunikationsmidler kræver særlige værktøjer, anordninger eller filformater, som ikke er almindeligt tilgængelige eller understøttes af almindeligt tilgængelige programmer.

Ordregivere kan også undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet, hvis de programmer, der understøtter filformater, som er egnede til beskrivelsen af tilbuddene, anvender filformater, som ikke kan behandles af andre åbne eller almindeligt tilgængelige programmer, eller er omfattet af en licensordning og ikke kan downloades eller fjernanvendes.

Ordregivere kan undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet, hvis brug af elektronisk kommunikation kræver særligt kontorudstyr, som ikke er almindeligt tilgængeligt.

Sidste situation, som ifølge direktivet kan medføre, at ordregivere kan undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet er, hvis der er tale om fysiske modeller eller skalamodeller, der ikke kan fremsendes ved anvendelse af elektroniske midler.

Erhvervs- og vækstministeren vil fastsætte nærmere regler for brug af elektroniske kommunikationsmidler, jf. § 194. Som følge heraf fremgår de enkelte numre af direktivets artikel 22, stk. 1, 2. afsnit, ikke af udbudsloven.

Derudover kan ordregiveren på grund af fortrolighed, jf. § 5, stk. 2, kan undlade at give fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmaterialet. Dette skal forstås således, at ordregiveren, medmindre andet følger af lovgivningen i øvrigt, kan pålægge ansøgere eller tilbudsgivere fortrolighed med hensyn til oplysninger, som ordregiveren stiller til rådighed i en udbudsprocedure. Som en konsekvens heraf kan ordregiveren sikre beskyttelse af oplysningernes fortrolige karakter, ved at der ikke gives fri, direkte og fuld elektronisk adgang til de dele af udbudsmaterialet, der er omfattet af § 5, stk. 2. § 5, stk. 2, indebærer, at der ikke kan gives fortrolighedspålæg i forbindelse med oplysninger, der ikke er fortrolige, hvorfor det alene er i de særlige situationer, at der er et behov for fortrolighed, at visse dele af udbudsmaterialet kan undtages fra offentliggørelse.

Det følger af § 133, at i de situationer, hvor ordregiveren ikke giver fri, direkte og fuld elektronisk adgang til visse dele af udbudsmateriale af nogle af de anførte grunde, skal ordregiveren forlænge fristen for afgivelse af tilbud med 5 dage. I tilfælde af et akut behov, er der dog ingen pligt til at forlænge fristen.

Til § 133

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Bestemmelsen fastsætter, at hvis alt udbudsmaterialet ikke er tilgængeligt ved offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen, skal ordregiveren forlænge fristen for afgivelse af tilbud med 5 dage, denne pligt gælder dog ikke, hvis der er tale om et akut behov hos ordregiver.

Det er ordregiveren, der skal godtgøre, at der er tale om et akut behov. Hvorvidt der foreligger et akut behov skal vurderes, ud fra samme betragtninger, som gør sig gældende i forhold til bemærkningerne til § 57, stk. 5, om offentligt udbud, § 60, stk. 6, om begrænset udbud og § 65, stk. 2, jf. § 60, stk. 6, vedrørende udbud med forhandling. Heraf fremgår det, at et akut behov ikke behøver at være afledt af tvungne grunde som følge af begivenheder, der ikke kunne forudses af eller tilskrives ordregiveren. Derudover kan ordregiveren ikke, blot fordi det kan lægges til grund, at der foreligger et akut behov, lade være med at forlænge fristen. Endelige fremgår det, at vurderingen af, om der foreligger et akut behov, afhænger af, hvad ordregiverens konkrete behov tilsiger.

Til § 134

Det gældende direktivs artikel 39, stk. 2, og artikel 40, stk. 4, fastslår, at eventuelle supplerende oplysninger om udbudsbetingelserne og supplerende dokumenter skal meddeles af ordregiver eller de kompetente tjenester senest seks dage inden tilbudsfristens udløb, forudsat at der er anmodet om dem i tide.

§ 134 gennemfører artikel 53, stk. 2, 1. pkt., dog med den udvidelse at bestemmelsen angår såvel ansøgningsfristen som tilbudsfristen.

Artikel 53, stk. 2, 1. pkt., nævner alene tilbud, men bestemmelsens stk. 1 indeholder en tilføjelse i forhold til direktivets artikel 53, stk. 2, 1. pkt. 1 ved at omfatte ansøgninger, således ordregiveren forud for såvel ansøgningsfristens som tilbudsfristens udløb er forpligtet til ikke at meddele eventuelle supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter senere end 6 dage før udløbet af fristen for afgivelse af ansøgning eller tilbud. Fristen om 6 dage vedr. ansøgninger udspringer ikke af direktivet, men er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget. Det følger af ligebehandlingsprincippet og gennemsigtighedsprincippet i § 2, at ansøgere skal have meddelelse om supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter før ansøgningsfristens udløb, således ansøgeren kan nå at forholde sig til de supplerende oplysninger eller dokumenter, men det er ikke eksplicit anført, hvor mange dage en ordregiver kan meddele supplerende oplysninger og supplerende dokumenter før ansøgningsfristens udløb. Med denne bestemmelse sikres det, at ansøgere som minimum får 6 dage til at forholde sig til supplerende oplysninger og supplerende dokumenter, som ordregiveren meddeler forud for ansøgningsfristens udløb.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at en ordregiver skal meddele supplerende oplysninger om udbudsmaterialet samt supplerende dokumenter senest 6 dage inden frist for afgivelse af ansøgning eller tilbud.

Det kan eksempelvis være spørgsmål fra ansøgere eller tilbudsgivere, der kan medføre et behov for ordregiveren til at fremkomme med supplerende oplysninger.

Bestemmelsen fastsætter alene den tidsmæssige ramme for ordregivers mulighed for at meddele supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter. Det er derimod en vurdering i henhold til § 2, hvorvidt ordregiveren kan meddele konkrete supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter.

Endvidere vil det være en konkret vurdering under hensyntagen til principperne i § 2, hvorvidt ordregiveren er forpligtet til at meddele supplerende oplysninger til ansøgere eller tilbudsgivere. Ordregiveren kan eksempelvis være forpligtet hertil, hvis de supplerende oplysninger om udbudsmaterialet sikrer, at ansøgerne eller tilbudsgiverne har de samme oplysninger, eller at de supplerende oplysninger sikrer en ens forståelse af udbudsmaterialet.

Ordregiveren kan alene have en pligt, jf. § 2, til at sende supplerende oplysninger efter en anmodning herom fra en ansøger eller tilbudsgiver, hvis anmodningen er kommet frem til ordregiveren i tide, således at ordregiveren kan nå at fremskaffe de nødvendige oplysninger. Såfremt det vurderes, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke har fremsat en anmodning om supplerende oplysninger i tide, kan ordregiveren undlade at fremsende de supplerende oplysninger med henvisning til den sene fremsættelse af anmodning. Ved vurderingen af »i tide«, skal medregnes oplysningernes omfang og kompleksitet.

Hvis ordregiveren vil meddele supplerende oplysninger eller supplerende dokumenter senere end 6 dage inden frist for afgivelse af ansøgning eller tilbud, kan dette alene ske, hvis ordregiveren forlænger enten ansøgningsfristen eller tilbudsfristen jf. § 93, stk. 4, nr. 1.

Meddelelsen af supplerende oplysninger og supplerende dokumenter skal ske under overholdelse af principperne i § 2, hvorefter det skal sikres, at alle ansøgerne eller tilbudsgiverne får de samme oplysninger og får dem samtidigt.

Ordregiveren kan i ansøgningsperioden kun være forpligtet til at besvare spørgsmål, der er direkte relevante i forbindelse med udarbejdelsen af ansøgningen. Ordregiveren kan vente til tilbudsperioden med at besvare spørgsmål vedrørende de dele af udbudsmaterialet, der har direkte betydning for tilbudsafgivelsen.

Såfremt ordregiveren giver supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter, som kan karakteriseres som en væsentlig ændring jf. § 93, stk. 4, nr. 2, er ordregiveren forpligtet til at forlænge ansøgningsfristen eller tilbudsfristen uanset om disse oplysninger fremsendes tidligere end 6 dage før ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb. Meddelelse af supplerende oplysninger og supplerende dokumenter er et supplement til de øvrige dele af udbudsmaterialet. Det er alene de dokumenter, der er omfattet af §

132, stk. 2, der medfører, at ordregiveren er forpligtet til at forlænge fristen for afgivelse med 5 dage, jf. § 133.

Ordregiveren kan, jf. lovbemærkningerne til § 2 alene give supplerende oplysninger om udbudsmaterialet eller supplerende dokumenter, i det omfang disse supplerende oplysninger eller supplerende dokumenter ikke medfører ændringer af grundlæggende elementer i udbudsmaterialet. Supplerende oplysninger eller supplerende dokumenter, der kan have påvirket potentielle ansøgers eller tilbudsgivers deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, eller fordrejet konkurrencen mellem ansøgere eller tilbudsgivere, vil kunne karakteriseres som en ændring af et grundlæggende element. Det betyder eksempelvis, at hvis en ordregiver i forbindelse med et begrænset udbud meddeler supplerende oplysninger eller supplerende dokumenter i tilbudsfasen, som kan have påvirket potentielle ansøgers eller tilbudsgivers deltagelse i den omhandlede udbudsprocedure, vil det være at betragte som en ændring af et grundlæggende element, jf. lovbemærkningerne til § 2.

Besvarer ordregiveren spørgsmål, der ikke giver anledning til præciseringer, men alene er henvisninger til tydelige dele af udbudsmaterialet, vil der ikke være tale om meddelelse af supplerende oplysninger om udbudsmaterialet i henhold til denne bestemmelse. Disse oplysninger kan som følge heraf gives senere end 6 dage før ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb uden pligt til at forlænge tilbudsfristen. Eksempelvis kan ordregiveren besvare et spørgsmål om, hvor et tilbud skal afleveres. Dette forudsætter, at den relevante information fremgår tydeligt af udbudsmaterialet, og at der ikke er behov for yderligere præciseringer.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at ordregiveren ved offentligt udbud, begrænset udbud og udbud med forhandling efter hasteproceduren skal meddele supplerende oplysninger om udbudsmaterialet og supplerende dokumenter senest 4 dage før udløbet af fristen for afgivelse af ansøgning eller tilbud.

Til § 135

Det gældende direktivs artikel 45, stk. 1, litra a-c, fastsætter, at ordregiver skal udelukke enhver ansøger eller tilbudsgiver, mod hvem der er afsagt en endelig dom, som ordregiver har kendskab til, og når dommen skyldes, deltagelse i en kriminel organisation, bestikkelse, svig eller hvidvaskning af penge. Ordregiver kan dog undlade at udelukke en tilbudsgiver eller ansøger ud fra artikel 45, stk. 2, i det gældende direktiv giver ordregiver mulighed for at udelukke tilbudsgivere, der ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til betaling af bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til gældende ret, hvor den pågældende er etableret, eller i ordregivers land, eller som ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til betaling af skatter og afgifter i henhold til gældende ret i det land, hvor den pågældende er etableret eller i ordregivers land.

§ 135 gennemfører direktivets artikel 57, stk. 1-3. I forhold til gældende ret, skal ordregiver i henhold til § 135 også udelukke tilbudsgivere og ansøgere, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ved endelig dom er dømt for terrorhandlinger

eller strafbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet, hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme og børnearbejde og andre former for trafficking af mennesker. Derudover indebærer § 135, stk. 3 at det er obligatorisk at udelukke tilbudsgivere eller ansøgere, der har ubetalt forfalden gæld til det 100.000 kr. eller derover til offentlig myndigheder. Bestemmelsen er en implementering af artikel 57, stk. 2, men § 135, stk. 3 er ændret således, at den stemmer overens med bestemmelsen om ubetalt forfalden gæld til det offentlige i lov om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997. Bestemmelsen er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget med det formål at foretage en regelforenklning, idet lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997 ophæves i henhold til § 196, stk. 8.

Artikel 57, stk. 2 er efter gældende ret alene en frivillig udelukkelsesgrund, men er i direktivet en obligatorisk udelukkelsesgrund.

Bestemmelsens *stk. 1*, medfører at ordregiveren er forpligtet til når som helst i løbet af proceduren at udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren enten før eller under udbudsproceduren dømmes for eller vedtager et bødeforlæg for et eller flere af de forhold omfattet af § 135, stk. 1. Forpligtelsen til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver i henhold til denne bestemmelse gælder fra det tidspunkt, hvor ordregiveren tager stilling til ansøgeren eller tilbudsgiverens egnethed og indtil kontraktindgåelse.

Det er alene ansøgeren eller tilbudsgiveren, der skal udelukkes, hvis denne er omfattet af udelukkelsesgrunde § 135, stk. 1. Hvis en ansøgers eller tilbudsgivers moderselskab er omfattet af udelukkelsesgrunde 135, stk. 1, vil det ikke kunne medføre udelukkelse af ansøgeren eller tilbudsgiveren, med mindre ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på moderselskabet, jf. § 144, stk. 1. I henhold til § 144, stk. 5, skal ordregiveren kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren erstatter en enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, hvis det viser sig, at enheden er omfattet af en udelukkelsesgrund i § 135, stk. 1.

Hvis en deltager i en sammenslutning er omfattet af udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1, er det sammenslutningen som helhed, der er ansøger eller tilbudsgiver, og som følge heraf skal ordregiveren udelukke sammenslutningen. I denne forbindelse fremgår det af § 147, stk. 1, at ordregiveren under visse betingelser kan acceptere ændringer hos ansøgeren eller tilbudsgiveren, herunder ændringer hos en sammenslutning.

Det er ikke et krav, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er dømt for forhold i Danmark. Som følge heraf vil en dom fra eksempelvis et andet land også medføre en pligt til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver. I henhold til § 153, skal ordregiveren, som dokumentation for, at en ansøger eller tilbudsgiver ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1, acceptere et uddrag fra et relevant register eller tilsvarende dokument, udstedt af en kompetent retslig eller administrativ myndighed. Ordregiveren skal acceptere denne dokumentation, når den er udstedt af en kompetent retslig eller

administrativ myndighed i ansøgerens eller tilbudsgiverens medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret. Eksempelvis kan politiet været en kompetent myndighed, der kan udstede dokumentation for dele af udelukkelsesgrundene i § 135. Ordregiveren kan derudover kræve, at en ansøger eller tilbudsgiver fremlægger dokumentation fra andre lande, hvis dette vurderes relevant. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis ordregiveren er bekendt med forhold, der indikerer, at en ansøger eller tilbudsgiver ved endelig dom er dømt for forhold, der er omfattet af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i et andet land.

Der foreligger en endelig dom, når en dom ikke længere kan ankes.

Hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilkendegivet i det fælles europæiske udbudsdokument i henhold til § 148, at denne ikke er omfattet af nogle af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1, har ordregiveren som udgangspunkt ikke pligt til at undersøge, hvorvidt denne oplysning er korrekt. Dog skal ordregiveren, jf. § 151, inden tildeling af kontrakten, kræve, at en tilbudsgiver fremlægger dokumentation, der blandt andet viser, at tilbudsgiveren ikke er omfattet af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1. Derudover har ordregiveren i situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en eller flere af de obligatoriske udelukkelsesgrunde, jf. § 159, stk. 3, pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt. Der kan eksempelvis opstå tvivl om, hvorvidt en erklæring fra en ansøger eller tilbudsgiver i det fælles europæiske udbudsdokument er korrekt. I disse situationer kan ordregiveren, jf. § 153, indhente dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af en af de udelukkelsesgrunde som er nævnt i § 135, stk. 1, nr. 1-6. Dokumentation, der indhentes efter § 153, stk. 1, udstedes af en kompetent myndighed. Som følge heraf vil det udgøre en effektiv kontrol af rigtigheden af erklæringen i det fælles europæiske udbudsdokument. Dokumentation, der er indhentet efter § 153, stk. 1, er udstedt af en kompetent myndighed, og vil almindeligvis kunne lægges til grund.

De obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1, nr. 1-6, angår den situation, hvor en ansøger eller en tilbudsgiver ved en endelig dom er dømt for en handling omfattet af en række nærmere definerede rammeafgørelser, direktiver og konventioner.

Et vedtaget bødeforlæg for overtrædelser af handlinger omfattet af de obligatoriske udelukkelsesgrunde sidestilles med en endelig dom.

I § 135, stk. 1, nr. 1-6, er der tale om henvisning til en række nærmere definerede rammeafgørelser, direktiver og konventioner, der er gældende på tidspunktet for lovens fremsættelse. Bestemmelsen skal læses således, at henvisningen er dynamisk, og det vil altid være de gældende retsakter, der er relevante i forhold til udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1, nr. 1-6.

Definitionerne af de obligatoriske udelukkelsesgrunde skal findes i retsakterne beskrevet nedenfor i bemærkningerne til § 135, stk. 1, nr. 1-6:

Det følger af udbudsdirektivets artikel 57, stk. 1, litra a, at ordregiveren skal udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne ved en endelig dom er dømt for at have deltaget i en kriminel organisation, som det er defineret i artikel 2 i Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet (EU-Tidende nr. L 300 af 11.11.2008, s. 42).

I henhold til *stk. 1, nr. 1*, skal en ordregiver udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis vedkommende ved en endelig dom er dømt for at have foretaget handlinger begået som led i en kriminel organisation som defineret i artikel 2 i Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA.

Det følger af udbudsdirektivets artikel 57, stk. 1, litra a, at en ordregiver skal udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis pågældende ved endelig dom er dømt for deltagelse i en kriminel organisation som defineret i artikel 2 i Rådets rammeafgørelse 2008/841 af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

Det vil bero på en konkret vurdering, om en ansøger eller tilbudsgiver er dømt for handlinger begået som led i en kriminel organisation.

I henhold til rammeafgørelsens artikel 1, nr. 1, skal følgende betingelser være opfyldt, for at der er tale om en kriminel organisation:

- Der skal være tale om en struktureret sammenslutning.
- Sammenslutningen skal være af en vis varighed.
- Samarbejdet skal bestå af mere end to personer.
- De pågældende personer skal handle i forening med henblik på at begå strafbare handlinger, som kan straffes med en frihedsstraf eller en sikkerhedsforanstaltning af en maksimal varighed på mindst fire år eller en strengere straf.
- Handlingen skal være begået for direkte eller indirekte at opnå en økonomisk eller anden materiel fordel.

At der skal være tale om en struktureret sammenslutning vil bl.a. sige, at der er tale om en sammenslutning, der ikke er vilkårligt dannet med henblik på umiddelbart at begå strafbare handlinger.

Artikel 2, jf. artikel 1, i rammeafgørelsen vurderes ikke at indeholde en pligt for EU-medlemsstaterne til selvstændigt at kriminalisere deltagelse i en kriminel organisation. Deltagelse i en kriminel organisation er således ikke selvstændigt kriminaliseret i dansk ret. Det forudsættes i den forbindelse, at i det omfang, en medlemsstat har valgt at gennemføre rammeafgørelsen ved selvstændigt at kriminalisere deltagelse i en kriminel organisation, vil en dansk ordregiver dog være forpligtet til at udelukke ansøgere og tilbudsgivere, der i den pågældende EU-medlemsstat er blevet dømt for deltagelse i en kriminel organisation. Efter den foreslåede bestemmelse vil selve den handling at tilslutte sig den kriminelle organisation således være det strafbare forhold, som begrunder udelukkelsen.

Hvis en handling er begået for direkte eller indirekte at opnå en økonomisk eller anden materiel fordel, vil forholdet efter omstændighederne kunne være omfattet af rammeafgørelsens artikel 2. Der vil eksempelvis kunne være tale om domme for tyveri, underslæb, mandatsvig, afpresning, åger, skyldnersvig af særlig grov beskaffenhed jf. straffelovens § 276 og §§ 278-283 eller røveri efter § 288.

Visse strafbestemmelser indeholder en skærpet strafferamme, f.eks. når den strafbare handling er begået som led i organiseret kriminalitet. Det gælder bl.a. groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, og organiseret indbrudskriminalitet efter § 286, stk. 1.

I forbindelse med strafudmålingen vil det efter straffelovens § 81, nr. 2, i almindelighed kunne indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen er udført af flere i forening. Efter straffelovens § 81, nr. 3, skal det endvidere almindeligvis indgå som skærpende omstændighed, at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet. Der vil typisk være tale om professionel eller mere systematisk kriminalitet med flere personer indblandet, f.eks. organiseret økonomisk kriminalitet. § 81, nr. 3, finder dog efter omstændighederne også anvendelse, hvor kun en enkelt person er involveret i den pågældende forbrydelse. Det er ikke nødvendigt, at gerningsmanden har haft en særlig vigtig rolle ved planlægningen eller udførelsen af den omhandlede kriminalitet. Bestemmelsen vil efter omstændighederne kunne omfatte personer, der ikke indtager overordnede funktioner i en kriminel organisation.

Kriminalitet begået som led i en kriminel organisation kan efter omstændighederne være omfattet af straffelovens regler om forsøg og medvirken, jf. straffelovens §§ 21 og 23. Det vil som nævnt ovenfor bero på en konkret vurdering, om en strafbar handling er begået som led i organiseret kriminalitet.

Endvidere vil ansøgere eller tilbudsgivere, der er dømt for at have indgået en kartelaftale omfattet af straffelovens § 299 c, konkurrencelovens § 23, stk. 1, eller stk. 3, skulle udelukkes, hvis de ovennævnte betingelser for, at der er tale om en kriminel organisation, i øvrigt er opfyldt.

I henhold til rammeafgørelsens artikel 1, nr. 1, er det en betingelse, at de pågældende personer skal handle i forening med henblik på at begå strafbare handlinger, som kan straffes med en frihedsstraf eller en sikkerhedsforanstaltning af en maksimal varighed på mindst fire år eller en strengere straf. Denne betingelse skal forstås således, at en handling skal kunne resultere i en frihedsstraf på mindst fire år. Det er ikke en betingelse, at en handling konkret resulterer i en frihedsstraf på mindst fire år. Det er således alene et krav, at den strafbare handling kan straffes med minimum fire års fængsel. En række bestemmelser i såvel særlovgivningen som straffeloven har strafferammer på under fire års fængsel. Visse af disse bestemmelser har dog en overbygningsbestemmelse i straffeloven, hvor der er fastsat en skærpet strafferamme for grove tilfælde af den strafbare handling. Det gælder eksempelvis konkurrencelovens § 23, der i grove tilfælde kan straffes efter straffelovens § 299 c. Strafferammen i konkurrencelovens § 23, stk. 1, er bøde, mens den i §

23, stk. 3, er fængsel i indtil 1 år og 6 måneder. Strafferammen i straffelovens § 299 c er fængsel indtil 6 år. Det vil i sådanne tilfælde ikke være afgørende, for om udelukkelse skal finde sted, om den konkrete handling er henført under bestemmelsen med den skærpede strafferamme. Som følge heraf vil overtrædelser af konkurrencelovens § 23, stk. 1, eller stk. 3, kunne medføre udelukkelse, hvis de øvrige betingelser er opfyldt.

I henhold til *stk. 1, nr. 2*, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne ved en endelig dom er dømt for bestikkelse, som det er defineret i artikel 3 i konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, som involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater og i artikel 2, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA af 22. juli 2003 om bekæmpelse af bestikkelse i den private sektor (EU-Tidende nr. L 192 af 31.7.2003, s. 54). Derudover omfatter bestemmelsen bestikkelse som defineret i den nationale ret i ansøgerens eller tilbudsgiverens medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret. Bestemmelsen gennemfører udbudsdirektivets artikel 57, stk. 1, litra b.

Bestemmelse medfører, at ordregiver er forpligtet til at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, der ved en endelig dom er dømt for overtrædelse af forbuddet mod aktiv bestikkelse i offentlig tjeneste eller hverv, jf. straffelovens § 122, forbuddet mod passiv bestikkelse, jf. straffelovens § 144 og forbuddet mod bestikkelse i private retsforhold (returkommission), jf. straffelovens § 299, stk. 2.

Som anført finder bestemmelsen tillige anvendelse, angående bestikkelse defineret i den nationale ret i ansøgerens eller tilbudsgiverens medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret. Det betyder, at overtrædelser af tysk ret angående bestikkelse, vil medføre, at en tysk ansøger eller tilbudsgiver skal udelukkes, uanset om den konkrete bestemmelse angående bestikkelse kan anses for at være omfattet af definitionen i artikel 2, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA af 22. juli 2003.

I henhold til *stk. 1, nr. 3*, bestemmelse skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne ved en endelig dom er dømt for svig, som det er defineret i artikel 1 i konventionen om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser, EFT C 316 af 27.11.1995, s. 48. Bestemmelsen gennemfører udbudsdirektivets artikel 57, stk. 1, litra c. Konventionen om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser blev gennemført i dansk ret ved lov nr. 228 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Grov momssvig, EU-svig og bestikkelse af udenlandske tjenestemænd m.v.) Ved lovforslaget blev § 289 a indsat i straffeloven.

§ 289 a vedrører svig med såvel EU-midler som nationale midler. Udelukkelsesgrunden i § 135, stk. 1, nr. 3, omfatter imidlertid alene ansøgere eller tilbudsgivere, der ved en endelig dom er dømt for overtrædelse af straffelovens § 289 a, hvis forholdet angår såkaldt EU-svig, dvs. hvis vedkommande er dømt for til brug for afgørelser om betaling til eller ud-

betaling fra Den Europæiske Unions budget eller budgetter, der forvaltes af eller for Den Europæiske Union, at have givet urigtige eller vildledende oplysninger eller fortiet oplysninger af betydning for en sags afgørelse med forsæt til at udtrække sig eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre.

I henhold til *stk. 1, nr. 4*, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne ved en endelig dom er dømt for terrorhandlinger eller strafbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet, som det er defineret i henholdsvis artikel 1 og 3 i Rådets rammeafgørelse 2002/475/RIA af 13. juni 2002 om bekæmpelse af terrorisme (EFT L 164 af 22.6.2002, s. 3), som ændret ved Rådets rammeafgørelse nr. 2008/919/RIA af 28. november 2008 og medvirken og forsøg på at begå sådanne handlinger som omhandlet i nævnte rammeafgørelses artikel 4. Bestemmelsen gennemfører udbudsdirektivets artikel 57, stk. 1, litra d. De bestemmelser, der er omfattet af rammeafgørelsens artikel 1 og artikel 3, er kriminaliseret i straffelovens § 114 sammenholdt med den generelle medvirkenregel i straffelovens § 23. Forpligtelserne efter rammeafgørelsens artikel 4 er i dansk ret opfyldt ved de generelle bestemmelser om forsøg og medvirken i straffelovens § 21 (forsøg) og § 23 (medvirken og anstiftelse). En ordregiver er således forpligtet til at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, der ved en endelig dom er dømt for terrorisme efter straffelovens § 114.

Som anført ovenfor ses rammeafgørelsen at være gennemført i dansk ret ved straffelovens § 114. En dom for overtrædelse af straffelovens § 114 a, §§ 114 c – 114 e og § 114 h vil således falde uden for den obligatoriske udelukkelsesgrund.

I henhold til *stk. 1, nr. 5*, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne ved en endelig dom er dømt for hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme, som det er defineret i artikel 1 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme (EUT L 309 af 25.11.2005, s. 15). Bestemmelsen gennemfører udbudsdirektivets artikel 57, stk. 1, litra e. Hvidvaskning af udbytte fra strafbare handlinger vil efter omstændighederne kunne straffes som hæleri efter straffelovens § 290 sammenholdt med bestemmelserne om forsøg og medvirken, jf. straffelovens §§ 21 og 23. Det bemærkes, at § 290 har et bredt anvendelsesområde og således finder anvendelse på udbytte fra alle former for kriminalitet, herunder hvidvask. § 135, stk. 1, nr. 5, medfører alene, at ordregiveren er forpligtet til at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, der ved en endelig dom er dømt for overtrædelse af straffelovens § 290, hvis udbyttet stammer fra hvidvask.

Terrorfinansiering er efter dansk ret strafbart efter straffelovens § 114 b og § 114 f. En ordregiver er således forpligtet til at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, der ved en endelig dom er dømt for overtrædelse af straffelovens § 114 b eller § 114 f.

I henhold til *stk. 1, nr. 6*, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis pågældende ved en endelig

dom er dømt for menneskehandel efter straffelovens § 262 a.

Det bemærkes, at det følger af udbudsdirektivets artikel 57, stk. 1, litra f, at ordregiveren skal udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne ved en endelig dom er dømt for brug af børnearbejde eller for menneskehandel, som defineret i artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/36/EU af 5. april 2011 om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofre herfor, og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA (EU-Tidende nr. L 101 af 15.4.2011, s. 1) (menneskehandelsdirektivet).

Menneskehandelsdirektivet er imidlertid omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltog således ikke i vedtagelsen af direktivet, ligesom direktivet ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

Menneskehandelsdirektivet indeholder ikke regler om gensidig anerkendelse. Ved lov nr. 275 af 25. marts 2012 om ændring af straffeloven (Udvidet definition af menneskehandel) blev det derfor besluttet at bringe dansk straffelovgivning i overensstemmelse med direktivet. Lovændringen indebar, at definitionen af menneskehandel i straffelovens § 262 a blev bragt i overensstemmelse med direktivets definition heraf, således at udnyttelse af strafbare handlinger blev føjet til de former for udnyttelse, der indgår i straffelovens § 262 a. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 262 a forhøjet til 10 års fængsel. Endelig blev sager om menneskehandel undtaget fra kravet om dobbelt strafbarhed i straffelovens § 7, stk. 1.

Da dansk ret er bragt i overensstemmelse med direktivet skal en dom for menneskehandel efter straffelovens § 262 a medføre en obligatorisk udelukkelse af ansøgeren eller tilbudsgiveren fra at deltage i udbudsproceduren.

Det bemærkes i øvrigt, at artikel 2 i direktivet om menneskehandel ikke selvstændigt ses at kriminalisere eller definere børnearbejde. Børnearbejde kan dog efter omstændighederne være omfattet af direktivets bestemmelser menneskehandel med henblik på udnyttelse ved tvangsarbejde. Menneskehandel af et barn med henblik på udnyttelse ved tvangsarbejde vil i Danmark være omfattet af straffelovens § 262 a.

Det fastsættes i *stk. 2*, at forpligtelsen for ordregiveren til at udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren i henhold til § 135, stk. 1, også gælder, når en person, der er dømt ved endelig dom eller har vedtaget et bødeforlæg for de forhold, der er opført i § 135, stk. 1, er medlem af ansøgerens eller tilbudsgiverens bestyrelse, direktion eller tilsynsråd. Bestemmelsen finder endvidere anvendelse i de situationer, hvor en person, der er dømt ved endelig dom eller har vedtaget et bødeforlæg for forhold, der er opført i § 135, stk. 1, ikke er medlem af bestyrelsen, direktionen eller tilsynsrådet, men har beføjelse til at repræsentere eller kontrollere eller træffe beslutninger i disse.

Det er således underordnet, om det er den juridiske person, en fysisk person i en ledende stilling, eller en fysisk person med særlige beføjelser, der er dømt ved endelig dom

eller er vedtaget et bødeforlæg for de forhold, der er oplyst i § 135, stk. 1. Hvis udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1, knytter sig til en bestemt fysisk person, kan denne person ikke omgå de obligatoriske udelukkelsesgrunde ved at oprette en ny juridisk person med de samme ledende personer.

Bestemmelsens *stk. 3* viderefører tilsvarende bestemmelse i lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997 om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger og om ændring af visse andre love, der ophæves jf. § 196, stk. 8.

§ 135, stk. 3, har til formål at nedbringe gælden til offentlige myndigheder og forebygge nye restancer.

I henhold til denne bestemmelse, skal ordregiveren udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har en samlet ubetalt forfalden gæld på over 100.000 kr. til offentlige myndigheder vedrørende skatter, afgifter samt bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til lovgivningen her i ansøgerens eller tilbudsgiverens medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret. Det er ikke et krav, at ubetalt forfalden gæld på over 100.000 kr. skal være fastslået ved en retlig eller administrativ afgørelse, der har endelig og bindende virkning.

Bestemmelsen omfatter også eventuelle påløbne renter eller bøder, som følger af den ubetalte forfaldne gæld.

Idet der er tale om forfalden gæld til offentlige myndigheder, indgår ansøgere eller tilbudsgiveres mellemværende med offentlige myndigheder, f.eks. løbende momsangivelser, hvor fristen for angivelse og indbetaling ikke er overskredet, ikke i beregningen af de 100.000 kr.

I henhold til stk. 3, skal ordregiveren når som helst i løbet af proceduren udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis det viser sig, at en ansøger eller tilbudsgiver under proceduren har en samlet ubetalt forfalden gæld på over 100.000 kr. til offentlige myndigheder. Dog kan ordregiveren undlade at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver i henhold til stk. 4, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren eksempelvis stiller sikkerhed for betaling af den del af gælden, der overstiger 100.000 kr. Det vil sige, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i et begrænset udbud ikke må have ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder på 100.000 kr. på tidspunktet for ansøgningsfristens udløb samt tiden indtil kontraktindgåelse. I et offentligt udbud er det afgørende tidspunkt tilbudsfristens udløb og tiden indtil kontraktindgåelse, der er afgørende.

Hvis ordregiveren har opfordret et antal ansøgere til at afgive tilbud, og ordregiveren inden tilbudsfristens udløb konstaterer, at en ansøger, der er opfordret til at afgive tilbud, har ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder på over 100.000 kr. inden tilbudsfristens udløb, skal ordregiveren udelukke ansøgeren.

Ordregiveren kan endvidere bringe en kontrakt eller rammeaftale til ophør, når leverandøren var omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 på tidspunktet for tildelingen af kontrakten.

Ordregiveren kan udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, hvis den ubetalte forfaldne gæld til offentlige myndigheder er mindre end 100.000 kr. i henhold til § 137, stk. 1, nr. 7.

Denne bestemmelse finder dog ikke anvendelse, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af § 135, stk. 4, nr. 1-3.

Hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilkendegivet i det fælles europæiske udbudsdokument, at denne ikke har ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder, der overstiger 100.000 kr., har ordregiveren som udgangspunkt ikke pligt til at undersøge, hvorvidt denne oplysning er korrekt. Jf. § 151 er ordregiveren dog forpligtet til, inden tildeling af kontrakten, at verificere, at tilbudsgiveren ikke har ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder på mere end 100.000 kr. Alene i de situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt ansøgeren eller tilbudsgiveren har ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder på mere end 100.000 kr., har ordregiveren, jf. § 159, stk. 3, en pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt.

Bestemmelsens *stk. 4* viderefører lov om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997, der ophæves, jf. § 196, stk. 8.

Ordregiveren kan efter *stk. 4, nr. 1*, undlade at udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder jf. § 135, stk. 3, hvis alle ansøgere eller tilbudsgivere har ubetalt forfalden gæld som omhandlet i stk. 3. Dette kan være relevant i situationer, hvor den økonomiske situation medfører, at mange økonomiske aktører i samme branche har ubetalt forfalden gæld til det offentlige, jf. § 135, stk. 3.

Endvidere kan ordregiveren efter *stk. 4, nr. 2*, undlade at udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, der er omfattet af § 135, stk. 3, når ansøgeren eller tilbudsgiveren stiller sikkerhed for betaling af den del af gælden, der overstiger 100.000 kr.

Efter *stk. 4, nr. 3*, gælder, at hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med inddrivelsesmyndigheden om en afviklingsordning, og denne ordning er overholdt, kan ordregiveren undlade at udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren. Indgåelse af en aftale om en bindende ordning skal være sket inden udløbet af ansøgningsfristen for ansøgere ved en begrænset procedure eller ved tilbudsfristen for tilbudsgivere ved en offentlig procedure.

Ordregiveren kan i medfør af bestemmelsens *stk. 5* i ekstraordinære undtagelsestilfælde af hensyn til væsentlige samfundsmæssige interesser fravige de obligatoriske udelukkelsesgrunde og lade ansøgeren eller tilbudsgiveren deltage i udbudsprocessen, selvom disse er omfattet af en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i henhold til § 135, stk. 1-3.

Det vil være en konkret vurdering, hvorvidt de væsentlige samfundsmæssige interesser kan betragtes som legitime hensyn, der kan begrunde, at de obligatoriske udelukkelsesgrunde fraviges.

Væsentlige samfundsmæssige interesser kan eksempelvis være hensynet til sundhed, sikkerhed, offentlig orden eller miljøbeskyttelse. Hensynet til sundheden kan for eksempel foreligge, når der er et presserende behov for vacciner eller nøddudstyr, som kun kan købes hos en ansøger eller tilbudsgiver, som er omfattet af de obligatoriske udelukkelsesgrunde.

Til § 136

Det gældende direktivs artikel 45, stk. 2, ordregiver mulighed for at udelukke tilbudsgivere, der svigagtigt har givet urigtige oplysninger, eller som har undladt at give de krævede oplysninger.

§ 136 gennemfører direktivets artikel 57, stk. 4, litra e, f og h, dog med den ændring at udelukkelsesgrunden er obligatorisk. § 132 indebærer, at det bliver obligatorisk for ordregiver at udelukke tilbudsgivere eller ansøgere, der svigagtigt har givet urigtige oplysninger, eller som har undladt at give de krævede oplysninger. Efter gældende er der i dette tilfælde alene tale om en frivillig udelukkelsesgrund. Derudover indebærer § 136 i forhold til gældende ret, at ordregiver skal udelukke en tilbudsgiver eller ansøger, hvis en interessekonflikt ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger, og hvis en forvriddning af konkurrencen fra den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren, ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger.

Når ordregiveren benytter de i nr. 1-3 anførte udelukkelsesgrunde, skal det ske under overholdelse af og hensyntagen til principperne, jf. § 2, herunder proportionalitetsprincippet.

Det fastsættes i bestemmelsens nr. 1, at ordregiveren skal udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, når en interessekonflikt i forhold til det konkrete udbud ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger.

Interessekonflikter er defineret i § 24, nr. 18, som situationer, hvor en person hos en ordregiver eller hos en indkøbsrådgiver, der handler på vegne af ordregiveren, og som er involveret i gennemførelsen af udbudsproceduren, eller som kan påvirke resultatet af proceduren, har en direkte eller indirekte finansiell, økonomisk eller anden personlig interesse, der kan antages at bringe den pågældendes upartiskhed og uafhængighed i forbindelse med udbudsproceduren i fare. En interessekonflikt kan også opstå, hvor en ansøger eller tilbudsgiver har modstridende interesser, som kan påvirke kontraktens opfyldelse i en negativ retning.

Såfremt ordregiveren identificerer en interessekonflikt, skal denne interessekonflikt udbedres, for at udbudsproceduren gennemføres i overensstemmelse med ligebehandlingsprincippet i § 2. Hvis det er muligt effektivt at afhjælpes interessekonflikten med mindre indgribende foranstaltninger, skal ordregiveren gøre dette. Mindre indgribende foranstaltninger end udelukkelse kan være fastsættelse af en længere frist for modtagelse af ansøgninger eller tilbud, fremlæggelse af den relevante information for alle potentielle ansøgere eller tilbudsgivere eller ved organisatorisk omorgani-

sering hos ordregiveren, hvor den eller de personer, der giver anledning til interessekonflikten, fjernes fra udbuddet.

Ordregiveren har bevisbyrden for, at der foreligger en interessekonflikt, der ikke effektivt kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger.

Bestemmelsens nr. 2 gennemfører artikel 57, stk. 4, litra f, dog med den ændring at udelukkelsesgrunden er obligatorisk.

Med bestemmelsen i § 39 fastlægges rammerne for forudgående inddragelse af ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med forberedelsen af en udbudsprocedure. Hvis inddragelsen af ansøgeren eller tilbudsgiveren medfører en konkurrencefordrejning fra den forudgående inddragelse af ansøgere eller tilbudsgivere, skal ordregiveren udelukke de ansøgere eller tilbudsgivere, der har opnået en fordel og dermed skabt en konkurrencefordrejning. Hvis det er muligt effektivt at afhjælpes konkurrencefordrejningen med mindre indgribende foranstaltninger, skal ordregiveren gøre dette.

Ordregiveren har bevisbyrden for, at der foreligger en konkurrencefordrejning som følge af forudgående inddragelse af ansøgere eller tilbudsgivere, der ikke kan afhjælpes effektivt med mindre indgribende foranstaltninger.

Bestemmelsens nr. 3 gennemfører artikel 57, stk. 4, litra h, dog med den ændring at udelukkelsesgrunden er obligatorisk.

Det fremgår af § 159, at en ordregiver alene kan tildele en kontrakt til en tilbudsgiver, der ikke er udelukket i henhold til §§ 135-137, der opfylder de af ordregiveren fastsatte minimumskrav til egnethed i henhold til §§ 140-143, og der, hvis det er relevant, er udvalgt gennem en udvælgelse i henhold til § 145.

Bestemmelsen indebærer, at ordregiveren er forpligtet til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver i det pågældende udbud har givet groft urigtige oplysninger, har tilbageholdt oplysninger eller ikke er i stand til at fremsende supplerende dokumenter vedrørende udelukkelsesgrundene, § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller nr. 7, minimumskravene til egnethed, jf. §§ 140-144 eller udvælgelsen, jf. § 145.

I forhold til udelukkelsesgrundene, jf. § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, så fremgår det af § 152, stk. 2, at ordregiveren ikke kan kræve andre former for dokumentation end den, der er nævnt i §§ 153-155, 157 og 158. I forhold til udelukkelsesgrundene er § 153 relevant, hvorefter ordregiver kan kræve dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke befinder sig i de situationer, der er nævnt i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Ordregiveren kan ikke kræve, at en ansøger eller tilbudsgiver fremsender anden dokumentation i forbindelse med udelukkelsesgrundene, hvorfor denne bestemmelse ikke finder anvendelse i forhold til andre udelukkelsesgrunde.

Det fælles europæiske udbudsdokument fungerer alene som et foreløbigt bevis i forhold til den endelige dokumentation. Idet ansøgeren eller tilbudsgiveren skal dokumentere de oplysninger, der fremgår af det fælles europæiske ud-

budsdokument angående udelukkelsesgrundene, jf. § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, vil urigtige oplysninger angående de nævnte udelukkelsesgrunde ikke kunne karakteriseres som groft urigtige oplysninger.

I forhold til minimumskravene til egnethed kan ordregiver kræve oplysninger angående egnethed i forhold til udøvelse af det pågældende erhverv, jf. § 141, økonomisk og finansiel formåen, jf. § 142 og teknisk og faglig formåen, jf. § 143.

Endvidere kan en ansøger eller tilbudsgiver udnytte andre enheders økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen, jf. § 144. Hvis en ansøger eller tilbudsgiver baserer sig på andre enheder i henhold til § 144, stk. 1, skal ansøgeren eller tilbudsgiveren, jf. § 144, stk. 2, fremlægge støtteerklæringer eller anden dokumentation, der godtgør, at ansøgeren eller tilbudsgiveren faktisk råder over den nødvendige økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen. Ordregiveren skal i henhold til denne bestemmelse udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren afgiver groft urigtige oplysninger, har tilbageholdt oplysninger eller ikke er i stand til at fremsende supplerende dokumenter i forbindelse med § 144, stk. 2.

I forhold til udvælgelsen, jf. § 145, stk. 1, kan en ordregiver ved begrænset udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber udvælge et antal ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i en dialog. I henhold til § 145, stk. 2, skal ordregiveren foretage udvælgelsen på baggrund af kriterier, der er objektive og ikkediskriminerende. Denne dokumentation, som ordregiveren kræver i forhold til udvælgelse, kan eksempelvis være den dokumentation, der fremgår af § 154, stk. 1, nr. 1-3, angående den økonomiske og finansielle formåen, eller den dokumentation der angår den tekniske og faglige formåen, jf. § 155, nr. 1-12, og §§ 157 og 158.

Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har givet groft urigtige oplysninger, har tilbageholdt oplysninger eller ikke er i stand til at fremsende supplerende dokumenter vedrørende udelukkelsesgrundene, minimumskravene til egnethed eller udvælgelsen.

Til § 137

Artikel 45, stk. 2, i det gældende direktiv giver ordregiver mulighed for at udelukke tilbudsgivere og ansøgere, hvis de er under konkurs eller likvidation, eller er begæret taget under konkursbehandling eller behandling med henblik på likvidation; som ved dom er dømt for en strafbar handling, der rejser tvivl om den pågældendes faglige hæderlighed; som i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået en alvorlig fejl, som ordregiver bevisligt har konstateret; som ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til betaling af bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til gældende ret i det land, hvor den pågældende er etableret, eller i ordregivers land; eller som ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til betaling af skatter og afgifter i henhold til retsfor skrifterne i det land, hvor den pågældende er etableret eller i ordregivers land.

§ 137 gennemfører direktivets artikel 57, stk. 4, litra a-d, g og i. Angående § 137, stk. 1, nr. 5, er teksten uddybet og suppleret i forhold til artikel 57, stk. 4, litra g. Ordlyden af § 137, stk. 1, nr. 5 er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget med det formål at få ordregivere til at klarlægge i hvilke tilfælde, ordregiveren kan udelukke en ansøger eller tilbudsgiver for misligholdelse af en kontrakt

§ 137, stk. 1, nr. 7, er en tilføjelse og er fra lov om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997. Bestemmelsen er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget med det formål at foretage en regelforenkling, idet lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997 ophæves i henhold til § 196, stk. 8.

I forhold til gældende ret er § 137, stk. 1, nr. 1, nr. 4 og nr. 6, nye. Derudover kan ordregiver i henhold til nr. 3, udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet, hvor tilbudsgiveren eller ansøgeren i henhold til gældende ret dom skal være dømt for en strafbar handling. Endelig er nr. 5 en væsentligt udvidelse af gældende ret.

Denne bestemmelse angiver de udelukkelsesgrunde, som ordregiveren frivilligt kan vælge at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver på baggrund af, hvis en ansøger eller tilbudsgiver er omfattet af disse. På forslag fra Udbudslovsudvalget er det anført, at ordregiveren skal angive tydeligt i udbudsbekendtgørelsen, hvis ordregiveren vil udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, der er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde. Denne bestemmelse har til formål at styrke gennemsigtigheden i udbudsproceduren, hvorved en ansøger eller tilbudsgiver har et bedre grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud.

Hvis ordregiveren har angivet, at det vil medføre udelukkelse, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde, skal ordregiveren når som helst i løbet af proceduren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren enten før eller under udbudsproceduren er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde. Forpligtelsen gælder fra det tidspunkt, hvor ordregiveren tager stilling til ansøgeren eller tilbudsgiverens egnethed og indtil kontraktindgåelse.

Det fremgår af lovbemærkningerne til de enkelte udelukkelsesgrunde i stk. 1, nr. 1-7, at ordregiveren kan udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis denne befinder sig i en udelukkelsesgrund. Dette skal læses i sammenhæng med stk. 1, hvorefter ordregiveren skal anføre i udbudsbekendtgørelsen, hvis en ansøger eller en tilbudsgiver vil blive udelukket fra deltagelse i en udbudsprocedure. Som følge heraf har ordregiveren et valg i forhold til, hvilke udelukkelsesgrunde der skal anvendes i et konkret udbud, men ordregiveren skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der befinder sig i disse udelukkelsesgrunde.

Ordregiver er, jf. § 151, stk. 1, sammenholdt med § 153, forpligtet til at kræve, at tilbudsgiveren fremlægger den dokumentation for de forhold, der er omfattet af § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Udover pligten til at indhente dokumentation, har ordregiveren som klart udgangspunkt ikke en undersøgelsespligt i forhold til i udbudsproceduren at konstatere, hvorvidt ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en eller flere af de situationer, der er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde. Alene i tvivlstilfælde har ordregiveren, jf. § 159, stk. 3, en pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt, herunder om en tilkendegivelse i det fælles europæiske udbudsdokument er korrekt.

Pligt til at foretage effektiv kontrol kan indtræde, hvis ordregiveren modtager oplysninger eller dokumentation fra tredjepart, der sår tvivl om rigtigheden af ansøgeren eller tilbudsgiverens erklæring i det fælles europæiske udbudsdokument om, at denne ikke er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde.

Der kan eksempelvis opstå tvivl om, hvorvidt en erklæring fra en ansøger eller tilbudsgiver i det fælles europæiske udbudsdokument er korrekt. I disse situationer kan ordregiveren jf. § 153 indhente dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund nævnt i § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Idet dokumentation efter § 153, stk. 1, er udstedt af en kompetent myndighed, vil dette udgøre en effektiv kontrol af rigtigheden af erklæringen i det fælles europæiske udbudsdokument. Dokumentation, der er indhentet efter § 153, stk. 1, kan som klart udgangspunkt ikke give anledning til tvivl, eftersom dokumentationen er udstedt af en kompetent myndighed.

Dog er ordregiveren forpligtet til, inden denne indgår kontrakt med den vindende tilbudsgiver, at verificere i henhold til § 151, at tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7.

Når ordregiveren benytter de frivillige udelukkelsesgrunde, skal det ske under overholdelse af principperne, jf. § 2, herunder proportionalitetsprincippet. Bagatelagte forhold kan således ikke føre til udelukkelse af ansøgeren eller tilbudsgiveren. Flere tilfælde af forhold, der hver for sig er bagatelagte, kan dog give anledning til at udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren.

I henhold til lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., der, jf. § 197, nr. 1, foreslås ændret til lov om Klagenævnet for Udbud, kan ordregiverens beslutninger truffet i henhold til udbudsloven indbringes for Klagenævnet for Udbud. Som følge heraf kan ansøger eller tilbudsgiver klage over ordregiverens beslutning om at udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren. I den forbindelse kan det prøves, om ordregiveren konkret har løftet bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en af de i § 137, stk. 1, nr. 1 eller nr. 3-6, frivillige udelukkelsesgrunde.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, kan ordregiveren vælge at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsidesat

desat gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlig område i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til denne lovs bilag 2.

I henhold til proportionalitetsprincippet vil alene overtrædelser af en vis væsentlighed, eller gentagne overtrædelser kunne begrunde udelukkelse.

Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlig område. Det kan efter omstændighederne være tilstrækkeligt for at løfte bevisbyrden, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ved endelig dom er dømt for overtrædelser af de gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlige område. Der foreligger en endelig dom, når en dom ikke længere kan ankes.

Efter omstændighederne kan ordregiveren endvidere løfte bevisbyrden ved at påvise, at det ved voldgiftskendelse, påbud fra arbejdstilsynet eller kendelse fra et domstolslignende administrativt nævn er konstateret, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsidesat gældende forpligtelser. Derudover kan eksempelvis syn og skøn eller anden dokumentation, herunder dokumentation fra egne eller andres erfaringer efter omstændighederne være et passende middel, der påviser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsidesat de gældende forpligtelser. Der er ikke tale om en udtømmende liste.

En ordregiver kan også anvende denne bestemmelse overfor underleverandører, jf. § 177, stk. 5, og bemærkningerne hertil.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren udelukkes fra en udbudsprocedure, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren på tidspunktet for aflevering af ansøgning eller tilbud eller i løbet af udbudsprocessen i Danmark eller det land, hvor en ansøger eller tilbudsgiver er hjemhørende er erklæret konkurs, under insolvens- eller likvidationsbehandling, hvis ansøgerens eller tilbudsgiverens aktiver administreres af en kurator eller af retten, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er under tvangsakkord, hvis ansøgerens eller tilbudsgiverens erhvervsvirksomhed er blevet indstillet, eller hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en lignende situation i henhold til en tilsvarende procedure, der er fastsat i national lovgivning, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er hjemhørende.

Baggrunden for denne bestemmelse er, at hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er erklæret konkurs eller under insolvens- eller likvidationsbehandling, er der en nærliggende risiko for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er i stand til at udføre den udbudte opgave.

Inden ordregiveren kan indgå kontrakt med en tilbudsgiver, skal tilbudsgiveren påvise ved fremlæggelse af dokumentation jf. § 152, at denne ikke er omfattet af en af de situationer, der er nævnt i § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, hvis det er anført i udbudsbekendtgørelsen, at det medfører udeluk-

kelse, hvis ansøger eller tilbudsgiver er omfattet af denne udelukkelsesgrund.

Ikke alle insolvensformer er gengivet lovbemærkningerne til denne bestemmelse, ligesom der ikke henvises til de relevante insolvensregler.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, gælder, at såfremt ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af erhvervet har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet, kan ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren. Bestemmelsen er formuleret bredt, idet bestemmelsen kan angå mange forskellige situationer, som kan karakteriseres som forsømmelser.

I henhold til denne bestemmelse kan ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis ordregiveren kan påvise, at forsømmelsen vedrører udøvelsen af ansøgerens eller tilbudsgiverens erhverv, og at der er tale om en alvorlig forsømmelse, der skaber tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet.

Forsømmelsen skal angå ansøgerens eller tilbudsgiverens erhverv, hvilket vil sige, at en alvorlig forsømmelse skal være begået i forbindelse med ansøgerens eller tilbudsgiverens udøvelse af virksomhed. Ansøgerens eller tilbudsgiverens erhverv skal forstås bredt, således bestemmelsen ikke alene omfatter alvorlige forsømmelser, der er direkte knyttet til kvaliteten af opgaveudførelsen. Andre alvorlige forsømmelser i forbindelse med ansøgerens eller tilbudsgiverens udøvelse af virksomhed kan endvidere være omfattet af denne bestemmelse. Nedenfor fremgår der eksempler.

Ansøgeren eller tilbudsgiveren kan alene udelukkes, såfremt de forsømmelser denne tidligere har begået har været alvorlige forsømmelser, der skaber tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet og dermed ansøgerens eller tilbudsgiverens troværdighed i forhold til udøvelsen af virksomhed.

Ansøgerens eller tilbudsgiverens alvorlige forsømmelser skal sætte berettiget spørgsmålstegn ved ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet, hvilket betyder, at det er den pågældende adfærd og ikke virkningen af den alvorlige forsømmelse, der kan begrunde udelukkelse.

Alvorlige forsømmelser, der kan skabe tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet, kan eksempelvis være: Manglende overholdelse af miljømæssige eller sociale forpligtelser, herunder regler om adgang for handicappede, samt overtrædelser af skatteregler, konkurrenceregler eller regler for intellektuel ejendomsret.

Endvidere kan det være en alvorlig forsømmelse, der kan begrunde udelukkelse, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har begået handlinger omfattet af en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1, men hvor der ikke er faldet endelig dom.

Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet. Det kan efter omstændighederne være tilstrækkeligt for at løfte bevisbyrden,

hvis ordregiveren kan påvise dette ved en endelig dom, voldgiftskendelse eller kendelse fra et domstolslignende administrativt nævn.

Endvidere kan det efter omstændighederne være et passende middel til at påvise alvorlige forsømmelser, hvis ordregiveren kan henvise til et udenretligt forlig, syn og skøn, dokumentation, udtalelser eller tilsvarende fra brancheorganisationer vedrørende forsømmelsernes faglige karakter eller anden dokumentation, herunder dokumentation fra egne eller andres erfaringer. Det er ikke afgrænset, hvilken dokumentation ordregiveren kan benytte for at vise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har begået alvorlige forsømmelser i forbindelse med udøvelsen af erhvervet, der sår tvivl om ansøgerens eller tilbudsgiverens integritet.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 4*, betyder, at ordregiveren kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis ordregiveren har tilstrækkelige plausible indikationer til at konkludere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning.

Ordregiveren skal kunne godtgøre, at der er tilstrækkelige plausible indikationer til at konkludere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning. Det forhold, at ordregiveren kan udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis ordregiveren har tilstrækkelige plausible indikationer til at konkludere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning, er en lempeligere bevisbyrde for ordregiveren at løfte end bevisbyrden ved udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 1, 3, 5 og 6, hvor ordregiveren skal påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en udelukkelsesgrund. Det vil være en konkret vurdering, hvad der er plausible indikationer, men det vil være tilstrækkeligt, hvis ordregiveren fremlægger dokumentation, der troværdigt indikerer, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis der er rejst tiltale mod en ansøger eller tilbudsgiver for at have indgået aftaler med henblik på konkurrencefordrejning. Derudover kan oplysninger fra myndigheder, der indikerer, at en ansøger eller tilbudsgiver har indgået en aftale med henblik på konkurrencefordrejning være tilstrækkeligt.

Denne bestemmelse angår ikke alene en aftale med henblik på konkurrencefordrejning i forhold til det konkrete udbud, med også andre aftaler en ansøger eller tilbudsgiver har indgået med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning. Eksempelvis kan en ordregiver udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis ordregiveren kan godtgøre, at der er tilstrækkelige plausible indikationer til at konkludere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning i forbindelse med et tidligere udbud hos en anden ordregiver.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 5*, kan ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis ordregiveren

kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har væsentlig misligholdt en tidligere offentlig kontrakt omfattet af denne lov, kontrakt med en forsyningsvirksomhed eller en koncessionskontrakt, der har medført den pågældende kontrakts ophævelse eller lignende sanktion. Kontrakt med en forsyningsvirksomhed og en koncessionskontrakt skal forstås i henhold til forsyningsvirksomhedsdirektivet og koncessionsdirektivet, dog ikke således, at kontrakterne skal have en værdi, der overstiger tærskelværdierne i de respektive direktiver.

Det er en konkret vurdering efter de almindelige obligatoriske regler, hvorvidt der foreligger væsentlig misligholdelse.

Det er et krav, at den væsentlige misligholdelse skal have medført, at den tidligere kontrakt er ophævet, eller at den kunne være blevet ophævet, og misligholdelsen er sanktioneret på anden vis gennem erstatning, bod eller andre forhold, der er væsentlig set i forhold til kontraktens karakter. Eksempelvis erstatning i forbindelse med en forsinket levering, som kunne have begrundet ophævelse.

Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at en tilbudsgiver eller ansøger er omfattet af denne udelukkelsesgrund. Ordregiveren kan eksempelvis påvise dette ved en endelig dom, voldgiftskendelse eller kendelse fra et domstolslignende administrativt nævn. Anden dokumentation, herunder dokumentation fra egne eller andres erfaringer kan efter omstændighederne være tilstrækkeligt til at begrunde udelukkelse i henhold til denne bestemmelse.

Bestemmelsens stk. 1, nr. 6, fastsætter, at ordregiveren kan udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren uretmæssigt har forsøgt at påvirke ordregiverens beslutningsproces, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren har fået fortrolige oplysninger, der kan give dem uretmæssige fordele i forbindelse med udbudsproceduren, eller såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren groft uagtsomt har givet vildledende oplysninger, der kan have væsentlig indflydelse på beslutninger vedrørende udelukkelse, vurdering af minimumskravene til egnethed, udvælgelse eller tildeling af kontrakt.

Denne udelukkelsesgrund angår handlinger, der potentielt kan have haft indflydelse på ordregiverens beslutninger vedrørende udelukkelse, egnethed, udvælgelse og tildeling eller som potentielt kan have givet ansøgeren eller tilbudsgiveren uretmæssige fordele.

Hvis ordregiveren kan konstatere, at handlinger ikke blot potentielt, men konkret har haft indflydelse på ordregiverens beslutninger, følger det af ligebehandlingsprincippet i § 2, at ordregiveren ikke kan tage tilbuddet i betragtning. Det samme gør sig gældende, hvis ordregiveren kan konstatere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har fået fortrolige oplysninger, der ikke blot potentielt, men konkret har givet ansøgeren eller tilbudsgiveren uretmæssige fordele, medfører ligebehandlingsprincippet i § 2, at ordregiveren ikke kan tage tilbuddet i betragtning, med mindre den konkurrencemæssige fordel kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger.

Hvis ordregiveren har anført i udbudsbekendtgørelsen, at en ansøger eller en tilbudsgiver vil blive udelukket fra deltagelse i udbudsproceduren, hvis de befinder sig i denne udelukkelsesgrund, er det alene tilstrækkeligt at konstatere, at der er tale om en situation, der kan have påvirket beslutningsprocessen eller kan have givet ansøgeren eller tilbudsgiveren en uretmæssig fordel. Det vil i disse situationer ikke være nødvendigt at undersøge, om handlingerne konkret har haft indflydelse på ordregiverens beslutning eller rent faktisk har givet en uretmæssig fordel.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 7*, gennemfører ikke en artikel fra det direktivet, men er fra § 1, stk. 3, i lov om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger, jr. Lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997.

I henhold til denne bestemmelse kan ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, der har en ubetalt forfalden gæld på under 100.000 kr. til offentlige myndigheder vedrørende skatter, afgifter samt bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til lovgivningen her i landet eller det land, hvor tilbudsgiveren er etableret. Det er ikke et krav, at den ubetalte forfaldne gæld på under 100.000 kr. skal være fastslået ved en retlig eller administrativ afgørelse, der har endelig og bindende virkning.

Bestemmelsen omfatter også eventuelle påløbne renter eller bøder, som følger af den ubetalte forfaldne gæld.

Bestemmelsen har til formål at nedbringe gælden til offentlige myndigheder og forebygge nye restancer.

Bestemmelsen svarer til § 135, stk. 3, dog med den afvigelse, at den frivillige udelukkelsesgrund i denne bestemmelse angår ubetalt forfalden gæld på under 100.000 kr.

I henhold til denne bestemmelse kan ordregiveren ikke udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne har betalt sin gæld til de offentlige myndigheder, idet ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke længere er omfattet af udelukkelsesgrunden i § 137, stk. 1, nr. 7.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* finder § 135, stk. 4, anvendelse i forbindelse med denne bestemmelse.

Til § 138

§ 138 gennemfører artikel 57, stk. 6 og 7, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen indeholder en procedure, der i den engelske sprogversion af direktivet benævnes »self-cleaning« og angår muligheden for ansøgere eller tilbudsgivere til at dokumentere deres pålidelighed, selvom de er omfattet af en udelukkelsesgrund.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1* kan ansøgeren eller tilbudsgiveren, der er omfattet af en obligatorisk udelukkelsesgrund i §§ 135-137, forelægge dokumentation, der viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal anses for at være pålidelig. Kan ansøgeren eller tilbudsgiveren dokumentere sin pålidelighed, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke udelukkes. Det kan f.eks. være dokumentation, der viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af den pågældende

de udelukkelsesgrund. Derudover kan det være dokumentation for foranstaltninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har truffet. Hvis disse foranstaltninger er tilstrækkelige til at sikre ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed på trods af en relevant udelukkelsesgrund, kan ordregiveren ikke udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren. I det tilfælde, at der er ansøgere eller tilbudsgivere fra lande uden for EU, kan det efter omstændighederne være et bevis for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1, at denne ikke har haft adgang til en retfærdig rettergang.

Det beror på en konkret vurdering fra ordregiveren, om ansøgeren eller tilbudsgiveren på tilstrækkelig vis har dokumenteret dennes pålidelighed. I denne forbindelse skal de ansøgere eller tilbudsgivere, hvor det er relevant, dokumentere de forhold, der fremgår af § 138, stk. 2. Såfremt ordregiveren konstaterer, at dokumentationen er tilstrækkelig, kan ordregiveren ikke udelukke den pågældende ansøger eller tilbudsgiver fra udbudsproceduren.

Tilstrækkelig dokumentation kan navnlig omfatte personalemæssige og organisatoriske foranstaltninger, f.eks. afbrydelse af alle forbindelser med personer eller organisationer involveret i den illoyale adfærd, relevant reorganisering af medarbejdere, gennemførelse af afrapporterings- og kontrolsystemer, oprettelse af en intern revisionsstruktur til at overvåge overholdelse samt vedtagelsen af interne regler for ansvar og kompensation. Endvidere kan det tillægges betydning, om det er den afdeling eller enhed, der er omfattet af en udelukkelsesgrund, som også skal udføre den konkrete opgave.

Såfremt de trufne foranstaltninger på en tilstrækkelig måde sikrer ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke udelukkes.

Ved vurderingen af ansøgerens eller tilbudsgiverens dokumentation af sin pålidelighed, skal ordregiveren foretage en konkret vurdering i hver enkelt sag, og i denne vurdering kan ordregiveren – ud over hensynet til karakteren af forseelserne og de trufne foranstaltninger – tillige inddrage hensynet til de konkrete forhold ved den omhandlede kontrakttildeling. Endvidere skal foranstaltningerne vurderes under hensyntagen til grovheden af og de særlige omstændigheder omkring overtrædelsen af de relevante situationer omfattet af udelukkelsesgrundene.

Det vil alene være nødvendigt for ansøgeren eller tilbudsgiveren at dokumentere pålidelighed vedrørende de forhold, der i den konkrete situation kan begrunde udelukkelse.

Hvis en anden ordregiver har vurderet, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har forelagt dokumentation, der er tilstrækkelige til at dokumentere ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed, kan det indgå i vurderingen og være en indikation af ansøgerens eller tilbudsgiverens pålidelighed. Det skal dog i alle tilfælde være en konkret vurdering hos ordregiveren, hvorvidt den fremlagte dokumentation er tilstrækkeligt til at påvise pålidelighed.

Såfremt ordregiveren i henhold til § 177, stk. 5, kræver, at en underleverandør erstattet som følge af, at underleveran-

døren er omfattet af en af de i §§ 135-137 nævnte udelukkelsesgrunde, har underleverandøren samme muligheder som ansøgeren eller tilbudsgiveren efter denne bestemmelse til at dokumentere sin pålidelighed.

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Før ordregiveren kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren for at være omfattet af en udelukkelsesgrund, skal ordregiveren meddele ansøgeren eller tilbudsgiveren, at ordregiver påtænker at udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren. Dernæst skal ordregiveren give ansøgeren eller tilbudsgiveren en passende frist til at dokumentere dennes pålidelighed eller redegøre for, hvorfor ordregiveren ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund. På samme måde som ved unormalt lave tilbud i henhold til § 169, foretager ordregiveren herefter en vurdering, om ansøgeren eller tilbudsgiveren skal udelukkes i henhold til en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i §§ 135 og 136 eller en af de frivillige udelukkelsesgrunde i § 137, hvis ordregiveren har anført, at det vil medføre udelukkelse at være omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde.

I henhold til *stk. 3, nr. 1*, kan ordregiveren alene acceptere ansøgerens eller tilbudsgiverens dokumentation af pålidelighed, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren i fornødent omfang har dokumenteret, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har ydet erstatning, denne er blevet pålagt, eller påtaget sig at yde erstatning for eventuelle tab som følge af sine handlinger omfattet af udelukkelsesgrundene, jf. §§ 135-137.

I forhold til, at ordregiveren skal acceptere ansøgere eller tilbudsgivere, hvis denne i fornødent omfang har dokumenteret, at der er ydet erstatning betyder, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal kunne fremvise dokumentation, der viser betaling. Det kan være en kvittering for betaling.

Denne bestemmelse finder alene anvendelse i fornødent omfang. Det forstås således, at det kun er i de situationer, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er blevet pålagt at yde erstatning eller har påtaget sig at yde erstatning at denne bestemmelse kan medføre, at ordregiveren ikke kan acceptere en ansøgers eller en tilbudsgivers dokumentation for pålidelighed. Der kan alene stilles krav om, at der skal ydes erstatning i henhold til de relevante retsregler for den pågældende overtrædelse. Derudover kan kravet være opfyldt, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren har påtaget sig at yde erstatning for eventuelle tab som følge af sine handlinger omfattet af udelukkelsesgrundene, jf. §§ 135-137. Denne betingelse er alene relevant, hvis der har været grundlag for erstatning som følge af ansøgerens eller tilbudsgiverens handlinger.

Endvidere følger det af *stk. 3, nr. 2*, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i fornødent omfang, har gjort indgående rede for forholdene og omstændighederne gennem et aktivt samarbejde med undersøgelsesmyndighederne.

Denne bestemmelse er relevant i forhold til handlinger omfattet af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137.

I forbindelse med denne bestemmelse, skal et aktivt samarbejde med undersøgelsesmyndigheder forstås således, at

ansøgeren eller tilbudsgiveren skal udlevere relevante informationer og dokumentation og på andre gøre indgående rede for forholdene og omstændighederne angående, den handling der er omfattet af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137. Det betyder, at hvis en ansøger eller tilbudsgiver nægter at udlevere oplysninger eller dokumentation, som denne kan udlevere, eller på anden måde obstruerer undersøgelsesmyndighedernes arbejde, kan ordregiveren ikke acceptere en ansøger eller en tilbudsgivers dokumentation for pålidelighed.

Med undersøgelsesmyndighed forstås den kompetente myndighed, der undersøger, om der er foregået en overtrædelse af den relevante udelukkelsesgrund. I forhold til overtrædelser af straffeloven, vil den relevante myndighed oftest være politiet. Det kan være særlig relevant i forbindelse med udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1. I forhold til overtrædelser af konkurrenceloven, der kan være relevant i forhold til § 137, stk. 1, nr. 4, kan det være Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der er den relevante undersøgelsesmyndighed.

En ansøger eller tilbudsgiver kan dokumentere sit aktive samarbejde med en undersøgelsesmyndighed ved eksempelvis at fremlægge en erklæring fra den relevante undersøgelsesmyndighed. En redegørelse fra ansøgere eller tilbudsgiveren kan også være tilstrækkeligt til at vise, at der har været et aktivt samarbejde.

Denne betingelse er alene relevant, hvis politiet eller andre relevante myndigheder har foretaget undersøgelser, eventuelt med henblik på at indlede en straffesag. Denne bestemmelse er primært relevant i forhold til de obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1, men kan også være relevant i forhold til § 137, stk. 1, nr. 4, vedrørende situationer, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren har indgået en aftale med andre ansøgere eller tilbudsgivere med henblik på konkurrencefordrejning.

Denne bestemmelse finder alene anvendelse i fornødent omfang. Det forstås således, at det kun er i de situationer, hvor handlingen omfattet af udelukkelsesgrundene har været genstand for en undersøgelse. Hvis der ikke er foregået nogen undersøgelse af undersøgelsesmyndigheder, er denne betingelse ikke relevant.

Endeligt følger det af *stk. 3, nr. 3*, at ordregiveren alene kan acceptere en ansøgers eller en tilbudsgivers dokumentation for pålidelighed, når ansøgeren eller tilbudsgiveren har truffet passende konkrete tekniske, organisatoriske og personalemæssige foranstaltninger for at forebygge yderligere overtrædelser af straffeloven eller øvrige forsømmelser omfattet af udelukkelsesgrundene.

Dette kan navnlig omfatte personalemæssige og organisatoriske foranstaltninger, f.eks. afbrydelse af alle forbindelser med personer eller organisationer involveret i denne illoyale adfærd, relevant reorganisering af medarbejdere, gennemførelse af afrapporterings- og kontrolsystemer, oprettelse af en intern revisionsstruktur til at overvåge overholdelse samt vedtagelsen af interne regler for ansvar og kompensation.

Bestemmelsens *stk. 4* fastsætter, at i de situationer, hvor ordregiveren vurderer, at ansøgerens eller tilbudsgiverens foranstaltninger efter *stk. 1* er utilstrækkelige, skal ordregi-

veren begrunde dette over for ansøgeren eller tilbudsgiveren.

I henhold til *stk. 1* kan ordregiveren ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har fremlagt tilstrækkeligt dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er pålidelig, selvom den pågældende er omfattet af en eller flere af udelukkelsesgrundene.

Vurderer ordregiveren ikke, at der er tale om en tilstrækkelig dokumentation skal dette begrundes. Dokumentationen kan være utilstrækkelig, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke opfylder betingelserne i *stk. 3, nr. 1-3*, hvis disse er relevante i det konkrete udbud.

Bestemmelsens *stk. 5* medfører, at ordregiveren skal udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra at deltage i udbudsprocedurer i fire år fra datoen for endelig dom eller vedtaget bødeforlæg.

De fire år beregnes fra datoen for afsigelse af den endelige dom. I forhold til bøder vil det være datoen for endelig dom ved indenretlige bøder, mens det ved udenretlige bøder er datoen for fremsendelse af vedtagne bødeforlæg er modtaget af politiet. Der foreligger en endelig dom, når en dom ikke længere kan ankes.

Denne bestemmelse medfører modsætningsvis, at ordregiveren ikke kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis der er gået mere end fire år fra datoen for endelig dom eller vedtagne bødeforlæg vedrørende de i § 135, stk. 1, anførte handlinger. Herved medfører bestemmelsen en beskyttelse for ansøgere eller tilbudsgivere, idet endelig dom eller bøder for handlinger der er omfattet af § 135, stk. 1, der er ældre end fire år, ikke kan danne grundlag for udelukkelse.

Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at ansøgere eller tilbudsgivere, der kan dokumentere deres pålidelighed i henhold til § 138, stk. 1-3, kan ikke udelukkes. Herved kan ordregiveren ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har fremlagt tilstrækkeligt dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er pålidelig

I henhold til den i § 135, stk. 3, anførte udelukkelsesgrund, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne har ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder, der samlet set overstiger 100.000 kr., jf. § 135, stk. 3. Der er ikke tale om en enkeltstående hændelse men derimod om en situation, der varer, indtil ansøgeren eller tilbudsgiveren har betalt det skyldige beløb eller indgået en bindende ordning angående betaling. Som følge heraf finder den maksimale udelukkelsesperiode ikke anvendelse på forhold omfattet af henhold til § 135, stk. 3.

Såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren har dokumenteret sin pålidelighed i forhold til de konkrete udelukkelsesgrunde, der tidligere har medført udelukkelse af ansøgeren eller tilbudsgiveren i henhold til § 138, stk. 1-3, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke udelukkes, hvorfor karantæneperioden ikke finder anvendelse.

Bestemmelsens *stk. 6* medfører, at ordregiveren ikke kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis der er gået mere end to år fra den re-

levante hændelse eller handling vedrørende de i § 137, stk. 1, nr. 1-6, nævnte tilfælde.

Før ordregiveren kan udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren for at være omfattet af en udelukkelsesgrund, skal ordregiveren meddele ansøgeren eller tilbudsgiveren om, at denne påtænkes udelukket i henhold til § 138, stk. 2, samt give ansøgeren eller tilbudsgiveren en passende frist til at dokumentere dennes pålidelighed.

Hvis ordregiveren har anført, at ansøgeren eller tilbudsgiveren vil blive udelukket, hvis de er omfattet af en af udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren i op til to år fra datoen for den relevante hændelse eller handling i § 137, stk. 1, nr. 1-6. Det skal oplyses i udbudsbekendtgørelsen, hvor længe udelukkelsesperioden vil vare, hvis ordregiveren har besluttet, at udelukkelsesperioden skal være kortere end to år. Hvis ordregiveren ikke har angivet andet, vil udelukkelsesperioden være to år.

Ordregiveren har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren kan udelukkes. Som følge heraf kan ordregiveren ikke udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren med henvisning til, at andre ordregivere har udelukket den konkrete ansøger eller tilbudsgiver.

Den 2-årige periode løber fra den relevante hændelse eller handling, der kan begrunde udelukkelse hvilket vil sige tidspunktet for den handling, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har begået, og kan danne grundlag for ordregiverens brug af en udelukkelsesgrund. Det betyder eksempelvis, at i § 137, stk. 1, nr. 1, vil det sige tidspunktet fra ansøgerens eller tilbudsgiverens overtrædelse af gældende forpligtelser inden for det miljømæssige, sociale og arbejdsretlige område.

I forhold til § 137, stk. 1, nr. 4, vil den relevante hændelse være på det tidspunkt, at ansøgeren eller tilbudsgiveren foretager en handling, der imødekommer indholdet af udelukkelsesgrunden. Dette kan være ved indgåelsen af en aftale mellem ansøgeren eller tilbudsgiveren og andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning. Udelukkelsesperioden kan endvidere beregnes fra et senere tidspunkt, hvor ordregiveren har plausible indikationer for, at en ansøger eller tilbudsgiver foretager handlinger, i henhold til en aftale, der er indgået med henblik på konkurrencefordrejning. Den to årige udelukkelse kan senest beregnes fra tidspunktet for aftalens ophør.

Ved vurderingen af udelukkelsesgrunden i § 137, stk. 1, nr. 5, er det tidspunktet for ophævelsen eller den lignende sanktion, der er afgørende i forhold til beregningen af den maksimale udelukkelsesperiode.

I modsætning til udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller nr. 7, har ordregiveren ikke en generel undersøgelsespligt i forhold til udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 1 eller 3-6, hvor disse skal opfyldes i et udbud. Alene i tvivlstilfælde har ordregiveren, jf. § 159, stk. 3, en pligt til at foretage en effektiv kontrol af, hvorvidt ansøgeren eller tilbudsgiveren har begået handlinger omfattet af udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 1, eller 3-6,

samt, hvorvidt ordregiveren kan påvise, at en ansøger eller en tilbudsgiver skal udelukkes fra at deltage i udbudsproceduren.

Hvis ordregiveren har anført, at det medfører udelukkelse, hvis en ansøger eller tilbudsgiver er omfattet af den i § 137, stk. 1, nr. 7, anførte udelukkelsesgrund, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, hvis denne har ubetalt forfalden gæld til offentlige myndigheder, der er under 100.000 kr. Der er ikke tale om en enkeltstående hændelse, men derimod om en situation, der varer, indtil ansøgeren eller tilbudsgiveren har betalt det skyldige beløb eller indgået en bindende ordning angående betaling. Som følge heraf finder den maksimale udelukkelsesperiode ikke anvendelse på forhold omfattet af henhold til § 137, stk. 1, nr. 7.

Såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren har dokumenteret sin pålidelighed i henhold til § 138, stk. 1-3, kan ordregiveren ikke udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, og i disse situationer finder udelukkelsesperioden ikke anvendelse.

Til § 139

Det gældende direktivs artikel 4, fastsætter, at ansøgere eller tilbudsgivere, ikke kan afvises alene med den begrundelse, at det i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor kontrakten tildeles, kan kræves, at de skal være enten en fysisk eller en juridisk person. Ordregiver kan anmode juridiske personer om oplysninger om navne og faglige kvalifikationer på de personer, der skal udføre den tjenesteydelse, der er forbundet med den udbudte opgave. Grupper af økonomiske aktører kan være tilbudsgivere eller ansøgere, og ordregiver kan ikke kræve, at grupper af økonomiske aktører antager en bestemt retlig form, men den udvalgte gruppe kan være nødsaget til at antage en bestemt retlig form, når den har fået tildelt kontrakten.

§ 139 gennemfører artikel 19, og er en betydelig sproglig udvidelse i forhold til det nugældende direktivs artikel 4. I forhold til gældende ret, kan ordregiveren i henhold til § 139 oplyse, hvordan sammenslutninger af økonomiske aktører kan opfylde kravene til økonomisk og finansiel formåen eller teknisk og faglig formåen, når det er objektivt og proportionalt begrundet.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal acceptere tilbud fra ansøgere eller tilbudsgivere uanset deres retlige form, og disse kan derfor ikke udelukkes med den begrundelse, at det i henhold til dansk lovgivning kræves, at de skal være enten en fysisk eller en juridisk person. Således falder både firmaer, filialer, datterselskaber, interessentskaber, kooperative selskaber, selskaber med begrænset ansvar, universiteter, offentlige eller private, og andre former for enheder end fysiske personer ind under begrebet økonomisk aktør, uanset om de er »juridiske personer« i enhver forbindelse.

Endvidere kan ordregiveren ikke kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er en bestemt form for juridisk person.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* kan sammenslutninger af økonomiske aktører, herunder hvis de har sluttet sig sammen i en midlertidig sammenslutning, deltage i tildelings-

procedurer uden at være nødt til at antage en bestemt retlig form. I det omfang det er nødvendigt for at sikre en tilfredsstillende opfyldelse af kontrakten, f.eks. hvis der er krav om solidarisk hæftelse, kan en bestemt form være påkrævet, når sådanne sammenslutninger har fået tildelt kontrakten, jf. § 139, stk. 5.

Ordregiveren kan i henhold til bestemmelsens *stk. 3* fastsætte, hvordan sammenslutninger af økonomiske aktører opfylder kravene om økonomisk og finansiel formåen, eller hvordan sammenslutninger af økonomiske aktører opfylder kriterierne vedrørende teknisk og faglig formåen, der kræves af økonomiske aktører, der deltager alene. Gennemføres kontrakten af en sammenslutning af økonomiske aktører, kan det være nødvendigt at fastsætte betingelser, der ikke kræves af individuelle deltagere. Sådanne betingelser, der skal være objektivt begrundede og proportionale, jf. § 139, stk. 4, kan f.eks. omfatte krav om, at der skal udpeges en fælles repræsentation eller en ledende partner i relation til udbudsproceduren.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 4*, at enhver betingelse for gennemførelse af en kontrakt, der pålægges sammenslutninger af økonomiske aktørers, som er forskellige fra de betingelser, der pålægges individuelle deltagere, skal være objektivt begrundede og proportionale.

Denne bestemmelse har til formål at sikre, at sammenslutninger af økonomiske aktører ikke får en mindre gunstig behandling end andre økonomiske aktører, der individuelt vælger at ansøge eller afgive tilbud.

Såfremt ordregiveren vælger at fastlægge andre betingelser for gennemførelse af kontrakten end dem, der pålægges de individuelle deltagere, skal det være objektivt begrundet og være proportionalt. At baggrunden for de afvigende betingelser er objektivt begrundet menes, at det skal kunne begrundes i forhold der objektivt adskiller sammenslutninger af økonomiske aktører fra individuelle deltagere. I henhold til proportionalitetsprincippet følger det blandt andet, at ordregiveren alene kan fastsætte krav, der er proportionale med kontraktens værdi og mål. Som følge heraf kan der alene fastsættes krav, der er nødvendige og passende for gennemførelsen af de tilsigtede saglige formål.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 5*, at ordregiveren kan kræve, at sammenslutninger af økonomiske aktører antager en bestemt retlig form, når de har fået tildelt kontrakten. Dette kan dog alene ske, hvis det er nødvendigt for at sikre en tilfredsstillende opfyldelse af kontrakten.

Denne bestemmelse er eksempelvis relevant, hvis det er et krav i lovgivningen, at specifikke opgaver alene kan varetages af økonomisk aktører med en bestemt retlig form. I disse situationer kan der alene sikres en tilfredsstillende opfyldelse af kontrakten, hvis sammenslutningen lever op til det specifikke krav i lovgivningen om en bestemt retlig form, og derfor kan ordregiver stille dette krav.

Ordregiveren kan i henhold til bestemmelsens *stk. 6* kræve, at der i ansøgningen eller tilbuddet anføres navne og faglige kvalifikationer for det personale, der har ansvaret for at gennemføre kontrakten. Dette er relevant i forbindelse med

leveringen af tjenesteydelser, herunder også bygge- og anlægskontrakter samt offentlige vareindkøbskontrakter, der omfatter tjenesteydelser eller monterings- og installationsarbejde. Ordregiveren bør igennem aftaleretlige foranstaltninger sikre, at det personale, der har ansvaret for at gennemføre kontrakten også gennemfører kontrakten, og at dette personale kun kan erstattes med samtykke fra ordregiveren.

Denne bestemmelse skal læses i sammenhæng med § 155, nr. 7, hvorefter ordregiveren i forbindelse med ansøgere og tilbudsgiveres tekniske og faglige formåen kan kræve oplysninger angående de uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer hos tjenesteyderen eller entreprenøren eller virksomhedens ledende medarbejdere, forudsat at de ikke evalueres som et kriterium for tildeling.

Til § 140

Det gældende direktivs artikel 44, stk. 2, fastsætter, at en ordregiver kan kræve minimumskriterier for egnethed, som ansøgere og tilbudsgivere skal opfylde. Minimumskriterier for egnethed skal hænge sammen med og stå i forhold til kontraktens genstand. Minimumskriterierne skal anføres i udbudsbetingelserne.

§ 140 gennemfører direktivets artikel 58, stk. 1 og 5, og er en indholdsmæssig videreførelse af gældende ret. Det fremgår af artikel 58, stk. 5, at krav til deltagelse kan være udtrykt som minimumskrav, men det fremgår af § 140, at egnethedskrav skal være udtrykt som minimumskrav. Dette krav er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget med det formål at få styrke gennemsigtigheden i udbudsproceduren, hvorved en ansøger eller tilbudsgiver har et bedre grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud.

Bestemmelsens *stk. 1* opregner udtømmende de 3 emner, som minimumskravene til egnethed kan angå.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, fastsætter, at minimumskravene til egnethed kan angå egnethed til at udøve det pågældende erhverv efter § 141.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, fastsætter, at minimumskravene til egnethed kan angå økonomisk og finansiel formåen efter § 142.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, fastsætter, at minimumskravene til egnethed kan angå teknisk og faglig formåen efter § 143.

Ordregiveren kan ikke kræve, at ansøgere eller tilbudsgivere opfylder andre minimumskrav til egnethed, end de i § 140, stk. 1, oplistede.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at ordregiveren skal begrænse minimumskravene til egnethed for deltagelse til de krav, der er relevante for at sikre, at ansøgere eller tilbudsgivere er egnede til at udøve det pågældende erhverv, har den relevante økonomiske og finansielle formåen samt faglige og tekniske formåen til at gennemføre den pågældende kontrakt. Alle minimumskrav til egnethed skal være relaterede og stå i forhold til kontraktens genstand.

Ordregiveren kan alene stille kravene til ansøgere eller tilbudsgiveres egnethed som minimumskrav til ansøgere eller tilbudsgiveres økonomiske og finansielle formåen samt tekniske og faglige formåen. I denne situation skal en ansøger eller tilbudsgiver afvises som værende uegnet, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke opfylder de fastsatte minimumskrav. Omvendt kan en ordregiver ikke afvise en ansøger eller tilbudsgiver som værende uegnet, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de fastsatte minimumskrav.

Kravene til ansøgerens eller tilbudsgiverens formåen skal være fastsat på forhånd i udbudsbekendtgørelsen.

Til § 141

Det gældende direktivs artikel 46, fastsætter at ordregiver kan kræve, at de økonomiske aktører er optaget i et fagligt register eller handelsregister i den medlemsstat, hvor de har hjemsted, eller at de overholder alle andre krav i dette bilag. Hvis de økonomiske aktører i forbindelse med udbudsproceduren for tjenesteydelser skal have en bestemt autorisation eller være medlem af en bestemt organisation for i deres hjemland at kunne udføre den pågældende tjenesteydelse, kan ordregiver kræve bevis for denne autorisation eller dette medlemskab.

§ 141 gennemfører direktivets artikel 58, stk. 2, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren kan kræve, at ansøgere eller tilbudsgivere er optaget i et fagligt register eller handelsregister i den medlemsstat, hvor de har hjemsted, jf. bilag XI til denne lovs bilag 2, eller at de overholder alle krav i dette bilag. Bilaget indeholder en opstilling af de relevante faglige registre og handelsregistre samt erklæringer og attester for hver medlemsstat. Ordregiveren kan kræve, at ansøgerne eller tilbudsgiverne godtgør, at de opfylder de opstillede krav. For danske virksomheder kan kræves, at de er registrerede i »Det centrale virksomhedsregister, CVR.dk.« Det er op til ordregiveren, navnlig under iagttagelsen af principperne i § 2 om proportionalitet, ligebehandling og gennemsigtighed, at fastlægge, hvilken dokumentation ansøgere eller tilbudsgivere skal fremlægge.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at i det tilfælde en økonomisk aktør i forbindelse med en udbudsprocedure skal have en bestemt autorisation eller være medlem af en bestemt organisation for at kunne udføre den pågældende tjenesteydelse i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren har hjemsted, kan ordregiveren kræve bevis for autorisationen eller medlemskabet.

Til § 142

Det gældende direktivs artikel 47 bevis for de økonomiske aktørers økonomiske og finansielle formåen almindeligvis kan føres ved relevante erklæringer fra en bank eller bevis for relevant erhvervsansvarsforsikring, fremlæggelse af de økonomiske aktørers balance eller uddrag heraf eller en erklæring om de økonomiske aktørers samlede omsætning og omsætningen inden for det aktivitetsområde, kontrakten vedrører. Dette kan dog højst kræves for de tre seneste dispo-

nible regnskabsår. Ordregiver har mulighed for at anmode om anden dokumentation end den opregnede. En økonomisk aktør kan basere sig på andre enheders formåen, og skal i givet fald over for ordregiver godtgøre, at den råder over de nødvendige ressourcer. Ordregiver skal i udbudsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at afgive tilbud anføre hvilken eller hvilke former for dokumentation den har valgt, samt hvilken anden dokumentation der skal fremlægges. Hvis en økonomisk aktør af en gyldig grund ikke er i stand til at fremlægge den krævede dokumentation, kan den pågældende godtgøre sin økonomiske og finansielle formåen ved ethvert andet dokument, som ordregiver finder egnet.

§ 142 gennemfører artikel 58, stk. 3, og indeholder i forhold til gældende ret en række væsentlige ændringer. I forhold til gældende ret indebærer § 142, at ordregiver kan pålægge krav, så det sikres, at de økonomiske aktører har tilstrækkelig økonomisk og finansiell kapacitet til at opfylde kontrakten. Ordregiver kan kræve, at de økonomiske aktører har en vis minimumsårsomsætning. Den minimumsårsomsætning, som ordregiver kan kræve, må dog ikke være højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten. Baggrunden for dette er, at erfaringerne har vist, at ordregivere ofte fastsætter omsætningskrav, der er uproportionale med kontraktens værdi, hvilket medvirker til at begrænse antallet af egnede kandidater og udgør en særlig hindring for små og mellemstore virksomheders deltagelse i offentlige udbud. Ordregiver kan i behørigt begrundede tilfælde, stille krav om en højere omsætning. Derudover er der fastsat bestemmelser, der tager højde for de praktiske udfordringer, der kan opstå ved anvendelsen af reglerne for særlige kontrakttyper. Herudover er det i § 142, stk. 3, specifikt fastsat, hvad der gælder, hvis en kontrakt er opdelt i delkontrakter. § 142, stk. 4 og 5, fastsætter hvordan krav til årsomsætning i forhold til rammeaftaler og dynamiske indkøbssystemer skal fastsættes.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at hvis ordregiveren kræver, at ansøgere eller tilbudsgivere opfylder visse minimumskrav i forbindelse med den økonomiske og finansielle formåen, skal ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen anføre., hvordan tilbudsgiveren eller ansøgeren skal dokumentere, at de lever op til disse krav.

Ordregiveren kan i henhold til § 152 kræve de dokumentationsmidler, der fremgår af § 154 som bevis for ansøgerens eller tilbudsgiverens økonomiske og finansielle formåen. Beviset kan almindeligvis føres ved en eller flere af dokumentationsmidlerne, og som følge heraf er listen ikke udtømmende. Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen anføre minimumskravene til egnethed til den økonomiske og finansielle formåen, samt hvordan ansøgeren skal dokumentere opfyldelsen af minimumskravene til egnethed.

Ordregiveren kan i henhold til bestemmelsens *stk. 2* som udgangspunkt ikke kræve en minimumsårsomsætning pr. år, som overstiger det dobbelte af kontraktens anslåede værdi. Højere krav kan imidlertid fastsættes i behørigt begrundede tilfælde. Sådanne tilfælde kan omfatte øgede risici forbundet med kontraktens gennemførelse eller den kendsgerning, at kontraktens rettidige og korrekte gennemførelse er kritisk,

eksempelvis fordi den udgør en nødvendig forudsætning for andre kontraktens gennemførelse.

Der kan eksempelvis tages hensyn til forholdet mellem aktiver og passiver, når ordregiveren angiver de metoder og kriterier, der skal anvendes, i udbudsmaterialet. Disse metoder og kriterier skal være gennemsigtige, objektive og ikke-diskriminerende.

I sådanne behørigt begrundede tilfælde står det ordregiveren frit for selv at beslutte, om det er passende og relevant at fastsætte højere krav til minimumsomsætningen pr. år. Hvis der anvendes højere krav til minimumsomsætningen, kan ordregiveren frit fastsætte størrelsen, så længe den hænger sammen med og står i forhold til kontraktens genstand. Besluttes ordregiveren, at krav til minimumsomsætningen skal være højere end 2 gange kontraktens anslåede værdi, skal udbudsmaterialet omfatte en angivelse af de primære årsager til ordregiverens valg.

Ordregiveren skal fastsætte kravene til egnethed under overholdelse af proportionalitetsprincippet i § 2. I konkrete sager kan det være i strid med proportionalitetsprincippet at fastsætte et minimumskrav til en omsætning, der er det dobbelte af kontraktens anslåede værdi. Eksempelvis kan det i konkrete situationer være uproportionalt at kræve, at tilbudsgivere skal have en minimumsomsætning, der er 2 gange kontraktens anslåede værdi, hvis der er tale om en kontrakt med en stor værdi, men hvor der skal ske en løbende levering over en meget lang periode.

I forbindelse med ordregiverens udvælgelse af ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i en dialog, jf. § 145, medfører denne bestemmelse ikke en begrænsning i forhold til at lægges vægt på omsætningens størrelse. Som følge heraf kan ordregiveren fastlægge udvælgelseskriterier, der angår omsætningen, hvorefter omsætningens størrelse, også den del der er større end det dobbelte af kontraktens anslåede værdi, får betydning for udvælgelsen.

Bestemmelsens *stk. 3*, fastsætter, at opdeles en kontrakt i delkontrakter, kan ordregiver stille krav til ansøgere eller tilbudsgiveres omsætning for hver delkontrakt, jf. *stk. 2*.

Stk. 3 fastsætter endvidere, at ordregiveren kan fastsætte minimumsårsomsætningen i forbindelse med grupper af delkontrakter med henblik på den situation, at den valgte tilbudsgiver tildeles flere delkontrakter, som skal udføres samtidig. Baggrunden for at der er et krav om samtidig udførelse er, at den økonomiske og finansielle formåen skal ses i forhold til størrelsen af den opgave, der skal udføres. Når to delkontrakter udføres samtidigt skal det sidestilles med en samlet kontrakt. Det betyder, at såfremt den samme tilbudsgiver kan vinde alle delaftaler, jf. § 43, *stk. 3*, nr. 2, kan ordregiveren ikke kræve en minimumsomsætning pr. år på mere end 2 gange kontraktens anslåede værdi for alle delkontrakter. Som følge heraf er det ved delkontrakter den samlede potentielle omsætning, der er udgangspunktet for beregningen af omsætningskravet. Fastsættelsen af en minimumsomsætning pr. år skal ske under overholdelse af proportionalitetsprincippet. Det betyder, at i konkrete situatio-

ner, eksempelvis hvor flere delaftaler har en meget varierende værdi, eller hvor antallet af delaftaler er meget højt, kan det være uproportionalt at kræve en minimumsomsætning på 2 gange kontraktens værdi for samtlige delkontrakter. I en situation, hvor delkontrakt A har en kontraktværdi på 2 mio. kr., mens delkontrakt B har en kontraktværdi på 20 mio. kr. Selvom samme ordregiver kan vinde begge delkontrakter, vil det være uproportionalt at kræve, at tilbudsgivere, der afgiver tilbud vedrørende udbud af delkontrakt A, har en omsætning pr. år på mindst 44 mio. kr.

Bestemmelsen *stk. 4* omhandler specifikt den situation, hvor kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, indgås ved fornyet konkurrence. Her beregnes det maksimale omsætningskrav på grundlag af den forventede maksimale størrelse af specifikke kontrakter/ordrer, som vil blive gennemført/afgivet samtidig. Maksimumsomsætningskravet beregnes på grundlag af den anslåede værdi af rammeaftalen, jf. § 32.

Ordregiveren skal fastsætte kravene til egnethed under overholdelse af proportionalitetsprincippet i § 2. I konkrete sager kan det være i strid med proportionalitetsprincippet at fastsætte et minimumskrav til en omsætning, der er det dobbelte af den forventede maksimale størrelse af specifikke kontrakter/ordrer, som vil blive gennemført/afgivet samtidig.

Bestemmelsens *stk. 5* fastsætter, at ved dynamiske indkøbssystemer fastsættes krav til minimumsomsætningen pr. år, på grundlag af den forventede maksimale værdi af specifikke kontrakter, der tildeles på grundlag af dette system.

Til § 143

Ifølge det gældende direktivs artikel 48, *stk. 2*, kan de økonomiske aktører godtgøre deres tekniske formåen på en eller flere måder, afhængigt af arten, mængden eller betydningen og anvendelsen af bygge- og anlægsarbejderne, varen eller tjenesteydelserne. Bestemmelsen indeholder en udtømmende liste over hvilke måder hvorpå en økonomisk aktør kan godtgøre sin tekniske formåen.

§ 143 gennemfører direktivets artikel 58, *stk. 4*. I forhold til gældende ret fastsætter § 143, at ordregiver kan pålægge krav, der sikrer, at de økonomiske aktører besidder de nødvendige menneskelige og tekniske ressourcer og erfaringer til at gennemføre kontrakten i overensstemmelse med en passende kvalitetsstandard. Derudover indebærer bestemmelsen, at ordregiver især kan kræve, at de økonomiske aktører har tilstrækkelig erfaring, som kan vises ved passende referencer fra tidligere gennemførte kontrakter.

Det fastsættes i bestemmelsen, at når ordregiver stiller krav om, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal leve op til visse minimumskrav angående teknisk og faglig formåen, skal ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen anføre, hvordan ansøgeren eller tilbudsgiveren skal dokumentere, at de opfylder den krævede tekniske og faglige formåen.

Når en udbudsprocedure vedrører leverancer, der kræver monterings- eller installationsarbejder, eller vedrører tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, kan ansøgere el-

ler tilbudsgiveres erhvervsmæssige formåen med hensyn til at gennemføre disse tjenesteydelser, installationsarbejder eller bygge- og anlægsarbejder eksempelvis inden for rammerne af de dokumenter, der kan kræves, jf. §§ 154 og 155 samt §§ 157 og 158, vurderes på grundlag af deres faglige dygtighed, effektivitet, erfaring og pålidelighed.

Ordregiveren skal kræve de dokumentationsmidler i henhold til § 152 som bevis for ansøgerens eller tilbudsgiverens tekniske og faglige formåen. Ordregiveren kan ikke kræve andre dokumentationsmidler.

Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen anføre minimumskravene til egnethed til den tekniske og faglige formåen, samt hvordan ansøgeren skal dokumentere opfyldelsen af minimumskravene til egnethed.

En ordregiver skal i henhold til § 136, nr. 1, udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra udbudsproceduren, hvis denne befinder sig i en interessekonflikt, der ikke kan afhjælpes med mindre indgribende foranstaltninger. Det betyder, at hvis ordregiveren har fastslået, at en ansøger eller tilbudsgiver har modstridende interesser, hvilket kan påvirke kontraktens opfyldelse i en negativ retning, skal ordregiveren i henhold til § 136, nr. 1, udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren.

Til § 144

Artikel 47, stk. 2 og 3, og § 48, stk. 3 og 4, fastslår, at en økonomisk aktør kan basere sig på andre enheders formåen uanset den juridiske karakter af forbindelserne mellem den økonomiske aktør selv og disse enheder. I så fald skal den økonomiske aktør godtgøre over for ordregiver, at den råder over de nødvendige ressourcer, f.eks. ved at fremlægge dokumentation for disse enheders forpligtelser i så henseende. En sammenslutning af økonomiske aktører kan på samme vilkår basere sig på sammenslutningens deltageres formåen eller andre enheders deltageres formåen.

§ 144 gennemfører direktivets artikel 63, og tilføjer ny regulering i forhold til gældende ret. § 144 indebærer, at en økonomisk aktør i visse tilfælde kun kan basere sig på andre enheders kapacitet, når de pågældende enheder også skal udføre de arbejder eller tjenesteydelser, for hvilke disse kapaciteter kræves. Dette er en kodificering af retspraksis fra EU-Domstolen. Ordregiver skal verificere om de enheder, som en økonomisk aktør baserer sig på, opfylder de relevante krav til egnethed, og om de er omfattet af en udelukkelsesgrund, og ordregiver skal kræve en enhed erstattet, såfremt den ikke opfylder et relevant udvælgelseskriterium, eller er omfattet af en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde. Bestemmelsen indebærer endvidere, at ordregiver kan kræve, at visse centrale opgaver udføres direkte af tilbudsgiver selv, eller, hvis tilbudsgiver er et konsortium, af deltagerne i konsortiet. Denne bestemmelse er en klar indskrænkning af det generelt gældende princip om, at ordregiver ikke skal blande sig i den måde, hvorpå tilbudsgiverne organiserer sig på med henblik på at løse den udbudte opgave, og er en fravigelse af retspraksis fra EU-domstolen.

I henhold til § 144, stk. 2 skal en ansøger eller tilbudsgiver fremlægge en støtteerklæring eller anden dokumentation, der godtgør, at den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, er juridisk forpligtet over for ansøgeren eller tilbudsgiveren. Dette fremgår ikke af artikel 63, men kravet er indført på forslag fra Udbudslovsudvalget med det formål at sikre, at der er realitet bag den konstruktion, som ansøgeren eller tilbudsgiveren byder ind med.

En ansøger eller en tilbudsgiver kan i henhold til *stk. 1* basere sig på andre enheders formåen, uanset den retlige karakter af forbindelserne mellem dem. Som følge heraf er det ikke nødvendigt, at ansøgeren eller tilbudsgiveren selv er i besiddelse af den krævede formåen, men ansøgeren eller tilbudsgiveren skal dokumentere, at denne råder over den nødvendige formåen, jf. § 144, stk. 2. Der er ikke krav om en særlig juridisk forbindelse mellem ansøgeren eller tilbudsgiveren, og den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på. Som følge heraf kan ansøgeren eller tilbudsgiveren basere sig på eksempelvis koncernforbundne selskaber, men det er også muligt for ansøgeren eller tilbudsgiveren at basere sig på enheder, hvor der ikke er en forudgående forbindelse.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at når ansøgeren eller tilbudsgiveren skal godtgøre, at denne råder over den nødvendige formåen, kan det ske ved at fremlægge en støtteerklæring. Det vil endvidere være muligt for ansøgeren eller tilbudsgiveren at fremlægge anden dokumentation, som godtgør, at der rådes over den nødvendige økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen. Ansøgeren eller tilbudsgiveren kan eksempelvis fremlægge vedtægter, ejeraftaler eller andre relevante selskabsdokumenter i den situation, hvor f.eks. et moderselskab baserer sig på datterselskabets formåen. Det centrale er, at dokumenterne viser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har ret til at råde over den formåen, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på.

Som følge heraf fastsætter § 144, stk. 2, at støtteerklæringen eller anden dokumentation enten i sig selv udgør en juridisk forpligtelse vedrørende støtte til ansøgeren eller tilbudsgiveren, eller dokumenterer, at der foreligger en juridisk bindende aftale mellem ansøgeren eller tilbudsgiveren og den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på. Den juridiske forpligtelse skal medføre, at den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, stiller sine økonomiske og finansielle formåen og/eller tekniske eller faglige formåen til rådighed for kontraktens opfyldelse. Ordregiveren kan kræve, at der skal være en solidarisk hæftelse, jf. § 144, stk. 6, hvilket vil påvise, at der er en juridisk forpligtelse. Den støttende virksomhed skal oplyse, i hvilken grad der stilles økonomisk og finansiell formåen til rådighed, samt hvilken konkret teknisk og faglig formåen, der stilles til rådighed i forbindelse med kontraktens opfyldelse. Dette betyder, at den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, kan stille en begrænset formåen til rådighed, såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren kan påvise rådighed over den specifikke formåen. I det omfang der alene stilles en begrænset formåen til rådighed, er det alene den begræn-

sede formåen, som kan indgå i egnethedsvurderingen af ansøgerens egnethed.

Formålet bag denne bestemmelse er at sikre, at der er realitet i samarbejdet mellem ansøgeren eller tilbudsgiveren og den støttende enhed. Dette tilgodeser ligebehandlingsprincippet, eftersom ansøgeren eller tilbudsgiveren alene bliver bedømt på den formåen, som ansøgeren eller tilbudsgiveren juridisk råder over. Endvidere kan ordregiveren, i det omfang det er juridisk muligt, gøre den støttende enhed ansvarlig i henhold til den juridiske forpligtelse, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har dokumenteret.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at i det omfang en ansøger eller tilbudsgiver baserer sig på andre enheders uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer eller relevant faglig erfaring ved udførelsen af konkrete dele af bygge- og anlægsarbejdet eller tjenesteydelserne, skal det konkrete arbejde eller ydelserne udføres af den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på. De relevante andre enheders uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer eller relevante faglige erfaringer skal påvises i overensstemmelse med § 155, hvorefter ordregiveren kan kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren påviser sin tekniske og faglige formåen. Det kan eksempelvis være relevant i forhold § 155, nr. 3, hvis en ansøger eller tilbudsgiver baserer sig på en anden enheds teknikere eller tekniske organer, der er ansvarlige for kvalitetskontrollen. I disse situationer skal det være den anden enheds teknikere, der udfører de relevante dele af opgaven.

Formålet bag denne bestemmelse er i lighed med § 144, stk. 2, at sikre, at der er en realitet i samarbejdet mellem ansøgeren eller tilbudsgiveren og den støttende enhed.

Bestemmelsens *stk. 4* fastsætter, at ordregiver skal verificere, at de enheder, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på kan dokumentere forholdene i nr. 1 og 2.

I henhold til *stk. 4, nr. 1*, skal den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på dokumentere, at de relevante minimumskrav til egnethed er opfyldt. Enhederne skal på samme måde som ansøgeren eller tilbudsgiveren dokumentere, at man opfylder de relevante minimumskrav til egnethed. Det vil sige, at, det fælles europæiske udbudsdokument, jf. § 148, stk. 2, nr. 1, skal indeholde relevante oplysninger om enheden samtidig med, at enheden kan fremsende den relevante dokumentation jf. § 152, hvis ordregiveren kræver dette. Ordregiveren foretager en saglig vurdering af, hvad der er relevante minimumskrav til egnethed og, hvad minimumsniveauet for opfyldelse skal være.

Bestemmelsen har til formål, at ordregiveren ikke kræver anden dokumentation, end den der er nødvendig for vurderingen af ansøgerens eller tilbudsgiverens egnethed. Som udgangspunkt vil de relevante minimumskrav til egnethed alene omfatte de minimumskrav til egnethed, for hvilke ansøgeren eller tilbudsgiveren støtter sig til den anden enhed og de eventuelle øvrige minimumskrav til egnethed, der direkte relaterer sig hertil.

Der kan dog være situationer, hvor det vil være relevant for ordregiveren at kræve anden dokumentation end den, der er direkte knyttet til den formåen, som stilles til rådighed for

ansøgeren eller tilbudsgiveren. Det kan være tilfældet, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på en anden enheds tekniske og faglige formåen. I denne situation kan der efter omstændighederne også stilles visse krav til den anden enheds økonomiske og finansielle formåen. Selv om ansøgeren eller tilbudsgiveren har den nødvendige økonomiske og finansielle formåen og er hovedansvarlig for kontrakten, har ordregiveren en legitim interesse i at sikre sig, at også en enhed, der skal udføre konkrete dele af indkøbet, er tilstrækkeligt økonomisk rustet til opgaven. Denne situation kan navnlig være relevant i den situation, hvor der er tale om levering af centrale ydelser, meget omfangsrige ydelser eller hvor ydelserne først skal leveres et stykke ude i fremtiden.

I henhold til *stk. 4, nr. 2*, skal den enhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på opfylde de obligatoriske udelukkelsesgrunde samt de frivillige udelukkelsesgrunde, hvis ordregiveren har krævet dette. Ordregiveren skal i denne forbindelse verificere, at enheden, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde. Vedrørende udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 2 eller nr. 7, skal enheden på samme måde som ansøgeren eller tilbudsgiveren dokumentere, at denne ikke er omfattet af en af disse udelukkelsesgrunde. Dette skal gøres ved, at enheden indleverer et fælles europæisk udbudsdokument, som et foreløbigt bevis jf. § 148, stk. 2, nr. 1.

Hvis ordregiveren efterfølgende beslutter, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal tildeles kontrakten, skal enheden på samme måde som ansøgeren eller tilbudsgiveren dokumentere, jf. § 152, at denne ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller nr. 7. I forhold til udelukkelsesgrundene i § 136, nr. 1-3, samt i § 137, stk. 1, nr. 1 eller 3-6, er det ordregiveren, der skal påvise, at enheden er omfattet af en udelukkelsesgrund.

Det følger af bestemmelsens *stk. 5*, at ordregiveren skal kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren erstatter enheden, hvis enheden ikke opfylder ikke et relevant minimumskrav til egnethed, eller er enheden omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. §§ 135-137.

Ordregiveren skal i forbindelse med *stk. 5* fastsætte en passende tidsfrist for ansøgeren eller tilbudsgiveren til at erstatte enheden. Alle ansøgere eller tilbudsgivere, som befinder sig i denne situation, skal have en passende tidsfrist til at erstatte enheden, som ikke lever op til de stillede krav.

Hvis ordregiveren efter udvælgelsen, jf. § 145 konstaterer, at en enhed, som ansøgeren baserer sig på, ikke opfylder et relevant minimumskrav til egnethed, jf. § 140, eller er enheden omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. §§ 135-137, begrænses muligheden for at erstatte enheden på samme måde som i § 147, stk. 1, nr. 1, hvorefter ordregiveren alene kan acceptere en erstattende enhed, når det vurderes, at erstatningen ikke kan have haft afgørende betydning for vurderingen i forhold til udvælgelsen.

Det vil sige, at hvis ordregiveren kræver, at en udvalgt ansøger erstatter en enhed, må den nye enhed ikke have en for-

måen, som ville have medført, at ansøgeren ikke var blevet udvalgt, hvis enheden havde været en del af den oprindelige ansøgning.

Hvis ordregiveren i henhold til denne bestemmelse kræver, at enheden skal erstattes, f.eks. fordi denne enhed er omfattet af udelukkelsesgrunde i §§ 135-137, kan ordregiveren alene acceptere den nye enhed, hvis denne lever op til de relevante minimumskrav til egnethed.

I henhold til udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 1-7, er disse udelukkelsesgrunde alene relevante, hvis ordregiveren i henhold til § 137, stk. 1, har anført, at det vil medføre udelukkelse, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af disse udelukkelsesgrunde.

Hvis den nye enhed har samme eller bedre formåen i forhold til minimumskravene til egnethed, udvælgelsen eller tilbudsevalueringen, eller ansøgeren eller tilbudsgiveren på anden måde godtgør, at erstatningen af enheden ikke har haft afgørende betydning for vurderingen af egnethed, udvælgelse eller tilbud, skal ordregiveren acceptere, at enheden erstattes.

Reglerne om dokumentation for pålidelighed jf. 138 finder også anvendelse i forbindelse med enheder, som en ansøger eller tilbudsgiver baserer sig på.

Ordregiveren kan i henhold til bestemmelsens *stk. 6* kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren og de pågældende enheder hæfter solidarisk for kontraktens gennemførelse.

Det følger af gennemsigtighedsprincippet, at det skal fremgå af udbudsbekendtgørelsen, såfremt ordregiveren stiller dette krav.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 7*, at såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren er en sammenslutning af ansøgere eller tilbudsgivere jf. § 139, stk. 2, kan sammenslutningen basere sig på andre enheders tekniske og faglige og/eller økonomiske og finansielle formåen. Det er sammenslutningens samlede formåen, som danner grundlag for egnethedsvurderingen i henhold til § 159, stk. 2, nr. 2. Som følge heraf er en sammenslutning egnet, hvis sammenslutningens sammenlagte tekniske og faglige formåen og/eller økonomiske og finansielle formåen medfører, at sammenslutningen er i besiddelse af den nødvendige formåen. I denne forbindelse skal der dog være realitet i samarbejdet mellem enhederne. Dette er særlig relevant, såfremt ordregiveren ikke har krævet en solidarisk hæftelse for deltagerne i sammenslutninger.

Ordregiveren kan i henhold til *stk. 8* kræve, at visse centrale opgaver udføres direkte af den vindende tilbudsgiver selv eller af en specifik deltager i en sammenslutning, hvis et tilbud indgives af en sammenslutning af ansøgere eller tilbudsgivere. Dette gælder kun for så vidt angår bygge- og anlægskontrakter, tjenesteydelseskontrakter eller monterings- og installationsarbejde under en vareindkøbskontrakt.

Såfremt ordregiveren vælger at benytte denne bestemmelse, skal ordregiveren præcisere i udbudsbekendtgørelsen, hvilke specifikke afgrænsede centrale opgaver, hvor der ikke må benyttes underleverandører.

Denne bestemmelse er en undtagelse til udgangspunktet om, at ansøgeren eller tilbudsgiveren selv bestemmer, hvorledes man ønsker at organisere sig. Som følge heraf kan bestemmelsen alene anvendes i forbindelse med visse centrale opgaver. Når ordregiveren vurderer, hvad der kan karakteriseres som en central opgave, skal ordregiveren foretage en indholdsmæssig vurdering af de konkrete opgaver. Størrelsen af opgaven kan som følge heraf ikke alene begrunde, at en opgave er central. Opgaven kan karakteriseres som central, når opgaven angår elementer, der i væsentlig grad bidrager til opfyldelsen af kontrakten i det kvalitetsniveau og til den pris, som er krævet.

Konkrete opgaver som kræver et intensivt og et vedvarende samarbejde med leverandøren over en vis tid, kan efter omstændighederne karakteriseres som en central opgave. Dette kan være relevant, hvis opgavens kompleksitet forudsætter et omfattende udviklingssamarbejde mellem leverandøren og ordregiveren. Endvidere kan opgaver, der kræver en særlig grad af fortrolighed ligeledes efter omstændighederne være en central opgave.

Til § 145

Det gældende direktivs artikel 44, stk. 3, fastsætter, at ordregiver har mulighed for at begrænse antallet af i øvrigt kvalificerede ansøgere. Ordregiver skal ved udvælgelse af egnede ansøgere i udbudsbekendtgørelsen angive de objektive og ikkediskriminerende kriterier, som ordregiver vil anvende.

§ 145 gennemfører artikel 65, og er en videreførelse af gældende ret.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren ved begrænset udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber kan udvælge et antal ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i dialog.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 2*, at hvis der er flere ansøgere, end antallet af ansøgere, som ordregiveren vil opfordre til at afgive tilbud, skal ordregiveren foretage udvælgelsen blandt de ansøgere, som opfylder minimumskravene til egnethed, og som ikke er udelukkede.

Bestemmelsen angiver endvidere, at de kriterier, som ordregiveren anvender til at foretage udvælgelsen, skal være objektive og ikkediskriminerende.

Ordregiver skal, jf. § 159, stk. 2, nr. 1-2, verificere, at ansøgeren ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund vurderes ud fra §§ 135-137, samt der opfylder de af ordregiveren fastsatte minimumskrav til egnethed i henhold til §§ 140-143.

Ordregiveren skal i udbudsmaterialet fastlægge og offentliggøre den fremgangsmåde, der vil blive benyttet i forbindelse med ordregiverens udvælgelse af ansøgere ved udbud med en begrænset procedure. Det betyder, at såfremt ordregiveren vil udvælge de bedste egnede ansøgere på baggrund af de mest relevante referencer, skal det beskrives i udbudsmaterialet, hvad der konkret tillægges betydning ved bedømmelsen af referencerne. Hvis ordregiveren lægger vægt

på flere forskellige forhold, skal det fremgå klart af udbudsmaterialet, hvordan de enkelte forhold prioriteres eller vægtes. Det er ikke et krav, at kriterierne skal vægtes, men det skal være gennemsigtigt, hvordan udvælgelsen vil ske.

Ordregiveren kan indhente dokumentation for ansøgeres opfyldelse af de objektive og ikkediskriminerende kriterier i henhold til §§ 154 og 155 samt §§ 157 og 158, hvis kriterierne angår økonomisk og finansiell formåen eller teknisk og faglig formåen. Hvis de objektive og ikkediskriminerende kriterier angår andre forhold, kan ordregiveren kræve passende dokumentation, der viser, hvordan ansøgeren opfylder kriterierne.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3*, at ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen skal angive antallet af ansøgere, som ordregiveren vil opfordre til at afgive tilbud, hvilke oplysninger der vil danne grundlag for udvælgelsen og, hvilke kriterier der tillægges vægt i vurderingen i forbindelse med udvælgelsen.

Ordregiveren skal i henhold til *stk. 3, nr. 1*, anføre, hvor mange ansøgere der vil blive opfordret til at afgive tilbud. Såfremt der kommer flere ansøgere end det angivne antal, skal ordregiveren foretage udvælgelsen blandt de ansøgere, der opfylder minimumskravene til egnethed og ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund. Ordregiveren kan vælge at angive et passende interval for antallet af ansøgere, der vil blive opfordret til at afgive tilbud. I den situation skal ordregiveren angive det mindste og det maksimale antal, der vil blive opfordret til at afgive tilbud.

Det er alene muligt at foretage udvælgelsen, hvis der er flere ansøgere, der opfylder minimumskravene til egnethed end det antal, som ordregiveren vil opfordre til at afgive tilbud. Hvis der er færre ansøgere, der opfylder minimumskravene til egnethed end det antal, som ordregiveren vil opfordre til at afgive tilbud, kan ordregiveren gå videre med proceduren ved at opfordre de ansøgere, der opfylder minimumskravene til egnethed og ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund til at afgive tilbud. Ordregiveren kan i den situation ikke inddrage økonomiske aktører, som ikke har ansøgt om deltagelse.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 3, nr. 2*, at ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen skal angive, hvilke oplysninger der lægges til grund for udvælgelsen. Oplysninger, der indgår i vurderingen af et minimumskrav til egnethed i henhold til § 140, kan i samme udbud tillige være et kriterium for udvælgelsen. Eksempelvis kan der fastsættes et minimumskrav i forbindelse med egnethedsvurderingen, hvorefter ansøgere minimum skal have en reference, der efter nærmere bestemte kriterier vurderes at være relevant i forhold til den udbudte opgave. Dernæst skal ordregiveren i udvælgelsen lægge vægt på ansøgernes referencer ud fra fastsatte kriterier i forhold til at udvælge de bedst egnede ansøgere, der efterfølgende vil blive opfordret til at afgive tilbud.

Kriterierne skal i henhold til bestemmelsens *stk. 3, nr. 3*, fastsættes under hensyntagen til principperne i § 2. Som en konsekvens heraf skal kriterierne være objektive og ikkediskriminerende. Formålet bag bestemmelsen er at sikre gen-

nemsigtighed for potentielle ansøgere ved, at det fremgår, hvilke oplysninger der vil indgå i udvælgelsen og, hvordan oplysningerne vil blive vurderet.

Kriterierne kan for eksempel angå ansøgerens faglige og tekniske formåen, herunder eksempelvis spidskompetencer eller økonomiske og finansielle formåen. Et kriterium kan også angå det bedste konkurrencefelt. Det skal være klart beskrevet i udbudsmaterialet, hvordan det bedste konkurrencefelt identificeres. Kriteriet om bedste konkurrencefelt skal endvidere kunne begrundes sagligt.

Hvis ordregiveren fastsætter et kriterium om økonomisk og finansiell formåen, kan der i praksis ske det, at ordregiveren i udvælgelsen vælger de virksomheder, der har den største økonomiske og finansielle formåen, eksempelvis den største økonomiske omsætning og soliditetsgrad. Det kan i nogle udbud, eksempelvis større eller særlige opgaver, være relevant, at de virksomheder, der opfordres til at afgive tilbud, også er de virksomheder med størst økonomisk og finansiell formåen. I andre udbud, eksempelvis mindre udbud eller udbud, der består af en række mindre delleverancer, kan det være mindre relevant, om de virksomheder, der opfordres til at afgive tilbud, er større eller mindre, så længe de opfylder det fastsatte minimumskrav til økonomisk og finansiell formåen. I de tilfælde kan ordregiveren med fordel lægge større vægt på andre kriterier, der i mindre grad relaterer sig til virksomhedens størrelse, eksempelvis spidskompetencer. Ordregiveren kan dermed skabe bedre grundlag for få det bedste tilbudsgiverfelt som deltager i udbuddet.

Hvis ordregiveren i et konkret udbud vurderer, at det er vigtigt, at de ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i dialogen, er så differentierede som muligt, kan ordregiveren i forbindelse med et kriterium om det bedste konkurrencefelt eksempelvis tilkendegive, at ordregiveren ved udvælgelsen vil lægge vægt på, at de udvalgte ansøgere har forskellige virksomhedsprofiler. Ordregiveren kan eksempelvis tilkendegive, at der vil blive lagt vægt på, at der både er små, mellemstore, store og udenlandske virksomheder blandt de ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller deltage i dialogen. Ordregiveren skal i udbudsmaterialet klart beskrive, hvordan udvælgelsen vil foregå. Hvis der eksempelvis skal udvælges fem ansøgere til at afgive tilbud, kan ordregiveren beskrive, at ordregiveren vil lægge vægt på, at mindst en af de ansøgere, som vil blive opfordret til at afgive tilbud, er en lille eller mellemstor virksomhed. Ordregiveren skal i givet fald beskrive, hvordan små og mellemstore virksomheder defineres for eksempel med afsæt i Europa-Kommissionens henstilling af 6. maj 2003 om definition af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder (2003/361/EF).

Afhængig af de objektive og ikkediskriminerende kriterier for udvælgelsen, skal ordregiveren foretage sin vurdering på baggrund af et sagligt skøn af ansøgers formåen eller som en objektiv konstatering af, hvilken ansøger, der har den bedste formåen. Ordregiveren kan anføre ét eller flere forhold, som er afgørende i vurderingen.

Kriterierne skal ikke vægtes. Det skal være gennemsigtigt, hvordan udvælgelsen vil ske. Gennemsigtighed kan f.eks.

skabes ved, at ordregiveren angiver en prioritering af kriterierne, hvis ordregiveren tillægger visse kriterier særlig vægt.

Eksempelvis kan ordregiveren ved indkøb af et ESDH-system anføre, at ved udvælgelsen, tillægges referencer med levering af ESDH-systemer positiv vægt. I denne forbindelse kan ordregiveren angive, at antallet, omfanget eller andre objektive verificerbare forhold vedrørende referencerne, vil være afgørende for, hvilke ansøgere der bliver udvalgt.

Ordregiveren har også mulighed for at foretage udvælgelsen på baggrund af et sagligt skøn over ansøgers formåen. Ordregiveren skal også i denne forbindelse præcisere, hvad der vægter positivt i forbindelse med vurderingen. Eksempelvis kan ordregiveren vælge at foretage udvælgelsen på baggrund af den tekniske og faglige formåen, som dokumenteret ved referencelister. Ordregiveren kan i forbindelse med indkøb af et ESDH-system eksempelvis anføre, at der i forbindelse med udvælgelsen vil blive inddraget referencer, der dokumenterer erfaring med udvikling af ESDH-systemer, og at der blive lagt vægt på, i hvor høj grad referencerne dokumenterer erfaring med udvikling af komplekse ESDH-systemer, som svarer til det ønskede indkøb. Denne beskrivelse forudsætter, at det i beskrivelsen af opgaven er muligt at identificere, hvilke elementer der medfører, at der er tale om indkøb af et komplekst ESDH-system. Ordregiveren kan i denne forbindelse også indføre andre saglige kriterier. For eksempel kriterier der angår referencernes relevans i forhold til den udbudte opgave.

Ordregiveren har mulighed for at begrænse den dokumentation, som vil indgå i udvælgelsen. Ordregiveren kan eksempelvis begrænse antallet af referencer, som ansøgeren har mulighed for at fremsende, og i højere grad lægge vægt på referencernes relevans i forhold til den udbudte opgave. Det vil kunne fremme små og mellemstore virksomheders muligheder i forhold til udvælgelsen, idet der lægges vægt på relevant erfaring frem for størrelse eller økonomi.

Såfremt ordregiveren har valgt at angive et interval i forbindelse med angivelsen af det antal, som vil blive opfordret til at afgive tilbud, skal ordregiveren ved en saglig vurdering fastlægge det endelige antal, som vil blive opfordret til at afgive tilbud. Ordregiveren skal i den forbindelse objektivt kunne påvise, hvilke forskelle der er mellem ansøgerne, som har resulteret i fastlæggelsen af det endelige antal af ansøgere, som opfordres til at afgive tilbud. Såfremt ordregiveren har anført et interval, hvor 5-7 ansøgere vil blive opfordret til at afgive et tilbud, vil det være sagligt at opfordre 5 ansøgere til at afgive tilbud, hvis ordregiveren kan konstatere, at der er en tydelig forskel i det niveau af økonomisk og finansiel formåen samt teknisk og faglig formåen, som de 5 ansøgere kan præstere, i forhold til de øvrige ansøgere.

Det fastsættes i bestemmelsens *stk. 4*, at ordregiveren skal opfordre et antal ansøgere, som vil være tilstrækkeligt stort til at sikre konkurrence. Det vil sige, at ordregiveren skal opfordre et antal ansøgere, der er nødvendig for at skabe en effektiv konkurrence om kontrakten men samtidig tage hensyn til de udbudsomkostninger, der er forbundet med at ansøge om deltagelse og at afgive tilbud.

Bestemmelsens *stk. 4, nr. 1*, fastslår, at ordregiveren ved begrænsede udbud skal opfordre mindst 5 ansøgere til at afgive tilbud, hvilket følger af § 59, *stk. 4*.

Bestemmelsens *stk. 4, nr. 2*, ved udbud med forhandling, jf. § 64, *stk. 1*, konkurrencepræget dialog, jf. § 69, *stk. 1*, og innovationspartnerskaber, jf. § 75, *stk. 1*, skal ordregiveren opfordre mindst 3 ansøgere til at afgive tilbud. I henhold til § 64, *stk. 1* og § 69, *stk. 1*, skal ordregiveren angive en begrundelse, hvis ordregiveren vil udvælge flere end 5 ansøgere.

Til § 146

Det gældende direktivs artikel 44, *stk. 4*, fastsætter at ordregiver har mulighed for at udvælge tilbud i den senere dialogfase ved konkurrencepræget dialog eller tilbudsfasen ved udbud med forhandling. Ordregivere skal foretage udvælgelsen på grundlag af de tildelingskriterier, der gælder for udbuddet. Der skal i den afsluttende fase være et antal tilbud, som kan sikre en reel konkurrence.

§ 146 gennemfører artikel 66, *stk. 1*, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* medfører, at hvis ordregiveren anvender muligheden for at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, jf. § 62, *stk. 2, nr. 2*, og § 74, *stk. 1, nr. 4*, eller løsninger, der er genstand for dialog, jf. § 68, *stk. 2, nr. 1*, skal begrænsningen af tilbud og løsninger foretages på grundlag af kriterierne for tildeling fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale.

I henhold til denne bestemmelse kan ordregiveren foretage en udvælgelse blandt tilbud i forbindelse med udbud med forhandling og blandt løsninger ved en konkurrencepræget dialog, men når dette sker, skal kriterierne for udvælgelsen være fastsat på forhånd. Bestemmelsen har til formål at give økonomiske aktører oplysninger om udvælgelsen, således de økonomiske aktører har et bedre grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at deltage, og hvordan de økonomiske aktører kan optimere deres deltagelse.

Når ordregiveren skal foretage en udvælgelse af tilbud eller løsninger, skal denne vurdering ske på baggrund af kriterierne for tildeling samt øvrige retningslinjer, som er fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller det øvrige udbudsmateriale. Udvalget vil herefter være en indledende tilbuds- eller løsningsvurdering, som svarer til den endelige tilbuds- eller løsningsvurdering, som ordregiveren skal foretage. Ved konkurrencepræget dialog kan ordregiveren begrænse antallet af løsninger, men ordregiveren kan ikke begrænse antallet af deltagere, blandt de der er blevet opfordret til at deltage. Ordregiveren kan i konkurrencepræget dialog begrænse antallet af løsninger i den sidste fase af den konkurrenceprægede dialog til en løsning, som herefter danner grundlag for deltagernes tilbud. Ordregiveren kan dog ikke begrænse antallet af løsninger, hvis konkurrence herved usagligt indsnævres.

I henhold til *stk. 2*, skal en ordregiver fastsætte antallet af deltagere i den sidste fase med henblik på at sikre konkurrence.

Med den sidste fase menes den fase der afslutter udbuddet med forhandling eller den konkurrenceprægede dialog. I forhold til udbud med forhandling, jf. § 66, stk. 6, skal ordregiveren fastsætte en passende frist for afgivelse af endeligt tilbud. Den fase, hvor tilbudsgivere i udbud med forhandling afgiver det endelige tilbud, er den sidste fase. I forhold til konkurrencepræget dialog, følger det af § 70, stk. 4, at en ordregiver kan fortsætte dialogen, indtil den har indkredset den eller de løsninger, der kan opfylde ordregiverens behov. Fasen inden den endelige løsning eller de endelige løsninger udvælges er den sidste fase.

Denne bestemmelse medfører, at ordregiveren ved tilrettelæggelse af en proces med flere successive faser, jf. § 62, stk. 2, nr. 2, og, jf. § 68, stk. 2, nr. 1, hvor antallet af løsninger, deltagere eller ansøgere begrænses, skal tilrettelægge processen således, konkurrencen sikres i den sidste fase.

Det er ikke præciseret, hvor mange tilbud eller løsninger, der skal være med i den sidste fase, før man har sikret konkurrence. Det vil være en konkret vurdering for ordregiveren under hensyntagen til den udbudte opgave, markedet og andre forhold, der kan påvirke konkurrencen.

Kravet i bestemmelsen om, at ordregiveren skal sikre konkurrence i den sidste fase, gælder kun, hvis der indkommer et tilstrækkeligt antal tilbud eller løsningsforslag. Det betyder, at hvis der ikke er et tilstrækkeligt antal kvalificerede ansøgere, eller hvis der ikke modtages mere end et tilbud eller en løsning, er ordregiveren ikke forpligtet til at annullere udbudsproceduren, men kan fortsætte udbudsproceduren med denne ene deltager eller løsning. På samme måde er ordregiveren ikke forpligtet til at sikres konkurrence i den afsluttende fase, hvis en eller flere deltagere vælger at trække sig fra udbudsprocessen, således der ikke er mulighed for konkurrence. Det er alene de forhold, der kan tilskrives ordregiveren, som kan medføre en overtrædelse af denne bestemmelse. Som følge heraf vil det være sagligt at have en deltager eller løsning i den afsluttende fase, hvis ordregiveren objektivt kan konstatere, at det alene er denne ene deltager eller løsning, der kan opfylde de af ordregiverens sagligt stillede krav. Som følge heraf vil det være i strid med denne bestemmelse, hvis ordregiveren tilrettelægger en proces, hvor der alene er en deltager eller løsning tilbage i den afsluttende fase, med mindre det beror på forhold, som ikke kan tilskrives ordregiveren.

Til § 147

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Praksis fra Klagenævnet for Udbud om disse spørgsmål har imidlertid været restriktiv og har ikke givet klare retningslinjer for, hvornår en ordregiver kan acceptere ændringer hos en ansøger. Det er derfor præciseret i denne bestemmelse, hvornår det er muligt at acceptere ændringer i ansøgers eller tilbudsgivers virksomhed eller konstellation.

Bestemmelsen regulerer et fortolkningsspørgsmål, der er forelagt for EU-Domstolen af Klagenævnet for Udbud, jf. den verserende sag C-396/14, MT Højgaard A/S og Züblin

A/S mod Banedanmark. Det bemærkes derfor, at hvis EU-Domstolen måtte fastslå en anden retstilstand, end den, der er angivet i lovforslaget, vil EU-Domstolens opfattelse skulle lægges til grund.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ordregivere som udgangspunkt ikke kan acceptere ændringer hos ansøgere eller tilbudsgivere. Ordregiveren kan alene acceptere ændringer i de situationer, der er nævnt i *nr. 1-4* og, hvor en ændring kan accepteres i overensstemmelse med principperne, jf. § 2. Det beror på en konkret vurdering, hvorvidt ændringer kan ske inden for rammerne af principperne. Bestemmelsen finder anvendelse fra ordregiverens opfordring til ansøgere om at afgive tilbud eller deltage i dialog til kontrakten er indgået. Det vil sige, at bestemmelsen kan benyttes i både perioden mellem opfordring til ansøgere og tilbudsfristens udløb, og i perioden mellem tilbudsfristens udløb og kontraktindgåelse. Ændringer hos en leverandør efter kontraktindgåelse er reguleret i § 182.

Formålet med bestemmelsen er at sikre den bedst mulige konkurrence om de offentlige kontrakter, samt at sikre ordregiver den nødvendige fleksibilitet til at håndtere de situationer, der er nævnt i bestemmelsen. Når ordregiver anvender udbudsformer, hvor der foretages en egnethedsvurdering og eventuelt en udvælgelse, kan det give anledning til tvivl om, hvorvidt ligebehandlingsprincippet er overholdt, hvis der sker ændringer i en ansøgers eller tilbudsgivers virksomhed eller den konstellation, som ansøgeren er blevet udvalgt på baggrund af. Det kan give anledning til tilsvarende problemer, hvis der sker ændringer hos en tilbudsgiver efter tilbudsfristens udløb.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, fastsætter, at når ansøger eller tilbudsgiver erstatter en virksomhed, som denne baserer sig på, vil det som udgangspunkt være i strid med ligebehandlingsprincippet, såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren har baseret sin økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen på den erstattede virksomhed. Dette skyldes, at der som udgangspunkt ikke må foretages ændringer efter ansøgningsfristens eller tilbudsfristens udløb.

Visse konkrete omstændigheder kan dog medføre, at en ansøger eller tilbudsgiver kan erstatte den virksomhed, som denne baserer sin faglige og tekniske formåen eller økonomiske og finansielle formåen på. Dette forudsætter, at behovet for at erstatte den virksomhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, skyldes forhold, der påviseligt er uden for ansøgerens eller tilbudsgiverens kontrol. Dette kan eksempelvis være ved konkurs eller andre forhold, der betyder, at virksomheden ikke længere kan udgøre teknisk eller økonomisk basis for ansøgeren eller tilbudsgiveren. Endvidere forudsættes det, at den virksomhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, og som erstattes, ikke har haft betydning for vurderingen i forhold til minimumskraverne til egnethed, udvælgelsen eller for tilbudsevalueringen.

Hermed menes, at det forhold, at en virksomhed erstattes, ikke må have haft indflydelse på, hvem der opnår adgang til at deltage i udbuddet, såfremt virksomheden var blevet erstattet inden ansøgning var afgivet. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, hvor ordregiveren har angivet at ville udvæl-

ge 6 ansøgere, men kun har modtaget 5 ansøgninger. I dette tilfælde vil en beslutning om at tillade, at en ansøger kan erstatte en virksomhed, som ansøgeren baserer sig på, ikke have indflydelse på de øvrige ansøgere, idet alle ansøgere ville være blevet udvalgt, såfremt de var kvalificerede. Hvis ordregiveren derimod havde modtaget 7 kvalificerede ansøgere og derfor var nødsaget til at afvise en af ansøgerne i overensstemmelse med de objektive og ikkediskriminerende kriterier, offentliggjort i henhold til § 145, vil det kun være tilladt at erstatte en virksomhed, hvis denne ændring af ansøgeren ikke ville medføre, at ansøgeren ikke skulle have været udvalgt, hvis ændringen var foretaget før afgivelse af ansøgning.

Der kan også opstå situationer, hvor ordregiveren forpligtes til at kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren erstatter en virksomhed, som denne baserer sig på. Ordregiveren skal, jf. § 144, stk. 5, kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren skal erstatte en enhed, som denne baserer sig på, hvis enheden ikke opfylder et fastsat relevant minimumskrav til egnethed, eller enheden er omfattet af en udelukkelsesgrund. Se hertil bemærkningerne til § 144, stk. 5.

Ordregiveren kan forlænge tilbudsfristen, medmindre dette forfølger et usagligt formål. En sådan fristforlængelse må dog ikke væsentligt forrykke de forudsætninger, der er angivet i udbudsbekendtgørelsen, og som har været af betydning for de potentielle ansøgere eller tilbudsgivere i forbindelse med deres beslutning om at deltage i udbuddet.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, fastslår, at ordregiveren kan acceptere, at en deltager i en sammenslutning udgår. Dette kan eksempelvis være en konsortiedeltager, der fjernes fra et konsortium, der har sendt en ansøgning eller et tilbud. Det vil alene være muligt at en deltager udgår, hvis denne ikke har haft betydning for vurderingen i forhold til minimumskravene til egnethed, udvælgelsen eller for tilbudsevalueringen, jf. bemærkningerne til § 147, stk. 1, nr. 1, der fastsætter, at når ansøger eller tilbudsgiver erstatter en virksomhed, som denne baserer sig på, vil det som udgangspunkt være i strid med ligebehandlingsprincippet, såfremt ansøgeren eller tilbudsgiveren har baseret sin økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen på den erstattede virksomhed.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, fastsætter, at det alene vil være muligt for ordregiveren at acceptere, at en deltager i en sammenslutning erstattes, hvis det skyldes forhold, der påviseligt er uden for de øvrige deltageres kontrol. Dette kan eksempelvis være ved, at en deltager går konkurs eller andre forhold, der betyder, at en deltager ikke længere kan deltage. Endvidere forudsætter en erstatning, at deltageren, der erstattes, ikke har haft betydning for vurderingen i forhold til minimumskravene til egnethed, udvælgelsen eller for tilbudsevalueringen, jf. bemærkningerne til § 147, stk. 1, nr. 1. Denne mulighed er blandt andet relevant, når et konsortium ønsker at erstatte en deltager.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 4*, fastsætter, at ordregiveren kan acceptere tilbud fra en tilbudsgiver, når en ansøger eller en tilbudsgiver fusionerer med en anden virksomhed, sælger en afdeling eller på anden måde foretager en virksomheds-

mæssig omstrukturering, hvis ordregiveren vurderer, at den virksomhedsmæssige ændring ikke har haft betydning for vurderingen af ansøgerens eller tilbudsgiverens økonomiske og finansielle formåen samt tekniske og faglige formåen. Det vil sige, at ansøgeren eller tilbudsgiveren stadig skal overholde minimumskravene til den økonomiske og finansielle formåen og tekniske og faglige formåen, der har dannet grundlag for egnethedsvurderingen på baggrund af minimumskravene til egnethed. Endvidere må ændringen ikke have haft indflydelse på udvælgelsen, såfremt ændringen fandt sted, før ansøgning var afgivet. Indtræffer omstrukturen efter ordregiverens beslutning om tildeling, kan ordregiveren kun indgå kontrakt med den omstrukturerede tilbudsgiver, såfremt omstrukturen af tilbudsgiveren ikke ville føre til et andet resultat af tilbudsevalueringen, såfremt omstrukturen fandt sted før tilbudsafgivelsen.

Hvis ansøgers eller tilbudsgivers virksomhed bliver større, det vil sige, hvis ansøger eller tilbudsgiver opkøber andre virksomheder, fusionerer med andre virksomheder eller på andre måder udvider virksomheden, vil der være en formodning for, at en virksomhedsmæssig ændring i ansøgers eller tilbudsgivers virksomhed ikke har haft betydning for vurderingen i forhold til minimumskravene til egnethed, udvælgelsen eller for tilbudsevalueringen.

Hvis en ansøger eller tilbudsgiver sælger en afdeling eller på andre måder bliver mindre ved virksomhedsmæssige ændringer, vil det være en konkret vurdering, hvorvidt ændringen kan have haft betydning for vurderingen i forhold til minimumskravene til egnethed, udvælgelsen eller for tilbudsevalueringen. Såfremt en ansøger sælger en afdeling, der er i besiddelse af den tekniske og faglig formåen, der har været af betydning i forbindelse med udvælgelsen, vil der være en formodning for, at resultatet ville have været et andet, hvis ændringen var sket før udvælgelsen. Hvis formodningen ikke kan afkræftes, vil ordregiveren være forpligtet til at afvise ansøgeren eller tilbudsgiveren.

Det forhold, at en ansøger eller tilbudsgiver ændrer sin selskabsform, vil ikke i sig selv medføre en pligt til at afvise en ansøger eller tilbudsgiver.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at ændringer hos ansøger eller tilbudsgiver ikke på nogen måde må skabe tvivl om, at ansøgeren eller tilbudsgiveren lever op til de af ordregiveren fastsatte minimumskrav for den økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen. Ordregiveren er således forpligtet til, inden ændringen accepteres, at anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om de samme oplysninger om økonomisk og finansiell formåen samt teknisk og faglig formåen, som ordregiveren krævede i den oprindelige ansøgning eller tilbud.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at ordregiveren skal verificere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren også efter en ændring omfattet af *stk. 1* ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Ordregiveren er forpligtet til at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, når de efter ændringen er omfattet af udelukkelsesgrundene i §§ 135 og 136, samt hvis relevant § 137.

Denne bestemmelse medfører for det første, at ordregiveren skal undersøge, om en ansøger eller tilbudsgiver, efter der er foretaget ændringer i henhold til stk. 1 er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Ordregiveren kan indhente et foreløbigt bevis via det fælles europæiske udbudsdokument, mens det som udgangspunkt alene er den vindende tilbudsgiver, der skal dokumentere, at denne ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene. I forhold til de øvrige udelukkelsesgrunde i § 136 og § 137, stk. 1, nr. 1 eller 3-6, er det ordregiveren der har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en af udelukkelsesgrundene, og derfor er der ikke en pligt til at indhente særskilt dokumenter.

Derudover følger det også af bestemmelsen, at ordregiveren skal udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren, når de efter ændringen er omfattet af udelukkelsesgrundene i §§ 135 og 136, samt hvis relevant § 137. Hvis ordregiveren på baggrund af det fælles europæiske udbudsdokument, dokumentation indhentet, jf. § 153 eller kan bevise, at en ansøger eller tilbudsgiver er omfattet af en udelukkelsesgrund, skal ordregiveren udelukke ansøgeren eller tilbudsgiveren.

I henhold til § 138, stk. 1, kan ordregiveren dog ikke udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver, der har fremlagt tilstrækkeligt dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er pålidelig, selvom den pågældende er omfattet af en eller flere af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og §§ 136 og 137.

Endvidere er ordregiveren ikke forpligtet til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, hvis den relevante regel indeholder en anden konsekvens. Det vil sige, at ordregiveren alene er forpligtet til at følge den konsekvens, der følger af den relevante regel. Hvis en ansøger eller tilbudsgiver eksempelvis i henhold til § 147, stk. 1, nr. 1, erstatter den virksomhed, som ansøgeren eller tilbudsgiveren basere sin økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen på, skal ordregiveren, jf. § 144, stk. 5, kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren erstatter virksomheden, hvis denne er omfattet af udelukkelsesgrunde i §§ 135-137.

I henhold til udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 1-7, er disse udelukkelsesgrunde alene relevante, hvis ordregiveren i henhold til § 137, stk. 1, har anført, at det vil medføre udelukkelse, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af disse udelukkelsesgrunde.

Bestemmelsens *stk. 4* fastsætter, at ordregiveren ikke kan acceptere, at en sammenslutning udvides med yderligere deltagere efter ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb.

Det betyder, at bestemmelsen indeholder en begrænsning i forhold til stk. 1, således at en sammenslutning ikke har mulighed for at inddrage nye deltagere. Eksempelvis vil et konsortium efter ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb ikke kunne udvide kredsen af deltagere.

Bestemmelsens *stk. 5* fastsætter, at i de situationer, hvor ordregiveren anvender en begrænset udbudsprocedure i henhold til §§ 58-60, kan ordregiveren opfordre en ny ansøger til at afgive tilbud, når en af de oprindelige ansøgere ikke kan afgive tilbud på grund af forhold, der ligger uden for or-

dregiverens kontrol. Ordregiveren skal i givet fald sikre, at ansøgerne har tilstrækkelig tid til at udarbejde deres tilbud. Den nye ansøger skal udpeges i overensstemmelse med den allerede foretagne udvælgelse, således at den nye ansøger skal være den som bedst opfylder kriterierne for udvælgelse blandt de ansøgere, der ikke blev udvalgt.

Denne bestemmelse medfører, at ordregiveren som udgangspunkt ikke kan opfordre en ny ansøger til at afgive tilbud, efter de oprindelige opfordringer til at afgive tilbud er afsendt.

Dog vil det være muligt at opfordre en ny ansøger til at afgive tilbud, hvis det viser sig, at en af de oprindelige ansøgere ikke kan afgive tilbud på grund af forhold, der ligger uden for ordregiverens kontrol. I denne forbindelse skal ordregiveren sikre sig, at den oprindelige ansøger ikke agter at afgive tilbud. Eksempelvis skal konkursboet for en ansøger, der er gået konkurs erklære, at konkursboet ikke vil afgive tilbud. Ordregiveren skal i givet fald sikre, at ansøgerne har tilstrækkelig tid til at udarbejde tilbud.

Ordregiveren skal ved opfordring af en ny ansøger henholde sig til den vurdering af udvælgelsen, der allerede er blevet foretaget, således at den nye ansøger skal være den, som bedst opfylder de objektive og ikkediskriminerende kriterier for udvælgelse blandt de ansøgere, der ikke blev udvalgt. Det vil sige, at den 6. mest egnede ansøger må opfordres til at afgive tilbud, hvis der oprindeligt blev opfordret 5 ansøgere til at afgive tilbud, og kun hvis denne afviser at ville afgive tilbud, må ordregiveren opfordre nr. 7 på listen. Ordregiveren skal således holde sig til den oprindelige vurdering vedrørende den kvantitative udvælgelse.

Når ordregiveren træffer beslutning om at opfordre en ny ansøger til at afgive tilbud, skal ordregiveren i henhold til § 171, stk. 1, hurtigst muligt og samtidigt underrette alle berørte ansøgere om beslutningen.

Til § 148

§ 148 gennemfører artikel 59, stk. 1, 1. afsnit, og er ny i forhold til den gældende ret. Det er i § 148 præciseret, at ordregiveren skal benytte det fælles europæiske udbudsdokument.

Bestemmelsen om det fælles europæiske udbudsdokument har til formål at begrænse de byrder, der er forbundet med at deltage i udbud, ved at ansøgere og tilbudsgivere som udgangspunkt alene skal fremlægge et dokument frem for et stort antal certifikater og dokumenter.

Ordregiveren skal i henhold til bestemmelsens *stk. 1* kræve det fælles europæisk udbudsdokument som et foreløbigt bevis i stedet for dokumentation udstedt af offentlige myndigheder eller tredjemand.

Det vil efter *stk. 1, nr. 1*, sige, at det fælles europæiske udbudsdokument er en formel erklæring fra ansøgeren eller tilbudsgiveren, som er et foreløbigt bevis på, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7.

Idet det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der skal påvise, at denne ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller nr. 7, skal ansøgeren eller tilbudsgiveren via det fælles europæiske udbudsdokument foreløbigt bevise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af disse udelukkelsesgrunde. I henhold til § 151, skal ordregiveren før tildelingen af kontrakten kræve, at den tilbudsgiver, som ordregiveren har besluttet at tildele kontrakten, fremlægger dokumentation i henhold til § 152, for at bekræfte de oplysninger, der er afgivet i det fælles europæiske udbudsdokument.

Det påhviler derimod ordregiveren at påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af de øvrige udelukkelsesgrunde, som fremgår af § 136, nr. 1-3 samt § 137, stk. 1, nr. 1, eller nr. 3-6.

Endvidere er det fælles europæiske udbudsdokument efter *stk. 1, nr. 2*, et foreløbigt bevis på, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de opstillede minimumskrav til ansøgerens eller tilbudsgiverens økonomiske og finansielle formåen samt tekniske og faglige formåen.

Endelig viser det fælles europæiske udbudsdokument efter *stk. 1, nr. 3*, hvordan ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de objektive og ikkediskriminerende kriterier, der er opstillet vedrørende begrænsning af antallet af i øvrigt kvalificerede ansøgere, som opfordres til at afgive tilbud. I henhold til § 151 skal ordregiveren før tildeling af kontrakten kræve, at den vindende tilbudsgiver fremlægger den dokumentation, som det fælles europæiske udbudsdokument har været et foreløbigt bevis for.

Hvis en ansøger eller tilbudsgiver indsender et korrekt udfyldt fælles europæisk udbudsdokument, kan ordregiveren ikke afvise ansøgeren eller tilbudsgiveren med henvisning til, at vedkommende er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, eller at aktøren ikke opfylder minimumskravene til egenhed, der er fastsat, jf. § 140.

I henhold til *stk. 2*, skal ordregiveren, hvor det er relevant, kræve, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i det fælles europæiske udbudsdokument tilkendegiver en række oplysninger, der fremgår af *stk. 2, nr. 1-3*.

Denne bestemmelse medføre, at en række oplysninger skal fremgå af det fælles europæiske udbudsdokument, udover det i § 148, stk. 1, angivne.

Efter *stk. 2, nr. 1*, skal ordregiveren skal kræve, at ansøger eller tilbudsgiver i det europæiske udbudsdokument tilkendegiver, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på andre enheders økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen i henhold til § 144. Hvis det er tilfældet skal det europæiske udbudsdokument ligeledes indeholde oplysningerne i § 148, stk. 1, for disse enheder.

Ordregiveren skal i henhold til § 144, stk. 4, verificere, at de enheder, som ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på, kan dokumentere, ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Denne bestemmelse er som følge heraf en konsekvens af § 144, stk. 4.

Dernæst skal ansøgere eller tilbudsgivere ifølge *stk. 2, nr. 2*, oplyse, hvilken offentlig myndighed eller tredjemand der er ansvarlig for at udarbejde dokumentation, jf. § 148, stk. 1, samt en erklæring om, at den økonomiske aktør på anmodning herom uden ugrundet ophold kan fremlægge denne dokumentation.

Endeligt skal ansøgere eller tilbudsgivere efter *stk. 2, nr. 3*, oplyse, hvorvidt og hvordan ordregiveren kan opnå kendskab til de nødvendige oplysninger, jf. § 148, stk. 1, gennem en national database, og kan få direkte adgang til den relevante dokumentation. Dette kan ansøgere eller tilbudsgiveren eksempelvis gøre ved at oplyse databasens internetadresse, enhver form for identifikationsoplysninger og om nødvendigt en samtykkeerklæring. Denne bestemmelse er relevant i forhold til § 151, stk. 5, nr. 1, hvorefter en ansøger eller en tilbudsgiver ikke er forpligtet til at fremlægge dokumentationen, når ordregiveren kan skaffe certifikaterne eller de relevante oplysninger direkte gennem adgang til en database.

I henhold til bestemmelsens *stk. 3*, skal ansøgere og tilbudsgivere benytte det fælles europæiske udbudsdokument som foreløbigt bevis. Ordregiveren kan ikke tage ansøgninger eller tilbud i betragtning, der ikke indeholder det fælles europæiske udbudsdokument som foreløbigt bevis. Den obligatoriske brug af det fælles europæiske udbudsdokument betyder, at hverken ordregiveren, ansøgere eller tilbudsgivere kan udarbejde en egen erklæring, der kan fungere som foreløbigt bevis på linje med det fælles europæiske udbudsdokument.

Til § 149

§ 149 gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

§ 149 fastslår, at erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om anvendelse af standardformularer. Bestemmelsen er indsat for at tilvejebringe det fornødne hjemmelsgrundlag for erhvervs- og vækstministeren til at fastsætte administrative bestemmelser, som er nødvendige for at anvende eller gennemføre de retsakter, som vedtages af Europa-Kommissionen i medfør af direktivets artikel 59, stk. 2, jf. artikel 89, stk. 3. Af direktivets artikel 59, stk. 2, fremgår det, at Europa-Kommissionen skal udarbejde et fælles europæisk udbudsdokument. Erhvervs- og vækstministeren har med denne bestemmelse hjemmel til at gennemføre det fælles europæisk udbudsdokument i dansk ret og andre standardformularer som Europa-Kommissionen udsteder.

Til § 150

§ 150 gennemfører artikel 59, stk. 1, 5. afsnit, og er ny i forhold til den gældende ret.

Bestemmelsen indebærer, at ordregiveren også skal acceptere en erklæring, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har anvendt i en tidligere udbudsprocedure. Den tidligere udbudsprocedure behøver ikke at have tilknytning til hverken den aktuelle ordregiver eller den aktuelt udbudte kontraktgen-

stand. De oplysninger, der fremgår af den erklæring, der er anvendt i den tidligere udbudsprocedure, skal dog fortsat være dækkende for de krav, der stilles af ordregiveren i den relevante procedure. Desuden skal ansøgeren eller tilbudsgiveren bekræfte, at oplysningerne i den tidligere anvendte erklæring fortsat er korrekte.

Til § 151

§ 151 gennemfører direktivets artikel 59, stk. 4 og 5, og er ny i forhold til den gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* medfører, at ordregiveren før tildelingen af kontrakten er forpligtet til at kræve, at den tilbudsgiver, som ordregiveren har til hensigt at tildele kontrakten til, fremlægger den egentlige dokumentation. Denne forpligtelse indtræder for alle de oplysninger, som ordregiveren anmoder ansøgere og tilbudsgivere om i det Fælles europæiske udbudsdokument vedrørende udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, samt opfyldelse af minimumskravene til egnethed og hvordan de objektive og ikkediskriminerende minimumskrav til egnethed opfyldes. I dette tilfælde skal ordregiveren fastsætte en passende frist for tilbudsgiveren til at fremlægge den krævede dokumentation.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at ordregiveren skal give den valgte tilbudsgiver en passende frist til at fremkomme med de relevante oplysninger.

Ordregiveren skal, hvor tilbudsgiveren ikke fremlægger dokumentation inden udgangen af en passende fastsat frist, udelukke tilbudsgiveren fra udbudsproceduren, jf. § 136, nr. 3. Det fremgår af § 136, nr. 3, at ordregiveren skal udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, der har tilbageholdt oplysninger eller ikke er i stand til at fremsende supplerende dokumenter vedrørende udelukkelsesgrundene, § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, minimumskravene til egnethed, jf. §§ 140-144 eller udvælgelsen, jf. § 145.

Forpligtelsen i denne bestemmelse ligger forud for tildelingen. Som følge heraf kan ordregiveren ikke tildele en kontrakt, før ordregiveren har krævet, at den tilbudsgiver, som ordregiveren har til hensigt at tildele kontrakten til, fremlægger den endelige dokumentation. I henhold til § 171 skal ordregiveren hurtigst muligt og samtidigt underrette alle berørte tilbudsgivere om en beslutning om tildeling af en kontrakt. På det tidspunkt, hvor ordregiveren kræver, at en tilbudsgiver fremlægger den egentlige dokumentation, er der endnu ikke truffet en beslutning om tildeling, hvorfor forpligtelsen i § 171 endnu ikke er indtrådt.

Bestemmelsens *stk. 2* indebærer, at ordregiveren, når som helst i udbudsprocessen, har ret til at anmode ansøgere eller tilbudsgivere om fremlægge hele eller en del af den i krævede dokumentation, jf. § 151, stk. 2, hvis det vurderes nødvendigt for at sikre, at proceduren gennemføres korrekt. Dette kan navnlig være tilfældet i procedurer med to faser - begrænsede udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber - hvor ordregive-

ren gør brug af muligheden for at begrænse antallet af ansøgere, der opfordres til at afgive tilbud.

Et krav om indsendelse af dokumentation i forbindelse med udvælgelsen af ansøgere, som opfordres til at deltage, kan begrundes med, at det bør undgås, at ordregiveren opfordrer ansøgere til at deltage, som senere viser sig ikke at være i stand til at indsende dokumentationen i tildelingsfasen, og dermed forhindrer andre i øvrigt kvalificerede ansøgere i at deltage.

Når ordregiveren skønner det nødvendigt at kræve dokumentation i løbet af udbudsprocessen, skal ordregiveren fastsætte en passende frist for ansøgere eller tilbudsgivere til at fremlægge den krævede dokumentation. Omfanget af den dokumentation, som ordregiveren anmoder om i løbet af udbudsprocessen, skal begrænses til det nødvendige, og der skal således kun anmodes om den dokumentation, der er nødvendig for at sikre korrekt gennemførelse af proceduren. Ordregiveren kan udelukke en ansøger eller tilbudsgiver, som ikke fremlægger den krævede dokumentation.

I henhold til bestemmelsens *stk. 3* finder forpligtelsen til at kræve fremlæggelse af dokumentation fra den tilbudsgiver, som ordregiveren har besluttet at tildele kontrakten, ikke anvendelse i forbindelse med kontrakter, der er baseret på rammeaftaler med en vindende tilbudsgiver, hvor alle vilkår er fastlagt eller rammeaftaler med flere vindende tilbudsgivere, hvor alle vilkår er fastlagt.

Bestemmelsens *stk. 4* indebærer, at ordregiveren kan anmode ansøgere eller tilbudsgivere om at supplere eller præcisere den dokumentation, der er modtaget i medfør af § 152. Denne dokumentation kan f.eks. bestå af certifikater, attester, erklæringer eller anden dokumentation. I medfør af ligebehandlingsprincippet i § 2 skal ordregiveren, der har besluttet sig for at anmode en ansøger eller tilbudsgiver om at præcisere oplysninger eller sende supplerende dokumenter eller oplysninger hos en ansøger eller tilbudsgiver også indhente yderligere dokumenter eller oplysninger hos andre ansøgere eller tilbudsgivere.

Bestemmelsen giver samme mulighed som efter § 159, stk. 5, for så vidt angår dokumentation for egnethed, jf. § 152, samt for udvælgelsen, jf. § 145.

Ordregiveren kan i henhold til *stk. 5* ikke forpligte en ansøger eller tilbudsgiver til at fremlægge de krævede certifikater eller relevante oplysninger efter stk. 1 og 2, når ordregiveren befinder sig i en af de to situationer i nr. 1 eller 2.

Stk. 5, nr. 1, fastsætter, at hvis ordregiveren kan skaffe oplysningerne gennem adgang til en national database i en hvilken som helst medlemsstat, kan ordregiveren ikke forpligte ansøger eller tilbudsgiver til at fremlægge certifikaterne eller de relevante oplysninger. En national database skal forstås som en database, der administreres af en offentlig myndighed. Eksempelvis kan ordregiveren ikke kræve, at en ansøger eller tilbudsgiver fremlægger årsregnskaber som dokumentation for aktørens økonomiske og finansielle formåen, hvis årsrapporterne kan hentes direkte via en database. Et eksempel på en database er det centrale virksomhedsregister, CVR.dk, i Danmark. I disse situationer kan ordregi-

veren ikke forpligte en ansøger eller tilbudsgiver til at indsende årsrapporterne, idet ordregiveren selv kan indhente årsrapporterne. Ordregiveren kan anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om at indsende årsrapporterne, men det kan ikke medføre afvisning, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke indsender årsrapporterne. Denne bestemmelse forudsætter, at ansøgeren eller tilbudsgiveren i henhold til § 148, stk. 2, nr. 3, har oplyst, hvilken database ordregiveren kan opnå kendskab til de nødvendige oplysninger eller relevant dokumentation.

Databasen skal stilles til rådighed vederlagsfrit, og der skal være adgang til databasen på en direkte måde, hvilket betyder, at ordregiveren uanset nationalitet skal have samme adgang til databasen. Som følge heraf er det eksempelvis ikke en betingelse, at der skal være adgang uden forudgående registrering eller at databasen er på et af hovedsprogene i EU. Hvis der er samme adgang til databasen for såvel indlandske ordregivere som udenlandske ordregivere, kan ordregiveren ikke kræve, at ansøgere eller tilbudsgivere indsender den pågældende dokumentation.

I henhold til efter *stk. 5, nr. 2*, har en ansøger eller tilbudsgiver ikke pligt til at sende den krævede dokumentation, hvis ordregiveren allerede er i besiddelse af den fornødne dokumentation fra tidligere gennemførte udbudsprocedurer.

Dokumentationen skal opfylde kravene, som er fastsat af ordregiveren i udbudsmaterialet. Ordregiveren pålægges i denne situation ikke anden forpligtelse til at arkivere og opbevare tilbud, end hvad der følger af anden lovgivning.

Til § 152

Det gældende direktivs artikel 47, stk. 4, og artikel 48, stk. 6, fastsætter, at ordregiver i udbudsbekendtgørelsen eller opfordringen til at afgive tilbud skal angive, hvilken eller hvilke dokumentationstyper der kræves, for de økonomiske aktørers finansielle og økonomiske eller tekniske og faglige formåen. Det gældende direktivs artikel 45, stk. 1, 4. afsnit, fastsætter, at ordregiver, hvis det er relevant, kan anmode ansøgerne eller tilbudsgiverne om at fremsende den relevante dokumentation. Ordregivere har således ikke pligt til aktivt at foretage undersøgelser af, om obligatoriske udelukkelsesgrunde gør sig gældende.

§ 152 gennemfører direktivets artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2. I forhold til gældende ret fastslår § 152, at ordregiver skal ordregiver kræve bevis for at der ikke er grundlag for udelukkelse. Stk. 3, er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at ordregiveren har mulighed for at kræve at få forelagt de certifikater, attester, erklæringer og anden dokumentation, der henvises til i følgende bestemmelser som bevis på, at en ansøger eller tilbudsgiver ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, og for at minimumskravene til egnethed er opfyldt:

1. § 153 angående dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7.

2. § 154 angående ansøgerens eller tilbudsgiverens økonomiske og finansielle formåen. Der er tale om en ikke udtømmende liste, hvorfor der også kan kræves andre bevismidler.
3. § 155 samt §§ 157 og 158 angående ansøgerens eller tilbudsgiverens tekniske og faglige formåen. Ordregiveren kan ikke kræve andre bevismidler for ansøgerne eller tilbudsgivernes tekniske og faglige formåen end dem, der fremgår af § 155 samt §§ 157 og 158.

For så vidt angår udelukkelsesgrundene i § 136, nr. 1-3, samt § 137 stk. 1, nr. 1 eller 3-6, er det ordregiver, der har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en udelukkelsesgrund. Det vil som følge heraf være en konkret vurdering fra ordregivers side på baggrund af de oplysninger, som ordregiveren er i besiddelse af, om ansøgeren eller tilbudsgiveren udelukkes. I forhold til § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, angår forhold, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren har mulighed for at fremlægge dokumentation, der påviser, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af disse udelukkelsesgrunde. Som følge heraf har ordregiveren ikke mulighed for at få forelagt andre certifikater, attester, erklæringer eller anden dokumentation end dem, der henvises til i §§ 153-155.

Bestemmelsen indebærer således, at ordregiveren er forpligtet til at stille krav om dokumentation fra den vindende tilbudsgiver for de forhold, der er blevet erklæret i det fælles europæiske udbudsdokument vedrørende udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, hvis ordregiveren har anført, at det vil medføre udelukkelse, at ansøger eller tilbudsgiver er omfattet af disse udelukkelsesgrunde.

Ordregiveren har pligt til at reagere, såfremt ordregiveren er bekendt med, at udelukkelsesgrunde foreligger, eller minimumskravene til egnethed ikke er opfyldt. Denne pligt gælder, uanset hvornår ordregiveren bliver bekendt med forholdet. Der påhviler dog ikke ordregiveren en generel pligt til at undersøge rigtigheden af oplysningerne i de afgivne ansøgninger eller tilbud. Alene i de situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en udelukkelsesgrund eller ikke opfylder et minimumskrav til egnethed, har ordregiveren, jf. § 159, stk. 3, en pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt.

Det er op til ordregiveren at beslutte, om der skal sættes grænser for hvor gammel dokumentationen kan være. Hvis ordregiveren sætter tidsmæssige begrænsninger, skal disse fremgå af udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Dokumentationen må dog ikke have en alder, hvor dokumentationen ikke kan danne grundlag for en vurdering af, hvorvidt ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af en udelukkelsesgrund eller opfylder minimumskravene til egnethed. Dette kan eksempelvis være tilfældet ved en serviceattest, der er flere år gammel. Denne serviceattest, kan ikke være dokumentation for, at ordregiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7 inden for de seneste to år. Dokumentationen skal derfor ha-

ve en vis tidsmæssig tilknytning til udbudsprocessen, således den er egnet til at dokumentere et specifikt forhold.

Bestemmelsens *stk. 2* fastslår, at ordregiveren alene kan kræve de certifikater, attester, erklæringer og anden dokumentation, der er nævnt i §§ 153-155 samt §§ 157 og 158, i forbindelse med at sikre, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund, jf. § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, samt at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder minimumskravene til egnethed, jf. § 140. Ordregiveren fastsætter ved udvælgelse, jf. § 145, hvordan ansøgerne skal dokumentere opfyldelse af de objektive og ikkediskriminerende kriterier. Hvis udvælgelsen sker på baggrund af ansøgernes økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen, kan det ske ved at kræve de dokumentationstyper, der fremgår af §§ 153-155 samt §§ 157 og 158.

Denne bestemmelse angår alene den endelige dokumentation, der, jf. § 151, som minimum skal kræves af den tilbudsgiver, som ordregiveren har besluttet at tildele kontrakten. Det fælles europæiske udbudsdokument fungerer som foreløbigt bevis i forhold til den dokumentation, der kan indhentes. Der henvises til i §§ 153-155 samt §§ 157 og 158.

I de situationer hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren baserer sig på andre enheders økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen, jf. § 144, kan ansøgeren eller tilbudsgiveren gøre brug af alle passende metoder til at påvise over for ordregiveren, at ansøgeren eller tilbudsgiveren råder over de nødvendige ressourcer. Dette kan eksempelvis ske ved en støtteerklæring.

E-Certis er en online database, som indeholder oversigter over og vejledninger til de enkelte

medlemslandes, certifikater og oplysninger, som økonomiske aktører ofte skal bruge i forbindelse med at afgive ansøgning eller tilbud i forbindelse med offentlige indkøb over tærskelværdien. Ansøgere eller tilbudsgivere kan i henhold til *stk. 3* bruge e-Certis til at identificere den dokumentation, som er brugbar i forbindelse med afgivelse af ansøgninger og tilbud i et andet medlemsland. Derudover kan ordregiveren identificere, hvilken dokumentation de skal kræve og acceptere fra ansøgere og tilbudsgivere fra andre medlemslande.

Ordregiveren skal kræve de former for dokumentation, som fremgår af e-Certis som bevis på, at der ikke er grundlag for udelukkelse, jf. § 135, stk. 1 eller 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7, samt for at minimumskravene til egnethed er opfyldt, jf. § 140, i det omfang dokumentationen er hensigtsmæssigt og vil give fyldestgørende informationer i forhold til ordregiverens vurdering.

Til § 153

Det gældende direktivs artikel 45, stk. 3, regulerer, hvilke typer af bevis som er tilstrækkelig til at dokumentere at en økonomisk aktør ikke er omfattet af en udelukkelsesgrund.

§ 153 gennemfører artikel 60, stk. 2, 1. og 2. afsnit, der er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* fastlægger, hvilke typer af bevis som er tilstrækkelig til at opfylde kravene til dokumentation for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde.

Det fremgår af *stk. 1, nr. 1*, at fremlæggelsen af et uddrag fra det relevante register eller tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at disse krav er opfyldt, er tilstrækkeligt bevis for, at en ansøger eller tilbudsgiver ikke er omfattet af de i § 135, stk. 1, nævnte tilfælde. Ordregiveren skal acceptere denne dokumentation, når den er udstedt af en kompetent retslig eller administrativ myndighed i ansøgerens eller tilbudsgiverens medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor ansøgeren eller tilbudsgiveren er etableret. Dette kan eksempelvis være en straffeattest fra det land, hvor en ansøger eller tilbudsgiver er etableret.

Det fremgår af *stk. 1, nr. 2*, at for så vidt angår de i § 135, stk. 3, og § 137, stk. 1, nr. 2 eller nr. 7, nævnte tilfælde, er et certifikat udstedt af kompetent myndighed tilstrækkeligt bevis.

Bevisførelsen kan, for de virksomheder der er hjemmehørende i Danmark, ske ved den serviceattest, som Erhvervsstyrelsen udsteder på anmodning. Der kan endvidere hentes separate erklæringer fra de relevante organer, bl.a. skifteretten, Kriminalregisteret, SKAT og ATP. Ordregivere, der skal vurdere, hvorvidt en ansøger eller tilbudsgiver fra et andet medlemsland har indleveret tilstrækkelig dokumentation i henhold til denne bestemmelse, skal vurdere dette på baggrund af e-Certis, jf. § 152, stk. 3, der indeholder en opstilling af, hvilken dokumentation der accepteres i de enkelte medlemslande.

Ordregiver kan kræve, at en ansøger eller tilbudsgiver fremlægger dokumentation fra andre lande, hvis dette vurderes relevant. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis ordregiveren er bekendt med forhold, der indikerer, at en ansøger eller tilbudsgiver ved endelig dom er dømt for forhold, der er omfattet af de obligatoriske udelukkelsesgrunde.

For så vidt angår udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller nr. 7, påhviler det ansøgeren eller tilbudsgiveren at dokumentere, at denne ikke er omfattet af disse udelukkelsesgrunde. Det påhviler derimod ordregiveren at påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke er omfattet af de øvrige udelukkelsesgrunde, som fremgår af § 136, nr. 1-3 samt § 137, stk. 1, nr. 1, eller nr. 3-6.

Bestemmelsens *stk. 2* fastslår, at i de situationer hvor dokumenter eller certifikater ikke udstedes af den pågældende medlemsstat eller land, eller ikke er dækkende for nævnte udelukkelsesgrunde, kan de erstattes af en erklæring under ed eller, hvor edsafleggelse ikke anvendes, af en erklæring på tro og love, der afgives for en kompetent retslig eller administrativ myndighed, for en notar eller for en kompetent faglig organisation i hjemlandet eller et senere opholdsland.

En erklæring på tro og love fra en ansøger eller tilbudsgiver kan ikke accepteres som dokumentation, hvis den ikke er afgivet for kompetent retslig eller administrativ myndig-

hed, for en notar eller for en kompetent faglig organisation i hjemlandet eller et senere opholdsland.

Denne bestemmelse er ikke relevant for danske ansøgere eller tilbudsgivere, da en serviceattest fra Erhvervsstyrelsen eller dokumentation fra de kompetente myndigheder kan opfylde de dokumentationskrav, der kan stilles efter § 152. Danske ordregivere kan dog modtage edsvorne eller erklæringer på tro og love i tilbud eller ansøgninger fra tilbudsgivere og ansøgere i andre EU-medlemsstater.

Til § 154

Det gældende direktivs artikel 47, stk., indeholder en ikke-udtømmende liste over eksempler på den dokumentation, som ordregiveren kan kræve fremlagt som bevis for virksomhedernes økonomiske og finansielle formåen.

§ 154 gennemfører artikel 60, stk. 3, samt direktivets bilag XII, del I til bilag I, og er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* indeholder en ikke-udtømmende liste den dokumentation, som ordregiveren almindeligvis kan kræve fremlagt som bevis for virksomhedernes økonomiske og finansielle formåen. Ordregiveren kan vælge at kræve en eller flere af de bevismidler, der er angivet.

Da ordregiverens mulighed for at kræve dokumentation for ansøgers og tilbudsgivers økonomiske og finansielle formåen alene kan ske ved en eller flere af de måder, der er anført i bestemmelsen, er listen ikke-udtømmende. Derfor er der mulighed for at kræve yderligere dokumentation på en anden måde for andre forhold, som har betydning for vurderingen af virksomhedernes økonomiske og finansielle formåen i relation til en konkret opgave. Dokumentationen skal blot angå spørgsmålet om, hvorvidt virksomhederne har tilstrækkelige økonomiske ressourcer til at bestå i kontraktperioden, opfylde kontrakten samt imødekomme krav, der måtte opstå under udførelsen af kontrakten.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, fastslår, at erklæringen fra pengeinstituttet er relevant dokumentation, som ordregiveren kan kræve i forbindelse med at vurdere ansøgerens eller tilbudsgiverens økonomiske og finansielle formåen. Erklæringen kan vedrøre forhold, som et pengeinstitut kan udtale sig om, og som bidrager med relevante oplysninger om økonomisk og finansiell formåen. Dette kan eksempelvis være erklæringer om økonomiske engagementer, udtalelser om garantiforpligtelser og soliditetserklæringer. Relevante erhvervsansvarsforsikringer dækker over enhver forsikring, der dækker virksomhedernes ansvar for skader og andet tab, som opstår i forbindelse med udførelsen af det pågældende erhverv. Bevis for en gældende erhvervsansvarsforsikring kan føres ved fremsendelse af en gældende forsikringsaftale og police eller ved fremsendelse af erklæring fra det relevante forsikringsselskab.

Det følger af bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, at der udelukkende kan stilles krav om fremlæggelse af årsregnskaber eller uddrag heraf, såfremt offentliggørelse er foreskrevet i lovene i det land, hvor virksomheden er etableret. Ved anvendelse af denne bestemmelse kan ordregiveren herefter alene afvise en virksomhed, der ikke har fremsendt dokumentation

nen, hvis det land, hvor virksomheden er etableret, har et sådant offentliggørelseskrav.

Det følger af bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, at der kan stilles krav om omsætningstal. Sådanne omsætningstal kan eksempelvis vedrøre omsætningstal for aktiviteter, der nøjagtigt modsvarer den konkrete udbudte opgave. Derudover kan det eksempelvis være omsætningstal for beslægtede aktiviteter, idet beslægtede aktiviteter kan give et indtryk af virksomhedens økonomiske og finansielle formåen til at håndtere den konkrete opgave. Det følger af bestemmelsen, at der kan stilles krav om omsætningstal for de tre seneste disponible regnskabsår. Perioden, for hvornår der kan stilles krav om omsætningstal, afhænger dog af, om omsætningstallene foreligger. Omsætningstallene foreligger eksempelvis ikke, hvis ansøgeren eller tilbudsgiverens virksomhed ikke har været etableret i tre år.

Bestemmelsens *stk. 2* fastslår, at ansøgeren eller tilbudsgiveren kan påvise sin økonomiske og finansielle formåen ved ethvert andet dokument end den af ordregiveren krævede dokumentation, som ordregiveren finder passende. Det kræver dog, at ansøgeren eller tilbudsgiveren af en gyldig grund ikke er i stand til at fremlægge de krævede dokumenter. En gyldig grund foreligger, hvor årsagen til, at der ikke kan fremskaffes dokumentation, ikke kan henregnes til ansøgeren eller tilbudsgiveren.

Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvor der ikke inden for den af ordregiveren fastsatte tidsfrist er mulighed for at indhente den krævede dokumentation. Det må i den sammenhæng ikke være forhold hos ansøgeren eller tilbudsgiveren, som er årsagen til, at den krævede dokumentation ikke kan indhentes. Hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren eksempelvis for sent er kommet i gang med at indhente dokumentation til anvendelsen ved det konkrete udbud, vil denne bestemmelse ikke kunne anvendes. Det må endvidere anses at være en gyldig grund, at der foreligger visse forhold omkring ansøgeren eller tilbudsgiveren, som gør, at det i en periode ikke er muligt at indhente de pågældende oplysninger, fordi de ikke findes. Et eksempel på en sådan gyldig grund kan være, at en virksomhed er under stiftelse og således ikke kan fremvise visse af de dokumenter, som ordregiveren kræver, eller at virksomheden er nystartet og ikke har aflagt regnskab endnu eller ikke i den periode, som ordregiveren forudsætter fremlagt oplysninger for.

Til § 155

Det gældende direktivets artikel 48, stk. 2, indeholder en udtømmende liste over arten af den dokumentation, som ordregiveren kan kræve fremlagt som bevis for de økonomiske aktørers tekniske formåen.

§ 155 gennemfører artikel 60, stk. 4, samt direktivets bilag XII, del II til bilag I, der er en videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen indeholder en udtømmende liste over arten af den dokumentation, som ordregiveren kan kræve fremlagt som bevis for virksomhedernes tekniske og faglige formåen. Ordregiveren kan således ikke kræve anden form for dokumentation end den, der er nævnt i bestemmelsen. Det skal

dog bemærkes, at i henhold til §§ 157 og 158, kan ordregiveren kræve dokumentation for kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesstandarder.

Opregningen af dokumentation er dog ikke ensbetydende med, at ordregiveren skal kræve samtlige nævnte former for dokumentation fremlagt. Ordregiveren kan vælge den dokumentation, der er relevant i forbindelse med et konkret udbud, afhængigt af arten, mængden eller betydningen og anvendelsen af de udbudte arbejder, varer eller ydelser.

Herudover kan visse af bevismidlerne anvendes i forbindelse med tjenesteydelsesopgaver, men ikke i relation til andre opgavetyper og omvendt. Differentieringen skyldes, at der er forskellige typer af formåen, som er relevante ved forskellige typer af opgaver.

Det fremgår af bestemmelserne i *nr. 1 og 2*, at der skal være tale om de betydeligste arbejder, leveringer eller tjenesteydelser. De betydeligste arbejder, leveringer eller tjenesteydelser kan eksempelvis angå den økonomiske værdi. Det kan også angå de leveringer eller tjenesteydelser, der har størst lighed med det konkrete udbud. Som følge heraf kan ordregiveren kræve en nærmere beskrivelse af det udførte arbejde, leveringen eller tjenesteydelsen. Det kan desuden være nødvendigt at tage hensyn til dokumentation for relevante arbejder, tjenesteydelser og leveringer, der er udført mere end henholdsvis fem år og tre år tidligere, såfremt der er tale om arbejder, varer eller tjenesteydelser, der kun sjældent udbydes som følge af eksempelvis lang kontraktvarighed.

Det kan i forbindelse med innovationspartnerskaber, jf. § 75, stk. 3, være relevant for ordregiveren at kræve, at en ansøger eller tilbudsgiver via en liste over de betydeligste arbejder, tjenesteydelser og leveringer påviser erfaring med forskning og udvikling og/eller udvikling og gennemførelse af innovative løsninger.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 3*, at ordregiveren kan kræve oplysninger om de involverede teknikere eller tekniske organer, navnlig om dem, der er ansvarlige for kvalitetskontrol, uanset om de hører til ansøgerens eller tilbudsgiverens virksomhed eller ej. For bygge- og anlægsarbejder kan ordregiveren kræve oplysning om de teknikere eller tekniske organer, som entreprenøren disponerer over til udførelsen af arbejdet.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 4*, at der kan kræves fremlagt en beskrivelse af det tekniske udstyr og de foranstaltninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har truffet til sikring af kvaliteten, samt af virksomhedens undersøgelses- og forskningsfaciliteter. I medfør af dette punkt kan der stilles krav om en beskrivelse.

Ordregiveren kan endvidere kræve dokumentation for opfyldelse af bestemte kvalitetssikringsstandarder i medfør af § 157.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 5*, at ordregiveren kan kræve en angivelse af den forvaltning af forsyningskæden og de eftersporingsystemer, som ansøgeren eller tilbudsgiveren kan anvende ved gennemførelsen af kontrakten. Det betyder eksempelvis, at ordregiveren kan kræve en beskri-

velse af den måde, som ansøgeren eller tilbudsgiveren vil administrere og kontrollere underleverandørkæden. Ansøgeren eller tilbudsgiveren kan i denne forbindelse anføre oplysninger på den person hos ansøgeren eller tilbudsgiveren, der har overblikket over underleverandørerne og deres opgaver. Endvidere kan en ansøger eller tilbudsgiver anføre, konkrete kontrolforanstaltninger, der skal sikre, at underleverandørkæden udfører opgaverne i overensstemmelse med kontrakten.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 6*, at ordregiveren i visse særlige tilfælde kan kræve at gennemføre en kontrol selv eller ved et kompetent officielt organ. Denne kontrol vedrører en leverandørs produktionskapacitet eller tjenesteyderens tekniske og faglige formåen, og om nødvendigt deres undersøgelses- og forskningsfaciliteter og de foranstaltninger, der træffes til kontrol af kvaliteten. Undersøgelses- og forskningsfaciliteter er eksempelvis laboratorier, værksteder og andre faciliteter, hvor man udøver en aktivitet med henblik på at opnå ny viden eller udvikle nye produkter. Kontrollen kan kun kræves gennemført, når der er tale om varer eller tjenesteydelser, der er komplekse eller skal tjene et særligt formål. Dette er eksempelvis varer eller ydelser, der består af mange indbyrdes forbundne eller sammenflettede enkelt-elementer.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 7*, at ordregiveren kan kræve en angivelse af de uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer oplyst hos ansøgeren eller tilbudsgiveren eller ledende medarbejdere hos disse, forudsat de ikke evalueres som et kriterium for tildeling. Disse oplysninger kan både gives ved en fortegnelse eller erklæring herom. I konkrete situationer kan vigtigheden af at få de uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer dokumenteret dog også indebære, at ansøgeren eller tilbudsgiveren kan afkræves egentlige beviser herfor, eksempelvis eksamens- eller kursusbeviser.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 8*, at ordregiveren kan kræve en angivelse af de miljøstyringsforanstaltninger, som ansøgeren eller tilbudsgiveren kan anvende ved udførelsen af kontrakten. Ordregiveren kan kræve dokumentationen for opfyldelse af bestemte miljøledessystemer eller – standarder i medfør af § 158.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 9*, at ordregiveren kan kræve en erklæring fra ansøgere eller tilbudsgivere om det årlige gennemsnitlige antal beskæftigede og antallet af ledere gennem de sidste 3 år. En sådan erklæring indebærer, at der skal afgives ét tal for hvert af de 3 år.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 10*, at ordregiveren kan kræve en erklæring om, hvilket værktøj, materiel og teknisk udstyr tjenesteyderen eller entreprenøren disponerer over til opfyldelse af kontrakten. Værktøj, materiel og teknisk udstyr dækker over de redskaber, som virksomheden har til rådighed, og omfatter også eksempelvis IT-programmer. I medfør af dette punkt kan ordregiveren stille krav om en fortegnelse over de redskaber, der disponeres over. Afhængig af opgavens karakter har ordregiveren dog også mulighed for at stille krav til redskaberne, og til dokumentation for rådigheden over disse. Hvilke krav, der kan stilles, af-

hænger af og skal stå i forhold til kontraktens genstand. Der vil således potentielt kunne være mulighed for eksempelvis at kræve dokumentation for redskaber med bestemte karakteristika, eller at virksomheden kan råde faktisk og retligt over redskaberne i kontraktperioden.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 11*, at ordregiveren kan kræve oplysning om størrelsen af den andel af kontrakten som forudsættes løst af underleverandører.

Det fremgår af bestemmelsens *nr. 12*, at ordregiveren som dokumentation i relation til varer kan kræve prøver, beskrivelser eller fotografier, hvis autencitet på ordregiverens anmodning skal kunne attesteres. Herudover kan kræves attester udstedt af anerkendte kvalitetskontrolinstitutter eller -anstalter, hvoraf fremgår, at varer, der er klart identificeret ved henvisning til tekniske specifikationer eller standarder, er i overensstemmelse med disse.

Til § 156

Det gældende direktivs artikel 52, stk. 1, fastslår, at EU-medlemsstaterne kan indføre officielle lister over godkendte entreprenører, leverandører eller tjenesteydelser, eller indføre attesting, der foretages af offentligtretlige eller privatretlige organer. Der er ikke oprettet officielle lister eller en central certificering i Danmark.

§ 156 gennemfører artikel 64, stk. 1, og er en videreførelse af gældende ret.

Der er endnu ikke oprettet officielle lister eller en central certificering i Danmark. Formålet med lister og certificeringen er, at en økonomisk aktør, der påviser optagelsen på listen eller har et certifikat udstedt af rette certificeringsorgan kan dokumentere et bestemt egnethedsniveau. Herved undgår ansøgeren eller tilbudsgiveren at fremsende anden dokumentation i forbindelse med et udbud. Fastsætter Erhvervs- og vækstministeren regler om officielle lister over godkendte økonomiske aktører og certificering, der foretages af offentligtretlige og privatretlige organer, skal dette ske under overholdelse af direktivets artikel 64.

Det vil sige, at der i henhold til denne bestemmelse blandt andet kan fastsættes betingelserne for optagelse på de officielle lister og for certificeringsorganernes udstedelse af certifikater til bestemmelserne i denne underafdeling samt regler om administrationen af disse lister og certificeringer.

Der vil være en formodning for, at en ansøger eller tilbudsgiver der er optaget på en liste, der er oprettet i henhold til nærværende bestemmelse, at egnetheden.

I henhold til denne bestemmelse kan der alene fastsættes betingelser, der angår minimumskriterierne til egnethed, jf. § 140.

Bestemmelsen medfører, at der kan fastsættes regler for dokumentation for opfyldelse af egnethedsniveauet, jf. § 140. Regler for dokumentation skal være § 154 og 155 og §§ 157 og 158.

I henhold til reglerne skal økonomiske aktører på et hvilket som helst tidspunkt anmode om optagelse på en officiel liste, der er oprettet i henhold til denne bestemmelse.

Såfremt der i henhold til denne bestemmelse oprettes regler officielle lister og udstedelse af certifikater, skal reglerne endvidere tage højde for forpligtelserne, der er indeholdt i direktivets artikel 64.

Til § 157

Det gældende direktivs artikel 49 fastslår, at ordregiver, ved krav om attesting af overholdelse af bestemte kvalitetsstandarder, skal henvise til kvalitetssikringssystemer, der bygger på de europæiske standarder og er certificeret af organer, som opfylder de europæiske standarder for certificering. Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at tilsvarende attester fra organer i andre EU-medlemsstater og andre former for dokumentation for tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger også skal accepteres af ordregiver.

§ 157 gennemfører artikel 62, stk. 1, og i forhold til gældende ret indeholder en udtrykkelig tilføjelse om, at bestemte kvalitetssikringsstandarder kan omfatte adgang for handicappede, og om, at anden form for dokumentation for tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger skal accepteres, hvis den økonomiske aktør ikke har mulighed for at skaffe sådanne certifikater inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den økonomiske aktør.

I henhold til *stk. 1* kan ordregiveren kræve, at en ansøger eller tilbudsgiver, som dokumentation for dennes tekniske og faglige formåen, fremlægger certifikater til bekræftelse af, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder bestemte kvalitetssikringsstandarder. Det er ordregiveren, der vurderer, hvilke specifikke kvalitetsstandarder, ansøgeren eller tilbudsgiveren skal opfylde.

Kvalitetssikringsstandarderne kan angå foranstaltninger hos ansøger/tilbudsgiver, der skal sikre en ensartet kvalitet, en særlig høj kvalitet, adgangen for handicappede m.m.

Stk. 1 fastlægger endvidere, at hvis ordregiver kræver opfyldelse af bestemte kvalitetssikringsstandarder, skal de bygge på de relevante europæiske standardserier, der er certificeret af godkendte organer.

Ordregiveren kan i henhold til *stk. 2* kræve, at certifikatet er udstedt af et uafhængigt organ, men skal derudover acceptere tilsvarende certifikater fra organer i andre EU-medlemsstater.

Det er tilbudsgiveren, der skal påvise, at tilsvarende certifikatet dokumenterer, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de krævede kvalitetssikringsstandarder.

Endvidere skal ordregiveren acceptere anden form for dokumentation for tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger, hvis den pågældende ansøger eller tilbudsgiver ikke havde mulighed for at skaffe sådanne certifikater inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives ansøgeren eller tilbudsgiveren. Ansøgeren eller tilbudsgiveren skal påvise, at de foreslåede foranstaltninger svarer til foranstaltningerne, der er krævet, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder.

Det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der har bevisbyrden for, at den anden dokumentation er passende i forhold til at påvise, at de krævede kvalitetssikringsstandarder er opfyldt.

Det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der vurderer, hvilken dokumentation, som denne ønsker at indlevere for at påvise tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger. Som følge heraf kan ordregiveren ikke fastsætte specifikke formkrav for den passende dokumentation. Det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der har bevisbyrden for, at den anden dokumentation er passende i forhold til at påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger.

Anden dokumentation anses for at være passende, hvis en rimeligt oplyst og normalt påpasselig ordregiver uden et uforholdsmæssigt stort ressourceforbrug kan konstatere, at de krævede kvalitetssikringsstandere er opfyldt.

Ordregiveren kan altid vælge at acceptere dokumentation for tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger, men er alene forpligtet hertil, hvis tilbudsgiveren ikke havde adgang til at opnå de krævede certifikater.

I henhold til *stk. 3*, kan en ordregiver i udbudsmaterialet anmode om en redegørelse for baggrunden for fremsendelse af anden dokumentation, jf. *stk. 2*.

I denne redegørelse kan tilbudsgiveren beskrive, hvorfor tilbudsgiveren mener, at ordregiveren skal acceptere den anden passende dokumentation. Det kan eksempelvis være en beskrivelse af, hvorfor det ikke var muligt for tilbudsgiveren at opnå det krævede til certifikat for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder bestemte kvalitetssikringsstandarder. Det kan give ordregiver et udgangspunkt for at vurdere, om tilbudsgiveren kunne have opnået mærket eller et tilsvarende mærke.

Det skal fremgå af udbudsmaterialet, hvis ordregiveren anmoder om en redegørelse fra tilbudsgiverne.

Idet der alene er tale om en anmodning fra ordregiverens side, kan ordregiveren ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

Ordregiveren kan ikke med henvisning til denne bestemmelse kræve en redegørelse fra tilbudsgiverne efter tilbudsfristens udløb.

Til § 158

Det gældende direktivs artikel 50 fastslår, at ordregiver ved krav om forelæggelse af attester vedrørende opfyldelse af visse miljøstyringsnormer, skal henvide til fællesskabsordningen for miljøstyrings og miljørevision eller til miljøledelsesnormer baseret på de relevante europæiske eller internationale normer certificeret af organer i overensstemmelse med EF-lovgivningen eller de europæiske eller internationale normer vedrørende certificering. Endvidere skal ordregiver acceptere tilsvarende attester fra organer i andre EU-medlemsstater og andre former for dokumentation for tilsvarende miljøledelsesforanstaltninger.

§ 158 gennemfører artikel 62, *stk. 2*, og i forhold til gældende ret, indeholder bestemmelsen en opdatering af ordregivers muligheder for at henvide til miljøledelsessystemerne. Derudover skal ordregiver skal acceptere anden dokumentation, hvis den økonomiske aktør ikke har mulighed for at

skaffe de krævede certifikater inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den økonomiske aktør.

I henhold til *stk. 1* kan en ordregiver kræve, at en ansøger eller en tilbudsgiver fremlægger certifikater udstedt af uafhængige organer til bekræftelse af, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder. Kræver ordregiveren opfyldelse af bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder, skal ordregiveren, henvide til EU-ordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS) eller til, andre anerkendte miljøledelsessystemer i henhold til artikel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009 eller andre miljøledelsesstandarder, der er baseret på de relevante europæiske eller internationale standarder udstedt af godkendte organer.

Det er et krav, at ordregiveren alene kan kræve certifikater for opfyldelse af bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder, hvis certifikaterne er udstedt af uafhængige organer. Hermed menes, at ansøger eller tilbudsgiver ikke må kunne udøve indflydelse på udstedelsen af certifikaterne.

Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at når ordregiveren kræve opfyldelse af bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder, skal ordregiveren henvide til et anerkendt miljøledelsessystem eller en anden miljøledelsesstandard udstedt af et godkendt organ. Det er i bestemmelsen anført, hvad ordregiveren skal henvide til.

For det første kan ordregiveren henvide til EU-ordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS).

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1221/2009 af 25. november 2009 om organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS) og om ophævelse af forordning (EF) Nr. 761/2001 og Europa-Kommissionens beslutning 2001/681/EF og 2006/193/EF, er grundlag for fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision, der benævnes EMAS. EMAS blev etableret i 1993 og har udviklet sig over tid, og grundlaget for ordningen blev senest revideret i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1221/2009.

EMAS er et frivilligt redskab tilgængeligt for alle organisationer i alle økonomiske sektorer i eller uden for EU, som ønsker, at påtage sig et miljømæssigt og økonomisk ansvar, forbedre deres miljøpræstationer eller kommunikere deres miljøresultater til samfundet og til interessenter generelt.

Økonomiske aktører, der ønsker at blive EMAS-registreret, skal blandt andet bevise, at de overholder miljølovgivningen, at de forpligter sig til at forbedre deres miljøpræstationer løbende, at vise, at de er i åben dialog med alle interessenter, at inddrage de ansatte i forbedringen af organisationens miljøpræstationer og at offentliggøre og opdatere en valideret EMAS-miljøredegørelse som led i den eksterne kommunikation.

Nærmere vejledning om brugen af EMAS fremgår af Europa-Kommissionens afgørelse af 4. marts 2013 om udarbejdelse af brugervejledningen, der beskriver de skridt, det er nødvendigt at tage for at deltage i EMAS under Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1221/2009 om

organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS).

Dernæst kan ordregiveren henvise til andre anerkendte miljøledelsessystemer i henhold til artikel 45 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1221/2009. Det fremgår af artikel 45, at EU-medlemsstaterne kan indgive en skriftlig anmodning til Europa-Kommissionen for at få anerkendt eksisterende miljøledelsessystemer eller dele heraf, som er certificeret i overensstemmelse med passende certificeringsprocedurer, der anerkendes på nationalt eller regionalt niveau, og anses for at opfylde tilsvarende krav i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1221/2009.

Europa-Kommissionen offentliggør oplysningerne om de anerkendte miljøledelsessystemer, herunder oplysninger om de tilsvarende dele af EMAS.

Endeligt kan ordregiveren henvise til andre miljøledelsesstandarder, der er baseret på de relevante europæiske eller internationale standarder udstedt af godkendte organer.

Ordregiveren skal henvise til et anerkendt miljøledelsessystem eller en anden miljøledelsesstandard udstedt af et godkendt organ i overensstemmelse med de anførte retningslinjer i denne bestemmelse.

Ordregiveren skal i henhold til *stk. 2* acceptere tilsvarende certifikater fra uafhængige organer i andre EU-medlemsstater. Det vil sige, at i den situation, hvor der er et uafhængigt organ i en anden medlemsstat, som udsteder certifikater, der dokumenterer et ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder, skal ordregiveren acceptere disse certifikater.

Det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der skal påvise, at certifikatet dokumenterer, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de krævede miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder.

Endvidere skal ordregiveren acceptere anden form for dokumentation for opfyldelse af miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder, hvis den pågældende ansøger eller tilbudsgiver påviseligt ikke havde adgang til sådanne certifikater eller ikke havde mulighed for at skaffe dem inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den pågældende ansøger eller tilbudsgiver. Ansøgeren eller tilbudsgiveren skal påvise, at de foreslåede foranstaltninger svarer til det miljøledelsessystem eller miljøledelsesstandard, der er krævet af ordregiveren.

Ordregiveren kan altid vælge at acceptere dokumentation for tilsvarende miljøledelsesforanstaltninger, men er alene forpligtet hertil, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke havde adgang til at opnå de krævede certifikater.

Det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der vurderer, hvilken dokumentation, som denne ønsker at indlevere for at påvise tilsvarende miljøledelsesforanstaltninger. Som følge heraf kan ordregiveren ikke fastsætte specifikke formkrav for den passende dokumentation. Det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der har bevisbyrden for, at den anden dokumentation er passende i forhold til at påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsvarende miljøledelsesforanstaltninger.

Det er ansøgeren eller tilbudsgiveren, der har bevisbyrden for, at den anden dokumentation er passende i forhold til at påvise, at de krævede miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder er opfyldt.

Anden dokumentation anses for at være passende, hvis en rimeligt oplyst og normalt påpasselig ordregiver uden et uforholdsmæssigt stort ressourceforbrug kan konstatere, at de krævede miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder er opfyldt.

I henhold til *stk. 3*, kan en ordregiver i udbudsmaterialet anmode om en redegørelse for baggrunden for fremsendelse af anden dokumentation, jf. *stk. 2*.

I denne redegørelse kan tilbudsgiveren beskrive, hvorfor tilbudsgiveren mener, at ordregiveren skal acceptere den anden passende dokumentation. Det kan eksempelvis være en beskrivelse af, hvorfor det ikke var muligt for tilbudsgiveren at opnå det krævede til certifikat for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder bestemte miljøledelsessystemer eller miljøledelsesstandarder. Det kan give ordregiveren et udgangspunkt for at vurdere, om tilbudsgiveren kunne have opnået mærket eller et tilsvarende mærke.

Det skal fremgå af udbudsmaterialet, hvis ordregiveren anmoder om en redegørelse fra tilbudsgiverne.

Idet der alene er tale om en anmodning fra ordregiverens side, kan ordregiveren ikke afvise en tilbudsgiver, der ikke imødekommer anmodningen.

Ordregiveren kan ikke med henvisning til denne bestemmelse kræve en redegørelse fra tilbudsgiverne efter tilbudsfristens udløb.

Til § 159

Det gældende direktivs artikel 44, *stk. 1*, fastlægger kronologien for den procedure, ordregiver skal gennemføre, herunder opdelingen af udvælgelses- og tildelingsfasen. I henhold til § 12, *stk. 1*, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 712 af 15. juni 2011 om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter kan ordregiver anmode ansøgere eller tilbudsgivere om inden en fastsat frist at berigtige fejl eller mangler i ansøgninger eller tilbud.

§ 159 gennemfører artikel 56, *stk. 1* og 3, og viderefører gældende ret. Derudover kan ordregiver som noget nyt beslutte ikke at tildele en kontrakt til den tilbudsgiver, hvis ordregiveren kan bevise, at tilbuddet ikke er i overensstemmelse med gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlige områder. Derudover er det i forhold til gældende ret præciseret, at ordregivere kan supplere, præcisere eller fuldstændiggøre en ansøgning eller tilbud. Endvidere indeholder § 159 en bestemmelse i *stk. 3*, hvorefter ordregiveren i tvivlstilfælde skal foretage en effektiv kontrol af oplysningerne og dokumentationen, der er forelagt i ansøgningen eller tilbuddet. Denne bestemmelse svarer til gennemførelsen af artikel 67, *stk. 4*, 3. pkt., i § 164, *stk. 2*, dog således, at denne bestemmelse ikke alene er relevant i forhold til tilbudsevalueringen i forhold til kriterierne for tildeling, men også angår andre dele af tilbuddet

samt oplysninger og dokumentation i ansøgningen. Baggrunden for denne bestemmelse er at skabe klarhed, i forhold til ordregivers pligter, og tydeliggøre, at pligten til at undersøge tvivl også eksisterer, selvom det ikke angår tilbudsvurderingen.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at ordregiveren skal tildele kontrakten i overensstemmelse med §§ 161-165 om kriterier for tildeling af kontrakten, samt hvis relevant §§ 166-169 vedrørende beregning af livscyklusomkostninger og § 169 om unormalt lave tilbud.

Bestemmelsens *stk. 2* fastslår, at tilbudsgiveren, der skal tildeles kontrakten, skal opfylde nogle grundlæggende krav.

For det første skal ordregiveren verificere, at tilbuddet opfylder de krav, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen og i det øvrige udbudsmateriale. I denne forbindelse kan det tages i betragtning, hvis ordregiveren accepterer alternative tilbud i henhold til §§ 50-52 eller sideordnede tilbud i henhold til §§ 53 og 54.

Der påhviler ikke ordregiveren en generel pligt til at undersøge rigtigheden af oplysningerne i de afgivne tilbud. Alene i de situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt ansøgeren eller tilbudsgiveren opfylder de krav, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen og i det øvrige udbudsmateriale, har ordregiveren en pligt til at foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som ansøgeren eller tilbudsgiveren har indsendt.

Ordregiveren har dog altid en ret til at undersøge og verificere, at oplysningerne i de afgivne tilbud er korrekte, såfremt dette sker i overensstemmelse med principperne i § 2.

Dernæst skal ordregiveren verificere, at tilbudsgiveren ikke er udelukket i henhold til §§ 135-137, at tilbudsgiveren opfylder de af ordregiveren fastsatte minimumskrav til egnethed i henhold til §§ 140-143, og at tilbudsgiveren, hvis det er relevant, er udvalgt gennem en udvælgelse i henhold til § 145 til at afgive tilbud. Ordregiveren godkender tilbudsgiveren på baggrund af de oplysninger, der fremgår af det fælles europæiske udbudsdokument, jf. §§ 148-151, samt dokumentation, der er indhentet, jf. § 152 og §§ 157 og 158.

Ordregiveren kan alene benytte det fælles europæiske udbudsdokument, jf. §§ 148-151 som et foreløbigt bevis, og det følger af § 152, stk. 1, at ordregiveren inden kontrakten tildeles skal kræve, at tilbudsgiveren, som ordregiveren har besluttet at tildele kontrakten, skal fremlægge dokumentation, jf. § 152.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 1*, kan ordregiveren ikke tildele en udbudt kontrakt til en tilbudsgiver, der er udelukket i henhold til de obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 136, nr. 1-3. Det samme gør sig gældende vedrørende de frivillige udelukkelsesgrunde, jf. § 137, stk. 1, hvis ordregiveren har tilkendegivet i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsmaterialet, at ansøgere eller tilbudsgivere ikke må befinde sig i specifikke eller alle situationer, der er omfattet af de frivillige udelukkelsesgrunde, jf. § 137. I henhold til udelukkelsesgrundene i § 136, nr. 1-3, samt § 137, stk. 1, nr. 1 eller 3-6, er det ordregiver, der skal påvise, at tilbudsgiveren er omfattet af udelukkelsesgrunden.

I disse situationer består verifikationen ikke i at indhente dokumentation fra tilbudsgiveren, men derimod vurdere, hvorvidt ordregiveren kan bevise, at tilbudsgiveren er omfattet af en udelukkelsesgrund.

I forhold til bestemmelsen *stk. 2, nr. 2*, kan ordregiveren ikke tildele en udbudt kontrakt til en tilbudsgiver, der ikke opfylder minimumskravene til egnethed. Minimumskravene til egnethed udtrykkes, jf. § 140, som minimumskrav til tilbudsgivernes økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen. Såfremt en tilbudsgiver ikke lever op til disse krav, har tilbudsgiveren ikke den fornødne økonomiske og finansielle formåen eller tekniske og faglige formåen til at løfte den udbudte opgave, hvorfor denne ikke kan tildeles den udbudte kontrakt.

Det følger af bestemmelsens *stk. 2, nr. 3*, at ordregiveren ikke kan tildele en udbudt kontrakt til en tilbudsgiver, der ikke er udvalgt til at afgive tilbud, jf. § 145. Denne bestemmelse er naturligvis alene relevant, hvis der er blevet gennemført en udvælgelse. Denne bestemmelse skal læses i sammenhæng med § 147, hvorefter en ordregiver i visse situationer kan acceptere ændringer hos ansøgere eller tilbudsgivere samt i visse situationer tillade, at der opfordres nye ansøgere til at afgive tilbud.

Bestemmelsens *stk. 3* medfører, at ordregiveren i tvivlstilfælde skal foretage en effektiv kontrol af de oplysninger og dokumentation, som ansøger eller tilbudsgiveren har afgivet.

Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med § 164, stk. 2, hvorefter ordregiveren har en pligt til i tvivlstilfælde at foretage en effektiv kontrol af oplysninger og dokumentation i tilbuddet. § 164 angår kriterierne for tildeling, og derfor er § 164, stk. 2, knyttet til tilbudsvurderingen, således ordregiveren i forbindelse med tilbudsvurderingen har en pligt til at foretage en effektiv kontrol af oplysninger og dokumentation i tilbuddet i tvivlstilfælde.

Denne bestemmelse angår såvel ansøgninger og tilbud. Det betyder, at der vedrørende udelukkelsesgrundene, egnethedsvurderingen og udvælgelsen, kan være en pligt til at foretage en effektiv kontrol af oplysningerne og dokumentationen. Dette kan eksempelvis være relevant, hvis der opstår tvivl om oplysningerne afgivet i det fælles europæiske udbudsdokument. Dog vil der i visse situationer som klart udgangspunkt ikke være tvivl om den dokumentation, som en ansøgning eller tilbudsgivere indleverer. I forbindelse med § 153, stk. 1, skal en ordregiver acceptere bestemte typer af dokumentation som bevis for, at ansøger eller tilbudsgiver ikke er omfattet af udelukkelsesgrunde som nævnt i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Denne dokumentation er udstedt af en kompetent myndighed, og ordregiveren vil i almindelighed kunne lægge dokumentationen til grund. Det samme gør sig gældende i forbindelse med fremlæggelse af årsregnskaber, jf. § 154, stk. 1, nr. 2.

Bestemmelsens *stk. 4* medfører, at ordregiveren i forbindelse med anvendelsen af en offentlig procedure kan vælge at foretage tilbudsevalueringen, inden ordregiveren verificerer, om tilbuddet kan antages i henhold til betingelserne i § 159, stk. 2, 1. pkt. og 2. pkt., nr. 1-3. Ved anvendelsen af en

offentlig procedure gennemføres udbuddet, i modsætning til begrænsede udbud, i en fase. I situationer hvor ordregiveren anvender en offentlig procedure, er ordregiveren frit stillet i forhold til at beslutte, i hvilken rækkefølge den undersøger, om minimumskravene til egnethed er opfyldt, og hvilket tilbud der er bedst på baggrund af det valgte tildelingskriterium. Ved først at undersøge hvilket tilbud der er bedst, vil ordregiveren efter omstændighederne kunne effektivisere proceduren, navnlig hvis der er tale om en simpel vurdering, eksempelvis hvis tildelingskriteriet er pris.

Ordregiveren skal i henhold til principperne i § 2 sikre, at det verificeres på en upartisk og gennemsigtig måde, at der ikke foreligger udelukkelsesgrunde, og at minimumskravene til den økonomiske og finansielle formåen og/eller tekniske og faglige formåen er opfyldt. Herved sikrer ordregiveren, at kontrakten ikke tildeles en tilbudsgiver, som skulle have været udelukket eller er uegnet.

Bestemmelsens *stk. 5* er en kodificering af blandt andet EU-domstolens retspraksis, herunder afgørelse af 10. oktober 2013 Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser mod Manova A/S, C-336/12. Endvidere findes en lignende bestemmelse i § 12, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 712 af 15. juni 2011 om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter, udstedt i medfør af § 1 og § 2, stk. 1, i lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992.

Denne bestemmelse regulerer den situation, hvor de relevante oplysninger eller den dokumentation, som en ansøger eller tilbudsgiver indsender i sin ansøgning eller sit tilbud, er eller synes at være ufuldstændige eller fejlbehæftede. Dokumentationen kan være specifikke dokumenter, der skal dokumentere specifikke forhold. Hvis en ansøgning eller et tilbud, er eller synes at være ufuldstændige eller fejlbehæftede, kan ordregiveren i henhold til denne bestemmelse anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om at supplere, præcisere eller fuldstændiggøre ansøgningen eller tilbuddet ved at indsende de relevante oplysninger og/eller den relevante dokumentation inden for en passende frist. Dog kan sådan en anmodning alene fremsættes ved overholdelse af principperne i § 2, herunder i særdeleshed ligebehandlingsprincippet. Dette betyder eksempelvis, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke må opnå en fordel i viden eller tid ved at få mulighed for at indsende relevante oplysninger og dokumentation efter ansøgning- eller tilbudsfristens udløb.

Anmodning om relevante oplysninger og dokumentation kan fremsættes efter udløbet af ansøgnings- eller tilbudsfristen.

Såfremt en ansøgning eller et tilbud indeholder fejl eller mangler, er ordregiveren ikke forpligtet til at anmode en ansøger eller tilbudsgiver om at supplere, præcisere eller fuldstændiggøre ansøgningen eller tilbuddet. Dog kan det efter omstændighederne være hensigtsmæssigt, at ordregiveren fremsætter en anmodning, hvis der er tale om bagatelagte fejl eller mangler.

En anmodning om relevante oplysninger og dokumentation skal rettes mod alle virksomheder i samme situation i samme udbud. Anmodningen skal angå alle de punkter i ansøgningen eller tilbuddet, der skal suppleres, præciseres eller fuldstændiggøres. Endvidere må anmodningen ikke føre til, at ansøgeren eller tilbudsgiveren fremsætter en ny ansøgning eller et nyt tilbud. Endelig skal ordregiveren behandle ansøgere og tilbudsgivere ens og rimeligt.

Ordregiveren kan fremsætte en anmodning om relevante oplysninger og dokumentation, selvom ansøgningen eller tilbuddet helt mangler de efterspurgte oplysninger eller dokumentation. Hermed er ordregiveren ikke begrænset til alene at kræve oplysninger, der supplerer eller præcisere allerede indsendte oplysninger og dokumentation, men kan også anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om at indsende relevante oplysninger og dokumentation, der fuldstændiggør ansøgningen eller tilbuddet, selvom disse oplysninger og dokumentation ikke fremgik af ansøgningen og tilbuddet. Eksempelvis kan ordregiveren anmode om at få fremsendt en manglende årsrapport.

Det vil være en konkret vurdering, om nye oplysninger medfører, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har fremsat en ny ansøgning eller et nyt tilbud. Det vil eksempelvis ikke betragtes som en fremsættelse af et nyt tilbud, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren efter anmodning, indsender relevante oplysninger, hvis det objektivt kan konstateres, at de relevante oplysninger forelå på tidspunktet for ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb. Det er ikke et krav, at selve dokumentet forelå på tidspunktet forud for ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb, men det skal objektivt konstateres og dokumenteres, at oplysningerne forelå, og at ansøgeren eller tilbudsgiveren ikke har opnået nogen konkurrencemæssig fordel ved at fremsende oplysningerne til ordregiveren efter ansøgnings- eller tilbudsfristens udløb.

Det vil være fremsættelse af et nyt tilbud, hvis ordregiveren anmoder en ansøger eller tilbudsgiver om at sende nye oplysninger, der kan give ansøgeren eller tilbudsgiveren en konkurrencemæssig fordel.

Ordregiver kan også anmode ansøgeren eller tilbudsgiveren om at genfremsende et dokument med den manglende datering, såfremt de relevante dele af ansøgningen eller tilbuddet kan anses for bindende, uden den manglende underskrift eller datering. Endvidere vil det være muligt for ordregiveren at anmode en ansøger eller tilbudsgiver om at udbedre formelle fejl, såsom for få indsendte eksemplarer eller indsendelse i et forkert format.

Bestemmelsens *stk. 6* er en kodificering af EU-Domstolens afgørelse af 10. oktober 2013 Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser mod Manova A/S, C-336/12. Endvidere fremgår bestemmelsen også af § 12, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 712 af 15. juni 2011 om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter. Ordregiveren kan ikke anmode en ansøger eller tilbudsgiver om at indsende relevante oplysninger og dokumentation, hvis ordregiveren udtrykkeligt i udbudsmaterialet har krævet fremsendelse af den manglende

oplysning eller det manglende dokument og angivet, at ansøgeren eller tilbudsgiveren ellers vil blive afvist. Det påhviler således ordregiveren at overholde de regler, som denne selv har fastsat.

Brugen af stk. 5 vil ikke være udelukket, hvis ordregiveren alene har anført, at en oplysning eller et dokument skal afleveres, men uden at det fremgår, at overtrædelse vil medføre afvisning.

Hvis ordregiver har fastsat kravet om indsendelse af specifik dokumentation som et mindstekrav, kan stk. 5 ikke benyttes til at indhente den manglende dokumentation eller supplere eller fuldständiggøre den indsendte dokumentation, hvis det fremgår af udbudsmaterialet eller i øvrigt kan udledes af udbudsmaterialet, at manglende overholdelse af mindstekrav vil medføre afvisning.

I henhold til bestemmelsens *stk. 7*, kan ordregiveren undlade at tildele en udbudt kontrakt til den tilbudsgiver med det mest økonomisk fordelagtige tilbud, hvis ordregiveren har bevist, at leveringen af det tilbudte arbejde, produkt eller ydelse medfører en tilsidesættelse af gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlig område i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til denne lovs bilag 2. Derudover har ordregiveren pligt til at anmode tilbudsgiveren om en redegørelse for, hvorvidt tilbuddet medfører en manglende overholdelse af gældende forpligtelser.

Der gælder ingen særlige formkrav for anmodningen om redegørelsen, men ordregiveren er forpligtet til at give tilbudsgiveren en passende frist til at fremkomme med en redegørelse vedrørende den manglende overholdelse af gældende forpligtelse. Ordregiveren skal fastsætte fristen under hensyntagen til udbuddets kompleksitet samt tilbuddets sammensætning. Ordregiveren skal inddrage tilbudsgivers oplysninger i vurderingen af, om et tilbud medfører en tilsidesættelse af gældende forpligtelser, inden tilbuddet kan afvises.

Det er ordregiveren der har bevisbyrden for, at et tilbud medfører en tilsidesættelse af de gældende forpligtelser.

Hvis tilbuddet er unormalt lavt som følge af tilsidesættelse af de gældende forpligtelser, følger det af § 169, stk. 3, at ordregiveren har en pligt til at afvise tilbuddet.

Udelukkelsesgrundene i § 137, stk. 1, nr. 1, angår udelukkelse som følge af tidligere tilsidesættelser af de gældende forpligtelser, hvorimod denne bestemmelse angår en fastslået tilsidesættelse af de gældende forpligtelser i forbindelse med udførelsen af den udbudte kontrakt.

Til § 160

Det følger af praksis fra Klagenævnet fra udbud, at der ikke er en pligt til at offentliggøre evalueringsmetoder i udbudsmaterialet.

§ 160 er ikke en implementering af en artikel fra direktivet, men er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsen fraviger dansk praksis fra Klagenævnet for

Udbud. Baggrunden for forslaget er, at der i direktivet er et stærkere krav, end der i dag ses i dansk klagenævnpraksis, når det gælder den forudgående gennemsigtighed i, hvad ordregiverne lægger vægt på ved evalueringen, og hvordan evalueringen nærmere foretages. Bestemmelsen indeholder en tydeliggørelse af de pligter, der er indeholdt i principperne, der fremgår af direktivets artikel 18, stk. 1, denne lovs § 2.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter kravene til ordregiverens beskrivelse i udbudsmaterialet af, hvad der vil blive lagt vægt på ved evalueringen og fremgangsmåden for evalueringen af de indkomne tilbud. Fremgangsmåden skal være i overensstemmelse med principperne, jf. § 2.

Under overholdelse af principperne i § 2, har ordregiveren et meget vidt skøn i forhold til at fastlægge evalueringsmetoden, samt et meget vidt skøn ved fastlæggelsen af, hvad der tillægges betydning ved tilbudsevalueringen. Derudover har ordregiveren et vidt skøn inden for de i udbudsmaterialet fastlagte rammer samt principperne i § 2, i forhold til tilbudsevalueringen af de kvalitative under- og eventuelle delkriterier.

Ordregiveren skal oplyse følgende i udbudsmaterialet, angående fremgangsmåden for evaluering:

Ordregiveren skal for det første i overensstemmelse med §§ 161-165 angive, om den udbudte kontrakt tildeles på baggrund af tildelingskriteriet »bedste forhold mellem pris og kvalitet«, »omkostninger« eller »pris«. Derudover skal ordregiveren angive eventuelle underkriterier, f.eks. »pris« og »kvalitet«, til det valgte tildelingskriterie og eventuelle delkriterier til de valgte underkriterier, f.eks. »materialevalg« eller »holdbarhed« til underkriteriet »kvalitet«.

Ordregiveren skal for det andet angive, hvordan ordregiveren vil vægte underkriterierne, jf. § 165.

Delkriterier skal have en naturlig forbindelse til det underkriterium, de er knyttet til. Hvis et delkriterium tillægges særlig stor eller særlig lille betydning i forhold til andre delkriterier under samme underkriterium, skal dette angives i udbudsmaterialet.

Ordregiveren har et meget vidt skøn i forhold til at fastsætte den konkrete vægtning af under- og eventuelle delkriterier.

Ordregiveren kan i stedet for en præcis angivelse af vægtningen af underkriterierne angive et passende interval eller, hvis vægtning ikke er mulig af objektive årsager, prioritere underkriterierne i henhold til § 165.

Ordregiveren skal for det tredje i udbudsmaterialet beskrive den evalueringsmetode, der vil blive anvendt.

Evalueringsmetoden er den systematik, som ordregiveren benytter i evalueringen af tilbuddene med henblik på at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Ordregiveren har under overholdelse af principperne i § 2, et meget vidt skøn i forhold til at beslutte, hvilken evalueringsmetode, der skal anvendes.

Evalueringsmetoden skal være fastlagt på forhånd og være beskrevet klart i udbudsmaterialet. Hermed menes, at ordre-

giveren skal beskrive metoden på en måde, der gør det klart for de potentielle ansøgere og tilbudsgivere, hvordan ordregiveren vil anvende metoden, således at ordregiveren ikke har et ubetinget frit valg ved evalueringen, og således at de potentielle ansøgere og tilbudsgivere ved at sammenholde oplysningerne om evalueringsmetoden med de givne oplysninger om under- og delkriterier har et grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud, og hvordan tilbudsgiverne kan optimere deres tilbud. Endvidere medfører offentliggørelsen af evalueringsmetoden, at tilbudsgiverne efterfølgende kan kontrollere, at evalueringen er sket i overensstemmelse med den offentliggjorte evalueringsmetode.

Evalueringsmetoden kan eksempelvis basere sig på en prosamodel, prismodel eller pointmodel. Modellen skal være beskrevet klart i udbudsmaterialet

Det er ikke et krav, at evalueringsmetoden kan beskrives ved hjælp af en matematisk formel, jf. dog § 162, stk. 1, nr. 2, angående tildelingskriteriet »omkostninger«.

Ordregiveren kan også frit vælge, om tilbuddene skal evalueres relativt i forhold til hinanden på økonomiske eller kvalitative kriterier, eller om de skal evalueres i forhold til en absolut standard, og dette skal ligeledes fremgå af beskrivelsen i udbudsmaterialet.

Uanset om ordregiveren baserer evalueringsmetoden på en prosamodel, prismodel eller pointmodel, påhviler det ordregiveren at sikre, at bedømmelsen sker på en gennemsigtig måde i overensstemmelse med det, som har været oplyst i udbudsmaterialet. Ordregiveren skal i denne forbindelse kunne godtgøre, at evalueringen sker i overensstemmelse med den i udbudsmaterialet angivne vægtning.

Kravet om forudgående offentliggørelse af evalueringsmetoden betyder, at ordregiveren skal oplyse nedenstående i forbindelse med et udbud med tildelingskriteriet bedste forhold mellem kvalitet og pris.

1. Det skal i forbindelse med økonomiske under- og eventuelle delkriterier oplyses, hvordan priserne og andre økonomiske forhold vurderes. Priserne kan indgå direkte i sammenstillingen med vurderingen af de kvalitative kriterier. Priserne kan også omregnes ved anvendelse af en model, som for eksempel omregner pris til point, der herefter indgår i sammenstillingen med point fra vurderingen af de kvalitative kriterier.
2. Dernæst skal det i forbindelse med kvalitative under- og eventuelle delkriterier oplyses, hvordan det enkelte kriterium nærmere vil blive bedømt, eksempelvis ved brug af en pointskala, og det skal være klart, hvad der tillægges betydning ved bedømmelsen. Evalueringen kan eventuelt kombineres med en prismodel, hvorved den kvalitative vurdering omregnes til et pristillæg, der herefter kan indgå i den samlede vurdering med priserne fra de økonomiske underkriterier.
3. Endelig skal det beskrives, hvordan ordregiveren sammenstiller bedømmelsen for de kvalitative underkriterier med de økonomiske underkriterier og, herved identificerer det tilbud, der giver »det bedste forhold mellem

pris og kvalitet« i overensstemmelse med den i udbudsmaterialet angivne vægtning.

Ordregiveren kan anføre, at en beskrevet evalueringsmetode i visse konkrete situationer kan tilpasses på en bestemt måde, eller, at det i visse konkrete situationer er muligt at benytte en sekundær evalueringsmetode. I henhold til gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2, skal eventuelle tilpasningsmuligheder og de sekundære evalueringsmetoder være fastlagt på forhånd og beskrevet klart i udbudsmaterialet. Derudover skal det fremgå af udbudsmaterialet, hvilke objektivt konstaterbare forhold der skal være til stede, før ordregiveren kan anvende de oplyste tilpasningsmuligheder eller sekundære evalueringsmetoder.

Foretager ordregiveren ændringer af den oplyste evalueringsmetode ud over, hvad der fremgår af det udbudsmateriale, som blev offentliggjort ved bekendtgørelsen af udbudet, vil det som udgangspunkt have karakter af en ændring af et grundlæggende element, som ikke kan gennemføres uden et fornyet udbud. Hvis der efter en konkret vurdering alene er tale om en væsentlig ændring, vil der kunne foretages en rettelser af udbudsbekendtgørelsen eller det øvrige udbudsmateriale kombineret med en forlængelse af tilbudsfristen. Det kan dog ikke udelukkes, at konkrete ændringer af en evalueringsmetode kan gennemføres, uden adgangen hertil har været beskrevet i udbudsmaterialet, hvis det kan godtgøres, at ændringen hverken kan have haft betydning for kredsen af interesserede økonomiske aktører, eller har forvredet konkurrencen mellem tilbudsgiverne.

I udbudsmaterialet til en rammeaftale skal det beskrives, hvilken evalueringsmetode der vil blive benyttet til at identificere den eller de tilbudsgivere, der har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Når der sker genåbning af konkurrencen (miniudbud) ved en rammeaftale, skal evalueringsmetoden senest være fastlagt og beskrevet i materialet, der sendes til de økonomiske aktører i forbindelse med genåbningen af konkurrencen.

Ordregiveren skal for det fjerde lave en beskrivelse i udbudsmaterialet, således det enten fremgår direkte eller af sammenhængen i udbudsmaterialet, hvad ordregiveren i forbindelse med de enkelte under- og eventuelle delkriterier tillægger betydning ved tilbudsevalueringen. Ordregiveren har, under overholdelse af ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2, et meget vidt skøn ved fastlæggelsen af, hvad der vil blive tillagt betydning.

Ønsker ordregiveren at benytte kvalitative underkriterier, skal ordregiveren i udbudsmaterialet beskrive disse, og hvad ordregiveren tillægger betydning ved evalueringen af tilbuddene i forhold til det enkelte underkriterium.

Det er ikke et krav, at ordregiveren laver en i alle henseender udførlig beskrivelse af, hvad der tillægges betydning ved vurderingen af de kvalitative under- og eventuelle delkriterier, og ordregiveren har derfor et vidt skøn til at foretage tilbudsevalueringen inden for rammerne af det beskrevne i udbudsmaterialet samt principperne i § 2.

Ordregiverens beskrivelse skal gøre det klart for de potentielle ansøgere og tilbudsgivere, hvad ordregiveren vil til-

lægge betydning vedrørende det enkelte under- og delkriterium, således at ordregiveren ikke har et ubetinget frit valg ved evalueringen, og således at de potentielle ansøgere og tilbudsgivere har et grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud og hvordan tilbudsgivere kan optimere deres tilbud. Ordregiveren må derfor ikke ved evalueringen lægge vægt på forhold, som ikke har været angivet i udbudsmaterialet, og som en rimeligt oplyst og normalt påpasselig tilbudsgiver ikke har kunnet udlede af dette, og som kunne have været af betydning for tilbudsgiverne ved udformningen af deres tilbud eller ved deres stillingtagen til, om de ønskede at afgive tilbud.

Kravene til ordregiverens beskrivelse af, hvad der tillægges betydning er de samme uanset udbudsform. Ordregiveren kan med fordel beskrive funktionaliteten i forbindelse med de fleksible udbudsprocedurer. I modsætning til en specifik teknisk beskrivelse giver en beskrivelse af funktionaliteten i højere grad tilbudsgivere mulighed for at foreslå forskellige fremgangsmåder til at nå ordregiverens behov.

Når det gælder vurderingen af, hvor godt tilbuddene opfylder et bestemt under- eller delkriterium, har ordregiveren inden for rammerne af det i udbudsmaterialet oplyste et vidt skøn. Ordregiverens vide skøn kan ikke tilsidesættes, med mindre grænserne for skønnet er overskredet, eller ordregiveren har handlet i strid med ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet, jf. § 2.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at en evalueringstype, der er beskrevet i udbudsmaterialet i overensstemmelse med *stk. 1*, ikke kan tilsidesættes af klage- og retsinstanser, hvis den er gennemsigtig og overholder ligebehandlingsprincippet.

Bestemmelsen er ikke en endelighedsbestemmelse, idet klage- og retsinstanser kan tilsidesætte en evalueringstype, hvis den ikke overholder gennemsigtighedsprincippet eller ligebehandlingsprincippet, jf. § 2. Endvidere vil klage- og retsinstanser kunne tilsidesætte evalueringstyper med henvisning til andre bestemmelser, hvis dette vurderes relevant. Bestemmelsen er alene et udtryk for, at det primært vil være gennemsigtighedsprincippet og ligebehandlingsprincippet, som vil medføre, at en evalueringstype tilsidesættes, og hvis en evalueringstype er i overensstemmelse med disse principper, vil der sjældent være et grundlag for at tilsidesætte evalueringstypen.

Endvidere uddybes det i lovbemærkningerne til denne bestemmelse, hvad der forstås ved gennemsigtighedsprincippet og ligebehandlingsprincippet i forhold til evalueringstyper.

Når evalueringstypen er fastlagt på forhånd og er beskrevet klart i udbudsmaterialet, giver det tilbudsgiverne mulighed for at optimere deres tilbud, samtidig med at tilbudsgiverne efterfølgende kan kontrollere, at evalueringen er sket i overensstemmelse med den offentliggjorte evalueringstype.

En evalueringstype, som er beskrevet klart i udbudsmaterialet, vil indgå i det billede af vægningen af under- og

eventuelle delkriterier, som tilbudsgiverne kan danne sig ud fra udbudsmaterialet. Der vil derfor som klart udgangspunkt ikke være anledning til at tilsidesætte en evalueringstype som værende i strid med den i udbudsmaterialet tilkendegivne vægning, hvis evalueringstypens praktiske konsekvenser fremgår så tilstrækkeligt klart af udbudsmaterialet, at en rimeligt oplyst og normalt påpasselig tilbudsgiver burde forstå metodens betydning for vægningen og dermed for konkurrencen mellem de bydende.

Når evalueringstypen er beskrevet i udbudsmaterialet på en klar og gennemsigtig måde, vil der heller ikke være grundlag for at tilsidesætte modellen, fordi den ikke afspejler spredningen i de indkomne bud, eller fordi ikke hele karakter- eller pointskalaen kommer i anvendelse, da der ikke er noget udbudsretligt krav om, at en model skal afspejle en bestemt spredning, eller at hele karakter- eller pointskalaen skal komme i anvendelse, så længe det blot har været klart for en rimeligt oplyst og normalt påpasselig tilbudsgiver, hvordan modellen fungerer.

Til § 161

Det gældende direktivs artikel 53, stk. 1, litra a og b, fastslår, at ordregiver ved tildeling af kontrakter skal vælge mellem enten tildelingskriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud eller tildelingskriteriet laveste pris. Tildelingen skal i øvrigt ske på grundlag af objektive kriterier, der sikrer, at principperne om gennemsigtighed, ikkeforskelsbehandling og ligebehandling overholdes, og at tilbuddene vurderes på reelle konkurrencevilkår.

§ 161 gennemfører direktivets artikel 67, stk. 1, og er en strukturel og delvis indholdsmæssig ændring af gældende ret. Således fastsætter bestemmelsen, at ordregiver skal tildele kontrakter til det økonomisk fordelagtige tilbud. § 162 fastslår herefter, at for at finde det økonomisk mest fordelagtige tilbud skal ordregiver vælge enten laveste pris, laveste omkostninger eller det bedste forhold mellem pris og kvalitet.

Bestemmelsen fastsætter, at begrebet økonomisk mest fordelagtig, skal anvendes som et overordnet begreb, idet alle de udvalgte tilbud i sidste ende vælges i forhold til det, den enkelte ordregiver anser for at være den økonomiske mest fordelagtige løsning blandt tilbuddene. Ordregiver skal finde det økonomisk mest fordelagtige tilbud ved, at vælge tildelingskriterierne pris, omkostninger eller bedste forhold mellem pris og kvalitet jf. § 162.

Til § 162

Det gældende direktivs artikel 53, stk. 1, litra a og b, fastslår, at ordregiver ved tildeling af kontrakter skal vælge mellem enten tildelingskriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud eller tildelingskriteriet laveste pris. Tildelingen skal i øvrigt ske på grundlag af objektive kriterier, der sikrer, at principperne om gennemsigtighed, ikkeforskelsbehandling og ligebehandling overholdes, og at tilbuddene vurderes på reelle konkurrencevilkår.

§ 162 gennemfører direktivets artikel 67, stk. 2, og er en strukturel og delvis indholdsmæssig ændring af gældende ret. Bestemmelsen fastsætter, at for at finde det økonomisk mest fordelagtige tilbud skal ordregiver vælge enten laveste pris, laveste omkostninger eller det bedste forhold mellem pris og kvalitet.

I henhold til bestemmelsen skal ordregiveren identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud på grundlag af enten tildelingskriteriet pris, omkostninger eller bedste forhold mellem pris og kvalitet.

Bestemmelsen fastsætter, at ordregiveren for at finde det økonomisk mest fordelagtige tilbud. I denne forbindelse skal ordregiveren vælge et af de nævnte underkriterier, der vil være grundlag for identifikationen af det økonomisk mest fordelagtige tilbud.

Offentlige kontrakter skal tildeles på grundlag af objektive kriterier i overensstemmelse med § 2. Det valgte tildelingskriterie og evt. andre kriterier for tildeling, herunder underkriterier, skal gøre det muligt at foretage en vurdering af de enkelte tilbud i forhold til kontraktens genstand, som er defineret, jf. § 40 om tekniske specifikationer.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, fastsætter, at ordregiveren kan anvende tildelingskriteriet pris. Ved anvendelse af tildelingskriteriet pris vurderes tilbuddet alene på prisen.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, fastsætter, at ordregiveren kan anvende tildelingskriteriet omkostninger. Ved anvendelse af tildelingskriteriet omkostninger kan ordregiveren udover at inddrage pris også inddrage alle former for omkostninger. F.eks. kan inddrages totalomkostninger herunder indkøbsprisen, driftsomkostninger og bortskaffelsesværdien. Endvidere kan ordregiveren inddrage livscyklusomkostninger, jf. § 166.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, fastsætter, at ordregiveren kan anvende tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet. Pris skal ved tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet forstås således, at der også kan lægges vægt på omkostninger, herunder livscyklusomkostninger. Det vil sige, at ordregiveren kan anvende tildelingskriteriet således, at ordregiveren lægger vægt på omkostninger og kvalitet i forbindelse med tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet.

Stk. 2 fastsætter, at ved anvendelse af tildelingskriteriet omkostninger, kan alle former for omkostninger inddrages, herunder priser og livscyklusomkostninger.

Bestemmelsens *stk. 3* indeholder eksempler på mulige kvalitative underkriterier. Der er ikke tale om en udtømmende liste. Ordregiveren kan anvende de underkriterier, der giver ordregiveren mulighed for at opnå bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser af høj kvalitet, og som svarer bedst til ordregiverens behov.

Underkriterier kan efter *stk. 3, nr. 1*, omfatte kvalitet, herunder teknisk værdi, æstetiske og funktionsmæssige karakteristika, tilgængelighed, design for samtlige brugere, sociale, miljømæssige og innovative karakteristika og handel og betingelserne herfor.

Ordregiveren kan efter *stk. 3, nr. 2*, i de tilfælde hvor kvaliteten af det ansatte personale er relevant for kontraktens udførelse, anvende organisering af de medarbejdere, der er udpeget til at udføre den pågældende kontrakt, og deres kvalifikationer og erfaringer som underkriterium. Det er en forudsætning, at det har indflydelse på kvaliteten af kontraktens udførelse samt tilbuddets økonomiske værdi. Det kan f.eks. være i forbindelse med kontrakter, hvor der lægges vægt på intellektuelle og kreative tjenesteydelser såsom konsulent- eller arkitektvirksomhed.

Igennem aftaleretlige foranstaltninger skal ordregiveren sikre, at det personale, der er udpeget til at gennemføre kontrakten, effektivt opfylder de angivne kvalitetssikringsstandarder, og at dette personale kun kan erstattes med samtykke fra ordregiveren. Ordregiveren skal kontrollere, at erstatningspersonalet har et tilsvarende kvalitetsniveau.

Derudover kan kriterier for tildeling eksempelvis være forbundet med ansættelse af langtidsledige eller iværksættelse af uddannelsesinitiativer for ledige eller unge i løbet af gennemførelsen af den kontrakt, der skal tildeles. Ordregiveren kan i de tekniske specifikationer angive sådanne sociale krav, som direkte karakteriserer den pågældende vare eller tjenesteydelse, såsom adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere.

Underkriterierne kan efter *stk. 3, nr. 3*, angå kundeservice, teknisk bistand og leveringsbetingelser.

Underkriterierne kan eksempelvis angå kundeservice og teknisk bistand, leveringsbetingelser såsom leveringsdato, leveringsprocedure og leveringstid eller færdiggørelsestid.

Endvidere har ordregiveren mulighed for i forbindelse med anvendelse af underkriterier at anvende delkriterier. Delkriterier er specifikke kriterier, der ligger til grund for, hvordan tilbudsgivernes tilbud vil blive vurderet på de enkelte underkriterier. For eksempel kan et underkriterium have en række delkriterier tilknyttet, som tilsammen danner basis for, hvordan tilbudsgivernes tilbud vurderes på dette område. Hvis et delkriterium tillægges særlig stor eller særlig lille betydning i forhold til andre delkriterier under samme underkriterium, skal dette angives i udbudsmaterialet.

Bestemmelsen i *stk. 4* fastsætter, at ved anvendelse af tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet kan ordregiveren vælge at fastsætte prisen eller omkostningerne, således at der alene konkurreres på kvalitative underkriterier. Det svarer til en omvendt licitation.

Ordregiveren kan i forbindelse med tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet lægge vægt på omkostninger, herunder livscyklusomkostninger.

Til § 163

§ 163 gennemfører direktivets artikel 67, stk. 3, og er ny i forhold til gældende ret. Baggrunden for bestemmelsen er et ønske om at integrere sociale og miljømæssige hensyn bedre i offentlige indkøb.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at de valgte underkriterier skal være forbundet med kontraktens genstand.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at underkriterierne er forbundet med kontraktens genstand, hvis de relaterer sig til det, der skal leveres i henhold til kontrakten. Ordregiveren kan med henblik på at integrere sociale og miljømæssige hensyn i udbudsprocedurerne anvende underkriterier eller fastsætte vilkår for gennemførelse af kontrakten, der skal leveres i henhold til den offentlige kontrakt, for så vidt angår alle aspekter og ethvert trin i deres livscyklus. Det kan være lige fra ekstraktion af råmaterialer til produkterne til tidspunktet for bortskaffelse af produktet.

Efter *stk. 2, nr. 1*, kan faktorer, der indgår i den specifikke proces med fremstilling og levering af eller handel med de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser være underkriterier, der er relateret til kontraktens genstand.

Efter *stk. 2, nr. 2*, kan faktorer, der indgår i en specifik proces på et senere tidspunkt i deres livscyklus også være underkriterier, der er relateret til kontraktens genstand, også selv om sådanne faktorer ikke udgør en del af deres materielle indhold, jf. § 163, *stk. 3*.

Bestemmelsen i *stk. 3* fastsætter, at § 163, *stk. 2*, også gælder, selvom faktorerne ikke udgør en del af indkøbets materielle indhold. Hermed menes, at faktorerne ikke påvirker indkøbets ydelse eller funktion men har en indirekte merværdi, eksempelvis miljøeffektivitet eller social inddragelse.

Kriterier og vilkår vedrørende en sådan produktions- eller leveringsproces er for eksempel, at fremstillingen af de indkøbte varer ikke omfatter giftige kemikalier, eller at de indkøbte tjenesteydelser leveres ved hjælp af energieffektive maskiner.

Et underkriterium vedrørende en virksomheds generelle politik kan ikke betragtes som værende en faktor, der vedrører den specifikke proces med fremstilling eller levering, og kan derfor ikke anvendes som underkriterium i denne forbindelse. Ordregiveren kan derfor ikke kræve, at tilbudsgivere har en gældende generel virksomhedspolitik for socialt eller miljømæssig ansvar, når disse ikke er forbundet med kontraktens genstand.

Til § 164

Det gældende direktivs betragtning 1 fastslår, at den ordregivende myndighed ikke har ubegrænset valgfrihed mellem tilbud. Betragtning 46 fastslår, at tilbuddene skal vurderes på reelle konkurrencevilkår.

§ 164 gennemfører direktivets artikel 67, *stk. 4*, og i forhold til gældende ret, fastsætter bestemmelsen, at tildelingskriterierne dels skal sikre muligheden for en effektiv konkurrence og dels være ledsaget af specifikationer, der gør det muligt for ordregiver at føre en effektiv kontrol af opfyldelse af kriterierne. Derudover fastsætter bestemmelsen, at i tvivlstilfælde skal ordregiver foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som er forelagt af tilbudsgiverne. I modsætning til gældende praksis fra Klagenævnet for Udbud har ordregiver i henhold til § 164 pligt til at undersøge rigtigheden af oplysninger,

som fremgår af et tilbud, hvis der er tvivl om rigtigheden af oplysningerne.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ordregiveren skal fastsætte kriterier for tildeling, der er gennemsigtige, og må give ordregiveren ubetinget valgfrihed mellem tilbuddene.

Bestemmelsen sikrer gennemsigtighed i tildelingsfasen i udbudsproceduren, således tilbudsgiverne kan optimere deres tilbud, samt efterfølgende kontrollere, at udbudsprocessen er sket under overholdelse af principperne i § 2.

Denne bestemmelse medfører, at ordregiveren skal fastsætte kriterier for tildeling, som giver ordregiveren mulighed for en effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger, med henblik på at vurdere, i hvilket omfang tilbuddene opfylder kriterierne for tildeling. Såfremt ordregiveren fastsætter kriterier for tildeling, der ikke gør det muligt at foretage en effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger, vil disse kriterier være i strid med nærværende bestemmelse, idet et sådanne kriterier ikke garanterer gennemsigtighed og objektivitet i udbudsproceduren.

Endvidere medfører bestemmelsen, at de anvendte kriterier for tildeling samt beskrivelsen heraf skal gøre det klart for de potentielle ansøgere og tilbudsgivere, hvad ordregiveren vil tillægge betydning vedrørende det enkelte kriterium, således at ordregiveren ikke har et ubetinget frit valg ved evalueringen, og således at de potentielle ansøgere og tilbudsgivere har et grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud og hvordan tilbudsgivere kan optimere deres tilbud.

Gennemsigtighedsforpligtelsen medfører, jf. § 160, at ordregiveren ved evalueringen ikke må lægge vægt på forhold, som ikke har været angivet i udbudsmaterialet, og som en rimeligt oplyst og normalt påpasselig tilbudsgiver ikke har kunnet udlede af dette, og som kunne have været af betydning for tilbudsgiverne ved udformningen af deres tilbud eller ved deres stillingtagen til, om de ønskede at afgive tilbud.

I henhold gennemsigtighedsprincippet i § 2, skal kriterierne være beskrevet klart og tydeligt. Denne forpligtelse svarer til den forpligtelse til at beskrive kriterierne for tildeling klart og tydeligt, som følger af retspraksis fra EU-domstolen. Herefter skal alle betingelser og bestemmelser i forbindelse med tildelingsproceduren være formuleres klart, præcist og utvetydigt i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale, for det første således at alle rimeligt velinformerede og normalt omhyggelige tilbudsgivere kan forstå deres nøjagtige indhold og fortolke dem på samme måde, og for det andet således at ordregiveren behørigt kan verificere, at tilbuddene opfylder kriterierne for den pågældende kontrakt.

Derudover medfører bestemmelsen, at ordregiveren skal fastsætte kriterier, der sikrer muligheden for en effektiv konkurrence om kontrakten. Som følge heraf er det ikke et krav, at konkurrencen i det konkrete udbud er effektiv, men kriterierne skal sikre, at der er rammer, der muliggør en effektiv konkurrence. Kriterier skal enten indeholde et konkurrencemæssigt element, eller på anden måde give et grundlag for

en konkurrence, der er egnet til at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Dette kan eksempelvis ske ved at have kriterier, hvor opfyldelsesgraden vurderes, således en bedømmelse hænger sammen med den konkrete grad af opfyldelse. Jo bedre en tilbudsgiver opfylder et konkret kriterium, jo bedre bedømmelse vil tilbudsgiveren få.

Bestemmelsens stk. 2 fastsætter, at ordregiveren i tvivlstilfælde skal foretage en effektiv kontrol af de oplysninger og dokumentation, som tilbudsgiveren har afgivet.

Til § 165

Det gældende direktivs artikel 53, stk. 2, vedrører offentliggørelse af de underkriterier, som ordregiver vil benytte i forbindelse med tildelingskriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud, og den valgte relative vægtning af disse. Ordregiver skal angive vægtningen af de valgte underkriterier i enten udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsbetingelserne. For konkurrencepræget dialog er der endvidere mulighed for at angive vægtningen i det beskrivende dokument. Ordregiver kan angive vægtningen ved fastsættelse af en ramme med et passende maksimalt udsving. Ordregiver kan angive en prioriteret rækkefølge af underkriterier, hvis ordregiver ikke mener, at der kan foretages en vægtning, og kan påvise dette.

§ 165 gennemfører direktivets artikel 67, stk. 5, og er i vidt omfang en videreførelse af gældende ret, dog skal vægtningen angives i udbudsmaterialet og ikke som efter gældende i enten udbudsbekendtgørelsen, udbudsbetingelserne eller ved konkurrencepræget dialog i det beskrivende dokument. Derudover fastsætter bestemmelsen, at ordregiver allerede ved udfyldelse af udbudsbekendtgørelsen skal angive, hvilke kriterier samt vægtning, der anvendes for at finde det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Derudover skal ordregiver efter bestemmelsen have objektive grunde til at angive en prioriteret rækkefølge af underkriterier i stedet for en vægtning.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ordregiveren er forpligtet til at skabe den gennemsigtighed, der er nødvendig for, at alle tilbudsgivere kan være rimeligt informeret om de kriterier og ordninger, der anvendes i forbindelse med beslutningen om tildeling af kontrakter. Ordregiveren er forpligtet til at oplyse, hvilke kriterier der anvendes ved tildelingen af kontrakten, samt angive hvordan de enkelte kriterier relativt vægtes. Ordregiveren skal enten i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsmaterialet tilkendegive, hvordan ordregiveren vil vægte de valgte underkriterier.

Gennemsigtighedsprincippet medfører i forbindelse med tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet, at pris ikke må være det eneste underkriterium, der tillægges vægt. Underkriterier vedrørende kvalitet skal også indgå i tilbudsevalueringen. Det vil som følge heraf være i strid med gennemsigtighedsprincippet, hvis ordregiveren fastlægger en vægtning af underkriteriet pris, som medfører, at alene det prismæssige underkriterium er afgørende i tilbudsevalueringen. I denne situation vil der i realiteten være tale om en tildeling i henhold til tildelingskriteriet pris.

Det fremgår af bestemmelsen, at når tilbuddene alene vurderes på baggrund af tildelingskriteriet pris eller omkostninger, skal ordregiveren ikke angive i udbudsmaterialet, hvordan ordregiveren vil vægte de fastsatte underkriterier. Dette er især relevant, hvis der er tale om en samlet pris samlet omkostninger. Dog følger det af gennemsigtighedsprincippet, at hvis der indgår flere priser eller flere omkostningsposter, kan der være en pligt til at vægte disse, eller på anden måde redegøre for, hvorledes de evalueres for at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at ordregiveren kan fastsætte vægtningen for tildelingen af kontrakter ved fastsættelse af et passende interval. Bestemmelsen indebærer, at tilbudsgiverne på forhånd skal kunne identificere vægtningen af underkriterierne.

Der kan alene fastsættes et passende maksimalt udsving. I henhold til gennemsigtighedsprincippet medfører et passende maksimalt udsving, at tilbudsgiverne på forhånd kan identificere, hvad der vil blive lagt vægt på i tilbudsevalueringen. Som følge heraf vil det være i strid med gennemsigtighedsprincippet, såfremt ordregiveren fastsætter et maksimalt udsving, som ikke viser, hvilken betydning et underkriterium har i tilbudsevalueringen.

I henhold til forpligtelsen i § 160, stk. 1, hvorefter ordregiveren i udbudsmaterialet skal beskrive evalueringsmetoden, kan evalueringsmetoden ikke indeholde den specifikke vægtning, idet denne først fastlægges forud for tilbudsevalueringen. Dog skal evalueringsmetoden tage højde for intervallet, således at potentielle ansøgere eller tilbudsgivere kan vurdere, hvordan evalueringen vil blive gennemført.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at når en vægtning af objektive årsager ikke er mulig, for eksempel på grund af kontraktens kompleksitet, skal ordregiveren oplyse underkriteriernes prioriterede rækkefølge med det vigtigste først. I henhold til forpligtelsen i § 160, stk. 1, hvorefter ordregiveren i udbudsmaterialet skal beskrive evalueringsmetoden, kan evalueringsmetoden ikke klarlægges fuldstændig, hvis det af objektive årsager ikke er muligt, at oplyse vægtningen af underkriterierne. I disse situationer skal vægtningen fastlægges forud for tilbudsevalueringen. Efterfølgende skal ordregiveren kunne påvise, hvordan den fastlagte vægtning er benyttet i forhold til den oplyste evalueringsmetode.

Til § 166

Det gældende direktivs artikel 53, stk. 1, litra a, angiver, at når tildelingen sker på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige tilbud, kan ordregiver lægge kriterier som f.eks. miljøegenskaber, driftsomkostninger og rentabilitet til grund for vurderingen

§ 166 gennemfører direktivets artikel 68, stk. 1, og i forhold til gældende ret er det nyt, at det er en bestemmelse, der fastlægger, at ordregiver ved anvendelse af tildelingskriterierne omkostninger eller bedste forhold mellem pris og kvalitet kan inddrage livscyklusomkostninger.

Bestemmelsen fastsætter, at ved anvendelse af tildelingskriteriet omkostninger eller tildelingskriteriet bedste forhold

mellem omkostninger og kvalitet kan ordregiveren inddrage livscyklusomkostninger. Ved livscyklusomkostninger skal forstås omkostninger, der relaterer sig til alle fortløbende eller sammenhængende faser, der skal udføres, produktion, handel og betingelserne herfor, transport, anvendelse og vedligeholdelse i hele eksistensen af en vare eller et bygge- og anlægsarbejde eller levering af en tjenesteydelse fra erhvervelse af råvarer eller oparbejdelse af ressourcer til bortskaffelse, godkendelse og afslutning af leveringen eller anvendelsen, jf. § 24, nr. 20.

Bestemmelsen indebærer, at ordregiveren skal fastsætte, hvilke omkostninger der skal indgå i beregningen. Ordregiveren skal i udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale oplyse, hvilke omkostninger der vil indgå i beregningen. Ordregiveren skal sikre, at alle tilbudsgivere er informeret om, hvilke omkostninger der indgår i beregningen af livscyklusen.

I bestemmelsens *nr. 1, litra a-d*, angives, hvilke omkostninger der kan inddrages i beregningen.

Nr. 1, litra a, fastsætter, at omkostninger, der afholdes af ordregiveren eller andre brugere i forbindelse med erhvervelse kan inddrages.

Nr. 1, litra b, fastsætter, at omkostninger, der afholdes af ordregiveren eller andre brugere i forbindelse med brug såsom forbrug af energi og andre ressourcer kan inddrages i beregningen.

Nr. 1, litra c, fastsætter, at omkostninger til vedligeholdelse, der afholdes af ordregiveren eller andre brugere kan inddrages.

Nr. 1, litra d, fastsætter, at omkostninger, der afholdes af ordregiveren eller andre brugere i forbindelse med bortskaffelse såsom indsamling, og genindvinding kan inddrages.

Udover de eksempler der er nævnt i bestemmelsen kan der f.eks. inddrages omkostninger, forbundet med udvikling, produktion, transport, driftsomkostninger, service, vedligeholdelse og bortskaffelse.

I bestemmelsens *nr. 2* angives eksempler på eksterne omkostninger, der kan inddrages i beregningen. Dette kan f.eks. være omkostninger forbundet med drivhusemissioner og andre forurenende emissioner samt andre omkostninger i forbindelse med afhjælpning af klimaændringer.

Til § 167

Det gældende direktivs artikel 53, stk. 1, litra a, angiver, at når tildelingen sker på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige tilbud, kan ordregiver lægge kriterier som f.eks. miljøegenskaber, driftsomkostninger og rentabilitet til grund for vurderingen.

§ 167 gennemfører direktivets artikel 68, stk. 2, 1. afsnit, og i forhold til gældende ret er det nyt, at det er en bestemmelse, der fastlægger, at ordregiver ved anvendelse tildelskriterierne omkostninger eller bedste forhold mellem pris og kvalitet kan inddrage livscyklusomkostninger, og herunder hvordan ordregiver skal oplyse om dette.

I henhold til bestemmelsen skal en ordregiver anføre i udbudsbekendtgørelsen eller det øvrige udbudsmateriale, hvilke data tilbudsgiverne skal fremlægge, og hvilken metode ordregiveren vil anvende til at beregne livscyklusomkostningerne, hvis ordregiveren vurderer omkostningerne ud fra en beregning af livscyklusomkostningerne.

Muligheden for at anvende livscyklusomkostninger fremgår af § 166, mens § 168 fastlægger betingelserne for metoden, der anvendes til vurdering af omkostninger forbundet med eksterne virkninger på miljø.

Udgifter til beregning af livscyklusomkostninger kan være forbundet med høje udbudsomkostninger for tilbudsgiverne. I henhold til proportionalitetsprincippet, jf. § 2, skal ordregiveren overveje, hvilke krav der stilles til de data, tilbudsgiverne skal fremlægge, skal vælge en metode til beregning af livscyklusomkostninger der hænger sammen med ordregiveren og står i forhold til kontraktens genstand.

Til § 168

Det gældende direktivs artikel 53, stk. 1, litra a, angiver, at når tildelingen sker på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige tilbud, kan ordregiver lægge kriterier som f.eks. miljøegenskaber, driftsomkostninger og rentabilitet til grund for vurderingen

§ 168 gennemfører direktivets artikel 68, stk. 2, 2. afsnit, og i forhold til gældende ret er det nyt, at det er en bestemmelse, der fastlægger, at ordregiver ved anvendelse tildelskriterierne omkostninger eller bedste forhold mellem pris og kvalitet kan inddrage livscyklusomkostninger, og herunder hvilke metode til vurdering af omkostninger forbundet med miljøeksternaliteter, som ordregiver skal anvende.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at den metode, som ordregiveren anvender til vurdering af omkostninger forbundet med eksterne virkninger på miljø, skal opfylde de kumulative kriterier i bestemmelsen.

Det indebærer, at metoden efter *stk. 1, nr. 1*, skal være baseret på objektiv verificerbare og ikkediskriminerende kriterier. Dette krav gælder navnlig, når metoden ikke er udarbejdet til gentagen eller konstant anvendelse.

Metoden må endvidere efter *stk. 1, nr. 2*, ikke uretmæssigt favorisere visse økonomiske aktører eller stille dem mindre gunstigt.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, skal metoden være tilgængelige for alle økonomiske aktører.

Bestemmelsens *stk. 1, nr. 4*, fastsætter, at de data, som kræves, skal kunne fremskaffes ved en rimelig indsats af tilbudsgiverne, der udviser almindelig påpasselighed, herunder tilbudsgivere fra tredjelande, der er parter i Agreement on Government Procurement (GPA) eller andre internationale aftaler, som EU er bundet af.

I lighed med § 160, skal ordregiveren i udbudsmaterialet beskrive metoden, således det er klart for potentielle ansøgere og tilbudsgivere, hvordan ordregiveren vil inddrage livscyklusomkostninger i forbindelse med evalueringen af til-

buddene. Herved har ordregiveren ikke et ubetinget frit valg ved evalueringen, hvilket betyder, at de potentielle ansøgere og tilbudsgivere får et grundlag for at vurdere, om de ønsker at bruge ressourcer på at udarbejde en ansøgning eller et tilbud, og hvordan tilbudsgiver kan optimere deres tilbud. Endvidere medfører offentlighedsloven angående livscyklusomkostninger, at tilbudsgiverne efterfølgende kan kontrollere, at evalueringen er sket i overensstemmelse med den offentliggjorte evalueringsmetode, herunder metode for at vurdere livscyklusomkostninger.

Efter bestemmelsens *stk. 2* fastsætter erhvervs- og vækstministeren regler om beregning af livscyklusomkostninger.

Den følger af direktivets artikel 68, *stk. 3*, at der på Europa-kommissionen kan fastsætte *obligatoriske* fælles metoder til beregning af livscyklusomkostninger. Europa-kommissionen har oplyst, at de vil gøre brug af denne mulighed og udvikle fælles obligatoriske metoder for beregning af livscyklusomkostninger. Når disse metoder foreligger, kan erhvervs- og vækstministeren implementere dem i dansk ret med hjemmel i *stk. 2*.

Til § 169

Det gældende direktivs artikel 55 fastsætter, at ordregiver kan afvise tilbud, som er unormalt lave. Det er ikke endeligt afklaret i retspraksis fra EU-domsstolen eller i praksis fra Klagenævnet for Udbud, hvorvidt artikel 55 medfører en pligt for ordregiver til at identificere og undersøge tilbud, der forekommer unormalt lave, og hvorvidt ordregiver er forpligtet til at afvise unormalt lave tilbud. Ordregiver skal i sin undersøgelse af, hvorvidt tilbudsgivers tilbud er unormalt lavt, inddrage oplysningerne, som tilbudsgiver er fremkommet med.

§ 169 gennemfører direktivets artikel 69. I forhold til gældende ret er det præciseret, at ordregiver har en pligt til at undersøge tilbud, der forekommer unormalt lave. Derudover skal ordregiver afvise et unormalt lavt tilbud, hvis dette skyldes, at tilbudsgiver eller dennes underleverandører ikke overholder forpligtelserne inden for miljø- social og arbejdsmarkedslovgivning.

Bestemmelsen i *stk. 1* fastsætter, at ordregiveren identificerer, om modtagne tilbud er unormalt lave. Ordregiveren har pligt til at anmode tilbudsgiver om at redegøre for de priser og omkostninger, der indgår i tilbuddet. Ordregiverens vurdering er altid konkret under hensyntagen til den udbudte opgave, brancheforhold og andre relevante faktorer, der kan have en indflydelse på prisspændet. Ordregiveren har en ret til at afvise unormalt lave tilbud, men ikke en pligt hertil.

Før ordregiveren kan afvise et tilbud, som efter ordregiverens vurdering er unormalt lavt, har ordregiveren en pligt til at anmode tilbudsgiver om en redegørelse for de priser eller omkostninger, der er foreslået i tilbuddet, jf. § 169, *stk. 2*. Det er formålet med denne bestemmelse, at ordregiveren ikke kan afvise et tilbud, som værende unormalt lavt, før tilbudsgiver har haft mulighed for at forklare sammensætningen af tilbuddets priser eller omkostninger.

Der gælder ingen særlige formkrav for anmodningen om redegørelsen, men ordregiveren er forpligtet til at give tilbudsgiveren en passende frist til at fremkomme med en redegørelse for det lave pris- eller omkostningsniveau. Ordregiveren skal fastsætte fristen under hensyntagen til udbuddets kompleksitet samt tilbuddets sammensætning.

Det er ikke nærmere afgrænset, hvilket indhold redegørelsen skal have. Tilbudsgiver kan som følge heraf fremlægge alle oplysninger, som efter tilbudsgivers opfattelse begrundet det lave pris- eller omkostningsniveau. Ordregiveren skal inddrage tilbudsgivers oplysninger i vurderingen, om et tilbud er unormalt lavt. Det påhviler ordregiveren at påvise, at anmodningen om en redegørelse for det lave pris- eller omkostningsniveau er fremsat, inden tilbuddet afvises som værende unormalt lavt.

Ordregiveren er alene forpligtet til at afvise ansøgere i de situationer, som er nævnt i *stk. 3*, hvorefter ordregiveren skal afvise et tilbud, når tilbuddet er unormalt lavt, fordi tilbudsgiver eller dennes underleverandører har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlige område.

I henhold til *stk. 4* kan ordregiver kun afvise et tilbud som unormalt lavt med den begrundelse, at tilbudsgiver har modtaget statsstøtte, når tilbudsgiver ikke inden for en passende frist har godtgjort, at den pågældende støtte er forenelig med det indre marked, jf. artikel 107 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Herved er *stk. 4* en begrænsning af muligheden for at afvise et tilbud som værende unormalt lavt i henhold til *stk. 2*.

Bestemmelsen i *stk. 2* fastsætter, at ordregiveren kun kan afvise et tilbud, som værende unormalt lavt, hvis den fremlagte dokumentation ikke på en tilfredsstillende måde begrunder det lave pris- eller omkostningsniveau. Det er ordregiverens skøn. Formålet med denne bestemmelse er at beskytte tilbudsgiver mod, at et tilbud afvises på et uoplyst grundlag. Bestemmelsen beskytter ikke tilbudsgiver mod ordregiverens accept af et unormalt lavt tilbud.

Tilbudsgivers redegørelse for et unormalt lavt tilbud kan eksempelvis vedrøre oplysningerne i *stk. 2, nr. 1-4*.

Stk. 2, nr. 1, fastsætter, at redegørelsen kan vedrøre oplysninger om besparelser i forbindelse med produktionsmetoden for varerne eller tjenesteydelserne eller byggemetoden.

Stk. 2, nr. 2, fastsætter, at redegørelsen kan vedrøre oplysninger om de anvendte tekniske løsninger eller tilbudsgiverens usædvanligt gunstige betingelser for at levere varerne eller tjenesteydelserne eller for at udføre arbejdet.

Stk. 2, nr. 3, fastsætter, at redegørelsen kan vedrøre oplysninger om originaliteten af de af tilbudsgiveren tilbudte arbejder, varer eller tjenesteydelser.

Stk. 2, nr. 4, fastsætter, at redegørelsen kan vedrøre oplysninger om eventuel statsstøtte til tilbudsgiveren.

Udover de i *stk. 2* nævnte eksempler kan tilbud også forekomme unormalt lavt pga. tilbudsgivers forretningsmæssige strategier eller øvrige forretningsmæssige begrundelser. F.eks. fordi tilbudsgiver gerne vil opnå erfaring gennem

kontrakten, og derfor har en lav margin (eller negativ margin) eller anføre nul-priser eller negative priser for enkelte poster som en del af virksomhedens forretningsmæssige strategi. Der er ikke tale om en udtømmende liste.

Hvis tilbudsgiver ikke imødekommer ordregiverens anmodning om en redegørelse for tilbuddets lave pris- eller omkostningsniveau inden for den af ordregiver fastsatte passende frist i henhold til stk. 1 kan ordregiveren på det foreliggende grundlag vurdere, om tilbuddet skal afvises.

Ordregiveren er forpligtet til sagligt at begrunde afvisningen af et tilbud som værende unormalt lavt.

Ordregiveren har i henhold til bestemmelsens *stk. 3* pligt til at afvise tilbud, der er unormalt lave, hvis det lave pris- og omkostningsniveau skyldes, at tilbudsgiver eller dennes underleverandører har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljømæssige-, sociale- og arbejdsretlige område i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til denne lovs bilag 2.

Bestemmelsens *stk. 4* begrænser ordregiverens mulighed for at afvise et tilbud, der er unormalt lavt på grund af statsstøtte. Det er alene muligt at afvise et unormalt lavt tilbud, hvis det lave pris- eller omkostningsniveau skyldes statsstøtte, der ikke er forenelig med det indre marked som omhandlet i artikel 107 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF). Artikel 107, stk. 1, i TEUF indeholder den hovedregel, at statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med det indre marked, i det omfang den påvirker samhandelen mellem EU-medlemsstaterne. Som undtagelse hertil betragtes statsstøtte og støtte som foreneligt med det indre marked, hvis statsstøtten eller støtten er hjemlet i TEUF, herunder artikel 107, stk. 2 og stk. 3. Det fremgår af artikel 107, stk. 2 i TEUF, at bl.a. støtte af social karakter til enkelte forbrugere, og støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder, er undtaget fra statsstøtteforbuddet. Det fremgår endvidere af artikel 107, stk. 3 i TEUF, at bl.a. støtte til fremme af den økonomiske udvikling i områder, hvor levestandarden er usædvanlig lav, eller hvor der hersker en alvorlig underbeskæftigelse, støtte, der kan fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælles-europæisk interesse eller afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi eller støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrøner eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse, kan være er undtaget fra statsstøtteforbuddet.

Hvis en ordregiver i henhold til *stk. 5* afviser et tilbud på grund af statsstøtte, skal ordregiveren meddele dette til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som herefter underretter Europa-Kommissionen herom.

I henhold til stk. 2, nr. 4, kan tilbudsgiverens redegørelse, jf. stk. 1, indeholde oplysninger om eventuel statsstøtte til tilbudsgiveren. Hvis ordregiveren vælger at afvise en tilbudsgiver på grund af et unormalt lavt tilbud, og dette er muligt i forhold til begrænsningen, jf. stk. 4, skal ordregiveren meddele dette til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Herefter vil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen underrette Europa-Kommissionen herom.

Til § 170

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Efter bestemmelsens *stk. 1* kan en ordregiver tilbagekalde en tildelingsbeslutning og genoptage tilbudsevalueringen.

Bestemmelsen er ikke en implementering af en artikel i direktivet. Bestemmelsen er indsat med henblik på at skabe klarhed og fleksibilitet om, at det er muligt for ordregiveren, under visse nærmere angivne betingelser, at tilbagekalde en tildelingsbeslutning så længe kontrakten ikke er indgået. Samtidig skabes der en sikkerhed for tilbudsgiver om, at en tildelingsbeslutning ikke kan tilbagekaldes efter indgåelsen af kontrakten.

Ordregiveren skal i forbindelse med tilbagekaldelse af en tildelingsbeslutning iagttage ligebehandlingsprincippet og gennemsigtighedsprincippet. Disse principper er nærmere beskrevet under bemærkninger til lovens § 2.

Tilbagekaldelse af en tildelingsbeslutning forudsætter, at ordregiverens beslutning medfører en risiko for, at den pågældende tilbudsgiver, der har fået tildelt kontrakten, ikke burde have fået den tildelt, og at de kumulative betingelser, som er oplyst i bestemmelsen, er opfyldt.

I de situationer, hvor ordregiveren ved, hvem der retteligt burde have fået tildelt kontrakten, f.eks. fordi kontrakten er tildelt på baggrund af en forkert sammentælling af point, skal ordregiveren formelt tilbagekalde tildelingsbeslutningen, selvom der i sådanne situationer ikke er behov for at foretage en egentlig fornyet vurdering.

I forhold til betingelsen nævnt i *stk. 1, nr. 1*, vedrørende det forhold, at der er blevet begået en fejl ved vurderingen af tilbuddene, kan dette være, hvis ordregiveren bliver bekendt med, at tilbudsgiver ikke opfylder minimumskravene eller, at fejlen betyder, at kredsen af mulige tilbudsgivere har ændret sig, og dette har haft afgørende betydning for tildelingen.

I henhold til *stk. 1, nr. 2*, er det endvidere en betingelse for tilbagekaldelsen, at kontrakten endnu ikke er indgået.

I forhold til betingelsen nævnt i bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, vedrørende det forhold, at den fastsatte vedståelsesfrist ikke er overskredet, er der mulighed for samtykke til at indgå kontrakt på de tilbudte vilkår efter vedståelsesfristens udløb.

Vedståelsesperioden er den minimumsperiode, hvor tilbudsgiveren er forpligtet af sit tilbud. I denne periode kan ordregiveren acceptere tilbuddet, og tilbudsgiveren bliver herefter forpligtet til at levere i henhold til tilbuddet. Er ved-

ståelsesperioden udløbet, er tilbudsgiveren ikke forpligtet af sit tilbud.

Endvidere er det en betingelse efter *stk. 1, nr. 4*, at samtlige tilbudsgivere underrettes om, at tildelingsbeslutningen tilbagekaldes og om at vurderingen af tilbuddene genoptages.

Det følger af bestemmelsens *stk. 2*, at såfremt ordregiveren træffer en ny tildelingsbeslutning, skal dette ske på grundlag af en fornyet vurdering af de samme tilbud, som lå til grund for den oprindelige tildelingsbeslutning.

Ordregiveren skal i den forbindelse anvende den i udbudsmaterialet beskrevne fremgangsmåde.

Til § 171

Ordregivers underretningspligt er i gældende ret reguleret både i det gældende direktivs artikel 41 og i § 2 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. I henhold til det gældende direktivs artikel 41, stk. 1, skal ordregiver i visse tilfælde af egen drift underrette ansøgere og tilbudsgivere om, hvilke beslutninger der er truffet med hensyn til indgåelse af en rammeaftale, tildeling af en kontrakt eller optagelse i et dynamisk indkøbssystem. Ordregiver skal herunder blandt andet oplyse begrundelsen for, at ordregiver måtte have besluttet ikke at tildele en kontrakt, som har været udbudt, men at påbegynde proceduren på ny. Ansøgere og tilbudsgivere kan også anmode om en begrundelse for ordregivers beslutning.

§ 2 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. supplerer og skærper på visse punkter underretningspligten i direktivets artikel 41. § 2 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. udspringer af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/66/EF af 11. december 2007 om ændring af Rådets direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF for så vidt angår forbedring af effektiviteten af klageprocedurerne i forbindelse med indgåelse af offentlige kontrakter (EU-Tidende nr. L 335 af 20.12.2007, s. 31) (kontroldirektivet). I modsætning til det gældende direktivs artikel 41, begrænser underretningspligten i § 2 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. sig ikke til beslutninger vedrørende kontrakttildeling, men omfatter beslutninger generelt. Bestemmelsen indeholder en opregning af beslutninger, der udløser underretningspligt. Ud over de beslutninger, der er nævnt i det gældende direktivs artikel 41, nævner § 2 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. beslutninger om annullation af en udbudsforretning og om udvælgelse af økonomiske aktører. Klagenævnet for Udbud har fastslået, at underretningspligten medfører, at ordregiver skal oplyse, hvem der er blevet udvalgt.

§ 171 gennemfører artikel 55, stk. 1 og 2, og viderefører § 2 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. Bestemmelsen er en indholdsmæssig videreførelse af gældende ret.

Bestemmelsen finder også anvendelse for ydelserne omfattet af light-regimet i afsnit 3, jf. § 188, stk. 2.

Stk. 1 fastsætter, at ordregiveren hurtigst muligt og samtidigt skal underrette alle berørte ansøgere og tilbudsgivere om, hvilke beslutninger ordregiveren træffer som led i ud-

budsproceduren. Forpligtelsen gælder, uanset hvilken udbudsprocedure ordregiveren har anvendt.

Beslutninger som ordregiveren skal underrette om kan efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, være beslutninger om, hvilke økonomiske aktører, der er blevet udvalgt.

Ordregiveren skal efter *stk. 1, nr. 2*, underrette om en beslutning om begrænsning af antallet af tilbud og løsninger.

Ordregiveren skal efter *stk. 1, nr. 3*, underrette om en beslutning om tildeling af en kontrakt.

Efter *stk. 1, nr. 4*, skal ordregiveren endvidere underrette om optagelse i et dynamisk indkøbssystem.

Ordregiveren skal efter *stk. 1, nr. 5*, underrette om annullation af udbudsproceduren.

§ 2, stk. 1, i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., sondrer mellem tildeling af kontrakt og indgåelse af en rammeaftale. Denne sondring er fjernet for at skabe klarhed. En rammeaftale er også en kontrakt, så når bestemmelsen fastsætter, at ordregiveren skal underrette ved tildeling af kontrakt, skal der også ske underretning ved tildeling af rammeaftaler. Opregningen af beslutninger i § 2, stk. 1, i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. som ordregiveren skal underrette om, er ikke udtømmende, idet ordregiveren også i andre tilfælde, hvor en ordregivers beslutninger kan have væsentlig betydning for deltagerne i udbuddet, skal underrette alle berørte ansøgere eller tilbudsgivere om sin beslutning.

Ifølge Rådets direktiv 89/665/EØF af 21. december 1989 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende anvendelsen af klageprocedurerne i forbindelse med indgåelse af offentlige indkøbs- samt bygge og anlægskontrakter (EU-Tidende nr. L 395 af 30.12.1989, s. 33), Rådets direktiv 92/13/EØF af 25. februar 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende anvendelse af EF-reglerne for fremgangsmåden ved tilbudsgivning inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation (EU-Tidende nr. L 76 af 23.3.1992, s. 14) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/66/EF af 11. december 2007 om ændring af Rådets direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF for så vidt angår forbedring af effektiviteten af klageprocedurerne i forbindelse med indgåelse af offentlige kontrakter (EU-Tidende nr. L 335 af 20.12.2007, s. 31) (kontroldirektiverne) anses en ansøger for berørt, når: ordregiveren ikke har stillet oplysninger til rådighed om, at deres ansøgning er afvist inden meddelelsen om tildelingsbeslutningen til de berørte tilbudsgivere. Dette betyder, at samtlige virksomheder, der ansøger om at blive udvalgt i et begrænset udbud, vil være berørte ansøgere indtil det tidspunkt, hvor ordregiveren oplyser virksomheden om, hvorvidt denne er blevet udvalgt.

Afgiver en udvalgt virksomhed efterfølgende et tilbud, vil denne være at betragte som en berørt tilbudsgiver. En virksomhed som er udvalgt, men som ikke afgiver tilbud, er også berørt, og virksomheden skal derfor underrettes om beslutningen.

Ifølge kontroldirektiverne anses tilbudsgiverne for at være berørt, hvis de endnu ikke er endeligt udelukket. En udeluk-

kelse er endelig, hvis den er meddelt de berørte tilbudsgivere og enten er fundet lovlig af en uafhængig klageinstans eller ikke længere kan blive genstand for klageprocedurer.

Ordregiveren kan f.eks. udelukke en virksomhed, hvis virksomheden ikke lever op til minimumskravene til egnethed, eller hvis virksomheden har afgivet et uantageligt tilbud. I lyset af kontroldirektiverne er ordregiverens udelukkelse dog ikke endelig, før Klagenævnet har taget stilling til, om udelukkelsen var berettiget, eller en af klagefristerne i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. er overskredet.

I henhold til § 171, stk. 1, skal berørte ansøgere underrettes, om de beslutninger ordregiveren har truffet om udvælgelse.

Stk. 2 fastsætter, at underretningen til forbigåede ansøgere skal indeholde en begrundelse for, hvorfor deres ansøgning er blevet afvist, samt navnet på de ansøgere, som er blevet udvalgt. Redegørelsen skal gives til såvel ansøgere, som er blevet afvist under udvælgelsen, fordi de ikke lever op til kriterierne for egnethed, og egnede ansøgere, som er afvist på grund af et på forhånd fastsat maksimalt antal udvalgte.

Stk. 2 forpligter ordregiveren til at redegøre for de grunde, der førte til afvisning af den pågældende ansøger. Det vil sige ansøgerens forhold til de krav, der stilles i udbuddet. Er ansøgeren fundet egnet, men blevet forbigået på baggrund af udvælgelse, skal redegørelsen oplyse om fordelene ved de udvalgte ansøgere. Ordregiveren skal oplyse navnet på den eller de virksomheder, der er blevet udvalgt.

I henhold til bestemmelsens *stk. 3*, kan ordregiveren ved konkurrencepræget dialog, udbud med forhandling og innovationspartnerskaber bestemme, at processen skal forløbe i flere faser for at begrænse antallet af løsninger eller tilbud, jf. § 62, stk. 2, nr. 2, § 68, stk. 2, nr. 1, og § 74, stk. 1, nr. 4. Denne bestemmelse fastsætter, at underretningen til de tilbudsgivere, der sorteres fra under vejs i proceduren eller hvis løsninger bliver sorteret fra, skal være ledsaget af en begrundelse for, hvorfor tilbudsgiverens eller deltagerens tilbud eller løsning er afvist. Med tilbudsgivere forstås også i denne bestemmelse deltagere i innovationspartnerskab. Begrundelsen skal tage udgangspunkt i de oplyste kriterier for tildeling og tjene samme formål som begrundelserne efter § 171, stk. 4, nr. 1 og 2, hvorfor der i bestemmelsen henvises hertil. Se bemærkningerne til § 171, stk. 4, nr. 1 og 2. Ordregiveren skal meddele oplysningerne i § 171, stk. 4, nr. 1 og 2, om de tilbud eller løsninger, der er gået videre i konkurrencen.

Ordregiveren skal være særligt opmærksom på ikke at udlevere oplysninger, som kan skade konkurrencen i forbindelse med underretningen til de frasorterede tilbudsgivere eller deltagere efter § 171, stk. 3, idet der er tale om et udskillesforløb undervejs i udbudsproceduren, som fortsat pågår. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 5 (fortrolighedsbestemmelsen).

Stk. 4 fastsætter, at underretningen til forbigåede tilbudsgivere skal angive, hvornår standstill-perioden udløber. Standstill-perioden fastsættes i henhold til § 3 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som med forslagens §

197 ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud. Beslutningen skal være ledsaget af en begrundelse for ordregiverens beslutning. Begrundelsen skal have et niveau, hvor den berørte tilbudsgiver klart og utvetydigt får kendskab til de betragtninger, som ordregiveren har lagt til grund ved beslutningen. Begrundelsespligten indebærer ikke, at ordregiver skal videregive oplysninger, som ordregiveren ikke vil kunne give aktindsigt i efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

I henhold til *stk. 4, nr. 1*, skal ordregiverens underretning til tilbudsgivere, som har afgivet et uantageligt tilbud, indeholde en begrundelse for, hvorfor deres tilbud er afvist. Et tilbud kan f.eks. være uantageligt, fordi det ikke overholder tilbudsfristen eller indeholder forbehold for grundlæggende elementer.

Ordregiveren er kun forpligtet til at begrunde, hvad der har ført til afvisningen af tilbudsgiverens eget tilbud og derved for forholdet til de krav, som ordregiver har stillet i udbudsmaterialet. Forholdet til andre tilbud er derimod ikke relevant.

Er tilbuddet f.eks. afvist, fordi tilbuddet ikke lever op til de tekniske specifikationer, skal ordregiveren begrunde, hvorfor ordregiveren har truffet beslutning om dette. I tilfælde omfattet af §§ 43 og 44 skal ordregiveren begrunde, hvorfor de stillede krav ikke anses for at være opfyldt på tilsvarende måde eller hvorfor bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne ikke opfylder kravene til ydelse og funktion.

Stk. 4, nr. 2, fastsætter, at ordregiveren skal give forbigåede tilbudsgivere, som har afgivet et antageligt tilbud, en begrundelse med tilstrækkelige oplysninger om det vindende tilbuds karakteristika og relative fordele i relation til de enkelte underkriterier og delkriterier således, at de centrale elementer, der har været væsentlige og udslagsgivende ved bedømmelsen af det vindende tilbud og dermed også den forbigåede tilbudsgiver, belyses. Et tilbud anses for at være antageligt, hvis det er indgivet af en tilbudsgiver, som ikke er udelukket i henhold til §§ 135-137, og som opfylder de objektive og ikke-diskriminerende kriterier for udvælgelse, og hvis tilbud er i overensstemmelse med de tekniske specifikationer uden at være ikke-forskriftsmæssigt eller uacceptabelt eller ikke egnet.

Ordregiveren skal kun angive en begrundelse for resultatet af evalueringen på delkriterieniveau, for så vidt angår de delkriterier, der har haft væsentlig indflydelse på udfaldet af evalueringen. Herudover skal navnet på den vindende tilbudsgiver eller parterne i rammeaftalen oplyses. Ordregiveren skal således oplyse om de forhold, der er lagt vægt på, og må ikke undlade at oplyse om andre forhold, der er tillagt betydning. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, hvis ordregiveren blot oplyser resultatet af beslutningen og om fremgangsmåden ved ordregiverens beslutning.

Hvor fyldestgørende en begrundelse skal være i det enkelte udbud afhænger af de konkrete omstændigheder, f.eks. de valgte underkriterier, disses kompleksitet i forhold til ydelsens karakter, hvordan ordregiveren i øvrigt har udformet

udbudsmaterialet og omstændighederne i øvrigt. Således vil der være grund til at være særlig opmærksom på indholdet af begrundelsen i de tilfælde, hvor eksempelvis den forbigående tilbudsgiver har afgivet tilbuddet med den laveste pris på trods af, at priskriteriet vægtede højt. I dette tilfælde skærper valg af et andet tilbud som det økonomisk mest fordelagtige tilbud kravene til begrundelsen.

I de tilfælde, hvor tilbuddene gives point på baggrund af en kvalitativ evaluering, skal pointangivelsen som udgangspunkt ledsages af forklaring på pointangivelsen og dermed de kvalitative forskelle mellem vinderens tilbud og den forbigående tilbudsgivers tilbud, såfremt pointangivelsen ikke er tilstrækkelig selvforklarende. En underretning med rene pointangivelser kan som udgangspunkt ikke stå alene, da en sådan underretning ikke vil indeholde tilstrækkelige oplysninger om de vindende tilbuds karakteristika og relative fordele, til belysning af de centrale elementer, der har været udslagsgivende ved bedømmelsen af de vindende tilbud og dermed også den forbigående tilbudsgivers tilbud.

Ordregiverens begrundelse skal sætte tilbudsgivere i stand til at kunne konstatere, om evalueringen er sket inden for rammerne af den evalueringsmetode, som ordregiveren har beskrevet i udbudsmaterialet, og om der er blevet lagt vægt på de forhold, som ordregiveren i udbudsmaterialet har beskrevet, at der vil blive lagt vægt på, jf. § 160 (om fremgangsmåde ved evaluering).

Endelig fastsætter § 171, stk. 4, nr. 2, at ordregiveren skal redegøre for gennemførelsen og forløbet af forhandlinger og dialog med tilbudsgiverne. Bestemmelsen har til formål at øge gennemsigtigheden i procedurer med udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskab.

Stk. 5 fastsætter, at ordregiveren over for forbigående ansøgere skal begrunde sin beslutning om ikke at optage en ansøger på et dynamisk indkøbssystem. Den forbigående ansøger skal oplyses om, hvilke minimumskrav til egnethed ansøgeren ikke lever op til og derfor er blevet afvist.

Stk. 6 fastsætter, at hvis ordregiveren træffer beslutning om at annullere udbuddet, skal underretningen til berørte ansøgere og tilbudsgivere efter § 171, stk. 1, være ledsaget af en begrundelse for annullationen. Begrundelsespligten gælder både, hvis ordregiver annullerer og ikke påbegynder en ny procedure, og hvis ordregiver annullerer og påbegynder proceduren på ny. Ordregiver skal i begrundelsen angive det eller de forhold, der reelt har været bestemmende for ordregivers beslutning.

Vil ordregiveren udbyde kontrakten på ny, skal ordregiveren indlede en ny udbudsprocedure med offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse.

Til § 172

Det gældende direktivs artikel 41, stk. 3, fastsætter, at ordregiver under særlige betingelser kan beslutte ikke at meddele visse oplysninger om kontrakttildelingen.

§ 172 gennemfører direktivets artikel 55, stk. 3, og er en videreførelse af gældende ret.

§ 172 fastsætter, at ordregiveren kan undlade at meddele visse af de oplysninger der er omhandlet i § 171, til ansøgere og tilbudsgivere, når en videregivelse af oplysninger er i strid med offentlige interesser eller til skade for en bestemt offentlig eller privat økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser, eller hvis også videregivelse vil skade konkurrencen mellem økonomiske aktører.

Bestemmelsen muliggør indskrænkninger i den almindelige ret til at modtage visse oplysninger og skal i overensstemmelse med almindelige EU-retlige fortolkningsprincipper fortolkes indskrænkende. Udgangspunktet er derfor, at ordregiveren kun i særlige tilfælde vil kunne tilbageholde oplysninger i medfør af bestemmelsen.

Ved anvendelsen af bestemmelsen skal ordregiveren navnlig, under hensyn til proportionalitetsprincippet i § 2, overveje, om hensynet til hemmeligholdelse konkret vejer tungere end hensynet til gennemsigtighed.

De i bestemmelsen opregnede hensyn svarer i et vist omfang til de hensyn, der efter omstændighederne kan berettige undtagelse af oplysninger fra aktindsigt i medfør af offentlighedsloven og forvaltningsloven, og retspraksis vedrørende disse regler vil i et vist omfang kunne tjene til inspiration ved anvendelsen af § 172.

Ordregivere, som er underlagt offentlighedsloven, kan ikke videregive oplysninger i medfør af § 172, hvis den pågældende adressat ikke igennem en aktindsigtsbegæring ville kunne få indsigt i oplysningerne. Herved bliver de nationale regler om aktindsigt udslagsgivende for rækkevidden af bestemmelsen for disse ordregivere.

I bestemmelsen henvises der til, at ordregiveren kan udlade at meddele visse af de i § 171 omhandlede oplysninger om kontrakttildelingen, hvis det er til skade for bestemte økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser.

Med legitime økonomiske interesser menes, at en økonomisk aktør forfølger et lovligt formål, der enten direkte eller indirekte indeholder et økonomisk aspekt. Eksempelvis kan det være et legitimt økonomisk formål for en privat økonomisk aktør at forfølge et formål om en større omsætning eller en bedre avance i forbindelse med salg af varer.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at ordregiveren kan udlade at meddele oplysninger, hvis det er til skade for konkurrencen mellem de økonomiske aktører. Idet en underretning efter § 171, stk. 1, ofte angår et afsluttet udbud, betyder denne bestemmelse, at i de situationer, hvor oplysninger på i forbindelse med et efterfølgende udbud vil kunne medføre en dårligere konkurrence mellem økonomiske aktører, kan oplysningerne undlades fra underretningen i henhold til § 171. Dette kan være tilfældet, hvis en økonomisk aktør direkte kan benytte oplysninger fra en underretning, jf. § 171, stk. 1, i forbindelse med et senere udbud, hvorved der er en nærliggende risiko for, at den økonomiske aktør opnår en fordel på bekostning af konkurrencen. Eksempelvis kan priser i en underretning i visse tilfælde være så generelt anvendelige, at der er en nærliggende risiko for, at en økonomisk aktør afgiver tilbud i henhold til disse priser i et efterfølgende udbud angående en tilsvarende kontrakt. Hermed

kan denne oplysning være til skade for konkurrencen mellem de økonomiske aktører.

Til § 173

I henhold til § 3, stk. 1, i lov om Klagenævnet for Udbud må en ordregiver, der beslutter at tildele en kontrakt eller en rammeaftale, der er omfattet af det gældende direktiv, tidligst indgå kontrakten eller rammeaftalen efter udløbet af en standstill-periode på 10 dage, hvis underretningen er sket elektronisk og 15 dage, hvis underretningen er sket pr. brev. § 3, stk. 2, i lov om Klagenævnet for Udbud, er der oplyst 4 særlige situationer, hvor standstill perioden ikke finder anvendelse.

§ 173 gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet, men skal læses i sammenhæng § 3, stk. 1 og 2, i lov om Klagenævnet for Udbud.

§ 173 er sat ind for at gøre ordregiveren opmærksom på den pligt til at afholde en standstill-periode, der påhviler ordregiveren. Ordregiveren må ikke underskrive kontrakten med den vindende tilbudsgiver, før ordregiveren har afholdt en standstill-periode på 10 dage fra dagen efter ordregiveren har underrettet efter § 171, stk. 4, hvis underretningen er sket ad elektronisk vej. Forpligtelsen er fastsat i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som med § 197, nr. 1, foreslås at ændre navn til Lov om Klagenævnet for Udbud. Ordregiveren kan fastsætte en længere standstill-periode end den obligatoriske standstill-periode, jf. § 197, nr. 10.

Til § 174

Det gældende direktivs artikel 43 fastsætter, at ordregiver for hver kontrakt, herunder rammeaftaler, og hver indførelse af et dynamisk indkøbssystem skal udarbejde en rapport, der skal indeholde en række oplysninger.

§ 174 gennemfører direktivets artikel 84 og artikel 41, 3. afsnit, 2. pkt., og er en videreførelse af artikel 43 med undtagelse af stk. 1, nr. 10-12, der er nye i forhold til gældende ret.

Bestemmelsens stk. 1 fastsætter, at ordregiveren, når den har afsluttet et udbud og i løbet af et dynamisk indkøbssystem, skal udarbejde en skriftlig rapport indeholdende en række oplysninger, herunder dokumentation for afviklingen af udbuddet. Ordregiveren skal udarbejde rapporten, uanset om udfaldet af udbuddet er indgåelse af en kontrakt, herunder rammeaftaler eller en annullation af udbuddet. Ordregiver skal i løbet af et dynamisk indkøbssystem løbende opdatere rapporten ved optagelse af nye økonomiske aktører i systemet. Bestemmelsen finder også anvendelse på kontrakter om sociale og andre specifikke tjenesteydelser efter §§ 186-189, det såkaldte light-regimet.

Formålet med de individuelle rapporter er at sikre gennemsigtighed om ordregiverens beslutninger truffet i forbindelse med udbudsprocedurer. Gennemsigtigheden er særlig vigtig med den øgede adgang til forhandling og konkurrencepræget dialog samt den nye bestemmelse om innovationspartnerskab.

Stk. 1 indeholder en liste over oplysninger, som rapporten mindst skal indeholde. Ikke alle punkterne vil være relevante for det enkelte udbud eller dynamiske indkøbssystemer.

Stk. 1, nr. 1, fastsætter, at rapporten skal indeholde ordregiverens navn og adresse samt kontraktens, rammeaftalens eller det dynamiske indkøbssystemets genstand og værdi.

Stk. 1, nr. 2, fastsætter, at rapporten skal indeholde oplysninger om resultaterne af egnethedsvurderingen og en eventuel udvælgelse i henhold til §§ 145 og 146, med angivelse af navnene på de valgte ansøgere eller tilbudsgivere og begrundelsen for valget af dem og navnene på de afviste ansøgere eller tilbudsgivere og begrundelsen for, at de er blevet afvist.

Stk. 1, nr. 3, fastsætter, at rapporten skal omfatte begrundelsen for tilsidesættelsen af tilbud, der er anset for at være unormalt lave.

Stk. 1, nr. 4, fastsætter, at rapporten skal indeholde navnet på den tilbudsgiver, hvis tilbud er antaget, og begrundelsen for, at den pågældende tilbudsgiver er valgt. Rapporten skal endvidere indeholde oplysninger om hvor stor del af kontrakten eller rammeaftalen tilbudsgiveren har til hensigt at give i underleverance til tredjemand og navnene på tilbudsgiverens eventuelle underleverandører, hvis dette vides.

Stk. 1, nr. 5, fastsætter, at rapporten ved udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog skal indeholde de omstændigheder, der er fastlagt i §§ 61 og 67, og som begrundet anvendelsen af disse procedurer.

Stk. 1, nr. 6, fastsætter, at rapporten ved udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse skal indeholde de i §§ 80-83 omhandlede omstændigheder, der har begrundet anvendelsen af denne fremgangsmåde.

Stk. 1, nr. 7, fastsætter, at rapporten ved innovationspartnerskaber skal indeholde de i § 73 omhandlede omstændigheder, der har begrundet anvendelse af denne fremgangsmåde.

Stk. 1, nr. 8, fastsætter, at rapporten skal indeholde begrundelsen for, at ordregiveren har besluttet ikke at tildele en kontrakt eller en rammeaftale eller oprette et dynamisk indkøbssystem, hvis dette er tilfældet.

Stk. 1, nr. 9, fastsætter, at rapporten skal indeholde begrundelsen for, at ordregiveren har benyttet andre kommunikationsmidler end elektroniske midler til indgivelse af tilbud, hvis dette er tilfældet.

Stk. 1, nr. 10, fastsætter, at rapporten skal indeholde oplysning om påviste interessekonflikter og foranstaltninger, som ordregiveren har truffet efterfølgende, hvis dette er tilfældet. Interessekonflikter er defineret i lovens § 24, nr. 18, som situationer, hvor en person hos en ordregiver eller hos en indkøbsrådgiver, der handler på vegne af ordregiveren, og som er involveret i gennemførelsen af udbudsproceduren, eller som kan påvirke resultatet af proceduren, har en direkte eller indirekte finansiell, økonomisk eller anden personlig interesse, der kan antages at bringe pågældendes upartiskhed og uafhængighed i forbindelse med udbudsproceduren i fare.

Stk. 1, nr. 11, fastsætter, at rapporten skal indeholde oplysning om de foranstaltninger, som ordregiveren har truffet i medfør af § 39, som følge af forudgående inddragelse af økonomiske aktører i forberedelsen af udbuddet, hvis dette er tilfældet.

Det følger af *stk. 2*, at ordregiveren ikke er forpligtet til at udarbejde rapporter, når kontrakten, som ordregiveren indgår, er baseret på en rammeaftale med en enkelt leverandør og tildelt på de vilkår, der er fastsat i rammeaftalen i henhold til § 97. Det samme gælder for kontrakter, som ordregiveren indgår på baggrund af en rammeaftale med flere leverandører, og tildelingen af kontrakten sker uden fornyet konkurrence (direkte tildeling) i henhold § 98, *stk. 1, nr. 1*.

For at begrænse den administrative byrde i videst muligt omfang kan ordregiveren i medfør af *stk. 3* henviser til bekendtgørelsen om indgåede kontrakter, jf. §§ 129 eller 189, hvis bekendtgørelsen indeholder de i § 174, *stk. 1*, nævnte oplysninger. De oplysninger, som ikke er indeholdt i bekendtgørelsen, skal angives i rapporten.

Stk. 4 fastsætter, at ordregiveren skal kunne dokumentere afviklingen af udbuddet. Det gælder, uanset om udbudsproceduren er gennemført elektronisk eller ej. *Stk. 4* fastsætter endvidere, at ordregiveren skal opbevare tilstrækkelig dokumentation til at kunne begrunde de beslutninger, ordregiveren træffer gennem udbudsproceduren. Det kan f.eks. være dokumentation vedrørende kommunikation med økonomiske aktører, interne overvejelser, forberedelse af udbudsmaterialet, eventuel dialog eller forhandling, udvælgelse og tildeling af kontrakten. Ved udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog samt innovationspartnerskab skal alle faser i processen dokumenteres på behørig vis.

Bestemmelsens *stk. 5* fastsætter, at dokumentationen nævnt i § 174, *stk. 4*, skal opbevares i hele kontraktens løbetid dog mindst 3 år fra tidspunktet for kontrakttildeling.

Stk. 6 fastsætter, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Europa-Kommissionen kan anmode om at få tilsendt rapporten eller hovedelementerne her i. I givet fald skal de have den tilsendt.

Til § 175

§ 175 gennemfører direktivets artikel 83, *stk. 6*, og er ny i forhold til gældende ret.

Med henblik på gennemsigtighed fastsætter bestemmelsens *stk. 1*, at ordregiveren skal beholde kopier af de kontrakter, som ordregiveren indgår, som har en værdi, der svarer til eller overstiger de kontraktværdier, der er angivet i direktivets artikel 83, *stk. 6*.

Ordregiveren skal opbevare kopi af kontrakten i hele kontraktens løbetid.

Det fremgår af direktivets artikel 83, *stk. 6*, at kontraktværdierne er 1.000.000 euro for vareindkøbskontrakter eller tjenesteydelseskontrakter og 10.000.000 euro for bygge- og anlægskontrakter. Beløbene svarer til henholdsvis 7.444.000 kr. og 74.440.000 kr., jf. Nationalbankens eurokurs pr. 9. februar 2015.

Europa-Kommissionen har i modsætning til det der gælder for tærskelværdierne ikke adgang til at regulere de pågældende beløb. Europa-Kommissionen fastsætter hvert år i forbindelse med den eventuelle regulering af tærskelværdierne i direktivets artikel 4 og 13, jf. bemærkningerne til § 6, modværdien i blandt andet danske kroner af tærskelværdierne.

Ordregivere omfattet af denne lov skal anvende de til enhver tid gældende tærskelværdier, der er offentliggjort af Europa-Kommissionen.

Såfremt Europa-Kommissionen ikke omregner de 1.000.000 euro og 10.000.000 euro til kroner, vil værdien skulle beregnes på baggrund af kronens gennemsnitlige dagskurs i de 24 måneder i forhold til euroen, der slutter den 31. august, der går umiddelbart forud for revisionen med virkning fra den 1. januar. Værdien vil herefter være gældende i den samme periode, som tærskelværdierne i §§ 6 og 7.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* kan enhver anmode om adgang til kontrakterne omfattet af § 175, *stk. 1*. Ordregiveren skal give adgang til kontrakterne medmindre andet følger af § 5. Henvisningen til § 5 indebærer bl.a., at ordregivere, der ikke er omfattet af lovgivning det gælder for offentlige myndigheder, som f.eks. forvaltningsloven eller offentlighedsloven, skal nægte adgang til oplysninger i kontrakterne, som leverandøren har stemplet som fortrolig. En ordregiver skal i øvrigt afslå adgangen til specifikke dokumenter eller informationer i kontrakterne, hvis det følger af reglerne om aktindsigt eller f.eks. persondataloven. Se i øvrigt bemærkningerne til § 5.

Til § 176

Det gældende direktivets artikel 26 fastsætter, at ordregiver kan fastsætte betingelser vedrørende kontraktens udførelse, så længe betingelserne er knyttet til kontraktens udførelse eller har sammenhæng med kontraktens genstand, er forenelige med EU-retten og anført i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsbetingelserne.

§ 176 gennemfører direktivets artikel 70, og er en videreførelse af gældende ret, dog er det nyt, at ordregiver kan anvende kontraktbetingelser, der relaterer sig til ethvert aspekt og ethvert trin i deres livscyklus.

Bestemmelsen omhandler særlige betingelser vedrørende kontraktens gennemførelse.

Kontraktbetingelser fastlægger specifikke krav til kontraktens gennemførelse. Kontraktbetingelserne udgør objektive krav, der ikke har betydning for vurdering af tilbuddene. Ordregiveren kan dog bestemme, at tilbudsgiver må tage forbehold for kontraktbetingelser. I sådanne tilfælde indgår tilbudsgivers forbehold i tilbudsevalueringen.

Der skal være sammenhæng mellem kontraktbetingelserne og kontraktgenstanden. Det vil sige, at der ikke kan fastsættes kontraktbetingelser, som vedrører generelle forhold hos leverandøren eller forhold vedrørende andre opgaver, som leverandøren udfører for ordregiveren. Kontraktbetingelserne skal således være knyttet til den konkrete opgave, som

skal udføres under den udbudte kontrakt. Herudover skal kontraktbetingelserne være i overensstemmelse med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. § 2.

Proportionalitetsprincippet, der blandt andre ligger til grund for direktivet, finder ikke anvendelse i forhold til vurderingen af, om varetagelsen af de hensyn, der ligger bag et krav til kontraktens gennemførelse er de omkostninger værd, som et sådan krav vil medføre. Princippet finder dog anvendelse i forhold til vurderingen af, om et krav til kontraktens gennemførelse kunstigt indskrænker konkurrencen. Ordregiveren bør dog altid overveje omkostningerne forbundet med de krav, den stiller til kontraktens gennemførelse med henblik på at vurdere, om den merpris, der betales for opfyldelsen af disse krav er rimelig i forhold til det formål, der forfølges. Herudover skal der tages højde for den forvaltningsretlige forpligtelse til forsvarlig økonomisk forvaltning i forbindelse med ordregiverens fastsættelse af betingelser for udførelse af kontrakten, i det omfang de almindelige forvaltningsretlige regler finder anvendelse ordregiveren.

Det fremgår blandt andet af bestemmelsen, at betingelserne for gennemførelsen af kontrakten kan omfatte, miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn. Med bestemmelsen tydeliggøres det, at ordregiveren kan integrere sociale- og miljøhensyn til processen. Ordregiveren kan efter bestemmelsen anvende betingelser for gennemførelse af kontrakten for bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten, for så vidt angår alle aspekter og ethvert trin i deres livscyklus lige fra ekstraktion af råmaterialer til produkterne til tidspunktet for bortskaffelse af produktet, herunder faktorer, der indgår i den specifikke proces med fremstilling og levering af samt handel og betingelserne herfor med de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser eller en specifik proces på et senere tidspunkt i deres livscyklus, også selvom sådanne faktorer ikke udgør en del af deres materielle indhold.

Kriterier og vilkår vedrørende sådanne produktions- eller leveringsproces er f.eks., at fremstillingen af de indkøbte varer ikke har omfattet giftige kemikalier, eller at de indkøbte tjenesteydelser leveres ved hjælp af energieffektive maskiner. Dette omfatter også betingelser for gennemførelse af kontrakten for så vidt angår levering eller brug af fairtrade-produkter i gennemførelsen af den kontrakt, der skal tildeles.

Betingelser i forbindelse med handel og betingelserne herfor kan f.eks. henvise til det forhold, at det pågældende produkt oprindeligt er et fairtradeprodukt, herunder krav om betaling af en minimumspris og en højere pris til producenterne. Betingelserne for gennemførelse af en kontrakt for så vidt angår miljømæssige hensyn kan f.eks. omfatte levering, emballering og bortskaffelse af produkter og med hensyn til bygge- og anlægskontrakter samt tjenesteydelseskontrakter, affaldsminimering eller ressourceeffektivitet.

Betingelsen for en forbindelse med kontraktens genstand udelukker dog betingelser vedrørende en virksomheds generelle politik, som ikke kan betragtes som en faktor, der ka-

rakteriserer den specifikke proces med fremstilling eller levering af indkøbte bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser. Ordregiveren kan derfor ikke kræve, at tilbudsgivere har en gældende virksomhedspolitik for socialt eller miljømæssigt ansvar.

Det er afgørende, at betingelser for gennemførelse af kontrakten, for så vidt angår de sociale aspekter af fremstillingsprocessen, vedrører de bygge- eller anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten. De skal anvendes i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (De Europæiske Fællesskabers Tidende nr. L 18 af 21.1.97, s. 1) (udstationeringsdirektivet), og kan ikke vælges eller anvendes på en måde, der direkte eller indirekte diskriminerer økonomiske aktører fra andre EU-medlemsstater eller tredjelande, der er parter i WTO's Agreement on Government Procurement (GPA) eller i frihandelsaftaler, som Unionen er part i. Krav vedrørende de grundlæggende arbejdsvilkår, der er fastsat i udstationeringsdirektiv, såsom mindsteløn bør således forblive på det niveau, der er fastsat gennem national lovgivning eller kollektive aftaler, der gælder i overensstemmelse med EU-lovgivningen i forbindelse med udstationeringsdirektiver.

Betingelserne for gennemførelse af en kontrakt kan også have til formål at fremme gennemførelsen af foranstaltninger, der kan fremme ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdspladsen, øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet, skabe balance mellem arbejdsliv og privatliv, fremme beskyttelse af miljø eller dyrevelfærd, overholde substansen i de grundlæggende ILO-konventioner og ansætte flere dårligt stillede personer, end den nationale lovgivning kræver. Ordregiveren kan fastsætte klausuler, herunder arbejdsklausuler og øvrige klausuler, i det omfang disse ikke strider imod national ret eller EU-retten.

Foranstaltninger, der tager sigte på helbredsbeskyttelsen af det personale, som deltager i produktionen, eller fremme af social integration af dårligt stillede personer eller medlemmer af sårbare grupper i det personale, der udpeges til at gennemføre kontrakten eller uddanne sig i de færdigheder, der er nødvendige med henblik på den pågældende kontrakt, kan også undergives betingelser for gennemførelse af en kontrakt, såfremt de vedrører bygge- eller anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten. F.eks. kan sådanne kriterier eller vilkår bl.a. være forbundet med ansættelse af langtidsledige eller iværksættelse af uddannelsesinitiativer for ledige eller unge i løbet af gennemførelsen af den kontrakt, der skal tildeles. Ordregiveren kan i de tekniske specifikationer angive sådanne sociale krav, som direkte karakteriserer den pågældende vare eller tjenesteydelse, såsom adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere.

Det er et krav, at kontraktbetingelserne offentliggøres. Offentliggørelsen skal ske i enten udbudsbekendtgørelsen eller i det øvrige udbudsmateriale. Det følger af gennemsigtighedsprincippet, at særligt byrdefulde kontraktvilkår skal angives i udbudsbekendtgørelsen.

Til § 177

Det gældende direktivs artikel 25, fastsætter, at ordregiver kan kræve, at tilbudsgivere skal oplyse, hvilke dele af kontrakten som de har til hensigt at give i underleverance, samt hvilken underleverandør som denne agter at anvende. Tilbudsgivers pligt til at oplyse hvilke underleverandører som tilbudsgiver har til hensigt at benytte, berører ikke tilbudsgivernes ansvar som hovedmand.

§ 177 gennemfører direktivets artikel 71, stk. 2, 5 og 6. Stk. 1 er en videreførelse af gældende ret. Stk. 2-5 er nye i forhold til gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* skal ses i sammenhæng med § 155 vedrørende dokumentation for den økonomiske aktørs tekniske og faglige formåen. Ordregiveren har, jf. § 155 mulighed for at kræve, at den økonomiske aktør oplyser, hvor stor en del af kontrakten, den økonomiske aktør eventuelt agter at give i underleverance. § 177, stk. 1, har selvstændig betydning i det omfang, at ordregiveren i et begrænset udbud kan kræve, at tilbudsgiver i tilbudsfasen afgiver oplysninger om, hvilke dele af kontrakten denne har til hensigt at give i underleverance. Derudover har bestemmelsen selvstændig betydning, idet ordregiveren kan kræve, at tilbudsgiver oplyser, hvilke underleverandører denne forventer at benytte til udførelsen af de dele af kontrakten, som tilbudsgiver har til hensigt at give til underleverandører.

Tilbudsgiverne skal alene anføre, hvilke dele af kontrakten, som de har til hensigt at give i underleverance, samt hvilke underleverandører der foreslås, hvis de kendes på det tidspunkt. Som følge heraf vil der som udgangspunkt ikke være en forpligtelse til at benytte de anførte underleverandører eller give specifikke dele i underleverance. Endvidere vil tilbudsgiveren ikke i alle tilfælde vide på tidspunktet for tilbudsafgivelse, hvilke specifikke underleverandører, der vil blive benyttet i hele kontraktperioden, samt hvilke specifikke dele af kontrakten som vil blive givet i underleverance.

Ordregiveren kan dog fastsætte krav i udbudsmaterialet, hvorefter tilbudsgiver skal benytte de underleverandører, som er oplyst i tilbuddet, eller alternativt at de oplyste underleverandører alene kan erstattes, hvis betingelser som ordregiveren har fastsat i udbudsmaterialet er opfyldt.

I de situationer i henhold til § 144, stk. 3, hvor tilbudsgiver baserer sig på andre enheders (underleverandørers) uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer vedrørende udførelsen af konkrete dele af bygge- og anlægsarbejdet eller tjenesteydelserne, skal det konkrete arbejde eller ydelserne udføres af den enhed, som den økonomiske aktør baserer sig på (underleverandørers). I disse situationer vil tilbudsgiveren være forpligtet til at anvende de oplyste underleverandører.

Bestemmelsens *stk. 2* er en overimplementering af direktivets artikel 71, stk. 5, og fastlægger, at en ordregiver i forbindelse med indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter skal sikre, at der indsættes en kontraktklausul, som forpligter leverandøren til at oplyse navn, kontaktoplysninger samt juridisk repræsentant for de underleverandører, der benyttes i forbindelse med udførelsen af

kontakten. Bestemmelsen finder alene anvendelse i forbindelse med indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter. Varekøbskontrakter er reguleret i § 177, stk. 3.

Denne bestemmelse finder alene anvendelse på de underleverandører, der er direkte involveret i udførelsen af den udbudte kontrakt. Underleverandører længere nede i underleverandørkæden er reguleret i § 177, stk. 4.

Ved oplysninger om navn skal leverandøren angive virksomhedsnavnet på underleverandøren. Ved kontaktoplysninger skal leverandøren oplyse enten telefonnummer og/eller e-mailadresse på underleverandøren, således at ordregiveren kan komme i direkte kontakt med underleverandøren. Endvidere skal leverandøren oplyse en eller flere fysiske personer, der har ret til at afgive juridisk bindende løfter på underleverandørens vegne. Denne juridiske repræsentant kan eksempelvis være en tegningsberettiget person eller en person med en stillingsfuldmagt.

Ordregiveren skal kræve, at den valgte leverandør, senest når gennemførelsen af kontrakten påbegyndes, indleverer de krævede oplysninger.

Såfremt underleverandørerne ikke er kendt på tidspunktet for kontraktudførelsens påbegyndelse, skal oplysningerne om underleverandørens navn, kontaktoplysninger samt tegningsberettiget meddeles ordregiveren uden ubegrundet ophold efter underleverandøren er udpeget. Dette gør sig også gældende, såfremt der udpeges nye underleverandører, der skal erstatte en tidligere underleverandør. Endelig skal leverandøren uden ubegrundet ophold oplyse enhver ændring i underleverandørens oplysninger. Som følge heraf skal ordregiveren have oplysninger om navn, kontaktoplysninger samt juridisk repræsentant på de underleverandører, som er tilknyttet opgavens udførelse på ethvert tidspunkt i kontraktens varighed.

Bestemmelsen medfører, at ordregiveren skal sikre, at der indarbejdes en kontraktklausul, som forpligter leverandøren til at indlevere de krævede oplysninger, senest når gennemførelsen af kontrakten påbegyndes. Dernæst skal kontraktklausulen fastslå, at leverandøren skal oplyse de krævede oplysninger uden ubegrundet ophold, efter udpegelse af en underleverandør, såfremt underleverandøren ikke kendes på tidspunktet for påbegyndelse af kontraktens gennemførelse. Dette gør sig også gældende, såfremt der sker ændringer i oplysningerne hos underleverandøren, eller der tilknyttes en ny underleverandør til kontraktudførelsen, eksempelvis i forbindelse med, at underleverandører erstattes.

Bestemmelsens *stk. 3* fastlægger mulighed for, at ordregiveren ved vareindkøbskontrakter kan kræve, at leverandøren meddeler navn, kontaktoplysninger samt juridisk repræsentant på de underleverandører, der benyttes i forbindelse med udførelsen af kontakten. Der er tale om en ret, i modsætning til § 177, stk. 2, hvor der påhviler ordregiveren en pligt.

Såfremt ordregiveren vælger at udnytte mulighed for at kræve oplysninger hos underleverandører i forbindelse med en varekontrakt, skal ordregiveren indarbejde en kontraktklausul, som forpligter leverandøren til at indlevere de kræ-

vede oplysninger, senest når gennemførelsen af kontrakten påbegyndes. Dernæst skal kontraktklausulen fastslå, at leverandøren skal oplyse de krævede oplysninger uden ubegrundet ophold efter at en underleverandør udpeges, såfremt underleverandøren ikke kendes på tidspunktet for påbegyndelse af kontraktens gennemførelse. Dette gør sig også gældende, såfremt der sker ændringer i oplysningerne hos underleverandøren, eller der tilknyttes en ny underleverandør til kontraktudførelsen, eksempelvis i forbindelse med, at underleverandører erstattes.

På baggrund af bestemmelsens *stk. 4* har ordregiveren mulighed for at stille kravene i § 177, stk. 2 og stk. 3, i forhold til underleverandører til en underleverandør.

Det indebærer, at ordregiveren i forbindelse med indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter har mulighed for at stille krav om, oplysninger om navn, kontaktoplysninger samt juridisk repræsentant jf. stk. 2, i forhold til underleverandører til en underleverandør.

For så vidt angår ved vareindkøbskontrakter har ordregiveren ligeledes mulighed for at stille krav om, oplysninger om navn, kontaktoplysninger samt juridisk repræsentant jf. stk. 3, i forhold til underleverandører til en underleverandør.

Såfremt underleverandøren er omfattet af en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde jf. §§ 135 og 136, skal ordregiveren i henhold til *stk. 5* kræve, at underleverandøren erstattes. Hvis underleverandøren er omfattet af en af de frivillige udelukkelsesgrunde jf. § 137, skal ordregiveren kræve, at underleverandøren erstattes, hvis det i udbudsmaterialet er angivet, at ordregiveren vil gøre brug af muligheden for at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver på denne baggrund.

Reglerne om dokumentation af en aktørs pålidelighed i § 138 finder anvendelse i forbindelse med anvendelsen af obligatoriske eller frivillige udelukkelsesgrunde overfor underleverandører.

Underleverandørens erklæring i henhold til § 177, stk. 5, kan fremsendes som et fælles europæisk udbudsdokument i henhold til §§ 148-151.

Såfremt underleverandører først udpeges efter kontrakten tildeles, fremlægger underleverandøren det fælles europæiske udbudsdokument eller anden dokumentation uden ubegrundet ophold, efter at underleverandøren er blevet udpeget.

Ordregiveren kan alene kræve, at en leverandør erstatter en underleverandør i kontraktens varighed, hvis ordregiveren har fastsat en klausul i den udbudte kontrakt herom.

Denne bestemmelse er alene relevant i forhold til underleverandører, og det er frivilligt for ordregiveren, om denne vil kræve, at tilbudsgivere og ansøgere i forbindelse med deres ansøgning eller tilbud skal erklære, at underleverandører ikke er omfattet af en af de situationer, der medfører udelukkelse i henhold til §§ 135-137. Dette er i modsætning til § 144, stk. 4, nr. 2, hvor ordregiveren skal verificere, at de enheder, som en ansøger eller tilbudsgiver baserer sig på ikke er omfattet af udelukkelsesgrundene i § 135, stk. 1 eller 3, samt, hvis relevant, § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7. Derudover er ordregiveren også ved ændringer hos ansøgeren eller til-

budsgiveren, jf. § 147, stk. 3, forpligtet til at verificere, at ansøgeren eller tilbudsgiveren også efter en ændring omfattet af stk. 1 ikke er omfattet af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1 eller 3, og, hvis relevant, de frivillige udelukkelsesgrunde, jf. § 137, stk. 1, nr. 2 eller 7.

Til § 178

§ 178 gennemfører direktivets artikel 72, stk. 4 og 5. Der findes ingen lignende bestemmelser i det gældende direktiv, men reglerne er i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspligtig kontrakt.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at ændringer af grundlæggende elementer i en offentlig kontrakt eller rammeaftale kræver gennemførelse af en ny udbudsprocedure. Dette er en ny bestemmelse, og er en kodificering og præcisering af retspraksis fra EU-Domstolen. Domstolen har i denne forbindelse udtalt, at ændringer i bestemmelserne i en offentlig kontrakt i dens løbetid udgør indgåelse af en ny kontrakt, når de er afgørende forskellige fra bestemmelserne i den oprindelige kontrakt og derfor viser, at det har været parternes vilje at genforhandle kontraktens grundlæggende elementer. Dette er navnlig tilfældet, når ændringen ville have indflydelse på udbudsprocedurens udfald, såfremt denne var en del af den oprindelige procedure, hvilket blandt andet kommer til udtryk i § 178, stk. 2, nr. 1-4.

Stk. 2, nr. 1-4, fastsætter de betingelser, hvorefter en ændring vil anses som en ændring af grundlæggende elementer, såfremt en eller flere af betingelserne efter en konkret vurdering er opfyldt.

Stk. 2, nr. 1, indebærer, at ændringer, der medfører, at andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte ville blive udvalgt, hvis de ændrede betingelser havde været gældende på tidspunktet for ansøgning eller ville have medført mulighed for at acceptere et andet tilbud end det, der oprindeligt blev accepteret eller ville have tiltrukket yderligere deltagere i udbudsprocessen, vil være at anse som en ændring af grundlæggende elementer.

Stk. 2, nr. 2, indebærer, at ændringer i aftalens balance til fordel for leverandøren vil være at anse som en ændring af grundlæggende elementer. Hermed menes balancen mellem ydelse og modydelse, og omfatter enhver ændring, der kan have økonomisk betydning, så som ændringer i fordelingen af risici eller ændringer, der medfører reduktion af leverandørens omkostninger uden tilsvarende reduktion i prisen på kontraktens ydelse. Ændringer foretaget til fordel for ordregiveren er ikke omfattet af denne bestemmelse. Ændring af en kontrakt til fordel for ordregiveren vil dog kunne udgøre en ændring af grundlæggende elementer, hvis omstændighederne herfor er til stede.

Stk. 2, nr. 3, indebærer, at betydelige udvidelser af en kontrakts eller rammeaftales anvendelsesområde vil være at anse som en ændring af grundlæggende elementer. Hermed menes udvidelser både i omfang eller art. Udvidelsen skal være betydelig, hvilket indebærer, at ændringen skal være større end værdierne i § 180, og tilstrækkelig stor til, at ændringen efter en konkret vurdering anses for parternes vilje til at genforhandle aftalens grundlæggende elementer. Til vurdering heraf skal det undersøges, om de øvrige betingelser i stk. 2, nr. 1-4, er opfyldt. Det er således ikke udelukket, at en udvidelse af en kontrakts anvendelsesområde, der er større end værdierne i § 180 kan tillades uden gennemførelse af en ny udbudsprocedure i henhold til denne lov.

Stk. 2, nr. 4, indebærer, at det vil være en ændring af grundlæggende elementer, hvis den leverandør, der oprindeligt blev tildelt kontrakten, erstattes. Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med § 182, idet § 182 giver mulighed for at erstatte en leverandør. § 182 udgør således en udtømmende regulering af, hvornår det er tilladt at udskifte en leverandør til en offentlig kontrakt uden på ny at gennemføre en udbudsprocedure i henhold til denne lov.

Stk. 2, nr. 1-4, er ikke en udtømmende liste over de betingelser, der skal være opfyldt for, at en kontraktændring vil anses som en ændring af grundlæggende elementer. Hvis det efter en konkret vurdering er klart, at ændringen i kontraktens bestemmelser er afgørende forskellige fra bestemmelserne i den oprindelige kontrakt, vil ændringen være at anse som en ændring af grundlæggende elementer. Ændring af en kontrakt vil dog under alle omstændigheder ikke være at anse som en ændring af grundlæggende elementer, hvis den kan henføres til en af undtagelsesbestemmelserne i §§ 179-183.

Til § 179

§ 179 gennemfører direktivets artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra a. Der findes ingen lignende bestemmelser i det gældende direktiv, men reglerne er i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspflichtig kontrakt.

§ 179 indebærer, at ændringer der foretages i et kontraktforløb som følge af klare, præcise og entydige klausuler, der fremgik af udbudsmaterialet, ikke skal anses for ændringer af grundlæggende elementer. En sådan klausul kan f.eks. indføres i udbudsmaterialets udkast til kontrakt. Disse ændringer anses som ændringer i medfør af kontrakten og ikke ændringer af kontrakten.

Betingelsen om, at ændringsklausuler skal være klare, præcise og entydige er indført for ikke at give ordregiveren et ubetinget frit valg med hensyn til, hvilke ændringer, der kan foretages i en offentlig kontrakt. Hermed menes, at en klausul ikke må medføre tvivl om, i hvilke situationer den kan finde anvendelse samt rækkevidden af de ændringer, der

kan foretages på baggrund af klausulen. En ændringsklausul vil være klar, præcis og entydig, hvis leverandørerne kan støtte ret på klausulen ved en domstol, voldgift eller lignende. Sådanne ændringsklausuler kan i henhold til direktivets betragtning nr. 111 f.eks. omfatte prisindeksering og produktudskiftning, eksempelvis med henblik på sikring af, at produkter, der skal leveres over en længere periode er tidsvarende i forhold til udviklingen på markedet. En ændringsklausul kan eksempelvis gå ud på, at leverandøren kan udskifte et produkt, såfremt det ikke længere markedsføres, eller markedsføres i en ny og mere miljøvenlig udgave eller i øvrigt markedsføres i en forbedret udgave, herunder som følge af nye branchestandarder. Herudover kan en ændringsklausul indebære, at sortimentet kan udvides med nye produkter f.eks., hvor de gamle endnu ikke er udfaset. En sådan klausul skal dog entydigt fastlægge, hvilke krav det nye produkt skal opfylde.

Ændringsklausulerne må dog ikke forandre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter. Hermed menes, at ændringen ikke må medføre, at kontrakten henvender sig til et helt andet marked i forhold til den oprindelige udbudsprocedure.

Til § 180

§ 180 gennemfører direktivets artikel 72, stk. 2. Der findes ingen lignende bestemmelse i det gældende direktiv, men reglerne er i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspflichtig kontrakt.

Bestemmelsens *stk. 1* bestemmer, at mindre ændringer af en kontrakt inden for rammerne i bestemmelsen altid er tilladt uden gennemførelse af en ny udbudsprocedure.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, er det ikke ændringer af grundlæggende elementer, når værdien af ændringerne er lavere end tærskelværdierne i § 6.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, er det endvidere en betingelse for at der ikke skal gennemføres en ny udbudsprocedure, at værdien af ændringerne er lavere end 10 pct. af den oprindelige kontrakt for tjenesteydelses- og vareindkøbskontrakter, og lavere end 15 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt for bygge- og anlægskontrakter.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2* skal værdien af ændringer af samme kontrakt eller rammeaftale lægges sammen ved beregningen. Hvis der foretages flere ændringer i den samme aftale, kan disse ændringer tilsammen udgøre en ændring af grundlæggende elementer, såfremt værdien overstiger værdierne i bestemmelsen. Det er i så fald nettoværdien af de samlede ændringer, der er afgørende for, om værdierne er overskredet. Ændringer, der medfører en nedsættelse af kontraktværdien skal således trækkes fra ændringer, der medfører en stigning i kontraktværdien.

På samme måde som i § 179 fastsætter bestemmelsens *stk. 3*, at ændringen dog ikke må forandre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter.

Til § 181

§ 181 gennemfører direktivets artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra b. Der findes ingen lignende bestemmelse i det gældende direktiv, men reglerne er i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspligtig kontrakt.

Bestemmelsens *stk. 1* giver ordregiveren mulighed for at foretage en ændring i kontrakten, således at der kan indkøbes supplerende ydelser fra den eksisterende leverandør når disse i løbet af kontrakten har vist sig nødvendige for gennemførelsen af kontrakten.

At en supplerende ydelse er blevet nødvendig skal forstås som et krav om, at kontraktens hovedydelse ville fremstå ufærdig, såfremt den supplerende ydelse ikke blev leveret. Det er således ikke tilladt at tilføje ydelser til en offentlig kontrakt af andre årsager f.eks., at ordregiveren har skiftet præference vedrørende den tekniske løsning, der var en del af den oprindelige udbudsprocedure eller af æstetiske årsager.

Det er desuden en betingelse, at anvendelse af en anden leverandør opfylder de to betingelser i bestemmelsens *stk. 1, nr. 1 og 2*.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, er det ikke ændringer af grundlæggende elementer i kontrakten, når anvendelse af en anden leverandør ikke kan lade sig gøre uden væsentlig ulempe af enten økonomisk eller teknisk art. At udskiftning af leverandøren ikke kan lade sig gøre uden væsentlig ulempe af økonomisk eller teknisk art indebærer, at udskiftning ville medføre uforholdsmæssigt store omkostninger for ordregiveren. Dette kan være som følge af manglende interoperabilitet med eksisterende udstyr eller vanskeligheder med operation og vedligeholdelse.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, er det ikke ændringer af grundlæggende elementer, når anvendelse af en anden leverandør vil forårsage betydelige problemer eller en væsentlig forøgelse af ordregiverens omkostninger.

Denne situation er også omfattet af bestemmelsen i § 81, stk. 1, nr. 2, der giver adgang til udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse. Forskellen i anvendelsesområde mellem denne bestemmelse og § 81, stk. 1, nr. 2, er, at denne bestemmelse vedrører ændringer af kontrakter i deres løbetid. Det er således et krav for anvendelse af bestemmelsen, at der ændres i et løbende kontraktforhold. Bestemmelsen i § 81, stk. 1, nr. 2, derimod, vedrører leverancer til supplerende af kontrakter, der er gennemført.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at værdien af supplerende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller vareleveran-

cer ikke må overstige 50 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at begrænsningen i § 181, stk. 2, for prisstigningen på 50 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt gælder for hver af ændringerne, hvis der foretages flere ændringer af kontrakten. Ændringer af en offentlig kontrakt må ikke have til formål at omgå denne lov, jf. § 2, stk.2.

Til § 182

§ 182 gennemfører direktivets artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra d. Der findes ingen lignende bestemmelse i det gældende direktiv, men reglerne er i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspligtig kontrakt.

Udskiftning af den leverandør, som ordregiveren oprindeligt havde tildelt kontrakten er som udgangspunkt at anse som en ændring af grundlæggende elementer, jf. § 178, stk. 2, nr. 4. Bestemmelsen i § 182, stk. 1, fastsætter dog, at udskiftning af den oprindelige leverandør ikke er en ændring af grundlæggende elementer i kontrakten, når udskiftning sker som følge af et af de forhold, der nævnes i nummer 1 og 2 i bestemmelsen.

Udskiftning af leverandør er efter *stk. 1, nr. 1*, tilladt som følge af en klar, præcis og entydige ændringsklausul eller -mulighed i overensstemmelse med § 179. På samme måde er ændringer af kontrakten i overensstemmelse med §§ 180, 181 og 183 tilladt samtidigt med udskiftning af en leverandør i overensstemmelse med § 182, hvis betingelserne i de enkelte bestemmelser er opfyldt. Dog kan flere ændringer tilsammen efter en konkret vurdering indebære en ændring af grundlæggende elementer i kontrakten, der kræver fornyet udbudsprocedure i overensstemmelse med loven.

Det er efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, muligt for den vindende tilbudsgiver at foretage visse omstruktureringer i løbet af den offentlige kontrakt uden gennemførelse af en fornyet udbudsprocedure, jf. direktivets betragtning 110. Sådanne omstruktureringer kan f.eks. omfatte interne omstruktureringer, overtagelser, fusioner, erhvervelser eller insolvens. Ordregiveren kan således acceptere, at en virksomhed, der er part i en offentlig kontrakt, og som kommer under konkursbehandling fordi den er insolvent, kan overdrage kontrakten til tredjemand, såfremt de oprindelige kriterier for egnethedsvurderingen, jf. § 140 opfyldes af den nye leverandør, og såfremt det ikke medfører andre ændringer af grundlæggende elementer i kontrakten og ikke har til formål at omgå anvendelsen af loven, jf. § 2, stk. 2. Med ændringer af grundlæggende elementer menes der ændringer, der lever op til betingelserne i § 178, og som ikke kan henføres til §§ 179-183. Bestemmelsen skal således forstås i sammenhæng med de øvrige undtagelsesmuligheder i §§ 179-183.

Til § 183

Med bestemmelsen gennemføres direktivets artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra c. Der findes ingen lignende bestemmelse i det gældende direktiv, men reglerne er i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspligtig kontrakt.

§ 183 giver mulighed for at foretage ændringer i en offentlig kontrakt, som ordregiveren ikke har kunnet forudse behovet for. Navnlige ved kontrakter af længere varighed er der behov for fleksibilitet til at foretage ændringer uden at gennemføre en ny udbudsprocedure.

I henhold til bestemmelsens *nr. 1* er det en betingelse, at ordregiveren ikke har kunnet forudse behovet for ændringen, hvilket indebærer, at den eller de begivenheder, der har medført behovet for at foretage ændringer ikke har kunnet forudses på trods af rimelig og påpasselig forberedelse af den oprindelige udbudsprocedure fra ordregiveren. Ved vurdering heraf skal der tages højde for projektets tilgængelige ressourcer, karakteren af det pågældende udbud, praksis inden for den pågældende branche eller fagområde samt behovet for at skabe balance mellem forbruget af ressourcer til forberedelse af udbuddet og gevinsten ved at sende opgaven i udbud.

I henhold til bestemmelsens *nr. 2* er det en betingelse, at kontraktens overordnede karakter ikke ændres.

I henhold til bestemmelsens *nr. 3* er det endvidere en betingelse, at værdien af ændringen ikke overstiger 50 pct. af værdien af den oprindelige kontrakt. Begrænsningen for værdistigningen på 50 pct. af den oprindelige kontrakt gælder for hver af ændringerne, hvis der foretages flere ændringer af kontrakten. Flere successive ændringer kan således godt indebære en samlet værdistigning på over 50 pct. Sådan successive må dog ikke have til formål at omgå denne lov, jf. § 2, stk. 2.

Til § 184

§ 184 gennemfører direktivets artikel 72, stk. 1, 2. afsnit og stk. 3. Der findes ingen lignende bestemmelse i det gældende direktiv, men reglerne er i vidt omfang en kodificering af gældende ret, som er fastslået ved retspraksis fra EU-domstolen. EU-Domstolen har fastslået, at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed rækker ind i kontraktforholdet, og sætter grænser for, hvilke ændringer ordregiver og leverandør kan foretage i kontrakten. Det skyldes, at ændringer efter omstændighederne kan anses for indgåelse af en ny udbudspligtig kontrakt.

Bestemmelsens *stk. 1* indebærer, at beregningen af pristigningen ved kontraktændringer efter §§ 180, 181 og 184 skal beregnes ud fra den indeksregulerede pris, når den ændrede kontrakt indeholder en indekseringsklausul.

Bestemmelsens *stk. 2* indebærer, at ordregiveren, i forbindelse med ændringer af en kontrakt i overensstemmelse med §§ 181 og 183, skal offentliggøre en bekendtgørelse herom i den Europæiske Unions Tidende. Ordregiver behøver ikke at vente med at foretage ændringen, til bekendtgørelsen er offentliggjort.

Til § 185

§ 185, stk. 1, gennemfører direktivets artikel 73, der er ny i forhold til gældende ret. § 185, stk. 2, gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget.

Bestemmelsen medfører en forpligtelse for EU-medlemsstaterne til at indføre en hjemmel i den nationale lovgivning til at bringe en offentlig kontrakt eller rammeaftale til ophør under de angivne omstændigheder.

Bestemmelsens *stk. 1* medfører, at ordregiveren kan bringe en offentlig kontrakt eller rammeaftale til ophør, hvis ordregiveren bliver bekendt med, at betingelserne i stk. 1, nr. 1-3, er til stede.

Der er ikke krav om, at situationen i *stk. 1, nr. 1*, er konstateret af Klagenævnet for Udbud. Hvis ordregiveren vurderer, at kontrakten har været underlagt en ændring af grundlæggende elementer, der ville have krævet en ny udbudsprocedure, kan kontrakten bringes til ophør med hjemmel i denne bestemmelse. Ordregiverens opsigelse kan dog påklages til de almindelige domstole, hvis den pågældende leverandør mener, at det er uberettiget.

Stk. 1, nr. 2, indebærer, at ordregiveren kan bringe en kontrakt eller rammeaftale til ophør, hvis leverandøren var omfattet af en af udelukkelsesgrundene i §§ 135-137 på tidspunktet for tildelingen af kontrakten, hvorefter leverandøren skulle have været udelukket fra udbudsproceduren.

§§ 135-137 skal forstås således, at hvis leverandøren på tidspunktet for tildeling af kontrakten var omfattet af obligatoriske udelukkelsesgrunde i § 135, stk. 1 eller 3, samt § 136, nr. 1-3, kan en kontrakt eller rammeaftale til bringes til ophør, hvis ordregiveren har anført, at en ansøger eller tilbudsgiver vil blive udelukket, hvis de er omfattet af de situationer nævnt i § 137, stk. 1, nr. 1-7. Det kan være relevant at bringe en kontrakt til ophør, hvis der har været fejl ved den dokumentation, som den vindende tilbudsgiver har fremlagt for at dokumentere, at tilbudsgiveren ikke er omfattet af en af udelukkelsesgrundene. Hvis det viser sig, at den vindende tilbudsgiver på tidspunktet for tildeling af kontrakten befandt sig i en udelukkelsesgrund, jf. § 135, stk. 1 eller 3, samt § 136, nr. 1-3, eller, hvis relevant § 137, stk. 1, nr. 1-7, kan ordregiveren alene bringe kontrakten til ophør, hvis ordregiveren har meddelt den vindende tilbudsgiver, at denne er omfattet af en udelukkelsesgrund, og at tilbudsgiveren ikke inden en af ordregiveren fastsat passende frist, har forelagt tilstrækkelig dokumentation, der viser tilbudsgiverens pålidelighed, jf. § 138, stk. 2. Det vil sige, at den vindende tilbudsgiver ikke mister sin mulighed for at vi-

se, at der er foretaget en self-cleaning, selvom udelukkelsesgrunden først konstateres efter kontrakten er indgået.

Stk. 1, nr. 3, indebærer, at kontrakten eller rammeaftalen kan bringes til ophør, når det viser sig, at kontrakten eller rammeaftalen ikke skulle have været tildelt leverandøren på grund af en alvorlig overtrædelse af forpligtelserne i henhold til traktaterne og direktivet, der er fastslået af EU-Domstolen i forbindelse med en procedure efter artikel 258 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde.

Med traktaterne menes der de traktater, der danner grundlag for det europæiske samarbejde. De tre traktater, der danner grundlaget for det europæiske samarbejde, er Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), Traktaten om Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom) og Traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

Proceduren i artikel 258 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde betyder, at Europa-Kommissionen, kan fremsætte en begrundet udtalelse, hvis Europa-Kommissionen ikke mener, at en medlemsstat ikke har overholdt en forpligtelse, der påhviler den i henhold til traktaterne. Hvis den pågældende medlemsstat ikke retter sig efter den fremsatte udtalelse inden for den frist, der er fastsat af Europa-Kommissionen, kan denne indbringe sagen for EU-Domstolen. Denne bestemmelse kan eksempelvis være relevant i forbindelse med forkert implementering af direktivet eller som følge af en alvorlig overtrædelse af EU's traktater i øvrigt. Overtrædelsen skal være fastslået af EU-Domstolen i forbindelse med en traktatbrudssag i henhold til artikel 258 i TEUF, før ordregiveren kan opsiges kontrakten på baggrund af bestemmelsen. Herudover skal overtrædelsen, som EU-Domstolen har fastslået, have medført, at kontrakten ikke skulle have været tildelt den vindende tilbudsgiver.

Denne bestemmelse har ingen betydning for parternes eventuelle erstatningsansvar som følge af kontraktens ophør i medfør af denne bestemmelse. Spørgsmål om erstatning afgøres efter dansk rets almindelige regler herom.

Baggrunden for bestemmelsens *stk. 2* er, at Klagenævnet for Udbuds annullation af en ulovlig tildelingsbeslutning som udgangspunkt ikke medfører, at den privatretlige aftale, dvs. kontrakten, er uden virkning. Annullationsbeføjelsen er således rettet mod ordregiverens ulovlige beslutninger og ikke mod den indgåede kontrakt. Klagenævnet for Udbud har med de gældende regler kun mulighed for at pålægge ordregiveren at bringe en kontrakt til ophør i helt særlige tilfælde. Klagerne kan udover disse tilfælde alene søge om erstatning. I klagenævnspraksis og retspraksis er det imidlertid forbundet med store vanskeligheder at få tilkendt erstatning i disse situationer, idet klagerne sjældent kan dokumentere et tab, og det foreslås derfor med denne bestemmelse indført, at kontrakter der er tildelt på baggrund af en beslutning, der efterfølgende annulleres ved endelig afgørelse eller dom, som udgangspunkt skal bringes til ophør. Bestemmelsen finder derimod ikke anvendelse, når domstolene pålægger ordregiveren at bringe en kontrakt til ophør.

Bestemmelsen indebærer, at annullation af beslutningen om tildeling af en kontrakt eller rammeaftale ved endelig af-

gørelse eller dom skal medføre, at ordregiveren skal tage skridt til at bringe kontrakten eller rammeaftalen til ophør med henblik på at bringe det ulovlige forhold i orden. Ved endelig afgørelse eller dom menes en endelig afgørelse fra Klagenævnet for Udbud eller dom fra de almindelige domstole, der ikke længere kan ankes. Kontrakten eller rammeaftalen skal bringes til ophør med et efter forholdene passende varsel. Hvad der er passende varsel beror på de konkrete omstændigheder, herunder kontraktens karakter og den konkrete overtrædelse. Hvis ordregiveren vælger at gennemføre en ny udbudsprocedure, som følge af den annullerede tildelingsbeslutning, indebærer bestemmelsen, at ordregiveren er forpligtet til at bringe kontrakten eller rammeaftalen til ophør, når den ny udbudsprocedure er afsluttet.

En kontrakt kan videreføres, hvis særlige forhold gør sig gældende. Dette kan f.eks. være, når ophør af kontrakten vil stride mod væsentlige samfundsinteresser, eksempelvis den offentlige sikkerhed, mennesker og dyrs liv og sundhed, eller hvis ophør af kontrakten vil medføre et helt ekstraordinært værdispild.

En kontrakt kan også videreføres, hvis en tilbudsgiver, der uretmæssigt er blevet forbigået ved tildelingen, har fået erstatning i form af positiv opfyldelsesinteresse, og den tilbudsgiver som har fået tildelt kontrakten, også skulle være tildelt kontrakten, såfremt den uretmæssigt forbigåede tilbudsgiver ikke havde afgivet tilbud.

Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at ordregiverens eventuelle beslutning om kontraktens videreførelse skal offentliggøres samme sted som udbudsmaterialet senest 7 kalenderdage efter offentliggørelsen af den endelige afgørelse eller dom. Har ordregiveren eksempelvis offentliggjort sit udbudsmateriale på sin hjemmeside, skal ordregiveren offentliggøre en meddelelse om sin beslutning om at videreføre kontrakten på denne hjemmeside. Beslutningen kan blive genstand for en selvstændig prøvelse i henhold til lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., der, jf. § 197, nr. 1, omdøbes til Lov om Klagenævn for Udbud eller hos domstolene.

Til § 186

§ 186 gennemfører direktivets artikel 74, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsen fastsætter, at ordregiveren ved indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser, der er anført i bilag XIV, hvis anslåede værdi på tidspunktet for udsendelse af udbudsbekendtgørelsen eller forhåndsmeddelelsen svarer til eller overstiger 5.583.000 kan fastlægge en procedure i overensstemmelse med lovens § 2, herunder fastsætte kriterier for tildeling.

En ordregiver kan ved indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser altid vælge at anvende reglerne i lovens afsnit 2, men der er ikke pligt hertil.

De sociale og andre specifikke tjenesteydelser, der er omfattet af bestemmelsen er følgende:

CPV-kode	Varebeskrivelse
75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Anvisning af hushjælpspersonale]; 79624000-4 [Anvisning af plejepersonale] og 79625000-1 [Anvisning af hospitalspersonale] fra 85000000-9 til 85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5; 98500000-8 [Private husholdninger med ansat medhjælp] og 98513000-2 til 98514000-9 [Udsendelse af personale til private husstande, Formidling af personale til private husstande, Udsendelse af kontorpersonele til private husstande, Udsendelse af vikarer til private husstande, Hjemmehjælp og Husligt arbejde]	Sundheds- og socialvæsen samt tilknyttede tjenesteydelser.
85321000-5 og 85322000-2, 75000000-6 [Offentlig administration, forsvar og socialsikring], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; fra 79995000-5 til 79995200-7; fra 80000000-4 Uddannelse og undervisning til 80660000-8; fra 92000000-1 til 92700000-8 79950000-8 [Organisering af udstillinger, messer og kongresser], 79951000-5 [Organisering af seminarer], 79952000-2 [Tjenesteydelser i forbindelse med arrangementer], 79952100-3 [Tilrettelæggelse af kulturelle arrangementer], 79953000-9 [Tilrettelæggelse af festivaler], 79954000-6 [Tilrettelæggelse af fester], 79955000-3 [Tilrettelæggelse af modeshow], 79956000-0 [Tilrettelæggelse af messer og udstillinger]	Administrative tjenester på det sociale område, uddannelsesområdet, sundhedsområdet og det kulturelle område.
75300000-9	Lovpligtig socialsikring. Disse tjenesteydelser er ikke omfattet af det foreliggende direktiv, når de er tilrettelagt som ikkeøkonomiske tjenesteydelser af almen interesse. Det står medlemsstaterne frit for at tilrettelægge udbuddet af obligatoriske sociale tjenesteydelser eller af andre tjenesteydelser som tjenesteydelser af almen interesse eller som ikkeøkonomiske tjenesteydelser af almen interesse.
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Velfærdsydelser.
98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 og 98130000-3	Andre kollektive, sociale og personlige tjenesteydelser, herunder tjenesteydelser ydet af fagforeninger, politiske organisationer, ungdomsorganisationer og andre medlemskabsbaserede organisationstjenester.
98131000-0	Religiøse tjenester.
55100000-1 til 55410000-7; 55521000-8 til 55521200-0 [55521000-8 Catering til private, 55521100-9 Madudbringning, 55521200-0 Levering af mad ud af huset] 55520000-1 [Cateringvirksomhed], 55522000-5 [Catering til transportvirksomheder], 55523000-2 [Catering til andre virksomheder eller institutioner], 55524000-9 [Catering til skoler] 55510000-8 [Kantinevirksomhed], 55511000-5 [Tjenesteydelser i forbindelse med drift af kantiner og andre selvbetjeningsrestauranter med begrænset adgang], 55512000-2 [Drift af kantiner], 55523100-3 [Tjenesteydelser i forbindelse med skolemåltider]	Hotel- og restaurationstjenesteydelser.
79100000-5 til 79140000-7; 75231100-5;	Juridiske tjenesteydelser i det omfang, de ikke er udelukket i henhold til artikel 10, litra d.
75100000-7 til 75120000-3; 75123000-4; 75125000-8 til 75131000-3	Andre administrative tjenester og tjenester for den offentlige sektor.
75200000-8 til 75231000-4	Tjenester for lokalsamfundet.
75231210-9 til 75231230-5; 75240000-0 til 75252000-7; 79430000-7; 98113100-9	Fængselsrelaterede tjenester, tjenester i forbindelse med offentlig sikkerhed og redningstjenester i det omfang, de ikke er udelukket i henhold til artikel 10, litra h.
79700000-1 til 79721000-4 [Efterforsknings- og sikkerhedstjenester, Sikkerhedstjenester, Alarmovervågningstjenester, Vagttjenester, Overvågningstjenester, Sporingstjenester, Sporing af flygtede personer, Patruljetjenester, Tjenester i forbindelse med udstedelse af id-kort, Efterforskningsstjenester og Detektivbureaujtjenester] 79722000-1 [Grafologitjenester], 79723000-8 [Affaldsanalysetjenester]	Efterforsknings- og sikkerhedstjenester.
98900000-2 [Tjenester ydet af ekstraterritoriale organisationer og organer] og 98910000-5 [Specifikke tjenester ydet af internationale organisationer og organer]	Internationale tjenester.
64000000-6 [Post- og telekommunikationstjenester], 64100000-7 [Postbefordring og kurérstjeneste], 64110000-0 [Postbefordring], 64111000-7 [Postbefordring af aviser og tidsskrifter], 64112000-4 [Postbefordring af breve], 64113000-1 [Postbefordring af pakker], 64114000-8 [Postkontorvirksomhed], 64115000-5 [Udlejning af postbokse], 64116000-2 [Poste restantetjenester], 64122000-7 [Intern postbesørgelse]	Posttjenester.
50116510-9 [Regummiering af dæk], 71550000-8 [Smedarbejder]	Diverse tjenesteydelser.

Det fremgår af direktivets betragtning 114, at baggrunden for bestemmelsen er, at visse kategorier af tjenesteydelser ifølge deres natur har en begrænset overskridende dimension. Dette gælder navnlig de tjenesteydelser, der kan betragtes som personlige tjenesteydelser, såsom visse sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige tjenesteydelser. Disse tjenesteydelser leveres i en særlig sammenhæng, som er meget forskellig fra medlemsstat til medlemsstat som følge af forskellige kulturelle traditioner. Der er derfor oprettet en særlig ordning for offentlige kontrakter for disse tjenesteydelser med en højere tærskel end den, der gælder for andre tjenesteydelser efter udbudsloven.

Personlige tjenesteydelser med værdier under denne tærskel vil normalt ikke være af interesse for udbydere fra andre EU-medlemsstater, medmindre der er konkrete tegn på det modsatte, som f.eks. ved EU-finansiering af grænseoverskridende projekter.

Til § 187

§ 187 gennemfører direktivets artikel 75, stk. 1, og er ny i forhold til gældende ret.

Det følger af *stk. 1*, at ved indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser skal en ordregiver på forhånd offentliggøre en udbudsbekendtgørelse eller en forhåndsmeddelelse.

Det følger af *stk. 2*, at udbudsbekendtgørelser, skal indeholde de oplysninger, der er omhandlet i bilag V, del H til denne lovs bilag 2 i overensstemmelse med Europa-Kommissionens standardformularer samt oplysningerne om den procedure, som ordregiveren har fastlagt efter § 186.

Bilag V, del H indeholder en liste over oplysninger skal angives i udbudsbekendtgørelser vedrørende kontrakter om sociale og andre specifikke tjenesteydelser. Udbudsbekendtgørelser skal blandt andet indeholde oplysninger om navn og kontaktoplysninger på ordregiveren, en kort beskrivelse af den pågældende kontrakt, herunder CPV-koder, betingel-

ser for deltagelse samt en kort beskrivelse af hovedelementerne i den tildelingsprocedure, der skal anvendes.

Det følger af *stk. 3*, at forhåndsmeddelelser skal indeholde de oplysninger, der er omhandlet i bilag V, del I til denne lovs bilag 2. Meddelelsen skal angive, at kontrakterne vil blive tildelt uden yderligere offentliggørelse, og opfordre interesserede økonomiske aktører til skriftligt at tilkendegive deres interesse.

Bilag V, del I indeholder en liste over oplysninger, der skal angives i forhåndsmeddelelser om sociale og andre specifikke tjenesteydelser. Forhåndsmeddelelser skal blandt andet skal navn og kontaktoplysninger på ordregiveren Kort beskrivelse af den pågældende kontrakt, herunder kontraktens anslåede samlede værdi og CPV-koder samt en omtale af, at interesserede økonomiske operatører skal underrette den ordregivende myndighed om deres interesse i kontrakten eller kontrakterne, sidste frist for modtagelse af interesse-tilkendegivelser og den adresse, hvortil interesse-tilkendegivelser skal sendes.

Det fremgår af *stk. 4*, at udbudsbekendtgørelsen eller forhåndsmeddelelsen skal offentliggøres enten ved elektronisk fremsendelse til EU's publikationskontor eller i ordregiverens køberprofil.

Det fremgår af bestemmelsens *stk. 5*, at § 187, stk. 1, som giver enhver økonomisk aktør mulighed for at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse eller en forhåndsmeddelelse, kan fraviges i tilfælde, der svarer til de tilfælde, der er omfattet af §§ 80-83. Lovens §§ 80-83 vedrører de situationer, hvor det er muligt at anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse.

Udgangspunktet er, at udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse er en undtagelse til de øvrige udbudsformer, og må derfor kun anvendes under særlige omstændigheder.

Dette kan f.eks. være i relation til ydelser på socialområdet, hvor hovedparten af ydelserne er karakteriseret ved at være personligt visiterede og ved generelt at have en række indbyggede hensyn om kort sagsbehandlingstid. Dette er for at sikre, at borgeren rettidigt får den rigtige indsats eller ydelse. I praksis indebærer det, at der ved f.eks. anbringelser af udsatte børn og unge, samt ved forskellige former for behandlingstilbud og bo- og opholdssteder for udsatte voksne og mennesker med handicap kan være et særligt krav til en hurtig indsats. I forhold til sociale ydelser, vil det således i mange tilfælde ikke være muligt at udbyde eller annoncere ydelsen, før der indgås aftaler med eksempelvis private aktører eller selvejende institutioner om ydelser og foranstaltninger til socialt udsatte borgere og mennesker med handicap. Køb af sådanne ydelser vil derfor også kunne falde ind under lovens § 80, stk. 5. Det følger af servicelovens § 14, stk. 1, at en række ydelser og indsatser på socialområdet, eksempelvis bo- og opholdssteder, skal registreres i Tilbudsportalen, før at en kommune kan anvende dem. Både private og offentlige aktører skal således registreres i Tilbudsportalen, hvor den kommunale myndighed selv kan vælge, hvilket tilbud, der skal benyttes. Tilbudsportalen fungerer derfor

som en platform, hvor oplysninger om visse sociale tilbudspris og kvalitet mv, er synlige for den kommunale myndighed. Hvis en ordregiver skal bruge et tilbud, og købet eksempelvis er omfattet af § 80, stk. 5, om udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, kan ordregiveren anvende Tilbudsportalen til at finde den rette leverandør herunder tildeling af aftaler.

De nærmere betingelser for registrering i Tilbudsportalen fremgår af bekendtgørelse nr. 1558 af 19. december 2013 om Tilbudsportalen.

Også andre undtagelsesbestemmelser kan være relevante i forhold til køb af sociale ydelser. Der kan være situationer, hvor der ved tidligere udbud ikke er indkommet ansøgninger eller disse ansøgninger ikke har været egnede, jf. § 80, stk. 1, eller situationer hvor der kun er én mulig leverandør, jf. § 80, stk. 3.

Ydelser på det sociale område kan, såfremt det er muligt, udbydes på samme betingelser, som fastsættes under lovens § 186, da visitering til en ydelse eller foranstaltning, offentlig eller privat, sker ud fra en konkret vurdering af borgerens situation og behov. Det vil typisk være i situationer, hvor der er tale om konkurrenceudsættelse af en samlet institution eller socialt tilbud.

Til § 188

§ 188 gennemfører direktivets artikel 76, og er ny i forhold til gældende ret.

Udbudsloven foreskriver ikke brug af bestemte udbuds- og tildelingsformer for sociale og andre specifikke tjenesteydelser blandt de procedurer, der er nævnt, jf. § 55.

Ordregiveren er således i henhold til bestemmelsens *stk. 1*, fri til at tilrettelægge en procedure eller fremgangsmåde efter eget valg, så længe den blot giver mulighed for, at interesserede virksomheder kan tilkendegive deres interesse. Det er således ikke et krav, at der udarbejdes et udbudsmateriale med detaljerede beskrivelser af det udbudte, hvis indkøbets genstand f.eks. kan fastslås ud fra besigtigelser, fotos eller lignende, og det er heller ikke nødvendigvis et krav, at ordregiveren skal fastsætte et bestemt tidspunkt, inden hvilket alle tilbudsgivere skal have afgivet bud. Ordregiveren kan således f.eks. opfordre tilbudsgiverne til at fremsende deres tilbud inden en bestemt frist, men forbeholde sig ret til at antage et tilbud, der kommer efter tilbudsfristen, hvis det fremkommer, inden ordregiveren har truffet beslutning om tildeling af ordren.

Ordregiveren har ikke pligt til at vælge et af de tildelingskriterier, som følger af § 162, men kan vælge det tildelingskriterium og efter følgende øvrige kriterier for tildeling, som ordregiveren finder passende, så længe principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, jf. § 2, respekteres.

Ordregiverens procedurmæssige forpligtelser består således i, at udarbejde et materiale, der sætter interesserede tilbudsgiver i stand til at afgive tilbud, at fastsætte kriterier for tildeling og følge proceduren for underretning af ansøgere og tilbudsgivere som beskrevet i § 171.

Vedrørende bestemmelsens *stk. 2* henvises til bemærkningerne til § 171 om underretning til ansøgere og tilbudsgivere.

Det fremgår af *stk. 3*, at ordregiver tidligst må indgå en kontrakt, når standstill perioden er udløbet, jf. § 3, stk. 1 eller 2, i lov om Klagenævnet for Udbud.

Bestemmelsen er sat ind for at gøre ordregiveren opmærksom på den standstill pligt, der påhviler ordregiveren. Ordregiveren må ikke underskrive kontrakten med den vindende tilbudsgiver før ordregiveren har afholdt en standstill-periode på 10 dage fra dagen efter, at ordregiveren har underrettet efter § 171, stk. 4, hvis underretningen er sket elektronisk, eller 15 kalenderdage fra dagen efter, at ordregiveren underrettet efter § 171, stk. 4, hvis underretningen er sket pr. brev. Forpligtelsen er fastsat i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som med § 197, nr. 1, forslås at ændre navn til Lov om Klagenævnet for Udbud.

Ordregiveren kan fastsætte en længere standstill-periode end den obligatoriske standstill-periode, jf. forslaget § 197, nr. 10.

Til § 189

§ 189 gennemfører direktivets artikel 75, stk. 2, og er ny i forhold til gældende ret.

Stk. 1 indebærer, at bekendtgørelse om indgåede kontrakter skal indeholde de i bilag V, del J til denne lovs bilag 2, anførte oplysninger. Dette er blandt andet oplysninger om navn, identifikationsnummer, adresse, beskrivelse af kontrakten, antal modtagne tilbud m.v.

Europa-Kommissionen udarbejder standardformularer, og ordregiveren er forpligtet til at benytte disse standardformularer i forbindelse med fremsendelse af en bekendtgørelse om indgået kontrakt. Såfremt ordregiveren vil foretage rettelser til en offentliggjort bekendtgørelse om indgået kontrakt, skal dette også ske ved brug af standardformularer.

Bekendtgørelsen offentliggøres ved fremsendelse til EU's publikationskontor.

Det følger af bestemmelsens *stk. 2*, at bekendtgørelse om indgåede kontrakter skal fremsendes senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal. Ordregiveren kan vælge at fremsende en bekendtgørelse til EU's publikationskontor om indgået kontrakt efter, hver kontrakt er indgået. Vælger ordregiveren at gøre dette, skal dette ske senest 30 dage efter tildelingen af hver kontrakt.

Det følger af *stk. 3*, at en ordregiver efter afslutningen af proceduren omfattet af § 186, stk. 1, skal udarbejde en skriftlig rapport, jf. § 174.

I det omfang bekendtgørelse om indgåelse af kontrakt udarbejdet i henhold til § 189, stk. 2, indeholder de oplysninger, der er nævnt i § 174, stk. 1, kan de ordregivende myndigheder henvise til denne bekendtgørelse.

Til § 190

§ 190 gennemfører direktivets artikel 77, og er ny i forhold til gældende ret.

Bestemmelsens *stk. 1* giver mulighed for, at ordregiver kan forbeholde retten til at deltage i et udbud til organisationer, der beskæftiger sig med tjenesteydelser, der er omhandlet i § 186.

Bestemmelsen er udelukkende forbeholdt visse tjenesteydelser inden for sundheds- og socialvæsenet samt tilknyttede tjenesteydelser, visse tjenesteydelser inden for uddannelse, biblioteker, arkiver, museer og andre kulturelle tjenesteydelser, sportstjenesteydelser og tjenesteydelser til private husstande og har ikke til formål at omfatte nogen af de udeladelser, der i øvrigt gælder efter denne lov.

Virksomheder, der er omfattet af lov om registrering af socialøkonomiske virksomheder, kan byde på disse kontrakter, hvis de i øvrigt lever op til kravene i bestemmelsen.

De tjenesteydelser, som er omfattet af bestemmelsen, gælder alene følgende CPV-referencenumre: 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, fra 85000000-9 til 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.

Det er i henhold til bestemmelsens *stk. 2* en betingelse for anvendelsen af § 190, stk. 1, at de organisationer, der forbeholdes ret til at deltage i udbuddet opfylder alle betingelserne i § 190, stk. 2, nr. 1-4.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 1*, skal organisationens formål være at varetage offentlige tjenesteydelsesopgaver med tilknytning til levering af de tjenesteydelser, der er omhandlet i § 190, stk. 1.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 2*, skal organisationens udbytte geninvesteres for at opfylde organisationens målsætninger. Hvis udbyttet udloddes eller omfordes, skal dette ske ud fra deltagelsesorienterede hensyn.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 3*, er det en betingelse, at ledelses- og ejerskabsstrukturen i den organisation, der gennemfører kontrakten, er baseret på principper om medarbejdersejerskab eller deltagelse eller skal kræve aktiv deltagelse af medarbejdere, brugere eller interessenter.

I henhold til bestemmelsens *stk. 2, nr. 4*, er det endvidere en betingelse, at organisationen ikke har fået tildelt en kontrakt for de pågældende tjenesteydelser af den pågældende ordregiver i henhold til denne bestemmelse i de seneste tre år.

Bestemmelsens *stk. 3* fastsætter, at såfremt en organisation omfattet af § 190, stk. 2, tildeles en kontrakt efter § 190, må kontraktens maksimale løbetid højst være tre år.

I henhold til bestemmelsens *stk. 4* skal ordregiveren i udbudsbekendtgørelsen eller forhåndsmeddelelsen vedrørende indkøb af visse tjenesteydelser på sundheds-, social og kulturområdet, og som forbeholdes de organisationer, der opfylder kravene i § 190, stk. 2, anføre en henvisning til lovens § 190.

Til § 191

§ 191 gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og for så vidt angår indkøb med grænseoverskridende interesse erstattes med reglerne i afsnit 4 i denne lov. Formålet med dette er at forenkle reglerne for mindre indkøb og reducere transaktionsomkostningerne for både ordregiver og tilbudsgiver.

Bestemmelsens *stk. 1* fasttætter, at en ordregiver forud for indgåelse af offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter med klar grænseoverskridende interesse, hvis værdi ligger under den aktuelle tærskelværdi i § 6, skal annoncere kontrakten på udbud.dk.

Når der er tale om indkøb af varer eller tjenesteydelser, som har en klar grænseoverskridende interesse, gælder reglerne i TEUF om bl.a. fri bevægelighed m.v. og de generelle traktatfæstede principper om ligebehandling og gennemsigtighed, forbud mod diskrimination og om proportionalitet m.v.

Med henblik på at opfylde TEUFs principper, er det nødvendigt at gennemføre en annoncering. Annonceringen skal ske på udbud.dk.

En kontrakt har klar grænseoverskridende interesse, hvis en ordregiver vurderer, at en virksomhed i en anden medlemsstat kan være interesseret i at byde på en kontrakt. Den grænseoverskridende interesse vedrører således alene, om en virksomhed i en anden medlemsstat kan have interesse i kontrakten, og ikke om kontrakten kan have interesse for en udenlandsk virksomhed, der allerede driver virksomhed i Danmark.

Det beror på ordregiverens konkrete vurdering, om en kontrakt har en klar grænseoverskridende interesse. Ved vurderingen skal der lægges vægt på kontraktens genstand, kontraktens anslåede værdi, forholdene i den pågældende branche, herunder markedets størrelse, struktur og handelspraksis samt det geografiske sted, hvor kontrakten skal udføres.

Andre relevante elementer kan også have betydning og bør inddrages i den konkrete vurdering. Eksempelvis kan kontraktens varighed have betydning for udenlandske virksomheders lyst til at byde på en kontrakt. En lang kontraktvarighed giver således bedre mulighed for at afskrive investeringer og peger dermed i retning af, at kontrakten har klar grænseoverskridende interesse.

Kontraktens genstand har betydning for, om kontrakten vurderes at have klar grænseoverskridende interesse.

Hvis det er en forudsætning for udførelsen af kontrakten, at den vindende tilbudsgiver har viden om særlige danske regler, der regulerer udførelsen af specifikke tjenesteydelser,

kan det pege i retning af, at kontrakten ikke har en klar grænseoverskridende interesse.

Kontraktens anslåede værdi har stor betydning for, om den vurderes at have grænseoverskridende interesse.

Den anslåede kontraktværdi beregnes efter de samme regler, som gælder ved offentlige indkøb over tærskelværdien, og fastlægges ekskl. moms, jf. §§ 29-38.

En kontrakts meget begrænsede økonomiske værdi vil pege i retning af, at kontrakten ikke har klar grænseoverskridende interesse. Det skyldes, at eksempelvis transportomkostninger kan komme til at veje så tungt for udenlandske virksomheder, at kontrakten ikke længere har interesse. Omvendt vil en kontrakts høje værdi pege i retning af, at en kontrakt har en grænseoverskridende interesse. En høj værdi er således ensbetydende med, at de omkostninger der i højere grad påvirker udenlandske tilbudsgivere vil have mindre betydning. Det kan eksempelvis være transportomkostninger eller tilpasning af organisationen til ordregiverens krav til dansktalende personale.

For at kunne konstatere om kontrakten har en klar grænseoverskridende interesse, kan der dog ikke udelukkende tages udgangspunkt i, at kontraktens værdi ikke overstiger en vis tærskel. Der skal altid ske en vurdering af alle omstændigheder i hver sag.

Selv om en kontrakt har en meget begrænset økonomisk værdi, vil det således stadig være nødvendigt at se værdien i sammenhæng med andre forhold såsom kontraktens genstand, brancheforholdene m.v., for at kunne konstatere, om kontrakten har klar grænseoverskridende interesse.

Visse kategorier af tjenesteydelser har ifølge deres natur en begrænset grænseoverskridende interesse. For sådanne tjenesteydelser skal kontrakten derfor typisk have en vis størrelse, før kontrakten har en klar grænseoverskridende interesse.

Konkrete omstændigheder kan dog pege i en anden retning. Hvis tilbudsgivere eksempelvis kan opnå EU-finansiering af grænseoverskridende projekter, kan kontrakter af en mindre værdi have grænseoverskridende interesse.

I visse brancher er der stor konkurrence mellem danske virksomheder. I andre brancher er konkurrencen svagere. Dette kan eksempelvis skyldes, at der kun er få danske virksomheder, der er i stand til at levere de ønskede ydelser. En svag national konkurrencesituation kan pege i retning af, at kontrakten har interesse for udenlandske tilbudsgivere.

I relation hertil kan det bemærkes, at offentlige myndigheder, ved at skabe åbenhed om deres kontraktindgåelse på et marked med svag indenlandsk konkurrence, kan tiltrække udenlandske virksomheder. De udenlandske virksomheder vil, hvis de får kontrakter i Danmark, som følge heraf, etablere sig i landet, og på sigt styrke den indenlandske konkurrence.

At mange danske virksomheder potentielt kan levere de ønskede ydelser er dog ikke nødvendigvis ensbetydende med, at kontrakten ikke har interesse for udenlandske tilbudsgivere. Det vil afhænge af kontraktgenstanden, kon-

traktværdien m.v. Det peger ligeledes i retning af, at kontrakten har klar grænseoverskridende interesse, hvis de virksomheder, der kan levere de ønskede ydelser, har tradition for at være internationalt aktive. I denne forbindelse kan det eksempelvis påpeges, at også svenske virksomheder leverer ældrepleje og sundhedsløsninger i Danmark.

Det geografiske sted, hvor kontrakten vedrørende en tjenesteydelse skal udføres, har også betydning for, om en kontrakt har klar grænseoverskridende interesse.

Hvis en kontrakt eksempelvis skal udføres tæt på den svenske eller tyske grænse, kan der efter indkøbets karakter være større sandsynlighed for, at kontrakten har klar grænseoverskridende interesse. Det skyldes, at transportomkostninger har mindre betydning, og at tilbudsgiveres personale ofte, alene i kraft af den geografiske placering, vil være bedre i stand til at løse eventuelle sprogproblemer på en tilfredsstillende måde. En kontrakt om rengøring i Horsens vil eksempelvis have mindre grænseoverskridende interesse end en kontrakt om rengøring i København, der er væsentligt tættere på grænsen til et naboland.

Hvis der er tale om ydelser, der ikke nødvendigvis skal udføres i Danmark, vil dette tale for, at kontrakten har klar grænseoverskridende interesse i vurderingen heraf.

Bestemmelsen i *stk. 2* giver erhvervs- og vækstministeren en bemyndigelse til at fastsætte regler om annonceringspligten nævnt i § 191, stk. 1.

Det er hensigten, at reglerne for indgåelse af kontrakter under EU's tærskelværdier med klar grænseoverskridende interesse, jf. § 191, stk. 1, i videst muligt omfang skal svare til reglerne for indgåelse af kontrakter om sociale og andre specifikke tjenesteydelser, som er nævnt i § 186.

Det fremgår af § 189, at Europa-Kommissionen udarbejder standardformularer med henblik på annoncering af kontrakter omfattet af lovens § 186. Ordregiveren er efter indgåelse af kontrakter efter § 186 forpligtet til at benytte disse standardformularer i forbindelse med fremsendelse af en bekendtgørelse om indgået kontrakt.

Disse standardformularer er endnu ikke udarbejdet. Formålet med denne bestemmelse er at tage højde for den fremtidige udformning af disse standardformularer, således at annonceringspligten efter § 191, stk. 1, i videst muligt omfang kommer til at svare til annonceringspligten efter § 189.

Til § 192

§ 192 gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og for så vidt angår indkøb med klar grænseoverskridende interesse erstattes med reglerne i afsnit 4 i denne lov. Formålet med dette er at forenkle reglerne for mindre ind-

køb og reducere transaktionsomkostningerne for både ordregiver og tilbudsgiver.

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter, at når der er tale om indkøb af varer eller tjenesteydelser, som har en klar grænseoverskridende interesse, gælder principperne, jf. § 2, og den procedure, som ordregiveren fastlægger, skal derfor være i overensstemmelse med disse principper.

Hvis kontrakten har en klar grænseoverskridende interesse, skal ordregiveren sikre, at der er en passende grad af offentlighed om kontrakten. Den offentlige indkøber er ikke forpligtet til at afholde et udbud efter procedurereglerne for udbud over EU's tærskelværdier, men ved kontrakttildelingen skal der være en gennemsigtighed, som gør det muligt for en virksomhed i en anden medlemsstat at få adgang til de nødvendige oplysninger om kontrakten, før den tildeles. Gennemsigtigheden skal være til stede, så en virksomhed i en anden medlemsstat har en reel mulighed for at tilkendegive sin interesse for kontrakten, hvis virksomheden ønsker det.

Selvom denne lovs § 2 finder anvendelse på indkøb af klar grænseoverskridende interesse, medfører dette ikke pligt til at gennemføre et udbud efter afsnit 2. EU-Domstolen har således fastslået, at den EU-retlige gennemsigtighedsforpligtelse ikke nødvendigvis medfører pligt til at gennemføre et egentligt udbud, men blot skal muliggøre, at interesserede virksomheder kan tilkendegive deres interesse (sag 231/03, Coname).

Ordregiveren er således fri til at tilrettelægge en procedure eller fremgangsmåde for tildeling af kontrakten efter eget valg, så længe den blot giver mulighed for, at interesserede virksomheder kan tilkendegive deres interesse. Dette kan f.eks. ske ved en forhåndsmeddelelse.

Det er således ikke et krav, at der udarbejdes et udbudsmateriale med detaljerede beskrivelser af det udbudte, hvis indkøbets genstand f.eks. kan fastslås ud fra besigtigelser, fotos eller lignende. Der gælder heller ingen specifikke minimumstidsfrister. Fristerne for ansøgning om deltagelse eller afgivelse af tilbud skal dog være passende. Dette indebærer, at de skal være tilstrækkeligt lange til, at leverandørerne kan nå at udarbejde deres ansøgning eller tilbud. Hvilken frist, der er passende, afhænger af en konkret vurdering, hvor der tages højde for krav til den dokumentation virksomheder skal fremsende, kontraktens kompleksitet og den tid, der er nødvendig for at udarbejde et tilbud.

Ved indkøb, som ikke er omfattet af den egentlige udbudspligt, har ordregiveren ikke pligt til at vælge et af de tildelingskriterier, som følger af § 162, men kan vælge et tildelingskriterium og øvrige kriterier for tildeling, som ordregiveren finder passende, så længe de traktatfæstede principper om ligebehandling og gennemsigtighed m.v. respekteres. Det følger af EU-Domstolens retspraksis, at de traktatfæstede principper ikke medfører pligt for ordregiveren til at vægte eventuelle underkriterier eller anføre dem i prioriteret orden (sag 234/03, Contse), men ordregiveren skal selvfølgelig overholde ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet og må f.eks. ikke ændre sin interne vægning eller

prioritering af kriterierne under processen for at sikre, at en bestemt tilbudsgiver vinder.

Ordregiverens proceduremæssige forpligtelser ud over en annoncering på udbud.dk består således i, 1. at udarbejde et materiale, der sætter interesserede tilbudsgiver i stand til at afgive tilbud, 2. at fastsætte kriterier for tildeling og 3. at træffe en tildelingsbeslutning og orientere tilbudsgiverne om denne

Den procedure, som ordregiveren fastlægger for tildelingen af kontrakten efter § 192, stk. 1, skal være i overensstemmelse med lovens § 2. Derudover er der ikke fastsat bestemmelser efter denne lov vedrørende tildelingsproceduren.

Ordregiveren skal derfor i henhold til bestemmelsens *stk. 2* i udbudsmaterialet selv beskrive nærmere, hvilken procedure han vælger at fastlægge for tildelingen. Beskrivelsen skal være så udførlig, at den sætter interesserede tilbudsgivere i stand til at afgive et tilbud i overensstemmelse med den fastlagte procedure.

Stk. 3 fastsætter, at ordregiveren samtidigt og skriftligt skal underrette alle tilbudsgivere, der har afgivet tilbud om, hvilken beslutning ordregiveren har truffet med hensyn til tildelingen.

Forpligtelsen gælder, uanset hvilken udbudsprocedure ordregiveren har fastlagt.

En begrundelse for at forkaste tilbuddet skal alene gives, hvis ordregiveren bliver anmodet herom af tilbudsgiveren.

Til § 193

Bestemmelsen gennemfører ikke en bestemmelse i direktivet og indebærer udelukkende et nationalt krav, som er indført efter anbefaling fra Udbudslovsudvalget. Bestemmelsen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og for så vidt angår indkøb uden grænseoverskridende interesse erstattes med reglerne i afsnit 4 i denne lov. Formålet med dette er at forenkle reglerne for mindre indkøb og reducere transaktionsomkostningerne for både ordregiver og tilbudsgiver. Hvis kontrakten ikke har en klar grænseoverskridende interesse, finder principperne, jf. § 2, ikke anvendelse. I dette tilfælde vil en forvaltningsmyndighed kun være omfattet af de almindelige forvaltningsretlige principper.

Det drejer sig om det danske forvaltningsretlige princip om saglig forvaltning, herunder forbuddet mod varetagelse af private hensyn, et ligebehandlingsprincip, kravet om forsvarlig økonomisk forvaltning og et proportionalitetsprincip.

Det fremgår af bestemmelsens *stk. 1*, at forud for tildeling af ordrer på varer- og tjenesteydelseskontrakter omfattet af § 11 skal ordregiveren sikre sig, at købet foregår på markedsmæssige vilkår. I henhold til § 11 gælder afsnit 5 ved indgåelse af offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter, som ikke er omfattet af afsnit 2-4, og som har en anslået værdi på mindst 500.000 kr. eksklusive moms.

I henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 1*, kan ordregiveren f.eks. gennemføre en markedsafdækning og på baggrund af denne indhente et tilbud for at sikre sig, at købet foregår på markedsmæssige vilkår. Markedsafdækningen kan være baseret på benchmarkingundersøgelser, mundtlige kontakter til udvalgte virksomheder eller erfaringer fra tidligere indkøb. I sådanne situationer kan det være tilstrækkeligt at indhente et tilbud.

En markedsafdækning kan efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 2*, også føre til, at ordregiveren indhenter to eller flere tilbud. Disse tilbud ville kunne afgives som underhåndsbud, dvs. uden at opgaven har været gjort til genstand for offentlig annoncering. Der vil altså kunne være tale om et uformelt indhentet tilbud. Sådanne underhåndsbud vil også kunne være genstand for forhandling.

Ordregiveren vil også i henhold til bestemmelsens *stk. 1, nr. 3*, kunne sikre sig, at købet er foregået på markedsmæssige vilkår ved at annoncere på udbud.dk eller på sin hjemmeside. Ordregiveren kan vælge at annoncere sine planlagte indkøb, hvor det planlagte indkøb alene beskrives, men annonceringen kan også indeholde en opfordring til at komme med tilbud.

Hvis ordregiveren annoncerer på udbud.dk., skal annoncen udformes, så den passer til det format, der anvendes på udbud.dk. Hvis ordregiveren annoncerer på sin egen hjemmeside, vil annonceringen kunne udformes uden bestemte krav til udformningen eller en egentlig standardformular.

De oplistede mulige metoder skal ikke betragtes som udtømmende. En offentlig ordregiver er således fri til at benytte andre metoder, f.eks. tilrettelægge en procedure, hvori der indgår forhandling, der sikrer, at købet foregår på markedsmæssige vilkår.

De almindelige forvaltningsretlige regler indebærer, at ordregiveren, ved gennemførelsen af et indkøb for en kontrakt uden klar grænseoverskridende interesse, skal handle sagligt og økonomisk forsvarligt. I den forbindelse må kræves, at ordregiveren på forhånd foretager en saglig vurdering af det nødvendige indkøbsbehov, herunder foretager en økonomisk forsvarlig afvejning af hensynet til kvalitet overfor pris. Hermed menes, at ordregiveren tager stilling til, hvilke produkter og hvilken pris, der vil kunne dække det konkrete behov, herunder enten ordregiverens eller borgernes.

Ved denne afvejning må udgangspunktet være, at det kræves, at der ved gennemførelse af indkøbet foretages en vis afsøgning af markedet, herunder ved at rette henvendelse til flere forskellige virksomheder, inden der indgås kontrakt med en bestemt leverandør. Efter omstændighederne vil køb af en ydelse dog undtagelsesvist kunne ske ved direkte henvendelse til en leverandør, som der derefter indgås kontrakt med.

Der er ikke noget krav om annoncering. Ordregiveren er således alene berettiget, men ikke forpligtet til at foretage annoncering på udbud.dk, egen hjemmeside eller lokale medier. Ordregiveren kan ligeledes frit vælge at offentliggøre en frivillig bekendtgørelse i den Europæiske Unions Tidende.

Ordregiveren vil i visse situationer være berettiget til at indgå kontrakt uden at foretage en reel afsøgning af markedet. Det kan blandt andet være tilfældet, hvis ordregiveren under alle omstændigheder på forhånd har en aktuel viden om markedet, og således på andet grundlag er i stand til at vurdere og i fornødent omfang dokumentere, at indkøbet er sket på markedsmæssige vilkår, f.eks. via benchmarkundersøgelser eller ved erfaring fra tidligere indkøb. Ordregiverens givne kendskab til et marked, kan således være tilstrækkeligt til at afgøre, om det er sagligt at indgå en kontrakt med en økonomisk aktør.

Det kan dog være hensigtsmæssigt, at ordregiveren - alt afhængigt af den konkrete situation - udarbejder en skriftlig, ensartet opfordringsskrivelse med angivelse af de nærmere vilkår for indkøbet til de udvalgte potentielle tilbudsgivere, herunder f.eks. med angivelse og eventuelle kriterier for tildeling, tilbudsfrist m.v., såfremt der indhentes flere tilbud. Dermed vil ordregiveren kunne dokumentere, at der ikke er sket en usaglig forskelsbehandling af de udvalgte økonomiske aktører, jf. de almindelige forvaltningsretlige principper.

Ved større og mere komplicerede aftaler, hvor der indhentes flere tilbud, vil det dog ofte være hensigtsmæssigt, at ordregiveren udarbejder en beskrivelse af den opgave, der ønskes løst og evt. et tilhørende prisskema, som nærmere beskriver og opregner de ydelser, som ønskes af leverandøren. Det skal give ordregiveren mulighed for at sammenholde de indkomne tilbud.

Tilsvarende bør ordregiverens svar på eventuelle forespørgsler fra tilbudsgiverne som udgangspunkt ske på et skriftligt grundlag, såfremt der indhentes flere tilbud. Det vil gøre det muligt efterfølgende at dokumentere, at der ikke er sket en usaglig forskelsbehandling. Besvarelsen bør samtidig fremsendes i anonymiseret form til alle tilbudsgiverne, således at det sikres, at alle har de samme forudsætninger for afgivelse af tilbud.

Det generelle princip om økonomisk forsvarlig forvaltning gælder også i relation til vurderingen af, i hvilket omfang der skal ske en afsøgning af markedet inden kontraktindgåelse. Ordregiveren har således mulighed for at lægge vægt på, hvorvidt de forventede gevinster ved en afsøgning står mål med de udbudsomkostninger, der vil være forbundet med at gennemføre afsøgningen. Ved tilrettelæggelse af proceduren skal ordregiveren også tage højde for de omkostninger, der måtte være for leverandører med det formål af sikre proportionalitet i kontraktens størrelse. Hvis ordregiveren vurderer, at der med fordel kan indhentes flere end tre tilbud, skal ordregiveren i forbindelse med tilbudsindhentningen kort begrunde, hvorfor der kan indhentes flere tilbud, hvilket alt andet lige vil medføre højere udbudsomkostninger og oplyse tilbudsgiverne om, hvor mange tilbud der højst vil blive indhentet. Kravet til indholdet af en sådan begrundelse afhænger af beslutningens karakter, og må således foretages på baggrund af en konkret vurdering. I enkle tilfælde kan det således være tilstrækkeligt at henvise til, at der er indhentet flere end tre tilbud, da ordregiveren vurderer, at dette vil bidrage til at sikre et økonomisk fordelagtigt tilbud.

Ordregiveren skal oplyse de interesserede tilbudsgivere om, hvor mange tilbud der indhentes. Det er tilstrækkeligt, at ordregiveren meddeler de interesserede tilbudsgivere mundtligt om antallet af tilbud, der indhentes.

Kravet om en sådan meddelelse til tilbudsgivere gælder dog ikke, såfremt ordregiveren vælger at foretage en annoncering, hvor det fremgår, at antallet af tilbudsgivere ved annoncering ikke er begrænset.

De almindelige forvaltningsretlige regler regulerer ikke frister for afgivelse af tilbud, og der er ikke pligt til at fastsætte en tidsfrist.

I praksis vil der som altovervejende hovedregel blive fastsat en tidsfrist for tilbud. Hvis ordregiveren vælger at fastsætte en tidsfrist, skal ordregiveren som udgangspunkt afvise tilbud, som ikke er fremkommet rettidigt. Med hensyn til længden af en konkret tilbudsfrist, må det endvidere antages at følge af almindelige forvaltningsretlige principper, at den bør være passende og rimelig henset til omfanget af den konkrete kontrakt.

Herudover følger det af forvaltningsretlige principper, at en ordregiver bør overveje, om der kan være saglig grund til at tage et andet tilbud i betragtning eller at annullere et planlagt indkøb, hvis et billigere og bedre tilbud modtages efter tilbudsfristen. Ordregiveren kan forbeholde sig retten til at indhente et ekstra tilbud, såfremt ordregiveren ikke er tilfreds med de indkomne tilbud, der ikke er kommet tilstrækkeligt antal tilbud ind eller nogle tilbudsgivere falder fra m.v.

Ordregiveren er ikke forpligtet til på forhånd at orientere potentielle tilbudsgivere om eventuelle kriterier for tildeling og vægtningen af disse.

Det må dog under alle omstændigheder anses for hensigtsmæssigt, at ordregiveren forsøger at begrænse risikoen for vilkårlighed i en planlagt indkøbsproces og imødegår, at der bliver stillet spørgsmål fra de potentielle/udvalgte økonomiske aktører blandt andet om, hvad ordregiveren har tænkt sig at lægge vægt på ved tildelingen.

Ordregiveren vil her som følge af den almindelige vejledningspligt have pligt til at besvare henvendelserne, og som følge af et (forvaltningsretligt) ligebehandlingsprincip vil ordregiveren herefter efter omstændighederne have pligt til at sikre, at alle får de samme informationer, og at der ikke sker nogen usaglig forskelsbehandling.

Det fremgår af bestemmelsens *stk. 2* at ordregivere, der indhenter flere end tre tilbud i forbindelse med tilbudsindhentningen kort skal begrunde, hvorfor der indhentes flere end tre tilbud og oplyse tilbudsgiverne om, hvor mange tilbud, der højst vil blive indhentet.

Baggrunden for bestemmelsen er at balancere hensynet til, at ordregiveren skal indhente et antal tilbud, som er nødvendig for at skabe en effektiv konkurrence om kontrakten over for hensynet til at begrænse de udbudsomkostninger, der er forbundet med at ansøge om deltagelse og at afgive tilbud.

Hvis der er indkommet flere tilbud, har ordregiveren i henhold til bestemmelsens *stk. 3* pligt til, når rette tilbud er

valgt, at underrette alle tilbudsgivere samtidigt om, hvilken beslutning, der er truffet angående ordretildelingen.

Ordregiveren skal efter anmodning underrette tilbudsgiveren om begrundelsen for beslutningen.

Bestemmelsens *stk. 4* fastsætter, at ordregiveren efter indgåelsen af kontrakt med en virksomhed skal kunne begrunde, at kontrakttildelingen er sket på markedsmæssige vilkår.

Der er ikke en pligt til at udarbejde et skriftligt evalueringsnotat. Det anbefales dog, at ordregiveren på forhånd sikrer sig denne dokumentation ved at udarbejde en kort skriftlig begrundelse for, hvorledes det er sikret, at tildelingen er sket på markedsmæssige vilkår.

Det fastsættes i *stk. 5* at selvom ordregiveren ikke er en forvaltningsmyndighed, vil den pågældende ordregiver skulle handle i overensstemmelse med de ovennævnte forvaltningsretlige principper om saglighed, økonomisk forsvarlig forvaltning, forbuddet mod varetagelse af uvedkommende hensyn, ligebehandlingsprincippet og proportionalitetsprincippet.

Er ordregiver ikke en statslig, kommunal eller regional forvaltningsmyndighed, er ordregiveren dog ikke underlagt pligt til f.eks. at journalisere, notatpligt eller pligt til at meddele aktindsigt m.v.

Til § 194

Det gældende direktivs artikel 42, stk. 1, angiver de metoder, som kan anvendes til kommunikation ved et EU-udbud samt betingelserne herfor. Efter gældende ret kan kommunikation og informationsudveksling ske pr. brev, pr. telefax eller elektronisk, eller telefonisk efter nærmere fastsatte betingelser.

Direktivets artikel 22 fastsætter, at al kommunikation og informationsudveksling skal gennemføres elektronisk. Det fremgår af direktivets artikel 90, at en medlemsstat kan vælge at udsætte implementeringen af artikel 22. Hvis medlemsstaten vælger, at udsætte implementeringen skal medlemsstaten sørge for, at der frem til implementeringen lovligt kan kommunikeres ved hjælp af elektronisk midler, post, fax, anden egnet forsendelsesform eller en kombination af disse midler. Direktivets artikel 22 om elektronisk kommunikation skal senest være gennemført den 18. oktober 2018, med mindre der er tale om bestemmelser, hvor elektroniske midler er obligatoriske. Elektronisk kommunikation for indkøbscentraler skal være gennemført den 18. april 2017.

§ 194, stk. 1, fastsætter hjemmel til at fastsætte regler om brug af elektronisk kommunikation.

Det foreslås, at det gældende direktivs regler om kommunikation, jf. artikel 42 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter (EU-Tidende nr. L 134 af 30.4.2004, s. 114), skal finde anvendelse indtil det nye direktivs regler om kommunikation er fastsat. Bekendtgørelsen skal træde i kraft samtidig med denne lov.

For at sikre elektronisk kommunikation arbejdes der på europæisk plan med henblik på at fastsætte standarder. Derfor foreslås, at derfor, at direktivets artikel 22 gennemføres, når dette arbejde er færdiggjort.

Når arbejdet med nationale standarder er færdiggjort, udsteder ministeren en ny bekendtgørelse med hjemmel i § 194, stk. 1, som erstatter den ovenfor nævnte bekendtgørelse. Bekendtgørelsen gennemfører artikel 22 i direktivet.

Direktivets artikel 22 vedrører de regler om kommunikation, som ordregiveren skal overholde. Direktivet stiller krav om, at EU-medlemsstaterne skal sikre, at al kommunikation og informationsudveksling i forbindelse med udbud skal foregå ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler. Hertil er dog visse undtagelser, f.eks. hvis der er tale om udbud af speciel karakter.

Ved elektronisk kommunikation forstås elektronisk kommunikation i alle faser af en udbudsproces. Det vil sige fra offentliggørelse af udbudsbekendtgørelsen til og med, at de private leverandører har fremsendt deres tilbud. Direktivet stiller ikke krav om, at offentlige virksomheder og myndigheder i EU-medlemsstaterne skal være forpligtet til at foretage elektronisk behandling af de indkomne tilbud. Endvidere giver direktivets artikel 22, stk. 4, medlemsstaterne mulighed for at fastsætte specifikke regler for, at der i forbindelse med offentlige bygge- og anlægskontrakter og projektkonkurrencer, skal kunne anvendes særlige elektroniske værktøjer.

Bestemmelsens *stk. 2* giver erhvervs- og vækstministeren hjemmel til at gennemføre EU's udbudsdirektiver ved bekendtgørelse.

Bestemmelsens 1. pkt. er i store træk en videreførelse af § 1 og § 2, stk. 1, i lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992, der samtidig ophæves, jf. forslaget § 196, stk. 5. Disse bestemmelser er anvendt som hjemmel for implementeringen af direktivet fra 2004, det er sket ved bekendtgørelse nr. 712 af 15. juni 2011 om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter (implementeringsbekendtgørelsen).

Bestemmelsen er ikke en del af det udkast til lovforslag, som udbudslovsudvalget har afleveret til erhvervs- og vækstministeren. Udvalget har således ikke taget stilling til, hvorvidt ministeren skal tillægges hjemmel til at udstede regler der implementer koncessionsdirektivet og forsyningsvirksomhedsdirektivet. Det skyldes, at det ikke er en del af udvalgets kommissorium at forholde sig til implementeringen af disse direktiver.

Erhvervs- og vækstministeren kan med hjemlen udstede bekendtgørelser som gennemfører koncessionsdirektivet og forsyningsvirksomhedsdirektivet. Derudover kan ministeren udstede regler, der gennemfører EU-regler om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareind-

købs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet.

Med den foreslåede hjemmel præciseres det i forhold til gældende ret, at hjemlen også angår indgåelse af koncessionskontrakter. Implementeringsbekendtgørelsen, der afløses af bestemmelserne i udbudsloven, ophæves i forbindelse med udbudslovens ikrafttræden, jf. forslaget § 196, stk. 4, og bemærkningerne til denne bestemmelse. Forsyningsvirksomhedsdirektivet, og forsvars- og sikkerhedsdirektivet som også er gennemført ved bekendtgørelse med hjemmel i samme bestemmelser, vil fortsat være gældende, indtil de bliver afløst af bekendtgørelser udstedt med hjemmel i udbudsloven, jf. § 194.

Erhvervs- og vækstministeren kan endvidere fastsætte regler vedrørende håndhævelse af de regler, som ministeren udsteder med hjemmel i denne bestemmelse. Hjemlen er indsat, idet koncessionsdirektivet udover procedurereglerne indeholder håndhævelsesbestemmelser, som skal gennemføres.

Håndhævelsesbestemmelserne skal gennemføres inden for rammerne af lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 511 af 27. maj 2013, som ved dette lovforslag ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud, jf. § 197, nr. 1. Bestemmelsen i *stk.* 3 fastsætter, at erhvervs- og vækstministeren efter forhandling med finansministeren kan fastsætte regler med henblik på gennemførelse af EU-retsakter, der indeholder særlige regler om standardisering ved offentlige indkøb af informationsteknologi.

Bestemmelsen er en videreførelse af § 2, stk. 2, i lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992, der ophæves, jf. § 196, stk. 5. Dog er det efter de gældende regler alene finansministeren, som er tillagt hjemmel.

Til § 195

Stk. 1 indebærer, at enhver som har en retlig interesse heri kan klage til Klagenævnet for Udbud over manglende overholdelse af bestemmelserne i loven og regler udstedt i medfør heraf. Det samme kan de organisationer og offentlige myndigheder som er tillagt klageadgang. *Stk. 1* skal læses i sammenhæng med § 6 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som med forslaget § 197, nr. 1, ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud. Det fremgår af § 6 i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. samt bilag I til bekendtgørelse nr. 887 af 11. august 2011 om Klagenævnet for Udbud, hvilke organisationer og myndigheder, der er tillagt klageadgang fremgår af.

Klage kan indgives til Klagenævnet for Udbud eller domstolene. Dog følger det af lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., at klager over offentlige indkøb over tærskelværdien, som indgives i standsstill-perioden ikke kan ind-

bringes for domstolene før klagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Klagenævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men kan indbringes for domstolene.

Klagenævnets reaktions- og sanktionsmuligheder ved offentlige ordregiveres overtrædelse af udbudsloven er reguleret i lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som med denne lov ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud.

Af bestemmelsens *stk.* 2, følger det, at klager over tilde- ling af kontrakter under EU-tærskelværdierne uden klar grænseoverskridende interesse, jf. § 193, ikke kan indbringes for Klagenævnet for Udbud.

Der kan anlægges sag mod en offentlig ordregiver ved domstolene for overtrædelse af § 193.

Offentlige ordregivere er fortsat forpligtede til at overholde almindelige krav om saglighed i forbindelse med indgåelse af kontrakter omfattet af § 193 selvom, at der for disse kontrakter ikke er klageadgang til Klagenævnet for Udbud.

Reglerne om indgåelse af kontrakter omfattet af § 193 retter sig bl.a. mod kommunale og regionale myndigheder, og overholdelsen heraf er derfor, i det omfang særlige klage- myndigheder ikke kan tage stilling hertil, underlagt det almindelige kommunaltilsyn.

Det almindelige kommunaltilsyn varetages af Statsforvaltningen, som fører tilsyn med, at kommuner og regioner overholder den lovgivning, der navnligt gælder for offentlige myndigheder.

Der kan være øvrige tilsyn, der påser, hvorvidt ordregive- ren, har handlet økonomisk forsvarligt.

Finder en potentiel klager, at en kontrakt der er indgået i henhold til § 193, har en klar grænseoverskridende interesse, eller at der er tale om et indkøb, der ligger over EU-tærskel- værdierne, kan klagen indgives til Klagenævnet for Udbud.

Til § 196

I *stk. 1* fastsættes, at loven træder i kraft den 1. oktober 2015.

Direktivet skal være gennemført i national ret senest den 18. april 2016. EU-medlemsstaterne kan dog udsætte anvendelsen af artikel 22 som fastsætter, at al kommunikation i forbindelse med en udbudsprocedure skal foregå elektronisk. Se bemærkningerne til § 194, stk. 1.

Stk. 2 fastsætter, at udbud der er iværksat inden den 1. oktober 2015, hvor loven træder i kraft, gennemføres efter de hidtil gældende regler.

Ved iværksat skal forstås tidspunktet for ordregiverens offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse. Ved annoncering af kontrakter under EU-tærskelværdierne, men med klar grænseoverskridende interesse er det tidspunktet for annon- cering på udbud.dk. Ved kontrakter under EU-tærskel- værdierne uden klar grænseoverskridende interesse anses indkø- bet iværksat på tidspunktet for ordregiverens indhentning af tilbud eller annoncering på udbud.dk.

Sker der ikke nogen form for offentliggørelse, er det afgørende tidspunkt det tidspunkt, hvor ordregiveren indleder udbudsproceduren eller indkøbet.

Ved udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse anses udbuddet iværksat på tidspunktet for offentliggørelsen af den udbudsbekendtgørelse, som ikke medførte ansøgninger eller tilbud eller ikke medførte nogle egnede ansøgninger eller tilbud, jf. § 80, stk. 1.

Anvendes udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, hvor der ikke tidligere har været offentliggjort en bekendtgørelse, anses udbuddet iværksat på tidspunktet, hvor ordregiveren foretager den første udrettede kontakt, dvs. tager kontakt til den økonomiske aktør. Hvis udbud med forhandling sker som led i en projektkonkurrence, jf. § 84, er det tidspunktet for udbudsbekendtgørelsens offentliggørelse, der anses for udbuddets iværksættelse.

Annullerer en ordregiver et udbud, som er iværksat inden lovens ikrafttrædelse og genudbyder kontrakten efter lovens ikrafttræden, finder denne lov anvendelse på genudbuddet.

Det vil sige, at eksempelvis bestemmelsen om ophør af kontrakter i § 185, stk. 1 og 2, alene kan anvendes på udbud, der er iværksat ved en udbudsbekendtgørelse offentliggjort den 1. oktober 2015 eller senere.

Angående anvendelsen af udelukkelsesgrunde i forhold til udbudsbekendtgørelser offentliggjort efter den 1. oktober 2015, vil handlinger begået af ansøgeren eller tilbudsgiveren forud for den 1. oktober 2015 medføre udelukkelse i forbindelse med de obligatoriske udelukkelsesgrunde, jf. § 135 og kan medføre udelukkelse i forbindelse med de frivillige udelukkelsesgrunde, jf. § 137.

Bestemmelsens *stk. 3* medfører, at ændringer i kontrakter indgået i henhold til tidligere udbudsregler bedømmes efter bestemmelserne om ændringer i kontrakter, jf. §§ 178-184, fra datoen for lovens ikrafttræden i henhold til § 197, stk. 1.

Bestemmelsens *stk. 4* fastsætter, at bekendtgørelse nr. 712 af 15. juni 2011 om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter ophæves.

Bekendtgørelsen ophæves, da den gennemfører udbudsdirektivet fra 2004 i dansk ret, og bekendtgørelsen er derfor ikke længere gældende efter denne lovs ikrafttræden.

Bestemmelsens *stk. 5* er ikke en del af det udkast til lovforslag, som udbudslovsudvalget har afleveret til erhvervs- og vækstministeren, jf. bemærkningerne til § 194, stk. 2.

Med *stk. 5* ophæves lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992. Loven er en bemyndigelseslov og flere af bestemmelserne videreføres i udbudsloven med § 194, stk. 2 og 3.

Udbudsdirektiverne fra 2004 er gennemført i medfør af den pågældende lov.

Bestemmelsens *stk. 6* er ikke en del af det udkast til lovforslag, som udbudslovsudvalget har afleveret til erhvervs- og vækstministeren, jf. bemærkningerne til § 194, stk. 2.

Med *stk. 6* fastsættes, at de bekendtgørelser der er udstedt i medfør af lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 600 af 30. juni 1992, forbliver i kraft indtil de erstattes af bekendtgørelser udstedt med hjemmel i denne lov.

Det drejer sig om bekendtgørelse nr. 892 af 17. august 2011, der gennemfører forsvars- og sikkerhedsdirektivet.

Derudover vil cirkulærer, cirkulæreskrivelser og vejledninger som er udstedt med hjemmel i loven fortsat være gældende.

Det følger af *stk. 7*, at bekendtgørelse nr. 280 af 23. marts 2012, om ordregiveres annoncering af offentlige vare- og tjenesteydelseskontrakter på den centrale udbudsplatform udbud.dk, ophæves. Bekendtgørelsen fastsætter, at annonceringer af udbud efter reglerne i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 afsnit 1 skal offentliggøres på udbud.dk. Som følge af at afsnit 2 i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 ophæves, jf. § 198, nr. 9, ophæves denne bekendtgørelse tillige.

Med *stk. 8* ophæves lov om begrænsning af skyldneres muligheder for at deltage i offentlige udbudsforretninger og om ændring af visse andre love (effektivisering af inddrivelse af restancer til det offentlige), jf. lovbekendtgørelse nr. 336 af 13. maj 1997.

Til § 197

Til nr. 1

Nr. 1 fastsætter, at lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 511 af 27. maj 2013 ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud, da loven ikke alene regulerer håndhævelsen af udbudsreglerne, men også regulerer klagenævnets virke.

Til nr. 2

Den foreslåede ændring i nr. 2 er en begrebsændring. Det foreslås, at »en kort redegørelse for de relevante grunde« fremover benævnes »en begrundelse«. Forslaget er en konsekvens af, at § 171 om meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere anvender begrebet »begrundelse«. For at skabe ensartethed foreslås begrebsændringen også foretaget i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013. Der er med ændringen ikke tilsigtet at ændre kravene til begrun-

delsen i forhold til, hvad der i dag gælder for en kort redegørelse for de relevante grunde for beslutningen.

Til nr. 3

Med nr. 3 ændres affattelsen af § 1 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013.

Ændringen af § 1, stk. 1, er en følge af, at Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 65) gennemføres ved lov. Loven gennemfører fællesskabsretten vedrørende indgåelse af offentlige kontrakter både for så vidt angår indkøb over direktivets tærskelværdier samt indkøb under tærskelværdierne med en klar grænseoverskridende interesse. Henvisningen til fællesskabsretten vedrørende indgåelse af offentlige kontrakter, er herefter overflødig.

Samtidig ophæves § 1, stk. 1, nr. 2, som konsekvens af, at lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v. ophæves, jf. § 196, stk. 5. Ændringen af formuleringen af § 1, stk. 2, nr. 3, er en konsekvens af, at det med § 198, nr. 1 i dette lovforslag foreslås, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ændrer navn til lov om indhentning af tilbud i bygge-anlægssektoren.

Ændringen af § 1, stk. 2, medfører, at loven finder anvendelse ved håndhævelse af udbudsloven og regler udstedt i medfør heraf, dog med undtagelsen af udbudslovens §§ 1 og 193.

Ændringen af formuleringen af § 1, stk. 2, nr. 3, er en konsekvens af, at det i § 198, nr. 1, fastsættes, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 ændrer navn til lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.

Tilføjelsen af et nyt stk. 4, til § 1, er en konsekvens af, at lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, som ændrer navn til lov om Klagenævnet for Udbud, ikke skal gælde for klager over overtrædelser af udbudslovens formålsbestemmelse. Der kan således f.eks. ikke klages over, at et udbud ikke har resulteret i bedst mulig udnyttelse af offentlige midler. Ligeledes kan der ikke klages over overtrædelser af udbudslovens regler for offentlige kontrakter under EU-tærskelværdierne og uden klar grænseoverskridende interesse, jf. udbudslovens § 193.

Til nr. 4

Ændringen hvorved ordene »udbudsdirektivet eller« i § 2 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013 udgår, indebærer, at bestemmelsen ikke gælder for kontrakter omfattet af udbudsloven, men alene finder anvendelse for kontrakter omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet. Ændringen er en følge af, at § 2 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013 for så vidt angår kontrakter omfattet af udbudsloven er flyttet til udbudsloven, hvor den er skrevet sammen med udbudsdirektivets artikel 55 om meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere. Bestemmelserne er skrevet sammen i udbudsloven, da der er et væsentligt overlap mellem de to bestemmelser. Se § 171 og bemærkningerne hertil.

§ 2, stk. 1 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, sonder mellem tildeling af en kontrakt og indgåelse af en rammeaftale. En rammeaftale er også en kontrakt. For at skabe klarhed er denne sondring fjernet ved at ophæve § 2, stk. 1, nr. 3. Der skal fortsat ske underretning ved indgåelse af rammeaftaler.

Som følge af, at det foreslås, at sondringen mellem tildeling af kontrakter og tildeling af rammeaftaler i fjernes bliver § 2, stk. 1, nr. 4 og 5, herefter til nr. 3 og 4.

Til nr. 5

Ændringen er en følge af, at det foreslås, sondringen mellem tildeling af kontrakter og tildelingen af rammeaftaler i § 2 fjernes.

Til nr. 6

Ændringen medfører, at i § 3, stk. 1, § 7, stk. 2, § 16, § 17, stk. 1, og § 19, stk. 2, i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, ændres »udbudsdirektivet« til »udbudslovens afsnit 2 og 3«. Dette er en følge af, at udbudsdirektivet gennemføres ved udbudsloven. Reglerne om standstill finder anvendelse på offentlige indkøb over tærskelværdien (udbudslovens afsnit 2) og udbud af ydelser omfattet af light-regimet (udbudslovens afsnit 3).

Til nr. 7

Ændringen er en konsekvens af, at det med nr. 4 foreslås, at sondringen mellem tildeling af rammeaftaler og tildeling af kontrakter i § 2 ophæves. Den foreslåede § 171 i udbudsloven indeholder heller ikke denne sondring.

Ændringen indebærer, at »eller en rammeaftale« og »eller rammeaftalen« udgår i § 3, stk. 1.

Til nr. 8

Ændringen indebærer, at det som noget nyt fastsættes, at en ordregiver kan fastsætte en længere standstill-periode end den obligatoriske standstill-periode på 10 eller 15 kalenderdage. Med forslaget får ordregiveren mulighed for frivilligt at fastsætte en længere standstill-periode. Ordregiveren kan f.eks. have ønske herom, hvis denne har været i dialog med en tilbudsgiver om nogle klagepunkter, som ordregiveren gerne vil have tid til at afklare. Klager tilbudsgiveren inden udgangen af den af ordregiveren forlængede standstill-periode, vil klagen efter denne bestemmelse have opsættende virkning.

Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er, at det i praksis sker, at ordregiveren frivilligt forlænger standstill-perioden, hvorefter tilbudsgiveren kan foranlediges til at tro, at dennes retsstilling ikke påvirkes af, om tilbudsgiveren klager inden udløbet af den lovbestemte standstill-periode eller inden udløbet af den frivilligt forlængede standstill-periode. Hvis tilbudsgiver klager efter udløbet af den lovbestemte standstill-periode men inden udløbet af den forlængede standstill-periode, får klagen efter Klagenævnets hidtidige praksis imidlertid ikke automatisk opsættende virkning, og ordregiveren kan indgå kontrakten. Det betyder, at en klager ofte vil være nødt til at indgive klage inden for den lovbestemte standstill-periode, selvom mulighederne for en tilfredsstillende afklaring af eventuelle klagepunkter uden involvering af Klagenævnet for Udbud ikke er udtømt. Det findes hensigtsmæssigt, at en klage har automatisk opsættende virkning, uanset om der er indgivet i en lovbestemt standstill-periode eller i en frivilligt forlænget standstill-periode.

Ordregiveren skal angive den forlængede frist i underretningen om tildelingsbeslutningen. Har ordregiveren i underretningen til de berørte ansøgere og tilbudsgivere angivet den obligatoriske standstill-periodes udløb kan ordregiveren også efterfølgende inden udløbet af den obligatoriske periode forlænge perioden ved meddelelse til de berørte ansøgere og tilbudsgivere.

Indgives en klage i den af ordregiveren fastsatte forlængede standstill-periode tillægges klagen automatisk opsættende virkning, jf. § 197, nr. 18.

Til nr. 9

Ændringen er dels en konsekvens af, at det med nr. 4 foreslås, at der ikke længere skal sondres mellem tildeling af en rammeaftale og tildeling af en kontrakt, og dels en konsekvens af, at lovens § 2 ikke længere skal gælde for offentlige indkøb over tærskelværdien. For udbud omfattet af udbudsloven gælder i stedet § 171 om meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere. Se § 171 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 10

Ændringen er en konsekvens af, at en ordregiver frivilligt kan vælge at forlænge den obligatoriske standstill-periode. Bestemmelsen skal indeholde en henvisning til den nye bestemmelse.

Til nr. 11

Ændringerne er en konsekvens af, at offentlige indkøb bliver reguleret i udbudsloven, hvorefter der kan ske overtrædelse af udbudsloven eller EU-udbudsreglerne. Med EU-udbudsreglerne forstås først og fremmest de øvrige udbudsdirrektiver som er gennemført ved bekendtgørelse samt TEUF og de heraf afledte principper.

Til nr. 12

Ændringerne i § 5 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, som ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud, jf. nr. 1, er en konsekvens af, at klager indgivet i den periode på 10 kalenderdage, som ordregiveren afholder i forbindelse med en profylaksebekendtgørelse, jf. § 4, stk. 1, nr. 1, i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, eller klager indgivet i en af ordregiveren forlænget standstill-periode, ikke skal kunne indbringes for domstolene før Klagenævnet for Udbud har truffet afgørelse i sagen, jf. dog lovens § 5, stk. 2 og 3.

Ændringen skal ses i sammenhæng med, at der som noget nyt foreslås, at klager i profylaksebekendtgørelsens periode på 10 kalenderdage eller i en af ordregiveren forlænget standstill-periode automatisk tillægges opsættende virkning. Se bemærkningerne til § 197, nr. 20.

Til nr. 13

Den nye affattelse af § 6, stk. 4, indebærer, at klager i den skriftlige underretning til ordregiveren om, at klage indgives til Klagenævnet for Udbud, skal angive, hvorvidt klagen er indgivet i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013 (profylaksebekendtgørelsen), i den obligatoriske standstill-periode eller i en af ordregiveren forlænget standstill-periode.

Er klage ikke indgivet i en af de nævnte perioder, skal klageren angive, hvorvidt klager begærer om opsættende virkning i medfør af lovens § 12, stk. 1.

Ændringen skal ses i sammenhæng med, at det foreslås, at ordregiveren kan fastsætte en længere standstill-periode end den obligatoriske standstill-periode på 10 eller 15 dage, jf. nr. 8, og klage indgivet i den forlængede periode automatisk

tillægges opsættende virkning indtil Klagenævnet for Udbud har truffet afgørelse om, hvorvidt klagen skal tillægges opsættende virkning indtil den endelige afgørelse foreligger.

Endelig skal ændringen ses i sammenhæng med, at det foreslås, at klage indgivet i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013 (profylaksebekendtgørelsen) på tilsvarende vis automatisk tillægges opsættende virkning,

Med underretningen gøres ordregiveren bekendt med, at der ikke må indgås kontrakt, før klagenævnet har truffet afgørelse om opsættende virkning.

Til nr. 14

Den nye affattelse af § 7, stk. 1, er en konsekvens af, at der indføres en ny udbudsform innovationspartnerskab. En virksomheds klage over ikke at være blevet udvalgt i forbindelse med denne udbudsprocedure forslås på lige fod med klage over ikke at være blevet udvalgt i forbindelse med de øvrige udbudsformer, at skulle være indgivet til Klagenævnet for Udbud inden 20 kalenderdage fra dagen efter, at ordregiveren har underrettet ansøgerne om, hvem der er blevet udvalgt. Den foreslåede affattelse skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 171 som indebærer, at ordregiveren som noget nyt har pligt til at give en begrundelse for sin beslutning om udvælgelse. Efter gældende regler skal en ordregiver alene begrunde, hvis denne ønsker at klagefristen i § 7, stk. 1, i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, skal finde anvendelse. Når begrundelse for beslutningen bliver obligatorisk, skal klagefristen i § 7, stk. 1, også automatisk finde anvendelse. For så vidt angår udbud omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand – og energiforsyning, transporttjenester samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/1/EF og forsvars- og sikkerhedsdirektivet vil en begrundelse for ordregivers beslutning i forbindelse med udvælgelse fortsat være frivillig. Kun hvis underretningen i disse tilfælde er ledsaget af en begrundelse for beslutningen, vil klagefristen i § 7, stk. 1, finde anvendelse.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand – og energiforsyning, transporttjenester samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/1/EF skal implementeres i dansk ret ved en bekendtgørelse. Dette var endnu ikke sket på tidspunktet for denne lovs fremsættelse.

Til nr. 15

Med ændringen i nr. 15 tilføjes det, at der kan klages over beslutninger. Ændringen er en konsekvens af, at der foreslås indføjet en ny § 14a, jf. nr. 20, hvorefter Klagenævnet for

Udbud i forbindelse med behandlingen af klagen over annullering af en tildelingsbeslutning, kan komme med en ikke bindende foreløbig udtalelse om, at der foreligger særlige forhold, der tilsiger, at kontrakten videreføres.

Til nr. 16

Ændringen i nr. 16 er en konsekvens af, at § 2 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, som ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud foreslås ikke at gælde for offentlige indkøb over tærskelværdien omfattet af udbudsloven. For sådanne kontrakter gælder i stedet § 171, stk. 4. Lovens § 171, stk. 4, er en sammenskrivning af § 2 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013 og artikel 55 i direktivet. Se bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til nr. 17.

Ændringen i nr. 17 indebærer, at klage over ordregiverens beslutning om kontraktens videreførelse, jf. § 185, stk. 2, 2. pkt., skal være Klagenævnet i hænde senest 20 kalenderdage regnet fra dagen efter, ordregiveren har meddelt sin beslutning.

Til nr. 18

Ændringen er dels en konsekvens af, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 foreslås at ændre navn til lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren, jf. § 198, nr. 1.

§ 7, stk. 4, ændres således, at klager over overtrædelse af udbudslovens bestemmelser om kontrakter under EU-tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse bliver omfattet af klagefristerne.

Forslaget indebærer, at klager over overtrædelse af udbudslovens bestemmelser om kontrakter under EU-tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse, jf. forslagens §§ 191 og 192, skal være indgivet til Klagenævnet for Udbud senest 45 kalenderdage fra dagen efter, at ordregiveren har underrettet de berørte tilbudsgivere om, hvem ordregiveren har besluttet at indgå kontrakt med. En forudsætning for, at klagefristen går i gang, er, at ordregiverens underretning af de berørte tilbudsgivere indeholder en begrundelse for beslutningen. Ordregiveren er ikke i henhold til udbudslovens § 192, stk. 3, forpligtet til at give en begrundelse for tildelingsbeslutningen, men vil ordregiveren have, at der skal gælde en klagefrist, skal underretningen være ledsaget af en begrundelse. Dette er nødvendigt for at sikre, at en forbigået tilbudsgiver har tilstrækkelig informati-

on til at vurdere, om der er anledning til at indgive en klage, når klagefristen begynder at løbe.

En begrundelse indebærer, f.eks., at ordregiveren meddeler alle forbigåede tilbudsgivere, hvorfor deres tilbud er forkastet. Det er ikke et krav, at begrundelsen lever op til begrundelseskravet i § 171, stk. 4. En begrundelse for beslutningen vil f.eks. ikke nødvendigvis indebære, at ordregiveren skal give meddelelse om det antagne tilbuds karakteristika og relative fordele.

Ligesom det er tilfældet med klager over offentlige indkøb over tærskelværdien, indebærer forslaget en særlig klagefrist, når det gælder klager, der vedrører rammeaftaler. At klagefristen for klager over rammeaftaler er længere end for klager over øvrige kontraktindgåelser hænger sammen med, at en potentiel klager ikke altid har samme mulighed for at opdage en overtrædelse, når der er tale om en rammeaftale frem for øvrige kontraktindgåelser. I praksis kan der således gå en betydelig periode, fra ordregiveren indgår en rammeaftale om f.eks. varer og tjenesteydelser, til ordregiveren begynder at tildele kontrakter, der baserer sig på rammeaftalen.

Ændringen indebærer, at klager skal være indgivet til Klagenævnet for Udbud senest 6 måneder efter, at ordregiveren har indgået en rammeaftale, fra dagen efter, at ordregiveren har underrettet de berørte ansøgere og tilbudsgivere. Også her er det en forudsætning for, at klagefristen løber, at ordregiverens underretning af de berørte ansøgere og tilbudsgivere indeholder en begrundelse for beslutningen. Ordregiveren er heller ikke ved tildeling af en rammeaftale forpligtet til at give en begrundelse for tildelingsbeslutningen i henhold til udbudslovens § 192, stk. 3. Men vil ordregiveren have, at der skal gælde en klagefrist, skal underretningen være ledsaget af en begrundelse for beslutningen. Dette er nødvendigt for at sikre, at en forbigået tilbudsgiver har tilstrækkelig information til at vurdere, om der er anledning til at indgive en klage, når klagefristen begynder at løbe.

En begrundelse for beslutningen indebærer f.eks., at ordregiveren meddeler alle forbigåede tilbudsgivere, hvorfor deres tilbud er forkastet.

Med den foreslåede ændring, gælder der således de samme frister for offentlige indkøb over tærskelværdien omfattet af udbudslovens afsnit 2, udbud efter light-regimet i udbudslovens afsnit 3, udbud af kontrakter under EU-tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse og udbud af bygge- og anlægskontrakter under EU-tærskelværdierne.

Ved beregning af tidsfrister finder Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter anvendelse.

De frister, der med den foreslåede ændring kommer til at gælde for klager over overtrædelse af udbudslovens §§ 191 og 192 om kontrakter under tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse, svarer til de klagefrister, der i dag gælder for klager over overtrædelse af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, og som fortsat vil gælde for lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter

nuværende afsnit 1 (bygge- og anlægskontrakter under EU-tærskelværdier).

§ 7, stk. 5, ændres således, at klager over overtrædelse af udbudslovens bestemmelser om kontrakter under EU-tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse bliver omfattet af klagefristerne. Ændringen af § 7, stk. 5, i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, som ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud, jf. § 197, nr. 1, er en konsekvens af, at det i § 198, nr. 1, fastsættes, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 ændrer navn til lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.

Ændringen indebærer tillige, at i tilfælde, hvor en ordregiver har iværksat et begrænset udbud med anvendelse af udvælgelse efter udbudslovens §§ 191 og 192, skal en virksomheds klage over ikke at være blevet udvalgt være indgivet til Klagenævnet for Udbud senest 20 kalenderdage fra dagen efter, at ordregiveren har afsendt en underretning til de berørte ansøgere om, hvem der er blevet udvalgt, hvis underretningen indeholder en begrundelse for beslutningen. En begrundelse indebærer f.eks., at ordregiveren meddeler alle forbigåede ansøgere og tilbudsgivere, hvorfor deres tilbud er forkastet.

For så vidt angår begrebet »begrundelse« henvises der til bemærkningerne til nr. 2.

Ved beregning af tidsfrister finder Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter anvendelse.

Til nr. 19

Ændringen af § 12, stk. 2, i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, indebærer, at der også indtræder automatisk opsættende virkning, hvis der klages inden 10 dage efter indrykning af en profylaksebekendtgørelse i henhold til § 4 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013. Tilsvarende gælder i dag for klager indgivet i henhold til den obligatoriske standstill-periode ved tildeling af kontrakter og rammeaftaler.

Som reglerne er i dag, kan ordregiveren, medmindre Klagenævnet for Udbud efter anmodning har tillagt klagen opsættende virkning, ved udløbet af 10-dages perioden kunne underskrive kontrakten. Kontrakten vil ikke senere kunne erklæres uden virkning. Dette udhuler formålet med profylaksebekendtgørelsen, nemlig at virksomheder kan nå at få

prøvet, om en tildeling af kontrakt som ordregiveren agter at foretage er i strid med EU's udbudsregler inden den indgås.

Som følge af ændringen har Klagenævnet for Udbud op til 30 kalenderdage til at træffe afgørelse om yderligere opsættende virkning frem til den endelige afgørelse foreligger. Det følger af § 12, stk. 3, i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013

Træffer Klagenævnet afgørelse om opsættende virkning inden udløbet af 10-dages perioden, skal ordregiveren fortsat respektere 10-dages perioden og afvente dennes udløb, inden kontrakten må underskrives.

Tilsvarende indebærer ændringen, at der indtræder automatisk opsættende virkning, hvis der indgives klage i en af ordregiveren forlænget standstill-periode. Ændringen hænger sammen med, at det i nr. 8, foreslås, at ordregiveren kan fastsætte en længere standstill-periode end den obligatoriske på 10 eller 15 kalenderdage.

Til nr. 20

Med ændringen foreslås indføjet en ny § 14a, der angiver, at såfremt der under en klagesag er nedlagt påstand om annullering af en tildelingsbeslutning, kan Klagenævnet for Udbud efter påstand fra klageren eller indklagede afgive en ikke bindende foreløbig udtalelse om, at der foreligger særlige forhold, der tilsiger, at kontrakten videreføres.

Der er tale om en mulighed for Klagenævnet for Udbud til at komme med en foreløbig ikke bindende udtalelse, da det i visse sager, f.eks. meget omfattende sager, kan være uhenigtsmæssigt at komme med en foreløbig udtalelse.

Ændringen er en konsekvens af, at det i den foreslåede § 185, stk. 2, i udbudsloven fastsættes, at såfremt en tildelingsbeslutning er annulleret ved endelig afgørelse eller dom, skal ordregiveren bringe en kontrakt eller rammeaftale, som er indgået på grundlag af beslutningen, til ophør med et passende varsel, medmindre særlige forhold, der tilsiger kontraktens videreførelse, gør sig gældende.

Klagenævnet for Udbud har efter den foreslåede § 14a mulighed for at komme med en foreløbig ikke bindende udtalelse om, hvorvidt der foreligger sådanne særlige forhold, som nævnt i lovforslagets § 185, stk. 2. Beslutningen om der foreligger sådanne særlige forhold, skal træffes på grundlag af de forhold der var til stede på tidspunktet for annulleringen af tildelingsbeslutningen.

Til nr. 21

Ændringen i nr. 21 indebærer, at i § 16, stk. 1, nr. 1, § 17, stk. 1, nr. 2, og § 19, stk. 2, nr. 1 og 4, ændres »§ 3, stk. 1,« til »§ 3, stk. 1 og 2,«.

Ændringen er en konsekvens af, at ordregiveren kan fastsætte en længere standstill periode end den obligatoriske standstill-periode på 10 eller 15 kalenderdage, jf. nr. 8.

Ændringen i § 16, stk. 1, nr. 1, indebærer, at hvis ordregiveren indgår kontrakt i den forlængede standstill-periode, kan kontrakten erklæres for uden virkning.

Ændringen i § 17, stk. 1, nr. 2, indebærer, at kontrakter indgået i en forlænget standstill-periode, hvor ordregivere samtidigt har overtrådt udbudsreglerne på en måde, der har påvirket klagerens mulighed for at få tildelt kontrakten, skal erklæres for uden virkning.

Ændringen i § 19, stk. 2, nr. 1, indebærer, at ordregivere kan pålægges en økonomisk sanktion som alternativ til at erklære kontrakten for uden virkning, hvis kontrakten er indgået i en af ordregiveren forlænget standstill-periode.

Ændringen i § 19, stk. 2, nr. 4, indebærer, at ordregiveren kan pålægges en økonomisk sanktion som alternativ til at erklære kontrakten for uden virkning, hvis ordregiveren indgår kontrakt i en af denne forlænget standstill-periode og ordregiveren samtidig har overtrådt udbudsreglerne på en måde, der har påvirket klagerens mulighed for at få tildelt kontrakten, jf. § 17, stk. 1, nr. 2, i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013.

Det er kun den del af en kontrakt, der opretholdes, der kan udløse en økonomisk sanktion. Erklæres dele af kontrakten for uden virkning, kan denne del ikke udløse en økonomisk sanktion.

Til nr. 22

Ændringen indebærer, at »udbudsdirektivet« ændres til »udbudslovens afsnit 2 eller 3« i § 17, stk. 1, nr. 3 og 4, og § 19, stk. 2, nr. 5 og 6.

Ændringen er en konsekvens af, at udbudsdirektivet gennemføres ved udbudsloven.

Til nr. 23

Ændringen indebærer, at »§§ 2 og 3« ændres til »§§ 2 og 3 eller udbudslovens § 171«.

Ændringen er en konsekvens af, at § 2 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013, som ændrer navn til Lov om Klagenævnet for Udbud, i medfør af forslagets § 171 foreslås ikke at gælde for offentlige indkøb over tærskelværdien omfattet af udbudsloven. For sådanne kontrakter gælder i stedet den foreslåede § 171. Forslagets § 171 er en sammenskrivning af § 2 i lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og i lov nr. 511 af 27. maj 2013 og direktivets artikel 55. Se bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 198

Til nr. 1

Med nr. 1 foreslås det, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 ændrer navn til lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren. Baggrunden for dette er, at lovens afsnit II om annoncering af varer og tjenesteydelser ophæves. Med ophævelsen af afsnit II jf. § 198, nr. 9, regulerer loven alene ordregiverens indgåelse af bygge- og anlægskontrakter under EU-tærskelværdierne.

Til nr. 2

Med nr. 2 ophæves overskriften til afsnit I og afsnit II. Herefter er loven inddelt i kapitler. Afsnit II ophæves, jf. nr. 9, hvorefter det ikke længere findes relevant at have loven inddelt i afsnit.

Til nr. 3

Bestemmelsen indebærer, at i § 1, stk. 1 og 2, ændres lovens afsnit I til loven. Ændringen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og loven vil derfor ikke længere skulle inddeles i afsnit. Loven gælder fremover alene for indgåelse af bygge- og anlægskontrakter under EU-tærskelværdierne

Til nr. 4

Bestemmelsen indebærer, at lovens afsnit I i § 1, stk. 3, ændres til loven. Ændringen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og loven vil derfor ikke længere skulle inddeles i afsnit. Loven gælder fremover alene for indgåelse af bygge- og anlægskontrakter under EU-tærskelværdierne.

Til nr. 5

Bestemmelsen indebærer, at i § 1, stk. 3, nr. 1, erstattes udbudsdirektivet med udbudsloven, og at udbudsdirektivets artikel 9, stk. 5 a, erstattes med udbudslovens § 8. Ændringen er en følge af, at direktivet erstattes med udbudsloven, hvorefter henvisningen til reglerne om delarbejder skal være til udbudslovens § 8.

Til nr. 6

Bestemmelsen indebærer, at artikel 17, stk. 6 a, i § 1, stk. 3, nr. 2, ændres til artikel 16, stk. 10. Ændringen foreslås som følge af, at forsyningsvirksomhedsdirektivet (direktiv

nr. 2014/25/EU) gennemføres i dansk ret ved bekendtgørelse, som træder i kraft samtidig med loven, dvs. den 1. oktober 2015. Lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 skal følgelig henvise til reglerne om delarbejder i det nye direktivs artikel 16, stk. 10.

Til nr. 7.

Ændringen er en konsekvens af, at det med dette lovforslag foreslås, at afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, ophæves, og loven vil derfor ikke længere skulle inddeles i afsnit. Loven gælder fremover alene for indgåelse af bygge- og anlægskontrakter under EU-tærskelværdierne.

Til nr. 8

Bestemmelsen indebærer, at der indsættes en ny § 1a, der indeholder en definition af, hvordan bygge- og anlægsarbejder, forsyningsvirksomhedsdirektivet og offentligretlige organer skal forstås. Bestemmelsen fastsætter, at bygge- og anlægsarbejder, skal forstås som resultatet af et sæt bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion. Dette er i overensstemmelse med definitionerne i henholdsvis udbudsloven og forsyningsvirksomhedsdirektivet.

Bestemmelsen medfører endvidere, at forsyningsvirksomhedsdirektivet skal forstås som forstås Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243).

Endelig medfører bestemmelsen, at offentligretlige organer skal forstås i overensstemmelse med definitionen heraf i udbudsloven og forsyningsvirksomhedsdirektivet, hvorefter et offentligretligt organ, er et organ, der er oprettet specielt med henblik på at imødekomme almenhedens behov, er en juridisk person, og som for mere end halvdelens vedkommende finansieres af staten, regionale eller kommunale myndigheder eller af andre offentligretlige organer, eller er underlagt ledelsesmæssig kontrol af disse myndigheder eller organer, eller har en bestyrelse, eller direktion eller et tilsynsråd, hvor mere end halvdelen af medlemmerne udpeges af staten, regionale eller kommunale myndigheder eller andre offentligretlige organer.

Den foreslåede affattelse af § 1a i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012 er en konsekvens af, at direktivet erstattes af udbudsloven, og det gældende forsyningsvirksomhedsdirektiv (Europa-Parlamentets og Rådets direk-

tiv nr. 2004/17/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester (EU-Tidende nr. L 134 af 30.4.2004, s. 1)) erstattes af det nye forsyningsvirksomhedsdirektiv (direktiv nr. 2014/25/EU). Sidstnævnte gennemføres i dansk ret ved bekendtgørelse, som træder i kraft samtidig med udbudsloven, dvs. den 1. oktober 2015.

Til nr. 9

I henhold til nr. 9 ophæves afsnit II i lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, som omhandler annoncering af varer og visse tjenesteydelser med en kontraktværdi under EU's tærskelværdier men på 500.000 kr. eksklusive moms eller derover. Indkøb af varer og tjenesteydelser under EU's tærskelværdier men på 500.000 kr. eksklusive moms eller derover samt sociale og andre specifikke tjenesteydelser, det såkaldte light-regime, reguleres i stedet i udbudslovens afsnit 3-4.

Til § 199

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighedsområde og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det fremgår af artikel 355 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde, at EU-traktaterne ikke finder anvendelse på Færøerne.

Grønland er optaget som et af de såkaldte oversøiske lande og territorier i bilag II, der har associeringsordninger (særlige forbindelser) med EU. Det betyder i henhold til traktatens artikel 204, at artikel 198-203 finder anvendelse på Grønland, medmindre andet følger af de særlige bestemmelser for Grønland, der er fastsat i den protokol om den særlige ordning for Grønland, der er knyttet som bilag til traktaterne.

Idet hverken Færøerne eller Grønland er omfattet af de relevante bestemmelser i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde, er Færøerne og Grønland ikke forpligtet til at gennemføre udbudsdirektivet. Som følge heraf gælder loven ikke for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lovgivning

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 197

I lov nr. 492 af 12. maj 2010 om håndhævelse af udbudsreglerne m.v., som ændret ved § 13 i lov nr. 1556 af 21. december 2010, § 1 i lov nr. 618 af 14. juni 2011, § 31 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 511 af 27. maj 2013, foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel* affattes således:

Lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v.

»Lov om Klagenævnet for Udbud«.

§ 1. Loven gælder for ordregivere ved indgåelsen af offentlige kontrakter og kontrakter inden for forsyningsvirksomhed.

Stk. 2. Loven finder anvendelse ved håndhævelsen af

1) EU-udbudsreglerne vedrørende indgåelse af offentlige kontrakter inden for forsyningsvirksomhed (EU-udbudsreglerne)

2) lov om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af bygge- og anlægskontrakter og indkøb m.v. samt regler udstedt i medfør af denne lov

3) lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter

Stk. 3. Loven finder endvidere anvendelse, når der i lov eller henhold til lov er fastsat bestemmelser om klageadgang til klagenævnet for Udbud

§ 2. Afholder en ordregiver et udbud, der er omfattet af udbudsdirektivet eller forsyningsvirksomhedsdirektivet, skal ordregiveren underrette samtlige berørte ansøgere og tilbudsgivere om, hvilke beslutninger ordregiveren træffer, herunder bl.a. beslutninger om

1)...

2)...

3) indgåelse af en rammeaftale

4)...

5)...

Stk. 2. ...

§ 2. ...

Stk. 2. Ordregiverens underretning om beslutningen efter stk. 1, nr. 2 og 3, skal være ledsaget af en kort redegørelse

3. § 1. Loven gælder for ordregivere ved indgåelsen af kontrakter inden for forsyningsvirksomhed.

Stk. 2. Loven finder endvidere anvendelse ved håndhævelsen af

1) udbudsloven samt regler udstedt i medfør af denne lov, jf. dog stk. 4

2) EU-retten vedrørende indgåelse af offentlige kontrakter og kontrakter inden for forsyningsvirksomhed (EU-udbudsreglerne)

3) lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.

Stk. 3. Loven finder endvidere anvendelse, når der i lov eller i henhold til lov er fastsat bestemmelser om klageadgang i Klagenævnet for Udbud.

Stk. 4. Loven gælder ikke for klager over overtrædelse af udbudslovens §§ 1 og 193.«

4. I § 2, *stk. 1*, udgår »udbudsdirektivet eller« og *nr. 3* ophæves.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 3 og 4.

5. I § 2, *stk. 2*, ændres »stk. 1, nr. 2 og 3,« til: »stk. 1, nr. 2,«.

for de relevante grunde for beslutningen. Underretningen skal endvidere angive, hvornår standstill-perioden, jf. § 3, stk. 1, udløber.

§ 3. Når en ordregiver beslutter at tildele en kontrakt eller en rammeaftale, der er omfattet af udbudsdirektivet eller forsyningsvirksomhedsdirektivet, må ordregiveren tidligst indgå kontrakten eller rammeaftalen efter udløbet af en standstill-periode på

1)...

2)...

Stk. 2. ...

§ 3. Når en ordregiver beslutter at tildele en kontrakt eller en rammeaftale, der er omfattet af udbudsdirektivet eller forsyningsvirksomhedsdirektivet, må ordregiveren tidligst indgå kontrakten eller rammeaftalen efter udløbet af en standstill-periode på

1) kalenderdage regnet fra dagen efter den dag, hvor ordregiveren har afsendt underretningen efter § 2, stk. 1, nr. 2 og 3, hvis underretningen er sket ad elektronisk vej, eller

2) kalenderdage regnet fra dagen efter den dag, hvor ordregiveren har afsendt underretningen efter § 2, stk. 1, nr. 2 og 3, hvis underretningen er sket pr. brev.

Stk. 2. ...

§ 3. ...

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis

1)...

2)...

3)...

4)...

§ 5. Klage over overtrædelse af de regler, der er nævnt i § 1, stk. 2, nr. 1 og 2, som indgives i standstill-perioden, jf. § 3, stk. 1, kan ikke indbringes for domstolene, førend Klagenævnet for Udbud har truffet afgørelse i sagen, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2-3. ...

§ 6. ...

Stk. 2-3. ...

Stk. 4. Senest samtidig med at en klage indgives til Klagenævnet for Udbud, skal klageren skriftligt underrette ordregiveren om, at klage indgives til Klagenævnet for Udbud, og om, hvorvidt klagen er indgivet i standstill-perioden, jf. § 3, stk. 1. I tilfælde, hvor klagen ikke er indgivet i standstill-

6. I § 3, stk. 1, § 7, stk. 2, § 16, § 17, stk. 1, og § 19, stk. 2, ændres »udbudsdirektivet« til: »udbudslovens afsnit 2 eller 3«.

7. I § 3, stk. 1, udgår »eller en rammeaftale« og » eller rammeaftalen«.

8. I § 3 indsættes efter stk. 1, som nyt stykke:

»Stk. 2. En ordregiver kan fastsætte en længere standstill-periode end perioderne nævnt i stk. 1.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

9. I § 3 stk. 1, nr. 1 og 2, ændres » § 2, stk. 1, nr. 2 og 3, til: »§ 2, stk. 1, nr. 2, eller udbudslovens § 171, stk. 1, nr. 3,«.

10. I § 3, stk. 2, ændres »Stk. 1« til: »Stk. 1 og 2«.

11. I § 4, stk. 1, nr. 3, § 17, stk. 1, nr. 1 og 2, § 17, stk. 2, nr. 2, og § 19, stk. 2, nr. 3 og 4, indsættes før »EU-udbudsreglerne«: »udbudsloven eller«.

12. I § 5, stk. 1, ændres: »§ 3, stk. 1,« til: »§ 3, stk. 1 eller 2, eller i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4, stk. 1, nr. 2,«.

13. § 6, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Senest samtidig med at en klage indgives til Klagenævnet for Udbud, skal klageren skriftligt underrette ordregiveren om, at klage indgives til Klagenævnet for Udbud, og om, hvorvidt klagen er indgivet i standstill-perioden, jf. § 3, stk. 1

perioden, skal klageren tillige angive, hvorvidt der begæres opsættende virkning af klagen, jf. § 12, stk. 1.

Stk. 5...

§ 7. Har en ordregiver iværksat et begrænset udbud, et udbud efter forhandling med forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse eller et udbud efter proceduren konkurrencepræget dialog, efter udbudsdirektivet eller forsyningsvirksomhedsdirektivet, skal en virksomheds klage over ikke at være blevet udvalgt være indgivet til Klagenævnet for Udbud inden 30 kalenderdage fra dagen efter den dag, hvor ordregiveren har afsendt en underretning til de berørte ansøgere om, hvem der er blevet udvalgt, jf. § 2, stk. 1, nr. 1, hvis underretningen har angivet en kort redegørelse for de relevante grunde for beslutningen.

Stk. 2-7. ...

§ 7

Stk. 2. Klage over udbud omfattet af udbudsdirektivet eller forsyningsvirksomhedsdirektivet, som ikke er omfattet af stk. 1, skal være indgivet til Klagenævnet for Udbud inden:

- 1)
- 2)
- 3)

§ 7. ...

Stk. 2. Klage over udbud omfattet af udbudsdirektivet eller forsyningsvirksomhedsdirektivet, som ikke er omfattet af stk. 1, skal være indgivet til Klagenævnet for Udbud inden:

- 1) ...
- 2) ...
- 3) 6 måneder efter ordregiveren har indgået en rammeaftale regnet fra dagen før den dag, hvor ordregiveren har underrettet de berørte ansøgere eller tilbudsgivere, jf. § 2, stk. 2.

Stk. 3-7. ...

§ 7. ...

Stk. 2-3. ...

Stk. 4. Klage over overtrædelser af lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter skal være indgivet til Klagenævnet for Udbud inden

- 1)...
- 2)...

Stk. 5. Har en ordregiver iværksat et begrænset udbud med anvendelse af udvælgelse efter lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, skal en virksomheds klage over ikke at være blevet udvalgt være

eller 2, eller i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4, stk. 1, nr. 2. I tilfælde hvor klagen ikke er indgivet i de nævnte perioder, skal klageren tillige angive, hvorvidt der begæres opsættende virkning, jf. § 12, stk. 1.«

14. § 7, *stk. 1*, affattes således:

»§ 7. Har ordregiver iværksat et begrænset udbud, et udbud med forhandling, et udbud efter proceduren konkurrencepræget dialog eller innovationspartnerskab, efter udbudsloven eller Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF, skal en virksomheds klage over ikke at være blevet udvalgt være indgivet til Klagenævnet for Udbud inden 20 kalenderdage fra dagen efter afsendelse af en underretning til de berørte ansøgere om, hvem der er blevet udvalgt, jf. udbudslovens § 171, stk. 2, eller jf. denne lovs § 2, stk. 1, nr. 1, hvis underretningen er ledsaget af en begrundelse for beslutningen.«

15. I § 7, *stk. 2*, indsættes efter »udbud«: »eller beslutninger«.

16. I § 7, *stk. 2, nr. 3*, ændres »§ 2, stk. 2« til: »§ 2, stk. 2, eller udbudslovens 171, stk. 4.«.

17. I § 7, *stk. 2*, indsættes som nyt nr.:

»4) 20 kalenderdage regnet fra dagen efter ordregiveren har meddelt sin beslutning, jf. § 185, stk. 2, 2. pkt.«.

18. § 7, *stk. 4* og *stk. 5*, ændres: »lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter« til: »lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens §§ 191 og 192«.

indgivet til Klagenævnet for Udbud inden 20 kalenderdage regnet fra dagen efter den dag, hvor ordregiveren har afsendt en underretning til de berørte ansøgere om, hvem der er blevet udvalgt, hvis underretningen indeholder en kort redegørelse for de relevante grunde for beslutningen.

Stk. 6-7...

§ 12. ...

Stk.2. Indgives en klage til Klagenævnet for Udbud i standstill-perioden, jf. § 3, stk. 1, har klagen opsættende virkning, indtil Klagenævnet for Udbud har truffet afgørelse om, hvorvidt klagen skal tillægges opsættende virkning, indtil den endelige afgørelse foreligger. Klagenævnet for Udbud kan kun tillægge klagen opsættende virkning, hvor særlige grunde taler herfor.

Stk. 3.

§ 17. ...

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, nr. 3 og 4, kan en kontrakt ikke erklæres for uden virkning, hvis

- 1) Ordregiveren har fulgt procedurene i §§ 2 og 3 og
- 2) ...

Stk. 3-5. ...

Lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter

§ 1. Lovens afsnit I gælder for indhentning af tilbud på udførelse eller projektering og udførelse af bygge- og anlægsarbejder og for tildeling af ordren.

19. I § 12, stk. 2, 1. pkt. ændres »§ 3, stk. 1,« til: »§ 3, stk. 1, eller stk. 2, eller i den periode på 10 kalenderdage, som er fastsat i § 4, stk. 1, nr. 2,«.

20. Efter § 14 indsættes:

»§ 14 a. Er der under en klagesag nedlagt påstand om annullering af en tildelingsbeslutning, kan Klagenævnet for Udbud efter påstand fra klageren eller indklagede afgive en ikke bindende foreløbig udtalelse om, at der foreligger særlige forhold, der tilsiger, at kontraktens videreføres, jf. § 185, stk. 2.«

21. I § 16, nr. 1, § 17, stk. 1, nr. 2, og § 19, stk. 2, nr. 1 og 4, ændres »§ 3, stk. 1,« til: »§ 3, stk. 1 og 2,«.

22. I § 17, stk. 1, nr. 3 og 4, og § 19, stk. 2, nr. 5 og 6, ændres »udbudsdirektivet« til: »udbudsloven«.

23. I § 17, stk. 2, nr. 1, ændres »§§ 2 og 3« til: »§ 2 eller udbudslovens § 171«.

§ 198

I lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved § 2 i lov nr. 618 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 1234 af 18. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel* affattes således:

»**Lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren**«

2. Overskriften til afsnit I og afsnit III udgår.

3. I § 1, stk. 1, og 2, ændres »Lovens afsnit I« til: »Loven«.

Stk. 2. Lovens afsnit I gælder for følgende udbydere:

...

...

...

Stk. 3-5. ...

§ 1. ...

Stk. 2. ...

Stk. 3. Bortset fra § 3, stk. 2, og § 7 gælder lovens afsnit I dog ikke udbud, der er omfattet af

1) ...

2) ...

3) ...

Stk. 4-5. ...

4. I § 1, stk. 3, ændres »lovens afsnit I« til »loven«.

§ 1. ...

Stk. 2. ...

Stk. 3. ...

1) udbudsdirektivet, herunder reglerne for delarbejder omfattet af direktivets artikel 9, stk. 5 a,

2) ...

3) ...

Stk. 4-5. ...

5. I § 1, stk. 3, nr. 1, ændres »udbudsdirektivet« til: »udbudsloven«, og »udbudsdirektivets artikel 9, stk. 5 a« ændres til: »udbudslovens § 8,«

§ 1. ...

Stk. 2. ...

Stk. 3. ...

1) ...

2) forsyningsvirksomhedsdirektivet, herunder reglerne for delarbejder omfattet af direktivets artikel 16, stk. 6 a,

3) ...

Stk. 4-5. ...

6. I § 1, stk. 3, nr. 2, ændres »artikel 17, stk. 6 a,« til: » artikel 16, stk. 10,«.

§ 1...

Stk. 2-3. ...

Stk. 4. Reglerne i afsnit I om fremgangsmåden ved indhentning af tilbud og ved tildeling af ordren finder endvidere anvendelse, når en udbyder, der ikke er omfattet af stk. 3, klart tilkendegiver, at loven eller nærmere angivne regler heri vil blive anvendt som grundlag for tildeling af en ordre om et bygge- og anlægsarbejde.

7. I § 1, stk. 4, udgår »i afsnit I«.

§ 1. ...

Stk. 2-4.

Stk. 5. Ved »bygge- og anlægsarbejder« forstås i overensstemmelse med udbudsdirektivet og forsyningsvirksomhedsdirektivet resultatet af et sæt bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion. Ved »udbudsdirektivet« forstås Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2004/18/EF om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige

bygge- og anlægskontrakter. Ved »forsyningsvirksomhedsdirektivet« forstås Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester. Begrebet »offentligretlige organer« forstås i overensstemmelse med definitionen heraf i udbudsdirektivet og forsyningsvirksomhedsdirektivet.

8. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Ved »bygge- og anlægsarbejder« forstås i overensstemmelse med udbudsloven og forsyningsvirksomhedsdirektivet resultatet af et sæt bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion. Ved »forsyningsvirksomhedsdirektivet« forstås Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EU-Tidende nr. L 94 af 28.3.2014, s. 243). Begrebet »offentligretlige organer« forstås i overensstemmelse med definitionen heraf i udbudsloven og forsyningsvirksomhedsdirektivet.«

9. Afsnit II ophæves.

Afsnit II

Vare- og tjenesteydelseskontrakter

Kapitel 6 a

Anvendelsesområde

§ 15 a. Dette afsnit gælder for indhentning af tilbud og tildelelse af ordrer på

1) offentlige vareindkøbskontrakter, hvis værdi overstiger 500.000 kr., men er mindre end de aktuelle tærskelværdier i udbudsdirektivet, jf. § 15 b, nr. 5, og

2) offentlige tjenesteydelseskontrakter omfattet af udbudsdirektivets bilag II A såsom kontrakter om vedligeholdelse og reparation, landtransport, regnskab, revision og bogholderi, markeds- og opinionsundersøgelser m.v., hvis værdi overstiger 500.000 kr., men er mindre end de aktuelle tærskelværdier i udbudsdirektivet, jf. § 15 b, nr. 5.

Stk. 2. Dette afsnit gælder for statslige, regionale og lokale myndigheder og offentligretlige organer. Afsnittet gælder dog ikke, når kontrakten indgås til brug for virksomhed omfattet af forsyningsvirksomhedsdirektivet.

Stk. 3. Dette afsnit gælder ikke for de særlige kontrakter, som er undtaget fra udbudsdirektivet i medfør af direktivets afsnit II, kapitel II, afdeling 3, eller for delkontrakter, som er undtaget fra udbudsdirektivet i medfør af direktivets artikel 9, stk. 5 a og b.

Stk. 4. Lovens afsnit II gælder ikke, når en kommune udfører opgaver for andre offentlige myndigheder, jf. lov nr. 548 af 8. juni 2006 om kommuners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder og kommuners og regioners deltagelse i selskaber med senere ændringer eller regler udstedt med hjemmel heri.

§ 15 b. I dette afsnit forstås ved:

1) Udbudsdirektivet:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter.

2) Forsyningsvirksomhedsdirektivet:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt post-tjenester.

3) Offentlige vareindkøbskontrakter:

Kontrakter om køb, leasing og leje med eller uden for-købsret af varer som defineret i udbudsdirektivet.

4) Offentlige tjenesteydelseskontrakter:

Kontrakter som defineret i udbudsdirektivet og i bilag II hertil.

5) Tærskelværdier: De beløbsgrænser, som angiver, hvornår udbudsdirektivet finder anvendelse.

6) Offentligretlige organer: Organer som defineret i udbudsdirektivet og bilag III hertil.

Annonceringspligt

§ 15 c. Forud for indhentning af tilbud og tildeling af ordrer på vare- og tjenesteydelseskontrakter omfattet af § 15 a skal en udbyder offentliggøre en annonce i pressen eller i et elektronisk medie.

Stk. 2. Annonceringspligten gælder ikke de tilfælde, der fremgår af udbudsdirektivets artikel 31.

Stk. 3. Annonceringspligten kan fraviges, i det omfang det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til offentlige interesser, hvor fortrolighed efter kontraktens særlige karakter er påkrævet.

Stk. 4. Annoncen skal mindst indeholde følgende oplysninger:

1) Beskrivelse af opgaven.

2) Kontaktoplysninger.

3) Frist for modtagelse af tilbud eller anmodninger om deltagelse.

4) Adresse for modtagelse af tilbud eller anmodninger om deltagelse.

5) Kriterier for tildeling af opgaven.

Stk. 5. Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte regler om, at annoncering skal ske i et særligt elektronisk medie.

Procedure og underretning

§ 15 d. Ved tilrettelæggelsen og gennemførelsen af proceduren skal udbyderen sørge for, at udvælgelsen af tilbudsgivere sker på grundlag af objektive, saglige og ikkediskrimi-

nerende kriterier, og at der ikke finder forskelsbehandling sted mellem tilbudsgiverne.

Stk. 2. Udbyderen underretter hurtigst muligt alle tilbudsgivere, der har afgivet et bud, om, hvilken afgørelse der er truffet med hensyn til ordretildelingen, herunder i givet fald begrundelsen for at annullere proceduren. Efter anmodning underretter udbyderen tilbudsgiverne om begrundelsen for at forkaste tilbuddet.

Direktiv 2014/24/EU

28.3.2014

DA

Den Europæiske Unions Tidende

L 94/65

**EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2014/24/EU
af 26. februar 2014
om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF
(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —
under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 53, stk. 1, og artikel 62 og 114,
under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,
efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,
under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg¹⁾,
under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget²⁾,
efter den almindelige lovgivningsprocedure³⁾, og
ud fra følgende betragtninger:

- 1) Tildeling af offentlige kontrakter af eller på vegne af medlemsstaternes myndigheder skal ske i overensstemmelse med principperne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), og navnlig fri bevægelighed for varer, fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser, samt de principper, der er afledt heraf, såsom ligebehandling, ikkeforskelsbehandling, gensidig anerkendelse, proportionalitet og gennemsigtighed. For offentlige kontrakter over en bestemt værdi bør der imidlertid fastsættes bestemmelser til samordning af de nationale udbudsprocedurer, så det sikres, at disse principper udmøntes i praksis, og offentlige indkøb åbnes for konkurrence.
- 2) Offentlige indkøb spiller en central rolle i Europa 2020-strategien, jf. Kommissionens meddelelse af 3. marts 2010 med titlen »Europa 2020, en strategi for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst« (»Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst«), som et af de markedsbaserede instrumenter, der skal anvendes til at opnå intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst og således sikre optimal udnyttelse af de offentlige midler. I denne forbindelse bør reglerne om offentlige indkøb, der er vedtaget ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF⁴⁾ og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF⁵⁾ revideres og moderniseres for at gøre anvendelsen af de offentlige midler mere effektiv, navnlig ved at fremme små og mellemstore virksomheders (SMV'ers) deltagelse i offentlige udbud og for at gøre det muligt for indkøbere at udnytte offentlige udbud bedre til støtte for fælles samfundsmål. Der er også behov for at præcisere grundlæggende begreber og koncepter med henblik på at sikre retssikkerheden og integrere visse aspekter af EU-Domstolens faste retspraksis.
- 3) Ved gennemførelsen af dette direktiv bør der tages hensyn til De Forenede Nationers konvention om handicappedes rettigheder⁶⁾ navnlig i forbindelse med valg af kommunikationsmidler, tekniske specifikationer, tildelingskriterier og vilkår for gennemførelse af kontrakten.

- 4) De mere og mere forskelligartede former for offentlige foranstaltninger har gjort det nødvendigt at præcisere definitionen af selve indkøbsbegrebet; denne præcisering bør dog ikke udvide anvendelsesområdet for dette direktiv sammenlignet med anvendelsesområdet for direktiv 2004/18/EF. EU-reglerne om offentlige udbud tager ikke sigte på at omhandle alle former for udbetaling af offentlige midler, men kun de midler, der betales til anskaffelse i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser ved hjælp af en offentlig kontrakt. Det bør præciseres, at sådanne anskaffelser af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser bør være omfattet af dette direktiv, uanset om de foretages ved køb, leasing eller i anden kontraktmæssig form.

Anskaffelse skal forstås i bred forstand som opnåelse af fordelene ved de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, men ikke nødvendigvis med krav om overdragelse af ejendomsretten til de ordregivende myndigheder. Desuden omfatter anvendelsesområdet for reglerne om offentlige udbud almindeligvis ikke den blotte finansiering af en aktivitet, navnlig gennem støtte, som hyppigt er forbundet med forpligtelsen til at refundere de modtagne beløb, hvis de ikke anvendes til de tilsigtede formål. Tilsvarende bør situationer, hvor alle aktører, der opfylder visse betingelser, har ret til at udføre en given opgave uden nogen form for udvælgelse såsom brugervalgs- og servicekuponordninger, ikke forstås som indkøb, men som rene autoriseringsordninger (f.eks. licenser til lægemidler eller sundhedstjenester).

- 5) Det bør bemærkes, at intet i dette direktiv forpligter medlemsstaterne til at outsource eller eksternalisere levering af tjenesteydelser, som de selv ønsker at levere eller at organisere på anden måde end ved hjælp af offentlige kontrakter i dette direktivs forstand. Levering af tjenesteydelser på grundlag af love, administrative bestemmelser eller arbejdskontrakter bør ikke være omfattet. I nogle medlemsstater kan dette for eksempel være tilfældet for visse administrative og statslige tjenesteydelser såsom udøvende og lovgivende myndigheders tjenesteydelser eller levering af visse tjenesteydelser til samfundet såsom tjenesteydelser vedrørende udenrigsansliggender eller justitsvæsen eller obligatoriske socialsikringstjenester.
- 6) Det er også relevant at bemærke, at dette direktiv ikke bør berøre medlemsstaternes lovgivning om social sikring. Det bør heller ikke vedrøre liberalisering af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, der er forbeholdt offentlige eller private enheder, eller privatisering af offentlige enheder, der leverer tjenesteydelser.

Det bør ligeledes bemærkes, at medlemsstaterne frit kan organisere leveringen af obligatoriske sociale tjenesteydelser eller andre tjenesteydelser såsom posttjenester, enten som tjenesteydelser af almen økonomisk interesse eller ikkeøkonomiske tjenesteydelser af almen interesse eller som en blanding heraf. Det bør præciseres, at ikkeøkonomiske tjenesteydelser af almen interesse ikke bør falde ind under dette direktivs anvendelsesområde.

- 7) Endelig bør det bemærkes, at dette direktiv ikke berører nationale, regionale eller lokale myndigheders frihed til i overensstemmelse med EU-retten at definere tjenesteydelser af almen økonomisk interesse og omfanget heraf samt den pågældende tjenesteydelses særlige kendetegn, herunder betingelser for så vidt angår tjenesteydelsens kvalitet, med henblik på at få opfyldt deres mål af samfundsmæssig interesse. Dette direktiv berører heller ikke nationale, regionale og lokale myndigheders beføjelse til at levere, bestille og finansiere tjenesteydelser af almen økonomisk interesse i overensstemmelse med artikel 14 i TEUF og protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse, der er knyttet som bilag til TEUF og til traktaten om Den

Europæiske Union. Dette direktiv vedrører desuden ikke finansieringen af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse eller systemer til støtte bevilget af medlemsstaterne, navnlig på det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område, i overensstemmelse med Unionens konkurrence-regler.

- 8) En kontrakt bør kun betragtes som en offentlig bygge- og anlægskontrakt, hvis dens genstand specifikt omfatter udførelse af de aktiviteter, der er omhandlet i bilag II, selv om kontrakten omfatter levering af andre tjenesteydelser, der er nødvendige for udførelsen af sådanne aktiviteter. Offentlige tjenesteydelseskontrakter, herunder vedrørende forvaltning af ejendomme, kan under visse omstændigheder omfatte bygge- og anlægsarbejder. Hvis sådanne bygge- og anlægsarbejder imidlertid er accessoriske i forhold til kontraktens hovedformål og derfor udgør en mulig følge heraf eller et supplement hertil, berettiger det forhold, at kontrakten omfatter sådanne bygge- og anlægsarbejder, ikke til at betragte den offentlige tjenesteydelseskontrakt som en offentlig bygge- og anlægskontrakt.

I betragtning af offentlige bygge- og anlægskontrakters forskelligartethed bør de ordregivende myndigheder dog kunne anvende såvel separat som fælles udbud for arbejdets projektering og udførelse. Dette direktiv har ikke til hensigt at foreskrive fælles eller separat tildeling af kontrakter.

- 9) Udførelsen af et bygge- og anlægsarbejde i overensstemmelse med de krav, som en ordregivende myndighed har angivet, kræver, at den pågældende myndighed skal have truffet foranstaltninger til at definere arbejdets art eller i det mindste have haft en afgørende indflydelse på udformningen af det. Uanset om entreprenøren udfører hele arbejdet eller dele heraf ved egen hjælp eller sørger for udførelsen heraf på anden måde, bør kontrakten betragtes som en bygge- og anlægskontrakt, så længe entreprenøren påtager sig en juridisk bindende direkte eller indirekte forpligtelse til at sikre, at bygge- og anlægsarbejderne vil blive udført.
- 10) Begrebet »ordregivende myndigheder« og navnlig begrebet »offentligretlige organer« er blevet behandlet gentagne gange i Den Europæiske Unions Domstols retspraksis. For at præcisere at dette direktivs personelle anvendelsesområde bør forblive uændret, er det hensigtsmæssigt at bibeholde den definition, som Domstolen har baseret sig på, og indarbejde et vist antal præciseringer ud fra denne retspraksis som en nøgle til at forstå selve definitionerne, uden at det er hensigten at ændre den forståelse af begreberne, der er fastlagt i retspraksis. Med henblik herpå bør det præciseres, at et organ, der fungerer på normale markedsvilkår, har til formål at skabe gevinst og bærer tab forbundet med udøvelsen af sine aktiviteter, ikke bør betragtes som et »offentligretligt organ«, da almenhedens behov, som det er oprettet med henblik på at imødekomme eller har fået til opgave at imødekomme, kan anses for at have industriel eller kommerciel karakter.

Tilsvarende er betingelsen vedrørende det pågældende organs finansiering også blevet behandlet i retspraksis, som blandt andet har præciseret, at det at være finansieret for »størstedelens vedkommende« betyder for mere end halvdelen, og at en sådan finansiering kan omfatte brugerbetaling, som pålægges, beregnes og opkræves i overensstemmelse med offentligretlige regler.

- 11) I forbindelse med blandede kontrakter bør de gældende regler fastsættes ud fra kontraktens hovedformål, hvis de forskellige dele, der udgør kontrakten, ikke objektivt kan adskilles. Det bør

derfor præciseres, hvordan ordregivende myndigheder skal afgøre, om de forskellige dele kan adskilles eller ej. Denne præcisering bør bygge på Den Europæiske Unions Domstols relevante retspraksis.

Afgørelsen bør træffes fra sag til sag, hvor den ordregivende myndigheds udtrykte eller formodede hensigt om at betragte de forskellige dele af en blandet kontrakt som udelelige ikke er tilstrækkelig, men bør underbygges af objektive forhold, som kan begrunde den og godtgøre, at det er nødvendigt at indgå en enkelt kontrakt. En sådan begrundet nødvendighed af at indgå en enkelt kontrakt kunne eksempelvis forekomme i forbindelse med opførelsen af en enkelt bygning, hvoraf en del skal anvendes direkte af den pågældende ordregivende myndighed, og en anden del skal drives på koncessionsbasis, for eksempel for at stille parkeringsfaciliteter til rådighed for offentligheden. Det bør præciseres, at behovet for at indgå en enkelt kontrakt kan være begrundet i årsager af såvel teknisk som økonomisk karakter.

- 12) I tilfælde af blandede kontrakter, der kan adskilles, kan de ordregivende myndigheder altid frit tildele særskilte kontrakter for særskilte dele af en blandet kontrakt, og i så fald bør de ydelser, der omhandles i hver af de særskilte dele, udelukkende fastlægges på grundlag af de særlige kendetegn ved den enkelte kontrakt. Hvis de ordregivende myndigheder på den anden side vælger at medtage andre elementer i udbuddet, uanset deres værdi og uanset hvilken retlig ordning de tilføjede elementer ellers ville have været underlagt, bør hovedprincippet være, at hvis kontrakten tildeles i henhold til bestemmelserne i dette direktiv, og den tildeles for sig selv, bør dette direktiv fortsat gælde for hele den blandede kontrakt.
- 13) Der bør dog fastlægges særlige bestemmelser for blandede kontrakter, der omhandler forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter eller dele, der ikke falder ind under TEUF's anvendelsesområde. I sådanne tilfælde bør det være muligt at undlade at anvende dette direktiv, forudsat at tildelingen af en enkelt kontrakt er berettiget af objektive grunde, og at afgørelsen om at tildele en enkelt kontrakt ikke træffes med det formål at udelukke kontrakter fra anvendelsen af dette direktiv eller af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF⁷⁾. Det bør præciseres, at ordregivende myndigheder ikke bør hindres i at vælge at anvende dette direktiv på visse blandede kontrakter i stedet for at anvende direktiv 2009/81/EF.
- 14) Det bør præciseres, at begrebet »økonomiske aktører« bør fortolkes i bred forstand, så det omfatter alle personer og/eller enheder, som tilbyder udførelse af arbejder samt levering af varer eller tjenesteydelser på markedet, uanset hvilken retlig form de har valgt at arbejde under. Således bør selskaber, filialer, datterselskaber, interessentskaber, kooperative selskaber, selskaber med begrænset ansvar, universiteter, offentlige eller private, og andre former for enheder end fysiske personer falde ind under begrebet økonomisk aktør, uanset om de er »juridiske personer« i enhver forbindelse.
- 15) Det bør præciseres, at sammenslutninger af økonomiske aktører, herunder hvis de har sluttet sig sammen i en midlertidig sammenslutning, kan deltage i tildelingsprocedurer uden at være nødt til at antage en bestemt retlig form. I det omfang det er nødvendigt, f.eks. hvis der er krav om solidarisk hæftelse, kan en bestemt form være påkrævet, når sådanne sammenslutninger tildeles kontrakten.

Det bør desuden præciseres, at ordregivende myndigheder udtrykkeligt bør kunne fastsætte, hvordan sammenslutninger af økonomiske aktører opfylder kravene om økonomisk og finan-

siel formåen som fastsat i dette direktiv, eller kriterierne vedrørende teknisk og faglig formåen, der kræves af økonomiske aktører, der deltager alene.

Gennemføres kontrakten af en sammenslutning af økonomiske aktører, kan det være nødvendigt at fastsætte betingelser, der ikke pålægges individuelle deltagere. Sådanne betingelser, der bør være objektivt begrundede og proportionale, kan f.eks. omfatte krav om, at der skal udpeges en fælles repræsentation eller en ledende partner i relation til udbudsproceduren, eller om indgivelse af oplysninger om dannelsen af dem.

- 16) De ordregivende myndigheder bør ved hjælp af ethvert middel, der i henhold til national ret står til deres rådighed, forebygge fordrejning af de offentlige udbudsprocedurer på grund af interessekonflikter. Dette kan indbefatte procedurer med henblik på at identificere, forebygge og afhjælpe interessekonflikter.
- 17) Rådets afgørelse 94/800/EF⁸⁾, for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence, godkendte særlig Verdenshandelsorganisationens aftale om offentlige udbud («GPA-aftalen»). Formålet med GPA-aftalen er at opstille et internationalt sæt af regler med afbalancerede rettigheder og forpligtelser i forbindelse med offentlige kontrakter med henblik på at liberalisere og skabe vækst i verdenshandelen. For så vidt angår kontrakter der er omfattet af bilag 1, 2, 4 og 5 og de forklarende bemærkninger til Den Europæiske Unions tillæg I til GPA-aftalen samt af andre relevante internationale aftaler, som Unionen er bundet af, bør de ordregivende myndigheder opfylde forpligtelserne i medfør af disse aftaler ved at gøre nærværende direktiv gældende for økonomiske aktører fra tredjelande, som har undertegnet aftalerne.
- 18) GPA-aftalen finder anvendelse på kontrakter over visse tærskler, fastsat i GPA-aftalen og udtrykt som særlige trækningsrettigheder. Tærsklerne fastsat i dette direktiv skal tilpasses, så det sikres, at de svarer til værdierne i euro af GPA-aftalens tærskler. Der bør desuden foretages regelmæssige revisioner af tærsklerne i euro for i nødvendigt omfang at tilpasse dem, ved hjælp af en rent matematisk beregning, til eventuelle udsving i euroens værdi i forhold til disse særlige trækningsrettigheder. Bortset fra disse regelmæssige matematiske tilpasninger bør muligheden for en forhøjelse af tærsklerne i GPA-aftalen undersøges under næste forhandlingsrunde herom.
- 19) Det bør præciseres, at der i forbindelse med værdiansættelsen af en kontrakt bør tages hensyn til alle indtægter, uanset om de modtages fra den ordregivende myndighed eller fra tredje-mand. Det bør også præciseres, at med henblik på at anslå tærsklerne bør begrebet lignende varer forstås som produkter, der er bestemt til identiske eller lignende formål, for eksempel en række fødevarer eller forskellige kontormøbelartikler. En økonomisk aktør, som er aktiv på det pågældende område, vil typisk have sådanne varer som en del af sit sædvanlige produkt-sortiment.
- 20) Med henblik på et anslå et givent udbuds værdi bør det præciseres, at det kun bør være muligt at basere den anslåede værdi på en opdeling af udbuddet, hvis dette er objektivt begrundet. Det kan eksempelvis begrundes at anslå kontraktværdien isoleret i forhold til en særskilt driftsenhed i den ordregivende myndighed, f.eks. skoler eller børnehaver, forudsat at den pågældende enhed selv er ansvarlig for sit udbud. Denne forudsætning kan antages at være opfyldt, hvis den særskilte driftsenhed selv forestår udbudsprocedurene og træffer afgørelse om køb, råder

over en særskilt budgetpost til det pågældende udbud, selv indgår kontrakten og finansierer kontrakten via et budget, som den råder over. En opdeling er ikke begrundet, hvis den ordregivende myndighed blot organiserer udbuddet decentralt.

- 21) Offentlige kontrakter, der tildeles af ordregivende myndigheder inden for sektorerne vand- og energiforsyning samt transport og posttjenester, og som er omfattet af anvendelsesområdet for disse aktiviteter, er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU⁹⁾. Kontrakter, der tildeles af ordregivende myndigheder inden for rammerne af deres drift af sø- og flodtransport og kystnær transport, er dog omfattet af det foreliggende direktivs anvendelsesområde.
- 22) Dette direktiv, der er rettet til medlemsstaterne, finder ikke anvendelse på indkøb foretaget af internationale organisationer på egne vegne og for egen regning. Der er imidlertid behov for at præcisere, i hvilken udstrækning direktivet skal finde anvendelse på indkøb, der er underlagt specifikke internationale regler.
- 23) Ved medietjenesteudbyderes tildeling af offentlige kontrakter om visse audiovisuelle tjenesteydelser på TV- og radiospredningsområdet bør der tages hensyn til forhold af en sådan kulturel og samfundsmæssig betydning, der gør det uhensigtsmæssigt at lade udbudsreglerne finde anvendelse på dem. Der bør derfor gælde en undtagelse for offentlige tjenesteydelseskontrakter tildelt af medietjenesteudbyderne selv med henblik på køb, udvikling, produktion eller samproduktion af programmer, der er klar til brug, og andre forberedende tjenester, f.eks. vedrørende manuskripter eller kunstneroptræden, der er nødvendige for programmets tilblivelse. Det bør også præciseres, at denne udeladelse bør gælde for både radio- og TV-medietjenester og for on demand-tjenester (ikkelineære tjenester). Denne udeladelse bør dog ikke gælde for levering af teknisk materiel til produktion, samproduktion og udsendelse af disse programmer.
- 24) Det bør erindres, at tjenesteydelser vedrørende voldgift og mægling samt andre lignende former for alternativ tvistbilæggelse sædvanligvis leveres af organer eller enkeltpersoner, der er udnævnt eller udvalgt på en måde, der ikke kan underlægges udbudsregler. Det bør præciseres, at dette direktiv ikke finder anvendelse på tjenesteydelseskontrakter vedrørende levering af sådanne ydelser uanset deres betegnelse i henhold til national lovgivning.
- 25) Et vist antal juridiske tjenesteydelser ydes af tjenesteydere, der er udpeget af en ret eller en domstol i en medlemsstat, vedrører advokaters repræsentation af klienter i retssager, skal leveres af notarer eller er forbundet med udøvelse af offentlig myndighed. Sådanne juridiske tjenesteydelser leveres sædvanligvis af organer eller enkeltpersoner, der er udpeget eller udvalgt på en måde, der ikke kan underlægges udbudsregler, for eksempel udnævnelse af kammeradvokater i visse medlemsstater. Disse juridiske tjenesteydelser bør derfor undtages fra dette direktivs anvendelsesområde.
- 26) Det er hensigtsmæssigt at præcisere, at begrebet finansielle instrumenter, som der henvises til i dette direktiv, har samme betydning som i anden lovgivning om det indre marked, og i lyset af den nylige oprettelse af den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet og den europæiske stabilitetsmekanisme bør det angives, at operationer, der gennemføres med denne facilitet og denne mekanisme, bør undtages fra dette direktivs anvendelsesområde. Det bør endelig præciseres, at lån, uanset om de forekommer i forbindelse med udstedelse eller andre operationer vedrørende

værdipapirer eller andre finansielle instrumenter, ikke bør være omfattet af dette direktivs anvendelsesområde.

- 27) Det bør erindres, at det i artikel 5, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007¹⁰⁾ udtrykkeligt fastsættes, at direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF finder anvendelse på henholdsvis tjenesteydelseskontrakter og offentlige tjenesteydelseskontrakter om offentlig personbefordring med bus eller sporvogn, hvorimod forordning (EF) nr. 1370/2007 finder anvendelse på koncessionskontrakter om offentlig personbefordring med bus eller sporvogn. Det bør endvidere erindres, at nævnte forordning fortsat finder anvendelse på både (offentlige) tjenesteydelseskontrakter og koncessionskontrakter om offentlig personbefordring med jernbane eller metro. For at præcisere forholdet mellem dette direktiv og forordning (EF) nr. 1370/2007 bør der fastsættes udtrykkelige bestemmelser om, at dette direktiv ikke bør finde anvendelse på offentlige tjenesteydelseskontrakter om levering af offentlig personbefordring med jernbane eller metro, som fortsat bør tildeles i henhold til nævnte forordning. I det omfang forordning (EF) nr. 1370/2007 lader det være op til national lovgivning, om der skal afviges fra de regler, som er fastsat i nævnte forordning, bør medlemsstaterne fortsat i deres nationale lovgivning kunne bestemme, at offentlige tjenesteydelseskontrakter om levering af offentlig personbefordring med jernbane eller metro skal tildeles efter en kontrakttildelingsprocedure, der følger deres almindelige regler for offentlige udbud.
- 28) Dette direktiv bør ikke finde anvendelse på visse nødtjenester, der udføres af nonprofitorganisationer eller -sammenslutninger, da disse organisationers særlige karakter ville være vanskelig at bevare, hvis tjenesteyderne skulle udvælges efter procedurerne i dette direktiv. Denne udelukkelse bør dog ikke gå ud over, hvad der er strengt nødvendigt. Det bør derfor udtrykkeligt fastsættes, at patienttransportambulancetjenester ikke bør være omfattet. Det er i den forbindelse desuden nødvendigt at præcisere, at CPV-gruppe 601 »Landtransporttjenester« ikke omfatter ambulancetjenester, der findes i CPV-klasse 8514. Det bør derfor præciseres, at tjenesteydelser, der er omfattet af CPV-kode 85143000-3, og som udelukkende består af patienttransportambulancetjenester, bør være omfattet af de specifikke regler, der gælder for sociale og andre tjenesteydelser (»den lempelige ordning«). Som følge deraf vil blandede kontrakter om levering af ambulancetjenester generelt også være omfattet af den lempelige ordning, hvis værdien af patienttransportambulancetjenesterne er højere end værdien af andre ambulancetjenester.
- 29) Det bør erindres, at dette direktiv kun finder anvendelse på ordregivende myndigheder i medlemsstaterne. Som følge deraf er politiske partier generelt ikke omfattet af dets bestemmelser, da de ikke er ordregivende myndigheder. Imidlertid kan politiske partier i nogle medlemsstater være politiske parter falde ind under betegnelsen »offentligretlige organer«.

Visse tjenesteydelser (såsom propagandafilm og videofremstilling) er imidlertid så uløseligt forbundet med tjenesteyderens politiske holdning, når de leveres i forbindelse med en valgkampagne, at tjenesteyderne normalt udvælges på en måde, der ikke kan underlægges udbudsregler.

Endelig bør det erindres, at vedtægter for og grundlæggelse af europæiske politiske partier og stiftelser er omfattet af andre regler end reglerne fastsat i dette direktiv.

- 30) I visse tilfælde kan en ordregivende myndighed eller en sammenslutning af ordregivende myndigheder være den eneste kilde til en bestemt tjenesteydelse, som den har eneret til at levere i henhold til love og offentliggjorte administrative bestemmelser, der er forenelige med TEUF. Det bør præciseres, at offentlige tjenesteydelseskontrakter kan tildeles til denne ordregivende myndighed eller den pågældende sammenslutning heraf, uden at direktivet anvendes.
- 31) Der hersker betydelig juridisk usikkerhed med hensyn til, i hvor vid udstrækning kontrakter indgået mellem enheder inden for den offentlige sektor bør være dækket af regler om offentlige udbud. EU-Domstolens relevante retspraksis fortolkes forskelligt fra medlemsstat til medlemsstat og endog mellem ordregivende myndigheder. Det er derfor nødvendigt at præcisere, i hvilke tilfælde kontrakter indgået inden for den offentlige sektor ikke er underlagt anvendelsen af reglerne om offentlige udbud.

Præciseringen bør afstemmes med de principper, der er fastlagt i Den Europæiske Unions Domstols relevante retspraksis. Den kendsgerning, at begge aftaleparter selv er offentlige myndigheder, udelukker ikke i sig selv anvendelsen af reglerne om udbud. Anvendelsen af reglerne om offentlige udbud bør dog ikke indvirke på offentlige myndigheders frihed til at udføre de offentlige tjenesteydelsesopgaver, som de har fået pålagt, under anvendelse af deres egne ressourcer, hvilket omfatter muligheden for samarbejde med andre offentlige myndigheder.

Det bør sikres, at ethvert undtaget samarbejde mellem offentlige organisationer ikke fører til konkurrencefordrejning i forhold til private økonomiske aktører, for så vidt som det stiller en privat tjenesteyder i en mere fordelagtig situation i forhold til sine konkurrenter.

- 32) Offentlige kontrakter, der tildeles kontrollerede juridiske personer, bør ikke være underlagt anvendelse af procedurerne i dette direktiv, hvis den ordregivende myndighed udøver en kontrol over den berørte juridiske person, som svarer til den kontrol, den udøver over sine egne afdelinger, forudsat at den kontrollerede juridiske person udfører mere end 80 % af sine aktiviteter som gennemførelse af opgaver, som den er blevet betroet af den kontrollerende ordregivende myndighed eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af den pågældende ordregivende myndighed, uanset hvem der er modtager af kontraktydelsen.

Undtagelsen bør ikke udvides til at omfatte situationer, hvor en privat økonomisk aktør deltager direkte i kapitalandelene i den kontrollerede juridiske person, eftersom tildeling under sådanne omstændigheder af den offentlige kontrakt uden udbudsprocedure ville stille den private økonomiske aktør med en kapitaldeltagelse i den kontrollerede juridiske person mere fordelagtigt end konkurrenterne. I betragtning af de særlige kendetegn ved offentlige organer med tvungent medlemskab, såsom organisationer med ansvar for forvaltning eller udførelse af visse offentlige tjenesteydelser, bør dette dog ikke gælde tilfælde, hvor en bestemt privat økonomisk aktørs deltagelse i kapitalandelene i den kontrollerede juridiske person er tvungen i henhold til national lovgivning i overensstemmelse med traktaterne, forudsat at en sådan deltagelse ikke er kontrollerende, ikke er blokerende og ikke har afgørende indflydelse på den kontrollerede juridiske persons beslutninger. Det bør endvidere præciseres, at det afgørende element kun gælder direkte privat deltagelse i den kontrollerede juridiske person. Privat kapitaldeltagelse i den eller de kontrollerende ordregivende myndigheder udelukker derfor ikke tildeling af offentlige kontrakter til den kontrollerede juridiske person uden anvendelse af procedurerne i

dette direktiv, da en sådan deltagelse ikke skader konkurrencen mellem private økonomiske aktører.

Det bør også præciseres, at ordregivende myndigheder, såsom offentligretlige organer, der kan have private kapitalandele, bør være i stand til at henholde sig til undtagelsen fra horisontalt samarbejde. Hvis alle andre betingelser i forbindelse med horisontalt samarbejde er opfyldt, bør undtagelsen fra horisontalt samarbejde således udvides til også at omfatte sådanne ordregivende myndigheder, hvis kontrakten udelukkende er indgået mellem ordregivende myndigheder.

- 33) Ordregivende myndigheder bør kunne vælge at levere deres offentlige tjenesteydelser i fællesskab i et samarbejde, der ikke forpligter dem til at anvende nogen bestemt retlig form. Et sådant samarbejde kan omfatte alle typer af aktiviteter i forbindelse med gennemførelsen af tjenesteydelser og ansvar, som de deltagende myndigheder har fået tildelt eller har påtaget sig, f.eks. lokale eller regionale myndigheders obligatoriske eller frivillige opgaver, eller tjenesteydelser, som i henhold til offentlig ret er pålagt bestemte organer. De forskellige deltagende myndigheders tjenesteydelser behøver ikke nødvendigvis at være identiske. De kan også være komplementære.

Kontrakter om fælles levering af sådanne offentlige tjenesteydelser bør ikke være underlagt anvendelse af reglerne i dette direktiv, hvis de udelukkende er indgået mellem ordregivende myndigheder, hvis gennemførelsen af det pågældende samarbejde udelukkende er underlagt hensyn af almen interesse, og hvis ingen privat tjenesteyder bliver stillet i en fordelagtig situation i forhold til sine konkurrenter.

For at opfylde disse betingelser bør samarbejdet baseres på en samarbejdsmetode. Et sådant samarbejde kræver ikke, at alle de deltagende myndigheder påtager sig udførelse af kontraktmæssige hovedforpligtelser, så længe der er forpligtelser, der bidrager til den fælles gennemførelse af den pågældende offentlige tjenesteydelse. Desuden bør gennemførelsen af samarbejdet, herunder enhver finansiell overførsel mellem de deltagende ordregivende myndigheder, udelukkende være underlagt hensyn af almen interesse.

- 34) Der forekommer visse tilfælde, hvor en juridisk enhed i henhold til relevante bestemmelser i national ret som instrument eller teknisk tjeneste for bestemte ordregivende myndigheder er forpligtet til at udføre ordrer, som den modtager fra disse ordregivende myndigheder, og ikke har indflydelse på betalingen for ydelsen. I lyset af den ikkekontraktmæssige art bør et sådant rent administrativt forhold ikke være omfattet af anvendelsesområdet for procedurerne for offentlige udbud.
- 35) Der bør tilskyndes til, at industrielle kilder samfinansierer forsknings- og udviklingsprogrammer. Det bør derfor præciseres, at dette direktiv kun finder anvendelse, når en sådan samfinansiering ikke gør sig gældende, og når resultatet af forsknings- og udviklingsaktiviteterne går til den pågældende ordregivende myndighed. Dette bør ikke udelukke muligheden for, at den tjenesteyder, der har udført disse aktiviteter, kan offentliggøre en opgørelse over dem, så længe den ordregivende myndighed bevarer eneretten til at anvende resultatet af forskningen og udviklingen til brug for egen virksomhed. Fiktiv deling af forsknings- og udviklingsresultaterne eller ren symbolsk deltagelse i betalingen til tjenesteyderen bør dog ikke hindre anvendelsen af dette direktiv.

- 36) Beskæftigelse og erhverv bidrager til integration i samfundet og er nøgleelementer for sikringen af lige muligheder for alle. I denne forbindelse kan beskyttede værksteder spille en væsentlig rolle. Det samme gælder for andre sociale virksomheder, hvis vigtigste mål er at støtte den sociale og faglige integration eller reintegration af handicappede og dårligt stillede personer såsom ledige og personer, der tilhører dårligt stillede mindretal eller grupper, der på anden vis er socialt marginaliseret. Men sådanne værksteder eller virksomheder er måske ikke i stand til at få kontrakter på normale konkurrencevilkår. Derfor er det hensigtsmæssigt at fastsætte, at medlemsstaterne kan reservere sig retten til at deltage i procedurerne for tildeling af offentlige kontrakter eller visse delkontrakter heraf til sådanne værksteder eller virksomheder eller reservere udførelsen af sådanne kontrakter til programmer for beskyttet beskæftigelse.
- 37) Med henblik på en hensigtsmæssig integration af de miljømæssige, sociale og arbejdsmarkeds-mæssige krav i de offentlige udbudsprocedurer er det særlig vigtigt, at medlemsstaterne og de ordregivende myndigheder træffer relevante foranstaltninger til at sikre overholdelse af miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser, der gælder de steder, hvor bygge- og anlægsarbejderne udføres eller tjenesteydelserne leveres, og som er resultatet af love, bestemmelser, bekendtgørelser og afgørelser både nationalt og på EU-plan samt kollektive aftaler, forudsat at disse regler og deres anvendelse er i overensstemmelse med EU-retten. Desuden bør forpligtelser i kraft af de internationale aftaler, der er ratificeret af alle medlemsstaterne og opført på listen i bilag X finde anvendelse under kontraktens gennemførelse. Dette bør dog ikke på nogen måde hindre anvendelsen af arbejds- og ansættelsesvilkår, der er mere favorable for arbejdstagerne.
- De relevante foranstaltninger bør anvendes i overensstemmelse med EU-rettens grundlæggende principper, navnlig med henblik på at sikre ligebehandling. Sådanne relevante foranstaltninger bør anvendes i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF¹¹⁾ og på en måde, der sikrer ligebehandling og hverken direkte eller indirekte diskriminerer økonomiske aktører fra andre medlemsstater.
- 38) Tjenesteydelser bør anses for at være leveret på det sted, hvor de egentlige ydelser udføres. Når tjenesteydelserne udføres på afstand, f.eks. tjenesteydelser leveret af callcentre, bør disse tjenesteydelser anses for at være leveret på det sted, hvor de udføres, uanset hvilke steder og medlemsstater tjenesteydelserne er rettet mod.
- 39) De relevante forpligtelser kan afspejles i kontraktklausuler. Det bør også være muligt i offentlige kontrakter at medtage klausuler, der sikrer overholdelse af kollektive aftaler i overensstemmelse med EU-retten. Tilsidesættelse af de relevante forpligtelser kan betragtes som en alvorlig forsømmelse fra den økonomiske aktørs side, og kan medføre, at denne økonomiske aktør udelukkes fra udbudsproceduren.
- 40) Kontrol med overholdelsen af de miljø-, social- og arbejdsretlige bestemmelser bør foregå i de relevante faser af udbudsproceduren, i forbindelse med anvendelsen af de generelle principper for valg af deltagere og tildeling af kontrakter, anvendelsen af udelukkelseskriterierne og anvendelsen af bestemmelserne om unormalt lave tilbud. Den nødvendige verifikation i den henseende bør foregå i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i dette direktiv, navnlig dem, der omhandler dokumentation og egenerklæringer.

-
- 41) Dette direktiv er ikke til hinder for, at der indføres eller anvendes foranstaltninger, som er nødvendige for at beskytte den offentlige orden, den offentlige sædelighed og den offentlige sikkerhed, sundheden, menneskers og dyrs liv samt plantesundheden, eller andre miljøforanstaltninger, navnlig med henblik på en bæredygtig udvikling, forudsat at disse foranstaltninger er i overensstemmelse med TEUF.
- 42) Der er et stort behov for at give de ordregivende myndigheder yderligere fleksibilitet til at vælge en udbudsprocedure, der giver mulighed for forhandlinger. En større anvendelse af disse procedurer vil formentlig også øge den grænseoverskridende handel, eftersom evalueringen har vist, at kontrakter indgået ved udbud med forhandling med forudgående offentliggørelse er særligt succesfulde i forbindelse med grænseoverskridende tilbud. Medlemsstaterne bør kunne anvende udbud med forhandling eller den konkurrenceprægede dialog i forskellige situationer, hvor offentlige eller begrænsede udbud uden forhandling ikke med sandsynlighed vil føre til et tilfredsstillende resultat. Det bør erindres, at anvendelsen af den konkurrenceprægede dialog er steget voldsomt — udtrykt i kontraktværdi — i løbet af de seneste år. Fremgangsmåden har vist sig at være nyttig i tilfælde, hvor de ordregivende myndigheder ikke kan fastlægge de vilkår, der kan opfylde deres behov, eller vurdere, hvad markedet kan tilbyde inden for tekniske, finansielle eller juridiske løsninger. Denne situation kan navnlig opstå i forbindelse med innovative projekter, gennemførelsen af store integrerede transportinfrastrukturprojekter, store EDB-net eller projekter, der indebærer kompleks, struktureret finansiering. De ordregivende myndigheder bør, hvor det er relevant, tilskyndes til at udpege en projektleder, der kan sikre et godt samarbejde mellem de økonomiske aktører og den ordregivende myndighed i løbet af tildelingsproceduren.
- 43) For bygge- og anlægskontrakter omfatter sådanne situationer arbejder, hvor der ikke er tale om standardbygninger, eller hvor arbejdet omfatter design eller innovative løsninger. I forbindelse med tjenesteydelser eller varer, som kræver en tilpasnings- eller designindsats, kan det være nyttigt at anvende udbud med forhandling eller den konkurrenceprægede dialog. Sådanne tilpasnings- eller designkrav er særlig gavnlige i forbindelse med komplekse indkøb såsom avancerede produkter, intellektuelle tjenesteydelser, f.eks. visse former for konsulent-, arkitekt- eller ingeniørvirksomhed, eller større projekter vedrørende informations- og kommunikationsteknologi (IKT). I disse tilfælde kan det være nødvendigt med forhandlinger for at sikre, at den pågældende vare eller tjenesteydelse svarer til behovene hos den ordregivende myndighed. I forbindelse med standardtjenesteydelser eller -varer, der kan leveres af mange forskellige aktører på markedet, bør udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog ikke anvendes.
- 44) Udbud med forhandling bør også være en mulighed i tilfælde, hvor et offentligt eller begrænset udbud kun har resulteret i ukorrekte eller uacceptable tilbud. I sådanne tilfælde bør de ordregivende myndigheder kunne forhandle med sigte på at indhente korrekte og acceptable tilbud.
- 45) Udbud med forhandling bør ledsages af tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger, der sikrer overholdelse af principperne om ligebehandling og gennemsigtighed. Navnlig bør de ordregivende myndigheder på forhånd angive de minimumskrav, der karakteriserer udbuddets art, og som ikke bør ændres under forhandlingerne. Tildelingskriterier og deres vægtning bør forblive stabile under hele proceduren og ikke være genstand for forhandlinger for at sikre ligebehandling af alle økonomiske aktører. Forhandlingerne bør sigte mod at forbedre tilbuddene, så de

ordregivende myndigheder får mulighed for at indkøbe bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser, der er fuldstændigt tilpasset deres særlige behov. Forhandlingerne kan vedrøre alle de indkøbte bygge- og anlægsarbejders, varers og tjenesteydelsers karakteristika, herunder blandt andet kvalitet, mængde, handelsklausuler samt sociale, miljømæssige og innovative aspekter, for så vidt de ikke udgør minimumskrav.

Det bør præciseres, at de minimumskrav, der skal fastsættes af den ordregivende myndighed, er de betingelser og karakteristika (især fysiske, funktionelle og juridiske), som alle tilbud skal opfylde eller have, for at den ordregivende myndighed kan tildele kontrakten i overensstemmelse med det valgte tildelingskriterium. Med henblik på at sikre gennemsigtighed og sporbarhed i processen bør alle faser dokumenteres på behørig vis. Desuden bør alle tilbud under hele proceduren indgives skriftligt.

- 46) Ordregivende myndigheder bør kunne forkorte visse frister gældende for offentlige og begrænsede udbud og for udbud med forhandling, hvor de pågældende frister ikke kan overholdes på grund af hastende omstændigheder, som de ordregivende myndigheder behørigt skal begrunde. Det bør præciseres, at dette ikke behøver at være tvungne grunde som følge af begivenheder, der ikke kunne forudses af eller tilskrives den ordregivende myndighed.
- 47) Forskning og innovation, herunder økoinnovation og social innovation, er blandt de vigtigste drivkræfter for fremtidig vækst og er blevet sat i centrum for Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. De offentlige myndigheder opfordres til bedst muligt at gøre strategisk brug af offentlige udbud til at fremme innovation. Indkøb af innovative varer, bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser spiller en vigtig rolle i opnåelsen af større effektivitet og højere kvalitet i offentlige tjenesteydelser samtidig med håndteringen af store samfundsmæssige udfordringer. Det bidrager til at få mest muligt ud af de offentlige midler og opnå bredere økonomiske, miljømæssige og samfundsmæssige fordele med hensyn til at skabe nye idéer, omsætte dem til innovative varer og tjenesteydelser og således fremme bæredygtig økonomisk vækst.

Det bør erindres, at der i Kommissionens meddelelse af 14. december 2007 med titlen »Præ-kommercielle indkøb: vedvarende høj kvalitet i offentlige tjenester i Europa gennem øget innovation« er skitseret en række indkøbsmodeller for indkøb af de forsknings- og udviklingstjenester, som ikke er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde. Disse modeller bør fortsat være tilgængelige, men dette direktiv bør også bidrage til at lette offentlige udbud inden for innovation og hjælpe medlemsstaterne til at nå målene for »Innovation i EU«.

- 48) På grund af vigtigheden af innovation bør de ordregivende myndigheder tilskyndes til at tillade alternative tilbud så ofte som muligt. Disse myndigheders opmærksomhed bør derfor rettes mod nødvendigheden af at definere de minimumskrav, som alternative tilbud skal opfylde, før det meddeles, at der kan afgives alternative tilbud.
- 49) Hvis et behov for udvikling af innovative varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder og det efterfølgende indkøb af de heraf resulterende varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder ikke kan opfyldes gennem løsninger, der allerede er tilgængelige på markedet, bør de ordregivende myndigheder have adgang til en særlig udbudsprocedure for så vidt angår kontrakter, der falder ind under dette direktivs anvendelsesområde. Denne særlige procedure bør give de ordregivende myndigheder mulighed for at skabe et langsigtet innovationspartner-

skab med henblik på udvikling og efterfølgende indkøb af nye, innovative varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, forudsat at sådanne innovative varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder kan leveres til de præstationsniveauer og omkostninger, der er aftalt, uden at det er nødvendigt at gennemføre en separat udbudsprocedure for indkøbet. Innovationspartnerskabet bør baseres på de procedureregler, der finder anvendelse på udbud med forhandling, og kontrakter bør udelukkende tildeles på grundlag af det bedste forhold mellem pris og kvalitet, som er bedst egnet ved sammenligning af tilbud på innovative løsninger. Uanset om der er tale om meget store projekter eller mindre innovative projekter, skal innovationspartnerskabet struktureres på en sådan måde, at det kan skabe den nødvendige tiltrækningskraft fra markedet, som kan være incitament for udviklingen af en innovativ løsning uden at sætte markedet ud af kraft.

De ordregivende myndigheder bør derfor ikke anvende innovationspartnerskaber på en sådan måde, at konkurrencen hindres, begrænses eller fordrejes. I visse tilfælde kan oprettelsen af innovationspartnerskaber med flere partnere bidrage til, at sådanne virkninger undgås.

- 50) I betragtning af de negative konsekvenser for konkurrencen bør udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse kun anvendes under helt ekstraordinære omstændigheder. Denne undtagelse bør begrænses til tilfælde, hvor offentliggørelse enten ikke er mulig af tvingende grunde som følge af begivenheder, som den ordregivende myndighed ikke har kunnet forudse, og som ikke kan tilskrives den ordregivende myndighed, eller hvor det fra begyndelsen er klart, at offentliggørelse ikke vil udløse mere konkurrence eller give bedre indkøbsresultater, ikke mindst fordi der objektivt kun er én økonomisk aktør, der kan udføre kontrakten. Dette gælder for kunstværker, hvor kunstnerens identitet i sig selv bestemmer selve kunstværkets unikke karakter og værdi. Der kan også være andre grunde til eksklusivitet, men kun situationer med objektiv eksklusivitet kan berettige anvendelsen af udbud med forhandling uden offentliggørelse, hvor situationen med eksklusivitet ikke er skabt af den ordregivende myndighed selv med henblik på den fremtidige udbudsprocedure.

Ordregivende myndigheder, som gør brug af denne undtagelse, bør angive grundene til, at der ikke er rimelige alternativer eller erstatninger såsom anvendelsen af alternative distributionskanaler, herunder uden for den ordregivende myndigheds medlemsstat, eller muligheden for funktionelt sammenlignelige bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser.

Hvis situationen med eksklusivitet skyldes tekniske årsager, bør de defineres nøje og dokumenteres i hvert enkelt tilfælde. De kunne f.eks. bestå i, at det vil være noget nær teknisk umuligt for en anden økonomisk aktør at sikre den krævede gennemførelse, eller at det er nødvendigt at anvende specifik knowhow, specifikke værktøjer eller midler, som kun en enkelt økonomisk aktør har til sin rådighed. Tekniske årsager kan også findes i krav om specifik interoperabilitet, der skal opfyldes for at sikre funktionsdygtigheden af de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, som skal indkøbes.

Endelig er det ikke nyttigt med en udbudsprocedure, hvis varerne indkøbes direkte på en varemærke, herunder handelsplatforme for varer såsom landbrugsvarer og råvarer og energibørser, hvor den regulerede multilaterale handelsstruktur, som der føres tilsyn med, helt naturligt garanterer markedspriser.

- 51) Det bør præciseres, at bestemmelser vedrørende beskyttelse af fortrolige oplysninger ikke hindrer offentliggørelse af ikkefortrolige dele af indgåede kontrakter, herunder efterfølgende ændringer.
- 52) Elektroniske informations- og kommunikationsmidler kan i høj grad forenkle offentliggørelsen af kontrakter og øge effektiviteten og gennemsigtigheden af udbudsprocesserne. De bør være standardmidlet til kommunikation og udveksling af oplysninger i udbudsprocedurene, da de giver de økonomiske aktører væsentlig bedre muligheder for at deltage i udbudsprocedurer i hele det indre marked. Med henblik herpå bør fremsendelse af meddelelser i elektronisk form, elektronisk tilgængelighed af udbudsdokumenterne og — efter en overgangsperiode på 30 måneder — fuldstændig elektronisk kommunikation, i betydningen kommunikation via elektroniske midler i alle faser af proceduren, herunder fremsendelse af ansøgninger om deltagelse og navnlig fremsendelse af de indgivne bud (elektronisk indsendelse), gøres obligatorisk. Medlemsstaterne og de ordregivende myndigheder bør fortsat frit kunne gå videre, hvis de måtte ønske det. Det bør også præciseres, at obligatorisk anvendelse af elektroniske kommunikationsmidler i henhold til dette direktiv dog ikke bør forpligte de ordregivende myndigheder til at foretage elektronisk behandling af tilbud, og direktivet bør heller ikke give beføjelse til elektronisk evaluering eller automatisk behandling. Endvidere bør ingen elementer i den offentlige udbudsprocedure efter tildelingen af en kontrakt være omfattet af en forpligtelse til at bruge elektroniske kommunikationsmidler i henhold til dette direktiv, ligesom en sådan forpligtelse heller ikke bør gælde for den interne kommunikation i den ordregivende myndighed.
- 53) Ordregivende myndigheder bør undtagen i visse særlige situationer anvende elektroniske kommunikationsmidler, der er ikkediskriminerende, almindeligt tilgængelige og funktionelt kompatible med almindeligt anvendte produkter inden for IKT, og som ikke begrænser de økonomiske aktørers adgang til udbudsproceduren. Brugen af sådanne kommunikationsmidler bør også tage behørigt hensyn til adgangsmulighederne for handicappede. Det bør præciseres, at forpligtelsen til at bruge elektroniske midler i alle faser af en offentlig udbudsprocedure hverken vil være hensigtsmæssig, hvis anvendelsen af elektroniske midler kræver særlige værktøjer eller filformater, som ikke er almindeligt tilgængelige, eller hvis de pågældende meddelelser kun kan håndteres ved hjælp af særligt kontorudstyr. De ordregivende myndigheder bør derfor ikke være forpligtet til at kræve, at der bruges elektroniske kommunikationsmidler ved indgivelse af tilbud i visse tilfælde, som der bør udarbejdes en udtømmende liste over. I dette direktiv fastsættes, at sådanne tilfælde bør omfatte situationer, der ville kræve brug af særligt kontorudstyr, som ikke er almindeligt tilgængeligt for de ordregivende myndigheder, såsom bredformatprintere. I nogle udbudsprocedurer kan udbudsdokumenterne indeholde krav om indsendelse af en fysisk model eller en skalamodel, som ikke kan indsendes til de ordregivende myndigheder ved hjælp af elektroniske midler. I sådanne situationer bør modellen fremsendes til de ordregivende myndigheder pr. post eller anden egnet forsendelsesform.

Det bør dog præciseres, at brugen af andre kommunikationsmidler bør begrænses til de elementer af tilbuddet, som ikke er omfattet af et krav om elektroniske kommunikationsmidler.

Det bør præciseres, at de ordregivende myndigheder, når det er nødvendigt af tekniske årsager, bør kunne fastsætte en maksimumsgrænse for størrelsen af de dokumenter, der kan indgives.

- 54) Der kan være ekstraordinære situationer, hvor de ordregivende myndigheder bør have lov til ikke at anvende elektroniske kommunikationsmidler, hvis det er nødvendigt at undlade at an-

vende sådanne kommunikationsmidler for at beskytte oplysninger af særligt følsom karakter. Det bør præciseres, at det, hvis anvendelsen af elektroniske værktøjer, der ikke er almindeligt tilgængelige, yder den nødvendige beskyttelse, bør være muligt at anvende sådanne elektroniske værktøjer. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis de ordregivende myndigheder kræver anvendelse af særligt sikre kommunikationsmidler, som de giver adgang til.

- 55) Forskellige tekniske formater eller processer og meddelelsesstandarder kan potentielt skabe hindringer for interoperabiliteten, ikke blot i den enkelte medlemsstat, men også og navnlig mellem medlemsstaterne. For at kunne deltage i en udbudsprocedure, hvor det er tilladt eller påkrævet at anvende elektroniske kataloger, som er et format til fremlæggelse og systematisering af oplysninger på en måde, der er fælles for alle deltagende tilbudsgivere, og som er egnet til elektronisk behandling, vil økonomiske aktører i mangel af standardisering eksempelvis skulle tilpasse deres egne kataloger til hver enkelt udbudsprocedure, hvilket ville medføre, at der skulle indgives meget enslydende oplysninger i forskellige formater afhængig af den pågældende ordregivende myndigheds specifikationer. Standardisering af katalogformaterne vil derfor forbedre interoperabilitetsniveauet, øge effektiviteten og desuden reducere den indsats, der kræves af de økonomiske aktører.
- 56) Når Kommissionen skal afgøre, om der er behov for at sikre eller øge interoperabiliteten mellem forskellige tekniske formater eller processer og meddelelsesstandarder ved at gøre anvendelsen af særlige standarder obligatorisk, og i så fald, hvilke standarder der skal pålægges, bør den tage størst muligt hensyn til de berørte interessenters synspunkter. Den bør også tage hensyn til, i hvilket omfang en given standard allerede er blevet anvendt i praksis af økonomiske aktører og ordregivende myndigheder, og hvor godt den har fungeret. Før Kommissionen gør anvendelsen af nogen bestemt tekniske standard obligatorisk, bør den også nøje overveje, hvilke udgifter dette vil medføre, navnlig i forbindelse med tilpasning til eksisterende løsninger inden for offentlige e-indkøb, herunder infrastruktur, processer eller software. Hvis de pågældende standarder ikke er udviklet af en international, europæisk eller national standardiseringsorganisation, bør de opfylde de krav vedrørende IKT-standarder, der er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012¹²).
- 57) Før medlemsstaterne og de ordregivende myndigheder angiver det sikkerhedsniveau, der kræves for de elektroniske kommunikationsmidler, som skal anvendes i de forskellige faser af tildelingsproceduren, bør de evaluere forholdet mellem de krav, der skal sikre en korrekt og pålidelig identificering af afsenderne af den pågældende meddelelse, og integriteten af indholdet heraf på den ene side og risikoen for problemer, f.eks. i situationer, hvor meddelelser er sendt af en anden afsender end den angivne, på den anden side. Alt andet lige vil dette betyde, at det sikkerhedsniveau, der f.eks. kræves af en e-mail, hvori der anmodes om bekræftelse af den nøjagtige adresse for afholdelsen af et informationsmøde, ikke vil skulle fastsættes på samme niveau som selve tilbuddet, der udgør et bindende tilbud for den økonomiske aktør. Tilsvarende kan evalueringen af forholdet føre til, at der kræves lavere sikkerhedsniveauer i forbindelse med genindsendelsen af elektroniske kataloger eller indsendelsen af tilbud vedrørende miniudbud i henhold til en rammeaftale eller i forbindelse med adgangen til udbudsdokumenter.
- 58) Selv om væsentlige elementer i en udbudsprocedure såsom udbudsdokumenter, ansøgninger om deltagelse, bekræftelse af interesse og tilbud altid skal indgives skriftligt, bør det i øvrigt fortsat være muligt at kommunikere mundtligt med økonomiske aktører, såfremt indholdet af denne kommunikation dokumenteres i tilstrækkelig grad. Dette er nødvendigt for at sikre en

passende gennemsigtighed, som gør det muligt at verificere, om princippet om ligebehandling er blevet fulgt. Det er navnlig væsentligt, at mundtlig kommunikation med tilbudsgivere, som kan have betydning for indholdet og vurderingen af tilbuddene, dokumenteres i tilstrækkelig grad og med passende midler såsom skriftlige fortegnelser eller lydoptagelser eller resuméer af hovedelementerne i kommunikationen.

- 59) Der er ved at udvikle sig en kraftig tendens på EU-markederne for offentlige udbud i retning af koncentration af offentlige indkøberes efterspørgsel med henblik på at opnå stordriftsfordele, herunder lavere priser og transaktionsomkostninger, og at forbedre og professionalisere indkøbsforvaltningen. Dette kan opnås ved at koncentrere indkøbene enten gennem antallet af berørte ordregivende myndigheder eller gennem mængde og værdi over tid. Aggregeringen og centraliseringen af indkøb bør imidlertid overvåges nøje for at undgå uforholdsmæssig stor koncentration af købekraft og ulovlig samordning og for at opretholde gennemsigtighed og konkurrence samt SMV'ers muligheder for adgang til markedet.
- 60) Rammeaftaler er blevet anvendt i stor udstrækning og anses for at være en effektiv indkøbstechnik i hele Europa. De bør derfor bibeholdes stort set, som de er. Visse aspekter bør imidlertid præciseres, især det aspekt, at ordregivende myndigheder ikke bør anvende rammeaftaler, som de ikke selv er identificeret i. Med henblik herpå bør de ordregivende myndigheder, som er part i en specifik rammeaftale, angives klart fra begyndelsen, enten ved navn eller på anden måde såsom ved angivelse af en reference til en given kategori af ordregivende myndigheder inden for et klart afgrænset geografisk område, således at de pågældende ordregivende myndigheder kan identificeres let og entydigt. Ligeledes bør en rammeaftale ikke være åben for nye økonomiske aktører, når først den er indgået. Dette indebærer for eksempel, at når en indkøbscentral anvender et overordnet register over ordregivende myndigheder eller kategorier heraf såsom de lokale myndigheder i et givet geografisk område, som har ret til at anvende de rammeaftaler, den indgår, bør denne indkøbscentral gøre det på en måde, der ikke blot gør det muligt at verificere den pågældende ordregivende myndigheds identitet, men også den dato, hvor den erhvervede retten til at anvende den rammeaftale, som indkøbscentralen har indgået, idet denne dato bestemmer, hvilke specifikke rammeaftaler den ordregivende myndighed bør have ret til at anvende.
- 61) De objektive betingelser for fastlæggelsen af, hvilke af de økonomiske aktører der er part i rammeaftalen, som skal udføre en given opgave såsom levering af varer eller udførelse af tjenesteydelser, der er bestemt til at blive anvendt af fysiske personer, kan i forbindelse med rammeaftaler, hvori alle betingelser er fastsat, omfatte de pågældende fysiske personers behov eller valg.

Der bør gives yderligere fleksibilitet til ordregivende myndigheder, når de køber ind i henhold til rammeaftaler, som er indgået med mere end én økonomisk aktør, og hvori alle betingelser er fastsat.

I sådanne tilfælde bør ordregivende myndigheder have ret til at opnå specifikke bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, som er omfattet af rammeaftalen, enten ved at kræve dem af en af de økonomiske aktører, der er fastsat i overensstemmelse med objektive kriterier og på de allerede fastsatte betingelser, eller ved at tildele en specifik kontrakt for de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser efter et miniudbud blandt de økonomiske aktører, der er part i rammeaftalen. For at sikre gennemsigtighed og ligebehandling bør

de ordregivende myndigheder i udbudsdokumenterne til rammeaftalen angive de objektive kriterier, som vil være afgørende for valget mellem disse to metoder til gennemførelse af rammeaftalen. Sådanne kriterier kan for eksempel vedrøre de pågældende bygge- og anlægsarbejders, varers eller tjenesteydelsers kvantitet, værdi eller karakteristika, herunder behovet for en højere servicegrad eller et øget sikkerhedsniveau, eller udviklingen i prisniveauerne sammenlignet med et på forhånd fastsat prisindeks. Rammeaftaler må ikke misbruges eller anvendes på en sådan måde, at konkurrencen hindres, begrænses eller fordrejes. Ordregivende myndigheder bør ikke i henhold til dette direktiv være forpligtet til at indkøbe bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser dækket af en rammeaftale under den pågældende rammeaftale.

- 62) Det bør desuden præciseres, at kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, skal tildeles inden for selve rammeaftalens løbetid, mens varigheden af individuelle kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, ikke nødvendigvis skal være sammenfaldende med den pågældende rammeaftales varighed, men alt efter hvad der er hensigtsmæssigt, godt kan være kortere eller længere. Det bør især være muligt at fastsætte varigheden af individuelle kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, under hensyn til faktorer som f.eks. den tid, der er nødvendig for at gennemføre dem; hvor der indgår vedligeholdelse af udstyr med en forventet levetid på over fire år, eller hvor der er behov for indgående uddannelse af personale til at gennemføre kontrakten.

Det bør desuden præciseres, at der muligvis er ekstraordinære situationer, hvor varigheden af selve rammeaftalerne bør kunne forlænges ud over de fire år. Sådanne tilfælde, der bør være behørigt begrundede, navnlig i rammeaftalens formål, kan f.eks. forekomme, hvis de økonomiske aktører har brug for at skille sig af med udstyr, hvis afskrivningsperiode er længere end fire år, og som skal være tilgængeligt til enhver tid under rammeaftalens samlede varighed.

- 63) På baggrund af de indhøstede erfaringer er der også brug for at tilpasse reglerne for dynamiske indkøbssystemer, så de ordregivende myndigheder fuldt ud kan udnytte systemernes muligheder. Systemerne skal forenkles og bør især anvendes i form af et begrænset udbud, således at behovet for vejledende tilbud fjernes, hvilket er blevet anført som en af de største hindringer i forbindelse med dynamiske indkøbssystemer. Alle økonomiske aktører, der indsender en ansøgning om at deltage, og som opfylder udvælgelseskriterierne, bør således have lov til at deltage i de udbudsprocedurer, der foretages via det dynamiske indkøbssystem i dets gyldighedsperiode. Denne indkøbstechnik gør det muligt for de ordregivende myndigheder at råde over et særligt bredt udvalg af tilbud og således sikre optimal udnyttelse af de offentlige midler på grundlag af omfattende konkurrence, når der er tale om almindelige anvendte eller standardiserede varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, som er generelt tilgængelige på markedet.
- 64) Gennemgangen af disse ansøgninger om at deltage bør normalt foretages inden for højst 10 arbejdsdage, da vurderingen af udvælgelseskriterierne vil finde sted på grundlag af de forenkledede krav til dokumentation, som er fastsat i dette direktiv. Når først der er oprettet et dynamisk indkøbssystem, kan de ordregivende myndigheder som svar på første offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse eller en opfordring til at bekræfte interessetilkendegivelsen dog stå over for så mange ansøgninger om deltagelse, at de vil have brug for mere tid til at gennemgå ansøgningerne. Dette bør være muligt, såfremt der ikke indledes nogen specifik udbudsprocedure, før alle ansøgningerne er gennemgået. De ordregivende myndigheder bør frit kunne tilrettelægge, hvordan de vil gennemgå ansøgningerne om deltagelse, eksempelvis ved at be-

slutte at foretage sådanne gennemgange kun én gang om ugen, såfremt fristerne for gennemgang af hver enkelt ansøgning om deltagelse overholdes.

- 65) De ordregivende myndigheder bør på ethvert tidspunkt i det dynamiske indkøbssystemets gyldighedsperiode frit kunne kræve, at de økonomiske aktører indsender en ny og opdateret egen erklæring om opfyldelsen af kriterierne for kvalitativ udvælgelse inden for en tilstrækkelig frist. Det bør erindres, at den mulighed, der er fastsat i dette direktivs generelle bestemmelser om dokumentation, for at anmode økonomiske aktører om at indsende supplerende dokumenter og forpligtelsen til at gøre dette for den tilbudsgiver, som myndigheden har besluttet at tildele kontrakten, også gælder i den særlige sammenhæng med dynamiske indkøbssystemer.
- 66) For at fremme små og mellemstore virksomheders (SMV'ers) muligheder for at deltage i et stort dynamisk indkøbssystem, for eksempel et, der gennemføres af en indkøbscentral, bør den ordregivende myndighed kunne beskrive systemet i objektivt definerede kategorier af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser. Sådanne kategorier bør defineres ved hjælp af henvisninger til objektive faktorer, som eksempelvis kan omfatte den maksimale tilladte størrelse af specifikke kontrakter, der skal tildeles inden for den pågældende kategori, eller et specifikt geografisk område, hvor specifikke kontrakter skal udføres. Hvis et dynamisk indkøbssystem er inddelt i kategorier, bør den ordregivende myndighed anvende udvælgelseskriterier, som står i rimeligt forhold til den pågældende kategoris karakteristika.
- 67) Det bør præciseres, at elektroniske auktioner typisk ikke er egnede til visse offentlige bygge- og anlægskontrakter og visse offentlige tjenesteydelseskontrakter, der involverer en intellektuel indsats, som f.eks. design af arbejder, da kun elementer, der kan vurderes automatisk ad elektronisk vej, uden at den ordregivende myndighed deltager heri eller har mulighed for at foretage en vurdering heraf, dvs. kun elementer, der er kvantificerbare, således at de kan udtrykkes i tal eller procent, må gøres til genstand for elektroniske auktioner.

Det bør dog også præciseres, at elektroniske auktioner kan anvendes i en udbudsprocedure til indkøb af en specifik intellektuel ejendomsret. Det bør også nævnes, at selv om de ordregivende myndigheder fortsat kan begrænse antallet af ansøgere eller tilbudsgivere, så længe auktionen endnu ikke er begyndt, bør antallet af tilbudsgivere, der deltager i den elektroniske auktion, ikke kunne begrænses yderligere, når auktionen er begyndt.

- 68) Der udvikles til stadighed nye elektroniske indkøbsteknikker såsom elektroniske kataloger. Elektroniske kataloger er et format til fremlæggelse og systematisering af oplysninger på en måde, der er fælles for alle deltagende tilbudsgivere, og som er egnet til elektronisk behandling. Et eksempel kunne være tilbud, som fremlægges i form af et regneark. Ordregivende myndigheder bør kunne stille krav om elektroniske kataloger i alle tilgængelige procedurer, hvor der kræves anvendelse af elektroniske kommunikationsmidler. Elektroniske kataloger bidrager til at øge konkurrencen og forenkle offentlige indkøb, navnlig fordi de sparer både tid og penge. Der bør dog fastsættes regler, så det sikres, at anvendelsen af de nye teknikker overholder dette direktiv og principperne om ligebehandling, ikkeforskelsbehandling og gennemsigtighed. Anvendelsen af elektroniske kataloger til fremlæggelse af tilbud bør således ikke medføre mulighed for, at de økonomiske aktører nøjes med at overføre deres generelle katalog. Økonomiske aktører bør stadig skulle tilpasse deres generelle kataloger med henblik på den specifikke udbudsprocedure. En sådan tilpasning sikrer, at det katalog, der overføres som svar på en given udbudsprocedure, kun indeholder varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjene-

steydelser, som de økonomiske aktører — efter en grundig gennemgang — har vurderet opfylder den ordregivende myndigheds krav. Således bør de økonomiske aktører have lov til at kopiere oplysningerne i deres generelle katalog, men de bør ikke have lov til at indsende deres generelle katalog som sådan.

Hvor der ydes tilstrækkelig garanti for sikring af sporbarhed, ligebehandling og forudsigelighed, bør de ordregivende myndigheder endvidere have lov til at indhente tilbud i forbindelse med særlige indkøb på grundlag af tidligere overførte elektroniske kataloger, især i forbindelse med fornyet konkurrence med henblik på anvendelse af en rammeaftale eller ved anvendelse af et dynamisk indkøbssystem.

Hvis det er den ordregivende myndighed, der har indhentet tilbuddene, bør den pågældende økonomiske aktør have mulighed for at kontrollere, at det af den ordregivende myndighed således sammensatte tilbud ikke indeholder nogen materielle fejl. Hvis der forekommer materielle fejl, bør den økonomiske aktør ikke være bundet af det tilbud, som den ordregivende myndighed har indhentet, medmindre fejlen rettes.

I overensstemmelse med kravene i reglerne om elektroniske kommunikationsmidler bør de ordregivende myndigheder undgå urimelige hindringer for økonomiske aktørers adgang til de udbudsprocedurer, hvor tilbud skal fremlægges i form af elektroniske kataloger, og som garanterer overholdelse af de generelle principper om ikkeforskelsbehandling og ligebehandling.

- 69) Centraliserede indkøbsteknikker anvendes i stadig højere grad i de fleste medlemsstater. Indkøbscentraler har til opgave at forestå indkøb, forvalte dynamiske indkøbssystemer eller indgå offentlige kontrakter eller rammeaftaler for andre ordregivende myndigheder med eller uden vederlag. De ordregivende myndigheder, der indgås en rammeaftale for, bør kunne anvende den til enkelte eller gentagne indkøb. På grund af de store mængder, der indkøbes, kan og bør disse teknikker bidrage til at øge konkurrencen og professionalisere de offentlige indkøb. Der bør derfor fastlægges en EU-definition af indkøbscentraler rettet mod ordregivende myndigheder, og det bør præciseres, at indkøbscentraler arbejder på to forskellige måder.

De bør for det første kunne fungere som grossister, der køber, oplagrer og videresælger, eller for det andet kunne fungere som formidlere, der tildeler kontrakter, anvender dynamiske indkøbssystemer eller indgår rammeaftaler til brug for de ordregivende myndigheder. En sådan formidlende rolle kan i nogle tilfælde udføres ved, at de relevante tildelingsprocedurer gennemføres uafhængigt uden detaljerede anvisninger fra de pågældende ordregivende myndigheder, og i andre tilfælde ved, at de relevante tildelingsprocedurer gennemføres i henhold til de pågældende ordregivende myndigheders anvisninger på deres vegne og for deres regning.

Der bør desuden fastsættes regler, der fordeler ansvaret for overholdelsen af forpligtelserne i henhold til dette direktiv mellem indkøbscentralen og de ordregivende myndigheder, der foretager indkøb fra eller gennem den. Hvor indkøbscentralen har eneansvaret for gennemførelsen af udbudsprocedurerne, bør denne ligeledes alene og direkte være ansvarlig for procedurerens lovlighed. Hvis en ordregivende myndighed udfører visse dele af proceduren, f.eks. fornyet konkurrence med henblik på anvendelse af en rammeaftale eller tildelingen af individuelle kontrakter på grundlag af et dynamisk indkøbssystem, skal den fortsat være ansvarlig for de dele, den udfører.

- 70) Ordregivende myndigheder bør have ret til at tildele en offentlig tjenesteydelseskontrakt om levering af centraliserede indkøbsaktiviteter til en indkøbscentral uden at anvende procedurerne i dette direktiv. Det bør også være tilladt for sådanne offentlige tjenesteydelseskontrakter at omfatte levering af accessoriske indkøbsaktiviteter. Offentlige tjenesteydelseskontrakter om levering af accessoriske indkøbsaktiviteter bør, når det ikke er indkøbscentralen, der udfører aktiviteterne i forbindelse med sin levering af centrale indkøbsaktiviteter til pågældende ordregivende myndighed, tildeles i overensstemmelse med dette direktiv. Det bør også erindres, at dette direktiv ikke bør anvendes, når centraliserede indkøbsaktiviteter eller accessoriske indkøbsaktiviteter leveres på anden måde end gennem en gensidigt bebyrdende kontrakt, som udgør indkøb i henhold til dette direktiv.
- 71) En styrkelse af bestemmelserne vedrørende indkøbscentraler bør på ingen måde forhindre den nuværende praksis med lejlighedsvis fælles udbud, dvs. mindre institutionaliserede og systematiske fælles udbud eller fast praksis med anvendelse af tjenesteydere, der forbereder og håndterer udbudsprocedurerne på en ordregivende myndigheds vegne og for dennes regning og efter dennes anvisninger. Tværtimod bør visse elementer i fælles udbud præciseres på grund af den vigtige rolle, fælles udbud kan spille, ikke mindst i forbindelse med innovative projekter.

Fælles udbud kan antage mange forskellige former, der spænder fra samordnede udbud og udarbejdelse af fælles tekniske specifikationer for bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der vil blive indkøbt af en række ordregivende myndigheder, som hver især gennemfører en separat udbudsprocedure, til situationer, hvor de pågældende ordregivende myndigheder gennemfører en udbudsprocedure i fællesskab enten ved at handle sammen eller ved at overdrage forvaltningen af udbudsproceduren til én ordregivende myndighed på vegne af alle ordregivende myndigheder.

Når flere ordregivende myndigheder gennemfører en udbudsprocedure i fællesskab, bør de bære et fælles ansvar for at opfylde deres forpligtelser i henhold til dette direktiv. Hvis det kun er dele af udbudsproceduren, der gennemføres i fællesskab af de ordregivende myndigheder, bør det fælles ansvar dog kun gælde for de dele af proceduren, der er udført i fællesskab. Den enkelte ordregivende myndighed er alene ansvarlig for procedurer eller dele af procedurer, som den gennemfører på egen hånd, såsom tildelingen af en kontrakt, indgåelsen af en rammeaftale, anvendelsen af et dynamisk indkøbssystem, fornyet konkurrence i henhold til en rammeaftale eller fastlæggelsen af, hvem af de økonomiske aktører der er part i en rammeaftale, der skal udføre en given opgave.

- 72) Elektroniske kommunikationsmidler er særligt velegnede til at støtte centraliseret indkøbspraksis og centraliserede værktøjer i betragtning af den mulighed, de udbyder i forbindelse med genanvendelse og automatisk behandling af data og til at reducere oplysninger og transaktionsomkostninger. Anvendelsen af disse elektroniske kommunikationsmidler bør derfor i første omgang gøres obligatoriske for indkøbscentraler, samtidig med at de letter tilnærmelsen af praksis i hele Unionen. Dette skal følges af en generel forpligtelse til at anvende elektroniske kommunikationsmidler ved alle udbudsprocedurer efter en overgangsperiode på 30 måneder.
- 73) Offentlige kontrakter tildelt i fællesskab af ordregivende myndigheder fra forskellige medlemsstater støder i øjeblikket på særlige juridiske vanskeligheder i forbindelse med konflikter

mellem de nationale lovgivninger. Til trods for at direktiv 2004/18/EF implicit tillod grænseoverskridende fælles offentlige udbud, står ordregivende myndigheder stadig over for betydelige juridiske og praktiske vanskeligheder i forbindelse med indkøb hos indkøbscentraler i andre medlemsstater eller fælles tildeling af offentlige kontrakter. For at give ordregivende myndigheder mulighed for at drage størst mulig fordel af det indre markeds muligheder med hensyn til stordriftsfordele og risiko-resultat-delning, ikke mindst ved innovative projekter, der indebærer større risiko end med rimelighed kan accepteres af en enkelt ordregivende myndighed, bør disse vanskeligheder afhjælpes. Nye regler om grænseoverskridende fælles udbud bør derfor fastsættes for at lette samarbejdet mellem ordregivende myndigheder og øge fordelene ved det indre marked ved at skabe grænseoverskridende forretningsmuligheder for leverandører og tjenesteydere. Disse regler bør fastlægge betingelserne for grænseoverskridende anvendelse af indkøbscentraler og udpege den gældende lovgivning om offentlige udbud, herunder gældende lovgivning om klagemuligheder, ved grænseoverskridende fælles procedurer og dermed supplere lovvalgsreglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008¹³). Desuden bør ordregivende myndigheder fra forskellige medlemsstater kunne etablere fælles enheder i henhold til national ret eller EU-retten. Der bør fastsættes særlige regler for sådanne former for fælles udbud.

Imidlertid bør ordregivende myndigheder ikke gøre brug af mulighederne for fælles udbud på tværs af grænserne med det formål at omgå obligatoriske offentligretlige regler, jf. EU-retten, der gælder for dem i den medlemsstat, hvor de er beliggende. Sådanne regler kunne for eksempel omfatte bestemmelser om gennemsigtighed og adgang til dokumenter eller særlige krav om sporbarhed af følsomme leverancer.

- 74) Der er behov for, at de tekniske specifikationer, der udarbejdes af det offentlige som indkøber, sikrer, at offentlige udbud indebærer konkurrence, og at der opfyldes målsætninger om bæredygtighed. Derfor bør det være muligt at afgive tilbud, som afspejler mange forskellige tekniske løsningsmuligheder, standarder og tekniske specifikationer på markedet, herunder dem, som er udarbejdet på grundlag af ydelseskriterier med tilknytning til produktionsprocedurerne livscyklus og bæredygtighed i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser.

De tekniske specifikationer bør derfor udformes på en sådan måde, at kunstig indsnævring af konkurrence undgås gennem krav, der begunstiger en bestemt økonomisk aktør, ved at afspejle de vigtigste egenskaber for de varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der normalt tilbydes af den pågældende økonomiske aktør. Udarbejdelse af de tekniske specifikationer i form af funktionelle og udførelsesrelaterede krav gør det almindeligvis muligt at opnå dette mål på den bedst mulige måde. Funktionelle og udførelsesrelaterede krav er også passende metoder til at fremme innovation i forbindelse med offentlige udbud og bør anvendes i videst muligt omfang. Når der henvises til en europæisk standard, eller i mangel heraf til en national standard, bør tilbud baseret på tilsvarende ordninger tages i betragtning af de ordregivende myndigheder. Det bør være den økonomiske aktørs ansvar at dokumentere ækvivalens med det påkrævede mærke.

For at dokumentere, at der er tale om en tilsvarende ordning, bør det kunne kræves, at tilbudsgiverne fremlægger verificeret dokumentation fra tredjepart. Anden relevant dokumentation, såsom teknisk dokumentation fra fabrikanten, bør dog også tillades, hvis den pågældende økonomiske aktør ikke har adgang til sådanne certifikater eller testrapporter eller ikke har mulig-

hed for at fremskaffe dem inden for de fastsatte frister, forudsat at den pågældende økonomiske aktør dermed dokumenterer, at bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne opfylder de krav eller kriterier, der er fastsat i de tekniske specifikationer, tildelingskriterierne eller vilkårene for gennemførelse af kontrakten.

- 75) Ordregivende myndigheder, der ønsker at indkøbe bygge- eller anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser med specifikke miljømæssige, sociale eller andre egenskaber, bør kunne henvise til særlig mærkning såsom de europæiske og (multi)nationale miljømærker eller ethvert andet mærke, forudsat at kravene til mærket er forbundet med kontraktens genstand, f.eks. beskrivelsen af varen og dets udformning, herunder emballagekrav. Det er desuden vigtigt, at disse krav udformes og vedtages på grundlag af objektivt kontrollerbare kriterier ved hjælp af en fremgangsmåde, som de berørte parter, f.eks. organer inden for det offentlige, forbrugere, producenter, forhandlere og miljøorganisationer, kan deltage i, og at mærket er til rådighed og tilgængeligt for alle interesserede parter. Det bør præciseres, at interessenterne kan være offentlige eller private organer, virksomheder eller anden form for ikkestatslig organisation (en organisation, der ikke er offentlig, og som ikke er en traditionel virksomhed).

Det bør ligeledes præciseres, at specifikke nationale eller statslige institutioner eller organisationer kan være involveret i fastlæggelsen af de mærkekrav, som offentlige myndigheder eventuelt skal bruge i forbindelse med udbuddet, uden at disse institutioner eller organisationer mister deres status som tredjemand.

Henvisning til mærker bør ikke have til følge, at innovationen begrænses.

- 76) For alle indkøb til brug for personer, uanset om det er offentligheden eller den ordregivende myndigheds medarbejdere, er det nødvendigt, at de ordregivende myndigheder fastsætter tekniske specifikationer under hensyntagen til kriterier vedrørende adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere, undtagen i behørigt begrundede tilfælde.
- 77) Under udarbejdelsen af tekniske specifikationer bør de ordregivende myndigheder tage hensyn til krav, der er affødt af EU-retten på databeskyttelsesområdet, navnlig i forbindelse med udformning af behandlingen af personoplysninger (indbygget databeskyttelse).
- 78) Offentlige udbud bør tilpasses SMV'ers behov. Ordregivende myndigheder bør tilskyndes til at gøre brug af adfærdskodeksen for offentlige kontrakter i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene af 25. juni 2008 med titlen »Europæisk kodeks for bedste praksis for SMV's adgang til offentlige indkøbskontrakter«, hvori der er vejledning i, hvordan de kan anvende rammerne for offentlige udbud på en sådan måde, at SMV'erne får lettere adgang til at deltage. Med henblik herpå og for at øge konkurrencen bør de ordregivende myndigheder tilskyndes til især at opdele kontrakter i delkontrakter. En sådan opdeling kan foretages på et kvantitativt grundlag, således at de individuelle kontrakter svarer bedre til SMV'ernes kapacitet, eller på et kvalitativt grundlag i overensstemmelse med de forskellige deltagende erhverv og specialiseringer for at tilpasse indholdet af de individuelle kontrakter bedre til de specialiserede SMV-sektorer eller i overensstemmelse med forskellige efterfølgende projektfaser.

Delkontrakternes størrelse og genstand bør fastsættes frit af den ordregivende myndighed, som i overensstemmelse med de relevante regler for beregning af den anslåede kontraktværdi også bør kunne tildele nogle af delkontrakterne, uden at procedurene i dette direktiv finder anvendelse.

delse. Den ordregivende myndighed bør have pligt til at overveje det hensigtsmæssige i at opdele kontrakter i delkontrakter og samtidig være fri til selv at træffe en beslutning med enhver begrundelse, den måtte finde relevant, uden at være underlagt administrativ eller retlig kontrol. Hvis den ordregivende myndighed beslutter, at det ikke er hensigtsmæssigt at opdele kontrakten i delkontrakter, bør den individuelle rapport eller udbudsdokumenterne omfatte en angivelse af de primære årsager til den ordregivende myndigheds valg. Sådanne årsager kunne for eksempel være, at den ordregivende myndighed mener, at en sådan opdeling kunne risikere at begrænse konkurrencen eller gøre det uforholdsmæssigt teknisk vanskeligt eller dyrt at gennemføre kontrakten, eller at nødvendigheden af at koordinere de forskellige ordremodtagere af delkontrakterne indebærer en alvorlig risiko for, at den korrekte udførelse af kontrakten undermineres.

Medlemsstaterne bør fortsat frit kunne gå videre i deres bestræbelser på at fremme SMV'ernes deltagelse i markedet for offentlige udbud ved at udvide pligten til at overveje det hensigtsmæssige i at opdele kontrakter i delkontrakter til at omfatte mindre kontrakter, ved at kræve, at de ordregivende myndigheder giver en begrundelse for en afgørelse om ikke at opdele kontrakter i delkontrakter, eller ved at gøre en opdeling i delkontrakter obligatorisk under visse omstændigheder. Medlemsstaterne bør med samme formål også frit kunne sørge for mekanismer til direkte betaling af underentreprenører.

- 79) Når kontrakter opdeles i delkontrakter, bør de ordregivende myndigheder, f.eks. for at opretholde konkurrencen eller af hensyn til forsyningssikkerheden, kunne begrænse antallet af delkontrakter, som en økonomisk aktør kan byde på. De bør desuden kunne begrænse antallet af delkontrakter, der kan tildeles en enkelt tilbudsgiver.

Målet om at lette SMV'ernes adgang til offentlige udbud kan dog blive vanskeliggjort, hvis de ordregivende myndigheder er nødsaget til at tildele kontrakten del for del, og dette medfører, at de vil skulle acceptere væsentligt mindre fordelagtige løsninger i forhold til en tildeling, der består af flere eller alle delkontrakter. Hvis muligheden for at følge en sådan metode klart er angivet på forhånd, bør det derfor være muligt for de ordregivende myndigheder at foretage en sammenlignende vurdering af tilbuddene, så de kan fastslå, om de tilbud, som en bestemt tilbudsgiver har afgivet for en specifik kombination af delkontrakter, som helhed bedre ville kunne opfylde tildelingskriterierne, der er fastlagt i overensstemmelse med dette direktiv, end tilbuddene for de enkelte delkontrakter isoleret set. Er dette tilfældet, bør den ordregivende myndighed kunne tildele en kontrakt, der samler de aktuelle delkontrakter, til den pågældende tilbudsgiver. Det bør præciseres, at ordregivende myndigheder bør foretage en sådan sammenlignende vurdering ved først at fastslå, hvilke tilbudsgivere der bedst opfylder de tildelingskriterier, der er fastlagt for den enkelte kontrakt, og derefter sammenligne med de tilbud, som en bestemt tilbudsgiver har afgivet for en specifik kombination af delkontrakter taget som en helhed.

- 80) For at gøre procedurerne hurtigere og mere effektive bør tidsfristerne for deltagelse i udbudsprocedurer være så korte som muligt, uden at det skaber unødvendige adgangshindringer for økonomiske aktører fra hele det indre marked og især SMV'er. Det skal derfor erindres, at når de ordregivende myndigheder fastsætter fristerne for modtagelse af tilbud og ansøgninger om deltagelse, bør de navnlig tage hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid, der er nødvendig til udarbejdelsen af tilbud, selv om dette betyder, at der fastsættes tidsfrister, som er længere end de minimumsfrister, der er fastsat i dette direktiv. Anvendelsen af elektroniske informa-

tions- og kommunikationsmidler, navnlig fuld elektronisk adgang for økonomiske aktører, tilbudsgivere og ansøgere til udbudsdokumenter og elektronisk fremsendelse af kommunikation, medfører på den anden side øget gennemsigtighed og tidsbesparelser. Der bør derfor indføres bestemmelser om forkortelse af minimumsfristerne i overensstemmelse med bestemmelserne i GPA-aftalen, dog under forudsætning af at disse er forenelige med de særlige bestemmelser for fremsendelsesmetoder, der er fastsat på EU-plan. Endvidere bør de ordregivende myndigheder have mulighed for yderligere at forkorte fristerne for modtagelse af ansøgninger om deltagelse og indsendelse af tilbud i tilfælde, hvor hastende omstændigheder gør det umuligt at anvende de normale frister, men hvor en almindelig procedure med offentliggørelse stadig er mulig. Kun i ekstraordinære situationer, hvor tvingende grunde som følge af begivenheder, som den ordregivende myndighed ikke har kunnet forudse, og som ikke kan tilskrives denne ordregivende myndighed, gør det umuligt at gennemføre en almindelig procedure, selv med forkortede tidsfrister, bør de ordregivende myndigheder i strengt nødvendigt omfang have mulighed for at tildele kontrakter ved udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse. Dette kan være tilfældet, hvor naturkatastrofer kræver øjeblikkelig handling.

- 81) Det bør præciseres, at behovet for at sikre, at de økonomiske aktører har tilstrækkelig tid til at udarbejde et antageligt tilbud, betyder, at de tidsfrister, der blev fastsat indledningsvis, muligvis vil skulle forlænges. Dette vil navnlig være tilfældet, hvis der foretages væsentlige ændringer i udbudsdokumenterne. Det bør ligeledes præciseres, at væsentlige ændringer i sådanne tilfælde bør forstås som ændringer, navnlig af de tekniske specifikationer, som de økonomiske aktører vil skulle bruge yderligere tid for at forstå og svare tilstrækkeligt på. Det bør imidlertid præciseres, at sådanne ændringer ikke bør være så omfattende, at det ville have givet mulighed for at give andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte adgang, eller ville have tiltrukket yderligere deltagere i udbudsproceduren. Dette kan især være tilfældet, hvis ændringerne bevirker, at kontraktens eller rammeaftalens karakter er væsentlig forskellig fra den, der oprindeligt blev fastlagt i udbudsdokumenterne.
- 82) Det bør præciseres, at oplysningerne vedrørende visse afgørelser, der træffes under en udbudsprocedure, herunder afgørelsen om ikke at tildele en kontrakt eller ikke at indgå en rammeaftale, bør sendes af de ordregivende myndigheder, uden at ansøgere eller tilbudsgivere skal anmode om disse oplysninger. Det bør også erindres, at Rådets direktiv 89/665/EØF¹⁴⁾ forpligter de ordregivende myndigheder til at forsyne de pågældende ansøgere og tilbudsgivere med et resumé af de relevante grunde til nogle af de vigtigste beslutninger, der træffes i løbet af en udbudsprocedure, igen uden at ansøgere eller tilbudsgivere skal anmode om det. Det bør endelig præciseres, at ansøgere og tilbudsgivere bør have mulighed for at anmode om mere detaljerede oplysninger om disse grunde, som de ordregivende myndigheder bør være pålagt at skulle give, medmindre der er alvorlige grunde til ikke at gøre dette. Disse grunde bør være fastlagt i dette direktiv. For at sikre den nødvendige gennemsigtighed i forbindelse med udbudsprocedurer med forhandling og dialog med tilbudsgivere bør tilbudsgivere, der har afgivet et antageligt tilbud, medmindre der er alvorlige grunde til ikke at gøre dette, også kunne anmode om oplysninger om procedurens gennemførelse og forløb.
- 83) Alt for strenge krav vedrørende økonomisk og finansiel kapacitet udgør ofte en urimelig hindring for SMV'ernes inddragelse i offentlige udbud. Sådanne krav bør hænge sammen med og stå i forhold til kontraktens genstand. Navnlig bør ordregivende myndigheder ikke kunne kræve, at økonomiske aktører har en minimumsomsætning, som ikke står i forhold til kontraktens genstand. Der bør normalt ikke kunne kræves en minimumsomsætning på mere end to gange

kontraktens anslåede værdi. Højere krav bør imidlertid kunne gøres gældende i behørigt begrundede tilfælde. Sådanne tilfælde kan omfatte øgede risici forbundet med kontraktens gennemførelse eller den kendsgerning, at kontraktens rettidige og korrekte gennemførelse er kritisk, eksempelvis fordi den udgør en nødvendig forudsætning for andre kontraktens gennemførelse.

I sådanne behørigt begrundede tilfælde bør det fortsat stå de ordregivende myndigheder frit for selv at beslutte, om det er passende og relevant at fastsætte højere minimumsomsætningskrav, uden at være underlagt administrativ eller retlig kontrol. Hvis der anvendes højere minimumsomsætningskrav, bør de ordregivende myndigheder frit kunne fastsætte størrelsen, så længe den hænger sammen med og står i forhold til kontraktens genstand. Beslutter den ordregivende myndighed, at minimumsomsætningskravet skal være højere end to gange kontraktens anslåede værdi, bør den individuelle rapport eller udbudsdokumenterne omfatte en angivelse af de primære årsager til den ordregivende myndigheds valg.

Ordregivende myndigheder bør også kunne anmode om oplysninger om forholdet mellem f.eks. aktiver og passiver i årsregnskabet. Et positivt resultat, hvor der er flere aktiver end passiver, kan være yderligere bevis på, at de økonomiske aktørers finansielle formåen er tilstrækkelig.

- 84) Mange økonomiske aktører, og ikke mindst SMV'er, anser administrative byrder som følge af kravet om at fremlægge et stort antal certifikater og andre dokumenter forbundet med udelukkelses- og udvælgelseskrakterne for at være en væsentlig hindring for deres deltagelse i offentlige udbud. Begrænsning af sådanne krav, eksempelvis gennem anvendelse af et fælles europæisk udbudsdokument (ESPD) bestående af en ajourført egenerklæring, kan resultere i betydelig forenkling til fordel for både ordregivende myndigheder og økonomiske aktører.

Den tilbudsgiver, som det er besluttet at tildele kontrakten, bør imidlertid fremlægge de relevante beviser, og de ordregivende myndigheder bør ikke indgå kontrakter med tilbudsgivere, der ikke kan gøre dette. Ordregivende myndigheder bør også have ret til at anmode om alle eller en del af de supplerende dokumenter, når som helst de måtte anse det for nødvendigt for at sikre, at proceduren gennemføres korrekt. Dette kan især være tilfældet i procedurer med to faser — begrænsede udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber — hvor de ordregivende myndigheder gør brug af muligheden for at begrænse antallet af ansøgere, der opfordres til at indgive tilbud. Et krav om indsendelse af supplerende dokumenter i forbindelse med udvælgelsen af ansøgere, som opfordres til at deltage, kan begrundes med, at det bør undgås, at de ordregivende myndigheder opfordrer ansøgere til at deltage, som senere viser sig ikke at være i stand til at indsende de supplerende dokumenter i tildelingsfasen, og dermed forhindrer andre i øvrigt kvalificerede ansøgere i at deltage.

Det bør udtrykkeligt præciseres, at ESPD også bør indeholde relevante oplysninger om enheder, hvis kapacitet en økonomisk aktør baserer sig på, så oplysninger om sådanne enheder kan verificeres samtidig med og på samme vilkår som verifikationen af den økonomiske hovedaktør.

- 85) Det er vigtigt, at de ordregivende myndigheders beslutninger er baseret på de seneste oplysninger, navnlig hvad angår udelukkelsesgrunde, da der hurtigt kan ske væsentlige ændringer, eksempelvis i tilfælde af økonomiske vanskeligheder, der ville gøre den økonomiske aktør

uegnet, eller det modsatte, hvis et udestående i forbindelse med sociale bidrag i mellemtiden er blevet betalt. Det er derfor så vidt muligt at foretrække, at de ordregivende myndigheder verificerer sådanne oplysninger ved hjælp af relevante databaser, der bør være nationale, forstået på den måde, at de administreres af de offentlige myndigheder. På nuværende tidspunkt kan der fortsat være mange tilfælde, hvor dette endnu ikke er muligt af tekniske årsager. Kommissionen bør derfor overveje at fremme foranstaltninger, der letter elektronisk adgang til ajourførte oplysninger, såsom at styrke værktøjer, der giver adgang til virtuelle virksomhedsdossierer, eller metoder til at styrke interoperabiliteten mellem databaser eller andre tilsvarende parallelle foranstaltninger.

Der bør også sørges for, at de ordregivende myndigheder ikke skal anmode om fortsat aktuelle dokumenter, som de allerede er i besiddelse af fra tidligere udbudsprocedurer. Det bør dog sikres, at de ordregivende myndigheder ikke pålægges en uforholdsmæssig stor arkiveringsbyrde i den forbindelse. Denne forpligtelse bør derfor først skulle gennemføres, når anvendelsen af elektroniske kommunikationsmidler bliver obligatorisk, da elektronisk dokumenthåndtering vil lette opgaven for de ordregivende myndigheder.

- 86) Der kan opnås yderligere forenkling for såvel de økonomiske aktører som de ordregivende myndigheder ved hjælp af en standardformular til egenerklæringer, der kan mindske problemer med hensyn til den præcise formulering af formelle samtykkeerklæringer samt sproglige spørgsmål.
- 87) Kommissionen tilvejebringer og forvalter et elektronisk system, e-Certis, som i øjeblikket opdateres og verificeres på frivillig basis af de nationale myndigheder. Formålet med e-Certis er at lette udvekslingen af certifikater og anden dokumentation, som ofte kræves af ordregivende myndigheder. De hidtil indhøstede erfaringer viser, at frivillig opdatering og verificering er utilstrækkelig til at sikre, at e-Certis fuldt ud kan opfylde potentialet med at forenkle og lette udvekslingen af dokumenter til fordel for navnlig SMV'er. Vedligeholdelse bør derfor gøres obligatorisk som et første trin. Anvendelse af e-Certis vil blive gjort obligatorisk på et senere tidspunkt.
- 88) De ordregivende myndigheder bør kunne kræve, at miljøstyringsforanstaltninger eller -systemer anvendes under udførelsen af en offentlig kontrakt. Miljøstyringssystemerne kan, uanset om de er registreret i overensstemmelse med EU's instrumenter, f.eks. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1221/2009¹⁵⁾, vise, om den økonomiske aktør har teknisk formåen til at udføre kontrakten. Dette indbefatter økomærker, som omfatter miljøstyringskriterier. Hvis en økonomisk aktør ikke har adgang til sådanne registrerede miljøstyringssystemer eller ikke har mulighed for at opnå dem inden for de relevante frister, bør det være muligt at indgive en beskrivelse af de gennemførte miljøstyringsforanstaltninger, forudsat at den pågældende økonomiske aktør godtgør, at disse foranstaltninger sikrer samme miljøbeskyttelsesniveau som de foranstaltninger, der kræves i henhold til miljøstyringen.
- 89) Begrebet tildelingskriterier er centralt i dette direktiv. Det er derfor vigtigt, at de relevante bestemmelser præsenteres så enkelt og strømlinet som muligt. Dette kan ske ved at anvende udtrykket »økonomisk mest fordelagtige tilbud« som overordnet begreb, idet alle de udvalgte tilbud i sidste ende bør vælges i forhold til det, den enkelte ordregivende myndighed anser for at være den økonomisk bedste løsning blandt tilbuddene. Med henblik på at undgå forveksling med det tildelingskriterium, der i øjeblikket betegnes som det »økonomisk mest fordelagtige

tilbud« i direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF, bør der findes et andet udtryk, der dækker begrebet »det bedste forhold mellem pris og kvalitet«. Det bør derfor fortolkes i overensstemmelse med retspraksis vedrørende disse direktiver, bortset fra hvis der er en klart materielt anden løsning i nærværende direktiv.

- 90) Kontrakter bør tildeles på grundlag af objektive kriterier, som sikrer overholdelse af principperne om gennemsigtighed, ikkeforskelsbehandling og ligebehandling, med henblik på at sikre en objektiv sammenligning af tilbuddenes relative værdi for under forhold med effektiv konkurrence at fastslå, hvilket tilbud der er det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Det bør udtrykkeligt fastsættes, at det økonomisk mest fordelagtige tilbud bør vurderes på grundlag af det bedste forhold mellem pris og kvalitet, hvilket altid bør indeholde et pris- eller omkostnings-element. Det bør ligeledes præciseres, at en sådan vurdering af det økonomisk mest fordelagtige tilbud også kan ske alene på grundlag af enten pris eller omkostningseffektivitet. Det er endvidere hensigtsmæssigt at erindre om, at det står de ordregivende myndigheder frit for at fastsætte tilstrækkelige kvalitetsstandarder ved hjælp af tekniske specifikationer eller vilkår for udførelse af kontrakten.

For at fremme mere kvalitetsorienterede offentlige udbud bør det være tilladt for medlemsstaterne at forbyde eller indskrænke brugen af pris eller omkostning alene til at vurdere det økonomisk mest fordelagtige tilbud, når de vurderer, at det er hensigtsmæssigt.

For at sikre overholdelsen af princippet om ligebehandling ved tildelingen af kontrakter bør de ordregivende myndigheder være forpligtet til at skabe den gennemsigtighed, der er nødvendig for, at alle tilbudsgivere kan være rimeligt informeret om de kriterier og ordninger, der anvendes i forbindelse med beslutningen om tildeling af kontrakter. Ordregivende myndigheder bør derfor være forpligtet til at oplyse, hvilke kriterier de anvender for tildelingen af kontrakten, og hvordan de relativt vægter de enkelte kriterier. De ordregivende myndigheder bør dog i behørigt begrundede tilfælde, som de skal kunne angive grundene for, kunne fravige forpligtelsen til at oplyse, hvordan de vægter tildelingskriterierne, når en sådan vægtning ikke kan fastsættes i forvejen, især på grund af kontraktens kompleksitet. I disse tilfælde bør de oplyse kriteriernes prioriterede rækkefølge med de vigtigste først.

- 91) I henhold til artikel 11 i TEUF skal miljøbeskyttelseskrav integreres i udformningen og gennemførelsen af Unionens politikker og aktioner, især med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling. Det præciseres i dette direktiv, hvordan de ordregivende myndigheder kan bidrage til miljøbeskyttelse og fremme af bæredygtig udvikling, samtidig med at de sikres mulighed for at opnå det bedste forhold mellem kvalitet og pris i kontrakterne.
- 92) De ordregivende myndigheder bør i forbindelse med vurderingen af det bedste forhold mellem pris og kvalitet fastlægge de økonomiske og kvalitative kriterier, der knytter sig til kontraktens genstand, som de vil anvende i den forbindelse. Disse kriterier bør dermed gøre det muligt at foretage en sammenlignende vurdering af de enkelte tilbud i forhold til kontraktens genstand som defineret i de tekniske specifikationer. For så vidt angår det bedste forhold mellem pris og kvalitet indeholder dette direktiv en ikkeudtømmende liste over mulige tildelingskriterier, der omfatter miljømæssige og sociale aspekter. Ordregivende myndigheder bør tilskyndes til at vælge tildelingskriterier, der giver dem mulighed for at opnå bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser af høj kvalitet, og som bedst svarer til deres behov.

De valgte tildelingskriterier bør ikke give den ordregivende myndighed ubegrænset valgfrihed, og de bør sikre muligheden for effektiv og fair konkurrence og skal være ledsaget af ordninger, der muliggør effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger.

Med henblik på at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud bør beslutningen om tildeling af kontrakten ikke udelukkende være baseret på ikkeomkostningsmæssige kriterier. De kvalitative kriterier bør derfor ledsages af et omkostningskriterium, som efter den ordregivende myndigheds valg kan være enten prisen eller en tilgang baseret på omkostningseffektivitet, f.eks. beregning af livscyklusomkostninger. Tildelingskriterierne bør dog ikke berøre anvendelsen af nationale bestemmelser om vederlag for visse tjenesteydelser eller om angivelse af en fast pris for visse varer.

- 93) Hvis nationale bestemmelser fastsætter vederlag for visse tjenesteydelser eller angiver faste priser for visse varer, bør det præciseres, at det fortsat er muligt at vurdere, hvad der giver mest værdi for pengene ud fra andre faktorer end pris eller vederlag alene. Afhængigt af den pågældende tjenesteydelse eller vare kunne sådanne faktorer eksempelvis omfatte leverings- og betalingsbetingelser, aspekter vedrørende eftersalgsservice (f.eks. omfanget af rådgivnings- og ombytningservice) eller miljømæssige eller sociale aspekter (f.eks. om bøger er trykt på genbrugspapir eller papir fra bæredygtigt tømmer, de omkostninger, der henføres til miljøeks-ternaliteter, eller hvorvidt man har fremmet social inddragelse af handicappede eller medlemmer af sårbare grupper blandt de personer, der skal udføre kontrakten). I betragtning af de mange muligheder for at vurdere, hvad der giver mest værdi for pengene på grundlag af vægtige kriterier, bør det undgås at anvende lodtrækning som eneste metode i forbindelse med tildeling af kontrakten.
- 94) I de tilfælde, hvor kvaliteten af det ansatte personale er relevant for kontraktens udførelse, bør de ordregivende myndigheder desuden kunne anvende organiseringen af de medarbejdere, der er udpeget til at udføre den pågældende kontrakt, og deres kvalifikationer og erfaringer som et tildelingskriterium, da dette kan have indflydelse på kvaliteten af kontraktens udførelse og følgelig på tilbuddets økonomiske værdi. Dette kan for eksempel være tilfældet i forbindelse med kontrakter med henblik på intellektuelle tjenesteydelser såsom konsulent- eller arkitektvirksomhed. Ordregivende myndigheder, som gør brug af denne mulighed, bør gennem passende aftaleretlige foranstaltninger sikre, at det personale, der er udpeget til at gennemføre kontrakten, effektivt opfylder de angivne kvalitetsstandarder, og at dette personale kun kan erstattes med samtykke fra den ordregivende myndighed, som kontrollerer, at erstatningspersonalet har et tilsvarende kvalitetsniveau.
- 95) Det er yderst vigtigt at udnytte potentialet ved offentlige udbud fuldt ud for at nå målene for Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. I den forbindelse bør det erindres, at offentlige udbud er en afgørende drivende kraft bag innovation, hvilket er af stor betydning for den fremtidige vækst i Europa. I betragtning af de betydelige forskelle mellem de enkelte sektorer og markeder vil det imidlertid ikke være hensigtsmæssigt at fastsætte generelle obligatoriske krav for miljømæssige, sociale og innovative indkøb.

EU-lovgiverne har allerede fastsat obligatoriske krav i forbindelse med udbud med henblik på at nå specifikke mål på områderne for køretøjer til vejtransport (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/33/EF¹⁶) og for kontorudstyr (Europa-Parlamentets og Rådets forordning

(EF) nr. 106/2008¹⁷⁾). Desuden er der sket betydelige fremskridt med hensyn til fastlæggelsen af fælles metoder til bestemmelse af livscyklusomkostninger.

Det forekommer derfor relevant at fortsætte ad denne vej og overlade det til sektorspecifik lovgivning at fastsætte obligatoriske målsætninger og mål som funktion af de særlige politikker og forhold i den pågældende sektor, og at fremme udviklingen og anvendelsen af europæiske indfaldsvinkler til livscyklusomkostninger som en yderligere understøtning for anvendelse af offentlige udbud til støtte for bæredygtig vækst.

- 96) Disse sektorspecifikke foranstaltninger bør suppleres af en tilpasning af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF, som sætter de ordregivende myndigheder i stand til at realisere målene i Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i deres indkøbsstrategier. Det bør således gøres klart, at de ordregivende myndigheder, bortset fra hvis vurderingen sker på grundlag af prisen alene, kan beslutte sig for det økonomisk mest fordelagtige tilbud og den laveste omkostning ved hjælp af en tilgang, der bygger på livscyklusomkostninger. Begrebet livscyklusomkostninger omfatter alle omkostninger i løbet af livscyklussen for bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser.

Det vil sige interne omkostninger, f.eks. i forbindelse med forskning, der skal udføres, udvikling, fremstilling, transport, anvendelse, vedligeholdelse samt bortskaffelse, men det kan også omfatte omkostninger, der henføres til miljøeksternaliteter såsom forurening, der skyldes ekstraktion af råmaterialer anvendt i produktet, eller er forårsaget af selve varen eller fremstillingen heraf, for så vidt de kan værdisættes og overvåges. De metoder, som ordregivende myndigheder anvender til vurdering af omkostninger, der henføres til miljøeksternaliteter, bør fastlægges på forhånd på en objektiv og ikkediskriminerende måde og være tilgængelige for alle interesserede parter. Sådanne metoder kan fastlægges på nationalt, regionalt eller lokalt plan, men for at undgå konkurrencefordrejning gennem skræddersyede metoder bør de forblive generelle i den betydning, at de ikke bør fastlægges specifikt med henblik på en bestemt offentlig udbudsprocedure.

Der bør udarbejdes fælles metoder på EU-plan for beregningen af livscyklusomkostninger for specifikke kategorier af varer eller tjenesteydelser. Når sådanne fælles metoder er udarbejdet, bør brugen heraf gøres obligatorisk.

Endvidere bør muligheden for at fastlægge en fælles metode for beregning af livscyklusomkostninger undersøges under hensyn til eksisterende metoder, som f.eks. Guidelines for Social Life Cycle Assessment of Products, der er vedtaget inden for rammerne af De Forenede Nationers miljøprogram.

- 97) Med henblik på bedre at integrere sociale og miljømæssige hensyn i udbudsprocedurerne bør ordregivende myndigheder endvidere have lov til at anvende tildelingskriterier eller vilkår for gennemførelse af kontrakten for bygge- eller anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold den offentlige kontrakt, for så vidt angår alle aspekter og ethvert trin i deres livscyklus lige fra ekstraktion af råmaterialer til produkterne til tidspunktet for bortskaffelse af produktet, herunder faktorer, der indgår i den specifikke proces med fremstilling og levering af samt handel og betingelserne herfor med de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser eller en specifik proces på et senere tidspunkt i deres livscyklus, også selv om sådanne faktorer ikke udgør en del af deres materielle indhold. Kriterier og vilkår

vedrørende en sådan produktions- eller leveringsproces er for eksempel, at fremstillingen af de indkøbte varer ikke har omfattet giftige kemikalier, eller at de indkøbte tjenesteydelser leveres ved hjælp af energieffektive maskiner. I overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis omfatter dette også tildelingskriterier eller vilkår for gennemførelse af kontrakten for så vidt angår levering eller brug af fairtradeprodukter i gennemførelsen af den kontrakt, der skal tildeles. Kriterier og vilkår i forbindelse med handel og betingelserne herfor kan f.eks. henviser til det forhold, at det pågældende produkt oprindeligt er et fairtradeprodukt, herunder krav om betaling af en minimumspris og en højere pris til producenterne. Vilkårene for gennemførelsen af en kontrakt for så vidt angår miljømæssige hensyn kan for eksempel omfatte levering, emballering og bortskaffelse af produkter, og med hensyn til bygge- og anlægskontrakter samt tjenesteydelseskontrakter, affaldsminimering eller ressourceeffektivitet.

Betingelsen for en forbindelse med kontraktens genstand udelukker dog kriterier og vilkår vedrørende en virksomheds generelle politik, som ikke kan betragtes som en faktor, der karakteriserer den specifikke proces med fremstilling eller levering af indkøbte bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser. Ordregivende myndigheder bør derfor ikke kunne kræve, at tilbudsgivere har en gældende virksomhedspolitik for socialt eller miljømæssigt ansvar.

- 98) Det er afgørende, at tildelingskriterierne eller vilkårene for gennemførelse af kontrakten, for så vidt angår de sociale aspekter af fremstillingsprocessen, vedrører de bygge- eller anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten. De bør desuden anvendes i overensstemmelse med direktiv 96/71/EF, som fortolket af Den Europæiske Unions Domstol, og bør ikke vælges eller anvendes på en måde, der direkte eller indirekte diskriminerer økonomiske aktører fra andre medlemsstater eller tredjelande, der er parter i GPA-aftalen eller i frihandelsaftaler, som Unionen er part i. Krav vedrørende de grundlæggende arbejdsvilkår, der er fastsat i direktiv 96/71/EF, såsom mindsteløn bør således forblive på det niveau, der er fastsat af den nationale lovgivning eller gennem kollektive aftaler, der gælder i overensstemmelse med EU-retten i forbindelse med dette direktiv.

Vilkårene for gennemførelse af en kontrakt kan også have til formål at fremme gennemførelsen af foranstaltninger, der kan fremme ligestilling mellem kvinder og mænd på arbejdspladsen, øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet, skabe balance mellem arbejdsliv og privatliv, fremme beskyttelsen af miljø eller dyrevelfærd, overholde substansen i de grundlæggende ILO-konventioner, og ansætte flere dårligt stillede personer, end den nationale lovgivning kræver.

- 99) Foranstaltninger, der tager sigte på helbredsbeskyttelsen af det personale, som deltager i produktionen, eller fremme af social integration af dårligt stillede personer eller medlemmer af sårbare grupper i det personale, der udpeges til at gennemføre kontrakten eller uddanne sig i de færdigheder, der er nødvendige med henblik på den pågældende kontrakt, kan også undergives tildelingskriterier eller vilkår for gennemførelse af en kontrakt, såfremt de vedrører de bygge- eller anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten. F.eks. kan sådanne kriterier eller vilkår bl.a. være forbundet med ansættelse af langtidsløse eller iværksættelse af uddannelsesinitiativer for ledige eller unge i løbet af gennemførelsen af den kontrakt, der skal tildeles. Ordregivende myndigheder kan i de tekniske specifikationer angive sådanne sociale krav, som direkte karakteriserer den pågældende vare eller tjenesteydelse, såsom adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere.

- 100) Offentlige kontrakter bør ikke tildeles økonomiske aktører, der har deltaget i en kriminel organisation, eller som er kendt skyldige i korrupsion eller svig til skade for Unionens finansielle interesser, terrorhandlinger, hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme. Manglende betaling af skatter eller bidrag til sociale sikringsordninger bør ligeledes føre til obligatorisk udelukkelse på EU-plan. Medlemsstaterne bør imidlertid kunne fastsætte en undtagelse fra disse obligatoriske udelukkelse i ekstraordinære situationer, når bydende hensyn til almenvellet gør tildelingen af en kontrakt uomgængelig. Dette kan for eksempel være tilfældet, når der er et presserende behov for vacciner eller nøddudstyr, som kun kan købes hos en økonomisk aktør, som i andre tilfælde er omfattet af en af de obligatoriske udelukkelsesgrunde.
- 101) Ordregivende myndigheder bør endvidere have mulighed for at udelukke økonomiske aktører, som har vist sig at være upålidelige, bl.a. som følge af overtrædelser af miljømæssige eller sociale forpligtelser, herunder regler om adgang for handicappede eller andre former for alvorlige forsømmelser i forbindelse med udøvelsen af vedkommendes erhverv, såsom overtrædelser af konkurrenceregler eller regler for intellektuel ejendomsret. Det bør præciseres, at alvorlige forsømmelser i forbindelse med udøvelsen af et erhverv kan så tvivl om en økonomisk aktørs integritet og således gøre den økonomiske aktør uegnet til at få tildelt en offentlig kontrakt, uanset om den økonomiske aktør i øvrigt har den tekniske og økonomiske kapacitet til at gennemføre kontrakten.

I betragtning af at den ordregivende myndighed vil være ansvarlig for konsekvenserne af sine eventuelle fejlagtige afgørelser, bør ordregivende myndigheder også fortsat frit kunne afgøre, om der er begået en alvorlig forsømmelse, når de, før der er truffet en endelig og bindende afgørelse på grundlag af obligatoriske udelukkelsesgrunde, på tilstrækkelig vis kan påvise, at den økonomiske aktør har misligholdt sine forpligtelser, herunder forpligtelser med relation til betaling af skatter og afgifter eller bidrag til sociale sikringsordninger, medmindre andet er fastsat i national lovgivning. De bør desuden have mulighed for at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere, hvis gennemførelse af tidligere offentlige kontrakter har været forbundet med store mangler med hensyn til væsentlige krav, for eksempel manglende levering eller udførelse, væsentlige mangler ved den leverede vare eller tjenesteydelse, som har gjort den ubrugelig til det påtænkte formål, eller ukorrekt adfærd, som har sæt alvorlig tvivl om den økonomiske aktørs pålidelighed. Der bør fastsættes en maksimumsvarighed for sådanne udelukkelse i national lovgivning.

Anvendes der fakultative udelukkelsesgrunde, bør de ordregivende myndigheder lægge særlig vægt på proportionalitetsprincippet. Mindre uregelmæssigheder bør kun under ekstraordinære omstændigheder føre til udelukkelse af en økonomisk aktør. Gentagne tilfælde af mindre uregelmæssigheder bør dog give anledning til tvivl om en økonomisk aktørs troværdighed, hvilket kan berettige til udelukkelse.

- 102) Der bør imidlertid tages hensyn til muligheden for, at økonomiske aktører kan iværksætte overensstemmelsesforanstaltninger med henblik på at afhjælpe konsekvenserne af eventuelle strafbare handlinger eller forsømmelser og effektivt forebygge yderligere forekomster af den ukorrekte adfærd. Dette kan især omfatte personalemæssige og organisatoriske foranstaltninger, f.eks. afbrydelse af alle forbindelser med personer eller organisationer involveret i den ukorrekte adfærd, relevant reorganisering af medarbejdere, gennemførelse af rapporterings- og kontrolsystemer, oprettelse af en intern revisionsstruktur til at overvåge overholdelse samt vedtagelsen af interne regler for ansvar og kompensation. Hvor sådanne foranstaltninger yder

tilstrækkelig garanti, bør den pågældende økonomiske aktør ikke længere udelukkes alene på dette grundlag. Økonomiske aktører bør have mulighed for at anmode om, at overensstemmelsesforanstaltninger, der er truffet med henblik på mulig adgang til udbudsproceduren, gennemgås. Det bør dog være op til medlemsstaterne at fastlægge de nøjagtige proceduremæssige og indholdsmæssige betingelser, der finder anvendelse i sådanne tilfælde. Det bør navnlig stå dem frit for at beslutte, om de ønsker at tillade de enkelte ordregivende myndigheder at udføre de relevante vurderinger eller overdrage denne opgave til andre myndigheder på centralt eller decentralt plan.

- 103) Tilbud, der forekommer unormalt lave i forhold til anlægs- og byggearbejderne, varerne eller tjenesteydelserne, kan være baseret på teknisk, økonomisk eller retligt uforsvarlige antagelser eller praksis. Hvis tilbudsgiveren ikke kan give en tilstrækkelig begrundelse, kan den ordregivende myndighed afvise tilbuddet. Afvisning bør være obligatorisk i tilfælde, hvor den ordregivende myndighed har konstateret, at den foreslåede unormalt lave pris eller de foreslåede unormalt lave omkostninger skyldes manglende overensstemmelse med obligatorisk EU-ret eller national lovgivning der er forenelig hermed på det sociale, arbejdsretlige eller miljømæssige område eller overtrædelser af internationale arbejdsretlige bestemmelser.
- 104) I vilkårene for gennemførelse af en kontrakt fastsættes der specifikke krav vedrørende gennemførelsen af kontrakten. I modsætning til kriterierne for tildeling af kontrakter, som udgør grundlaget for en sammenlignende vurdering af tilbuddenes kvalitet, udgøres vilkårene for gennemførelse af kontrakten af faste objektive krav, som ikke har indflydelse på vurderingen af tilbuddene. Vilårene for gennemførelse af en kontrakt bør være forenelige med dette direktiv, hvis de hverken direkte eller indirekte er diskriminerende og er forbundet med kontraktens genstand, hvilket omfatter alle faktorer i den specifikke proces med produktion, levering eller markedsføring. Dette omfatter betingelserne vedrørende processen for gennemførelse af kontrakten, men udelukker krav, der vedrører en virksomheds generelle politik.

Vilkårene for gennemførelse af kontrakten bør være angivet i udbudsbekendtgørelsen, den forhåndsmeddelelse, der anvendes til indkaldelse af tilbud, eller udbudsdokumenterne.

- 105) Det er vigtigt, at underentreprenørernes overholdelse af gældende forpligtelser inden for miljø-, social- og arbejdsmarkedslovgivning i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de internationale miljø-, social- og arbejdsmarkeds-mæssige lovbestemmelser, der er nævnt i dette direktiv, forudsat at sådanne regler og deres anvendelse er i overensstemmelse med EU-retten, sikres gennem passende foranstaltninger truffet af de kompetente nationale myndigheder inden for deres ansvarsområder og opgaver, såsom arbejdstilsyn eller miljøbeskyttelsesmyndigheder.

Det er også nødvendigt at sikre en vis gennemsigtighed i underentreprenørkæden, da dette bringer de ordregivende myndigheder oplysninger om, hvem der befinder sig på byggepladserne, hvilke bygge- og anlægsarbejder de får udført, eller om hvilke virksomheder der leverer tjenesteydelser i eller omkring bygningerne, infrastruktur eller områder, såsom rådhus, kommunale skoler, sportsanlæg, havne eller motorveje, som de ordregivende myndigheder er ansvarlige for eller har direkte tilsyn med. Det bør præciseres, at forpligtelsen til at afgive de påkrævede oplysninger under alle omstændigheder påhviler hovedentreprenøren, enten på grundlag af specifikke klausuler, som den enkelte ordregivende myndighed skal indarbejde i

samtliges udbudsprocedurer, eller på grundlag af forpligtelser, som medlemsstaterne pålægger hovedentreprenører ved hjælp af almindeligt gældende bestemmelser.

Det bør endvidere præciseres, at betingelser for håndhævelse af, hvorvidt gældende bestemmelser inden for miljø-, social- og arbejdsmarkedslovgivning i henhold til EU-retten, national ret, kollektive aftaler eller i henhold til de internationale miljø-, social- og arbejdsmarkeds-mæssige lovbestemmelser, der er nævnt i dette direktiv, forudsat at sådanne regler og deres anvendelse er i overensstemmelse med EU-retten, overholdes, finder anvendelse for så vidt en medlemsstats nationale lovgivning foreskriver en mekanisme for solidarisk hæftelse mellem underentreprenører og hovedentreprenøren. Endvidere bør det udtrykkeligt angives, at medlemsstaterne bør have mulighed for at gå videre og eksempelvis udvide gennemsigtighedsforpligtelserne, muliggøre direkte betaling til underentreprenører eller sætte ordregivende myndigheder i stand til eller pålægge dem at kontrollere, at underentreprenørerne ikke befinder sig i nogen af de situationer, der kunne begrunde en udelukkelse af økonomiske aktører. Hvis sådanne foranstaltninger finder anvendelse på underentreprenører, bør der sikres overensstemmelse med de bestemmelser, der gælder for hovedentreprenører, så tilstedeværelsen af obligatoriske udelukkelsesgrunde følges op af et krav om, at hovedentreprenøren erstatter den pågældende underentreprenør. Viser en sådan kontrol, at der er tale om ikkeobligatoriske udelukkelsesgrunde, bør det præciseres, at de ordregivende myndigheder har mulighed for at kræve en udskiftning. Det bør dog udtrykkeligt fastsættes, at de ordregivende myndigheder kan forpligtes til at kræve en udskiftning af den pågældende underentreprenør, hvis det ville være obligatorisk at udelukke hovedentreprenører i sådanne tilfælde.

Endvidere bør det udtrykkeligt fastsættes, at det fortsat står medlemsstaterne frit for at fastsætte strengere ansvarsregler i henhold til national lovgivning eller til i henhold til national lovgivning at gå videre med direkte betalinger til underentreprenører.

- 106) Der bør mindes om, at Rådets forordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71¹⁸⁾ finder anvendelse på beregningen af fristerne i dette direktiv.
- 107) Det er nødvendigt at præcisere de vilkår, hvorunder ændringer af en kontrakt, der stadig er i kraft, kræver en ny udbudsprocedure under hensyntagen til EU-Domstolens relevante retspraksis. En ny udbudsprocedure er nødvendig, hvis der foretages væsentlige ændringer i den oprindelige kontrakt, især med hensyn til anvendelsesområdet og indholdet i parternes gensidige rettigheder og pligter, herunder fordelingen af intellektuelle ejendomsrettigheder. Sådanne ændringer viser parternes hensigt om at genforhandle vigtige betingelser eller vilkår i den pågældende kontrakt. Dette er især tilfældet, når de ændrede vilkår ville have haft indvirkning på resultatet af proceduren, hvis de havde været del af den oprindelige procedure.

Ændringer af kontrakten, der medfører en mindre ændring af kontraktens værdi op til et vist niveau, bør altid være mulige, uden at det er nødvendigt at gennemføre en ny udbudsprocedure. Med henblik på dette og for at sikre retssikkerheden bør dette direktiv fastsætte »de minimums«-tærskler, under hvilke en ny udbudsprocedure ikke er nødvendig. Det bør være muligt at ændre kontrakten over disse tærskler uden at skulle gennemføre en ny udbudsprocedure, hvis disse overholder de relevante betingelser i dette direktiv.

- 108) De ordregivende myndigheder kan komme i den situation, at der bliver behov for yderligere varer eller tjenesteydelser. I sådanne tilfælde kan en ændring af den oprindelige kontrakt uden

en ny udbudsprocedure begrundes, navnlig hvis de nye leverancer enten gør det ud for en delvis erstatning eller en udvidelse af eksisterende tjenesteydelser, varer eller anlæg, hvis et leverandørskifte ville gøre det nødvendigt for den ordregivende myndighed at anskaffe varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, som på grund af en forskel i teknisk beskaffenhed ville medføre teknisk uforenelighed eller uforholdsmæssigt store tekniske vanskeligheder ved drift og vedligeholdelse.

- 109) De ordregivende myndigheder kan komme ud for eksterne omstændigheder, som de ikke kunne forudse ved tildelingen af kontrakten, navnlig når gennemførelsen af kontrakten dækker en længere periode. I dette tilfælde er det nødvendigt med en vis grad af fleksibilitet, så kontrakten kan tilpasses disse omstændigheder uden en ny udbudsprocedure. Begrebet uforudsigelige omstændigheder henviser til omstændigheder, der ikke kunne forudsiges trods rimeligt omhyggelige forberedelser ved den ordregivende myndigheds oprindelige tildeling under hensyntagen til de tilgængelige midler, det specifikke projekts art og kendetegn, god praksis på det pågældende område og nødvendigheden af at sikre et relevant forhold mellem de ressourcer, der anvendes til at forberede tildelingen, og dens forudsigelige værdi. Dette er imidlertid ikke tilfældet, hvis en ændring medfører, at arten af det samlede indkøb forandres, f.eks. ved at erstatte de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal indkøbes, med noget andet eller ved grundlæggende at ændre indkøbstypen, da der i en sådan situation må forudsættes en hypotetisk påvirkning af resultatet.
- 110) I overensstemmelse med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed må den valgte tilbudsgiver ikke erstattes af en anden økonomisk aktør uden fornyet udbud, f.eks. hvis en kontrakt bringes til ophør på grund af mangler ved gennemførelsen. Den valgte tilbudsgiver, der gennemfører kontrakten, bør imidlertid, navnlig hvis kontrakten er tildelt mere end én virksomhed, kunne foretage visse strukturelle ændringer under kontraktens udførelse såsom rent interne reorganiseringer, overtagelser, fusioner og erhvervelser eller insolvens. Disse strukturelle ændringer bør ikke automatisk nødvendiggøre nye udbudsprocedurer for alle offentlige kontrakter, der gennemføres af den pågældende tilbudsgiver.
- 111) De ordregivende myndigheder bør i de enkelte kontrakter selv have mulighed for at få indført ændringer af en kontrakt ved hjælp af revisionsbestemmelser eller optionsklausuler, men sådanne klausuler må ikke give dem ubegrænset spillerum. Dette direktiv bør derfor fastsætte, i hvilken udstrækning der kan gives mulighed for ændringer i den oprindelige kontrakt. Det bør således præciseres, at tilstrækkeligt tydelige revisions- eller optionsklausuler f.eks. kan give anledning til prisindeksering eller sikre, at kommunikationsudstyr, der f.eks. leveres over en given periode, fortsat er egnet, også i tilfælde af skiftende kommunikationsprotokoller eller andre teknologiske ændringer. Det bør også være muligt under tilstrækkeligt klare klausuler at kunne få tilpasset en kontrakt, hvis dette bliver nødvendigt på grund af tekniske vanskeligheder, der er opstået under drift eller vedligeholdelse. Endvidere bør det erindres, at kontrakter f.eks. kan omfatte såvel almindelig vedligeholdelse som ekstraordinære vedligeholdelsesforanstaltninger, der kan blive nødvendige for at sikre fortsættelse af en offentlig tjenesteydelse.
- 112) Ordregivende myndigheder bliver af og til stillet over for omstændigheder, der kræver, at offentlige kontrakter bringes til ophør før tid for at overholde forpligtelser, der følger af EU-retten på området for offentlige udbud. Medlemsstaterne bør derfor sikre, at ordregivende myndigheder har mulighed for, på de betingelser, der er fastsat ved national lovgivning, at bringe en offentlig kontrakt til ophør i dens gyldighedsperiode, hvis det kræves af EU-retten.

- 113) Resultaterne af Kommissionens arbejdsdokument af 27. juni 2011 med titlen »Evalueringsrapport: Indvirkningen og effektiviteten af EU's lovgivning om offentlige udbud« tyder på, at udelukkelsen af visse tjenesteydelser fra det fulde anvendelsesområde for direktiv 2004/18/EF bør revideres. Som følge heraf bør nærværende direktivs fulde anvendelse udvides til en række tjenesteydelser.
- 114) Visse kategorier af tjenesteydelser har fortsat ifølge deres natur en begrænset grænseoverskridende dimension, især de tjenesteydelser, der kan betegnes som personlige tjenesteydelser, såsom visse sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige tjenesteydelser. Disse tjenesteydelser leveres i en særlig sammenhæng, som er meget forskellig fra medlemsstat til medlemsstat som følge af forskellige kulturelle traditioner. Der bør derfor oprettes en særlig ordning for offentlige kontrakter for disse tjenesteydelser med en højere tærskel end den, der gælder for andre tjenesteydelser.

Personlige tjenesteydelser med værdier under denne tærskel vil normalt ikke være af interesse for udbydere fra andre medlemsstater, medmindre der er konkrete tegn på det modsatte, som f.eks. ved EU-finansiering af grænseoverskridende projekter.

Kontrakter for personlige tjenesteydelser over denne tærskel bør være underlagt gennemsigtighed på EU-plan. Under hensyntagen til vigtigheden af den kulturelle sammenhæng og disse tjenesteydelsers følsomhed bør medlemsstaterne have vide skønsmæssige beføjelser til at planlægge valget af leverandører på den måde, de finder mest hensigtsmæssig. Direktivets bestemmelser tager hensyn til dette krav og pålægger kun overholdelse af de grundlæggende principper om gennemsigtighed og ligebehandling og sikrer, at de ordregivende myndigheder er i stand til at anvende specifikke kvalitetskriterier ved valget af leverandører af tjenesteydelser såsom de kriterier, der er fastsat i den frivillige europæiske kvalitetsramme for sociale tjenesteydelser, der er offentliggjort af Udvalget for Social Beskyttelse. Ved fastlæggelsen af de procedurer, der skal anvendes i forbindelse med tildeling af kontrakter vedrørende tjenesteydelser til personer, bør medlemsstaterne tage hensyn til artikel 14 i TEUF og protokol nr. 26. Medlemsstaterne bør i den forbindelse også stræbe efter at forenkle og lette den administrative byrde for de ordregivende myndigheder og de økonomiske aktører. Det bør præciseres, at dette også kan betyde, at der skal anvendes regler, som gælder for tjenesteydelseskontrakter, der ikke er omfattet af den særlige ordning.

Medlemsstaterne og de offentlige myndigheder kan fortsat selv levere disse tjenesteydelser eller organisere de sociale tjenesteydelser på en sådan måde, at det ikke omfatter indgåelse af offentlige kontrakter, eksempelvis ved blot at finansiere tjenesterne eller ved at udstede licenser eller tilladelser til alle økonomiske aktører, der opfylder de af den ordregivende myndighed på forhånd fastlagte betingelser, uden begrænsninger eller kvoter, forudsat at systemet sikrer tilstrækkelig annoncering og overholder principperne om gennemsigtighed og ikkeforskelsbehandling.

- 115) Ligeledes tilbydes hotel- og restaurationstjenesteydelser typisk kun af aktører på det bestemte sted, hvor disse tjenesteydelser leveres, og har dermed også en begrænset grænseoverskridende dimension. De bør derfor kun være omfattet af den lempelige ordning, fra en tærskel på 750 000 EUR. Store hotel- og restaurationstjenesteydelseskontrakter, der ligger over denne tær-

skel, kan være interessante for forskellige økonomiske aktører såsom rejsebureauer og andre formidlere, også på tværs af grænserne.

- 116) På lignende måde vedrører visse juridiske tjenesteydelser udelukkende rent nationale retsspørgsmål og tilbydes derfor typisk kun af operatører i den berørte medlemsstat, hvorfor de har en begrænset grænseoverskridende dimension. De bør derfor kun være omfattet af den lempelige ordning fra en tærskel på 750 000 EUR. Store kontrakter vedrørende juridiske tjenesteydelser over denne tærskel kan være af interesse for forskellige økonomiske aktører såsom internationale advokatfirmaer, også på grænseoverskridende grundlag, navnlig hvis de omhandler juridiske spørgsmål, der udspringer af eller har baggrund i EU-ret eller anden international ret eller vedrører mere end ét land.
- 117) Erfaringen har vist, at en række andre tjenesteydelser såsom rednings-, brandsluknings- og fængselstjenester normalt kun har en vis grænseoverskridende interesse fra det øjeblik, hvor de når en tilstrækkelig kritisk masse i kraft af deres relativt høje værdi. For så vidt som de ikke er udelukket fra dette direktivs anvendelsesområde, bør de medtages i den lempelige ordning. I den udstrækning leveringen faktisk er baseret på kontrakter vil andre kategorier af tjenesteydelser såsom statslige tjenesteydelser eller levering af tjenesteydelser til samfundet normalt sandsynligvis kun være af grænseoverskridende interesse fra en tærskel på 750 000 EUR og bør derfor kun da være underlagt den lempelige ordning.
- 118) Med henblik på at sikre kontinuiteten af de offentlige tjenesteydelser bør dette direktiv give mulighed for, at deltagelse i udbudsprocedurer for visse tjenesteydelser på sundheds-, social- og kulturområdet forbeholdes organisationer, der bygger på medarbejderejerskab eller aktiv medarbejderdeltagelse i deres ledelse, og for eksisterende organisationers vedkommende, såsom kooperativer, til at deltage i leveringen af disse tjenesteydelser til slutbrugerne. Denne bestemmelse er udelukkende forbeholdt visse tjenesteydelser inden for sundheds- og socialvæsenet samt tilknyttede tjenesteydelser, visse tjenesteydelser inden for uddannelse, biblioteker, arkiver, museer og andre kulturelle tjenesteydelser, sportstjenesteydelser og tjenesteydelser til private husstande, og har ikke til formål at omfatte nogen af de udeladelser, der i øvrigt gælder i dette direktiv. Sådanne udbudsprocedurer bør alene være omfattet af den lempelige ordning.
- 119) Det vil være hensigtsmæssigt at identificere disse tjenesteydelser ved hjælp af henvisning til specifikke positioner i det fælles glossar for offentlige kontrakter (CPV) som vedtaget ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2195/2002¹⁹⁾, der er en hierarkisk struktureret nomenklatur opdelt i afdelinger, grupper, klasser, kategorier og underkategorier. Med henblik på at undgå juridisk usikkerhed bør det præciseres, at henvisning til en afdeling ikke implicit indebærer henvisning til en underordnet underafdeling. En sådan omfattende dækning bør i stedet angives eksplicit ved at nævne alle relevante positioner, hvis relevant som en række koder.
- 120) Projektkonkurrencer er traditionelt oftest blevet anvendt på områderne byplanlægning og fysisk planlægning, arkitekt- og ingeniørarbejde eller databehandling. Det bør dog erindres, at disse fleksible instrumenter også kan anvendes til andre formål såsom indhentning af finansieringstekniske planer, der kan optimere SMV-støtte inden for rammerne af initiativet om fælleseuropæiske midler til mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder (Jeremieinitiativet) eller andre EU-programmer vedrørende SMV-støtte i en given medlemsstat. Projektkonkurrencer, der anvendes til indhentning af sådanne finansieringstekniske planer kan også

indeholde angivelse af, at de resulterende tjenesteydelseskontrakter til gennemførelse af disse finansieringstekniske planer vil blive tildelt vinderen eller en af vinderne af projektkonkurrencen ved hjælp af udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse.

- 121) Evalueringen har vist, at der stadig er betydelig plads til forbedring i anvendelsen af EU-reglerne om offentlige udbud. Med henblik på en mere effektiv og konsekvent anvendelse af reglerne, er det afgørende at få et godt overblik over eventuelle strukturelle problemer og generelle mønstre i de nationale politikker for offentlige udbud for at kunne håndtere eventuelle problemer mere målrettet. Dette overblik bør skaffes gennem passende overvågning, hvis resultater bør offentliggøres jævnligt med henblik på at muliggøre en informeret debat om mulige forbedringer af udbudsregler og -praksis. At få så godt et overblik vil også kunne give indblik i anvendelsen af regler om offentlige udbud i forbindelse med gennemførelsen af projekter, som Unionen er med til at finansiere. Medlemsstaterne bør fortsat frit kunne beslutte, hvordan og af hvem denne overvågning bør udføres i praksis. De bør således også fortsat frit kunne beslutte, om overvågningen bør baseres på en stikprøvebaseret efterfølgende kontrol eller en systematisk forudgående kontrol af offentlige udbudsprocedurer, som er omfattet af dette direktiv. Det bør være muligt at gøre de relevante organer opmærksomme på eventuelle problemer. Dette bør ikke nødvendigvis kræve, at de, der har foretaget overvågningen, har søgsmålskompetence ved domstolene.

Bedre vejledning, information og støtte til de ordregivende myndigheder og økonomiske aktører kunne også i høj grad bidrage til øge effektiviteten af offentlige udbud gennem bedre viden, øget retssikkerhed og professionalisering af procedurerne for offentlige udbud. En sådan vejledning bør være tilgængelig for ordregivende myndigheder og økonomiske aktører overalt, hvor det kan være nødvendigt for at sikre en mere korrekt anvendelse af reglerne. Den vejledning, der skal gives, kunne dække alle de spørgsmål, der er relevante for offentlige udbud, såsom planlægning af indkøb, procedurer, valg af teknikker og hjælpemidler og god praksis i gennemførelsen af procedurerne. Med hensyn til juridiske spørgsmål bør vejledningen ikke nødvendigvis omfatte en fuldstændig juridisk analyse af de pågældende spørgsmål. Den kunne begrænses til en generel angivelse af de elementer, som bør tages i betragtning i forbindelse med den efterfølgende detaljerede analyse af spørgsmålene, eksempelvis ved at pege på retspraksis, som kunne være relevant, eller på vejledende noter eller andre kilder, som har gennemgået det pågældende specifikke spørgsmål.

- 122) I henhold til direktiv 89/665/EØF skal der være adgang til visse klageprocedurer, i det mindste for personer, der har eller har haft interesse i at opnå en bestemt kontrakt, og som har lidt eller vil kunne lide skade som følge af en påstået overtrædelse af EU-retten på området offentlige udbud eller nationale regler til gennemførelse af denne lovgivning. Disse klageprocedurer bør ikke berøres af dette direktiv. Borgere, berørte aktører, organiserede eller ikke, og andre personer eller organer, som ikke har adgang til klageprocedurer i henhold til direktiv 89/665/EØF, har dog ikke desto mindre som skatteydere en legitim interesse i sunde udbudsprocedurer. De bør derfor have mulighed for, ud over gennem klageproceduren i medfør af direktiv 89/665/EØF, og uden at det nødvendigvis indebærer, at de får søgsmålskompetence ved domstolene, at angive eventuelle krænkelse af dette direktiv til en kompetent myndighed eller struktur. For at undgå at fordoble eksisterende myndigheder eller strukturer bør medlemsstaterne have mulighed for at hjemle anvendelse af almindelige overvågningsmyndigheder eller -strukturer, sektorale tilsynsorganer, kommunale tilsynsorganer, konkurrencemyndigheder, ombudsmand eller nationale revisionsmyndigheder.

-
- 123) For at udnytte potentialet ved offentlige udbud fuldt ud med henblik på at nå målene for Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst vil miljømæssige, sociale og innovative udbud også skulle spille en rolle. Det er derfor vigtigt at få et overblik over udviklingen inden for strategiske indkøb for at være velorienteret om de generelle tendenser på overordnet plan på dette område. Allerede udarbejdede relevante rapporter kan naturligvis også anvendes i denne sammenhæng.
- 124) Som følge af SMV'ernes potentiale med hensyn til jobskabelse, vækst og innovation er det vigtigt at tilskynde til, at de deltager i offentlige udbud, både på grundlag af passende bestemmelser i dette direktiv og ved hjælp af initiativer på nationalt plan. De nye bestemmelser i dette direktiv bør bidrage til bedre resultater, hvormed der menes SMV'ernes andel af den samlede værdi af de tildelte kontrakter. Det er ikke hensigtsmæssigt at pålægge obligatoriske resultatandele, men nationale initiativer til fremme af SMV'ernes deltagelse bør følges nøje på grund af vigtigheden heraf.
- 125) Der er allerede etableret en række procedurer og arbejdsmetoder med hensyn til Kommissionens kommunikation og kontakter med medlemsstaterne såsom kommunikation og kontakter vedrørende procedurerne i artikel 258 og 260 i TEUF, problemløsningsnettet for det indre marked (Solvit) og EU Pilot, som ikke ændres ved dette direktiv. De bør imidlertid suppleres ved, at der udpeges et enkelt referencepunkt i hver medlemsstat med henblik på samarbejdet med Kommissionen, og det skal fungere som en one-stop-shop for spørgsmål vedrørende offentlige udbud i den pågældende medlemsstat. Denne funktion kan varetages af personer eller strukturer, som allerede er i regelmæssig kontakt med Kommissionen om spørgsmål vedrørende offentlige udbud, såsom de nationale kontaktpunkter, medlemmerne af det Rådgivende Udvalg for Offentlige Udbud, medlemmerne af udbudsnettet eller nationale koordinerende instanser.
- 126) Sporbarhed og gennemsigtighed i beslutningstagningen i forbindelse med udbudsprocedurer er afgørende for at sikre sunde procedurer, herunder effektivt at bekæmpe korrupsion og svindel. De ordregivende myndigheder bør derfor beholde kopier af de indgåede kontrakter ved kontrakter på store beløb for at kunne give aktindsigt i disse dokumenter til interesserede parter i overensstemmelse med gældende regler om adgang til dokumenter. Desuden bør væsentlige elementer og beslutninger i forbindelse med individuelle udbudsprocedurer dokumenteres i en udbudsrapport. For at begrænse den administrative byrde i videst muligt omfang bør udbudsrapporten kunne henvise til oplysninger, som allerede forefindes i den relevante bekendtgørelse om indgåede kontrakter. De elektroniske systemer for offentliggørelse af disse bekendtgørelser, som administreres af Kommissionen, bør også forbedres med henblik på at lette dataregistreringen og samtidig gøre det lettere at udtrække overordnede rapporter og udveksle data mellem systemerne.
- 127) Ud fra et ønske om administrativ forenkling og for at lette byrden for medlemsstaterne bør Kommissionen regelmæssigt undersøge, om kvaliteten og fuldstændigheden af oplysningerne i de bekendtgørelser, som offentliggøres i forbindelse med offentlige udbudsprocedurer, er tilstrækkelig til at gøre det muligt for Kommissionen at trække de statistiske oplysninger ud, som medlemsstaterne ellers ville skulle indsende.

- 128) Der er brug for et effektivt administrativt samarbejde til udvekslingen af de oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af tildelingsprocedurer i grænseoverskridende situationer, navnlig med hensyn til verifikation af udelukkelsesgrundene og udvælgelseskriterierne, anvendelsen af kvalitets- og miljøstandarder og af lister over godkendte økonomiske aktører. Udveksling af oplysninger er omfattet af national lovgivning om fortrolighed. Dette direktiv pålægger således ikke medlemsstaterne nogen forpligtelse til at udveksle oplysninger ud over, hvad de nationale ordregivende myndigheder kan få adgang til. Informationssystemet for det indre marked (IMI), som er oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1024/2012²⁰), kan vise sig at være et nyttigt elektronisk middel til at fremme og øge det administrative samarbejde, der styrer udvekslingen af oplysninger på basis af simple og ensartede procedurer og overvinder sprogbarrierer. Der bør derfor hurtigst muligt lanceres et pilotprojekt for at teste egnetheden af, at IMI udvides til at omfatte udvekslingen af oplysninger i henhold til dette direktiv.
- 129) Med henblik på tilpasning til den hurtige tekniske, økonomiske og lovgivningsmæssige udvikling bør beføjelsen til at vedtage retsakter delegeres til Kommissionen i overensstemmelse med artikel 290 i TEUF for så vidt angår en række ikkevæsentlige bestemmelser i dette direktiv. Som følge af kravet om at overholde internationale aftaler bør Kommissionen reelt have bemyndigelse til at ændre de tekniske fremgangsmåder for beregningsmetoderne vedrørende tærskler samt regelmæssigt revidere selve tærsklerne og tilpasse bilag X. Fortegnelserne over statslige myndigheder kan variere som følge af administrative ændringer på nationalt plan. Disse meddeles Kommissionen, som bør have bemyndigelse til at tilpasse bilag I. Der kan forekomme lovgivningsmæssige ændringer af henvisninger til CPV-nomenklaturen på EU-plan, og det er nødvendigt at afspejle disse ændringer i dette direktivs tekst. De tekniske beskrivelser af og kendetegn for anordningerne til elektronisk modtagelse bør ajourføres med den teknologiske udvikling. Det er også nødvendigt at bemyndige Kommissionen til at gøre tekniske standarder for elektronisk kommunikation obligatorisk for at sikre interoperabiliteten af tekniske formater, processer og kommunikation ved de indkøbsprocedurer, der udføres ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler, under hensyntagen til den teknologiske udvikling. Fortegnelsen over Unionens retsakter, der fastsætter fælles metoder til beregning af livscyklusomkostninger bør tilpasses hurtigt, så de foranstaltninger, der vedtages på sektorbasis, indarbejdes. For at opfylde disse krav bør Kommissionen bemyndiges til at ajourføre fortegnelsen over retsakter, herunder metoderne til beregning af livscyklusomkostninger. Det er navnlig vigtigt, at Kommissionen gennemfører relevante høringer under sit forberedende arbejde, herunder på ekspertniveau. Kommissionen bør i forbindelse med forberedelsen og udarbejdelsen af delegerede retsakter sørge for samtidig, rettidig og hensigtsmæssig fremsendelse af relevante dokumenter til Europa-Parlamentet og Rådet.
- 130) Kommissionen bør i forbindelse med anvendelsen af dette direktiv høre de nødvendige grupper af eksperter inden for elektronisk baserede offentlige udbud for at sikre en velafbalanceret sammensætning af de vigtigste interessentgrupper.
- 131) For at sikre ensartede betingelser for gennemførelsen af dette direktiv hvad angår udarbejdelsen af standardformularerne til offentliggørelse af bekendtgørelser og en standardformular til egenerklæringer bør Kommissionen tillægges gennemførelsesbeføjelser. Disse beføjelser bør udøves i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011²¹).

- 132) Rådgivningsproceduren bør anvendes til vedtagelsen af de gennemførelsesretsakter vedrørende standardformularer til egenerklæringer, som ikke har nogen indvirkning, hverken fra et finansielt synspunkt eller ud fra arten og omfanget af de forpligtelser, der følger af dette direktiv. Disse retsakter er derimod kendetegnet ved udelukkende at have administrative formål og tjener til at lette anvendelsen af bestemmelserne i dette direktiv.
- 133) Undersøgelingsproceduren bør anvendes i forbindelse med vedtagelsen af standardformularer til egenerklæringer, på grund af virkningen af egenerklæringer på udbud, og idet de spiller en central rolle i forenklingen af dokumentkravene i udbudsprocedurene.
- 134) Kommissionen bør vurdere virkningerne på det indre marked som følge af anvendelsen af tærsklerne og rapportere derom til Europa-Parlamentet og Rådet. Den bør i den forbindelse tage hensyn til faktorer såsom niveauet for grænseoverskridende offentlige udbud, SMV'ers deltagelse, transaktionsomkostninger og afvejning af cost-benefit.

I overensstemmelse med artikel XXII, stk. 7, i GPA-aftalen skal denne være genstand for yderligere forhandlinger tre år efter dens ikrafttræden og derefter regelmæssigt. I den forbindelse bør det hensigtsmæssige i tærsklerne vurderes under hensyntagen til virkningen af inflation med henblik på en lang periode uden ændring af tærsklerne i GPA-aftalen; i tilfælde af, at tærsklerne ændres som følge heraf, bør Kommissionen om nødvendigt vedtage et forslag til en retsakt om ændring af de tærskler, der er fastsat i nærværende direktiv.

- 135) Under hensyn til de aktuelle drøftelser om horisontale bestemmelser for forbindelserne med tredjelande for så vidt angår offentlige udbud bør Kommissionen nøje følge de globale handelsvilkår og vurdere Unionens konkurrencemæssige stilling.
- 136) Målet for dette direktiv, nemlig samordningen af de nødvendige love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne for visse procedurer for offentlige udbud, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne men kan på grund af dets omfang og virkninger bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.
- 137) Direktiv 2004/18/EF bør ophæves.
- 138) I henhold til den fælles politiske erklæring af 28. september 2011 fra medlemsstaterne og Kommissionen om forklarende dokumenter har medlemsstaterne forpligtet sig til i begrundede tilfælde at lade meddelelsen af deres gennemførelsesforanstaltninger ledsage af et eller flere dokumenter, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestanddele og de tilsvarende dele i de nationale gennemførelsesinstrumenter. Med hensyn til dette direktiv finder lovgiveren, at fremsendelsen af sådanne dokumenter er begrundet —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

AFSNIT I:	ANVENDELSESOMRÅDE, DEFINITIONER OG GENERELLE PRINCIPPER
KAPITEL I:	Anvendelsesområde og definitioner
AFDELING 1:	GENSTAND OG DEFINITIONER

Artikel 1:	Genstand og anvendelsesområde
Artikel 2:	Definitioner
Artikel 3:	Blandede udbud
AFDELING 2:	TÆRSKLER
Artikel 4:	Tærskelværdier
Artikel 5:	Metoder til beregning af den anslåede værdi af udbud
Artikel 6:	Revision af tærsklerne og fortegnelsen over statslige myndigheder
AFDELING 3:	UNDTAGELSER
Artikel 7:	Kontrakter inden for sektorerne vandforsyning, energiforsyning, transport og posttjenester
Artikel 8:	Særlige undtagelser inden for elektronisk kommunikation
Artikel 9:	Offentlige kontrakter, der tildeles, og projektkonkurrencer, der afholdes, i henhold til internationale regler
Artikel 10:	Særlige undtagelser for tjenesteydelseskontrakter
Artikel 11:	Tjenesteydelseskontrakter, der tildeles på grundlag af en eksklusiv rettighed
Artikel 12:	Offentlige kontrakter mellem enheder i den offentlige sektor
AFDELING 4:	SÆRLIGE SITUATIONER
Underafdeling 1:	Kontrakter, hvortil der ydes tilskud, og forsknings- og udviklingstjenesteydelser
Artikel 13:	Kontrakter, hvortil de ordregivende myndigheder yder tilskud
Artikel 14:	Tjenesteydelser vedrørende forskning og udvikling
Underafdeling 2:	Udbud, der omhandler forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter
Artikel 15:	Forsvar og sikkerhed
Artikel 16:	Blandede udbud, der omhandler forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter
Artikel 17:	Offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, der omfatter forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter og som tildeles eller tilrettelægges i henhold til internationale regler
KAPITEL II:	Generelle regler
Artikel 18:	Udbudsprincipper
Artikel 19:	Økonomiske aktører
Artikel 20:	Reserverede kontrakter
Artikel 21:	Fortrolighed
Artikel 22:	Regler for kommunikation
Artikel 23:	Nomenklaturer
Artikel 24:	Interessekonflikter
AFSNIT II:	REGLER VEDRØRENDE OFFENTLIGE KONTRAKTER
KAPITEL I:	Procedurer
Artikel 25:	Betingelser vedrørende GPA-aftalen og andre internationale aftaler
Artikel 26:	Valg af procedurer
Artikel 27:	Offentligt udbud
Artikel 28:	Begrænset udbud
Artikel 29:	Udbud med forhandling
Artikel 30:	Konkurrencepræget dialog

-
- Artikel 31: Innovationspartnerskab
Artikel 32: Anvendelse af udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse
- KAPITEL II: Teknikker og hjælpemidler i forbindelse med elektroniske og samlede udbud
Artikel 33: Rameaftaler
Artikel 34: Dynamiske indkøbssystemer
Artikel 35: Elektroniske auktioner
Artikel 36: Elektroniske kataloger
Artikel 37: Centraliserede indkøbsaktiviteter og indkøbscentraler
Artikel 38: Lejlighedsvis fælles udbud
Artikel 39: Udbud, der involverer ordregivende myndigheder fra forskellige medlemsstater
- KAPITEL III: Procedureforløb
- AFDELING 1: FORBEREDELSE
Artikel 40: Indledende markedsundersøgelser
Artikel 41: Forudgående inddragelse af ansøgere eller tilbudsgivere
Artikel 42: Tekniske specifikationer
Artikel 43: Mærker
Artikel 44: Testrapporter, certificering og anden dokumentation
Artikel 45: Alternative tilbud
Artikel 46: Opdeling af kontrakter i delkontrakter
Artikel 47: Fastsættelse af tidsfrister
- AFDELING 2: OFFENTLIGGØRELSE OG GENNEMSIGTIGHED
Artikel 48: Forhåndsmeddelelser
Artikel 49: Udbudsbekendtgørelser
Artikel 50: Bekendtgørelser om indgåede kontrakter
Artikel 51: Udarbejdelse og offentliggørelse af bekendtgørelser og meddelelser
Artikel 52: Offentliggørelse på nationalt plan
Artikel 53: Elektronisk adgang til udbudsdokumenter
Artikel 54: Opfordringer til ansøgere
Artikel 55: Meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere
- AFDELING 3: UDVÆLGELSE AF DELTAGERE OG TILDELING AF KONTRAKTER
Artikel 56: Generelle principper
- Underafdeling 1: Kriterier for kvalitativ udvælgelse
Artikel 57: Udelukkelsesgrunde
Artikel 58: Udvalgelseskriterier
Artikel 59: Fælles europæisk udbudsdokument
Artikel 60: Dokumentation
Artikel 61: Online certifikatbase (e-Certis)
Artikel 62: Kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesstandarder
Artikel 63: Udnyttelse af andre enheders kapacitet
Artikel 64: Officielle lister over godkendte økonomiske aktører og certificering, der foretages af offentligretlige eller privatretlige organer
- Underafdeling 2: Begrænsning af antallet af ansøgere, tilbud og løsninger

Artikel 65:	Begrænsning af antallet af i øvrigt kvalificerede ansøgere, som opfordres til at deltage
Artikel 66:	Begrænsning af antallet af tilbud og løsninger
Underafdeling 3:	Kontrakttildeling
Artikel 67:	Kriterier for tildeling af kontrakter
Artikel 68:	Beregning af livscyklusomkostninger
Artikel 69:	Unormalt lave tilbud
KAPITEL IV:	Kontraktgennemførelse
Artikel 70:	Betingelser vedrørende kontraktens gennemførelse
Artikel 71:	Underentreprise
Artikel 72:	Ændring af kontrakter i deres løbetid
Artikel 73:	Opsigelse af kontrakter
AFSNIT III:	SÆRLIGE UDBUDSORDNINGER
KAPITEL I:	Sociale og andre specifikke tjenesteydelser
Artikel 74:	Tildeling af kontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser
Artikel 75:	Offentliggørelse af bekendtgørelser og meddelelser
Artikel 76:	Principper for tildeling af kontrakter
Artikel 77:	Reserverede kontrakter om visse tjenesteydelser
Kapitel II:	Regler for projektkonkurrencer
Artikel 78:	Anvendelsesområde
Artikel 79:	Bekendtgørelser
Artikel 80:	Regler for projektkonkurrencer og udvælgelse af deltagere
Artikel 81:	Bedømmelseskomitéens sammensætning
Artikel 82:	Bedømmelseskomitéens afgørelser
AFSNIT IV:	FORVALTNING
Artikel 83:	Fuldbyrdelse
Artikel 84:	Individuelle rapporter om procedurer for tildeling af kontrakter
Artikel 85:	National rapportering og statistiske oplysninger
Artikel 86:	Administrativt samarbejde
AFSNIT V:	DELEGEREDE BEFØJELSER, GENNEMFØRELSESBEFØJELSER OG AFSLUTTENDE BESTEMMELSER
Artikel 87:	Udøvelse af de delegerede beføjelser
Artikel 88:	Hasteprocedure
Artikel 89:	Udvalgsprocedure
Artikel 90:	Gennemførelse og overgangsbestemmelser
Artikel 91:	Ophævelse
Artikel 92:	Evaluerings
Artikel 93:	Ikrafttræden
Artikel 94:	Adressater

BILAG I:	STATSLIGE MYNDIGHEDER
BILAG II:	LISTE OVER DE I ARTIKEL 2, STK. 1, NR. 6), LITRA A), OMHANDLEDE AKTIVITETER
BILAG III:	LISTE OVER DE I ARTIKEL 4, LITRA B), OMHANDLEDE VARER VEDRØRENDE KONTRAKTER TILDELT AF ORDREGIVENDE MYNDIGHEDER INDEN FOR FORSVARSOMRÅDET
BILAG IV:	KRAV TIL VÆRKTØJER OG ANORDNINGER TIL ELEKTRONISK MODTAGELSE AF TILBUD, ANSØGNINGER OM DELTAGELSE SAMT PLANER OG PROJEKTER I FORBINDELSE MED PROJEKTKONKURRENCER
BILAG V:	OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OG MEDDELELSER
Del A:	Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om offentliggørelse af en forhåndsmeddelelse i en køberprofil
Del B:	Oplysninger, der skal angives i forhåndsmeddelelser (jf. artikel 48)
Del C:	Oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelser (jf. artikel 49)
Del D:	Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om indgåede kontrakter (jf. artikel 50)
Del E:	Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om projektkonkurrencer (jf. artikel 79, stk. 1)
Del F:	Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser af resultaterne af en projektkonkurrence (jf. artikel 79, stk. 2)
Del G:	Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om ændringer i en kontrakt i dens løbetid (jf. artikel 72, stk. 1)
Del H:	Oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelser vedrørende kontrakter om sociale og andre specifikke tjenesteydelser (jf. artikel 75, stk. 1)
Del I:	Oplysninger, der skal angives i forhåndsmeddelelser om sociale og andre specifikke tjenesteydelser (jf. artikel 75, stk. 1)
Del J:	Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om kontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser (jf. artikel 75, stk. 2)
BILAG VI	OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I UDBUDSDOKUMENTERNE I FORBINDELSE MED ELEKTRONISKE AUKTIONER (ARTIKEL 35, STK. 4)
BILAG VII	DEFINITION AF VISSE TEKNISKE SPECIFIKATIONER
BILAG VIII	KARAKTERISTIKA VEDRØRENDE OFFENTLIGGØRELSE
BILAG IX	INDHOLD I OPFORDRINGER TIL AT AFGIVE TILBUD, DELTAGE I DIALOGEN ELLER BEKRÆFTE INTERESSETILKENDEGIVELSE I HENHOLD TIL ARTIKEL 54
BILAG X	LISTE OVER INTERNATIONALE SOCIALE OG MILJØMÆSSIGE KONVENTIONER OMHANDLET I ARTIKEL 18, STK. 2
BILAG XI	REGISTRE
BILAG XII	DOKUMENTATION FOR UDVÆLGELSESKRITERIER
BILAG XIII	FORTEGNELSE OVER EU-RETSAKTER OMHANDLET I ARTIKEL 68, STK. 3
BILAG XIV	TJENESTEYDELSER OMHANDLET I ARTIKEL 74
BILAG XV	SAMMENLIGNINGSTABEL

AFSNIT I

ANVENDELSESOMRÅDE, DEFINITIONER OG GENERELLE PRINCIPPER

KAPITEL I

Anvendelsesområde og definitioner

Afdeling 1

Genstand og definitioner

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

- 1) I dette direktiv fastsættes reglerne for ordregivende myndigheders udbudsprocedurer med hensyn til offentlige kontrakter samt projektkoncurrencer, hvis værdi anslås ikke at være mindre end tærsklerne fastsat i artikel 4.
- 2) Udbud i henhold til dette direktiv omfatter en eller flere ordregivende myndigheders anskaffelse ved hjælp af en offentlig kontrakt af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser fra økonomiske aktører valgt af de ordregivende myndigheder, uanset om bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne er beregnet til et offentligt formål.
- 3) Dette direktiv er underlagt artikel 346 i TEUF.
- 4) Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes frihed til i overensstemmelse med EU-retten at fastsætte, hvad de betragter som tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, og bestemme, hvordan disse tjenesteydelser skal organiseres og finansieres, i overensstemmelse med reglerne om statsstøtte, og hvilke specifikke forpligtelser der bør gælde for dem. Ligeledes berører dette direktiv ikke offentlige myndigheders ret til at beslutte, om, hvordan og i hvilket omfang de ønsker selv at udføre offentlige funktioner i henhold til artikel 14 i TEUF og protokol nr. 26.
- 5) Dette direktiv berører ikke den måde, hvorpå medlemsstaterne udformer deres socialsikringsordninger.
- 6) Aftaler, afgørelser eller andre juridiske instrumenter, der organiserer overførsel af kompetencer og ansvar vedrørende gennemførelse af offentlige opgaver mellem ordregivende myndigheder eller grupperinger af ordregivende myndigheder og ikke indebærer, at der skal ydes betaling for kontraktmæssige ydelser, betragtes som et spørgsmål om intern organisation i den berørte medlemsstat og berøres som sådan ikke af dette direktiv.

Artikel 2

Definitioner

1. I dette direktiv forstås ved:

- 1) »ordregivende myndigheder«: staten, regionale eller lokale myndigheder, offentligretlige organer, sammenslutninger af en eller flere af disse myndigheder eller et eller flere af disse offentligretlige organer
- 2) »statslige myndigheder«: de i bilag I anførte ordregivende myndigheder, og i det omfang der på nationalt plan er foretaget berigtigelser eller ændringer, de enheder, der måtte være trådt i stedet herfor

- 3) »ikkestatslige ordregivende myndigheder«: alle ordregivende myndigheder, som ikke er statslige myndigheder.
- 4) »offentligretlige organer«: organer med følgende karakteristika:
- 5) »offentlige kontrakter«: gensidigt bebyrdende kontrakter, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og en eller flere ordregivende myndigheder, og som vedrører udførelsen af bygge- og anlægsarbejder eller levering af varer eller tjenesteydelser
- 6) »offentlige bygge- og anlægskontrakter«: offentlige kontrakter, der har et af følgende formål:
- 7) »bygge- og anlægsarbejde«: resultatet af et sæt bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion
- 8) »offentlige vareindkøbskontrakter«: offentlige kontrakter, som vedrører køb, leasing eller leje med eller uden forkøbsret af varer. En offentlig vareindkøbskontrakt kan accessorisk omfatte monterings- og installationsarbejde
- 9) »offentlige tjenesteydelseskontrakter«: offentlige kontrakter, der vedrører levering af tjenesteydelser, bortset fra de i nr. 6) nævnte
- 10) »økonomisk aktør«: enhver fysisk eller juridisk person og enhver offentlig enhed samt enhver sammenslutning af sådanne personer og/eller enheder, herunder enhver midlertidig sammenslutning af virksomheder, som tilbyder udførelse af arbejder og/eller bygge- og anlægsarbejder og levering af varer eller tjenesteydelser på markedet
- 11) »tilbudsgiver«: en økonomisk aktør, som har afgivet et tilbud
- 12) »ansøger«: en økonomisk aktør, der har anmodet om opfordring til, eller som er blevet opfordret til at deltage i et begrænset udbud, udbud med forhandling, i et udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, en konkurrencepræget dialog eller i et innovationspartnerskab
- 13) »udbudsdokument«: ethvert dokument, som de ordregivende myndigheder udarbejder eller henviser til for at beskrive eller fastlægge elementer af udbuddet eller proceduren, herunder udbudsbekendtgørelsen og forhåndsmeddelelsen, hvor den anvendes til indkaldelse af tilbud, de tekniske specifikationer, det beskrivende dokument, foreslåede kontraktbetingelser, formater for ansøgernes og tilbudsgivernes fremlæggelse af dokumenter, oplysninger om almindeligt gældende forpligtelser og eventuelt supplerende dokumenter
- 14) »centraliserede indkøbsaktiviteter«: aktiviteter, der udføres på permanent basis, på en af følgende måder:
- 15) »accessoriske indkøbsaktiviteter«: aktiviteter, der omfatter ydelse af støtte til indkøbsaktiviteter, navnlig på følgende måder:
- 16) »indkøbscentral«: en ordregivende myndighed, der foretager centraliserede indkøb og eventuelt accessoriske indkøbsaktiviteter

- 17) »indkøbsleverandør«: et offentligt eller privat organ, som tilbyder accessoriske indkøbsaktiviteter på markedet
- 18) »skriftlig(t)«: ethvert udtryk bestående af ord eller tal, som kan læses, reproduceres og derefter videresendes, herunder informationer overført og lagret ved hjælp af elektroniske midler
- 19) »elektronisk middel«: elektronisk udstyr til behandling (herunder digital kompression) og lagring af data, der sendes, rutes og modtages via tråd, radio, optiske midler eller andre elektromagnetiske midler
- 20) »livscyklus«: alle fortløbende og/eller sammenhængende faser, herunder forskning og udvikling, der skal udføres, produktion, handel og betingelserne herfor, transport, anvendelse og vedligeholdelse, i hele eksistensen af varen eller bygge- og anlægsarbejdet eller leveringen af tjenesteydelsen, fra erhvervelse af råvaren eller oparbejdelse af ressourcer til bortskaffelse, godkendelse og afslutning af leveringen eller anvendelsen
- 21) »projektkonkurrencer«: procedurer, hvorved den ordregivende myndighed, navnlig inden for fysisk planlægning, byplanlægning, arkitekt- og ingeniørarbejde eller databehandling, kan få et planlægnings- eller projekteringsarbejde, der udvælges af en bedømmelseskomité efter udskrivning af en konkurrence med eller uden præmieuddeling
- 22) »innovation«: indførelse af en ny eller betydeligt forbedret vare, tjenesteydelse eller proces, herunder, men ikke begrænset til produktions-, bygge- eller anlægsaktiviteter, en ny markedsføringsmetode eller en organisatorisk metode inden for forretningspraksis, arbejdspladsorganisation eller eksterne relationer, som bl.a. har til formål at bidrage til at løse samfundsmæssige udfordringer eller støtte Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst
- 23) »mærke«: ethvert dokument, certifikat eller attestering, der bekræfter, at de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer, tjenesteydelser, processer eller procedurer opfylder visse krav
- 24) »mærkekrav«: de krav, der skal opfyldes af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer, tjenesteydelser, processer eller procedurer, for at opnå det pågældende mærke.

2. »Regionale myndigheder« omfatter med henblik på denne artikel myndigheder, der er opført, men ikke udtømmende, i NUTS 1 og 2, som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1059/2003²²⁾, mens »lokale myndigheder« omfatter alle myndigheder i de administrative enheder, der falder ind under NUTS 3, samt mindre administrative enheder som omhandlet i forordning (EF) nr. 1059/2003.

Artikel 3 **Blandede udbud**

1. Stk. 2 finder anvendelse på blandede kontrakter, der vedrører forskellige udbudstyper, som alle er omfattet af dette direktiv.

Stk. 3-5 finder anvendelse på blandede kontrakter, der vedrører udbud, der er omfattet af dette direktiv samt udbud, der er omfattet af andre retlige ordninger.

2. Kontrakter, der vedrører mindst to udbudstyper (bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer), tildeles i overensstemmelse med de bestemmelser, der finder anvendelse på den udbudstype, der kendetegner den pågældende kontrakts hovedformål.

I forbindelse med blandede kontrakter, der delvis består af tjenesteydelser i henhold til kapitel I i afsnit III og delvis andre tjenesteydelser, eller af blandede kontrakter, der delvis består af tjenesteydelser og delvis af varer, fastsættes hovedformålet i overensstemmelse med, hvilke af de anslåede værdier for de pågældende tjenesteydelser eller varer der er højest.

3. Hvis de forskellige dele af en given kontrakt objektivt kan adskilles, finder stk. 4 anvendelse. Hvis de forskellige dele af en given kontrakt objektivt ikke kan adskilles, finder stk. 6 anvendelse.

Hvis dele af en given kontrakt er omfattet af artikel 346 i TEUF eller direktiv 2009/81/EF, finder artikel 16 i nærværende direktiv anvendelse.

4. I forbindelse med kontrakter, der både vedrører udbud, der er omfattet af dette direktiv, og udbud, der ikke er omfattet af dette direktiv, kan de ordregivende myndigheder vælge at tildele særskilte kontrakter for de særskilte dele eller tildele en enkelt kontrakt. Når de ordregivende myndigheder vælger at tildele særskilte kontrakter for særskilte dele, træffes afgørelsen om, hvilken retlig ordning der skal gælde for hver af de særskilte kontrakter, på grundlag af kendetegnene ved den pågældende særskilte del.

Når de ordregivende myndigheder vælger at tildele en enkelt kontrakt, finder dette direktiv, medmindre andet bestemmes i artikel 16, anvendelse for den deraf følgende blandede kontrakt, uanset værdien af de dele, der ellers ville falde ind under en anden retlig ordning, og uanset hvilken retlig ordning disse dele ellers ville have været underlagt.

I forbindelse med blandede kontrakter, der indeholder elementer af kontrakter vedrørende varer, bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser og af koncessioner, tildeles den blandede kontrakt i henhold til dette direktiv, forudsat at den anslåede værdi af den del af kontrakten, der udgør en kontrakt som omfattet af dette direktiv, beregnet i overensstemmelse med artikel 5, svarer til eller overstiger tærsklerne i artikel 4.

5. I forbindelse med kontrakter, der både vedrører udbud, der er omfattet af dette direktiv, og udbud med henblik på en aktivitet, der er omfattet af direktiv 2014/25/EU, fastlægges de regler, der skal anvendes, uanset denne artikels stk. 4, i henhold til artikel 5 og artikel 6 i direktiv 2014/25/EU.

6. Hvis de forskellige dele af en given kontrakt objektivt ikke kan adskilles, afgøres det, hvilken retlig ordning der skal anvendes, ud fra, hvad der er hovedformålet med den pågældende kontrakt.

Afdeling 2

Tærskler

Artikel 4

Tærskelværdier

Dette direktiv gælder for udbud, hvis anslåede værdi eksklusivt moms svarer til eller overstiger følgende tærskler:

- a) 5 186 000 EUR for offentlige bygge- og anlægskontrakter
- b) 134 000 EUR for offentlige vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter, der tildeles af statslige myndigheder, samt projektkonkurrencer, der afholdes af disse myndigheder. Når offentlige va-

reindkøbskontrakter tildeles af ordregivende myndigheder, der opererer på forsvarsområdet, gælder denne tærskel kun for kontrakter vedrørende varer omfattet af bilag III.

- c) 207 000 EUR for offentlige vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter, der tildeles af ikkestatslige myndigheder, samt projektkonkurrencer, der afholdes af disse myndigheder; denne tærskel gælder også for offentlige vareindkøbskontrakter, der tildeles af statslige myndigheder, som opererer på forsvarsområdet, når disse kontrakter vedrører varer, der ikke er omfattet af bilag III
- d) 750 000 EUR for offentlige tjenesteydelseskontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser, der er anført i bilag XIV.

Artikel 5

Metoder til beregning af den anslåede værdi af udbud

1. Den anslåede værdi af et udbud beregnes på grundlag af det samlede beløb, der efter den ordregivende myndigheds skøn skal betales, eksklusiv moms, herunder enhver form for optioner og eventuelle forlængelser af kontrakten, som eksplicit er fastsat i udbudsdokumenterne.

Hvis den ordregivende myndighed forudser præmier eller betalinger til ansøgere eller tilbudsgivere, tager den hensyn hertil ved beregning af udbuddets anslåede værdi.

2. Hvis den ordregivende myndighed består af særskilte driftsenheder, skal der tages hensyn til den samlede anslåede værdi for alle de enkelte driftsenheder.

Uanset første afsnit kan værdierne, hvis en særskilt driftsenhed selv er ansvarlig for sine indkøb eller visse kategorier heraf, anslås af den pågældende enhed.

3. Metoden til beregning af et udbuds anslåede værdi må ikke vælges med det formål at udelukke udbuddet fra dette direktivs anvendelsesområde. Et udbud må ikke opdeles med henblik på at udelukke det fra dette direktivs anvendelsesområde, medmindre det er objektivt begrundet.

4. Denne anslåede værdi skal være gældende på tidspunktet for udsendelsen af indkaldelsen af tilbud eller, såfremt der ikke kræves en indkaldelse af tilbud, på det tidspunkt, hvor den ordregivende myndighed indleder udbudsproceduren, f.eks. ved, hvor det er hensigtsmæssigt, at tage kontakt til økonomiske aktører med henblik på udbuddet.

5. Den værdi, der skal tages hensyn til i forbindelse med rammeaftaler og dynamiske indkøbssystemer, er den højeste anslåede værdi eksklusiv moms af samtlige kontrakter, der forventes tildelt inden for rammeaftalens eller det dynamiske indkøbssystemets løbetid.

6. Den værdi, der skal tages hensyn til i forbindelse med innovationspartnerskaber, er den højeste anslåede værdi eksklusiv moms af de forsknings- og udviklingsaktiviteter, der forventes at finde sted i alle faser af det pågældende partnerskab, og af alle varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der forventes udviklet eller indkøbt ved partnerskabets ophør.

7. Ved offentlige bygge- og anlægskontrakter skal der ved beregning af den anslåede værdi tages hensyn til værdien af arbejderne samt den anslåede samlede værdi af de til arbejderne udførelse nødvendige varer og tjenesteydelser, som stilles til entreprenørens rådighed af den ordregivende myndighed, såfremt de er nødvendige for udførelsen af arbejderne.

8. Når foreslåede arbejder eller en foreslået levering af tjenesteydelser kan medføre, at kontrakter tildeles i form af separate delkontrakter, tages der hensyn til den samlede anslåede værdi af alle delkontrakterne.

Når den samlede værdi af delkontrakterne er lig med eller overstiger tærsklen i artikel 4, finder dette direktiv anvendelse på tildelingen af hver enkelt delkontrakt.

9. Når et forslag, der tager sigte på at anskaffe ensartede varer, kan medføre, at kontrakter tildeles i form af separate delkontrakter, lægges den samlede anslåede værdi af alle delkontrakterne til grund for anvendelsen af artikel 4, litra b) og c).

Når den samlede værdi af delkontrakterne er lig med eller overstiger tærsklen i artikel 4, finder dette direktiv anvendelse på tildelingen af hver enkelt delkontrakt.

10. Uanset stk. 8 og stk. 9 kan de ordregivende myndigheder tildele kontrakter for individuelle delkontrakter uden at anvende procedurerne i dette direktiv, hvis den anslåede værdi af den pågældende delkontrakt eksklusivt moms er under 80 000 EUR for varer eller tjenesteydelser og under 1 mio. EUR for bygge- og anlægsarbejder. Den samlede værdi af delkontrakter, der tildeles uden anvendelse af direktivet, må dog ikke overstige 20 % af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte arbejde, den påtænkte anskaffelse af ensartede varer eller den påtænkte levering af tjenesteydelser er opdelt i.

11. For offentlige vareindkøbs- eller tjenesteydelseskontrakter, der indgås med regelmæssige mellemrum, eller som skal fornyes inden for et bestemt tidsrum, beregnes kontraktens anslåede værdi på grundlag af:

- a) enten den samlede faktiske værdi af lignende successive kontrakter, der er tildelt i løbet af de foregående 12 måneder eller det foregående regnskabsår, så vidt muligt korrigeret for at tage hensyn til forventede ændringer i mængde eller værdi i løbet af de 12 måneder, der følger efter indgåelsen af den oprindelige kontrakt
- b) eller den samlede anslåede værdi af de successive kontrakter, der er tildelt i løbet af de 12 måneder, der følger efter den første levering, eller i løbet af regnskabsåret, hvis dette er over 12 måneder.

12. Ved offentlige vareindkøbskontrakter vedrørende leasing eller leje med eller uden forkøbsret af varer er grundlaget for beregning af kontraktens anslåede værdi:

- a) kontraktens anslåede samlede værdi for så vidt angår tidsbegrænsede offentlige kontrakter, hvis løbetid er 12 måneder eller derunder, eller kontraktens samlede værdi for så vidt angår tidsbegrænsede kontrakter, hvis løbetid er over 12 måneder, inklusive den anslåede overskydende værdi
- b) den månedlige værdi, multipliceret med 48, for så vidt angår tidsubegrænsede offentlige kontrakter eller offentlige kontrakter, hvis løbetid ikke kan fastsættes nærmere.

13. Ved beregningen af offentlige tjenesteydelseskontrakter er grundlaget for beregning af kontraktens anslåede værdi:

- a) forsikringstjenesteydelser: den præmie, der skal betales, og andre former for vederlag

- b) banktjenesteydelser og andre finansielle tjenesteydelser: honorarer, provisioner, renter og andre former for vederlag
- c) kontrakter vedrørende projektering: honorarer, provisioner og andre former for vederlag.

14. Når det drejer sig om offentlige tjenesteydelseskontrakter uden angivelse af en samlet pris, er beregningsgrundlaget for kontraktens anslåede værdi:

- a) for tidsbegrænsede kontrakter, hvis de løber i 48 måneder eller derunder: den samlede værdi for hele løbetiden
- b) for tidsubegrænsede kontrakter eller kontrakter, hvis løbetid er over 48 måneder: den månedlige værdi multipliceret med 48

Artikel 6

Revision af tærsklerne og fortegnelsen over statslige myndigheder

1. Hvert andet år fra den 30. juni 2013 kontrollerer Kommissionen, at de i artikel 4, litra a), b) og c), fastsatte tærskler svarer til tærsklerne i Verdenshandelsorganisationens aftale om offentlige udbud (GPA-aftalen) og reviderer dem om nødvendigt i overensstemmelse med nærværende artikel.

Kommissionen beregner i overensstemmelse med beregningsmetoden i GPA-aftalen om offentlige udbud tærsklerne på grundlag af euroens gennemsnitlige dagskurs udtrykt i særlige trækingsrettigheder (SDR) i de 24 måneder, der slutter den 31. august, der går umiddelbart forud for revisionen med virkning fra den 1. januar. Tærskler, der revideres således, afrundes om nødvendigt ned til nærmeste tusinde euro for at sikre overholdelsen af de tærskler, der er fastsat i GPA-aftalen, og som er udtrykt i SDR.

2. I forbindelse med den i stk. 1 omhandlede revision reviderer Kommissionen endvidere:

- a) den tærskel, der er fastsat i artikel 13, stk. 1, litra a), ved at tilpasse den til den reviderede tærskel for offentlige bygge- og anlægskontrakter
- b) den tærskel, der er fastsat i artikel 13, stk. 1, litra b), ved at tilpasse den til den reviderede tærskel for offentlige tjenesteydelseskontrakter, der indgås af ikkestatslige ordregivende myndigheder.

3. Kommissionen fastsætter hvert andet år fra den 1. januar 2014 værdierne i den nationale valuta for medlemsstater, der ikke har euroen som valuta, af de tærskler, der er nævnt i artikel 4, litra a), b) og c), som er revideret i kraft af stk. 1 i nærværende artikel.

Kommissionen fastsætter samtidig værdien i den nationale valuta for medlemsstater, der ikke har euroen som valuta, af de tærskler, der er nævnt i artikel 4, litra d).

Fastsættelsen af sådanne værdier baseres i henhold til beregningsmetoden i GPA-aftalen om offentlige udbud på disse valutaers gennemsnitlige dagskurs, der svarer til den gældende tærskel i forhold til

euroen i de 24 måneder, der slutter den 31. august, der går umiddelbart forud for revisionen med virkning fra den 1. januar.

4. Kommissionen offentliggør de reviderede tærskler, der er omhandlet i stk. 1, modværdien af tærskelbeløbene i national valuta, jf. stk. 3, første afsnit, og den værdi, der er fastsat i overensstemmelse med stk. 3, andet afsnit, i Den Europæiske Unions Tidende i begyndelsen af den november måned, der følger efter revisionen.

5. Kommissionen tillægges beføjelser til efter artikel 87 at vedtage delegerede retsakter for at tilpasse den metode, der er fastsat i nærværende artikels stk. 1, andet afsnit, til enhver ændring af den metode, der er fastsat i GPA-aftalen, med henblik på at revidere tærsklerne i artikel 4, litra a), b) og c), og fastsætte de tilsvarende værdier i den nationale valuta for medlemsstater, der ikke har euroen som valuta, som nævnt i stk. 3 i nærværende artikel.

Kommissionen tillægges beføjelser til efter artikel 87 at vedtage delegerede retsakter med henblik på at revidere tærsklerne i artikel 4, litra a), b) og c), i henhold til nærværende artikels stk. 1 og til at revidere tærsklerne i artikel 13, stk. 1, litra a) og b), i henhold til stk. 2 i nærværende artikel.

6. Hvis det er nødvendigt at revidere tærsklerne i artikel 4, litra a), b) og c), og tærsklerne i artikel 13, stk. 1, litra a) og b), når tidspres forhindrer anvendelsen af den i artikel 87 fastsatte procedure, og det derfor er påkrævet af særligt hastende årsager, anvendes proceduren i artikel 88 på delegerede retsakter vedtaget i henhold til stk. 5, andet afsnit, i nærværende artikel.

7. Kommissionen tillægges i overensstemmelse med artikel 87 beføjelser til at vedtage delegerede retsakter med henblik på at ændre bilag I for at ajourføre fortegnelsen over ordregivende myndigheder efter meddelelse fra medlemsstaterne, hvis sådanne ændringer viser sig at være nødvendige for at kunne identificere de ordregivende myndigheder korrekt.

Afdeling 3 Undtagelser

Artikel 7

Kontrakter inden for sektorerne vandforsyning, energiforsyning, transport og posttjenester

Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, som i henhold til direktiv 2014/25/EU tildeles eller afholdes af ordregivende myndigheder, der udfører en eller flere af de aktiviteter, der er omhandlet i artikel 8-14 i nævnte direktiv og er tildelt med henblik på gennemførelse af disse aktiviteter, og gælder ikke for offentlige kontrakter, som er udelukket fra det nævnte direktivs anvendelsesområde i henhold til artikel 18, 23 og 34, eller når de tildeles af en ordregivende myndighed, der leverer posttjenester som omhandlet i artikel 13, stk. 2, litra b), i nævnte direktiv, heller ikke for kontrakter, der tildeles med henblik på følgende aktiviteter:

- a) værdiforøgende tillægstjenester, der har forbindelse med og som udelukkende udføres med elektroniske hjælpemidler (herunder sikret fremsendelse af kodede dokumenter ad elektronisk vej, adressestyring og fremsendelse af rekommanderet elektronisk post)
- b) finansielle tjenesteydelser som er omfattet af CPV-koderne 66100000-1 til 66720000-3 og i artikel 21, litra d), i direktiv 2014/25/EU, herunder især postanvisninger og gireringer

- c) filatelitjenester eller
- d) logistiske tjenester (tjenester, der kombinerer fysisk omdeling og/eller oplagring med funktioner, der ikke omfatter posttjenester).

Artikel 8

Særlige undtagelser inden for elektronisk kommunikation

Dette direktiv gælder ikke for offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, som hovedsagelig har til formål at sætte de ordregivende myndigheder i stand til at stille et offentligt kommunikationsnet til rådighed eller drive et sådant net eller til at levere en eller flere elektroniske kommunikationstjenester til offentligheden.

I denne artikel har »offentligt kommunikationsnet« og »elektronisk kommunikationstjeneste« samme betydning som i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF²³).

Artikel 9

Offentlige kontrakter, der tildeles, og projektkonkurrencer, der afholdes, i henhold til internationale regler

1. Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige kontrakter eller projektkonkurrencer, som den ordregivende myndighed er forpligtet til at tildele eller tilrettelægge i overensstemmelse med andre udbudsprocedurer end dem, der er fastsat i dette direktiv, nemlig som følger:

- a) et juridisk instrument, hvorved der skabes internationale retslige forpligtelser, såsom en international aftale eller overenskomst indgået i overensstemmelse med traktaterne mellem en medlemsstat og et eller flere tredjelande eller underafdelinger heraf om levering af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser med henblik på signatarernes fælles gennemførelse eller udnyttelse af et projekt
- b) en international organisation.

Medlemsstaterne meddeler alle juridiske instrumenter, der er nævnt i nærværende stykkes første afsnit, litra a), til Kommissionen, som kan høre Det Rådgivende Udvalg for Offentlige Udbud, der er omtalt i artikel 89.

2. Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, som den ordregivende myndighed tildeler eller organiserer i overensstemmelse med udbudsregler, der er fastsat af en international organisation eller en international finansieringsinstitution, hvis disse offentlige kontrakter og projektkonkurrencer fuldt ud finansieres af denne organisation eller institution. I tilfælde af, at offentlige kontrakter og projektkonkurrencer for størstedelens vedkommende samfinansieres af en international organisation eller en international finansieringsinstitution, aftaler parterne relevante udbudsprocedurer.

3. Artikel 17 finder anvendelse på kontrakter og projektkonkurrencer, der omfatter forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter, og som tildeles eller tilrettelægges i henhold til internationale regler. Stk. 1 og 2 i nærværende artikel finder ikke anvendelse på disse kontrakter og projektkonkurrencer.

*Artikel 10***Særlige undtagelser for tjenesteydelseskontrakter**

Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige tjenesteydelseskontrakter:

- a) om erhvervelse eller leje — uanset finansieringsform — af jord, eksisterende bygninger eller anden fast ejendom eller vedrørende rettigheder hertil
- b) om anskaffelse, udvikling, produktion eller samproduktion af programmateriale, der er beregnet til audiovisuelle medietjenester eller medietjenester på radiospredningsområdet, og som tildeles af udbydere af audiovisuelle medietjenester eller medietjenester på radiospredningsområdet, eller kontrakter om sendetid eller programudbud, der tildeles udbydere af audiovisuelle medietjenester eller medietjenester på radiospredningsområdet. I dette litra har henholdsvis »audiovisuelle medietjenester« og »medietjenesteudbydere« samme betydning som i artikel 1, stk. 1, litra a) og d), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/13/EU²⁴). »Program« har samme betydning som i artikel 1, stk. 1, litra b), i nævnte direktiv, men omfatter også radioprogrammer og radioprogrammaterialer. I denne bestemmelse har »programmateriale« endvidere samme betydning som »program«
- c) om voldgifts- og mæglingstjenesteydelser
- d) om følgende juridiske tjenesteydelser:
 - i) juridisk repræsentation af en klient ved en advokat som omhandlet i artikel 1 i Rådets direktiv 77/249/EØF²⁵) i forbindelse med:
 - voldgift eller mægling, der finder sted i en medlemsstat, eller ved en international voldgifts- eller mæglingsinstans, eller
 - retssager ved domstole, retter eller offentlige myndigheder i en medlemsstat eller et tredjeland eller ved internationale domstole, retter eller institutioner
 - ii) juridisk rådgivning ydet som forberedelse af enhver af de sager, der er omhandlet i nr. i) i dette litra, eller hvor der er en konkret indikation af høj sandsynlighed for, at det spørgsmål, som rådgivningen vedrører, vil blive genstand for en sådan sag, forudsat at rådgivningen gives af en advokat som omhandlet i artikel 1 i direktiv 77/249/EØF
 - iii) dokumentcertificerings- og autentificeringstjenester, der skal ydes af notarer
 - iv) juridiske tjenesteydelser, der ydes af formueforvaltere eller udpegede værger, eller andre juridiske tjenesteydelser, der ydes af personer udpeget af en domstol eller en ret i den pågældende medlemsstat, eller som er udpeget ved lov til at udføre særlige opgaver i forbindelse med tilsynet med sådanne domstole eller retter
 - v) andre juridiske tjenesteydelser, der i den pågældende medlemsstat er forbundet med udøvelsen af offentlig myndighed, selv om den kun er lejlighedsvis
- e) om finansielle tjenesteydelser i forbindelse med udstedelse, salg, køb eller overførsel af værdipapirer eller andre finansielle instrumenter som nævnt i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv

2004/39/EF²⁶⁾, centralbankers tjenesteydelser og operationer, der udføres med den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet og den europæiske stabilitetsmekanisme

- f) om lån, uanset om de ydes i forbindelse med udstedelse, salg, køb eller overførsel af værdipapirer eller andre finansielle instrumenter
- g) om ansættelseskontrakter
- h) civilforsvar, beredskabstjenester og tjenester til forebyggelse af farer, der ydes af nonprofitorganisationer eller -sammenslutninger, og som er omfattet af CPV-koder: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 og 85143000-3 undtagen patienttransportambulancetjenester
- i) om offentlig personbefordring med jernbane eller metro
- j) politiske kampagnetjenester, der er omfattet af CPV-koder 79341400-0, 92111230-3 og 92111240-6, når de tildeles af et politisk parti i forbindelse med en valgkampagne.

Artikel 11

Tjenesteydelseskontrakter, der tildeles på grundlag af en eksklusiv rettighed

Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige tjenesteydelseskontrakter, som en ordregivende myndighed tildeler en anden ordregivende myndighed eller en sammenslutning af ordregivende myndigheder, på grundlag af en eksklusiv rettighed, der er tildelt dem i henhold til love eller offentliggjorte administrative bestemmelser, der er forenelige med TEUF.

Artikel 12

Offentlige kontrakter mellem enheder i den offentlige sektor

1. En offentlig kontrakt, som en ordregivende myndighed tildeler en privatretlig eller offentligretlig juridisk person, falder uden for direktivets anvendelsesområde, når samtlige følgende betingelser er opfyldt:

- a) den ordregivende myndighed underkaster den pågældende juridiske person en kontrol, der svarer til den kontrol, den fører med sine egne tjenestegrene
- b) mere end 80 % af aktiviteterne i den kontrollerede juridiske person udføres i forbindelse med gennemførelsen af de opgaver, den har fået betroet af den kontrollerende ordregivende myndighed eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af den pågældende ordregivende myndighed, og
- c) der er ikke nogen direkte privat kapitalandel i den kontrollerede juridiske person med undtagelse af ikkekontrollerende eller ikkeblokerende former for private kapitalandele krævet i henhold til nationale lovbestemmelser, jf. traktaterne, som ikke udøver en afgørende indflydelse på den kontrollerede juridiske person.

En ordregivende myndighed anses for at udøve en kontrol over en juridisk person, der svarer til den kontrol, den fører med sine egne tjenestegrene, jf. første afsnit, litra a), hvis den udøver en bestem-

mende indflydelse på både strategiske målsætninger og væsentlige beslutninger i den kontrollerede juridiske person. En sådan kontrol kan også foretages af en anden juridisk person, der selv kontrolleres på samme måde af den ordregivende myndighed.

2. Stk. 1 gælder også, når en kontrolleret juridisk person, som er en ordregivende myndighed, tildeler en kontrakt til sin kontrollerende ordregivende myndighed eller en anden juridisk person, der kontrolleres af den samme ordregivende myndighed, såfremt der ikke er nogen direkte privat kapitalandel i den juridiske person, den offentlige kontrakt tildeles, med undtagelse af ikkekontrollerende eller ikkeblokerende former for private kapitalandele krævet ved national lovbestemmelser, jf. traktaterne, som ikke udøver en afgørende indflydelse på den kontrollerede juridiske person.

3. En ordregivende myndighed, der ikke udøver kontrol over en privatretlig eller offentligretlig juridisk person som omhandlet i stk. 1, kan alligevel uden at anvende dette direktiv tildele en offentlig kontrakt til den pågældende juridiske person, når samtlige følgende betingelser er opfyldt:

- a) den ordregivende myndighed udøver sammen med andre ordregivende myndigheder en kontrol over den juridiske person, der svarer til den kontrol, de udøver over deres egne afdelinger
- b) mere end 80 % af aktiviteterne i den juridiske person udføres i forbindelse med gennemførelsen af opgaver, den har fået betroet af de kontrollerende ordregivende myndigheder eller af andre juridiske personer, der kontrolleres af de samme ordregivende myndigheder, og
- c) der er ikke nogen direkte privat kapitalandel i den kontrollerede juridiske person med undtagelse af ikkekontrollerende eller ikkeblokerende former for private kapitalandele krævet i henhold til nationale lovbestemmelser, jf. traktaterne, som ikke udøver en afgørende indflydelse på den kontrollerede juridiske person.

I henhold til første afsnit, litra a), kontrollerer ordregivende myndigheder i fællesskab en juridisk person, når samtlige følgende betingelser er opfyldt:

- i) den kontrollerede juridiske persons beslutningstagende organer sammensættes af repræsentanter fra alle deltagende ordregivende myndigheder. De enkelte repræsentanter kan repræsentere flere eller alle deltagende ordregivende myndigheder
- ii) de ordregivende myndigheder kan i fællesskab udøve bestemmende indflydelse på de strategiske målsætninger og væsentlige beslutninger i den kontrollerede juridiske person og
- iii) den kontrollerede juridiske person varetager ikke en interesse, der er i modstrid med de kontrollerende ordregivende myndigheders interesser.

4. En kontrakt, der udelukkende er indgået mellem to eller flere ordregivende myndigheder, falder uden for dette direktivs anvendelsesområde, når samtlige følgende betingelser er opfyldt:

- a) kontrakten etablerer eller gennemfører et samarbejde mellem de deltagende ordregivende myndigheder med det formål at sikre, at de offentlige tjenester, som de skal udøve, leveres med henblik på at opfylde mål, som de er fælles om

- b) gennemførelsen af dette samarbejde er udelukkende underlagt hensyn med relation til offentlighedens interesser og
- c) de deltagende ordregivende myndigheder udfører på det åbne marked mindre end 20 % af de aktiviteter, der berøres af samarbejdet.

5. Ved fastsættelsen af procentdelen for aktiviteterne nævnt i stk. 1, første afsnit, litra b), stk. 3, første afsnit, litra b), og stk. 4, litra c), tages der hensyn til den gennemsnitlige samlede omsætning eller et hensigtsmæssigt alternativt aktivitetsbaseret mål såsom omkostninger, som den pågældende juridiske person eller ordregivende myndighed har haft for så vidt angår tjenester, varer og bygge- og anlægsarbejder i de tre år forud for kontrakttildelingen.

Når omsætningen, eller alternative aktivitetsbaserede mål såsom omkostninger, på grund af det tidspunkt, hvor den pågældende juridiske person eller ordregivende myndighed blev etableret eller påbegyndte sine aktiviteter, eller på grund af, at dennes aktiviteter er blevet omorganiseret, enten ikke foreligger for de forudgående tre år eller ikke længere er relevant, er det tilstrækkeligt at påvise, at målingen af aktiviteten er troværdig, især i form af fremskrivning af forretningsplaner.

Afdeling 4

Særlige situationer

Underafdeling 1

Kontrakter, hvortil der ydes tilskud, og forsknings- og udviklingstjenesteydelser

Artikel 13

Kontrakter, hvortil de ordregivende myndigheder yder tilskud

Dette direktiv finder anvendelse på tildeling af følgende kontrakter:

- a) kontrakter om bygge- og anlægsarbejder, hvortil de ordregivende myndigheder yder et direkte tilskud på mere end 50 %, og hvis anslåede værdi eksklusivt moms er lig med eller overstiger 5 186 000 EUR, når disse kontrakter vedrører en af følgende aktiviteter:
 - i) anlægsarbejder som omhandlet i bilag II
 - ii) opførelse af hospitaler, sportsanlæg, rekreative anlæg, anlæg til fritidsformål, skole- og universitetsbygninger og bygninger til administrative formål
- b) tjenesteydelseskontrakter, hvortil de ordregivende myndigheder yder et direkte tilskud på mere end 50 %, og hvis anslåede værdi eksklusivt moms er lig med eller overstiger 207 000 EUR, såfremt disse kontrakter har forbindelse til en bygge- og anlægskontrakt som omhandlet i litra a).

De ordregivende myndigheder, som bevilger de tilskud, der er nævnt i stk. 1, litra a) og b), sørger for, at bestemmelserne i dette direktiv overholdes, når de ikke selv tildeler den kontrakt, hvortil der ydes tilskud, eller når de selv tildeler kontrakten i andre enheders navn og for deres regning.

Artikel 14

Tjenesteydelser vedrørende forskning og udvikling

Dette direktiv finder alene anvendelse på offentlige tjenesteydelseskontrakter om forskning og udvikling, der er omfattet af CPV-koder 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, og kun såfremt følgende to betingelser begge er opfyldt:

- a) udbyttet tilhører udelukkende den ordregivende myndighed til brug for egen virksomhed og
- b) tjenesteydelsen betales i fuldt omfang af den ordregivende myndighed.

Underafdeling 2

Udbud, der omhandler forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter

Artikel 15

Forsvar og sikkerhed

1. Dette direktiv finder anvendelse på tildeling af offentlige kontrakter og på projektkonkurrencer, som afholdes på forsvars- og sikkerhedsområdet, med undtagelse af følgende kontrakter:

- a) kontrakter, der falder ind under direktiv 2009/81/EF
- b) kontrakter, for hvilke direktiv 2009/81/EF ikke finder anvendelse i henhold til artikel 8, 12 og 13 heri.

2. Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, der ikke på anden måde er undtaget i henhold til stk. 1, såfremt beskyttelsen af en medlemsstats væsentlige sikkerhedsinteresser ikke kan sikres ved mindre indgribende foranstaltninger, f.eks. ved at der pålægges krav om beskyttelse af fortroligheden af oplysninger, som de ordregivende myndigheder videregiver i en kontrakttildelingsprocedure som fastsat i dette direktiv.

Endvidere finder dette direktiv, jf. artikel 346, stk. 1, litra a), i TEUF ikke anvendelse på offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, som ikke på anden måde er undtaget i henhold til nærværende artikels stk. 1, såfremt anvendelsen af dette direktiv ville forpligte medlemsstaten til at udlevere oplysninger, hvis videregivelse den betragter som stridende mod dens væsentlige sikkerhedsinteresser.

3. Såfremt udbuddet og opfyldelsen af den offentlige kontrakt eller projektkonkurrencen er erklæret hemmelig eller skal ledsages af særlige sikkerhedsforanstaltninger i overensstemmelse med gældende love eller administrative bestemmelser i en medlemsstat, finder dette direktiv ikke anvendelse, forudsat at den pågældende medlemsstat har bestemt, at de berørte væsentlige sikkerhedsinteresser ikke kan sikres ved mindre indgribende foranstaltninger, for eksempel som omhandlet i stk. 2, første afsnit.

Artikel 16

Blandede udbud, der omhandler forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter

1. I tilfælde af blandede kontrakter vedrørende udbud omfattet af dette direktiv samt udbud omfattet af artikel 346 i TEUF eller direktiv 2009/81/EF finder denne artikel anvendelse.

2. Hvis de forskellige dele af en given offentlig kontrakt objektivt kan adskilles, kan de ordregivende myndigheder vælge at tildele særskilte kontrakter for de særskilte dele eller tildele en enkelt kontrakt.

Når de ordregivende myndigheder vælger at tildele særskilte kontrakter for særskilte dele, træffes afgørelsen om, hvilken retlig ordning der skal gælde for hver af de særskilte kontrakter, på grundlag af kendetegnene ved den pågældende særskilte del.

Når de ordregivende myndigheder vælger at tildele en enkelt kontrakt, finder følgende kriterier anvendelse til bestemmelse af, hvilken retlig ordning der skal gælde:

- a) hvis dele af en given kontrakt er omfattet af artikel 346 i TEUF, kan kontrakten tildeles uden at dette direktiv anvendes, forudsat at tildelingen af en enkelt kontrakt er berettiget af objektive grunde
- b) hvis dele af en given kontrakt er omfattet af direktiv 2009/81/EF, kan kontrakten tildeles i overensstemmelse med nævnte direktiv, forudsat at tildelingen af en enkelt kontrakt er berettiget af objektive grunde. Dette litra berører ikke de tærskler og udelukkelse, der er omhandlet i nævnte direktiv.

Afgørelsen om at tildele en enkelt kontrakt må dog ikke træffes med det formål at sikre, at kontrakter ikke omfattes af enten dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

3. Stk. 2, tredje afsnit, litra a), finder anvendelse på blandede kontrakter, som både nævnte afsnits litra a) og litra b) ellers kunne gælde for.

4. Hvis de forskellige dele af en given kontrakt objektivt ikke kan adskilles, kan kontrakten tildeles, uden at dette direktiv anvendes, hvis den omfatter elementer, som artikel 346 i TEUF gælder for; ellers kan den tildeles i overensstemmelse med direktiv 2009/81/EF.

Artikel 17

Offentlige kontrakter og projektkonkurrencer, der omfatter forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter og som tildeles eller tilrettelægges i henhold til internationale regler

1. Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige kontrakter og projektkonkurrencer omfattende forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter, som den ordregivende myndighed er forpligtet til at tildele eller tilrettelægge i overensstemmelse med andre udbudsprocedurer end dem, der er fastsat i dette direktiv, nemlig som følger:

- a) en international aftale eller overenskomst indgået i overensstemmelse med traktaterne mellem en medlemsstat og et eller flere tredjelande eller underafdelinger heraf om levering af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser med henblik på signatarernes fælles gennemførelse eller udnyttelse af et projekt
- b) en international aftale eller overenskomst i forbindelse med troppestationering, når aftalen vedrører virksomheder i en medlemsstat eller i et tredjeland
- c) en international organisation.

Alle aftaler eller overenskomster, der er nævnt i dette stykkes første afsnit, litra a), meddeles Kommissionen, som kan høre Det Rådgivende Udvalg for Offentlige Udbud, der er omtalt i artikel 89.

2. Dette direktiv finder ikke anvendelse på offentlige kontrakter og projektkonkurrencer omfattende forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter, som den ordregivende myndighed tildeler i overensstemmelse med udbudsregler, der er fastsat af en international organisation eller en international finansieringsinstitution, hvis disse offentlige kontrakter og projektkonkurrencer fuldt ud finansieres af denne organisation eller institution. I tilfælde af at offentlige kontrakter og projektkonkurrencer for størstedelens vedkommende samfinansieres af en international organisation eller international finansieringsinstitution, aftaler parterne relevante udbudsprocedurer.

KAPITEL II ***Generelle regler***

Artikel 18 **Udbudsprincipper**

1. De ordregivende myndigheder behandler økonomiske aktører ens og uden forskelsbehandling og handler på en gennemsigtig og forholdsmæssig måde.

Udbuddet udformes ikke med det formål at udelukke dette fra direktivets anvendelsesområde eller kunstigt indskrænke konkurrencen. Konkurrencen betragtes som kunstigt indskrænket, hvis udbuddet er udformet med den hensigt uretmæssigt at favorisere visse økonomiske aktører eller stille dem mindre gunstigt.

2. Medlemsstaterne træffer passende forholdsregler for at sikre, at økonomiske aktører i forbindelse med gennemførelsen af offentlige kontrakter overholder gældende forpligtelser inden for miljø-, social- og arbejdsmarkedslovgivning i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de internationale miljø-, social- og arbejdsmarkeds-mæssige lovbestemmelser, der er nævnt i bilag X.

Artikel 19 **Økonomiske aktører**

1. Økonomiske aktører, som i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor de er etableret, har ret til at levere den pågældende ydelse, kan ikke afvises alene med den begrundelse, at det i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor kontrakten tildeles, kunne kræves, at de skal være enten en fysisk eller en juridisk person.

Når der er tale om offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter samt om offentlige vareindkøbskontrakter, der tillige omfatter tjenesteydelser eller monterings- og installationsarbejde, kan det imidlertid forlanges af juridiske personer, at de i tilbuddet eller ansøgningen om deltagelse opgiver navn og faglige kvalifikationer for det personale, der skal have ansvaret for at gennemføre kontrakten.

2. Sammenslutninger af økonomiske aktører, herunder midlertidige sammenslutninger, kan deltage i udbudsprocedurer. De ordregivende myndigheder må ikke kræve, at de skal have en bestemt retlig form, for at de kan afgive et tilbud eller ansøge om deltagelse.

Om nødvendigt kan ordregivende myndigheder i udbudsdokumenterne præcisere, hvordan sammenslutninger af økonomiske aktører skal opfylde kravene med hensyn til økonomisk og finansiel formåen eller teknisk og faglig formåen, jf. artikel 58, forudsat at dette er objektivt begrundet og er forholdsmæssigt. Medlemsstaterne kan indføre standardbetingelser for, hvordan sammenslutninger af økonomiske operatører skal opfylde disse krav.

Enhver betingelse for sådanne sammenslutninger af økonomiske aktørers gennemførelse af en kontrakt, der er forskellige fra dem, der pålægges individuelle deltagere, skal også være objektivt begrundede og være forholdsmæssige.

3. Uanset stk. 2 kan ordregivende myndigheder kræve, at sammenslutninger af økonomiske operatører antager en bestemt retlig form, når de har fået tildelt kontrakten, i det omfang en sådan ændring er nødvendig for at sikre en tilfredsstillende opfyldelse af kontrakten.

Artikel 20

Reserverede kontrakter

1. Medlemsstaterne kan lade retten til at deltage i offentlige udbudsprocedurer være forbeholdt beskyttede værksteder og økonomiske aktører, hvis vigtigste mål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede personer, eller kan beslutte, at sådanne kontrakter skal udføres i forbindelse med programmer for beskyttet beskæftigelse, forudsat at mindst 30 % af arbejdstagerne i de pågældende beskyttede værksteder, hos de pågældende økonomiske aktører eller i de pågældende programmer er handicappede eller dårligt stillede arbejdstagere.

2. Indkaldelse af tilbud skal indeholde en henvisning til denne artikel.

Artikel 21

Fortrolighed

1. Medmindre andet er fastsat i dette direktiv eller i den nationale lovgivning, som den ordregivende myndighed er omfattet af, især lovgivning om adgang til oplysninger, og med forbehold af forpligtelserne om offentliggørelse af oplysninger om indgåede kontrakter og om meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere, som er omhandlet i artikel 50 og 55, må den ordregivende myndighed ikke offentliggøre oplysninger, som de økonomiske aktører har fremsendt, og som de har betegnet som fortrolige, herunder men ikke begrænset til tekniske hemmeligheder, forretningshemmeligheder og fortrolige aspekter af tilbud.

2. Ordregivende myndigheder kan pålægge økonomiske aktører krav om beskyttelse af oplysninger af fortrolig karakter, som de ordregivende myndigheder stiller til rådighed under hele udbudsproceduren.

Artikel 22

Regler for kommunikation

1. Medlemsstaterne sikrer, at al kommunikation og al informationsudveksling i henhold til dette direktiv, herunder navnlig elektronisk indgivelse, gennemføres ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler i overensstemmelse med kravene i denne artikel. De værktøjer og anordninger, der bruges

til elektronisk kommunikation, og deres tekniske karakteristika skal være ikkediskriminerende, almindeligt tilgængelige og funktionelt kompatible med almindeligt anvendte produkter inden for IKT og må ikke begrænse de økonomiske aktørers adgang til udbudsproceduren.

Uanset første afsnit er de ordregivende myndigheder ikke forpligtet til at kræve brug af elektronisk kommunikation ved indgivelse af tilbud i følgende situationer:

- a) På grund af udbuddets særlige art ville brug af elektroniske kommunikationsmidler kræve særlige værktøjer, anordninger eller filformater, som ikke er almindeligt tilgængelige eller understøttes af almindeligt tilgængelige programmer.
- b) De programmer, der understøtter filformater, som er egnede til beskrivelsen af tilbuddene, anvender filformater, som ikke kan behandles af andre åbne eller almindeligt tilgængelige programmer, eller er omfattet af en licensordning og kan ikke downloades eller fjernanvendes af den ordregivende myndighed.
- c) Brug af elektronisk kommunikation ville kræve særligt kontorudstyr, som ikke er almindeligt tilgængeligt for ordregivende myndigheder.
- d) Udbudsdokumenterne kræver indgivelse af fysiske modeller eller skalamodeller, der ikke kan fremsendes ved anvendelse af elektroniske midler.

I forbindelse med kommunikation, hvor der ikke anvendes elektroniske kommunikationsmidler i henhold til andet afsnit, skal der anvendes post eller anden egnet forsendelsesform eller en kombination af post eller anden egnet forsendelsesform og elektroniske midler.

Uanset dette stykkes første afsnit er de ordregivende myndigheder ikke forpligtet til at kræve brug af elektroniske kommunikationsmidler ved indgivelsen af tilbud, hvis anvendelse af andre kommunikationsmidler end elektroniske midler er nødvendig enten på grund af brud på de elektroniske kommunikationsmidlers sikkerhed eller for at beskytte oplysninger af særlig følsom karakter, der kræver en så høj grad af beskyttelse, at den ikke kan sikres på passende vis ved anvendelse af elektroniske værktøjer og anordninger, som enten er almindeligt tilgængelige for økonomiske aktører eller kan gøres tilgængelige for dem gennem alternative adgangsmuligheder, jf. stk. 5.

Ordregivende myndigheder, som i overensstemmelse med dette stykkes andet afsnit kræver andre kommunikationsmidler end elektroniske midler til indgivelse af tilbud, er ansvarlige for i den individuelle rapport, der er omhandlet i artikel 84, at angive grundene til dette krav. Hvis det er relevant, angiver de ordregivende myndigheder i den individuelle rapport grundene til, at det anses for nødvendigt at anvende andre kommunikationsmidler end elektroniske kommunikationsmidler, jf. dette stykkes fjerde afsnit.

2. Uanset stk. 1 kan der kommunikeres mundtligt i forbindelse med andre kommunikationer end dem, der vedrører de væsentlige elementer i en udbudsprocedure, såfremt indholdet af den mundtlige kommunikation dokumenteres i tilstrækkelig grad. I den forbindelse omfatter de væsentlige elementer i en udbudsprocedure udbudsdokumenter, ansøgninger om deltagelse, bekræftelse af interessetilkendegivelser og tilbud. Det er navnlig væsentligt, at mundtlig kommunikation med tilbudsgivere, som kan have væsentlig betydning for indholdet og vurderingen af tilbuddene, dokumenteres i til-

strækkelig grad og med passende midler såsom skriftlige fortegnelser eller lydoptagelser eller resuméer af hovedelementerne i kommunikationen.

3. I forbindelse med al kommunikation, informationsudveksling og informationslagring sørger de ordregivende myndigheder for, at dataintegriteten og fortroligheden af tilbuddene og ansøgningerne om deltagelse beskyttes. De undersøger indholdet af tilbuddene og ansøgningerne om deltagelse, men først når fristen for indgivelse heraf er udløbet.

4. For så vidt angår offentlige bygge- og anlægskontrakter og projektkonkurrencer kan medlemsstaterne kræve anvendelse af særlige elektroniske værktøjer, såsom elektroniske modelværktøjer vedrørende bygningsoplysninger eller lignende. I sådanne tilfælde tilbyder de ordregivende myndigheder alternative adgangsmuligheder, jf. stk. 5, indtil disse værktøjer bliver almindeligt tilgængelige, jf. stk. 1, første afsnit, andet punktum.

5. De ordregivende myndigheder kan om nødvendigt kræve, at der skal anvendes værktøjer og anordninger, som ikke er almindeligt tilgængelige, hvis de ordregivende myndigheder giver alternative adgangsmuligheder.

De ordregivende myndigheder anses for at give passende alternative adgangsmuligheder i enhver af de følgende situationer, hvis de:

- a) giver vederlagsfri ubegrænset og fuld direkte elektronisk adgang til disse værktøjer og anordninger fra datoen for bekendtgørelsens offentliggørelse i overensstemmelse med bilag VIII eller fra den dato, hvor opfordringer til at bekræfte interessetilkendegivelsen sendes. Det angives i teksten til bekendtgørelsen eller opfordringen, på hvilken internetadresse disse værktøjer og anordninger kan findes
- b) sikrer, at tilbudsgivere, der ikke har adgang til de pågældende værktøjer og anordninger eller ikke kan opnå det inden for de relevante frister, forudsat at den manglende adgang ikke kan tilskrives den pågældende tilbudsgiver, kan få adgang til udbudsproceduren ved hjælp af foreløbige tokens, som vederlagsfrit stilles til rådighed online, eller
- c) har en alternativ kanal til elektronisk indgivelse af tilbud

6. Ud over de krav, der er fastsat i bilag IV, gælder følgende regler for værktøjer og anordninger til elektronisk fremsendelse og modtagelse af tilbud og for elektronisk modtagelse af ansøgninger om deltagelse:

- a) Oplysninger vedrørende de specifikationer, der er nødvendige for elektronisk afgivelse af tilbud og elektronisk indgivelse af ansøgninger om deltagelsen, herunder kryptering og tidsstempling, skal være tilgængelige for de berørte parter.
- b) Medlemsstater eller ordregivende myndigheder, der handler inden for en overordnet ramme opstillet af den berørte medlemsstat, skal angive det sikkerhedsniveau, der er nødvendigt for de elektroniske kommunikationsmidler i de forskellige faser af den pågældende udbudsprocedure; niveauet skal stå i et rimeligt forhold til de hermed forbundne risici.
- c) Hvis medlemsstater eller ordregivende myndigheder, der handler inden for en overordnet ramme opstillet af den berørte medlemsstat, konkluderer, at der på grundlag af en vurdering i hen-

hold til dette stykkes litra b) er så store risici, at der kræves avancerede elektroniske signaturer som defineret i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/93/EF²⁷⁾, accepterer de ordregivende myndigheder avancerede elektroniske signaturer, der er baseret på et kvalificeret certifikat, under hensyntagen til, om disse signaturer stilles til rådighed af en certificeringstjenestedyder, der er på en positivliste, jf. Kommissionens beslutning 2009/767/EF²⁸⁾, med eller uden en sikker signaturgenereringsanordning, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- i) De ordregivende myndigheder skal oprette det krævede format for avancerede signaturer på grundlag af de formater, som Kommissionen har fastsat i afgørelse 2011/130/EU²⁹⁾, og træffer de nødvendige foranstaltninger for at kunne behandle disse formater teknisk; hvis der anvendes et anderledes format for elektroniske signaturer, skal den elektroniske signatur eller den elektroniske dokumentmappe indeholde oplysninger om eksisterende valideringsmuligheder, hvilket er medlemsstatens ansvar. Valideringsmulighederne skal gøre det muligt for den ordregivende myndighed online, vederlagsfrit og på en måde, der er forståelig for ikkeindfødte sprogbrugere at validere den modtagne elektroniske signatur som en avanceret elektronisk signatur, der er baseret på et kvalificeret certifikat.

Medlemsstaterne giver meddelelse om valideringstjenesteyderen til Kommissionen, som gør medlemsstaternes oplysninger offentligt tilgængelige på internettet.

- ii) Hvis et tilbud er underskrevet ved hjælp af et kvalificeret certifikat, som er opført på en positivliste, må de ordregivende myndigheder ikke stille yderligere krav, som kan forhindre tilbudsgivernes brug af sådanne signaturer.

For så vidt angår dokumenter, der anvendes i forbindelse med en udbudsprocedure, og som er underskrevet af en kompetent myndighed i en medlemsstat eller af en anden udstedende enhed, kan den kompetente udstedende myndighed eller enhed fastlægge det krævede format for avancerede signaturer i overensstemmelse med kravene i artikel 1, stk. 2, i afgørelse 2011/130/EU. De skal træffe de nødvendige foranstaltninger til rent teknisk at kunne behandle dette format ved at medtage de nødvendige oplysninger til behandling af signaturen i det pågældende dokument. Sådanne dokumenter skal i den elektroniske signatur eller i den elektroniske dokumentmappe indeholde oplysninger om eksisterende valideringsmuligheder, der gør det muligt vederlagsfrit at validere den modtagne signatur online på en sådan måde, at det er forståeligt for ikkeindfødte sprogbrugere.

7. Kommissionen tillægges beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 87 med henblik på at ændre de tekniske detaljer og karakteristika som omhandlet i bilag IV, for at tage hensyn til den teknologiske udvikling.

Kommissionen tillægges beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 87 med henblik på at ændre listen i nærværende artikels stk. 1, andet afsnit, litra a)-d), hvis den teknologiske udvikling gør det uhensigtsmæssigt fortsat at have undtagelser fra brugen af elektroniske kommunikationsmidler, eller hvis der i særlige tilfælde må fastsættes nye undtagelser på grund af den teknologiske udvikling.

For at sikre interoperabilitet mellem de tekniske formater samt mellem processen og meddelellesstandarderne, især i en grænseoverskridende sammenhæng, tillægges Kommissionen beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 87 med henblik på at fastsætte obligato-

risk anvendelse af sådanne særlige tekniske standarder, især med hensyn til anvendelse af elektronisk fremsendelse, elektroniske kataloger og metoder til elektronisk certificering, men kun når de tekniske standarder er testet grundigt, og deres praktiske nytteværdi er dokumenteret. Før Kommissionen gør anvendelse af en teknisk standard obligatorisk, overvejer den også nøje, hvilke udgifter dette vil medføre, navnlig i forbindelse med tilpasning til eksisterende løsninger inden for offentlige e-udbud, herunder infrastruktur, processer eller software.

Artikel 23

Nomenklaturer

1. Alle referencer til nomenklaturer i forbindelse med offentlige udbud er baseret på »det fælles glosar for offentlige kontrakter« (CPV)« som vedtaget ved forordning (EF) nr. 2195/2002.
2. Kommissionen tillægges beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 87 for at tilpasse de CPV-koder, der er omhandlet i dette direktiv, når ændringer i CPV-nomenklaturen skal afspejles i dette direktiv, og de ikke medfører nogen ændring af direktivets anvendelsesområde.

Artikel 24

Interessekonflikter

Medlemsstaterne sikrer, at de ordregivende myndigheder træffer passende foranstaltninger for effektivt at forebygge, identificere og udbedre interessekonflikter, der opstår under gennemførelsen af udbudsprocedurer, med henblik på at undgå konkurrenceforvridning og på at sikre ligebehandling af alle økonomiske aktører.

Begrebet interessekonflikt omfatter mindst de situationer, hvor personalet hos den ordregivende myndighed eller en udbyder af den indkøbte tjeneste, der handler på vegne af den ordregivende myndighed, som er involveret i gennemførelsen af udbudsproceduren eller kan påvirke resultatet af proceduren, direkte eller indirekte har en finansiell, økonomisk eller anden personlig interesse, der kan antages at bringe deres upartiskhed og uafhængighed i forbindelse med udbudsproceduren i fare.

AFSNIT II

REGLER VEDRØRENDE OFFENTLIGE KONTRAKTER

KAPITEL I

Procedurer

Artikel 25

Betingelser vedrørende GPA-aftalen og andre internationale aftaler

I det omfang de er omfattet af bilag 1, 2, 4 og 5 og de forklarende bemærkninger til Den Europæiske Unions tillæg I til GPA-aftalen og af andre internationale aftaler, som Unionen er forpligtet af, skal de ordregivende myndigheder give bygge- og anlægsarbejder, vareleverancer, tjenesteydelser og økonomiske aktører for signatarerne af disse aftaler en behandling, som ikke må være mindre gunstig end den, der gives bygge- og anlægsarbejder, vareleverancer, tjenesteydelser og økonomiske aktører i Unionen.

Artikel 26 **Valg af procedurer**

1. I forbindelse med tildeling af offentlige kontrakter anvender de ordregivende myndigheder de nationale procedurer, der er tilpasset i overensstemmelse med dette direktiv, forudsat at der med forbehold af artikel 32 er offentliggjort en indkaldelse af tilbud i overensstemmelse med dette direktiv.

2. Medlemsstaterne sørger for, at de ordregivende myndigheder kan anvende offentlige eller begrænsede udbud som omhandlet i dette direktiv.

3. Medlemsstaterne sørger for, at ordregivende myndigheder kan anvende innovationspartnerskaber som reguleret i dette direktiv.

4. Medlemsstaterne sørger for, at ordregivende myndigheder kan anvende udbud med forhandling eller konkurrencepræget dialog i følgende situationer:

- a) ved bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der opfylder et eller flere af følgende kriterier:
 - i) den ordregivende myndigheds behov kan ikke imødekommes uden tilpasning af allerede tilgængelige løsninger
 - ii) de omfatter design eller innovative løsning
 - iii) hvis kontrakten på grund af særlige omstændigheder med hensyn til dens art, kompleksitet eller de retlige og finansielle forhold eller risici i forbindelse hermed ikke kan tildeles uden forudgående forhandling
 - iv) hvis de tekniske specifikationer ikke kan fastlægges tilstrækkeligt præcist af den ordregivende myndighed med henvisning til en standard, en europæisk teknisk vurdering, en fælles teknisk specifikation eller en teknisk reference, jf. punkt 2-5 i bilag VII
- b) når der i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser kun afgives ikkeforskriftsmæssige eller uantagelige tilbud i forbindelse med et offentligt eller begrænset udbud. I sådanne situationer behøver de ordregivende myndigheder ikke at offentliggøre en udbudsbekendtgørelse, hvis proceduren omfatter alle de tilbudsgivere — og kun dem — der opfylder de i artikel 57-64 omhandlede kriterier, og som under de forudgående offentlige eller begrænsede udbud afgav tilbud, der er i overensstemmelse med udbudsprocedurens formelle krav.

Især betragtes tilbud, der ikke følger udbudsdokumenterne, er modtaget for sent, i forbindelse med hvilke der foreligger bevis på ulovlig samordning eller bestikkelse, eller som den ordregivende myndighed har konstateret er unormalt lave, som ukorrekte. Især betragtes tilbud indgivet af tilbudsgivere, som ikke har de krævede kvalifikationer, og tilbud, hvis pris overstiger den ordregivende myndigheds budget som fastsat og dokumenteret forud for iværksættelsen af udbudsproceduren, som uacceptable.

5. Indkaldelsen af tilbud sker ved en udbudsbekendtgørelse i henhold til artikel 49.

Når en kontrakt tildeles i et begrænset udbud eller udbud med forhandling, kan medlemsstaterne uanset første afsnit fastsætte, at ikkestatslige ordregivende myndigheder eller særlige kategorier heraf kan indkalde tilbud ved hjælp af en forhåndsmeddelelse i henhold til artikel 48, stk. 2.

Når indkaldelsen af tilbud sker ved hjælp af en forhåndsmeddelelse i henhold til artikel 48, stk. 2, opfordres de økonomiske aktører, som har tilkendegivet deres interesse efter offentliggørelsen af forhåndsmeddelelsen, efterfølgende gennem en »opfordring til at bekræfte interessetilkendegivelsen« til at bekræfte deres interesse skriftligt i henhold til artikel 54.

6. I de særlige tilfælde og under de omstændigheder, der udtrykkeligt er nævnt i artikel 32, kan medlemsstaterne bestemme, at de ordregivende myndigheder kan anvende udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse af en indkaldelse af tilbud. Medlemsstaterne må ikke tillade anvendelse af denne procedure i andre tilfælde end dem, der er nævnt i artikel 32.

Artikel 27

Offentligt udbud

1. Ved offentligt udbud kan alle interesserede økonomiske aktører afgive tilbud som svar på en indkaldelse af tilbud.

Minimumsfristen for modtagelse af tilbud er 35 dage regnet fra datoen for afsendelse af udbudsbekendtgørelsen.

Tilbuddet ledsages af de oplysninger for kvalitativ udvælgelse, som den ordregivende myndighed anmoder om.

2. Når de ordregivende myndigheder har offentliggjort en forhåndsmeddelelse, som ikke i sig selv blev anvendt til indkaldelse af tilbud, kan minimumsfristen for modtagelse af tilbud som fastsat i stk. 1, andet afsnit, reduceres til 15 dage, hvis alle de følgende betingelser er opfyldt:

- a) Forhåndsmeddelelsen indeholdt alle de oplysninger, der kræves for udbudsbekendtgørelsen i bilag V, del B, afsnit I, i det omfang disse oplysninger forelå ved forhåndsmeddelelsens offentliggørelse.
- b) Forhåndsmeddelelsen blev sendt til offentliggørelse mindst 35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

3. Hvis et af den ordregivende myndighed behørigt godtgjort akut behov gør det umuligt at overholde den frist, der er fastsat i stk. 1, andet afsnit, kan den fastsætte en frist, som ikke må være mindre end 15 dage regnet fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

4. Den ordregivende myndighed kan reducere fristen i stk. 1, andet afsnit, for modtagelse af tilbud, med fem dage, hvis den accepterer, at tilbud kan indgives via elektroniske midler i overensstemmelse med artikel 22, stk. 1, første afsnit, og stk. 5 og 6.

Artikel 28

Begrænset udbud

1. Ved begrænset udbud kan alle økonomiske aktører ansøge om at deltage som svar på en indkaldelse af tilbud med de oplysninger, der er anført i bilag V, del B eller C, alt efter hvad der er relevant, ved at fremsende de oplysninger til kvalitativ udvælgelse, som den ordregivende myndighed anmoder om.

Minimumsfristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse skal være 30 dage fra henholdsvis datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen eller, hvor en forhåndsmeddelelse anvendes til indkaldelse af tilbud, datoen for afsendelsen af opfordringen til at bekræfte interesselikvidningen.

2. Det er kun de økonomiske aktører, der af de ordregivende myndigheder modtager opfordring dertil, som kan afgive tilbud efter myndighedernes vurdering af de indsendte oplysninger. De ordregivende myndigheder kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i proceduren, i overensstemmelse med artikel 65.

Minimumsfristen for modtagelse af tilbud er 30 dage regnet fra datoen for afsendelsen af opfordringen til at afgive tilbud.

3. Når de ordregivende myndigheder har offentliggjort en forhåndsmeddelelse, som ikke i selv sig blev anvendt til indkaldelse af tilbud, kan minimumsfristen for modtagelse af tilbud som fastsat i stk. 2, andet afsnit, reduceres til 10 dage, hvis alle de følgende betingelser er opfyldt:

- a) Forhåndsmeddelelsen indeholdt alle de oplysninger, der kræves i bilag V, del B, afsnit I, i det omfang disse oplysninger forelå ved forhåndsmeddelelsens offentliggørelse.
- b) Forhåndsmeddelelsen blev sendt til offentliggørelse mindst 35 dage og højst 12 måneder inden afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen

4. Medlemsstaterne kan bestemme, at alle eller særlige kategorier af ikkestatslige ordregivende myndigheder kan fastsætte fristen for modtagelsen af tilbud ved indbyrdes aftale mellem den ordregivende myndighed og de udvalgte ansøgere, når der gives alle udvalgte ansøgere samme tid til at udarbejde og indsende tilbud. Hvis det ikke foreligger en aftale om fristen for modtagelse af tilbud, er fristen mindst 10 dage fra datoen for afsendelsen af opfordringen til at afgive tilbud.

5. Den i stk. 2 i denne artikel omhandlede frist for modtagelse af tilbud kan reduceres med fem dage, hvis den ordregivende myndighed accepterer, at tilbud kan indgives via elektroniske midler i overensstemmelse med artikel 22, stk. 1, 5 og 6.

6. Hvis et af den ordregivende myndighed behørigt godtgjort akut behov gør det umuligt at overholde de frister, der er fastsat i denne artikel, kan den fastsætte:

- a) en frist for modtagelse af ansøgninger om deltagelse, der ikke er mindre end 15 dage regnet fra datoen for udsendelsen af udbudsbekendtgørelsen
- b) en frist for modtagelse af tilbud, der ikke er kortere end ti dage fra den dato, hvor opfordringen til at afgive tilbud blev sendt.

Artikel 29

Udbud med forhandling

1. Ved udbud med forhandling kan alle økonomiske aktører ansøge om at deltage som svar på en indkaldelse af tilbud med de oplysninger, der er anført i bilag V, del B og C, ved at fremsende de oplysninger for kvalitativ udvælgelse, som den ordregivende myndighed anmoder om.

I udbudsdokumenterne anfører de ordregivende myndigheder udbuddets genstand ved at give en beskrivelse af deres behov og de karakteristika, der kræves af de varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der skal indkøbes, og fastlægger kontrakttildelingskriterierne. De ordregivende myndigheder anfører også, hvilke af beskrivelsens elementer der definerer de minimumskrav, som skal opfyldes i alle tilbud.

Oplysningerne skal være tilstrækkelig præcise til, at de økonomiske aktører kan identificere udbuddets karakter og omfang og beslutte, hvorvidt de vil ansøge om at deltage i proceduren.

Minimumsfristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse skal være 30 dage fra datoen for afsendelse af udbudsbekendtgørelsen eller, hvis en forhåndsmeddelelse anvendes til indkaldelse af tilbud, opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen. Fristen for modtagelse af indledende tilbud er 30 dage regnet fra datoen for afsendelsen af opfordringen. Artikel 28, stk. 3-6, finder anvendelse.

2. Det er kun de økonomiske aktører, der af de ordregivende myndigheder modtager opfordring dertil, som efter myndighedernes vurdering af de forelagte oplysninger kan afgive et indledende tilbud, der skal danne grundlag for den efterfølgende forhandling. De ordregivende myndigheder kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i proceduren, i overensstemmelse med artikel 65.

3. Medmindre andet er fastsat i stk. 4, forhandler de ordregivende myndigheder med tilbudsgiverne om de indledende og alle efterfølgende tilbud, som tilbudsgiverne har afgivet, med undtagelse af de endelige tilbud, jf. stk. 7, med henblik på at forbedre indholdet heri.

Minimumskravene og tildelingskriterierne er ikke genstand for forhandling.

4. De ordregivende myndigheder kan tildele kontrakter på grundlag af indledende tilbud uden forhandling, såfremt de i udbudsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen har anført, at de forbeholder sig mulighed herfor.

5. Under forhandlingerne sikrer de ordregivende myndigheder ligebehandling af alle tilbudsgivere. De udøver i denne forbindelse ikke forskelsbehandling ved at give oplysninger, som kan stille nogle tilbudsgivere bedre end andre. De underretter alle tilbudsgivere, hvis tilbud ikke er blevet afvist i medfør af stk. 6, skriftligt om alle andre ændringer af de tekniske specifikationer eller andre udbudsdokumenter end dem, der vedrører minimumskravene. De ordregivende myndigheder giver efter disse ændringer tilstrækkelig tid til, at tilbudsgiverne eventuelt kan ændre og indgive ændrede tilbud.

I henhold til artikel 21 må de ordregivende myndigheder ikke over for de andre deltagere afsløre fortrolige oplysninger, som en ansøger eller en tilbudsgiver, der deltager i forhandlingerne, har meddelt, uden dennes samtykke. En sådan aftale må ikke tage form af et generelt afkald på rettigheder, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af specifikke oplysninger.

6. Udbud med forhandling kan forløbe i flere faser for at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, på grundlag af de tildelingskriterier, der er indeholdt i udbudsbekendtgørelsen, i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen eller i et andet udbudsdokument. I udbudsbekendtgørel-

sen, opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen eller i et andet udbudsdokument skal de ordregivende myndigheder angive, om de vil benytte denne mulighed.

7. Hvis de ordregivende myndigheder har til hensigt at afslutte forhandlingerne, skal de informere de resterende tilbudsgivere herom og fastsætte en fælles frist, inden for hvilken tilbudsgiverne kan afgive nye eller ændrede tilbud. De ordregivende myndigheder kontrollerer, at de endelige tilbud opfylder minimumskravene og overholder artikel 56, stk. 1, vurderer de endelige tilbud på grundlag af tildelingskriterierne og tildeler kontrakten i overensstemmelse med artikel 66-69.

Artikel 30

Konkurrencepræget dialog

1. Ved konkurrencepræget dialog kan alle økonomiske aktører ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse ved at fremsende de oplysninger for kvalitativ udvælgelse, som den ordregivende myndighed anmoder om.

Minimumsfristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse er 30 dage fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen.

Det er kun de økonomiske aktører, der af de ordregivende myndigheder modtager opfordring dertil, som kan deltage i dialogen efter en vurdering af de forelagte oplysninger. De ordregivende myndigheder kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i proceduren, i overensstemmelse med artikel 65. Kontrakten tildeles udelukkende på grundlag af tildelingskriteriet om det bedste forhold mellem pris og kvalitet i overensstemmelse med artikel 67, stk. 2.

2. De ordregivende myndigheder fastsætter deres behov og krav i udbudsbekendtgørelsen, og de beskriver disse behov og krav i denne bekendtgørelse og/eller i et beskrivende dokument. Samtidig fastsætter og beskriver de også de valgte tildelingskriterier i de samme dokumenter og fastsætter en vejledende tidsramme.

3. De ordregivende myndigheder indleder med de deltagere, som er udvalgt i henhold til relevante bestemmelser i artikel 56-66, en dialog, hvis formål er at indkredse og fastslå, hvorledes deres behov bedst kan opfyldes. Under denne dialog kan de drøfte alle aspekter ved udbuddet med de udvalgte deltagere.

Under dialogen sikrer de ordregivende myndigheder ligebehandling af alle deltagere. De udøver i den forbindelse ikke forskelsbehandling ved at give oplysninger, som kan stille nogle deltagere bedre end andre.

I henhold til artikel 21 må de ordregivende myndigheder ikke over for de andre deltagere afsløre foreslåede løsninger eller andre fortrolige oplysninger, som en deltagende ansøger eller tilbudsgiver, der deltager i dialogen, har meddelt, uden dennes samtykke. En sådan aftale må ikke tage form af et generel afkald på rettigheder, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af specifikke oplysninger.

4. En konkurrencepræget dialog kan finde sted i flere successive faser for at begrænse antallet af løsninger, der skal diskuteres under dialogen på grundlag af de tildelingskriterier, der er fastlagt i ud-

budsbekendtgørelsen eller i det beskrivende dokument. I udbudsbekendtgørelsen eller det beskrivende dokument skal den ordregivende myndighed angive, om den vil anvende denne mulighed.

5. Den ordregivende myndighed fortsætter denne dialog, indtil den har indkredset den eller de løsninger, der kan opfylde dens behov.

6. Efter at have erklæret dialogen for afsluttet og efter at have underrettet de resterende deltagere herom opfordrer de ordregivende myndigheder hver af deltagerne til at afgive deres endelige tilbud på grundlag af den eller de løsninger, der er forelagt og præciseret under dialogen. Disse tilbud skal indeholde alle de elementer, der er nødvendige for projektets udførelse.

På den ordregivende myndigheds anmodning kan disse tilbud afklares, præciseres og optimeres. Imidlertid kan sådanne præciseringer, afklaringer og optimeringer eller supplerende oplysninger ikke medføre, at der ændres ved væsentlige aspekter i tilbuddet eller i det offentlige udbud, herunder de behov og krav, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i det beskrivende dokument, såfremt variation i disse aspekter, behov og krav risikerer at føre til konkurrencefordrejning eller forskelsbehandling.

7. De ordregivende myndigheder vurderer de modtagne tilbud på basis af de tildelingskriterier, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i det beskrivende dokument.

På anmodning af den ordregivende myndighed kan der føres forhandlinger med den tilbudsgiver, der har afgivet det tilbud, der afspejler det bedste forhold mellem pris og kvalitet i overensstemmelse med artikel 67, med henblik på at bekræfte de økonomiske forpligtelser eller andre vilkår i tilbuddet ved at færdigforhandle kontraktvilkårene, forudsat at dette ikke bevirker, at vigtige aspekter af tilbuddet eller det offentlige udbud ændres i væsentlig grad, herunder de behov og krav, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller i det beskrivende dokument, og at det ikke fører til konkurrencefordrejning eller forskelsbehandling.

8. De ordregivende myndigheder kan træffe bestemmelse om priser eller betalinger til deltagerne i dialogen.

Artikel 31

Innovationspartnerskab

1. Ved innovationspartnerskaber kan alle økonomiske aktører ansøge om at deltage som svar på en udbudsbekendtgørelse ved at fremsende de oplysninger for kvalitativ udvælgelse, som den ordregivende myndighed anmoder om.

I udbudsdokumenterne angiver den ordregivende myndighed, at der er behov for en innovativ vare eller tjenesteydelse eller innovative bygge- og anlægsarbejder, som ikke kan opfyldes ved indkøb af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der allerede findes på markedet. Den ordregivende myndighed anfører, hvilke af denne beskrivelses elementer der definerer de minimumskrav, som skal opfyldes i alle tilbud. Oplysningerne skal være tilstrækkelig præcise til, at de økonomiske aktører kan identificere den ønskede løsnings karakter og omfang og beslutte, hvorvidt de vil ansøge om at deltage i proceduren.

Den ordregivende myndighed kan beslutte at oprette et innovationspartnerskab med én partner eller med flere partnere, der gennemfører separate forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Minimumsfristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse er 30 dage fra datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen. Det er kun de økonomiske aktører, der af de ordregivende myndigheder modtager opfordring dertil, som kan deltage i proceduren efter en vurdering af de fremlagte oplysninger. De ordregivende myndigheder kan begrænse antallet af egnede ansøgere, der skal opfordres til at deltage i proceduren, i overensstemmelse med artikel 65. Kontrakterne tildes udelukkende på grundlag af tildelingskriteriet om det bedste forhold mellem pris og kvalitet i overensstemmelse med artikel 67.

2. Innovationspartnerskabet sigter på udvikling af innovative varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder og det efterfølgende indkøb af de heraf resulterende varer, tjenesteydelser eller arbejder, forudsat at de svarer til de resultatniveauer og maksimumsomkostninger, der er aftalt mellem de ordregivende myndigheder og deltagerne.

Innovationspartnerskabet struktureres i flere på hinanden følgende faser i henhold til rækkefølgen i forsknings- og innovationsprocessen, som kan omfatte fremstillingen af varerne, tilvejebringelsen af tjenesteydelserne eller gennemførelsen af bygge- og anlægsarbejderne. Innovationspartnerskabet opstiller mellemlistede mål, der skal nås af partnerne, og sørger for betaling af vederlag i passende rater.

På grundlag af disse mål kan den ordregivende myndighed efter hver fase beslutte at bringe innovationspartnerskabet til ophør eller, i tilfælde af et innovationspartnerskab med flere partnere, at reducere antallet af partnere ved at bringe individuelle kontrakter til ophør, forudsat at den ordregivende myndighed har angivet disse muligheder i udbudsdokumenterne og betingelserne for at anvende dem.

3. Medmindre andet er fastsat i denne artikel, forhandler de ordregivende myndigheder med tilbudsgiverne om det indledende og alle efterfølgende tilbud, som tilbudsgiverne afgiver, undtagen det endelige tilbud, med henblik på at forbedre indholdet heraf.

Minimumskravene og tildelingskriterierne er ikke genstand for forhandling.

4. Under forhandlingerne sikrer de ordregivende myndigheder ligebehandling af alle tilbudsgivere. De udøver i denne forbindelse ikke forskelsbehandling ved at give oplysninger, som kan stille nogle tilbudsgivere bedre end andre. De underretter alle tilbudsgivere, hvis tilbud ikke er blevet afvist i medfør af stk. 5, skriftligt om alle andre ændringer af de tekniske specifikationer eller andre udbudsdokumenter end dem, der vedrører minimumskravene. De ordregivende myndigheder giver efter disse ændringer tilstrækkelig tid til, at tilbudsgiverne eventuelt kan ændre og indgive ændrede tilbud.

I henhold til artikel 21 må de ordregivende myndigheder ikke over for de andre deltagere afsløre fortrolige oplysninger, som en ansøger eller en tilbudsgiver, der deltager i forhandlingerne, har meddelt, uden dennes samtykke. En sådan aftale må ikke tage form af et generelt afkald på rettigheder, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af specifikke oplysninger.

5. Forhandlinger under innovationspartnerskabsprocedurer kan forløbe i flere faser for at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, på grundlag af tildelingskriterierne i udbudsbekendtgørelsen, i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen eller i udbudsdokumenterne. Den ordregivende

myndighed angiver i udbudsbekendtgørelsen, i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen eller i udbudsdokumenterne, om den vil benytte denne mulighed.

6. Ved udvælgelsen af ansøgere lægger de ordregivende myndigheder særlig vægt på kriterier vedrørende ansøgernes kapacitet på området forskning og udvikling og gennemførelse af innovative løsninger.

Kun de økonomiske aktører, der opfordres af den ordregivende myndighed efter dens vurdering af de ønskede oplysninger, kan fremlægge forsknings- og innovationsprojekter, der har til formål at opfylde de behov, som den ordregivende myndighed har identificeret, og som ikke kan opfyldes af eksisterende løsninger.

Den ordregivende myndighed fastlægger i udbudsdokumenterne, hvilken ordning der gælder for intellektuel ejendomsret. I tilfælde af et innovationspartnerskab med flere partnere må den ordregivende myndighed, jf. artikel 21, ikke over for de andre partnere afsløre foreslåede løsninger eller andre fortrolige oplysninger, som en partner har meddelt inden for rammerne af partnerskabet, uden denne partners samtykke. En sådan aftale må ikke tage form af et generelt afkald på rettigheder, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af specifikke oplysninger.

7. Den ordregivende myndighed sikrer, at partnerskabets struktur og navnlig varigheden og værdien af de forskellige faser afspejler innovationsgraden af den foreslåede løsning og rækkefølgen af de forsknings- og innovationsaktiviteter, der er nødvendige for udviklingen af en innovativ løsning, der endnu ikke er tilgængelig på markedet. Den anslåede værdi af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder skal være rimelig i forhold til den nødvendige investering i udviklingen af dem.

Artikel 32

Anvendelse af udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse

1. I de særlige tilfælde og under de omstændigheder, der er fastsat i stk. 2-5, kan medlemsstaterne give de ordregivende myndigheder mulighed for at tildele offentlige kontrakter ved udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse.

2. Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse kan anvendes i forbindelse med offentlige bygge- og anlægskontrakter, offentlige vareindkøbskontrakter og offentlige tjenesteydelseskontrakter i følgende tilfælde:

- a) når der i forbindelse med et offentligt eller et begrænset udbud ikke afgives tilbud, ikke afgives egnede tilbud, eller der ikke er modtaget nogen ansøgninger om deltagelse eller ikke nogen egnede ansøgninger om deltagelse, forudsat at de oprindelige aftalevilkår ikke ændres væsentligt, og at der sendes en rapport til Kommissionen, hvis den anmoder om det.

Et tilbud anses for ikke egnet, når det er irrelevant i forhold til kontrakten, idet det er åbenbart, at tilbuddet ikke uden væsentlige ændringer kan opfylde den ordregivende myndigheds behov og krav som angivet i udbudsdokumenterne. En ansøgning om deltagelse anses for ikke egnet, når den berørte økonomiske aktør skal eller kan udelukkes i henhold til artikel 57 eller ikke opfylder de udvælgelseskriterier, som den ordregivende myndighed har fastsat i henhold til artikel 58

b) når bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne kun kan leveres af en bestemt økonomisk aktør af en af følgende årsager:

- i) formålet med udbuddet er skabelse eller erhvervelse af et unikt kunstværk eller en unik kunstnerisk optræden
- ii) manglende konkurrence af tekniske årsager
- iii) beskyttelse af eksklusive rettigheder, herunder intellektuelle ejendomsrettigheder.

Undtagelserne i nr. ii) og iii) gælder kun, hvis der ikke findes et rimeligt alternativ eller erstatning, og den manglende konkurrence ikke er et resultat af en kunstig indskrænkning af udbudsparametrene

c) i strengt nødvendigt omfang, hvis tvingende grunde som følge af begivenheder, som den ordregivende myndighed ikke har kunnet forudse, gør det umuligt at overholde fristerne for offentlige udbud, begrænsede udbud eller udbud med forhandling. De omstændigheder, der påberåbes som tvingende grunde, må under ingen omstændigheder kunne tilskrives den ordregivende myndighed.

3. Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse kan anvendes for offentlige vareindkøbskontrakter:

- a) når de pågældende varer alene er fremstillet med henblik på forskning, forsøg, undersøgelse eller udvikling; kontrakter, der tildeles i henhold til dette litra, omfatter dog ikke serieproduktion til påvisning af varens handelsmæssige levedygtighed eller til dækning af forsknings- og udviklingsomkostninger
- b) ved supplerende leveringer fra den oprindelige leverandør til delvis fornyelse af leveringer eller installationer eller til udvidelse af allerede foretagne leveringer eller installationer, når et leverandørskifte ville gøre det nødvendigt for den ordregivende myndighed at anskaffe varer, som på grund af en forskel i teknisk beskaffenhed ville medføre teknisk uforenelighed eller uforholdsmæssigt store tekniske vanskeligheder ved drift og vedligeholdelse; løbetiden for disse kontrakter samt for kontrakter, der kan fornyes, må generelt ikke overstige tre år
- c) ved varer, der noteres og købes på en varebørs
- d) ved indkøb af varer eller tjenesteydelser på særlig fordelagtige vilkår, enten hos en leverandør, der endeligt indstiller sin erhvervsvirksomhed, likvidatorer i en konkursbehandling, tvangsakkord eller en tilsvarende behandling i henhold til nationale love og forskrifter.

4. Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse kan anvendes for tjenesteydelsesaftaler, når den pågældende kontrakt er et led i en projektkonkurrence, der afholdes i henhold til dette direktiv, og som i henhold til reglerne i projektkonkurrencen skal tildeles vinderen eller en af vinderne af projektkonkurrencen. I sidstnævnte tilfælde skal alle vinderne opfordres til at deltage i forhandlingerne.

5. Udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse kan anvendes ved nye bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der er en gentagelse af tilsvarende tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, og som overdrages til den økonomiske aktør, der blev tildelt den oprindelige kontrakt af de samme ordregivende myndigheder, forudsat at disse bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser er i overensstemmelse med et grundlæggende projekt, og at den oprindelige kontrakt om dette arbejde blev tildelt i henhold til en procedure i overensstemmelse med artikel 26, stk. 1. Det grundlæggende projekt skal angive omfanget af eventuelle yderligere bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og betingelserne for tildelingen heraf.

Muligheden for at anvende denne fremgangsmåde skal anføres allerede ved det oprindelige udbud, og de ordregivende myndigheder skal tage den anslåede samlede værdi af de nye bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser i betragtning ved anvendelse af artikel 4.

Denne fremgangsmåde kan kun benyttes inden for en periode på tre år efter indgåelsen af den oprindelige kontrakt.

KAPITEL II

Teknikker og hjælpemidler i forbindelse med elektroniske og samlede udbud

Artikel 33

Rammeaftaler

1. De ordregivende myndigheder kan indgå rammeaftaler under forudsætning, at de anvender procedurerne i dette direktiv.

Ved »rammeaftale« forstår en aftale indgået mellem en eller flere ordregivende myndigheder og en eller flere økonomiske aktører med det formål at fastsætte vilkårene for de kontrakter, der skal tildeles i løbet af en given periode, især med hensyn til pris og i givet fald påtænkte mængder. Rammeaftaler må højst gælde for en periode på fire år, undtagen i ekstraordinære tilfælde, som er behørigt begrundet navnlig i rammeaftalens formål.

2. Kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, tildeles efter procedurerne i dette stykke og i stk. 3 og 4.

Disse procedurer kan kun anvendes mellem de ordregivende myndigheder, der er klart identificeret til dette formål i indkaldelsen af tilbud eller opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen, og de økonomiske aktører, der var parter i den indgåede rammeaftale.

Når der indgås kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, kan der under ingen omstændigheder foretages væsentlige ændringer i aftalevilkårene, navnlig ikke i det i stk. 3 omhandlede tilfælde.

3. Når en rammeaftale indgås med en enkelt økonomisk aktør, indgås kontrakter baseret på denne rammeaftale på de vilkår, der er fastsat i rammeaftalen.

De ordregivende myndigheder kan i forbindelse med tildelingen af sådanne kontrakter skriftligt konsultere den økonomiske aktør, der er part i rammeaftalen, og om nødvendigt anmode ham om at komplettere sit tilbud.

4. Når en rammeaftale indgås med mere end en økonomisk aktør, gennemføres den pågældende rammeaftale på en af følgende måder:

- a) i henhold til bestemmelser og betingelser i rammeaftalen, uden at der iværksættes en fornyet konkurrence, når den fastlægger alle bestemmelser vedrørende udførelsen af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser og vareleverancer og de objektive betingelser for fastlæggelse af, hvilke af de økonomiske aktører, der er part i rammeaftalen, der skal udføre dem. Sidstnævnte betingelser skal fremgå af udbudsdokumenterne for rammeaftalen
- b) når rammeaftalen fastlægger alle bestemmelser vedrørende leveringen af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser og varer, til dels uden at der iværksættes en fornyet konkurrence i overensstemmelse med litra a), og til dels med iværksættelse af en fornyet konkurrence blandt de økonomiske aktører, der er part i rammeaftalen i overensstemmelse med litra c), når de ordregivende myndigheder har fastsat denne mulighed i udbudsdokumenterne for rammeaftalen. Valget af, hvorvidt der skal erhverves specifikke bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser ved en fornyet konkurrence eller direkte på de betingelser, der er anført i rammeaftalen, skal fastlægges efter objektive kriterier, som fastlægges i udbudsdokumenterne for rammeaftalen. Disse udbudsdokumenter specificerer endvidere, hvilke betingelser, der kan medføre en fornyet konkurrence.

Mulighederne under første afsnit i dette litra, finder også anvendelse på enhver del af en rammeaftale, for hvilken alle bestemmelserne vedrørende levering af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser er blevet fastlagt i rammeaftalen, uanset om alle bestemmelserne vedrørende levering af sådanne bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser under andre delaftaler er fastlagt

- c) når ikke alle bestemmelser vedrørende levering af bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser og vareleverancer er fastlagt i rammeaftalen, ved at iværksætte en fornyet konkurrence blandt de økonomiske aktører, der er part i rammeaftalen.

5. De konkurrencer, der anføres i stk. 4, litra b) og c), skal baseres på de samme vilkår, som anvendes i forbindelse med tildelingen af rammeaftalen, og hvor det er nødvendigt mere præcist formulerede vilkår, og, hvor det er relevant, andre vilkår, som der henvises til i udbudsdokumenterne for rammeaftalen, i overensstemmelse med følgende procedure:

- a) for hver kontrakt, som skal tildeles, konsulterer de ordregivende myndigheder skriftligt de økonomiske aktører, der er i stand til at udføre kontrakten
- b) de ordregivende myndigheder fastsætter en tilstrækkelig lang frist til indgivelse af tilbud på de enkelte kontrakter under hensyntagen til elementer såsom kontraktgenstandens kompleksitet og den tid, der medgår til fremsendelse af tilbud
- c) tilbuddene indsendes skriftligt, og deres indhold forbliver fortroligt indtil udløbet af den fastsatte svarfrist
- d) de ordregivende myndigheder tildeler hver kontrakt til den tilbudsgiver, der har afgivet det bedste tilbud på grundlag af de tildelingskriterier, der er fastsat i udbudsdokumenterne for rammeaftalen.

Artikel 34

Dynamiske indkøbssystemer

1. Ved almindelige indkøb, der er generelt tilgængelige på markedet og opfylder de ordregivende myndigheders krav, kan de ordregivende myndigheder anvende et dynamisk indkøbssystem. Det dynamiske indkøbssystem skal anvendes som en fuldt elektronisk proces, og skal i hele indkøbssystemets gyldighedsperiode være åben for enhver økonomisk aktør, der opfylder udvælgelseskriterierne. Det kan inddeles i kategorier af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der er objektivt defineret på grundlag af karakteristika ved de indkøb, der skal foretages under den pågældende kategori. Sådanne karakteristika kan omfatte en henvisning til den maksimale tilladte størrelse af de efterfølgende specifikke kontrakter eller et specifikt geografisk område, hvor efterfølgende specifikke kontrakter vil blive gennemført.

2. Med henblik på indkøb på grundlag af et dynamisk indkøbssystem følger de ordregivende myndigheder reglerne for begrænsede udbud. Alle ansøgere, der opfylder udvælgelseskriterierne, skal optages i systemet, og antallet af ansøgere, der skal optages i systemet, må ikke begrænses i overensstemmelse med artikel 65. Når de ordregivende myndigheder har inddelt systemet i kategorier af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser i overensstemmelse med stk. 1 i nærværende artikel, specificerer de udvælgelseskriterierne for hver kategori.

Uanset artikel 28 gælder der følgende tidsfrister:

- a) Minimumsfristen for modtagelse af ansøgninger om deltagelse skal være 30 dage fra henholdsvis datoen for afsendelsen af udbudsbekendtgørelsen eller, hvor en forhåndsmeddelelse anvendes til indkaldelse af tilbud, datoen for afsendelsen af opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen. Der gælder ikke yderligere frister for modtagelse af ansøgninger om deltagelse, når først opfordringen til at afgive tilbud for det første specifikke udbud under det dynamiske indkøbssystem er sendt.
- b) Minimumsfristen for modtagelse af tilbud er 10 dage regnet fra datoen for afsendelsen af opfordringen til at afgive tilbud. I givet fald finder artikel 28, stk. 4, anvendelse. Artikel 28, stk. 3 og 5, finder ikke anvendelse.

3. Alle meddelelser i forbindelse med et dynamisk indkøbssystem gives udelukkende elektronisk i overensstemmelse med artikel 22, stk. 1, 3, 5 og 6.

4. Med henblik på tildeling af kontrakter på grundlag af et dynamisk indkøbssystem skal de ordregivende myndigheder:

- a) offentliggøre en indkaldelse af tilbud, hvori det præciseres, at der er tale om et dynamisk indkøbssystem
- b) præcisere i udbudsdokumenterne mindst arten og den anslåede mængde af det planlagte indkøb samt anføre alle de nødvendige oplysninger om det dynamiske indkøbssystem, herunder hvorledes det dynamiske indkøbssystem fungerer, det anvendte elektroniske udstyr og de tekniske ordninger og specifikationer for tilslutning

- c) angive enhver inddeling i kategorier af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og de karakteristika, der definerer dem
- d) give fri, direkte og fuld elektronisk adgang, så længe systemet er gyldigt, til udbudsdokumenterne i overensstemmelse med artikel 53.

5. De ordregivende myndigheder giver under hele det dynamiske indkøbssystems gyldighedsperiode alle økonomiske aktører mulighed for at anmode om at deltage i systemet på de betingelser, der er omhandlet i stk. 2. De ordregivende myndigheder afslutter deres vurdering af disse ansøgninger i overensstemmelse med udvælgelseskriterierne inden for 10 arbejdsdage efter modtagelsen heraf. Denne frist kan i individuelle sager, og hvis det er berettiget, forlænges til 15 arbejdsdage, især på grund af behovet for at undersøge supplerende dokumentation eller på anden måde kontrollere, om udvælgelseskriterierne opfyldes.

Uanset stk. 1 kan de ordregivende myndigheder, så længe opfordringen til at afgive tilbud for det første specifikke offentlige indkøb under det dynamiske indkøbssystem ikke er udsendt, forlænge vurderingsperioden, forudsat at der ikke udsendes nogen opfordring til at afgive tilbud i løbet af den forlængede vurderingsperiode. Ordregivende myndigheder skal i udbudsdokumenterne angive længden på den forlængede periode, de agter at anvende.

Ordregivende myndigheder informerer den pågældende økonomiske aktør ved snarligst mulige lejlighed om, hvorvidt den er eller ikke er optaget i det dynamiske indkøbssystem.

6. Ordregivende myndigheder opfordrer alle optagne deltagere til at afgive tilbud for hvert specifikt udbud under det dynamiske indkøbssystem i overensstemmelse med artikel 54. Når det dynamiske indkøbssystem er inddelt i kategorier af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, opfordrer de ordregivende myndigheder alle de deltagere, der er optaget i den kategori, der svarer til de pågældende specifikke udbud, til at afgive tilbud.

De tildeler kontrakten til den tilbudsgiver, der har afgivet det bedste bud på grundlag af de tildelingskriterier, der er angivet i udbudsbekendtgørelsen for det dynamiske indkøbssystem eller, hvis en forhåndsmeddelelse anvendes til indkaldelse af tilbud, i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen. Disse kriterier kan eventuelt præciseres opfordringen til at afgive tilbud.

7. De ordregivende myndigheder kan på ethvert tidspunkt i det dynamiske indkøbssystems gyldighedsperiode kræve, at optagne deltagere indsender en ny og ajourført egenerklæring, jf. artikel 59, stk. 1, inden for fem hverdage fra den dato, hvor ansøgningen blev sendt.

Artikel 59, stk. 4-6, finder anvendelse i hele det dynamiske indkøbssystems gyldighedsperiode.

8. De ordregivende myndigheder anfører gyldighedsperioden for det dynamiske indkøbssystem i indkaldelsen af tilbud. De underretter Kommissionen om enhver ændring i gyldighedsperioden ved hjælp af følgende standardformularer:

- a) når gyldighedsperioden ændres uden at bringe systemet til ophør, den formular, der blev anvendt indledningsvis i forbindelse med indkaldelsen af tilbud for det dynamiske indkøbssystem
- b) når systemet bringes til ophør, en bekendtgørelse om indgåede kontrakter, jf. artikel 50.

9. Der kan ikke hverken forud for eller under gyldighedsperioden for det dynamiske indkøbssystem pålægges økonomiske aktører, der har interesse i eller er part i det dynamiske indkøbssystem, noget administrationsgebyr.

Artikel 35

Elektroniske auktioner

1. De ordregivende myndigheder kan anvende elektroniske auktioner, hvor nye og lavere priser og/eller nye værdier for visse elementer i tilbuddene præsenteres.

Til dette formål strukturerer de ordregivende myndigheder den elektroniske auktion som en gentagen elektronisk proces efter den første fuldstændige vurdering af tilbuddene, således at disse kan klassificeres på grundlag af automatiske vurderingsmetoder.

Visse offentlige tjenesteydelseskontrakter og visse offentlige bygge- og anlægskontrakter, der involverer en intellektuel indsats som f.eks. projektering af bygge- og anlægsarbejder, der ikke kan klassificeres på grundlag af automatiske vurderingsmetoder, må ikke gøres til genstand for elektroniske auktioner.

2. Ved offentlige udbud eller begrænsede udbud eller udbud med forhandling kan de ordregivende myndigheder beslutte, at der anvendes elektronisk auktion inden tildelingen af en kontrakt, når indholdet af udbudsdokumenterne, navnlig de tekniske specifikationer, kan fastsættes nøjagtigt.

Elektronisk auktion kan anvendes på samme betingelser ved en fornyet konkurrence mellem parterne i en rammeaftale, jf. artikel 33, stk. 4, litra b) eller c), og ved udbud af kontrakter, der skal tildeles inden for det dynamiske indkøbssystem, der er omhandlet i artikel 34.

3. Den elektroniske auktion baseres på et af følgende elementer i tilbuddet:

- a) kun på priser, når kontrakten tildeles på grundlag af pris alene
- b) på priserne og/eller de nye værdier af de elementer i tilbuddene, der er anført i udbudsdokumenterne, når kontrakten tildeles på grundlag af det bedste forhold mellem pris og kvalitet eller det tilbud, der har de laveste omkostninger ved brug af en metode baseret på omkostningseffektivitet.

4. De ordregivende myndigheder, der beslutter at anvende elektronisk auktion, anfører dette i udbudsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interesselikendegivelsen. Udbudsdokumenterne skal mindst omfatte de oplysninger, der er fastsat i bilag VI.

5. Før de ordregivende myndigheder afholder den elektroniske auktion, foretager de en første fuldstændig vurdering af tilbuddene efter det eller de tildelingskriterier og den vægning heraf, der er fastlagt.

Et tilbud anses for at være antageligt, hvis det er indgivet af en tilbudsgiver, som ikke er udelukket i henhold til artikel 57, og som opfylder udvælgelseskriterierne, og hvis tilbud er i overensstemmelse med de tekniske specifikationer uden at være ukorrekt eller uantageligt eller ikke egnet.

Især betragtes tilbud, der ikke følger udbudsdokumenterne, er modtaget for sent, i forbindelse med hvilke der foreligger bevis på ulovlig samordning eller bestikkelse, eller som den ordregivende myndighed har konstateret er unormalt lave, som ukorrekte. Især betragtes tilbud indgivet af tilbudsgivere, som ikke har de krævede kvalifikationer, og tilbud, hvis pris overstiger den ordregivende myndigheds budget som fastsat og dokumenteret forud for iværksættelsen af udbudsproceduren, som uantagelige.

Et tilbud anses for ikke egnet, når det er irrelevant i forhold til kontrakten, idet det er åbenbart, at tilbuddet ikke uden væsentlige ændringer kan opfylde den ordregivende myndigheds behov og krav som angivet i udbudsdokumenterne. En ansøgning om deltagelse anses for ikke egnet, når den berørte økonomiske aktør skal eller kan udelukkes i henhold til artikel 57 eller ikke opfylder de udvælgelseskriterier, som den ordregivende myndighed har fastsat i henhold til artikel 58.

Alle de tilbudsgivere, der har afgivet antagelige tilbud, opfordres samtidig elektronisk til at deltage i den elektroniske auktion ved anvendelse af, fra og med den anførte dato og tidspunkt, forbindelserne i overensstemmelse med anvisningerne i opfordringen. Den elektroniske auktion kan finde sted i løbet af flere på hinanden følgende faser. Elektronisk auktion kan tidligst indledes to hverdage efter afsendelsen af opfordringen til at afgive tilbud.

6. Opfordringen ledsages af resultatet af den fulde vurdering af den berørte tilbudsgivers tilbud udført i overensstemmelse med den vægtning, der er fastsat i artikel 67, stk. 5, første afsnit.

Opfordringen indeholder ligeledes den matematiske formel, der ved elektronisk auktion bestemmer den automatiske omklassificering på grundlag af de nye priser og/eller nye værdier. Undtagen i tilfælde hvor det økonomisk mest fordelagtige tilbud alene identificeres på grundlag af prisen, indarbejder denne formel vægtningen af alle de kriterier, der er fastsat, med henblik på at afgøre, hvilket tilbud der er det økonomisk mest fordelagtige, således som det er angivet i den bekendtgørelse, der anvendes til indkaldelsen af tilbud, eller i andre udbudsdokumenter. Med henblik herpå skal eventuelle rammer for vægtningens udsving imidlertid forudgående udtrykkes ved en bestemt værdi.

Såfremt alternative tilbud er tilladt, skal en formel angives særskilt for hvert alternativt tilbud.

7. Under hver fase af den elektroniske auktion giver de ordregivende myndigheder omgående og som et minimum alle tilbudsgivere tilstrækkelige oplysninger til, at de på et hvilket som helst tidspunkt kan kende deres respektive klassificering. De kan give andre oplysninger om andre afgivne priser eller værdier, hvis dette er angivet i udbudsbetingelserne. De kan endvidere på et hvilket som helst tidspunkt give meddelelse om antallet af deltagere den specifikke fase af auktionen. De må imidlertid under ingen omstændigheder give oplysning om tilbudsgivernes identitet under afviklingen af auktionens forskellige faser.

8. De ordregivende myndigheder afslutter den elektroniske auktion i overensstemmelse med en eller flere af følgende fremgangsmåder:

a) på tidligere anførte dato og tidspunkt

- b) når de ikke modtager flere nye priser eller nye værdier, der imødekommer kravene vedrørende mindsteudsving, forudsat at de tidligere har angivet den frist, de vil overholde fra modtagelsen af den sidst afgivne pris eller værdi, inden de afslutter den elektroniske auktion eller
- c) når det tidligere anførte antal auktionsfaser er afsluttet.

Når de ordregivende myndigheder har til hensigt at afslutte den elektroniske auktion i overensstemmelse med første afsnits litra c), eventuelt kombineret med fremgangsmåden i første afsnits litra b), indeholder opfordringen til at deltage i auktionen tidsplanen for hver auktionsfase.

9. Efter afslutningen af den elektroniske auktion tildeler de ordregivende myndigheder i overensstemmelse med artikel 67 kontrakten på baggrund af resultaterne af den elektroniske auktion.

Artikel 36

Elektroniske kataloger

1. Hvis der kræves anvendelse af elektroniske kommunikationsmidler, kan de ordregivende myndigheder kræve, at tilbuddene indgives i form af et elektronisk katalog, eller at de omfatter et elektronisk katalog.

Medlemsstaterne kan bestemme, at anvendelsen af elektroniske kataloger skal være obligatorisk i forbindelse med visse udbudstyper.

Tilbud, der indgives i form af et elektronisk katalog, kan ledsages af andre dokumenter, som fuldstændiggør tilbuddet.

2. Elektroniske kataloger udfærdiges af ansøgerne eller tilbudsgiverne med henblik på deltagelse i en given udbudsprocedure i overensstemmelse med de tekniske specifikationer og den form, der er fastlagt af den ordregivende myndighed.

Desuden skal de elektroniske kataloger overholde kravene til elektroniske kommunikationsværktøjer samt eventuelle yderligere krav, der er fastsat af den ordregivende myndighed i overensstemmelse med artikel 22.

3. Hvis det accepteres eller kræves, at tilbuddene udformes i form af elektroniske kataloger, skal de ordregivende myndigheder

- a) angive dette i udbudsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen, hvis en forhåndsmeddelelse anvendes til indkaldelse af tilbud
- b) i udbudsdokumenterne præcisere alle de nødvendige oplysninger i henhold til artikel 22, stk. 6, vedrørende formatet, det anvendte elektroniske udstyr samt de tekniske ordninger og specifikationer for kataloget.

4. Hvis der er indgået en rammeaftale med mere end en økonomisk aktør efter afgivelsen af tilbud via elektroniske kataloger, kan de ordregivende myndigheder bestemme, at den fornyede konkurrence i forbindelse med specifikke kontrakter skal finde sted på basis af opdaterede kataloger. I så fald skal de ordregivende myndigheder anvende en af følgende metoder:

- a) opfordre tilbudsgivere til at indgive deres elektroniske kataloger igen, således at de er tilpasset til kravene i den pågældende kontrakt, eller
- b) underrette tilbudsgivere om, at de planlægger at indsamle de oplysninger fra de allerede fremsendte elektroniske kataloger, der er nødvendige for at kunne afgive tilbud, der er tilpasset kravene i den pågældende kontrakt, forudsat at anvendelsen af denne metode er blevet meddelt i udbudsdokumenterne for rammeaftalen.

5. Når de ordregivende myndigheder genåbner konkurrencen for specifikke kontrakter i henhold til stk. 4, litra b), meddeler de tilbudsgivere datoen og tidspunktet for, hvornår de påtænker at indsamle de oplysninger, der er nødvendige for at afgive tilbud, der er tilpasset til kravene i den pågældende kontrakt og giver tilbudsgivere mulighed for at afvise denne indsamling af oplysninger.

De ordregivende myndigheder afsætter en passende periode mellem meddelelsen og den faktiske indsamling af oplysninger.

Inden tildeling af kontrakten fremlægger de ordregivende myndigheder de indsamlede oplysninger for den pågældende tilbudsgiver og giver dermed denne mulighed for at anfægte eller bekræfte, at det således afgivne tilbud ikke indeholder nogen materielle fejl.

6. De ordregivende myndigheder kan tildele kontrakter på grundlag af et dynamisk indkøbssystem ved at kræve, at tilbud på en specifik kontrakt indgives i form af et elektronisk katalog.

De ordregivende myndigheder kan endvidere tildele kontrakter på grundlag af et dynamisk indkøbssystem i overensstemmelse med stk. 4, litra b), og stk. 5, forudsat at ansøgningen om deltagelse i det dynamiske indkøbssystem ledsages af et elektronisk katalog i overensstemmelse med de tekniske specifikationer og det format, der er fastlagt af den ordregivende myndighed. Dette katalog færdiggøres efterfølgende af ansøgerne, når de informeres om den ordregivende myndigheds planer om at afgive tilbud ved hjælp af proceduren i stk. 4, litra b).

Artikel 37

Centraliserede indkøbsaktiviteter og indkøbscentraler

1. Medlemsstaterne kan bestemme, at de ordregivende myndigheder kan erhverve varer og/eller tjenesteydelser gennem en indkøbscentral, der tilbyder de centraliserede indkøbsaktiviteter, der henvises til i artikel 2, stk. 1, nr. 14), litra a).

Medlemsstaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser, så ordregivende myndigheder kan erhverve bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ved brug af kontrakter tildelt af en indkøbscentral via dynamiske indkøbssystemer, der drives af en indkøbscentral, eller i det omfang, der er fastsat i artikel 33, stk. 2, andet afsnit, ved brug af en rammeaftale, der er indgået af en indkøbscentral, der tilbyder den centraliserede indkøbsaktivitet, jf. artikel 2, stk. 1, nr. 14), litra b). Når et dynamisk indkøbssystem, der drives af en indkøbscentral, kan anvendes af andre ordregivende myndigheder, nævnes dette i den indkaldelse af tilbud, der etablerer det pågældende dynamiske indkøbssystem.

I forbindelse med første og andet afsnit kan medlemsstaterne bestemme, at visse indkøb skal foretages ved anvendelse af indkøbscentraler eller en eller flere specifikke indkøbscentraler.

2. En ordregivende myndighed opfylder sine forpligtelser i henhold til dette direktiv, når den erhverver varer eller tjenesteydelser gennem en indkøbscentral, der tilbyder de centraliserede indkøbsaktiviteter, der henvises til i artikel 2, stk. 1, nr. 14), litra a).

En ordregivende myndighed opfylder også sine forpligtelser i henhold til dette direktiv, når den erhverver bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser ved brug af kontrakter tildelt af indkøbscentralen via dynamiske indkøbssystemer, der drives af den indkøbscentral, eller i det omfang, der er fastsat i artikel 33, stk. 2, andet afsnit, ved brug af en rammeaftale, der er indgået af indkøbscentralen, der tilbyder den centraliserede indkøbsaktivitet, der henvises til i artikel 2, stk. 1, nr. 14), litra b).

Den pågældende ordregivende myndighed er imidlertid ansvarlig for overholdelsen af forpligtelserne i henhold til dette direktiv med hensyn til de dele, den selv gennemfører, som f.eks.:

- a) tildeling af en kontrakt på grundlag af et dynamisk indkøbssystem, der drives af en indkøbscentral
- b) gennemførelse af en fornyet konkurrence under en rammeaftale, der er indgået af en indkøbscentral
- c) i henhold til artikel 33, stk. 4, litra a) eller b), afgørelse af, hvilken af de økonomiske aktører, der er part i rammeaftalen, der skal udføre en given opgave under den rammeaftale, der er indgået af en indkøbscentral.

3. Alle udbudsprocedurer, der varetages af et centralt indkøbsorgan, skal gennemføres ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler i overensstemmelse med de krav, der er angivet i artikel 22.

4. De ordregivende myndigheder kan uden at anvende procedurerne i dette direktiv tildele en offentlig tjenesteydelseskontrakt om levering af centraliserede indkøbsaktiviteter til en indkøbscentral.

Sådanne offentlige tjenesteydelseskontrakter kan også omfatte levering af accessoriske indkøbsaktiviteter.

Artikel 38

Lejlighedsvis fælles udbud

1. To eller flere ordregivende myndigheder kan aftale at gennemføre visse specifikke udbud i fællesskab.

2. Når gennemførelsen af en udbudsprocedure i sin helhed gennemføres i fællesskab i alle de pågældende ordregivende myndigheders navn og på disses vegne, er de i fællesskab ansvarlige for overholdelsen af deres forpligtelser i henhold til dette direktiv. Dette gælder også i de tilfælde, hvor én ordregivende myndighed forvalter proceduren og handler i eget navn og på vegne af de andre ordregivende myndigheder.

Når gennemførelsen af en udbudsprocedure ikke i sin helhed gennemføres i fællesskab i alle de pågældende ordregivende myndigheders navn og på disses vegne, er de kun i fællesskab ansvarlige for

de dele, der gennemføres i fællesskab. Hver ordregivende myndighed har det fulde ansvar for overholdelsen af forpligtelserne i henhold til dette direktiv for de dele, den gennemfører i eget navn og på egne vegne.

Artikel 39

Udbud, der involverer ordregivende myndigheder fra forskellige medlemsstater

1. Med forbehold af artikel 12 kan ordregivende myndigheder fra forskellige medlemsstater i fællesskab tildele offentlige kontrakter ved hjælp af en af de fremgangsmåder, der er fastsat i denne artikel.

Ordregivende myndigheder må ikke anvende de fremgangsmåder, der er fastsat i denne artikel, med det formål at omgå anvendelsen af obligatoriske offentligretlige bestemmelser, som er i overensstemmelse med EU-retten, og som de er underlagt i deres medlemsstat.

2. Medlemsstaterne må ikke forbyde deres ordregivende myndigheder at benytte centraliserede indkøbsaktiviteter tilbudt af indkøbscentraler, der er beliggende i en anden medlemsstat.

Hvad angår centraliserede indkøbsaktiviteter tilbudt af en indkøbscentral beliggende i en anden medlemsstat end den ordregivende myndighed, kan medlemsstaterne imidlertid vælge at præcisere, at deres ordregivende myndigheder kun må gennemføre centraliserede indkøbsaktiviteter som defineret i artikel 2, stk. 1, nr. 14), litra a) eller b).

3. Levering af centraliserede indkøbsaktiviteter fra en indkøbscentral beliggende i en anden medlemsstat gennemføres i overensstemmelse med de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor indkøbscentralen er beliggende.

De nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor indkøbscentralen er beliggende, finder også anvendelse på følgende:

- a) tildelingen af en kontrakt på grundlag af et dynamisk indkøbssystem
- b) gennemførelsen af en fornyet konkurrence i henhold til en rammeaftale
- c) afgørelsen af, hvilke af de økonomiske aktører, der er part i rammeaftalen, der i henhold til artikel 33, stk. 4, litra a) eller b), skal udføre en given opgave.

4. Flere ordregivende myndigheder fra forskellige medlemsstater kan i fællesskab tildele en offentlig kontrakt, indgå en rammeaftale eller drive et dynamisk indkøbssystem. De kan endvidere i det omfang, der er fastsat i artikel 33, stk. 2, andet afsnit, tildele kontrakter på grundlag af rammeaftalen eller det dynamiske indkøbssystem. Medmindre de nødvendige elementer er reguleret af en international aftale mellem de pågældende medlemsstater, indgår de deltagende ordregivende myndigheder en aftale, der fastlægger:

- a) parternes ansvar og de relevante nationale bestemmelser der finder anvendelse
- b) den interne organisering af udbudsproceduren, herunder forvaltningen af proceduren, fordelingen af bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal indkøbes, og indgåelsen af kontrakter.

En deltagende ordregivende myndighed opfylder sine forpligtelser i henhold til dette direktiv, når den indkøber bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser fra en ordregivende myndighed, der er ansvarlig for udbudsproceduren. Ved fastlæggelse af ansvarsområder og den nationale lovgivning, der finder anvendelse, jf. litra a), kan de deltagende ordregivende myndigheder fordele specifikke ansvarsområder mellem sig og fastlægge de bestemmelser i de nationale lovgivninger, der finder anvendelse, i enhver af deres respektive medlemsstater. Fordelingen af ansvarsområder og den nationale lovgivning, der finder anvendelse, nævnes i udbudsdokumenterne for kontrakter tildelt i fællesskab.

5. Når flere ordregivende myndigheder fra forskellige medlemsstater har etableret en fælles enhed, herunder »europæiske grupper for territorialt samarbejde« (EGTS) i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1082/2006³⁰⁾ eller andre enheder oprettet i henhold til EU-retten, skal de deltagende ordregivende myndigheder ved en beslutning i det kompetente organ under den fælles enhed blive enige om de gældende nationale indkøbsregler for en af følgende medlemsstater:

- a) de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den fælles enhed har sit hjemsted
- b) de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den fælles enhed udfører sine aktiviteter.

Den aftale, der henvises til i første afsnit, kan enten gælde i en ubestemt periode, hvis det er fastsat i stiftelsesakten for den fælles enhed, eller kan begrænses til en bestemt periode, visse typer af kontrakter eller til en eller flere individuelle kontrakttildelinger.

KAPITEL III ***Procedureforløb***

Afdeling 1 **Forberedelse**

Artikel 40

Indledende markedsundersøgelser

Inden iværksættelsen af en udbudsprocedure kan ordregivende myndigheder gennemføre markedsundersøgelser med henblik på at udforme udbuddet og at informere økonomiske aktører om deres udbudsplaner og -krav.

Til det formål kan ordregivende enheder f.eks. søge eller acceptere rådgivning fra uafhængige eksperter eller myndigheder eller fra markedsdeltagere. Denne rådgivning kan anvendes i planlægningen og gennemførelsen af udbudsproceduren, dog forudsat at en sådan rådgivning ikke medfører en konkurrencefordrejning eller en overtrædelse af principperne om ikkeforskelsbehandling og gennemsigtighed.

Artikel 41

Forudgående inddragelse af ansøgere eller tilbudsgivere

Når en ansøger eller tilbudsgiver eller en virksomhed, der har tilknytning til en ansøger eller tilbudsgiver, har rådgivet den ordregivende myndighed, hvad enten det er sket i forbindelse med artikel 40,

eller ej, eller på anden måde været involveret i forberedelsen af udbudsproceduren, træffer den ordregivende myndighed passende foranstaltninger for at sikre, at konkurrencen ikke fordrejes af den pågældende ansøgers eller tilbudsgivers deltagelse.

Sådanne foranstaltninger omfatter meddelelse til de andre ansøgere og tilbudsgivere af relevante oplysninger, der er udvekslet som led i eller som følge af ansøgerens eller tilbudsgiverens tilknytning til forberedelsen af udbudsproceduren, samt fastsættelsen af tilstrækkelige tidsfrister for modtagelsen af tilbud. Den pågældende ansøger eller tilbudsgiver udelukkes kun fra proceduren, når der ikke er andre måder at sikre overholdelse af forpligtelsen til at overholde princippet om ligebehandling.

Inden en eventuel udelukkelse skal ansøgere eller tilbudsgivere have mulighed for at godtgøre, at deres deltagelse i forberedelsen af udbudsproceduren ikke kan fordreje konkurrencen. De trufne foranstaltninger skal dokumenteres i den individuelle rapport, der kræves i henhold til artikel 84.

Artikel 42

Tekniske specifikationer

1. De tekniske specifikationer som defineret i punkt 1 i bilag VII anføres i udbudsdokumenterne. I de tekniske specifikationer fastsættes de egenskaber, som kræves af et bygge- og anlægsarbejde, en tjenesteydelse eller en vare.

Disse karakteristika kan også vedrøre den specifikke proces eller metode for produktion eller levering af de ønskede bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser eller en specifik proces for en anden fase i deres livscyklus, også selv om sådanne faktorer ikke udgør en del af deres materielle indhold, forudsat at de er forbundet med kontraktens genstand og svarer til kontraktens værdi og mål.

De tekniske specifikationer kan desuden angive, hvorvidt der stilles krav om overførsel af intellektuel ejendomsret.

Ved alle indkøb, der er beregnet til anvendelse af fysiske personer, hvad enten det er offentligheden eller personale ved den ordregivende myndighed, skal de tekniske specifikationer undtagen i behørigt begrundede tilfælde fastsættes således, at der tages hensyn til kriterier vedrørende adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere.

Hvis obligatoriske krav for tilgængelighed er indført ved en EU-retsakt, defineres der tekniske specifikationer, hvad angår kriterier vedrørende adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere, ved henvisning til denne lovgivning.

2. De tekniske specifikationer giver de økonomiske operatører mulighed for lige adgang til udbudsproceduren, og må ikke bevirke, at der skabes ubegrundede hindringer for, at offentlige udbud åbnes for konkurrence.

3. For så vidt andet ikke er fastsat i de retligt bindende nationale tekniske forskrifter, forudsat at de er forenelige med EU-retten, affattes de tekniske specifikationer på en af følgende måder:

- a) som en angivelse af funktionsdygtighed eller funktionelle krav, herunder miljømæssige egenskaber, forudsat at parametrene er så præcise, at tilbudsgiverne kan identificere kontraktens genstand og de ordregivende myndigheder kan tildele kontrakten

- b) ved henvisning til tekniske specifikationer og i nævnte rækkefølge ved henvisning til nationale standarder til gennemførelse af europæiske standarder, europæiske tekniske vurderinger, fælles tekniske specifikationer, internationale standarder, andre tekniske referencer udarbejdet af europæiske standardiseringsorganer eller — når ingen af disse eksisterer — nationale standarder, nationale tekniske godkendelser eller nationale tekniske specifikationer for projektering, beregning og udførelse af arbejderne og anvendelse af varerne; hver henvisning efterfølges af udtrykket »eller tilsvarende«
- c) som en angivelse af funktionsdygtighed eller funktionelle krav, jf. litra a), idet der som et middel til formodning om overensstemmelse med denne funktionsdygtighed eller disse krav henvises til de tekniske specifikationer i litra b)
- d) ved henvisning til de tekniske specifikationer i litra b), for så vidt angår visse karakteristika, og til funktionsdygtigheden eller de funktionelle krav i litra a), for så vidt angår andre karakteristika.

4. Medmindre kontraktens genstand gør det berettiget, må de tekniske specifikationer ikke angive et bestemt fabrikat, en bestemt oprindelse eller en bestemt fremstillingsproces, som kendetegner de produkter eller de tjenesteydelser, som en bestemt økonomisk aktør leverer, og de må ikke henvise til et bestemt varemærke, et bestemt patent eller en bestemt type, til en bestemt oprindelse eller til en bestemt produktion med det resultat, at visse virksomheder eller varer favoriseres eller elimineres. En sådan angivelse eller henvisning er undtagelsesvis tilladt, hvis en tilstrækkelig nøjagtig og forståelig beskrivelse af kontraktens genstand ikke kan lade sig gøre ved anvendelse af stk. 3. En sådan angivelse eller henvisning efterfølges af udtrykket »eller tilsvarende«.

5. Når en ordregivende myndighed benytter sig af muligheden for at henvise til de tekniske specifikationer, der er omhandlet i stk. 3, litra b), kan den ikke afvise et tilbud med den begrundelse, at de tilbudte bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser ikke er i overensstemmelse med de tekniske specifikationer, som de har henvist til, hvis tilbudsgiveren i sit tilbud godtgør med egnede midler, herunder bevismidlerne i artikel 44, at de tilbudte løsninger på tilsvarende måde opfylder de krav, der er fastsat i de pågældende tekniske specifikationer.

6. Når en ordregivende myndighed benytter sig af den mulighed, der er omhandlet i stk. 3, litra a), til at fastsætte tekniske specifikationer i form af funktionsdygtighed eller funktionelle krav, kan den ikke afvise et tilbud om bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der er i overensstemmelse med en national standard til gennemførelse af en europæisk standard, en europæisk teknisk godkendelse, en fælles teknisk specifikation, en international standard eller en teknisk reference udarbejdet af et europæisk standardiseringsorgan, hvis disse specifikationer tager sigte på at dække de funktionelle krav eller krav til funktionsdygtighed, som de har fastsat.

Tilbudsgiveren skal i sit tilbud godtgøre ved hjælp af relevante midler, herunder de i artikel 44 omhandlede midler, at bygge- og anlægsarbejderne, vareleverancerne eller tjenesteydelserne i overensstemmelse med standarden opfylder den ordregivende myndigheds krav til funktionsdygtighed eller funktionelle krav.

Artikel 43 **Mærker**

1. Når de ordregivende myndigheder agter at anskaffe bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser med specifikke miljømæssige, sociale eller andre egenskaber, kan de i de tekniske specifikationer, tildelingskriterierne eller vilkårene for kontraktens udførelse kræve et bestemt mærke som bevis for, at bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne svarer til sådanne påkrævede egenskaber, forudsat at alle følgende betingelser er opfyldt:

- a) mærkekravene vedrører kun kriterier, der er forbundet med kontraktens genstand, og er egnede til at definere egenskaberne ved de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der er genstand for kontrakten
- b) mærkekravene skal være baseret på objektivt verificerbare og ikkediskriminerende kriterier.
- c) mærkerne udvikles på grundlag af en åben og gennemsigtig procedure, i hvilken alle relevante interessenter, herunder statslige institutioner, forbrugere, arbejdsmarkedsparter, fabrikanter, forhandlere og ikkestatslige organisationer, kan deltage
- d) mærkerne er tilgængelige for alle interessenter
- e) mærkekravene fastsættes af tredjemand, som den økonomiske aktør, der ansøger om mærket, ikke udøver en afgørende indflydelse på.

Hvis de ordregivende myndigheder ikke kræver, at bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne opfylder alle mærkekravene, angiver de, hvilke mærkekrav der henvises til.

Ordregivende myndigheder, som kræver et bestemt mærke, skal acceptere alle de mærker, der viser, at bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne opfylder tilsvarende mærkekrav.

Hvis en økonomisk aktør påviselig ikke havde mulighed for at få det specifikke mærke, som den ordregivende myndighed har fastsat, eller et andet tilsvarende mærke inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den pågældende økonomiske aktør, accepterer den ordregivende myndighed anden relevant dokumentation, herunder teknisk dokumentation fra fabrikanten, hvis den pågældende økonomiske aktør godtgør, at de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, han skal levere, opfylder det specifikke mærke eller de specifikke krav, som den ordregivende myndighed har fastsat.

2. Når et mærke opfylder betingelserne i stk. 1, litra b), c), d) og e), men også omhandler krav, der ikke er knyttet til kontraktens genstand, kræver de ordregivende myndigheder ikke mærket som sådan, men definerer de tekniske specifikationer med henvisning til de detaljerede specifikationer for dette mærke, eller hvor det er relevant dele heraf, der er knyttet til kontraktens genstand og er egnede til at definere egenskaberne ved denne genstand.

Artikel 44

Testrapporter, certificering og anden dokumentation

1. De ordregivende myndigheder kan kræve, at økonomiske aktører fremlægger en testrapport fra et overensstemmelsesvurderingsorgan eller et certifikat, der er udstedt af et sådant organ som dokumen-

tation for overensstemmelse med kravene eller kriterierne i de tekniske specifikationer, tildelingskriterierne eller vilkårene for kontraktens udførelse.

Såfremt de ordregivende myndigheder kræver, at der fremlægges certifikater udstedt af et særligt overensstemmelsesvurderingsorgan, skal certifikater fra tilsvarende overensstemmelsesvurderingsorganer også accepteres af de ordregivende myndigheder.

Ved et overensstemmelsesvurderingsorgan som omhandlet i dette stykke forstås et organ, der udfører overensstemmelsesvurderingsaktiviteter, herunder kalibrering, afprøvning, certificering og inspektion, der er akkrediteret i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 765/2008³¹).

2. De ordregivende myndigheder skal acceptere enhver anden passende dokumentation end den, der er nævnt i stk. 1, f.eks. teknisk dokumentation fra fabrikanten, når den pågældende økonomiske aktør ikke havde adgang til at få udstedt de i stk. 1 omhandlede certifikater eller testrapporter, eller ikke havde mulighed for at få dem udstedt inden for den gældende frist, og såfremt den manglende adgang ikke kan tilskrives den pågældende økonomiske aktør, såfremt den økonomiske aktør derved godtgør, at de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, han skal levere, opfylder kravene eller kriterierne i de tekniske specifikationer, tildelingskriterierne eller vilkårene for kontraktens udførelse.

3. På anmodning stiller medlemsstaterne alle oplysninger til rådighed for de andre medlemsstater, som vedrører de beviser og de dokumenter, der er fremlagt i henhold til artikel 42, stk. 6, artikel 43, og stk. 1 og 2 i nærværende artikel. De kompetente myndigheder i den økonomiske aktørs etableringsmedlemsstat meddeler disse oplysninger i overensstemmelse med artikel 86.

Artikel 45

Alternative tilbud

1. De ordregivende myndigheder kan give tilladelse til eller kræve, at tilbudsgivere afgiver alternative tilbud. De angiver i udbudsbekendtgørelsen eller, hvis der anvendes en forhåndsmeddelelse til indkaldelse af tilbud, i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen, om de tillader eller kræver alternative tilbud. Alternative tilbud er ikke tilladt, uden at dette er anført., Alternative tilbud skal have tilknytning til kontraktens genstand.

2. De ordregivende myndigheder, der tillader eller kræver alternative tilbud, angiver i udbudsdokumenterne, hvilke mindstekrav alternative tilbud skal opfylde, og hvilke specifikke krav der stilles til deres indgivelse, især hvorvidt alternative tilbud kun kan indgives, når et tilbud, der ikke er et alternativt tilbud, også er indgivet. De sørger også for, at de valgte tildelingskriterier kan anvendes i forhold til alternative tilbud, der opfylder mindstekravene, samt i forhold til tilbud, der opfylder betingelserne, men som ikke er alternative tilbud.

3. De ordregivende myndigheder tager kun de alternative tilbud i betragtning, som opfylder de af dem fastlagte mindstekrav.

I udbudsprocedurerne for offentlige vareindkøbs- eller tjenesteydelseskontrakter kan ordregivende myndigheder, der har givet tilladelse til eller krævet alternative tilbud, ikke afvise et alternativt tilbud alene med den begrundelse, at der, såfremt det antages, enten vil blive tale om en tjenesteydelseskontrakt i stedet for en offentlig vareindkøbskontrakt eller omvendt.

*Artikel 46***Opdeling af kontrakter i delkontrakter**

1. De ordregivende myndigheder kan beslutte at tildele en kontrakt i form af særskilte delkontrakter og kan afgøre størrelsen og genstanden for sådanne delkontrakter.

De ordregivende myndigheder angiver, bortset fra i kontrakter, hvis opdeling er gjort obligatorisk i henhold til denne artikels stk. 4, de vigtigste grunde til deres beslutning om ikke at opdele kontrakten i delkontrakter, og dette indarbejdes i udbudsdokumenterne eller den individuelle rapport, der er omhandlet i artikel 84.

2. De ordregivende myndigheder angiver i udbudsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen, hvorvidt tilbud kan indgives for en, flere eller alle delkontrakter.

De ordregivende myndigheder kan, selv når tilbud kan indgives for flere eller alle delkontrakter, begrænse antallet af delkontrakter, der kan tildeles til én tilbudsgiver, forudsat at maksimumsantallet af delkontrakter pr. tilbudsgiver er angivet i udbudsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen. De ordregivende myndigheder angiver i udbudsdokumenterne, hvilke objektive og ikkediskriminerende kriterier eller regler, de agter at anvende for at afgøre, hvilke delkontrakter der vil blive tildelt, når anvendelsen af tildelingskriterierne ville resultere i, at én tilbudsgiver får tildelt flere delkontrakter end maksimumsantallet.

3. Når den samme tilbudsgiver kan tildeles mere end én delkontrakt, kan medlemsstaterne fastsætte, at de ordregivende myndigheder kan tildele kontrakter ved at kombinere flere eller alle delkontrakter, såfremt de i udbudsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen har anført, at de forbeholder sig muligheden for at gøre dette og har angivet, hvordan delkontrakterne eller grupperne af delkontrakter kan kombineres.

4. Medlemsstater kan til gennemførelse af stk. 1, andet afsnit, gøre det obligatorisk at tildele kontrakter i form af separate delkontrakter på betingelser, der fastsættes nærmere i overensstemmelse med deres nationale lovgivning og under henvisning til EU-retten. Under sådanne omstændigheder finder stk. 2, første afsnit, og i givet fald stk. 3, anvendelse.

*Artikel 47***Fastsættelse af frister**

1. Ved fastsættelsen af fristerne for modtagelse af tilbud og ansøgninger om deltagelse tager de ordregivende myndigheder hensyn til kontraktens kompleksitet og til den tid, der er nødvendig til udarbejdelsen af tilbud, jf. dog de minimumsfrister, der er fastsat i artikel 27-31.

2. Når tilbud kun kan afgives efter et besøg på stedet eller efter gennemsyn på stedet af bilagsmateriale til udbudsdokumenterne, fastsættes fristen for modtagelse af tilbud, der skal være længere end de minimumsfrister, der er fastsat i artikel 27-31, således at alle berørte økonomiske aktører kan få kendskab til alle de oplysninger, der er nødvendige for at udarbejde et tilbud.

3. De ordregivende myndigheder forlænger fristerne for modtagelse af tilbud, således at alle de berørte økonomiske aktører får kendskab til de oplysninger, der er nødvendige for at udforme tilbud i følgende tilfælde:

- a) hvis der uanset af hvilken grund ikke meddeles supplerende oplysninger, selv om der er anmodet om dem af den økonomiske operatør i tide, senest seks dage før den frist, der er fastsat for modtagelse af tilbud. Hvis der anvendes en hasteprocedure, jf. artikel 27, stk. 3, og artikel 28, stk. 6, er fristen fire dage
- b) hvis der foretages væsentlige ændringer i udbudsdokumenterne.

Forlængelsens omfang skal stå i et rimeligt forhold til oplysningernes eller ændringens betydning.

Hvis der enten ikke er anmodet om supplerende oplysninger i tide, eller deres betydning med henblik på udarbejdelse af antagelige tilbud er uvæsentlig, er de ordregivende myndigheder ikke forpligtede til at forlænge fristerne.

Afdeling 2

Offentliggørelse og gennemsigtighed

Artikel 48

Forhåndsmeddelelser

1. De ordregivende myndigheder kan tilkendegive deres påtænkte offentlige udbud gennem offentliggørelsen af en forhåndsmeddelelse. Disse meddelelser skal indeholde de i bilag V, del B, afsnit I, anførte oplysninger. De offentliggøres enten af Den Europæiske Unions Publikationskontor eller af de ordregivende myndigheder i deres køberprofil, jf. bilag VIII, punkt 2, litra b). Hvis forhåndsmeddelelsen offentliggøres af de ordregivende myndigheder i deres køberprofil, sender de en meddelelse om offentliggørelsen i deres køberprofil til Den Europæiske Unions Publikationskontor i overensstemmelse med bilag VIII. Disse meddelelser skal indeholde de i bilag V, del A, anførte oplysninger.

2. Ved begrænset udbud og udbud med forhandling kan ikkestatslige ordregivende myndigheder anvende en forhåndsmeddelelse som indkaldelsen af tilbud, jf. artikel 26, stk. 5, hvis meddelelsen opfylder alle følgende betingelser:

- a) det fremgår specifikt af meddelelsen, hvilke varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser den pågældende kontrakt vedrører
- b) det angives, at kontrakten tildeles ved begrænset udbud eller udbud med forhandling uden yderligere offentliggørelse af en indkaldelse af tilbud, og interesserede økonomiske aktører opfordres til at tilkendegive deres interesse
- c) meddelelsen indeholder, ud over oplysningerne i bilag V, del B, afsnit I, oplysningerne i bilag V, del B, afsnit II.
- d) meddelelsen er blevet sendt til offentliggørelse mellem 35 dage og 12 måneder inden datoen for afsendelsen af den i artikel 54, stk. 1, omhandlede opfordring.

Disse meddelelser offentliggøres ikke i en køberprofil. Imidlertid kan en supplerende offentliggørelse på nationalt plan i henhold til artikel 52 eventuelt ske i en køberprofil.

Den periode, som forhåndsmeddelelsen dækker, må højst være på 12 måneder fra den dato, hvor meddelelsen blev sendt til offentliggørelse. I tilfælde af offentlige kontrakter for sociale og andre specifikke tjenesteydelser, kan den forhåndsmeddelelse, der henvises til i artikel 75, stk. 1, litra b), dog dække en periode, der er længere end 12 måneder.

Artikel 49

Udbudsbekendtgørelser

Udbudsbekendtgørelser anvendes som middel til indkaldelse af tilbud i forbindelse med alle procedurer, med forbehold af artikel 26, stk. 5, andet afsnit, og artikel 32. Udbudsbekendtgørelserne skal indeholde de i bilag V, del C, anførte oplysninger og offentliggøres i overensstemmelse med artikel 51.

Artikel 50

Bekendtgørelser om indgåede kontrakter

1. Senest 30 dage efter indgåelsen af en kontrakt eller en rammeaftale, efter beslutningen om at tildele eller indgå den, sender de ordregivende myndigheder en bekendtgørelse om indgåede kontrakter vedrørende resultaterne af udbudsproceduren.

Disse bekendtgørelser skal indeholde de i bilag V, del D, anførte oplysninger og offentliggøres i overensstemmelse med artikel 51.

2. Såfremt indkaldelsen af et tilbud for den pågældende kontrakt blev iværksat som en forhåndsmeddelelse, og den ordregivende myndighed har besluttet, at den ikke agter at indgå yderligere kontrakter i den periode, som forhåndsmeddelelsen dækker, anføres dette udtrykkeligt i bekendtgørelsen om indgåede kontrakter.

Når der er tale om en rammeaftale indgået i overensstemmelse med artikel 33, er de ordregivende myndigheder ikke forpligtet til at sende en bekendtgørelse om resultaterne af udbudsproceduren for hver af de kontrakter, der indgås på grundlag af denne aftale. Medlemsstaterne kan bestemme, at de ordregivende myndigheder hvert kvartal skal fremsende samlede bekendtgørelser om resultaterne af udbudsproceduren for kontrakter baseret på rammeaftalen. I så fald sender de ordregivende myndigheder disse samlede bekendtgørelser senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal.

3. De ordregivende myndigheder fremsender en bekendtgørelse om indgåede kontrakter, der er baseret på et dynamisk indkøbssystem, senest 30 dage efter tildelingen af hver kontrakt. De har dog mulighed for at fremsende disse bekendtgørelser samlet for et kvartal. I så fald skal de fremsende disse samlede bekendtgørelser senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal.

4. Offentliggørelse af visse oplysninger om indgåelsen af kontrakten eller rammeaftalen kan undlades, hvis videregivelse heraf ville hindre retshåndhævelsen eller på anden måde være i strid med offentlige interesser eller til skade for en bestemt offentlig eller privat økonomisk aktørs legitime økonomiske interesser, eller for fair konkurrence mellem økonomiske aktører.

Artikel 51

Udarbejdelse og offentliggørelse af bekendtgørelser og meddelelser

1. Bekendtgørelser og meddelelser, som er nævnt i artikel 48, 49 og 50, skal indeholde de i bilag VI anførte oplysninger i form af standardformularer, herunder standardformularer til rettelsesliste.

Kommissionen udarbejder disse standardformularer ved hjælp af gennemførelsesretsakter. Disse gennemførelsesretsakter vedtages i henhold til rådgivningsproceduren i artikel 89, stk. 2.

2. Bekendtgørelser og meddelelser, som er nævnt i artikel 48, 49 og 50, udarbejdes, fremsendes elektronisk til Den Europæiske Unions Publikationskontor og offentliggøres i overensstemmelse med bilag VIII. Bekendtgørelser og meddelelser offentliggøres senest fem dage efter afsendelsen. Omkostningerne ved Den Europæiske Unions Publikationskontors offentliggørelse af bekendtgørelserne og meddelelserne afholdes af Unionen.

3. Bekendtgørelser og meddelelser, som er nævnt i artikel 48, 49 og 50, offentliggøres i deres helhed på de(t) af EU-institutionernes officielle sprog, som den ordregivende myndighed vælger. Kun denne eller disse sprogudgave(r) er autentisk(e). Et resumé af hver bekendtgørelses eller meddelelses hovedpunkter offentliggøres på de øvrige af EU-institutionernes officielle sprog.

4. Den Europæiske Unions Publikationskontor sikrer, at offentliggørelsen af forhåndsmeddelelser i deres helhed og i resumé, jf. artikel 48, stk. 2, og indkaldelser af tilbud, der indfører et dynamisk indkøbssystem, jf. artikel 34, stk. 4, litra a), gentages:

- a) i forbindelse med forhåndsmeddelelse i 12 måneder eller indtil modtagelsen af en bekendtgørelse om indgåelse af kontrakt som omhandlet i artikel 50, hvori det anføres, at der ikke vil blive indgået yderligere kontrakter i den periode på 12 måneder, som indkaldelsen af tilbud dækker. I tilfælde af offentlige kontrakter for sociale og andre specifikke tjenesteydelser, skal forhåndsmeddelelsen, der henvises til i artikel 75, stk. 1, dog stadig offentliggøres indtil slutningen af den oprindeligt angivne gyldighedsperiode eller indtil modtagelsen af en bekendtgørelse om indgåelse af kontrakt som omhandlet i artikel 50, hvori det anføres, at der ikke vil blive indgået yderligere kontrakter i den periode, som indkaldelsen af tilbud dækker
- b) i forbindelse med indkaldelser af tilbud, der indfører et dynamisk indkøbssystem, under hele det dynamiske indkøbssystems gyldighedsperiode.

5. De ordregivende myndigheder skal være i stand til at bevise datoen for afsendelsen af bekendtgørelserne eller meddelelserne.

Den Europæiske Unions Publikationskontor sender den ordregivende myndighed en bekræftelse på modtagelsen af bekendtgørelsen eller meddelelsen og offentliggørelsen af de fremsendte oplysninger med angivelse af datoen for offentliggørelsen. Denne bekræftelse betragtes som bevis for offentliggørelsen.

6. De ordregivende myndigheder kan offentliggøre bekendtgørelser eller meddelelser vedrørende offentlige kontrakter, som ikke er omfattet af dette direktivs bestemmelser om obligatorisk offentliggørelse, såfremt disse bekendtgørelser eller meddelelser er fremsendt elektronisk til Den Europæiske Unions Publikationskontor i overensstemmelse med det format og efter de fremsendelsesregler, der er anført i bilag VIII.

*Artikel 52***Offentliggørelse på nationalt plan**

1. Bekendtgørelser og meddelelser, der er omtalt i artikel 48, 49 og 50, og oplysningerne deri må ikke offentliggøres på nationalt plan før offentliggørelsen i henhold til artikel 51. Offentliggørelse kan dog under alle omstændigheder finde sted på nationalt plan, når de ordregivende myndigheder ikke er blevet gjort bekendt med offentliggørelsen senest 48 timer efter bekræftelsen af modtagelse af en bekendtgørelse eller meddelelse i overensstemmelse med artikel 51.
2. De bekendtgørelser og meddelelser, der offentliggøres på nationalt plan, må ikke indeholde andre oplysninger end dem, der findes i de bekendtgørelser og meddelelser, der er sendt til Den Europæiske Unions Publikationskontor eller offentliggjort i en køberprofil, og afsendelsesdatoen for meddelelsen til Den Europæiske Unions Publikationskontor eller offentliggørelsen i køberprofilen skal fremgå af offentliggørelsen.
3. Forhåndsmeddelelser må ikke offentliggøres i en køberprofil, inden bekendtgørelsen om offentliggørelse i denne form er sendt til Den Europæiske Unions Publikationskontor. De skal anføre datoen for denne afsendelse.

*Artikel 53***Elektronisk adgang til udbudsdokumenter**

1. De ordregivende myndigheder giver vederlagsfrit ubegrænset og fuld direkte elektronisk adgang til udbudsdokumenterne fra datoen for en bekendtgørelses eller meddelelses offentliggørelse i overensstemmelse med artikel 51 eller datoen for afsendelsen af en opfordring til at bekræfte interessetilkendegivelsen. Det angives i bekendtgørelsen eller meddelelsen eller opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen, på hvilken internetadresse udbudsdokumenterne kan findes.

Når der ikke kan tilbydes vederlagsfri ubegrænset og fuld direkte elektronisk adgang til visse udbudsdokumenter af en af de grunde, der er fastsat i artikel 22, stk. 1, andet afsnit, kan ordregivende myndigheder angive i bekendtgørelsen eller meddelelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen, at de pågældende udbudsdokumenter vil blive overført på andre måder end elektronisk i overensstemmelse med stk. 2 i nærværende artikel. I sådanne tilfælde forlænges fristen for afgivelse af tilbud med fem dage, dog ikke i tilfælde af et behørigt godtgjort akut behov, jf. artikel 27, stk. 3, artikel 28, stk. 6, og artikel 29, stk. 1, fjerde afsnit.

Når der ikke kan tilbydes vederlagsfri ubegrænset og fuld direkte elektronisk adgang til visse udbudsdokumenter, fordi de ordregivende myndigheder agter at anvende artikel 21, stk. 2, i dette direktiv, skal de i bekendtgørelsen eller meddelelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen angive, hvilke foranstaltninger til beskyttelse af oplysningernes af fortrolig karakter der kræves, og hvordan der kan gives adgang til de pågældende dokumenter. I sådanne tilfælde forlænges fristen for afgivelse af tilbud med fem dage, dog ikke i tilfælde af et behørigt godtgjort akut behov, jf. artikel 27, stk. 3, artikel 28, stk. 6, og artikel 29, stk. 1, fjerde afsnit.

2. Eventuelle supplerende oplysninger om udbudsbetingelserne og supplerende dokumenter meddeles af de ordregivende myndigheder til alle de tilbudsgivere, der deltager i udbudsproceduren, senest seks dage inden udløbet af den frist, der er fastsat for modtagelse af tilbud, forudsat at der er anmodet

om dem i tide. Hvis der anvendes en hasteprocedure, jf. artikel 27, stk. 3, og artikel 28, stk. 6, er fristen fire dage.

Artikel 54

Opfordringer til ansøgere

1. Ved begrænsede udbud, konkurrencepræget dialog, innovationspartnerskaber og udbud med forhandling henvender de ordregivende myndigheder sig samtidigt og skriftligt til de udvalgte ansøgere med en opfordring til at afgive tilbud eller, ved konkurrencepræget dialog, til at deltage i dialogen.

Når der er anvendt en forhåndsmeddelelse til indkaldelse af tilbud i henhold til artikel 48, stk. 2, opfordrer de ordregivende myndigheder samtidigt og skriftligt de økonomiske aktører, der har tilkendegivet deres interesse, til at bekræfte denne interesse.

2. Opfordringerne i nærværende artikels stk. 1 skal indeholde en henvisning til den elektroniske adresse, hvor der er direkte elektronisk adgang til udbudsdokumenterne. Opfordringerne skal ledsages af udbudsdokumenterne, når der ikke er vederlagsfri ubegrænset og fuld direkte adgang til disse dokumenter, jf. grundene i artikel 53, stk. 1, andet eller tredje afsnit, og de ikke allerede er gjort tilgængelige på anden vis. Opfordringerne i nærværende artikels stk. 1 skal desuden indeholde de i bilag IX anførte oplysninger.

Artikel 55

Meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere

1. De ordregivende myndigheder underretter hurtigst muligt hver enkelt ansøger og tilbudsgiver om, hvilke afgørelser der er truffet med hensyn til indgåelse af en rammeaftale, tildeling af en kontrakt eller optagelse i et dynamisk indkøbssystem, herunder bl.a. begrundelsen for, at de har besluttet ikke at indgå en rammeaftale eller tildele en kontrakt, som har været genstand for en indkaldelse af tilbud, at påbegynde proceduren på ny eller ikke at indføre et dynamisk indkøbssystem.

2. På anmodning af den berørte ansøger eller tilbudsgiver meddeler den ordregivende myndighed hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest 15 dage efter modtagelsen af en skriftlig anmodning:

- a) alle forbigåede ansøgere, hvorfor deres ansøgning om deltagelse er forkastet
- b) alle forbigåede tilbudsgivere, om grundene til, at deres tilbud er forkastet, herunder i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 42, stk. 5 og 6, hvorfor den har besluttet, at kravene ikke anses for opfyldt på tilsvarende måde, eller hvorfor den har besluttet, at bygge- og anlægsarbejderne samt vareleverancerne og tjenesteydelserne ikke opfylder kravene til ydelse eller funktion
- c) alle tilbudsgivere, der har afgivet et antageligt tilbud, om det antagne tilbuds karakteristika og relative fordele og meddeler dem navnet på den tilbudsgiver, hvis tilbud er antaget, eller parterne i rammeaftalen
- d) alle tilbudsgivere, der har afgivet et antageligt tilbud, om gennemførelsen og forløbet af forhandlinger og dialog med tilbudsgiverne.

3. De ordregivende myndigheder kan beslutte ikke at meddele visse af de i stk. 1 og 2 omhandlede oplysninger om kontrakttildelingen, indgåelsen af rammeaftaler eller optagelsen i et dynamisk indkøbssystem, hvis en sådan videregivelse vil hindre retshåndhævelsen eller på anden måde være i strid med offentlige interesser eller til skade for en bestemt offentlig eller privat økonomisk aktørs legitime økonomiske interesser eller for fair konkurrence mellem økonomiske aktører.

Afdeling 3 **Udvælgelse af deltagere og tildeling af kontrakter**

Artikel 56 **Generelle principper**

1. Kontrakter tildeles på grundlag af kriterierne opstillet i artikel 67-69, hvis den ordregivende myndighed i overensstemmelse med artikel 59-61 har verificeret, at samtlige følgende betingelser er opfyldt:

- a) tilbuddet opfylder de krav, betingelser og kriterier, der er fastsat i udbudsbekendtgørelsen eller opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen og i udbudsdokumenterne, eventuelt under hensyntagen til artikel 45
- b) tilbuddet er afgivet af en tilbudsgiver, som ikke er udelukket i henhold til artikel 57 og som opfylder de udvælgelseskriterier, som er opstillet af den ordregivende myndighed i henhold til artikel 58, og, hvor dette er relevant, de i artikel 65 omhandlede ikkediskriminerende regler og kriterier.

De ordregivende myndigheder kan beslutte ikke at tildele den tilbudsgiver, der har afgivet det økonomisk mest fordelagtige bud, en kontrakt, hvis det er blevet fastslået, at budet ikke er i overensstemmelse med de gældende forpligtelser, som er omhandlet i artikel 18, stk. 2.

2. I offentlige udbud kan de ordregivende myndigheder frit beslutte at undersøge tilbuddene, før de kontrollerer, at der ikke foreligger udelukkelsesgrunde, og om udvælgelseskriterierne er opfyldt i henhold til artikel 57-64. Når de gør brug af denne mulighed, skal de sikre, at der foretages en upartisk og gennemsigtig kontrol af, at der ikke foreligger udelukkelsesgrunde, og om udvælgelseskriterierne er opfyldt, så kontrakten ikke tildeles en tilbudsgiver, som skulle have været udelukket i henhold til artikel 57, eller som ikke opfylder de udvælgelseskriterier, der er fastsat af den ordregivende myndighed.

Medlemsstaterne kan udelukke anvendelsen af proceduren i første afsnit for eller begrænse den til bestemte indkøbstyper eller særlige omstændigheder.

3. Når de oplysninger eller dokumenter, som de økonomiske aktører skal indsende, er eller synes at være ufuldstændige eller fejlbehæftede, eller når der mangler specifikke dokumenter, kan de ordregivende myndigheder, medmindre andet er fastsat i den nationale lovgivning, der gennemfører dette direktiv, anmode de pågældende økonomiske aktører om at indsende, supplere, præcisere eller fuldstændiggøre de relevante oplysninger eller dokumentationen inden for en passende frist, hvis sådanne anmodninger fremsættes under fuld overholdelse af principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

4. Kommissionen tillægges beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 87 om ændring af listen i bilag X, når sådanne ændringer er nødvendige, for at tilføje nye internationale aftaler, der er blevet ratificeret af alle medlemsstater, eller når de omhandlede eksisterende internationale aftaler ikke længere er ratificeret af alle medlemsstater eller på anden måde er ændret, f.eks. med hensyn til deres anvendelsesområde, indhold eller benævnelse.

Underafdeling 1 **Kriterier for kvalitativ udvælgelse**

Artikel 57

Udelukkelsesgrunde

1. De ordregivende myndigheder skal udelukke en økonomisk aktør fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis de har fastslået ved en verifikation i henhold til artikel 59, 60 og 61, eller på anden vis er bekendt med, at den økonomiske aktør ved en endelig dom er dømt for et af følgende forhold:

- a) deltagelse i en kriminel organisation som defineret i artikel 2 i Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA³²⁾
- b) bestikkelse som defineret i artikel 3 i konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, som involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater³³⁾ og artikel 2, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA³⁴⁾ og bestikkelse som defineret i den nationale ret gældende for den ordregivende myndighed eller den økonomiske operatør
- c) svig, som omhandlet i artikel 1 i konventionen om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser³⁵⁾
- d) terrorhandlinger eller strafbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet som defineret i henholdsvis artikel 1 og 3 i Rådets rammeafgørelse 2002/475/RIA³⁶⁾ og anstiftelse, medvirken og forsøg på at begå sådanne handlinger som omhandlet i nævnte rammeafgørelses artikel 4
- e) hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme, som defineret i artikel 1 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF³⁷⁾.
- f) børnearbejde og andre former for menneskehandel, som defineret i artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/36/EU³⁸⁾.

Forpligtelsen til at udelukke en økonomisk aktør gælder også, når en person, der er dømt ved endelig dom, er medlem af den økonomiske aktørs administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan eller har beføjelse til at repræsentere eller kontrollere eller til at træffe beslutninger heri.

2. En økonomisk aktør udelukkes fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis den ordregivende myndighed er bekendt med, at den økonomiske aktør har undladt at opfylde sine forpligtelser med hensyn til betaling af skatter og afgifter eller bidrag til sociale sikringsordninger, og hvis dette er blevet fastslået ved en retlig eller administrativ afgørelse, der har endelig og bindende virkning i henhold til

retsforskrifterne i det land, hvor denne er etableret, eller i den ordregivende myndigheds medlemsstat.

Endvidere kan de ordregivende myndigheder udelukke eller af medlemsstaterne blive anmodet om at udelukke en økonomisk aktør fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis den ordregivende myndighed med ethvert passende middel kan vise, at den økonomiske aktør har undladt at opfylde sine forpligtelser med hensyn til betaling af skatter og afgifter eller bidrag til sociale sikringsordninger.

Dette stykke finder ikke længere anvendelse, når den økonomiske aktør har opfyldt sine forpligtelser ved at betale eller indgå i en bindende ordning med henblik på at betale skyldige skatter og afgifter eller bidrag til sociale sikringsordninger, herunder eventuelle påløbne renter eller bøder, hvis relevant.

3. Medlemsstaterne kan undtagelsesvis fastsætte en undtagelse fra den obligatoriske udelukkelse i stk. 1 og 2 af hensyn til væsentlige samfundsinteresser såsom folkesundheden eller beskyttelse af miljøet.

Medlemsstaterne kan endvidere fastsætte en undtagelse fra den obligatoriske udelukkelse i stk. 2, når en udelukkelse klart ville være ude af proportioner, navnlig når det kun er beskedne beløb af skatter eller bidrag til sociale sikringsordninger, der ikke er blevet betalt, eller hvis den økonomiske aktør blev underrettet om det nøjagtige beløb, den skulle betale som følge af overtrædelsen af sine forpligtelser med hensyn til betaling af skatter og afgifter eller bidrag til sociale sikringsordninger på et tidspunkt, hvor denne ikke havde mulighed for at træffe de foranstaltninger, der er fastsat i stk. 2, tredje afsnit, inden udløbet af fristen for ansøgningen om deltagelse eller, i offentlige udbud, fristen for afgivelse af tilbud.

4. De ordregivende myndigheder kan udelukke, eller medlemsstaterne kan kræve, at de ordregivende myndigheder udelukker, en økonomisk aktør fra deltagelse i en udbudsprocedure i følgende tilfælde:

- a) hvis den ordregivende myndighed med ethvert passende middel kan påvise en tilsidesættelse af de gældende forpligtelser, der er omhandlet i artikel 18, stk. 2
- b) hvis den økonomiske aktør er konkurs eller er under insolvens- eller likvidationsbehandling, hvis dennes aktiver administreres af en kurator eller af retten, hvis denne er under tvangsakkord uden for konkurs, hvis dennes erhvervsvirksomhed er blevet indstillet eller denne befinder sig i en lignende situation i henhold til en tilsvarende procedure, der er fastsat i national lovgivning
- c) hvis den ordregivende myndighed med ethvert passende middel kan vise, at den økonomiske aktør i forbindelse med udøvelsen af erhvervet har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om dennes integritet
- d) hvis den ordregivende myndighed har tilstrækkelig plausible indikationer til at konkludere, at den økonomiske aktør har indgået en aftale med andre økonomiske aktører med henblik på konkurrencefordrejning
- e) hvis en interessekonflikt som defineret i artikel 24 ikke kan afhjælpes effektivt med andre mindre indgribende foranstaltninger

- f) hvis en forvridding af konkurrencen fra den forudgående inddragelse af de økonomiske aktører i forberedelsen af udbudsproceduren, som omhandlet i artikel 41, ikke kan afhjælpes med andre mindre indgribende foranstaltninger
- g) hvis den økonomiske aktør har udvist betydelige eller vedvarende mangler i forbindelse med opfyldelsen af et væsentligt krav under en tidligere offentlig kontrakt eller en tidligere kontrakt med en ordregivende enhed eller en tidligere koncessionskontrakt, der har medført den pågældende tidligere kontrakts forfald før aftalt tid, skader eller andre sammenlignelige sanktioner
- h) hvis den økonomiske aktør har givet groft urigtige oplysninger ved meddelelsen af de oplysninger, der kræves til verifikation af, at der ikke er grundlag for udelukkelse, eller af at udvælgelseskriterierne er opfyldt, har tilbageholdt sådanne oplysninger eller ikke er i stand til at fremsende supplerende dokumenter i henhold til artikel 59 eller
- i) hvis den økonomiske aktør uretmæssigt har påvirket den ordregivende myndigheds beslutningsproces for at indhente fortrolige oplysninger, der kan give dem uretmæssige fordele i forbindelse med udbudsproceduren, eller uagtsomt givet vildledende oplysninger, der kan have væsentlig indflydelse på beslutninger vedrørende udelukkelse, udvælgelse eller tildeling.

Uanset første afsnit, litra b), kan medlemsstaterne kræve eller give mulighed for, at den ordregivende myndighed ikke udelukker en økonomisk aktør, der befinder sig i en af situationer, der er omhandlet i nævnte litra, når den ordregivende myndighed har fastslået, at den pågældende økonomiske aktør vil være i stand til at gennemføre kontrakten, under hensyn til de gældende nationale regler og foranstaltninger vedrørende fortsættelse af erhvervsaktiviteterne i de i litra b) omhandlede tilfælde.

5. De ordregivende myndigheder udelukker når som helst i løbet af proceduren en økonomisk aktør, hvis det viser sig, at den økonomiske aktør i lyset af handlinger begået eller undladt enten før eller under proceduren, befinder sig i en af de situationer, der nævnes i artikel 1 og 2.

De ordregivende myndigheder kan når som helst i løbet af proceduren udelukke eller af medlemsstaterne blive anmodet om at udelukke en økonomisk aktør, hvis det viser sig, at den økonomiske aktør i lyset af handlinger begået eller undladt enten før eller under proceduren, befinder sig i en af de situationer, der nævnes i stk. 4.

6. En økonomisk aktør, som er i en af de i stk. 1 og 4 omhandlede situationer, kan forelægge dokumentation for, at de foranstaltninger, som den økonomiske aktør har truffet, er tilstrækkelige til at vise aktørens pålidelighed på trods af en relevant udelukkelsesgrund. Hvis en sådan dokumentation anses for at være tilstrækkelig, udelukkes den pågældende økonomiske aktør ikke fra udbudsproceduren.

Med henblik herpå skal den økonomiske aktør bevise, at denne har ydet erstatning eller påtaget sig at yde erstatning for eventuelle skader som følge af overtrædelsen af straffeloven eller forsømmelsen, har gjort indgående rede for forholdene og omstændighederne gennem et aktivt samarbejde med undersøgelsesmyndighederne og truffet passende konkrete tekniske, organisatoriske og personalemæssige foranstaltninger for at forebygge yderligere overtrædelser af straffeloven eller forsømmelse.

De foranstaltninger, der er truffet af de økonomiske aktører, skal vurderes under hensyntagen til grovheden af og de særlige omstændigheder omkring overtrædelsen af straffeloven eller forsømmel-

sen. Hvis foranstaltningerne anses for at være utilstrækkelige, modtager den økonomiske aktør en begrundelse for denne afgørelse.

En økonomisk aktør, som ved en endelig dom er blevet udelukket fra deltagelse i udbudsprocedurer eller koncessionstildelingsprocedurer, er ikke berettiget til at gøre brug af den mulighed, der fastsættes i dette stykke, under den udelukkelsesperiode, der følger af dommen i de medlemsstater, hvor dommen har virkning.

7. Medlemsstaterne skal ved hjælp af love eller administrative bestemmelser og under hensyntagen til EU-retten fastlægge gennemførelsesbestemmelser for denne artikel. De skal især fastlægge den maksimale udelukkelsesperiode, hvis den økonomiske aktør ikke har truffet nogen foranstaltninger som angivet i stk. 6 for at vise sin pålidelighed. Når udelukkelsesperioden ikke er fastsat ved endelig dom, må perioden højst være fem år fra datoen for den endelige dom i de i stk. 1 nævnte tilfælde, og tre år fra datoen for den relevante hændelse i de i stk. 4 nævnte tilfælde.

Artikel 58

Udvælgelseskriterier

1. Udvælgelseskriterier kan omhandle

- a) egnethed til at udøve det pågældende erhverv
- b) økonomisk og finansiell formåen
- c) teknisk og faglig formåen.

De ordregivende myndigheder må kun pålægge økonomiske aktører de kriterier, der henvises til i stk. 2, 3 og 4, som krav for deltagelse. De begrænser kravene for deltagelse til de krav, der er relevante for at sikre, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har juridisk og finansiell kapacitet samt teknisk og faglig formåen til at gennemføre den pågældende kontrakt. Alle krav skal være relaterede og stå i forhold til kontraktens genstand.

2. Hvad angår egnethed til at udøve det pågældende erhverv, kan de ordregivende myndigheder kræve, at økonomiske aktører er optaget i et fagligt register eller handelsregister i den medlemsstat, hvor de har hjemsted, jf. bilag XI, eller at de overholder alle andre krav i dette bilag.

Hvis økonomiske aktører i forbindelse med udbudsprocedurer for tjenesteydelser skal have en bestemt autorisation eller være medlem af en bestemt organisation for i deres hjemland at kunne udføre den pågældende tjenesteydelse, kan den ordregivende myndighed kræve bevis for denne autorisation eller dette medlemskab.

3. Hvad angår økonomisk og finansiell formåen, kan de ordregivende myndigheder pålægge krav, så det sikres, at de økonomiske aktører har tilstrækkelig økonomisk og finansiell kapacitet til at opfylde kontrakten. Med henblik herpå kan de ordregivende myndigheder navnlig kræve, at de økonomiske aktører har en vis minimumsårsomsætning, herunder en vis minimumsomsætning inden for det område, som kontrakten dækker. Ordregivende myndigheder kan desuden kræve, at de økonomiske aktører fremlægger oplysninger om deres årsregnskab, der viser forholdet mellem f.eks. aktiver og passiver. De kan endvidere kræve et tilstrækkeligt niveau af erhvervsansvarsforsikring.

Den minimumsårsomsætning, som de økonomiske aktører skal have, må ikke være højere end den dobbelte anslåede værdi af kontrakten, undtagen i behørigt begrundede tilfælde, hvor der er særlige risici forbundet med bygge- og anlægsarbejderne, tjenesteydelserne eller vareleverancerne. Den ordregivende myndighed angiver de vigtigste grunde til et sådant krav i udbudsdokumenterne eller den individuelle rapport, der er omhandlet i artikel 84.

Der kan f.eks. tages hensyn til forholdet mellem aktiver og passiver, når den ordregivende myndighed angiver de metoder og kriterier, der skal anvendes, i udbudsdokumenterne. Disse metoder og kriterier skal være gennemsigtige, objektive og ikkediskriminerende.

Når en kontrakt er opdelt i delkontrakter, gælder denne artikel for hvert enkelt del. Den ordregivende myndighed kan dog fastsætte den minimumsårsomsætning, som de økonomiske aktører skal have, i forbindelse med grupper af delkontrakter med henblik på den situation, at den valgte tilbudsgiver tildeles flere delkontrakter, som skal udføres samtidig.

Når kontrakter, der er baseret på en rammeaftale, indgås ved en fornyet konkurrence, beregnes det i andet afsnit i dette stykke omhandlede maksimale årsomsætningskrav på grundlag af den forventede maksimale størrelse af specifikke kontrakter, som vil blive gennemført samtidig, eller hvis denne ikke er kendt, på grundlag af den anslåede værdi af rammeaftalen. I tilfælde af dynamiske indkøbssystemer, beregnes det i andet afsnit omhandlede maksimale årsomsætningskrav på grundlag af den forventede maksimale størrelse af specifikke kontrakter, der tildeles på grundlag af dette system.

4. Hvad angår teknisk og faglig formåen, kan de ordregivende myndigheder pålægge krav, der sikrer, at de økonomiske aktører besidder de nødvendige menneskelige og tekniske ressourcer og erfaringer til at gennemføre kontrakten i overensstemmelse med en passende kvalitetsstandard.

De ordregivende myndigheder kan især kræve, at de økonomiske aktører har tilstrækkelig erfaring, som kan vises ved passende referencer fra tidligere gennemførte kontrakter. En ordregivende myndighed kan gå ud fra, at en økonomisk aktør ikke har de krævede erhvervsevner, hvis den ordregivende myndighed har fastslået, at den økonomiske aktør har modstridende interesser, som kan påvirke kontraktens opfyldelse i negativ retning.

I forbindelse med udbudsprocedurer vedrørende leverancer, der kræver monterings- eller installationsarbejder, eller vedrørende tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, kan de økonomiske aktørers erhvervsmæssige formåen med hensyn til at gennemføre disse tjenesteydelser, installationsarbejder eller bygge- og anlægsarbejder vurderes på grundlag af deres faglige dygtighed, effektivitet, erfaring og pålidelighed.

5. De ordregivende myndigheder anfører i udbudsbekendtgørelsen eller opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen de krav for deltagelse, som kræves opfyldt, som kan være udtrykt som minimumskrav til formåen. De anfører samtidig, hvordan dette dokumenteres.

Artikel 59

Fælles europæisk udbudsdokument

1. På tidspunktet for indsendelse af ansøgninger om deltagelse eller af tilbud accepterer de ordregivende myndigheder det fælles europæiske udbudsdokument (ESPD), der består af en ajourført egen-erklæring som foreløbigt bevis i stedet for certifikater, der er udstedt af offentlige myndigheder eller

tredjemand, til bekræftelse af, at den relevante økonomiske aktør opfylder en af de følgende betingelser:

- a) der er ikke tale om en af de i artikel 57 omhandlede situationer, hvor økonomiske aktører vil eller kan blive udelukket
- b) aktøren opfylder de relevante udvælgelseskriterier, som er opstillet i henhold til artikel 58
- c) aktøren opfylder, hvor det er relevant, de objektive regler og kriterier, som er opstillet i henhold til artikel 65.

Såfremt en økonomisk aktør baserer sig på andre enheders kapacitet i medfør af artikel 63, skal ESPD også indeholde de oplysninger, der er nævnt i nærværende stykkes første afsnit vedrørende disse enheder.

ESPD består af en formel erklæring fra den økonomiske aktør om, at den relevante udelukkelsesgrund ikke gælder, og/eller at udvælgelseskriteriet er opfyldt, og giver relevante oplysninger som krævet af den ordregivende myndighed. ESPD angiver derudover den offentlige myndighed eller tredjemand, der er ansvarlig for at udarbejde det supplerende dokument, og de indeholder en formel erklæring med den hensigt, at den økonomiske aktør på anmodning herom og straks kan fremlægge disse supplerende dokumenter.

Såfremt den ordregivende myndighed kan skaffe de supplerende dokumenter direkte gennem adgang til en database i henhold til stk. 5, indeholder ESPD ligeledes de oplysninger, der kræves til dette formål, såsom databasens internetadresse, enhver form for identifikationsoplysninger og, hvor det er relevant, den nødvendige samtykkeerklæring.

Økonomiske aktører kan genbruge et ESPD, der allerede har været benyttet i en tidligere udbudsprocedure, forudsat at de kan bekræfte, at oplysningerne deri fortsat er korrekte.

2. ESPD udarbejdes på grundlag af en standardformular. Kommissionen udformer denne standardformular ved gennemførelsesretsakter. Disse gennemførelsesretsakter vedtages efter undersøgelsesproceduren i artikel 89, stk. 3.

ESPD udstedes udelukkende i elektronisk format.

3. Uanset artikel 92 evaluerer Kommissionen den praktiske anvendelse af ESPD under hensyn til databasernes teknologiske udvikling i medlemsstaterne og aflægger rapport herom til Europa-Parlamentet og Rådet senest den 18. april 2017.

I påkommende tilfælde fremsætter Kommissionen forslag til løsninger, der kan optimere den grænseoverskridende adgang til sådanne databaser og brugen af certifikater og attester i det indre marked.

4. En ordregivende myndighed kan når som helst i løbet af proceduren anmode tilbudsgiverne og ansøgerne om at fremlægge hele eller en del af de krævede supplerende dokumenter, hvis dette er nødvendigt for at sikre, at proceduren gennemføres korrekt.

Før tildelingen af kontrakten kræver den ordregivende myndighed, bortset fra i forbindelse med kontrakter, der er baseret på rammeaftaler, og sådanne kontrakter er indgået i overensstemmelse med ar-

tikel 33, stk. 3, eller artikel 33, stk. 4, litra a), at den tilbudsgiver, som myndigheden har besluttet at tildele kontrakten, fremlægger ajourførte supplerende dokumenter i henhold til artikel 60 og hvis relevant artikel 62. Den ordregivende myndighed kan anmode økonomiske aktører om at supplere eller uddybe de i medfør af artikel 60 og 62 modtagne certifikater.

5. Uanset stk. 4 er økonomiske aktører ikke forpligtede til at fremlægge supplerende dokumenter eller anden dokumentation, hvis og i det omfang den ordregivende myndighed har mulighed for at skaffe certifikaterne eller de relevante oplysninger direkte gennem adgang til en national database i en hvilken som helst medlemsstat, der stilles til rådighed vederlagsfrit, såsom et nationalt udbudsregister, et virtuelt virksomhedsdossier, et elektronisk dokumentlagringssystem eller et prækvalifikationssystem.

Uanset stk. 4 er økonomiske operatører ikke forpligtede til at fremlægge supplerende dokumenter, når den ordregivende myndighed, der har tildelt kontrakten eller indgået rammeaftalen, allerede er i besiddelse af disse dokumenter.

Med henblik på første afsnit sikrer medlemsstaterne, at databaser, der indeholder relevante oplysninger om økonomiske aktører, og som kan anvendes af deres ordregivende myndigheder, også kan anvendes, på de samme vilkår, af ordregivende myndigheder i andre medlemsstater.

6. Medlemsstaterne fremlægger og ajourfører i e-Certis en komplet liste over databaser, der indeholder relevante oplysninger om økonomiske aktører, som ordregivende myndigheder fra andre medlemsstater har adgang til. På anmodning meddeler medlemsstaterne alle oplysninger vedrørende de i denne artikel omhandlede databaser til andre medlemsstater.

Artikel 60

Dokumentation

1. De ordregivende myndigheder kan kræve at få forelagt de certifikater, attester, erklæringer og anden dokumentation, der henvises til i stk. 2, 3 og 4 i denne artikel og bilag XII, som bevis på, at der ikke er grundlag for udelukkelse, jf. artikel 57, og for at udvælgelseskriterierne er opfyldt i henhold til artikel 58.

De ordregivende myndigheder må ikke kræve andre former for dokumentation end dem, der er nævnt i denne artikel og i artikel 62. Hvad angår artikel 63, kan økonomiske aktører gøre brug af alle passende metoder til over for den ordregivende myndighed at godtgøre, at de råder over de nødvendige ressourcer.

2. De ordregivende myndigheder godtager følgende som tilstrækkelig dokumentation for, at ingen af de i artikel 57 anførte tilfælde gælder for den økonomiske aktør:

- a) i det i stk. 1 i nævnte artikel nævnte tilfælde fremlæggelse af et uddrag fra det relevante register, f.eks. en straffeattest eller et tilsvarende dokument udstedt af en kompetent retslig eller administrativ myndighed i den økonomiske aktørs medlemsstat eller hjemland eller i det land, hvor den økonomiske aktør er etableret, hvoraf det fremgår, at disse krav er opfyldt
- b) i de i stk. 2 og stk. 4, litra b), i nævnte artikel nævnte tilfælde et certifikat udstedt af den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat eller det pågældende land.

Hvis den pågældende medlemsstat eller det pågældende land ikke udsteder sådanne dokumenter eller certifikater, eller hvis disse ikke dækker alle de i artikel 57, stk. 1 og 2, samt stk. 4, litra b), nævnte tilfælde, kan de erstattes af en erklæring under ed eller, i de medlemsstater eller lande, hvor edsaf-læggelse ikke anvendes, af en højtidelig erklæring, der af vedkommende afgives for en kompetent retslig eller administrativ myndighed, for en notar eller for en kompetent faglig organisation i hjemlandet eller i den medlemsstat eller det land, hvor den økonomiske aktør er etableret.

En medlemsstat fremlægger, hvis det er relevant, en officiel erklæring, hvoraf det fremgår, at de dokumenter eller certifikater, der er omhandlet i dette stykke, ikke er udstedt, eller at disse ikke omfatter alle de tilfælde, der er specificeret i artikel 57, stk. 1 og 2, samt stk. 4, litra b). Sådanne officielle erklæringer gøres tilgængelige via den onlinecertifikatbase (e-Certis), der henvises til i artikel 61.

3. Som generel regel kan bevis for den økonomiske aktørs økonomiske og finansielle formåen føres ved en eller flere af de i bilag XII, del I, anførte oplysninger.

Hvis den økonomiske aktør af en gyldig grund ikke er i stand til at fremlægge den af den ordregivende myndighed forlangte dokumentation, kan han godtgøre sin økonomiske og finansielle formåen ved ethvert andet dokument, som den ordregivende myndighed finder egnet.

4. De økonomiske aktørers tekniske formåen kan godtgøres på en eller flere af de i bilag XII, del II, anførte måder, i overensstemmelse med arten, mængden eller betydningen og anvendelsen af bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne.

5. På anmodning stiller medlemsstaterne alle oplysninger vedrørende de grunde til udelukkelse, der er anført i artikel 57, egnetheden til at udøve det pågældende erhverv og tilbudsgiveres finansielle og tekniske kapacitet som omtalt i artikel 58 samt alle oplysninger vedrørende dokumentationen anført i denne artikel til rådighed for andre medlemsstater.

Artikel 61

Onlinecertifikatbase (e-Certis)

1. For at lette tilbudsgivning på tværs af grænserne sikrer medlemsstaterne, at oplysningerne om certifikater og andre former for dokumentation i den af Kommissionen oprettede e-Certis løbende ajourføres

2. Ordregivende myndigheder anvender e-Certis kræver primært de typer af certifikater eller former for dokumentation, som er omfattet af e-Certis.

3. Kommissionen gør alle sprogudgaverne af ESPD tilgængelige i e-Certis.

Artikel 62

Kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesstandarder

1. Såfremt de ordregivende myndigheder kræver fremlæggelse af certifikater udstedt af uafhængige organer til bekræftelse af, at den økonomiske aktør opfylder bestemte kvalitetssikringsstandarder, herunder adgang for handicappede, henviser disse myndigheder til kvalitetssikringssystemer, som bygger på de relevante europæiske standardserier, der er certificeret af godkendte organer. De aner-

kender tilsvarende certifikater fra organer i andre medlemsstater. De accepterer ligeledes anden form for dokumentation for tilsvarende kvalitetssikringsforanstaltninger, hvis den pågældende økonomiske aktør ikke havde mulighed for at skaffe sådanne certifikater inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den økonomiske aktør, forudsat at den økonomiske aktør beviser, at de foreslåede kvalitetssikringsforanstaltninger overholder de krævede kvalitetssikringsstandarder.

2. Såfremt de ordregivende myndigheder kræver fremlæggelse af certifikater udstedt af uafhængige organer til bekræftelse af, at den økonomiske aktør opfylder bestemte miljøledelsessystemer eller -standarder, henviser de til EU-ordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS) eller til andre anerkendte miljøledelsessystemer i henhold til artikel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009 eller andre miljøledelsesstandarder, der er baseret på de relevante europæiske eller internationale standarder udstedt af godkendte organer. De anerkender tilsvarende certifikater fra organer i andre medlemsstater.

Hvis den pågældende økonomiske aktør påvisligt ikke havde adgang til sådanne certifikater eller ikke havde mulighed for at skaffe dem inden for den gældende frist af årsager, der ikke kan tilskrives den pågældende økonomiske aktør, accepterer den ordregivende myndighed ligeledes anden form for dokumentation for tilsvarende miljøledelsesforanstaltninger, såfremt den økonomiske aktør beviser, at disse foranstaltninger svarer til dem, der kræves i det gældende miljøledelsessystem eller den gældende miljøledelsesstandard.

3. Efter anmodning stiller medlemsstaterne oplysninger vedrørende dokumenter fremlagt som dokumentation for overensstemmelse med kvalitets- og miljøstandarder omhandlet i denne artikels stk. 1 og 2 til rådighed for andre medlemsstater i overensstemmelse med artikel 86.

Artikel 63

Udnyttelse af andre enheders kapacitet

1. Med hensyn til kriterierne vedrørende økonomisk og finansiel formåen i henhold til artikel 58, stk. 3, og kriterierne vedrørende teknisk og faglig formåen i henhold til artikel 58, stk. 4, kan økonomiske aktører i givet fald og i forbindelse med en bestemt kontrakt basere sig på andre enheders kapacitet, uanset den retlige karakter af forbindelserne med dem. Med hensyn til kriterier vedrørende de uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer, jf. bilag XII, del II, litra f), eller vedrørende den relevante faglige erfaring, kan økonomiske aktører dog kun basere sig på andre enheders kapacitet, når sidstnævnte skal udføre de bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, for hvilke disse kapaciteter kræves. Hvis en økonomisk aktør ønsker at basere sig på andre enheders kapaciteter, skal den godtgøre over for den ordregivende myndighed, at den råder over de nødvendige ressourcer, f.eks. ved at fremlægge et tilsagn fra disse enheder i denne forbindelse.

Den ordregivende myndighed kontrollerer i henhold til artikel 59, 60 og 61, om de enheder, hvis kapacitet den økonomiske aktør agter at basere sig på, opfylder de relevante udvælgelseskriterier, og om der foreligger udelukkelsesgrunde, jf. artikel 57. Den ordregivende myndighed skal kræve, at den økonomiske aktør erstatter en enhed, der ikke opfylder et relevant udvælgelseskriterium, eller med hensyn til hvilken der foreligger udelukkelsesgrunde. Den ordregivende myndighed kan kræve, eller kan blive underlagt et krav fra medlemsstaten om at kræve, at den økonomiske aktør udskifter en enhed, med hensyn til hvilken der foreligger ikkeobligatoriske udelukkelsesgrunde.

Såfremt en økonomisk aktør baserer sig på andre enheders kapacitet med hensyn til kriterierne vedrørende økonomisk og finansiel formåen, kan den ordregivende myndighed kræve, at den økonomiske aktør og de pågældende enheder hæfter solidarisk for kontraktens gennemførelse.

En sammenslutning af økonomiske aktører som omhandlet i artikel 19, stk. 2, kan på samme vilkår basere sig på sammenslutningens deltageres formåen eller andre enheders deltageres formåen.

2. I forbindelse med bygge- og anlægskontrakter, tjenesteydelseskontrakter eller monterings- og installationsarbejde under en vareindkøbskontrakt kan de ordregivende myndigheder kræve, at visse centrale opgaver udføres direkte af tilbudsgiveren selv eller, hvis et tilbud indgives af en sammenslutning af økonomiske aktører som omhandlet i artikel 19, stk. 2, af en deltager i den pågældende sammenslutning.

Artikel 64

Officielle lister over godkendte økonomiske aktører og certificering, der foretages af offentligretlige eller privatretlige organer

1. Medlemsstaterne kan enten oprette eller føre officielle lister over godkendte entreprenører, leverandører eller tjenesteydere eller indføre certificering, der foretages af certificeringsorganer, der opfylder de europæiske standarder for certificering i henhold til bilag VII.

De informerer Kommissionen og de andre medlemsstater om adressen på certificeringsorganet eller det organ, der er ansvarlig for de officielle lister, som ansøgningerne skal sendes til.

2. Medlemsstaterne tilpasser betingelserne for optagelse på de officielle lister, der er nævnt i stk. 1, og for certificeringsorganernes udstedelse af certifikater til bestemmelserne i denne underafdeling.

Medlemsstaterne tilpasser ligeledes disse betingelser til artikel 63, for så vidt angår anmodning om optagelse fra økonomiske aktører, der indgår i en sammenslutning og kan gøre gældende, at de har fået stillet midler til rådighed af andre virksomheder, der indgår i sammenslutningen. I sådanne tilfælde fremlægger disse aktører over for den myndighed, der fører den officielle liste, bevis for, at de råder over disse midler under hele den periode, hvor certifikatet, der dokumenterer optagelsen på den officielle liste, er gyldigt, og for, at disse virksomheder under den samme periode fortsat opfylder de krav med hensyn til kvalitativ udvælgelse, der er omfattet af den officielle liste eller det certifikat, som disse aktører gør gældende ved deres optagelse.

3. Økonomiske aktører, der er optaget på en officiel liste, eller som har et certifikat, kan for hver kontrakt forelægge den ordregivende myndighed et certifikat for optagelse udstedt af den kompetente myndighed eller det certifikat, der er udstedt af det kompetente certificeringsorgan.

Det skal fremgå af disse certifikater, hvilke oplysninger der har dannet grundlag for optagelsen af disse økonomiske aktører på den officielle liste eller udstedelse af certifikatet, og hvilken klassifikation der følger af listen.

4. En af et kompetent organ certificeret optagelse på en officiel liste eller et certifikat udstedt af certificeringsorganet udgør en formodning om egnethed, hvad angår de krav med hensyn til kvalitativ udvælgelse, som er omfattet af den officielle liste eller certifikatet.

5. De oplysninger, der kan udledes af optagelsen på de officielle lister eller certificeringen, kan ikke drages i tvivl uden begrundelse. For så vidt angår bidrag til sociale sikringsordninger og betaling af skatter og afgifter kan der afkræves økonomiske aktører supplerende dokumentation i forbindelse med hver enkelt kontrakt.

De ordregivende myndigheder i andre medlemsstater anvender kun stk. 3 og første afsnit i nærværende stykke på økonomiske aktører, der er etableret i den medlemsstat, som fører den officielle liste.

6. Kravene om dokumentation vedrørende de kriterier for kvalitativ udvælgelse, som indgår i den officielle liste eller certifikatet, skal være i overensstemmelse med artikel 60 og, hvor det er relevant, artikel 62. I forbindelse med optagelse af økonomiske aktører fra andre medlemsstater på en officiel liste eller certificering af disse kan der ikke kræves yderligere dokumentation eller erklæringer end dem, der kræves af landets egne økonomiske aktører.

Økonomiske aktører kan på et hvilket som helst tidspunkt anmode om optagelse på en officiel liste eller om certificering. De skal inden for en rimelig kort frist oplyses om den afgørelse, som træffes af den myndighed, der udarbejder den officielle liste, eller det kompetente certificeringsorgan.

7. En sådan optagelse eller certificering kan ikke pålægges økonomiske aktører fra andre medlemsstater med henblik på deres deltagelse i en offentlig kontrakt. De ordregivende myndigheder anerkender tilsvarende certifikater fra organer i andre medlemsstater. De accepterer ligeledes andre tilsvarende former for dokumentation.

8. På anmodning stiller medlemsstaterne alle oplysninger vedrørende de dokumenter, der er fremlagt til bekræftelse af, at de økonomiske aktører opfylder kravene for at blive optaget på den officielle liste over godkendte økonomiske aktører, eller af, at økonomiske aktører fra en anden medlemsstat har en tilsvarende certificering, til rådighed for andre medlemsstater.

Underafdeling 2

Begrænsning af antallet af ansøgere, tilbud og løsninger

Artikel 65

Begrænsning af antallet af i øvrigt kvalificerede ansøgere, som opfordres til at deltage

1. Ved begrænsede udbud, udbud med forhandling, ved konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber kan de ordregivende myndigheder begrænse antallet af ansøgere, som opfylder udvælgelseskriterierne, og som vil blive opfordret til at afgive tilbud eller til dialog, forudsat at der i overensstemmelse med stk. 2 er et mindsteantal kvalificerede ansøgere.

2. De ordregivende myndigheder angiver i udbudsbekendtgørelsen eller opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen de objektive og ikkediskriminerende kriterier eller regler, de agter at anvende, det mindste antal ansøgere, der vil blive opfordret til at afgive tilbud, og eventuelt det største antal ansøgere.

Ved begrænsede udbud er dette mindste antal ansøgere på fem. Ved udbud med forhandling, ved konkurrencepræget dialog og innovationspartnerskaber er det mindste antal ansøgere tre. Under alle omstændigheder skal antallet af ansøgere, der opfordres til at afgive tilbud, være tilstrækkeligt stort til at sikre reel konkurrence.

De ordregivende myndigheder opfordrer et antal ansøgere, der mindst svarer til det forud fastsatte mindste antal ansøgere, til at afgive tilbud. Hvis antallet af ansøgere, der opfylder udvælgelseskriterierne og minimumskravene som omhandlet i artikel 58, stk. 5, er lavere end minimumsantallet, kan den ordregivende myndighed dog gå videre med proceduren ved at opfordre de ansøgere, der er i besiddelse af den krævede formåen, til at afgive tilbud. Den ordregivende myndighed lader ikke proceduren omfatte økonomiske aktører, som ikke har ansøgt om deltagelse, eller ansøgere, som ikke er i besiddelse af den krævede formåen.

Artikel 66

Begrænsning af antallet af tilbud og løsninger

Når de ordregivende myndigheder anvender muligheden for at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, jf. artikel 29, stk. 6, eller løsninger, der skal diskuteres, som omhandlet i artikel 30, stk. 4, gennemfører de denne begrænsning på grundlag af de tildelingskriterier, der er indeholdt i udbudsdokumenterne. I den afsluttende fase skal der være et antal, som kan sikre en reel konkurrence, forudsat at der er et tilstrækkeligt antal tilbud, løsninger eller kvalificerede ansøgere.

Underafdeling 3

Kontrakttildeling

Artikel 67

Kriterier for tildeling af kontrakter

1. Med forbehold af nationale love eller administrative bestemmelser om prisen på visse varer eller vederlaget for visse tjenesteydelser lægger de ordregivende myndigheder det økonomisk mest fordelagtige tilbud til grund for tildelingen af offentlige kontrakter:
2. Det økonomisk mest fordelagtige tilbud set ud fra den ordregivende myndigheds synspunkt udvælgendes på grundlag af pris eller omkostninger efter en tilgang baseret på omkostningseffektivitet, såsom en beregning af livscyklusomkostninger i overensstemmelse med artikel 68, og kan omfatte det bedste forhold mellem pris og kvalitet, som skal vurderes på grundlag af kriterier, herunder kvalitative, miljømæssige og/eller sociale aspekter i forbindelse med genstanden for den pågældende offentlige kontrakt. Disse kriterier kan f.eks. omfatte:
 - a) kvalitet, herunder teknisk værdi, æstetiske og funktionsmæssige karakteristika, tilgængelighed, udformning for alle brugere, sociale, miljømæssige og innovative karakteristika og handel og betingelserne herfor
 - b) organiseringen af det personale, der skal udføre kontrakten, og dets kvalifikationer og erfaring, hvor kvaliteten af det personale, der skal udføre kontrakten, kan påvirke niveauet af kontraktens opfyldelse betydeligt, eller
 - c) kundeservice og teknisk bistand, leveringsbetingelser såsom leveringsdato, leveringsprocedure og leveringstid eller færdiggørelsestid

Omkostningselementet kan også tage form af en fast pris eller faste omkostninger, hvor de økonomiske aktører udelukkende konkurrerer på kvalitetskriterier.

Medlemsstaterne kan fastsætte, at de ordregivende myndigheder ikke må anvende pris alene eller omkostninger alene som det eneste tildelingskriterium eller begrænse brugen heraf til bestemte kategorier af ordregivende myndigheder eller visse typer af kontrakter.

3. Tildelingskriterier anses som værende forbundet med genstanden for den offentlige kontrakt, såfremt de relaterer sig til de bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten, for så vidt angår ethvert aspekt og ethvert trin i deres livscyklus, herunder faktorer, der indgår i:

- a) den specifikke proces med fremstilling eller levering af eller handel med de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, eller
- b) en specifik proces for en anden fase i deres livscyklus, også selv om sådanne faktorer ikke udgør en del af deres materielle indhold.

4. Tildelingskriterier medfører ikke, at den ordregivende myndighed gives ubegrænset valgfrihed. De skal sikre muligheden for effektiv konkurrence og skal være ledsaget af specifikationer, der giver mulighed for en effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger, med henblik på at vurdere, i hvilket omfang tilbuddene opfylder tildelingskriterierne. I tvivlstilfælde skal de ordregivende myndigheder foretage en effektiv kontrol af nøjagtigheden af de oplysninger og den dokumentation, som er forelagt af tilbudsgiverne.

5. Den ordregivende myndighed angiver i udbudsdokumenterne, hvordan den relativt vil vægte de kriterier, der er valgt med henblik på at afgøre, hvilket tilbud der er det økonomisk mest fordelagtige, undtagen når dette er bestemt på grundlag af prisen alene.

Denne vægtning kan angives ved fastsættelse af en ramme med et passende maksimalt udsving.

Hvis vægtning ikke er mulig af objektive årsager, angiver den ordregivende myndighed kriterierne i prioriteret rækkefølge.

Artikel 68

Beregning af livscyklusomkostninger

1. Beregning af livscyklusomkostninger skal i relevant omfang omfatte en del af eller alle følgende omkostninger gennem et produkts, en tjenesteydelses eller et bygge- og anlægsarbejdes livscyklus:

- a) omkostninger, der afholdes af den ordregivende myndighed eller andre brugere, såsom:
 - i) omkostninger i forbindelse med erhvervelse
 - ii) omkostninger i forbindelse med brug såsom forbrug af energi og andre ressourcer
 - iii) omkostninger til vedligeholdelse
 - iv) omkostninger i forbindelse med bortskaffelse såsom indsamling og genvinding

- b) omkostninger, der henføres til eksterne virkninger på miljøområdet, som er knyttet til varen, tjenesteydelsen, eller bygge- og anlægsarbejdet i løbet af livscyklusen, såfremt deres pengemæssige værdi kan bestemmes og verificeres; disse omkostninger kan omfatte omkostninger forbundet med drivhusgasemissioner og andre forurenende emissioner samt andre omkostninger i forbindelse med modvirkning af klimaændringer.

2. Hvis de ordregivende myndigheder vurderer omkostningerne ud fra en beregning af livscyklusomkostningerne, angiver de i udbudsdokumenterne, hvilke data tilbudsgiverne skal fremlægge, og hvilken metode den ordregivende myndighed vil anvende til at bestemme livscyklusomkostningerne på grundlag af disse data.

Den metode, som anvendes til vurderingen af omkostninger, der henføres til miljøeksternaliteter, skal opfylde alle følgende betingelser:

- a) den skal være baseret på objektivt verificerbare og ikkediskriminerende kriterier. Navnlig når den ikke er uarbejdet til gentagen eller konstant anvendelse, må den ikke uretmæssigt favorisere visse økonomiske aktører eller stille dem mindre gunstigt
- b) den skal være tilgængelig for alle interessenter
- c) de data, som kræves, kan fremskaffes ved en rimelig indsats af økonomiske aktører, der udviser almindelig påpasselighed, herunder økonomiske aktører fra tredjelande, der er parter i GPA-aftalen eller andre internationale aftaler, som Unionen er bundet af.

3. Når en fælles metode til beregning af livscyklusomkostninger er gjort obligatorisk ved en lovgivningsmæssig EU-retsakt, anvendes denne fælles metode til vurderingen af livscyklusomkostninger.

Bilag XIII indeholder en liste over sådanne lovgivningsmæssige retsakter og, hvor det er nødvendigt, de delegerede retsakter, der supplerer dem. Kommissionen bemyndiges til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 87 om ajourføring af denne liste, når ajourføring af listen er nødvendig på grund af vedtagelse af ny lovgivning, der gør en fælles metode obligatorisk, eller oplysning eller ændring af eksisterende retsakter.

Artikel 69

Unormalt lave tilbud

1. De ordregivende myndigheder kræver, at økonomiske aktører gør rede for de priser eller omkostninger, der er foreslået i tilbuddet, hvis det pågældende tilbud forekommer at være unormalt lavt i forhold til bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne.

2. De redegørelser, der henvises til i stk. 1, kan især vedrøre:

- a) besparelser i forbindelse med produktionsmetoden for varerne eller tjenesteydelserne eller med byggemetoden
- b) de anvendte tekniske løsninger eller tilbudsgiverens usædvanligt gunstige betingelser for at levere varerne eller tjenesteydelserne eller for at udføre arbejdet

- c) originaliteten af de af tilbudsgiveren tilbudte arbejder, varer eller tjenesteydelser
- d) overholdelse af de forpligtelser, der er omhandlet i artikel 18, stk. 2
- e) overholdelse af de forpligtelser, der er omhandlet i artikel 71
- f) eventuel statsstøtte til tilbudsgiveren.

3. Den ordregivende myndighed vurderer de oplysninger, som tilbudsgiveren er fremkommet med ved redegørelsen. Myndigheden kan kun afvise tilbuddet, hvis det foreslåede lave pris- eller omkostningsniveau ikke på tilfredsstillende måde kan begrundes ud fra den fremlagte dokumentation, efter at de i stk. 2 nævnte elementer er taget i betragtning.

De ordregivende myndigheder afviser tilbuddet, hvis de har fastslået, at det er unormalt lavt, fordi det ikke er i overensstemmelse med de gældende forpligtelser, som er omhandlet i artikel 18, stk. 2.

4. Hvis en ordregivende myndighed fastslår, at et tilbud er unormalt lavt, fordi tilbudsgiveren har modtaget statsstøtte, kan tilbuddet kun afvises med denne begrundelse alene, hvis den ordregivende myndighed konsulterer tilbudsgiveren og denne inden for en tilstrækkelig frist, som fastsættes af den ordregivende myndighed, ikke kan godtgøre, at den pågældende støtte var forenelig med det indre marked som omhandlet i artikel 107 i TEUF. Hvis den ordregivende myndighed afviser et tilbud under disse omstændigheder, underretter den Kommissionen herom.

5. På anmodning stiller medlemsstaterne som led i det administrative samarbejde alle de oplysninger, de har til rådighed såsom lovgivning, alment gældende kollektive aftaler eller nationale tekniske standarder, med hensyn til den dokumentation og de dokumenter, der er fremlagt i forbindelse med de i stk. 2 anførte redegørelser, til rådighed for andre medlemsstater.

KAPITEL IV ***Kontraktgennemførelse***

Artikel 70

Betingelser vedrørende kontraktens gennemførelse

De ordregivende myndigheder kan fastsætte særlige betingelser vedrørende gennemførelsen af en kontrakt, hvis de er forbundet med kontraktens genstand som omhandlet i artikel 67, stk. 3, og anført i indkaldelsen af tilbud eller udbudsdokumenterne. Disse betingelser kan omfatte økonomiske, innovationsrelaterede, miljømæssige, sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn.

Artikel 71

Underentreprise

1. Underentreprenørernes overholdelse af forpligtelserne, som omhandlet i artikel 18, stk. 2, sikres ved passende foranstaltninger, som de kompetente nationale myndigheder træffer inden for rammerne af deres ansvars- og aktivitetsområde.

2. I udbudsdokumenterne kan den ordregivende myndighed anmode eller kan af en medlemsstat forpligtes til at anmode tilbudsgiveren om i tilbuddet at angive, hvilke dele af en kontrakt han har til hensigt at give i underentreprise til tredjemand, samt hvilke underentreprenører han foreslår.

3. Medlemsstaterne kan bestemme, at den ordregivende myndighed efter anmodning fra underentreprenøren, og hvis kontraktens art giver mulighed herfor, overfører forfaldne betalinger direkte til underentreprenøren for tjenesteydelser, varer eller bygge- og anlægsarbejder, som er leveret til den økonomiske aktør, som den offentlige kontrakt er tildelt til (hovedentreprenøren). Sådanne foranstaltninger kan omfatte passende ordninger, hvorved hovedentreprenøren kan gøre indsigelse mod uretmæssige udbetalinger. Ordningerne i forbindelse med denne betalingsform anføres i udbudsdokumenterne.

4. Stk. 1 til 3 berører ikke hovedentreprenørens ansvar.

5. I forbindelse med bygge- og anlægskontrakter og med tjenesteydelser, der skal leveres ved et anlæg under den ordregivende myndigheds direkte tilsyn, kræver den ordregivende myndighed efter tildelingen af kontrakten og senest når gennemførelsen af kontrakten påbegyndes, at hovedentreprenøren meddeler den ordregivende myndighed navn, kontaktoplysninger og juridiske repræsentanter for sine underentreprenører, der er involveret i de pågældende bygge- og anlægsarbejder, såfremt de kendes på dette tidspunkt. Den ordregivende myndighed kræver, at hovedentreprenøren giver den ordregivende myndighed meddelelse om enhver ændring af disse oplysninger under kontraktens løbetid og om de krævede oplysninger for eventuelle nye underentreprenører, som den senere inddrager i de pågældende bygge- og anlægsarbejder eller de pågældende tjenesteydelser.

Uanset første afsnit kan medlemsstaterne direkte pålægge hovedentreprenøren at fremlægge de krævede oplysninger.

Når det er nødvendigt med henblik på denne artikels stk. 6, litra b), skal de krævede oplysninger ledsages af underentreprenørernes egenerklæringer, jf. artikel 59. Gennemførelsesforanstaltningerne i henhold til nærværende artikels stk. 8 kan fastsætte, at underentreprenører, der anmeldes efter kontraktens tildeling, skal fremlægge certifikater og anden dokumentation i stedet for egenerklæringen.

Første afsnit gælder ikke for leverandører.

De ordregivende myndigheder kan udvide eller kan anmodes af medlemsstaterne om at udvide de forpligtelser, der er omhandlet i første afsnit, f.eks. til:

- a) vareindkøbskontrakter, til tjenesteydelseskontrakter, bortset fra kontrakter, der vedrører tjenesteydelser, der leveres ved anlæggene under den ordregivende myndigheds direkte tilsyn, eller til leverandører, der er involveret i bygge- og anlægskontrakter eller tjenesteydelseskontrakter
- b) underentreprenører til hovedentreprenørens underentreprenører eller længere nede ad underentreprenørkæden.

6. Med henblik på at undgå tilsidesættelse af de forpligtelser, der er omhandlet i artikel 18, stk. 2, kan der træffes passende foranstaltninger, som f.eks.:

- a) Når en medlemsstats nationale lovgivning foreskriver en mekanisme for solidarisk hæftelse mellem underentreprenører og hovedentreprenøren, sikrer medlemsstaten, at de pågældende regler anvendes i overensstemmelse med betingelserne i artikel 18, stk. 2.
- b) De ordregivende myndigheder kan i overensstemmelse med artikel 59, 60 og 61 kontrollere, eller kan af medlemsstaterne anmodes om at kontrollere, om der er grunde til at udelukke underentreprenører i henhold til artikel 57. I sådanne tilfælde kræver den ordregivende myndighed, at den økonomiske aktør erstatter en underentreprenører, med hensyn til hvilken kontrollen har vist, at der foreligger obligatoriske udelukkelsesgrunde. Den ordregivende myndighed kan kræve eller kan anmodes af en medlemsstat om at kræve, at den økonomiske aktør erstatter en underentreprenør, med hensyn til hvilken kontrollen har vist, at der foreligger ikkeobligatoriske udelukkelsesgrunde.

7. Medlemsstaterne kan i deres nationale lovgivning fastsætte strengere ansvarsregler eller gå videre i den nationale lovgivning med hensyn til direkte betalinger til underentreprenører, f.eks. ved at træffe bestemmelse om direkte betalinger til underentreprenører, uden at de er nødt til at anmode om en sådan direkte betaling.

8. Medlemsstater, der har valgt at træffe foranstaltninger i henhold til stk. 3, 5 eller 6, skal ved hjælp af love eller administrative bestemmelser og under hensyntagen til EU-retten fastlægge gennemførelsesbestemmelser for disse foranstaltninger. Medlemsstater, der gør dette, kan begrænse anvendelsesområdet f.eks. til visse typer af kontrakter, visse kategorier af ordregivende myndigheder eller økonomiske aktører eller til bestemte beløb.

Artikel 72

Ændring af kontrakter i deres løbetid

1. Kontrakter og rammeaftaler kan ændres uden en ny udbudsprocedure i overensstemmelse med denne direktiv i følgende tilfælde:

- a) hvis ændringerne, uanset deres pengemæssige værdi, er forudsat i de oprindelige udbudsdokumenter i klare, præcise og entydige revisionsklausuler, hvilket kan omfatte klausuler om revision af priserne, eller revisionsmuligheder. I disse klausuler fastsættes omfanget og arten af eventuelle ændringer eller ændringsmuligheder samt betingelserne for deres anvendelse. De omfatter ikke ændringer eller muligheder, der kan ændre kontraktens eller rammeaftalens overordnede karakter
- b) for supplerende bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller vareleverancer fra den oprindelige entreprenør, som er blevet nødvendige, og som ikke var omfattet af det oprindelige udbud, såfremt en ændring af entreprenøren:
 - i) ikke er mulig af økonomiske eller tekniske årsager såsom krav om indbyrdes ombyttelighed eller interoperabilitet med eksisterende udstyr, tjenesteydelser eller installationer, der blev indkøbt i forbindelse med det oprindelige udbud, og
 - ii) ville forårsage betydelige problemer eller en væsentlig forøgelse af den ordregivende myndigheds omkostninger.

En eventuel prisstigning må dog ikke overstige 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt. Såfremt der foretages flere successive ændringer, gælder denne begrænsning for værdien af hver af ændringerne. Sådanne successive ændringer må ikke have til formål at omgå dette direktiv

- c) når samtlige følgende betingelser er opfyldt:
- i) behovet for ændring er affødt af omstændigheder, som ikke kunne forudses af en påpasselig ordregivende myndighed
 - ii) ændringen berører ikke den overordnede kontrakts karakter
 - iii) en eventuel prisstigning er ikke større end 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt eller rammeaftale. Såfremt der foretages flere successive ændringer, gælder denne begrænsning for værdien af hver af ændringerne. Sådanne successive ændringer må ikke have til formål at omgå dette direktiv
- d) såfremt en ny entreprenør erstatter den, som den ordregivende myndighed oprindeligt havde til delt kontrakten som følge af enten:
- i) en utvetydig revisionsklausul eller -mulighed i overensstemmelse med litra a)
 - ii) en universel eller delvis efterfølgelse af en anden økonomisk aktør, der opfylder de kriterier for kvalitativ udvælgelse, der var gældende for den oprindelige entreprenør, efter omstrukturering af virksomhed, herunder overtagelser, fusioner, erhvervelser eller insolvens, såfremt dette ikke medfører andre væsentlige ændringer af kontrakten og ikke har til formål at omgå anvendelsen af dette direktiv eller
 - iii) at den ordregivende myndighed selv påtager sig hovedentreprenørens forpligtelser over for underentreprenørerne, når denne mulighed gives i den nationale lovgivning i medfør af artikel 71
- e) såfremt ændringerne uanset deres værdi ikke er væsentlige som defineret i stk. 4.

Ordregivende myndigheder, der har ændret en kontrakt i de i dette stykkes litra b) og c) nævnte tilfælde, offentliggør en bekendtgørelse herom i Den Europæiske Unions Tidende. Denne bekendtgørelse skal indeholde de i bilag V, del G, anførte oplysninger og offentliggøres i henhold til artikel 51.

2. Desuden kan kontrakterne, uden at det er nødvendigt at kontrollere, om betingelserne i stk. 4, litra a)-d), er opfyldt, også ændres uden en ny udbudsprocedure i overensstemmelse med dette direktiv, når værdien af ændringen er lavere end følgende værdier:

- i) tærsklerne i artikel 4 og
- ii) 10 % værdien af den oprindelige kontrakt for tjenesteydelses- og vareindkøbskontrakter og lavere end 15 % af værdien af den oprindelige kontrakt for bygge- og anlægskontrakter.

Ændringen berører dog ikke den overordnede kontrakts eller rammeaftales karakter. Hvis der foretages flere på hinanden følgende ændringer, vurderes værdien ud fra den samlede nettoværdi af de på hinanden følgende ændringer.

3. Med henblik på beregningen af den pris, som er omhandlet i stk. 2 og stk. 1, litra b) og c), skal den ajourførte pris være referenceværdien, når kontrakten omfatter en indeksklause.

4. En ændring af en kontrakt eller en rammeaftale i dens løbetid anses for at være væsentlig i medfør af stk. 1, litra e), hvis ændringen bevirker, at kontraktens eller rammeaftalens karakter er væsentligt forskellig fra den oprindelige kontrakt. Med forbehold af stk. 1 og 2 anses en ændring under alle omstændigheder for at være væsentlig, såfremt en eller flere af følgende betingelser er opfyldt:

- a) ændringen indfører betingelser, som ville have givet mulighed for at give andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte adgang eller for at acceptere et andet tilbud end det oprindeligt accepterede, eller som ville have tiltrukket yderligere deltagere i udbudsproceduren
- b) ændringen ændrer kontraktens eller rammeaftalens økonomiske balance til entreprenørens fordel på en måde, som den oprindelige kontrakt eller rammeaftale ikke gav mulighed for
- c) ændringen medfører en betydelig udvidelse af kontraktens eller rammeaftalens anvendelsesområde
- d) såfremt en ny entreprenør erstatter den, som den ordregivende myndighed oprindeligt havde tildelt kontrakten, i andre tilfælde end dem, der er nævnt i stk. 1, litra d).

5. En ny udbudsprocedure i overensstemmelse med dette direktiv er nødvendig for andre ændringer af bestemmelserne i en offentlig kontrakt eller en rammeaftale i løbet af dennes løbetid end dem, der er anført i stk. 1 og 2.

Artikel 73

Opsigelse af kontrakter

Medlemsstaterne sikrer, at ordregivende myndigheder i hvert fald under følgende omstændigheder og på de betingelser, der er fastlagt ved gældende nationale lovgivning, kan ophæve en offentlig kontrakt under dens løbetid, hvis:

- a) kontrakten har været genstand for en væsentlig ændring, der ville have krævet en ny udbudsprocedure i henhold til artikel 72
- b) entreprenøren på tidspunktet for tildelingen af kontrakten var i en af de i artikel 57, stk. 1, omhandlede situationer og skulle derfor have været udelukket fra udbudsproceduren
- c) kontrakten ikke skulle have været tildelt entreprenøren i betragtning af en alvorlig overtrædelse af forpligtelserne i henhold til traktaterne og dette direktiv, der er fastslået af Den Europæiske Unions Domstol i forbindelse med en procedure efter artikel 258 i TEUF.

AFSNIT III

SÆRLIGE UDBUDSORDNINGER

KAPITEL I

Sociale og andre specifikke tjenesteydelser

Artikel 74

Tildeling af kontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser

Offentlige kontrakter vedrørende sociale tjenesteydelser og andre specifikke tjenesteydelser, der er anført i bilag XIV, tildeles i overensstemmelse med dette kapitel, når kontrakternes værdi svarer til eller overstiger tærskelværdien i artikel 4, litra d).

Artikel 75

Offentliggørelse af bekendtgørelser og meddelelser

1. Ordregivende myndigheder, som har til hensigt at tildele en offentlig kontrakt for tjenesteydelserne i artikel 74, tilkendegiver deres hensigt herom på en af følgende måder:

- a) ved en udbudsbekendtgørelse, der indeholder de oplysninger, der er omhandlet i bilag V, del H, i overensstemmelse med de standardformularer, der er omhandlet i artikel 51, eller
- b) ved en forhåndsmeddelelse, der offentliggøres løbende og indeholder de oplysninger, der er omhandlet i bilag V, del I. Forhåndsmeddelelsen skal specifikt omhandle de typer af tjenesteydelser, der vil være omhandlet i de kontrakter, der skal tildeles. Den skal angive, at kontrakterne vil blive tildelt uden yderligere offentliggørelse, og opfordre interesserede økonomiske aktører til skriftligt at tilkendegive deres interesse.

Første afsnit anvendes dog ikke i tilfælde, hvor der i forbindelse med tildeling af en offentlig tjenesteydelseskontrakt kunne have været anvendt udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse i overensstemmelse med artikel 32.

2. Ordregivende myndigheder, der har tildelt en offentlig kontrakt for tjenesteydelserne i artikel 74, meddeler resultaterne af udbudsproceduren ved en bekendtgørelse om indgåede kontrakter, der skal indeholde de oplysninger, der er omhandlet i bilag V, del J, i overensstemmelse med de standardformularer, der er omhandlet i artikel 51. De har dog mulighed for at fremsende disse bekendtgørelser samlet for et kvartal. I så fald skal de fremsende disse samlede bekendtgørelser senest 30 dage efter udgangen af hvert kvartal.

3. Kommissionen udarbejder de standardformularer, der er omhandlet i denne artikels stk. 1 og 2, ved hjælp af gennemførelsesretsakter. Disse gennemførelsesretsakter vedtages i henhold til rådgivningsproceduren i artikel 89, stk. 2.

4. De bekendtgørelser og meddelelser, der er omtalt i denne artikel, offentliggøres i overensstemmelse med artikel 51.

Artikel 76

Principper for tildeling af kontrakter

1. Medlemsstaterne indfører nationale regler for tildeling af kontrakter, der er omfattet af dette kapitel, for at sikre, at de ordregivende myndigheder overholder principperne om gennemsigtighed og ligebehandling af økonomiske aktører. Det står medlemsstaterne frit for at fastsætte de procedureregler, der skal anvendes, så længe sådanne regler giver de ordregivende myndigheder mulighed for at tage hensyn til de pågældende tjenesteydelsers særlige karakter.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de ordregivende myndigheder har mulighed for at tage hensyn til behovet for at sikre tjenesteydelsernes kvalitet, kontinuitet, adgangsmuligheder, tilgængelighed og omfang, samt at priserne er overkommelige, og de forskellige brugeres, herunder dårligt stillede og sårbare grupper, særlige behov, at brugerne inddrages og får indflydelse samt innovation. Medlemsstaterne kan også fastlægge, at valget af tjenesteyder skal ske på grundlag af det tilbud, der afspejler det bedste forhold mellem pris og kvalitet, under hensyntagen til kvalitets- og bæredygtighedskriterier for sociale tjenesteydelser.

Artikel 77

Reserverede kontrakter om visse tjenesteydelser

1. Medlemsstaterne kan bestemme, at ordregivende myndigheder kan give en organisation ret til at deltage i procedurer for tildeling af offentlige kontrakter, der udelukkende vedrører de tjenesteydelser på sundheds-, social- og kulturområdet, der er omhandlet i artikel 74, som er omfattet af CPV-koder referencenumre 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, fra 85000000-9 til 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.

2. En organisation som omhandlet i stk. 1 skal opfylde samtlige følgende betingelser:

- a) dens formål er at varetage offentlige tjenesteydelsesopgaver med tilknytning til levering af de tjenesteydelser, der er omhandlet i stk. 1
- b) udbyttet geninvesteres for at opfylde organisationens målsætninger. Udloddes eller omfordeles udbyttet, bør dette ske ud fra deltagelsesorienterede hensyn
- c) ledelses- eller ejerskabsstrukturerne i den organisation, der gennemfører kontrakten, er baseret på principper om medarbejderejerskab eller deltagelse eller skal kræve aktiv deltagelse af medarbejdere, brugere eller interessenter
- d) organisationen har ikke fået tildelt en kontrakt for de pågældende tjenesteydelser af den pågældende ordregivende myndighed i henhold til denne artikel de seneste tre år.

3. Kontraktens maksimale løbetid må højst være tre år.

4. Indkaldelsen af tilbud skal indeholde en henvisning til denne artikel.

5. Uanset artikel 92 foretager Kommissionen en evaluering af virkningerne af nærværende artikel og aflægger rapport herom til Europa-Parlamentet og Rådet senest den 18. april 2019.

KAPITEL II

Regler for projektkonkurrencer

Artikel 78 **Anvendelsesområde**

Dette kapitel finder anvendelse på

- a) projektkonkurrencer, der afholdes med henblik på tildeling af en offentlig tjensteydelseskontrakt
- b) projektkonkurrencer med konkurrencepræmier eller betalinger til deltagerne.

I de i nærværende artikels stk. 1, litra a), omhandlede tilfælde beregnes tærskelværdien i artikel 4 på grundlag af den anslåede værdi uden moms af offentlige tjensteydelseskontrakter, herunder eventuelle konkurrencepræmier eller betalinger til deltagerne.

I de i stk. 1, litra b), i denne artikel omhandlede tilfælde forstås ved tærskler det samlede præmie- og betalingsbeløb, herunder den anslåede værdi uden moms af offentlige tjensteydelseskontrakter, som senere vil kunne indgås i henhold til artikel 32, stk. 4, hvis den ordregivende myndighed i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen har meddelt, at den agter at tildele en sådan kontrakt.

Artikel 79 **Bekendtgørelser**

1. Ordregivende myndigheder, der har til hensigt at udskrive en projektkonkurrence, tilkendegiver deres hensigt herom ved en bekendtgørelse.

Hvis de har til hensigt efterfølgende at tildele en tjensteydelseskontrakt i henhold til artikel 32, stk. 4, anføres dette i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen.

2. Ordregivende myndigheder, der har afholdt en projektkonkurrence, fremsender i overensstemmelse med artikel 51 en meddelelse om resultaterne af projektkonkurrencen, og de skal være i stand til at bevise afsendelsesdatoen.

Offentliggøre af oplysninger om resultatet af konkurrencen kan undlades, hvis videregivelse heraf ville hindre retshåndhævelsen eller på anden måde være i strid med offentlige interesser eller til skade for bestemte offentlige eller private virksomheders legitime økonomiske interesser eller for fair konkurrence mellem tjensteydere.

3. De bekendtgørelser, der er nævnt i stk. 1 og 2 i denne artikel, offentliggøres i overensstemmelse med artikel 51, stk. 2-6, og artikel 52. De skal indeholde de oplysninger, der er anført i bilag V, henholdsvis del E og F, i samme format som standardformularerne.

Kommissionen udarbejder standardformularerne gennem vedtagelse af gennemførelsesretsakter. Disse gennemførelsesretsakter vedtages efter rådgivningsproceduren i artikel 89, stk. 2.

Artikel 80 **Regler for projektkonkurrencer og udvælgelse af deltagere**

1. Når de ordregivende myndigheder afholder en projektkonkurrence, skal de anvende procedurer, som er i overensstemmelse med forskrifterne i afsnit I og dette kapitel.
2. Adgangen til at deltage i projektkonkurrencer må ikke begrænses:
 - a) med henvisning til en medlemsstats område eller en del heraf
 - b) på grund af det forhold, at det i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor projektkonkurrencen afholdes, kræves, at deltagerne skal være enten fysiske eller juridiske personer.
3. Når der er tale om projektkonkurrencer med et begrænset antal deltagere, fastsætter de ordregivende myndigheder klare og ikkediskriminerende udvælgelseskriterier. Under alle omstændigheder skal antallet af ansøgere, der opfordres til at deltage i projektkonkurrencen, fastsættes således, at der sikres en reel konkurrence.

Artikel 81

Bedømmelseskomitéens sammensætning

Bedømmelseskomitéen må udelukkende bestå af fysiske personer, som er uafhængige af deltagerne i projektkonkurrencen. Hvis der kræves bestemte faglige kvalifikationer for at deltage i en konkurrence, skal mindst en tredjedel af bedømmelseskomitéens medlemmer have samme eller tilsvarende kvalifikationer.

Artikel 82

Bedømmelseskomitéens afgørelser

1. Bedømmelseskomitéen skal være uafhængig i sine afgørelser og udtalelser.
2. Komitéen behandler planlægnings- og projektarbejder, som ansøgerne forelægger anonymt, og alene ud fra de kriterier, der er anført i bekendtgørelsen om projektkonkurrencen.
3. På grundlag af hvert enkelt projekts kvaliteter registrerer komitéen projekternes rangfølge og sine bemærkninger samt punkter, der evt. skal klarlægges, i en rapport, som medlemmerne underskriver.
4. Kravet om anonymitet skal overholdes, indtil bedømmelseskomitéens udtalelse eller afgørelse foreligger.
5. Ansøgerne kan om nødvendigt anmodes om at besvare spørgsmål, som bedømmelseskomitéen har anført i rapporten, for at klarlægge nogle aspekter af projekterne.
6. Der udarbejdes en fuldstændig rapport over dialogen mellem bedømmelseskomitéens medlemmer og ansøgerne.

AFSNIT IV FORVALTNING

Artikel 83

Fuldbyrdelse

1. For effektivt at sikre korrekt og effektiv gennemførelse sikrer medlemsstaterne, at opgaverne i denne artikel mindst udføres af en eller flere myndigheder, instanser eller strukturer. De underretter Kommissionen om alle myndigheder, organer eller strukturer, der er kompetente til disse opgaver.

2. Medlemsstaterne sikrer, at anvendelsen af reglerne om offentlige udbud overvåges.

Når overvågningsmyndighederne eller -strukturene på eget initiativ eller efter modtagelse af oplysninger afdækker specifikke krænkelse eller systemiske problemer, har de beføjelse til at oplyse disse problemer til nationale kontrolmyndigheder, domstole og retter eller andre passende myndigheder eller strukturer som f.eks. ombudsmanden, nationale parlamenter eller udvalg derunder.

3. Resultaterne af overvågningsaktiviteterne i stk. 2 offentliggøres gennem passende informationsmidler. Kommissionen skal også have adgang til disse resultater. De kan f.eks. indarbejdes i den overvågningsrapport, der er nævnt i andet afsnit.

Senest den 18. april 2017 og herefter hvert tredje år fremsender medlemsstaterne en overvågningsrapport til Kommissionen, som i givet fald dækker de hyppigste kilder til forkert anvendelse eller juridisk usikkerhed, herunder eventuelle strukturelle eller tilbagevendende problemer med anvendelsen af reglerne, graden af SMV'ers deltagelse i offentlige udbud og om forebyggelse, afsløring og fyldestgørende rapportering om tilfælde af svig, korrupsion, interessekonflikter og andre alvorlige uregelmæssigheder.

Kommissionen kan højst hvert tredje år anmode medlemsstaterne om at indgive oplysninger om den praktiske gennemførelse af nationale strategiske politikker for offentlige udbud.

Ved anvendelsen af nærværende stykke og stk. 4 i nærværende artikel forstås »SMV« som defineret i Kommissionens henstilling 2003/361/EF³⁹).

På grundlag af de data, der er modtaget i medfør af dette stykke, udarbejder Kommissionen regelmæssigt en rapport om gennemførelsen af og bedste praksis i forbindelse med de nationale politikker for udbud i det indre marked.

4. Medlemsstaterne sikrer:

- a) at der foreligger vederlagsfri information og vejledning vedrørende fortolkning og anvendelse af EU-retten om offentlige udbud til at bistå ordregivende myndigheder og økonomiske aktører, navnlig SMV'er, med at anvende Unionens udbudsregler korrekt, og
- b) at de ordregivende myndigheder har adgang til støtte med hensyn til planlægning og gennemførelse af udbudsprocedurerne.

5. Medlemsstaterne skal, uden at det berører de almindelige procedurer og arbejdsmetoder, som Kommissionen har etableret for sin kommunikation og sine kontakter med medlemsstaterne, udpege et referencepunkt for samarbejde med Kommissionen med hensyn til anvendelsen af lovgivning om offentlige udbud.

6. Ordregivende myndigheder opbevarer i det mindste i kontraktens varighed kopier af alle indgåede kontrakter med en værdi, der svarer til eller er højere end:

- a) 1 000 000 EUR for offentlige vareindkøbskontrakter eller tjenesteydelseskontrakter
- b) 10 000 000 EUR for offentlige bygge- og anlægskontrakter.

Ordregivende myndigheder skal give adgang til disse kontrakter. Adgang til specifikke dokumenter eller informationer kan dog afslås i det omfang og på de betingelser, der følger af de EU-regler eller nationale regler, der anvendes for aktindsigt og databeskyttelse.

Artikel 84

Individuelle rapporter om procedurer for tildeling af kontrakter

1. For hver kontrakt eller rammeaftale, der er omfattet af dette direktiv, og hver oprettelse af et dynamisk indkøbssystem udarbejder de ordregivende myndigheder en skriftlig rapport, der mindst skal omfatte følgende oplysninger:

- a) den ordregivende myndigheds navn og adresse samt kontraktens, rammeaftalens eller det dynamiske indkøbssystemets genstand og værdi
- b) i givet fald resultaterne af den kvalitative udvælgelse og/eller nedsættelse af antal i henhold til artikel 65 og 66, dvs.
 - i) navnene på de valgte ansøgere eller tilbudsgivere og begrundelsen for valget af dem
 - ii) navnene på de afviste ansøgere eller tilbudsgivere og begrundelsen for, at de er blevet afvist
- c) begrundelsen for tilsidesættelsen af tilbud, der anses for at være unormalt lave
- d) navnet på den tilbudsgiver, hvis tilbud er antaget, og begrundelsen for, at den pågældendes tilbud er valgt, samt, hvis dette vides, oplysning om, hvor stor en del af kontrakten eller rammeaftalen tilbudsgiveren har til hensigt at give i underentreprise til tredjemand, og såfremt det er kendt på dette tidspunkt, navnene på hovedentreprenørens eventuelle underentreprenører
- e) for udbud med forhandling og konkurrencepræget dialog de omstændigheder, der er fastlagt i artikel 26, og som begrundet anvendelsen af disse procedurer
- f) ved udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse de i artikel 32 omhandlede omstændigheder, der har begrundet anvendelse af denne fremgangsmåde
- g) i givet fald begrundelsen for, at den ordregivende myndighed har besluttet ikke at tildele en kontrakt eller en rammeaftale eller oprette et dynamisk indkøbssystem
- h) i givet fald begrundelserne for, at andre kommunikationsmidler end elektroniske midler er blevet benyttet til indgivelse af tilbud

i) i givet fald påviste interessekonflikter og foranstaltninger, som er truffet efterfølgende.

Der er ikke krav om en sådan rapport for så vidt angår kontrakter baseret på rammeaftaler, hvor disse indgås i overensstemmelse med artikel 33, stk. 3, eller artikel 33, stk. 4, litra a).

I det omfang bekendtgørelsen om indgåelse af en kontrakt udarbejdet i henhold til artikel 50 eller artikel 75, stk. 2, indeholder de oplysninger, der kræves i dette stykke, kan de ordregivende myndigheder henvise til den bekendtgørelse.

2. Ordregivende myndigheder dokumenterer afviklingen af alle udbudsprocedurer, uanset om de gennemføres elektronisk eller ej. Med henblik herpå sikrer de, at de opbevarer tilstrækkelig dokumentation til at begrunde afgørelser, der træffes på alle stadier af udbudsproceduren såsom dokumentation vedrørende kommunikation med økonomiske aktører og interne overvejelser, forberedelse af udbudsdokumenterne, i givet fald dialog eller forhandling, udvælgelse og tildeling af kontrakten. Dokumentationen skal opbevares i mindst tre år fra tidspunktet for tildelingen af kontrakten.

3. Rapporten eller hovedelementerne heri fremsendes til Kommissionen eller de kompetente myndigheder, organer eller strukturer nævnt i artikel 83, hvis de anmoder om det.

Artikel 85

National rapportering og statistiske oplysninger

1. Kommissionen gennemgår kvaliteten og fuldstændigheden af data, der kan uddrages fra bekendtgørelserne omhandlet i artikel 48, 49, 50, 75 og 79, og som er offentliggjort i overensstemmelse med bilag VIII.

Hvis den kvalitet og fuldstændighed af dataene, der er nævnt i dette stykkes første afsnit, ikke opfylder de forpligtelser, der er fastsat i artikel 48, stk. 1, artikel 49, artikel 50, stk. 1, artikel 75, stk. 2, og artikel 79, stk. 3, anmoder Kommissionen den pågældende medlemsstater om supplerende oplysninger. Den pågældende medlemsstat stiller de manglede statistiske oplysninger, som Kommissionen har anmodet om, til rådighed inden for en rimelig frist.

2. Senest den 18. april 2017 og herefter hvert tredje år fremsender medlemsstaterne til Kommissionen en statistisk rapport om udbud, som ville have været omfattet af dette direktiv, hvis dets værdi havde oversteg den relevante tærskel fastsat i artikel 4, med angivelse af et overslag over den samlede værdi af et sådant udbud i løbet af den pågældende periode. Dette overslag kan navnlig være baseret på data, der er tilgængelige i henhold til nationale offentliggørelseskrav eller på stikprøvebaserede overslag.

Denne rapport kan inddrages i den rapport, der er nævnt i artikel 83, stk. 3.

3. Medlemsstaterne stiller oplysninger om deres institutionelle opbygning til rådighed for Kommissionen vedrørende gennemførelsen, overvågningen og retshåndhævelsen af dette direktiv samt om nationale initiativer, der er truffet for at give vejledning om eller bistå med gennemførelsen af EU-bestemmelserne om offentlige udbud, eller imødegå udfordringer i forbindelse med gennemførelsen af disse bestemmelser.

Disse oplysninger kan inddrages i den rapport, der er nævnt i artikel 83, stk. 3.

*Artikel 86***Administrativt samarbejde**

1. Medlemsstaterne yder gensidig bistand til hinanden og træffer foranstaltninger med henblik på effektivt samarbejde med hinanden for at sikre udveksling af oplysninger om emner, som er nævnt i artikel 42, 43, 44, 57, 59, 60, 62, 64 og 69. De sørger for, at de oplysninger, de udveksler, behandles fortroligt.
2. De kompetente myndigheder i alle berørte medlemsstater udveksler oplysninger i overensstemmelse med reglerne om beskyttelse af personoplysninger som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF⁴⁰⁾ og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF⁴¹⁾.
3. For at teste egnetheden af at anvende informationssystemet for det indre marked (IMI), som er oprettet ved forordning (EU) nr. 1024/2012, til at udveksle de oplysninger, der er omfattet af dette direktiv, iværksættes der et pilotprojekt senest den 18. april 2015.

AFSNIT V**DELEGEREDE BEFØJELSER, GENNEMFØRELSESBEFØJELSER OG AFSLUTTENDE BESTEMMELSER***Artikel 87***Udøvelse af de delegerede beføjelser**

1. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter på de i denne artikel anførte betingelser.
2. Beføjelsen til at vedtage delegerede retsakter, jf. artikel 6, 22, 23, 56 og 68, tillægges Kommissionen for en ubegrænset periode fra den 17. april 2014.
3. Den i artikel 6, 22, 23, 56 og 68 omhandlede delegation af beføjelser kan til enhver tid tilbagekaldes af Europa-Parlamentet eller Rådet. En afgørelse om tilbagekaldelse bringer delegationen af de beføjelser, der er nævnt i afgørelsen, til ophør. Den får virkning dagen efter offentliggørelsen af afgørelsen i Den Europæiske Unions Tidende eller på et senere tidspunkt, der angives i afgørelsen. Den berører ikke gyldigheden af delegerede retsakter, der allerede er i kraft.
4. Så snart Kommissionen vedtager en delegeret retsakt, giver den samtidig Europa-Parlamentet og Rådet meddelelse herom.
5. En delegeret retsakt vedtaget i henhold til artikel 6, 22, 23, 56 og 68 træder kun i kraft, hvis hverken Europa-Parlamentet eller Rådet har gjort indsigelse inden for en frist på to måneder fra meddelelsen af den pågældende retsakt til Europa-Parlamentet og Rådet, eller hvis Europa-Parlamentet og Rådet inden udløbet af denne frist begge har informeret Kommissionen om, at de ikke agter at gøre indsigelse. Fristen forlænges med to måneder på Europa-Parlamentets eller Rådets initiativ.

*Artikel 88***Hasteprocedure**

1. Delegerede retsakter vedtaget i henhold til denne artikel træder i kraft hurtigst muligt og finder anvendelse, så længe der ikke gøres indsigelse i henhold til stk. 2. I meddelelsen til Europa-Parlamentet og Rådet af en delegeret retsakt anføres begrundelsen for anvendelse af hasteproceduren.

2. Europa-Parlamentet eller Rådet kan efter proceduren i artikel 87, stk. 5, gøre indsigelse mod en delegeret retsakt. I så fald skal Kommissionen ophæve retsakten straks efter Europa-Parlamentets eller Rådets meddelelse af afgørelsen om at gøre indsigelse.

Artikel 89

Udvalgsprocedure

1. Kommissionen bistås af Det Rådgivende Udvalg for Offentlige Udbud, der er nedsat ved Rådets afgørelse 71/306/EØF⁴²). Dette udvalg er et udvalg som omhandlet i forordning (EU) nr. 182/2011.

2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011.

3. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011.

Artikel 90

Gennemførelse og overgangsbestemmelser

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 18. april 2016. De tilsender straks Kommissionen disse love og bestemmelser.

2. Uanset denne artikels stk. 1 kan medlemsstaterne udsætte anvendelsen af artikel 22, stk. 1, indtil den 18. oktober 2018, undtagen i tilfælde hvor anvendelsen af elektroniske midler er obligatorisk i henhold til artikel 34, 35 eller 36, artikel 37, stk. 3, artikel 51, stk. 2, eller artikel 53.

Uanset denne artikels stk. 1 kan medlemsstaterne udsætte anvendelsen af artikel 22, stk. 1, for indkøbscentraler indtil den 18. april 2017.

Når en medlemsstat vælger at udsætte anvendelsen af artikel 22, stk. 1, sørger den pågældende medlemsstat for, at ordregivende myndigheder kan vælge mellem følgende kommunikationsmidler til kommunikation og udveksling af oplysninger:

- a) elektroniske midler i henhold til artikel 22
- b) post eller anden egnet forsendelsesform
- c) fax
- d) en kombination af disse midler.

3. Uanset denne artikels stk. 1 kan medlemsstaterne udsætte anvendelsen af artikel 59, stk. 2, andet afsnit, indtil den 18. april 2018.

4. Uanset denne artikels stk. 1 kan medlemsstaterne udsætte anvendelsen af artikel 59, stk. 5, andet afsnit, indtil den 18. oktober 2018.

5. Uanset denne artikels stk. 1 kan medlemsstaterne udsætte anvendelsen af artikel 61, stk. 2, indtil den 18. oktober 2018.

6. De i stk. 1-5 nævnte bestemmelser skal ved medlemsstaternes vedtagelse indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

7. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste love og administrative bestemmelser, som vedrører gennemførelsen af dette direktiv.

Artikel 91 **Ophævelse**

Direktiv 2004/18/EF ophæves med virkning fra den 18. april 2016.

Henvisninger til det ophævede direktiv gælder som henvisninger til nærværende direktiv og læses efter sammenligningstabellen i bilag XV.

Artikel 92 **Evaluering**

Kommissionen tager de økonomiske virkninger for det indre marked op til revision, navnlig med hensyn til faktorer som grænseoverskridende kontrakttildeling og transaktionsomkostninger, som følge af anvendelse af tærsklerne i artikel 4 og aflægger beretning herom for Europa-Parlamentet og Rådet senest den 18. april 2019.

Hvor det er muligt og hensigtsmæssigt, overvejer Kommissionen at foreslå en forhøjelse af de tærskelværdier, der gælder i henhold til GPA-aftalen, under næste forhandlingsrunde. Hvis de tærskelværdier, der finder anvendelse i henhold til GPA-aftalen, ændres, skal beretningen om nødvendigt efterfølges af et forslag til en retsakt, som ændrer de tærskler, der er fastsat i dette direktiv.

Artikel 93 **Ikrafttræden**

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende.

Artikel 94 **Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 26. februar 2014.

På Europa-Parlamentets vegne

M. SCHULZ
Formand
På Rådets vegne
D. KOURKOULAS
Formand

- 1) EUT C 191 af 29.6.2012, s. 84.
- 2) EUT C 391 af 18.12.2012, s. 49.
- 3) Europa-Parlamentets holdning af 15.1.2014 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 11.2.2014.
- 4) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester (EUT L 134 af 30.4.2004, s. 1).
- 5) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter (EUT L 134 af 30.4.2004, s. 114).
- 6) Godkendt ved Rådets afgørelse 2010/48/EF af 26. november 2009 om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af De Forenede Nationers konvention om handicappedes rettigheder (EUT L 23 af 27.1.2010, s. 35).
- 7) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet og om ændring af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EUT L 216 af 20.8.2009, s. 76).
- 8) Rådets afgørelse 94/800/EF af 22. december 1994 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguay-rundens regi (1986-1994), for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence (EFT L 336 af 23.12.1994, s. 1).
- 9) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (Se side 243 i denne EUT).
- 10) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og (EØF) nr. 1107/70 (EUT L 315 af 3.12.2007, s. 1).
- 11) Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (EFT L 18 af 21.1.1997, s. 1).
- 12) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 af 25. oktober 2012 om europæisk standardisering, om ændring af Rådets direktiv 89/686/EØF og 93/15/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/9/EF, 94/25/EF, 95/16/EF, 97/23/EF, 98/34/EF, 2004/22/EF, 2007/23/EF, 2009/23/EF og 2009/105/EF og om ophævelse af Rådets beslutning 87/95/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1673/2006/EF (EUT L 316 af 14.11.2012, s. 12).
- 13) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT L 177 af 4.7.2008, s. 6).
- 14) Rådets direktiv 89/665/EØF af 21. december 1989 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende anvendelsen af klageprocedurene i forbindelse med indgåelse af offentlige indkøbs- samt bygge- og anlægskontrakter (EFT L 395 af 30.12.1989, s. 33).
- 15) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1221/2009 af 25. november 2009 om organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS) og om ophævelse af forordning (EF) nr. 761/2001 og Kommissionens beslutning 2001/681/EF og 2006/193/EF (EUT L 342 af 22.12.2009, s. 1).
- 16) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/33/EF af 23. april 2009 om fremme af renere og mere energieffektive køretøjer til vejtransport (EUT L 120 af 15.5.2009, s. 5).
- 17) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 106/2008 af 15. januar 2008 om et fællesskabsprogram for energieffektivitetsmærkning af kontorudstyr (EUT L 39 af 13.2.2008, s. 1).
- 18) Rådets forordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71 af 3. juni 1971 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter (EFT L 124 af 8.6.1971, s. 1).
- 19) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2195/2002 af 5. november 2002 om det fælles glossar for offentlige kontrakter (CPV) (EFT L 340 af 16.12.2002, s. 1).
- 20) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1024/2012 af 25. oktober 2012 om administrativt samarbejde via informationssystemet for det indre marked og om ophævelse af Kommissionens afgørelse 2008/49/EF («IMI-forordningen») (EUT L 316 af 14.11.2012, s. 1).
- 21) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011 af 16. februar 2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser (EUT L 55 af 28.2.2011, s. 13).

- 22) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1059/2003 af 26. maj 2003 om indførelse af en fælles nomenklatur for regionale enheder (NUTS) (EUT L 154 af 21.6.2003, s. 1).
- 23) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 af 24.4.2002, s. 33).
- 24) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/13/EU af 10. marts 2010 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne om udbud af audiovisuelle medietjenester (direktiv om audiovisuelle medietjenester) (EUT L 95 af 15.4.2010, s. 1).
- 25) Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelser med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser (EFT L 78 af 26.3.1977, s. 17).
- 26) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om ændring af Rådets direktiv 85/611/EØF og 93/6/EØF samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 93/22/EØF (EUT L 145 af 30.4.2004, s. 1).
- 27) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/93/EF af 13. december 1999 om en fællesskabsramme for elektroniske signaturer (EFT L 13 af 19.1.2000, s. 12).
- 28) Kommissionens beslutning 2009/767/EF af 16. oktober 2009 om fastlæggelse af foranstaltninger, der skal lette anvendelsen elektroniske procedurer ved hjælp af kvikskranker i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF om tjenesteydelser i det indre marked (EUT L 274 af 20.10.2009, s. 36).
- 29) Kommissionens afgørelse 2011/130/EU af 25. februar 2011 om fastsættelse af mindstekrav ved behandling af elektronisk underskrevne dokumenter på tværs af grænserne foretaget af de kompetente myndigheder som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF om tjenesteydelser i det indre marked (EUT L 53 af 26.2.2011, s. 66).
- 30) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1082/2006 af 5. juli 2006 om oprettelse af en europæisk gruppe for territorielt samarbejde (EGTS) (EUT L 210 af 31.7.2006, s. 19).
- 31) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 765/2008 af 9. juli 2008 om kravene til akkreditering og markedsovervågning i forbindelse med markedsføring af produkter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 af 13.8.2008, s. 30).
- 32) Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet (EUT L 300 af 11.11.2008, s. 42).
- 33) EFT C 195 af 25.6.1997, s. 1.
- 34) Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA af 22. juli 2003 om bekæmpelse af bestikkelse i den private sektor (EUT L 192 af 31.7.2003, s. 54).
- 35) EFT C 316 af 27.11.1995, s. 48.
- 36) Rådets rammeafgørelse 2002/475/RIA af 13. juni 2002 om bekæmpelse af terrorisme (EFT L 164 af 22.6.2002, s. 3).
- 37) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme (EUT L 309 af 25.11.2005, s. 15).
- 38) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/36/EU af 5. april 2011 om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofre herfor, og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA (EUT L 101 af 15.4.2011).
- 39) Kommissionens henstilling 2003/361/EF af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder (EUT L 124 af 20.5.2003, s. 36).
- 40) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31).
- 41) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (Direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) (EFT L 201 af 31.7.2002, s. 37).
- 42) Rådets afgørelse 71/306/EØF af 26. juli 1971 om nedsættelse af et rådgivende udvalg vedrørende offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT L 185 af 16.8.1971, s. 15).

BILAG I

STATSLIGE MYNDIGHEDER BELGIEN

1. Services publics fédéraux (Ministries):	1. Federale Overheidsdiensten (Ministerier):
--	--

SPF Chancellerie du Premier Ministre;	FOD Kanselarij van de Eerste Minister;
SPF Personnel et Organisation;	FOD Kanselarij Personeel en Organisatie;
SPF Budget et Contrôle de la Gestion;	FOD Budget en Beheerscontrole;
SPF Technologie de l'Information et de la Communication (Fedict);	FOD Informatie- en Communicatietechnologie (Fedict);
SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au Développement;	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;
SPF Intérieur;	FOD Binnenlandse Zaken;
SPF Finances;	FOD Financiën;
SPF Mobilité et Transports;	FOD Mobiliteit en Vervoer;
SPF Emploi, Travail et Concertation sociale;	FOD Werkgelegenheid, Arbeid en sociaal overleg
SPF Sécurité Sociale et Institutions publiques de Sécurité Sociale;	FOD Sociale Zekerheid en Openbare Instellingen van sociale Zekerheid
SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement;	FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
SPF Justice;	FOD Justitie;
SPF Economie, PME, Classes moyennes et Energie;	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie;
Ministère de la Défense;	Ministerie van Landsverdediging;
Service public de programmation Intégration sociale, Lutte contre la pauvreté et Economie sociale;	Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en sociale Economie;
Service public fédéral de Programmation Développement durable;	Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling;
Service public fédéral de Programmation Politique scientifique;	Programmatorische federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid;
2. Régie des Bâtiments;	2. Regie der Gebouwen;
Office national de Sécurité sociale;	Rijksdienst voor sociale Zekerheid;
Institut national d'Assurance sociales pour travailleurs indépendants	Rijksinstituut voor de sociale Verzekeringen der Zelfstandigen;
Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité;	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering;
Office national des Pensions;	Rijksdienst voor Pensioenen;
Caisse auxiliaire d'Assurance Maladie-Invalidité;	Hulpkas voor Ziekte-en Invaliditeitsverzekering;
Fond des Maladies professionnelles;	Fonds voor Beroepsziekten;
Office national de l'Emploi;	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

BULGARIEN

Администрация на Народното събрание

Администрация на Президента

Администрация на Министерския съвет

Конституционен съд

Българска народна банка

Министерство на външните работи

Министерство на вътрешните работи

Министерство на държавната администрация и административната реформа

Министерство на извънредните ситуации

Министерство на земеделието и храните

Министерство на здравеопазването

Министерство на икономиката и енергетиката

Министерство на културата

Министерство на образованието и науката

Министерство на околната среда и водите

Министерство на отбраната

Министерство на правосъдието

Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Министерство на транспорта

Министерство на труда и социалната политика

Министерство на финансите

Statslige enheder, statslige udvalg, forvaltningsorganer og andre statslige myndigheder, som er oprettet ved lov eller ved dekret fra Ministerrådet, og som har en funktion, der vedrører udøvelsen af udøvende beføjelser:

Агенция за ядрено регулиране

Висшата атестационна комисия

Държавна комисия за енергийно и водно регулиране

Държавна комисия по сигурността на информацията

Комисия за защита на конкуренцията

Комисия за защита на личните данни

Комисия за защита от дискриминация

Комисия за регулиране на съобщенията

Комисия за финансов надзор

Патентно ведомство на Република България

Сметна палата на Република България
Агенция за приватизация
Агенция за следприватизационен контрол
Български институт по метрология
Държавна агенция »Архиви«
Държавна агенция »Държавен резерв и военновременни запаси«
Държавна агенция »Национална сигурност«
Държавна агенция за бежанците
Държавна агенция за българите в чужбина
Държавна агенция за закрила на детето
Държавна агенция за информационни технологии и съобщения
Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
Държавна агенция за младежта и спорта
Държавна агенция по горите
Държавна агенция по туризма
Държавна комисия по стоковите борси и тържища
Институт по публична администрация и европейска интеграция
Национален статистически институт
Национална агенция за оценяване и акредитация
Националната агенция за професионално образование и обучение
Национална комисия за борба с трафика на хора
Агенция »Митници«
Агенция за държавна и финансова инспекция
Агенция за държавни вземания
Агенция за социално подпомагане
Агенция за хората с увреждания
Агенция по вписванията
Агенция по геодезия, картография и кадастър
Агенция по енергийна ефективност
Агенция по заетостта

Агенция по обществени поръчки

Българска агенция за инвестиции

Главна дирекция »Гражданска въздухоплавателна администрация«

Дирекция »Материално-техническо осигуряване и социално обслужване« на Министерство на вътрешните работи

Дирекция »Оперативно издирване« на Министерство на вътрешните работи

Дирекция »Финансово-ресурсно осигуряване« на Министерство на вътрешните работи

Дирекция за национален строителен контрол

Държавна комисия по хазарта

Изпълнителна агенция »Автомобилна администрация«

Изпълнителна агенция »Борба с градушките«

Изпълнителна агенция »Българска служба за акредитация«

Изпълнителна агенция »Военни клубове и информация«

Изпълнителна агенция »Главна инспекция по труда«

Изпълнителна агенция »Държавна собственост на Министерството на отбраната«

Изпълнителна агенция »Железопътна администрация«

Изпълнителна агенция »Изпитвания и контролни измервания на въоръжение, техника и имущества«

Изпълнителна агенция »Морска администрация«

Изпълнителна агенция »Национален филмов център«

Изпълнителна агенция »Пристанищна администрация«

Изпълнителна агенция »Проучване и поддържане на река Дунав«

Изпълнителна агенция »Социални дейности на Министерството на отбраната«

Изпълнителна агенция за икономически анализи и прогнози

Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия

Изпълнителна агенция по лекарствата

Изпълнителна агенция по лозата и виното

Изпълнителна агенция по околна среда

Изпълнителна агенция по почвените ресурси

Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството

Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол

Изпълнителна агенция по трансплантация

Изпълнителна агенция по хидромелиорации

Комисията за защита на потребителите

Контролно-техническата инспекция

Национален център за информация и документация

Национален център по радиобиология и радиационна защита

Национална агенция за приходите

Национална ветеринарномедицинска служба

Национална служба »Полиция«

Национална служба »Пожарна безопасност и защита на населението«

Национална служба за растителна защита

Национална служба за съвети в земеделието

Национална служба по зърното и фуражите

Служба »Военна информация«

Служба »Военна полиция«

Фонд »Републиканска пътна инфраструктура«

Авиоотряд 28

DEN TJEKKISKE REPUBLIK

Ministerstvo dopravy

Ministerstvo financí

Ministerstvo kultury

Ministerstvo obrany

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo životního prostředí

Poslanecká sněmovna PČR

Senát PČR

Kancelář prezidenta

Český statistický úřad

Český úřad zeměměřičský a katastrální

Úřad průmyslového vlastnictví

Úřad pro ochranu osobních údajů

Bezpečnostní informační služba

Národní bezpečnostní úřad

Česká akademie věd

Vězeňská služba

Český báňský úřad

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Správa státních hmotných rezerv

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Česká národní banka

Energetický regulační úřad

Úřad vlády České republiky

Ústavní soud

Nejvyšší soud

Nejvyšší správní soud

Nejvyšší státní zastupitelství

Nejvyšší kontrolní úřad

Kancelář Veřejného ochránce práv

Grantová agentura České republiky

Státní úřad inspekce práce

Český telekomunikační úřad

DANMARK

Folketinget

Rigsrevisionen

Statsministeriet

Udenrigsministeriet

Beskæftigelsesministeriet

5 styrelser og institutioner

Domstolsstyrelsen

Finansministeriet

5 styrelser og institutioner

Forsvarsministeriet

5 styrelser og institutioner

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Adskillige styrelser og institutioner, herunder Statens Serum Institut

Justitsministeriet

Rigspolitichefen, anklagemyndigheden samt 1 direktorat og et antal styrelser

Kirkeministeriet

10 stiftsøvrigheder

Kulturministeriet

4 styrelser samt et antal statsinstitutioner

Miljøministeriet

5 styrelser

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

1 styrelse

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

4 direktorater og institutioner

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Adskillige styrelser og institutioner, Forskningscenter Risø og Statens uddannelsesbygninger

Skatteministeriet

1 styrelse og adskillige institutioner

Velfærdsministeriet

3 styrelser og adskillige institutioner

Transportministeriet

7 styrelser og institutioner, herunder Øresundsbrokonsortiet

Undervisningsministeriet

3 styrelser, 4 undervisningsinstitutioner og 5 andre institutioner

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Adskillige styrelser og institutioner

Klima- og Energiministeriet

3 styrelser og institutioner

TYSKLAND

Auswärtiges Amt

Bundeskanzleramt

Bundesministerium für Arbeit und Soziales

Bundesministerium für Bildung und Forschung

Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz

Bundesministerium der Finanzen

undesministerium des Innern (kun civile varer)

Bundesministerium für Gesundheit

Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend

Bundesministerium der Justiz

Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung

Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie

Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung

Bundesministerium der Verteidigung (ingen militære varer)

Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit

ESTLAND

Vabariigi Presidendi Kantselei;

Eesti Vabariigi Riigikogu;

Eesti Vabariigi Riigikohus;

Riigikontroll;
Õiguskantsler;
Riigikantselei;
Rahvusarhiiv;
Haridus- ja Teadusministeerium;
Justiitsministeerium;
Kaitseministeerium;
Keskkonnaministeerium;
Kultuuriministeerium;
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium;
Põllumajandusministeerium;
Rahandusministeerium;
Siseministeerium;
Sotsiaalministeerium;
Välisministeerium;
Keeleinspeksioon;
Riigiprokuratuur;
Teabeamet;
Maa-amet;
Keskkonnainspeksioon;
Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus;
Muinsuskaitseamet;
Patendiamet;
Tarbijakaitseamet;
Riigihangete Amet;
Taimetoodangu Inspeksioon;
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet;
Veterinaar- ja Toiduamet
Konkurentsiamet;
Maksu- ja Tolliamet;

Statistikaamet;

Kaitsepolitsei amet;

Kodakondsus- ja Migratsiooniamet;

Piirivalveamet;

Politsei amet;

Eesti Kohtuekspertiisi Instituut;

Keskriminaalpolitsei;

Päästeamet;

Andmekaitse Inspeksioon;

Ravimiamet;

Sotsiaalkindlustusamet;

Tööturuamet;

Tervishoiuamet;

Tervisekaitseinspeksioon;

Tööinspeksioon;

Lennuamet;

Maanteeamet;

Veeteede Amet;

Julgestuspolitsei;

Kaitseressursside Amet;

Kaitseväge Logistikakeskus;

Tehnilise Järelevalve Amet.

IRLAND

President's Establishment

Houses of the Oireachtas — [Parlamentet]

Department of the Taoiseach — [Premierministeren]

Central Statistics Office

Department of Finance

Office of the Comptroller and Auditor General

Office of the Revenue Commissioners

Office of Public Works

State Laboratory

Office of the Attorney General

Office of the Director of Public Prosecutions

Valuation Office

Office of the Commission for Public Service Appointments

Public Appointments Service

Office of the Ombudsman

Chief State Solicitor's Office

Department of Justice, Equality and Law Reform

Courts Service

Prisons Service

Office of the Commissioners of Charitable Donations and Bequests

Department of the Environment, Heritage and Local Government

Department of Education and Science

Department of Communications, Energy and Natural Resources

Department of Agriculture, Fisheries and Food

Department of Transport

Department of Health and Children

Department of Enterprise, Trade and Employment

Department of Arts, Sports and Tourism

Department of Defence

Department of Foreign Affairs

Department of Social and Family Affairs

Department of Community, Rural and Gaeltacht — [de regioner, som taler gælisk] Affairs

Arts Council

National Gallery.

GRÆKENLAND

Υπουργείο Εσωτερικών;

Υπουργείο Εξωτερικών;

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών;
Υπουργείο Ανάπτυξης;
Υπουργείο Δικαιοσύνης;
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων;
Υπουργείο Πολιτισμού;
Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης;
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων;
Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας;
Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών;
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων;
Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής;
Υπουργείο Μακεδονίας- Θράκης;
Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας;
Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης;
Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς;
Γενική Γραμματεία Ισότητας;
Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων;
Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού;
Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας;
Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας;
Γενική Γραμματεία Αθλητισμού;
Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων;
Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος;
Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας;
Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας;
Εθνικό Τυπογραφείο;
Γενικό Χημείο του Κράτους;
Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας;
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών;
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης;

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης;
Πανεπιστήμιο Αιγαίου;
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων;
Πανεπιστήμιο Πατρών;
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας;
Πολυτεχνείο Κρήτης;
Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων;
Αιγινήτειο Νοσοκομείο;
Αρεταίειο Νοσοκομείο;
Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης;
Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού;
Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων;
Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων;
Γενικό Επιτελείο Στρατού;
Γενικό Επιτελείο Ναυτικού;
Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας;
Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας;
Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων;
Υπουργείο Εθνικής Άμυνας;
Γενική Γραμματεία Εμπορίου.

SPANIEN

Presidencia de Gobierno
Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación
Ministerio de Justicia
Ministerio de Defensa
Ministerio de Economía y Hacienda
Ministerio del Interior
Ministerio de Fomento
Ministerio de Educación, Política Social y Deportes
Ministerio de Industria, Turismo y Comercio

Ministerio de Trabajo e Inmigración

Ministerio de la Presidencia

Ministerio de Administraciones Públicas

Ministerio de Cultura

Ministerio de Sanidad y Consumo

Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino

Ministerio de Vivienda

Ministerio de Ciencia e Innovación

Ministerio de Igualdad

FRANKRIG

1. Ministerier

Services du Premier ministre

Ministère chargé de la santé, de la jeunesse et des sports

Ministère chargé de l'intérieur, de l'outre-mer et des collectivités territoriales

Ministère chargé de la justice

Ministère chargé de la défense

Ministère chargé des affaires étrangères et européennes

Ministère chargé de l'éducation nationale

Ministère chargé de l'économie, des finances et de l'emploi

Secrétariat d'Etat aux transports

Secrétariat d'Etat aux entreprises et au commerce extérieur

Ministère chargé du travail, des relations sociales et de la solidarité

Ministère chargé de la culture et de la communication

Ministère chargé du budget, des comptes publics et de la fonction publique

Ministère chargé de l'agriculture et de la pêche

Ministère chargé de l'enseignement supérieur et de la recherche

Ministère chargé de l'écologie, du développement et de l'aménagement durables

Secrétariat d'Etat à la fonction publique

Ministère chargé du logement et de la ville

Secrétariat d'Etat à la coopération et à la francophonie

Secrétariat d'Etat à l'outre-mer

Secrétariat d'Etat à la jeunesse, des sports et de la vie associative

Secrétariat d'Etat aux anciens combattants

Ministère chargé de l'immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du co-développement

Secrétariat d'Etat en charge de la prospective et de l'évaluation des politiques publiques

Secrétariat d'Etat aux affaires européennes,

Secrétariat d'Etat aux affaires étrangères et aux droits de l'homme

Secrétariat d'Etat à la consommation et au tourisme

Secrétariat d'Etat à la politique de la ville

Secrétariat d'Etat à la solidarité

Secrétariat d'Etat en charge de l'industrie et de la consommation

Secrétariat d'Etat en charge de l'emploi

Secrétariat d'Etat en charge du commerce, de l'artisanat, des PME, du tourisme et des services

Secrétariat d'Etat en charge de l'écologie

Secrétariat d'Etat en charge du développement de la région-capitale

Secrétariat d'Etat en charge de l'aménagement du territoire

2. Institutioner, uafhængige myndigheder og retskredse

Présidence de la République

Assemblée Nationale

Sénat

Conseil constitutionnel

Conseil économique et social

Conseil supérieur de la magistrature

Agence française contre le dopage

Autorité de contrôle des assurances et des mutuelles

Autorité de contrôle des nuisances sonores aéroportuaires

Autorité de régulation des communications électroniques et des postes

Autorité de sûreté nucléaire

Autorité indépendante des marchés financiers

Comité national d'évaluation des établissements publics à caractère scientifique, culturel et professionnel

Commission d'accès aux documents administratifs

Commission consultative du secret de la défense nationale

Commission nationale des comptes de campagne et des financements politiques

Commission nationale de contrôle des interceptions de sécurité

Commission nationale de déontologie de la sécurité

Commission nationale du débat public

Commission nationale de l'informatique et des libertés

Commission des participations et des transferts

Commission de régulation de l'énergie

Commission de la sécurité des consommateurs

Commission des sondages

Commission de la transparence financière de la vie politique

Conseil de la concurrence

Conseil des ventes volontaires de meubles aux enchères publiques

Conseil supérieur de l'audiovisuel

Défenseur des enfants

Haute autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité

Haute autorité de santé

Médiateur de la République

Cour de justice de la République

Tribunal des Conflits

Conseil d'Etat

Cours administratives d'appel

Tribunaux administratifs

Cour des Comptes

Chambres régionales des Comptes

Cours et tribunaux de l'ordre judiciaire (Cour de Cassation, Cours d'Appel, Tribunaux d'instance et Tribunaux de grande instance)

3. Nationale offentlige institutioner

Académie de France à Rome

Académie de marine

Académie des sciences d'outre-mer

Académie des technologies

Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)

Agence de biomédecine

Agence pour l'enseignement du français à l'étranger

Agence française de sécurité sanitaire des aliments

Agence française de sécurité sanitaire de l'environnement et du travail

Agence Nationale pour la cohésion sociale et l'égalité des chances

Agence nationale pour la garantie des droits des mineurs

Agences de l'eau

Agence Nationale de l'Accueil des Etrangers et des migrations

Agence nationale pour l'amélioration des conditions de travail (ANACT)

Agence nationale pour l'amélioration de l'habitat (ANAH)

Agence Nationale pour la Cohésion Sociale et l'Egalité des Chances

Agence nationale pour l'indemnisation des français d'outre-mer (ANIFOM)

Assemblée permanente des chambres d'agriculture (APCA)

Bibliothèque publique d'information

Bibliothèque nationale de France

Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg

Caisse des Dépôts et Consignations

Caisse nationale des autoroutes (CNA)

Caisse nationale militaire de sécurité sociale (CNMSS)

Caisse de garantie du logement locatif social

Casa de Velasquez

Centre d'enseignement zootechnique

Centre d'études de l'emploi

Centre d'études supérieures de la sécurité sociale

Centres de formation professionnelle et de promotion agricole

Centre hospitalier des Quinze-Vingts

Centre international d'études supérieures en sciences agronomiques (Montpellier Sup Agro)
Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale
Centre des Monuments Nationaux
Centre national d'art et de culture Georges Pompidou
Centre national des arts plastiques
Centre national de la cinématographie
Centre National d'Etudes et d'expérimentation du machinisme agricole, du génie rural, des eaux et des forêts (CEMAGREF)
Centre national du livre
Centre national de documentation pédagogique
Centre national des œuvres universitaires et scolaires (CNOUS)
Centre national professionnel de la propriété forestière
Centre National de la Recherche Scientifique (C. N. R. S)
Centres d'éducation populaire et de sport (CREPS)
Centres régionaux des œuvres universitaires (CROUS)
Collège de France
Conservatoire de l'espace littoral et des rivages lacustres
Conservatoire National des Arts et Métiers
Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris
Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Lyon
Conservatoire national supérieur d'art dramatique
Ecole centrale de Lille
Ecole centrale de Lyon
École centrale des arts et manufactures
École française d'archéologie d'Athènes
École française d'Extrême-Orient
École française de Rome
École des hautes études en sciences sociales
Ecole du Louvre
École nationale d'administration

École nationale de l'aviation civile (ENAC)

École nationale des Chartes

École nationale d'équitation

Ecole Nationale du Génie de l'Eau et de l'environnement de Strasbourg

Écoles nationales d'ingénieurs

Ecole nationale d'ingénieurs des industries des techniques agricoles et alimentaires de Nantes

Écoles nationales d'ingénieurs des travaux agricoles

École nationale de la magistrature

Écoles nationales de la marine marchande

École nationale de la santé publique (ENSP)

École nationale de ski et d'alpinisme

École nationale supérieure des arts décoratifs

École nationale supérieure des arts et techniques du théâtre

École nationale supérieure des arts et industries textiles Roubaix

Écoles nationales supérieures d'arts et métiers

École nationale supérieure des beaux-arts

École nationale supérieure de céramique industrielle

École nationale supérieure de l'électronique et de ses applications (ENSEA)

Ecole nationale supérieure du paysage de Versailles

Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'information et des bibliothécaires

Ecole nationale supérieure de la sécurité sociale

Écoles nationales vétérinaires

École nationale de voile

Écoles normales supérieures

École polytechnique

École technique professionnelle agricole et forestière de Meymac (Corrèze)

École de sylviculture Crogny (Aube)

École de viticulture et d'œnologie de la Tour- Blanche (Gironde)

École de viticulture — Avize (Marne)

Etablissement national d'enseignement agronomique de Dijon

Établissement national des invalides de la marine (ENIM)

Établissement national de bienfaisance Koenigswarter

Établissement public du musée et du domaine national de Versailles

Fondation Carnegie

Fondation Singer-Polignac

Haras nationaux

Hôpital national de Saint-Maurice

Institut des hautes études pour la science et la technologie

Institut français d'archéologie orientale du Caire

Institut géographique national

Institut National de l'origine et de la qualité

Institut national des hautes études de sécurité

Institut de veille sanitaire

Institut National d'enseignement supérieur et de recherche agronomique et agroalimentaire de Rennes

Institut National d'Etudes Démographiques (I. N. E. D)

Institut National d'Horticulture

Institut National de la jeunesse et de l'éducation populaire

Institut national des jeunes aveugles — Paris

Institut national des jeunes sourds — Bordeaux

Institut national des jeunes sourds — Chambéry

Institut national des jeunes sourds — Metz

Institut national des jeunes sourds — Paris

Institut national de physique nucléaire et de physique des particules (I. N. P. N. P. P)

Institut national de la propriété industrielle

Institut National de la Recherche Agronomique (I. N. R. A)

Institut National de la Recherche Pédagogique (I. N. R. P)

Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale (I. N. S. E. R. M)

Institut national d'histoire de l'art (I. N. H. A.)

Institut national de recherches archéologiques préventives

Institut National des Sciences de l'Univers

Institut National des Sports et de l'Education Physique

Institut national supérieur de formation et de recherche pour l'éducation des jeunes handicapés et les enseignements inadaptés

Instituts nationaux polytechniques

Instituts nationaux des sciences appliquées

Institut national de recherche en informatique et en automatique (INRIA)

Institut national de recherche sur les transports et leur sécurité (INRETS)

Institut de Recherche pour le Développement

Instituts régionaux d'administration

Institut des Sciences et des Industries du vivant et de l'environnement (Agro Paris Tech)

Institut supérieur de mécanique de Paris

Institut Universitaires de Formation des Maîtres

Musée de l'armée

Musée Gustave-Moreau

Musée national de la marine

Musée national J. -J. -Henner

Musée du Louvre

Musée du Quai Branly

Muséum National d'Histoire Naturelle

Musée Auguste-Rodin

Observatoire de Paris

Office français de protection des réfugiés et apatrides

Office National des Anciens Combattants et des Victimes de Guerre (ONAC)

Office national de la chasse et de la faune sauvage

Office National de l'eau et des milieux aquatiques

Office national d'information sur les enseignements et les professions (ONISEP)

Office universitaire et culturel français pour l'Algérie

Ordre national de la Légion d'honneur

Palais de la découverte

Parcs nationaux

Universités

4. Andre nationale offentlige organer

Union des groupements d'achats publics (UGAP)

Agence Nationale pour l'emploi (A. N. P. E)

Caisse Nationale des Allocations Familiales (CNAF)

Caisse Nationale d'Assurance Maladie des Travailleurs Salariés (CNAMS)

Caisse Nationale d'Assurance-Vieillesse des Travailleurs Salariés (CNAVTS)

KROATIEN

Hrvatski sabor

Predsjednik Republike Hrvatske

Ured predsjednika Republike Hrvatske

Ured predsjednika Republike Hrvatske po prestanku obnašanja dužnosti

Vlada Republike Hrvatske

uredi Vlade Republike Hrvatske

Ministarstvo gospodarstva

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

Ministarstvo financija

Ministarstvo obrane

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Ministarstvo unutarnjih poslova

Ministarstvo pravosuđa

Ministarstvo uprave

Ministarstvo poduzetništva i obrta

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

Ministarstvo poljoprivrede

Ministarstvo turizma

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Ministarstvo branitelja

Ministarstvo socijalne politike i mladih

Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Ministarstvo kulture

državne upravne organizacije

uredi državne uprave u županijama

Ustavni sud Republike Hrvatske

Vrhovni sud Republike Hrvatske

sudovi

Državno sudbeno vijeće

državna odvjetništva

Državnoodvjetničko vijeće

pravobraniteljstva

Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave

Hrvatska narodna banka

državne agencije i uredi

Državni ured za reviziju

ITALIEN

Indkøbsorganer

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero degli Affari Esteri

Ministero dell'Interno

Ministero della Giustizia e Uffici giudiziari (esclusi i giudici di pace)

Ministero della Difesa

Ministero dell'Economia e delle Finanze

Ministero dello Sviluppo Economico

Ministero delle Politiche Agricole, Alimentari e Forestali

Ministero dell'Ambiente, Tutela del Territorio e del Mare

Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti

Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali

Ministero dell'Istruzione, Università e Ricerca

Ministero per i Beni e le Attività culturali, comprensivo delle sue articolazioni periferiche

Andre nationale offentlige organer:

CONSIP (Concessionaria Servizi Informatici Pubblici)

CYPERN

Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο

Γραφείο Συντονιστή Εναρμόνισης

Υπουργικό Συμβούλιο

Βουλή των Αντιπροσώπων

Δικαστική Υπηρεσία

Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας

Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού

Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου

Γραφείο Προγραμματισμού

Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας

Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Γραφείο Εφόρου Δημοσίων Ενισχύσεων

Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών

Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών

Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων

Υπουργείο Άμυνας

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Τμήμα Γεωργίας

Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Τμήμα Δασών

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
Μετεωρολογική Υπηρεσία
Τμήμα Αναδασμού
Υπηρεσία Μεταλλείων
Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών
Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
Αστυνομία
Πυροσβεστική Υπηρεσία Κύπρου
Τμήμα Φυλακών
Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Τμήμα Εργασίας
Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας
Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου
Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου
Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο
Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων
Υπουργείο Εσωτερικών
Επαρχιακές Διοικήσεις
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μεταναστεύσεως
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Πολιτική Άμυνα
Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεων Εκτοπισθέντων
Υπηρεσία Ασύλου

Υπουργείο Εξωτερικών

Υπουργείο Οικονομικών

Τελωνεία

Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων

Στατιστική Υπηρεσία

Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών

Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού

Κυβερνητικό Τυπογραφείο

Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

Τμήμα Δημοσίων Έργων

Τμήμα Αρχαιοτήτων

Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας

Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας

Τμήμα Οδικών Μεταφορών

Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών

Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

Υπουργείο Υγείας

Φαρμακευτικές Υπηρεσίες

Γενικό Χημείο

Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας

Οδοντιατρικές Υπηρεσίες

Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

LETLAND

Ministerier, ministersekretariater med særlige opgaver og de underordnede institutioner

Aizsardzības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Ārlietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Bērnu un ģimenes lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Ekonomikas ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Finanšu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Iekšlietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Izglītības un zinātnes ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Kultūras ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Labklājības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Satiksmes ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Tieslietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Veselības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Vides ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Zemkopības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Īpašu uzdevumu ministra sekretariāti un to padotībā esošās iestādes

Satversmes aizsardzības birojs

Andre statslige institutioner

Augstākā tiesa

Centrālā vēlēšanu komisija

Finanšu un kapitāla tirgus komisija

Latvijas Banka

Prokuratūra un tās pārraudzībā esošās iestādes

Saeimas kanceleja un tās padotībā esošās iestādes

Satversmes tiesa

Valsts kanceleja un tās padotībā esošās iestādes

Valsts kontrole

Valsts prezidenta kanceleja

Tiesībsarga birojs

Nacionālā radio un televīzijas padome

Citas valsts iestādes, kuras nav ministriju padotībā (Other state institutions not subordinate to ministries)

LITAUEN

Prezidentūros kanceleliarija

Seimo kanceleliarija

Institutioner, som er ansvarlige over for Seimas [parlamentet]: Lietuvos mokslo taryba;

Seimo kontrolierių įstaiga;

Valstybės kontrolė;

Specialiųjų tyrimų tarnyba;

Valstybės saugumo departamentas;

Konkurencijos taryba;

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras;

Vertybinių popierių komisija;

Ryšių reguliavimo tarnyba;

Nacionalinė sveikatos taryba;

Etninės kultūros globos taryba;

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba;

Valstybinė kultūros paveldo komisija;

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga;

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija;

Valstybinė lietuvių kalbos komisija;

Vyriausioji rinkimų komisija;

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija;

Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba.

Vyriausybės kanceliarija

Institutioner, som er ansvarlige over for Vyriausybė [regeringen]:

Ginklų fondas;

Informacinės visuomenės plėtros komitetas;

Kūno kultūros ir sporto departamentas;

Lietuvos archyvų departamentas;

Mokestinių ginčų komisija;

Statistikos departamentas;

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas;

Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba;

Viešųjų pirkimų tarnyba;

Narkotikų kontrolės departamentas;

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija;

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija;

Valstybinė lošimų priežiūros komisija;

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba;

Vyriausioji administracinių ginčų komisija;

Draudimo priežiūros komisija;

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas;

Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras.

Konstitucinis Teismas

Lietuvos bankas

Aplinkos ministerija

Institutioner under Aplinkos ministerija [Miljøministeriet]:

Generalinė miškų urėdija;

Lietuvos geologijos tarnyba;

Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba;

Lietuvos standartizacijos departamentas;

Nacionalinis akreditacijos biuras;

Valstybinė metrologijos tarnyba;

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba;

Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija.

Finansų ministerija

Institutioner under Finansų ministerija [Finansministeriet]:

Muitinės departamentas;

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba;

Valstybinė mokesčių inspekcija;

Finansų ministerijos mokymo centras.

Krašto apsaugos ministerija

Institutioner under Krašto apsaugos ministerija [Forsvarsministeriet]:

Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas;

Centralizuota finansų ir turto tarnyba;

Karo prievolės administravimo tarnyba;

Krašto apsaugos archyvas;

Krizių valdymo centras;

Mobilizacijos departamentas;

Ryšų ir informacinių sistemų tarnyba;

Infrastruktūros plėtros departamentas;

Valstybinis pilietinio pasipriešinimo rengimo centras.

Lietuvos kariuomenė

Krašto apsaugos sistemos kariniai vienetai ir tarnybos

Kultūros ministerija

Institutioner under Kultūros ministerija [Kulturministeriet]:

Kultūros paveldo departamentas;

Valstybinė kalbos inspekcija.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Institutioner under Socialinės apsaugos ir darbo ministerija [Ministeriet for Socialsikring og Beskæftigelse]:

Garantinio fondo administracija;

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba;

Lietuvos darbo birža;

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba;

Trišalės tarybos sekretoriatas;

Socialinių paslaugų priežiūros departamentas;

Darbo inspekcija;

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba;

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba;

Ginčų komisija;

Techninės pagalbos neįgaliesiems centras;

Neįgaliųjų reikalų departamentas.

Susisiekimo ministerija

Institutioner under Susisiekimo ministerija [Ministeriet for Transport og Kommunikation]:

Lietuvos automobilių kelių direkcija;

Valstybinė geležinkelio inspekcija;

Valstybinė kelių transporto inspekcija;

Pasienio kontrolės punktų direkcija.

Sveikatos apsaugos ministerija

Institutioner under Sveikatos apsaugos ministerija [Sundhedsministeriet]:

Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veikai tarnyba;

Valstybinė ligonių kasa;

Valstybinė medicininio audito inspekcija;

Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba;

Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba;

Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba;

Farmacijos departamentas;

Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras;

Lietuvos bioetikos komitetas;

Radiacinės saugos centras.

Švietimo ir mokslo ministerija

Institutioner under Švietimo ir mokslo ministerija [Uddannelses- og Videnskabsministeriet]:

Nacionalinis egzaminų centras;

Studijų kokybės vertinimo centras.

Teisingumo ministerija

Institutioner under Teisingumo ministerija [Justitsministeriet]:

Kalėjimų departamentas;

Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba;

Europos teisės departamentas.

Ūkio ministerija

Institutioner under Ūkio ministerija [Økonomiministeriet]:

Įmonių bankroto valdymo departamentas;

Valstybinė energetikos inspekcija;

Valstybinė ne maisto produktų inspekcija;

Valstybinis turizmo departamentas.

Užsienio reikalų ministerija

Diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos užsienyje bei atstovybės prie tarptautinių organizacijų

Vidaus reikalų ministerija

Institutioner under Vidaus reikalų ministerija [Indenrigsministeriet]:

Asmens dokumentų išrašymo centras;

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba;

Gyventojų registro tarnyba;

Policijos departamentas;

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas;

Turto valdymo ir ūkio departamentas;

Vadovybės apsaugos departamentas;

Valstybės sienos apsaugos tarnyba;

Valstybės tarnybos departamentas;

Informatikos ir ryšių departamentas;

Migracijos departamentas;

Sveikatos priežiūros tarnyba;

Bendrasis pagalbos centras.

Žemės ūkio ministerija

Institutioner under Žemės ūkio ministerija [Landbrugsministeriet]:

Nacionalinė mokėjimo agentūra;

Nacionalinė žemės tarnyba;

Valstybinė augalų apsaugos tarnyba;

Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba;

Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba;

Žuvininkystės departamentas

Teismai [Domstole]:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas;

Lietuvos apeliacinis teismas;

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas;

apygardų teismai;

apygardų administraciniai teismai;

apylinkių teismai;

Nacionalinė teismų administracija

Generalinė prokuratūra

Andre statslige offentlige administrationsenheder (institucijos [institutioner], įstaigos [institutter], tarnybos [agenturer])

Aplinkos apsaugos agentūra;

Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija;

Aplinkos projektų valdymo agentūra;

Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnyba;

Miško sanitarinės apsaugos tarnyba;

Valstybinė miškotvarkos tarnyba;

Nacionalinis visuomenės sveikatos tyrimų centras;

Lietuvos AIDS centras;

Nacionalinis organų transplantacijos biuras;

Valstybinis patologijos centras;

Valstybinis psichikos sveikatos centras;

Lietuvos sveikatos informacijos centras;

Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras;

Valstybinis aplinkos sveikatos centras;

Respublikinis mitybos centras;

Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centras;

Trakų visuomenės sveikatos priežiūros ir specialistų tobulinimosi centras;

Visuomenės sveikatos ugdymo centras;

Muitinės kriminalinė tarnyba;

Muitinės informacinių sistemų centras;

Muitinės laboratorija;

Muitinės mokymo centras;

Valstybinis patentų biuras;
Lietuvos teismo ekspertizės centras;
Centrinė hipotekos įstaiga;
Lietuvos metrologijos inspekcija;
Civilinės aviacijos administracija;
Lietuvos saugios laivybos administracija;
Transporto investicijų direkcija;
Valstybinė vidaus vandenų laivybos inspekcija;
Pabėgėlių priėmimo centras

LUXEMBOURG

Ministère d'Etat
Ministère des Affaires Etrangères et de l'Immigration
Ministère de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement Rural
Ministère des Classes moyennes, du Tourisme et du Logement
Ministère de la Culture, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche
Ministère de l'Economie et du Commerce extérieur
Ministère de l'Education nationale et de la Formation professionnelle
Ministère de l'Egalité des chances
Ministère de l'Environnement
Ministère de la Famille et de l'Intégration
Ministère des Finances
Ministère de la Fonction publique et de la Réforme administrative
Ministère de l'Intérieur et de l'Aménagement du territoire
Ministère de la Justice
Ministère de la Santé
Ministère de la Sécurité sociale
Ministère des Transports
Ministère du Travail et de l'Emploi
Ministère des Travaux publics

UNGARN

Egészségügyi Minisztérium

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Honvédelmi Minisztérium

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

Külügyminisztérium

Miniszterelnöki Hivatal

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium

Pénzügyminisztérium

Szociális és Munkaügyi Minisztérium

Központi Szolgáltatási Főigazgatóság

MALTA

Uffiċċju tal-Prim Ministru (premierministerens kontor)

Ministeru għall-Familja u Solidarjeta« Soċjali (ministeriet for familier og social solidaritet)

Ministeru ta' l-Edukazzjoni Zghazagh u Impjieg (ministeriet for uddannelse, unge og beskæftigelse)

Ministeru tal-Finanzi (finansministeriet)

Ministeru tar-Riżorsi u l-Infrastruttura (ministeriet for ressourcer og infrastruktur)

Ministeru tat-Turizmu u Kultura (turisme- og kulturministeriet)

Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern (justits- og indenrigsministeriet)

Ministeru għall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent (landbrugs- og miljøministeriet)

Ministeru għal Ghawdex (ministeriet for Gozo)

Ministeru tas-Saħħa, l-Anzjani u Kura fil-Kommunita« (ministeriet for sundhed, ældre og omsorgstilbud i lokalområdet)

Ministeru ta« l-Affarijiet Barranin (udenrigsministeriet)

Ministeru għall-Investimenti, Industrija u Teknologija ta« Informazzjoni (ministeriet for investering, industri og informationsteknologi)

Ministeru għall-Kompetittivà u Komunikazzjoni (ministeriet for konkurrenceevne og kommunikation)

Ministeru għall-Iżvilupp Urban u Toroq (ministeriet for byplanlægning og vejvæsen)

NEDERLANDENE

Ministerie van Algemene Zaken

Bestuursdepartement

Bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Rijksvoorlichtingsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bestuursdepartement

Centrale Archiefselectiedienst (CAS)

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)

Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)

Agentschap Korps Landelijke Politiediensten

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Directoraat-generaal Regiobeleid en Consulaire Zaken (DGRC)

Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ)

Directoraat-generaal Internationale Samenwerking (DGIS)

Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES)

Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden (CBI)

Centrale diensten ressorterend onder S/PlvS (tjenester henhørende under Generalsekretæren og Vicegeneralsekretæren)

Buitenlandse Posten (ieder afzonderlijk)

Ministerie van Defensie — (forsvarsministeriet)

Bestuursdepartement

Commando Diensten Centra (CDC)

Defensie Telematica Organisatie (DTO)

Centrale directie van de Defensie Vastgoed Dienst

De afzonderlijke regionale directies van de Defensie Vastgoed Dienst

Defensie Materieel Organisatie (DMO)

Landelijk Bevoorradingbedrijf van de Defensie Materieel Organisatie

Logistiek Centrum van de Defensie Materieel Organisatie

Marinebedrijf van de Defensie Materieel Organisatie

Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO)

Ministerie van Economische Zaken

Bestuursdepartement

Centraal Planbureau (CPB)

SenterNovem

Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)

Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa)

Economische Voorlichtingsdienst (EVD)

Agentschap Telecom

Kenniscentrum Professioneel & Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers (PIA-NOo)

Regiebureau Inkoop Rijksoverheid

Octrooicentrum Nederland

Consumentenautoriteit

Ministerie van Financiën

Bestuursdepartement

Belastingdienst Automatiseringscentrum

Belastingdienst

de afzonderlijke Directies der Rijksbelastingen (told- og skattevæsenets afdelinger i hele landet)

Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (incl. Economische Controle dienst (ECD))

Belastingdienst Opleidingen

Dienst der Domeinen

Ministerie van Justitie

Bestuursdepartement

Dienst Justitiële Inrichtingen

Raad voor de Kinderbescherming

Centraal Justitie Incasso Bureau

Openbaar Ministerie

Immigratie en Naturalisatiedienst

Nederlands Forensisch Instituut

Dienst Terugkeer & Vertrek

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bestuursdepartement

Dienst Regelingen (DR)

Agentschap Plantenziektenkundige Dienst (PD)

Algemene Inspectiedienst (AID)

Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Bestuursdepartement

Inspectie van het Onderwijs

Erfgoedinspectie

Centrale Financiën Instellingen

Nationaal Archief

Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid

Onderwijsraad

Raad voor Cultuur

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Bestuursdepartement

Inspectie Werk en Inkomen

Agentschap SZW

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Bestuursdepartement

Directoraat-Generaal Transport en Luchtvaart

Directoraat-generaal Personenvervoer

Directoraat-generaal Water

Centrale diensten (Central Services)

Shared services Organisatie Verkeer en Watersaat

Koninklijke Nederlandse Meteorologisch Instituut KNMI

Rijkswaterstaat, Bestuur

De afzonderlijke regionale Diensten van Rijkswaterstaat (de enkele regionale tjeenster under generaldirektoratet for offentlige arbejder og vandforvaltning)

De afzonderlijke specialistische diensten van Rijkswaterstaat (de enkele specialtjeenster under generaldirektoratet for offentlige arbejder og vandforvaltning)

Adviesdienst Geo-Informatie en ICT

Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV)

Bouwdienst

Corporate Dienst

Data ICT Dienst

Dienst Verkeer en Scheepvaart

Dienst Weg- en Waterbouwkunde (DWW)

Rijksinstituut voor Kunst en Zee (RIKZ)

Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA)

Waterdienst

Inspectie Verkeer en Waterstaat, Hoofddirectie

Port state Control

Directie Toezichtontwikkeling Communicatie en Onderzoek (TCO)

Toeziehthouder Beheer Eenheid Lucht

Toeziehthouder Beheer Eenheid Water

Toeziehthouder Beheer Eenheid Land

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Bestuursdepartement

Directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie

Directoraat-generaal Ruimte

Directoraat-general Milieubeheer

Rijksgebouwendienst

VROM Inspectie

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bestuursdepartement

Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken

Inspectie Gezondheidszorg

Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming

Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM)

Sociaal en Cultureel Planbureau

Agentschap t.b.v. het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Raad van State

Algemene Rekenkamer

Nationale Ombudsman

Kanselarij der Nederlandse Orden

Kabinet der Koningin

Raad voor de rechtspraak en de Rechtbanken

ØSTRIG

Bundeskanzleramt

Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten

Bundesministerium für Finanzen

Bundesministerium für Gesundheit, Familie und Jugend

Bundesministerium für Inneres

Bundesministerium für Justiz

Bundesministerium für Landesverteidigung

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft

Bundesministerium für Soziales und Konsumentenschutz

Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur

Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie

Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit

Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung

Österreichische Forschungs- und Prüfzentrum Arsenal Gesellschaft m.b. H

Bundesbeschaffung G.m.b. H

Bundesrechenzentrum G.m.b. H

POLEN

Kancelaria Prezydenta RP

Kancelaria Sejmu RP

Kancelaria Senatu RP

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Sąd Najwyższy

Naczelny Sąd Administracyjny

Wojewódzkie sądy administracyjne

Sądy powszechne — rejonowe, okręgowe i apelacyjne

Trybunał Konstytucyjny

Najwyższa Izba Kontroli

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

Biuro Ochrony Rządu

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

Centralne Biuro Antykorupcyjne

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Ministerstwo Finansów

Ministerstwo Gospodarki

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Ministerstwo Obrony Narodowej

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Skarbu Państwa

Ministerstwo Sprawiedliwości

Ministerstwo Infrastruktury

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Ministerstwo Środowiska

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Ministerstwo Zdrowia

Ministerstwo Sportu i Turystyki

Urząd Komitetu Integracji Europejskiej

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej

Urząd Regulacji Energetyki

Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

Urząd Transportu Kolejowego

Urząd Dozoru Technicznego

Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych

Urząd do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców

Urząd Zamówień Publicznych

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Lotnictwa Cywilnego

Urząd Komunikacji Elektronicznej

Wyższy Urząd Górniczy

Główny Urząd Miar

Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Główny Urząd Nadzoru Budowlanego

Główny Urząd Statystyczny

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych

Państwowa Komisja Wyborcza

Państwowa Inspekcja Pracy

Rządowe Centrum Legislacji

Narodowy Fundusz Zdrowia

Polska Akademia Nauk

Polskie Centrum Akredytacji

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji

Polska Organizacja Turystyczna

Polski Komitet Normalizacyjny
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Komisja Nadzoru Finansowego
Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
Komenda Główna Policji
Komenda Główna Straży Granicznej
Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
Główny Inspektorat Transportu Drogowego
Główny Inspektorat Farmaceutyczny
Główny Inspektorat Sanitarny
Główny Inspektorat Weterynarii
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Agencja Wywiadu
Agencja Mienia Wojskowego
Wojskowa Agencja Mieszkaniowa
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
Agencja Rynku Rolnego
Agencja Nieruchomości Rolnych
Państwowa Agencja Atomistyki
Polska Agencja Żeglugi Powietrznej
Polska Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Agencja Rezerw Materiałowych
Narodowy Bank Polski
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Instytut Pamięci Narodowej — Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu

Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa

Służba Celna Rzeczypospolitej Polskiej

Państwowe Gospodarstwo Leśne »Lasy Państwowe«

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Urzędy wojewódzkie

Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, jeśli ich organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej lub wojewoda

PORTUGAL

Presidência do Conselho de Ministros

Ministério das Finanças e da Administração Pública

Ministério da Defesa Nacional

Ministério dos Negócios Estrangeiros

Ministério da Administração Interna

Ministério da Justiça

Ministério da Economia e da Inovação

Ministério da Agricultura, Desenvolvimento Rural e Pescas

Ministério da Educação

Ministério da Ciência, Tecnologia e do Ensino Superior

Ministério da Cultura

Ministério da Saúde

Ministério do Trabalho e da Solidariedade Social

Ministério das Obras Públicas, Transportes e Comunicações

Ministério do Ambiente, do Ordenamento do Território e do Desenvolvimento Regional

Presidência da República

Tribunal Constitucional

Tribunal de Contas

Provedoria de Justiça

RUMÆNIEN

Administrația Prezidențială

Senatul României

Camera Deputaților

Inalta Curte de Casație și Justiție

Curtea Constituțională

Consiliul Legislativ

Curtea de Conturi

Consiliul Superior al Magistraturii

Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție

Secretariatul General al Guvernului

Cancelaria primului ministru

Ministerul Afacerilor Externe

Ministerul Economiei și Finanțelor

Ministerul Justiției

Ministerul Apărării

Ministerul Internelor și Reformei Administrative

Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse

Ministerul pentru Intreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

Ministerul Transporturilor

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței

Ministerul Educației Cercetării și Tineretului

Ministerul Sănătății Publice

Ministerul Culturii și Cultelor

Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației

Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile

Serviciul Român de Informații

Serviciul de Informații Externe

Serviciul de Protecție și Pază

Serviciul de Telecomunicații Speciale

Consiliul Național al Audiovizualului

Consiliul Concurenței (CC)

Direcția Națională Anticorupție

Inspectoratul General de Poliție

Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice

Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor

Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC)

Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor

Autoritatea Navală Română

Autoritatea Feroviară Română

Autoritatea Rutieră Română

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului

Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap

Autoritatea Națională pentru Turism

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților

Autoritatea Națională pentru Tineret

Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică

Autoritatea Națională pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației

Autoritatea Națională pentru Serviciile Societății Informaționale

Autoritatea Electorală Permanente

Agenția pentru Strategii Guvernamentale

Agenția Națională a Medicamentului

Agenția Națională pentru Sport

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

Agenția Națională de Reglementare în Domeniul Energiei

Agenția Română pentru Conservarea Energiei

Agenția Națională pentru Resurse Minerale

Agenția Română pentru Investiții Străine

Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie

Agenția Națională a Funcționarilor Publici

Agenția Națională de Administrare Fiscală

Agenția de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială

Agenția Națională Anti-doping

Agenția Nucleară

Agenția Națională pentru Protecția Familiei

Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Bărbați și Femei

Agenția Națională pentru Protecția Mediului

Agenția națională Antidrog

SLOVENIEN

Predsednik Republike Slovenije

Državni zbor Republike Slovenije

Državni svet Republike Slovenije

Varuh človekovih pravic

Ustavno sodišče Republike Slovenije

Računsko sodišče Republike Slovenije

Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Vladne službe

Ministrstvo za finance

Ministrstvo za notranje zadeve

Ministrstvo za zunanje zadeve

Ministrstvo za obrambo

Ministrstvo za pravosodje

Ministrstvo za gospodarstvo

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ministrstvo za promet

Ministrstvo za okolje in prostor

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Ministrstvo za zdravje

Ministrstvo za javno upravo

Ministrstvo za šolstvo in šport

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo

Ministrstvo za kulturo

Vrhovno sodišče Republike Slovenije

višja sodišča

okrožna sodišča

okrajna sodišča

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije

Okrožna državna tožilstva

Državno pravobranilstvo

Upravno sodišče Republike Slovenije

Višje delovno in socialno sodišče

delovna sodišča

Davčna uprava Republike Slovenije

Carinska uprava Republike Slovenije

Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja

Urad Republike Slovenije za nadzor prirejanja iger na srečo

Uprava Republike Slovenije za javna plačila

Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna

Policija

Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve

Generalštab Slovenske vojske

Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje

Inšpektorat Republike Slovenije za obrambo

Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence

Urad Republike Slovenije za varstvo potrošnikov

Tržni inšpektorat Republike Slovenije

Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino

Inšpektorat Republike Slovenije za elektronske komunikacije, elektronsko podpisovanje in pošto
Inšpektorat za energetiko in rudarstvo
Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano
Fitosanitarna uprava Republike Slovenije
Veterinarska uprava Republike Slovenije
Uprava Republike Slovenije za pomorstvo
Direkcija Republike Slovenije za caste
Prometni inšpektorat Republike Slovenije
Direkcija za vodenje investicij v javno železniško infrastrukturo
Agencija Republike Slovenije za okolje
Geodetska uprava Republike Slovenije
Uprava Republike Slovenije za jedrsko varstvo
Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
Inšpektorat Republike Slovenije za delo
Zdravstveni inšpektorat
Urad Republike Slovenije za kemikalije
Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji
Urad Republike Slovenije za meroslovje
Urad za visoko šolstvo
Urad Republike Slovenije za mladino
Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
Arhiv Republike Slovenije
Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije
Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije
Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije
Služba vlade za zakonodajo
Služba vlade za evropske zadeve
Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko
Urad vlade za komuniciranje

Urad za enake možnosti

Urad za verske skupnosti

Urad za narodnosti

Urad za makroekonomske analize in razvoj

Statistični urad Republike Slovenije

Slovenska obveščevalno-varnostna agencija

Protokol Republike Slovenije

Urad za varovanje tajnih podatkov

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu

Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj

Informacijski pooblaščenec

Državna volilna komisija

SLOVAKIET

Ministerier og andre statslige myndigheder i henhold til lov nr. 575/2001 Coll. om opbygningen af regeringens og statsadministrationens myndigheders aktiviteter som affattet i senere bestemmelser:

Kancelária Prezidenta Slovenskej republiky

Národná rada Slovenskej republiky

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
Úrad vlády Slovenskej republiky
Protimonopolný úrad Slovenskej republiky
Štatistický úrad Slovenskej republiky
Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky
Úrad pre verejné obstarávanie
Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky
Národný bezpečnostný úrad
Ústavný súd Slovenskej republiky
Najvyšší súd Slovenskej republiky
Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky
Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
Úrad pre finančný trh
Úrad na ochranu osobných údajov
Kancelária verejného ochrany práv

FINLAND

Oikeuskanslerinvirasto — Justitiekanslersämbetet
Liikenne- ja viestintäministeriö — Kommunikationsministeriet
Ajoneuvohallintokeskus AKE — Fordonsförvaltningscentralen AKE
Ilmailuhallinto — Luftfartsförvaltningen
Ilmatieteen laitos — Meteorologiska institutet
Merenkululaitos — Sjöfartsverket
Merentutkimuslaitos — Havsforskningsinstitutet
Ratahallintokeskus RHK — Banförvaltningscentralen RHK
Rautatievirasto — Järnvägsverket

Tiehallinto — Vägförvaltningen

Viestintävirasto — Kommunikationsverket

Maa- ja metsätalousministeriö — Jord- och skogsbruksministeriet

Elintarviketurvallisuusvirasto — Livsmedelssäkerhetsverket

Maanmittauslaitos — Lantmäteriverket

Maaseutuvirasto — Landsbygdsverket

Oikeusministeriö — Justitieministeriet

Tietosuojavaltuutetun toimisto — Dataombudsmannens byrå

Tuomioistuimet — Domstolar

Korkein oikeus — Högsta domstolen

Korkein hallinto-oikeus — Högsta förvaltningsdomstolen

Hovioikeudet — Hovrätter

Kärjäoikeudet — Tingsrätter

Hallinto-oikeudet — Förvaltningsdomstolar

Markkinaoikeus — Marknadsdomstolen

Työtuomioistuin — Arbetsdomstolen

Vakuutusosasto — Försäkringsdomstolen

Kuluttajariitalautakunta — Konsumenttvistenämnden

Vankeinhoitolaitos — Fångvårdsväsendet

HEUNI — Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti —
HEUNI — Europeiska institutet för kriminalpolitik, verksamt i anslutning till Förenta nationerna

Konkurssiasiamiehen toimisto — Konkursombudsmannens byrå

Kuluttajariitalautakunta — Konsumenttvistenämnden

Oikeushallinnon palvelukeskus — Justitieförvaltningens servicecentral

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus — Justitieförvaltningens datateknikcentral

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (Optula) — Rättspolitiska forskningsinstitutet

Oikeusrekisterikeskus — Rättsregistercentralen

Onnettomuustutkintakeskus — Centralen för undersökning av olyckor

Rikosseuraamusvirasto — Brottspåföljdsverket

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus — Brottspåföljdsområdets utbildningscentral

Rikoksantorjuntaneuvosto — Rådet för brottsförebyggande

Saamelaiskäräjät — Sametinget

Valtakunnansyyttäjänvirasto — Riksåklagarämbetet

Vankeinhoitolaitos — Fångvårdsväsendet

Opetusministeriö — Undervisningsministeriet

Opetushallitus — Utbildningsstyrelsen

Valtion elokuvatarkastamo — Statens filmgranskningsbyrå

Puolustusministeriö — Försvarsministeriet

Puolustusvoimat — Försvarsmakten

Sisäasiainministeriö — Inrikesministeriet

Väestörekisterikeskus — Befolkningsregistercentralen

Keskusrikospoliisi — Centralkriminalpolisen

Liikkuva poliisi — Rörliga polisen

Rajavartiolaitos — Gränsbevakningsväsendet

Lääninhallitukset — Länstyrelserna

Suojelupoliisi — Skyddspolisen

Poliisiammattikorkeakoulu — Polisyrkeshögskolan

Poliisin tekniikkakeskus — Polisens teknikcentral

Poliisin tietohallintokeskus — Polisens datacentral

Helsingin kihlakunnan poliisilaitos — Polisnrättningen i Helsingfors

Pelastusopisto — Räddningsverket

Hätäkeskuslaitos — Nödcentralverket

Maahanmuuttovirasto — Migrationsverket

Sisäasiainhallinnon palvelukeskus — Inrikesförvaltningens servicecentral

Sosiaali- ja Terveysministeriö — Social- och hälsovårdsministeriet

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta — Besvärnämnden för utkomstskyddsärenden

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta — Besvärnämnden för social trygghet

Lääkelaitos — Läkemedelsverket

Terveysturvakeskus — Rättsskyddscentralen för hälsovården

Säteilyturvakeskus — Strålsäkerhetscentralen

Kansanterveyslaitos — Folkhälsoinstitutet

Lääkehoidon kehittämiskeskus ROHTO — Utvecklingscentralen för läkemedelsbe-handling

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus — Social- och hälsovårdens produktillsynscentral

Sosiaali- ja terveystalantutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes — Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes

Vakuutusvalvontavirasto — Försäkringsinspektionen

Työ- ja elinkeinoministeriö — Arbets- och näringsministeriet

Kuluttajavirasto — Konsumentverket

Kilpailuvirasto — Konkurrensverket

Patentti- ja rekisterihallitus — Patent- och registerstyrelsen

Valtakunnansovittelijain toimisto — Riksförlikningsmännens byrå

Valtion turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset — Statliga förläggningar för asylsökande

Energiainmarkkinavirasto - Energimarknadsverket

Geologian tutkimuskeskus — Geologiska forskningscentralen

Huoltovarmuuskeskus — Försörjningsberedskapscentralen

Kuluttajatutkimuskeskus — Konsumentforskningscentralen

Matkailun edistämiskeskus (MEK) — Centralen för turistfrämjande

Mittatekniikan keskus (MIKES) — Mätteknikcentralen

Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus - Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer

Turvatekniikan keskus (TUKES) — Säkerhetsteknikcentralen

Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) — Statens tekniska forskningscentral

Syrjintälautakunta — Nationella diskrimineringsnämnden

Työneuvosto — Arbetsrådet

Vähemmistövaltuutetun toimisto — Minoritetsombudsmännens byrå

Ulkoasiainministeriö — Utrikesministeriet

Valtioneuvoston kanslia — Statsrådets kansli

Valtiovarainministeriö — Finansministeriet

Valtiokonttori — Statskontoret

Verohallinto — Skatteförvaltningen

Tullilaitos — Tullverket

Tilastokeskus — Statistikcentralen

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus — Statens ekonomiska forskningscentral

Ympäristöministeriö — Miljöministeriet

Suomen ympäristökeskus — Finlands miljöcentral

Asumisen rahoitus- ja kehityskeskus — Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

Valtiontalouden tarkastusvirasto — Statens revisionsverk

SVERIGE

A

Affärsverket svenska kraftnät

Akademien för de fria konsterna

Alkohol- och läkemedelssortiments-nämnden

Allmänna pensionsfonden

Allmänna reklamationsnämnden

Ambassader

Ansvarsnämnd, statens

Arbetsdomstolen

Arbetsförmedlingen

Arbetsgivarverk, statens

Arbetslivsinstitutet

Arbetsmiljöverket

Arkitekturmuseet

Arrendenämnder

Arvsfondsdelegationen

Arvsfondsdelegationen

B

Banverket

Barnombudsmannen

Beredning för utvärdering av medicinsk metodik, statens

Bergsstaten

Biografbyrå, statens

Biografiskt lexikon, svenskt

Birgittaskolan

Blekinge tekniska högskola

Bokföringsnämnden

Bolagsverket

Bostadsnämnd, statens

Bostadskreditnämnd, statens

Boverket

Brottsförebyggande rådet

Brottsoffermyndigheten

C

Centrala studiestödsnämnden

D

Danshögskolan

Datainspektionen

Departementen

Domstolsverket

Dramatiska institutet

E

Ekeskolan

Ekobrottsmyndigheten

Ekonomistyrningsverket

Ekonomiska rådet

Elsäkerhetsverket

Energimarknadsinspektionen

Energimyndighet, statens

EU/FoU-rådet

Exportkreditnämnden

Exportråd, Sveriges

F

Fastighetsmäklarnämnden

Fastighetsverk, statens

Fideikommissnämnden

Finansinspektionen

Finanspolitiska rådet

Finsk-svenska gränsälvscommissionen

Fiskeriverket

Flygmedicincentrum

Folkhälsoinstitut, statens

Fonden för fukt- och mögelskador

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas

Folke Bernadotte Akademin

Forskarskattenämnden

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

Fortifikationsverket

Forum för levande historia

Försvarets materielverk

Försvarets radioanstalt

Försvarets underrättelsenämnd

Försvvarshistoriska museer, statens

Försvvarshögskolan

Försvvarsmakten

Försäkringskassan

G

Gentekniknämnden

Geologiska undersökning

Geotekniska institut, statens

Giftinformationscentralen

Glesbygdsverket

Grafiska institutet och institutet för högre kommunikation- och reklamutbildning

Granskningsnämnden för radio och TV

Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar

Gymnastik- och Idrottshögskolan

Göteborgs universitet

H

Handelsflottans kultur- och fritidsråd

Handelsflottans pensionsanstalt

Handelssekreterare

Handelskamrar, auktoriserade

Handikappombudsmannen

Handikappråd, statens

Harpsundsnämnden

Haverikommission, statens

Historiska museer, statens

Hjälpmedelsinstitutet

Hovrätterna

Hyresnämnder

Häktena

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd

Högskolan Dalarna

Högskolan i Borås

Högskolan i Gävle

Högskolan i Halmstad

Högskolan i Kalmar

Högskolan i Karlskrona/Ronneby

Högskolan i Kristianstad

Högskolan i Skövde

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Högskolan på Gotland

Högskolans avskiljandenämnd

Högskoleverket

Högsta domstolen

I

ILO kommittén

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Inspektionen för strategiska produkter

Institut för kommunikationsanalys, statens

Institut för psykosocial medicin, statens

Institut för särskilt utbildningsstöd, statens

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Institutet för rymdfysik

Institutet för tillväxtpolitiska studier

Institutionsstyrelse, statens

Insättningsgarantinämnden

Integrationsverket

Internationella programkontoret för utbildningsområdet

J

Jordbruksverk, statens

Justitiekanslern

Jämställdhetsombudsmannen

Jämställdhetsnämnden

Järnvägar, statens

Järnvägsstyrelsen

K

Kammarkollegiet

Kammarrätterna

Karlstads universitet

Karolinska Institutet

Kemikalieinspektionen

Kommerskollegium

Konjunkturinstitutet

Konkurrensverket

Konstfack

Konsthögskolan

Konstnärsnämnden

Konstråd, statens

Konsulat

Konsumentverket

Krigsvetenskapsakademin

Krigsförsäkringsnämnden

Kriminaltekniska laboratorium, statens

Kriminalvården

Krisberedskapsmyndigheten

Kristinaskolan

Kronofogdemyndigheten

Kulturråd, statens

Kungl. Biblioteket

Kungl. Konsthögskolan

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Kungl. Tekniska högskolan

Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien

Kungl Vetenskapsakademin

Kustbevakningen

Kvalitets- och kompetensråd, statens

Kärnavfallsfondens styrelse

L

Lagrådet

Lantbruksuniversitet, Sveriges

Lantmäteriverket

Linköpings universitet

Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet

Livsmedelsverk, statens

Livsmedelsekonomiska institutet

Ljud- och bildarkiv, statens

Lokala säkerhetsnämnderna vid kärnkraftverk

Lotteriinspektionen

Luftfartsverket

Luftfartsstyrelsen

Luleå tekniska universitet

Lunds universitet

Läkemedelsverket

Läkemedelsförmånsnämnden

Länsrätterna

Länsstyrelserna

Lärarhögskolan i Stockholm

M

Malmö högskola

Manillaskolan

Maritima muséer, statens

Marknadsdomstolen

Medlingsinstitutet

Meteorologiska och hydrologiska institut, Sveriges

Migrationsverket

Militärhögskolor

Mittuniversitetet

Moderna museet

Museer för världskultur, statens

Musikaliska Akademien

Musiksamlingar, statens

Myndigheten för handikappolitisk samordning

Myndigheten för internationella adoptionsfrågor

Myndigheten för skolutveckling

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning

Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning

Myndigheten för radio och tv

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet

Myndigheten för utländska investeringar i Sverige

Mälardalens högskola

N

Nationalmuseum

Nationellt centrum för flexibelt lärande

Naturhistoriska riksmuseet

Naturvårdsverket

Nordiska Afrikainstitutet

Notarienämnden

Nämnd för arbetstagares uppfinningar, statens

Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Nämnden för styrelserepresentationsfrågor

Nämnden mot diskriminering

Nämnden för elektronisk förvaltning

Nämnden för RH anpassad utbildning

Nämnden för hemslöjdsfrågor

O

Oljekrisnämnden

Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Operahögskolan i Stockholm

P

Patent- och registreringsverket

Patentbesvärsrätten

Pensionsverk, statens

Personregisternämnd statens, SPAR-nämnden

Pliktverk, Totalförsvarets

Polarforskningssekretariatet

Post- och telestyrelsen

Premiepensionsmyndigheten

Presstödsnämnden

R

Rederinämnden

Regeringskansliet

Regeringsrätten

Resegarantinämnden

Registernämnden

Revisorsnämnden

Riksantikvarieämbetet

Riksarkivet

Riksbanken

Riksdagsförvaltningen

Riksdagens ombudsmän

Riksdagens revisorer

Riksgäldskontoret

Rikshemvärnsrådet

Rikspolisstyrelsen

Riksrevisionen

Rikstrafiken

Riksutställningar, Stiftelsen

Riksvärderingsnämnden

Rymdstyrelsen

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Räddningsverk, statens

Rättshjälpsmyndigheten

Rättshjälpsnämnden

Rättsmedicinalverket

S

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Sameskolstyrelsen och sameskolor

Sametinget

SIS, Standardiseringen i Sverige

Sjöfartsverket

Skatterättsnämnden

Skatteverket

Skaderegleringsnämnd, statens

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor

Skogsstyrelsen

Skogsvårdsstyrelserna

Skogs och lantbruksakademien

Skolverk, statens

Skolväsendets överklagandenämnd

Smittskyddsinstitutet

Socialstyrelsen

Specialpedagogiska institutet

Specialskolemyndigheten

Språk- och folkminnesinstitutet

Sprängämnesinspektionen

Statistiska centralbyrån

Statskontoret

Stockholms universitet

Stockholms internationella miljöinstitut

Strålsäkerhetsmyndigheten

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, SIDA

Styrelsen för Samefonden

Styrelsen för psykologiskt försvar

Stängselnämnden

Svenska institutet

Svenska institutet för europapolitiska studier

Svenska ESF rådet

Svenska Unescorådet

Svenska FAO kommittén

Svenska Språknämnden

Svenska Skeppshypotekskassan

Svenska institutet i Alexandria

Sveriges författarfond

Säkerhetspolisen

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Södertörns högskola

T

Taltidningsnämnden

Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Teaterhögskolan i Stockholm

Tingsrätterna

Tjänstepensions och grupplivnämnd, statens

Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet

Totalförsvarets forskningsinstitut

Totalförsvarets pliktverk

Tullverket

Turistdelegationen

U

Umeå universitet

Ungdomsstyrelsen

Uppsala universitet

Utlandslönenämnd, statens

Utlänningsnämnden

Utrikesförvaltningens antagningsnämnd

Utrikesnämnden

Utsädeskontroll, statens

V

Valideringsdelegationen

Valmyndigheten

Vatten- och avloppsnämnd, statens

Vattenöverdomstolen

Verket för förvaltningsutveckling

Verket för högskoleservice

Verket för innovationssystem (VINNOVA)

Verket för näringslivsutveckling (NUTEK)

Vetenskapsrådet

Veterinärmedicinska anstalt, statens

Veterinära ansvarsnämnden

Väg- och transportforskningsinstitut, statens

Vägverket

Vänerskolan

Växjö universitet

Växsortsnämnd, statens

Å

Åklagarmyndigheten

Åsbackaskolan

Ö

Örebro universitet

Örlogsmannasällskapet

Östervångsskolan

Överbefälhavaren

Överklagandenämnden för högskolan

Överklagandenämnden för nämndemanna-uppdrag

Överklagandenämnden för studiestöd

Överklagandenämnden för totalförsvaret

DET FORENEDE KONGERIGE

Cabinet Office

Office of the Parliamentary Counsel

Central Office of Information

Charity Commission

Crown Estate Commissioners (Vote Expenditure Only)

Crown Prosecution Service

Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform

Competition Commission

Gas and Electricity Consumers« Council

Office of Manpower Economics

Department for Children, Schools and Families

Department of Communities and Local Government

Rent Assessment Panels

Department for Culture, Media and Sport

British Library

British Museum

Commission for Architecture and the Built Environment

The Gambling Commission

Historic Buildings and Monuments Commission for England (English Heritage)

Imperial War Museum

Museums, Libraries and Archives Council

National Gallery

National Maritime Museum

National Portrait Gallery

Natural History Museum

Science Museum

Tate Gallery

Victoria and Albert Museum

Wallace Collection

Department for Environment, Food and Rural Affairs

Agricultural Dwelling House Advisory Committees

Agricultural Land Tribunals

Agricultural Wages Board and Committees

Cattle Breeding Centre

Countryside Agency

Plant Variety Rights Office

Royal Botanic Gardens, Kew

Royal Commission on Environmental Pollution

Department of Health

Dental Practice Board

National Health Service Strategic Health Authorities

NHS Trusts

Prescription Pricing Authority

Department for Innovation, Universities and Skills

Higher Education Funding Council for England

National Weights and Measures Laboratory

Patent Office

Department for International Development

Department of the Procurator General and Treasury Solicitor

Legal Secretariat to the Law Officers

Department for Transport

Maritime and Coastguard Agency

Department for Work and Pensions

Disability Living Allowance Advisory Board

Independent Tribunal Service

Medical Boards and Examining Medical Officers (War Pensions)

Occupational Pensions Regulatory Authority

Regional Medical Service

Social Security Advisory Committee

Export Credits Guarantee Department

Foreign and Commonwealth Office

Wilton Park Conference Centre

Government Actuary's Department

Government Communications Headquarters

Home Office

HM Inspectorate of Constabulary

House of Commons

House of Lords

Ministry of Defence

Defence Equipment & Support

Meteorological Office

Ministry of Justice

Boundary Commission for England

Combined Tax Tribunal

Council on Tribunals

Court of Appeal — Criminal

Employment Appeals Tribunal

Employment Tribunals

HMCS Regions, Crown, County and Combined Courts (England and Wales)

Immigration Appellate Authorities

Immigration Adjudicators

Immigration Appeals Tribunal

Lands Tribunal

Law Commission

Legal Aid Fund (England and Wales)

Office of the Social Security Commissioners

Parole Board and Local Review Committees

Pensions Appeal Tribunals

Public Trust Office

Supreme Court Group (England and Wales)

Transport Tribunal

The National Archives

National Audit Office

National Savings and Investments

National School of Government

Northern Ireland Assembly Commission

Northern Ireland Court Service

Coroners Courts

County Courts

Court of Appeal and High Court of Justice in Northern Ireland

Crown Court

Enforcement of Judgements Office

Legal Aid Fund

Magistrates« Courts

Pensions Appeals Tribunals

Northern Ireland, Department for Employment and Learning

Northern Ireland, Department for Regional Development

Northern Ireland, Department for Social Development

Northern Ireland, Department of Agriculture and Rural Development

Northern Ireland, Department of Culture, Arts and Leisure

Northern Ireland, Department of Education

Northern Ireland, Department of Enterprise, Trade and Investment

Northern Ireland, Department of the Environment

Northern Ireland, Department of Finance and Personnel

Northern Ireland, Department of Health, Social Services and Public Safety

Northern Ireland, Office of the First Minister and Deputy First Minister

Northern Ireland Office

Crown Solicitor's Office

Department of the Director of Public Prosecutions for Northern Ireland

Forensic Science Laboratory of Northern Ireland

Office of the Chief Electoral Officer for Northern Ireland

Police Service of Northern Ireland

Probation Board for Northern Ireland

State Pathologist Service

Office of Fair Trading

Office for National Statistics

National Health Service Central Register

Office of the Parliamentary Commissioner for Administration and Health Service Commissioners

Paymaster General's Office

Postal Business of the Post Office

Privy Council Office

Public Record Office

HM Revenue and Customs

The Revenue and Customs Prosecutions Office

Royal Hospital, Chelsea

Royal Mint

Rural Payments Agency

Scotland, Auditor-General

Scotland, Crown Office and Procurator Fiscal Service

Scotland, General Register Office

Scotland, Queen's and Lord Treasurer's Remembrancer

Scotland, Registers of Scotland

The Scotland Office

The Scottish Ministers

Architecture and Design Scotland

Crofters Commission

Deer Commission for Scotland

Lands Tribunal for Scotland

National Galleries of Scotland

National Library of Scotland

National Museums of Scotland

Royal Botanic Garden, Edinburgh

Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland

Scottish Further and Higher Education Funding Council

Scottish Law Commission

Community Health Partnerships

Special Health Boards

Health Boards

The Office of the Accountant of Court

High Court of Justiciary

Court of Session

HM Inspectorate of Constabulary

Parole Board for Scotland

Pensions Appeal Tribunals

Scottish Land Court

Sheriff Courts

Scottish Police Services Authority

Office of the Social Security Commissioners

The Private Rented Housing Panel and Private Rented Housing Committees

Keeper of the Records of Scotland

The Scottish Parliamentary Body Corporate
 HM Treasury
 Office of Government Commerce
 United Kingdom Debt Management Office
 The Wales Office (Office of the Secretary of State for Wales)
 The Welsh Ministers
 Higher Education Funding Council for Wales
 Local Government Boundary Commission for Wales
 The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Wales
 Valuation Tribunals (Wales)
 Welsh National Health Service Trusts and Local Health Boards
 Welsh Rent Assessment Panels

BILAG II

LISTE OVER DE I ARTIKEL 2, STK. 1, NR. 6), LITRA A), OMHANDLEDE AKTIVITETER

I tilfælde af forskellige fortolkninger mellem CPV og NACE gælder CPV-nomenklaturen

NACE Rev. 1 ¹⁾					CPV-kode
HOVEDAFDELING F			BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED		
Hoved-gruppe	Gruppe	Under-gruppe	Beskrivelse	Bemærkninger	
45			Bygge- og anlægsvirksomhed	Denne hovedgruppe omfatter: - opførelse af nye bygninger og bygværker, restaurering og almindelige reparationer.	45000000
	45,1		Forberedende byggepladsarbejder		45100000
		45,11	Nedrivning af bygninger; jordarbejder	Denne undergruppe omfatter: - nedrivning af bygninger og andre bygværker - rydning af byggepladser - jordarbejder: afgravning, påfyldning, nivellering og planering af byggepladser, grøftegravning, fjer-	45110000

			<p>nelse af klippe og sten, sprængning etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - klargøring til minedrift: - Fjernelse af overjord og anden klargøring samt andet forberedende arbejde i forbindelse med mineanlæg <p>Denne undergruppe omfatter også:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Byggepladsafvanding - afvanding af landbrugs- og skovbrugsarealer. 		
		45,12	<p>Prøveboringer og andre former for boringer</p>	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prøveboringer og udtagning af prøver i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, geofysiske og geologiske undersøgelser eller til lignende formål <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - boring af olie- og gasproduktionsbrønde, jf. 11.20 - brøndboring, jf. 45.25 - skaktsænkning, jf. 45.25 - olie- og gasprospektering, geofysiske, geologiske og seismiske undersøgelser, jf. 74.20 	45120000
	45,2		<p>Opførelse af bygninger eller dele heraf; anlægsarbejder</p>		45200000
		45,21	<p>Almindelige byggearbejder omfattende bygninger og ingeniørarbejder</p>	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opførelse af alle typer bygninger og udførelse af anlægsarbejder - broer, herunder til hovedveje udført som pæledæk, viadukter, tunneler og undergrundsbaner - fjernrørledninger, kommunikations- og elledninger - rørledninger samt kommunikations- og elledninger i byer - supplerende anlægsarbejder i byer - samling og opførelse af præfabrikerede bygninger på stedet <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <p>servicevirksomhed i forbindelse med olie- og gasudvinding, jf. 11.20</p> <ul style="list-style-type: none"> - opførelse af komplette, præfabrikerede bygninger af dele — ikke 	<p>45210000</p> <p>Undtagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45213316 45220000 45231000 45232000

			af beton — som er af egen produktion, jf. hovedgruppe 20, 26 og 28 - bygge- og anlægsarbejder, undtagen opførelse af bygninger, i forbindelse med stadioner, svømmebassiner, sportshaller, tennisbaner, golfbaner og andre sportsanlæg jf. 45.23 - installationsvirksomhed, jf. 45.3 - færdiggørelse af bygninger, jf. 45.4 - arkitekt- og ingeniørvirksomhed, jf. 74.20 - byggeledelse i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, jf. 74.20		
		45,22	Udførelse af tagdækning og tagkonstruktioner	Denne undergruppe omfatter: - udførelse af tagkonstruktioner - udførelse af tagdækning - fugtisolering	45261000
		45,23	Anlæg af veje, flyvepladser og sportsanlæg	Denne undergruppe omfatter: - anlæg af motorveje, veje, gader og andre køreveje og gangstier - anlæg af jernbaner - anlæg af start- og landingsbaner til fly - anlægsarbejder i forbindelse med stadioner, svømmebassiner, sportshaller, tennisbaner, golfbaner og andre sportsanlæg - vejafstribning og afmærkning af parkeringsbåse. Denne undergruppe omfatter ikke: - forberedende jordarbejder, jf. 45.11.	45212212 og DA03 45230000 undtagen: - 45231000 - 45232000 - 45234115
		45,24	Udførelse af vandbygningsanlæg	Denne undergruppe omfatter: - anlæg af: - sejlløb, havne- og flodbygningsværker, lystbådehavne (marinaer), sluser osv. - dæmninger og diger - opmudring - arbejder under vand.	45240000
		45,25	Anden bygge- og anlægsvirksomhed, som kræver specialisering	Denne undergruppe omfatter: - bygge- og anlægsaktiviteter inden for et område, som er fælles for forskellige byggearbejder, og	45250000 45262000

			<p>som kræver specialisering eller specialudstyr</p> <ul style="list-style-type: none"> - udførelse af fundamenter, herunder nedramning af pæle - brøndboring, skaktsænkning - opstilling af stålprofiler, som ikke er af egen produktion - bøjning af stålprofiler - opmuring og stensætning - opstilling og demontering af stilladser og arbejdsplatforme, herunder også udlejning heraf - opførelse/opstilling af skorstene og montering af industriovne. <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udlejning af stilladser uden opstilling og demontering, jf. 71.32. 	
45,3		Bygningsinstallationsvirksomhed		45300000
	45,31	El-installationsvirksomhed	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <p>installation i bygninger eller andre bygværker af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elkabler og elarmaturer - telekommunikationsanlæg - elektriske varmeanlæg - lokale antenneanlæg og radioantennener - brandalarmer - tyverialarmer - elevatorer og rullende trapper - lynafledere mv. 	<p>45213316</p> <p>45310000</p> <p>Undtagen:</p> <p>– 45316000</p>
	45,32	Isoleringsvirksomhed	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - installation af varme-, lyd- eller vibrationsisolering i bygninger eller andre bygværker <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fugtisolering, jf. 45.22. 	45320000
	45,33	VVS-installatører og blikkenslager-forretninger	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - installation i bygninger eller andre bygværker af: - rør- og sanitetsudstyr - gasarmaturer - varme-, ventilations-, køle- eller airconditionudstyr og -kanaler - sprinkleranlæg <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p>	45330000

				- installation af elektriske varmeanlæg, jf. 45.31.	
		45,34	Anden installationsvirksomhed	Denne undergruppe omfatter: - installation af belysnings- og signalanlæg til veje, jernbaner, luft- havne og havne - installation af armaturer og komponenter ikke andet steds nævnt i bygninger eller andre bygningsværker.	45234115 45316000 45340000
	45,4		Færdiggørelse af bygninger		45400000
		45,41	Stukkatørvirksomhed	Denne undergruppe omfatter: - udførelse i bygninger eller andre bygværker af indvendige og udvendige pudse- og stukkatørarbejder, herunder også af det underliggende pudslag.	45410000
		45,42	Tømrer- og bygnings-snedkerforretninger	Denne undergruppe omfatter: - i- og opsætning af udstyr, som ikke er af egen produktion: døre, vinduer, dør- og vinduesrammer, elementkøkkener, trapper, butiks-tilbehør o.l. af træ eller andre materialer - indvendige færdiggørelsesarbejder, som f.eks. lofter, vægbeklædning af træ, flytbare skillevægge mv. Denne undergruppe omfatter ikke: - lægning af parketgulve og andre gulve af træ, jf. 45.43	45420000
		45,43	Udførelse af gulvbelægninger og vægbeklædning	Denne undergruppe omfatter: - udførelse i bygninger eller andre bygværker af arbejder vedrørende: - væg- eller gulvfliser af keramik, beton eller tilhuggede sten - parket og anden gulvbelægning af træ, samt tæpper og gulvbelægninger af linoleum - herunder også af gummi eller plast - gulvbelægninger eller vægbeklædninger af terrazzo, marmor, granit eller skifer - tapet	45430000

		45,44	Maler- og glarmesterforretninger	Denne undergruppe omfatter: - indvendig og udvendig maling af bygninger - maling af broer mv. - isætning af glas, spejle mv. Denne undergruppe omfatter ikke: - isætning af vinduer, jf. 45.42.	45440000
		45,45	Andet færdiggørelsesarbejde	Denne undergruppe omfatter: - anlæg af private svømmebassiner - damprensning, sandblæsning o.l. af facader - andet færdiggørelsesarbejde i og på bygninger i.a.n. Denne undergruppe omfatter ikke: - indvendig rengøring af bygninger og andre bygværker, jf. 74.70.	45212212 og DA04 45450000
	45,5		Udlejning af entreprenørmateriel med betjeningspersonale		45500000
		45,50	Udlejning af entreprenørmateriel med betjeningspersonale	Denne undergruppe omfatter ikke: - udlejning af entreprenørmateriel uden betjeningspersonale, jf. 71.32.	45500000

¹⁾ Rådets forordning (EØF) nr. 3037/90 af 9. oktober 1990 om Den Statistiske Nomenklatur for Økonomiske Aktiviteter i De Europæiske Fællesskaber (EFT L 293 af 24.10.1990, s. 1).

BILAG III

LISTE OVER DE I ARTIKEL 4, LITRA b), OMHANDLEDE VARER VEDRØRENDE KONTRAKTER TILDELTE AF ORDREGIVENDE MYNDIGHEDER INDEN FOR FORSVARSOMRÅDET

Den eneste tekst, der er gældende ved anvendelsen af dette direktiv, er teksten i bilag 1, punkt 3, i GPA-aftalen, som følgende vejledende liste over produkter er baseret på:

Kapitel 25:	Salt; svovl, jord- og stenarter, gips, kalk og cement
Kapitel 26:	Malme, slagge og aske
Kapitel 27:	Mineralske brændselsstoffer, mineralolier og destillationsprodukter deraf, bituminøse stoffer, mineralsk voks undtagen: ex ex 27.10: Særlige maskinbrændselsstoffer

Kapitel 28:	Uorganiske kemikalier, uorganiske og organiske forbindelser af ædle metaller, af sjældne jordarters metaller, af radioaktive grundstoffer og af isotoper undtagen: ex ex 28.09: Eksplosive stoffer ex ex 28.13: Eksplosive stoffer ex ex 28.14: Tåregas ex ex 28.28: Eksplosive stoffer ex ex 28.32: Eksplosive stoffer ex ex 28.39: Eksplosive stoffer ex ex 28.50: Giftige stoffer ex ex 28.51: Giftige stoffer ex ex 28.54: Eksplosive stoffer
Kapitel 29:	Organiske kemikalier undtagen: ex ex 29.03: Eksplosive stoffer ex ex 29.04: Eksplosive stoffer ex ex 29.07: Eksplosive stoffer ex ex 29.08: Eksplosive stoffer ex ex 29.11: Eksplosive stoffer ex ex 29.12: Eksplosive stoffer ex ex 29.13: Giftige stoffer ex ex 29.14: Giftige stoffer ex ex 29.15: Giftige stoffer ex ex 29.21: Giftige stoffer ex ex 29.22: Giftige stoffer ex ex 29.23: Giftige stoffer ex ex 29.26: Eksplosive stoffer ex ex 29.27: Giftige stoffer ex ex 29.29: Eksplosive stoffer
Kapitel 30:	Farmaceutiske produkter
Kapitel 31:	Gødningsstoffer
Kapitel 32:	Garve- og farvestofekstrakter, garvesyrer og derivater deraf, farvestoffer, lakker og malervarer, kit og spartelmasse, trykfarver, blæk og tusch
Kapitel 33:	Flygtige vegetabiliske olier og resinoider, parfumevarer, kosmetik og toiletmidler
Kapitel 34:	Sæbe, organiske overfladeaktive stoffer samt vaske- og rengøringsmidler, smøremidler, syntetisk voks og tilberedt voks, pudse- og skuremidler, lys og lignende produkter, modellermasse og dentalvoks
Kapitel 35:	Proteiner, lim og klister, enzymer
Kapitel 37:	Fotografiske og kinematografiske artikler
Kapitel 38:	Diverse kemiske produkter undtagen: ex ex 38.19: Giftige stoffer
Kapitel 39:	Plast (celluloseethere og celluloseestere, kunstharpikser og andre plastsubstanser) samt varer deraf undtagen: ex ex 39.03: Eksplosive stoffer
Kapitel 40:	Naturgummi (kautsjuk), syntetgummi og facis samt varer deraf

	undtagen: ex ex 40.11: Bildæk
Kapitel 41:	Råhuder og skind samt læder
Kapitel 42:	Varer af læder, sadelmagerarbejder, rejseartikler, håndtasker og lign., varer af tarme
Kapitel 43:	Pelsskind og kunstigt pelsskind samt varer deraf
Kapitel 44:	Træ og varer deraf, trækul
Kapitel 45:	Kork og varer deraf
Kapitel 46:	Kurvemagerarbejder og andre varer af flettematerialer
Kapitel 47:	Materialer til papirfremstilling
Kapitel 48:	Papir og pap, varer af papirmasse, papir og pap
Kapitel 49:	Bøger, aviser, billeder og andre tryksager, håndskrevne eller maskinskrevne arbejder samt tegninger
Kapitel 65:	Hovedbeklædning og dele dertil
Kapitel 66:	Paraplyer, parasoller, spadserestokke, siddestokke, piske, ridepiske samt dele dertil
Kapitel 67:	Bearbejdede fjer og dun samt varer af fjer og dun, kunstige blomster, varer af menneskehår
Kapitel 68:	Varer af sten, gips, cement, asbest, glimmer og lignende materialer
Kapitel 69:	Keramiske produkter
Kapitel 70:	Glas og glasvarer
Kapitel 71:	Perler, ædel- og halvædelstene, ædle metaller, ædelmetaldublé samt varer af disse materialer, bijouterivarer
Kapitel 73:	Jern og stål og varer deraf
Kapitel 74:	Kobber og varer deraf
Kapitel 75:	Nikkel og varer deraf
Kapitel 76:	Aluminium og varer deraf
Kapitel 77:	Magnesium og beryllium samt varer deraf
Kapitel 78:	Bly og varer deraf
Kapitel 79:	Zink og varer deraf
Kapitel 80:	Tin og varer deraf
Kapitel 81:	Andre uædle metaller, der anvendes i den metallurgiske industri, samt varer deraf
Kapitel 82:	Værktøj, redskaber, knive, skeer og gafler samt dele dertil af uædle metaller undtagen: ex ex 82.05: Værktøj ex ex 82.07: Værktøj, dele
Kapitel 83:	Diverse varer af uædle metaller
Kapitel 84:	Dampkedler, maskiner og apparater samt mekaniske redskaber undtagen: ex ex 84.06: Motorer ex ex 84.08: Andre kraftmaskiner ex ex 84.45: Maskiner ex ex 84.53: Automatiske databehandlingsmaskiner ex ex 84.55: Dele til maskiner henhørende under pos. 84.53 ex ex 84.59: Atomreaktorer
Kapitel 85:	Elektriske maskiner og apparater og elektrisk materiel samt dele dertil undtagen: ex ex 85.13: Telekommunikationsudstyr

	ex ex 85.15: Sendere
Kapitel 86:	Lokomotiver, vogne og andet materiel til jernbaner og sporveje samt dele dertil, jernbane- og sporvejsmateriel, trafikreguleringsudstyr af enhver art (ikke elektrisk) undtagen: ex ex 86.02: Pansrede elektriske lokomotiver ex ex 86.03: Andre pansrede lokomotiver ex ex 86.05: Pansrede vogne ex ex 86.06: Reparationsvogne ex ex 86.07: Vogne
Kapitel 87:	Køretøjer (undtagen til jernbaner og sporveje) samt dele dertil undtagen: ex ex 87.08: Tanks og andre pansrede køretøjer ex ex 87.01: Traktorer ex ex 87.02: Militærkøretøjer ex ex 87.03: Kranvogne ex ex 87.09: Motorcykler ex ex 87.14: Påhængsvogne
Kapitel 89:	Skibe, både og flydende materiel undtagen: ex ex 89.01A: Krigsskibe
Kapitel 90:	Optiske, fotografiske og kinematografiske instrumenter og apparater, målekontrol- og præcisionsinstrumenter og -apparater, medicinske og kirurgiske instrumenter og apparater samt dele dertil undtagen: ex ex 90.05: Kikkerter (binokulære) ex ex 90.13: Forskellige instrumenter, lasere ex ex 90.14: Afstandsmålere ex ex 90.28: Elektriske og elektroniske måleinstrumenter ex ex 90.11: Mikroskoper ex ex 90.17: Instrumenter til medicinsk brug ex ex 90.18: Apparater til mekanoterapi ex ex 90.19: Ortopædiske artikler ex ex 90.20: Røntgenapparater
Kapitel 91:	Fremstilling af ure
Kapitel 92:	Musikinstrumenter, lydoptagere eller lydengivere, billed- og lydoptagere eller billed- og lydengivere til fjernsyn, dele og tilbehør til de nævnte instrumenter og apparater
Kapitel 94:	Møbler og dele dertil, hospitalssenge, madrasser, dyner, puder og lignende undtagen: ex ex 94.01A: Flysæder
Kapitel 95:	Varer af udskærings- og støbematerialer
Kapitel 96:	Koste, børster, pensler, pudderkvaster og sigter
Kapitel 98:	Diverse varer

KRAV TIL VÆRKTØJER OG ANORDNINGER TIL ELEKTRONISK MODTAGELSE AF TILBUD, ANSØGNINGER OM DELTAGELSE SAMT PLANER OG PROJEKTER I FORBINDELSE MED PROJEKTKONKURRENCER

Værktøjer og anordninger til elektronisk modtagelse af tilbud, ansøgninger om deltagelse samt planer og projekter i forbindelse med projektkonkurrencer skal ved tekniske midler og passende procedurer mindst garantere følgende:

- a) det nøjagtige tidspunkt og den nøjagtige dato for modtagelse af tilbud/ansøgninger om deltagelse samt planer og projekter kan fastslås med sikkerhed
- b) det kan med rimelighed sikres, at ingen kan få adgang til oplysninger, som er fremsendt i medfør af disse krav, før udløbet af de fastsatte frister
- c) kun bemyndigede personer kan fastsætte eller ændre datoerne for åbning af de modtagne oplysninger
- d) på de forskellige stadier af udbudsproceduren eller af projektkonkurrencen må kun bemyndigede personer få adgang til alle eller en del af de indsendte oplysninger
- e) kun bemyndigede personer må give adgang til indsendte oplysninger og kun efter den anførte dato
- f) oplysninger, som er modtaget og åbnet i overensstemmelse med de foreliggende krav, er kun tilgængelige for personer, der er bemyndiget til at få kendskab hertil
- g) når adgangsforbuddene eller -betingelserne i litra b), c), d), e) og f) overtrædes eller forsøges overtrådt, skal det i rimelig grad sikres, at overtrædelsen klart kan spores.

BILAG V

OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OG MEDDELELSER DEL A

Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om offentliggørelse af en forhåndsmeddelelse i en køberprofil

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed eller den afdeling, hvor der kan fås yderligere oplysninger.
2. Den ordregivende myndigheds art og dens hovedvirksomhed.
3. Det anføres i givet fald, hvis den ordregivende myndighed er en indkøbscentral, eller at der er eller kan være tale om en anden form for fælles udbud.
4. CPV-koder.
5. »Køberprofilens« internetadresse (URL).
6. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen om offentliggørelse af forhåndsmeddelelsen vedrørende køberprofilen.

DEL B

**Oplysninger, der skal angives i forhåndsmeddelelser
(jf. artikel 48)**

I. Oplysninger, der skal angives under alle omstændigheder

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed eller den afdeling, hvor der kan fås yderligere oplysninger.

2. Den e-mail- eller internetadresse, på hvilken der er fri, direkte og fuld elektronisk adgang til udbudsdokumenterne.
Når der ikke er fri, direkte og fuld adgang af de grunde, der er anført i artikel 53, stk. 1, andet og tredje afsnit, angives det, hvordan der kan opnås adgang til udbudsdokumenterne.
3. Den ordregivende myndigheds art og dens hovedvirksomhed.
4. Det anføres i givet fald, hvis den ordregivende myndighed er en indkøbscentral, eller at der er eller kan være tale om en anden form for fælles udbud.
5. CPV-koder. Når kontrakten er opdelt i dellerancer, anføres disse oplysninger for hver dellerance.
6. NUTS-kode for det primære udførelsessted for bygge- og anlægsarbejder i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter eller NUTS-kode for hovedstedet for levering eller udførelse i forbindelse med vareindkøbs- og tjenesteydelsiskontrakter. Når kontrakten er opdelt i dellerancer, anføres disse oplysninger for hver dellerance.
7. Kort beskrivelse af kontrakten: arbejdets art og omfang, arten og mængden eller værdien af værdi af de varer, der skal leveres, tjenesteydelsens art og omfang.
8. Hvis denne bekendtgørelse ikke anvendes til indkaldelse af tilbud, de foreløbige datoer for offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse eller udbudsbekendtgørelser vedrørende den eller de kontrakter, der er nævnt i denne forhåndsmeddelelse.
9. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
10. Andre relevante oplysninger.
11. Angivelse af, om kontrakten er omfattet af GPA-aftalen.

II. Yderligere oplysninger, som skal angives, når bekendtgørelsen anvendes til indkaldelse af tilbud (artikel 48, stk. 2)

1. En henvisning til, at interesserede økonomiske operatører underretter myndighederne om deres interesse i kontrakten eller kontrakterne.
2. Tildelingsprocedurens art (begrænsede udbud, uanset om de omfatter et dynamisk indkøbssystem eller ej, eller udbud med forhandling).
3. Følgende angives:
 - a) Hvis der er tale om en rammeaftale, angives dette.
 - b) Hvis der er tale om et dynamisk indkøbssystem, angives dette.
4. Hvis det allerede er fastsat, tidsramme for levering af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og kontraktens varighed.
5. Hvis de allerede er fastsat, betingelserne for deltagelse, herunder:
 - a) i givet fald angivelse af, at det er en offentlig kontrakt forbeholdt beskyttede værksteder, eller hvis udførelse er forbeholdt programmer for beskyttet beskæftigelse
 - b) i givet fald angivelse af, om levering af tjenesteydelsen ved lov eller administrativ bestemmelse er forbeholdt en bestemt profession
 - c) kort beskrivelse af udvælgelseskriterierne
6. Hvis de allerede er fastsat, en kort beskrivelse af kriterierne for tildeling af kontrakten:
7. Hvis det allerede er kendt, det anslåede samlede omfang af kontrakten eller kontrakterne; når kontrakten er opdelt i dellerancer, anføres disse oplysninger for hver dellerance.
8. Sidste frist for modtagelse af interessetilkendegivelser.
9. Den adresse, hvortil interessetilkendegivelser skal sendes.
10. Det eller de sprog, ansøgninger eller tilbud skal være affattet på.
11. Følgende angives:
 - a) Om der kræves eller accepteres elektronisk indsendelse af tilbud eller ansøgninger om deltagelse.

- b) Om der vil blive anvendt elektronisk bestilling.
 - c) Om der vil blive anvendt elektronisk fakturering.
 - d) Om elektronisk betaling vil blive accepteret.
12. Oplysninger om, hvorvidt kontrakten vedrører et projekt og/eller et program, der modtager støtte fra EU-fonde.
 13. Navn og adresse på det organ, der er ansvarligt for klager og eventuel mægling. Angivelse af sidste frist for klageprocedurer eller eventuelt navn, adresse, telefonnummer, telefaxnummer og e-mailadresse på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få disse oplysninger.

DEL C

Oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelser (jf. artikel 49)

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed eller den afdeling, hvor der kan fås yderligere oplysninger.
2. Den e-mail- eller internetadresse, på hvilken der er fri, direkte og fuld elektronisk adgang til udbudsdokumenterne.
Når der ikke er fri, direkte og fuld adgang af de grunde, der er anført i artikel 53, stk. 1, andet og tredje afsnit, angives det, hvordan der kan opnås adgang til udbudsdokumenterne.
3. Den ordregivende myndigheds art og dens hovedvirksomhed.
4. Det anføres i givet fald, hvis den ordregivende myndighed er en indkøbscentral, eller at der er tale om en anden form for fælles udbud.
5. CPV-koder. Når kontrakten er opdelt i delleverancer, anføres disse oplysninger for hver delleverance.
6. NUTS-kode for det primære udførelsessted for bygge- og anlægsarbejder i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter eller NUTS-kode for hovedstedet for levering eller udførelse i forbindelse med vareindkøbs- og tjenesteydelsesktrakter. Når kontrakten er opdelt i delleverancer, anføres disse oplysninger for hver delleverance.
7. Beskrivelse af kontrakten: arbejdets art og omfang, arten og mængden eller værdien af værdi af de varer, der skal leveres, tjenesteydelsernes art og omfang. Når kontrakten er opdelt i delleverancer, anføres disse oplysninger for hver delleverance. I givet fald beskrivelse af løsningsmuligheder.
8. Det anslåede samlede omfang af kontrakten eller kontrakterne. Når kontrakten er opdelt i delleverancer, anføres disse oplysninger for hver delleverance.
9. Accept af eller forbud mod alternative tilbud.
10. Tidsramme for levering af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og så vidt muligt kontraktens varighed
 - a) I tilfælde af rammeaftaler oplyses ligeledes rammeaftalens planlagte løbetid, i givet fald med begrundelse af en løbetid, der overskrider fire år. I det omfang det er muligt, værdien eller omfanget og hyppigheden af de kontrakter, der skal tildeles, og eventuelt påtænkt største antal økonomiske aktører, der kan deltage.
 - b) I tilfælde af et dynamisk indkøbssystem oplyses ligeledes systemets planlagte løbetid. I det omfang det er muligt, værdien eller omfanget og hyppigheden af de kontrakter, der skal tildeles.
11. Betingelser for deltagelse, herunder:
 - a) i givet fald angivelse af, at det er en offentlig kontrakt forbeholdt beskyttede værksteder, eller hvis udførelse er forbeholdt programmer for beskyttet beskæftigelse

-
- b) i givet fald angivelse af, om udførelsen af tjenesteydelsen ved lov eller administrativ bestemmelse er forbeholdt en bestemt profession; henvisning til den pågældende lov eller administrative bestemmelse
 - c) en liste over og kort beskrivelse af kriterier vedrørende de økonomiske aktørers personlige forhold, som kan føre til deres udelukkelse, og af udvælgelseskriterier; eventuelle specifikke minimumstærskelkrav; angivelse af krævede oplysninger (egenerklæringer, dokumentation).
12. Tildelingsprocedurens art. Eventuelt begrundelse for anvendelse af en hasteprocedure (offentligt og begrænset udbud og udbud med forhandling).
 13. Følgende angives:
 - a) Hvis der er tale om en rammeaftale, angives dette.
 - b) Hvis der er tale om et dynamisk indkøbssystem, angives dette.
 - c) Hvis der er tale om en elektronisk auktion, angives dette (i forbindelse med offentlige eller begrænsede udbud eller udbud med forhandling).
 14. Når kontrakter er opdelt i delleverancer, angivelse af, om de økonomiske aktører har mulighed for at afgive tilbud på en, flere og/eller samtlige delleverancer. Angivelse af enhver mulig begrænsning af antallet af delleverancer, som kan tildeles en og samme tilbudsgiver. Hvis kontrakten ikke er opdelt i delleverancer, angivelse af grundene hertil, medmindre disse oplysninger er givet i den individuelle rapport.
 15. I forbindelse med begrænset udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog eller innovationspartnerskab, hvor der gøres brug af muligheden for at begrænse antallet af ansøgere, der opfordres til at indgive tilbud, at forhandle eller til dialog: mindste antal og eventuelt største antal ønskede ansøgere og objektive kriterier til udvælgelse af de relevante ansøgere.
 16. I forbindelse med udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog eller innovationspartnerskab oplyses i givet fald, at der er tale om en procedure, der finder sted i flere faser for efterhånden at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, eller løsninger, der skal drøftes.
 17. Eventuelt særlige betingelser for opfyldelsen af kontrakten.
 18. Kriterier, der skal anvendes for tildeling af kontrakten eller kontrakterne. Undtagen i tilfælde, hvor det økonomisk mest fordelagtige tilbud identificeres alene på grundlag af prisen, skal kriterierne for udvælgelse af det økonomisk mest fordelagtige tilbud samt deres vægtning anføres, når de ikke fremgår af specifikationerne, eller ved konkurrencepræget dialog af det beskrivende dokument.
 19. Sidste frist for modtagelse af tilbud (offentlige udbud) eller ansøgninger om deltagelse (begrænset udbud og udbud med forhandling, dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog og innovative partnerskaber).
 20. Den adresse, hvortil tilbud eller ansøgninger om deltagelse skal sendes.
 21. I forbindelse med offentlige udbud
 - a) periode, i hvilken tilbudsgiveren er forpligtet til at vedstå sit bud
 - b) dato, klokkeslæt og sted for åbningen af tilbuddene
 - c) personer, der har adgang til at overvære åbningen.
 22. Det eller de sprog, tilbuddene eller ansøgningerne om deltagelse skal være affattet på:
 23. Følgende angives:
 - a) Om der accepteres elektronisk indsendelse af tilbud eller ansøgninger om deltagelse.
 - b) Om der vil blive anvendt elektronisk bestilling.
 - c) Om der accepteres elektronisk fakturering.
 - d) Om der vil blive anvendt elektronisk betaling.
 24. Oplysninger om, hvorvidt kontrakten vedrører et projekt og/eller et program, der modtager støtte fra EU-fonde.

25. Navn og adresse på det organ, der er ansvarligt for klager og eventuel mægling. Angivelse af sidste frist for klageprocedurer eller eventuelt navn, adresse, telefonnummer, telefaxnummer og e-mailadresse på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få disse oplysninger.
26. Dato(er) og henvisning(er) til tidligere offentliggørelser i Den Europæiske Unions Tidende, som er relevante for den eller de kontrakter, der offentliggøres i denne bekendtgørelse.
27. I forbindelse med kontrakter, der kan fornyes, den anslåede tidsplan for yderligere bekendtgørelser, der skal offentliggøres.
28. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
29. Angivelse af, om kontrakten er omfattet af GPA-aftalen.
30. Andre relevante oplysninger.

DEL D

Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om indgåede kontrakter

(jf. artikel 50)

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed eller den afdeling, hvor der kan fås yderligere oplysninger.
2. Den ordregivende myndigheds art og dens hovedvirksomhed.
3. Det anføres i givet fald, om den ordregivende myndighed er en indkøbscentral, eller at der er tale om en anden form for fælles udbud.
4. CPV-koder.
5. NUTS-kode for det primære udførelsessted for bygge- og anlægsarbejder i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter, eller NUTS-kode for hovedstedet for levering eller udførelse i forbindelse med vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter.
6. Beskrivelse af kontrakten: arbejdets art og omfang, arten og mængden eller værdien af de varer, der skal leveres, tjenesteydelseernes art og omfang. Når kontrakten er opdelt i delleverancer, anføres disse oplysninger for hver delleverance. I givet fald beskrivelse af løsningsmuligheder.
7. Tildelingsprocedurens art. I forbindelse med udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse, begrundelse.
8. Følgende angives:
 - a) Hvis der var tale om en rammeaftale, angives dette.
 - b) Hvis der var tale om et dynamisk indkøbssystem, angives dette.
9. Kriterier, jf. artikel 67, der blev lagt til grund ved tildeling af kontrakten eller kontrakterne: Angivelse af, om der blev afholdt en elektronisk auktion (i forbindelse med offentlige eller begrænsede udbud eller udbud med forhandling).
10. Datoen for indgåelsen af kontrakten eller kontrakterne eller rammeafgåelsen eller rammeafgørelserne efter beslutningen om at tildele eller indgå den/dem.
11. Antal modtagne tilbud for hver kontrakttildeling, herunder:
 - a) antal tilbud modtaget fra økonomiske operatører, som er små og mellemstore virksomheder
 - b) antal tilbud modtaget fra en anden medlemsstat eller fra et tredjeland
 - c) antal tilbud modtaget elektronisk.
12. For hver kontrakttildeling, navn, adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer samt e-mail- og internetadresse for den eller de valgte tilbudsgivere, herunder:
 - a) oplysninger om, hvorvidt den valgte tilbudsgiver er en lille og mellemstor virksomhed
 - b) oplysninger om, hvorvidt kontrakten blev tildelt en sammenslutning af økonomiske operatører (joint venture, konsortium eller andet).

13. Værdien af det eller de antagne tilbud eller af det højeste og det laveste tilbud, der blev taget i betragtning ved tildeling af kontrakten.
14. I givet fald, for hver kontrakttildeling, hvilken del af kontrakten der vil kunne gives i underentreprise, samt værdien af denne del.
15. Oplysninger om, hvorvidt kontrakten vedrører et projekt og/eller et program, der modtager støtte fra EU-fonde.
16. Navn og adresse på det organ, der er ansvarligt for klager og eventuel mægling. Angivelse af sidste frist for klageprocedurer eller eventuelt navn, adresse, telefonnummer, telefaxnummer og e-mailadresse på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få disse oplysninger.
17. Dato(er) og henvisning(er) til tidligere offentliggørelser i Den Europæiske Unions Tidende, som er relevante for den eller de kontrakter, der offentliggøres i denne bekendtgørelse.
18. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
19. Andre relevante oplysninger.

DEL E

Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om projektkonkurrencer (jf. artikel 79, stk. 1)

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed eller den afdeling, hvor der kan fås yderligere oplysninger.
2. Den e-mail- eller internetadresse, på hvilken der er fri, direkte og fuld elektronisk adgang til udbudsdokumenterne.
Når der ikke er fri, direkte og fuld adgang af de grunde, der er anført i artikel 53, stk. 1, andet og tredje afsnit, angives det, hvordan der kan opnås adgang til udbudsdokumenterne.
3. Den ordregivende myndigheds art og dens hovedvirksomhed.
4. Det anføres i givet fald, om den ordregivende myndighed er en indkøbscentral, eller at der er tale om en anden form for fælles udbud.
5. CPV-koder. Når kontrakten er opdelt i dellerancer, anføres disse oplysninger for hver dellerance.
6. Beskrivelse af projektets vigtigste karakteristika.
7. Eventuelt oplysninger om præmiernes art og værdi.
8. Projektkonkurrencens art (åben eller lukket).
9. I forbindelse med en åben projektkonkurrence, sidste frist for indsendelsen af projekter.
10. I forbindelse med en lukket projektkonkurrence:
 - a) påtænkt deltagerantal
 - b) eventuelt navn på tidligere udvalgte deltagere
 - c) kriterier for udvælgelse af deltagere
 - d) sidste frist for ansøgninger om deltagelse.
11. Eventuel angivelse af, om deltagelse er begrænset til et bestemt erhverv.
12. Kriterier, der vil blive lagt til grund for vurderingen af projekterne.
13. Angivelse af, om den ordregivende myndighed er bundet af udvælgelseskomitéens afgørelse.
14. Eventuelt oplysninger om de beløb, der udbetales til samtlige deltagere.
15. Angivelse af, om de kontrakter, der tildeles på grundlag af projektkonkurrencen, vil gå til vinderen eller vinderne af projektkonkurrencen.
16. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
17. Andre relevante oplysninger.

DEL F

Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser af resultaterne af en projektkonkurrence (jf. artikel 79, stk. 2)

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed eller den afdeling, hvor der kan fås yderligere oplysninger.
2. Den ordregivende myndigheds art og dens hovedvirksomhed.
3. Det anføres i givet fald, om den ordregivende myndighed er en indkøbscentral, eller at der er tale om en anden form for fælles udbud.
4. CPV-koder.
5. Beskrivelse af projektets vigtigste karakteristika.
6. Præmiernes værdi.
7. Projektkonkurrencens art (åben eller lukket).
8. Kriterier, der blev lagt til grund for vurderingen af projekterne.
9. Dato for udvælgelseskomitéens afgørelse.
10. Antal deltagere:
 - a) antal deltagere, som er SMV'er
 - b) antal deltagere fra udlandet.
11. Navn, adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer samt e-mail- og internetadresse for vinderne af konkurrencen og angivelse af, om vinderne er små og mellemstore virksomheder.
12. Oplysninger om, hvorvidt projektkonkurrencen vedrører et projekt eller et program, der modtager støtte fra EU-fonde.
13. Dato(er) og henvisning(er) til tidligere offentliggørelser i Den Europæiske Unions Tidende, som er relevante for det eller de projekter, der vedrører denne bekendtgørelse.
14. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
15. Andre relevante oplysninger.

DEL G

Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om ændringer i en kontrakt i dens løbetid (jf. artikel 72, stk. 1)

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed eller den afdeling, hvor der kan fås yderligere oplysninger.
2. CPV-koder.
3. NUTS-kode for det primære udførelsessted for bygge- og anlægsarbejder i forbindelse med bygge- og anlægskontrakter eller NUTS-kode for hovedstedet for levering eller udførelse i forbindelse med vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter.
4. Beskrivelse af kontrakten før og efter ændringen: arbejdets art og omfang, arten og mængden eller værdien af de varer, der skal leveres, tjenesteydelsernes art og omfang.
5. En eventuel prisstigning som følge af ændringen.
6. Beskrivelse af de omstændigheder, der har gjort ændringen nødvendig.
7. Dato for afgørelsen om tildeling af kontrakten.
8. I givet fald navn adresse, herunder NUTS-kode, telefon- og telefaxnummer samt e-mail- og internetadresse for den eller de nye økonomiske operatører.
9. Oplysninger om, hvorvidt kontrakten vedrører et projekt og/eller et program, der modtager støtte fra EU-fonde.
10. Navn og adresse på det tilsynsorgan, der er ansvarligt for klager og eventuel mægling. Angivelse af sidste frist for klageprocedurer eller eventuelt navn, adresse, telefonnummer, telefax-

nummer og e-mailadresse på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få disse oplysninger.

11. Dato(er) og henvisning(er) til tidligere offentliggørelser i *Den Europæiske Unions Tidende*, der er relevante for den eller de kontrakter, som denne bekendtgørelse vedrører.
12. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
13. Andre relevante oplysninger.

DEL H

Oplysninger, der skal angives i udbudsbekendtgørelser vedrørende kontrakter om sociale og andre specifikke tjenesteydelser

(jf. artikel 75, stk. 1)

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, samt e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed.
2. NUTS-kode for det primære udførelsessted for bygge- og anlægsarbejder i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder eller NUTS-kode for hovedstedet for levering eller udførelse i forbindelse med vareindkøb og tjenesteydelser.
3. Kort beskrivelse af den pågældende kontrakt, herunder CPV-koder.
4. Betingelser for deltagelse, herunder:
 - i givet fald angivelse af, at det er en kontrakt forbeholdt beskyttede værksteder, eller hvis udførelse er forbeholdt programmer for beskyttet beskæftigelse
 - i givet fald angivelse af, om udførelsen af tjenesteydelsen ved lov eller administrativ bestemmelse er forbeholdt en bestemt profession.
5. Sidste frist for at kontakte den ordregivende myndighed med henblik på deltagelse.
6. Kort beskrivelse af hovedelementerne i den tildelingsprocedure, der skal anvendes.

DEL I

Oplysninger, der skal angives i forhåndsmeddelelser om sociale og andre specifikke tjenesteydelser

(jf. artikel 75, stk. 1)

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, samt e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed.
2. Kort beskrivelse af den pågældende kontrakt, herunder kontraktens anslåede samlede værdi og CPV-koder.
3. Hvis det allerede er fastsat:
 - a) NUTS-kode for det primære udførelsessted for bygge- og anlægsarbejder i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder eller NUTS-kode for hovedstedet for levering eller udførelse i forbindelse med vareindkøb og tjenesteydelser.
 - b) tidsramme for levering af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og kontraktens varighed
 - c) betingelser for deltagelse, herunder:
 - i givet fald angivelse af, at det er en offentlig kontrakt forbeholdt beskyttede værksteder, eller hvis udførelse er forbeholdt programmer for beskyttet beskæftigelse
 - i givet fald angivelse af, om udførelsen af tjenesteydelsen ved lov eller administrativ bestemmelse er forbeholdt en bestemt profession
 - d) kort beskrivelse af hovedelementerne i den tildelingsprocedure, der skal anvendes.
4. En omtale af, at interesserede økonomiske operatører skal underrette den ordregivende myndighed om deres interesse i kontrakten eller kontrakterne, sidste frist for modtagelse af interessetilkendegivelser og den adresse, hvortil interessetilkendegivelser skal sendes.

DEL J**Oplysninger, der skal angives i bekendtgørelser om kontrakter vedrørende sociale og andre specifikke tjenesteydelser****(jf. artikel 75, stk. 2)**

1. Navn, identifikationsnummer (hvis fastsat i national lovgivning), adresse, herunder NUTS-kode, samt e-mail- og internetadresse for den ordregivende myndighed.
2. Kort beskrivelse af den pågældende kontrakt, herunder CPV-koder.
3. NUTS-kode for det primære udførelsessted for bygge- og anlægsarbejder i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder eller NUTS-kode for hovedstedet for levering eller udførelse i forbindelse med vareindkøb og tjenesteydelser.
4. Antal modtagne tilbud.
5. Betalt pris eller prisramme (maksimum/minimum).
6. For hver kontrakttildeling navn, adresse, herunder NUTS-kode, samt e-mail- og internetadresse for den eller de valgte økonomiske operatører.
7. Andre relevante oplysninger.

BILAG VI**OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I UDBUDSDOKUMENTERNE I FORBINDELSE MED ELEKTRONISKE AUKTIONER****(artikel 35, stk. 4)**

Når de ordregivende myndigheder har besluttet at afholde en elektronisk auktion, skal udbudsdokumenterne mindst omfatte følgende oplysninger:

- a) de elementer, hvis værdier der holdes elektronisk auktion over, for så vidt disse elementer er kvantificerbare, således at de kan udtrykkes i tal eller procentdele
- b) de eventuelle grænser for de værdier, som kan fremlægges, således som de fremgår af specifikationer af kontraktens genstand
- c) de oplysninger, der vil blive stillet til tilbudsgivernes rådighed under den elektroniske auktion, og på hvilket tidspunkt de i givet fald stilles til rådighed
- d) de oplysninger, der er relevante for afviklingen af den elektroniske auktion
- e) de betingelser, på hvilke tilbudsgiverne kan byde, og især de mindste udsving mellem de bud, som i givet fald kræves for at byde
- f) de relevante oplysninger om det elektroniske system, der anvendes, og om betingelser og tekniske specifikationer for tilslutning.

BILAG VII**DEFINITION AF VISSE TEKNISKE SPECIFIKATIONER**

I dette direktiv forstås ved:

- 1) »teknisk specifikation«: en af følgende

- 2) »standard«: en teknisk specifikation, som er vedtaget af et anerkendt standardiseringsorgan til gentagen eller konstant anvendelse, hvis overholdelse ikke er obligatorisk, og som er en af følgende kategorier
 - a) international standard: en standard, der er vedtaget af en international standardiseringsorganisation, og som er offentligt tilgængelig
 - b) europæisk standard: en standard, der er vedtaget af en europæisk standardiseringsorganisation, og som er offentligt tilgængelig
 - c) national standard: en standard, der er vedtaget af en national standardiseringsorganisation, og som er offentligt tilgængelig
- 3) »europæisk teknisk vurdering«: den dokumenterede vurdering af en byggevars ydeevne med hensyn til dens væsentlige egenskaber i overensstemmelse med det respektive europæiske vurderingsdokument som defineret i artikel 2, nr. 12), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 305/2011¹⁾

¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 305/2011 af 9. marts 2011 om fastlæggelse af harmoniserede betingelser for markedsføring af byggevarer og om ophævelse af Rådets direktiv 89/106/EØF (EUT L 88 af 4.4.2011, s. 5).

BILAG VIII

KARAKTERISTIKA VEDRØRENDE OFFENTLIGGØRELSE

1. Offentliggørelse af bekendtgørelser

De bekendtgørelser, der er omhandlet i artikel 48, 49, 50, 75 og 79, sendes af den ordregivende myndighed til Den Europæiske Unions Publikationskontor og offentliggøres i overensstemmelse med følgende regler:

De bekendtgørelser, der er omhandlet i artikel 48, 49, 50, 75 og 79, offentliggøres af Den Europæiske Unions Publikationskontor eller af de ordregivende myndigheder, hvis der er tale om en forhåndsmeddelelse i en køberprofil, jf. artikel 48, stk. 1.

De ordregivende myndigheder kan desuden offentliggøre disse oplysninger på internettet i form af en »køberprofil«, jf. punkt 2, litra b).

Den Europæiske Unions Publikationskontor giver den ordregivende myndighed den i artikel 51, stk. 5, andet afsnit, omhandlede bekræftelse.

2. Offentliggørelse af supplerende oplysninger

- a) Medmindre andet er fastsat i artikel 53, stk. 1, andet og tredje afsnit, offentliggør de ordregivende myndigheder de fuldstændige udbudsdokumenter på internettet.
- b) Køberprofilen kan indeholde de i artikel 48, stk. 1, omhandlede vejledende forhåndsmeddelelser, oplysninger om igangværende opfordringer til at afgive tilbud, planlagte indkøb, indgåede kontrakter og annullerede procedurer samt andre oplysninger af almen interesse såsom kontaktpersoner, telefon- og faxnummer, postadresse og e-mailadresse. Køberprofilen kan også indeholde forhåndsmeddelelser, der anvendes til indkaldelse af tilbud, og som offentliggøres på nationalt plan i henhold til artikel 52.

3. Format og regler for elektronisk fremsendelse af bekendtgørelser

Formatet og reglerne for elektronisk fremsendelse af bekendtgørelser som fastlagt af Kommissionen er til rådighed på internetadressen <http://simap.europa.eu>

BILAG IX

INDHOLD I OPFORDRINGER TIL AT AFGIVE TILBUD, DELTAGE I DIALOGEN ELLER BEKRÆFTE INTERESSETILKENDEGIVELSEN I HENHOLD TIL ARTIKEL 54

1. Opfordringen til at afgive tilbud eller deltage i dialogen, jf. artikel 54, skal mindst indeholde følgende:
 - a) en henvisning til den offentliggjorte indkaldelse af tilbud
 - b) fristen for modtagelse af tilbud, den adresse, til hvilken tilbuddene skal sendes, og det eller de sprog, som de skal være udfærdiget på
 - c) ved konkurrencepræget dialog den dato og den adresse, der er fastsat for indledningen af høringen, samt det eller de sprog, der anvendes
 - d) en angivelse af, hvilke dokumenter der eventuelt skal vedlægges, enten til støtte for erklæringer, som kan efterprøves, og som ansøgeren har fremlagt i overensstemmelse med artikel 59 og 60 og, hvor det er relevant, artikel 62, eller som supplement til de oplysninger, der kræves i samme artikler, på de samme betingelser som dem, der er fastsat i artikel 59, 60 og 62
 - e) vægtningen af kriterierne for tildeling af kontrakten eller, i givet fald, den faldende prioriteringsrækkefølge af disse kriterier, hvis de ikke er anført i udbudsbekendtgørelsen, opfordringen til at bekræfte interesselikendegivelsen, de tekniske specifikationer eller det beskrivende dokument.

Hvis der imidlertid er tale om kontrakter tildelt gennem en konkurrencepræget dialog eller et innovationspartnerskab, anføres oplysningerne i litra b) ikke i opfordringen til at deltage i dialogen eller til at forhandle, men anføres i opfordringen til at afgive tilbud.

2. Hvis indkaldelse af tilbud sker ved hjælp af en forhåndsmeddelelse, skal de ordregivende myndigheder efterfølgende, men inden de påbegynder udvælgelsen af tilbudsgivere eller deltagere i en forhandling, anmode samtlige ansøgere om at bekræfte deres interesse på grundlag af detaljerede oplysninger om kontrakten.

Denne opfordring skal mindst indeholde følgende oplysninger:

- a) art og mængde, herunder alle optioner vedrørende yderligere kontrakter og om muligt den foreløbige tidsfrist for udnyttelsen af disse optioner ved kontrakter, der kan fornyes, art og mængde samt om muligt den anslåede dato for offentliggørelse af senere bekendtgørelser om indkaldelse af tilbud vedrørende bygge- og anlægsarbejder, vareindkøb eller tjenesteydelser, der skal udbydes
- b) udbudstype: begrænset udbud eller udbud med forhandling
- c) eventuel dato for påbegyndelsen eller afslutningen af leveringen af varerne eller udførelsen af bygge- og anlægsarbejderne eller tjenesteydelserne
- d) når der ikke kan gives elektronisk adgang, adresse og frist for indsendelse af anmodninger om udbudsdokumenter samt det eller de sprog, som anmodningerne skal være affattet på
- e) adresse på den ordregivende myndighed, der tildeler kontrakten
- f) økonomiske og tekniske betingelser, finansielle garantier og oplysninger, der kræves af de økonomiske aktører

- g) den type kontrakt, der er genstand for opfordringen til at afgive tilbud: køb, leasing eller leje med eller uden forkøbsret eller flere af disse typer og
- h) kriterierne for tildelingen af kontrakten og vægtningen af disse kriterier eller eventuelt prioriteringen af disse kriterier, hvis disse oplysninger ikke er anført i forhåndsmeddelelsen, de tekniske specifikationer eller i opfordringen til at afgive tilbud eller til at forhandle.

BILAG X

LISTE OVER INTERNATIONALE SOCIALE OG MILJØMÆSSIGE KONVENTIONER OMHANDLET I ARTIKEL 18, STK. 2

- ILO Konvention nr. 87 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig
- ILO Konvention nr. 98 om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger
- ILO Konvention nr. 29 om tvangsarbejde
- ILO Konvention nr. 105 om afskaffelse af tvangsarbejde
- ILO Konvention nr. 138 om lavalder
- ILO Konvention nr. 111 om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv
- ILO Konvention nr. 100 om ligeløn for samme arbejde
- ILO Konvention nr. 182 om forbud mod og omgående indsats til afskaffelse af de værste former for børnearbejde
- Wienerkonventionen om beskyttelse af ozonlaget og dens Montrealprotokol om stoffer, der nedbryder ozonlaget
- Baselkonventionen om kontrol med grænseoverskridende transport af farligt affald og bortskaffelse heraf (Baselkonventionen)
- Stockholmkonventionen om persistente organiske miljøgifte (POP-konventionen)
- Rotterdamkonventionen om proceduren for forudgående informeret samtykke («PIC-proceduren») for visse farlige kemikalier og pesticider i international handel (UNEP/FAO) (PIC-konventionen), Rotterdam, den 10. september 1998, og de tre regionale protokoller hertil.

BILAG XI

REGISTRE¹⁾

De relevante faglige registre og handelsregistre samt erklæringer og attester for hver medlemsstat er:

- i Belgien: »Registre du Commerce«/»Handelsregister« og for tjenesteydelseskontrakter »Ordres professionnels«/»Beroepsorden«
- i Bulgarien: »Търговски регистър«
- i Tjekkiet: »obchodní rejstřík«
- i Danmark: »Erhvervsstyrelsen«
- i Tyskland: »Handelsregister«, »Handwerksrolle« og for tjenesteydelseskontrakter »Vereinsregister«, »Partnerschaftsregister« og »Mitgliedsverzeichnisse der Berufskammern der Länder«
- i Estland: »Registrite ja Infosüsteemide Keskus«
- i Irland: En økonomisk aktør kan anmodes om at fremlægge en attest fra »Registrar of Companies« eller »Registrar of Friendly Societies« eller, hvis han ikke er certificeret, en attest, hvori det præci-

- seres, at den pågældende under ed har erklæret, at han udøver det pågældende erhverv i det land, hvor han er etableret, på et bestemt sted og under et bestemt firmanavn
- i Grækenland: »Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων — ΜΕΕΠ« under ministeriet for miljø, fysisk planlægning og offentlige arbejder (Υ. Π.Ε. ΧΩ. Δ. Ε) for bygge- og anlægskontrakter, »Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο« og »Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού« for vareindkøbskontrakter; for tjenesteydelseskontrakter kan tjenesteyderen anmodes om at fremlægge en erklæring afgivet under ed for en notar om udøvelsen af det pågældende erhverv; i de tilfælde, der er nævnt i den gældende nationale lovgivning for tjenesteydelser vedrørende undersøgelser som omhandlet i bilag I, erhvervsregistret »Μητρώο Μελετητών« og »Μητρώο Γραφείων Μελετών«
 - i Spanien: »Registro Oficial de Licitadores y Empresas Clasificadas del Estado« for bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter og for vareindkøbskontrakter »Registro Mercantil« eller, når det drejer sig om personer, der ikke er registrerede, en attest, hvori det præciseres, at den pågældende under ed har afgivet erklæring om, at han udøver det pågældende erhverv
 - i Frankrig: »Registre du commerce et des sociétés« og »Répertoire des métiers«
 - i Kroatien: »Sudski registar« og »Obrtni registar« eller, for så vidt angår visse aktiviteter, et certifikat, hvoraf det fremgår, at den pågældende person har tilladelse til at udøve den pågældende handelsmæssige aktivitet eller det pågældende erhverv.
 - i Italien: »Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato«; for vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter også »Registro delle commissioni provinciali per l'artigianato« eller ud over de allerede nævnte registre »Consiglio nazionale degli ordini professionali« for tjenesteydelseskontrakter; for bygge- og anlægskontrakter eller tjenesteydelseskontrakter »Albo nazionale dei gestori ambientali« ud over de allerede nævnte registre
 - i Cypern: Entreprenøren kan anmodes om at fremlægge en attest udstedt af »Council for the Registration and Audit of Civil Engineering and Building Contractors (Συμβούλιο Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων)« i overensstemmelse med Registration and Audit of Civil Engineering and Building Contractors Law for bygge- og anlægskontrakter; for vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter kan leverandøren eller tjenesteyderen anmodes om at fremlægge en attest udstedt af »Registrar of Companies and Official Receiver« (Εφορος Εταιρειών και Επίσημος Παραλήπτης) eller, hvis dette ikke er muligt, en attest, hvori det præciseres, at den pågældende under ed har erklæret, at han udøver det pågældende erhverv i det land, hvor han er etableret, på et bestemt sted og under et bestemt firmanavn
 - i Letland: »Uzņēmumu reģistrs«
 - i Litauen: »Juridinių asmenų registras«
 - i Luxembourg: »Registre aux firmes« og »Rôle de la Chambre des métiers«
 - Ungarn: »Cégnylvántartás«, »egyéni vállalkozók jegyzői nyilvántartása« og for tjenesteydelseskontrakter visse »szakmai kamarák nyilvántartása« eller i forbindelse med visse aktiviteter en attest, som viser, at den pågældende har ret til at udøve handels- eller erhvervsaktiviteten
 - i Malta: En økonomisk aktør skal anføre sit »numru ta' registrazzjoni tat-Taxxa tal-Valur Miżjud (VAT) u n-numru tal-licenzja ta' kummerc« og, hvis der er tale om et partnerskab eller selskab, det relevante registreringsnummer, der er udstedt af Maltas myndighed for finansielle tjenesteydelser
 - i Nederlandene: »Handelsregister«
 - i Østrig: »Firmenbuch«, »Gewerberegister« og »Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern«
 - i Polen: »Krajowy Rejestr Sądowy«
 - i Portugal: »Instituto da Construção e do Imobiliário« (INCI) for bygge- og anlægskontrakter; »Registro Nacional das Pessoas Colectivas« for vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter
 - i Rumænien: »Registrul Comerțului«
 - i Slovenien: »sodni register« og »obrtni register«

- i Slovakiet: »Obchodný register«
- i Finland: »Kaupparekisteri«/»Handelsregistret«
- i Sverige: »aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren«
- i Det Forenede Kongerige: En økonomisk aktør kan anmodes om at fremlægge en attest fra »Registrar of Companies« om, at han er certificeret som værende registreret, eller, hvis han ikke er certificeret, en attest, hvori det præciseres, at den pågældende under ed har erklæret, at han udøver det pågældende erhverv på et bestemt sted og under et bestemt firmanavn.

¹⁾ I artikel 58, stk. 2, forstås ved »fagligt register eller handelsregister« de registre, der er anført i dette bilag, og hvis der er sket ændringer på nationalt niveau, de registre, der har erstattet dem.

BILAG XII

DOKUMENTATION FOR UDVÆLGELSESKRITERIER

Del I: Økonomisk og finansiell formåen

Bevis for den økonomiske aktørs finansielle og økonomiske formåen kan almindeligvis føres ved en eller flere af følgende oplysninger:

- a) relevante erklæringer fra en bank eller i givet fald bevis for relevant erhvervsansvarsforsikring
- b) fremlæggelse af årsregnskaber eller uddrag heraf, hvis offentliggørelse af årsregnskaber er lovpligtig i det land, hvor den økonomiske aktør er etableret
- c) en erklæring om den økonomiske aktørs samlede omsætning og i påkommende tilfælde omsætningen inden for det område, som kontrakten vedrører, i højst de tre seneste disponible regnskabsår, afhængigt af hvornår den økonomiske aktør blev etableret eller startede sin virksomhed, hvis tallene for denne omsætning foreligger.

Del II: Teknisk formåen

Midler, der beviser de økonomiske aktørers tekniske formåen som omhandlet i artikel 58:

- a) følgende lister:
 - i) en liste over de arbejder, der er udført i løbet af de seneste fem år, ledsaget af attester for tilfredsstillende udførelse og resultat af de betydeligste arbejder. Hvor det er nødvendigt for at sikre tilstrækkelig konkurrence, kan de ordregivende myndigheder angive, at der vil blive taget hensyn til dokumentation for relevante arbejder, der er udført mere end fem år tidligere
 - ii) en liste over de betydeligste leveringer eller tjenesteydelser, der er udført i løbet af højst de seneste tre år, med angivelse af beløb og tidspunkter samt den offentlige eller private modtager. Hvis det er nødvendigt for at sikre tilstrækkelig konkurrence, kan de ordregivende myndigheder angive, at der vil blive taget hensyn til dokumentation for relevante leveringer eller tjenesteydelser, der er leveret eller udført mere end tre år tidligere
- b) oplysning om de involverede teknikere eller tekniske organer, især dem, der er ansvarlige for kvalitetskontrollen, uanset om de direkte hører til den økonomiske aktørs virksomhed eller ej, og hvis det drejer sig om offentlige bygge- og anlægskontrakter, oplysning om dem, som entreprenøren disponerer over til udførelsen af arbejdet
- c) beskrivelse af det tekniske udstyr og de foranstaltninger, som den økonomiske aktør har truffet til sikring af kvaliteten, samt af virksomhedens undersøgelses- og forskningsfaciliteter

- d) en angivelse af den forvaltning af forsyningskæden og de eftersporingsystemer, som den økonomiske aktør kan anvende ved gennemførelsen af kontrakten
- e) hvis de varer eller tjenesteydelser, der skal leveres, er komplekse eller undtagelsesvis skal tjene et særligt formål, en kontrol foretaget af den ordregivende myndighed eller på dennes vegne af et kompetent officielt organ i det land, hvor leverandøren eller tjenesteyderen er etableret, med forbehold af dette organs samtykke, af leverandørens produktionskapacitet eller tjenesteyderens tekniske formåen og om nødvendigt virksomhedens undersøgelses- og forskningsfaciliteter og de foranstaltninger, som den vil træffe til kontrol af kvaliteten
- f) de uddannelsesmæssige og faglige kvalifikationer hos tjenesteyderen eller entreprenøren eller virksomhedens ledende medarbejdere, forudsat at de ikke evalueres som et tildelingskriterium
- g) angivelse af de miljøstyringsforanstaltninger, som den økonomiske aktør kan anvende ved udførelsen af kontrakten
- h) en erklæring om tjenesteyderens eller entreprenørens årlige gennemsnitlige antal beskæftigede og antallet af ledere i de seneste tre år
- i) erklæring om, hvilket værktøj, materiel og teknisk udstyr tjenesteyderen eller entreprenøren disponerer over til opfyldelse af kontrakten
- j) oplysning om, hvor stor en del af kontrakten den økonomiske aktør eventuelt agter at give i underentreprise
- k) for så vidt angår de varer, der skal leveres:
 - i) prøver, beskrivelser eller fotografier, hvis autenticitet skal kunne attesteres på den ordregivende myndigheds anmodning
 - ii) attester udstedt af officielle kvalitetskontrolinstitutter eller -anstalter, hvis kompetence er anerkendt, og som attesterer, at varer, der er klart identificeret ved henvisning til tekniske specifikationer eller standarder, er i overensstemmelse med disse.

BILAG XIII

FORTEGNELSE OVER EU-RETSAKTER OMHANDLET I ARTIKEL 68, STK. 3

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/33/EF

BILAG XIV

TJENESTEYDELSER OMHANDLET I ARTIKEL 74

CPV-kode	Varebeskrivelse
75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Anvisning af hus- hjælpspersonale]; 79624000-4 [Anvisning af ple- jepersonale] og 79625000-1 [Anvisning af hospi- talspersonale] fra 85000000-9 til 85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5; 98500000-8 [Private husholdninger med ansat medhjælp] og 98513000-2 til 98514000-9 [Udsen-	Sundheds- og socialvæsen samt tilknyttede tjene- steydelser

delse af personale til private husstande, Formidling af personale til private husstande, Udsendelse af kontorphonale til private husstande, Udsendelse af vikarer til private husstande, Hjemmehjælp og Husligt arbejde]	
85321000-5 og 85322000-2, 75000000-6 [Offentlig administration, forsvar og socialsikring], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; fra 79995000-5 til 79995200-7; fra 80000000-4 Uddannelse og undervisning til 80660000-8; fra 92000000-1 til 92700000-8	Administrative tjenester på det sociale område, uddannelsesområdet, sundhedsområdet og det kulturelle område
79950000-8 [Organisering af udstillinger, messer og kongresser], 79951000-5 [Organisering af seminarer], 79952000-2 [Tjenesteydelser i forbindelse med arrangementer], 79952100-3 [Tilrettelæggelse af kulturelle arrangementer], 79953000-9 [Tilrettelæggelse af festivaler], 79954000-6 [Tilrettelæggelse af fester], 79955000-3 [Tilrettelæggelse af modeshow], 79956000-0 [Tilrettelæggelse af messer og udstillinger]	
75300000-9	
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Lovpligtig socialsikring ¹⁾ Velfærdsydelser
98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 og 98130000-3	Andre kollektive, sociale og personlige tjenesteydelser, herunder tjenesteydelser ydet af fagforeninger, politiske organisationer, ungdomsorganisationer og andre medlemskabsbaserede organisationstjenester
98131000-0	Religiøse tjenester
55100000-1 til 55410000-7; 55521000-8 til 55521200-0 [55521000-8 Catering til private, 55521100-9 Madudbringning, 55521200-0 Levering af mad ud af huset]	Hotel- og restaurationstjenesteydelser
55520000-1 [Cateringvirksomhed], 55522000-5 [Catering til transportvirksomheder], 55523000-2 [Catering til andre virksomheder eller institutioner], 55524000-9 [Catering til skoler]	
55510000-8 [Kantinevirksomhed], 55511000-5 [Tjenesteydelser i forbindelse med drift af kantiner og andre selvbetjeningsrestauranter med begrænset adgang], 55512000-2 [Drift af kantiner], 55523100-3 [Tjenesteydelser i forbindelse med skolemåltider]	
79100000-5 til 79140000-7; 75231100-5;	
	Juridiske tjenesteydelser i det omfang, de ikke er udelukket i henhold til artikel 10, litra d)

75100000-7 til 75120000-3; 75123000-4; 75125000-8 til 75131000-3	Andre administrative tjenester og tjenester for den offentlige sektor
75200000-8 til 75231000-4	Tjenester for lokalsamfundet
75231210-9 til 75231230-5; 75240000-0 til 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Fængselsrelaterede tjenester, tjenester i forbindelse med offentlig sikkerhed og redningstjenester i det omfang, de ikke er udelukket i henhold til artikel 10, litra h)
79700000-1 til 79721000-4 [Efterforsknings- og sikkerhedstjenester, Sikkerhedstjenester, Alarmovervågningstjenester, Vagttjenester, Overvågningstjenester, Sporingstjenester, Sporing af flygtede personer, Patruljetjenester, Tjenester i forbindelse med udstedelse af id-kort, Efterforsknings-tjenester og Detektivbureau-tjenester] 79722000-1[Grafologitjenester], 79723000-8 [Afdalsanalysetjenester]	Efterforsknings- og sikkerhedstjenester
98900000-2 [Tjenester ydet af ekstraterritoriale organisationer og organer] og 98910000-5 [Specifikke tjenester ydet af internationale organisationer og organer]	Internationale tjenester
64000000-6 [Post- og telekommunikationstjenester], 64100000-7 [Postbefordring og kurértjeneste], 64110000-0 [Postbefordring], 64111000-7 [Postbefordring af aviser og tidsskrifter], 64112000-4 [Postbefordring af breve], 64113000-1 [Postbefordring af pakker], 64114000-8 [Postkontorvirksomhed], 64115000-5 [Udlejning af postboks], 64116000-2 [Poste restantetjenester], 64122000-7 [Intern postbesørgelse]	Posttjenester
50116510-9 [Regummiering af dæk], 71550000-8 [Smedearbejder]	Diverse tjenesteydelser

- ¹⁾ Disse tjenesteydelser er ikke omfattet af det foreliggende direktiv, når de er tilrettelagt som ikkeøkonomiske tjenesteydelser af almen interesse. Det står medlemsstaterne frit for at tilrettelægge udbuddet af obligatoriske sociale tjenesteydelser eller af andre tjenesteydelser som tjenesteydelser af almen interesse eller som ikkeøkonomiske tjenesteydelser af almen interesse.

BILAG XV

SAMMENLIGNINGSTABEL

Nærværende direktiv	Direktiv 2004/18/EF
Artikel 1, stk. 1, 2, 4, 5 og 6	—
Artikel 1, stk. 3	Artikel 10
Artikel 2, stk.1, nr. 1)	Artikel 1, stk. 9, første afsnit
Artikel 2, stk.1, nr. 2)	Artikel 7, litra a)

Artikel 2, stk.1, nr. 3)	—
Artikel 2, stk.1, nr. 4), litra a)	Artikel 1, stk. 9, andet afsnit, litra a)
Artikel 2, stk.1, nr. 4), litra b)	Artikel 1, stk. 9, andet afsnit, litra b)
Artikel 2, stk.1, nr. 4), litra c)	Artikel 1, stk. 9, andet afsnit, litra c)
Artikel 2, stk.1, nr. 5)	Artikel 1, stk. 2, litra a)
Artikel 2, stk.1, nr. 6)	Artikel 1, stk. 2, litra b), første punktum
Artikel 2, stk.1, nr. 7)	Artikel 1, stk. 2, litra b), andet punktum
Artikel 2, stk.1, nr. 8)	Artikel 1, stk. 2, litra c)
Artikel 2, stk.1, nr. 9)	Artikel 1, stk. 2, litra d)
Artikel 2, stk.1, nr. 10)	Artikel 1, stk. 8, andet afsnit
Artikel 2, stk.1, nr. 11)	Artikel 1, stk. 8, tredje afsnit
Artikel 2, stk.1, nr. 12)	Artikel 1, stk. 8, tredje afsnit
Artikel 2, stk.1, nr. 13)	Artikel 23, stk. 1
Artikel 2, stk.1, nr. 14)	Artikel 1, stk. 10
Artikel 2, stk.1, nr. 15)	—
Artikel 2, stk.1, nr. 16)	Artikel 1, stk. 10
Artikel 2, stk.1, nr. 17)	—
Artikel 2, stk.1, nr. 18)	Artikel 1, stk. 12
Artikel 2, stk.1, nr. 19)	Artikel 1, stk. 13
Artikel 2, stk.1, nr. 20)	—
Artikel 2, stk.1, nr. 21)	Artikel 1, stk. 11, litra e)
Artikel 2, stk.1, nr. 22)	—
Artikel 2, stk.1, nr. 23)	—
Artikel 2, stk.1, nr. 24)	—
Artikel 2, stk. 2	—
Artikel 3, stk. 1	—
Artikel 3, stk. 2, første afsnit	—
Artikel 3, stk. 2, andet afsnit	Artikel 22; artikel 1, stk. 2, litra d)
Artikel 3, stk. 3	—
Artikel 3, stk. 4	—
Artikel 3, stk. 5	—
Artikel 3, stk. 6	—
Artikel 4	Artikel 7, 67
Artikel 5, stk. 1	Artikel 9, stk. 1
Artikel 5, stk. 2	—
Artikel 5, stk. 3	Artikel 9, stk. 3, artikel 9, stk. 7, andet afsnit
Artikel 5, stk. 4	Artikel 9, stk. 2
Artikel 5, stk. 5	Artikel 9, stk. 9
Artikel 5, stk. 6	—
Artikel 5, stk. 7	Artikel 9, stk. 4
Artikel 5, stk. 8	Artikel 9, stk. 5, litra a), første afsnit
Artikel 5, stk. 9	Artikel 9, stk. 5, litra b), første og andet afsnit
Artikel 5, stk. 10	Artikel 9, stk. 5, litra a), tredje afsnit
	Artikel 9, stk. 5, litra b), tredje afsnit
Artikel 5, stk. 11	Artikel 9, stk. 7

Artikel 5, stk. 12	Artikel 9, stk. 6
Artikel 5, stk. 13	Artikel 9, stk. 8, litra a)
Artikel 5, stk. 14	Artikel 9, stk. 8, litra b)
Artikel 6, stk. 1-6	Artikel 78, artikel 79, stk. 2, litra a)
Artikel 6, stk. 7	Artikel 79, stk. 2, litra d)
Artikel 7	Artikel 12, artikel 68, litra a)
Artikel 8, stk. 1	Artikel 13, artikel 68, litra b)
Artikel 8, stk. 2	Artikel 1, stk. 15
Artikel 9	Artikel 15, artikel 68, litra b)
Artikel 10, litra a)	Artikel 16, litra a)
Artikel 10, litra b)	Artikel 16, litra b)
Artikel 10, litra c)	Artikel 16, litra c)
Artikel 10, litra d)	—
Artikel 10, litra e)	Artikel 16, litra d)
Artikel 10, litra f)	—
Artikel 10, litra g)	Artikel 16, litra e)
Artikel 10, litra h)	—
Artikel 10, litra i)	—
Artikel 10, litra j)	—
Artikel 11	Artikel 18
Artikel 12	—
Artikel 13, stk. 1	Artikel 8, stk. 1
Artikel 13, stk. 2	Artikel 8, stk. 2
Artikel 14	Artikel 16, litra f)
Artikel 15, stk. 1 og 2	Artikel 10, artikel 14, artikel 68, litra b)
Artikel 15, stk. 3	Artikel 14, artikel 68, litra b)
Artikel 16	—
Artikel 17, stk. 1	Artikel 10, stk. 2; artikel 12, litra a), i direktiv 2009/81/EF
Artikel 17, stk. 2	—
Artikel 18, stk. 1	Artikel 2
Artikel 18, stk. 2	—
Artikel 19, stk. 1	Artikel 4, stk. 1
Artikel 19, stk. 2-3	Artikel 4, stk. 2
Artikel 20, stk. 1	Artikel 19
Artikel 20, stk. 2	Artikel 19, stk. 2
Artikel 21, stk. 1	Artikel 6
Artikel 21, stk. 2	—
Artikel 22, stk. 1	Artikel 42, stk. 1, 2 og 4; artikel 71, stk. 1
Artikel 22, stk. 2	—
Artikel 22, stk. 3	Artikel 42, stk. 3, artikel 71 stk. 2
Artikel 22, stk. 4	—
Artikel 22, stk. 5	—
Artikel 22, stk. 6	Artikel 42, stk. 5 og 6, artikel 71, stk. 3
Artikel 22, stk. 7, første afsnit	Artikel 79, stk. 2, litra g)

Artikel 22, stk. 7, andet og tredje afsnit	—
Artikel 23, stk. 1	Artikel 1, stk. 14, første afsnit
Artikel 23, stk. 2	Artikel 79, stk. 2, litra e) og f)
Artikel 24	—
Artikel 25	Artikel 5
Artikel 26, stk. 1	Artikel 28, stk. 1
Artikel 26, stk. 2	Artikel 28, stk. 2
Artikel 26, stk. 3	—
Artikel 26, stk. 4	Artikel 28, stk. 2, artikel 30, stk. 1
Artikel 26, stk. 5, første afsnit	Artikel 35, stk. 2
Artikel 26, stk. 5, andet afsnit	—
Artikel 26, stk. 6	Artikel 28, stk. 2
Artikel 27, stk. 1, første afsnit	Artikel 1 stk. 11, litra a)
Artikel 27, stk. 1, andet og tredje afsnit	Artikel 38, stk. 2
Artikel 27, stk. 2	Artikel 38, stk. 4
Artikel 27, stk. 3	—
Artikel 27, stk. 4	—
Artikel 28, stk. 1	Artikel 38, stk. 3, litra a), artikel 1, stk. 11, litra b)
Artikel 28, stk. 2	Artikel 1, stk. 11, litra b), artikel 38, stk. 3, litra b), artikel 44, stk. 3, første punktum
Artikel 28, stk. 3	Artikel 38, stk. 4
Artikel 28, stk. 4	—
Artikel 28, stk. 5	—
Artikel 28, stk. 6	Artikel 38, stk. 8
Artikel 29, stk. 1, første afsnit	Artikel 1, stk. 11, litra d)
Artikel 29, stk. 1, andet og tredje afsnit	—
Artikel 29, stk. 1, fjerde afsnit	Artikel 38, stk. 3, litra a) og b)
Artikel 29, stk. 2	Artikel 1 stk. 11, litra d), artikel 44, stk. 3, første punktum
Artikel 29, stk. 3	Artikel 30, stk. 2
Artikel 29, stk. 4	—
Artikel 29, stk. 5	Artikel 30, stk. 3
Artikel 29, stk. 6	Artikel 30, stk. 4
Artikel 29, stk. 7	Artikel 30, stk. 2
Artikel 30, stk. 1	Artikel 1, stk. 11, litra c), artikel 38, stk. 3; artikel 44, stk. 3, første punktum
Artikel 30, stk. 2	Artikel 29, stk. 2 og 7
Artikel 30, stk. 3	Artikel 29, stk. 3
Artikel 30, stk. 4	Artikel 29, stk. 4
Artikel 30, stk. 5	Artikel 29, stk. 5
Artikel 30, stk. 6	Artikel 29, stk. 6
Artikel 30, stk. 7	Artikel 29, stk. 7
Artikel 30, stk. 8	Artikel 29, stk. 8
Artikel 31	—
Artikel 32, stk. 1	Artikel 31, indledningen

Artikel 32, stk. 2, litra a)	Artikel 31, nr. 1), litra a)
Artikel 32, stk. 2, litra b)	Artikel 31, nr. 1), litra b)
Artikel 32, stk. 2, litra c)	Artikel 31, nr. 1), litra c)
Artikel 32, stk. 3, litra a)	Artikel 31, nr. 2), litra a)
Artikel 32, stk. 3, litra b)	Artikel 31, nr. 2), litra b)
Artikel 32, stk. 3, litra c)	Artikel 31, nr. 2), litra c)
Artikel 32, stk. 3, litra d)	Artikel 31, nr. 2), litra d)
Artikel 32, stk. 4	Artikel 31, nr. 3)
Artikel 32, stk. 5	Artikel 31, nr. 4), litra b)
Artikel 33, stk. 1	Artikel 32, stk. 1, artikel 1, stk. 5, artikel 32, stk. 2, første og fjerde afsnit
Artikel 33, stk. 2	Artikel 32, stk. 2, andet og tredje afsnit
Artikel 33, stk. 3	Artikel 32, stk. 3
Artikel 33, stk. 4	Artikel 32, stk. 4
Artikel 33, stk. 5	Artikel 32, stk. 4
Artikel 34, stk. 1	Artikel 33, stk. 1; artikel 1, stk. 6
Artikel 34, stk. 2	Artikel 33, stk. 2
Artikel 34, stk. 3	Artikel 33, stk. 2 (slutningen)
Artikel 34, stk. 4	Artikel 33, stk. 3
Artikel 34, stk. 5	Artikel 33, stk. 4
Artikel 34, stk. 6	Artikel 33, stk. 6
Artikel 34, stk. 7	—
Artikel 34, stk. 8	—
Artikel 34, stk. 9	Artikel 33, stk. 7, tredje afsnit
Artikel 35, stk. 1, første afsnit	Artikel 54, stk. 1
Artikel 35, stk. 1, andet og tredje afsnit	Artikel 1, stk. 7
Artikel 35, stk. 2	Artikel 54, stk. 2, første og andet afsnit
Artikel 35, stk. 3	Artikel 54, stk. 2, tredje afsnit
Artikel 35, stk. 4	Artikel 54, stk. 3
Artikel 35, stk. 5	Artikel 54, stk. 4
Artikel 35, stk. 6	Artikel 54, stk. 5
Artikel 35, stk. 7	Artikel 54, stk. 6
Artikel 35, stk. 8	Artikel 54, stk. 7
Artikel 35, stk. 9	Artikel 54, stk. 8, første afsnit
Artikel 36	—
Artikel 37, stk. 1	Artikel 11, stk. 1
Artikel 37, stk. 2	Artikel 11, stk. 2
Artikel 37, stk. 3	—
Artikel 37, stk. 4	Artikel 11, stk. 2
Artikel 38	—
Artikel 39	—
Artikel 40	Betragtning 8
Artikel 41	—
Artikel 42, stk. 1	Artikel 23, stk. 1
Artikel 42, stk. 2	Artikel 23, stk. 2

Artikel 42, stk. 3	Artikel 23, stk. 3
Artikel 42, stk. 4	Artikel 23, stk. 8
Artikel 42, stk. 5	Artikel 23, stk. 4, første afsnit
Artikel 42, stk. 6	Artikel 23, stk. 5, første og andet afsnit
Artikel 43, stk. 1	Artikel 23, stk. 6
Artikel 43, stk. 2	Artikel 23, stk. 6, første afsnit, første led
Artikel 44, stk. 1	Artikel 23, stk. 4, andet afsnit, stk. 5, andet og tredje afsnit, stk. 6, andet afsnit, stk. 7
Artikel 44, stk. 2	Artikel 23, stk. 4, første afsnit, stk. 5, første afsnit, stk. 6, første afsnit
Artikel 44, stk. 3	—
Artikel 45, stk. 1	Artikel 24, stk. 1 og 2
Artikel 45, stk. 2	Artikel 24, stk. 3
Artikel 45, stk. 3	Artikel 24, stk. 4
Artikel 46	—
Artikel 47, stk. 1	Artikel 38, stk. 1
Artikel 47, stk. 2	Artikel 38, stk. 7
Artikel 47, stk. 3	Artikel 38, stk. 7
Artikel 48, stk. 1	Artikel 35, stk. 1, artikel 36, stk. 1
Artikel 48, stk. 2	—
Artikel 49	Artikel 35, stk. 2; artikel 36, stk. 1
Artikel 50, stk. 1-3	Artikel 35, stk. 4, første, andet og tredje afsnit, artikel 36, stk. 1
Artikel 50, stk. 4	Artikel 35, stk. 4, femte afsnit
Artikel 51, stk. 1	Artikel 36, stk. 1, artikel 79, stk. 1, litra a)
Artikel 51, stk. 2	Artikel 36, stk. 2
Artikel 51, stk. 2	Artikel 36, stk. 3 og stk. 4, andet afsnit
Artikel 51, stk. 3	Artikel 36, stk. 4, første afsnit
Artikel 51, stk. 4	—
Artikel 51, stk. 5, første afsnit	Artikel 36, stk. 7
Artikel 51, stk. 5, andet afsnit	Artikel 36, stk. 8
Artikel 51, stk. 6	Artikel 37
Artikel 52, stk. 1	Artikel 36, stk. 5, første afsnit
Artikel 52, stk. 2 og 3	Artikel 36, stk. 5, andet og tredje afsnit
Artikel 53, stk. 1	Artikel 38, stk. 6
Artikel 53, stk. 2	Artikel 39, stk. 2
Artikel 54, stk. 1	Artikel 40, stk. 1
Artikel 54, stk. 2	Artikel 40, stk. 2
Artikel 55, stk. 1	Artikel 41, stk. 1
Artikel 55, stk. 2	Artikel 41, stk. 2
Artikel 55, stk. 3	Artikel 41, stk. 3
Artikel 56, stk. 1, første afsnit.	Artikel 44, stk. 1
Artikel 56, stk. 1, andet afsnit.	—
Artikel 56, stk. 2	—
Artikel 56, stk. 3	—

Artikel 56, stk. 4	—
Artikel 57, stk. 1	Artikel 45, stk. 1
Artikel 57, stk. 2	Artikel 45, stk. 2, første afsnit, litra e) og f)
Artikel 57, stk. 3	Artikel 45, stk. 1, andet afsnit
Artikel 57, stk. 4	Artikel 45, stk. 2
Artikel 57, stk. 5	—
Artikel 57, stk. 6	—
Artikel 57, stk. 7	Artikel 45, stk. 1, andet afsnit, og stk. 2, andet afsnit
Artikel 58, stk. 1	Artikel 44, stk. 1, stk. 2, første og andet afsnit
Artikel 58, stk. 2	Artikel 46
Artikel 58, stk. 3	Artikel 47
Artikel 58, stk. 4	Artikel 48
Artikel 58, stk. 5	Artikel 44, stk. 2
Artikel 59	—
Artikel 60, stk. 1	Artikel 47, stk. 4-5, artikel 48, stk. 6
Artikel 60, stk. 2	Artikel 45, stk. 3
Artikel 60, stk. 3 og 4	Artikel 47, stk. 1 og 5, artikel 48, stk. 2
Artikel 60, stk. 5	—
Artikel 61	—
Artikel 62, stk. 1	Artikel 49
Artikel 62, stk. 2	Artikel 50
Artikel 62, stk. 3	—
Artikel 63, stk. 1	Artikel 47, stk. 2 og 3, artikel 48, stk. 3 og 4
Artikel 63, stk. 2	—
Artikel 64, stk. 1	Artikel 52, stk. 1, artikel 52, stk. 7
Artikel 64, stk. 2, første afsnit	Artikel 52, stk. 1, andet afsnit
Artikel 64, stk. 2, andet afsnit	Artikel 52, stk. 1, tredje afsnit
Artikel 64, stk. 3	Artikel 52, stk. 2
Artikel 64, stk. 4	Artikel 52, stk. 3
Artikel 64, stk. 5, første afsnit	Artikel 52, stk. 4, første afsnit
Artikel 64, stk. 5, andet afsnit	Artikel 52, stk. 4, andet afsnit
Artikel 64, stk. 6, første afsnit	Artikel 52, stk. 5, første afsnit
Artikel 64, stk. 6, andet afsnit	Artikel 52, stk. 6
Artikel 64, stk. 7	Artikel 52, stk. 5, andet afsnit
Artikel 64, stk. 8	—
Artikel 65	Artikel 44, stk. 3
Artikel 66	Artikel 44, stk. 4
Artikel 67, stk. 1	Artikel 53, stk. 1
Artikel 67, stk. 2	Artikel 53, stk. 1
Artikel 67, stk. 3	—
Artikel 67, stk. 4	Betragtning 1, betragtning 46, tredje afsnit
Artikel 67, stk. 5	Artikel 53, stk. 2
Artikel 68	—
Artikel 69, stk. 1	Artikel 55, stk. 1

Artikel 69, stk. 2, litra a)	Artikel 55, stk. 1, andet afsnit, litra a)
Artikel 69, stk. 2, litra b)	Artikel 55, stk. 1, andet afsnit, litra b)
Artikel 69, stk. 2, litra c)	Artikel 55, stk. 1, andet afsnit, litra c)
Artikel 69, stk. 2, litra d)	Artikel 55, stk. 1, andet afsnit, litra d)
Artikel 69, stk. 2, litra e)	—
Artikel 69, stk. 2, litra f)	Artikel 55, stk. 1, andet afsnit, litra e)
Artikel 69, stk. 3, første afsnit	Artikel 55, stk. 2
Artikel 69, stk. 3, andet afsnit	—
Artikel 69, stk. 4	Artikel 55, stk. 3
Artikel 69, stk. 5	—
Artikel 70	Artikel 26
Artikel 71, stk. 1	—
Artikel 71, stk. 2	Artikel 25, stk. 1
Artikel 71, stk. 3	—
Artikel 71, stk. 4	Artikel 25, stk. 2
Artikel 71, stk. 5-8	—
Artikel 72	—
Artikel 73	—
Artikel 74	—
Artikel 75	—
Artikel 76	—
Artikel 77	—
Artikel 78	Artikel 67, stk. 2
Artikel 79, stk. 1-2	Artikel 69, stk. 1 og 2
Artikel 79, stk. 3	Artikel 70, stk. 1, artikel 79, stk. 1, litra a)
Artikel 80, stk. 1	—
Artikel 80, stk. 2	Artikel 66
Artikel 80, stk. 3	Artikel 72
Artikel 81	Artikel 73
Artikel 82	Artikel 74
Artikel 83, stk. 1	Artikel 81, stk. 1
Artikel 83, stk. 2-6	—
Artikel 84	Artikel 43
Artikel 85	—
Artikel 86	—
Artikel 87	Artikel 77, stk. 3 og 4
Artikel 88	Artikel 77, stk. 5
Artikel 89, stk. 1 og 2	Artikel 77, stk. 1, 2
Artikel 89, stk. 3	—
Artikel 90, stk. 1	Artikel 80, stk. 1, første afsnit
Artikel 90, stk. 2-5	—
Artikel 90, stk. 6	Art 80, stk. 1, andet afsnit
Artikel 91	Artikel 82
Artikel 92	—
Artikel 93	Artikel 83

Artikel 94	Artikel 84
Bilag I	Bilag IV
Bilag II	Bilag I
Bilag III	Bilag V
—	Bilag III
Bilag IV, litra a)-f)	Bilag X, litra b)-h)
Bilag IV, litra g)	—
Bilag V — Del A	Bilag VII A
Bilag V — Del B — I.	Bilag VII A
Bilag V — Del B — II.	—
Bilag V — Del C	Bilag VII A
Bilag V — Del D	Bilag VII A
Bilag V — Del E	Bilag VII D
Bilag V — Del F	Bilag VII D
Bilag V — Del G	—
Bilag V — Del H	—
Bilag V — Del I	—
Bilag V — Del J	—
Bilag VI	Artikel 54, stk. 3, andet afsnit, litra a)-f)
Bilag VII	Bilag VI
Bilag VIII	Bilag VIII
Bilag IX, 1.	Artikel 40, stk. 5
Bilag IX, 2.	—
Bilag X	—
Bilag XI	Bilag IX A, IX B, IX C
Bilag XII, Del I	Artikel 47, stk. 1
Bilag XII, Del II	Artikel 48, stk. 2
Bilag XIII	—
Bilag XIV	Bilag II
Bilag XV	Bilag XII

Oversigtsskema over tidsfrister i udbudsloven

	Minimumsfrist		Forhåndsmedde- lelse	Hasteprocedure	
Offentligt udbud	<u>Tilbudsfrist</u> 35 dage <ul style="list-style-type: none"> Fristen reduceres 5 dage, hvis ordregiver accepterer, at tilbud indgives via elektroniske midler. Fristen forlænges med 5 dage, hvis manglende fuld direkte elektronisk adgang til udbudsmaterialet (dog ikke vedrørende hasteproceduren). 		<u>Tilbudsfrist</u> 15 dage	<u>Tilbudsfrist</u> 15 dage	
Begrænset udbud	<u>Ansøgningsfrist</u> 30 dage	<u>Tilbudsfrist</u> 30 dage <ul style="list-style-type: none"> Fristen reduceres 5 dage, hvis ordregiver accepterer, at tilbud indgives via elektroniske midler. Fristen forlænges med 5 dage, hvis manglende fuld direkte elektronisk adgang til udbudsmaterialet (dog ikke vedrørende hasteproceduren). 	<u>Tilbudsfrist</u> 10 dage	<u>Ansøgningsfrist</u> 15 dage	<u>Tilbudsfrist</u> 10 dage
		<u>Tilbudsfrist for ikkestatslige ordregivere</u> 10 dage i særlige tilfælde			
Udbud med forhandling	<u>Ansøgningsfrist</u> 30 dage	<u>Frist for indledende tilbud</u> 30 dage <ul style="list-style-type: none"> Fristen reduceres 5 dage, hvis ordregiver accepterer, at tilbud indgives via elektroniske midler. Frist forlænges med 5 dage, hvis manglende fuld direkte elektronisk adgang til udbudsmaterialet (dog ikke vedrørende hasteproceduren). 	<u>Frist for efterfølgende og endeligt tilbud</u> Ordregiver skal fastsætte frister i henhold til § 93, stk. 1, 1. pkt.	<u>Frist for indledende tilbud</u> 10 dage	<u>Ansøgningsfrist</u> 15 dage
		<u>Tilbudsfrist for ikkestatslige ordregivere</u> 10 dage i særlige tilfælde			<u>Tilbudsfrist</u> 10 dage
Konkurrenceprøvet dialog	<u>Ansøgningsfrist</u> 30 dage	<u>Dialog</u> ¹⁾ Ordregiver skal fastsætte frister i henhold til § 93, stk. 1, 1. pkt.	<u>Frist for endeligt tilbud</u> Ordregiver skal fastsætte frister i henhold til § 93, stk. 1, 1. pkt. ²⁾	Ikke relevant	Ikke relevant
Innovationspartnerskab	<u>Ansøgningsfrist</u> 30 dage	<u>Frist for indledende tilbud</u> 30 dage <ul style="list-style-type: none"> Fristen reduceres 5 dage, hvis ordregiver accepterer, at tilbud indgives via elektroniske midler. Frist forlænges med 5 dage, hvis manglende fuld direkte elektronisk adgang til udbudsmaterialet.³⁾ 	<u>Frist for efterfølgende og endeligt tilbud</u> Ordregiver skal fastsætte frister i henhold til § 93, stk. 1, 1. pkt.	<u>Frist for indledende tilbud</u> 10 dage	Ikke relevant
		<u>Tilbudsfrist for ikkestatslige ordregivere</u> 10 dage i særlige tilfælde			

1) Dialogen kan finde sted i flere successive faser for at begrænse antallet af løsninger jf. § 68, stk. 2, nr. 1.

2) Ordregiveren skal i forbindelse med fastsættelsen af frist for endeligt tilbud tage højde for, hvorvidt der er givet fuld og direkte adgang til udbudsmaterialet.

3) Ordregiver kan ved anvendelse af innovationspartnerskab ikke anvende hasteproceduren.

Bilag 4**Oversigt over direktivets gennemførelse i udbudslovens bestemmelser**

Artikel i direktivet	Bestemmelse i udbudsloven (hvis artiklen er gennemført i flere bestemmelser er det i parentes angivet, hvilken del af artiklen der gennemføres)
1	-
2	§ 24
3	§ 25 (gennemfører artikel 3, stk. 2)§ 26 (gennemfører artikel 3, stk. 3, 4 og 6)§ 27 (gennemfører artikel 3, stk. 5)
4	§ 6 (gennemfører artikel 4, litra a-c)§ 7 (gennemfører artikel 4, litra d)
5	§ 8 (gennemfører artikel 5, stk. 9 og 10)§ 29 (gennemfører artikel 5, stk. 4)§ 30 (gennemfører artikel 5, stk. 1 og 3)§ 31 (gennemfører artikel 5, stk. 2)§ 32 (gennemfører artikel 5, stk. 5)§ 33 (gennemfører artikel 5, stk. 6)§ 34 (gennemfører artikel 5, stk. 7)§ 35 (gennemfører artikel 5, stk. 11)§ 36 (gennemfører artikel 5, stk. 12)§ 37 (gennemfører artikel 5, stk. 13)§ 38 (gennemfører artikel 5, stk. 14)
6	§ 9 (implementerer artikel 6, stk. 3-6)
7	§ 18
8	§ 19
9	§ 20 (implementerer artikel 9, stk. 1-2)
10	§ 21
11	§ 17
12	§ 12 (gennemfører artikel 12, stk. 1)§ 13 (gennemfører artikel 12, stk. 2)§ 14 (gennemfører artikel 12, stk. 3)§ 15 (gennemfører artikel 12, stk. 4)§ 16 (gennemfører artikel 12, stk. 5)
13	§ 6
14	§ 22
15	§ 23
16	§ 28
17	§ 20 (gennemfører artikel 17, stk. 1, litra b)
18	§ 2 (gennemfører artikel 18, stk. 1)§ 3, stk. 2 (gennemfører artikel 18, stk. 1)
19	§ 139
20	§ 54
21	§ 5
22	§ 94 (gennemfører artikel 22, stk. 3, 2. pkt.)
23	-
24	§ 4 (gennemfører artikel 24, 1. afsnit)
25	§ 3, stk. 3
26	§ 55§ 61 (gennemfører artikel 26, stk. 4, litra a og b og stk. 6)§ 67 (gennemfører artikel 26, stk. 4)§ 73 (gennemfører artikel 26, stk. 3)
27	§ 56 (gennemfører artikel 27, stk. 1, 1. afsnit)§ 57 (gennemfører artikel 27, stk. 1, 2. afsnit og stk. 2-4)
28	§ 58 (gennemfører artikel 28, stk. 1, 1. afsnit)§ 59 (gennemfører artikel 28, stk. 1, 2. afsnit og stk. 6, litra a)§ 60 (gennemfører artikel 28, stk. 2, 2. afsnit, stk. 3-5 og stk. 6, litra b)

29	§ 5 (gennemfører artikel 29, stk. 5, 2. afsnit) § 62 (gennemfører artikel 29, stk. 1, 1. og 2. afsnit) § 63 (gennemfører artikel 29, stk. 1, 4. afsnit) § 64 (gennemfører artikel 29, stk. 2) § 65 (gennemfører artikel 29, stk. 1, 4. afsnit) § 66 (gennemfører artikel 29, stk. 2-5)
30	§ 5 (implementerer artikel 30, stk. 3, 3. afsnit), § 68 (implementerer artikel 30, stk. 1, 1. afsnit og stk. 2), § 69 (implementerer artikel 30, stk. 1, 3. afsnit), § 70 (implementerer artikel 30, stk. 3, 1. og 2. afsnit og stk. 5), § 71 (implementerer artikel 30, stk. 6), § 72 (implementerer artikel 30, stk. 7)
30	§ 5 (gennemfører artikel 30, stk. 3) § 68 (gennemfører artikel 30, stk. 1, 1. afsnit og stk. 2) § 69 (gennemfører artikel 30, stk. 1, 3. afsnit) § 70 (gennemfører artikel 30, stk. 3 og 5) § 71 (gennemfører artikel 30, stk. 6) § 72 (gennemfører artikel 30, stk. 7)
31	§ 5 (gennemfører artikel 31, stk. 4 og 6) § 74 (gennemfører artikel 31, stk. 1, 1.-3. afsnit) § 75 (gennemfører artikel 31, stk. 1, 4. afsnit og stk. 6) § 77 (gennemfører artikel 31, stk. 1, 4. afsnit og stk. 3 og 4) § 78 (gennemfører artikel 31, stk. 2) § 79 (gennemfører artikel 31, stk. 7)
32	§ 80 (gennemfører artikel 32, stk. 2) § 81 (gennemfører artikel 32, stk. 3) § 82 (gennemfører artikel 32, stk. 4) § 83 (gennemfører artikel 32, stk. 5)
33	§ 95 (gennemfører artikel 33, stk. 1) § 96 (gennemfører artikel 33, stk. 2) § 97 (gennemfører artikel 33, stk. 3) § 98 (gennemfører artikel 33, stk. 4) § 99 (gennemfører artikel 33, stk. 4, litra a) § 100 (gennemfører artikel 33, stk. 5)
34	§ 101 (gennemfører artikel 34, stk. 1, 1. og 2. pkt. og stk. 2, 1. pkt.) § 102 (gennemfører artikel 34, stk. 1, 3. pkt., stk. 2, 1. afsnit, 3. pkt., stk. 6, 1. afsnit og stk. 8) § 103 (gennemfører artikel 34, stk. 4, litra b) § 104 (gennemfører artikel 34, stk. 2, 2. afsnit, litra a og stk. 5) § 105 (gennemfører artikel 34, stk. 2, 2. afsnit, litra b og stk. 6) § 106 (gennemfører artikel 34, stk. 7) § 107 (gennemfører artikel 34, stk. 8) § 108 (gennemfører artikel 34, stk. 3 og 9)
35	§ 109 (gennemfører artikel 35, stk. 1 og 2) § 110 (gennemfører artikel 35, stk. 3 og 5, 6. afsnit) § 111 (gennemfører artikel 35, stk. 4) § 112 (gennemfører artikel 35, stk. 5, 1. afsnit) § 113 (gennemfører artikel 35, stk. 5, 2.-5. afsnit og stk. 6) § 114 (gennemfører artikel 35, stk. 7) § 115 (gennemfører artikel 35, stk. 8)
36	§ 116 (gennemfører artikel 36, stk. 1, 4 og 6) § 117 (gennemfører artikel 36, stk. 2) § 118 (gennemfører artikel 36, stk. 4 og 5)
37	§ 119 (gennemfører artikel 37, stk. 1, 1. afsnit) § 120 (gennemfører artikel 37, stk. 1, 2. afsnit, 2. pkt. og stk. 3) § 121 (gennemfører artikel 37, stk. 2) § 122 (gennemfører artikel 37, stk. 4)
38	§ 123
39	§ 124 (gennemfører artikel 39, stk. 2 og 3) § 125 (gennemfører artikel 39, stk. 4, 1. afsnit) § 126 (gennemfører artikel 39, stk. 5, 1. afsnit)
40	§ 39
41	§ 39 § 174 (gennemfører artikel 41, 3. afsnit, 2. pkt.)
42	§ 40 (gennemfører artikel 42, stk. 1) § 41 (gennemfører artikel 42, stk. 3) § 42 (gennemfører artikel 42, stk. 4) § 43 (gennemfører artikel 42, stk. 5) § 44 (gennemfører artikel 42, stk. 6)
43	§ 46
44	§ 47 (gennemfører artikel 44, stk. 1, 1. og 2. afsnit) § 48 (gennemfører artikel 44, stk. 2)
45	§ 50 (gennemfører artikel 45, stk. 1) § 51 (gennemfører artikel 45, stk. 2 og 3, 1. afsnit) § 52 (gennemfører artikel 45, stk. 3, 2. afsnit)

46	§ 49 (gennemfører artikel 46, stk. 1-3)
47	§ 93
48	§ 127 (gennemfører artikel 48, stk. 1 og 2, 3. afsnit)
49	§ 56§ 128
50	§ 129 (gennemfører artikel 50, stk. 1, 2, 3, 1. pkt. og stk. 4)
51	§ 127 (gennemfører artikel 51, stk. 2)§ 128 (gennemfører artikel 51, stk. 2)
52	§ 130 (gennemfører artikel 52, stk. 1)§ 131 (gennemfører artikel 52, stk. 2 og 3)
53	§ 132 (gennemfører artikel 53, stk. 1, 1. og 2. afsnit)§ 134 (gennemfører artikel 53, stk. 2, 1. pkt.)
54	§ 59 (gennemfører artikel 54, stk. 1)§ 64 (gennemfører artikel 54, stk. 1)§ 69 (gennemfører artikel 54, stk. 1)§ 75 (gennemfører artikel 54, stk. 1)
55	§ 171 (gennemfører artikel 55, stk. 1 og 2)§ 172 (gennemfører artikel 55, stk. 3)
56	§ 159 (gennemfører artikel 56, stk. 1 og 3)
57	§ 135 (gennemfører artikel 57, stk. 1-3)§ 136 (gennemfører artikel 57, stk. 4, litra e, f og h)§ 137 (gennemfører artikel 57, stk. 4, litra a-d, g og i)§ 138 (gennemfører artikel 57, stk. 6 og 7)
58	§ 140 (gennemfører artikel 58, stk. 1 og 5)§ 141 (gennemfører artikel 58, stk. 2)§ 142 (gennemfører artikel 58, stk. 3)§ 143 (gennemfører artikel 58, stk. 4)
59	§ 148 (gennemfører artikel 59, stk. 1, 1. afsnit)§ 150 (gennemfører artikel 59, stk. 1, 5. afsnit)§ 151 (gennemfører artikel 59, stk. 4 og 5)
60	§ 152 (gennemfører artikel 60, stk. 1) § 153 (gennemfører artikel 60, stk. 2, 1. og 2. afsnit)§ 154 (gennemfører artikel 60, stk. 3)§ 155 (gennemfører artikel 60, stk. 4)
61	§ 152 (gennemfører artikel 61, stk. 2)
62	§ 157 (gennemfører artikel 62, stk. 1)§ 158 (gennemfører artikel 62, stk. 2)
63	§ 144
64	§ 156 (gennemfører artikel 64, stk. 1)
65	§ 64 (gennemfører artikel 65, stk. 2, 2. afsnit)§ 69 (gennemfører artikel 65, stk. 2)§ 75 (gennemfører artikel 65, stk. 2, 2. afsnit)§ 145
66	§ 146 (gennemfører artikel 66, stk. 1)
67	§ 161 (gennemfører artikel 67, stk. 1)§ 162 (gennemfører artikel 67, stk. 2)§ 163 (gennemfører artikel 67, stk. 3)§ 164 (gennemfører artikel 67, stk. 4)§ 165 (gennemfører artikel 67, stk. 5)
68	§ 166 (gennemfører artikel 68, stk. 1)§ 167 (gennemfører artikel 68, stk. 2, 1. afsnit)§ 168 (gennemfører artikel 68, stk. 2, 2. afsnit)
69	§ 169
70	§ 176
71	§ 177 (gennemfører artikel 71, stk. 2, 5 og 6)
72	§ 178 (gennemfører artikel 72, stk. 4 og 5)§ 179 (gennemfører artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra a)§ 180 (gennemfører artikel 72, stk. 2)§ 181 (gennemfører artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra b)§ 182 (gennemfører artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra d)§ 183 (gennemfører artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra c)§ 184 (gennemfører artikel 72, stk. 1, 2. afsnit og stk. 3)
73	§ 185, stk. 1
74	§ 186
75	§ 187 (gennemfører artikel 75, stk. 1)§ 189 (gennemfører artikel 75, stk. 2)
76	§ 188

77	§ 190
78	§ 84
79	§ 85 (gennemfører artikel 79, stk. 1)§ 86 (gennemfører artikel 79, stk. 2)§ 87 (gennemfører artikel 79, stk. 3)
80	§ 88 (gennemfører artikel 80, stk. 1 og 3)
81	§ 89
82	§ 90 (gennemfører artikel 82, stk. 1, 2 og 4)§ 91 (gennemfører artikel 82, stk. 3 og 5)§ 92 (gennemfører artikel 82, stk. 6)
83	§ 175 (gennemfører artikel 83, stk. 6)
84	§ 174
85	-
86	-
87	-
88	-
89	-
90	-
91	-
92	-
93	-
94	-

Andre love der gennemføres ved udbudsloven

Lov om Klagenævnet for Udbud § 3, stk. 1 og 2	§ 171
Afløser tilbudslovens bestemmelser om annonceringspligt	§ 191

Bilag 5**Oversigt over udbudslovens bestemmelser som er en gennemførelse af direktivet**

Bestemmelse i udbudsloven	Artikel i direktivet
§ 1	-
§ 2	Artikel 18, stk. 1
§ 3	Artikel 18, stk. 1 (gennemføres i § 3, stk. 2) Artikel 25 (gennemføres i § 3, stk. 3)
§ 4	Artikel 24, 1. afsnit
§ 5	Artikel 21 Artikel 29, stk. 5, 2. afsnit Artikel 30, stk. 3 Artikel 31, stk. 4 og 6
§ 6	Artikel 4, litra a-c Artikel 13
§ 7	Artikel 4, litra d
§ 8	Artikel 5, stk. 9 og 10
§ 9	Artikel 6
§ 10	-
§ 11	-
§ 12	Artikel 12, stk. 1
§ 13	Artikel 12, stk. 2
§ 14	Artikel 12, stk. 3
§ 15	Artikel 12, stk. 4
§ 16	Artikel 12, stk. 5
§ 17	Artikel 11
§ 18	Artikel 7
§ 19	Artikel 8
§ 20	Artikel 9, stk. 1 og 2 Artikel 17, stk. 1, litra b
§ 21	Artikel 10
§ 22	Artikel 14
§ 23	Artikel 15
§ 24	Artikel 2
§ 25	Artikel 3, stk. 2
§ 26	Artikel 3, stk. 3, 4 og 6
§ 27	Artikel 3, stk. 5
§ 28	Artikel 16
§ 29	Artikel 5, stk. 4
§ 30	Artikel 5, stk. 1 og 3
§ 31	Artikel 5, stk. 2
§ 32	Artikel 5, stk. 5
§ 33	Artikel 5, stk. 6
§ 34	Artikel 5, stk. 7
§ 35	Artikel 5, stk. 11
§ 36	Artikel 5, stk. 12
§ 37	Artikel 5, stk. 13
§ 38	Artikel 5, stk. 14

§ 39	Artikel 40Artikel 41
§ 40	Artikel 42, stk. 1
§ 41	Artikel 42, stk. 3
§ 42	Artikel 42, stk. 4
§ 43	Artikel 42, stk. 5
§ 44	Artikel 42, stk. 6
§ 45	-
§ 46	Artikel 43
§ 47	Artikel 44, stk. 1, 1. og 2. afsnit
§ 48	Artikel 44, stk. 2
§ 49	Artikel 46, stk. 1-3
§ 50	Artikel 45, stk. 1
§ 51	Artikel 45, stk. 2 og 3, 1. afsnit
§ 52	Artikel 45, stk. 3, 2. afsnit
§ 53	-
§ 54	Artikel 20
§ 55	Artikel 26
§ 56	Artikel 27, stk. 1, 1. afsnitArtikel 49
§ 57	Artikel 27, stk. 1, 2. afsnit og stk. 2-4
§ 58	Artikel 28, stk. 1, 1. afsnit
§ 59	Artikel 28, stk. 1, 2. afsnit og stk. 6, litra aArtikel 54, stk. 1
§ 60	Artikel 28, stk. 2, 2. afsnit, stk. 3-5 og stk. 6, litra b
§ 61	Artikel 26, stk. 4, litra a og b og stk. 6
§ 62	Artikel 29, stk. 1, 1. og 2. afsnit
§ 63	Artikel 29, stk. 1, 4. afsnit
§ 64	Artikel 29, stk. 2Artikel 65, stk. 2, 2. afsnitArtikel 54, stk. 1
§ 65	Artikel 29, stk. 1, 4. afsnit
§ 66	Artikel 29, stk. 2-5
§ 67	Artikel 26, stk. 4
§ 68	Artikel 30, stk. 1, 1. afsnit og stk. 2
§ 69	Artikel 30, stk. 1, 3. afsnitArtikel 54, stk. 1Artikel 65, stk. 2
§ 70	Artikel 30, stk. 3 og 5
§ 71	Artikel 30, stk. 6
§ 72	Artikel 30, stk. 7
§ 73	Artikel 26, stk. 3
§ 74	Artikel 31, stk. 1, 1.-3. afsnit
§ 75	Artikel 31, stk. 1, 4. afsnit og stk. 6Artikel 54, stk. 1Artikel 65, stk. 2, 2. afsnit
§ 76	-
§ 77	Artikel 31, stk. 1, 4. afsnit og stk. 3 og 4
§ 78	Artikel 31, stk. 2
§ 79	Artikel 31, stk. 7
§ 80	Artikel 32, stk. 2
§ 81	Artikel 32, stk. 3
§ 82	Artikel 32, stk. 4
§ 83	Artikel 32, stk. 5

§ 84	Artikel 78
§ 85	Artikel 79, stk. 1
§ 86	Artikel 79, stk. 2
§ 87	Artikel 79, stk. 3
§ 88	Artikel 80, stk. 1 og 3
§ 89	Artikel 81
§ 90	Artikel 82, stk. 1, 2 og 4
§ 91	Artikel 82, stk. 3 og 5
§ 92	Artikel 82, stk. 6
§ 93	Artikel 47
§ 94	Artikel 22, stk. 3, 2. pkt.
§ 95	Artikel 33, stk. 1
§ 96	Artikel 33, stk. 2
§ 97	Artikel 33, stk. 3
§ 98	Artikel 33, stk. 4
§ 99	Artikel 33, stk. 4, litra a
§ 100	Artikel 33, stk. 5
§ 101	Artikel 34, stk. 1, 1. og 2. pkt. og stk. 2, 1. pkt.
§ 102	Artikel 34, stk. 1, 3. pkt., stk. 2, 1. afsnit, 3. pkt., stk. 6, 1. afsnit og stk. 8
§ 103	Artikel 34, stk. 4, litra b
§ 104	Artikel 34, stk. 2, 2. afsnit, litra a og stk. 5
§ 105	Artikel 34, stk. 2, 2. afsnit, litra b og stk. 6
§ 106	Artikel 34, stk. 7
§ 107	Artikel 34, stk. 8
§ 108	Artikel 34, stk. 3 og 9
§ 109	Artikel 35, stk. 1 og 2
§ 110	Artikel 35, stk. 3 og 5, 6. afsnit
§ 111	Artikel 35, stk. 4 Bilag VI
§ 112	Artikel 35, stk. 5, 1. afsnit
§ 113	Artikel 35, stk. 5, 2.-5. afsnit og stk. 6
§ 114	Artikel 35, stk. 7
§ 115	Artikel 35, stk. 8
§ 116	Artikel 36, stk. 1, 4 og 6
§ 117	Artikel 36, stk. 2
§ 118	Artikel 36, stk. 4 og 5
§ 119	Artikel 37, stk. 1, 1. afsnit
§ 120	Artikel 37, stk. 1, 2. afsnit og stk. 3
§ 121	Artikel 37, stk. 2
§ 122	Artikel 37, stk. 4
§ 123	Artikel 38
§ 124	Artikel 39, stk. 2-3
§ 125	Artikel 39, stk. 4, 1. afsnit
§ 126	Artikel 39, stk. 5, 1. afsnit
§ 127	Artikel 48, stk. 1
§ 128	Artikel 49 og artikel 51, stk. 2

§ 129	Artikel 50, stk. 1, 1. afsnit
§ 130	Artikel 52, stk. 1
§ 131	Artikel 52, stk. 2-3
§ 132	Artikel 53, stk. 1, 1. og 2. afsnit
§ 133	-
§ 134	Artikel 53, stk. 2, 1. pkt.
§ 135	Artikel 57, stk. 1-3
§ 136	Artikel 57, stk. 4, litra e, f og h
§ 137	Artikel 57, stk. 4, litra a, b, c, d, g og i
§ 138	Artikel 57, stk. 6 og 7
§ 139	Artikel 19
§ 140	Artikel 58, stk. 1 og 5
§ 141	Artikel 58, stk. 2
§ 142	Artikel 58, stk. 3
§ 143	Artikel 58, stk. 4
§ 144	Artikel 63
§ 145	Artikel 65
§ 146	Artikel 66, stk. 1
§ 147	-
§ 148	Artikel 59, stk. 1, 1. afsnit
§ 149	-
§ 150	Artikel 59, stk. 1, 5. afsnit
§ 151	Artikel 59, stk. 4 og 5
§ 152	Artikel 60, stk. 1 Artikel 61, stk. 2
§ 153	Artikel 60, stk. 2, 1. og 2. afsnit
§ 154	Artikel 60, stk. 3 Bilag XII, del I
§ 155	Artikel 60, stk. 4 Bilag XII, del II
§ 156	Artikel 64, stk. 1
§ 157	Artikel 62, stk. 1
§ 158	Artikel 62, stk. 2
§ 159	Artikel 56, stk. 1 og 3
§ 160	-
§ 161	Artikel 67, stk. 1
§ 162	Artikel 67, stk. 2
§ 163	Artikel 67, stk. 3
§ 164	Artikel 67, stk. 4
§ 165	Artikel 67, stk. 5
§ 166	Artikel 68, stk. 1
§ 167	Artikel 68, stk. 2, 1. afsnit
§ 168	Artikel 68, stk. 2, 2. afsnit
§ 169	Artikel 69
§ 170	-
§ 171	Artikel 55, stk. 1 og 2
§ 172	Artikel 55, stk. 3
§ 173	-

§ 174	Artikel 41, 3. afsnit, 2. pkt.Artikel 84
§ 175	Artikel 83, stk. 6
§ 176	Artikel 70
§ 177	Artikel 71, stk. 2, 5 og 6
§ 178	Artikel 72, stk. 4 og 5
§ 179	Artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra a
§ 180	Artikel 72, stk. 2
§ 181	Artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra b
§ 182	Artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra d
§ 183	Artikel 72, stk. 1, 1. afsnit, litra c
§ 184	Artikel 72, stk. 1, 2. afsnit og stk. 3
§ 185	Artikel 72 (gennemføres i § 185, stk. 1)
§ 186	Artikel 74
§ 187	Artikel 75, stk. 1
§ 188	Artikel 76
§ 189	Artikel 75, stk. 2
§ 190	Artikel 77
§ 191	-
§ 192	-
§ 193	-
§ 194	-
§ 195	-
§ 196	-
§ 197	-
§ 198	-
§ 199	-